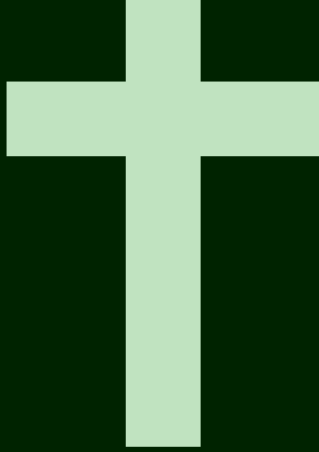

TAFO AYO

The New Testament in the Manumanaw language of Myanmar

TAF0 AYO

The New Testament in the Manumanaw langueg of Myanmar

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc. and ACOTBA-SUBO

Language: Manumanaw

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 12 Feb 2024

40e3c5cb-c2ea-5cf8-8a40-4c6f77a45343

Contents

MATIE	1
MARKE	37
LUKASI	59
YOWANE	98
AKWA	125
ROMA	159
KORITI	175
KORITI	190
GALATE	200
EFEZE	206
FILIPO	211
KOLOSE	216
TESALONIKE	220
TESALONIKE	224
1 TIMOTE	226
2 TIMOTE	231
TITO	235
FILEMO	237
EBRE	239
JAKE	251
1 PETRO	256
2 PETRO	261
1 YOWANE	264
2 YOWANE	268
3 YOWANE	269
YUDA	270
KƐWURƐ	272

Ɔtsho O'o nœ Yisu Kristu á Matie sú Tshatshu o'o

Asœke kœdœ Ɔtsho O'o nœ Yisu Kristu á Matie sú. Matie kœdœ lima ayi kœko ngendja lapo á Yisu e lima she, á tshe te anga ayi avwa nœ ye. Matie kœdœ lima uzu Yuda yé anga i'iri ye kœdœ ndje Levi. Tshe sú Ɔtsho O'onœ asœke fœ Ayuda. Tshe pa adœke Yisu kœdœ adja Ayi kœshe azu á aayi kœgbara o'o gbara lima o'o tœ upu nœ ye utshunœ ala Ongboro Ayo.

Matie yisœ nœ fœ azu adœke Yisu uzu Nazarete kœdœ Masiya, œshe kœdœ ndje gbozu nœ azu Israyele kashe endje wwaratœ endje tœ ye.

Bukunœ kurutshelœtœ ye atake:

- Uwu aata Yisu œdœ ndje kœzu she (1.1-2.24)
- Akwa nœ Yowane ayi kœza batisimu (3.1-12)
- Batisimu nœ Yisu œdœ kœwu losu ye 6a lœ kpagagasho (3.13-4.11)
- Akwa nœ Yisu 6a lœ ogo Galilayi (4.12-18.35)
- Ana nœ Yisu ga lœ Yerusaleme (19.1-20.34)
- Lœ udu olo Yisu mindu dœ bisha (7) pa osho: Kœwa ngbanga pa ye œdœ kœwo she (21.1-27.66)
- Kœshe Yisu lœ akuzu (28.1-20)

Aata Yisu

(Wu 6a tœ Luk 3.23-38)

¹ Asœke kœdœ i'iri aata Yisu Kristu, ata Davidi á tshe dœ ndje ata Abrayamo.

² Abrayamo zu Izaka, Izaka zu Yakobo, Yakobo zu Yuda œdœ aayanœ. ³ Yuda zu Perese œdœ Zara, ayi endje kœdœ lima Tamare. Perese zu Eserone, Eserone zu Arame. ⁴ Arame zu Aminadabe, Aminadabe zu Nashone, Nashone zu Salma. ⁵ Salma zu Boaz, Rahabe kœdœ lima ayinœ. Boaz zu Obede, Luta kœdœ lima ayinœ. Obede zu Yese. ⁶ Yese zu gbozugo Davidi, yé Davidi zu Salomo tœ yashé á tshe dœ lima awo Uri.

⁷ Salomo zu Robowame, Robowame zu Abiya, Abiya zu Asafe. ⁸ Asafe zu Yozafate, Yozafate zu Yorame, Yorame kœdœ ata Oziase. ⁹ Oziase zu Yotame, Yotame zu Akaze, Akaze zu Ezekiasé. ¹⁰ Ezekiasé zu Manase, Manase zu Amœ, Amœ zu Yoziase. ¹¹ Yoziase zu Yekonia œdœ aayanœ dœ lœndœ á endje ko lima azu Israyele gu tœnœ ga tshakudu kanga 6a lœ Babilone.

¹² Manda kœko lima azu Israyele gu tœnœ ga tshakudu kanga 6a lœ Babilone, Yekonia zu Shaletiele, yé Shaletiele zu Zorobabele. ¹³ Zorobabele zu Abiwude, Abiwude zu

Eliyakimi, yé Eliyakimi zu Azore. ¹⁴ Azore zu Shadoke, Shadoke zu Akimi, yé Akimi zu Eliwude. ¹⁵ Eliwude zu Eleazare, Eleazare zu Matane, yé Matane zu Yakobo. ¹⁶ Yakobo zu Yozefu akœ Mareya ayi Yisu, á endje sœ kœ'e she Kristu.

¹⁷ Ataa, kœto kpœtœ Abrayamo œrrr ga tœ Davidi, uwu aatazu sœ ndjokpa dœ vana. Kœto kpœtœ Davidi œrrr ga tœ lœndœ á endje ko lima azu Israyele gu tœnœ ga tshakudu kanga 6a lœ Babilone, uwu aatazu sœ ndje ndjokpa dœ vana; yé kœto kpœtœ lœndœnœ asœmœ œrrr ga tœ kœzu Kristu, uwu aatazu sœ ndje ndjokpa dœ vana.

Kœzu Yisu Kristu

(Wu 6a tœ Luk 2.1-7)

¹⁸ Ndœ budu kœzu Yisu Kristu sœ atake: Ayinœ dœ Mareya kœdœ lima koje nœ Yozefu. Kashe utshunœ adœke endje ngbœtœ endje awa bale ga tœ œsœnœ, tshe gbœ nguzu lœ awa gbœgbœ nœ Ɔtsho Ishiri. ¹⁹ Kœje nœ ye dœ Yozefu kœdœ lima uzu á tshe sœ ndjii, yé tshe yi yi lima kœmitshelœ ye ngbi fœ azu nene. Tshe yi lima kœkatœ ye ti lœ ubunœ. ²⁰ Bata á tshe sœ lima kœgbe atake, anga andjelu nœ Gbozu wuta ga tœ ye lœ ulu œ pa fœ she adœke: «Yozefu, ata Davidi, awa zaza 6œ kœza Mareya tœ awo zœ nene. Gbambanœ nene, nguzunœ á sœ lœ ye asœmœ to lœ gbœgbœ nœ Ɔtsho Ishiri. ²¹ Tshe zu bala gbolo yakoshe yé 6œ ta i'iri ye Yisu; gbambanœ nene, tshe she bala azu nœ ye lœ ekperœ nœ endje.»

²² Eneke ko mbœrœtœ endje ataa mbœrœ o'onœ á Gbozu pa lima lœ awa nœ ayi kœgbara o'o kœmbœrœtœ endje:

²³ «Ɔkpœ yawuru œ gbœ nguzu yé œ zu gbolo yakoshe

yé endje ta i'iri ye Emanwele.»

Ádá i'iri Emanwele kœdœ «Ndjaba awa bale dœ azœ.»

²⁴ Lœko á Yozefu jo, tshe mbœrœtœ ye 6ata á andjelu nœ Gbozu mi lima ndi nœ fœ she, yé œ za Mareya tœ awonœ. ²⁵ Kashe tshe ngbœngbœpa gbarœ olo bale dœ she nene œrrr ga tœ kœzu gbolo yakoshe nœ ye ga pa osho, yé á Yozefu ta i'iri Yisu ga pa ye.

2

Agbangba kœwusœ ádá angerepe na kœwu Yisu

¹ Endje zu Yisu 6a lœ Beteleme, 6a lœ ogo Yuda dœ lœndœ á Erode dœ lima gbozugo. Manda kœzu she, agbangba kœwusœ ádá angerepe to lima 6a tœ osho á œlœ œ wuta tœnœ yé œ na. Endje yi lima kumu endje ga lœ Yerusaleme, ² yé á yu adœke: «Gbozugo nœ Ayuda á endje zu she ngœngœ sœ kpœta a? 'A wu angerepe nœ ye œ wuta 6a tœ

osho á ðl ðe wuta tœnœ, yé á 'a na kœgote ga utshu ye.»

³ Loko á gbozugo Erode djindœ upunce ataa, tshelœ akoro ye œdœ œnœ azu ogo Yerusaleme djigi tshanga ye. ⁴ Tshe vwa osho ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ aayi kœyisœ awa akwa, yé œe yu endje tœ osho á endje li kœzu Masiya tœnœ. ⁵ Endje gi fœ she adœke: «Ba lœ Beteleme, 6a lœ ogo Yuda. Gbambanœ nene, œeneke á ayi kœgbara o'o su dœke:

⁶ «E6œ Beteleme, lœ ogo Yuda, 6œ sœsœ adja teasho ugurutœ tshalakpi á sœ lœ ogo Yuda nene; gbambanœ nene, gbozunœ á tshe te bala utshu azu nœ mœ, azu Israyele, œe to 6a ndœ zœ.»

⁷ Dœ tœnœ ataa, Erode vwa osho ndœ agbangba kœwusœ ádá angerepe lœ ubunœ yé œe yu endje tœ kœwusœ adja lœkœnœ á angerepe wuta lima dœ tœnœ. ⁸ Manda nœ, tshe vwa endje ga lœ Beteleme dœ kœpa fœ endje adœke: «E na œe yu osho pa upu nœ gbolo asœmœ dœ otshœnœ; yé œdœ 'e kœgbo she, 'e pandœ nœ fœ mœ adœke œmœ ndje, mœ na kœgote ga utshu ye.»

⁹ Manda kœdji o'o á gbozuginœ pa fœ endje, endje tetœ awa dœ kœro endje. Ngbewo, endje wu angerepe á endje wu má utshunœ 6a tœ osho á ðl ðe wuta tœnœ kœna utshu endje, œerr œe ka 6a pa osho á gbolonœ sœ lima tœnœ. ¹⁰ Endje sœ lima dœ egerœ yanga manda kœwu tœnœ. ¹¹ Endje li ga lœ anda yé œe wu kpengbe gbolo dœ ayinœ, Mareya. Endje gote ga utshu ye yé œe donga she. Endje koro gbarœ nœ endje yé œe ko makabo fœ she: Ɔœ, zuwa yombo œdœ kada mire. ¹² Manda nœ, Ndjaba pa fœ endje lœ ulu adœke endje kwakwatœ endje ga ndœ Erode nene. Ataa, endje za anga angbi awa á gu dœ tœnœ ga lœ ogo nœ endje.

Kœpa dœ Yisu ga lœ Ezipito

¹³ Loko á agbangba kœwusœ ádá angerepenœ asœmœ gu daye, anga andjelu nœ Gbozu bale wuta ga ndœ Yozefu lœ ulu yé œe pa fœ she adœke: «Aafo, œe za kpengbe gbolo dœ ayinœ yé œe kpa dœ endje ga lœ Ezipito. Sœ 6a zœ œerr œdœ mœ kœpa fœ 6œ adœke 6œ gu yekane. Gbambanœ nene, Erode œe para gbolonœ mbœœœ kœwo she.» ¹⁴ Ataa, Yozefu kœalafa, kœza kpengbe gbolonœ œdœ ayinœ potœ ye lœ butsho yé á kpa ga lœ Ezipito. ¹⁵ Tshe sœ 6a zœ œerr ga tœ kuzu Erode. Ɔœ sœ ataa, mbœœœ á œeneke á Gbozu pandœ nœ lœ awa nœ ayi kœgbara o'o kœmbœœœœ endje. Tshe pandœ nœ adœke: «Mœ e gbolo nœ mœ adœke tshe wuta lœ Ezipito ye.»

Kœwo aaya agbolo

¹⁶ Loko á Erode wusœ nœ adœke agbangba kœwusœ ádá angerepe fara œene, óko za lima she tœpanœ kpuru. Tshe za o'o adœke endje wo agbolo yakoshe á ungu endje sœ ga tshakudu ungu bisha lakpi Beteleme œdœ lakpi á sœ dje indirinœ para koko. Ungunœ á tshe ka ga panœ asœmœ sœ lindœ œeneke á agbangba kœwusœ ádá angerepenœ za lima fœ she. ¹⁷ Koko asœmœ mbœœœœœ endje 6ata á ayi kœgbara o'o Yilimiya pa lima adœke:

¹⁸ «Endje dji tshama á sœ kœwuta tœnœ 6a lœ ogo Rama,

iki œdœ egerœ ditshelœma.

Rashele dá sœ kœki agbolo nœ ye, tshe yiyindœ nœ adœke endje u œene nene, mbœœœ agbolo nœ ye tshu ko ye.»

Ayozefu fatœ endje kœgu ga lœ ogo Israyele

¹⁹ Manda kuzu Erode, anga andjelu nœ Gbozu bale wuta ga tœ Yozefu lœ ulu 6a lœ Ezipito. ²⁰ Tshe pa fœ she adœke: «Aalafa œe za gbolo œdœ ayinœ potœ zœ yé œe kwatœ zœ ga lœ ogo Israyele. Gbambanœ nene, endjeneke á endje sœ lima kœpara awa kœwo gbolonœ tshu ye.» ²¹ Yozefu áalafa, œe za gbolonœ dœ pe ayinœ potœ ye, yé á endje gu ga lœ ogo Israyele. ²² Kashe kœdjindœ nœ adœke Arkelawose dá te gbozugo Yuda manda abanœ dœ Erode, awa kœgu ga zœ za she. Ndjaba yisœ osho fœ she lœ ulu á tshe gitœ ye á gu ga lœ ogo Galilayi. ²³ Tshe na œe sœ 6a lœ ongbo á i'irinœ kœdœ Nazarete. Ɔœ sœ ataa yeka á o'o á aayi kœgbara o'o pa lima kœmbœœœœœ endje. Endje pa lima adœke: «Endje e she bala uzu Nazarete.»

3

Kœyisœœ nœ Yowane ayi kœza batisimu (Wu 6a tœ Mar 1.1-8; Luk 3.1-18; Yow 1.19-28)

¹ Dœ londœnœ asœmœ, Yowane ayi kœza batisimu wuta lima œe sœ kœyisœ œœœ 6a lœ kpagagasho nœ ogo Yuda adœke: ² «'E fatshalosu 'e, gbambanœ nene, Ogo gbozu nœ tshalafa ndo ye!» ³ Yowane kœdœ uzu á ayi kœgbara o'o Isaya pa lima tœ ye lœkœnœ á tshe pa adœke:

«Anga uzu sœ kœta rawa 6a lœ kpagagasho adœke:

'E guma ala awa Gbozu,

'e yoro ala awa ye ndjiil!»

⁴ Yowane verœ lima lœba á endje mbœœœ dœ usu shamo, yé œe i lima uwu tshapa lœba á endje mbœœœ dœ œko agea ga lœ nguku ye; tshe zi lima ayila yé œe la adja ojoro awaterœ. ⁵ Azu tshalakpi Yerusaleme dœ azu ogo Yuda kœ œdœ pe azu ogo kœ á sœ mashenga dœ ungu Yordane, na lima ga ndœ ye. ⁶ Endje sœ lima kœpandœ

ekperce nœ endje, yé Yowane sœ lima kœza batisimu fœ endje 6a la Yordane.

⁷ Yowane wu adœke Afarisayi œdœ Asadukayi ndjoro sœ kœna lima ga tœ œsœ batisimu nœ ye, tshe pa fœ endje adœke: «Ukpulu ekpe ayakoro! Uzu dœ dá yisœ nœ fœ 'e adœke 'e kpa awa kœwa ngbanga nœ Ndjaba á ndo kœna tœnœ a?» ⁸ 'E mbœrœ œrœ á sœ kœma adœke adja 'e fatshalœsu 'e ye, ⁹ yé 'e papa mbœrœ 'e dœ tœ 'e nene adœke: «Abrayamo kœdœ ata azœ.» Gbambanœ nene, mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke, Ndjaba li kœfa badja asœke tœ aata Abrayamo! ¹⁰ Gonda sœ yindjindjinœ mbœrœ kœvwa dœ ɔyɔ tœtœ œshenœ kɔ ye, ɔyɔ kɔ á elenœ kœgaga nene, endje de yé œ ko va ga tœ owo. ¹¹ Œmœ, mœ sœ kœza batisimu fœ 'e dœ ungu mbœrœ kœma adœke 'e yapa ɔtshɔ 'e ye. Kashe tsheneke á tshe na manda mœ, tshe za bala batisimu fœ 'e dœ ɔtshɔ Ishiri œdœ dœ owo. Tshe ropa mœ dœ gɔgbɔ ye, mœ lili kœka ga utshu ye dœ pe kœzu uwu œrada nœ ye nene. ¹² Tshe za tshékara kœpe dœ tshelœ indji ngwarœ ga tshaabrœ ye, yé tshe mea indji ngwarœ mbœrœ kœkurutshelœ nœ dœ oforo. Tshe gumasœ indji ngwarœ ga la kogba, yé œ ko oforonœ va ga tœ owo neke á ru nene.»

Batisimu nœ Yisu

(Wu 6a tœ Mar 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Anga ɔɔ bale, Yisu to 6a lœ Galilayi yé œ ro 6a ndœ Yowane 6a langu Yordane, tshe na ndoo dœ Yowane mbœrœ adœke tshe za batisimu fœ œne. ¹⁴ Yowane yi lima ndœ kœvwaratœ ye, yé á pa adœke: «Œmœ dá li má adœke 6œ za batisimu fœ mœ, yé 6œ kpa na ga ndœ mœ adœke mœ za batisimu fœ 6œ a!» ¹⁵ Kashe Yisu gi fœ she adœke: «Yindœ nœ adœke œ mbœrœtœ ye ngongonœ asœke ataa. Gbambanœ nene, mara á li adœke a mbœrœ œrœ á sœ ndjii dœmœ.» Yé Yowane kœyindœ nœ ye. ¹⁶ Manda kœgbɔ batisimu nœ Yisu, tshe wuta langu. Kolœ pe dœ londœnœ ascœmœ, tshalafo kœrɔ ga pa ye, tshe wu Ishiri nœ Ndjaba œ jerœ ga pa ye 6ata mbepa. ¹⁷ Yé tshama to 6a lafœ œ pa adœke: «Tsheneke asœke kœdœ Gbolo nœ mœ á mœ yindœ ye waa, mœ za yanga nœ mœ kɔ ga ndœ ye.»

4

Djaboro wu lsu Yisu

(Wu 6a tœ Mar 1.12-13; Luk 4.1-13)

¹ Manda nœ, Ishiri nœ Ndjaba to Yisu na tœnœ ga lœ kpagagasho mbœrœ adœke djaboro wu lsu ye. ² Manda kœmbœrœ œɔ zazu bisha œdœ butshɔ zazu bisha ndœ kœyotshelœma, Yisu sœ lima dœ ogo. ³ Djaboro, ayi kœewu lsu, na ndoo dœ she yé œ pa adœke: «Œdœ 6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, pa fœ badja asœke œ fatœ ye tœ

mapa.» ⁴ Kashe Yisu gi adœke: «Endje sú 6a la Buku nœ Ndjaba adœke: “Uzu œ sœ dœ soro kolœ mbœrœ mapa nene, kashe dœ o'o kɔ á wuta lœ ama Ndjaba.”»

⁵ Dœ tœnœ ataa, djaboro na dœ she œrrr 6a lœ Yerusalemé á dœ ongo á sœ yerœ, œ za she to 6a pa kumu Tepelo, ⁶ á œ pa fœ she adœke: «Œdœ 6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, i dœ tœ zœ tshiri ga ati. Gbambanœ nene, endje sú 6a la buku nœ Ndjaba adœke: “Ndjaba œ za awa o'o fœ aandjelu nœ ye mbœrœ 6œ,

endje za 6œ ga ati dœ kane endje mbœrœ á 6œ kœzaza ada zœ to badja nene.”»

⁷ Yé Yisu gi fœ she adœke: «Endje su ndje 6a la Buku nœ Ndjaba adœke: “Wuwu lsu Gbozu Ndjaba nœ zœ nene.”»

⁸ Djaboro kpa ɔ dœ she œrrr 6a tœ leta kumu ingiri kaga œ ma ogo gbozu tshapashɔ djigi dœ ɔtshœrœ, ndje dœ mokœnœ fœ she, ⁹ yé á pa fœ she adœke: «Mœ ko œerœnœ asœke kɔ fœ 6œ œdœ 6œ kœgote ga utshu mœ mbœrœ kœdonga mœ.» ¹⁰ Yé Yisu kœgi fœ she adœke: «Gitœ zœ ga zœ, Satana! Gbambanœ nene, endje sú 6a la buku nœ Ndjaba adœke: “Donga Gbozu Ndjaba nœ zœ, yé œ za avwala kolœ fœ she tshébabale.”» ¹¹ Ndara tœ asœke, djaboro kœkatœ ye yé. Aandjelu kœgitœ endje ndoo dœ she, yé á kœtetœ kœmbœrœ akwa fœ she.

Yisu tetœ kœmbœrœ akwa nœ ye 6a lœ Galilayi

(Wu 6a tœ Mar 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹² Lœkɔ á Yisu dji adœke endje za Yowane ayi kœza batisimu ga lœ kángga, tshe kwatœ ye ga lœ Galilayi. ¹³ Tshe katœ Nazarete ti, œ na kœsœ 6a lœ Kaparnawumu, ongo á sœ tœ mangu egerœ ungu adanga nœ Galilayi, 6a lœ ogo Zabulonœ œdœ pe 6a lœ Nefetali. ¹⁴ Œ sœ lima ataa mbœrœ adœke o'o á ayi kœgbara o'o Isaya pa tœnœ, kœmbœrœtœ endje. Tshe pa o'onœ adœke:

¹⁵ «Ogo Zabulonœ œdœ Nefetali, á sœ tœ awa kœro ga la egerœ ungu adanga, 6a kele ungu Yordane,

ogo Galilayi á angbi azu sœ lœnœ ascœmœ!

¹⁶ Azunœ á endje sœ lœ ubu osho ascœmœ, wu egerœ ingbisho!

Mbœrœ endjeneke á endje sœ lœ ubu osho nœ kuzu,

ingbisho wuta ga pa endje!»

¹⁷ Pe dœ lœkœnœ ascœmœ, Yisu tetœ kœyisœ œrœ adœke: «'E yapa ɔtshɔ 'e, gbambanœ nene, Ogo gbozu nœ tshalafo ndo ye!»

Yisu e ali ayambarœ nœ ye

(Wu 6a tœ Mar 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸ ɔɔ bale, Yisu sœ lima kœna tœ mangu egerœ ungu adanga nœ Galilayi, yé œ wu aayazu bisha, Shimu á anga i'iri ye kœdœ Petro œdœ ayanœ dœ Andere á endje dœ

lima aayi kœpara ageatshalangu. Endje sœ lima kœvwi gbanda 6a la egerœ ungu adanga. ¹⁹ Yisu pa fœ endje adœke: «'E na manda mœ, mœ fa 'e tœ aayi kœpara azu.» ²⁰ Pe kpœtœ œsœncœ, endje ka lima tœ gbanda nœ endje ti yé œ na manda ye. ²¹ Tshe na lœ ingirinœ, œ kpa wu anga aayazu bisha, Ayakobo dœ ayancœ dœ Yowane, endje kœdœ agbolo nœ Zebedayi. Endje sœ lima lœ agba nœ endje awa bale dœ aba endje dœ Zebedayi, yé œ sœ lima tœ kœguma gbanda nœ endje. Yisu e endje. ²² Pe kpœtœ œsœncœ, endje katœ agba œdœ aba endje ti, yé œ na manda ye.

Yisu yisœ œrœ yé œ she azu

²³ Yisu ro djelœ ogo Galilayi djigi; tshe sœ lima kœyisœ œrœ 6a lœ Sinagoga para. Tshe sœ lima kœmindœ Ōtshœ O'o nœ ogo gbozu yé œ sœ lima kœshe azu lœ kœba œdœ lœ gbakindi nœ endje kœ. ²⁴ Upu nœ ye za lima ogo Siri djigi, yé endje sœ lima kœna dœ azu á endje sœ lima dœ tshelœ aka kœba kœ fœ she, azu á endje sœ dœ ekpe ishiri pa endje, dœ azu á endje sœ dœ kœba œkœ œdœ endjeneke á ada endje tshu. Yé Yisu she lima endje ye. ²⁵ Ukpuulu azu ndjoro na lima manda ye: Endje to lima 6a lœ Galilayi, 6a lœ ogonœ á endje e i'irinœ adœke tshalakpi ndjokpa* ascœmœ, dœ azu Yerusalemœ ndje dœ ogo Yuda, œdœ endjeneke 6a lœ ogo á sœ 6a kele ungu Yœrdane.

5

Yisu yisœ œrœ 6a pa kaga

(Wu 6a tœ Mar 3.13; Luk 6.12-13,20)

¹ Lokœ á Yisu wu ukpuulu azu ascœmœ, tshe œ ga pa kaga yé œ sœ ga ati. Ayambarœ nœ ye na ga indiriri ye, ² yé á tshe tetœ kœyisœ œrœ fœ endje adœke:

Adja yanga

(Wu 6a tœ Luk 6.20-23)

³ «Yanga nœ azu á endje sœ dœ lœsu nœ oyo, gbambancœ nene, Ogo gbozu nœ tshalafœ kœdœ œncœ endje!

⁴ Yanga nœ azu á endje sœ tœ iki, gbambancœ nene, Ndjaba œ turu ngola endje!

⁵ Yanga nœ azu á endje sœ dœ lœsu ziti, gbambancœ nene, endje gbœ bala ogonœ á Ndjaba pa tœncœ!

⁶ Yanga nœ azu á endje sœ dœ adja ogo kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii, gbambancœ nene, Ndjaba œ to gbœgbœ kœmbœrœ tœncœ fœ endje!

⁷ Yanga nœ azu á endje wu oyo anga endje, gbambancœ nene, Ndjaba œ wu oyo endje!

⁸ Yanga nœ azu á lœsu endje sœ yerœ, gbambancœ nene, endje wu bala Ndjaba!

⁹ Yanga nœ azu á endje sœ kœmbœrœ adœke kœsœ gee sœ ugurutœ azu, gbambancœ nene, Ndjaba œ e endje agbolo nœ ye!

¹⁰ Yanga nœ endjeneke á endje sœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ endje mbœrœ œneke á sœ ndjii;

gbambancœ nene, Ogo gbozu nœ tshalafœ sœ mbœrœ endje!

¹¹ Yanga nœ 'e œ kœsœ adœke azu gu 'e, œ mbœrœ œrœ kanga fœ 'e yé œ pa tshelœ áká ekpe o'o kœ ga tœ 'e mbœrœ upu nœ mœ. ¹² 'E mœtœ 'e yé œ sœ dœ egerœ yanga; gbambancœ nene, œrœ tshangbancœ sœ kœkate 'e tœ egerœncœ 6a lafo. Kolœ dœ marancœ ataa, endje mbœrœ ndje lima œrœ kanga fœ aayi kœgbara o'o á endje sœ lima utshu 'e.»

Ingbiri œdœ Ingbisho

(Wu 6a tœ Mar 9.50; Luk 14.34-35; 8.16; 11.33)

¹³ «'E' kœdœ ingbiri tshapasho. Kashe œ kœsœ adœke kœnga ingbiri ka lœncœ ye, endje kpa gi ga lœncœ koto o? Endje kpa li kœmbœrœ tœncœ dœ akwa bale nene. Endje za va e ga ushu, yé azu œ na pa nœ dœ ada endje.

¹⁴ «'E' kœdœ ingbisho tshapasho. Ongbo á sœ 6a pa kaga, œ li kœzatœ ye yiwa tœncœ nene. ¹⁵ Endje tata owo ga tœ miinda mbœrœ kœza ga tshakudu losu nene. Kashe endje za 6a pa gbarœ kœza miinda ga panœ yekane á kœtshi pa azu kœ á endje sœ lœ anda. ¹⁶ Awa bale ndje, œ li adœke ingbisho nœ 'e tshi 6a utshu azu mbœrœ adœke endje wu ōtshœrœ á 'e sœ kœmbœrœ tœncœ, yeka á kœdonga Aba 'e á tshe sœ 6a lafo.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ awa akwa

¹⁷ «'E' gbege adœke mœ na kœwo awa akwa œdœ aayi kœgbara o'o nene. Mœ nana kœwo tœncœ œ wo nene, kashe mœ na adœke œneke á endje pa kœmbœrœtœ endje. ¹⁸ Mœ mindœ nœ fœ 'e dœ adjapu adœke: Bata œndœ tshalafœ dœ pe tshapasho sœpe kœdi tœncœ, tshakanea a'eara awu mbeti œneke á endje sũ ala buku nœ awa akwa œ 'i nene œrrr ga tœ adœke œrœ kœ mbœrœtœ ye yekane. ¹⁹ Mbœrœ tœncœ ataa, œdœ uzu kœvwaratœ ye kœliscœ anga awa o'o teasho lœ awa akwanœ asœke yé á sœ kœyisœ nœ fœ anga azu adœke endje mbœrœ ndje awa bale, uzuncœ ascœmœ œ dœ bala aya uzu 6a lœ Ogo gbozu nœ tshalafœ. Kashe uzu á tshe liscœ awa akwanœ yé á yisœ nœ fœ anga azu adœke endje liscœ nœ, uzuncœ ascœmœ œ dœ bala egerœ uzu 6a lœ Ogo gbozu nœ tshalafœ. ²⁰ Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, œdœ 'e kœsœsœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii kœropa œncœ aayi kœyisœ awa akwa œdœ

* 4.25 4.25 Tshalakpi ndjokpanœ kœdœ ongo ndjokpa á angbi azu sœ lima lœncœ.

Afarisayi nene, 'e li koeli ga lœ Ogo gbozu nœ tshalafo nene.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ ókô
(*Wu 6a tœ Mar 11.25; Luk 12.57-59*)

²¹ «'E dji adœke endje pa lima fœ aata azœ adœke: “Bœ wo uzu nene. Uzu kô á tshe wo yanganœ, œ li adœke endje na dœ she ga utshu aayi kœwa ngbanga.” ²² Yé œmœ, mœ mindœ nœ fœ 'e adœke: «Uzu kô á tshe kœsœ dœ ókô ga tœ ayanœ, œ li adœke endje na dœ she 6a utshu aayi kœwa ngbanga. Uzu á tshe kœgu ayanœ adœke: “Wusœrœ wu”, œ li adœke endje na dœ she 6a lœ anda kœwa ngbanga nœ azu nœ Ndjaba*. Uzu á tshe kœgu ayanœ adœke: “Iyi sœ lœ kumu zœ!” ‘E li adœke endje vwi she ga lœ lifelo.» ²³ ‘E dœ 6œ kœna kœkatœ makabo nœ zœ ga pa ndaba fœ Ndjaba, á 6œ gbetshelœ zœ 6a zœ adœke aya zœ sœ dœ o'o ga tœ zœ, ²⁴ katœ makabo nœ zœ ti kpœtœmœ, 6a utshu ndabanœ yé œ na utshunœ œ guma tshagurutœ zœ dœ aya zœ, yeka á kœna kœkatœ makabonœ fœ Ndjaba.

²⁵ «‘E dœ 6œ kœsœ dœ upu dœ yanga zœ, pa avwara katsha adœke 6œ djitœ zœ dœ she damba á 'e sœpe tœ ala awa. ‘E dœ 6œ kœmbœmœrœ ataa nene, tshe za 6œ ga utshu ayi kœwa ngbanga, ayi kœwa ngbanga œ za 6œ fœ aprusu, yé aprusunœ œ za 6œ vwi ga lœ kánga. ²⁶ Mœ mindœ nœ fœ 6œ dœ adjapu adœke, œdœ endje kœvwi 6œ ga lœ kánga, œerr 6œ kœ ngendja á endje di fœ 6œ para kœka yekane á wuta.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ kœpara awo uzu

²⁷ «'E dji o'o á endje pa lima adœke: “Bœ para awo uzu nene.” ²⁸ Yé œmœ, mœ mindœ nœ fœ 'e adœke: uzu kô á tshe kœsœ kœtœndœ awo yanganœ dœ ala nœ kœyindœsho, tshe para she ye dœmœ. ²⁹ Yé œdœ 6œ kœsœ kœli ga lœ ekperœ mangba ala zœ á sœ ga tœ kuni zœ, œ li adœke 6œ vwata œ za vwi'i lœ ingirinœ tœ zœ. Gbambanœ nene, œ sœ dœ otshonœ mbœrœ 6œ adœke anga œrœ kote zœ bale ndi, tœ œsœnœ adœke endje za undu zœ djigi vwi ga lœ lifelo. ³⁰ ‘E dœ 6œ kœsœ kœli ga lœ ekperœ mangba kuni zœ, œ li adœke 6œ de œ za vwi'i lœ ingirinœ tœ zœ. Gbambanœ nene, œ sœ dœ otshonœ mbœrœ 6œ adœke anga tshakala kane zœ bale ndi, tœ œsœnœ adœke endje za undu zœ djigi vwi ga lœ lifelo.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ kœkurutshelœ totœ
(*Wu 6a tœ Mat 19.9; Mar 10.11-12; Luk 16.18*)

³¹ «Endje kpa pa lima adœke: “‘E dœ uzu kœkatœ awonœ ti, œ li adœke tshe za mbeti kœkurutshelœ totœ fœ she.” ³² Yé œmœ, mœ

mindœ nœ fœ 'e adœke: Uzu kô á tshe katœ awonœ ti mbœrœ á tshe mbœrœ angba budu tshakane ye nene, tshe vwa yashenœ asœmœ ndœ kœmbœrœ angba budu. Yé uzu kô á tshe to yashe á akœnœ katœ ye ti, tshe mbœrœ ndje angba budu dœ yashenœ asœmœ.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ kœwa igi

³³ «'E kpa dji o'o á endje pa lima fœ aata azœ. Endje pa lima adœke: “Wawa igi zœ ndœ wala nene, kashe mbœrœ œrœ á 6œ wa igi zœ 6a utshu Gbozu Ndjaba tœ upunœ.” ³⁴ Yé œmœ, mœ pa fœ 'e adœke 'e wawa igi 'e bale nene. 'E wawa dœ i'iri tshalafo nene; gbambanœ nene, œtœnœ kœdœ ngande tshagbozu nœ Ndjaba. ³⁵ 'E wawa igi 'e dœ i'iri oshœ nene; gbambanœ nene, œtœnœ kœdœ osho kœsœ á Ndjaba œ ko ada ye ga tœnœ. 'E wawa igi 'e dœ i'iri Yerusaleme nene; gbambanœ nene, œtœnœ kœdœ ongbo nœ egerœ Gbozugo. ³⁶ Adja wawa igi zœ bale dœ kumu zœ nene; gbambanœ nene, 6œ li kœmbœrœ adœke anga sukumu zœ bale wuta tœ imbinœ too tœ ubunœ nene. ³⁷ Pa kolœnœ “‘E” œ kœdœ “‘E”, yé “œœ” œ kœdœ “œœ”. ‘Eneke kô á 6œ kpa ko ga pa nœ asœmœ, œ to 6a ndœ Satana.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ kœgi ekperœ mangba ekperœ

(*Wu 6a tœ Luk 6.29-30*)

³⁸ «'E dji œneke á endje pa lima adœke: “Uzu kœsu ala zœ, 6œ su ndje ala ye; yé uzu kœkô iji zœ, 6œ kô ndje iji ye.” ³⁹ Yé œmœ, mœ pa fœ 'e adœke 'e gigi ekperœ fœ uzu á tshe mbœrœ ekperœ fœ 'e nene. ‘E dœ uzu kœda бага zœ ga tœ kuni, fa œnœ gele fœ she yé tshe kpa da ndje. ⁴⁰ ‘E dœ uzu kœtœ meza pa zœ fœ ayi kœwa ngbanga adœke œne za lœba okoro nœ zœ tœ zœ ye, ka ndje tœ yœgbœdœ lœba nœ zœ ti fœ she yé tshe za ndje. ⁴¹ ‘E dœ uzu kœza 6œ dœ œgbo adœke 6œ za gbarœ œ gi dœ œne mangba uwu ada kutu bale, za gbarœnœ œ gi dœ she mangba uwu ada kutu bisha. ⁴² To œrœ fœ uzu á tshe esho ndœ œrœ tœ zœ. ‘E dœ uzu kœ'esho ndœ kœda 6a ndœ zœ, vwawwaratœ zœ tœ kœza fœ she nene.»

Kœsœ dœ kœyindœsho ga ndœ ayingba

(*Wu 6a tœ Luk 6.27-28,32-36*)

⁴³ «'E dji œneke á endje pa lima adœke: “Yindœ yanga zœ yé œ yiangba yingba zœ.” ⁴⁴ Yé œmœ, mœ pa fœ 'e adœke 'e yindœ ayingba 'e, yé œ za avwala fœ Ndjaba mbœrœ endjeneke á endje sœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ 'e, ⁴⁵ yeka á 'e kœwuta agbolo nœ Aba 'e á tshe sœ 6a lafo. Gbambanœ nene, tshe sœ kœmbœrœ adœke œlœ nœ ye to ga pa aayi kœmbœrœ ekperœ dœ aayi

* 5.22 5.22 Ukpulu aayi kœwa ngbanga nœ azu nœ Ndjaba dá Ayuda e lima tœnœ Sanedre

kømbørøe øtshørøe. Tshø søe kømbørøe ndje adøke yavuru ni ga pa azu á endje søe ndjii døe azu á endje søesøe ndjii nene. ⁴⁶ Gbambanøe nene, ødøe 'e køeyi koløe ndøe azu á endje yindøe 'e, øerøe tshangbanøe á 'e gbø køedøe gade? Aayi køeko ngendja lapo mbøembørøe ndje døe tøe endje atamøe nene a? ⁴⁷ Ødøe 'e køesøe køebala koløe aaya 'e, 'e gbe adøke 'e mbørøe egerøe øerøe a? Azu á endje wuwusøe Ndjaba nene mbøembørøe ndje atamøe nene a? ⁴⁸ Ataa, Aba 'e 6a lafo søe yerøe, e'e ndje 'e søe 6ata she.»

6

Køeyisørøe tøe upu nøe køeto øerøe føe aayi oyo

¹ «Ala 'e gbø tøe mara á 'e søe kømbørøe døe akwa nøe Ndjaba tøe ala azu kane. 'E mbøembørøe øtshørøe á Ndjaba yindøe nøe koløe adøke azu wu 'e nene. Ødøe 'e kømbørøe ataa, 'e gbø øerøe tshangba nøe 6a ndøe Aba 'e á tshø søe 6a lafo asøemøe nene. ² Ataa, lakø á 6øe køeto øerøe føe ayi oyo, 6i6i døe itshi adøke ala azu kø søe ga tøe zøe nene, 6ata á awulapatshø øe mbørøe 6a løe Sinagoga øedøe 6a tøe ala awa. Endje søe køembørøe ataa adøke azu donga øene. Møe mindøe nøe døe adjapu føe 'e adøke: Endje gbø øerøe tshangba øenøe endje ye. ³ Kashe ø6øe, øedøe 6øe køeto øerøe føe ayi oyo, mbøembørøe adøke gele zøe wusøe øeneke á kuni zøe mbørøe nene. ⁴ Ataa, øe li adøke øerøenøe á 6øe to asøemøe søepe løe ubunøe. Yé Aba zøe á tshø wu øerøe á mbørøetøe endje løe ubunøe, øe gi øerøe tshangbanøe føe 6øe.»

Køeyisørøe tøe upu nøe køeza avwala (Wu 6a tøe Luk 11.2-4)

⁵ «Ødøe 'e køesøe køeza avwala føe Ndjaba, 'e søesøe 6ata awulapatshø nene. Endje yindøe nøe adøke øene li 6a løe Sinagoga too øene wuta 6a løe shangbeda awa, øe ka døe ada øene yeka á køeza avwala adøke azu køe wu øene. Møe pa føe 'e døe adjapu adøke: Endje gbø øerøe tshangba øenøe endje ye. ⁶ Kashe ø6øe, øedøe 6øe køeyindøe køeza avwala, li ga løe gbøshø nøe zøe øe tshu manda ga tønøe, yé øe za avwala føe Aba zøe á tshø søe 6a zøe 6a tøe osho á søe løe ubunøe. Yé Aba zøe á tshø wusøe øerøe kø á søe løe ubunøe, øe gi øerøe tshangba nøe føe 6øe.»

⁷ «Ødøe 'e køesøe køeza avwala, 'e papa o'o øerr 6ata azu á endje wuwusøe Ndjaba nene øe pa. Endje søe køegbe adøke øedøe øene køepa o'o øerr dá Ndjaba øe dji øene døe øtshønøe. ⁸ 'E mbøembørøe 6ata endje nene; gbambanøe nene, Aba 'e wusøe øeneke á 'e søe døe ogonøe øtshønøe adøke 'e yu she tønøe. ⁹ 'E wu mara á li adøke 'e za døe avwala: "Aba 'a á 6øe søe 6a lafo, kaka azu kø wusøe nøe adøke 'iri zøe søe yerøe.

¹⁰ Kaka Ogo gbøzu nøe zøe na, kaka gbøshøeløe nøe zøe mbørøetøe endje 6a pa øshø

6ata á mbørøetøe endje 6a lafo.

¹¹ To røego á li adøke 'a zi kpesheke føe 'a.

¹² Djerøendøe ekperøe nøe 'a, 6ata 'a djerøe ndje ndøe ekperøe nøe end-jeneke á endje mbørøe føe 'a.

¹³ Yé kakatøe 'a ti adøke 'a li ga løe køewu løsu nene,

kashe wvara 'a løe ekperøe.

[Gbambanøe nene, ø6øe køedøe Gbozu, á 6øe søe døe gbøgbø øedøe mokø waa døe waa. Ame.]”

¹⁴ «Yé øedøe 'e køedjerøendøe ekperøe nøe azu, Aba 'e á tshø søe 6a lafo øe djerøe ndje ndøe ekperøe nøe 'e. ¹⁵ Kashe øedøe 'e køedjedjerøendøe ekperøe nøe azu nene, Aba 'e øe djerøendøe ekperøe nøe 'e á 'e mbørøe bale nene.»

Køeyisørøe tøe upu nøe køeyøtshøeløema

¹⁶ «Lakø á 'e køesøe køeyøtshøeløema 'e, 'e søesøe døe oyo 6ata á awulapatshø øe mbørøe nene. Endje søe køendi tshatshu endje døe mara adøke azu kø wusøe nøe adøke øene søe køeyøtshøeløema øene. Møe mindøe nøe føe 'e døe adjapu adøke: Endje gbø øerøe tshangba øenøe endje ye. ¹⁷ Kashe ø6øe, øedøe 6øe køesøe køeyøtshøeløema zøe, djuto tshatshu zøe, yé øe da kada, ¹⁸ mbørøe azu køewuwusøe nøe adøke 6øe søe køeyøtshøeløema zøe nene. Kashe koløe Aba zøe á tshø søe 6a zøe løe ubunøe, øeshe dá wusøe nøe. Ødøe 6øe køembørøe ataa, Aba zøe á tshø wu øerøe á søe løe ubunøe asøemøe, øe to øerøe tshangbanøe føe 6øe.»

Køeyisørøe tøe upu nøe køegbørøe 6a lafo (Wu 6a tøe Luk 12.33-34)

¹⁹ «'E ngbøngbø6a køegbørøe tshapashø asøeke nene. Gbambanøe nene, 6a zøe akøkø øe zi, ngbandji øe ndi kotenøe yé aayi angba øe kavwa manda øe ziangba nøe ye. ²⁰ Kashe 'e ngbø6a køegbørøe 6a lafo. Gbambanøe nene, 6a zøe øedøe akøkø øe zi nene, øedøe ngbandji øe ndi nene, yé aayi angba gugu ndje tøe køekavwa manda á køezi angbanøe nene. ²¹ Gbambanøe nene, osho á køegbørøe nøe zøe søe tønøe, løsu zøe øe søe ndje kprøetøemøe.»

Miinda nøe undu uzu

(Wu 6a tøe Luk 11.34-36)

²² «Ala uzu køedøe miinda nøe undu ye. Ødøe ala zøe køesøe døe øtshønøe, undu zøe djigi øe søe løe ingbisho. ²³ Kashe øedøe ala zøe køesøe døe kø6a, undu zøe djigi øe søe løe ubu osho. Ataa, øedøe ingbisho á søe løe zøe køedøe ubu osho, ubu oshonøe asøemøe kpa søe nari!»

Ndjaba too ngendja

(Wu 6a tøe Luk 16.13; 12.22-23)

²⁴ «Uzu bale lili koembœrœ akwa fœ agbozu bisha nene. Gbambanœ nene, œdœ tshe koeyiangba anga bale, tshe yindœ udu anga. Tshe kœzatœ ye fœ anga bale, tshe titœ ye tœ udu anga. 'E lili koembœrœ akwa fœ Ndjaba yé œ kpa za ndje tœ 'e fœ ngendja nene.»

*A za losu azœ djigi fœ Ndjaba
(Wu 6a tœ Luk 12.22-31)*

²⁵ «'E wu ádãncœ á mœ mindœ nœ fœ 'e adœke: 'E zaza losu 'e ga lafo tœ upu nœ kœziroœ œdœ koendjorœ á 'e gbe dœ tœncœ mbœrœ soro 'e nene, too kœgbe dœ læba á 'e yindœ kœverœ ga tœ kote 'e nene. Soro uzu roropa kœziroœ nene a? Yé undu uzu roropa læba nene a? ²⁶ 'E tondœ ayanu kane. Endje lulu ngwarœ nene, œ kœkœ ndje œrœ nene yé œ gugu dœ kogba kœgumasœ rœgo ga læncœ nene, kashe Aba 'e á tshe sœ 6a lafo sœ kœto kœziroœ fœ endje. 'E roropa endje nene a? ²⁷ 'Ede ugurutœ 'e, lœ kœgbetshelœ ye, dá li kœza anga olo bale ga pa olo soro ye a?

²⁸ «Yé mbœrœ gadœ á 'e sœ kœza losu 'e ga lafo tœ upu nœ læba a? 'E wu mara á ndœkœ leyœ œ wuta dœ tœncœ 6a lœ kindi kane: 'E sœ koembœrœ akwa nene, œ sœ ndje kœsu læba nene. ²⁹ Kashe mœ pa fœ 'e adœke, Salomo á tshe doé lima ayi kœgbœrœ waa, neverœ lima læba bale 6ata anga ndœkœ leyœncœ asœke nene. ³⁰ Ndjaba dá verœ læba kpesheke ga tœ gusu á sœ lœ kindi yé 6a mbatsha owo œ ju. 'Ede Ndjaba koembœrœ ataa ga tœ a'eara œyo, tshe lili kœko læba fœ 'e kœropa nœ nene a? 'E kœdœ azu á kœyindœrœ nœ 'e sœ teasho! ³¹ 'E zaza losu 'e ga lafo tœ kœyutœ 'e nene adœke: "A zi gadœ? 'A ndjo gadœ? 'A verœ læba gadœ?" ³² Azu á endje wuwusœ Ndjaba nene dá para œrœncœ asœmœ ko. Kashe Aba 'e á tshe sœ 6a lafo wusœ nœ adœke 'e gbe dœ tœncœ ko. ³³ 'E para utshunœ Ogo gbozu nœ Ndjaba, œdœ œrœ á sœ ndjii 6a utshu Ndjaba, yé udu œrœ kœkœ, Ndjaba œ to fœ 'e. ³⁴ Ataa, 'e zaza losu 'e ga lafo tœ upu nœ œrœ á mbœrœtœ endje 6a mbatsha nene. Tshambatsha sœ ndje dœ upu nœ ye. Olo bale dœ bale sœ dœ o'o nœ ye.»

7

*'E wawa ngbanga pa anga 'e nene
(Wu 6a tœ Luk 6.37-38,41-42)*

¹ «'E wawa ngbanga pa uzu bale nene, mbœrœ á Ndjaba kœwawa ndje ngbanga pa 'e nene. ² Gbambanœ nene, Ndjaba œ wa ngbanga pa 'e 6ata á 'e wa ga pa anga 'e. Adja mara œrœ á 'e li dœ anga 'e dá tshe li ndje dœ 'e. ³ Mbœrœ gadœ á 6œ sœ kœtondœ oforo ebe á sœ lœ ala aya zœ yé á gbegbe dœ ma6aya á sœ lœ ala zœ nene a? ⁴ Koto á 6œ pa fœ aya zœ adœke: "Kaka mœ tshakavwa

oforo ebe á sœ lœ ala zœ", andaa ma6aya sœ lœ œncœ zœ a? ⁵ Wulapatsho, tshakavwa ma6aya á sœ lœ ala zœ asœmœ utshunœ œ wu osho ngbi yeka á kœtshakavwa oforo ebe á sœ lœ ala aya zœ.

⁶ «'E toto œrœ neke á sœ yerœ fœ aya-voro nene. 'Ede 'e koembœrœ ataa, endje fatshelœtœ endje tœ 'e œ lo 'e. 'E koko agbœ œrœ tshelœ igi nœ 'e va fœ akœso nene kparawa adœke endje kœzurutshelœ nœ nene.»

*'E kœyœndœ œrœ, endje to fœ 'e ye
(Wu 6a tœ Luk 11.9-13)*

⁷ «'E kœyœndœ œrœ, endje to fœ 'e ye; 'e kœpara œrœ, 'e gbœ ye; 'e kœnge manda, endje kœrœ fœ 'e ye. ⁸ Gbambanœ nene, uzu kœ á tshe yœndœ œrœ, endje to fœ she; tsheneke á tshe para œrœ, tshe gbœ; yé tsheneke á tshe nge manda, endje kœrœ fœ she. ⁹ 'Ede ugurutœ 'e dá za badja fœ gbolo nœ ye œdœ tshe kœyœndœ kœziroœ a? ¹⁰ Too œdœ tshe kœyœ she ndœ ageatshangu, tshe za yakoro fœ she a? ¹¹ Ataa, œdœ 'e á 'e dœ akpe azu, 'e wusœ kœto œtshœrœ fœ agbolo nœ 'e, yekane Aba 'e á tshe sœ 6a lafo kœtoto œtshœrœ fœ endjeneke á endje yœndœ nœ 6a ndœ ye nene a?

¹² «'E mbœrœ fœ anga 'e 6ata œneke á 'e yindœ nœ adœke endje mbœrœ fœ 'e. Asœ kœdœ œneke á awa akwa œdœ aayi kœgbara o'o nœ Ndjaba yisœ nœ.»

*Awa bisha
(Wu 6a tœ Luk 13.23-24)*

¹³ «'E li tœ aya manda. Gbambanœ nene, manda kœro ga ndœ kuzu sœ tœ egerœncœ, awa kœ li ga zœ sœ ndje ngbi yé azu á endje ro tœncœ lœ ndjoro. ¹⁴ Kashe manda nœ soro á ka nene sœ teasho, awa á ro ga zœ mi dœ gusu yé azu kœro tœncœ mimi.»

*Aayi kœgbara o'o nœ wala
(Wu 6a tœ Mat 12.33; Luk 6.43-44)*

¹⁵ «'E sœ dœ gbœdjela tœ aayi kœgbara o'o nœ wala. Gbambanœ nene, endje sœ kœna ga ndœ 'e 6ata apata kashe losu endje sœ 6ata losu amuru á endje wo osho. ¹⁶ 'E wusœ endje mbœrœ akwa tshelœ endje. Gbambanœ nene, endje kœkœ œtshœ leyœ 6a tœ ekpe œyo nene, endje kœkœ ndje ele fige 6a tœ batima nene. ¹⁷ 'E tshœ œyo kœ sœ kœzu œtshœ elenœ, yé œyo á sœ dœ kœfa sœ kœzu ndje elenœ tœ ekpenœ. ¹⁸ 'E tshœ œyo lili kœzu elenœ tœ ekpenœ nene, yeka œyo á sœ dœ kœfa œ zu ndje œtshœ elenœ nene. ¹⁹ 'E œyo kœ á elenœ kœgaga nene, endje de yé œ ko va ga tœ owo. ²⁰ Ataa, 'e wusœ aayi kœgbara o'o nœ wala mbœrœ akwa tshelœ endje.»

*Kœwusœ adja ayambarœ
(Wu 6a tœ Luk 6.46; 13.25-27)*

²¹ «'E doédœ uzu kœ á tshe e mœ adœke: "Gbozu, Gbozu", dá li ga lœ Ogo gbozu

nœ tshalafo nene, kashe kolœ endjeneke á endje sœ kœmbœrœ œrœ á Aba mœ á tshe sœ 6a lafo yindœ nœ, dá li ga zœ. ²² Dœ lœkœnœ asœmœ, azu ndjoro œ pa bala adœke: “Gbozu, Gbozu”, ‘a gbara lima o’o dœ i’iri zœ; ‘a goro lima ekpe ishiri dœ i’iri zœ; ‘a mbœrœ lima afá ndjoro dœ i’iri zœ! ²³ Yé mœ pa bala ngbi fœ endje adœke: “Mœ wuwusœ ‘e bale nene, e’e dœ aayi kœmbœrœ ekperœ, ‘e gitœ ‘e tœ ala mœ!”»

Anda bisha

(Wu 6a tœ Luk 6.47-49)

²⁴ Yisu kpa pa adœke: «Uzu kœ á tshe kœdji o’o á mœ totœ kœpa tœnœ asœke yé á za ga tœ akwa, tshe sœ 6ata uzu nœ kœwusœrœ á tshe mœ anda nœ ye ga pa badja. ²⁵ Yavuru ni, ungu sú yé egerœ yugu na œ za kpikpikpi, kashe andanœ tete nene. Gbambanœ nene, endje mœ lima kiti andanœ ga pa badja. ²⁶ Kashe uzu kœ á tshe kœdji o’o á mœ totœ kœpa tœnœ asœke yé á kœzaza ga tœ akwa nene, tshe sœ 6ata ayi indi á tshe mœ anda nœ ye ga pa mindu. ²⁷ Yavuru ni, ungu sú, egerœ yugu na œ za andanœ yé œ kavwa ‘uru ga ati.»

Tshagbozu nœ Yisu

(Wu 6a tœ Mar 1.22; Luk 4.32)

²⁸ Lœkœ á Yisu yi lima sœ œrœnœ á ka, azu kœ ka lima tœ ama ndje ti œsœ tœ mara kœyisœrœ nœ ye. ²⁹ Gbambanœ nene, tshe yiyi lima sœ œrœ 6ata aayi kœyisœ awa akwa nœ endje nene, kashe tshe yi lima sœ nœ 6ata uzu á tshe sœ dœ tshagbozu.

8

Yisu she anga ayi boroma bale

(Wu 6a tœ Mar 1.40-45; Luk 5.12-16)

¹ Yisu sœ lima kœtara kaga gu tœnœ yé ukpulu azu sœ kœna manda ye. ² Yé anga ayi boroma bale gitœ ye ndoo dœ she œ gote ga utshu ye, œ pa adœke: «Gbozu, œdœ 6œ kœyindœ nœ, 6œ mbœrœ adœke mœ wuta yerœ.» ³ Yisu yi kane ye, œ goro she yé œ pa adœke: «Mœ yindœ nœ adœke 6œ wuta yerœ ye.» Petœ œsœnœ, tshe wuta yerœ lœ boroma nœ ye. ⁴ Yé Yisu kœpa fœ she adœke: «Mesho! Papanœ nœ fœ uzu bale nene. Kashe gu œ matœ zœ fœ nganga Ndjaba yé œ to tokórœ 6ata á Moyize pa lima ndœ nœ, mbœrœ kœma fœ azu kœ adœke 6œ wuta yerœ ye.»

Yisu she ayi akwa nœ gbozu tshapa aturugu

(Wu 6a tœ Luk 7.1-10; Yow 4.43-54)

⁵ Lœkœ á Yisu sœ lima kœli ga lœ Kaparnawumu, anga gbozu tshapa aturugu tshelœ Roma na ndoo dœ she œ ki fœ she ⁶ adœke: «Gbozu, ayi akwa nœ mœ lo 6a sœnda, ada ye tshu tshakudu ye yé tshe sœ kœwu oyo tœpanœ kpuru.» ⁷ Yisu pa

fœ she adœke: «A gu dœ mœ she she.»

⁸ Kashe gbozu tshapa aturugunœ gi adœke: «Gbozu, mœ sœsœ 6ata azu á 6œ li anda nœ endje nene. E dœ 6œ kœyindœ nœ, pa kolœ o’o bale, ayi akwa nœ mœ œ she ye. ⁹ Gbambanœ nene, œmœ ndje, mœ sœ dœ agbozu tshapa mœ yé mœ dœ ndje gbozu tshapa aturugu. E dœ mœ kœpa fœ anga bale adœke: “Na”, ngbewo tshe na. E dœ mœ kpa kœpa fœ anga adœke: “Na ga mœ”, ngbewo tshe na ga ndœ mœ. Yé œdœ mœ kœpa fœ anga ayi akwa nœ mœ adœke “mbœrœ œneke”, ngbewo tshe mbœrœ.»

¹⁰ Lœkœ á yisu dji o’o á gbozu tshapa aturugu sœmœ pa, tshe katœ ama ye ti œsœ œ pa fœ azu á endje sœ lima kœna manda ye adœke: «Mœ sœ kœmindœ nœ fœ ‘e dœ adjapu adœke, mœ gbœgœ anga mara kœyindœrœ asœke ndœ anga uzu bale lœ Israyele nene. ¹¹ Mœ sœ kœpa ndje fœ ‘e adœke, azu ndjoro œ to 6a tœ osho á œlœ œ wuta tœnœ œdœ 6a tœ osho á œlœ œ li tœnœ, yé œ gbœ osho kœsœ 6a pa ndaba 6a lœ Ogo gbozu nœ tshalafo awa bale dœ Abrayamo, dœ Izaka œdœ pe Yakobo. ¹² Kashe endjeneke á li ma lima adœke endje kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba, endje vwi endje ga lœ ubu osho 6a shu. Yé 6a zœ, endje ki œ zi tshelœ daji endje.»

¹³ Yé Yisu kœpa fœ gbozu tshapa aturugunœ adœke: «Gu ga ndœ zœ, Ndjaba mbœrœ œneke á 6œ yœndœ nœ liaka kœyindœrœ nœ zœ ye.» Yé kolœ dœ ada œlœnœ asœmœ, ayi akwa nœ gbozu tshapa aturugu she ye.

Yisu she aayi kœba ndjoro

(Wu 6a tœ Mar 1.29-34; Luk 4.38-41)

¹⁴ Manda nœ, Yisu na 6a lœ anda nœ Petro, œ gbœ ayi mbeyanœ, tshe lo ga ati dœ kœba biwa. ¹⁵ Tshe za kane ye, yé kœba biwanœ katœ ye yé. Ayi mbeya Petro áafo œ tœtœ kœmbœrœ akwa fœ Yisu.

¹⁶ Dœ lœndœ á œlœ li, endje na dœ azu ndjoro á ekpe ishiri sœ pa endje fœ Yisu. Tshe gorœ ekpe ishiri pa azunœ asœmœ dœ o’o ama ye, yé œ she ndje anga aayi kœba kœ. ¹⁷ Tshe mbœrœ lima ataa mbœrœ o’ônœ á Isaya ayi kœgbara o’o nœ Ndjaba pa lima kœmbœrœtœ endje. Tshe pa lima adœke: «Eshœ dá ko gbakindi nœ azœ yé á ko kœba nœ azœ ga pa ye.»

Azu á endje gbe kœna manda Yisu

(Wu 6a tœ Luk 9.57-62)

¹⁸ Lœkœ á Yisu wu ukpulu azu á endje ndiwwiri lima she, tshe za o’o fœ ayambarœ nœ ye adœke œne zu 6a itshi egerœ ungu adanga. ¹⁹ Anga ayi kœyisœ awa akwa gitœ ye ndoo œ pa fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, mœ na manda zœ tœ osho kœ á 6œ na tœnœ.» ²⁰ Yisu gi fœ she adœke: «Angbangewo sœ dœ anda nœ endje 6a lœ

ɔshɔ, yé ayanu sœ ndje dœ koma endje 6a lafo, kashe Gbolo nœ uzu gugu dœ osho kœlo tœnœ nene.»

²¹ Anga yambarœ nœ Yisu bale pa fœ she adœke: «Gbozu, za awa fœ mœ, mœ na œ shi aba nœ utshunœ yekane.» ²² Yé Yisu kœgi fœ she adœke: «Na manda mœ, yé œ katœ akuzu endje shi akuzu nœ endje.»

Yisu rd yugu

(Wu 6a tœ Mar 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Yisu ɔ ga lœ agba yé ayambarœ nœ ye ro awa bale dœ she. ²⁴ Ngbangi atake, ndavuru yugu za gu tœnœ kpikpiki pa egerœ ungu adanga, lokonœ na yé ungu yi lima kœtu ga lœ agba. Kashe Yisu lo lima œnœ ye yé. ²⁵ Ayambarœ gitœ endje ndoo dœ she, á jo she lœ olo dœ kœpa dœ ɔgbɔ adœke: «Gbozu, she azœ kane! A tshu ke a!» ²⁶ Yisu gi fœ endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e sœ dœ awaa? Kœyindœrœ nœ 'e sœ teasho! Yé tshœ kœafo á kœra yugu œdœ egerœ ungu adanganœ, osho kœyi tá.» ²⁷ Azu kœko kitœ œsœnœ yé œ sœ lima kœpa adœke: «Uzunœ asœke kœdœ dœ? Tshœ sœ kœpa o'o fœ yugu œdœ fœ ungu yé œ sœ kœdji o'o ama ye!»

Yisu she azu bisha á ekpe ishiri sœ pa endje

(Wu 6a tœ Mar 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸ Lœko á Yisu yi kumu ye 6a atshi egerœ ungu adanga, 6a lœ ogo nœ Agadaraye, azu bisha á ekpe ishiri sœ pa endje to 6a pa udu yé œ na gu tœnœ ga ndœ ye. Endje nga lima waa dœ mara adœke uzu bale œ li kœsɔ dœ awanœ asœmœ nene. ²⁹ Endje tetœ kœta rawa adœke: «Yisu Gbolo nœ Ndjaba, 6œ yindœ kœmbœrœ œrœ gadœ tœ 'a a? 'Bœ na 6a ke kœgaga kumu 'a a? Olo nœ 'a lili damba nene.»

³⁰ Andaa egerœ ukpulu akœso sœ lima kœpara kœziœ ndoo kpœmœ. ³¹ Aekpe ishirinœ di tshelœma endje fœ Yisu adœke: «Edœ 6œ kœyindœ kœgorɔ 'a, vwa 'a, 'a li ga lœ ukpulu akœso asœ.» ³² Yé Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E na zœ!» Endje wuta lœ azu asœmœ yé œ na œ li ga lœ akœso. Ngbewo akœso sœmœ ndjoro to 6a pa kaga 'uru 'uru 'uru dœ ɔra tra tœnœ œrrr ga la egerœ ungu adanga, yé œ nduru kœ ye. ³³ Azu á endje sœ lima kœgbœndœ akœsonœ kpa ye. Endje kpagu 6a lœ ongbœ œ mindœ œrœ kœ á mbœrœtœ endje ga tœ azu sœmœ bisha á ekpe ishiri sœ pa endje fœ azu. ³⁴ Yé azu tshelœ ongbœnœ para kœko wuta kœgbœtœ endje dœ Yisu. Lœko á endje wu she, endje ki fœ she adœke tshœ gitœ ye lœ ogo nœ œne ye.

9

Yisu she uzu á ada ye tshu

(Wu 6a tœ Mar 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Yisu ɔ ga lœ agba, œ zu egerœ ungu adanga yé œ gu ga lœ ongbœ nœ ye. ² Endje za anga uzu á ada ye tshu, á tshœ lo ga pa kelekpa, na tœnœ fœ she. Lœko á Yisu wu kœyindœrœ nœ azunœ asœmœ, tshœ pa fœ uzunœ á ada ye tshu adœke: «Sœ dœ gbɔgbɔ, gbolo nœ mœ! Mœ djœrœndœ ekperœ nœ zœ ye!»

³ Kœdji atamœ, anga aayi kœyisœ awa akwa tetœ kœpa ugurutœ endje dœ tœ endje adœke: «Uzu asœke sœ kœgu œsœ Nd-jaba!» ⁴ Kashe Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje yé œ pa fœ endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e sœ dœ ekpe gbetshelœ tœ lasu 'e ata a? ⁵ Edœ mœ kœpa adœke: “Mœ djœrœndœ ekperœ nœ zœ”, too mœ kœpa ndje adœke: “Aalafo œ na ana”, o'o neketa dá dœ ɔgbɔ o'o a? ⁶ Kashe mœ yindœ nœ adœke 'e wusœ nœ adœke: Gbolo nœ uzu sœ dœ gbɔgbɔ pa ɔshɔ tœ kœdjœrœndœ ekperœ.» Manda nœ, tshœ kœpa fœ uzu á ada ye tshu asœmœ adœke: «Aalafo, za kelekpa nœ zœ yé œ gu ga ndœ zœ!»

⁷ Uzunœ asœmœ kœalafœ á kœgu ga lœ anda nœ ye. ⁸ Lœko á ukpulu azu wu ataa, awa litœ endje yé endje tetœ kœdonga Nd-jaba tœ mara gbɔgbɔ neke á tshœ to fœ azu.

Yisu e Matie

(Wu 6a tœ Mar 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Yisu katœ tshakpœmœ ti yé œ tetœ kœro tœnœ, ngbewo œ wu anga uzu a 'iri ye kœdœ Matie á tshœ sœ ga ati 6a lœ anda kœko ngendja lapo. Tshœ pa fœ she adœke: «Na manda mœ!» Matie áalafœ yé œ na manda ye. ¹⁰ Manda nœ, Yisu sœ lima kœziœ 6a sœnda nœ Matie. Aayi kœko ngendja lapo ndjoro dœ pe azu kœmbœrœ ekperœ sœ lima kœzi œrœ awa bale dœ she œdœ ayambarœ nœ ye. ¹¹ Afarisayi wu lima ataa œ yu ayambarœ nœ ye adœke: «Mbœrœ gadœ á ayi kœyisœrœ nœ 'e œ zi œrœ tœ œsœnœ bale dœ aayi kœko ngendja lapo œdœ dœ azu kœmbœrœ ekperœ a?» ¹² Yisu dji endje yé œ pa adœke: «Uzu á tshelœ œko ye sœ yerœ gbege dœ mon-ganga nene, kashe aayi kœbá dá gbe dœ she. ¹³ 'E gu œ para ádá o'o á endje sú 6a la buku nœ Ndjaba adœke: “'E sœ dœ lasu nœ kœwewu oyo ga ndœ azu, œtœnœ dá mœ yindœ nœ, kashe tokóró nene.” Gbambanœ nene, mœ nana mbœrœ kœ'e azu neke á endje sœ ndjii nene, kashe mœ na mbœrœ aayi kœmbœrœ ekperœ.»

Yisu tœ upu nœ kœyotshelœma

(Wu 6a tœ Mar 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Ayambarœ nœ Yowane ayi kœza batisimu na ga ndœ Yisu yé œ yu she adœke: «Mbœrœ gadœ á 'a' œdœ Afarisayi, 'a sœ kœyotshelœma 'a kpala kpala yekane á ayambarœ nœ zœ mbœmbœrœ ataa nene a?» ¹⁵ Yé Yisu gi fœ endje adœke: «'E gbe

adœke azu á endje e endje ndœ angbo totœ œ sœ dœ oyo dœ lœkœ á ayi kœto yashe sœ kpœtœ œsœnœ bale dœ endje a? ¹⁶ *Æ œ nene! Kashe manda nœ œrr, lœkœ á endje kœza she tshakane endje dá endje yotshelœma endje.*

¹⁶ «Yé Yisu kpa kœpa fœ endje adœke uzu bale zaza tafo lœba œ pi ga pa ongoronœ nene. Gbambanœ nene, tafo ndœma lœbanœ œ suru tshelœ ongoronœ, yé ogoronœ œ kpa sœ dœ egerœnœ. ¹⁷ Endje susu tafo ipi ga lœ ongoro anga nene. Atamœ nene, tshelœ anga œ 'u, ipinœ œ tu, yé anganœ œ ndi ye. Kashe endje sũ tafo ipi ga lœ tafo anga, atamœ œrœ bale œ ndi nene.»

Anga yawuru yuda œdœ anga yashe koœa indji

(Wu 6a tœ Mar 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Lœkœ á Yisu sœ kœpa o'onœ ascœmœ fœ endje ataa, anga gbozu nœ Ayuda yikumu ye œ gote ga utshu ye, yé œ pa adœke: «Yawuru nœ mœ tshu ngœngœnœ ascœke, kashe na œ to kane zœ ga pa ye yé tshe sœ dœ soro.» ¹⁹ Yisu áalafo yé endje te manda ye, œshe dœ pe ayambarœ nœ ye.

²⁰ Andaa anga yashe bale á tshe sœ lima kœwu oyo dœ koœa indji manda ungu ndjokpa dœ bisha, na djagamanda Yisu œ goro ama lœba ye. ²¹ Tshe sœ lima kœpa 6a lœ ye adœke: «Ædœ mœ kœgoro kolœ ama lœba nœ ye, mœ she ye.» ²² Kashe Yisu fatœ ye œ wu she yé á pa adœke: «Sœ dœ gbœgbœ yawuru nœ mœ! Kœyindœrœ nœ zœ she 6œ ye.» Yé kolœ dœ ada œlnœ ascœmœ, yashenœ she lœ koœa nœ ye ye.

²³ Yisu wuta 6a lœ anda nœ gbozunœ ascœmœ. Lœkœ á tshe wu aayi kœ'uru ngbake œdœ ukpulu azu á endje sœ koœa rawa, ²⁴ tshe pa adœke: «'E wuta ga shu, gbambanœ nene, yawurunœ ascœke tshutshu nene. Tshe sœ tœ olo.» Kashe endje sœ lima kœmœ she. ²⁵ Lœkœ á endje gœrœ ukpulu azunœ ga ushu, Yisu li 6a tœ osho á gbolonœ sœ tœnœ, œ za kane ye yé tshe áalafo. ²⁶ Yé o'onœ za tshelœ ogo djigi.

Yisu she aayibula bisha

²⁷ Londœ á Yisu katœ tshakpœtœmœ ti á sœ kœro tœnœ, anga aayibula bisha te manda ye dœ rawa adœke: «Wu oyo 'a, Gbolo nœ Davidi!»

²⁸ Lœkœ á Yisu wuta 6a lœ anda, aayibulanœ bisha na ndoo dœ she yé tshe yu endje adœke: «Adja 'e yindœ nœ adœke mœ mbœrœ ala 'e œ kœrœ a?» Endje gi fœ she adœke: «Æ, Gbozu.» ²⁹ Yisu to kane ye ga pa ala endje yé œ pa adœke: «Kaka œ mbœrœtœ ye fœ 'e liaka kœyindœrœ nœ 'e.» ³⁰ Yé ala endje kœrœ. Á Yisu kœpa fœ endje dœ œgbœ adœke: «'E dji mœ dœ œtshœnœ, 'e papandœ

nœ fœ uzu bale nene!» ³¹ Kashe endje wuta, œ pandœ o'o nœ Yisu lœ ogonœ djigi.

Yisu she uzu bale á tshe papa o'o nene (Wu 6a tœ Luk 11.14-15)

³² Lœkœ á endje yi lima ndœ kœwuta tœnœ, endje na dœ anga uzu á tshe papa o'o nene fœ she. Tshe sœ lima dœ ekpe ishiri pa ye. ³³ Yé Yisu gœrœ ekpe ishirinœ pa ye, á tshe tetœ kœpa o'o. Ukpulu azu ki lima tœ œsœnœ, œ pa adœke: «'A wuwu 6alima mara anga œrœ atake bale lœ Israyele nene!» ³⁴ Kashe Afarisayi pa lima adœke: «Gbozu tshapa aekpe ishiri dá to gbœgbœ kœgœrœ dœ ekpe ishiri fœ she ascœmœ!»

Yisu wu oyo ukpulu azu

(Wu 6a tœ Mar 6.6b,34; Luk 10.2)

³⁵ Yisu na lima dje lœ ongo œdœ dje lakpi kœ, tshe sœ lima kœyisœ œrœ 6a lœ Sinagoga nœ endje. Tshe sœ lima kœyisœ Ōtshœ O'o nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba yé œ sœ lima kœshe azu lœ aka koœa kœ œdœ lœ gbakindi kœ. ³⁶ Kœwu ukpulu azu, tshe sœ lima dœ oyo tœ lœsu ye. Gbambanœ nene, endje mœ lima lœ gbetshelœ nœ endje yé œ gugu lima dœ gbœgbœ nene 6ata apata á aayi kœgbœndœ endje gugu nene. ³⁷ Yé tshe kœpa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Leyœ dorœ ndjoro lœ kindi, kashe aayi akwa ngbangba nene. ³⁸ Ataa, 'e ki fœ ayengo kindinœ adœke tshe kpa vwa anga aayi akwa mbœrœ kœkœ tœnœ.»

10

Aayi avwa ndjokpa dœ bisha (12)

(Wu 6a tœ Mar 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Yisu e ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha ascœmœ, œ to gbœgbœ kœgœrœ dœ ekpe ishiri fœ endje adœke endje kœgœrœ dœ endje yé œ she azu lœ aka koœa kœ dœ lœ gbakindi kœ. ² Firi aayi avwanœ ndjokpa dœ bisha dœke: Utshunœ kœdœ Shimu á anga f'iri ye kœdœ Petro œdœ ayanœ dœ Andere. Ajake dœ Yowane á endje kœdœ agbolo nœ Zebedayi, ³ Filipino œdœ Bartelemi, dœ Toma, dœ Matie ayi kœkœ ngendja lapo, dœ Jake gbolo nœ Alefe, dœ Tade, ⁴ dœ Shimu* uzu kanana, dœ Yudasi Isikariote, œshe á tshe ka Yisu.

Yisu vwa aayi avwa nœ ye ndjokpa dœ bisha

(Wu 6a tœ Mar 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵ Yisu vwa aayi avwanœ ndjokpa dœ bisha dœ kœza 'o fœ endje adœke: «'E nana œ li ga lœ ogo nœ angbi azu nene, 'e lili ndje ga lœ ongo nœ azu Samariya nene. ⁶ Kashe 'e na ga ndœ apata á endje djingili awa á endje dœ azu Israyele. ⁷ Tœ awa na tœnœ, 'e mindœ o'o adœke: "Ogo gbozu

* 10.4 10.4 Shimunœ ascœke sœ lima ugurutœ azu á endje para lima awa kœgbœ lipanda lœ ogo nœ endje.

nœ tshalafœ ndo ye!" ⁸ 'E she aayi koḅa, 'e mbœrœ adœke akuzu kpa kwatœ endje ga lœ soro, 'e mbœrœ adœke aayi boroma wuta yerœ, 'e gœrœ ekpe ishiri. Bata á 'e gbœgbœ lœ awa nœ ngendja nene, 'e toto ndje lœ awa nœ kœ'esho ndœ ngendja nene. ⁹ Adja 'e zaza œrœ too anga langere ngendja bale ga lœ uwu tœ 'e nene, ¹⁰ too ngbade kœna dœ ana nene. 'E koko lœba okoro bisha nene, œdœ œrada, œdœ tshangbala potœ 'e nene. Gbambanœ nene, ayi akwa li kœgbœ œrœ tshangba akwa nœ ye.

¹¹ «Lœko á 'e kœwuta ga lakpi too ga lœ anga ongo, 'e para uzu neke á tshe li kœza osho kœsœ fœ 'e dœ œtshonœ, yé œ sœ kpoendœ ye kpoetœmœ œerrr ga tœ kœkatœ tshalakpinœ asœmœ ti. ¹² Lœko á 'e kœli ga lœ anda nœ uzu, 'e pa adœke: "Kœsœ gee sœ dœ 'e." ¹³ (œdœ azu tshasœndanœ kœza osho kœsœ fœ 'e, kœsœ gee nœ 'e œ sœ dœ endje. Kashe œdœ endje kœzaza osho kœsœ fœ 'e nene, 'e gi kœsœ gee nœ 'e pa endje ye. ¹⁴ Yé œdœ azu anga tshalakpi bale too anga tshasœnda bale kœvwaratœ endje tœ kœza osho kœsœ fœ 'e, too tœ kœdji o'o ama 'e ye, 'e katœ tshakpoetœmœ ti, yé œ gœrœ trusha tshada 'e ti kpoetœmœ. ¹⁵ Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke, dœ lœkœnœ á Ndjaba œ wa ngbanga pa azu, azu ogonœ asœmœ œ gbœ djofele kœropa œnœ azu Sodomo dœ Gomora.

œrœ kanga á sœ kœna tœnœ

(Wu 6a tœ Mar 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ «'E wu! Mœ sœ kœvwa 'e ɓata apata ɓa ugurutœ amuru. 'E sœ dœ gbœdjela ɓata ayakoro yé œ sœ dœ œmœ lœsu ɓata ambepa. ¹⁷ Ala 'e gbœ tœ azu. Gbambanœ nene, endje ko 'e na tœnœ ga utshu aayi kœwa ngbanga nœ azu nœ Ndjaba yé œ sœ 'e dœ ndjapa ɓa lœ Sinagoga nœ endje. ¹⁸ Endje ko ndje 'e bala tœ ɓa utshu agboro agbozu œdœ pe agbozugo mbœrœ á 'e kœdœ azu nœ mœ. Ataa, œ za awa fœ 'e adœke 'e pa o'o tœ upu nœ mœ fœ endje, azunœ œdœ endje á endje dœdœ Ayuda nene asœmœ. ¹⁹ Lœko á endje kœto 'e na tœnœ ɓa tœ osho kœwa ngbanga, 'e tœtœ lœsu 'e tœ mara á 'e gi dœ o'o nene. Gbambanœ nene, dœ ada œlœnœ asœmœ, endje to o'o á li adœke 'e pa fœ 'e. ²⁰ (œdœ dœdœ 'e dá pa o'onœ nene, kashe Ishiri nœ Aba 'e œ pa o'o lœ 'e.

²¹ «Ayazu œ va œtœ ayanaœ adœke endje wo she, yé aba kœzu uzu œ mbœrœ ndje ataa fœ gbolo nœ ye; agbolo œ yiangba aayi kœzu endje yé œ ko endje adœke endje wo endje ye. ²² Azu para kœko œ yiangba 'e mbœrœ i'iri mœ kashe uzu á tshe shi gbi œerrr ga tœ ndœngœlœnœ, Ndjaba œ she she. ²³ (œdœ endje kœmbœrœ œrœ kanga fœ 'e

ɓa lœ anga ongo bale, 'e kpa ga lœ anga angbinoœ. Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, Gbolo nœ uzu œ na, damba 'e nana dje lœ ongo Israyele kœko nene.

²⁴ «Yambarœ bale roropa ayi kœyisœrœ fœ she nene, yé ayi akwa roro ndje pa gbozu nœ ye nene. ²⁵ Kashe yambarœ œ sœ dœ yanga œdœ endje kœwu she ɓata ayi kœyisœrœ nœ ye, yé ayi akwa œ sœ ndje dœ yanga œdœ endje kœwu she ɓata gbozu nœ ye. (œdœ azu kœna œerrr á e ayengœ anda Belezebula†, i'iri gade dá endje e ga tœ azu tshasœnda nœ ye a?»

Uzu á endje li kœkpawa ye

(Wu 6a tœ Luk 12.1-27)

²⁶ «Awa uzu bale zaza 'e nene. (œrœ neke kœ á zatœ endje yiwa tœnœ œ matœ endje ngbi ga shu, yé œneke kœ á sœ lœ ubunœ, azu œ wusœ nœ kœ. ²⁷ O'o á mœ sœ kœpa fœ 'e lœ ubunœ asœmœ, 'e pa tshandœnœ dœ œlœ, yé angba o'o á endje sœ kœpa ga lœ utu 'e, 'e pandœ nœ ngbi ga shu. ²⁸ 'E kpakpa awa azu á endje wo undu uzu kashe á endje lili kœwo ishiri uzu nene; 'e kpa awa Ndjaba á tshe li kœwo undu uzu œdœ ishiri ye ɓa lœ lifelo. ²⁹ Endje kaka a'eara ayanu bisha ndœ kœgbœ langere ngendja bale nene a? Andaa, anga bale ugurutœ endje œ te ga tœ œshœ nene œdœ Aba 'e kœyiyindœ nœ nene. ³⁰ Kashe e'e, œdœ sukumu 'e, Ndjaba di ko. ³¹ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e sœsœ dœ awa nene, gbambanœ nene, 'e ropa a'eara ayanu ye.»

Kœpa o'o tœ upu nœ Yisu utshu azu

(Wu 6a tœ Luk 12.8-9)

³² «Uzu kœ á tshe yindœ nœ ɓa tœ ala azu adœke œne kœdœ yambarœ nœ mœ, mœ yi ndje ndœ ye ɓa utshu Aba mœ á tshe sœ ɓa lafo adœke œshe kœdœ uzu nœ mœ. ³³ Kashe tsheneke á tshe 'ea mœ ɓa utshu azu, mœ 'ea ndje she ɓa utshu Aba mœ á tshe sœ ɓa lafo.»

Kœsœ gee nene kashe ingiri yakamba

(Wu 6a tœ Luk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ «'E gbege adœke mœ na mbœrœ kœza kœsœ gee ɓa pa œshœ nene. Mœ nana mbœrœ kœza kœsœ gee nene, kashe mœ na dœ ingiri yakamba. ³⁵ Adjapu, mœ na kœkurutshelœ gbolo yakoshe dœ abanœ, yawuru dœ ayinœ, yashœ dœ yininœ dœ yashœ. ³⁶ Uzu dœ uzu œ sœ dœ ayingba ye lœ anda nœ ye. ³⁷ Uzu á tshe yindœ abanœ too ayinœ kœropa mœ, tshe lili kœdœ uzu nœ mœ nene. Uzu á tshe kœyindœ gbolo yakoshe too gbolo yawuru nœ ye kœropa mœ, tshe lili kœdœ uzu nœ mœ nene. ³⁸ Uzu á tshe kœza kurushi nœ ye yé á na manda mœ nene, tshe lili kœdœ uzu nœ mœ nene. ³⁹ Uzu á tshe kœyindœ kœgbœndœ soro ye, œ yiwatœ ye yé. Kashe tsheneke á tshe

† 10.25 10.25 Belezebula kœdœ i'iri djaboro á tshe dœ gbozu tshapa aekpe ishiri.

køeyindøe køetshu mbøerøe mœe, tshe sœe dœe soro.»

Kœgi tshangba œerøe
(*Wu 6a tœ Mar 9.41*)

⁴⁰ «Uzu neke á tshe kœza osho kœsœe fœe 'e, dá tshe za ndje fœe mœe ye. Uzu neke á tshe kœza osho kœsœe fœe mœe, dá tshe za ndje fœe tsheneke á tshe vwa mœe. ⁴¹ Uzu á tshe kœza osho kœsœe fœe anga ayi kœgbara o'o nœe Ndjaba mbøerøe á tshe kœdœe ayi kœgbara o'o ascœmœe, tshe gbœ œerøe tshangbancœe gata á Ndjaba sœe kœto fœe ayi kœgbara o'o. Yé tsheneke á tshe za osho kœsœe fœe uzu á tshe sœe ndjii mbøerøe á tshe kœdœe uzu ndjii utshu Ndjaba, tshe gbœ ndje œerøe tshangbancœe gata uzu á tshe sœe ndjii. ⁴² Mœe mindœe nœe dœe adjapu fœe 'e adœeke, uzu kœ á tshe su ungu kœndjoondjo, œedœe œe kœdœe yashi ziti ungu tshebabale fœe anga aya gbolo lœe agbolonœe asœeke mbøerøe á tshe dœe yambarœe nœe mœe, Ndjaba œe to œerøe tshangbancœe fœe she.»

11

Yowane ayi kœza batisimu vwa azu fœe Yisu

(*Wu 6a tœ Luk 7.18-35*)

¹ Lœndœ á Yisu za o'o fœe ayambarœe nœe ye ndjokpa dœe bisha á ka, tshe katœe tshakpœtœmœe ti œe ro kœyisœe œerøe œedœe kœmindœe Ɔtshœ O'o nœe Ndjaba dje lœe ongbo nœe endje.

² Andaa, Yowane ayi kœza batisimu sœe lœe kánga, yé tshe djindœe o'o akwa á Kristu sœe kœmbœerøe tœnœe, ngbewo á vwa anga ayambarœe nœe ye ³ kœyu Yisu adœeke: «Ebœe kœdœe tsheneke á tshe sœe kœna tœnœe a, too 'a kate anga angbi uzu?» ⁴ Yé Yisu kœgi fœe endje adœeke: «'E gu œe pandœe œeneke á 'e dji yé á wu fœe Yowane adœeke: ⁵ Aayibula tetœe kœwu osho, aayi gbada na ana, aayi boroma wuta yerœe, aayi bitu dji o'o, akuzu kwatœe endje ga lœe soro, yé endje mindœe Ɔtshœ O'o fœe aayi oyo. ⁶ Yanga nœe uzu á tshe kakatœe kœyindœerœe nœe ye ga ndœe mœe nene!»

⁷ Lœndœ á ayambarœe nœe Yowane gu da ye, Yisu tetœe kœpandœe Yowane fœe ukpulu azu adœeke: «Eroœe gadœe dá 'e na kœwu tœnœe 6a lœe kpagagasho a? A'eara œyo á yugu sœe kœmea tœnœe a? E œe nene. ⁸ Yé œerøe gadœe dá 'e na kœwu tœnœe a? 'E na kœwu anga uzu á tshe verœe Ɔtshœ lœeba a? E œe nene, azu á endje verœe Ɔtshœ lœeba sœe 6a lœe anda nœe agbozugo. ⁹ Yé ataa, œerøe gadœe dá 'e na kœwu tœnœe a? 'E na kœwu ayi kœgbara o'o a? E, mœe mindœe nœe dœe adjapu fœe 'e adœeke tshe ropa ayi kœgbara o'o ye. ¹⁰ Gbambancœe nene, Yowane ayi kœza batisimu kœdœe uzu á endje sú o'o tœe upu nœe ye 6a la buku nœe Ndjaba adœeke: «Mœe vwa ayi avwa nœe mœe utshu zœe mbøerøe kœguma ala awa

zœe.» ¹¹ Mœe mindœe nœe dœe adjapu fœe 'e adœeke, ugurutœe azu tshapashœnœe asœeke kœ, anga uzu bale á tshe ropa Yowane ayi kœza batisimu gugu nene. Andaa, tsheneke á tshe sœe teasho 6a lœe Ogo gbozu nœe tshalafo ropa ye yé. ¹² Kœto tœe lœkœ á Yowane ayi kœza batisimu wuta kœyisœe œerøe œerrr ga tœe kpesheke, Ogo gbozu nœe tshalafo to toro kœgerœe tœnœe. Aayi gbœgbœ dá sœe kœpara awa nœe kœgbœtœe nœe. ¹³ Aayi kœgbara o'o kœ œedœe awa akwa, gbara o'o œerrr ga tœe Yowane. ¹⁴ Yé œedœe 'e kœyindœe kœwusœe nœe dœe Ɔtshœnœe, Yowane kœdœe Eliya á endje pa lima ndœe kœna she. ¹⁵ Kaka uzu á tshe kœsœe dœe utu, tshe dji!

¹⁶ «Mœe li azu nœe tshakpesheke dœe azu dœe? Endje lili dœe agbolo á endje ka 6a la wutu kœka œerøe yé á sœe kœpa o'o ugurutœe endje adœeke: ¹⁷ «'A 'uru ngbake fœe 'e, kashe 'e vivi ipi nene! 'A 6i itshi kuzu fœe 'e, kashe 'e kiki nene.» ¹⁸ Gbambancœe nene, Yowane ayi kœza batisimu na yé œe vwaratœe ye tœe kœzi œerøe œedœe kœndjo ipi, endje pa adœeke: «Tshe sœe dœe ekpe ishiri pa ye!» ¹⁹ Gbolo nœe uzu na œe sœe kœzi œerøe yé œe sœe kœndjo ipi, endje sœe kœpa adœeke: «'E wu makœzirœe, mœendjoondjo. Angancœe kœdœe kolœe aayi kœeko ngendja lapo œedœe azu kœmbœerøe ekperœe!» Kashe kœwusœetœe nœe Ndjaba sœe kœmatœe ye ndjii lœe awa akwa nœe ye.»

Kœgbagbara osho tœe upu nœe ongbo Galilayi

(*Wu 6a tœ Luk 10.13-15*)

²⁰ Yé Yisu tetœe kœgbagbara azu shelœe ongbo á tshe mbøerøe lima afá ndjoro lœnœe; gbambancœe nene, endje yayapa lima Ɔtshœ endje nene. Tshe pa fœe endje adœeke: ²¹ «Oyo nœe zœe, Koraze! Oyo nœe zœe Betesayida! Gbambancœe nene, œedœe afá á mbœerœetœe endje 6a ndœe 'e kœmbœerœe má tœe endje 6a lœe Tire œedœe 6a lœe Sidona, azu 6a zœe œe verœe má sake, yé œe dja má tshelœe kumu endje dœe vorowo mbøerøe kœma adœeke œene fatshalœsu œene ye. ²² Mbøerœe tœnœe ataa, mœe sœe kœmindœe nœe fœe 'e adœeke dœe lœkœ kœwa ngbanga, mœe wa o'o tœe Ɔgbœnœe ga tœe 'e kœropa œenœe azu Tire œedœe Sidona. ²³ Yé e'e dœe azu Kaparnawumu, 'e ghe adœeke 'e œœerrr ga lafo zœe a? 'E jerœe bala œerrr 6a lœe ogo nœe akuzu. Gbambancœe nene, œedœe afá á mbœerœetœe endje 6a ndœe 'e, kœmbœerœe má lima tœe endje 6a lœe Sodomo ataa, ongbonœe ascœmœe œe sœe má œerrr ga tœe kpesheke. ²⁴ Mbøerœe tœnœe ataa, mœe sœe kœmindœe nœe fœe 'e adœeke dœe lœkœ kœwa ngbanga, mœe wa o'o nœe 'e tœe Ɔgbœnœe kœropa œenœe azu ogo Sodomo.»

'E na ga ndœe Yisu œe yatœe 'e

(*Wu 6a tœ Luk 10.21-22*)

²⁵ Dœe lœndœnœe ascœmœe, Yisu pa dœe Ɔgbœ adœeke: «Uu Aba, Gbozu nœe tshalafo dœe

tshapasho, mœ gi mershe foe foe mbœrœ á foe má ngbi foe azu á endje wuwusœ œrœ nene adjapu á foe za yiwa toenœ toe azu kœwusœtœ œdœ agbangba kœwusœrœ. ²⁶ Aba, œbœoe dá yindœ noe adœke œ mbœrœtœ ye ataa.

²⁷ «Aba mœ ko œrœ kœ foe mœ. Uzu bale wuwusœ Gbolo nene, kolœ Aba dá wusœ ye. Uzu bale wuwusœ Aba nene, kolœ Gbolo dá wusœ ye, œdœ tsheneke á Gbolo yindœ kœma Aba foe she tako.

²⁸ «E'e dœ azu kœ á 'e mœ dœ kœko ogboro gbarœ, 'e na ga ndœ mœ, mœ ko gbarœnœ lœ kumu 'e dœ 'e yatœ 'e. ²⁹ 'E za ngbongbo awa bale dœ mœ, yé œ li ga lœ lakœrœ noe mœ; gbambanœ nene, mœ dœdœ ayi gbokumu nene kashe mœ dœ ayi œmœ losu. Ataa, 'e li kœyatœ 'e dœ toe 'e. ³⁰ Ngbongbo noe mœ gbogbo nene, yé gbarœnœ á a za dœ 'e œ li 'e nene.»

12

*Yisu kœdœ ayengœ lœko sabata
(Wu 6a tœ Mar 2.23-28; Luk 6.1-5)*

¹ Manda noe teasho atake, Yisu ro lima to lœ kindi ble dœ anga lœko sabata. Ogo li lima tœ ayambarœ noe ye yé endje tetœ kœverœ ele blenœ asœmœ á sœ kœzi toenœ.

² Lœko á Afarisayi wu ataa, endje pa foe Yisu adœke: «Wu, ayambarœ noe zœ sœ kœmbœrœ œrœ á awa akwa vwaratœ ye toenœ dœ olo sabata!»

³ Yisu gi foe endje adœke: «'E didi œneke á Davidi mbœrœ lima anga œlo bale á ogo mi lima she dœ azu noe ye á tshœ na lima tœ awanœ dœ endje nene a? ⁴ Tshœ li, œshe œdœ azu noe ye 6a lœ anda Ndjaba, yé endje zi mapa á endje to dœ tokórœ foe Ndjaba; mapa má œdœ she œdœ azu noe ye, endje lili má kœzi toenœ nene, kashe á sœ kolœ mbœrœ anganga Ndjaba kuti endje.

⁵ Too 'e didi ndje 6a la buku awa akwa nene adœke dœ lœko sabata, ata anganga Ndjaba sœ kœmbœrœ akwa lœ Tepelo gbaa, endje sœ kœmbœrœ œrœ kpi tœ awa akwa, kashe Ndjaba sœsœ kœwu lœ ala ye 6ata ekperœ nene. ⁶ Andaa mœ sœ kœmindœ noe dœ adjapu foe 'e adœke, œrœ á 'e wu asœke, œ ropa Tepelo ye. ⁷ Edœ 'e kœwu má sœ ádá o'ó á endje sú ala buku noe Ndjaba adœke: «Mœ yindœ noe adœke, 'e wu oyo anga 'e kashe tokórœ nene;» 'e wawa ngbanga pa azu á endje mbœmbœrœ œrœ bale nene. ⁸ Gbambanœ nene, Gbolo noe uzu kœdœ ayengœ lœko sabata.»

*Yisu she uzu á kane ye tshu
(Wu 6a tœ Mar 3.1-6; Luk 6.6-11)*

⁹ Yisu katœ tshakpœtœmœ ti, œ na œ li ga lœ Sinagoga noe endje. ¹⁰ Anga uzu bale á kane ye tshu sœ lima kpœtœmœ. Afarisayi yu lima Yisu dœ o'ó adœke: «Awa akwa

noe azœ sœ kœyindœ noe adœke endje she uzu dœ lœko sabata a?» Endje yu lima she ataa mbœrœ á kœgbo awa kœto meza pa ye.

¹¹ Yisu gi foe endje adœke: «Edœ anga uzu ugurutœ 'e kœsœ dœ pata noe ye tshēbābale, á tshe te ga lœ kudu dœ lœko sabata, tshe lili kœza she ga ushu nene a? ¹² Uzu ropa pata! Mbœrœ toenœ ataa, awa akwa noe azœ za awa foe azœ ndœ kœmbœrœ œtsharœ dœ lœko sabata.» ¹³ Yé Yisu kœpa foe uzunœ á kane ye tshu adœke: «Yœrœ tshelœ kane zœ.» Tshe yœrœ tshelœ kane ye, yé œ gumatœ ye 6ata anga tshakalanœ. ¹⁴ Afarisayi gu œ vwarandœ o'ó ugurutœ endje tœ kœpara awa ndœ kœwo Yisu.

Ayi akwa á Ndjaba ke she

¹⁵ Lœndœ á Yisu djindœ o'onœ asœmœ, tshe gitœ ye kpœtœmœ, yé azu ndjoro na manda ye. Tshe she aayi kœba kœ, ¹⁶ kashe œ pa foe endje dœ œgbo adœke endje papa o'ó tœ upu noe œne foe uzu bale nene. ¹⁷ Tshe mbœrœ lima ataa adœke o'ó á Ndjaba pa dœ awa noe ayi kœgbara o'ó Isaya kœmbœrœ tœ endje.

¹⁸ Tshe pa lima adœke:

«Wu ayi akwa noe mœ á mœ ke she dœke, mœ yindœ ye waa yé mœ sœ dœ yanga mbœrœ she.

Mœ vwa ishiri noe mœ kœjerœ ga pa ye, yé tshe yisœ œtshœ awa foe azu tshapashœ ko. ¹⁹ Tshe bœrœtœ ye dœ uzu bale nene, yé œ ta ndje rawa nene; endje dji she kœpa o'ó tœ ala awa nene.

²⁰ Tshe kavwa tshelœ wara á lu nene, yé tshe ru miinda á ndœo kœru toenœ nene, œerrr ga tœ adœke œneke á sœ ndjii ropa œrœ kœ yekane.

²¹ Yé azu kœ á endje wuwusœ mœ nene œ ko losu endje ga pa ye.»

Yisu œdœ Belezebula

(Wu 6a tœ Mar 3.22-30; Luk 11.14-23)

²² Endje na dœ anga uzu bale á ala ye bu yé á tshe papa o'ó nene foe Yisu. Tshe sœ lima dœ ekpe ishiri pa ye. Yisu she uzunœ dœ mara adœke tshe tetœ kœpa o'ó dœ pe kœwu osho. ²³ Ukpulu azu á endje sœ lima kpœtœmœ, kitœ œsœnœ yé œ sœ lima kœpa adœke: «Uzunœ asœke kœdœ ata Davidi nene a?» ²⁴ Lœko á Afarisayi dji endje kœpa o'ó ataa, endje pa ngbi adœke: «Belezebula gbozu noe ekpe ishiri sœ pa ye. (Eshe dá za gbogbo foe she tœ kœgœrœ dœ ekpe ishiri pa azu asœmœ!»

²⁵ Kashe yisu wu lima sœ gbetshelœ noe endje, yé œ pa foe endje adœke: «Ogo gbozu kœ á azu tshelœnœ kœsœ kœnga koshe ugurutœ endje, tshelœ ogonœ asœmœ œ ndi ye. Edœ azu tshelœ ongbo bale too lœ bingi bale kœsœ kœnga koshe ugurutœ endje, tshelœ ongbonœ too binginœ œ ndi ye. ²⁶ Edœ Satana kœsœ kœgœrœ œneke á dœ

cœnœ Satana, asœmœ dá tshe sœ kœnga koshe ga tœ ye dœ tœ ye. Ataa, Ogo gbozu nœ ye œ sœpe koto o? ²⁷ 'E sœ kœpa adœke Belezebula dá to gbœgbœ fœ mœ yeka á mœ sœ kœgorœ dœ ekpe ishiri. Yé azu nœ 'e gœrœ ndje ekpe ishiri dœ gbœgbœ nœ dé? Ataa, azu nœ 'e dœ tœ endje œ yisœ nœ adœke 'e te dœ o'o ye. ²⁸ Kashe œdœ mœ kœsœ kœgorœ ekpe ishiri dœ Ishiri nœ Ndjaba, dá œ sœ kœma adœke Ogo gbozu nœ Ndjaba wuta ga ndœ 'e ye.

²⁹ «Too ndje, œdœ uzu kœyindœ kœli kœko œœdœ dœ œgbœ 6a lœ anda nœ uzu nœ gbœgbœ; œ li adœke tshe i she vwagbagba ga tœnœ utshunœ yeka á kœli kœko œœrœ nœ ye. ³⁰ Uzu á tshe sœsœ awa bale dœ mœ nene, œshe kœdœ yingba mœ. Yé tsheneke á tshe sœsœ kœti kanœ mœ adœke 'a ngbœa azu nene, sœ kœndjœtshelœ endje. ³¹ Mbœœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke, Ndjaba œ djœœndœ ekperœ nœ uzu kœ œdœ pe kœgu œœ Ndjaba á endje sœ kœgu tœnœ. Kashe tsheneke á tshe kœsœ kœgu œœœ Otshœ Ishiri, Ndjaba œ djœœndœ ekperœ nœ ye nene. ³² Uzu á tshe pa ekpe o'o dœ upu nœ Gbolo nœ uzu, Ndjaba œ djœœndœ ekperœ nœ ye kashe œdœ tshe kœpa ekpe o'o goro œœœ Otshœ Ishiri, Ndjaba œ djœœndœ ekperœ nœ ye bale nene œdœ lœ soro ye pa œshœ œdœ manda kuzu ye.»

*Endje wusœ œyœ mbœœrœ elenœ
(Wu 6a tœ Luk 6.43-45)*

³³ «œdœ œyœ kœdœ œtshœ œyœ, elenœ œ sœ ndje dœ œtshœnœ. Yé œdœ œyœ kœdœ œyœ á sœ dœ kœbœ, elenœ œ sœ ndje dœ kœbœ. Gbambanœ nene, endje wusœ œyœ mbœœrœ elenœ. ³⁴ Ukpulu ekpe ayakoro! Bata 'e kœdœ aekpe azu asœke, mara gadœ dá 'e li kœpa œtshœ o'o a? Gbambanœ nene, o'o á wuta lœ ama uzu to 6a tœ lœsœ ye. ³⁵ œtshœ uzu sœ kœmbœœrœ œtshœœ á sœ kœto lœ œtshœ lœsœ nœ ye; yé ekpe uzu sœ kœmbœœrœ ndje ekperœ á sœ kœto lœ ekpe lœsœ nœ ye. ³⁶ Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke, dœ lœkœ kœwa ngbanga, Ndjaba œ yu azu tœ o'o á endje pa lima ngbilingbili asœmœ kœ. ³⁷ Gbambanœ nene, kolœ lindœ o'o á wuta lœ ama zœ dá 6œ te dœ o'o too 6œ te ndje dœ o'o nene.»

*Ayuda yindœ kœwu ambárá afá
(Wu 6a tœ Mar 8.11-12; Luk 11.29-32)*

³⁸ Yé anga aayi kœyisœ awa akwa œdœ anga Afarisayi pa fœ Yisu adœke: «Gbozu, 'a yindœ nœ adœke 6œ ma anga ambárá afá bale fœ 'a kanœ.» ³⁹ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Azu nœ tshakpesheke, endje kœdœ aekpe azu yé œ zazatœ endje fœ Ndjaba nene; endje yindœ nœ adœke œne wu anga ambárá afá bale. Kashe endje wu œœ bale nene, kolœ ambárá afá á Ndjaba ma lœ awa nœ ayi kœgbara o'o nœ ye dœ Yona asœmœ.

⁴⁰ Gbambanœ nene, 6ata á Yona mbœœrœ œbœ votœ œdœ butshœ votœ 6a lœ egerœ ageatshalangu, awa bale Gbolo nœ uzu œ mbœœrœ ndje œbœ votœ dœ butshœ votœ lœ œshœ. ⁴¹ Dœ lœkœ kœwa ngbanga nœ azu pa œshœ, azu Ninive œ áalafo œ wa o'o ga pa azu nœ tshakpesheke asœke. Gbambanœ nene, azu Ninive fa lima tshalasu endje lœkœ á endje dji Yona kœmindœ o'o ama Ndjaba. Kashe uzunœ á tshe sœ kpœke asœke ropa Yona ye! ⁴² Dœ lœkœ kœwa bala ngbanga, gbozugo yashe tshapa ogo Saba œ wa o'o ga pa 'e. Gbambanœ nene, tshe to 6a tœ ndœngœbœ tshakala ogo pa œshœ á sœ lœ ingirine, á na kœdji o'o kœwusœœœ nœ Salomo. Kashe uzunœ á tshe sœ kpœke asœke ropa Salomo ye!»

*Kœkwa ekpe ishiri ga lœ uzu
(Wu 6a tœ Luk 11.24-26)*

⁴³ «œdœ ekpe ishiri kœgitœ ye pa uzu, tshe sœ kœkœrœ na tœnœ djœœœ lœ kpagagasho mbœœrœ kœpara osho kœsœ tœnœ. œdœ tshe kœgbœgbœ osho kœsœ tœnœ nene, ⁴⁴ tshe sœ kœpa adœke: «Mœ kwatœ mœ ga lœ anda nœ mœ á mœ wuta lœ nœ.» Kashe lœkœ á tshe kœkwatœ ye yé á wu adœke uzu gugu lœ andanœ nene, endje ngbœ tshelœnœ œ guma œœœ tshelœnœ dœ awanœ, ⁴⁵ tshe na œ e anga angbi aekpe ishiri mindu dœ bisha (7) á endje sœ tœ ekpenœ kœœœœ ye. Tshe gu dœ endje awa bale œ li ga œœndanœ yé œ gumatœ endje kpœœœœœ. Ataa, oyo á uzunœ asœmœ œ kpa wu œ ropa œœœœ má utshunœ. œ sœ ndje awa bale ataa mbœœrœ aekpe azu nœ tshakpesheke.»

*Adja ayi Yisu œdœ pe adja aayanœ
(Wu 6a tœ Mar 3.31-35; Luk 8.19-21)*

⁴⁶ Lœndœ á Yisu sœpe lima kœpa o'o fœ ukpulu azu atake, ayinœ œdœ pe aayanœ yi kumu endje. Endje ka lima 6a ushu yé œ sœ kœpara awa kœpa o'o dœ she. ⁴⁷ Yé anga uzu bale kœpa fœ Yisu adœke: «Ayi zœ œdœ aaya ka 6a ushu œ yindœ kœpa o'o dœ 6œ.» ⁴⁸ Yisu kœgi fœ uzunœ asœmœ adœke: «œdœ dá dœ ayi mœ a? œdœ dá dœ aaya mœ a?» ⁴⁹ Yé tshe yisœ ayambarœ nœ ye dœ kanœ ye, œ pa adœke: «'E Wu ayi mœ œdœ aaya mœ, endje dá sœ ati asœke. ⁵⁰ Gbambanœ nene, uzu á tshe sœ kœmbœœrœ œœœœ á Aba mœ á tshe sœ 6a lafo yindœ nœ, œshe kœdœ aya mœ, yingœ mœ too ayi mœ.»

13

*Ndœma toro tœ upu nœ ayi kœlu ngwarœ
(Wu 6a tœ Mar 4.1-9; Luk 8.4-8)*

¹ Dœ lœkœnœ asœmœ, Yisu wuta lœ anda œ na kœsœ ga ati 6a tœ mangu egerœ ungu adanga. ² Ukpulu azu ngbœœ endje dje indiri ye á tshe œ ga lœ egerœ agba yé á sœ ga ati. Ukpulu azunœ ka lima 6a tœ mangunœ.

³ Tshe sœ lima kœpa o'o ndjoro læ ndœma toro, yé œ pa lima fœ endje adœke: «Ŋlɔ bale, anga uzu na lima ga læ kindi nœ ye mbœrœ kœlu indji ngwarœ. ⁴ Bata á tshe sœ lima kœlu indji ngwarœnœ, anganœ yo ga tœ ama awa, ayanu wu œ de ye. ⁵ Anganœ yo lima ga læ oporo badja 6a tœ osho á œsho sœsœ ndjoro tœnœ nene. Indji ngwarœnœ ko lima katsha mbœrœ embe œshonœ lili lima nene. ⁶ Lœkɔ á œlɔ tœ dœ œgbɔ, ungbu ngwarœnœ kœkɔ œ œɔ ye; gbambanœ nene, œshenœ lili waa ga læ œsho nene. ⁷ Anga indji ngwarœnœ yo ga læ œyɔ ishi. Ŋyɔ ishincœ gboro yé œ napa ungbu ngwarœnœ, awa kœgerœ tœnœ gugu nene. ⁸ Kashe anga indji ngwarœ kpa yo ga læ œtsho œsho, yé œ zu œtsho elenœ: Bale le kama, anganœ le zazu votɔ (60) yé anganœ le ndje zazu bale dœ ndjokpa (30).» ⁹ Yé Yisu kœpa adœke: «Edœ 'e kœsœ dœ utu, kaka 'e dji!»

Mbœrœ gadœ á Yisu sœ kœyisœ œrœ læ ndœma toro á?

(Wu 6a tœ Mar 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰ Ayambarœ gitœ endje ndoo dœ she, œ yu she adœke: «Mbœrœ gadœ á 6œ sœ kœpa o'o læ ndœma toro a?» ¹¹ Tshe gi fœ endje adœke: «Tœ e'e, 'e li œnœ 'e kœwusœ o'o nœ ádɔ Ogo gbozu nœ tshalafo á zatœ endje yiwa tœnœ ye, kashe anga azu, endje lili kœwusœ nœ nene. ¹² Gbambanœ nene, uzu á tshe sœ dœ œrœ, endje kpa ko anganœ ga pa nœ yé œ ngba tœ ye waa. Kashe tsheneke á tshe kœgugu dœ œrœ nene, endje kpa ko œneke teasho á tshe sœ dœ tœnœ, tœ ye yé. ¹³ 'E wu ádnœ á mœ sœ kœpa o'o fœ endje læ ndœma toro mbœrœ endje sœ kœwu œrœ kashe endje sœsœ kœwu tœnœ nene, yé endje sœ kœdji o'o kashe endje sœsœ kœdji tœnœ œdœ kœdji tshelœ katanœ kpœrœ nene. ¹⁴ Atamœ, œ mbœrœtœ ye lindœ kœgbara o'o nœ Isaya, á tshe pa adœke:

“E dji o'o waa kashe 'e dji tshelœ katanœ nene,

'e wu œrœ waa kashe 'e wu nene.

¹⁵ Gbambanœ nene, lœsu azu asœke wuta dœ œgbanœ adœke;

endje be utu endje ga tœnœ,

endje be ala endje ga tœnœ

mbœrœ á ala endje wuwu osho nene,

mbœrœ á utu endje djidji o'o nene,

mbœrœ á lœsu endje zaza ádnœ kpœrœ nene

yé ataa endje kpa kwa ga ndœ mœ nene

mbœrœ á mœ kœshe endje.”

¹⁶ «Tœ e'e nœ 'e, 'e sœ œnœ 'e dœ yanga gbambanœ nene, ala 'e sœ kœwu osho zœ, yé utu 'e sœ kœdji o'o zœ. ¹⁷ Mœ sœ kœmindœ nœ dœ adjapu adœke, aayi kœgbara o'o ndjoro œdœ azu á endje sœ ndjii gbe ndœ kœwu œneke á 'e sœ kœwu tœnœ, kashe endje wuwu nene. Endje gbe ndje

kœdji œneke á 'e sœ kœdji tœnœ, kashe endje djidji nene.»

Ádnœma toro nœ ayi kœlu ngwarœ

(Wu 6a tœ Mar 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ «E'e, 'e dji ádnœma toro nœ ayi kœlu ngwarœnœ kane. ¹⁹ Azu á endje pandœ ogo gbozu fœ endje yé á endje sœsœ kœdji tshelœ katanœ nene, endje læ bata ama awa á indji ngwarœ yo ga tœnœ: Satana na œ kakara œneke á endje lu ga tœ lœsu endje ye. ²⁰ Anga azu sœ bata œsho læ oporo badja á indji ngwarœ yo ga lœnœ: Endje sœ kœdji o'o yé œ sœ kœyindœ nœ katsha dœ yanga. ²¹ Kashe œshe endje gugu nene. Endje yindœ nœ kolœ kwata œndœ nœ œ di nene, lœkɔ á endje kœtetœ kœwu oyo too endje kœsœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ endje læ kumu o'o ama Ndjaba, endje ka ngbiri læ kœyindœrœ nœ endje nene. ²² Anga endje sœ bata indji ngwarœ á yo 6a ugurutœ œyɔ ishi. Endje dji o'o ama Ndjaba kashe ogo œrœ tshapasho œdœ yanga kœgbœ œrœ ndjoro á sœ kœfara azu, œ na pa o'onœ yé œ zazu elenœ nene. ²³ Anga azu sœ bata indji ngwarœ a yo ga læ œtsho œsho. Endje sœ kœdji o'o ama Ndjaba yé œ sœ kœdji tshelœ katanœ. Ataa, endje sœ kœzu elenœ: Anganœ kama bale (100), anganœ zazu votɔ yé anganœ ndje zazu bale dœ ndjokpa.»

Ndœma toro tœ upu nœ ekpe gusu

²⁴ Yisu kpa pa anga angbi ndœma toro fœ endje adœke: «Ogo gbozu nœ tshalafo sœ bata anga uzu bale á tshe lu œtsho ngwarœ ga læ kindi nœ ye. ²⁵ Dœ anga butsho bale, dœ lœndœ á azu lo lima, anga yingba ye bale na, œ lu ekpe gusu 6a uguru ble yé œ gu daye. ²⁶ Lœkɔ á blenœ gerœ lima yé á tetœ kele tœnœ, ekpe gusunœ wuta ndje. ²⁷ Aayi akwa nœ ayengɔ kindinœ na œ pandœ nœ fœ she adœke: “Gbozu, 6œ lu lima œtsho ngwarœ ga læ kindi nœ zœ, yé ekpe gusunœ kpa to kpœta a?” ²⁸ Tshe gi fœ endje adœke: “Anga yingba bale dá mbœrœ œrœnœ asœmœ.” Yé aayi akwanœ kœyu she adœke: “Bœ yindœ nœ adœke, 'a na œ su ekpe gusunœ ye a?” ²⁹ Tshe gi adœke: “E œ nene. Gbambanœ nene, œdœ 'e kœsœ kœsu tœnœ, œ mbœrœ adœke 'e ngbœga dœ blenœ œ su va 'e. ³⁰ 'E katœ nœ œ gerœ awa bale œrrr ga tœ kœgbœ tœnœ, yé dœ lœkɔ kœkɔ tœnœ, mœ pa bala fœ aayi kœkɔ ngwarœ adœke: 'E su ekpe gusunœ utshunœ œ i agbanœ dœ agbanœ mbœrœ kœkɔ va ga tœ owo. Manda nœ, 'e ko ble gu tœnœ ga la kogba nœ mœ.”»

Ndœma toro tœ upu nœ ele mutarde

(Wu 6a tœ Mar 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹ Yisu kpa pandœ anga ndœma toro fœ endje adœke: «Ogo gbozu nœ tshalafo sœ bata ele œyɔ á 'i'irinœ kœdœ mutarde á uzu œ

za á lu ga lœ kindi nœ ye. ³² Ætœnœ kœdœ leyo á sœ teasho lœ indji ngwarœ kœ, kashe œ kœgerœ, œ ropa kako dœngœ kœ lœ kindi yé œ fa egerœ yœ á ayanu sœ kœna kœmœ koma endje ga lœ ganeance.»

Ndœma toro tœ upu nœ yœ kœsuku mapa (Wu 6a tœ Luk 13.20-21)

³³ Yisu kpa pa anga angbi ndœma toro fœ endje adœke: «Ogo gbozu nœ tshalafœ sœ bœta yœ kœsuku mapa á anga yashe bale za, á djanga dœ kilo zuwa ble votœ œrrr adœke zuwa blence suku.»

Ádá á Yisu sœ kœpa o'o lœ ndœma toro dœke

(Wu 6a tœ Mar 4.33-34)

³⁴ Yisu pa o'onœ kœ asœmœ fœ ukpulu azu lœ ndœma toro. Tshe sœ lima kœpa o'o fœ endje kolœ lœ ndœma toro. ³⁵ Tshe mbœrœ lima ataa mbœrœ á o'o á ayi kœgbara o'o gbara lima kœmbœrœtœ endje. Tshe gbara lima adœke:

«Mœ pa bala o'o lœ ndœma toro, mœ mindœ œrœ á zatœ ye yiwa tœnœ kœto 6a tœ ali kœmbœrœ tshapashœ.»

Yisu mindœ ádá ndœma toro nœ ekpe gusu

³⁶ Manda nœ, Yisu katœ ukpulu azunœ œ gu ga sœnda. Ayambarœ nœ ye na ndoo dœ she, yé œ yu she adœke: «Mindœ ádá ndœma toro nœ ekpe gusu á sœ 6a lœ kindi fœ 'a kane.» ³⁷ Yisu gi fœ endje atake: «Uzu á tshe lu otshœ indji ngwarœ, œshe kœdœ Gbolo nœ uzu. ³⁸ Kindi kœdœ tshapashœ. Otshœ indji ngwarœ sœ kœma azu neke á endje zatœ endje ga tshakudu ogo gbozu. Ekpe gusu sœ kœma azu neke á endje sœ kœza awa ekperœ. ³⁹ Yingba á tshe lu ekpe gusu kœdœ djaboro. Kœgbœ ngwarœ kœdœ kœka tshapashœ; yé aayi kœkœ ngwarœnœ kœdœ aandjelu. ⁴⁰ Awa bale mara á endje ngbœba ekpe gusu ndœ kœsho tœnœ 6a tœ ala owo, œ sœ ndje awa bale dœ lœkœ nœ kœka tshapashœ. ⁴¹ Gbolo nœ uzu œ vwa aandjelu nœ ye, endje gi azu kœ á endje sœ kœfa gbetshelœ nœ anga endje tœ kœyindœrœ œdœ pe azu á endje sœ kœmbœrœ ekperœ, ga ushu lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba. ⁴² Tshe ko endje va ga la owo; 6a zœ endje ki dœ ngola endje ye yé œ zi tshelœ daji endje gbagbara gbagbara. ⁴³ Kashe endjeneke á endje zatœ endje fœ Ndjaba, endje tshi bœta ishiri œ 6a lœ Ogo gbozu nœ Aba endje. Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, tshe dji!»

Ayi kœgbœrœ œdœ œgbœ œrœ tshelœgi

⁴⁴ «Ogo gbozu nœ tshalafœ sœ bœta otshœrœ nœ ngendja á zatœ endje yiwa tœnœ 6a lœ kindi á uzu gbœ yé á kpa za tshandœnœ yiwa tœnœ. Tshe sœ dœ yanga kœrosœ nœ, œ gu œ ka œrœ nœ ye kœ á tshe sœ dœ tœnœ yé á kwatœ ye á yo kindinœ asœmœ.» ⁴⁵ «Ogo

gbozu nœ tshalafœ sœ bœta ayi kœka œrœ á tshe sœ kœpara œgbœ œrœ tshelœgi. ⁴⁶ Lœkœ á tshe kœgbœ œrœnœ á œsœnœ li, tshe ka œrœ kœ á tshe sœ dœ tœnœ yé œ yo dœ œgbœ œrœ tshelœginœ asœmœ ye.»

Ndœma toro tœ upu nœ gbœnda

⁴⁷ «Ogo gbozu nœ tshalafœ kpa sœ bœta gbœnda á endje vwi ga la egerœ ungu adanga yé á sœ kœkœ tshelœ aka ageatshalangu kœ. ⁴⁸ Lœndœ á kœsu kperœ, aayi kœpara ageatshalangu œ gbota ga tœ mangu, manda nœ endje sœ ga ati mbœrœ kœkœ ageatshalangunœ lœnœ. Endje ko otshœ endje ga lœ kingi yé œ ko endjeneke á endje lili nene va e. ⁴⁹ Bala kœka ndje tshapashœ œ sœ ndje kolœ ataa: aandjelu œ na bala kœkurutshelœ aayi katshalœsu dœ aayi otshœ azu ⁵⁰ mbœrœ kœkœ endje va ga la owo. 'Ba zœ dá azu ndjoro œ ki yé á zi tshelœ daji endje gbagbara gbagbara.»

Tafo kœgbœrœ œdœ pe ongborœnœ

⁵¹ Yisu yu endje adœke: «'E wusœ ádá o'onœ asœmœ kœ yé a?» Endje gi adœke: «Æ.» ⁵² Yé tshe kœpa fœ endje adœke: «Dœ tœnœ ataa, ayi kœyisœ awa akwa kœ á tshe te yambarœ nœ Ogo gbozu nœ tshalafœ, tshe sœ bœta anga ayengœ œrœ á tshe gbœ tafo œrœ œdœ pe ongboro œrœ lœ kœgbœrœ nœ ye.»

Azu Nazarete gugu dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu nene

(Wu 6a tœ Mar 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Lœndœ á Yisu pa o'o lœ ndœma toronœ asœmœ á ka, tshe katœ tshakpœtœmœ ti, ⁵⁴ yé œ gu ga lakpi nœ ye. Tshe tetœ kœyisœ œrœ neke á sœ ndjii 6a lœ Sinagoga nœ endje yé azu kœ á endje sœ lima kpœtœmœ, ki lima tœ œsœnœ. Endje pa lima adœke: «Tshe gbœ kœwusœtœ œdœ pe gbœgbœ nœ kœmbœrœ dœ afánœ asœke kpœta a? ⁵⁵ Æ dœdœ gbolo nœ ayi kœguma maŕaya dœke nene a? Ayinœ dœdœ Mareya nene a? Jake, Yozefu, Shimu œdœ pe Yuda kœdœ aaya nœ nene a? ⁵⁶ Yé ayingœnœ ko sœsœ 6a ugurutœ azœ nene a? Tshe gbœ gbœgbœnœ asœke kœ kpœta a?» ⁵⁷ Yé œrœnœ asœmœ mbœrœ lima adœke endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye nene. Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «Endje lisœ ayi kœgbara o'o tœ osho kœ, kashe 6a lakpi nœ ye œdœ 6a lœ bingi nœ ye, endje lisœ ye nene.» ⁵⁸ Yisu mbœmbœrœ afá 6a zœ ndjoro nene kolœ mangba kœtshapu kœyindœrœ nœ endje.

14

Kuzu Yowane ayi kœza batisimu

(Wu 6a tœ Mar 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Dœ lœndœnœ asœmœ, Erode á tshe dœ lima gbozu tshapa ogo Galilayi, djindœ œneke kœ á Yisu mbœrœ ² yé œ pa fœ

aayi akwa noe ye adoeke: «Yowane ayi koeza batisimu doemo! Eshé dá she lóe akuzu asoemo! Mbæroeo tænoe ataa á tshe soe doe gbogbo ndoe koefaroe asoemo.»

³ Andaa, Erode za lima awa adoeke endje za Yowane oe i she doe djingiri, yé oe vwi she ga lóe anda kanga mangba Erodiade, awo ayanoe doe Filipino. ⁴ Gbambanoe nene, Yowane soe lima koepa foe Erode adoeke: «E lili adoeke boe za Erodiade toe awo zoe nene!» ⁵ Erode yi lima ndoe koewo Yowane kashe awa Ayuda dá soe lima koeza she. Gbambanoe nene, endje ko, endje wu lima Yowane bata ayi koegbara o'oto tako.

⁶ Ataa, doe loko angho olo koezu Erode, yawuru noe Erodiade vitoe ye ba utshu azu á endje na ndoe angbonoe. Tshe za lima yanga foe Erode topanoe kpuru, ⁷ yé Erode dara ama ye adoeke oene to eroe ko á tshe yu oene tænoe foe she ye. ⁸ Tshe dji upu á ayinoe mi foe she yé oe yosho ndoe eroe ba ndoe Erode adoeke: «Za kumu Yowane ayi koeza batisimu ga lóe saani foe moe!» ⁹ Oyo za gbozugo. Kashe koloe mangba koedarama ye á tshe dara ba utshu azu noe ye á tshe e endje, tshe za awa adoeke endje za tænoe foe she. ¹⁰ Tshe vwa anga uzu bale adoeke tshe na oe wa kumu Yowane ayi koeza batisimu ba lóe anda kanga. ¹¹ Endje za kumu ye ga lóe saani gutænoe, oe za foe owo yawurunoe yé á tshe za foe ayinoe. ¹² Ayambaroe noe Yowane na oe za lima oko ye á shi. Manda noe, endje na lima oe pandoe oeneke á mbæroetoe endje asoemo foe Yisu.

Yisu to koeræ foe azu kutu mindu (5.000)

(Wu ba toe Mar 6.30-44; Luk 9.10-17; Yow 6.1-14)

¹³ Loko á Yisu dji o'onoe asoemo, tshe katoe tshakpætoemo ti yé oe o ga lóe egeroe agba mbæroeo koero ga toe osho á azu gugu tænoe nene. Kashe ukpulu azu lakpi djezoe dji oesænoe yé oe na manda ye. ¹⁴ Loko á Yisu wuta lóe egeroe agba, tshe wu ukpulu azu ndjoro, oe soe doe oyo toe losu ye mbæroeo endje yé oe tetoe koesho agbakindi noe endje.

¹⁵ Doe londó á olo te lima toe koedi tænoe, ayambaroe noe Yisu na ndoo doe she oe pa adoeke: «Olo di ye yé oshonoe asoeke azu gugu tænoe nene; gi ukpulu azunoe asoeke doe endje gu ga lakpi oe yo koeræ noe endje.»

¹⁶ Yisu gi foe endje adoeke: «Ádanoe adoeke endje gu, gugu nene. 'E to koeræ foe endje doe toe 'e!» ¹⁷ Kashe endje pa foe she adoeke: «'A soe kolænoe kpoeke doe mapa mindu oedoe doe ageatshalangu bisha.» ¹⁸ Yisu koepa foe endje adoeke: «'E ko rotænoe foe moe ga moe.» ¹⁹ Manda noe, tshe pa foe ukpulu azunoe adoeke endje soe ga ati ga pa gusu. Tshe ko mapa soemo mindu doe ageatshalangu bisha oe ti ala ye ga lafo, yé oe donga Ndjaba. Tshe kavwa tsheloe mapa oe ko foe

ayambaroe noe ye, á endje kurutshelænoe toe ukpulu azunoe. ²⁰ Uzu doe uzu zi oerr kpætoe ama ogo noe ye. Ayambaroe ko udunoe á soepe kperoe kperoe doe kingi ndjokpa doe bisha. ²¹ Toe koedi ayashe doe pe agbolo nene, azu á endje zi lima oerænoe, soe ga pa eroe noe ayakoshe kutu mindu (5.000).

Yisu na pa egeræ ungu adanga

(Wu ba toe Mar 6.45-52; Yow 6.15-21)

²² Manda noe atake, Yisu pa foe ayambaroe noe ye adoeke endje o ga lóe egeroe agba doe oe zu ga itshi egeroe ungu adanga utshu oene. Andaa, tshe soepe oene ye lima koegi ukpulu azunoe ga manda endje. ²³ Yé manda koegi ukpulu azunoe asoemo ga manda endje, tshe o ba pa kaga mbæroeo koeza avwala. Loko á olo di, tshe soepe lima ba zoe kuti ye; ²⁴ egeroe agba wuta lima lóe ingirinoe toe osho ye. Loko soe lima koeyakpa egeroe agbanoe; gbambanoe nene, yugu soe lima koeza gu tænoe dja ga utshunoe. ²⁵ Doe ogo butsho, Yisu na pa oko ungu doe ada ye ga ndoe ayambaroe noe ye. ²⁶ Loko á endje wu lima she koena pa oko ungu atake, awa za endje yé endje pa adoeke: «Asoeke koedoe ngandoro!» Yé endje ve rawa doe awa ko. ²⁷ Kashe ngbewo, Yisu koepa foe endje adoeke: «'E soe doe gbogbo, oemo doemo! Awa zaza 'e nene!» ²⁸ Yé á Petro koepa foe she adoeke: «Gbozu, oe koedoe adja oeboe doemo, za awa adoeke moe na pa oko ungu ga ndoe zoe.» ²⁹ Yisu gi foe she adoeke: «Na ga moe zoe!»

Petro koeræ lóe egeroe agba yé oe koetoe koena pa oko ungu na tænoe ga ndoe Yisu. ³⁰ Kashe londó á tshe wu adoeke yugu rosæ noe ye, awa za she, tshe tetoe koenduru tænoe ga la ungu yé oe ta rawa adoeke: «Gbozu, she moe kane!» ³¹ Ngbewo Yisu koeyi kane ye á koetepa ye, yé á koepa foe she adoeke: «Uzu á tshe soe doe koeyinderoe teasho! Mbæroeo gadé á boe soe koeshara upu a?» ³² Endje o bibisha ga lóe egeroe agba yé yugu katoe noe ye. ³³ Ayambaroe á endje soe lima ba lóe egeroe agba, gote doe matshukuda endje ga utshu Yisu yé oe pa adoeke: «Adja oeboe koedoe Gbolo noe Ndjaba!»

Yisu she aayi koba ba lóe ogo Genazarete

(Wu ba toe Mar 6.53-56)

³⁴ Manda koezu ungunoe, endje wuta ga lóe ogo Genazarete. ³⁵ Azu oshonoe asoemo wu lima soe Yisu ye, oe pandoe koeyikumu ye foe azu dje lóe ogonoe ko, yé á endje ko aayi koba ko natænoe foe she. ³⁶ Endje soe lima koeditshelæma endje foe she adoeke tshe katoe amba ama yogbodo læba noe ye foe endje doe endje goro. Yé endjeneke ko á endje soe lima koegoro tænoe, she lima lóe koba noe endje ye.

15

Yisu œdœ kæyisœrœ nœ alata

(Wu 6a tœ Mar 7.1-13)

¹ Afarisayi œdœ aayi kæyisœ awa akwa to 6a lœ Yerusalemœ œ na ga ndœ Yisu, yé œ yu she adœke: ² «Mbœrœ gade á ayambarœ nœ zœ sœsœ kæmbœrœtœ endje liaka o'o ama agbozu Ikrizia nene a? Gbambanœ nene, endje sœsœ kædjutœ kane endje utshu kæzirœ nene.» ³ Yisu gi fœ endje adœke: «Ka e'e a, mbœrœ gade á 'e zaza awa o'o nœ Ndjaba ga tœ akwa nene yé á sœ kæmbœrœtœ 'e lindœ o'o ama alata 'e a? ⁴ Gbambanœ nene, Ndjaba pa adœke: «Li œsœ aba zœ dœ ayi zœ.» Tshe pa ndje adœke: «Tsheneke á tshe kœgu œsœ abanœ too œsœ ayinœ, tshe li kœgbœ djofele nœ kuzu.» ⁵ Kashe e'e, 'e sœ kæpa adœke uzu kæpa fœ abanœ too fœ ayinœ adœke: «'Erœ á mœ yi má ndœ koeto tœnœ fœ bœ kœdœ makabœ á mœ gumasœ nœ fœ Ndjaba», ⁶ uzunœ asœmœ œ lise abanœ too ayinœ nene. (Etenœ ataa á 'e za o'o ama Ndjaba vwí'i, yé á ga kolœ ndœ kæmbœrœ œrœ lindœ o'o ama aata 'e. ⁷ Wulapatshœ! Ayi kœgbara o'o Isaya gbara lima o'o dœ œtshœnœ tœ upu nœ 'e lœkœ á tshe pa adœke:

⁸ «Azu asœ sœ kœlise mœ kolœ lœ ama endje, kashe lœsu endje sœ zara tœ mœ. ⁹ Kœdonga osho nœ endje sœ gbambanœ, gbambanœ nene, œrœ á endje sœ kæyisœ nœ kœdœ kolœ o'o á to lœ ama azu.»»

'Erœ á fa uzu tœ ayi uburu

(Wu 6a tœ Mar 7.14-23)

¹⁰ Manda nœ, Yisu e ukpulu azu yé œ pa fœ endje adœke: «'E dji yé œ wusœ œneke dœ œtshœnœ kane: ¹¹ 'E dœdœ œrœ á li ga lœ ama uzu dá fa she tœ ayi uburu nene. Kashe œneke á wuta lœ ama ye dá fa she tœ ayi uburu.» ¹² Ayambarœ nœ Yisu kægitœ endje ga ndœ ye, yé á kœyu she adœke: «Bœ wusœ nœ adœke o'o zœ za ókœ ga tœ lœsu Afarisayi i?»

¹³ Tshe gi adœke: «'Oyo kœ á dœdœ Aba mœ á tshe sœ 6a lafo dá lu nene, endje sú ye. ¹⁴ 'E katœ endje ye: Endje kœdœ aayibula á endje sœ kæyisœ awa fœ aayibula anga endje. Andaa œdœ ayibula kœsœ kæyisœ awa fœ anga ayibula, endje yo kœkœ bibisha ga lœ kudu.» ¹⁵ Petro za o'o œ pa fœ she adœke: «Mindœ ádá o'o nœ asœmœ fœ a'a kane.» ¹⁶ Yisu kægi adœke: «'E'e ndje, 'e gugu damba dœ kœwusœrœ nene a? ¹⁷ 'E wuwusœ nœ adœke œrœ kœ á li ga lœ ama uzu sœ kœli ga lœ ye, yé manda nœ á tshe nu ga lœ gbakoto nene a? ¹⁸ Kashe œneke á wuta 6a lœ ama uzu to 6a lœsu, yé œtœnœ dá fa she tœ ayi uburu. ¹⁹ Gbambanœ nene, gbetshelœ nœ kæmbœrœ ekperœ to 6a tœ lœsu uzu, gbetshelœ bata: Kœwo azu,

kœpara awo azu, kæmbœrœ angba budu, kœzi angba, kæpa ekpe o'o tœ upu nœ uzu dœ pe kœgu osho. ²⁰ 'Erœ á fa uzu tœ ayi uburu dœ mœ! Kashe utshu kœzi œrœ á bœ kædjutœ kane zœ nene, œ fa bœ tœ ayi uburu nene.»

Kœyindœrœ nœ yashe Kanana

(Wu 6a tœ Mar 7.24-30)

²¹ Manda nœ, Yisu áalafo lakpinœ asœmœ, œ gitœ ye ga lœ ogo Tire dœ pe Sidona. ²² Anga yashe Kanana bale á tshe sœ lima kœsœ kpœtœmœ na, yé œ tetœ kœtarawa adœke: «Wu oyo mœ, Gbozu, Gbolo nœ Davidi! Ekpe ishiri sœ kœndanga yawuru nœ mœ tœpanœ kpuru.» ²³ Kashe Yisu gigi o'o bale fœ she nene. Ayambarœ nœ ye na á ki ga tœ ye adœke: «Gœrœ she ye, mbœrœ tshe sœ kœna manda azœ dœ rawa.» ²⁴ Yisu kægi adœke: «Endje vwa mœ kolœ fœ agbolo Israyele á endje sœ bata apata á endje yiwa.»

²⁵ Kashe yashenœ asœmœ na œ gote ga utshu ye, yé œ pa adœke: «Gbozu, ti kane mœ ga lafo!» ²⁶ Yisu gi adœke: «'E sœsœ dœ œtshœnœ kœkœ kizirœ nœ agbolo mbœrœ kœkœ tœnœ va fœ ayavoro nene.» ²⁷ Yashenœ gi adœke: «Adjapu Gbozu, kashe ayavoro zi ndœma kæzirœ á yo tœ ama gbozu nœ endje ga tshakudu ndaba kizirœ.» ²⁸ Yé Yisu gi fœ she adœke: «Yashe, kæyindœrœ nœ zœ gerœ waa! 'E mbœrœtœ endje fœ bœ bata á bœ yindœ nœ.» Yé ngbewo, yawuru nœ ye kœshe pe dœ lœkœnœ asœmœ ye.

Yisu she azu indiri egerœ ungu adanga

(Wu 6a tœ Mar 7.31)

²⁹ Yisu wuta lœ ogonœ asœmœ yé œ ro ga tœ mangu egerœ ungu adanga lœ Galilayi. Tshe œ ga pa kaga ye œ sœ ga ati. ³⁰ Azu ndjoro na ga ndœ ye. Endje na dœ azu á ada endje ndi, dœ aayibula, dœ aayi vwiriti, dœ aayi bitu, dœ pe anga aayi ko6a ndjoro. Endje katœ endje ga utshu Yisu, yé á tshe she endje. ³¹ Azu katœ ama endje ti œsœ lœkœ á endje wu aayi bitu kæpa o'o; dœ azu á endje ndi, kœshe tœnœ; dœ azu á ada endje ndi, kœna ana; dœ pe azu á ala endje bu, á tetœ kœwu osho. Yé á azu kœ donga moko nœ Ndjaba nœ Israyele.

Yisu to kæzirœ fœ azu kutu vana

(Wu 6a tœ Mar 8.1-10)

³² Yisu e ayambarœ nœ ye, œ pa fœ endje adœke: «'Oyo azunœ asœ ka mœ waa, gbambanœ nene, endje mbœrœ olo votœ dœ mœ, yé endje gugu dœ kæzirœ nene. Mœ yiyindœ kægi endje dœ ogo nene: Ete nene, endje mbombo tœ ala awa ye.» ³³ Ayambarœ pa fœ she adœke: «A gbœ má rœgo lœ kpagagashœnœ asœke kpœta yeka á kœto fœ endje á endje kœzi, á kœle endje a?»

³⁴ Yisu yu endje adœke: «'E sœ dœ mapa koto o?» Endje gi fœ she adœke: «Mindu dœ bisha dœ pe a'eara ageatshalangu teasho.» ³⁵ Yé á tshe kœpa fœ ukpulu azunœ asœmœ adœke endje lœ ga tœ œsho. ³⁶ Tshe ko mapa mindu dœ bisha dœ pe ageatshalangunœ œ donga Ndjaba, œ ko fœ ayambarœ, yé á ayambarœ kœkurutshelœ nœ tœ ukpulu azunœ. ³⁷ Uzu dœ uzu zi œrrr œ le she kpœtœ ama ogo nœ ye. Ayambarœ ro ama udu rœgo á sœpe ga lœ kingi mindu dœ bisha (7). ³⁸ Andaa, azu á endje zi lima œrœnœ sœ ayakoshe kutu vana, endje didi ayashe dœ agbolo nene. ³⁹ Manda kœgi azu gangba endje, Yisu œ ga lœ egerœ agba yé œ ro ga lœ ogo Magadane.

16

Afarisayi œdœ Asadukayi yœndœ ambárá afá bale 6a ndœ Yisu

(Wu 6a tœ Mar 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ Afarisayi dœ Asadukayi na ga ndœ Yisu œ tetœ kœgi uku ga tœ awa ye. Endje yu she adœke tshe ma anga ambárá afá tœ kœma adœke œ tœ 6a lafo. ² Yisu gi fœ endje adœke: «Dœ adila, 'e sœ kœpa adœke: "Yavuru œ ni nene, mbœrœ tshalafo sœ tshee." ³ Yé pe dœ amazi tuu, 'e sœ kœpa adœke: "Kpesheke yavuru œ ni zœ, mbœrœ tshalafo bu shoshoso." Ataa 'e wusœ kœpandœ mara á tshalafo sœ dœ tœnœ ye, kashe 'e lili kœpandœ ambárá nœ œrœ nœ tshakpesheke asœ nene. ⁴ Azu nœ tshakpesheke á endje dœ aekpe azu yé á zazatœ endje fœ Ndjaba nene, sœ kœyœndœ ambárá! Kashe endje wu anga angbi ambárá bale nene, kolœ œnœ Yona œ ka ye. Manda nœ, tshe katœ endje ti kpœtœmœ yé œ ro daye.»

Kœyisœrœ nœ Afarisayi œdœ Asadukayi
(Wu 6a tœ Mar 8.14-21)

⁵ Lœkœ kœzu ayambarœ ga itshi kota, œndœ kœko kœzirœ djerœ endje ye. ⁶ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Ala 'e gbœ dœ œyo kœsuku mapa nœ Afarisayi dœ pe Asadukayi kane.» ⁷ Ayambarœnœ te lima tœ kœpa ugurutœ endje adœke: «Tshe sœ kœpa ataa mbœrœ á a nana dœ mapa nene.» ⁸ Kashe Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje, yé œ pa fœ endje adœke: «'E' dœ azu á kœyindœrœ nœ 'e sœ teasho, mbœrœ gadœ á 'e sœ kœyutœ 'e ugurutœ 'e adœke 'e gugu dœ mapa nene a? ⁹ œrrr kpesheke, 'e wuwu damba sœ œrœ nene a? œndœ mapa mindu á 'e kurutshelœ nœ tœ azu kutu mindu (5.000) œdœ kingi kotoo á 'e ko lima dœ udunœ, djerœ 'e ye a? ¹⁰ œndœ mapa mindu dœ bisha (7) á 'e kuru lima tshelœ nœ tœ azu kutu vana œdœ kingi kotoo á 'e ko lima dœ udunœ, djerœ 'e ye a? ¹¹ Mbœrœ gadœ á 'e wuwusœ nœ adœke nœ sœsœ lima kœpa o'o tœ mapa fœ 'e nene

lœkœ á mœ sœ lima kœpa fœ 'e adœke: Ala 'e gbœ tœ œyo kœsuku mapa nœ Afarisayi dœ Asadukayi a?»

¹² Yé á ayambarœnœ kœwusœ nœ adœke tshe papa o'o tœ upu nœ kœsœ dœ gbœdjela tœ œyo kœsuku mapa nene, kashe tshe pa tœ kœyisœrœ nœ Afarisayi dœ pe Asadukayi.

Petro mindœ nœ adœke Yisu kœdœ Kristu
(Wu 6a tœ Mar 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Lœkœ á Yisu yi kumu ye ga lœ ogo Sezaré, ogo gbozu Filipino, tshe yu ayambarœ nœ ye adœke: «Azu sœ kœpa má kotoo tœ upu nœ Gbolo nœ uzu a?» ¹⁴ Endje gi adœke: «Anga azu sœ kœpa adœke, œbœ kœdœ Yowane ayi kœza batisimu; anga endje sœ kœpa ndje adœke œbœ kœdœ Eliya; yé anga endje kpa sœ kœ pa œnœ endje adœke, œbœ kœdœ Yilimiya too anga ayi kœgbara o'o ugurutœ aayi kœgbara o'o liya.» ¹⁵ Yé Yisu kœyu endje adœke: «'Yé ka e'e a, 'e sœ kœpa má œnœ 'e adœke œmœ kœdœ dœ?» ¹⁶ Shimu Petro za o'o yé á gi adœke: «œbœ kœdœ Kristu, Gbolo nœ Ndjaba nœ soro.»

¹⁷ Yisu kœpa fœ she adœke: «Yanga nœ zœ, Shimu gbolo nœ Yona, mbœrœ œ dœdœ œkœ dœ indji dá pandœ o'o asœ fœ bœ nene, kashe Aba mœ á tshe sœ 6a lafo dá pandœ nœ. ¹⁸ Yé œmœ, mœ sœ kœpandœ nœ fœ bœ adœke œbœ kœdœ Badja, ga pa badjanœ asœmœ dá mœ mœ bala Ikrizia nœ mœ, yé kuzu œ sœ bala dœ gbœgbœ ga pa Ikrizianœ nene. ¹⁹ Mœ za bala herela nœ Ogo gbozu nœ tshalafo fœ bœ; œrœ kœ á bœ i ga tœnœ 6a pa œsho, Ndjaba œ i ndje ga tœnœ 6a lafo; œrœ kœ á bœ wvara tshelœnœ 6a pa œsho, Ndjaba œ wvara ndje tshelœnœ 6a lafo.» ²⁰ Manda nœ, Yisu kœkœ lima ayambarœ nœ ye dœ œgbœ adœke endje papandœ nœ fœ uzu bale adœke œne kœdœ Kristu nene.

Yisu pandœ o'o kuzu dœ pe kœshe nœ ye
(Wu 6a tœ Mar 8.31-9.1; Luk 9.22-27)

²¹ Kœto kpœtœ lœkœnœ asœmœ, Yisu Kristu tetœ kœpandœ nœ fœ ayambarœ nœ ye adœke: «œ li adœke mœ ro ga lœ Yerusaleme yé œ wu œrœ kanga wu tshakane agbozu Ikrizia, agbozu tshapa anganga Ndjaba ndje dœ aayi kœyisœ awa akwa yekane. Endje wo mœ, yé manda olo vota, Ndjaba œ she mœ lœ akuzu.» ²² Yé Petro gi she ga indirinœ yé œ tetœ kœgbagbara she adœke: «Gbozu, Ndjaba œ gbœndœ zœ lœnœ ye! œrœ ataa œ wuta ga tœ zœ nene.» ²³ Kashe Yisu fatœ yé œ pa fœ Petro adœke: «Gitœ zœ tœ mœ, Satana! œbœ kœdœ uzu nœ kœza o'o ga pa mœ adœke mœ te. Gbetshelœ nœ zœ lili dœ œnœ Ndjaba bale nene, kashe œ li dœ œnœ azu.»

²⁴ Manda nœ, Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «œdœ uzu kœyindœ kœna manda mœ, œ li adœke tshe wwarœtœ ye tœ undu

ye dœ tœ ye, œ za kurushi nœ ye yeka á kœna manda mœ. ²⁵ Gbambanœ nene, uzu kœ á tshe sœ dœ ogo kœsœ dœ soro œ tshu ye; kashe tsheneke á tshe tshu mbœrœ mœ, œshe dá sœ dœ soro. ²⁶ Ataa uzu kœgbœ œrœ tshapashœ asœke kœ gbaa, œ sœ dœ she kotoo bata á soro ye ndi a? ²⁷ Gbolo nœ uzu œ kwa bala tœ ye awa bale dœ aandjelu nœ ye lœ mokœ nœ Abanœ, yé tshe gi bala fœ uzu dœ uzu liaka akwa tshelœ ye. ²⁸ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, ugurutœ 'e á 'e sœ asœ, anga 'e œ tshu nene utshu kœwu Gbolo nœ uzu kœna bata gbozugo.»

17

*Yisu fatœ ye dœ ala ayambarœ nœ ye
(Wu 6a tœ Mar 9.2-13; Luk 9.28-36)*

¹ Manda olo mindu dœ bale, Yisu za Petro, Jake œdœ pe ayanœ dœ Yowane po tœ ye, œ gitœ ye dœ endje ga indirinœ ga pa egerœ kaga. ² Tshe fatœ ye dœ ala endje; tshatshu ye tetœ kœtshi tœnœ bata œl, lœba ye wuta tœ imbinœ urrr bata ishiri osho. ³ Ngbewo, Eliya œdœ Moyize wuta ga utshu endje, yé œ sœ kœpa tshama endje dœ Yisu. ⁴ Petro pa fœ Yisu adœke: «Gbozu, œ sœ dœ œtshœnœ adœke a lœ kpœke. ⁵ Edœ bœ kœyindœ nœ, mœ mœ anda tande voto: Bale fœ bœ, bale fœ Moyize œdœ bale ndje fœ Eliya.»

⁵ Tshe sœpe damba kœpa 'o atake, trale ondro jeroe ga pa endje, yé anga tshama wu 6a lœnœ adœke: «Tsheneke kœdœ Gbolo nœ mœ á mœ yindœ ye waa, mœ za yanga nœ mœ djigi ga ndœ ye. 'E dji she!» ⁶ Lœkœ á ayambarœ dji tshamanœ asœmœ ataa, awa litœ endje kpakpakpa yé endje yo ga ati œ fa tshatshu endje ga tœ osho. ⁷ Yisu na ndoo dœ endje œ turutœ endje yé á pa adœke: «'E alafœ, 'e sœsœ dœ awa nene.» ⁸ Kœmesho ga lafo atake, endje wu kolœ Yisu kuti ye. ⁹ Bata endje sœ lima kœjerœ kaga, Yisu kœ endje adœke: «'E papandœ œrœ kœ á 'e wu asœke fœ uzu bale nene, œrrr ga tœ adœke Gbolo nœ uzu she lœ akuzu yekane.»

¹⁰ Yé ayambarœ nœ ye yu she adœke: «Mbœrœ gadœ á ayi kœyisœ awa akwa pa lima adœke Eliya œ na utshunœ yekane a?» ¹¹ Tshe gi fœ endje adœke: «Adjapu, Eliya œ na utshunœ mbœrœ kœguma œrœ kœkœ. ¹² Kashe mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: Eliya na 6a lima ye, yé azu yiyindœ ye nene, kashe endje mbœrœ fœ she œneke kœ á endje yi lima ndœ nœ. Awa bale ndje endje mbœrœ œrœ kanga fœ Gbolo nœ uzu.» ¹³ Yé á ayambarœ nœ ye kœwusœ nœ adœke, tshe sœ lima kœpa o'ônœ fœ œne tœ Yowane ayi kœeza batisimu.

*Yisu she gbolo á tshe sœ dœ ekpe ishiri
(Wu 6a tœ Mar 9.14-29; Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Lœkœ á endje wuta lima ndoo dœ ukpulu azu, anga yakoshe bale na ga ndœ Yisu, œ gote dœ matshukuda ye ga utshu ye á pa adœke: ¹⁵ «Gbozu, wu oyo gbolo yakoshe nœ mœ. Tshe sœ dœ kœba œkœ á sœ ndœ kœka she waa, œ geta she kpala kpala ga tawo too ga langu. ¹⁶ Mœ na dœ she fœ ayambarœ nœ zœ, kashe endje lili tœ kœshe she nene.»

¹⁷ Yisu kœpa adœke: «'E'œ kœdœ aekpe azu, yé 'e gugu dœ kœyindœrœ nene! Mœ kpa sœpe dœ 'e œrrr manda olo koto yekane a? Mœ kpa ru lœsu mœ mbœrœ 'e manda olo koto o? 'E na dœ gbolonœ fœ mœ ga mœ.» ¹⁸ Yisu nga fœ ekpe ishirinœ; tshe wuta lœ gbolonœ yé á tshe kœshe pe dœ lœndœnœ asœmœ ye. ¹⁹ Ayambarœ gitœ endje ndoo dœ Yisu, yé á yu she yaa adœke: «Yé ká a'a, mbœrœ gadœ á 'a lili má œnœ 'a kœgœrœ ekpe ishirinœ nene a?» ²⁰ Yisu pa fœ endje adœke: «Mbœrœ kœyindœrœ nœ 'e sœ teasho. Mœ sœ kœpa tœnœ fœ 'e dœ adjapu, œdœ anga œl bale 'e kœsœ dœ kœyindœrœ á sœ dœ egerœnœ bata ele œyœ á 'i'irinœ kœdœ mutarde, 'e pa fœ kaga asœke adœke: «Aafo kpœke œ tœ 6a e», kaga œ mbœrœtœ ye liakanœ ye. ²¹ ²¹ Kashe kolœ lœ awa nœ avwala œdœ lœ œnœ kœyotshelœma dá endje li kœgœrœ dœ mara ekpe ishirinœ asœke.]»

*Yisu kpa pa o'o kuzu œdœ kœshe nœ ye
(Wu 6a tœ Mar 9.30-32; Luk 9.43b-45)*

²² Anga œl bale, ayambarœ ngbœ6a lima tœ endje 6a lœ ogo Galilayi, Yisu pa fœ endje adœke: «Endje ka Gbolo nœ uzu ga tshaabrœ azu; ²³ endje wo she yé manda olo voto, Ndjaba œ she she lœ akuzu.» Ayambarœ nœ ye sœ lima dœ oyo waa.

Yisu dœ Petro yœ lapo

²⁴ œl á endje li ga lœ Kaparnawumu, azu á endje ka lapo 6a lœ Tepelo na ga ndœ Petro, yé á pa fœ she adœke: «Gbozu nœ 'e œ yœ lapo nœ Tepelo nene a?» ²⁵ Petro gi adœke: «œ, tshe yœ ye.» œl á Petro yi kumu ye ga sœnda, Yisu yu she adœke: «Gbetshelœ nœ zœ kœdœ gadœ Shimu? Ade dá yœ walaka lapo nœ agbozugo nœ tshapasho a? Agbolo nœ endje too anga angbi azu?» ²⁶ Petro gi adœke: «Angbi azu.» Yé Yisu kœpa fœ she adœke: «Agbolo nœ endje yœyœ ka nene. ²⁷ Kashe a yœ œnœ azœ ye, mbœrœ á kœzaza ókœ fœ azunœ asœ nene. Mbœrœ tœnœ, na ga la kota œ vwi ngada; ali ageatshalangu á bœ djo she, a tshelœma ye, bœ gbœ langere ngendja lœnœ. Za œ gu dœ tœnœ, œ za fœ endje mbœrœ mœ œdœ pe bœ.»

18

*Uzu á tshe ropa azu kœ 6a lœ Ogo gbozu
nœ tshalafœ
(Wu 6a tœ Mar 9.33-37; Luk 9.46-48)*

¹ Dœ londɔnœ asœmœ, ayambarœ nœ Yisu gitœ endje ga indiri ye, yé á pa fœ she adœke: «Éde dá ropa azu kɔ ɓa lœ Ogo gbozu nœ tshalafo a?» ² Yisu e anga gbolo œ za she tɔ ga ugurutœ endje ³ yé œ pa adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ 'e kœyayapatœ 'e yé á sœ ɓata aya agbolo nene, 'e li bala ga lœ Ogo gbozu nœ tshalafo nene. ⁴ Ataa, tsheneke á tshe mbœrœtœ ye ɓata aya gbolonœ asœ, œshe dá ropa azu kɔ ɓa lœ Ogo gbozu nœ tshalafo. ⁵ Uzu á tshe za osho kœsœ fœ gbolo lœ ì'iri mœ ɓata tsheneke asœ, za osho kœsœ fœ mœ dœ tœ mœ ye.

Jgɔ kœmi upu

(Wu ɓa tœ Mar 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶ «Kashe uzu á tshe mbœrœ adœke anga aya gbolo bale ugurutœ agbolo asœke á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, li ga lœ ekperœ, œ li adœke endje du egerœ badja ga lœ igi ye, œ na doé œ geta she ga la egerœ ungu. ⁷ Oyo nœ azu tshapashɔ á endje sœ kœmbœrœ adœke azu li ga lœ ekperœ! É li adœke œrœ ataa mbœrœtœ endje, kashe oyo nœ uzu neke á yanganœ œ te mbœrœ she. ⁸ Édœ kane zœ too ada zœ dá sœ kœmbœrœ adœke ɓœ te, wa œ ko va e zara tœ zœ; œ li dœ òshɔnœ mbœrœ ɓœ adœke ɓœ li ga lœ adja soro dœ kane zœ bale too dœ ada zœ bale, tœ œsœnœ adœke ɓœ sœpe dœ kane zœ hibisha œdœ pe ada zœ bibisha yé endje vwi ɓœ ga lœ kudu owo á ru nene. ⁹ Yé œdœ ala zœ kœvwa ɓœ ndœ ekperœ, vwata yé œ za vwi'ì zara tœ zœ, œ li dœ òshɔnœ mbœrœ ɓœ adœke ɓœ li ga lœ adja soro dœ ala zœ bale, tœ œsœnœ adœke ɓœ sœpe dœ ala zœ bibisha yé endje vwi ɓœ ga lœ kudu owo nœ lifelo.»

¹⁰ «Ala 'e gbɔ adœke 'e kœgugu œsœ anga gbolo bale ugurutœ aya agbolo asœke nene. Gbambanœ nene, mœ sœ kœpa fœ 'e, aand-jelu nœ endje sœ ɔɔ dœ ɔɔ indiri Aba mœ á tshe sœ ɓa lafo. [¹¹ Gbambanœ nene, Gbolo nœ uzu na ndœ kœshe azu á endje sœ lima lœ djingili.]

Pata á tshe yiwa

(Wu ɓa tœ Luk 15.3-7)

¹² «E gbe œnœ 'e koto o? (Édœ anga uzu kœsœ dœ apata kama bale (100), yé anga bale lœ ugurutœ endje kœyiwa, ataa tshe katœ udu endje zazu vana dœ ndjokpa dœ mindu dœ amance vana (99) ɓa pa kaga, ndœ kœna kœpara tsheneke tshebile á tshe yiwa asœmœ nene a? ¹³ É kœsœ adœke tshe gbɔ she, mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, tshe sœ dœ yanga ye kœropa udu endje zazu vana dœ ndjokpa dœ mindu dœ amance vana (99) á endje yiyiwa nene asœmœ. ¹⁴ Awa bale, Aba 'e á tshe sœ ɓa lafo asœmœ, yiyindœ nœ adœke anga gbolo bale ugurutœ aya agbolonœ asœmœ yiwa nene.»

Kœgi aya zœ á tshe sœ lœ djingili ga tœ òtshɔ awa

¹⁵ «Édœ anga aya zœ kœmbœrœ ekperœ ga tœ zœ, na ga ndœ ye kutu zœ œ gbag-bara she tœ ekperœ á tshe mbœrœ, œdœ tshe kœdji ɓœ, dá tshe kpa wuta aya zœ. ¹⁶ Édœ tshe kœdjidji ɓœ nene, kpa za anga uzu bale too bisha ga ndœ zœ yeka á 'e kœwa o'onœ “mbœrœ œ li adœke atimu bisha too votɔ yindœ o'onœ yekane.” ¹⁷ Édœ tshe kœvwaratœ ye ndœ kœdji endje, pandœ nœ ga lœ Ikriزيا, yé tshe kœdjidji ndje azu Ikriزيا nene, za she ɓata angbi uzu too ɓata ayi kœka lafo.

¹⁸ «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke: Érœ kɔ á 'e i ga tœnœ pa ɔshɔ asœ, endje i ndje ga tœnœ ɓa lafo; yé œrœ kɔ á 'e vvara tshelœ nœ pa ɔshɔ asœ, endje vvara ndje tshelœ nœ ɓa lafo.

¹⁹ «Mœ kpa sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ azu bisha ugurutœ 'e pa ɔshɔ kœpa upu ama endje bale ndœ kœyɔndœ œrœ gádœ, Aba mœ ɓa lafo œ to œrœnœ asœmœ fœ endje ye. ²⁰ Gbambanœ nene, osho á azu bisha too votɔ œ ngbotœ endje ga tœnœ dœ ì'iri mœ, mœ sœ ugurutœ endje zœ.»

Ayi akwa á tshe vwaratœ ye Kœdjerændœ ekperœ nœ ayanœ

²¹ Ataa, á Petro na ga ndœ ye á yu she adœke: «Gbozu, œdœ aya mœ kœmbœrœ ekperœ fœ mœ, mœ djerændœ ekperœnœ awa kotoo? Érrr ga tœ awa mindu dœ bisha a (7)?» ²² Yisu kœgi fœ she adœke: «Mœ papa fœ ɓœ adœke awa mindu dœ bisha nene, kashe œrrr ga tœ awa zazu votɔ dœ ndjokpa awa mindu dœ bisha. ²³ Ogo gbozu nœ tshalafo œ sœ bala kolœnœ ataa: É sœ ɓata anga gbozugo bale á tshe yi lima ndœ kœtondœ o'o tœ upu nœ kuda nœ ye dœ aayi akwa nœ ye. ²⁴ Tœ ali nœ, endje na dœ anga ayi akwa á tshe sœ dœ kuda nœ ye tɔpanœ kpuru fœ she. ²⁵ ɓata á tshe sœsœ lima dœ œrœ bale ndœ kœgi tœnœ nene, gbozunœ za awa adœke endje za she yɔ œrœ dœ awonœ, agbolo nœ ye, œdœ ndje pe dœ œrœ kɔ á tshe sœ dœ tœnœ lœ okoro kuda nœ ye. ²⁶ Ayi akwanœ gote ga tœ ada ye, œ di tshelœma ye fœ she adœke: “Gbozu, sœ dœ ugu lœsu ga ndœ mœ, yé mœ gi fœ ɓœ para zœ.” ²⁷ Oyo za gbozu nœ ayi akwanœ, tshe katœ ye adœke tshe gu zœ yé œ katœ kuda nœ ye lœ kumu ye ti ye.

²⁸ «Kœwuta ayi akwa asœmœ atake, tshe togba dœ anga yanganœ á tshe sœ dœ kuda nœ ye teasho lœ kumu ye; tshe za ɔngɔɔ yanganœ kperœ ndœ kœwo she dœ kœpa fœ she adœke: “Gi kuda nœ mœ fœ mœ.” ²⁹ Ayi akwa nganœ sœmœ kœgote ga tœ ada ye, yé œ di tshelœma ye fœ she dœ kœpa adœke: “Sœ dœ ugu lœsu ga ndœ mœ, mœ gi fœ ɓœ

zoe.»³⁰ Kashe tshe vwaratœ ye, yé ga pa noe tshe na doe she œ za she vwi ga lœ anda kánga ndœ kœkate adœke tshe gi kudá noe œne yekane.³¹ Kœwu œrœ á tshe mbœrœ asœmœ ataa, œ za oyo tœ lœsu aayi akwa anganœ, yé endje na œ pandœ œrœ kœ á ro asœmœ fœ gbozu noe endje.³² Yé gbozu e she, á pa fœ she adœke: “Ekpe ayi akwa, mœ katœ kudá noe mœ lœ kumu zœ ti kœ mbœrœ á bœ ditshelœma zœ fœ mœ.³³ E bœ ndje, bœ lili má ndœ kœwu oyo ayi akwa nga zœ bata á œmœ dœ tœmœ mœ wu oyo zœ nene a?”³⁴ Oko za gbozu, tshe za she vwi ga lœ anda kánga ndœ kœkate ndje adœke tshe kœgi kudá noe œne kœ fœ œne yekane.»

³⁵ «Ataa, Aba mœ 6a lafo œ mbœrœ bala mara œrœnœ asœmœ fœ 'e, œdœ uzu doe uzu ugurutœ 'e kœdjedjœndœ ekperœ noe ayanœ dœ lœsu ye bale nene.»

19

Kœyisœrœ tœ upu nœ kœndjœtshelœ totœ œdœ kœsœ angara

(Wu 6a tœ Mar 10.1-12)

¹ Jœ á Yisu katœ kœmindœ upu asœmœ, tshe gitœ ye lœ Galilayi ndœ kœro ga lœ ogo Yuda 6a kele ungu Yœrdane.² Azu ndjoro na manda ye, yé 6a zœ tshe sœ kœshe endje.

³ Anga Afarisayi na ga ndœ ye dœ gbetshelœ noe kœgi uku ga tœ awa ye, yé á yu she adœke: «E li dœ yakoshe kovwaratœ ye tœ awonœ lœ upu kœ a?»⁴ Tshe gi fœ endje adœke: «'E didi lima œneke á endje sú 6a la buku noe Ndjaba adœke, lœ kœmbœrœ œrœ ga pa œshœ asœke, Ndjaba mbœrœ lima yakoshe œdœ yashe nene a?»⁵ Manda noe, tshe pa adœke: Mbœrœ tœnœ ataa á yakoshe œ katœ abanœ dœ ayinœ ti, á sœ ga tœ œsœnœ dœ awonœ, yeka á endje bisha œ wuta undu uzu tshebale.⁶ Ataa, endje kpa sœsœ azu bisha nene kashe undu uzu tshebale. Kaka adœke uzu ndjœndjœ tshelœ œneke á Ndjaba ngbœga ga tœ noe nene.»⁷ Endje pa fœ she adœke: «Mbœrœ gadœ á Moyize za lima awa adœke yakoshe su mbeti kœkurutshelœ totœ ga tshakane yashe lœkœ á tshe kœkatœ ye ti a?»⁸ Yisu gi fœ endje adœke: «Moyize za lima awa ndœ kœkatœ awœ 'e ti mbœrœ agbœ lœsu noe 'e, kashe utshunœ œ sœsœ lima ataa nene.⁹ Mœ sœ kœpandœ noe fœ 'e adœke, œdœ uzu kœkatœ awonœ ti, á kœdœdœ tœ upu noe angba budu nene, á tshe kpa tœ anga angbi yashe, tshe sœ kœpara awœ uzu.»

¹⁰ Ayambarœ kœpa fœ she adœke: «Edœ upu noe kœtotœsho noe yakoshe dœ yashe kœsœ ataa, ádá noe kœtotœsho gugu nene.»¹¹ Yisu gi fœ endje adœke: «E dœdœ uzu kœ dá dji tshelœ kata o'o asœ nene, kashe kolœ endjeneke á Ndjaba za awa fœ endje.¹² Gbambanœ nene, ádá á azu

œ vwaratœ endje kœto ayashe sœ ndjoro: Endje zu anga azu dœ kœga kutshu; anga kœsœ angara tœ tshakane azu; yé anga azu yiyindœ kœto ayashe nene mbœrœ kœpara Ogo gbozu noe tshalafo. Uzu á tshe li kœdji tshelœkata o'o asœke kœ, kaka tshe dji!»

Yisu to kane ye ga pa agbolo

(Wu 6a tœ Mar 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Azu na dœ agbolo fœ Yisu adœke tshe to kane ye ga pa endje kashe ayambarœ noe ye sœ lima kœgeta endje.¹⁴ Yisu pa adœke: «'E katœ agbolo endje na ga ndœ mœ, 'e kœkœ endje nene mbœrœ Ogo gbozu noe tshalafo sœ mbœrœ azu á endje lœ bata endje.»¹⁵ Yé manda kœto kane ye ga pa endje, tshe gitœ ye kœtœmœ ye.

Gbolo modonœ ayi kœgbœrœ

(Wu 6a tœ Mar 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Anga uzu bale na ga ndœ Yisu, yé œ yu she adœke: «Ayi kœyisœrœ, œtshœrœ gadœ dá mœ kœmbœrœ yeka á kœgbœ soro neke á ka nene a?»¹⁷ Yisu kœpa fœ she adœke: «Mbœrœ gadœ á bœ sœ kœyœ mœ pa œtshœrœ a? Kolœ Ndjaba kuti ye dá dœ œtshœ uzu. Edœ bœ kœyindœ kœgbœ soro, gbœndœ awa o'o ama Ndjaba.»

¹⁸ Tshe yu Yisu adœke: «Eneketa a?» Yisu gi fœ she adœke: «Bœ wo uzu nene, bœ para awœ uzu nene, bœ zi angba nene, bœ wa o'o dœ wala ga pa uzu nene.¹⁹ Li œsœ aba zœ dœ ayi zœ, yé bœ yindœ yanga zœ bata á bœ yindœtœ zœ dœ tœ zœ.»²⁰ Gbolo modonœ gi fœ she adœke: «Erœnœ asœmœ kœ, mœ sœ kœmbœrœtœ mœ liakanœ zœ. Erœ gadœ dá kpa sœpe adœke mœ mbœrœ a?»²¹ Yisu pa fœ she adœke: «Bœ kœyindœ kœsœ ndjii tœ ala Ndjaba, gu œ ka œrœ noe zœ, œ kurutshelœnœ tœ aayi oyo, yé bœ gbœ bala kœgbœrœ 6a lafo. Manda noe, fatœ zœ œ na manda mœ.»²² Manda o'onœ asœmœ, tshe gu dœ oyo tœ ye, mbœrœ tshe sœ lima dœ œrœ waa.

²³ Yé Yisu kœpa fœ ayambarœ noe ye adœke: «Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e, œ sœ tœ œgbœnœ bala tœ ayi kœgbœrœ kœli ga lœ Ogo gbozu noe tshalafo.²⁴ Yisu kpa pa fœ endje adœke: E gbœngbœ adœke agea á 'iri ye kœdœ shamo li tœlœ ogoro imbili. Kashe œ kpa gbœ kœrosœ noe adœke ayi kœgbœrœ li ga lœ Ogo gbozu noe Ndjaba.»

²⁵ Kœdji o'onœ asœmœ ataa, ayambarœ katœ ama endje ti œsœ, yé œ pa adœke: «Atamœ, uzu dœ dá li kœsœ tœnœ a?»²⁶ Yisu tondœ endje, yé œ pa fœ endje adœke: «Ba tœ azu, œ li nene; kashe 6a tœ Ndjaba, œrœ kœ li ye.»²⁷ Yé Petro kœza 'o, á kœpa fœ she adœke: «Wu kane, 'a katœ œrœ noe 'a ti kœ á na manda zœ asœ; œ sœ bala dœ a'a koto o?»²⁸ Yisu pa fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke: Jœ á Ndjaba kpa mbœrœ tshandœ œrœ kœ tœ tafonœ, olo á Gbolo noe

uzu œ sœ ga læ ngande mokò nœ ye ndœ kœwa ngbanga, e'e á 'e na lima manda mœ, 'e sœ ndje ga pa ngande tshagbozu moko ndjokpa dœ bisha ndœ kœwa ngbanga pa mara azu Israyele ndjokpa dœ bisha. ²⁹ Yé uzu kò á tshe katœ anda nœ ye, dœ aayanœ, ayingônœ, abanœ, aayingœ, agbolo nœ ye, kindi nœ ye ti mbœrœe i'iri mœ, tshe kpa gbò œrœe kœropanœ ye, tshe gbò ndje soro nœ waa dœ waa. ³⁰ Azu ndjoro á endje sœ utshunœ, endje sœ bala tœ ndôngólœnœ, yé endje nœ ndôngólœnœ œ te bala azu nœ tshatshunœ.»

20

Ayi akwa 6a læ kindi vinu

¹ «Kœgbò Ogo gbozu nœ tshalafo sœ ãata anga gbozu akwa, á tshe wuta dœ amazi kœpara aayi akwa nœ tshelœe kindi vinu nœ ye. ² Tshe djitœ ye dœ endje dœ ãtshãnœ pa denari* bale á li adœke endje gbò dœ ãbale, yeka á vwa endje ga læ kindi vinu nœ ye. ³ Kœwuta she dœ ada ãbale ãbale mindu dœ vana utshu kakpi ãbale, tshe wu anga azu, endje sœ gbambanœ, ⁴ tshe pa fœ endje adœke: "E'e ndje, 'e na ga læ kindi vinu nœ mœ, mœ to ndje ngendja á li dœ ãbale fœ 'e." ⁵ Endje ro ndje da ye. Tshe kpa wuta dœ kakpi ãbale dœ ada ãbale voto manda kakpi ãbale, œ pa kolœnœ ata fœ anga azu á tshe gbò endje. ⁶ Kœwuta ga pa œrœe ndœ ada ãbale mindu dœ adila, tshe kpa wuta ndje, œ kpa gbò anga azu á endje sœ ndje 6a zœ yé œ pa fœ endje adœke: "Mbœrœe gadé dá 'e sœ kpœke œrrr kpii á mbœmbœrœe akwa nene a?" ⁷ Endje gi fœ she adœke: "Uzu bale zaza akwa fœ 'a nene." Gbozu akwanœ kœpa fœ endje adœke: "E'e ndje, 'e na ga læ kindi vinu nœ mœ."»

⁸ «Kœwuta ga tœ umbru osho, ayengò kindi vinunœ pa fœ kapeta adœke: "E ayi akwanœ para dœ œ ko ngendja tshangba akwa nœ endje fœ endje, kœto tœ endjœneke á mœ e endje tœ ndôngólœnœ asœmœ œrrr ga tœ endjœneke á mœ e má endje utshunœ." ⁹ Azunœ ada ãbale mindu nœ adila na œ gbò uzu dœ uzu denari bale. ¹⁰ Kœwuta ga tœ azu á endje na má utshunœ, endje gbe œnœ endje adœke œne dá gbò tœpanœ kpuru; kashe endje gbò ndje uzu dœ uzu denari bale. ¹¹ Lokò á endje gbò ngendjanœ, endje te lima tœ kœpulœma endje tœ ayengò kindinœ. ¹² Endje pa lima adœke: "Aayi akwa á endje na manda nœ, endje mbœrœe akwa kolœe manda ada ãbale, 6œ to ngendja fœ endje awa bale dœ 'a á a wu oyo œrrr kpii tshakudu ãbale dœ kœwoshol!" ¹³ Kashe tshe gi fœ anga bale ugurutœ endje adœke: "Yanga mœ, mœ mbœmbœrœe ekperœ fœ 6œ nene; a djidjimatœ azœ dœ

mœ tœ denari bale læ ãbale bale nene a? ¹⁴ Za œneke á sœ tshakane zœ asœmœ, œ gu dœ tœnœ zœ. Mœ yindœ kœto ngendja fœ uzu á tshe na tœ ndôngólœnœ asœmœ awa bale dœ 6œ. ¹⁵ E lili dœ mœ kœmbœrœe œneke á mœ yindœ nœ dœ œrœe nœ mœ nene a? Too 6œ sœ dœ uku ga tœ mœ mbœrœe á mœ sœ dœ ãtshò lœsu a?" ¹⁶ Atamœ, azu á endje sœ tœ ndôngólœnœ œ wuta bala azu utshunœ; yé endjœneke á endje sœ utshunœ, œ wuta tœ ndôngólœnœ.»

Yisu kpa pandœ mara kuzu dœ pe kœshe nœ ye tœ awa voto

(Wu 6a tœ Mar 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Yisu dœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha (12) sœ lima kœro ga læ Yerusaleme, yé á tshe sœ kœpa fœ endje na tœnœ tœ awa adœke: ¹⁸ «'E wu, a sœ kœò ga læ Yerusaleme, 6a tœ osho á endje ka Gbolo nœ uzu fœ agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ fœ aayi kœyisœ awa akwa. Endje wa agbò ngbanga ga pa ye adœke endje wo she. ¹⁹ Yé œ za she fœ angbi azu mbœrœe á endje kœmò she, á kœsò she, á kœkuru she ga pa kurushi, yé manda olo voto Ndjaba œ she she læ akuzu.»

Kœyondœrœe nœ ayi agbolo yakoshe nœ Zebedayi

(Wu 6a tœ Mar 10.35-45; Luk 22.25-27)

²⁰ Awo Zebedayi na ga ndœ Yisu dœ agbolo yakoshe nœ ye bisha, œ gote ga utshu ye mbœrœe kœyondœ œrœe bale. ²¹ Yisu yu she adœke: «Bœ yindœ gadé?» Tshe pa fœ Yisu adœke: «Mœ ki ga tœ zœ, 6œ kœgu bala ga læ ogo tshagbozu nœ zœ, læ agbolo yakoshe nœ mœ bisha asœke, za anga bale ga tœ kuni zœ, yé anga bale ga tœ gele zœ.» ²² Yisu gi adœke: «'E wuwusœ œrœenœ á 'e esho ndœnœ asœmœ nene. Adja 'e li kœndjo ungu læ yashi nœ œrœe kanga á mœ ndjo bala ye a?» Endje pa fœ Yisu adœke: «'A li dœ tœnœ ye.» ²³ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Adjapu, 'e ndjo ungu læ yashi œrœe kangãnœ á mœ ndjo ye. Kashe tœ kœza awa fœ uzu kœsœe ga ati ga pa kuni mœ too ga pa gele mœ, asœmœ lili dœ mœ nene. Mbœrœe tœnœ kœdœ osho á sœ fœ endjœneke á Aba mœ guma endje.»

²⁴ Udu ayambarœnœ ndjokpa dji o'onœ ataa œ tetœ kœsœ ókó ga tœ aayazu bisha, Ajake dœ Yowane. ²⁵ Kashe Yisu e endje œ pa fœ endje adœke: «'E wusœ nœ adœke agbozu sœ kœkœ azu ogo dœ ãgbò ga tshakudu tshagbozu nœ endje, yé agboro azu sœ kœma gbœgbò endje ga pa aaya azu. ²⁶ E lili adœke œrœe ataa mbœrœetœ endje 6a ugurutœ 'e nene. Kashe œdœ anga uzu bale kœgbe kœsœ tœ egerœ uzu ugurutœ 'e, œ li adœke tshe fatœ ye tœ ayi akwa

* 20.2 20.2 Denari kœdœ ngendja tshangba akwa nœ ãbale á uzu mbœrœe.

nœ 'e yekane. ²⁷ Yé œdœe anga uzu bale kœyindœ kœsœ utshunœ ugrurœ 'e, œ li adœœe tshe dœ kanga nœ 'e. ²⁸ Mbœœœ tœnœ ataa, Gbolo nœ uzu nana adœœe azu mbœœœ akwa fœ she nene, kashe tshe na kœmbœœœ akwa fœ azu dœ pe ndje kœzatœ fœ fœ kuzu mbœœœ kœshe ukpu azu.»

Yisu she aayibula bisha

(Wu 6a tœ Mar 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Lœkœ á endje sœ lima kœwuta lœ Yeriko, ukpulu azu te manda Yisu. ³⁰ Anga aayibula bisha sœ lima ga ati indiri awa. Kœdji adœœe Yisu dá ro asœmœ, endje tetœ kœta rawa adœœe: «Gbozu, ata Davidi, wu oyo 'a kane!» ³¹ Ukpulu azu sœ lima kœgbagbara endje adœœe endje sœ koko, kashe endje kpa ta tshandœ rawanœ dœ agbœ adœœe: «Gbozu, ata Davidi, wu oyo 'a kane!» ³² Yisu ka, œ e endje, yé œ pa fœ endje adœœe: «Èrœ gadœ dá 'e yindœ nœ adœœe mœ mbœœœ fœ 'e a?» ³³ Endje kœpa fœ she adœœe: «Gbozu, kolœnœ adœœe ala 'a kœrœ.» ³⁴ Yisu wu oyo endje, yé œ goro ala endje. Trale ala endje kœrœ ye, yé endje te manda ye.

21

Yisu li ga lœ Yerusaleme

(Wu 6a tœ Mar 11.1-11; Luk 19.28-40; Yow 12.12-19)

¹ Lœkœ á endje ndo dœ ongbo Yerusaleme œdœ dœ tshalakpi Betefaje, 6a pa gaga á i'irinœ kœdœe kaga œyo Olive, Yisu vwa anga ayambarœ nœ ye bisha utshunœ ² dœ kœpa fœ endje adœœe: «'E na 6a lakpi á sœ utshu 'e 6a e. Kœli 'e tshendja, 'e wu aya ane» á endje du she kpœœœmœ dœ ayinœ, 'e wvara she œ gu dœ she fœ mœ. ³ Yé œdœe uzu kœpa o'o fœ 'e; 'e gi fœ she adœœe: «Gbozu dá gbe dœ she.» Yé ataa, tshe gi kane ye tœ ye katsha fœ 'e ye.» ⁴ È wuta ataa mbœœœ á o'o á ayi kœgbara o'o pa lima kœmbœœœœ endje. Tshe pa lima adœœe:

⁵ «'E pandœ nœ fœ yawuru nœ Siyona adœœe:

Wu, gbozugo nœ zœ sœ kœna ga ndœ zœ. Tshe sœ kœna 6ata amba uzu. Tshe œ ga pa ayi ane, œdœ ga pa ayanœ á tshe dœ aya agea nœ akwa.»

⁶ Ayambarœ ro œ mbœœœ œneke á Yisu pa tœnœ fœ endje. ⁷ Endje gu dœ ayi ane œdœe ayanœ, yé endje ko lœba nœ endje œ guma ga pa endje, á Yisu œ á sœ ga pa nœ. ⁸ Ukpulu azu ndjoro saka lœba nœ endje ga tœ ala awa; anga endje de lima ganea œyo, yé œ guma ga tœ awa. ⁹ Azu á endje sœ lima kœna 6a utshu ye dœ pe endjeneke á endje sœ lima kœna manda ye, sœ lima kœta rawa adœœe: «Ozana nœ ata Davidi! Kaka Ndjaba

to kane ye ga pa uzu á tshe na dœ i'iri Gbozu! Ozana fœ Ndjaba á tshe sœ 6a lafo!»

¹⁰ Ŭœ á Yisu li ga lœ Yerusaleme, tshelœ ongbo djigi turu, azu tetœ kœyu osho adœœe: «Uzu œ dá a?» ¹¹ Azu á endje na lima dœ Yisu gi adœœe: «Ayi kœgbara o'o Yisu dœmœ, uzu Nazarete, lœ ogo Galilayi.»

Yisu gœrœ aayi kœœ œrœ lœ Tepelo

(Wu 6a tœ Mar 11.15-19; Luk 19.45-48; Yow 2.13-22)

¹² Manda nœ, Yisu li ga lœ Tepelo, yé œ gœrœ azu á endje sœ lima kœka œrœ dœ pe endjeneke á endje sœ lima kœyo œrœ kœ ga ushu. Tshe iwwi ndaba nœ azu kœyapa ngendja, œ geta ngande nœ aayi kœka ambepa. ¹³ Yé tshe pa fœ endje adœœe: «Endje sú 6a la buku nœ Ndjaba adœœe: «Anda nœ mœ œ dœ bala anda nœ kœza avwala, kashe 'e fa tœ wutu nœ aayi angba!»»

¹⁴ Aayibula dœ pe agbangevweta na ga ndœ Yisu 6a lœ Tepelo yeka á tshe she endje. ¹⁵ Agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ pe aayi kœyisœ awa akwa sœ ókœ ndœ kœwu mara œrœ kœza uvuru osho á tshe sœ lima kœmbœœœœ tœnœ dœ pe agbolœ á endje sœ lima kœta rawa 6a lœ Tepelo adœœe: «Ozana nœ ata Davidi!» ¹⁶ Yé endje pa fœ Yisu adœœe: «Bœ sœ kœdji œneke á endje pa asœ zœ a?» Kashe Yisu pa fœ endje adœœe: «Mœ dji ye, ataa 'e didi lima mbetinœ asœmœ nene a? Mbetinœ á pa adœœe: «Bœ mbœœœ dœ mara adœœe œdœe agbolo dœ pe aayi mango donga 6œ.»» ¹⁷ Manda nœ, tshe katœ endje lœ ongbonœ asœmœ, œ gu kœlo 6a lœ Betani.

Yisu darandœ œyo fige

(Wu 6a tœ Mar 11.12-14,20-24)

¹⁸ Osho kœrœ panœ dœ amazi, lœkœ á tshe sœ kœkwatœ ye ga lœ ongbonœ, ogo mi she. ¹⁹ Tshe wu anga œyo fige ndoo dœ ama awa, œ na ndoo dœ tœnœ, kashe tshe gbœgbo elenœ bale nene, kolœ kakonœ. Yé tshe pa fœ œyo figenœ adœœe: «Bœ kpa le bale nene!» Trale, œyo figenœ asœmœ œrœ ye. ²⁰ Kœwu œerœnœ ataa, ayambarœ katœ ama endje ti œœ, yé œ yu Yisu adœœe: «Kotoo trale á œyo fige asœœ œrœ ata a?» ²¹ Yisu gi fœ endje adœœe: «Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e dœ adjapu, œdœe anga œœ bale á 'e kœœœ dœ kœyindœœe yé á sœœœ dœ sharapu nene, 'e mbœœœ kolœ œrœ á mœ mbœœœœ tœ œyo fige asœ nene, kashe œdœ 'e kœpa fœ kaga asœ adœœe: «Gitœ zœ kpœœe dœ œ na œ te ga la egerœ ungu adanga», œ mbœœœ ndje tœ endje liaka nœ. ²² Èrœ kœ á 'e yœndœ nœ lœ avwala dœ kœyindœœe, 'e gbœ ye.»

Kœyu o'o tœ tshagbozu nœ Yisu

(Wu 6a tœ Mar 11.27-33; Luk 20.1-8)

* 21.2 21.2 Ane kœdœe agea á aayi oyo 6a ndœ Ayuda sœ lima kœna dœ endje ndœ kœœo kongba.

²³ Ǫǫ á tshe li ga lœ Tepelo, agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbozu Ikrizia na ga ndœ ye ǫǫ á tshe sœ kœyisœ œrœ, á yu she adœke: «Bœ gbœ awa kœmberœ akwa nœ zœ asœke kpoeta a? (Ede dá za awa kœmberœ akwa ata fœ 6œ a?» ²⁴ Yisu gi fœ endje adœke: «Mœ yindœ kœyu 'e dœ o'o bale, œ kœsœ adœke 'e gi o'o fœ mœ gbá yekane á mœ kœyisœ osho á mœ gbœ awa kœmberœ dœ œerœ asœ kœ fœ 'e. ²⁵ (Ede dá vwa lima Yowane kœza batisimu fœ azu a? (E dœ lima Ndjaba too azu?) Yé endje tetœ kœmíroetshelœ endje ugrutœ endje yé œ pa adœke: «Ede á kœgi fœ she adœke: “Ndjaba dá vwa lima she”, tshe yu azœ adœke: “Mbœrœ gadœ á 'e yiyi lima ndœ o'o ama ye nene a?” ²⁶ Yé a kpa pa adœke: “Azu dá vwa lima she”, œ li adœke a kpa awa ukpulu azu, mbœrœ azu para wusœ nœ adœke Yowane kœdœ lima ayi kœgbara o'o.» ²⁷ Yé á endje gi fœ Yisu adœke: «'A wuwusœ nœ nene.» A Yisu gi fœ endje adœke: «Emœ ndje awa bale, mœ pa ndje ndœ uzu á tshe za awa nœ kœmberœ œerœ asœke kœ fœ 'e nene.»

Ndœma toro tœ upu nœ agbolo yakoshe bisha

²⁸ «'E gbe œneke adœ gadœ tœ o'o asœ a? Anga yakoshe sœ dœ agbolo yakoshe bisha. Tshe na ga ndœ ali gbolonœ, œ pa fœ she adœke: “Na kpesheke ga lœ kindi vinu œ mbœrœ akwa 6a zœ.” ²⁹ Alinœ gi fœ she adœke: “(E ngba mœ ye;” manda nœ tshe gbetshelœ ye œ na da ye. ³⁰ Tshe kpa na ga ndœ bishœ, œ pa kolœ nœ ata fœ she. Tsheneke asœ gi fœ she adœke: “Mœ na zœ Gbozu”, kashe tshe nana ga zœ nene. ³¹ Uzu dé ugrutœ endje bisha dá mbœrœ gbetshelœ nœ abanœ a?» Endje gi adœke: «Ali gbolonœ.» Á Yisu pa fœ endje adœke: «Dœ adjapu, mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e, ayi kœko ngendja lapo dœ pe ayi angba budu œ wuta utshu 'e ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba. ³² Gbambœ nene, Yowane na lima ndœ kœyisœ awa á sœ ndjii fœ 'e, 'e yiyindœ nœ nene. Kashe aayi kœko ngendja lapo dœ pe aayi angba budu dá yindœ ye. Yé ataa 'e wu gbaa, 'e fafatshalsu 'e ndœ kpa kœyindœ ye nene.»

Ndœma toro nœ ayi kœdjo kindi

(Wu 6a tœ Mar 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ «'E kpa dji anga ndœma toro. Anga uzu bale djo kindi vinu. Tshe tœ gbadjaja dji tœnœ tshakpata, œ dji kudu mbœrœ kœpu ele vinunœ ga lœnœ, yé œ mœ anda kœgbandœ œrœ ga lœ nœ. Manda nœ, tshe za kindi nœ fœ aayi akwa kindi vinu, yé œ na ana. ³⁴ Ǫǫ kœko ele vinunœ li, tshe vwa anga aayi akwa nœ ye fœ aayi akwa kindi vinunœ adœke endje vwa œsœ œnœ œne ele vinu nœ fœ œne. ³⁵ Kashe endje ko aayi

akwa nœ ye asœmœ, œ bi anga bale, œ wo anga yé œ wo votœnœ dœ badja. ³⁶ Tshe kpa vwa anga aayi akwa ndjoro, kœropa endjeneke má utshunœ, endje mbœrœ kolœ nœ fœ endje awa bale. ³⁷ Tœ ndœngolœ nœ, tshe vwa gbolo yakoshe nœ ye fœ endje dœ gbetshelœ adœke: “Endje kpa li ndara œsœ ye yé.” ³⁸ Kashe lokœ á endje wu gbolonœ kœna ga ndœ endje, endje guma o'o lœ ugrutœ endje adœke: “'E wu, gbolonœ á tshe œpœ dœ œrœ manda abanœ dœke. A wo she yeka á kindinœ kœte œnœ azœ.” ³⁹ Endje za she œ vwi she ga ushu lœ kindi vinunœ yeka á wo she.” ⁴⁰ «Ataa, lokœ á ayengœ kindinœ kœna, tshe mbœrœ œrœ gadœ tœ aayi akwa kindi vinunœ a?» ⁴¹ Endje gi fœ she adœke: «'Tshe na œ wo aayi akwa kindinœ kœ dœ oyo nene yé œ kpa za kindinœ fœ anga angbi aayi akwa á endje li kœko ele vinunœ fœ she liaka olo á tshe gbe dœ tœnœ.»

⁴² Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E didi damba o'onœ asœke ala buku nœ Ndjaba nene a?

Endje su adœke: “Badja á ayi kœmœ anda za vwi'i,

tœnœ dá wuta sharagunda.

(E to 6a ndœ Gbozu,

yé œ ga tœ ala 'a waa!”)»

⁴³ «Mœ kpa pa ndje fœ 'e adœke: Endje gi 'e lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba, yé œ za fœ angbi azu á endje li kœmberœ akwa á œrœ tshangbanœ sœ dœ tshœnœ. [⁴⁴ Uzu á tshe te pa badja asœmœ, tshe kœ ngende ngende. Yé tsheneke á badja œ te ga pa ye, œ ndi tshelœ ye krœna.]»

⁴⁵ Manda kœdji o'o asœmœ, agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe Afarisayi wusœ nœ adœke Yisu sœ kœpa o'o asœ tœ œne. ⁴⁶ Endje para lima awa ndœ kœtepa ye, kashe endje kpa awa ukpulu azu, mbœrœ endje sœ lima kœza she fata ayi kœgbara o'o.

22

Ndœma toro tœ upu nœ egerœ angbo totœ

(Wu 6a tœ Luk 14.15-24)

¹ Yisu tetœ kœpa 'o fœ endje dœ ndœma toro adœke: ² «Ogo gbozu nœ tshalafo sœ 6ata anga gbozugo á tshe guma kœzirœ angbo totœ nœ gbolo yakoshe nœ ye. ³ Tshe vwa aayi akwa nœ ye fœ azu á tshe e má endje ndœ angbonœ, kashe endje yiyindœ kœna tœnœ nene. ⁴ Tshe kpa vwa anga angbi aayi akwa ndœ kœmindœ nœ fœ azu á tshe e endje adœke: “'E na ga mœ ngœngœ asœ, mœ guma kœzirœnœ ye; mœ wo angombe nœ mœ dœ pe agea ojoro. 'E na ga mœ ndœ angbo totœnœ, œrœ kœ gumatœ endje ye.” ⁵ Kashe azunœ gbegbe dœ angbonœ nene, yé œ na ndœ akwa nœ endje: Anga na ga lœ kindi, anga na kœpara

ngendja nœ ye; ⁶ anga endje tepa aayi akwanœ, á mbœrœ œrœ kanga fœ endje yé á wo endje. ⁷ Gbozugo su dœ ókó, œ vwa aturugu nœ ye endje wo azu á endje wo aayi akwa nœ ye, yé œ sho ongo nœ endje. ⁸ Manda nœ, tshe pa fœ aayi akwa nœ ye adœke: “Mœ guma kœzirœ angbo ye, kashe azu á mœ e endje, œ dœdœ azu á li má adœke mœ e endje dœmœ nene. ⁹ ‘E ro 6a lœ shangbeda awa, dœ œ e azu kó á ‘e gbœ endje gu tœnœ ndœ kœzirœ.” ¹⁰ Aayi akwanœ asœmœ wuta ga lœ shangbeda awa, œ ngbœa azu kó á endje gbœ endje gu tœnœ: “œdœ ækpe azu, œdœ òtshœ azu. Yé dœ tœnœ ataa, anda angbonœ su kperœ dœ azu.”

¹¹ «Lœkó á gbozugo li ndœ kœwu azu á endje sœ pa ndaba nœ kœzirœ, tshe wu anga uzu bale, tshe veverœ lœba angbonœ nene. ¹² Tshœ yu she adœke: “Yanga mœ, 6œ sœsœ dœ lœba angbo nene, 6œ li ga mœ koto o?” Tshœ gigi o’o nene. ¹³ Yé á gbozugo kœpandœ nœ fœ aayi akwa nœ ye adœke: “‘E i ada ye dœ kane ye ga tœnœ, œ vwi she ga ushu 6a lœ ubu osho, osho á azu sœ kœki tœnœ dœ kœzi tshelœ daji endje gbagbara gbagbara.” ¹⁴ Adjapu, endje e azu ndjoro, kashe endjeneke á endje ke endje ngbangba nene.»

Lapo nœ Sezare

(Wu 6a tœ Mar 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Yé Afarisayi ngbœtœ endje ga tœnœ ndœ kœvwarandœ Yisu adœke œne gbœ she tœ o’o ama ye. ¹⁶ Endje vwa anga ayambarœ nœ endje dœ pe azu nœ Erode mbœrœ kœpa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, ‘a wusœ nœ adœke 6œ sœ kœpa okporo o’o, 6œ sœ kœyisœ adja awa Ndjaba, 6œ sœ ndje kœkatœ zœ ti fœ uzu adœke tshe li ga lœ zœ dœ ekpe o’o nene. ‘Bœ kpakpa awa uzu nene, œ wuwu ndje tshatshu uzu nene. ¹⁷ Ataa, pandœ gbetshelœ nœ zœ fœ a’a kane: œ li adœke azu yó lapo nœ Sezare a, too nene?» ¹⁸ Kashe Yisu wu lima sœ ekpe gbetshelœ nœ endje ye, yé œ pa fœ endje adœke: «Awulapatshœ, mbœrœ gadé á ‘e sœ kœyu tshelœma mœ a? ¹⁹ ‘E ma anga ngendja bale nœ kœyœ dœ laponœ gamœ mœ wu kane.» Endje ma anga denarinœ bale fœ she. ²⁰ Yisu yu endje adœke: «Tshatshu uzu asœke dœ pe ‘iri á endje sú asœke kœdœ œnœ dœ?» ²¹ Endje gi adœke: «œnœ Sezare». Yé Yisu kœpa fœ endje adœke: «‘E gi œrœ nœ Sezare fœ Sezare, œnœ Ndjaba fœ Ndjaba.» ²² Kœdji o’ônœ asœmœ ataa, endje katœ ama endje ti œsœ, œ katœ ye yé œ ro da ye.

Upu nœ kœshe lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mar 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Kolœ dœ œlnœ asœmœ, anga Asadukayi na ga ndœ Yisu. Endje dá sœ

kœpa adœke kœshe lœ akuzu gugu nene. Á endje yu Yisu adœke: ²⁴ «Ayi kœyisœrœ, Moyize pa adœke, œdœ uzu kœtshu á kœzuzu gbolo nene, ayancœ œ to koyancœ manda ye mbœrœ á tshe kœmbœrœ angwa fœ ayancœ á tshe tshu asœmœ. ²⁵ Andaa 6a ndœ ‘a, ‘a sœ dœ anga ayazu mindu dœ bisha (7). Alinœ to yashe, œ zuzu gbolo dœ she nene, œ tshu ye; 6ata á endje zuzu lima dœ yashencœ asœmœ nene, tshe katœ ye ti fœ ayancœ. ²⁶ ‘E mbœrœtœ endje awa bale ataa ga tœ bisha ayancœ, ga tœ voto ayancœ œrrr ga tœ tshenœ mindu dœ bisha. ²⁷ Manda endje para, yashencœ kœtshu ye. ²⁸ Atamœ, dœ olo kœshe lœ akuzu yashencœ asœmœ œdœ awo dœ? Mbœrœ endje mindu dœ bisha (7) kó to lima she tœ awo endje yema a!»

²⁹ Yisu gi fœ endje adœke: «‘E sœ lœ djingili, mbœrœ ‘e wuwusœ buku nœ Ndjaba dœ pe gbœgbo nœ ye nene. ³⁰ Ób kœshe lœ akuzu, ayakoshe dœ ayashe dœ totœ endje nene kashe endje lœ 6ata aandjelu 6a lafo. ³¹ ‘E kœdœ tœ o’o nœ kœshe lœ akuzu, ‘e didi o’o á Ndjaba pa fœ ‘e ala buku nœ ye nene a? Tshœ pa adœke: ³² ‘œmœ kœdœ Ndjaba nœ Abrayamo, Ndjaba nœ Izaka œdœ Ndjaba nœ Yakobo.” Yisu kpa pa adœke, Ndjaba kœdœ Ndjaba nœ asoro kashe tshencœ akuzu nene.» ³³ Kœdji o’ônœ ataa, ukpulu azu za lima ama endje ti œsœ tœ kœyisœrœ nœ ye.

Awa o’o á ropa angancœ kó

(Wu 6a tœ Mar 12.28-34; Luk 10.25-28)

³⁴ Lœkó á Afarisayi dji adœke Yisu ngbœ ama Asadukayi ga tœnœ, endje ngbœtœ endje ga tœnœ. ³⁵ Yé anga ayi kœyisœ awa akwa yu she ndœ kœdji gbetshelœ nœ ye adœke: ³⁶ «Ayi kœyisœrœ, awa o’o gadé dá ropa angancœ lœ awa akwa a?»

³⁷ Yisu gi fœ she adœke: «‘E li adœke 6œ yindœ Gbozu Ndjaba nœ zœ dœ lœsu zœ bale, dœ ishiri zœ kó, dœ pe gbetshelœ nœ zœ kó. ³⁸ Asœmœ kœdœ awa o’o á ropa angancœ yé œ sœ ndje dœ ádá waa. ³⁹ Bisha awa o’ônœ á sœ ndje dœ ádá waa awa bale dœke: “‘Bœ yindœ yanga zœ 6ata á 6œ yindœtœ zœ dœ tœ zœ.” ⁴⁰ Awa akwa kó œdœ pe aayi kœgbara o’o kó to lœ awa o’ônœ bisha asœke.»

Masiya œdœ Davidi

(Wu 6a tœ Mar 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Afarisayi ngbœa lima tœ endje ga tœnœ yé Yisu yu endje dœ o’o atake: ⁴² «‘E gbe má œnœ ‘e kotoo tœ upu nœ Masiya a? ‘Eshe kœdœ ata dœ?» Endje gi fœ she adœke: «Ata Davidi.» ⁴³ Yisu pa fœ endje adœke: «Koto yeka á ishiri pa lima fœ Davidi adœke tshe e she “Gbozu” a? Gbambancœ nene, Davidi pa adœke:

⁴⁴ “Gbozu pa fœ Gbozu nœ mœ adœke:

na œ sœ ga pa kuni mœ,
œrrr ga tœncœ adœke mœ ko ayingba zœ ga
tshakudu ada zœ yekane.”

⁴⁵ «(Edœ Davidi kœ'e she lima Gbozu ataa,
koto á tshe pkpa dœ ata nœ a?» ⁴⁶ Uzu
bale lili lima kœgi o'o fœ she nene. Yé kœto
kpœtœ olonœ asœmœ, uzu bale kpa yuyu
she dœ o'o nene.

23

*Yisu gbagbara aayi kœyisœ awa akwa
œdœ pe Afarisayi*

*(Wu 6a tœ Mar 12.38-39; Luk 11.43,46;
Luk 20.45-46)*

¹ Yé Yisu sœ lima kœpa 'o fœ ukpulu azu
dœ pe fœ ayambarœ nœ ye adœke: ² «Aayi
kœyisœ awa akwa œdœ Afarisayi kœdœ azu
á endje sœ mbœrœ kœpandœ awa akwa nœ
Moyize. ³ Ataa, 'e mbœrœtœ 'e lindœ o'o
endje yé œ mbœrœ œneke kœ á endje pa
fœ 'e; Kashe 'e zaza angwa kœmbœrœ œrœ
nœ endje nene, mbœrœ endje sœsœ kœza
œneke á endje sœ kœyisœ nœ ga tœ akwa
nene. ⁴ Endje sœ kœi kikili kongba yé œ sœ
kœko ga pa kanga azu; kashe endje dœ tœ
endje, endje gogoro bale dœ yokœne endje
nene. ⁵ (Erœ kœ á endje sœ kœmbœrœ tœncœ,
endje sœ kœmbœrœ dœ mara adœke azu
wusœ œne. Ataa, œncœ endje ndœma lœba
á endje sú o'o ama Ndjaba ga tœncœ yé á i
ga pa ala endje too ga tœ kane endje sœ tœ
egerœncœ. Cœncœ endje apara yœgbœdœ lœba
sœ kpi tœ œncœ anga endje. ⁶ Endje yindœ
kœsœ 6a utshunœ 6a tœ osho á œsœncœ li
œdœ kœsœ lœ ngandœ á sœ 6a utshunœ lœ
Sinagoga. ⁷ Endje yindœ nœ adœke azu bala
œne tœ osho angbœtœ yé œ e œne “Rabi*”
yekane.

⁸ «Kashe e'e, 'e eetœ 'e “Rabi” nene, mbœrœ
e'e kœ kœdœ ayazu, yé 'e sœ dœ Rabi kolœ
tshébale. ⁹ 'E ee uzu bale pa œshœ asœ
“Aba” nene, mbœrœ 'e sœ dœ Aba 'e kolœ
tshébale á tshe sœ 6a lafo. ¹⁰ 'E yiyindœ
nœ adœke endje e 'e “Agbangba kœyisœrœ”
nene, mbœrœ 'e sœ kolœ dœ gbangba
kœyisœrœ bale á tshe kœdœ Kristu. ¹¹ (E li
adœke uzu á tshe dœ egerœ uzu ugurutœ 'e
dœ ayi akwa nœ 'e. ¹² Uzu á tshe titœ ye ga
lafo, endje ku she ga ati, yé tsheneke á tshe
zatœ ye ga ati, endje ti she ga lafo.»

*Yisu gbagbara wulapatsho nœ aayi
kœyisœ awa akwa*

*(Wu 6a tœ Mar 12.40; Luk 11.39-52; Luk
20.45-47)*

¹³ «Oyo nœ 'e dœ ayi kœyisœ awa akwa
œdœ awulapatsho Afarisayi! 'E sœ kœtshu
manda Ogo gbozu nœ tshalafœ utshu azu.
E'e dœ tœ 'e, 'e sœsœ kœli ga zœ nene, yé

'e sœ kœkœ endjeneke á endje gbe ndœ kœli
tœncœ, kœli ga zœ.»

[¹⁴ «Oyo nœ 'e dœ aayi kœyisœ awa akwa
œdœ awulapatsho Afarisayi; 'e sœ kœpara
awa kœ kœkœ œrœ á ayashe koya sœ dœ
tœncœ kœ tœ endje, 'e sœ ndje kœza awwala
dœ o'o ndjoro mbœrœ kœmatœ 'e. Mbœrœ
tœncœ ataa, Ndjaba œ wa bala œgbœ ngbanga
ga tœ 'e.]]»

¹⁵ «Oyo nœ 'e dœ aayi kœyisœ awa akwa
œdœ awulapatsho Afarisayi, 'e sœ kœkœrœ
na tœncœ djezœ mbœrœ kœpara anga uzu
bale adœke tshe fatshalœsu ye, yé lœndœ á 'e
mbœrœ á tshe fatshalœsu ye, 'e kpa sœ kœyi
she ga lœ kudu owo nœ lifelo awa bisha
kœropa 'e.»

¹⁶ «Oyo nœ 'e, agbozu aayibula! 'E sœ
kœpa adœke: “(Edœ uzu kœdarama ye dœ i'iri
anda Ndjaba, œ sœsœ dœ o'o nene; kashe
œdœ uzu kœdarama ye dœ i'iri œrœ á sœ
6a lœ anda Ndjaba, dá tshe mbœrœ dœ
œtshœncœ.” ¹⁷ Aayi indi, aayibula, œrœ gadœ
dá sœ dœ ádá kœropa nœ a: œrœ too Tepelo
á mbœrœ adœke œrœncœ wuta yerœ a? ¹⁸ 'E
kpa sœ kœpa adœke: “(Edœ uzu kœdarama
ye dœ i'iri ndaba á endje to œrœ ga panœ
fœ Ndjaba, œ sœsœ dœ o'o nene; kashe
œdœ uzu kœdarama ye tœ tokórœ á endje
ko ga panœ, dá tshe mbœrœ dœ œtshœncœ.”
¹⁹ Aayibula! (Erœ gadœ dá sœ dœ ádá kœropa
nœ a: Tokórœ too ndaba á mbœrœ adœke
tokórœncœ wuta yerœ a? ²⁰ Ataa, uzu á tshe
dara ama ye dœ i'iri ndaba, dá tshe dara
ama ye pa ndabœncœ œdœ ndje pe pa œrœ
kœ á sœ panœ. ²¹ Uzu á tshe dara ama ye dœ
i'iri Tepelo, dá tshe dara ndje ama ye dœ i'iri
Ndjaba á tshe sœ 6a zœ. ²² Uzu á tshe dara
ama ye dœ i'iri tshalafœ, dá tshe dara ama ye
dœ i'iri ngandœ tshagbozu œdœ ndje dœ i'iri
Ndjaba á tshe sœ panœ.»

²³ «Oyo nœ 'e, aayi kœyisœ awa akwa œdœ
awulapatsho Afarisayi! 'E sœ kœkœ bale lœ
ndjokpa lœ kako dangœ á tshafunœ ga waa,
kashe 'e sœsœ kœmbœrœtœ 'e lindœ awa
akwa á sœ dœ ádá waa nene 6ata: Kœsœ nd-
jii, kœwu oyo azu dœ pe kœyindœrœ. (Erœ á
li má adœke 'e za ga tœ akwa dœmœ, yé œ
tshapu kœmbœrœ udunœ nene. ²⁴ Agbozu
ayibula! 'E sœ kœsa ipi mbœrœ kœwo dœ
aya voma, kashe 'e sœ kœmerœ shamo!»

²⁵ «Oyo nœ 'e, aayi kœyisœ awa akwa
œdœ awulapatsho Afarisayi! 'E sœ kœdjutœ
tshapa yashi œdœ pe tshapa saani, kashe
tshelœncœ su dœ œrœ nœ angba œdœ dœ
œrœ nœ ogo ekperœ nœ 'e. ²⁶ Farisayi
ayibula, djutœ tshelœ yashi utshunœ yeka á
tshapa nœ kœga ndje.»

²⁷ «Oyo nœ 'e, aayi kœyisœ awa akwa
œdœ awulapatsho Afarisayi! 'E sœ 6ata udu
á endje dja tshapanœ dœ imbi ngbeya, á

* 23.7 23.7 Rabi 6ata i'iri kœdœ lima i'iri ayi kœyisœrœ nœ awa akwa á œsœ ye li

ga kolœ dja ga pa nœ, kashe tshelœnce su kperœ dœ ngbabi akuzu œœdœ dœ tshelœ aka mara ufu œœrœ kœ. ²⁸ E'e ndje awa bale dja ga ushu, 'e sœ kœmatœ 'e b̄ata azu á endje sœ ndjii tœ ala azu, kashe 6a lœ 'e, 'e e kœdœ awulapatsh̄ œdœ aayi ngbindœrœ.»

²⁹ «Oyo nœ 'e, aayi kœyisœ awa akwa œdœ awulapatsh̄ Afarisayi! 'E sœ kœmbœrœ œtsh̄ udu mbœrœ aayi kœgbara o'o, yé œ sœ kœguma tshapadu azu á endje sœ ndjii dœ ambara. ³⁰ Yé 'e sœ kœpa adœke: “(Edœ 'a kœsœ lima lœndœ nœ alata 'a zœ, 'a ngbœtœ 'a lima dœ endje ndœ kœwœ aayi kœgbara o'o nene.” ³¹ Ataa, 'e wusœ nœ dœ tœ 'e adœke e'e kœdœ aata azu á endje wo lima aayi kœgbara o'o ye! ³² Yé ngœngœ asœke, 'e tœ lœ kumu kœmbœrœ udu akwa nœ aata 'e! ³³ E'e kœdœ ayakoro, ukpulu akatsha ayakoro! 'E gbe koto kœkpa awa adœke endje wa ngbanga djofele nœ lifelo 'e a? ³⁴ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kœwœ aayi kœgbara o'o, dœ aayi kœwusœtœ dœ pe aayi kœyisœ awa akwa fœ 'e. 'E wo anga endje, œ kuru anga endje ga pa kurushi, 'e kpa sœ anga endje dœ ndjapa 6a lœ Sinagoga nœ 'e œ gorœ endje lœ ongbo dœ ongbo. ³⁵ Yé indji azu á endje sœ ndjii á tu lima ga pa osh̄ asœmœ, sœ ga pa kumu 'e, kœto 6a tœ indji Abele á tshe sœ ndjii œerr ga tœ indji Zakariya, gbolo nœ Barashi á 'e wo lima she 6a ugurutœ œeyerœ osho œdœ ndaba lœ anda Ndjaba. ³⁶ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke: Tshangba œœrœncœ asœmœ kœ œ sœ ga pa kumu 'e dœ azu nœ tshakpesheke asœke!»

Kœpuloema tœ upu nœ Yerusalemē
(Wu 6a tœ Luk 13.34-35)

³⁷ «Yerusalemē, Yerusalemē, œbœ á 6œ sœ kœwœ aayi kœgbara o'o yé á sœ kœwœ endjeneke á Ndjaba sœ kœwœ endje fœ 6œ dœ badja, awa ndjoro mœ ye lima ndœ kœngbœba azu nœ zœ ga tœ œœsœncœ bale b̄ata á ayi ngatœ œ ngbœba ayancœ ga tshakudu ombo ye, kashe 'e yiwi lima ndœ nœ nene! ³⁸ Mbœrœ tœnœ ataa, Ndjaba œ gi ala ye pa anda nœ 'e, yé anga œœrœ bale kpa gu nene. ³⁹ Gbambancœ nene, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: Kœto ngœngœncœ asœke, 'e kpa wu mœ nene œerr ga tœ lœkœ á 'e pa adœke: “Kaka Ndjaba to kane ye ga pa uzu á tshe na dœ i'iri Gbozu.”»

24

O'o tœ upu nœ kœndi Tepelo
(Wu 6a tœ Mar 13.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Lœkœ á Yisu wuta lima lœ Tepelo á tetœ kœro tœncœ, ayambarœ nœ ye na ndoo dœ she mbœrœ kœma mara á endje mœ dœ Tepelo. ² Yisu za o'o yé œ pa fœ endje adœke: «'E wu œœrœncœ asœmœ kœ? Mœ sœ kœpa dœ

adjapu adœke anga badja bale œ kpa ka ga pa angancœ nene; tshelœncœ œ ndi para ye.»

Oyo œdœ œœrœ kanga
(Wu 6a tœ Mar 13.3-13; Luk 21.7-19)

³ Lœkœ á Yisu sœ ga ati 6a pa kaga oyo olive, ayambarœ nœ ye gitœ endje ndoo dœ she ga indirinœ, yé œ yu she adœke: “Pa fœ 'a kane, dœ œlœ gadœ dá œœrœncœ asœmœ œ mbœrœ má tœ endje a? Yé ambárá gadœ dá matœ endje dœ olo kœkwa 6œ œdœ dœ olo kœka tshapash̄ a?»

⁴ Yisu gi fœ endje adœke: “Ala 'e gbœ, uzu bale fafara 'e nene. ⁵ Gbambancœ nene, azu ndjoro œ na bala dœ i'iri mœ, œ pa adœke: “(Emœ kœdœ Masiya!” Yé endje fara azu ndjoro. ⁶ Olo á 'e kœdjindœ upu nœ koshe á sœ lœ ondonœ œdœ œeneke á sœ lœ ingirinœ, awa zaza 'e nene; œ li adœke œœrœ ataa wuta yeka, kashe œ dœdœ damba kœka tshapash̄ dœmœ nene. ⁷ Ogo bale œ nga koshe dœ anga ogo, yé ogo gbozu bale œ nga koshe dœ anga ogo gbozu, egerœ ogo œdœ kœturu osh̄ œ za osho ngbangbangba. ⁸ (Eœncœ asœmœ kœ œ sœ bala b̄ata ali kœka œœrœ á ka yashe utshu kœzu gbolo.

⁹ «Azu œ ko 'e bala mbœrœ adœke endje ndanga 'e yé œ wo 'e. Angbi azu kœ œ yiangba 'e mbœrœ i'iri mœ. ¹⁰ Yé azu ndjoro œ katœ kœyindœrœ nœ endje; endje tœ gbandatœ endje dœ pe kœyiangbatœ endje ugurutœ endje. ¹¹ Ayi kœgbara o'o nœ wala œ wuta yé œ djingili tshelœ azu ndjoro. ¹² Manda nœ, ngbindœrœ œ gerœ lœ azu, yé kœyindœsho œ gerœ nene. ¹³ Kashe uzu neke á tshe ka ngbiri œerr ga tœ ndœngœlœncœ, œshe asœmœ dá she. ¹⁴ Endje mindœ Jtsho O'o ogo gbozu pa osh̄ djigi; angbi azu kœ œ dji yeka á manda nœ á tshapash̄ œ ka.»

Egerœ oyo
(Wu 6a tœ Mar 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵ «'E wu bala tsheneke á endje e she “ayi kœndi œœrœ” á ayi kœgbara o'o Daniyele pa lima tœ ye 6a tœ œeyerœ osho. Kaka tsheneke á tshe di mbetincœ asœke wusœ ádãncœ! ¹⁶ Yé œ li adœke endjeneke á endje sœ 6a lœ ogo Yuda, kpa ga pa kaga. ¹⁷ Tsheneke á tshe kœsœ 6a pa anda, œ lili adœke tshe jerœ ga ati mbœrœ kœkœ gbarœ nœ ye 6a sœnda nœ ye nene. ¹⁸ Tsheneke á tshe kœsœ 6a lœ kindi, œ lili adœke tshe kwatœ ye ndœ kœza yœgbœdœ læba nœ ye nene.

¹⁹ «Oyo nœ ayashe nguzu œdœ endjeneke á endje sœ kœkœ œngœ ga lœ ama agbolo dœ oloncœ asœmœ! ²⁰ E za avwala fœ Ndjaba mbœrœ á 'e kœkœkpa dœ yapu nœ izi too dœ olo sabata nene. ²¹ Gbambancœ nene, dœ lœkœncœ asœmœ, egerœ oyo œ sœ zœ; œ sœ tœ egerœncœ kœrosœ œeneke á endje wu 6a lima kœto kpœtœ ali kœmbœrœ tshapash̄ œerr ga tœ ngœngœ asœke, yé mara

cærcæ ataa æ kpa mbærcætæ endje bale nene. ²² Ædæ Gbozu kægbe má lima tæ kægi ata oloncæ nene, uzu bale æ sæpe má dæ soro nene; kashæ mbærcæ endjeneke á tshe ke endje dá tshe kundæ áta oloncæ asæmcæ.

²³ «Yé ædæ angæ uzu kœpa fœ 'e adœke: "Masiya sœ 6a ke" too "tshe sœ 6a e", 'e yiyindæ nœ fœ she nene. ²⁴ Gbambanœ nene, aekpe masiya ædæ aayi kœgbara o'o nœ wala æ wuta ndjoro. Endje mbærcæ afá yé æ ma ambárá cærcæ ndjoro dœ mara adœke œne djingili tshelœ kumu azu. Ædæ æ kœli ndje, endje mbærcæ ndje awa bale fœ endjeneke á Ndjaba ke endje. ²⁵ 'E dji kane! Mœ va tshelœ utu 'e tœncæ utshunœ ye.

²⁶ «Ædæ endje kœpa fœ 'e adœke: "E wu, tshe sœ 6a lœ kpagagasho", 'e nana ga zœ nene. Too ædæ endje kœpa fœ 'e adœke: "'e wu, tshe zatœ ye yiwa tœncæ 6a ke", 'e yiyindæ nœ nene. ²⁷ Bata á yavuru æ yercæwa 6a lafo, kœto 6a tœ osho á ælœ æ wuta tœncæ œrrr ga tœ osho á ælœ æ li tœncæ, dœ mara ataa dá Gbolo nœ uzu œ na bala dœ tœncæ. ²⁸ Osho á oko uzu sœ tœncæ dá adivumbala æ ngbœtœ endje 6a zœ.»

Ambárá kœna Gbolo nœ uzu

(Wu 6a tœ Mar 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹ «Manda kœwuu oyo nœ oloncæ asæmcæ, ælœ œ te ubunœ, yapu œ kpa tœ nene, angerepe œ to 6a lafo œ yo ga ati, gbægbœ nœ tshalafo œ turu. ³⁰ Yé ambárá Gbolo nœ uzu œ wuta 6a lafo; azu kœ pa æsho œ ditshelœma endje, endje wu Gbolo nœ uzu kœna lœ ondoro dœ gbægbœ djigi œdœ lœ moko. ³¹ Tshæ vwa bala aandjelu nœ ye ndœ kœ'uru ngbake tœ osho kœ pa æsho: Tshæ ngbœfa bala endjeneke á tshe ke endje tœ osho kœ ga tœncæ.»

Kœyisærcæ á to lœ æyo fige

(Wu 6a tœ Mar 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² «'E dji ádá kœyisærcæ á to lœ æyo fige: Lœndœ á ganeancœ kœyærcæ tshelœtœ endje, 'e wusœ nœ adœke yapu kœlu ngwarœ ndo ye. ³³ Æ sœ ndje atamœ fœ 'e, ælœ á 'e kœwuu ndje cærcæ ataa kœmbærcætœ endje, 'e wusœ nœ adœke Gbolo nœ uzu ndo ye, tshe sœ lœ manda 'e. ³⁴ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu, azu nœ tshakpesheke, endje tshu kœ nene á cœrcæncœ œ mbærcætœ endje. ³⁵ Tshalafo dœ tshapa æsho œ ro ye, kashæ o'o ama mœ œ ro nene.»

Ndjaba kuti ye dá wusœ ndængœlœ olo

(Wu 6a tœ Mar 13.32-37; Luk 17.26-30,34-36)

³⁶ «Kashæ oloncæ œdœ ada ælœncæ asæmcæ, uzu bale wuwusœ nœ nene; œdœ aandjelu 6a lafo, œdœ Gbolo nœ uzu, endje wuwusœ nœ nene, Aba kuti ye dá wusœ nœ. ³⁷ Lœndœ nœ kœna Gbolo nœ uzu, cærcæ œ mbærcætœ endje kolœ 6ata mara cærcæ á mbærcæ lima tœ endje dœ lœkœ nœ Nowa.

³⁸ Gbambanœ nene, dœ lœndœncæ asæmcæ, utshu lœkœ egerœ kœsu ungu pa æsho djigi, azu sœ lima kœziœrcæ dœ kœndjorœ, endje sœ lima kœtotœ endje too kœkœ ayawuru nœ endje ndœ totœ œrrr ga tœ olo á Nowa li lima ga lœ egerœ ægba. ³⁹ Endje sœsœ lima kœgbe dœ cærcæ bale nene œrrr á egerœ kœsu ungu na, á endje tara para kœkœ. Æ sœ ndje ataa lœkœ á Gbolo nœ uzu œ na bala. ⁴⁰ Yé ayakoshe bisha œ sœ 6a lœ kindi, endje za anga bale, œ katœ anga ti. ⁴¹ Ayashe bisha œ sœ kœtœ cærcæ lœ kafuru, endje za anga bale, œ katœ anga ti. ⁴² Ataa, ala 'e gbœ mbærcœ 'e wuwusœ olo neke á Gbozu nœ 'e œ na dœ tœncæ nene. ⁴³ 'E wusœ nœ adœke, œdœ ayengœ anda kœwusœ ada ælœ nœ butshœ á ayi angba œ na kœzi angba cærcœ nœ ye, tshe lo olo nene yé tshe katœ ye adœke tshe to ogoro lœ anda nœ ye nene. ⁴⁴ Mbærcœ tœncœ ataa, e'e ndje, ala 'e gbœ mbærcœ Gbolo nœ uzu œ na dœ ada ælœ neke á 'e wuwusœ nœ nene.»

Ayi akwa á tshe sœ kœmbærcætœ ye lindœ nœ

(Wu 6a tœ Luk 12.41-48)

⁴⁵ «Ataa, œdœ dá dœ ayi akwa á tshe sœ kœmbærcætœ ye lindœ o'o gbozu nœ ye, yé á sœ ndje dœ kœwusœrcæ á gbozu akwa nœ ye za she tœ kapeta nœ angancœ, mbærcœ kœto kœziœrcæ fœ endje liaka ada ælœ dali a? ⁴⁶ Yanga nœ ayi akwanœ asæmcæ œdœ gbozuncœ kœgu á gbœ she lœma akwanœ! ⁴⁷ Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e: gbozu œ za she tœ kapeta tshapa cærcœ nœ ye kœ. ⁴⁸ Kashæ œdœ œshe kœdœ ekpe ayi akwa, á pa 6a lœsu ye adœke: "Gbozu nœ mœ œ gu katsha nene", ⁴⁹ yé á tœtœ kœbi aayi akwa angancœ, kœzi cærcœ dœ pe kœndjo cærcœ awa bale dœ aayi kœndjorœ, ⁵⁰ gbozu nœ ayi akwanœ asæmcæ œ gu dœ olo œdœ dœ ada ælœ á ayi akwanœ wuwusœ nœ nene. ⁵¹ Tshæ gœrcœ ayi akwanœ, œ mbærcœ cærcæ kanga nœ awulapatshœ fœ she, 6a tœ osho á azu œ ki dœ pe kœzi tshelœ daji endje gbægbara gbægbara.»

25

Ndœma toro tœ upu nœ akpœ ayawuru ndjokpa

¹ «Yé Ogo gbozu nœ tshalafo sœ 6ata ækpœ ayawuru ndjokpa á endje ko miinda nœ endje, yé á wuta kœna kœtogba dœ yakoshe totœ. ² Anga endje mindu kœdœ aayi indi, anga endje mindu kœdœ aayi kœwusœrcœ. ³ Kœkœ miindancœ, aayi indæncœ mindu susu lima kada ga lœ œncœ endje nene; ⁴ kashæ aayi kœwusœrcœncœ mindu su lima kada ga lœ anga á na dœ tœncœ dœ miinda nœ endje. ⁵ Bata œndœ yakoshenœ sœ lima kœdi tœncœ waa, olo mbærcœ endje, endje lo para ye.

⁶ «Lœ ægbø butshø, anga uzu bale tetœ rawa adœke: “E wu, yakoshenœ dâ yi kumu ye asœ; 'e wuta ndœ ye.” ⁷ Ɔkpø ayawurunœ kœjo para yé kœtetœ kœguma minda ndœ endje. ⁸ Aayi indinœ kœpa fœ ayi kœwusœerœ adœke: “E su anga kada nœ 'e fœ 'a mbœerœ œnœ 'a miindancœ sœ kœru tœncœ.” ⁹ Aayi kœwusœerœ kœgi fœ endje adœke: “Ɔ ngba 'a ye, œ gegerœ yeka á 'a kœsu mbœerœ 'a œœdœ fœ 'e nene. 'E na œ yò œne 'e ba ndœ aayi kœka œrœ.” ¹⁰ Løndø á aayi indinœ rø kœyø kadancœ ga zœ atake, yakoshe totœncœ yi kumu ye. Akpø ayawuru mindu á endje guma má tœ endje yindjindjinœ ascœmœ, li dœ she ga scœnda angbø totœncœ, yé endje kœtshu mandancœ ga tœncœ ye. ¹¹ Ɔendœncœ di manda nœ, œkpø ayawuru indinœ gu œ tetœ kœ'e osho adœke: “Gbozu, gbozu, kœrø manda fœ 'a kal!” ¹² Kashe tshe gi adœke: “Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke, mœ wuwusœ 'e nene.” ¹³ Atamœ, ala 'e gbø, mbœerœ 'e wuwusœ olo dœ pe ada œbø nene.»

*Ndœma toro tœ upu nœ ngendja
(Wu bā tœ Luk 19.11-27)*

¹⁴ «Ɔ sœ bala bāta anga yakoshe á tshe yi lima ndœ kœna ana: Tshe e aayi akwa nœ ye œ katœ œrœ nœ ye fœ endje. ¹⁵ Tshe ko fœ anga talata mindu, anga talata bisha, fœ votœncœ talata* bale: Tshe ko fœ uzu dœ uzu liaka gbægbø nœ ye. Manda nœ, tshe rø daye. ¹⁶ Ayi akwa á tshe gbø talata mindu gu œ za ga tœ akwa, yé œ kpa gbø angancœ mindu ga panœ. ¹⁷ Tsheneke á tshe gbø talata bisha mbœerœ ndje awa bale, yé œ kpa gbø talata bisha ga panœ. ¹⁸ Kashe tsheneke á tshe gbø talata bale, gu œ dji kudu bā lœ œshø, yé œ za talata bale nœ gbozu akwa nœ ye yiwa tœncœ ga lœ nœ.»

¹⁹ «Ɔendœncœ kœdi œrr mandancœ, gbozu nœ aayi akwanœ ascœmœ gu, yé œ tetœ kœyu endje tœ akwa á tshe ka lima tœncœ fœ endje. ²⁰ Tsheneke á tshe gbø lima talata mindu gitœ ye ndœ, œ pa adœke: “Gbozu, wu, bœ ko lima talata mindu fœ mœ. Angancœ mindu á mœ gbø ga panœ dœke.” ²¹ Gbozu nœ ye pa fœ she adœke: “Ɔ sœ dœ œtshonœ, œbœ kœœdœ œtshø ayi akwa yé bœ mbœerœtœ zœ lindœ nœ. Bāta á bœ mbœerœtœ zœ lindœ nœ lœ aya akwa ataa, mœ za bœ ga pa egerœncœ. Na ga mœ œ sœ dœ yanga awa bale dœ gbozu nœ zœ.” ²² Tsheneke á tshe gbø lima talata bisha na ndje œne ye, yé œ pa adœke: “Gbozu, bœ ko lima talata bisha fœ mœ. Angancœ bisha á mœ gbø ga panœ dœke.” ²³ Gbozu nœ ye pa fœ she adœke: “Ɔ sœ dœ œtshonœ, œbœ kœœdœ œtshø ayi akwa yé bœ mbœerœtœ zœ lindœ nœ. Bāta á bœ mbœerœtœ zœ lindœ nœ lœ aya akwa ataa, mœ za bœ ga pa

egerœncœ. Na ga mœ œ sœ dœ yanga awa bale dœ gbozu nœ zœ.”

²⁴ «Tsheneke á tshe gbø lima talata bale kœna, yé á kœpa œnœ ye adœke: “Gbozu, mœ wu lima sœ nœ adœke œbœ kœœdœ gbozu á bœ ngaanga: Bœ sœ kœkœ ngwarœ á œ dœœdœ bœ dá lu nene, bœ sœ kœkœ ngwarœ bā tœ oshø á bœ lulu œrœ bale nene. ²⁵ Awa za mœ, yé á mœ ná á za talata nœ zœ yiwa tœncœ ga lœ œshø. Wu, œrœ nœ zœ dœke.” ²⁶ Kashe gbozu nœ ye gi fœ she adœke: “Ekpe ayi akwa, ayi œdø! Bœ wu lima sœ nœ adœke mœ sœ kœkœ ngwarœ á œ dœœdœ mœ dá lu nene, mœ sœ kœkœ ngwarœ bā tœ oshø á mœ lulu œrœ bale nene. ²⁷ Ataa, œ li má adœke bœ ko ngendja nœ mœ ga lœ anda kœgumasœ ngendja, yé á mœ kœgu má atake, á kœgbø anga œrœ nœ mœ ga pa nœ. ²⁸ 'E za talatancœ ascœmœ bale tœ ye, yé œ za fœ tsheneke á tshe sœ dœ tœncœ ndjokpa ascœmœ. ²⁹ Gbambancœ nene, uzu kœ á tshe sœ dœ œrœ ndjoro, endje to angancœ ga panœ fœ she. Tsheneke á tshe gugu dœ œrœ nene, endje ko œneke teashø á tshe sœpe dœ tœncœ, tœ ye ase. ³⁰ Tœ ayi akwanœ á dádø ye gugu nene asœ, 'e wwi she ga lœ ubu oshø bā shu: Bā zœ kœœdœ kolœ iki œœdœ kœ zi tshelœ daji gbagbara gbagbara.”»

Ndœnglœ kœwa ngbanga

³¹ «Lœkø á Gbolœ nœ uzu œ na bala lœ mokø nœ ye dœ aandjelu para, tshe sœ bā pa ngande tshagbozu nœ mokø nœ ye. ³² Azu ogo kœ pa œshø œ ngbotœ endje bā utshu ye, yé tshe kurutshelœ azu dœ uzu bāta á ayi kœgbœndœ ayarœ œ kurutshelœ apata dœ ayaburu. ³³ Tshe ko apata ga tœ kuni ye, yé œ ko ayaburu ga tœ gele ye. ³⁴ Yé gbozugo œ pa fœ endjeneke á endje sœ ga tœ kuni ye adœke: “E na ga mœ, e'e á Aba mœ to kane ye ga pa 'e. 'E li ga lœ ogo tshagbozu á endje guma bā lima sœ nœ fœ 'e, kœtotœ kœmbœerœ tshapashø. ³⁵ Gbambancœ nene, mœ sœ lima dœ ogo yé 'e to kœzirœ fœ mœ; mœ sœ lima dœ ogo ungu yé 'e su ungu fœ mœ; mœ dœ lima gene yé 'e za oshø kœsœ fœ mœ; ³⁶ mœ sœ lima kpendrœncœ yé 'e za lœba fœ mœ; mœ sœ lima dœ kœbā yé 'e na ndœ kœtitœ mœ; mœ sœ lima lœ anda kángā yé 'e na kœwu mœ.”

³⁷ «Yé azu á endje sœ ndjii gi fœ she adœke: “Gbozu, lœkø gadê á 'a wu lima bœ dœ ogo yé á to kœzirœ fœ bœ a, dœ ogo ungu yé á su ungu fœ bœ a? ³⁸ Lœkø gadê á 'a wu lima bœ tœ gene yé á za oshø kœsœ fœ bœ a? Lœkø gadê dá 'a wu lima bœ kpendrœncœ yé á za lœba fœ bœ a? ³⁹ Lœkø gadê dá 'a wu lima bœ dœ kœbā too lœ anda kángā yé á 'a na kœwu bœ a?” ⁴⁰ Yé gbozugo œ gi fœ endje adœke: “Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke: Ɔbø

* 25.15 25.15 Talata bale li dœ denari ndjokpa

kɔ á 'e sœ lima kœmbœrœ œerœnœ asœmœ fœ anga aaya lœ aaya mœ á œsœ endje lili nene, œmœ dá 'e sœ lima kœmbœrœ tœnœ fœ mœ asœmœ.”

⁴¹ «Manda nœ, tshe pa bala fœ endjeneke á endje sœ ga pa gele ye adœke: “‘E gitœ 'e zara tœ mœ, 'e 'e dœ azu á endje darandœ 'e! 'E na œ yo ga la owo á ru nene, á endje guma fœ djaboro dœ aandjelu nœ ye. ⁴² Gbambanœ nene, mœ sœ lima dœ ogo yé 'e toto kœzirœ fœ mœ nene; mœ sœ lima dœ ogo ungu yé 'e susu ungu kœndjo tœnœ fœ mœ nene; ⁴³ mœ na lima tœ gene yé 'e zaza osho kœsœ fœ mœ nene; mœ sœ lima kpendronœ yé 'e zaza læba fœ mœ nene; mœ sœ lima dœ kœba yé 'e nana œ titœ mœ nene; mœ sœ lima lœ anda kánga yé 'e nana œ wu mœ nene.” ⁴⁴ Yé endje ndje, endje gi bala adœke: “Gbozu, ɔɔ gadœ dá 'a wu lima fœ dœ ogo too dœ ogo ungu, tœ gene too kpendronœ a, dœ kœba too lœ anda kánga yeka á gbege lima dœ fœ nene a?” ⁴⁵ Yé tshe gi bala fœ endje adœke: “Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu, ɔɔ dœ ɔɔ á 'e mbœmbœrœ lima œerœnœ asœmœ fœ anga aya bale ugurutœ aaya mœ á œsœ endje lili nene, 'e mbœmbœrœ ndje lima fœ mœ nene.” ⁴⁶ Yé endjeneke œ li bala ga lœ djofele neke á ka nene. Andaa, azu á endje sœ ndjii œ li bala ga lœ soro nœ waa dœ waa.»

26

Kœvwarandœ Yisu

(*Wu 6a tœ Mar 14.1-2; Luk 22.1-2; Yow 11.45-53*)

¹ Lœkɔ á Yisu mindœ upunœ asœmœ kœkɔ ye, tshe pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: ² «‘E wusœ nœ adœke œ sœpe olo bisha kœwuta ga tœ angbo nœ pake: Endje za Gbolo nœ uzu yɔ œrœ ndœ kœkuru she ga pa kurushi.»

³ Yé agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbozu Ikrizia ngbœtœ endje 6a sœnda nœ egerœ nganga Ndjaba á i'iri ye kœdœ Kayifa. ⁴ Endje djitœ endje yé œ wa adœke œne frandœ Yisu œ tepa ye yeka á kœ wo she. ⁵ Endje sœ lima kœpa adœke: «‘E lili adœke a za she dœ lœndɔ angbonœ nene, ete nene azu œ oma ye.»

Anga yashe su yombo ga lœ kumu Yisu

(*Wu 6a tœ Mar 14.3-9; Yow 12.1-8*)

⁶ Lœkɔ á Yisu sœ lima 6a lœ Betani 6a sœnda nœ ayi boroma Shimu, ⁷ anga yashe bale na dœ yombo nœ ye lœ anga á endje mbœrœ dœ albatre*, ama yombonœ gbɔ waa. Tshe su yombonœ ga lœ kumu Yisu lœndɔ á tshe sœ pa ndaba kœzi œrœ. ⁸ Lœkɔ á ayambarœ nœ ye wu ataa, endje sœ dœ ekpe lœsu yé œ pa adœke: «Mbœrœ gadœ á

tshe ndi ungu yombonœ asœ ataa? ⁹ ‘E li má adœke endje ka yombonœ asœmœ dœ amanœ tœ œgbœnœ yé œ kurutshelœ ngendjanœ tœ aayi oyo.»

¹⁰ Yisu wusœ nœ lima adœke endje sœ kœpa ataa, yé œ pa fœ endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e sœ kœndanga yashenœ asœke a? (‘E œ á tshe mbœrœ fœ mœ kœdœ ɔtshœrœ. ¹¹ Gbambanœ nene, 'e sœ tœ œsœnœ dœ aayi oyo ɔɔ dœ ɔɔ. Kashe œmœ, 'e sœ dœ mœ awa bale waa nene. ¹² Tshe su yombonœ asœmœ kœpa ga tœ œkɔ mœ mbœrœ kœguma mœ ndœ kœshi mœ. ¹³ Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke: Osho kɔ á endje pandœ ɔtshɔ O'onœ asœke tœnœ pa tshapashɔ djigi, endje pandœ œrœ á yashe asœke mbœrœ, yé endje gbe dœ she.»

Kœvatœ osho nœ Yuda

(*Wu 6a tœ Mar 14.10-11; Luk 22.3-6*)

¹⁴ Yé anga yambarœ bale lœ andjokpa dœ bisha á i'iri ye kœdœ Yudasi Isikariote, na ga ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba, ¹⁵ yé œ pa fœ endje adœke: «‘E œ gadœ dá 'e za fœ mœ œdœ mœ kœza she yɔ œrœ fœ 'e a?» Endje di langere ngendja zazu bale dœ ndjokpa (30), yé á ko fœ she. ¹⁶ Kœto pe dœ lœkœnœ asœmœ, Yuda tetœ kœpara awa ndœ kœza Yisu fœ endje.

Yisu zi œrœ angbo pake dœ ayambarœ nœ ye

(*Wu 6a tœ Mar 14.12-21; Luk 22.7-14,21-23; Yow 13.21-30*)

¹⁷ Dœ ali olo nœ angbo nœ mapa á susuku nene, ayambarœ na kœyu Yisu adœke: «‘Bœ yindœ nœ adœke 'a guma kœzirœ nœ pake fœ fœ kœta a?» ¹⁸ Tshe pa fœ endje adœke: «‘E na 6a ndœ anga uzu bale lœ ongbɔ yé œ pa fœ she adœke: “Gbozu pa adœke: Ada ɔɔ nœ mœ li ye; mœ mbœrœ angbo pake dœ ayambarœ nœ mœ 6a ndœ zœ.” ¹⁹ Ayambarœnœ mbœrœ 6ata á tshe pa tœnœ fœ endje, yé œ guma œrœ angbo Pakenœ.

²⁰ Lœkɔ á ɔɔ di, Yisu sœ pa ndaba kœzirœ dœ ayambarœ ndjokpa dœ bisha. ²¹ Lœndɔ á endje sœ kœzirœ, tshe kœpa adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu, anga yanga 'e bale œ za mœ yɔ œrœ zœ.» ²² Oyo kœza endje, endje kœtetœ kœyu she uzu dœ uzu adœke: ‘E dœ mœ a, Gbozu? ²³ Tshe kœgi adœke: «‘E she á tshe ngbɔ kane ye lœ gbarœ kœzirœ awa bale dœ mœ asœmœ, œshe dá za mœ yɔ œrœ. ²⁴ Gbolo nœ uzu œ tshu 6ata á endje sú lima ala buku nœ Ndjaba tœ upu nœ ye. Kashe oyo nœ uzu á tshe za Gbolo nœ uzu yɔ œrœ. ‘E sœ má dœ ɔtshœnœ mbœrœ uzunœ adœke adja endje zuzu she nene!» ²⁵ Yudasi, á tshe sœ kœza she yɔ œrœ, za o'o œ pa

* 26.7 26.7 Albatre kœdœ badja á tshelœnœ sœ ngbi á endje mbœrœ dœ anga yé amanœ gbɔ waa

adœke: «Ædœ mœ a, Gbozu?» Yisu gi fœ she adœke: «Æbœ dœ tœ zœ bœ pa ye.»

Ndɔngɔɔ kœzirœ nœ Yisu dœ ayambarœ nœ ye

(Wu 6a tœ Mar 14.22-26; Luk 22.14-20; 1Ko 11.23-25)

²⁶ Dœ londɔ kœzi œrœ, Yisu za mapa œ donga Ndjaba, œ kavwa tshelœnœ, œ ko fœ ayambarœ nœ ye, yé œ pa adœke: «'E ko œ zi, asœ kœdœ undu mœ.» ²⁷ Manda nœ, tshe za ndje yashi vinu, œ donga Ndjaba, yé œ za fœ endje dœ kœpa adœke: «'E'œ ko 'e ndjo, ²⁸ mbœrœ asœke kœdœ indji mœ, indji á guma ayo ugurutœ Ndjaba dœ azu, indji á tu mbœrœ azu ndjoro œdœ mbœrœ kœdjœrœndœ ekperœ nœ azu. ²⁹ Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke, mœ kpa ndjo vinu nene œrr ga tœ lokɔ á mœ ndjo bala tafonœ dœ 'e 6a lœ Ogo gbozu nœ Aba mœ.» ³⁰ Manda kœdonga Ndjaba dœ itshi, endje wuta ndœ kœɔ ga pa kaga ɔyo Olive.

Yisu pa adœke Petro œ 'ea œne

(Wu 6a tœ Mar 14.27-31; Luk 22.31-34; Yow 13.36-38)

³¹ Yé Yisu kœpa fœ endje adœke: «Lœ butsho asœ, e'e ko 'e katœ mœ ti ye. Gbambœ nene, endje sú 6a la buku nœ Ndjaba adœke: "Mœ 6i bala ayi kœgbœndœ apata, yé ukpulu apatanœ œ ndjɔtshelœtœ endje."

³² Kashe, Yisu kpa pa adœke: Lokɔ á Ndjaba kœshe mœ lœ kuzu, mœ na utshu 'e ga lœ Galilayi.» ³³ Petro za o'o œ pa fœ she adœke: «Ædœ azu kɔ kœkatœ zœ ti, œmœ, mœ katœ zœ ti nene.» ³⁴ Yisu gi fœ she adœke: «Mœ pa fœ bœ dœ adjapu adœke, dœ butshœnœ asœke utshunœ adœke kongato ki, bœ 'ea mœ awa voto.» ³⁵ Petro pa fœ she adœke: «Ædœ œ kœsœ adœke á tshu dœ bœ, mœ 'ea bœ bale nene.» Yé ayambarœnœ kɔ pa ndje awa bale.

Yisu 6a lœ Getesemane

(Wu 6a tœ Mar 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Yisu wuta dœ ayambarœ nœ ye 6a tœ anga osho á endje e 'irinœ Getesemane, yé á pa fœ endje adœke: «'E sœ ga ati kpœke, mœ sœ kœna kœza avwala 6a 'e.» ³⁷ Tshœ za Petro œdœ agbolo yakoshe nœ Zebedayi bisha á na dœ endje. Tshœ tetœ kœgbɔ oyo tœ lœsu ye, yé awa li she gɔrɔ. ³⁸ Yé á tshe kœpa fœ endje adœke: «Lœsu mœ su kperœ dœ oyo nœ kuzu. 'E sœ kpœke yé œ lolo nene awa bale dœ mœ.» ³⁹ Tshœ gitœ ye zara œ te dœ tshatshu ye ga tœ oshɔ, œ za avwala adœke: «Aba mœ, œdœ œ kœli, gi yashi œrœ kangœnœ asœke zara tœ mœ ye. Æ sœsœ adœke bœ mbœrœ œneke á mœ yindœ nœ nene, kashe mbœrœ bata á bœ yindœ nœ.» ⁴⁰ Manda nœ, tshe gu ga ndœ ayambarœ yé œ gbɔ endje lœ olo. Tshœ pa fœ Petro adœke: «Shimu, 'e sœsœ dœ gbɔgbɔ kœsœ

dœ uburu ala 'e awa bale dœ mœ manda ada ɔɔ bale nene a? ⁴¹ 'E lolo nene yé œ za avwala mbœrœ adœke 'e yoyo ga lœ kœwu lœsu nene. Ishiri uzu su dœ gbɔgbɔ, kashe undu ye gugu dœ gbɔgbɔ nene.»

⁴² Tshœ kpa gitœ ye zara tœ bishœnœ kœza avwala dœ kœpa adœke: «Aba mœ, œdœ œ kœli, za yashi œrœ kangœnœ asœke adœke mœ ndjondjo nene. Kaka bœ mbœrœ bata á bœ yindœ nœ!» ⁴³ Tshœ kpa gu ga ndœ ayambarœ nœ ye, œ gbɔ endje kolœ lœ olo, mbœrœ ala endje sœ lima dœ kikilœnœ, awa kœkœrɔ tœnœ gugu nene. ⁴⁴ Tshœ kpa gitœ ye, yé œ za avwala tœ votœnœ kolœ dœ kœpa tshetœ o'onœ asœmœ. ⁴⁵ Manda nœ, tshe kpa gu ga ndœ ayambarœ œ pa fœ endje adœke: «'E sœpe kœlo tœnœ œdœ pe kœyatœ 'e! Ngœngœnœ asœke, ada ɔɔ á endje za Gbolo nœ uzu ga tshakane aayi kœmbœrœ ekperœ li ye. ⁴⁶ 'E alafo, a na zœ. Ayi kumu mœ á tshe za mœ ga tshakane endje na ye.»

Kœza Yisu

(Wu 6a tœ Mar 14.43-50; Luk 22.47-53; Yow 18.3-12)

⁴⁷ Yisu sœpe kœpa o'o kolœnœ atake, Yudasí, anga yambarœ bale lœ andjokpa dœ bisha yi kumu ye. Tshœ na awa bale dœ ukpulu azu ndjoro dœ ingiri yakamba œdœ pe ndindi ɔyo tshakane endje. Agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ agbozu Ikriزيا dá vwa endje. ⁴⁸ Uzu á tshe za Yisu ga tshakane endje yi lima œsœ ambárá œrœ adœke: «Uzu á mœ kœ'uru tshelœ utu ye, dá œshe dœmœ; 'e za she.» ⁴⁹ Tralœ atake, Yudasí wuta œ na ga ndœ Yisu á pa fœ she adœke: «Abala, Rabi!» Manda nœ, tshe 'uru tshelœ utu ye.

⁵⁰ Yisu pa fœ she adœke: «Yanga mœ, mbœrœ œrœ á bœ gbe dœ tœnœ.» Yé azunœ tepa ye, á za she. ⁵¹ Anga bale lœ ugurutœ endje á endje na dœ Yisu gbota ingiri yakamba nœ ye á de anga ayi akwa nœ egerœ ngangœ Ndjaba, yé á wa utu ye ndja tœnœ. ⁵² Á Yisu pa fœ she adœke: «Gi ingiri yakamba nœ zœ ga mangbœnœ, mbœrœ azu kɔ á endje nga koshe dœ ingiri yakamba, endje tshu kolœ kuzu nœ ingiri yakamba. ⁵³ Bœ wuwusœ nœ adœke œdœ mœ kœyœndœ azu 6a ndœ Aba mœ, tshe vwa ngœngœnœ asœ ukpulu aandjelu kœro pa ndjokpa dœ bisha fœ mœ adœke endje ti kane mœ nene a? ⁵⁴ Kashe, tœ œneke, dœ mara gade dá o'o ala buku nœ Ndjaba li kœmbœrœtœ endje lindœnœ adœke œ sœ ataa.»

⁵⁵ Dœ ada ɔɔnœ asœmœ, Yisu pa fœ ukpulu azu adœke: «'E na kœza mœ dœ ingiri yakamba œdœ pe dœ ndindi ɔyo, bata œmœ kœdœ ayi angba a? ɔɔ dœ ɔɔ, mœ sœ lima kœsœ ga ati 6a lœ Tepelo kœyisœ œrœ, yé 'e zaza lima mœ nene. ⁵⁶ Kashe œneke

kɔ wuta mbœrœ á o'o aayi kœgbara o'o pa lima kœmbœrœtœ endje.» Yé, ayambarœ kɔ katœ ye ti, œ kpa ye.

Yisu 6a utshu ayi kœwa ngbanga

(Wu 6a tœ Mar 14.53-65; Luk 22.54-55,63-71; Yow 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Endje á endje za lima Yisu, gu dœ she 6a ndœ Kayifa, egerœ nganga Ndjaba á aayi kœyisœ awa akwa œdœ ndje dœ agbozu Ikrizia ngbatœ endje 6a ndœ ye. ⁵⁸ Petro sœ lima kœna manda Yisu yima yima lœ ingirinœ œerrr 6a lœ gbagba nœ egerœ nganga Ndjaba. Tshe li ga zœ œ sœ ga indiri aayi akwa ndœ kœwu mara á o'onœ œ ka dœ tœnœ.

⁵⁹ Andaa, agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe aayi kœwa ngbanga nœ azu nœ Ndjaba kɔ, lœ lima kœpara awa adœke œne gbɔ anga uzu á tshe kœpa anga ekpe o'o goro œsœ Yisu yeka á œne kœgbɔ awa kœwa ngbanga nœ kuzu ga tœ ye. ⁶⁰ Kashe ataa aayi kœpa ekpe o'onœ ma lima tœ endje ndjoro gbaa, endje gbgɔbɔ œrœ bale nene. Kwata œerrr, anga endje bisha matœ endje ⁶¹ yé œ pa adœke: «Uzunœ asœ pa adœke: "Mœ li kœndi tshelœ Tepelo nœ Ndjaba yé œ mɔ ga mangbanœ manda olo voto."» ⁶² Egerœ nganga Ndjaba álafo œ pa fœ she adœke: «Bœ gugu dœ o'o kœgi tœnœ tœ œneke kɔ á azu asœ pa ga pa zœ nene a?» ⁶³ Kashe Yisu sœ lima kokoko. Yé egerœ nganga Ndjabanœ kœyu she adœke: «Mœ sœ kœyu 6œ, 6œ dara ama zœ dœ i'iri Ndjaba nœ soro: E6œ kœdœ Masiya Gbolo nœ Ndjaba a?» ⁶⁴ Yisu gi fœ she adœke: «Bœ pa dœ tœ zœ ye. Kashe mœ sœ kœpa ngbi fœ 'e adœke: Kœto ngongonœ asœ, 'e wu Gbolo nœ uzu kœsœ ga ati ga tœ kuni Ndjaba nœ gbgɔbɔ kɔ; 'e wu ndje she kœjerœ 6a pa ondoro 6a lafo.» ⁶⁵ Yé egerœ nganga Ndjaba suru tshelœ lœba tœ ye œ pa adœke: «Tshe gu œsœ Ndjaba! A kpa gbgbe dœ atimu nene! 'E totœ kœdji kœgu osho á tshe gu tœ Ndjaba ye. ⁶⁶ 'E gbe má œne 'e tœnœ kotoo?» Endje gi adœke: «Tshe li dœ kuzu.» ⁶⁷ Manda nœ, endje tetœ kœtu ngusha ga tshatshu ye œ sœ kœdu she, yé anga endje sœ kœda ala ye. ⁶⁸ Endje pa fœ she adœke: «Masiya, œdœ 6œ kœdœ ayi kœgbara o'o, pandœ nœ fœ 'a: E6œ dá 6i 6œ a?»

Petro 'ea Yisu

(Wu 6a tœ Mar 14.66-72; Luk 22.56-62; Yow 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Andaa Petro sœ lima ga ati 6a ushu 6a lœ gbagba, anga yashe akwa na ndoo dœ she yé œ pa fœ she adœke: «E6œ ndje, 6œ sœ lima awa bale dœ Yisu uzu Galilayi!» ⁷⁰ Kashe tshe vusœ nœ utshu azu kɔ dœ kœpa adœke: «Mœ wuwusœ o'onœ á 6œ yindœ kœpa tœnœ asœ nene.» ⁷¹ Bata á tshe

sœ lima kœna gu ndœ œsœ manda gbagbancœ, anga angbi yashe akwa kpa wu she yé œ pa fœ azu á endje sœ lima kœtœmœ adœke: «Uzu asœ sœ lima awa bale dœ Yisu uzu Nazarete.» ⁷² Petro kpa vusœ nœ dœ kœdarama ye adœke: «Mœ wuwusœ uzunœ asœke nene.»

⁷³ Manda nœ teasho, azu á endje sœ lima kœtœmœ gitœ endje ndoo dœ Petro, yé œ pa fœ she adœke: «Adja, œ6œ kœdœ anga uzu nœ endje, yé o'o zœ sœ kœma 6œ ataa.» ⁷⁴ Yé Petro tetœ kœdarama ye dœ kœpa o'o adœke: «Kaka Ndjaba za djofele fœ mœ œdœ mœ kœpa wala! Mœ wuwusœ uzunœ asœke nene.» Ngbewo, kœngato ki. ⁷⁵ Yé Petro gbtshelœ ye ndœ o'onœ á Yisu pa lima fœ she adœke: «Utshunœ adœke kœngato ki, 6œ 'ea mœ awa voto adœke 6œ wuwusœ mœ nene.» Tshe wuta ga ushu, yé ki dœ oyo.

27

Yisu 6a utshu Pilato

(Wu 6a tœ Mar 15.1; Luk 23.1-2; Yow 18.28-32)

¹ Dœ amazi tuu, agbozu tshapa anganga Ndjaba kɔ dœ pe agbozu Ikrizia ngbatœ endje ga tœnœ kœwa o'o ndœ kœwo Yisu. ² Manda nœ, endje i Yisu ga tœnœ, œ na dœ she yé á za she fœ gbozugo á i'iri ye kœdœ Pilato.

Kuzu Yudasi

(Wu 6a tœ Akw 1.18-19)

³ Yudasi á tshe za she yɔ œrœ, wu adœke endje wa ngbanga ndœ kœwo Yisu, egerœ gbtshelœ za she, tshe kwa œ gi langere ngendjanœ zazu bale dœ ndjokpa fœ agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe fœ agbozu Ikrizia, ⁴ yé á pa fœ endje adœke: «Mœ mbœrœ ekperœ, mœ za uzu á tshe mbœrœ ekperœ nene fœ kuzu.» Kashe endje gi fœ she adœke: «'A sœsœ lœnœ nene! Tœnœ kœdœ á to lœ zœ!» ⁵ Yudasi kɔ ngendjanœ va ga lœ Tepelo, yé á na kœdu uwu ga lœ igi ye ndœ kœwotœ ye.

⁶ Agbozu tshapa anganga Ndjaba rɔ ngendjanœ yé á pa adœke: «Awa akwa nœ azœ yiyindœ nœ adœke a kɔ mara ngendja ataa ga ugurutœ kœgbœrœ nœ Tepelo nene, mbœrœ tœnœ á to lœ ngendja indji uzu.» ⁷ Manda kœdjitœ endje, endje za œ yɔ dœ kindi nœ ayi kœmbœrœ losú mbœrœ kœza tœ tshapa udu nœ agene. ⁸ Mbœrœ tœnœ ataa œerrr ga tœ kpesheke, i'iri kindinœ asœmœ kœdœ: «Kindi indji uzu.» ⁹ Yé œ mbœrœtœ endje ataa mbœrœ o'o á ayi kœgbara o'o Yilimiya pa lima kœmbœrœtœ endje, tshe pa adœke: «Endje za ngendja zazu bale dœ ndjokpa, œtœnœ kœdœ ama ngendja á agbolo Israyele wa lima tœ upu nœ ye; ¹⁰ yeka á endje za ndœ kindi nœ ayi

kœmbœrœe lœsú, 6ata á Gbozu vwa lima mœe ndœe kœepandœe nœe.»

Pilato sœe kœeyu Yisu

(Wu 6a tœe Mar 15.2-5; Luk 23.3-5; Yow 18.33-38)

¹¹ Yisu ka 6a utshu gbozugo á í'iri ye kœedœe Pilato. Gbozugo yu she adœeke: «E6œe kœedœe gbozugo nœe Ayuda a?» Yisu gi fœe she adœeke: «E6œe dá sœe kœœpa ataa.» ¹² Kashe o'o á agbozu tshapa anganga Ndjaba dœe pe agbozu Ikrizia sœe kœœpa ga pa ye, tshe gigi lima o'o nene. ¹³ Pilato pa fœe she adœeke: «Bœe djidji o'o á endje sœe kœœpa ga pa zœe asœe nene a?» ¹⁴ Tshe gigi lima o'o ndœe nœe bale nene, yé gbozugo za lima ama ye ti œœo.

¹⁵ Dœe londœ agbo Pake bale dœe bale kœ, gbozugo sœe lima kœœvvara anga ayi kánga bale á ukpulu azu yindœe ye. ¹⁶ Andaa, endje sœe lima dœe anga ayi kánga á endje para wu lima sœe ye, í'iri ye kœedœe Yisu Barabase. ¹⁷ Pilato yu ukpulu azunœe á endje ngbœtœe endje ga tœenœe adœeke: «Ede dá 'e yindœe nœe adœeke mœe katœe ye a? Yisu Barabase too Yisu á endje e she Kristu?» ¹⁸ Mbœerœe tshœe wu lima sœe nœe adœeke endje sœe dœe úkú ga tœe ye yeka á za she na tœenœe asœemœe. ¹⁹ Ɔlœ á Pilato sœe kœœwa ngbanganœe 6a lœe anda kœœwa ngbanga, awonœe pa fœe she adœeke: «Lili ga lœe o'o nœe uzunœe asœe nene, tshe sœe ndjii. Mbœerœe mœe lu dœe abutshœe asœe, lœsu mœe ka mœe mbœerœe she waa.»

²⁰ Agbozu tshapa anganga Ndjaba dœe pe agbozu Ikrizia sœe kœœli ga lœe azu adœeke endje katœe Barabase kashe œe wo Yisu. ²¹ Gbozugo kpa yu endje adœeke: «Ede ugu-rutœe endje bisha á 'e yindœe nœe adœeke mœe katœe ye fœe 'e a?» Endje gi adœeke: «Barabase.» ²² Pilato yu endje adœeke: «Eroe gadœe á mœe kœœmbœerœe tœe Yisu á endje e she Kristu a?» Endje para gi adœeke: «'E kuru she ga pa kurushi.» ²³ Pilato yu endje adœeke: «Ekperœe gadœe dá tshe mbœerœe a?» Kashe endje tetœe kœœta rawa dœe agbœ adœeke: «'E kuru she ga pa kurushi.»

²⁴ Lœkœ á tshe wu adœeke œene kpa wusœe œerœe á œene mbœerœe nene, tshe su ungu œe djutœ dœe kane ye utshu ukpulu azu dœe kœœpa adœeke: «Mœe dœœdœœ ayi kumu upu kuzu ye nene; œœtœenœe kœœdœe upu nœe 'e.» Gbam-banœe nene, azu sœe lima kœœoma dœe o'onœe waa. ²⁵ Azu para gi adœeke: «Kaka adœeke indji ye sœe ga pa 'a dœe agbolo nœe 'a.» ²⁶ Yeka á tshe kœœkatœe Barabase, yé manda kœœœo Yisu dœe ndjapa, tshe za she fœe endje adœeke endje kœœkuru she ga pa kurushi.

Aturugu mœe Yisu

(Wu 6a tœe Mar 15.16-20; Yow 19.2-3)

²⁷ Manda nœe aturugu nœe gbozugo gu dœe Yisu ga lœe gbagba nœe ye, yé ukpulu azu kpa dji she djikpata. ²⁸ Endje verœe lœœba tœe ye, yé á verœe yœgbœdœe odorœ lœœba ga tœe ye.

²⁹ Endje verœe kpoto nœe ishi ga tœe kumu ye bata gbozugo, endje za tshœngbœlœ ga tœe kuni ye, á tetœe kœœgote ga utshu ye dœe pe kœœmœ she adœeke: «'A bala 6œe gbozugo nœe Ayuda.» ³⁰ Endje sœe kœœtu ngusha ga tœe ye, œe za tshœngbœlœnœe asœemœe á sœe dœe kumu ye. ³¹ Manda kœœmœ she, endje verœe yœgbœdœe lœœbanœe tœe ye á gi œene ye ga tœe ye, yé á za she na tœenœe ndœe kœœkuru she ga pa kurushi.

Yisu 6a pa kurushi

(Wu 6a tœe Mar 15.21-32; Luk 23.26-43; Yow 19.17-27)

³² Bata endje sœe lima kœœwuta tœenœe, endje gbœ uzu tshalakpi Sirene, á í'iri ye kœœdœe Shimu, endje vwa she dœe agbœ ndœe kœœza á tá kurushi tœe Yisu. ³³ Endje wuta ga tœe osho á í'irinœe kœœdœe Gologota, œe yindœe kœœpa adœeke «Osho gbayashi kœœrœ.» ³⁴ Endje sú ipi á endje ngbœba dœe shundœœœ œerœe œe za fœe Yisu adœeke tshe ndjœ. Tshe dji œtshœnœe kashe tshe yiyi lima ndœe kœœndjo tœenœe nene.

³⁵ Endje kuru she ga pa kurushi yé œe ta wuka mbœerœe kœœkurutshelœe lœœba nœe ye. ³⁶ Manda nœe, endje sœe ga ati 6a zœe mbœerœe kœœgbœndœe ye. ³⁷ Endje su á dá kœœwo she ga pa tsheporœ mabaya yé œe za ga pa kumu ye. O'onœe pa adœeke: «Uzu asœe kœœdœe Yisu, gbozugo nœe Ayuda.» ³⁸ Endje kuru anga aayi angba bisha ga pa kurushi ga indiri ye; anga ga pa kuni, yé anga ga pa gele ye.

³⁹ Azu á endje sœe lima kœœvwanga tœenœe, sœe kœœgu she dœe kœœmea kumu endje, ⁴⁰ yé œe sœe lima kœœpa adœeke: «E6œe á 6œe pa lima adœeke 6œe ndi tshelœe Tepelo yé œe kpa mœe anganœe manda olo voto; œœdœe 6œe kœœdœe Gbolo nœe Ndjaba, shetœe zœe dœe tœe zœe yé œe jœerœe pa kurushi ga ati!» ⁴¹ Awa bale, agbozu tshapa anganga Ndjaba, aayi kœœyisœe awa akwa œœdœe pe agbozu Ikrizia sœe lima kœœmœ she yé œe sœe kœœpa adœeke: ⁴² «Tshe she lima anga azu, tshe shetœe ye dœe tœe ye! Eshœe kœœdœe gbozugo nœe Israyele, tshe jœerœe ngœngœnœe asœe pa kurushi yé á kœœyindœe nœe ga ndœe ye. ⁴³ Tshe za lœsu ye ga pa Ndjaba yé œe pa ngbi adœeke: «'Emœe kœœdœe Gbolo nœe Ndjaba.» Edeœe Ndjaba kœœyindœe ye, tshe she she ngœngœnœe asœe!» ⁴⁴ Aayi angba á endje kuru lima endje ga pa kurushi dœe she gu ndje she awa bale dœe mara ataa.

Kuzu Yisu

(Wu 6a tœe Mar 15.33-41; Luk 23.44-49; Yow 19.28-30)

⁴⁵ Dœe kakpi œlœ, osho bu kporokoto pa ogo djigi œœrrr ga tœe ada œlœ voto manda kakpi œlœ. ⁴⁶ Kœœwuta ga tœe ada œlœ votœnœe asœemœe, Yisu ta rawa dœe agbœ tshama ye adœeke: «Eli, Eli, lema sabakatani?» E yindœe kœœpa adœeke: «Ndjaba nœe mœe, Ndjaba nœe mœe, mbœerœe gadœe á 6œe katœe mœe ti a?» ⁴⁷ Anga azu ugurutœe endjeneke á endje sœe lima

kpœtœmœe dji she yé œ pa adœeke: «'E dji ka, tshe sœe kœ'e Eliya!»⁴⁸ Trale, anga uzu bale ugurutœ endje kpa œ nduru ndœhœrœ ga la ikpi vinu yé œ vwele ga tœ kumu wara yeka á yi ga tœ ama ye adœeke tshe ndjo.⁴⁹ Anga endje pa adœeke: «'E kaka kane! A wu œedœe Eliya œ na kœeshe she!»

⁵⁰ Kashe Yisu kpa ta rawa dœ œgbo tshama ye, yé œ tshu ye. ⁵¹ Dœe lœndonœ ascœmœ, lœba á endje du 6a lœ Tepelo suru tshelœtœ ye bisha kœto 6a lafo œerrr ga ati. Ōshœ turu, tshelœ ogboro badja 'oro, ⁵² udu kœrœ, yé ayindœe Ndjaba ndjoro á endje tshu, kwatœ endje ga lœ soro. ⁵³ Manda Ndjaba kœshe Yisu lœ akuzu, manda kœwuta endje lœ udu, endje li ga lœ œeyerœ ongbo Yerusalem, yé á azu ndjoro wu endje 6a zœ. ⁵⁴ Gbozu tshapa aturugu Roma œedœe aturugu á endje sœe kœgbo lima ndœe Yisu dœe she, wu œshœ á turu œedœe œeneke kœ á wuta lima ascœmœ, awa za endje tœpanœe kpuru yé endje pa adœeke: «Uzu ascœke kœedœe lima adja Gholo nœe Ndjaba tako.» ⁵⁵ Ayashe ndjoro ka lima zara á sœe kœetondœe osho: Endje te lima mangba Yisu kœto 6a lœ Galilayi mbœerœe kœmbœerœe akwa fœe she. ⁵⁶ Mareya uzu tshalakpi Magadala, dœe Mareya ayi Jake dœe Yozeifu, œedœe pe ayi agbolo nœe Zebedayi, sœe lima ugurutœ endje.

Kœshi yisu

(Wu 6a tœ Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yow 19.38-42)

⁵⁷ Dœe adila, anga ayi kœgborœe 6a lœ Arimateyo á i'iri ye kœedœe Yozeifu yikumu ye; œeshe kœedœe ndje lima yambarœe nœe Yisu. ⁵⁸ Tshe na ga ndœe Pilato yé œe yu she tœ oko Yisu. Yé Pilato za awa adœeke endje za fœe she. ⁵⁹ Yozeifu za oko Yisu œe vwele ga tœendœe dœe otshœ lœba, ⁶⁰ yé á za ga lœ tafo udu á tshe totœe kœedji tœendœe 6a lœ ongbo badja. Manda nœe, tshe vwiri egerœe badja ga tœe mandancœe yé œe gu da ye. ⁶¹ Andaa, Mareya uzu Magadala œedœe anga angbi Mareyancœe sœe lima ga ati 6a utshu uduncœe.

Kœgbandœe tshapa udu

⁶² Olo bale manda nœe, tœendœe kœedœe lima lœkœ utshu sabata, agbozu tshapa anganga Ndjaba dœe pe Afarisayi na awa bale ga ndœe Pilato. ⁶³ Endje pa fœe she adœeke: «Gbozu, 'a gbe dœe o'o á ayi wala ascœ pa lima lœkœ á tshe scœpe dœe soro. Tshe pa lima adœeke: "Manda olo vota, Ndjaba œe she mœe lœ akuzu ye." ⁶⁴ Za awa adœeke endje gbandœe tshapa udu ascœ œerrr ga tœe vota olo yekane, ete nene ayambarœe nœe ye œe zi angba ye, yé œe pa fœe azu adœeke: "Ndjaba she lœ akuzu ye." Yé walancœe ascœ œe kpa ropa œeneke lima utshuncœe ye.» ⁶⁵ Pilato kœepa fœe endje adœeke: «Aturugu kœgbandœe œerœe dœeke. 'E na dœe endje dœe endje gbandœe tshapa uduncœe 6ata á 'e wa ascœmœ.» ⁶⁶ Ataa, endje na ga pa udu

œe guma mara kœgbandœe nœe: Endje iwvi badjancœe œe tshu dœe mandancœe yé á katœe aturugu ndœe kœgbandœe nœe.

28

Kœshe nœe Yisu lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mar 16.1-10; Luk 24.1-12; Yow 20.1-10)

¹ Manda olo sabata, kœeli ga lœ ali olo nœe pœsœ, Mareya uzu Magadala dœe pe anga angbi Mareyancœe na kœwuta tshapa udu. ² Trale atake, œshœ turu dœe agbœnœ. Anga andjelu nœe Gbozu to 6a lafo œe jœerœ, œe vwiri egerœe badja tœe manda uduncœe yé á sœe ga pa nœe. ³ Tshe sœe lima 6ata kœeyerœewa yavuru, yé lœba ye sœe dœe imbinœe 6ata ondoro. ⁴ Aturugu sœe lima kœedœe gbaragbara dœe awa, yé œe sœe 6ata azu á endje tshu ye.

⁵ Kashe andjelu za o'o yé œe pa fœe ayashencœe adœeke: «Awa zaza 'e nene, mœe wusœe nœe adœeke 'e sœe kœepara Yisu á endje kuru she ga pa kurushi. ⁶ Tshe gugu kpeke nene, mbœerœe Ndjaba she she lœ akuzu 6ata á tshe pandœe nœe lima fœe 'e. 'E na ga mœe œe wu oshœ á tshe lo lima tœendœe. ⁷ Yé 'e gu katsha œe pandœe nœe fœe ayambarœe nœe ye adœeke: "Ndjaba shé she lœ akuzu ye, yé tshe ro utshu 'e ga lœ Galilayi da ye; 'e wu she 6a zœ." 'E tœendœe dá mœe pandœe nœe fœe 'e ascœmœ.»

⁸ Endje katœe tshapa udu ti dœe awa œedœe pe dœe yanga, œe kpagu kœepandœe nœe fœe ayambarœe nœe ye. ⁹ Trale, endje wu Yisu kœena ga ndœe endje, á pa fœe endje adœeke: «Mœe bala 'e!» Endje gitœe endje ndoo ga ndœe ye, œe tepa ada ye yé á gote ga utshu ye. ¹⁰ Yé Yisu pa fœe endje adœeke: «Awa zaza 'e bale nene. 'E gu œe pandœe nœe fœe aaya mœe adœeke endje ro ga lœ Galilayi: 6a zœe dá endje wu mœe.»

O'o tœe upu nœe aayi kœgbandœe udu

¹¹ Lœkœ á endje scœpe lima tœe ala awa, anga aturugu lœ ugurutœe aturugu kœgbandœe udu ro ga lœ ongbo, œe pandœe œerœe kœ á ro 6a zœ fœe agbozu tshapa anganga Ndjaba. ¹² Manda kœengbotœe dœe kœedjitœe agbozu nganga Ndjaba dœe pe agbozu Ikriaia, endje to ngendja dœe egerœe nœe fœe aturugu, ¹³ yé œe pa fœe endje adœeke: «'E pa ngbi adœeke: Lœkœ á 'e sœe tœe olo, ayambarœe nœe ye na dœe butshœ œe za angba oko ye yé. ¹⁴ Yé œedœe gbozugo kœedji o'onœe ascœ, a'a dá ru alanœe yé á mbœerœe adœeke 'e gbozgo o'o nene.» ¹⁵ Aturugu za ngendjancœe yé œe tœetœe kœembœerœetœe endje lindœe o'onœe á endje za fœe endje ascœmœ. Ataa, o'onœe ascœ kaka oshœ 6a ndœe Ayuda œerrr ga tœe kpesheke.

Yisu matœe ye fœe ayambarœe nœe ye

(Wu 6a tœ Mar 16.14-18; Luk 24.36-49; Yow 20.19-23; Akw 1.6-8)

¹⁶ Ayambarœ nõe ye ndjokpa dœ bale na ga læ Galilayi 6a pa kaga á Yisu yi lima sœ nõe fœ endje. ¹⁷ Lœkœ á endje wu lima she, endje gote ga utshu ye; kashe anga endje ugurutœ endje sœ lima dœ sharapu. ¹⁸ Yisu na ndoo dœ endje, œ pa fœ endje adœke: «Ndjaba za tshagbozu kœ nõe œrœ tshalafœ dœ pe œnœ tshapa shœ fœ mœ. ¹⁹ E na djelœ ogo kœ, 'e fa azu tœ ayambarœ nõe mœ, yé œ za batisimu fœ endje dœ i'iri Aba, dœ Gbolo dœ pe Ɔtshœ ishiri, ²⁰ 'e yisœ nõe fœ endje adœke endje gbœndœ œneke kœ á mœ za lima dœ o'o fœ 'e. Yé œmœ, mœ sœ dœ 'e awa bale œœ dœ œœ œerrr ga tœ kœka tshapashœ.»

Ɔtsho O'o nœ Yisu Kristu á Marke sú Tshatshu o'o

Asœke kœdœ Ɔtsho O'o nœ Yisu Kristu á Marke sú. Marke dœdœé lima ayi avwa nœ Yisu nene, tshe dji lima Ɔtsho O'o dœ lœko á Petro sœ lima kœyisœ soro nœ Yisu Kristu pa œsho fœ azu á endje dœdœé Ayuda nene.

Ndjaba pa liya ala Buku adœke œne vwa ayi kœshe asu Israyele á endje doé azu nœ œne. Azu Israyele gbe lima adœke Kristu á Ndjaba pa lima ndœ kœvwa she asœmœ, tshe she œne tshaabrœ azu Roma. Kashe Yisu nana lima mbœrœ tœnœ nene. Tshe she lima kolœ azu á endje fatshalœsu endje á katœ ekperœ mbœrœ kœdji o'o ama ye. Ba la Bukunœ asœke, Marke sú œrœ neke á Yisu mbœrœ pa œsho, kœyisœrœ nœ ye, upu kuzu ye œdœ pe kœshe nœ ye lœ akuzu. Yisu she aayi kœba, œ gorœ ekpe ishiri yé œ mbœrœ œrœ á ropa kumu azu. Ataa Yisu kœdœ gbolo nœ Ndjaba gbaa, tshe zaza lima tœ ye mbœrœ tœnœ nene.

Mbetinœ kurutshelœbe ye atake:

- Kœyisœ o'o ama Ndjaba nœ Yowane, ayi kœza batisimu (1.1-8)
- Kœgbo batisimu nœ Yisu œdœ mara á Satana para awa tœ kœwu lœsu ye (1.9-13)
- Yisu na kœsœ 6a lœ ogo Galilayi (1.14-9.50)
- Yisu wuta lakpi Galilayi mbœrœ kœna ga lœ Yerusaleme (10.1-52)
- Udu olo Yisu pa œsho: Kœwa ngbanga pa ye œdœ kuzu ye (11.1-15.47)
- Kœshe Yisu lœ akuzu (16.1-8)
- Yisu matœ ye fœ ayambarœ nœ ye (16.9-20)

*Kœyisœrœ nœ Yowane ayi kœza batisimu
(Wu 6a tœ Mat 3.1-12; Luk 3.1-18; Yow
1.19-28)*

¹ Asœ kœdœ Ɔtsho O'o nœ Yisu Kristu, Gbolo nœ Ndjaba. ² Isaya, anga ayi kœgbara o'o su lima o'o ama Ndjaba la mbeti nœ ye adœke:

«Ndjaba pa adœke:

“Mœ vwa ayi akwa nœ mœ utshu zœ mbœrœ kœguma ala awa zœ.

³ Uzu bale sœ kœmindœ upu 6a lœ kpagagasho:

'E guma ala awa Gbozu,
'E yœro ala awa ye ndjii.”»

⁴ (Eneke kœ mbœrœ lima tœ endje dœ œlœnœ á Yowane sœ lima 6a lœ kpagagasho. Tshe sœ lima kœza batisimu fœ azu, œ sœ kœyisœ œrœ adœke: «'E fatshalœsu 'e doé œ gbœ batisimu yeka á Ndjaba kœdjerœndœ ekperœ nœ 'e kœ.» ⁵ Azu tshelœ ogo Yuda dœ

tshalakpi Yerusaleme á endje sœ lima kœna ga ndœ ye, endje sœ lima kœpandœ ekperœ nœ endje ngbii tœ ala azu kœ yeka á Yowane œ za batisimu fœ endje 6a la ngu Yordane.

⁶ Yowane verœ lima lœba á endje mbœrœ dœ usu shamo yé uwu tshapa lœbanœ tœ nguku ye kœdœ œko aega. Kœziroœ ama ye kœdœ lima ayila œdœ pe ooro awaterœ. ⁷ Tshe sœ lima kœgbara o'o fœ azu adœke: «Uzunœ á tshe na manda mœ asœ, tshe ropa mœ dœ gbœgbo ye, mœ lili kœka ga utshu dœ pe kœzu uwu œrada nœ ye nene. ⁸ Mœ za batisimu fœ 'e dœ amba ungu; kashe œshe, tshe za bala batisimu nœ Ɔtsho Ishiri fœ 'e.»

*Yisu gbœ batisimu yeka á Satana na kœwu
lœsu ye*

*(Wu 6a tœ Mat 3.13-4.11; Luk 3.21-22;
4.1-13)*

⁹ Dœ œlo nœ asœmœ, Yisu to 6a lœ ogo Galilayi 6a lakpi Nazarete, á na yeka á Yowane za batisimu fœ she 6a la ungu Yordane. ¹⁰ Kœwuta lima she kolœ langu atake, tshe wu adœke tshalafo kœro ngbii yé Ishiri nœ Ndjaba jerœ ga pa ye 6ata mbepa. ¹¹ Yé tshe dji tshama kœto 6a lafo œ pa adœke: «E6œ kœdœ Gbolo nœ mœ á mœ yindœ zœ, yanga zœ sœ tœ mœ waa.»

¹² Trale manda nœ, Ishiri nœ Ndjaba to Yisu na tœnœ ga lœ kpagagasho. ¹³ Tshe lo lima lœ kpagagasho olo zazu bisha á Satana na 6a zœ kœwu lœsu ye. Tshe sœ lima kœrœtœ œsœnœ dœ akatshagea tshelœ gusu yé á aandjelu lœ lima kœmbœrœ akwa fœ she.

Yisu e ayambarœ vana

(Wu 6a tœ Mat 4.12-17; Luk 3.21-22; 5.1-11)

¹⁴ Őlœnœ á endje za Yowane ga lœ kánga, Yisu kwatœ ye ga lœ Galilayi yé œ tetœ kœmindœ Ɔtsho O'o ama Ndjaba. ¹⁵ Tshe mi lima ndœ nœ adœke: «Őlœnœ to ye, yé Ogo gbozu nœ Ndjaba ndo ye. Atamœ 'e fatshalœsu 'e œ yindœ Ɔtsho O'o!»

¹⁶ Dœ anga œlo bale, Yisu sœ lima kœna tœ mangu egerœ ungu adanga Galilayi, tshe wu ayi kœpara ageatshalangu bisha, Shimu œdœ aya nœ dœ Andere á endje sœ kœvwi gbanda nœ endje. ¹⁷ Yisu pa fœ endje adœke: «'E na manda mœ dœ mœ fa 'e tœ aayi kœpara azu.» ¹⁸ Pe kœrœtœ œsœnœ, endje katœ gbanda nœ endje ti œ na manda ye. ¹⁹ Yisu gitœ ye teasho ga utshunœ, œ wu Jake endje dœ ayancœ dœ Yowane, agbolo nœ Zebedayi. Endje sœ ga ati lœ agba á sœ kœdu œsœ gbanda nœ endje. ²⁰ Yisu e endje, endje katœ aba endje dœ Zebedayi dœ pe ayi akwa nœ endje ti lœ agba, yé œ na manda ye.

Yisu gœro ekpe ishiri

(Wu 6a tœ Mat 8.14-17; Luk 4.31-41)

21 Yisu dœ ayambarœ nœ ye na lima ga lœ ongbɔ Kaparnawumu. Dœ lœkɔ sabata, tshe li ga lœ Sinagoga œ tetœ kœyisœ œrœ. 22 Azu á endje sœ lima kœdji she kitœ mara Kœyisœrœ nœ ye, mbœrœ tshe sœsœ lima kœyisœ œrœnœ ɓata aayi kœyisœ awa akwa nene kashe ɓata uzu á tshe sœ dœ tshagbozu. 23 Trale anga uzu á tshe sœ dœ ekpe ishiri pa ye sœ ndje lima lœ Sinagoganœ, á tshe yi ama ye lœ rawa adœke: 24 «Yisu uzu Nazarete, ɓœ yindœ kœmbœrœ gadœ tœ 'a? Bœ na mbœrœ kœwœ 'a? Mœ wusœ zœ dœ ɔtshœnœ, œbœ kœdœ œyerœ uzu á Ndjaba wra she.» 25 Yisu ra ekpe ishiri sœmœ adœke: «Sœ koko! Gitœ zœ pa uzunœ asœke!» 26 Pe kpœtœ œsœnœ, ekpe ishirinœ yaka uzunœ, œ ve œgbɔ rawa œ gitœ ye pa ye. 27 E za lima awa fœ azu kœkœ yé endje tetœ kœyutœ endje adœke: «Asœ kœdœ gadœ? Tshe yisœ tafo œrœ dœ tshagbozu! Tshe pa o'o fœ ekpe ishiri yé ekpe ishiri sœ kœmbœretœ ye lindœ nœ.» 28 Pe manda nœ asœmœ, i'iri Yisu za lima tshalakpi ogo Galilayi djigi.

Yisu she anga azu ndjoro

(Wu ɓa tœ Mat 8.14-17; Luk 4.38-41)

29 Dœ lœkœnœ asœmœ, endje wuta lima lœ Sinagoganœ, œ gu ga sœnda nœ Shimu œdœ Andere awa bale dœ Jake dœ pe Yowane. 30 Kœwuta Yisu atake, azu pa lima fœ she adœke ayimbeya Shimu lo ga pa keleka dœ kœɓa biwa. 31 Yisu gitœ ye ndo dœ she, œ za kane ye, œ ti she ga lafo, kœɓa biwa nœ ye ka ngbwœ. Yé yashe sœmœ tetœ kœmbœrœ akwa fœ endje.

32 Dœ adila manda kœli œlœ, azu na lima dœ ayi kœɓa kœ dœ pe endje á endje lœ ndje lima dœ ekpe ishiri pa endje fœ Yisu. 33 Azu tshalakpi ogonœ ngbœa tœ endje kœ ɓa lœ manda andanœ á Yisu dœ ayambarœ nœ ye sœ lima tœnœ. 34 Yisu she lima azu ndjoro á endje sœ dœ mara kœɓa dœ kœɓa, œ gœrœ ndje lima ekpe ishiri ndjoro pa azu. Tshe rá lima ekpe ishiri adœke endje ii ama endje bale nene, endje pupu o'o teasho nene kolœ mbœrœ á endje wu lima sœ ye dœ Yisu dœ ɔtshœnœ.

Yisu ɓa lakpi ogo Galilayi

(Wu ɓa tœ Mat 4.23; Luk 8.42-44)

35 Pe dœ amazi utshu nœ kœwuta œlœ, Yisu katœ Kaparnawumu ti œ na kœsœ ga tœ osho á sœ ziti ɓa lœ kpgagasho. 'Ba zœ, tshe tetœ kœ'e tshalafo. 36 Shimu dœ anga anganœ na kœpara she. 37 Kœgbɔ she kpœ atake, endje pa fœ she adœke: «Azu kœkœ lœ kœpara ɓœ.» 38 Yisu gi o'o fœ endje adœke: «A na ga tœ anga angbi osho, ga lœ ongbɔ á sœ mashenga dœ œneke adœke mœ yi ndje sœ ɔtshœ O'o ɓa zœ kane. Mbœrœ mœ na mbœrœ tœnœ.» 39 Yé tshe ro lima djelœ ogo Galilayi djigi; œ yi lima sœ œrœ ɓa lœ

Sinagoga nœ endje, œ gœro ndje lima ekpe ishiri pa azu.

Yisu she uzu kœɓa boroma

(Wu ɓa tœ Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

40 œlœ bale, anga ayi boroma na ga ndœ Yisu, œ gote ga utshu ye, œ ki fœ she adœke: «E dœ ɓœ kœyindœ kœshe mœ, ɓœ she mœ lœ kœɓanœ asœke.» 41 Yisu wu oyo ye, œ yi kane ye, œ goro she á pa fœ she adœke: «Mœ yindœ nœ adœke ɓœ she!» 42 Kolœ tœ farapu boroma yiwa yé tshe she. 43 Yisu gi she toro kœgu ga ndœ ye, œ pa fœ she dœ œgbɔ adœke: 44 «Dji mœ dœ ɔtshœnœ! Papandœ œrœ á mbœrœtœ endje fœ ɓœ fœ uzu bale nene, kashe gu œ matœ zœ fœ nganga Ndjaba, œ to tokóró tœ zœ lindœ œneke á Moyize pa lima ndœ nœ mbœrœ kœma fœ azu kœ adœke ɓœ she lœ kœɓa ye.» 45 Atamœ gbaa, uzu sœmœ gu œ mi tshelœ o'onœ nege nege djœœ tapanœ kpuru adœke azu kœkœ wusœ nœ. Mbœrœ tœnœ ataa, Yisu kpa lili lima kœwuta ngbi ga tœ ala azu ndœ akwa nene. Ataa Yisu gi lima tœ ye kœsœ ga tœ osho á azu ngbanga tœnœ nene gbaa, azu lœ lima kœtœ tœ osho dœ osho kœna ga ndœ ye.

2

Yisu she uzu á ada ye tshu

(Wu ɓa tœ Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

1 Manda anga olo, Yisu kwatœ ye ga lœ Kaparnawumu yé azu dji adœke tshe sœ ɓa sœnda. 2 Azu ngbœtœ endje ndjoro ɓa sœnda tœ ga lœ talamanda œrrr yaba tœ ɓa shu. Anga œngoro osho sœsœpe nene yé á tshe ka yeka á sœ kœyisœ œrœ fœ endje. 3 Anga azu vana za uzu ada ye tshu tshakudu ye œ na dœ she fœ Yisu. 4 Kolœ mbœrœ kœngba azu, endje lili kœwuta dœ she ɓa tshatshu Yisu nene. Endje œ, œ kœrœ ogoro ɓa pa anda kpœtœ osho á Yisu ká tœnœ yeka á yi uzunœ á ada ye tshu asœmœ dœ kondja nœ ye kœ tara tœnœ ndji ga tshatshu ye. 5 Yisu wu kœyindœrœ nœ endje, œ pa fœ uzunœ á ada ye tshu adœke: «Gbolo nœ mœ, mœ djœrœndœ ekperœ nœ zœ ye.»

6 Anga aayi kœyisœ awa akwanœ á ndje lœ ga ati tœ œsœnœ tetœ kœgbetshelœ endje adœke: 7 «Mbœrœ gadœ á uzunœ asœke œ pa mara o'o ata a? Asœke kœdœ kœgu œsœ Ndjaba nene a? E dœ dá li tœ kœdjœrœndœ ekperœ a; œ dœdœ Ndjaba kuti ye nene a?» 8 Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje kpa, á yu endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e gbe o'o tœ lœsu 'e ataa a? 9 Kœpa fœ uzu adœke: "Mœ djœrœndœ ekperœ nœ zœ ye", too ndje kœpa adœke: "Aalafo, œ za kondja nœ zœ yé œ na ana", o'o neketa dá ga a? 10 Mœ pa o'onœ asœke mbœrœ 'e kœwusœ nœ adœke kpœpa œshœ asœke kœ, Gbolo nœ uzu dá sœ dœ gbœgbœ mbœrœ kœdjœrœndœ ekperœ.»

Yé á tshe kœpa fœ uzunœ á ada ye tshu adœke: ¹¹ «Mœ pa fœ 6œ, áalafo œ za kondja nœ zœ yé œ gu ga ndœ zœ!» ¹² Gbikivwigbi, ayi koƒanœ aalafo, œ za kondja nœ ye, œ wuta ngarr dœ ala azu kœkœ á endje sœ lima tœ œsœnœ. E te egerœ o'o lœma azu kœ yé uvuru endje kpa lœ nœ. Endje donga Ndjaba, œ pa adœke: «A wuwu 6a lima anga neke bale nene!»

Yisu e Levi

(Wu 6a tœ Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Yisu fatœ ye kœgu jerœ ngbaloœ tœ mangu Galilayi. Azu ndjoro na ga ndœ ye á tshe ka á sœ kœyisœ œrœ fœ endje. ¹⁴ Kœsœ kœdiroœ ataa, Yisu wu anga uzu bale, i'iri ye kœdœ Levi, gbolo nœ Alefe á tshe sœ ga ati 6a tœ osho kœyo lapo. Yisu vwí o'o fœ she adœke: «Na manda mœ.» Levi áafo yé œ na manda ye.

¹⁵ Yé anda nœ, Yisu sœ kœziroœ 6a sœnda nœ Levi. Azu kœko ngendja lapo ndjoro, dœ pe aayi kœmbœrœ ekperœ sœ lima kœzi œrœnœ dœ she awa bale œdœ pe ayambarœ nœ ye, mbœrœ ili azu á ndje sœ lima kœna manda ye kœdœ kolœ mara azunœ asœmœ. ¹⁶ Yé aayi kœyisœ awa akwa nœ Afarisayi wu Yisu kœzi œrœ awa bale dœ ayi kœko ngendja lapo dœ pe azu kœmbœrœ ekperœ, á yu ayambarœ nœ ye adœke: «Mbœrœ gadé á tshe zi œrœ kpœtœ œsœnœ bale dœ azu kœko ngendja lapo œdœ pe aayi kœmbœrœ ekperœ a?» ¹⁷ Yisu dji ataa, œ gi o'o fœ endje adœke: «Azu neke á tshelœ ako endje sœ yerœ, endje mbœrœ ogo mon-ganga nene kolœ ayi koƒa dá gbe ndœ kœna kœwu she. Mœ na kœ'e osho fœ azu á endje sœ ndjii nene, mœ na mbœrœ azu kœmbœrœ ekperœ.»

Azu yu Yisu tœ upu kœyotshelœma

(Wu 6a tœ Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Dœ anga ɔl bale, ayambarœ nœ Yowane ayi kœza batisimu dœ pe endje nœ Afarisayi lœ lima kœyotshelœma endje mbœrœ Ndjaba yeka azu na kœyu Yisu adœke: «Mbœrœ gadé á ayambarœ nœ Yowane ayi kœza batisimu dœ endje nœ Afarisayi œ yotshelœma endje mbœrœ Ndjaba yeka á endje nœ zœ vvara má tœ endje kœmbœrœ awa bale a?» ¹⁹ Yisu gi fœ endje adœke: «E dœ uzu kœto yashe á kœ'e anganœ ndœ anghonœ, endje yotshelœma endje ye a? Bale nene! Bata ako yashe sœ kpœtœ œsœnœ dœ endje, endje yotshelœma endje nene. ²⁰ Kashe lœkœ á endje kœza ako yashenœ ugurutœ anganœ, ɔlnœ á endje yotshelœma dœmœ.

²¹ «Uzu zaza tafo lœba œ pi ga pa ongboro lœba nene. E dœ tshe kœmbœrœ ataa, tafo ndœma lœbanœ œ suru tshelœ ongboronœ, yé ogoronœ œ kpa gerœ kœropa ongboro ogoronœ má utshunœ. ²² Awa bale, uzu

susu tafo ipi va va va ga lœ ongboro anga nene. Ete nene œ kœsœ adœke ipinœ yu-uyu, tshelœ anga œ kpa kiri kiri; á kœede, ipinœ œ tu kpa ga lœ ɔsho. Ipi dœ anga kœkœ œ ro ye, a wusœ nœ adœke tafo ipi li dœ tafo anga.»

Yisu kœdœ ayengœ lœkœ sabata

(Wu 6a tœ Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Dœ anga lœkœ sabata bale, Yisu dœ ayambarœ nœ ye ro tœ lœ kindi ble. Ayambarœ nœ ye yopa kœsœ ogboro kumu ble na tœnœ indiri ala awa. ²⁴ Yé Afarisayi yu she adœke: «Wu œneke kane, mbœrœ gadé á ayambarœ nœ zœ œ mbœrœ œrœ neke á lili adœke azu mbœrœ dœ olo sabata nene a?» ²⁵ Yisu gi o'o fœ endje adœke: «E didi damba la mbeti dœ ádá œrœ á Davidi mbœrœ lima, dœ ɔlnœ á ogo li tœ ye dœ azu nœ ye á endje gugú dœ kœziroœ nene a?» ²⁶ Tshe li 6a lœ anda nœ Ndjaba, á zi rœgo á endje ko fœ Ndjaba dœ lœkœ nœ Abiatara á li kolœnœ adœke egerœ ngangang Ndjaba kœzi, á Davidi zi yeka á kpa to ndje udunœ fœ azu nœ ye.» ²⁷ Yisu kpa pa fœ endje adœke: «Ndjaba mbœrœ lœkœ sabata mbœrœ uzu, tshe mbœmbœrœ uzu mbœrœ lœkœ sabata nene. ²⁸ E wu ádanœ á sœ adœke Gbolo nœ uzu kœdœ ayengœ lœkœ sabata.»

3

Yisu she uzu á kane ye tshu

(Wu 6a tœ Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ ɔl bale, Yisu kpa li ga lœ Sinagoga, œ gbœ anga uzu á kane ye tshu. ² Azu á ndje lœ lima tœ œsœnœ, mesho lima lœ ala endje kœwu too Yisu œ she uzunœ asœmœ dœ lœkœ sabata, yeka á œne kœgbo awa kœto meza pa ye. ³ Yé Yisu pa fœ uzunœ á kane ye tshu adœke: «Aalafo, œ na œ ka kpœgurunœ.» ⁴ Tshe yu azunœ adœke: «Lœkœ sabata yindœ nœ adœke azu mbœrœ ɔtshœrœ too ekperœ? Lœkœ sabata yindœ kœshe uzu too kœkatœ ye adœke tshe tshu?» Endje ngbœ kœkœ œ lœ ko ko ko. ⁵ Yisu shokœ endje vwirrr, tshelœ ye voro tœ endje kœ kœ kœ. Tshe sœ lima dœ adja oyo tœ lsu ye tœ kœwu ɔgbœ lsu nœ endje, yé œ pa fœ ayi koƒanœ adœke: «Yœ tshelœ kane zœ!» Tshe yœ tshelœnœ yé tœ farapu, kane ye gumatœ ye ngbewo. ⁶ Afarisayi wuta kœ lœ anda ngbœtœ, œ ngbœtœ endje pe kpœtœmœ dœ azu nœ Erodœ kœvwarandœ o'o tœ kœpara awa ndœ kœwo she dœ Yisu.

Azu ndjoro na ga ndœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 4.25; 12.15-16; Luk 6.17-19)

⁷ Yisu dœ ayambarœ nœ ye áalafo œ gitœ endje kœna ga tœ mangu Galilayi. Azu ndjoro lœ ogo Galilayi na manda ye. Anga endje to lœ ogo Yuda, ⁸ dœ Yerusaleme, 6a lœ ogo Idume, œdœ ogonœ á sœ 6a

atshi Yordane, dœ ogonœ á sœ mashenga dœ tshalakpi Tire dœ Sidona. Azu na lima ndjoro ga ndœ Yisu mbœrœ endje dji lima o'o tœ upu œneke kœ á tshe sœ lima kœmbœrœ tœnœ. ⁹ Yé Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke endje gumasœ aya agba bale ndœ ana mbœrœ adœke azu kœpoporo œne nene. ¹⁰ Gbambanœ nene, tshe she lima azu tœpanœ kpuru yeka á endjeneke á endje lœpe dœ kofa sœ kœgbugburutshelœtœ endje adœke œne goro she yeka á kœshe. ¹¹ Edœ ndje endjeneke á ndje sœ lima dœ ekpe ishiri, endje kœwu she, endje sœ lima kœyo ga tœ koda ye dœ kœve rawa adœke: «Edœ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.» ¹² Yisu rá endje adœke endje papandœ nœ fœ uzu bale nene.

Yisu ke aayi avwa nœ ye ndjokpa dœ bisha

(Wu 6a tœ Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Manda nœ Yisu œ ga pa kaga, œ e azu neke á tshe yindœ endje kœna ga ndœ ye. ¹⁴ Tshe ke endje ndjokpa dœ bisha yé œ fa endje tœ «ayi avwa» nœ ye. Tshe ke endje kœsœ awa bale dœ she, tœ kœvwa endje ndœ kœyisœ œrœ, ¹⁵ œdœ ndje pe kœza gbœgbœ kœgorœ dœ ekpe ishiri pa azu fœ endje. ¹⁶ Firi aayi avwanœ ndjokpa dœ bisha kœdœ: Shimu (á Yisu za anga f'iri ye ga pance adœke Petro), ¹⁷ Jake œdœ ayanœ dœ Yowane (endje bisha kœdœ agbolo nœ Zebedayi, Yisu tá f'iri endje adœke Boaneregese, ádánœ adœke, agbolo nœ kœsœ yavuru), ¹⁸ dœ Andere, Filipino, Bartelemi, Matie, Toma, Jake tshenœ Alefe, Tade, Shimu uzu Kanana, ¹⁹ dœ Yudasi Isikariote, œshe dá ka lima Yisu.

Yisu œdœ Belezebula

(Wu 6a tœ Mat 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10)

²⁰ Yisu gu ga scœnda yé azu ndjoro kpa ngbœtœ endje dji she. Mbœrœ tœnœ ataa, tshe gbœgbœ awa kœzirœ teasho œdœ ndje ayambarœ nœ ye nene. ²¹ Aayanœ dji ataa œ ngbœtœ endje, œ na manda ye ndœ kœto she mbœrœ endje gbe adœke: «Kumu ye djingili ye.»

²² Aayi kœyisœ awa akwa á endje to 6a lœ Yerusaleme pa fœ endje adœke: «Belezebula gbozu nœ ekpe ishiri sœ pa ye. (Eshe dá za gbœgbœ fœ she tœ kœgorœ dœ ekpe ishiri pa azu asœmœ.» ²³ Yisu e endje, œ pa fœ endje lœ gbaguru adœke: «Kotoo á Satana œ gorœ undu ye dœ tœ ye a? ²⁴ E kœsœ adœke azu lœ ogo bale kœndjœtshelœtœ endje, ogonœ œ kpa dœ ogo nene. ²⁵ Edœ azu lœ mazungu kœsœ dœ o'o lœ oporo tœ endje, mazungunœ œ sœpe nene. ²⁶ E kœsœ adœke Satana sœ kœnga koshe dœ azu nœ ye too œ kœsœ ndje adœke azu nœ

ye kurutshelœtœ endje, gbœgbœ ye œ ka, yé œndœ ye œ di nene.

²⁷ «Uzu á tshe kœyindœ kœli kœzi angba œrœ nœ ayi gbœgbœ, œ li adœke tshe i she vwagbagba ga tœnœ dœ uwu yeka á kœko œrœ nœ ye. ²⁸ Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ azu kœkœ dœ pe o'o ama endje á ndje pa. ²⁹ Kashe uzu neke á tshe kœpa ekpe o'o goro œsœ Otshœ Ishiri, Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ ye teasho nene mbœrœ tshe mbœrœ ekperœ.» ³⁰ Yisu mi lima ndœ nœ fœ endje ataa, mbœrœ endje pa lima adœke: «Ekpe ishiri sœ pa ye.»

Ayi Yisu dœ aaya nœ

(Wu 6a tœ Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Dœ anga œbœ bale, ayi Yisu dœ pe aayanœ na, œ sœpe 6a shu œ vwa uzu kœ'e she fœ endje. ³² Azu ndjoro á ndje lœ ati kœdji she pa fœ she adœke: «Oro osho kane! Ayi zœ dœ aaya zœ sœ kœpara bœ 6a shu.» ³³ Yisu gi fœ endje adœke: «Edœ kœdœ ayi mœ a? (Edœ kœdœ aya mœ a?)» ³⁴ Tshe shokœ endje á ndje lœ ga ati kœdji she karrœ, œ pa fœ endje adœke: «'E wu ayi mœ œdœ aaya mœ; endje dá lœ ati asœke. ³⁵ Uzu neke á tshe mbœrœ œneke kœ á Ndjaba yindœ nœ, uzunœ kœdœ aya mœ, yingœ mœ œdœ ndje pe ayi mœ.»

4

Ndœma toro nœ ayi kœlu ngwarœ

(Wu 6a tœ Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Yisu kpa kwatœ ye ndœ kœyisœ œrœ 6a tœ mangu Galilayi. Azu ndjoro ngbœtœ endje tœ kœdji she. Mbœrœ tœnœ ataa, tshe na œ œ ga lœ agba á sœ ga ati yeka azu ka yaba yaba ga tœ œshœ tœ makaga ungunœ á lœ tœ kœdji she. ² Tshe yi lima sœ œrœ ndjoro fœ endje lœ ndœma toro. Lœ kœyisœrœ nœ ye, tshe pa adœke: ³ «E dji mœ dœ œshœne! Anga uzu bale na lima ndœ kœlu ngwarœ ga lœ kindi nœ ye. ⁴ Bata á tshe sœ kœlu ngwarœ natœnœ, anga indjinœ yo ga indiri ama awa, ayanu wu œ de. ⁵ Anga indjinœ yo ga lœ oporo badja. E ko gbaa, kashe œ totoro kœgerœ tœnœ mbœrœ adœke œshœ mimi tœ oshœne nene. ⁶ Bata œbœ tœ vwege vwege, œ œbœ mbœrœ awa adœke eshenœ li œshœ gugu nene. ⁷ Anga indjinœ yo ga lœ ishi. Ishinœ gerœ œ ropa œtshœ ngwarœnœ yé awa adœke œ le gugu nene. ⁸ Anganœ yo ga lœ œtshœ œshœ. E ko, œ gerœ dœ œtshœnœ. E zu tshelœtœ endje, œ le zazu bale dœ ndjokpa (30), anganœ le zazu votœ (60), anganœ kama bale (100).» ⁹ Yisu pa fœ endje adœke: «Uzu á tshe kœsœ dœ utu kœdji dœ o'o, kaka tshe dji.»

Mbœrœ gadœ á Yisu œ yisœ œrœ lœ ndœma toro a?

(Wu 6a tœ Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Ɔlɔnɔe á Yisu gi lima tɔe ye tɔe azu á sɔe kuti ye, endje á ndje sɔe lima kɔena manda ye dɔe pe ayambarɔe nɔe ye ndjokpa dɔe bisha gitɔe endje ga indiri ye tɔe kɔeyu she tɔe ádá ndɔema toronɔe á tshe pa má asɔemɔe. ¹¹ Yé tshe gi o'o fɔe endje adɔeke: «Mbɔerɔe e'e, Ndjaba yisɔe ádá o'o Ogo gbozu nɔe ye á zatɔe endje yiwa tɔenɔe fɔe 'e yé, kashe anga azu á ndje lɔe 6a shu, endje dji o'o kɔ kolɔe 6ata ndɔema toro gbambanɔe, ¹² mbɔerɔe adɔeke endje li kɔetɔndɔe ɔerɔe dɔe ɔtshɔnɔe kashe endje wu nene, yé endje li kɔedji o'o dɔe ɔtshɔnɔe kashe endje za tshelɔe katanɔe kporo nene, ete nene endje fa má tshalɔsu endje yé Ndjaba ɔe yindɔe kɔedjerɔendɔe ekperɔe nɔe endje.»

Yisu pandɔe ádá ndɔema toro nɔe ayi kɔelu ngwarɔe

(Wu 6a tɔe Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Manda nɔe, tshe kpa kɔeyu endje adɔeke: «E djidji tshelɔe kata ndɔema toronɔe asɔeke nene a? Atamɔe 'e wu má sɔe ádá anga udunɔe koto o? ¹⁴ Ayi kɔelu ngwarɔe nɔe asɔemɔe kɔedɔe ayi kɔeyisɔe O'o ama Ndjaba fɔe azu. ¹⁵ Anga azu lɔe 6ata ama awa. O'o ama Ndjaba na ga ndɔe endje 6ata indji ngwarɔe á yo ga tɔe ala awa. Endje kɔedji O'o ama Ndjaba, Satana na ɔe kakara tɔe ɔsu endje. ¹⁶ Anga azu lɔe ndje 6ata indji ngwarɔe ɔeneke á yo ga lɔe djeere badja. Ɔlɔ á endje kɔedji O'o ama Ndjaba, endje yindɔe nɔe katsha dɔe yanga, ¹⁷ kashe ɔendɔe kɔeyindɔerɔe nɔe endje ɔe di nene mbɔerɔe eshe endje lili ɔshɔ nene. Endje lili kɔela banga mbɔerɔe O'o ama Ndjaba nene ɔedɔe o'o kɔena ga ndɔe endje yeka á endje ka ngbiri lɔe kɔeyindɔerɔe nɔe endje nene. ¹⁸ Anga azu lɔe 6ata indji ngwarɔe ɔeneke á yo ga lɔe ishi. Endje dji O'o ama Ndjaba dɔe ɔtshɔnɔe, ¹⁹ kashe oyo tshapashɔnɔe asɔeke, yanga kɔegbɔerɔe á sɔe kɔefara azu, dɔe pe tshelɔe áká gbetshelɔe kɔkɔ á zuzu tɔe ɔsu endje. Tɔenɔe kɔ dá ndi tshelɔe O'o ama Ndjaba. Mbɔerɔe tɔenɔe ataa, awa adɔeke endje mbɔerɔe ɔtshɔerɔe gugu nene. ²⁰ Anganɔe yo ga lɔe ɔtshɔ ɔshɔ. Ɔtshɔ ɔshɔnɔe kɔedɔe azu neke á ndje dji O'o ama Ndjaba á gbɔndɔe nɔe ga tɔe ɔsu endje, á matɔe endje dɔe ɔtshɔ akwa manda kɔedji o'onɔe. Endje kɔedɔe ngwarɔe neke á gerɔe berea berea, ɔe le zazu bale dɔe ndjokpa (30), anganɔe zazu voto (60), yé anganɔe ndje kama bale (100).»

O'o tɔe upu nɔe miinda

(Wu 6a tɔe Luk 8.16-18)

²¹ Yisu pa fɔe endje adɔeke: «Uzu kɔeta owo ga tɔe miinda, tshe za ga tshakudu ɔsú too 6a tshakudu kelekpa a? Endje za miinda 6a pa gbarɔe kɔeza miinda ga panɔe, ɔe sɔesɔe atamɔe nene a? ²² Kolɔenɔe ataa, o'o á zatɔe endje yiwa tɔenɔe, ɔe matɔe endje ngbii dɔe

eshenɔe kɔkɔ. ²³ Uzu á tshe kɔesɔe dɔe utu nɔe kɔedji dɔe o'o, kaka tshe dji!» ²⁴ Yisu kpa mindɔe nɔe fɔe endje adɔeke: «'E gbe dɔe o'onɔe á 'e dji asɔeke. Kolɔe awa bale 6ata á 'e sɔe kɔezatɔe 'e fɔe azu, awa bale Ndjaba ɔe to ɔtshorɔe fɔe 'e tapanɔe kpoliro. ²⁵ Gbambanɔe nene, ɔeshe á tshe kɔesɔe dɔe ɔerɔe ndjoro, endje za anganɔe ga pa nɔe; tsheneke á tshe kɔegugu dɔe ɔerɔe nene, endje ko ɔeneke teasho á ɔepe tshakane ye.»

O'o mbɔerɔe ngwarɔe á gerɔe kuti ye

²⁶ Yisu kpa pa adɔeke: «Ogo gbozu nɔe Ndjaba sɔe 6ata uzu lu ngwarɔe ga lɔe ɔshɔ. ²⁷ Uzu á tshe lu ngwarɔe lo olɔ dɔe butshɔ ɔe na ana dɔe ɔlɔ. Ɔlɔ kɔewuta ngwarɔe dɔe pe kɔegerɔe tɔenɔe, ayi kɔelu ngwarɔenɔe wuwusɔe nɔe bale nene. ²⁸ Ɔshɔ mbɔerɔe kotoo á ngwarɔe ɔe gere a? Utshunɔe kɔ, ungbu ngwarɔenɔe ɔe wuta yekane á manda nɔe elenɔe ɔe u. Tɔe votɔnɔe á kakonɔe ɔe vuru lɔe kumunɔe yeka á tɔetɔe kɔegerɔe tɔenɔe. ²⁹ Ɔlɔ á elenɔe kɔegbɔ yeka á azu ɔe na kɔewa tɔenɔe, kɔeverɔe too kɔekɔ tɔenɔe mbɔerɔe olonɔe li ye.»

O'o mbɔerɔe ele mutarde

(Wu 6a tɔe Mat 13.31-32; Luk 13.18-19)

³⁰ Yisu kpa yu osho adɔeke: «Ogo gbozu nɔe Ndjaba sɔe koto o? Ndɔema toro gadɔe dá li dɔe tɔenɔe adɔeke a kɔedji a? ³¹ Ogo gbozu nɔe Ndjaba sɔe 6ata ele mutarde. (E kɔedɔe kɔelu tɔenɔe, elenɔe sɔe teasho ga tshakudu leyɔ kɔ pa ɔshɔ. ³² Manda kɔelu tɔenɔe ɔe kɔeko, ɔe zutshelɔetɔe ye. (E gerɔe tɔe ingirinɔe kɔerɔpa kako dɔngɔ para kɔkɔ lɔe kindi. Ganeanɔe ɔe gboro tɔe ɔtshɔnɔe kɔeli adɔeke ayanu mbɔerɔe koma endje ga tshakudunɔe.»

³³ Yisu yisɔe ɔerɔe fɔe azu lɔe ndɔema toro ndjoro 6ata ɔeneke mbɔerɔe adɔeke endje kɔedji ádá o'onɔe á ɔene sɔe tɔe kɔepa fɔe endje. ³⁴ Tshe sɔe lima kpalakpala kɔepa o'o ko dɔe ndɔema toro kashe endje kɔesɔe kolɔenɔe dɔe ayambarɔe nɔe ye yeka á tshe gbara ala o'onɔe ngbii fɔe endje.

Yisu rá yugu

(Wu 6a tɔe Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Kolɔe dɔe ɔlɔnɔe asɔemɔe, dɔe ɔgbɔ kidala, Yisu pa fɔe ayambarɔe nɔe ye adɔeke ɔene zu ga atshi egerɔe ungu adanga. ³⁶ Ataa endje ka lima tɔe azu ti, ɔe za Yisu dɔe agba neke á tshe sɔe lima lɔenɔe yé anga angbii agba lɔe lima indiri nɔe. ³⁷ Ɔata á endje sɔe lima kɔezu ungu, ndavuru yugu za gu tɔenɔe kɔikɔkɔkɔ. Loko na, yakpa ungu tu yé ɔe ɔ dɔe agba tshé tshé tshé, agba yindɔe kɔenduru tɔenɔe. ³⁸ Yisu sɔe 6a tɔe budu agba, ɔe za kumu ye ga pa tikumu, ɔe lo ye. Ayambarɔe nɔe ye jo she ɔe pa fɔe she adɔeke: «Ayi kɔeyisɔerɔe, á tshu ke a! 'Bɔe gbe kotoo dɔe ɔerɔe á mbɔerɔe dɔe kumu azɔe asɔeke a?»

³⁹ Yisu jo læ olo, æ gbagbara yugu, æ pa fœ ungu adœke: «Tuturu nene! Sœ koko!» Tshelœ yugu wa ngbewo yé osho yi tá. ⁴⁰ Yisu yu ayambarœ nœ ye adœke: «Mbœrœ gade awa sœ tœ 'e ata a? 'E gugu dœ kœyindœrœ nene a?»

⁴¹ Uvuru endje i lima gara yeka endje sœ lima kœvwi o'o ugurutœ endje adœke: «Tsheneke kœdœ dœ yeka á ungu dœ pe yugu kœ œ dji she atake a?»

5

*Yisu she uzu á ekpe ishiri sœ pa ye
(Wu 6a tœ Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)*

¹ Yisu dœ ayambarœ nœ ye zu ga tshi Galilayi 6a tœ ogo nœ Ageresaye. ² Kœjerœ kolœ ga ati læ agba atake, anga yakoshe á tshe sœ dœ ekpe ishiri pa ye to 6a pa udu akuzu, œ na para tshatshu ye. ³ Tshe sœ lima kœsœ sheko 6a pa udu akuzu yé uzu bale ga ashœ á tshe li tœ kœi she ga tœnœ gugu nene. (Ædœ ndje dœ djingiri gbaa, œ mbœrœ œrœ bale tœ ye nene. ⁴ Mbœrœ kpala kpala endje i lima ada ye dœ uwu aza, œ i kane ye dœ djingiri, kashœ tshe sœ kœsœtshelœ nœ kœ. Ayi gbœgbœ á tshe li tœ kœza she para adœke tshe kœmœ too gugu bale nene. ⁵ Butshœ dœ œbœ kœ, tshe sœ lima kœsœ waa 6a pa udu akuzu dœdœ pe 6a pa kaga kœta rawa œdœ kœgbi kotœ ye dœ badja.

⁶ Bata á tshe wu Yisu læ ingirinœ, tshe kpa dœ œrœ œ gote ga utshu ye. ⁷ (E ve rawa dœ œgbœ adœke: «Yisu Gbolo nœ Ndjaba 6a lafo, 6œ yindœ kœmbœrœ gade tœ mœ a? Mœ ki fœ 6œ dœ i'iri Ndjaba adœke 6œ gágága kumu mœ nene!» ⁸ Tshe ki lima ataa mbœrœ Yisu pa lima fœ she adœke: «Ekpe ishiri, wuta læ uzunœ asœke!»

⁹ Yé Yisu yu she adœke: «I'iri zœ kœdœ dœ?» Tshe gi fœ she adœke: «I'iri mœ kœdœ Kœngba, gbambanœ nene 'a sœ azu ndjoro.» ¹⁰ Tshe ki dœ œgbœ, œ pa fœ Yisu adœke tshe wvawva œne ga læ angbi ogo nene.

¹¹ Egerœ ukpulu akœso læ lima kœzirœ tœ ada kaga. ¹² Atamœ ekpe ishirinœ ki fœ Yisu adœke: «Vwa 'a dœ 'a na œ li ga læ akœso.» ¹³ Yisu za awa fœ endje yé endje wuta læ uzunœ, œ kpa œ li ga læ ukpulu akœso. Endje læ lima kutu bisha (2.000) á to 6a pa kaga yeka á tara uru uru gu ga la ngu, á nduru kœkœ.

¹⁴ Aayi kœgbœndœ akœsonœ kpagu lima dœ œrœ ndœ kœpandœ œsœ œrœ á mbœrœtœ endje fœ azu læ kindi wuta tœnœ kpaa ga lakpi, yé azu ndjoro na lima ndœ kœwu œrœnœ á wuta asœmœ. ¹⁵ Endje na ndoo dœ Yisu á wu yakoshœnœ á tshe sœ lima dœ aekpe ishiri ndjoro pa ye asœmœ. Tshe sœ kpakparakpa dœ budu ye ga ati, œ verœ læba ga tœ ye á sœ ko ko ko. Awa

za azu kœ. ¹⁶ Azu á ndje wu lima œrœ á mbœrœ fœ uzunœ á ekpe ishirinœ sœ lima pa ye œdœ pe tœ upu nœ akœsonœ asœmœ, mindœ œsœnœ fœ anga endje. ¹⁷ Endje ki ga tœ Yisu adœke tshe gitœ ye læ ogo nœ œne ye.

¹⁸ Kœgu Yisu ndœ kœœ ga læ agba, uzu ekpe ishiri sœmœ ki ga tœ ye adœke œdœ tshe kœyindœ nœ œne gu dœ she awa bale. ¹⁹ Kashœ Yisu yiyindœ nœ nene á pa fœ she adœke: «Gu ga ndœ ayo zœ, œ pandœ œneke á Gbozu Ndjaba wu oyo zœ á mbœrœ fœ 6œ.» ²⁰ Yakoshœnœ gu lima œ tetœ kœmindœ œneke kœ á Yisu mbœrœ fœ she tara tœnœ ngbœœ læ ogo á i'irinœ kœdœ Tshalakpi Ndjokpa. (E fa o'o gooo na tœnœ læ ama azu kœ yi kumu anda yi budu nœ.

*Yisu shé yawuru nœ Jaeruse dœ pe yashe
kœba indji*

(Wu 6a tœ Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Yisu kpa zu ungu dœ agba. Kœwuta she 6a atshinœ ataa, azu ngbotœ endje ndjoro dji she 6a tœ makaga ungunœ. ²² Anga gbozu tshapa Sinagoga á i'iri ye kœdœ Jaeruse na, œ wu Yisu, œ gote ga utshu ye, ²³ á ki ga tœ ye adœke: «Yawuru nœ mœ ndo dœ kuzu. Wu oyo mœ dœ œ tœ kane zœ ga pa ye, tshe she œ sœ dœ soro.» ²⁴ Yisu yindœ nœ, œ gu tœ awa bale dœ she. Azu ndjoro tœ manda ye œ sœ kœgoro she na tœnœ.

²⁵ Anga yashe bale dœ kœba indji sœ ndje lima ugurutœ azunœ. Tshe lo lima dœ kœba indjinœ ungu ndjokpa dœ bisha, ²⁶ tshe wu oyo kœkœ tœ awa azu kœshe she yé œ ndi ngendja nœ ye kœkœ gbambanœ. Kœbanœ kpa oma dœ œgbœnœ, ga pa nœ dœmœ tshelœ akœ ye kakara nene. ²⁷ Tshe dji ndœ œsœ Yisu, œ na ga læ oporo tœ azu. (E gba dœ œgœ ye œrrr á goro læba nœ ye. ²⁸ Mbœrœ tshe gbe lima adœke: «(Ædœ mœ kœgoro kolœ læba nœ ye, kœba nœ mœ œ ka.» ²⁹ Petœ œsœnœ kœba indji nœ ye voro kpa yé tshe wusœ nœ adœke œne she ye.

³⁰ Tralœ Yisu wu lima adœke anga gbœgbœ wuta læ œne. Á fate ye karr á yu osho adœke: «(Ædœ dá turutœ læba mœ a?)»

³¹ Ayambarœ nœ ye gi o'o fœ she adœke: «(Bœ wuwu azu ndjoro á ndje sœ kœro dara 6œ asœke nene yeka á yu 'a adœke œdœ dá turutœ læba nœ zœ a?)» ³² Ataa gbaa, Yisu para osho djitœ ye tshakpata kœwu uzu á tshe mbœrœ œrœ asœmœ.

³³ Yashe kœbanœ dœ gbara gbara gbara dœ awa mbœrœ á tshe wusœ œrœ á mbœrœtœ endje fœ she. Tshe na œ te ga utshu Yisu œ pandœ adja o'o kœ fœ she. ³⁴ Yisu pa fœ she adœke: «Gbolo nœ mœ, kœyindœrœ nœ zœ she 6œ ye; gu dœ œtshœnœ. Kœba nœ zœ ka ye.»

³⁵ Damba o'o sœpe læma Yisu, azu to 6a scœnda nœ gbozu Jaeruse, œ pa fœ she

adøke: «Gbolo yawuru noe zoe tshu ye. Ádá kændanga ayi kœyisœrœe kœedœ gadœ?»³⁶ Kashe Yisu ghegbe dœ o'onœe asœmœ nene, œ pa fœ Jaeruse adøke: «Awa zaza 6œ nene, sœ kolœ dœ kœyindœrœe.»³⁷ Tshe pakata udu azu kœ kœna dœ she, œ za awa kolœ fœ Petro, dœ Jake œedœ pe ayancœ dœ Yowane.³⁸ Kœwuta endje 6a scœnda noe Jaeruse, Yisu wu igbi, œ dji tshama azu ndjoro kœki dœ rawa dœ œgbœnœ.³⁹ Tshe li ga scœndœ, œ yu endje adøke: «Ádá iki dœ rawa noe 'e kœedœ gadœ? Gboloncœ tshutshu nene, tshe sœ tœ olo.»

⁴⁰ Endje tetœ kœmœ she. Tshe gœrœ endje kœ ga ushu, œ sœpe kolœ dœ aba gbolo, dœ ayincœ œedœ pe dœ ayambarœ noe ye votœ. Endje li 6a tœ osho á oko gboloncœ sœ tœncœ.⁴¹ Tshe to kane ye ga pa gboloncœ, œ e she adøke: «Talita kumi!» (Ádancœ adøke: «Yawuru, mœ pa fœ 6œ adøke 6œ áalafœ!»)⁴² Trale gbolo áafo œ tetœ ana (gbolo noe ungu ndjokpa dœ bisha). Azu wu atamœ, œ te o'o gooo lœ ama endje natœncœ djezœ.⁴³ Kashe Yisu kœ endje dœ œgbœ adøke endje papandœ noe fœ uzu bale nene. Tshe pa fœ endje adøke endje para kœzirœe fœ she.

6

Yisu 6a lœ Nazarete

(Wu 6a tœ Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Yisu katœ oshoncœ asœmœ ti œ gu ga lakpi á tshe gerœ lœncœ yé ayambarœ noe ye na manda ye.² Dœ lœkœ sabata, tshe tetœ kœyisœ œrœ 6a lœ Sinagoga. «Za awa fœ azu ndjoro á ndje sœ kœdji she, yé endje yu osho adøke: «Asœke kpa to kpœta a? Tshe kpa gbœ kœwusœrœe œeneke 6a ndœ dœ? Tshe gbœ awa afá neke 6ata ma a?»³ «E doédœ she kœedœ ayi kœeguma ma6aya nene a, gbolo noe Mareya, aya Jake, dœ Joze, dœ Shimu œedœ ndje Yuda nene a? Ayingœncœ lœlœ kpœ ndœ azœ kpœke nene a?» Mbœrœe tœncœ ataa, endje vwara lima tœ endje tœ kœsœ dœ kœyindœrœe ga ndœ ye.⁴ Yeka á Yisu gi o'o fœ endje adøke: «Endje liscœ ayi kœgbara o'o tœ osho kœ. Kolœ 6a scœnda noe ye, uгурutœ ayancœ dœ ayingœncœ, lœ mara ye dá endje liliscœ ye nene.»⁵ Yisu lili lima kœmbœrœe afá lœ Nazarete nene. Kolœ gbadjagara anga azu á ndje sœ dœ kœfa dá tshe to kane ye ga pa endje á endje she kœ lœ kœfa noe endje.⁶ Yé œgbœ lœsu noe endje za lima awa fœ Yisu waa.

Yisu vwa ayambarœ noe ye ndjokpa dœ bisha

(Wu 6a tœ Mat 9.35; 10.1-15; Luk 9.1-6)

Manda noe, Yisu na kœyisœrœe djelœ ogo kœ á lœ dje indiri tœ endje.⁷ Tshe e ayambarœ noe ye ndjokpa dœ bisha, œ tetœ kœvwa endje bisha dœ bisha, œ za gœgbœ

kœropa ekpe ishiri fœ endje.⁸ «E za o'o fœ endje adøke: «'E zaza œerœ potœ 'e lœ anancœ nene, 'e za kolœ tshœngbœlœ bale. (Edœ rœgo, œdœ ngbade too ngendja, 'e zaza œerœ bale ga lœ uwu tœ 'e nene.⁹ 'E verœ œerada noe 'e ga tœ ada 'e kashe 'e koko lœba bisha nene.»

¹⁰ Tshe kpa pa fœ endje adøke: «E kœsœ adøke 'e wuta 6a lakpi ogo bale, 'e lo kolœ lœ anda á ndje yisœ noe fœ 'e œerrr ga tœ olo á 'e katœ tshakpœtœmœ ti.¹¹ Á œ kœsœ ndje adøke anga azu tshalakpi bale kœvwaratœ endje tœ kœza osho kœsœ fœ 'e too tœ kœdji o'o ama 'e; 'e katœ tshalakpinœ ti. Tœ kœma fœ endje adøke endje mbœrœe ekperœ, 'e gœrœ trusha tshada 'e ti kpœtœmœ.»

¹² Ayambarœ noe ye na kœyisœrœe fœ azu adøke: «'E fatshalœsu 'e.»¹³ Endje gœrœ lima ekpe ishiri ndjoro pa azu, yé œ tá kada ga tœ aayi kœfa ndjoro á she endje.

Kuzu Yowane ayi kœza batisimu

(Wu 6a tœ Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

¹⁴ Dœ londœncœ asœmœ, gbozugo Erode dji o'o dœ i'iri Yisu mbœrœe i'iri ye za osho kœ. Endje gbe lima tœ ye adøke: «Yowane ayi kœza batisimu dá wuta lœ akuzu, ádancœ á tshe sœ dœ gœgbœ tœ kœfa œerœ dœmœ.»

¹⁵ Anga endje adøke: «Eliya dœmœ.» Yé ili udu endje pa œncœ endje adøke: «Tshe kœedœ ayi kœgbara o'o ama Ndjaba 6ata ongboro anga endje á ndje gbara lima utshuncœ.»¹⁶ Erode dji o'onœ ataa œ pa ngbewo adøke: «Adja Yowane ayi kœza batisimu á mœ wa lima igi ye dá wuta lœ akuzu asœmœ.»

¹⁷ Erode vwa lima aturugu noe ye adøke endje za she œ i she dœ djingiri, yé œ vwi she ga lœ kána mbœrœe upu noe Erodiade, awo ayancœ dœ Filipino á tshe to lima she.¹⁸ Gbambancœ nene, Yowane pa lima fœ Erode adøke: «E lili dœ 6œ adøke 6œ ka ga tœ awo aya zœ nene.»¹⁹ Mbœrœe o'onœ asœke, Erodiade za lima ókœ Yowane ga lœ ye, œ yi lima ndœ kœwo she kashe awa gugu damba lima tœ ye nene.²⁰ Gbambancœ nene, Erode sœ lima kœliscœ Yowane mbœrœe tshe wu lima scœncœ adøke tshe kœedœ uzu á tshe sœ ndjii œedœ yerœ, yé tshe sœ lima kœgbœndœ ye. Dœ londœ á Erode kœsœ lima kœdji Yowane, tshe wuwu lima sœ œerœ kœmbœrœe tœncœ nene. Ataa atamœ ndje gbœa, tshe sœ lima dœ ogo kœdji she.

²¹ Andaa anga olo bale, awa kœrœ fœ Erodiade dœ lœkœ angbœ kœzu Erode. Erode e angbœ kœgbe dœ olo kœzu she. Tshe e agbozu kumu akwa noe ye dœ pe endje noe tshapa aturugu œedœ ndje pe agbozu tshapa ogo Galilayi á kœkurutshelœe yanga noe ye dœ endje.²² Yawuru noe Erodiade li 6a scœnda, œ vitœ ye yé œ ga tœ Erode dœ azu á tshe

e endje ndœ angbonœ tãpanœ kpuru. Á gbozugo Erode pa fœ yawuru sœmœ adœke: «Yõndœ œerœ kã á 6œ yindœ nœ, dœ mœ za fœ 6œ.»²³ Erode wa igi ye dœ osho adœke: «Erode neke kã á 6œ e osho ndœ nœ, mœ ko fœ 6œ. E dœ 6œ kœgbe ndje dœ tshakala ogo á mœ sœ pa nœ, mœ wa fœ 6œ.»

²⁴ Yawuru wuta œ yu ayinœ adœke: «Erode gade dá mœ kœ'e osho ndœ nœ a?» Ayinœ gi fœ she adœke: «E osho ndœ kumu Yowane, ayi kœza batisimu.»²⁵ Yawuru gbãgbõtœ ye wuta tœnœ ga tshatshu gbozugo Erode, œ pa fœ she adœke: «Mœ yindœ nœ adœke 6œ za kumu Yowane, ayi kœza batisimu ga lœ kalango ngõngõ asœke fœ mœ.»²⁶ E za lima oyo tœ lœsu Erode tœ kœdji ata. Yé awa kœfa o'o gugu lima nene mbœrœ á tshe wa lima igi ye utshu azu kã á tshe e lima endje ndœ angbo nœ ye.²⁷ Pe kpœtœmœ, tshe vwa anga turugu adœke tshe na œ gu dœ kumu Yowane fœ œne. Turugunœ na 6a lœ kãnga, œ wa igi Yowane,²⁸ œ za kumu ye ga lœ kalango, œ gu dœ tœnœ fœ yawurunœ á tshe za fœ ayinœ.²⁹ Ayambarœ nœ Yowane dji o'onœ atamœ, œ na œ za oko ye á shi 6a lœ udu.

Yisu to rœgo fœ azu kutu mindu (5.000)

(Wu 6a tœ Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yow 6.1-14)

³⁰ Aayi avwanœ fatœ endje gu ga ndœ Yisu, œ pandœ œneke kã á ndje mbœrœ lœ ana kœyisœrœ nœ endje kã fœ she.³¹ Yisu pa fœ endje adœke: «'E nœtœ 'e ngerrr ga mabunœ œ yatœ 'e teasho kane.» Mbœrœ azu lœ lima kœdaratœ endje tãpanœ kpuru, anga ndje kœna anga ndje kœgu á awa adœke Yisu dœ ayambarœ nœ ye yi anga œrœ hiaru ga lœ ama endje gugu nene.³² Endje œ ga lœ agba, œ gitœ endje ga tœ osho á azu gugu lima tœnœ nene.

³³ Azu ndjoro wu endje kœna tœnœ atamœ, œ vwanga endje dœ ada endje yé á wuta 6a tœ oshonœ á endje sœ kœna ga tœnœ.³⁴ Kœjerœ Yisu lœ agba atake, tshe wu azu ndjoro, œ za oyo fœ she tœ lœsu ye mbœrœ endje sœ 6ata apata neke á ayengœ endje gugu nene, á tshe tetœ kœyisœ œrœ ndjoro fœ endje.³⁵ Bata œlœ ro ye, ayambarœ nœ ye gitœ endje ndoo dœ she, œ pa fœ she adœke: «Orosho, asœ kœdœ tshelœ kpagagasho, œlœ ro yé a lœpe kpœke.³⁶ Pandœ nœ fœ azunœ ndjoro asœke adœke endje wuta ga lakpi too ga lœ kindi indiri tœ œœ œ para kœzirœ.»

³⁷ Yé Yisu gi fœ endje adœke: «'E para rœgo dœ tœ 'e á kœto fœ endje.»

Endje pa fœ she adœke: «Bœ yindœ nœ adœke a na œ yõ mapa ndœ denari kama bisha yekane á kœto fœ endje a?»³⁸ Á Yisu kœyu endje adœke: «'E sœ dœ mapa kotoo? 'E na dœ wu kane.» Endje na œ di, œ pa

fœ she adœke: «A sœ dœ mapa mindu dœ ageatshalangu bisha.»

³⁹ Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «'E pa fœ endje adœke endje kpútœ endje ga ati ga pa gusu.»⁴⁰ Endje lœ ga ati œ kpútœ endje ga tœnœ kama bale (100), anga endje zazu bisha dœ ndjokpa (50).⁴¹ Yisu ko mapa sœmœ mindu dœ pe ageatshalangu bisha asœmœ, œ me sho ga lafo œ ki fœ Ndjaba. Tshe kavwa tshelœ mapanœ, œ ko fœ ayambarœ nœ ye adœke endje kurutshelœnœ tœ azunœ. Tshe kuru ndje tshelœ ageatshalangunœ bisha asœmœ tœ azu kãkã.⁴² Azu kãkã zi yé udu endje sú.⁴³ Ayambarœnœ ngbãa udu rœgonœ á sœpe lima manda endje ga lœ kingi ndjokpa dœ bisha.⁴⁴ Ayakoshe á ndje zi lima œrœnœ lœ kutu mindu (5.000).

Yisu na pa ungu dœ adaye

(Wu 6a tœ Mat 14.22-33; Yow 6.16-21)

⁴⁵ Hara manda nœ, Yisu vwa ayambarœ nœ ye kpa kœœ ga lœ agba kœzu utshunœ á kœkatœ she 6a itshi ungu 6a tœ awa tshalakpi Betesayida; œ gi udu azu kã ga tœ ogo endje.⁴⁶ Manda kœkatœ endje ti, tshe œ ga pa kaga ndœ kœki fœ Ndjaba.⁴⁷ Kœwuta ga tœ adila, agba lœ lima 6a uguru ungu, yé Yisu sœ kuti ye 6a tœ ama osho.⁴⁸ Tshe wu lima adœke kœi kayi li lima tœ ayambarœ nœ ye mbœrœ yugu to 6a utshu endje á sœ kœgi endje ga manda nœ. Lœ gurutsha, Yisu na pa ungu dœ ada ye gu tœnœ ga ndœ endje, yé á yindœ kœro endje voro.⁴⁹ Kœwu she kœna pa ungunœ ataa, endje gbe adœke anga ngandoro azu dœmœ á yi ama endje lœ rawa.⁵⁰ Manda nœ, endje wu she kporo yé awa litœ endje. Trale, Yisu vwa o'o fœ endje adœke: «Lœsu 'e sœ ziti; awa mbœmbœrœ 'e nene. (E mœ kœœœ!)»⁵¹ Tshe gitœ ye ndo dœ endje, œ œ ga lœ agbanœ yé yugu ka ngbewo. E za lima awa fœ endje tãpanœ kpuru,⁵² mbœrœ adœke endje wuwusœ tshelœ kata œrœ á tshe mbœrœ adœke mapa gu kpœ nene, mbœrœ œgbœ lœsu nœ endje.

Yisu shé ayi koba 6a lœ Genazarete

(Wu 6a tœ Mat 14.34-36)

⁵³ Manda kœzu ungunœ, endje du agba ga tœ mangu, œ wuta ga lakpi ogo Genazarete.⁵⁴ Kœjerœ endje kolœ lœ agba ataa, azu gbœ Yisu kpœ,⁵⁵ œ za œrœ kpœtœnœ ndœ kœrœ ayi koba lakpi para, œ ko endje dœ kelekpœ kpagu tœnœ ga tœ osho á Yisu sœ lima tœnœ.⁵⁶ Osho kã á Yisu sœ lima kœna tœnœ, œdœ lœ aya ogo too lœ egerœ ogo too ndje ga indirinœ; endje sœ lima kœko ayi koba ga tœ ala awa, kœki fœ Yisu adœke tshe za awa fœ endje adœke ndje goro amba ama lœba ye. Yé, endje para kãkã á ndje goro lima lœba ye, endje she.

7

O'o mbæræ awa akwa nœ Ndjaba

¹ Ǿ bale, Afarisayi dœ pe anga aayi kœyisœ awa akwa á ndje to 6a lœ Yerusaleme ngbætœ endje dji Yisu. ² Endje wu anga ayambarœ nœ Yisu kœzi œrœ dœ uburu, œ yindœ kœpa adœke endje djudjuto kane endje nene. ³ Ádánœ adœke, Afarisayi dœ pe udu Ayuda kœ zizi œrœ utshu kœdjuto kane endje kpaá 6a tœ dingini endje nene. Ɛtœncœ kœdœ o'o á endje gbœ manda aata endje. ⁴ Ɛdœ endje kœto 6a lœ zando á kœgu, utshu kœziœ, œ li adœke endje djuto kane endje yeka. Endje lœpe ndje kœgbœndœ ata o'o aata endje ndjoro 6ata: mara kœdjuto tshelœ yashi dœ pe lœsú, œdœ ndje gbarœ á ndje mbærœ dœ wola kowo.

⁵ Ádánœ ataa á Afarisayi dœ aayi kœyisœ awa akwanœ yu Yisu adœke: «Mbærœ gade á ayambarœ nœ zœ za o'o ama aata ndje ti yé á zi œrœ dœ uburu tœ kane endje ma a?» ⁶ Yisu gi fœ endje adœke: «Isaya gbara lima o'o dœ ádá 'e adœke 'e kœdœ awulapatsho, á su liya la Buku nœ Ndjaba adœke:

“Azunœ asœke donga mœ kolœ lœ ama endje gbambanœ,
kashe 6a tœ lœsu endje, endje yiyindœ mœ nene.

⁷ Endje wu oyo kœdonga mœ gbambanœ mbærœ endje sœ kœyisœ adja œrœ á to 6a ndœ azu.”»

⁸ Yé Yisu pa fœ endje adœke: «'E za awa o'o nœ Ndjaba vw'i, œ ga kolœ kœpa o'o á to 6a lœ ama azuzu.»

⁹ Yé tshœ kpa pa adœke: «'E katœ kœlisœ awa o'o nœ Ndjaba kolœ mbærœ kœyorœndœ o'o á to 6a lœ ama 'e dœ tœ 'e. ¹⁰ Gbambanœ nene, Moyize pa lima adœke: “Kpa awa aba zœ dœ ayi zœ,” ndje adœke: “Uzu á tshœ kœgu œsœ abanœ dœ ayinœ, endje wo she ye.” ¹¹ Kashe 6a ndœ 'e, œ kœsœ adœke uzu pa fœ abanœ dœ ayinœ adœke: “Ɛrœ á mœ yi má ndœ kœza fœ 'e kœdœ korba*, mœ gbœndœ nœ fœ Ndjaba”, ¹² 'e kpa zaza awa fœ she kœmbærœ œrœ bale fœ abanœ dœ ayinœ nene. ¹³ Ataa, 'e sœ kœgbatshelœ o'o ama Ndjaba mbærœ o'o ama aata 'e á 'e lœ tœ kœyisœ nœ. Awa bale ndje dœ anga œrœ ndjoro a 'e lœpe kœmbærœ tœncœ.»

*Ɛrœ á ndi lœsu uzu**(Wu 6a tœ Mat 15.10-20)*

¹⁴ Yisu kpa e azu ndjoro á pa fœ endje adœke: «'E' e kœ 'e dji mœ dœ Ɛtshœncœ yé 'e wusœ nœ adœke, ¹⁵ œ dœdœ œrœ á to 6a shu á li ga lœ uzu dá ma she tœ ayi uburu nene kashe œneke kœ á to 6a tœ lœsu uzu á wuta dá ma she tœ ayi uburu. [¹⁶ Uzu á tshœ kœsœ dœ utu ndœ kœdji o'o, tshœ dji.]»

¹⁷ Yisu katœ azunœ ti œ li ga sœnda. Ayambarœ nœ ye tœtœ kœyutœ endje ugu-rutœ endje tœ ádá o'o á tshœ wuta má kœpa tœncœ asœmœ. ¹⁸ Tshœ gi o'o fœ endje adœke: «'E' e ndje, 'e gugu dœ kœwusœrœ ndœ kœdji dœ tshelœ kata o'œncœ asœke nene a? 'E wuwusœ nœ damba nene adœke œrœ kœ á to 6a shu á li ga lœ uzu fafa uzu tœ ayi uburu nene na a? ¹⁹ Ɛneke á to 6a shu lili ga lœsu uzu nene, œ li ga lœ uvu yé manda nœ œ wuta lœ œkœ ye ga ushu.» Tshœ yi lima ndœ kœma adœke kœziœ bale á dœ uburu gugu nene. ²⁰ Yisu kpa pa adœke: «O'o á sœ 6a lœ uzu, œ kœwuta ga ushu dá ma uzunœ tœ ayi uburu. ²¹ Mbærœ adœke tshelœ uzu kœdœ tshalœsu ye, osho á gbetshelœ kœ œ wuta tœ kœmbærœ dœ œrœ 6ata ngbindœrœ, kœzi angba, kœwo azu, ²² kœpara awo azu too akœ azu, kœsœ dœ ogo œrœ nœ anga azœ, ókœ, kœfara osho, djingili, úkœ, kœgu osho, kœzatœ osho, œdœ ndje pe kœmbærœ œgbœrœ. ²³ Ambárá œrœncœ asœke kœkœ kœwuta lœ uzu yeka á ma she tœ ayi uburu.»

*Yashe gene sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu**(Wu 6a tœ Mat 15.21-28)*

²⁴ Yisu áalafo lakpinœ asœmœ œ gitœ ye ga lœ ogo á sœ ndœ dœ tshalakpi Tire. Tshœ li ga sœnda anga anda bale mbærœ tshœ yindœ nœ adœke uzu bale wusœ nœ adœke œne sœ kpœtœmœ nene. ²⁵ Ataa, anga yashe bale á gbolo nœ ye sœ dœ ekpe ishiri pa ye, djindœ ye œ na kœgote ga utshu ye. ²⁶ Yashe sœmœ dœdœ yuda nene, tshœ kœdœ uzu tshalakpi Fenisi 6a lœ ogo Siri. Tshœ ki fœ Yisu adœke tshœ gœrœ ekpe ishiri pa yawuru nœ œne. ²⁷ Kashe Yisu pa fœ she adœke: «Kaka damba adœke agbolo zi œrœ uvu ndje su yekane, mbærœ œ sœsœ dœ Ɛtshœncœ nene kœkakara kœziœ nœ agbolo á kœko va fœ ayavoro.» ²⁸ Yashe sœmœ gi fœ she adœke: «Gbozu, œdœ adja o'o. Kashe ayavoro zi œrœ á yo tœ ama agbolo ga tshakudu ndaba.» ²⁹ Yé Yisu gi fœ she adœke: «Mbærœ o'o á 6œ pa asœke, gu dœ Ɛtshœncœ. Ekpe ishirinœ gitœ ye pa gbolo nœ zœ ye.» ³⁰ Kœgu she kœwuta 6a sœnda nœ ye atake, tshœ wu adœke gbolo nœ ye má lo ga pa kelekpa, yé ekpe ishiri gi 6a mómá tœ ye pa ye yé.

Yisu she ayi bitu

³¹ Yisu wuta lœ ogonœ á sœ ndœ dœ Tire, œ vwanga tœ lœ Sidona kœgu ndœ mangu Gallilayi 6a uguru ogo á i'irinœ kœdœ Tshalakpi Ndjokpa. ³² Endje na ga ndœ ye dœ anga uzu bale á utu ye be yé á tshœ sœsœ kœpa o'o nene. Endje ki ga tœ ye adœke tshœ to kane ye ga pa ye. ³³ Yisu gi

* 7.11 7.11 Korba yindœ kœpa adœke tokóró

she zara tœ azunœ, œe yu yakœne ye ga lœe
 tu ye, œe tu ngusha œe goro dœe tima ye.
³⁴ Manda nœe, tshe mesho ga lafo, œe wu
 faa œe pa adœeke: «Efata!» E yindœe kœpa
 adœeke: «Kœro!» ³⁵ Kolœe tœe farapu, utu ye
 bibisha kœro ngbii yœe tshe pa o'o tœe
 œtshœnœ. ³⁶ Yisu kœ endje adœeke endje
 mimindœe nœe fœe uzu bale nene. Atamœe
 gbaa, endje mi tshelœe o'onœe ngele
 ngele ngele natœenœe djezœe. ³⁷ E
 za awa tœe azu kœ á endje pa adœeke:
 «Eneke kœ á tshe sœe kœembœerœe
 tœenœe sœe dœe œtshœnœ! Tshe sœe
 kœekœro ogoro utu ayi bitu, œe sœe
 kœembœerœe adœeke endjeneke á ndje
 papa o'o nene, pa o'o.»

8

Yisu to kœzirœe fœe azu kutu vana (4.000)
(Wu 6a tœe Mat 15.32-39)

¹ Dœe œlœnœe asœemœe, azu kpa ngbœtœe
 endje lima dji Yisu. Kœewu adœeke
 kœezirœe gugu mbœerœe endje nene,
 tshe e ayambarœe nœe ye œe pa fœe
 endje adœeke: ² «Oyo azunœe
 asœeke ká mœe waa, mbœerœe a lo dœe
 endje olo votœe yœe endje gugu dœe
 kœezirœe nene. ³ E dœe mœe kœegi
 endje ga ndœe endje dœe ogo ataa,
 endje mbombo tœe ala awa mbœerœe
 anga endje ugurunœe to lœe ingirinœe
 waa.»

⁴ Ayambarœe nœe ye gi fœe she
 adœeke: «A gbœe má rœego lœe
 kpagagashonœe asœeke kpœeta
 yekane á kœeto fœe endje á endje
 kœezi á kœele endje a?» ⁵ Yisu yu
 endje adœeke: «E sœe dœe mapa
 kotoo?» Endje gi fœe she adœeke:
 «Mindu dœe bisha.»

⁶ Yisu fatœe ye œe pa fœe azunœe
 ndjoro asœemœe adœeke endje lœe
 ga ati ga tœe oshœ. Tshe ko mapanœe
 mindu dœe bisha (7) asœemœe, œe
 donga Ndjaba, œe kavwa tshelœe
 nœe, œe ko fœe ayambarœe nœe ye
 adœeke endje kurutshelœe nœe tœe
 azunœe. ⁷ Endje lœe ndje dœe
 a'eara ageatshalangu. Yisu donga
 Ndjaba ndje mbœerœe a'eara
 ageatshalangu sœemœe, œe pa fœe
 endje adœeke endje kurutshelœe
 nœe tœe azunœe. ⁸ Azu para kœkœe
 zi, œe le ndje œe le. Ayambarœe rœe
 ama udu rœego á sœepe ga lœe
 kingi mindu dœe bisha. ⁹ Azu sœe
 lima tœe œesœenœe kutu vana. Yisu
 pa fœe endje adœeke uzu dœe uzu
 gu ga ndœe ye. ¹⁰ Trale manda
 nœe, Yisu œe ga lœe agba dœe
 ayambarœe nœe ye tœe kœegu ga
 lœe ogo Dalmanuta.

Afarisayi e osho ndœe ambárá

(Wu 6a tœe Mat 12.38-39; 16.1-4; Luk 11.16-29; 12.54-59)

¹¹ Afarisayi na ga ndœe Yisu œe
 tetœe kœepu lœema endje dœe she
 mbœerœe kœewu lœsu ye. Endje yu
 she adœeke tshe yisœe anga ambárá
 œerœe tœe kœema adœeke gbgbœe ye
 to 6a lafo. ¹² Yisu wu faa dœe
 oyo tœe lœsu ye œe pa adœeke:
 «Mbœerœe gadœe azu nœe tshakpesheke
 œe e osho ndœe ambárá! Mœe pa
 dœe adjapu fœe 'e adœeke Ndjaba
 œe yisœe ambárá bale fœe 'e dœe
 azu oshonœe asœeke nene.» ¹³ Tshe
 kwatœe ye

œe katœe endje ti, œe œe ga lœe
 agba tœe kœezu ga itshi ungu.

Aya kœewusœerœe nœe ayambarœe

(Wu 6a tœe Mat 16.5-12; Luk 12.1)

¹⁴ Ayambarœe nœe Yisu djerœendœe
 kœeko kœezirœe, œe sœe kolœe dœe
 mapa bale lœe agba.

¹⁵ Yisu mi upu fœe endje adœeke:
 «Ala 'e gbœe dœe oyo kœesuku
 mapa nœe Afarisayi dœe pe ndje
 œenœe azu nœe Erode kane.»

¹⁶ Ayambarœenœe pa o'o ugurutœe
 endje adœeke: «Tshe sœe kœepa
 atamœe mbœerœe a gugu dœe
 mapa nene a!»

¹⁷ E mbœerœe adœeke Yisu wu lima
 sœe nœe á yu endje adœeke: «Mbœerœe
 gadœe á 'e yutœe 'e ugurutœe 'e
 adœeke 'e gugu dœe mapa nene a?
 Damba œerrr kpesheke 'e wuwusœe
 œerœe nene a? Ala 'e kœekœro
 damba nene a? ¹⁸ E lœe dœe
 ala yeka á wuwu dœe œerœe nene a?
 E lœe dœe utu yeka á djidji dœe
 o'o nene a? E dœe œerœe kœe á
 mœe mbœerœe djerœe 'e ye a?
¹⁹ O'lonœe á mœe kavwa lima
 tshelœe mapa mindu kœeto fœe
 azu kutu mindu (5.000), kingi
 kotoo á sú dœe udunœe á sœe pe
 liya a?» Endje gi fœe she: «Ndjokpa
 dœe bisha.»

²⁰ Yisu kpa yu adœeke: «O'lonœe
 á mœe kavwa lima tshelœe mapa
 mindu dœe bisha (7) ndœe kœeto
 fœe azu kutu vana, kingi kotoo á
 su dœe udunœe á sœepe liya a?»
 Endje gi fœe she: «Kingi mindu
 dœe bisha (7).» ²¹ Yeka á Yisu
 pa fœe endje adœeke: «Damba 'e
 wuwusœe œerœe nene a?»

Yisu shœe ayibula

²² Yisu dœe ayambarœe nœe ye
 wuta 6a lœe Betesayida. Ba zœe
 endje na dœe anga uzu á ala ye
 bu, œe ki fœe she adœeke tshe
 goro she. ²³ Yisu za kane ye,
 œe wuta dœe she lakpinœe. Tshe
 tu ngusha ga la ye, œe to kane
 ye ga pa ye á yu she adœeke:
 «Bœe wu gadœe?»

²⁴ Ayibula gi fœe she adœeke:
 «Mœe sœe kœewu azu, mœe wu
 endje bata oyo á sœe tœe ana.»

²⁵ Yisu kpa goro ala ye, ngbewo
 tshe she œe te kœewu œerœe
 kœe tœe œtshœnœe. ²⁶ Yé Yisu
 za awa fœe she kœegu ga ndœe
 ye kashœe ngbœlœe lakpi nene.

Petro gbara ngbewo adœeke Yisu kœedœe Masiya

(Wu 6a tœe Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Yisu dœe ayambarœe nœe ye
 na ga lœe a'eara ogo á sœe dji indiri
 Sezarœe, ogo gbozu Filipino. Tshe
 yu endje tœe awa adœeke: «Azu
 sœe kœepa má adœeke œemœe
 kœedœe dœe?»

²⁸ Endje gi fœe she adœeke: «Azu
 pa adœeke œebœe kœedœe
 Yowane, ayi kœeza batisimu,
 anga endje adœeke œebœe kœedœe
 Eliya; anga udu endje pa œenœe
 endje adœeke œebœe kœedœe
 ongboro anga ayi kœegbara o'o.»
²⁹ Atamœe sœemœe, 'e
 gbe má œenœe 'e adœeke œemœe
 kœedœe má œenœe mœe uzu
 dœe? A Petro gi fœe she adœeke:
 «Ebœe kœedœe Masiya.» ³⁰ Yisu
 na

tshelœ utu endje lœ ubunœ adœke endje papandœ nœ fœ uzu bale nene.

*Yisu gbara o'o kuzu dœ pe kœshe nœ ye
(Wu 6a tœ Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)*

³¹ Manda nœ, Yisu tetœ kœyisœ œrœ fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Gbolo nœ uzu œ wu oyo waa. Agbœ Ayuda, agbozu tshapa anganga Ndjaba ndje dœ aayi kœyisœ awa akwa œ yindœ ye nene, endje wo she yeka manda olo votœ á tshe she lœ akuzu.» ³² Tshe sœ lima kœpa o'onœ o'ara o'ara yeka á Petro dji ata á e she ga indirinœ á kœ she adœke tshe katœ kœpa o'o atamœ ye. ³³ Yisu fatœ ye œ tondœ ayambarœ nœ ye, œ ngá fœ Petro adœke: «Gitœ zœ tœ mœ, Satana! Gbetshelœ nœ zœ lili dœ œnœ Ndjaba bale nene, kashe œnœ azuzu.»

*Kœna manda Yisu
(Wu 6a tœ Mat 16.24-28; Luk 9.23-27)*

³⁴ Manda nœ kœ, Yisu e azu para dœ pe ayambarœ nœ ye œ pa fœ endje adœke: «Uzu kœyindœ kœna manda mœ, œ li adœke tshe vwaratœ ye tœ undu ye dœ tœ ye, œ za kurushi nœ ye yeka á kœna manda mœ. ³⁵ Gbambanœ nene, uzu kœ á tshe sœ dœ ogo kœsœ dœ soro œ tshu ye; kashe tsheneke á tshe tshu mbœrœ mœ œdœ ndje mbœrœ Jtshœ O'o, œshe dá sœ dœ soro. ³⁶ Edœ uzu kœgbœ œrœ tshapashœ sœke kœkœ, œ sœ dœ she kotoo bata á soro ye ndi a? ³⁷ Erœ gadœ dá tshe yapa dœ soro ye asœmœ a? ³⁸ Edœ uzu kœmbœrœ tshula mbœrœ mœ dœ pe mbœrœ o'o nœ mœ 6a utshu azu nœ tshakpesheke á endje dœ aayi kœmbœrœ ekperœ yé á zazatœ endje fœ Ndjaba nene, Gbolo nœ uzu œ mbœrœ tshula ye ndje dœ œ á tshe kwatœ ye lœ mokœ nœ Abanœ awa bale dœ ayerœ andjelu.»

9

¹ Yisu kpa mindœ nœ fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke anga azunœ asœke œ tshu nene utshu kœwu Ogo gbozu nœ Ndjaba kœna dœ gbgbœ.»

*Yisu fatœ ye dœ ala ayambarœ nœ ye
(Wu 6a tœ Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)*

² Manda butshœ mindu dœ bale, Yisu za Petro, Jake œdœ pe Yowane œ œ dœ endje ga pa egerœ kaga. Ba zœ, tshe fatœ ye dœ ala endje. ³ Lœba nœ ye wuta tœ imbinœ urru; uzu bale pa œshœ á tshe li kœdjutœ lœba ye adœke œ guru atamœ gugu nene. ⁴ Eliya œdœ Moyize wuta ga utshu endje, œ ka á sœ kœpa tshama endje dœ Yisu. ⁵ Petro pa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, œ ga waa adœke a lœpe kpœke! A mœ anda tande votœ: Bale fœ bœ, bale fœ Moyize yé udunœ bale ndje fœ Eliya.» ⁶ Kashe tshe wuwu lima sœ o'o á tshe sœ kœpa tœnœ nene, awa li lima tœ ye dœ anganœ kœkœ asœmœ.

⁷ Ondoro jerœ ga pa endje. Ko pe lœ ondoronœ, tshama uzu wu adœke: «Tsheneke kœdœ Gbolo nœ mœ á mœ yindœ ye waa; 'e dji she.» ⁸ Pe kpœtœmœ, ayambarœ nœ ye mesho djikpata tœ endje, œ wuwu uzu bale nene kolœ Yisu kuti ye ga ndje endje. ⁹ Bata endje sœ lima kœjerœ kaga, Yisu pa fœ endje adœke endje papandœ œrœ kœ á endje wu fœ uzu bale nene, œrrr Gbolo nœ uzu kœshe bala lœ akuzu yeka á endje kœmindœ nœ. ¹⁰ Endje gbœndœ o'onœ ga lœsu endje, kashe endje tetœ kœyutœ endje adœke: «Ádá o'o nœ kœshe lœ akuzu kœdœ gadœ ma a?»

¹¹ Yé ayambarœ nœ ye yu she: «Mbœrœ gadœ á aayi kœyisœ awa akwa pa lima adœke Eliya œ na utshunœ yekane a?» ¹² Yisu gi o'o fœ endje adœke: «Adjapu, Eliya œ na utshunœ mbœrœ kœguma œrœ kœkœ. Ka mbœrœ gadœ á o'o ama Ndjaba pa liya adœke Gbolo nœ uzu œ wu oyo yé azu œ mbœrœ œrœ kanga fœ she a? ¹³ Mœ pa fœ 'e adœke, Eliya na, yé azu mbœrœ fœ she œneke kœ á endje yi lima ndœ nœ kœli dœ œneke á endje sú ala Buku nœ Ndjaba tœ upu nœ ye.»

*Yisu shé gbolo á tshe sœ dœ ekpe ishiri
(Wu 6a tœ Mat 17.14-21; Luk 9.37-43)*

¹⁴ Onœ á Yisu dœ ayambarœ nœ ye votœ gu ga ndœ udu endje, endje wu azu ndjoro djanga aayi kœyisœ awa akwa á ndje ngbœtœ endje ga tœnœ yeka á lœ kœshara o'o ugurutœ endje. ¹⁵ Azunœ wu Yisu, lœsu endje tshi perea yé endje kpa kœbala she. ¹⁶ Yisu yu endje adœke: «O'o gadœ da 'e lœ kœsharatœ 'e dœ ayambarœnœ lœ kumu nœ a?» ¹⁷ Anga uzu bale lœ ugurutœ azunœ gi o'o fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, mœ na dœ gbolo yakoshe nœ mœ fœ bœ. Tshe sœ dœ ekpe ishiri pa ye á mbœrœ adœke tshe papa o'o nene. ¹⁸ Tœ osho kœ á ekpe ishirinœ œ za gbolonœ, tshe za she vesho, furutsha œ wuta putu putu lœ ama ye, tshe zi tshelœ daji ye ngara ngara yeka á gbœ kwa kwa kwa ga tœnœ. Mœ yu ayambarœ nœ zœ adœke endje gorœ ekpe ishirinœ pa ye yeka á endje lili kœgorœ she nene asœmœ.» ¹⁹ Yisu pa fœ endje adœke: «E'! 'E sœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba nene a? A lœpe dœ 'e kpœke manda olo koto o? 'E yindœ nœ adœke mœ ru lœsu mœ mbœrœ 'e manda olo koto o? 'E na dœ gbolonœ fœ mœ.»

²⁰ Á endje za she na tœnœ fœ she. Ekpe ishirinœ wu Yisu œ tetœ kœyaka gbolonœ tœ œgbœnœ. Gbolonœ te ga ati, œ wwirœtœ ye nguru nguru lœ œshœ dœ furutsha lœ ama ye putu putu putu. ²¹ Yisu yu abanœ adœke: «Ekpe ishirinœ mbœrœtœ ye manda ungu koto o?» Abanœ gi fœ she adœke: «Pe lœ gbolo ye. ²² Ekpe ishirinœ sœ kœgeta she kpala kpala ga tawo, ga langu

adœke tshe tshu ye. Kashe wu oyo 'a, œ mbœrœ œeneke á li dœ 6œ.» ²³ Yisu pa fœ she adœke: «Á kœli dœ mœ a? (Eœ kœ li kœmbœrœtœ endje fœ uzu tsheneke á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Nd-jaba.» ²⁴ Pe kpœtœmœ, aba gboloncœ sá rawa adœke: «Mœ sœ dœ kœyindœrœnce ataa, mbœrœ adœke mœ katœ sharapu!»

²⁵ Yisu wu azu kœna ndjoro ga ndœ endje œ nga fœ ekpe ishiri adœke: «E6œ dœ ekpe ishiri á 6œ mbœrœ adœke gbolo asœke papa o'o nene, œ djidji o'o nene, mœ vwa 6œ: Wuta lœ ye, yé kpa kwakwatœ zœ ndœ ye nene!» ²⁶ Ekpe ishirinœ ve rawa, œ gaga gbolo dœ oghbœ á wuta. Gbolo yœrtshelœtœ ye œ wuta 6ata uzu á tshe tshutshu. Ukpulu azu á ndje sœ lima tœ œsœnce pa adœke: «Tshe tshu ye.» ²⁷ Kashe Yisu za kane ye, œ ti she ga lafo yé tshe ka dœ ada ye.

²⁸ Yisu li ga sœnda yé ayambarœ nœ ye yu she adœke: «Mbœrœ gadœ yekane 'a lili má œnœ 'a kœgœrœ ekpe ishirinœ sœmœ nene a?» ²⁹ Yé Yisu pa fœ endje adœke: «Kolœ avwala dá li tœ kœgœrœ dœ mara ekpe ishirinœ asœke.»

*Yisu kpa pa o'o kuzu œdœ kœshe nœ ye
(Wu 6a tœ Mat 17.22-23; Luk 9.43-45)*

³⁰ Endje áalafo œ sœ tœ lœ ogo Galilayi yé Yisu yiylima ndœ nœ adœke azu wusœ nœ nene. ³¹ Mbœrœ tshe sœ lima kœyisœ œrœ fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Endje ka Gbolo nœ uzu fœ azu adœke ndje wo she yé manda olo votœ tshe she.» ³² Ayambarœndœ djidji lima tshelœ kata o'onœ nene, yé endje sœ lima dœ awa kœyu she.

*Ædœ dá dœ egerœ uzu a?
(Wu 6a tœ Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)*

³³ Endje wuta 6a lœ Kaparnawumu, œ li ga sœnda. Yisu yu ayambarœ nœ ye: «O'o gadœ dá 'e sœ lima kœvwarandœ nœ na tœnœ tœ ala awa a?» ³⁴ Kashe endje lœ ko ko ko, mbœrœ tœ awa, endje sœ lima kœvwarandœ upu adœke œdœ dá dœ egerœ uzu ugurutœ œne ko a? ³⁵ Yisu sœ ga ati, œ e ayambarœ nœ ye kœkœ ndjokpa dœ bisha yé œ pa fœ endje adœke: «Uzu kœyindœ kœsœ utshunœ, œ li adœke tshe sœ tœ ndœngœlœnœ. Yé ga panœ, tshe dœ ayi akwa nœ anganœ.» ³⁶ Tshe za anga gbolo bale, œ za she tœ ga ugurutœ endje, œ yi kane ye lœ okoro ye; œ pa fœ endje adœke: ³⁷ «Uzu á tshe kœza osho kœsœ fœ aya gbolo mbœrœ i'iri mœ, tshe za osho kœsœ fœ adja undu mœ. Yé œshe á tshe kœza osho kœsœ fœ mœ, tshe zaza oshonœ fœ mœ nene, kashe tshe za ndje fœ œshe á tshe vwa mœ.»

*Kœsœ awa bale dœ Yisu
(Wu 6a tœ Luk 9.49-50)*

³⁸ Yowane pa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, 'a wu anga uzu bale kœgœrœ ekpe ishiri pa uzu dœ i'iri zœ yé 'a kœ she mbœrœ tshe sœsœ kœsœ dœ azœ awa bale nene.» ³⁹ Kashe Yisu gi fœ endje adœke: «E kœkœ she nene! Gbambanœ nene, uzu lili kœmbœrœ afá lœ i'iri mœ yé manda nœ œ pa ekpe o'o dœ i'iri mœ nene. ⁴⁰ Mbœrœ uzu á tshe kœyiyiangba azœ nene, tshe kœdœ uzu nœ azœ. ⁴¹ Yé uzu kœ á tshe su ungu kœndjoondjo fœ 'e mbœrœ 'e kœdœ azu nœ Kristu, mœ pa fœ 'e adœke; tshe gbœ adja œrœ tshangbanœ.»

*Eœ á yi azu ga lœ ekperœ
(Wu 6a tœ Mat 18.6-9; Luk 17.1-2)*

⁴² «Uzu kœ á tshe mbœrœ adœke aya gbolo á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ li ga lœ ekperœ, œ li adœke endje du egerœ badja ga lœ igi ye, œ na dœ œ geta she ga la egerœ ungu. ⁴³ E kœsœ adœke kane zœ za 6œ vwi ga lœ ekperœ, œ li adœke 6œ ta ye. E sœ dœ œtshœnœ adœke 6œ li ga lœ soro dœ kane zœ bale tœ œsœnce adœke 6œ li ga lœ kudu owo dœ kane zœ bibisha. [⁴⁴ Ba zœ, "angœzu kœzi kote azu tshutshu nene, yé owo ruru nene."] ⁴⁵ E dœ ada zœ kœsœ kœyi 6œ ga lœ ekperœ, vwa ye. E sœ dœ œtshœnœ fœ 6œ kœli ga lœ soro dœ ada zœ bale tœ œsœnce adœke 6œ sœpe dœ tœnœ bibisha œ li ga lœ kudu owo. [⁴⁶ Ba zœ, "angœzu kœzi kote azu tshutshu nene, yé owo ruru nene."] ⁴⁷ E dœ ala zœ kœsœ kœyi 6œ ga lœ ekperœ, tshagavwa ye. E sœ dœ œtshœnœ fœ 6œ kœli ga lœ soro dœ tshakala ala zœ bale tœ œsœnce adœke 6œ wu oyo dœ tœnœ bibisha lœ kudu owo. ⁴⁸ Ba zœ, angœzu á ndje zi œkœ azu tshutshu nene yé owo ruru 6a lima nene. ⁴⁹ Gbambanœ nene, endje yamba uzu kœ dœ owo 6ata á endje yamba ndje dœngœ kœ dœ ingbiri.

⁵⁰ «ingbiri kœdœ œtshœrœ kashe œ kœtshœtsho nene, œ kpa dœ ingbiri nene. Á œ kœsœ adœke œtshœ ingbiri ka lœnœ, endje gi ga lœ nœ koto o? Kaka adœke 'e lœ dœ ingbiri lœ œkœ 'e, œ sœ gee ugurutœ 'e dœ anga 'e.»

10

*Yisu mi o'o dœ ddœ kœndi totœ
(Wu 6a tœ Mat 19.1-9; Luk 16.18)*

¹ Yisu gitœ ye kœro ga lœ ogo yuda 6a kele ungu Yœdane. Ba zœ, azu ndjoro kpa dji she á tshe sœ kœyisœ œrœ fœ endje 6ata á tshe sœ 6a lima kœmbœrœ tœnœ. ² Anga Afarisayi na ga ndœ ye dœ gbetshelœ nœ kœyu tshelœ ye, yeka á endje yu adœke: «E li dœ yakoshe kœvwaratœ ye tœ awonœ a?» ³ Yisu yu endje adœke: «O'o gadœ dá Moyize pa lima fœ 'e a?» ⁴ Endje gi adœke: «Moyize za awa nœ kœkatœ ayashe ti. Utshu nœ

kœkatœ ye, 6œ su mbeti nœ kœwwaratœ zœ tœ ye.»

⁵ Tshe kpa pa fœ endje adœke: «Moyize za lima awa o'onœ ascœmœ fœ 'e mbœrœ œgbœ lsu nœ 'e. ⁶ Kashe utshu nœ kœmbœrœ œrœ kœ pa œsho ascœke, Ndjaba mbœrœ lima yakoshe dœ yashœ. ⁷ Ádánœ á yakoshe œ katœ abanœ dœ ayinœ ti, á ngbœtœ ye ga tœ œsœncœ dœ awonœ, ⁸ yeka á endje bisha œ wuta uzu bale. Endje kpa sœsœ azu bisha nene kashe uzu bale. ⁹ Ataa, œneke á Ndjaba ngbœœa ga tœncœ, uzu œ ndjœ tshelœncœ nene.»

¹⁰ Kœwuta endje 6a scœnda, ayambarœ nœ ye kpa yu she tœ o'onœ má ascœmœ. ¹¹ Á tshe kœgi fœ endje adœke: «Uzu kœ á tshe katœ awonœ ti á kpa to anga angbi yashœ, tshe mbœrœ angba budu ga tœ ayendœ nœ ye. ¹² Œ kœsœ ndje adœke yashœ kœkatœ akœncœ á kpa kœi anga angbi yakoshe, tshe sœ kœmbœrœ angba budu.»

Yisu to kane ye ga pa agbolo

(Wu 6a tœ Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Azu na dœ agbolo fœ Yisu adœke tshe to kane ye ga pa endje yeka ayambarœ nœ ye sœ lima kœgeta endje. ¹⁴ Kœewu atamœ, œ za ókœ fœ Yisu yé tshe pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «'E katœ agbolo endje na ga ndœ mœ, 'e kœkœ endje nene mbœrœ Ogo gbozu nœ Ndjaba sœ mbœrœ azu á ndje lœ 6ata endje. ¹⁵ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ uzu kœza osho kœsœ mbœrœ Ogo gbozu nœ Ndjaba 6ata gbolo nene, tshe li ga zœ nene.» ¹⁶ Á Yisu djendœ endje ga tœ igi ye á to kane ye ga pa endje.

Ayi kœgbœrœ waa na ga ndœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Bata Yisu sœ lima kœro tœ awa, anga uzu kpa œ gote ga tshakudu ye, œ yu she adœke: «ŉtshœ ayi kœyisœrœ, œ li adœke mœ mbœrœ gadœ á kœgbœ soro neke á kaka nene a?» ¹⁸ Yisu pa fœ she adœke: «Mbœrœ gadœ á 6œ e mœ œtshœ uzu a? ŉtshœ uzu bale gugu nene kolœ Ndjaba tshœbabale kuti ye. ¹⁹ Bœ wusœ awa o'o adœke: «Wowo uzu nene, papara awo uzu nene, zizi angba nene, wawa o'o dœ wala ga pa uzu nene, mbœmbœrœ ngbindirœ fœ uzu nene, lisœ aba zœ dœ ayi zœ.» ²⁰ Uzunœ gi fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, mœ sœ kœmbœrœtœ mœ lindœ nœ kœ pe tœ gbolo mœ.» ²¹ Yisu shokœ she, yé dœ ala nœ ayo, œ pa fœ she adœke: «Œ sœpe œrœ bale, gu œ ka œrœ nœ zœ para kœkœ, œ kurutshelœ ngendjancœ kœkœ tœ aayi oyo á kœgbœ kœgbœrœ 6a lafo. Manda nœ, fatœ zœ œ na manda mœ.» ²² Manda o'onœ ascœmœ, tshe sœ ko ko ko yé œ gu dœ oyo tœ ye, mbœrœ tshe sœ lima dœ œrœ waa.

²³ Yisu mesho djitœ ye œ pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Œ sœ tœ œgbœncœ bala tœ

aayi kœgbœrœ tœ kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba!» ²⁴ O'onœ ndjingiwvi ayambarœ nœ ye. Yé Yisu kœpa pa fœ endje adœke: «Agbolo nœ mœ, Kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba gbœœgbœ.» ²⁵ Œ gbœœgbœ adœke agea 6ata shamo li tœ lœ ogoro imbili. Kashe œ kpa gbœ kœrosœ nœ tœ ayi kœgbœrœ adœke tshe li ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.» ²⁶ Uvuru endje i gara lœ nœ, á endje tetœ kœyutœ endje ugurutœ endje adœke: «Atamœ, uzu dœ dá li kœshe tœncœ a?» ²⁷ Yisu tondœ endje, œ pa adœke: «Ba tœ azu, œ li nene; kashe tœ Ndjaba, œrœ kœ œ li ye. Gbambancœ nene, Ndjaba li kœmbœrœ œrœ kœkœ.»

²⁸ Yé Petro pa fœ she adœke: «Wu kane, a katœ œrœ nœ 'a ti kœ, á na manda zœ.» ²⁹ Yisu gi fœ she adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, œ kœsœ adœke uzu katœ anda nœ ye, dœ ndje aayanœ, ayingœncœ, ayinœ, abanœ, agbolo nœ ye, kindi nœ ye ti mbœrœ upu nœ mœ ndje dœ pe mbœrœ upu ŉtshœ O'o, ³⁰ dœ oshonœ ascœke, tshe gbœ anga anda, aya, ayingœ, ayi, agbolo, kindi œdœ ndje œrœ kanga; yeka dœ oshonœ á na manda nœ, á tshe gbœ soro neke á ka nene. ³¹ Azu ndjoro á ndje sœ utshunœ, endje sœ bala tœ ndœngœlœncœ, yé endje nœ ndœngœlœncœ œ te bala azunœ tshatshu nœ.»

Yisu pa votœ o'o kuzu dœ pe kœshe nœ ye

(Wu 6a tœ Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Yisu dœ ayambarœ nœ ye sœ lima tœ awa kœœ gu tœncœ ga lœ Yerusaleme. Yisu te lima utshu endje, yé awa li lima tœ azunœ á ndje lœ lima kœna manda ye, lsu endje sœ lima ga lafo. Yisu kpa kœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha ga indiri tœ ye, á tetœ kœpa o'o tœ upu œrœ a yindœ kœmbœrœtœ ye fœ endje atake: ³³ «'E wu, a œ kœ 6a lœ Yerusaleme. Endje ka Gbolo nœ uzu fœ agbozu tshapa anganga Ndjaba ndje dœ aayi kœyisœ awa akwa. Endje wa agbœ ngbanga ga pa ye adœke endje wo she, yé œ za she fœ angbi uzu. ³⁴ Endje má she, œ tu ngusha ga tœ ye, œ sœ she dœ ndjapa, œ wo she, yeka manda olo votœ á tshe she lœ akuzu.»

Kœyœndœrœ nœ Ajake dœ Yowane

(Wu 6a tœ Mat 20.20-28; Luk 22.25-27)

³⁵ Ajake dœ Yowane, agbolo nœ Zebedayi, na ga ndœ Yisu, œ yu she adœke: «Ayi kœyisœrœ, 'a yindœ nœ adœke 6œ mbœrœ œrœ neke á a yu 6œ tœncœ fœ 'a.» ³⁶ Á Yisu kœyu endje adœke: «Œrœ gadœ dá 'e yindœ nœ adœke mœ mbœrœ fœ 'e a?» ³⁷ Endje gi fœ she adœke: «Œ kœsœ adœke 6œ sœ kœsœ lœ mokœ nœ zœ, za awa fœ 'a kœsœ ga indiri tœ zœ, anga uzu bale ga pa kuni zœ, yé anga ga pa gele.» ³⁸ Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E wuwusœ œrœncœ a 'e esho ndœ nœ ascœke nene. Adja 'e li kœndjœ yashi kangancœ á mœ ndjœ bala ye a? 'E li ndje kœgbœ batisimuncœ á mœ gbœ bala ye a?»

³⁹ Yé endje gi fœ she adœke: «A li dœ tœnœ ye.» A Yisu gi fœ endje adœke: «Kpœtœpu, 'e ndjo yashi kangance á mœ ndjo ye, yé 'e gbœ batisimu á mœ gbœ ye. ⁴⁰ Kashe tœ kœza awa fœ uzu kœsœ ga ati ga pa kuni mœ too ga pa gele nœ, ascœmœ wuwu mœ nene. Mbœrœ tœnœ kœdœ osho á sœ fœ endjeneke má Ndjaba guma fœ endje.»

⁴¹ Udu ayambarœnœ ndjokpa dji o'onœ atamœ œ tetœ kœso ókœ ga tœ Ajake dœ Yowane. ⁴² Yisu e endje para kœkœ œ pa fœ endje adœke: «'E wusœ nœ adœke agbozugo yindœ nœ adœke azu læpe kolœ tshakudu tshagbozu nœ endje. Yé agboro azu yi ndje ndœ kœma kolœ gbœgbœ endje ga pa aaya azu. ⁴³ Eneke sœsœ kœmbœrœtœ endje læ guru tœ 'e nene. Kashe, œ kœsœ adœke uzu gbe kœsœ tœ egerœ uzu ugrutœ 'e, œ li adœke tshe fatœ ye tœ ayi akwa nœ 'e. ⁴⁴ E kœsœ adœke anga uzu ugrutœ 'e yindœ kœsœ utshunœ, œ li adœke tshe dœ kanga nœ 'e para kœkœ. ⁴⁵ Mbœrœ Gbolo nœ uzu nana adœke azu mbœrœ akwa fœ she nene, kashe tshe na tœ kœmbœrœ akwa fœ azu dœ pe ndje kœzatœ ye fœ kuzu mbœrœ kœshe ukpu azu.»

Yisu shé Bartime, ayibula

(Wu 6a tœ Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Yisu dœ ayambarœ nœ ye wuta 6a læ Yeriko. 'Bata á endje sœ kœwuta awa bale dœ azu ndjoro, anga ayibula á 'iri ye kœdœ Bartime, gbolo nœ Time, sœ lima indiri awa tœ kœyondœ œrœ. ⁴⁷ Tœ kœdji adœke Yisu uzu Nazarete dœke, tshe tetœ kœ'e osho: «Yisu, Gbolo nœ Davidi, wu oyo mœ!» ⁴⁸ Azu ndjoro rá she adœke tshe sœ koko, á tshe kpa tá tshandœ rawance dœ œgbœnœ adœke: «Gbolo nœ Davidi, wu oyo mœ!» ⁴⁹ Yisu ka yé œ pa adœke: «'E e she fœ mœ.» Endje e ayibula sœmœ œ pa fœ she adœke: «Indji zœ ga waa, áalafo, tshe sœ kœ'e bœ.»

⁵⁰ Tshe za yœgbœdœ læba nœ ye vwí ga ati, œ su gbuu á na ga ndœ Yisu. ⁵¹ Yisu yu she adœke: «Bœ yindœ nœ adœke mœ mbœrœ gadœ fœ bœ a?» Ayibula gi fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, kolœnœ adœke mœ kpa wu osho.» ⁵² Yisu pa fœ she adœke: «Gu zœ, kœyindœrœ nœ zœ she bœ ye.» Trale tshe wu osho œ te ndje tœ kœna manda Yisu.

11

Yisu li ga læ Yerusaleme

(Wu 6a tœ Mat 21.1-11; Luk 9.28-40; Yow 12.12-16)

¹ Yisu dœ ayambarœ nœ ye ndo dœ Yerusaleme, ndo dœ tshalakpi Betefaje œdœ Betani, gu ndœ kaga œyœ Olive. Tshe vwa anga ayambarœ nœ ye bisha adœke: ² «'E na 6a lakpi á sœ 6a utshu 'e 6a 'e ascœmœ. 'E kœwuta 6a zœ, 'e wu aya ane á endje du she kpœtœmœ, á uzu bale œ damba ga pa

ye nene. 'E vvara she œ gu dœ she ga mœ. ³ (Edœ uzu kœyu 'e adœke: "Mbœrœ gadœ á 'e mbœrœ œrœ ata a?" E gi o'o fœ she adœke: "Gbozu da gbe dœ she yé tshe gi kane ye tœ ye fœ 'e katsha.")

⁴ Endje ro œ gbœ aya ane á endje du she 6a shu 6a læ bingí ndo dœ manda ga indiri ala awa á endje vvara she. ⁵ Anga azunœ á endje læ lima læ binginœ pa fœ endje adœke: «Eœrœ gadœ dá 'e mbœrœ ataa a? Mbœrœ gadœ a 'e sœ kœvwara aya anenœ a?» ⁶ Endje gi o'o kolœ 6ata á Yisu mi má ndœ nœ fœ ndje, yé endje za awa fœ endje kœgu dœ she. ⁷ Endje gu dœ aya ane sœmœ fœ Yisu, œ gbara ala læba nœ endje ga pa ye yeka á Yisu œ á sœ ga pa nœ. ⁸ Azu ndjoro saka ndje læba nœ endje ga tœ ala awa, anga endje ko kako œyœ á ndje de 6a læ kindi. ⁹ Azu neke á ndje læ lima utshunœ dœ pe endjeneke á endje læ manda ye læ lima kœpa adœke: «Ozana! Ndjaba gbœndœ tsheneke á tshe na dœ 'iri ye! ¹⁰ Ndjaba gbœndœ akwa gbozunœ á na ascœke, Ogo gbozu nœ aba azœ dœ Davidi! Ozana fœ Ndjaba 6a lafo!»

¹¹ Yisu li lima ga læ Yerusaleme, yé œ na ga læ anda Tepelo. Manda kœwu osho kœkœ indiri tœ ye, tshe wuta awa bale dœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha tœ kœgu ga læ Betani mbœrœ œbœ ro ye.

Yisu darandœ œyœ fige

(Wu 6a tœ Mat 21.18-19)

¹² Osho kœrœ lima pa nœ, lækœ adœke endje wuta ga læ Betani, ogo mi Yisu. ¹³ Tshe wu œyœ fige læ ingirinœ dœ kakonœ tœnœ, œ na kœpara tshelœnœ adœke œne gbœ ete anga elenœ zœ. Kœendo she dœ tœnœ, tshe wu kolœ kakonœ mbœrœ œ dœdœ lima olo kœle figenœ nene. ¹⁴ Yisu darandœ œyœ figenœ á pa adœke: «Adja uzu kpa zi ele zœ nene.» Yé ayambarœ nœ ye dji lima o'o nœ ye.

Yisu gœrœ ayi kœka œrœ læ Tepelo

(Wu 6a tœ Mat 21.10-17; Luk 19.45-48; Yow 2.13-16)

¹⁵ Manda nœ endje na ga læ Yerusaleme. Yisu li ga læ Tepelo œ tetœ kœgœrœ azu á ndje sœ lima kœka œrœ nœ endje dœ pe endjeneke á ndje sœ lima kœyœ œrœ kpaa ga ushu. Tshe iwí ndaba nœ azu kœyapa ngendja, œ geta ngande nœ ayi kœka ambepa. ¹⁶ Yisu vwaratœ ye adœke, uzu bale vwawwanga dœ gbarœ nœ ye to scœnda Tepelonœ nene. ¹⁷ Yé tshe tetœ kœyisœ œrœ fœ endje adœke: «'E wuwusœ nœ nene a? Endje sú 6a la Buku nœ Ndjaba adœke: "Anda nœ mœ kœdœ anda kœza avwala mbœrœ azu læ ogo kœkœ." Kashe 'e fa tœ wutu nœ aayi angba!»

¹⁸ Agbozu tshapa anganga Ndjabanœ dœ aayi kœyisœ awa akwance dji ataa, œ tetœ kœpara awa tœ kœwœ she. Kashe endje

søe lima kœkpa awa ye mbœrœe kœyisœrœe nœ ye gbœ lima osho tœ lœsu azu ndjoro. ¹⁹ Dœe kidala, Yisu dœe ayambarœe nœ ye wuta lakpĩnœ ye.

Kœyindœrœe œedœ avwala
(Wu 6a tœ Mat 21.20-22)

²⁰ Kpa kœvwanga endje dœe tshamazi, endje wu adœeke oyo fige oyo kpa ga tœ eshenœ. ²¹ Endœe o'onœe libi te lœ Petro, tshœ pa fœe Yisu adœeke: «Ayi kœyisœrœe, wu kane, oyo figenœ á bœe dara libi ndœe nœe oyo ye.» ²² Yisu gi fœe endje adœeke: «'E sœe dœe kœyindœrœe ga ndœe Ndjaba. ²³ Mœe sœe kœpa dœe adjapu fœe 'e adœeke œe kœesœe adœeke uzu pa fœe kaganœe asœeke adœeke: "Gitœe zœe kpœke yœ œe te ga la kota", á tshœ kœesœe dœe sharapu tœe lœsu ye nene, á sœe dœe kœyindœrœe adœeke o'onœe á œene pa œe mbœrœe endje ye, œe mbœrœe endje fœe she tako. ²⁴ Adánœe á mœe sœe kœpa fœe 'e adœeke: Eneke kœ á 'e e osho ndœe nœe lœ avwala 6a ndœe Ndjaba, 'e yindœe nœe adœeke 'e gbœ kœ, Ndjaba œe to fœe 'e. ²⁵ E kœesœe adœeke 'e ka kœza avwala fœe Ndjaba, á 'e kœesœe dœe o'o tœe lœsu 'e ga tœe anga uzu, 'e djerœndœe nœe yeka á Aba 'e á tshœ sœe 6a lafo kœdjerœndœe ekperœe nœe 'e. [²⁶ Kashe œedœe 'e kœesœe kœdjerœndœe ekperœe nœe anga 'e nene, Aba 'e á tshœ sœe 6a lafo œe djerœe ndje ndœe ekperœe á 'e mbœrœe nene.]»

Tshagbozu nœe Yisu to kpœta?
(Wu 6a tœ Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Endje kpa kwa ga lœe Yerusalem, yœe dœe lœndœe á Yisu sœe kœero ga lœe Tepelo, agbozu tshapa anganga Ndjaba, aayi kœyisœe awa akwa dœe pe agbœ Ayuda na ga ndœe ye, ²⁸ á yu she adœeke: «Bœe gbœ awa kœmbœrœe akwa nœe zœe asœeke kpœta a? Uzu dœe ndje dá za awa kœmbœrœe akwa ataa fœe bœe a?» ²⁹ Yisu gi fœe endje adœeke: «Mœe yindœe kœyiu 'e dœe o'o bale, œe kœesœe adœeke 'e gi o'o fœe mœe gbá yekane á mœe kœyisœe osho á mœe gbœ awa kœmbœrœe dœe œerœenœe asœe kœ fœe 'e. ³⁰ Ede dá vwa lima Yowane kœza batisimu fœe azu a? E dœe lima Ndjaba too azu? 'E gi o'o fœe mœe.»

³¹ Yœe endje tetœe kœefa o'o ugurutœe ndje adœeke: «E kœesœe adœeke a gi fœe she atake: "Ndjaba dá vwa lima she", tshœ yu azœe adœeke mbœrœe gade a yiyi lima ndœe o'o ama ye nene a? ³² E kpa kœesœe adœeke a gi adœeke: "Azu dá vwa lima she", œe li ndje nene.» Gbambanœe nene, endje sœe lima kœkpa awa azu mbœrœe azu kœ wu lima sœenœe adœeke Yowane kœedœe lima adja ayi kœgbara o'o ama Ndjaba kpœtœepu. ³³ Yeka á endje gi fœe Yisu adœeke: «A wuwusœe nœe nene.»

Á Yisu kœgi fœe endje ndje adœeke: «Emœe ndje awa bale, mœe yi ndje sœe uzu á tshœ za awa nœe kœmbœrœe œerœenœe asœeke kœ fœe 'e nene.»

12

Ndœema toro nœe ayi kœedjo kindi
(Wu 6a tœ Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹ Yisu kpa tetœe kœepa o'o fœe endje lœe ndœema toro adœeke: «Anga uzu bale djo kudu mbœrœe kœepu dœe ele vinunœe; œe mœe ingiri anda gbara ga lafo á kœesœe tshakudunœe yeka á kœemesho pa vinunœe. Manda nœe, tshœ guma o'o ugurutœe ye dœe azu kœmbœrœe akwa kindinœe, œe na ana. ² Oyo kœekœe ele vinunœe li, yœe tshœ vwa anga ayi akwa nœe ye fœe endjeneke á endje lœe 6a lœe kindinœe adœeke endje vwa œesœe œenœe œene ele vinunœe fœe œene. ³ Endje za she œe bi she kœrœnœe kœrœnœe, œe gi she tshakane ye gbambanœe. ⁴ Tshœ kpa vwa anga angbi ayi akwa fœe endje, endje bi œkœrœe tsheneke mœe, œe gu she ga panœe. ⁵ Tshœ vwa votœe uzu fœe endje, yœe endje wo tsheneke mœe. Ayengœ kindi kpa vwa anga azu ndjoro, endje bi anga aayi avwanœe á tshœ vwa endje asœemœe, œe wo anga endje œe wo. ⁶ Ayengœ kindinœe sœepe dœe uzu tshēbabale, kolœe gbolo nœe ye á tshœ yindœe ye waa. Tshœ vwa she fœe endje tœe ndœnglœnœe dœe gbetshelœe adœeke: "Endje kpa ndara ete awa gbolo nœe mœe ye." ⁷ Oyo á endje wu gbolo nœe ye kœena ga ndœe endje, endje guma o'o lœe oporo tœe endje adœeke: "'E wu, gbolonœe á tshœ sœepe dœe kindinœe manda abá nœe dœeke. A wo she yeka á kindinœe kœete œenœe azœe!" ⁸ Endje za she œe wo she, œe za okœe ye wwi zara ga ushu lœe kindinœe.

⁹ «Ata ayengœ kindinœe œe mbœrœe gade? Tshœ na œe wo aayi akwa kindinœe kœkœe yœe œe kpa za akwanœe fœe anga angbi aayi akwa. ¹⁰ Damba 'e didi: o'onœe asœeke ala buku nœe Ndjaba nene a? Endje su adœeke: "Badja á ayi kœemœe anda za wwi", œetœenœe dá wuta badja á anda œe shi mbœrœe tœenœe.

¹¹ Gbozu Ndjaba dá mbœrœe akwa nœe asœemœe:

Yœe a wu, œe ga tœe ala azœe waa!"»

¹² Agbozu ayuda para awa tœe kœza she ga lœe kángna manda o'o ama ye asœemœe mbœrœe endje wu lima sœenœe adœeke tshœ pa o'onœe tœe œene. Yœe kœewu adœeke azu ngba lima waa, endje ka lima tœe ye, á guda ye.

Kœyœo lapo nœe Sezare
(Wu 6a tœ Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Manda nœe, endje vwa anga Afarisayi dœe pe azu nœe Erode fœe Yisu, mbœrœe á endje kœegbœ she manda ndœema ye. ¹⁴ Endje na œe yu she adœeke: «Ayi kœyisœrœe, 'a wusœe nœe adœeke bœe sœe kœepa okporo o'o, bœe sœesœe ndje kœekatœe zœe ti fœe uzu adœeke tshœ li ga lœe zœe dœe ekpe o'o nene. Bœe kpakpa awa uzu nene, œe wuwu ndje tshatshu uzu nene,

kashe 6œ sœ kœyisœ adja awa Ndjaba. Yé pa fœ 'a kane, œ li adœke azu yo lapo nœ Sezare a? A yɔ too a yɔ nene?»

¹⁵ Bata Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje, tshe pa fœ endje adœke: «Mbœrœ gadé á 'e yu tshelœma mœ a? 'E na dœ anga ngendjanœ gamœ dœ a wu kane.» ¹⁶ Endje na dœ anganœ bale. Yisu pa fœ endje adœke: «Tshatshu uzunœ asœke dœ pe i'iri ye á ndje su asœke kœdœ œnœ dé?» Endje gi fœ she adœke: «œnœ Sezare.» ¹⁷ Yisu pa fœ endje adœke: «'E gi œrœ nœ Sezare fœ Sezare, kœnœ Ndjaba kœdœ œnœ Ndjaba.» Endje ka tshikingi mbœrœ o'onœ á tshe gi fœ endje.

Asadukayi yu Yisu tœ upu nœ kœshe lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 22.23-33; Luk 20.27-38)

¹⁸ Anga Asadukayi na ga ndœ Yisu. Endje pa œnœ endje adœke kœshe lœ akuzu gugu nene. Á yu lima Yisu atake: ¹⁹ «Ayi kœyisœrœ, Moyize su liya mbeti fœ 'a adœke: œdœ uzu kœsœ dœ ayancœ á tshe kœto yashe á endje kœzuzu gbolo dœ she nene, á tshe kœtshu, œ li adœke tshe to koya manda ayancœ mbœrœ á tshe kœzu gbolo lœ œsœ ayancœ á tshe tshu asœmœ. ²⁰ Mbœrœ tœncœ ataa, anga ayazu minu dœ bisha (7) lœ ayizu bale. Eyanœ za yashe, œ zuzu uzu dœ she nene yé œ tshu ye. ²¹ Bishancœ to yashenœ manda ye, œ zuzu uzu dœ she nene, œ tshu ndje ye. Votœncœ awa bale. ²² Ugurutœ endje minu dœ bisha á ndje to yashe sœmœ, anga bale zuzu gbolo dœ she nene. Yé manda nœ kœ, yashenœ za awa œ tshu ndje ye. ²³ Ataa, dœ olo nœ kœshe lœ akuzu, yashenœ œ dœ awo dé, mbœrœ endje minu dœ bisha kœ to lima she tœ awo endje yema a!»

²⁴ Yisu pa fœ endje adœke: «Koto á œndœ tœ 'e œ ro 'e ata a? Adánœ kœdœ adœke 'e wuwusœ buku nœ Ndjaba dœ pe gbœgbœ ye nene. ²⁵ Ŭœ kœshe lœ akuzu, azu œ totœ endje nene kashe endje lœ 6ata aandjelu 6a lafo. ²⁶ Á kœdœ tœ o'yo nœ kœshe lœ akuzu, 'e didi ala mbeti nœ Moyize tœ o'ó á Ndjaba pa lima fœ she ala owo á sœ lima kœtshi lœ yɔ nene a? Ndjaba pa lima fœ Moyize adœke: «œmœ kœdœ Ndjaba nœ Abrayamo, Ndjaba nœ Izaka œdœ Ndjaba nœ Yakobo.» ²⁷ Tshe dœdœ Ndjaba nœ akuzu nene, tshe kœdœ Ndjaba nœ azu á ndje sœ dœ soro. 'E lœ adja lœ djingili.»

Upu gadé da ropa anganœ kœkœ a?

(Wu 6a tœ Mat 22.34-40; Luk 10.25-28; Luk 20.39-40)

²⁸ Anga ayi kœyisœ awa akwa dji endje kœwvarandœ o'onœ ataa, œ wu adœke Yisu gi adja o'o fœ Asadukayincœ. Á gitœ ye ndœ dœ Yisu á yu she adœke: «Awa o'o gadé dá

ropa anganœ lœ awa akwa a?» ²⁹ Yisu gi adœke: «Alincœ kœdœ: Azu Israyele, 'e dji kane, Gbozu, Ndjaba nœ azœ sœ tshebabale. ³⁰ Yindœ Gbozu Ndjaba nœ zœ dœ lœsu zœ bale, dœ ishiri zœ kœ, dœ gbetshelœ nœ zœ kœ dœ pe gbœgbœ zœ kœ. ³¹ Bisha awa o'o dœke: Yindœ yanga zœ 6ata 6œ yindœtœ zœ dœ tœ zœ. Anga upu á ro œneke bisha gugu nene.» ³² Ayi kœyisœ awa akwa pa fœ she adœke: «Adjapu, ayi kœyisœrœ, 6œ pa okporo o'o, Ndjaba sœ tshebabale yé anga 6ata she gugu nene. ³³ Yé kœyindœ ye dœ lœsu zœ bale, dœ kœwusœrœ nœ zœ kœ, dœ gbœgbœ zœ kœ œdœ ndje kœyindœ yanga zœ 6ata á 6œ yindœtœ zœ dœ tœ zœ, ropa kœsho agea pa wopa fœ Ndjaba œdœ tokóro kœ.» ³⁴ Yisu wu adœke tshe gi o'o tœ uzu nœ kœwusœrœ, œ pa fœ she adœke: «Bœ ndœ tœ kœtœ uzu Ogo gbozu nœ Ndjaba.» Anga uzu bale á tshe kpa yu she dœ o'o gugu nene.

Masiya œdœ Davidi

(Wu 6a tœ Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Ŭœncœ á Yisu sœ lima tœ kœyisœ œrœ 6a lœ Tepelo, tshe yu adœke: «œ mbœrœ kotoo á aayi kœyisœ awa akwa pa adœke Masiya kœdœ gbolo nœ Davidi a? ³⁶ Ŭshœ Ishiri mbœrœ akwa lœ Davidi, yé tshe pa tœ ye dœ tœ ye adœke: «Gbozu Ndjaba mindœ nœ fœ Gbozu nœ mœ adœke:

Sœ ga ati ga pa kuni mœ œerr mœ kœkœ ayingba zœ gatshakudu ada zœ yekane.»

³⁷ Davidi dœ tœ ye e she Gbozu yé mbœrœ gadé á tshe kpa fa gbolo nœ ye a?» Azu ndjoro sœ lima kœdji she dœ yanga.

Yisu pa o'o dœ ádá aayi kœyisœ awa akwa

(Wu 6a tœ Mat 23.1-12; Luk 20.45-47)

³⁸ Lœ kœyisœ œrœ nœ ye, tshe pa lima adœke: «Ala 'e gbœ dœ aayi kœyisœ awa akwa kane: Endje yindœ kœyisœtœ endje kœro dœ yœgbœdœ læba tœ ala azu yeka á 'e kœbala endje lœ ukpulu azu. ³⁹ Endje yindœ kœsœ lœ ngande á sœ 6a utshunœ lœ sinagoga œdœ pe kœsœ 6a tœ œsœ agboro azu lœ angbo. ⁴⁰ Endje u ayashe koya œ ko œrœ tœ endje kœ, endje yindœ kœ'e osho œerr fœ Ndjaba yeka azu kœgbe adœke œne dá dœ œshœ azu. Mbœrœ tœncœ ataa, Ndjaba œ wa bala œgbœ ngbanga ga tœ endje.»

Tokóro nœ yashe koya

(Wu 6a tœ Luk 21.1-4)

⁴¹ Yisu sœ ga ati 6a scœnda Tepelo, ga indiri gbarœ tokóro á sœ kœwu mara kœto œrœ nœ azu fœ Ndjaba. Ayi kœgbo ukpulu œrœ sœ lima kœto egerœ ngendja. ⁴² Atamœ yeka anga yashe koya á tshe dœ ayi oyo á akœncœ tshu, na ndje á ko kolœ aya ngendja œnœ ye bibisha va ga lœ gbarœ tokóronœ.

43 Yé Yisu e ayambarœ nœ ye, œ pa fœ endje: «Mœ pa fœ 'e dœ okporo o'o adœke yashe koya nœ asœke to œnœ ye kœropa azu kœ. 44 Gmbanœ nene, azu kœ ko ngendja neke á sœsœ dœ akwa 6a ndœ endje nene, kashe œshe, tshe ko œneke kœ á tshe sœ dœ tœnœ, á sœ má adœke tshe zi dœ œrœ nœ ye.»

13

Yisu mindœ nœ adœke anda Tepelo œ ndi (Wu 6a tœ Mat 24.1-3; Luk 21.5-7)

¹ Lœndœ á Yisu sœ lima kœwuta sœnda Tepelonœ, anga ayambarœ nœ ye pa fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, wu kane! Wu ogboro badjanœ asœ, wu egerœ zamiti andanœ asœ!» ² Yisu pa fœ she adœke: «Bœ wu egerœ andanœ asœmœ? Anga badjanœ bale œ ka pe lafo nene, endje ndi tshelœnœ para ye.»

³ Yisu na kœsœ ga ati 6a pa kaga œyo Olive kpœ tshatshu Tepelo. Petro, Jake, Yowane œdœ Andere á endje sœ lima kpœsœnœ dœ she yu she adœke: ⁴ «Pa fœ 'a kane. Dœ œlo gadœ dá œrœnœ asœmœ œ mbœrœ má tœ endje a? Yé œrœ gadœ dá ma má adœke olonœ tœ ye a?»

Koshe œdœ oyo œ na (Wu 6a tœ Mat 10.17-22; Mat 24.4-14; Luk 12.11-12; Luk 21.8-19)

⁵ Yisu pa fœ endje adœke: «Ala 'e gbœ, uzu bale fafara 'e nene. ⁶ Azu ndjoro œ na bala dœ i'iri mœ, yé œ pa adœke: «E mœ kœdœ Masiya.» Endje fara azu ndjoro. ⁷ Ōlo á 'e kœsœ kœwu koshe lakpi too kœdji o'o nœ koshe zara, awa zaza 'e nene. Œ li adœke œrœ ataa mbœrœtœ endje utshunœ, kashe œ dœdœ damba kœka tshapashœnœ dœmœ nene. ⁸ Azu tshelœ ogo bale œ tetœ koshe dœ azu tshelœ anga ogo, yé anga ogo gbozu œ nga ndje koshe dœ anga ogo gbozu. Ōshœ œ turutœ ye lœ ogo kœ, yé egerœ ogo œ za osho djigi. Œ sœ ngbewo 6ata oyo á yashe œ wu utshu kœzu gbolo nœ ye.»

⁹ «Kashe ala 'e gbœ pa undu 'e kane. Endje tœ bala meza pa 'e, endje 6i bala 'e kœ lœ Sinagoga, endje yu ama 'e dœ ala agbozugo dœ pe ndje agboro agbozu mbœrœ mœ, yé 'e pa bala o'o mbœrœ upu nœ mœ fœ endje. ¹⁰ Mbœrœ œ sœ adœke Ōtshœ O'o wuta ga ndœ azu kœ lœ ogo utshunœ adœke ndœngœlo osho œ ka. ¹¹ Á kœsœ adœke endje ko 'e na tœnœ ga tœ osho kœwa nghanœ, 'e tœto lœsu 'e tœ o'o á 'e pa nene. Dœ lœkœnœ asœmœ, 'e pa o'o neke á wuta lœ gbetshelœ nœ 'e. Mbœrœ o'onœ toto lœ 'e dœ tœ 'e nene, kashe Ishiri nœ Ndjaba dá to o'onœ fœ 'e. ¹² Uzu œ va atœ ayancœ ndœ kuzu, aba gbolo œ za gbolo nœ ye adœke endje wo she ye. Agbolo œ gbœ upu dœ aayi kœzu endje yé œ

mbœrœ adœke endje wo endje ye. ¹³ Azu kœ œ yiangba 'e mbœrœ i'iri mœ. Kashe uzu neke á tshe ru lœsu ye œrrr kpa ga tœ kœka oshonœ, tshe gbœ soro.»

Ōlo kœwu œrœ kanga (Wu 6a tœ Mat 24.15-25; Luk 21.20-24; 17.23; Luk 21.8)

¹⁴ «Uzu á tshe kœdi mbeti nœ asœke, tshe gbe dœ tœnœ dœ œtshœnœ kane: Á kœsœ adœke 'e wu ekpe Ayi kœndi œrœ 6a tœ osho á li dœ she kœsœ tœnœ nene, œ li adœke azu ogo Yuda kpa œ kotœ endje yiwa tœnœ 6a pa kaga. ¹⁵ Tsheneke á tshe kœsœ bala 6a pa anda, tshe kpa jerœ ga ati tœ kœrœ gbarœ nœ ye 6a sœnda yeka á kœkpa dœ tœnœ nene. ¹⁶ Tsheneke á tshe kœsœ bala 6a lœ kindi, tshe kpa fatœ ye ndœ kœgu 6a lakpi ndœ kœza lœba nœ ye nene! ¹⁷ Egerœ oyo mbœrœ ayashe á ndje lœ bala dœ nguzu œdœ endjeneke á ndje sœ kœko œngœ ga lœ ama agbolo dœ œlœnœ asœmœ. ¹⁸ 'E ki fœ Ndjaba adœke œ mbœmbœrœtœ endje dœ olo kpengba izi* nene. ¹⁹ Mbœrœ dœ lœkœnœ asœmœ, azu œ wu bala œrœ kanga œneke á endje wuwu anganœ bale nene kœtetœ ali kœmbœrœ tshapashœ, dœ lœkœ á Ndjaba mbœrœ tshalafœ dœ pe tshaati œrrr ga tœ kpesheke nœ asœke, yé mara neke kpa mbœrœtœ endje nene. ²⁰ E dœ Gbozu kœgbe má lima tœ kœgi átá olonœ nene, uzu bale œ sœpe má dœ soro nene, kashe mbœrœ endjeneke á tshe ke endje dá tshe gi átá olonœ ga utshunœ.

²¹ «Á kœsœ adœke uzu pa fœ 'e adœke: “'E wu, Masiya dœke! 'E wu, tshe sœ 6a e!” 'E yiyindœ nœ fœ she nene. ²² Gmbanœ nene, azu á ndje pa adœke œne kœdœ Masiya dœ pe aayi kœgbara o'o nœ wala œ wuta bala ndjoro. Endje mbœrœ afá dœ pe ambará œrœ ndjoro tœ kœgbœ awa kœbili dœ endjeneke á Ndjaba ke endje. ²³ Kashe 'e, ala 'e gbœ kane! Mœ pandœ nœ kœ fœ 'e utshunœ ye.»

Kœna Gbolo nœ uzu

(Wu 6a tœ Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴ «Manda olo kœwu œrœ kangancœ asœmœ, osho œ bu yé œlœ œ tœ nene, ²⁵ angerepe œ yo ga ati œdœ œrœ nœ gbœgbœ kœ 6a lafo œ turutœ ye. ²⁶ Yeka á 'e wu Gbolo nœ uzu kœna lœ ondro dœ gbœgbœ djigi œdœ lœ moko. ²⁷ Tshe vwa bala aandjelu nœ ye tœ osho kœ pa œshœ dœ tshalafœ ndœ kœngbœ 6a bala endjeneke á Ndjaba ke endje.»

Ōyo fige yisœ œrœ

(Wu 6a tœ Mat 24.32-36; Luk 21.29-33)

²⁸ «'E gbœ œrœ lœ kœyisœ œrœ á œyo fige œ yisœ nœ kane. Ōlœnœ á 'e kœwu kako œyo fige

* 13.18 13.18 Olo kpengba izi 6a ndœ Ayuda, kœdœ olo á yavuru œ ni waa lœnœ

á sœ kæyo tœ ganeance kɔ, á tafonœ kœwuta, 'e wusœ nœ adœke olo kœlu ngwarœ ndo ye. ²⁹ E sœ ndje atamœ fœ 'e, ɔ́ á 'e kœwu ndje œrœ ata kœmbœrœtœ endje, 'e wusœ nœ adœke Gbolo nœ uzu ndoo ye, tshe sœ lœ manda 'e. ³⁰ Mœ sœ kœpa adjapu fœ 'e, azu nœ tshakpesheke, endje ro kɔ nene á œrœnœ œ mbœrœtœ endje. ³¹ Tshalafo dœ tshapa ɔ́shœ œ ro, yé o'o ama mœ œ ro nene.»

E lolo nene

(Wu 6a tœ Mat 24.42; Mat 25.13-15; Luk 12.36-38; 19.12-13)

³² Kashe ɔ́nœ, uzu bale œ wusœ nœ nene, œdœ andjelu 6a lafo, œdœ Gbolo nœ uzu, endje wuwusœ nœ nene, kolœ Aba bale dá wusœ nœ. ³³ «Ala 'e gbɔ, yé 'e lolo nene mbœrœ 'e wuwusœ olonœ nene. ³⁴ E sœ 6ata anga uzu na ana, á katœ manda gbagba nœ ye ti fœ aayi kœgbɔndœ nœ. Á pa fœ endje adœke endje ko ala endje tœnœ. ³⁵ E ko ala 'e tœnœ mbœrœ 'e wuwusœ ɔ́ kœgu ayengɔ anda nene, dœ akidala, dœ abutshɔ, lœ iki kɔngato too dœ tshamazi, ³⁶ mbœrœ tshe wuwuta ngbangi œ gbɔ 'e yé 'e sœ tœ olo nene. ³⁷ O'o á mœ pa fœ 'e, mœ sœ kœpa fœ azu ko: 'e lolo nene.»

14

Kœvwarandœ o'o tœ kœza Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Yow 11.47,49,53)

¹ E sepe lima olo bisha tœ angbo nœ Pake œdœ pe ndje œnœ mapa neke á susuku nene yeka agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ ndje aayi kœyisœ awa akwa para lima awa adœke œne za Yisu ndœ kœwo she. ² Endje pa ugurutœ endje adœke: «A zaza she lœ londɔ angbonœ nene mbœrœ azu œ vwaratœ endje ye.»

Anga yashe bale su ungu yombo ga lœ kumu Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.6-13; Luk 7.36-38; Yow 12.1-8)

³ Yisu sœ lima lœ Betani 6a sœnda nœ ayi boroma Shimu kœzi œrœ, anga yashe bale na dœ ungu yombo nœ ye lœ anga á endje mbœrœ dœ badja albatre. Yombonœ ascœmœ dœ adja nardœ á amanœ gbɔ dœ panœ. Tshé kavwa ama anganœ á su yombonœ ga lœ kumu Yisu. ⁴ Anga azunœ á ndje lœ lima tœ œscœnœ oma dœ ókó á pa lœ ugurutœ endje adœke: «Mbœrœ gadœ á tshe ndi ungu yombo nœ ye atamœ a? ⁵ Endje za má yombonœ ascœmœ, œ za yo œrœ œ gbɔ denari kœropa kama votɔ á kœkurutshelœ nœ tœ ayi oyo!» Tshelœ endje ɔ́ɔ gbɔo ga tœ yashœnœ ascœmœ.

⁶ Yé Yisu pa adœke: «E katœ ye yé, mbœrœ gadœ á 'e suku dœ she a? Tshé mbœrœ ɔ́shœ œ tœ mœ. ⁷ Ayi oyo, 'e lœ dœ

endje ɔ́ dœ ɔ́ yé ɔ́nœ á lœsu 'e kœyindœ nœ, 'e mbœrœ ɔ́shœrœ fœ endje zœ. Kashe œmœ, a lœlœpe dœ 'e waa nene. ⁸ Eœrœ á sœ má adœke tshe mbœrœ dá tshe mbœrœ ascœmœ: Tshé sú ungu yombo ga tœ mœ utshu nœ kœshi mœ. ⁹ Mœ sœ kœpa dœ okporo o'o fœ 'e adœke, osho kɔ á endje pandœ ɔ́tshɔ O'o, endje gbe dœ œrœ á yashe sœke mbœrœ asœ.»

Yudasi za Yisu yo œrœ

(Wu 6a tœ Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Yudasi Isikariote, anga bale lœ ayambarœ nœ Yisu ndjokpa dœ bisha, na ga ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba kœza Yisu yo œrœ. ¹¹ Kœdji o'onœ ataa, endje sœ dœ yanga œ di mbulu kœko ngendja fœ she. Yudasi te lima tœ kœmirœtshelœ ye ndœ olo ga dœ dá œne kœza she fœ endje.

Ayambarœ nœ Yisu guma rœgo angbo Pake

(Wu 6a tœ Mat 26.17-19; Luk 22.7-13)

¹² Dœ olo angbo nœ mapa á susuku nene, á endje wo lima aya apata pa angbo Pakœnœ. Yeka ayambarœ nœ Yisu yu she adœke: «Bœ yindœ nœ adœke a na 6ata á kœguma kœzirœ Pakœnœ fœ 6œ a?» ¹³ A tshe vwa anga ayambarœ nœ ye bisha adœke: «E na 6a lœ egerœ ongbo, 'e gbotœ 'e dœ anga yakoshe á tshe za lœsú ungu ga lœ kumu ye. 'E te mangba ye ¹⁴ yé osho á tshe li ga tœnœ, 'e pa fœ ayengœnœ adœke: "Ayi kœyisœrœ ye adœke: Osho á mœ zi Pakœnœ dœ ayambarœ nœ mœ sœ kpœta a?" ¹⁵ Tshé yisœ anga gbɔshɔ œneke á sœ tœ egerœnœ 6a lafo dœ œrœ neke á li lœnœ kɔkɔ, yeka á 'e kœguma kœzirœnœ 6a zœ fœ azœ.» ¹⁶ Ayambarœ ro 6a lœ ongbo, œ gbɔ œneke kɔ á tshe pa má tœnœ fœ endje ascœmœ, yé á endje guma kœzirœ Pakœnœ kpœtœmœ.

Anga yambarœ nœ Yisu œ ka she

(Wu 6a tœ Mat 26.20-25; Luk 22.14; Yow 13.21-30)

¹⁷ Dœ akidala, tshe yikumu ye dœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha. ¹⁸ ɔ́ á endje sœ pa kœzirœ, Yisu pa fœ endje adœke: «Mœ sœ kœpa dœ okporo o'o fœ 'e adœke, anga uzu bale ugurutœ 'e á tshe sœ kœzi œrœ dœ mœ kpœtœ œscœnœ œ ka mœ.» ¹⁹ Kœdji o'o ataa, œ za oyo tœ lœsu endje, yé endje tetœ kœyu she uzu dœ uzu adœke: «Edœ mœ a?» ²⁰ Tshé gi fœ endje adœke: «Edœ anga yanga 'e ugurutœ 'e ndjokpa dœ bisha, á 'a sœ kœngbo kane a lœ gbarœ kœzirœ dœ she bale ascœmœ. ²¹ Gbambanœ nene, Gbolo nœ uzu œ tshu 6ata á endje sú lima ala buku nœ Ndjaba tœ upu nœ ye. Kashe oyo nœ uzu á tshe ka Gbolo nœ uzu fœ angbi azu! E sœ má dœ ɔ́tshœnœ mbœrœ uzunœ adœke adja endje zuzu she nene.»

Undu œdœ indji Yisu

(*Wu 6a tœ Mat 26.26-29; Luk 22.15-20; 1Ko 11.23-26*)

²² Ɔlo á ndje sœtœtœ kœzi œœrœ, Yisu za mapa œ donga Ndjaba, œ kavwa tshelœncœ, œ ko fœ ayambarœ nœ ye, yé œ pa adœke: «'E ko, asœ kœdœ undu mœ.» ²³ Manda nœ, tshe za ndje yashi, yé manda kœdonga Ndjaba, tshe za fœ endje, á endje kœ ndjo. ²⁴ Yé á tshe mindœ nœ fœ endje adœke: «Asœ kœdœ indji mœ, indji á guma ayo ugurutœ Ndjaba dœ azu, á tu mbœrœ azu kœ. ²⁵ Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke, mœ kpa ndjo vinu nene œerr lœkœncœ á mœ ndjo bala tafoncœ 6a lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.» ²⁶ Manda kœdonga Ndjaba dœ itshi, endje wuta ndœ kœœ ga pa kaga œœ Olive.

Yisu gbara fœ Petro adœke tshe 'ea œne

(*Wu 6a tœ Mat 26.30-35; Luk 22.33-34; Yow 13.37-38*)

²⁷ Yisu pa fœ endje adœke: «'E' ko 'e katœ mœ ti ye, mbœrœ endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: "Mœ wo bala ayi kœgbœndœ apata yé apatœncœ œ ndjœtshelœtœ endje kpa ye." ²⁸ Kashe manda kœshe mœ lœ kuzu, mœ na bala utshu 'e ga lœ Galilayi.» ²⁹ Petro pa fœ she adœke: «Ataa azu kœ kœkatœ zœ ti, mœ katœ zœ ti nene.» ³⁰ Á Yisu gi fœ she adœke: «Mœ pa fœ 6œ dœ adjapu adœke, dœ abutshœncœ asœke, utshu nœ bisha iki kongato, 6œ pa adœke 6œ wuwusœ mœ nene awa votœ.» ³¹ A Petro kpa pa fœ she adœke: «Ɔ kœli adœke a tshu dœ 6œ, mœ pa bale nene adœke mœ wuwusœ zœ nene.» Yé udu ayambarœncœ pa ndje awa bale.

Yisu 6a lœ Getesemane

(*Wu 6a tœ Mat 26.36-46; Luk 22.40-46*)

³² Manda nœ, Yisu dœ ayambarœ nœ ye wuta 6a lœ anga osho bale á 'irincœ kœdœ Getesemane á tshe pa fœ endje adœke: «'E lœ ga ati kpœke mœ na kœki fœ Ndjaba kane.» ³³ Tshe za Petro, Jake œdœ Yowane po tœ ye. Ɔ tœtœ kœza oyo fœ she yé awa li she gœrœ. ³⁴ Á tshe pa fœ endje adœke: «Lœsu mœ sœ tshé tshé dœ oyo adœke mœ tshu ye. 'E lœpe kpœke kashe 'e lolo nene.» ³⁵ Tshe gitœ ye tœ endje teasho ga utshunœ, œ gotœ ga lœ oshœ, œ ki fœ Ndjaba adœke awa œœrœncœ á yindœ kœmbœrœtœ endje, gitœ endje tœ œne. ³⁶ Tshe pa adœke: «Aba mœ, 6œ li kœmbœrœ œœrœ kœ, gi yashi kangancœ asœke utshu mœ. Mbœmbœrœ œeneke á mœ yindœ nœ nene kashe mbœrœ œeneke á li dœ gbœtshelœ nœ zœ.»

³⁷ Tshe fatœ ye, œ gu ga ndœ endje, œ gbœ endje lœ olo. Tshe e Petro œ yu she adœke: «Shimu, 6œ lo lo a! Bœ sœsœ dœ gbœgbœ tœ kœsœ uburu tœ ala zœ manda ada œlo bale nene a? ³⁸ 'E lolo nene, yé œ ki fœ Ndjaba adœke Satana fafara 'e nene. Ishiri uzu gbe

dœ kœmbœrœ œtshœrœ yeka á undu ye gugu dœ gbœgbœ nene.»

³⁹ Manda nœ, tshe kpa kwatœ ye tœ bishancœ kœki fœ Ndjaba kolœ dœ o'oncœ á tshe pa má utshunœ asœmœ. ⁴⁰ Tshe kpa gu ga ndœ ayambarœncœ, œ gbœ endje kolœ lœ olo, ndara oloncœ na lima pa endje, awa endje gi lima o'o fœ she gugu nene. ⁴¹ Tshe kwa tœ votœncœ, œ pa fœ endje adœke: «'E sœpe kœlo tœncœ œdœ pe kœyatœ 'e a? Ɔlœncœ to ye! 'E wu kane, endje na kœza Gbolo nœ uzu gatshakane ayi kœmbœrœ ekperœ. ⁴² 'E áalafo, a na! Ayi kumu mœ má na ye!»

Kœza Yisu

(*Wu 6a tœ Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Yow 18.2-11*)

⁴³ Lœndœ á Yisu sœpe kœpa o'o kolœncœ atake, Yudasi, anga ayambarœ lœ andjokpa dœ bisha yi kumu ye. Tshe na awa bale dœ azu ndjoro dœ ingiri yakamba œdœ pe ndindi œœ tshakane endje. Agbozu tshapa anganga Ndjaba, aayi kœyisœ awa akwa œdœ agbœ Ayuda dá vwa lima endje. ⁴⁴ Yudasi á tshe za Yisu œœrœ pa lima tshelœ o'o dœ endje adœke: «Uzu á mœ kœuru tshelœ utu ye, œshe dœmœ. 'E za she, yé ala 'e gbœ yeka á 'e kœgu dœ she.» ⁴⁵ Trale Yudasi wuta, œ na ndo dœ she á pa fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ!» Ngbewo á uru tshelœ utu ye. ⁴⁶ Azuncœ tepa Yisu, á za she. ⁴⁷ Yeka anga yanga endje á tshe sœ lima kpœtœmœ gbota ingiri yakamba nœ ye á de anga ayi akwa nœ egerœ ngangana Ndjaba, á wa utu ye ndja.

⁴⁸ Yisu pa fœ endje adœke: «'E na dœ ingiri yakamba dœ pe ndje ndindi œœ tshakane 'e ndœ mœ 6ata œmœ kœdœ ayi angha a? ⁴⁹ Ɔlo dœ œlo, mœ sœ lima lœguru tœ 'e, mœ yi ndje lima œœrœ lœ Tepelo, yé 'e zaza mœ lima nene. Kashe œeneke kœ wuta mbœrœ adœke o'o ala buku nœ Ndjaba kœmbœrœtœ ye.» ⁵⁰ Ayambarœncœ kœ katœ ye ti, yé œ kpa kpiri. ⁵¹ Anga gbolo yakoshe bale na lima manda ye, tshe i lima akpa ayi lœba ga tœ igi ye. Endje za she. ⁵² A tshe katœ akpa ayi lœbancœ ti, á djœ dœ œœ kpœndro.

Yisu 6a utshu aayi kœwa ngbanga

(*Wu 6a tœ Mat 26.57-68; Luk 22.54-55, 63-71; Yow 18.12-18*)

⁵³ Endje za Yisu gutœncœ 6a utshu egerœ ngangana Ndjaba. Agbœ ayudancœ ndje dœ aayi kœyisœ awa akwancœ dœ pe agbozu nœ anganga Ndjabancœ kœ ngbœtœ endje gasœncœ. ⁵⁴ Petro sœ lima kœna manda Yisu yima yima lœ ingirincœ œerr 6a uguru gbagba anda nœ egerœ ngangana Ndjaba, yé á sœ lima ga indiri owo awa bale dœ ayi akwa nœ gbozu nœ anganga Ndjaba. ⁵⁵ Agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ agboro aayi

køwa ngbanga, sø køpara lima awa adøke cøne gbø anga uzu á tshe køpa anga tshenea o'o goro cøse Yisu, á cøne køgbø awa køwo she. Yé endje gbagbø cøne endje lima uzu bale nene. ⁵⁶ Mbøerø ili azunø sø lima køko o'o ga pa ye, kashe ama endje søsøe lima bale nene.

⁵⁷ Anga endje áalafo, ø za ðishu ga pa ye adøke: ⁵⁸ «A dji lima she adøke: «Emø, mø ndi bala tshelø anda Tepelonø áazu mbøerø dø kane endje ye, yeka manda olo votø á mø kpa mø anga tafonø cøneke áazu ø li kømbøerø dø kane endje nene.» ⁵⁹ Ata atamø gbæa, o'o ama endje søsøe lima ndje awa bale nene.

⁶⁰ Yé á egerø nganga Ndjaba áafo gbara læ ugurutø azu á endje ngbøtø endje asøemø, á yu Yisu adøke: «Bø ði ama zø ndøe o'o cøneke kø áazu ø ko ga pa zø asøke nene a?» ⁶¹ Yé Yisu sø cøre nø ye ko ko ko, ø ði ama ye bale nene. Egerø nganga Ndjabanø kpa yu she adøke: «Bø kødø Masiya, Gbolo nø Ndjaba áazu ø donga she a?» ⁶² Yisu gi adøke: «E, ømø kødø she. Yé 'e wu bala Gbolo nø uzu køesø ga ati ga pa kuni Ndjaba á tshe sø dø gbagbø kø, yé 'e wu ndje bala she køjerø læ ondoro ða lafo.»

⁶³ Kødji ataa, egerø nganga Ndjaba oma dø ókø, ø suru tshelø læba tø ye, yé á pa adøke: «Ádá kpa kødji atimu tø azø gugu nene! ⁶⁴ 'E dji she køpa ngbindi o'o goro cøse Ndjaba a! 'E gbe má cøne 'e dø tønø kotoo?» Yé ngbð endje wa ga tø ye adøke: «Tshe li dø kuzu!»

⁶⁵ Anga endje ugurunø tetø køtu ngusha ga tø ye, køgwa ala ye dø læba, kødu she, á læ køyu she adøke: «Pandø uzunø á tshe du ðø!» Yé aayi akwanø tshu ga paye á sø køda ala ye.

Petro 'ea Yisu

(Wu ða tø Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Yow 18.17,25-27)

⁶⁶ Bata á Petro søpe lima ða ati ða læ gbagba, anga yashe akwa nø egerø nganga Ndjaba yi kumu ye. ⁶⁷ Tshe wu Petro ða indiri owo, á tondø ye øerr, á yu she adøke: «Eboe ndje, ðø kødø lima anga uzu nø Yisu, uzu Nazarete.» ⁶⁸ Petro vusø nø á pa adøke: «Mø wuwusø ye nene yé mø sø ndje gene nø o'onø á ðø sø køpa tønø.» Tshe áafo ø wuta ø ká ða tø manda gbagbanø. ⁶⁹ Yashe søemø wu she ø tetø kømindø nø fø azu á ndje læ lima kpoetøemø adøke: «Uzunø á tshe sø ða e, kødø anga azunø asøemø.» ⁷⁰ Petro kpa vusø nø. Manda nø teasho, azu á ndje læ lima kpoetøemø kpa yu Petro adøke: «Adjapu, ðø kødø anga uzunø mbøerø ðø kødø uzu tshelø Galilayi.» ⁷¹ Petro tetø kødarama ye dø pe køwa igi ye adøke: «Mø

wuwusø yakoshøncø 'e pa tø ye asøemø nene.» ⁷² Ngbewo, á kongato kpa ki tø hishanø. Yé Petro gbe tshelø ye ndøe o'onø á Yisu pa lima fø she adøke: «Utshunø adøke kongato ki awa bisha ðø pa wa ðø wuwusø mø nene awa vito.» Tshe wuta dø øgbø ga ushu, yeka á ki.

15

Yisu ða utshu Pilato

(Wu ða tø Mat 27.1-2,11-26; Luk 23.1-5,13-25; Yow 18.28-19.16)

¹ Dø tshamazi tuu, agbozu tshapa anganga Ndjaba vwarandø o'o dø agbø Ayuda, aayi køeyisø awa akwa cødø pe aayi køwa ngbanga para kòkø. Endje i Yisu ga tønø, ø na dø she fø Pilato. ² Pilato yu she adøke: «Eboe kødø gbozugo nø Ayuda a?» Yisu gi fø she adøke: «Eboe dá pa ataa.»

³ Agboro agbozu tshapa anganga Ndjaba pa wala ga pa ye tpanø kpuru. ⁴ Pilato kpa yu she: «Bø i ama zø nene a? Dji o'o á endje pa ga pa zø asøke.» ⁵ Kashe Yisu gigi o'o bale nene, yé uvuru Pilato kpa ye.

⁶ Løkø angbo Pake læ ngbugu bale dø bale kø, Pilato sø lima køekatø ayi kánga bale, tsheneke á endje køyønø ye. ⁷ Yé tsheneke á endje e she Barabase sø lima læ kánga dø anga azu á endje nga koshe øerr á wo uzu.

⁸ Azu ndjoro na ga ndø Pilato, ø tetø køeyu she adøke tshe kpa mbøerø anga cøerøncø á tshe mbøerø ðalima fø cøne asøemø. ⁹ Pilato gi fø endje adøke: «E yindø nø adøke mø za awa fø gbozu nø Ayuda dø tshe gu da ye a?» ¹⁰ Mbøerø tshe wu lima søncø adøke agbozu tshapa anganga Ndjabanø mbøerø úkø ga tø Yisu yeka á na dø she fø cøne asøemø. ¹¹ Agbozu tshapa anganga Ndjabanø bili azu ndjoro køeyu Pilato adøke endje za awa fø Barabase adøke tshe gu da ye. ¹² Pilato kpa yu endje adøke: «Mø mbøerø gadø dø uzu á 'e e she adøke gbozugo nø Ayuda a?» ¹³ Endje ta rawa kòkø adøke: «Wo she ða pa kurushi!»

¹⁴ Pilato gi fø endje adøke: «Ere gadø dá tshe mbøerø a?» Endje kpa ve rawa tø øgbønø adøke: «Wo she ða pa kurushi!» ¹⁵ Pilato vvara Barabase tø køza yanga fø azu, ø za Yisu adøke endje ði she dø ndjapa, ø za she ga tshakane endje adøke endje wo she ða pa kurushi.

Aturugu mø Yisu

(Wu ða tø Mat 27.27-31; Yow 19.2-3)

¹⁶ Aturugu li dø Yisu ga læ gbagba anda nø gbozugonø, ø e tø endje para kòkø. ¹⁷ Endje verø yøgbøðø odorø læba ga tø ye, ø verø kpoito ishi ga tø kumu ye. ¹⁸ Manda nø, endje tetø køemø she adøke: «Abala, gbozugo nø Ayuda!» ¹⁹ Endje sø kumu ye dø adja wara, ø tu ngusha ga tø ye, yé ø ká køgote dø pe køetra kumu endje ga ati ga

tshatshu ye. ²⁰ Manda kœmœ she, endje sœ lima odorœ lœbancœ á endje verœ ga tœ ye yeka á kpa verœ adja lœba nœ ye ga tœ ye, á to she wuta tœncœ ndœ kœwo she.

Kœbi Yisu ga pa kurushi

(Wu 6a tœ Mat 27.33-44; Luk 23.36-43; Yow 19.16-24)

²¹ Anga uzu bale, i'iri ye kœdœ Shimu, uzu tshalakpi Sirene, aba kœzu Alekezandre dœ pe Rufusi, to lima 6a lœ kindi á sœ kœgu dœ awancœ asœmœ. Aturugu za she dœ œgbœ á pa adœke tshe za átá kurushincœ tœ Yisu. ²² Endje to Yisu natœncœ 6a tœ osho á i'irinœ kœdœ Gologota, ádancœ adœke: «Osho gbayashi kœrœ.» ²³ Endje sũ vinu á ndje ngbœba dœ shundœdœ œyo, œ za fœ Yisu adœke tshe ndjo kashe tshe vvaratœ ye tœ kœndjo tœncœ. ²⁴ Endje kuru she ga pa kurushi, œ ta wuka pa lœba nœ ye tœ kœwu adœke uzu dœ uzu œ gbœ œneketa.

²⁵ Endje 6i she ga pa kurushi lima dœ ada œbœ mindu dœ vana. ²⁶ Endje su ádá kœwo she lima ga pa tsheporo œyo adœke: «Gbozugo nœ Ayuda.» ²⁷ Endje kpa kuru anga aayi angba bisha ga pa kurushi ga indiri tœ ye, anga ga pa kuni, anga ga pa gele ye. [²⁸ Ataa, œ mbœrcœtœ endje dœ mara á endje sũ lima ala mbeti adœke: «Endje di lima she ga ugurutœ aayi angba.»]

²⁹ Azu á ndje sœ lima kœvwanga tœ awa tœ kpœtœmœ sœ kœgu she, kœwvi kumu endje kœpa pe adœke: «Ha, 6œ pa lima adœke 6œ ndi tshelœ egerœ zamiti anda Tepelo á kpa mœ tshandœncœ manda olo votœ,» ³⁰ 6œ she tœ sœ dœ tœ zœ œ jerœ pa kurushincœ ga ati nene a?» ³¹ Awa bale, agboro agbozu tshapa anganga Ndjabancœ dœ aayi kœyisœ awa akwanœ mœ tœ endje ugurutœ endje á pa adœke: «Tshe she lima anga azu, tshe sheshe tœ ye dœ tœ ye nene a!» ³² Masiya, Gbozu nœ Israyele, tshe jerœ pa kurushincœ yeka á a kœwu á kœyindœ nœ.» Ayi angba á endje kuru ndje endje lima dœ she ga pa kurushi fa ndje tœ endje kpœtœtœ kœgu she.

Kuzu Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yow 19.28-30)

³³ Dœ kakpi œbœ, osho wu kporokoto pa œsho djigi œrrr ga tœ ada œbœ votœ manda kakpi œbœ. ³⁴ Kœwuta ga tœ ada œbœ nœ asœmœ, Yisu tá œgbœ rawa adœke: «Eloyi, Eloyii, lema sabakatani?» E yindœ kœpa adœke: «Ndjaba nœ mœ, Ndjaba nœ mœ, mbœrcœ gade á 6œ katœ mœ ti a?»

³⁵ Anga azu á endje lœ lima kpœtœmœ pa adœke: «E dji kane, tshe sœ tœ kœ'e Eliya!» ³⁶ Anga uzu kpa œ nduru ndœhœrœ gala ikpi vinu á vwele ga tœ kumu wara yeka á yi ga tœ ama ye adœke tshe ndjo dœ kœpa pa adœke: «E kaka a wu Eliyancœ á tshe na tœ

kœza she ga ati pa kurushincœ.» ³⁷ Kashe Yisu ta œgbœ rawa trale dœ kœtshu she.

³⁸ Yé egerœ lœba á endje du 6a sœnda Tepelo suru tshelœtœ ye bisha kœto 6a lafo kpa ga ati. ³⁹ Gbozu tshapa aturugu á tshe sœ lima 6a utshu ye wu mara kuzu á Yisu tshu, á pa adœke: «Adja uzu asœ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.»

⁴⁰ Anga ayashe ka lima zara á lœ kœtœndœ osho, ugurutœ endje Mareya uzu Magadala, dœ Mareya ayi aya Jake œdœ Joze, dœ pe Salome. ⁴¹ Endje sœ lima kœna manda ye tœ kœmbœrcœ akwa fœ she lœkœ á tshe sœ lima 6a lœ Galilayi. Anga uzu ndjoro á endje œ lima dœ she ga lœ Yerusaleme lœ ndje lima kpœtœmœ.

Kœshi Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yow 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Dœ adila, 6ata tœncœ kœdœ lœkœ sabata, Yozefu uzu tshelœ Arimateyo na ga ndœ Pilato. Tshe kœdœ lima ndje anga uzu ugurutœ agboro ayi kœwa ngbancœ, á tshe sœ ndje lima dœ gbetshelœ nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba. Tshe ru tœ lœsu ye á na kœyu she á kœza oko Yisu á kœshi. ⁴⁴ E za awa fœ Pilato kœdji adœke Yisu tshu. Tshe e gbozu tshapa aturuguncœ á yu she adœke Yisu tshu ata œndœ nœ di ye a? ⁴⁵ Manda kœdji gbozu tshapa aturuguncœ, tshe za awa fœ Yozefu kœza oko Yisu. ⁴⁶ Yozefu yœ lœba kuzu, œ i she tœ kurushi, œ vwele she dœ lœba akuzuncœ, á za she ga lœ udu tshelœ badja bale á tshe yœ. Yé á vwiri egerœ tame ga pa ogoro kuduncœ. ⁴⁷ Mareya uzu Magadala dœ Mareya ayi Joze ká lima kœwu osho á endje za oko Yisu ga tœncœ.

16

Yisu she lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 28.1-8; Luk 24.1-12; Yow 20.1-10)

¹ Olo sabata ro ye, Mareya uzu Magadala dœ Mareya ayi Yakobo dœ Salome yœ yombo kœna kœdja dœ oko Yisu. ² Pe dœ amazi tuu dœ œbœ yenga, á sœ adœke œbœ mbœrcœ œsœ kœwuta tœncœ á endje ro ga pa udu. ³ Endje sœ lima kœpulœma endje natœncœ adœke: «Ede dá vwiri tame tœ manda uduncœ fœ azœ a?» ⁴ Kœmesho ataa, endje wu adœke endje vwiri 6amama egerœ tamencœ pa udu ga indiri nœ. ⁵ Kœli ga lœ udu, endje wu anga gbolo yakoshe, tshe sœ ga pa kuni endje á verœ yœgbœdœ lœba tœ imbinœ, awa za endje.

⁶ Kashe tshe pa fœ endje adœke: «Awa zaza 'e nene. 'E sœ kœpara Yisu uzu Nazarete á endje kuru kpœke she ga pa kurushi. Tshe shé ye, tshe sœsœpe kpœke nene. 'E wu uwu oshoncœ á endje shi she tœncœ. ⁷ Yé 'e gu œ pandœ nœ fœ ayambarœ nœ ye œdœ pe

Petro adœke: “Tshe ro utshu 'e ga lœ Galilayi da ye, 'e wu she 6a zœ fata á tshe pa lima fœ 'e.”⁸ Endje wuta katsha lœ uduœe, œ za ɔɔ kpagu tœnœ yé uvuru endje yu. Endje papa o'o fœ uzu bale nene mbœrœ awa li lima tœ endje ye.

*Yisu matœ ye manda kuzu ye
(Wu 6a tœ Mat 28.9-10; Yow 20.11-18)*

⁹ Yisu she dœ amazi nœ ali olo lœ pœœ, œ matœ ye utshu nœ fœ Mareya uzu Magadala á tshe gœɔ lima ekpe ishiri mindu dœ bisha (7) pa ye. ¹⁰ Tshe gu œ pandœ nœ fœ azu á tshe sœ lima scœnda bale dœ iki œdœ ngola lœ ala endje dœ she. ¹¹ Kashe, kœdji adœke Yisu sœ dœ soro yé œne wu she dœ ala œne tako, endje yiya lima ndœ nœ ga tœ ye nene.

¹² Mangba nœ, tshe matœ ye fœ anga anga endje bisha lœguru tœ endje á ndje sœ lima kœro ga lœ anga ogonœ. ¹³ Anga endje asœmœ gu œ kpa pandœ nœ fœ endje. Ata gbaa, endje yiya lima ndœ nœ nene.

Yisu matœ ye fœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bale

(Wu 6a tœ Mat 28.16-20; Luk 24.36-40; Yow 20.19-23; Akw 1.6-8)

¹⁴ Manda nœ kœ, Yisu kpa matœ ye fœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bale, œ á endje sœ lima awa bale pa ndaba tœ kœzi œrœ. Yé tshe bala endje mbœrœ upu sharapu œdœ pe œgbœ lœsu nœ endje, mbœrœ adœke endje yiya lima ndœ kœyindœ o'o ama azu á endje pa lima adœke œne wu she dœ soro nene. ¹⁵ Tshe za o'o fœ endje adœke: «'E na djelœ ogo kœ, œ pandœ ɔtsho O'o fœ azu kœ. ¹⁶ Uzu á tshe kœyindœ nœ, yé á kœgbœ batisimu, tshe gbœ soro. Kashe uzu tsheneke á tshe kœyiyindœ nœ nene, Ndjaba œ wa bala œgbœ ngbanga ga tœ ye. ¹⁷ Azu neke á endje kœyindœ nœ, endje mbœrœ mara œrœ nœ asœke: Endje gœɔ ekpe ishiri dœ i'iri mœ, endje pa tafo o'o ama ogo, ¹⁸ á kœsœ adœke endje tepa ayakoro too adœke endje ndjo ekpe œyœ, œrœ bale œ mbœrœ tœ endje nene. Endje to kane endje ga pa ayi kœba, yé endje she.»

*Yisu œ ga lafo
(Wu 6a tœ Luk 24.50-53; Akw 1.9-11)*

¹⁹ Manda kœza o'o fœ endje, Gbozu Yisu œ ga lafo, yé á sœ ga ati ga pa kuni Ndjaba. ²⁰ Ayambarœnœ na lima kœpandœ o'onœ tœ osho kœ. Gbozu Yisu mbœrœ lima akwa dœ endje awa bale. Tshe yi lima œsœ mara œrœ kœ á li adœke endje kœmbœrœ yeka á kœma adœke o'onœ á endje pa kœdœ okporo o'o.

Ōtshō O'o nōe Yisu Kristu á Lukasi sū Tshatshu o'o

Asōeke kōedōe Ōtshō O'o nōe Yisu Kristu á Lukasi sū. Tshe sū lima fōe Teofile á tshe kōewusōe nōe adōeke o'o kō á cene pa tōe upu nōe Yisu asōemōe kōedōe adja o'o. Lukasi kōedōe lima monganga, tshe dōédōe lima anga yambarōe nōe Yisu nene. Kashe tshe na lima tōe awa ana nōe Ōtshō O'o dōe Polo wa ye. Tshe yisōe nōe adōeke Yisu kōedōe ayi kōeshe azu Israyele á Ndjaba pa lima tōe upu nōe ye adōeke cene vwa she fōe endje.

Ataa Lukasi dōédōe lima Yuda nene, tshe sū o'o tōe mara nōe Ayuda yekane á kōeza awa fōe endje á endje dōédōe Ayuda nene kōewusōe Yisu dōe ōtshōnōe. Ba la Bukunōe asōeke, tshe pandōe o'o tōe upu nōe kōezu Yisu, cōerōe á tshe mbōerōe pa ōshō, kōeyisōerōe nōe ye, kuzu ye cōdōe pe kōeshe nōe ye lōe akuzu.

Mbetinōe kurutshelōetōe ye atake:

- Ádá kōesu mbeti nōe Lukasi (1.1-4)
- Mara á endje zu dōe Yowane ayi kōeza batisimu cōdōe Yisu (1.5-2.52)
- Kōemindōe o'o nōe Yowane ayi kōeza batisimu (3.1-20)
- Kōegbō batisimu nōe Yisu cōdōe mara á Satana para awa tōe kōewu lōsu ye (3.21-4.13)
- Yisu gu kōesōe 6a lōe Galilayi (4.14-19.27)
- Lōe udu olo Yisu pa ōshō (19.28-23.56)
- Yisu she lōe akuzu (24.1-12)
- Yisu matōe ye fōe ayambarōe utshu kōe she ga lafo (24.13-53)

Lukasi sōe kōema buku nōe ye

¹ Gbozu Teofile, azu ndjoro tetōe kōesu mbeti tōe cōerōe á mbōerōe lima tōe endje ugurutōe azōe. ² Endje pandōe cōerōenōe 6ata á endje dji lōe ama endjeneke á endje dōe atimu, á endje wu dōe ala endje lima pe tōe alinōe, yé á wuta aayi kōeyisōe o'o ama Ndjaba. ³ Mbōerōe tōenōe ataa, cōemōe ndje, mōe yu oshō dōe ōtshōnōe tōe cōeneke kō á mbōerōe lima tōe endje kōeto 6a tōe adanōe. Yé gbozu Teofile, mōe wu dōe ōtshōnōe adōeke mōe sū cōetōenōe ngbi fōe 6ōe liaka mara á mbōerōe lima tōe endje bale dōe bale dōe awanōe. ⁴ Mōe sōe kōemberōe ataa, mbōerōe á 6ōe kōewusōe nōe adōeke cōeneke kō á endje yi lima sōe nōe fōe 6ōe kōedōe adja o'o.

Andjelu pandōe upu kōezu Yowane, ayi kōeza batisimu

⁵ Lōkō á Erode dōe lima gbozugo Yuda, anga nganga Ndjaba bale á i'iri ye kōedōe Zakariya sōe lima zōe. Tshe sōe lōe uwu anganga Ndjaba nōe Abiya. Awonōe kōedōe lima anga uzu bale lōe aata Aro, i'iri ye

kōedōe Elisabete. ⁶ Endje bibisha kōedōe lima azu á endje sōe ndjii 6a utshu Ndjaba, yé endje sōe lima kōemberōerōetōe endje lindōe awa akwa cōdōe lindōe awa o'o nōe Gbozu dōe ōtshōnōe. ⁷ Kashe endje gugu lima dōe gbolo nene, mbōerōe Elisabete kōedōe lima yashe mara. Ga pa nōe dōemōe, ungu endje bibisha ro lima sōe nōe ye.

⁸ Dōe anga olo bale, Zakariya na kōemberōe akwa nōe anganga Ndjaba mbōerōe tōenōe kōedōe lima lōkō nōe uwu anganga Ndjaba á tshe sōe lōe nōe. ⁹ Lindōe mara nōe kōemberōe akwa nōe anganga Ndjaba, endje yu lima kadangba yeka á ke she adōeke tshe li ga lōe cōeyerōe oshō nōe Gbozu ndōe kōeshō yombo 6a zōe. ¹⁰ Lōkō nōe kōeshō yombonōe, azu ndjoro sōe lima 6a shu ndōe kōeza avwala.

¹¹ Tshokombe, anga andjelu nōe Gbozu wuta ga tōe ye, cōe ka ga tōe kuni ndaba á endje sho yombo panōe. ¹² Lōkō á Zakariya wu she, uvuru ye i gara yé awa litōe ye kpak-pakpa. ¹³ Kashe andjelu pa fōe she adōeke: «Zakariya, sōesōe dōe awa nene mbōerōe Ndjaba dji avwala nōe zōe ye. Awo zōe dōe Elisabete cōe zu bala gbolo yakoshe fōe 6ōe, 6ōe ta i'iri ye adōeke Yowane. ¹⁴ Upu nōe ye cōe za egerōe yanga fōe 6ōe, yé azu ndjoro cōe sōe dōe yanga tōe kōezu she. ¹⁵ Gbambanōe nene, tshe dōe bala egerōe uzu tōe ala Gbozu. Tshe ndjo bala vinu cōedōe anga ipi á mbōerōe oshō nene, yé Ōtshō Ishiri cōe su bala she pe 6a lōe ayinōe. ¹⁶ Tshe mbōerōe bala adōeke azu Israyele ndjoro fatōe endje gu tōenōe ga ndōe Gbozu, Ndjaba nōe endje. ¹⁷ Tshe na 6ata ayi avwa nōe Ndjaba dōe ishiri cōedōe gbōegbō nōe Eliya, mbōerōe kōegi ayo ga ugurutōe agbolo dōe aaba endje cōdōe pe kōeyisōe cōerōe fōe azu gbōkumu adōeke endje sōe dōe kōewusōetōe nōe azu á endje sōe ndjii, mbōerōe kōeguma azu á endje li fōe Gbozu.»

¹⁸ Zakariya yu andjelu adōeke: «Mōe wusōe nōe kotoo? Mbōerōe cōemōe kōedōe yagbozu yé awo mōe fa yawaza ye.» ¹⁹ Andjelu gi fōe she adōeke: «Emōe kōedōe andjelu Gabriyele, mōe sōe kōeka 6a utshu Ndjaba mbōerōe kōemberōe akwa nōe ye. (Eshe dá vwa mōe mbōerōe adōeke mōe pa fōe 6ōe dōe cōe mindōe Ōtshō O'onōe asōe fōe 6ōe ndje. ²⁰ Kashe 6ata á 6ōe yiyindōe nōe adōeke o'o ama mōe sōe kōemberōerōetōe endje dali dōe olo á mōe gbe dōe tōenōe nene asōemōe, 6ōe fa tōndu yé 6ōe kpa pa o'o nene cōerr ga tōe olo adōeke cōeneke kō á mōe pandōe nōe fōe 6ōe, mbōerōerōetōe endje.»

²¹ Dōe lōkōnōe asōemōe, azu sōe lima kōekate Zakariya, yé cōe sōe kōeyutōe endje tōe ádá á cōendōe ye sōe lima kōedi tōenōe 6a lōe cōeyerōe oshōnōe 6a zōe. ²² Kashe lōkō á tshe wuta lima, tshe lili lima kōepa o'o ga tōe azu á endje ngbōtōe endje asōemōe nene. Azunōe wusōe nōe lima adōeke tshe wu cōerōe lōe ulu 6a tōe

œyercœ oshoncœ 6a zœ. Tshe sœ lima kœma œercœ fœ endje kolœ lœ tonduncœ.

²³ Lœkœ á akwa nœ Zakariya 6a lœ Tepelo ka lima ndœ oloncœ ascœmœ, tshe gu ga ndœ ye. ²⁴ Manda nœ teasho atake, awoncœ dœ Elisabete gbœ nguzu, yé œe zatœ ye yiwa tœncœ manda yapu mindu. Tshe sœ lima kœpa adœke: ²⁵ «E wu egerœ œercœ á Gbozu mbœercœ fœ mœ ascœ! Ngœngœ ascœke, tshe fa ala ye ndœ mœ á yindœ kœgi mœ lœ œeneke á sœ lima kœza tshula fœ mœ tœ ala azu.»

Andjelu pandœ upu kœzu Yisu

²⁶ Manda yapu mindu dœ bale, Ndjaba vwa andjelu Gabriyele 6a lœ anga ongbo Galilayi bale á i'iri kœdœ Nazarete. ²⁷ Tshe vwa she 6a ndœ anga yawuru bale á tshe yindœ kœtotœ ye dœ anga yakoshe bale á i'iri ye kœdœ Yozefu, uzu tshelœe bingî nœ Davidi. I'iri yawuruncœ kœdœ lima Mareya. ²⁸ Andjelu li ga ndœ ye œe pa fœ she adœke: «Sœ dœ yanga! Gbozu Ndjaba ma ôtshe lœsu ga ndœ zœ. Tshe sœ awa bale dœ 6œ.»

²⁹ Kumu Mareya kpa tatalikiri tœ o'onœ ascœmœ ye. Tshe te lima tœ kœyutœ ye tœ ádá abalanœ ascœmœ. ³⁰ Andjelu kpa kœpa fœ she adœke: «Mareya, sœsœ dœ awa nene mbœercœ Ndjaba ma ôtshe lœsu ga ndœ zœ. ³¹ Lœ ondonœ ascœke, 6œ gbœ nguzu, yé 6œ zu bala gbolo yakoshe, œe ta i'iri ye adœke Yisu. ³² Tshe dœ bala egerœ uzu, yé Ndjaba á tshe ropa œercœ kœ œe e she adœke tshe kœdœ Gbolo nœ œene. Gbozu Ndjaba œe za she bala tœ gbozugo manda atanœ dœ Davidi. ³³ Tshe dœ gbozu tshapa azu Israyele waa dœ waa, yé akwa tshagbozu nœ ye œe ka nene.»

³⁴ Mareya yu andjelu adœke: «Ka 6ata á mœ wuwu damba sœ yakoshe nene ascœ, œe mbœercœ endje kotoo?»

³⁵ Andjelu gi fœ she adœke: «Ôtshe Ishiri œe jercœ bala ga pa zœ, yé gbœgbœ nœ Ndjaba á tshe ropa œercœ kœ œe tshu 6œ ngbili 6ata tshaagujara. Mbœercœ tœncœ ataa, gbolo á 6œ zu she œe sœ yercœ yé endje e she adœke Gbolo nœ Ndjaba. ³⁶ Wu ka, ayo zœ dœ Elisabete á endje e she yashe mara ascœmœ, tshe gbœ nguzu lœ yawaza tœ ye. Yé ngœngœ ascœke, nguzuncœ mbœercœ yapu mindu dœ bale. ³⁷ Gbambancœ nene, œercœ á ropa Ndjaba gugu nene.»

³⁸ Yé Mareya gi fœ she adœke: «Emœ kœdœ ayi akwa nœ Gbozu; kaka adœke œeneke kœ á 6œ pandœ nœ, mbœercœ endje ga tœ mœ.» Yé andjelu gitœ ye tœ ye ye.

Mareya na kœtitœ Elisabete

³⁹ Lœ olo manda nœ, Mareya áalafo œe gbœgbœtœ ye na tœncœ ga lœ anga ongbo bale á sœ 6a pa kaga lœe ogo Yuda. ⁴⁰ Tshe wuta 6a zœ œe li ga lœe anda nœ Zakariya, yé œe bala Elisabete. ⁴¹ Lœkœ á Elisabete dji abala nœ Mareya, gbolo turu 6a lœe ye, yé Ôtshe Ishiri

su she kperœ. ⁴² Tshe ta œgbœ rawa yé œe pa adœke: «Ndjaba to kane ye ga pa zœ kœropa ayashe kœ œœdœ pe ga pa gbolo á tshe sœ lœ zœ! ⁴³ Emœ kœdœ œœdœ adœke ayi Gbozu nœ mœ na kœtitœ mœ a? ⁴⁴ Gbambancœ nene, lœkœ á mœ dji abala nœ zœ, gbolo turu 6a lœe mœ dœ yanga. ⁴⁵ Emœ kœdœ uzu nœ yanga mbœercœ á 6œ dji o'o á Gbozu Ndjaba pa fœ 6œ, yé á yindœ nœ adœke œe mbœercœtœ ye.»

Itshi nœ Mareya

⁴⁶ Dœ tœncœ ataa, Mareya kœpa adœke: «Mœ sœ kœdonga Gbozu Ndjaba dœ lœsu mœ bale,

⁴⁷ yé lœsu mœ su dœ yanga mangba Ndjaba á tshe dœ ayi kœshe mœ, ⁴⁸ mbœercœ á tshe gbe dœ mœ dœ amba ayi akwa nœ ye.

Ádancœ ataa, kœto kpesheke œœdœ œœ dœ œœ, azu œe e mœ yashe nœ yanga,

⁴⁹ mbœercœ Ndjaba nœ gbœgbœ kœ mbœercœ egerœ œercœ fœ mœ.

Emœ kœdœ Ndjaba á tshe sœ yercœ.

⁵⁰ Ôlœ dœ œœ, tshe sœ kœwuu oyo endjeneke á endje sœ kœkpawa ye.

⁵¹ Tshe ma gbœgbœ kane yakoshe nœ ye, yé œe ndjœ tshelœe azu á endje sœ dœ lœsu nœ kœzatœ endje.

⁵² Tshe ko agbozugo ga ati pa ngande tshagbozu nœ endje,

yé œe ti endjeneke á endje gugu dœ ádá nene, ga lafo.

⁵³ Tshe to œercœ ndjoro fœ endjeneke á endje sœ dœ ogo,

yé œe gi azu á endje sœ dœ œercœ ndjoro tshakane endje gbambancœ.

⁵⁴ Tshe ti kane agbolo Israyele á endje dœ ayi akwa nœ ye ga lafo,

kœli dœ ôtshe lœsu nœ ye ga ndœ endje.

⁵⁵ Tshe mbœercœ ga ndœ Abrayamo œœdœ alivuncœ waa dœ waa

6ata á tshe za lima uvu fœ aata azœ.»

⁵⁶ Mareya mbœercœ lima ga pa œercœ noé yapu votœ 6a ndœ Elisabete yeka á gu ga ndœ ye.

Kœzu Yowane, ayi kœza batisimu

⁵⁷ Olo kœzu nœ Elisabete li lima, yé tshe zu gbolo yakoshe ga pa ôtshe. ⁵⁸ Amashenga nœ ye œœdœ pe ayoncœ djindœ nœ adœke Gbozu Ndjaba má ôtshe lœsu ga ndœ ye, yé œe sœ lima dœ yanga awa bale dœ she. ⁵⁹ Kœwuta ga tœ olo mindu dœ votœ manda kœzuncœ, endje na kœwa gboloncœ tœ gaza, yé œe yi lima ndœ kœta i'iri abancœ dœ Zakariya ga pa ye. ⁶⁰ Kashe ayincœ za o'o, œe pa adœke: «Emœ nene, i'iri ye œe dœ Yowane.»

⁶¹ Endje pa fœ she adœke: «Anga uzu bale lœe bingî nœ zœ gugu dœ i'irinœ ascœmœ nene.» ⁶² Yé endje yi kane endje ga tœ aba gbolo, mbœercœ kœwusœ i'iri á tshe gbe ma œencœ ye kœta ga tœ gboloncœ. ⁶³ Zakariya

e osho ndœ œerœ á endje sú mbeti ga pa nœ, yé œ su adœke: «I'iri ye kœdœ Yowane.» Azu kœ ki lima tœ œsœnœ. ⁶⁴ Pe tœ œsœnœ, Zakariya kpa tetœ kœpa o'o ye: Tshe tetœ kœdonga Ndjaba dœ œgbœ tshama ye. ⁶⁵ Awa litœ amashenga nœ ye kpakpakpa, yé azu kœ pa kaga lœ ogo Yuda tetœ kœpandœ œerœnœ á mbœœetœ endje ascœmœ. ⁶⁶ Endjeneke kœ á endje dji lima o'onœ, endje gbœndœ nœ ga tœ losu endje yé œ tetœ kœyutœ endje adœke: «Gbolo asœke œ te bala œde?» Gbœgbœ nœ Gbozu Ndjaba sœ lima adja dœ she awa bale.

Itshi nœ Zakariya

⁶⁷ Ɔtshœ Ishiri su Zakariya, aba aya gbolonœ kperœ yé tshe tetœ kœgbara o'o ama Ndjaba adœke:

⁶⁸ «A donga Gbozu, Ndjaba nœ azu Israyele, mbœœœ tshe gbe dœ azu nœ ye, yé á gi endje lœ kanga. ⁶⁹ Tshe vwa anga ayi kœshe azu á tshe sœ dœ gbœgbœ, fœ azœ ugurutœ aata ayi akwa nœ ye dœ Davidi.

⁷⁰ Tshe mbœœœ œeneke á tshe pa lima ndœ nœ katshatsha, lœ ama ayerœ aayi kœgbara o'o nœ ye adœke,

⁷¹ œne ko azœ tshakane ayingba azœ œdœ tshakane endjeneke kœ á endje sœ kœyangba azœ.

⁷² Tshe ma Ɔtshœ losu ga ndœ aata azœ, yé œ djedjœœndœ œeyerœ madu nœ ye nene.

⁷³ Gbambanœ nene, Ndjaba za lima uvu fœ ata azœ dœ Abrayamo adœke, ⁷⁴ œne gi azœ tshakane ayingba azœ ye, á kœza awa fœ azœ kœmbœœœ akwa nœ ye dœ awa nene,

⁷⁵ adœke a wuta ayerœ azu, œ sœ ndjii utshu œne,

œlœ dœ œlœ lœ soro azœ.»

⁷⁶ Á Zakariya kœpa adœke:

«Yé œ6œ, gbolo nœ mœ, 6œ dœ bala ayi kœgbara o'o nœ Ndjaba á tshe ropa œerœ kœ.

Gbambanœ nene, 6œ na utshu Gbozu mbœœœ kœguma awa ye.

⁷⁷ Yé 6œ yisœ nœ fœ azu nœ ye adœke, tshe sœ kœna kœshe endje, lœ awa nœ kœdjœœœndœ ekperœ nœ endje.

⁷⁸ Gbambanœ nene, Ndjaba nœ azœ sœ dœ Ɔtshœ losu,

tshe sœ dœ losu kœwu oyo waa.

Tshe vwa ishiri œlœ á to 6a lafo ga pa azœ 6ata œeneke á wuta dœ tshamazi.

⁷⁹ Ishiri œlœnœ œ to ga pa endjeneke kœ á endje sœ lœ ubu osho œdœ endjeneke á endje sœ kœkpa awa kuzu, mbœœœ kœyisœ awa nœ kœœœ gee fœ azœ.»

⁸⁰ Gbolonœ sœ lima kœgerœ tœnœ yé Ndjaba za lima gbœgbœ fœ she, tshe sœ lima kœœœ 6a lœ kpgagasho œerrr ga tœ lœkœ kœwuta she ga tœ ala azu Israyele.

2

Kœzu Yisu

¹ Dœ lœkœnœ ascœmœ, Sezare Oguste á tshe dœ egerœ gbozugo Roma, za o'o fœ azu tshelœ ogo nœ ye kœ adœke endje ro kœsu i'iri endje gala buku. ² Ali kœsu i'iri azu gala bukunœ ascœmœ dœmœ. Kiriniyuse dá dœ lima gbozu tshapa ogo Siri dœ lœndœnœ ascœmœ. ³ Uzu dœ uzu kœ gu lima ga lœ adja ongbo nœ ye mbœœœ adœke endje sú i'iri ye gala buku. ⁴ Yozefu to ndje 6a lœ Nazarete, ongbo tshelœ ogo Galilayi, yeka á ro ga lœ Beteleme 6a lœ ogo Yuda, ongbo á endje zu lima Davidi lœnœ. Gbambanœ nene, Davidi kœdœ lima ata Yozefu. ⁵ Tshe na lima 6a zœ dœ awonœ dœ Mareya á tshe sœ lima dœ nguzu, mbœœœ adœke endje sú i'iri endje gala buku.

⁶ Dœ lœkœ á endje sœ lima 6a lœ Beteleme, olo adœke tshe zu, li lima ye. ⁷ Tshe zu eya nœ ye tœ gbolo yakoshe, œ vwele she dœ lœba yé á za she ga pa gbarœ kœzirœ nœ agea, mbœœœ osho gugu lima mbœœœ endje 6a tœ osho kœœœ á sœ mbœœœ agene nene.

Andjelu wuta ga tœ aayi kœgbœndœ ayarœ

⁸ Aayi kœgbœndœ ayarœ á endje sœ 6a lœ kindi yé á sœ kœœœ indiri ukpulu ayarœ nœ endje dœ butshœ, sœ ndje lima lakpincœ ascœmœ zœ. ⁹ Anga andjelu nœ Gbozu Ndjaba bale wuta ga tœ endje, mokœ nœ Gbozu za endje djigi, yé awa litœ endje kpakpakpa. ¹⁰ Kashe andjelu pa fœ endje adœke: «E sœsœ dœ awa nene, mbœœœ mœ na kœpandœ Ɔtshœ O'o fœ 'e; o'o neke á za yanga kœeropanœ fœ azu kœ. ¹¹ Dœ butshœ asœke, 6a lœ ongbo nœ Davidi, endje zu ayi kœshe azu; á tshe kœdœ Kristu*, Gbozu nœ azœ. ¹² Yé ambárá œerœ á 'e wusœ ye mbœœœ tœnœ dœke: 'e gbœ anga aya gbolo á endje vwele she dœ lœba, yé á za she ga lœ gbarœ kœzirœ nœ agea.» ¹³ Tshokombele, anga aandjelu ndjoro to 6a lafo œ ngbotœ endje ga tœ œsœnœ dœ she, yé á tetœ kœdonga Ndjaba adœke: ¹⁴ «Mokœ nœ Ndjaba matœ ye 6a lafo!

Yé kœœœ gee sœ dœ azu á endje yindœ ye 6a pa œshœ.»

Aayi kœgbœndœ ayarœ na ga lœ Beteleme

¹⁵ Lœkœ á aandjelu fatœ endje kœœ ga lafo, ayi kœgbœndœ ayarœ pa œnœ endje adœke: «A na œerrr 6a lœ Beteleme, œ wu œerœ á wuta 6a zœ kane; œeneke á Gbozu

* **2.11** 2.11 Kristu dœ o'o ama ogo Ebre kœdœ Masiya, i'iri akwa nœ uzu á azu Israyele sœ lima kœkate mbœœœ kœwara endje lœ kánga

Ndjaba yisœ nœ fœ azœ asœmœ.»¹⁶ Endje gbɔgbɔ lima tœ endje rotœnœ ga zœ yé œ gbɔ Mareya, Yozefu œdœ pe aya gbolo á ndje za she ga lœ gbarœ kœziroœ nœ agea.¹⁷ Lœkɔ á endje wu lima she, endje tetœ kœpandœ o'o á andjelu pa fœ endje tœ upu nœ gbolonœ fœ Amareya dœ Yozefu.¹⁸ Yé azu para á endje lœ lima kœdji œneke á aayi kœgbœndœ ayarœnœ sœ kœpandœ nœ asœmœ, kitœ œsœnœ.¹⁹ Andaa Mareya sœ lima kœgbœndœ o'onœ kɔ ga lœsu ye, yé œ sœ kœpara adáncœ.²⁰ Manda nœ, aayi kœgbœndœ ayarœnœ fatœ endje kœgu gangba endje dœ kœdonga Ndjaba œdœ dœ kœza moko fœ she tœ œneke kɔ á endje wu yé á dji. Gbambanœ nene, œrœnœ kɔ mbœrœtœ endje bata á andjelu pandœ nœ.

Endje ta i'iri Yisu ga pa gbolonœ

²¹ Manda olo minu dœ voto, olo kœwa gbolo tœ gaza li lima ye. Endje ta i'iri Yisu ga pa ye. (œtœnœ kœdœ i'iri á andjelu ma lima utshunœ adœke ayinœ gbɔ nguzu.

Endje na dœ Yisu ga lœ Tepelo

²² Lœkɔ á olo kœdjutɔ kote Amareya dœ Yozefu yeka á endje kœfa ayerœ azu tœ ala Ndjaba, lindœ awa akwa nœ Moyize li lima, endje to Yisu na tœnœ ga lœ Tepelo 6a lœ Yerusaleme mbœrœ kœma she fœ Gbozu.²³ Gbambanœ nene, endje sú 6ala Buku nœ awa akwa nœ Gbozu adœke: «Ali gbolo yakoshe kɔ á endje za she utshunœ, endje za she fœ Gbozu Ndjaba.»²⁴ œ li ndje adœke Amareya dœ Yozefu za ndje tokórɔ dœ akalambonga bisha too dœ ambepa bisha, bata á awa akwa nœ Gbozu pa ndje tœnœ.

²⁵ Dá asœmœ, anga uzu á i'iri ye kœdœ Shimoyo, sœ lima 6a lœ Yerusaleme. (œshe kœdœ lima uzu á tshe sœ ndjii dœ pe kœliscœ Ndjaba. Tshe sœ lima kœkate tsheneke á tshe na mbœrœ kœgi agbolo Israyele lœ oyo. Œtshɔ Ishiri sœ lima dœ she,²⁶ yé œ ma fœ she adœke tshe wu Masiya á Gbozu Ndjaba œ vwa she, utshunœ adœke tshe tshu.²⁷ Ishiri to Shimoyo na tœnœ ga lœ Tepelo. Lœkɔ á agbozu nœ Yisu na dœ she ga lœ Tepelo kœmbœrœ liaka œneke á endje sú 6a la buku nœ awa akwa tœ upu nœ ye,²⁸ Shimoyo za she ga tshaabrœ ye, yé œ tetœ kœdonga Ndjaba adœke:

²⁹ «Ngongɔ asœke Gbozu, kaka adœke ayi akwa nœ zœ,

ro dœ kœsœ gee bata á 6œ pa lima ndœ nœ.

³⁰ Gbambanœ nene, mœ wu ayi kœshe á 6œ vwa she dœ adja ala mœ ye.

³¹ Bœ guma ayi kœshenœ asœmœ mbœrœ azu kɔ.

³² Tshe sœ bata œb á tɔ ga pa angbi azu,

yé tshe dœ moko mbœrœ azu Israyele á endje dœ agbolo nœ zœ.»

Kœgbara o'o nœ Shimoyo

³³ Aba Yisu œdœ ayinœ katœ ama endje ti œsɔ tœ œneke á Shimoyo sœ lima kœpa tœnœ tœ upu nœ ye.³⁴ Shimoyo to kane ye ga pa endje yé œ pa fœ Mareya, ayi Yisu adœke: «Ndjaba ke gbolo asœ mbœrœ lœ awa nœ ye, azu ndjoro lœ Israyele œ yo too œ she. Tshe dœ bala ambará nœ Ndjaba kashe azu œ vwaratœ endje tœ ye.³⁵ Tshe ma gbetshelœ nœ azu á zatœ endje yiwa tœnœ 6a lœsu endje ngbi ga ushu. Yé tœ 6œ dœ Mareya, oyo nœ zœ œ sœ bala 6ata endje sú 6œ peara dœ ingiri yakamba.»

Ana, yashe kœgbara o'o

³⁶ Anga yashe kœgbara o'o bale á i'iri ye kœdœ Ana, sœ lima zœ. (œshe kœdœ yawuru nœ Fanuwele, uzu tshelœ mara nœ Azere. Tshe wuta lima œgbɔ yawaza ye. Tshe i lima akœnœ pe lœ yawuru tœ ye, yé endje mbœrœ ungu minu dœ bisha (7) yeka á yakoshenœ tshu.³⁷ Manda nœ, tshe œpe lima tœ yashe koya yé œ sœ dœ ungu zazu vana dœ vana (84)†. Tshe gigi lima tœ ye lœ Tepelo nene. Kashe butshɔ dœ œb, tshe sœ lima kœmbœrœ akwa fœ Ndjaba lœ awa nœ kœyotshelœma ye œdœ pe kœza avwala.³⁸ Tshe yi kumu ye pe dœ lœkœnœ asœmœ, yé œ tetœ kœdonga Ndjaba dœ kœpa o'o tœ upu nœ gbolonœ fœ endjeneke á endje sœ lima kœkate adœke Ndjaba she Yerusaleme.

Kœgu ga lœ Nazarete

³⁹ Lœkɔ á Ayozezu dœ Mareya mbœrœ lima œneke kɔ á awa akwa nœ Gbozu sœ kœyœndœ nœ, endje gu lima ndœ ogo Galilayi, 6a lœ Nazarete á dœ ongbo nœ endje.⁴⁰ Gbolonœ sœ lima kœgerœ tœnœ dœ undu ye œdœ dœ kœwusœtœ, yé kane Ndjaba sœ lima pa ye.

Dœ ungu ndjokpa dœ bisha, Yisu li ga lœ Tepelo

⁴¹ Ungu bale dœ bale, agbozu nœ Yisu sœ lima kœro ga lœ Yerusaleme ndœ angbo Pake.⁴² Lœkɔ á Yisu sœ lima dœ ungu ndjokpa dœ bisha, endje na dœ she ga lœ Tepelo bata á mbœrœ 6alima tœ ye lœ mara nœ endje.

⁴³ Lœkɔ á angbonœ ka lima, Ayozezu dœ Mareya fatœ endje kœgu tœnœ, kashe Yisu sœ lima pe lœ Yerusaleme yé agbozu nœ ye wuwu she nene.⁴⁴ Endje gbe lima adœke Yisu te manda azu á œne sœ kœgu tœ awancœ dœ endje asœmœ. Endje lo olo bale lœ ana yé osho kœrɔ, endje tetœ kœpara she lœ ugurutœ ayo endje œdœ pe lœ ugurutœ anga endje.⁴⁵ Kashe endje gbɔgbɔ lima she

† 2.37 2.37 Anga gbetshelœ sœ ndje adœke Ana mbœrœ lima ungu zazu vana dœ vana lœ koya nœ ye

nene. Endje kwa ga lœ Yerusaleme kœpara she. ⁴⁶ Endje totœ kœpara she œrrr manda olo voto á gbœ lima she 6a lœ Tepelo. Tshe sœ ga ati 6a ugurutœ aayi kœyisœrœ œ sœ kœdji endje, dœ kœyu endje dœ o'o. ⁴⁷ Azu kœ á endje sœ lima kœdji she, ka lima tœ ama endje ti œœ tœ kœwusœrœ nœ ye dœ pe o'o á tshe sœ kœgi tœnœ. ⁴⁸ Lœkœ á agbozu nœ ye wu she, endje i gbœndjuru yé ayinœ pa fœ she adœke: «Gbolo nœ mœ, mbœrœ gadœ á 6œ mbœrœ mara œrœ ata fœ 'a? A'a dœ aba zœ, 'a para 6œ dœ awa.»

⁴⁹ Tshe gi fœ endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e para mœ a? 'E wuwusœ nœ nene adœke œ li adœke mœ sœ 6a lœ anda nœ Aba mœ a?» ⁵⁰ Kashe agbozu nœ ye djidji lima tshelœ kata œeneke á tshe pa fœ endje nene.

⁵¹ Yisu gu awa bale dœ endje ga lœ Nazarete; tshe sœ lima kœmbœrœtœ ye lindœ o'o endje. Ayinœ gbœndœ œrœ á mbœrœtœ endje asœmœ kœ ga tœ lœsu ye. ⁵² Yisu sœ lima kœgerœ tœnœ dœ undu ye œdœ lœ kœwusœtœ, yé œ sœ kœmbœrœ œtshœrœ á sœ kœza yanga fœ Ndjaba œdœ pe fœ azu.

3

Kœyisœrœ nœ Yowane, ayi kœza batisimu (Wu 6a tœ Mat 3.1-6; Mar 1.1-6)

¹ Lœkœ á Tibere, egerœ gbozu tshapa ogo Roma mbœrœ lima ungu ndjokpa dœ mindu tœ akwa, anga agbozugo sœ ndje lima kœmbœrœ akwa tshagudi ye. Agbozugoœ kœdœ lima Pose Pilato á tshe sœ lima pa ogo Yuda, Erode pa ogo Galilayi, ayancœ dœ Filipino sœ lima pa ogo Eturi œdœ Trakonitide, yé Lisaniase sœ lima pa ogo Abilene. ² Yé Ana œdœ Kayifa kœdœ lima agbozu tshapa anganga Ndjaba. Dœ londœnœ asœmœ, Ndjaba pa o'o fœ Yowane, gbolo nœ Zakariya 6a lœ kpagagasho. ³ Yowane tetœ kœna djelœ ogo kœ á sœ indiri ungu Yœrdane, yé œ sœ kœmindœ o'o fœ azu adœke: «'E fatshalœsu 'e dœ œ gbœ batisimu yeka á Ndjaba kœdjerœndœ ekperœ nœ 'e kœ.»

⁴ Bata Isaya, anga ayi kœgbara o'o su lima ala mbeti nœ ye adœke: «Anga uzu sœ kœta rawa 6a lœ kpagagasho adœke:

'E guma ala awa Gbozu,

'e yœrœ ala awa ye ndjii.

⁵ 'E be kudu kœ,

kaga dœ koto kœ œ fa akpala osho.

'E yœrœ ala awa á sœ tœ dengœngœnœ.

'E guma awa á sœ dœ kudu adœke œ sœ kpa.

⁶ Yé azu kœ œ wu kœshe nœ Ndjaba.»

⁷ Ukpulu azu na lima ga ndœ Yowane adœke tshe za batisimu fœ œne. Tshe sœ lima kœpa fœ endje adœke: «Ukpulu ekpe ayakoro! Uzu dœ dá yisœ nœ fœ 'e adœke 'e

kpa awa ókœ nœ Ndjaba á ndœ kœna tœnœ a? ⁸ 'E mbœrœ œrœ á sœ kœma adœke 'e fatshalœsu 'e ye, yé 'e papa mbœrœ 'e dœ tœ 'e nene adœke: «Abrayamo kœdœ ata azœ» Gbambœnœ nene, mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke, Ndjaba li kœfa badja asœke tœ aata Abrayamo. ⁹ Gonda sœ yindjindjinœ mbœrœ kœvwœ dœ œyœ tœtœ œshenœ kœ ye. œyœ kœ á elence kœgaga nene, endje de yé œ ko va ga tœ owœ.»

¹⁰ Azu sœ lima kœyu Yowane adœke: «Ataa, œrœ gadœ dá 'a kœmbœrœ a?» ¹¹ Tshe gi lima fœ endje adœke: «Uzu á tshe kœsœ dœ lœba okoro bisha, tshe za angancœ bale fœ tsheneke á tshe ugu dœ tœnœ nene. Yé uzu á tshe kœsœ dœ kœzirœ, tshe mbœrœ ndje awa bale.»

¹² Aayi kœkœ ngendja lapo na ndje lima adœke Yowane za batisimu fœ œne, yé œ yu she adœke: «Ayi kœyisœrœ, œrœ gadœ dá 'a kœmbœrœ a?» ¹³ Tshe gi fœ endje adœke: «'E kaka laponœ fœ azu kœrosœ amancœ á endje za fœ 'e nene.»

¹⁴ Aturugu yu ndje lima she awa bale adœke: «Ka 'a, œrœ gadœ dá 'a kœmbœrœ a?» Tshe gi fœ endje adœke: «'E koko ngendja tshaabrœ azu dœ œgbœ nene; 'e papa ndje o'o dœ wala ga pa uzu nene. Kashe 'e gbe kolœ dœ ngendja tshangba akwa nœ 'e.»

¹⁵ Azu sœ lima kœkœte Masiya, uzu dœ uzu sœ lima kœgbe adœke Yowane kœdœ ete she. ¹⁶ Yé Yowane pa fœ endje kœ adœke: «œmœ, mœ sœ kœza batisimu fœ 'e dœ ungu; kashe tsheneke á tshe na manda mœ, tshe ropa mœ dœ gbœgbœ ye; mœ lili kœka ga utshu ye dœ pe kœzu uwu œrœda nœ ye nene. œshe, tshe za bala batisimu lœ œtshœ Ishiri œdœ dœ owœ fœ 'e. ¹⁷ Tshe za gbarœ kœpe dœ tshelœ indji ngwarœ ga tshaabrœ ye. Manda kœpe tœnœ, tshe gumasœ indji ngwarœncœ gala kogba nœ ye, yé œ ko oforonœ va ga tœ owœ neke á ru nene.»

¹⁸ Ataa, Yowane mi lima anga angbi upu ndjoro fœ endje, yé œ yisœ œtshœ O'o fœ azu. ¹⁹ Dœ lœkœnœ asœmœ, Yowane gbagbara Erode á tshe dœ gbozugo Galilayi mbœrœ á tshe to lima Erodiade, awo ayancœ œdœ pe anga ngbindiroœ ndjoro á tshe mbœrœ lima. ²⁰ Yé ga pa upu á tshe mbœrœ kœ, tshe kpa za Yowane ga lœ kána.

Yowane za batisimu fœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 3.13-17; Mar 1.9-11)

²¹ Manda kœza batisimu fœ azu kœ, Yowane za ndje batisimu fœ Yisu. Dœ lœkœ á Yisu sœ lima kœza avwala fœ Ndjaba, tshalafo kœrœ ngbi. ²² œtshœ Ishiri jerœ ga pa ye 6ata mbepa, yé tshama to 6a lafo œ pa adœke: «œ6œ kœdœ Gbolo nœ mœ á mœ yindœ zœ waa; mbœrœ 6œ, mœ sœ dœ yanga.»

*Aata Yisu**(Wu 6a tæ Mat 1.1-16)*

²³ Yisu sœ lima dœ ungu ga pa cœrœ nœ zazu bale dœ ndjokpa (30) yeka á tetœ kæmbœrœ akwa nœ ye. Azu gbe lima adœke œshe kœdœ gbolo nœ Yozefu á tshe dœ Yozefu dœ gbolo nœ Eliya, ²⁴ yé Eliya kœdœ gbolo nœ Mata, Mata kœdœ gbolo nœ Levi, Levi kœdœ gbolo nœ Meleki, Meleki kœdœ gbolo nœ Yanayi, yé Yanayi kœdœ gbolo nœ Yozefu. ²⁵ Yozefu kœdœ gbolo nœ Matatiase, Matatiase kœdœ gbolo nœ Amose, Amose kœdœ gbolo nœ Nawume, Nawume kœdœ gbolo nœ Eseli, yé Eseli kœdœ gbolo nœ Nagayi.

²⁶ Nagayi kœdœ gbolo nœ Maate, Maate kœdœ gbolo nœ Matatiase, Matatiase kœdœ gbolo nœ Semeyine, Semeyine kœdœ gbolo nœ Yoseke, yé Yoseke kœdœ gbolo nœ Yoda. ²⁷ Yoda kœdœ gbolo nœ Yonane, Yonane kœdœ gbolo nœ Resa, Resa kœdœ gbolo nœ Zorobabele, Zorobabele kœdœ gbolo nœ Salatiyele, yé Salatiyele kœdœ gbolo nœ Neri. ²⁸ Neri kœdœ gbolo nœ Meleki, Meleki kœdœ gbolo nœ Adi, Adi kœdœ gbolo nœ Kosame, Kosame kœdœ gbolo nœ Elemadame, yé Elemadame kœdœ gbolo nœ Ere. ²⁹ Ere kœdœ gbolo nœ Yisu, Yisu kœdœ gbolo nœ Eliezere, Eliezere kœdœ gbolo nœ Yorime, Yorime kœdœ gbolo nœ Mata, yé Mata kœdœ gbolo nœ Levi. ³⁰ Levi kœdœ gbolo nœ Shimeyo, Shimeyo kœdœ gbolo nœ Yuda, Yuda kœdœ gbolo nœ Yozefu, Yozefu kœdœ gbolo nœ Yoname, yé Yoname kœdœ gbolo nœ Eliyakimi. ³¹ Eliyakimi kœdœ gbolo nœ Meleya, Meleya kœdœ gbolo nœ Mena, Mena kœdœ gbolo nœ Matata, Matata kœdœ gbolo nœ Nata, yé Nata kœdœ gbolo nœ Davidi.

³² Davidi kœdœ gbolo nœ Yese, Yese kœdœ gbolo nœ Obede, Obede kœdœ gbolo nœ Boaz, Boaz kœdœ gbolo nœ Sala, yé Sala kœdœ gbolo nœ Nashone. ³³ Nashone kœdœ gbolo nœ Aminadabe, Aminadabe kœdœ gbolo nœ Adimine, Adimine kœdœ gbolo nœ Arni, Arni kœdœ gbolo nœ Eserone, Eserone kœdœ gbolo nœ Perese, yé Perese kœdœ gbolo nœ Yuda. ³⁴ Yuda kœdœ gbolo nœ Yakobo, Yakobo kœdœ gbolo nœ Izaka, Izaka kœdœ gbolo nœ Abrayamo, Abrayamo kœdœ gbolo nœ Tera, yé Tera kœdœ gbolo nœ Nahore.

³⁵ Nahore kœdœ gbolo nœ Seruge, Seruge kœdœ gbolo nœ Rewu, Rewu kœdœ gbolo nœ Pelege, Pelege kœdœ gbolo nœ Ebere, yé Ebere kœdœ gbolo nœ Shela. ³⁶ Shela kœdœ gbolo nœ Kenane, Kenane kœdœ gbolo nœ Arpakesade, Arpakesade kœdœ gbolo nœ Seme, Seme kœdœ gbolo nœ Nowa, yé Nowa kœdœ gbolo nœ Lameke. ³⁷ Lameke kœdœ gbolo nœ Matusaleme, Matusaleme kœdœ gbolo nœ Enoke, Enoke

kœdœ gbolo nœ Yerede, Yerede kœdœ gbolo nœ Malaleyele, yé Malaleyele kœdœ gbolo nœ Kenane. ³⁸ Kenane kœdœ gbolo nœ Enoke, Enoke kœdœ gbolo nœ Sete, Sete kœdœ gbolo nœ Adamo, yé Adamo kœdœ gbolo nœ Ndjaba.

4*Djaboro na kæwu losu Yisu**(Wu 6a tæ Mat 4.1-11; Mar 1.12-13)*

¹ Ɔtsho Ishiri su lima Yisu kperœ loko á tshe to 6a langu Yordane á gu; yé Ishiri nœ Ndjaba to she na toœnœ ga læ kpagagasho. ² Tshe lo lima 6a zœ olo zazu bisha, yé á djaboro na kæwu losu ye. Tshe zizi lima cœrœ læ olonœ asœmœ nene, yé manda nœ ogo litœ ye kpakpakpa ye. ³ Djaboro pa fœ she adœke: «Edœ 6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, pa fœ badja asœke œ fatœ ye tœ mapa.» ⁴ Yisu gi fœ she adœke: «Endje su 6ala Buku nœ Ndjaba adœke: “Uzu œ sœ dœ soro kolœ mbœrœ mapa nene.”»

⁵ Djaboro 'o dœ she œrrr 6a tœ anga osho á sœ 6a lawutsha, œ yisœ Ogo gbozu nœ tshapasho djigi fœ she. ⁶ Yé œ pa fœ she adœke: «Mœ ko ogonœ asœke dœ gbogbœnœ œdœ cœrœ tshelœnœ kœ fœ 6œ. Gbambanœ nene, Ndjaba za lima fœ mœ; mœ li kœza fœ uzu neke á mœ yindœ ye. ⁷ Edœ 6œ kœgote ga utshu mœ, œærnœ kœ œ te œnœ zœ ye.» ⁸ Yisu gi fœ she adœke: «Buku nœ Ndjaba pa adœke: “Bœ gote ga utshu Gbozu Ndjaba nœ zœ, yé 6œ donga kolœ she tshēbabale.”»

⁹ Djaboro kpa na dœ she 6a lakpi Yerusalemœ œ za she 6a pa kumu Tepelo, yé á pa fœ she adœke: «Edœ 6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, to 6a ke œ i tshiri ga ati. ¹⁰ Gbambanœ nene, endje sũ 6ala Buku nœ Ndjaba adœke: “Ndjaba œ za awa fœ aandjelu nœ ye adœke endje gbœndœ zœ.” ¹¹ Yé ga pa nœ: “Endje za 6œ dœ kane endje ga ati mbœrœ á 6œ kœzaza ada zœ tœ badja nene.”» ¹² Yisu gi fœ she adœke: «Endje sũ 6a la Buku nœ Ndjaba adœke: “Paparã awa kæwu losu Gbozu Ndjaba nœ zœ nene.”» ¹³ Manda kæwu losu Yisu dœ aka marã afara kœ, djaboro gitœ ye tœ ye kœkate œrrr ga tœ anga olo á tshe za.

*Yisu tetœ kæmbœrœ ali akwa nœ ye 6a læ Galilayi**(Wu 6a tæ Mat 4.12-17; Mar 1.14-15)*

¹⁴ Yisu su dœ gbogbœ nœ Ɔtsho Ishiri, œ kwatœ ye ga læ Galilayi yé i'iri ye za lima osho djigi. ¹⁵ Tshe sœ lima kœyisœ cœrœ 6a læ Sinagoga nœ endje, yé azu kœ sœ kœpandœ œœ moko nœ ye.

*Azu Nazarete yiya lima ndœ kœyisœrœ nœ Yisu nene**(Wu 6a tæ Mat 13.54-58; Mar 6.1-6)*

¹⁶ Yisu na ga læ Nazarete, tshalakpi á tshe gerœ lænœ. Dœ loko sabata, tshe li ga læ

Sinagoga lindœ mara ye. Tshe áalafo ndœ kædi o'o ama Ndjaba. ¹⁷ Endje za buku á yu kægbara o'o Isaya su, fœ she. Tshe gbara ala bukunœ ga tœ osho á endje sú adœke:

¹⁸ «ishiri nœ Gbozu sœ pa mœ mbœrœ á tshe ke mœ adœke mœ yisœ Œtsho O'o fœ ayi oyo.

Tshe vwa mœ kæmindœ nœ fœ aayi kánga adœke endje wuta læ kánga nœ endje ye,

yé fœ aayibula adœke endje kpa wu osho.

Tshe vwa mœ adœke mœ ko azu á endje sœ kæmbœrœ œrœ kanga fœ endje ga ushu,

¹⁹ yé mœ pandœ nœ fœ azu adœke, ungu á Gbozu yindœ kæma Œtsho lœsu nœ ye li ye.»

²⁰ Manda kædi bukunœ, Yisu dje ga tœncœ œ gi fœ ayi akwa tshelœ Sinagoga, yé œ sœ ga ati. Azu kœ á endje sœ lima scœndœncœ, ko ala endje djœrr ga tœ ye. ²¹ Yé tshe tetœ kæpa fœ endje adœke: «O'onœ á 'e dji la bukunœ kpesheke asœ, œ mbœrœtœ endje ye.»

²² Azu kœ sœ lima kæpa Œtsho o'o tœ upu nœ Yisu. Endje katœ ama endje ti œœ tœ Œtsho o'o á tshe sœ lima kæpa tœncœ, yé œ tetœ kæyutœ endje adœke: «Œ dœdœ gbolo nœ Yozefu dœke nene a?» ²³ Yisu mindœ nœ fœ endje adœke: «Mœ wu adja sœ nœ adœke 'e pa ndœma toro asœ fœ mœ: "Monganga, shetœ zœ dœ tœ zœ." 'E kpa pa ndje fœ mœ adœke: "'A wusœ neke kœ á 6œ mbœrœ lima 6a læ Kaparnawumu ye. Mbœrœ ndje tshetœ œrœncœ asœmœ 6a læ ongbo nœ zœ dœ tœ zœ 6a ke."» ²⁴ Yé tshe kpa pa adœke: «Mœ sœ kæmindœ nœ fœ 'e dœ adjapu adœke, endje yiyindœ ayi kægbara o'o 6a lakpi á endje zu she tœncœ nene. ²⁵ Mœ sœ kæpa fœ 'e dœ adjapu adœke, ayashe koya do lima panœ 6a læ Israyele lœkœ á Eliya sœ lima kægbara o'o ye. Dœ lœkœ nœ asœmœ ndje, yavuru nini lima nene œrrr manda ungu votœ dœ yapu mindu dœ bale, yé egerœ ogo za lima tshapa œsho djigi. ²⁶ Andaa, Ndjaba vwavwa lima Eliya fœ anga bale læ ugurutœ endje nene. Kashe tshe vwa she kolœ 6a ndœ anga yashe koya 6a læ Sarepeta, 6a læ ogo Sidona. ²⁷ Aayi boroma sœ lima ndjoro læ ogo Israyele lœkœ á Elisa dœ lima ayi kægbara o'o. Andaa anga bale sheshe lima nene, kashe kolœ Namane á tshe kædœ uzu ogo Siri dá she.»

²⁸ Kœdji lima o'onœ asœmœ ataa, azu kœ á endje sœ 6a læ Sinagoga, suku dœ ókó tœpanœ kpuru. ²⁹ Endje áalafo ndœ Yisu œ gi she wuta tœncœ ga shu læ ongbo, yé œ to she na tœncœ 6a tœ leta kumu koto á endje mbœrœ ongbo nœ endje ga panœ mbœrœ á kægeta she ga ati. ³⁰ Kashe tshe ro to ugurutœ endje, yé œ pu œsœ awa tœ ye.

Yisu gœrœ ekpe ishiri

(Wu 6a tœ Mat 7.28-29; Mar 1.21-28)

³¹ Yisu na ga læ Kaparnawumu, ongbo tshelœ ogo Galilayi, yé œ sœ lima kæyisœ œrœ fœ azu kœ dœ lœkœ sabata. ³² Azu ki lima tœ mara kæyisœrœ nœ ye waa, mbœrœ tshe sœ lima kæpa o'o 6ata uzu á tshe sœ dœ tshagbozu. ³³ Anga uzu á tshe sœ lima dœ ekpe ishiri pa ye sœ ndje lima læ Sinagoga. Tshe ta rawa dœ œgbœ tshama ye adœke: ³⁴ «Ha! Yisu uzu Nazarete, fœ yindœ kæmbœrœ gadœ tœ 'a? 'Bœ na mbœrœ kæwo 'a? Mœ wusœ zœ dœ Œtshœncœ: (Œbœ kædœ œyerœ uzu á Ndjaba vwa she.» ³⁵ Yisu ra ekpe ishiri sœmœ adœke: «Sœ koko yé œ wuta læ uzunœ asœkel!» Pe kpœtœ œsœncœ, ekpe ishirinœ za she vesho ga ugurutœ azu yé œ wuta læ ye, kashe œ mbœmbœrœ ekperœ tœ ye nene. ³⁶ Azu kœ ki lima tœ œsœncœ yé œ tetœ kæyutœ endje adœke: «Asœ kædœ mara o'o gadœ? Tshe pa o'o dœ tshagbozu œdœ pe dœ gbgbœ fœ ekpe ishiri, yé ekpe ishiri wuta ye.» ³⁷ Yé i'iri Yisu za osho djigi læ tshakala ogonœ asœmœ.

Yisu she aayi kobœ ndjoro

(Wu 6a tœ Mat 8.14-17; Mar 1.29-34)

³⁸ Yisu wuta lima læ Sinagoga, œ na 6a scœnda nœ Shimu. Ayi mbeya Shimu sœ lima dœ œgbœ kobœ biwa, yé endje ki fœ Yisu adœke tshe she she. ³⁹ Yisu gitœ ye ndo dœ she, œ pa o'o dœ œgbœ yé kobœ biwanœ katœ ye yé! Pe kpœtœ œsœncœ, tshe áalafo œ tetœ kæmbœrœ akwa fœ endje.

⁴⁰ Dœ kidala, azu na lima dœ mara kobœ nœ endje ngbangbangba fœ Yisu. Tshe to kane ye ga pa endje bale dœ bale, yé endje she ye. ⁴¹ Ekpe ishiri wuta ndje lima læ azu ndjoro dœ kœta rawa adœke: «Œbœ kædœ Gbolo nœ Ndjaba!» Kashe Yisu ra lima aekpe ishirinœ adœke endje pupu o'o bale nene. Gbambœncœ nene, endje wusœ nœ adœke Yisu kædœ Masiya.

Yisu yisœ œrœ djelœ Sinagoga

(Wu 6a tœ Mar 1.35-39; Mat 4.23)

⁴² Lœkœ á osho kœrœ, Yisu wuta læ ongbonœ asœmœ œ na ga læ kpagagasho. Azu ndjoro na lima kæpara she. Lœkœ á endje gbœ she, endje yiyindœ nœ adœke tshe gitœ ye tœ œne nene. ⁴³ Kashe Yisu pa fœ endje adœke: «Œ li adœke mœ mi ndje ndœ Œtsho O'o nœ ogo Gbozu Ndjaba 6a læ anga angbi ongbo. Gbambœncœ nene, mbœrœ tœncœ dá Ndjaba vwa mœ.» ⁴⁴ Yé tshe yi lima sœ œrœ djelœ Sinagoga læ ogo Yuda.

5

Yisu e ali ayambarœ nœ ye

(Wu 6a tœ Mat 4.18-22; Mar 1.16-20; Yow 21.1-11)

¹ Dœ anga ɔɔ bale, Yisu sœ lima kœyisœ œerœ indiri mangu Genazarete*, yé azu ndjoro ndiwiri she mbœerœ kœdji o'o ama Ndjaba. ² Tshe wu agba bisha 6a tœ mangunœ, kashe ayi kœpara ageatshalangu jerœ œ sœ kœdjutœ gbanda nœ endje. ³ Yisu 'o ga lœ anga agbance bale á dœ œerœ Shimu, yé œ pa fœ she adœke tshe katœ mangunœ œ gi agbance teasho ga uguru ungu. Tshe sœ ga ati ga lœ agba yé œ tetœ kœyisœ œerœ fœ ukpulu azu.

⁴ Lœkœ á tshe yisœ œerœnce á ka ye, tshe pa fœ Shimu adœke: «Gi agbance 6a tœ œerœ dili ungu, yé 'e vwi gbanda nœ 'e mbœerœ kœkœ ageatshalangu.» ⁵ Shimu gi fœ she adœke: «Ayi kœyisœerœ, 'a wu oyo dœ butshœ 'owara, 'a gbœgbœ œerœ bale nene. Kashe 6ata á 6œ pa fœ mœ ye, mœ vwi gbandance ye.»

⁶ Endje vwi gbanda œ ko lima ageatshalangu ndjoro, yé tshelœ gbanda nœ endje te lima tœ kœsuru tœnce. ⁷ Endje wu ata, œ gavwa anga anga endje á endje sœ 6a lœ anga angbi agba adœke, endje na dœ œne gbota gbandance dœ endje. Endje na, yé œ ko ageatshalangu œerr kperœ dœ agba bibisha. Ama agba sœ pe lima teasho adœke œ nduru dœ endje. ⁸ Lœkœ á Shimu Petro wu ata, tshe gote dœ matshukuda ye ga utshu Yisu yé œ pa adœke: «Gbozu, gitœ zœ tœ mœ lœ ingirince, mbœerœ œmœ kœdœ ayi kœmbœerœ ekperœ.» ⁹ Awa za lima Shimu dœ angance kœ á endje na dœ endje, tœ kœwu ageatshalangu ndjoro á endje vwi endje. ¹⁰ Awa za ndje lima Ajake dœ Yowane, agbolo nœ Zebedayi á endje dœ lima aanga Shimu. Kashe Yisu pa fœ Shimu adœke: «Sœsœ dœ awa nene. Kœto kpesheke, 6œ kpa dœ ayi kœpara ageatshalangu nene kashe 6œ te ayi kœpara azu.» ¹¹ Endje gi agba nœ endje kœ ga tœ mangu, œ katœ œerœ kœ yé œ te manda ye.

Yisu she ayi boroma

(Wu 6a tœ Mat 8.1-4; Mar 1.40-45)

¹² ɔɔ bale, Yisu sœ lima 6a lœ anga ongbœ bale á anga ayi boroma sœ lœnce. Lœkœ á tshe wu lima Yisu, tshe na œ gote ga utshu ye, œ ki fœ she adœke: «Ayi kœyisœerœ, œdœ 6œ kœyindœ nœ, 6œ she mœ adœke mœ wuta yerœ.» ¹³ Yisu yi kane ye, œ goro she yé á pa fœ she adœke: «Mœ yindœ nœ adœke 6œ she ye.» Pe tœ œerœnce, kœ6a boromance kœkatœ uzunœ asœmœ ye. ¹⁴ Yisu kœpa fœ she adœke: «Papandœ nœ fœ uzu bale nene, kashe gu œ matœ zœ fœ nganga Ndjaba, yé œ to tokœró 6ata á Moyize pa lima ndœ nœ mbœerœ kœma fœ azu adœke 6œ she lœ kœ6a ye.» ¹⁵ Endje sœ lima kœpa o'o tœ œerœ á Yisu sœ kœmbœerœ tœnce djezœ ngbangbanga. Azu ndjoro sœ lima kœngbotœ

endje mbœerœ kœdji she, yé œ sœ ndje kœshe lœ kœ6a nœ endje. ¹⁶ Kashe Yisu gitœ ye ugurutœ azu, œ na ga lœ kpagagasho mbœerœ kœza avwala.

Yisu she uzu á ada ye tshu

(Wu 6a tœ Mat 9.1-8; Mar 2.1-12)

¹⁷ Dœ anga olo bale, Yisu sœ kœyisœ œerœ atake, Afarisayi œdœ agbozu kœyisœ awa akwa sœ lima zœ. Endje to lima dje lakpi ogo Galilayi, lakpi ogo Yuda œdœ ndje lœ ongbœ Yerusaleme. Gbœgbœ nœ Gbozu Ndjaba sœ lima dœ Yisu, yé tshe sœ kœshe aayi kœ6a. ¹⁸ Yé azu za anga uzu á ada ye tshu ga pa kondja, œ na dœ she. Endje sœ lima kœpara awa adœke œne li dœ she ga sœnda œ za she 6a utshu Yisu. ¹⁹ Kashe 6ata á azu ngba lima tœpanœ kpuru, awa adœke endje li dœ she gugu nene. Endje ɔ, œ kœró ogoro 6a pa anda yé œ yi she dœ kondjance 6a ugurutœ azu, ndji kperœshu Yisu. ²⁰ Lœkœ á Yisu wu kœyindœerœ nœ endje, tshe pa fœ ayi kœ6ance adœke: «Mœ djerœndœ ekperœ nœ zœ ye.»

²¹ Aayi kœyisœ awa akwa dœ Afarisayi te lima tœ kœgbetshelœ endje adœke: «Tsheneke kœdœ uzu dœ á sœ kœgu œsœ Ndjaba ataa? Ede dá li tœ kœdjerœndœ ekperœ nœ uzu a? E doœdœ Ndjaba kuti ye nene a?» ²² Kashe Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje kœ, yé œ yu endje adœke: «Mbœerœ gadé á 'e gbe o'o tœ lasu 'e atake a? ²³ Kœpa fœ uzunœ adœke: "Mœ djerœndœ ekperœ nœ zœ" too kœpa adœke: "Aalafœ œ na ana", o'o neketa dá dœ œgbœ o'o a? ²⁴ Kashe mœ pa o'onœ asœke mbœerœ á 'e kœwusœ nœ adœke kpœ pa oshœ asœ, Gbolo nœ uzu dá sœ dœ gbœgbœ mbœerœ kœdjerœndœ ekperœ.» Yé tshe kœpa fœ uzu á ada ye tshu adœke: «Mœ pa fœ 6œ, alafœ œ za kondja nœ zœ yé œ gu ga sœnda nœ zœ.»

²⁵ Pe kpœtœ œerœnce, uzunœ áalafœ dœ ala azu kœ, œ za gbarœ á tshe lo ga panœ, yé œ gu ga sœnda nœ ye dœ kœdonga mokœ nœ Ndjaba. ²⁶ Uvuru azu kœ kpa lima lœ nœ, endje donga Ndjaba yé awa ko endje kœ, á endje pa adœke: «A wu kpesheke œerœ á a wuwu 6a lima nene.»

Yisu e Levi

(Wu 6a tœ Mat 9.9-13; Mar 2.13-17)

²⁷ Manda nœ, Yisu wuta yé œ wu anga ayi kœkœ ngendja lapo bale á i'iri ye kœdœ Levi, tshe sœ 6a lœ anda kœkœ ngendja lapo. Tshe pa fœ she adœke: «Na manda mœ.» ²⁸ Levi katœ œerœ nœ ye kœ, œ áafœ yé œ na manda ye.

²⁹ Manda nœ, Levi mbœerœ egerœ angbœ 6a sœnda nœ ye fœ Yisu. Azu kœkœ ngendja lapo ndjoro, dœ pe anga azu sœ lima kœzi œerœ dœ endje awa bale. ³⁰ Afarisayi

* 5.1 5.1 Anga i'iri mangu galilayi kœdœ Genazarete

dœ aayi kœyisœ awa akwa tœ lima tœ kœpulœma endje, yé œe yu ayambarœ nœ Yisu adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e sœ kœzi œrœ yé á sœ kœndjo œrœ awa bale dœ aayi kœko ngendja lapo œdœ pe aayi kœmbœrœ ekperœ a?»

³¹ Yisu kœgi fœ endje adœke: «E doœdoœ azu á tshelœ œko endje sœ yerœ dá gbe kœna kœwu monganga nene, kashe kolœ aayi koœa dá gbe ndœ kœna kœwu she. ³² Mœ nana kœ'e azu á endje sœ ndjii nene, kashe mœ na mbœrœ azu kœmbœrœ ekperœ adœke endje fatshalœsu endje.»

*Azu yu Yisu tœ upu nœ kœyotshelœma
(Wu 6a tœ Mat 9.14-15; Mar 2.18-20)*

³³ Anga azu yu lima Yisu adœke: «Ayambarœ nœ Yowane ayi kœza batisimu œdœ pe endje nœ Afarisayi sœ lima kœyotshelœma endje mbœrœ kœza avwala fœ Ndjaba. Kashe mbœrœ gadœ á ayambarœ nœ zœ sœ kœzi œrœ, á sœ kœndjo œrœ a?»

³⁴ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Edœ endje kœ'e azu ndœ angbo totœ, yé uzu á tshe to yashenœ sœpe damba tœ œsœnœ dœ endje, 'e li kœpa fœ azunœ asœmœ adœke endje yotshelœma endje ye a? E œ nene. ³⁵ Kashe lœko á endje kœza ako yashenœ ugurutœ anganœ, dá œlnœ á endje yotshelœma endje dœmœ.»

³⁶ Yisu kpa pa anga ndœma toro bale fœ endje adœke: «Uzu bale zaza ndœma tafo lœba œ pi ga pa ongoro lœba nene. Edœ tshe kœmbœrœ ataa, tshe ndi tafo lœbance, yé ndœma tafo lœba lili dœ ongoro lœbance nene. ³⁷ Uzu bale susu tafo ipi á sœ kœyu damba vavava ga lœ ongoro anga nene. Atamœ nene, tshelœ anga œ 'u dœ katsha tafo ipinœ á sœ kœyu vavava asœmœ: Tshelœ anga œ ndi yé ipi œ tu kpa ga lœ osho. ³⁸ Kashe œ li adœke endje sú tafo ipi ga lœ tafo anga. ³⁹ Yé uzu bale á tshe yindœ kœndjo tafo ipi manda ongoro ipi gugu nene. Gbambance nene, endje pa walaka adœke: "Ongoro ipi dá tsho kœropa tafœnœ."»

6

Yisu kœdœ ayengœ sabata

(Wu 6a tœ Mat 12.1-8; Mar 2.23-28)

¹ Dœ anga œlo sabata bale, Yisu sœ lima kœro tœ lœ kindi ble awa bale dœ ayambarœ nœ ye. Yé ayambarœnœ sœ lima kœverœ indji blœnœ, œ sœ kœkœrœno dœ kane endje yé á sœ kœzi indjinœ. ² Anga Afarisayi yu endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e sœ kœmbœrœ œneke á awa akwa pakata nœ dœ olo sabata a?»

³ Yisu gi fœ endje adœke: «E didi œneke á Davidi mbœrœ anga œlo bale á ogo mi lima

she dœ azu nœ ye á tshe na tœ awa dœ endje nene a? ⁴ Tshe li dœ endje 6a lœ anda nœ Ndjaba, yé œ zi mapa á endje to dœ tokóro fœ Ndjaba. Tshe zi yé œ to anganœ fœ azu á endje na tœ awa nœ dœ she, mapa á sœ má kolœ mbœrœ anganga Ndjaba.» ⁵ Yisu kpa gi fœ endje adœke: «Gbolo nœ uzu kœdœ ayengœ lœko sabata.»

Yisu she uzu á kane ye tshu

(Wu 6a tœ Mat 12.9-14; Mar 3.1-6)

⁶ E kpa wuta ga tœ anga lœko sabata bale, Yisu li ga lœ Sinagoga œ tetœ kœyi lima sœ œrœ. Anga uzu bale á kuni ye tshu, sœ lima kpœtœmœ. ⁷ Aayi kœyisœ awa akwa œdœ pe Afarisayi mesho lima lœ ala endje kœwu too Yisu œ she uzunœ asœmœ dœ lœko sabata, yeka á œne kœgbo awa kœto meza pa ye. ⁸ Kashe tshe wu lima sœ gbetshelœ nœ endje, yé œ pa fœ uzunœ á kane ye tshu asœmœ adœke: «Aalao, œ na œ ka 6a ugurunœ.» Uzunœ áalao œ na œ ka 6a zœ. ⁹ Manda nœ, Yisu yu endje adœke: «Erœ gadœ dá awa akwa nœ azœ yindœ nœ adœke a mbœrœ kolœ dœ lœko sabatanœ a? E yindœ nœ adœke a mbœrœ œtshœrœ too a mbœrœ ekperœ a? Kœshe uzu too kœwo she a?» ¹⁰ Tshe tonœ endje ko, yé œ pa fœ uzu koœance adœke: «Yœrœ tshelœ kane zœ!» Tshe yœrœ tshelœ kane ye, yé kane ye gumatœ ye.

¹¹ Tshelœ aayi kœyisœ awa akwa œdœ Afarisayi sœ gboo dœ óko, yé endje tetœ kœvwarandœ o'o ugurutœ endje tœ œrœ neke á endje mbœrœ ga tœ Yisu.

Yisu ke aayi avwa nœ ye ndjokpa dœ bisha

(Wu 6a tœ Mat 5.1; 10.1-4; Mar 3.13-19)

¹² Lœ œlnœ asœmœ, Yisu œ ga pa kaga mbœrœ kœza avwala, yé œ donga Ndjaba butsho 'owara. ¹³ Lœko á osho koro, tshe e ayambarœ nœ ye œ rœtshelœ endje ndjokpa dœ bisha, yé á ta 'iri «aayi avwa» ga pa endje. ¹⁴ 'iri aayi avwanœ ndjokpa dœ bisha dœke: Shimu á Yisu za ndje 'iri Petro ga pa ye œdœ ayance dœ Andere, Jake œdœ Yowane, Filipino œdœ Bartelemi, ¹⁵ Matie œdœ Toma, Jake gbolo nœ Alefe œdœ Shimu á tshe sœ ndje lima ugurutœ azu á endje sœ kœpara adœke ogo nœ œne gbo lipanda, ¹⁶ Yudasi, gbolo nœ Jake œdœ Yudasi Isikariote* á tshe ka lima Yisu.

Azu ndjoro na ga ndœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 4.24-25; Mar 3.7-11)

¹⁷ Yisu to dœ endje 6a pa kaga, yé œ jerœ œ ka ga tœ osho á sœ kpa. Dá asœmœ, ayambarœ nœ ye œdœ azu ndjoro: Azu tshelœ ogo Yuda ko, azu tshalakpi Yerusalemœ, azu tshalakpi Tire œdœ

* 6.16 6.16 Yudasi Isikariote: E yindœ kœpa adœke uzu tshelœ ongbo Kiriote

pe Sidona sœ lima kpœtœmœ. ¹⁸ Endje na lima kœdji Yisu œdœ kœpara awa kœshe lœ koða nœ endje. Endjeneke á endje sœ lima dœ ekpe ishiri, she lima ye. ¹⁹ Uzu kœ sœ lima kœpara awa kœgoro she mbœrœe gbœgbœ sœ lima kœwuta lœ ye, yé á sœ kœshe azu kœ.

Kœyisœrœ tœ upu nœ ayi yanga œdœ ayi oyo

(Wu 6a tœ Mat 5.1-12)

²⁰ Yisu tondœ ayambarœ nœ ye œ pa adœke:

«Yanga nœ 'e á 'e dœ ayi oyo, gbambancœ nene, Ogo gbozu nœ Ndjaba sœ mbœrœ 'e!

²¹ Yanga nœ 'e á 'e sœ dœ ogo ngœngœnœ asœke,

gbambancœ nene, 'e gbœ kœzirœ ndjoro!
Yanga nœ 'e á 'e sœ tœ iki ngœngœnœ asœke, gbambancœ nene, 'e mœtœ 'e zœ!

²² «œdœ azu kœyiangba 'e, á kœgoro 'e, á kœgu 'e yé á sœ kœpa tœ ekperœ nœ 'e mbœrœ a 'e yindœ Gbolo nœ uzu, 'e sœ dœ yanga. ²³ Lœkœ á œrœ nœ asœmœ kœmbœretœ endje, 'e sœ dœ yanga œ i ga lafo dœ yanga mbœrœe egerœ œrœ sœ kœkate 'e 6a lafo. Ataa dá aata endje sœ kœmbœrœe lima œrœe kanga fœ ayi kœgbara o'o.

²⁴ Kashe oyo nœ 'e dœ ayi kœgbœrœ, gbambancœ nene, 'e gbœ œrœ tshangba œnce 'e ye!

²⁵ Oyo nœ 'e á 'e sœ dœ œrœ ndjoro ngœngœnœ asœke,

gbambancœ nene, ogo œ mi 'e zœ!
Oyo nœ 'e á 'e sœ kœmœtœ 'e ngœngœnœ asœke,

gbambancœ nene, 'e sœ lœ oyo, yé 'e ki bala zœ!

²⁶ Oyo nœ 'e œdœ azu kœsœe kœpatœ œtshœrœ nœ 'e, gbambancœ nene, œtœncœ kœdœ mara á aata endje mbœrœe lima ga tœ ayi kœgbara o'o nœ wala!»

Yisu yisœ œrœ pa kœyindœsho ga ndœ ayingba

(Wu 6a tœ Mat 5.39-47)

²⁷ «Kashe mœ sœ kœpa fœ 'e á 'e sœ kœdji mœ asœke, adœke: 'E yindœ ayingba 'e œ mbœrœe œtshœrœ fœ endjeneke á endje sœ kœyiangba 'e. ²⁸ 'E ki fœ Ndjaba tshe to kane ye ga pa endjeneke á endje sœ kœdarandœ 'e, yé œ za awwala fœ she mbœrœe endjeneke á endje sœ kœmbœrœe œrœe kanga fœ 'e. ²⁹ œdœ uzu kœda бага zœ, fa tshakalancœ fœ she dœ tshe da ndje. œdœ uzu kœza yœgbœbœ lœba nœ zœ, katœ lœba okoro nœ zœ ti fœ she tshe za ndje. ³⁰ To œrœe fœ uzu neke kœ á tshe esho ndœ œrœe tœ zœ. Yé œdœ uzu kœza œrœe nœ zœ, yuyu she adœke tshe gi fœ 6œ nene. ³¹ 'E mbœrœe fœ anga 'e adja 6ata œneke á 'e yindœ nœ adœke endje mbœrœe fœ 'e.

³² «œdœ 'e kœyi kolœ ndœ endjeneke á endje yindœ 'e, œrœe tshangbancœ á 'e gbœ kœdœ gadœ? Awa bale ndje, aayi kœmbœrœe ekperœe yiyi ndje ndœ endjeneke á endje lœ kœyindœ endje! ³³ Yé œdœ 'e kœsœe kolœ kœmbœrœe œtshœrœ fœ endjeneke á endje mbœrœe œtshœrœ fœ 'e, œrœe tshangbancœ á 'e gbœ kœdœ gadœ? Aayi kœmbœrœe ekperœe sœ ndje kœmbœrœe atamœ. ³⁴ œdœ 'e kœsœe kœdaka kudœ kolœ fœ endjeneke á 'e sœ kœgbe kœgbœ anga œrœe 6a ndœ endje, œrœe tshangbancœ á 'e gbœ kœdœ gadœ? Ayi kœmbœrœe ekperœe sœ ndje kœdaka kudœ fœ ayi kœmbœrœe ekperœe yeka á endje gi tshangbancœ awa bale fœ endje. ³⁵ Kashe 'e yindœ azu neke á endje yiangba 'e, œ mbœrœe œtshœrœ fœ endje. œdœ 'e kœdaka œrœe tœ kudœ fœ endje, 'e sœsœe dœ gbetshelœ adœke endje gi fœ 'e nene. Dœ tœncœ ataa, 'e gbœ œrœe tshangbancœ dœ egerœncœ, yé 'e te agbolo nœ Ndjaba á tshe ropa œrœe kœ. Gbambancœ nene, mbœrœe tshe sœ kœmbœrœe ndje œtshœrœe fœ endjeneke á endje sœ kœmbœrœe ekperœe fœ she, œdœ pe fœ ayi katshalsu. ³⁶ 'E sœ dœ œtshœ lœsu ga tœ azu 6ata á Aba 'e sœ dœ tœncœ.»

'E wawa o'o ga pa azu nene

(Wu 6a tœ Mat 7.1-5)

³⁷ «'E wawa o'o ga pa uzu bale nene, yeka á Ndjaba kœwa ndje bala o'o ga pa 'e nene. 'E wawa agbœ ngbanga ga pa anga 'e nene, yeka á Ndjaba kœwawa ndje agbœ ngbanga bala ga pa 'e nene. 'E wu oyo anga 'e yeka á Ndjaba kœwu ndje bala oyo 'e. ³⁸ 'E to œrœe fœ anga 'e, yeka á Ndjaba kœto ndje œrœe fœ 'e: Gbambancœ nene, tshe to œrœe ga lœ ngbade lœba nœ 'e ndjoro, tshe nduru yé œ yeme œtœncœ adœke œ su kperœ. Ndjaba œ to œrœe fœ 'e kolœ lindœ œneke á 'e sœ kœto tœncœ fœ anga 'e.»

³⁹ Yisu kpa pa dœ ndœma toro fœ endje adœke: «'E wu anga ayibula kœyisœ awa fœ yangancœ dœ ayibula ye a? œdœ tshe kœto she ataa, endje yo kœ bibisha ga lœ kudu nene a? ⁴⁰ Yambarœe roropa ayi kœyisœrœe fœ she nene. Kashe yambarœe kœ á tshe wusœ œrœe dœ œtshœncœ, tshe wuta ndje 6ata ayi kœyisœrœe nœ ye. ⁴¹ Mbœrœe gadœ á 6œ sœ kœtœndœ oforo ebe á sœ lœ ala aya zœ, yé á gbegbe ndœ ma6aya á sœ lœ ala zœ nene a? ⁴² 'Bœ sœ kœpa fœ aya zœ adœke: "Aya mœ, kaka mœ tshekawwa oforo ebe á sœ lœ ala zœ", œfœ á 6œ sœsœe kœwu ma6aya á sœ lœ ala zœ nene, 6œ pa má ata kotoo? Wulapatshœ, tshakawwa ma6aya á sœ lœ ala zœ utshuncœ œ wu osho ngbi, yeka á kœtshakawwa oforo ebe á sœ lœ ala aya zœ.»

Kœwusœ yœ mbœrœe elencœ

(Wu 6a tœ Mat 12.33-35; 7.16-20)

⁴³ «Ɔtsho ɔyo zuzu ekpe leyɔ nene, yeka á dœ ɔyo á sœ dœ kɔ́ɓa kœzu ɔtsho leyɔ nene. ⁴⁴ Endje wusœ ɔyo dœ ɔyo mangba elenœ. Endje kɔ́kɔ ele fige ɓa tœ batima nene. Endje kɔ́kɔ ndje lekɔ́ ɓa lœ nduku akpala nene. ⁴⁵ Ɔtsho uzu sœ kœma ɔtsharœ á sœ ɓa lœsu ye, yé ekpe uzu sœ kœma ekperœ á sœ ndje ɓa lœsu ye. Gbambanœ nene, o'o kɔ́ á wuta lœ ama uzu, œ to ɓa lœsu ye á su kperœ dœ tœnœ.»

*Anda bisha
(Wu ɓa tœ Mat 7.24-27)*

⁴⁶ «Mbœrœ gadé á 'e sœ kœ'e mœ adœke: «Gbozu, Gbozu», yé á sœsœ kœmbœrœ neke á mœ sœ kœpa tœnœ fœ 'e nene a? ⁴⁷ Uzu kɔ́ á tshe na ga ndœ mœ, á tshe dji o'o ama mœ yé á za ga tœ akwa, tshe li dœ dé? Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: ⁴⁸ Tshe li dœ uzu á tshe mœ anda: Tshe dji kudu kiti anda ngbii œ gbɔ badja, yeka á ko briki ga lœ œperonœ. Lɔ́kɔ á ungu su, œ tara kɔ́ɔ ga tœ ada andanœ, kashœ andanœ kakavwa lima nene, mbœrœ endje mœ lima kiti andanœ ngbiri. ⁴⁹ Kashe tshenœke á tshe dji o'o ama mœ yé á zaza ga tœ akwa nene, tshe sœ ɓata uzu á tshe dji dji kudu kiti anda nœ ye á wuta ga pa badja nene, á mœ ga pa ɔsho gbambanœ. Lɔ́kɔ á ungu su ga tœ ada andanœ, œ kavwa yé tshelœnœ ndjɔ djigi ye.»

7

*Yisu she kanga nœ gbozu tshapa aturugu
(Wu ɓa tœ Mat 8.5-13)*

¹ Lɔ́kɔ á Yisu pa o'o nœ ye kɔ́ fœ azu á endje sœ lima kœdji she, tshe na ga lœ Kaparnawumu. ² Anga gbozu tshapa aturugu tshelœ Roma dœ lima dœ anga kanga nœ ye bale á tshe yindœ ye tɔpanœ kpuru. Kanganœ asœmœ sœ lima dœ kɔ́ɓa, ndoo dœ kuzu. ³ Lɔ́kɔ á gbozu tshapa aturugunœ dji upu nœ Yisu, tshe vwa anga agbɔ agbozu Iktrizia adœke endje na œ ki fœ she dœ tshe na œ she kanga nœ œne. ⁴ Endje wuta ɓa ndœ Yisu, yé œ ki fœ she kpœpanœ kpœpanœ adœke: «Uzunœ á tshe vwa 'a kœdœ ɔtsho uzu, œ li adœke ɓœ mbœrœ œrœ á tshe pa tœnœ, fœ she. ⁵ Gbambanœ nene, tshe yindœ ogo nœ azœ yé œshe dá mœ Sinagoga fœ azœ.» ⁶ Yé Yisu gu tœ awanœ bale dœ endje. Lɔ́kɔ á tshe wuta lima ndoo dœ anda, gbozu tshapa aturugu vwa anganœ mbœrœ kœpa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, wuwu oyo tœ zœ nene, mbœrœ mœ sœsœ ndjii adœke ɓœ kœli ga lœ anda nœ mœ nene. ⁷ Mbœrœ tœnœ ndje ataa á mœ wa adœke, mœ na dœ tœ mœ œrrr ga ndœ zœ nene; kashœ pa kolœ o'o bale dœ kanga nœ mœ á mœ yindœ ye waa, she. ⁸ Emœ ndje, mœ sœ dœ agbozu tshapa mœ á mœ sœ kœdji endje, yé dœ aturugu á endje sœ tshakudu mœ. Edœ mœ kœpa

fœ anga bale adœke: «Na», ngbewo tshe na da ye. Edœ mœ kpa kœpa ndje fœ anga adœke: «Na ga mœ», ngbewo tshe na ye. Yé œdœ mœ kœpa ndje fœ kanga nœ mœ adœke: «Mbœrœ œrœnœ asœ», ngbewo tshe mbœrœ ye.»

⁹ Lɔ́kɔ á Yisu dji o'onœ asœmœ, tshe sœ dœ yanga ga ndœ ye. Tshe fatœ ye ga ndœ ukpulu azu á endje sœ lima kœna manda ye, yé œ pa fœ endje adœke: «Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke, œdœ ndje ɓa ugurutœ azu Israyelenœ gbaa, mœ gbɔgbɔ mara kœyindœrœ sœke nene.» ¹⁰ Lɔ́kɔ á azunœ á gbozu tshapa aturugu vwa endje, gu ɓa sœnda nœ gbozu tshapa aturugunœ ɓa zœ, endje gbɔ ayi akwanœ tshe sœ dœ ɔtsho ɔkɔ ye.

Yisu she anga ovoro gbolo yakoshe lœ kuzu

¹¹ Manda nœ, Yisu ro ga lœ anga ongbho bale á i'irinœ kœdœ Nayine. Ayambarœ nœ ye œdœ pe ukpulu azu ndjoro sœ lima kœna tœ awanœ bale dœ she. ¹² Lɔ́kɔ á endje wuta lima ndoo tœ kœli ga lœ ongbonœ atake, endje gbɔtœ endje dœ ukpulu azu ndjoro á endje sœ lima kœna ndœ kœshi kuzu: E dœ lima gbolo yakoshe tshēbabale nœ anga yashœ koya. Azu tshelœ ongbonœ ndjoro na lima tœ awa bale dœ yashenœ. ¹³ Lɔ́kɔ á Gbozu wu yashenœ asœmœ, oyo ye ká she yé tshe pa fœ she adœke: «Kpa kiki nene.» ¹⁴ Yisu gitœ ye ga utshunœ œ goro ngbongbo kuzunœ. Azu á endje za lima ngbongbonœ ka, yé Yisu pa adœke: «Ovoro gbolo yakoshe, mœ pa fœ ɓœ, jo ye!» ¹⁵ Ngbewo kuzunœ sœ ga ati, œ tetœ kœpa o'o. Yé Yisu za she fœ ayinœ. ¹⁶ Awa li lima tœ azu para kɔ́kɔ, yé endje te lima tœ kœdonga Ndjaba adœke: «Egerœ ayi kœgbara o'o wuta ga lœ ugurutœ azœ!» Yé œ kpa pa ndje adœke: «Ndjaba na kœshe azu nœ ye!» ¹⁷ Yé o'o tœ upu nœ œrœnœ á Yisu mbœrœ asœmœ za tshelœ lœ ogo Yuda œdœ tshalakpi kɔ́ á sœ indirinœ ndjengene.

Yowane ayi kœza batisimu vwa azu ɓa ndœ Yisu

(Wu ɓa tœ Mat 11.2-19)

¹⁸ Ayambarœ nœ Yowane pandœ akwa kɔ́ á Yisu mbœrœ asœmœ fœ she. Tshe e anga endje bisha ugurutœ endje, ¹⁹ yé œ vwa endje fœ Gbozu Yisu kœyu she adœke: «Eɓœ kœdœ Masiya á tshe sœ kœna tœnœ a, too 'a kate anga angbi uzu?» ²⁰ Lɔ́kɔ á endje wuta ɓa ndœ Yisu, endje pa fœ she adœke: «Yowane ayi kœza batisimu vwa 'a ɓa ndœ zœ mbœrœ kœyu ɓœ adœke: «Eɓœ kœdœ Masiya á tshe sœ kœna tœnœ a, too 'a kate anga angbi uzu?»» ²¹ Kolœ dœ lœndœnœ asœmœ, Yisu she azu ndjoro lœ kɔ́ɓa nœ endje, lœ kœndi nœ endje. Tshe gɔ́ɔ ekpe ishiri pa endje yé œ she ndje aayibula.

22 Manda nœ, tshe gi lima fœ azu á Yowane vwa endje adœke: «E gu œ pandœ neke á 'e wu dœ ala 'e yé á dji dœ utu 'e, fœ she. 'E pandœ nœ adœke: “Aayibula tetœ kœwu osho, azu á ada endje tshu tetœ kœna ana, aayi boroma she, aayi bitu tetœ kœdji o'o, akuzu kwatœ endje ga lœ soro, yé endje pandœ Ɔtsho O'o fœ aayi oyo. 23 Yanga nœ uzu á tshe kakatœ kœyindœcerœ nœ ye ga ndœ mœ nene.”»

24 Lœko á aayi avwa nœ Yowane gu lima da ye, Yisu tetœ kœpa tœ upu nœ Yowane fœ ukpulu azu ascœmœ adœke: «Erœ gade dá 'e na kœwu tœncœ 6a lœ kpagagasho a? 'E na kœwu mulu á yugu sœ kœmea tœncœ kpangi kpangi a? E œ nene. 25 Yé ata œrcœ gade dá 'e na lima kœwu tœncœ a? 'E na kœwu uzu á tshe verœ Ɔtsho lœba a? E œ nene. Gbambancœ nene, azu á endje sœ kœverœ Ɔtsho lœba, yé á sœ dœ œrcœ waa, endje sœ 6a lœ anda nœ agbozugo. 26 Ata 'e na lima ndœ kœwu gade? 'E na kœwu anga ayi kœgbara o'o a? E, kashœ mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke tshe rosœ ayi kœgbara o'o ye. 27 Gbambancœ nene, Yowane kœdœ uzu á endje pa o'o tœ upu nœ ye 6a la buku nœ Ndjaba adœke:

“Mœ vwa ayi avwa nœ mœ utshu zœ mbœrcœ kœguma ala awa zœ.”»

28 Yé Yisu kpa pa adœke: «Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke lœ ugurutœ azu tshapasho ascœ ko, uzu bale á tshe ropa Yowane gugu nene. Kashe aya uzu 6a lœ ogo Gbozu nœ Ndjaba ropa ye ye.» 29 «Azu para kœko dœ pe aayi kœko ngendja lapo á endje dji o'o má Yowane pa, wusœ nœ adœke Ndjaba sœ ndjii yé œ gbœ lima batisimu nœ Yowane. 30 Kashe Afarisayi œdœ aayi kœyisœ awa akwa vwaratœ endje kœyindœ œrcœ á Ndjaba yindœ kœmbœrcœ fœ endje, yé œ tshapu kœgbœ batisimu nœ Yowane ye.»

31 Yisu kpa pa adœke: «Mœ li mara azu nœ ascœ dœ azu dé? Endje li dœ azu dé? 32 Endje liili dœ agbolo á endje sœ 6a ushu, yé á sœ kœ'etœ endje lœ tœ endje adœke: “A 'uru ngbake fœ 'e, kashœ 'e vivi ipi nene! 'A 6i itshi kuzu fœ 'e, kashœ 'e kiki nene!” 33 Gbambancœ nene, Yowane ayi kœza batisimu na, œ vwaratœ ye tœ kœzi mapa œdœ kœndjo ipi, 'e pa adœke: “Tshe sœ dœ ekpe ishiri pa ye!” 34 Gbolo nœ uzu na œ sœ kœzi mapa dœ kœndjo ipi, 'e pa adœke: “'E wu uzuncœ ascœ, tshe gbe kolœ dœ kœziœ œdœ kœndjorœ, yé angancœ kœdœ ayi kœko ngendja lapo œdœ pe azu kœmbœrcœ ekperœ.” 35 Kashe kœwusœtœ nœ Ndjaba matœ ye ndjii lœ awa nœ azu kœ á endje yindœ nœ.»

Yisu 6a scœnda nœ anga Farisayi bale á i'iri ye kœdœ Shimu

36 Anga Farisayi bale vwa osho fœ Yisu adœke tshe na kœzi œrcœ 6a ndœ œne. Yisu li ga scœnda nœ Farisayinœ ascœmœ, yé œ sœ ga indiri ndaba kœziœ. 37 Kashe anga yashe bale á akwa tshelœ ye gaga nene sœ lima lœ ongboncœ ascœmœ. Lœko á tshe dji adœke Yisu sœ kœzi œrcœ 6a ndœ Farisayi, tshe za yombo kperœ dœ anga albatre yé œ na dœ tœncœ. 38 Tshe ka djagamanda Yisu, œ gote ndoo dœ ada ye. Tshe sœ lima tœ iki, yé ngola ye sara œ gba lima tshapa ada Yisu. Tshe turu dœ sukumu ye, œ ndjoro tshapanœ dœ ama ye, yé manda nœ á su lima yombo kpœ kpœ ga panœ. 39 Lœko á Farisayinœ á tshe vwa osho ndœ Yisu ascœmœ wu atamœ, tshe pa 6a lœ ye dœ tœ ye adœke: «Eœdœ uzuncœ ascœ kœdœ má adja ayi kœgbara o'o, tshe wu ma sœ nœ adœke yashencœ á tshe goro œne ascœmœ, œshe kœdœ ayi kœmbœrcœ ekperœ.»

40 Yisu za o'o yé œ pa fœ Farisayinœ ascœmœ adœke: «Shimu, mœ sœ dœ anga o'o kœpa tœncœ fœ 6œ.» Shimu gi fœ she adœke: «Pa 'onœ zœ, Ayi kœyisœrcœ!» 41 Yé Yisu kœpa adœke: «Azu bisha sœ lima dœ kuda nœ anga uzu bale. Anga bale daka lima egerœ ngendja, yé anga yangancœ daka œncœ ye teasho*.” 42 Bata á endje bibisha lili lima kœgi kudancœ nene, ayengœ kudancœ wu oyo endje yé œ katœncœ ye. Lœ ugurutœ endje bisha ascœmœ, uzu dé dá yindœ ayengœ ngendjanœ ascœmœ kœropa nœ a?» 43 Shimu gi fœ she adœke: «Mœ wu adœke uzu á kuda sœ lima dœ egerœncœ lœ kumu ye dá yindœ ye tœpanœ kpuru.» Yisu kœpa fœ she adœke: «Bœ gi adja o'o.»

44 Manda nœ, tshe fatœ ye ga ndœ yashencœ yé œ pa fœ Shimu adœke: «Bœ wu yashencœ ascœ? Mœ li 6a scœnda nœ zœ yé 6œ susu ungu fœ mœ adœke mœ djuto dœ ada mœ nene, kashœ tshe djuto ada mœ dœ ngola ye, yé œ turu dœ sukumu ye. 45 Bœ nana œ uru tshelœ utu mœ nene, kashœ tshe kakatœ kœndjoro tshapa ada mœ tœ kœli mœ á mœ li gamœ ascœ nene. 46 Bœ djadja tshapa kumu mœ dœ kada nene, kashœ tshe su yombo kpœ ga pa ada mœ. 47 Mbœrcœ tœncœ ataa, mœ sœ kœmindœ nœ fœ 6œ adœke: Ndjaba djerœndœ ekperœ nœ ye para mbœrcœ egerœ kœyindœsho á tshe ma. Kashe tsheneke á endje djerœndœ ekperœ nœ ye teasho, tshe ma ndje kœyindœsho teasho.» 48 Yé Yisu kœpa fœ yashencœ adœke: «Mœ djerœndœ ekperœ nœ zœ para ye.» 49 Azu á endje sœ indiri ndaba kœziœ bale dœ she, te lima tœ kœyutœ endje lœ tœ endje dœ tœ endje adœke: «Uzuncœ

* 7.41 7.41 Dœ o'o ama Greke endje sú lima adœke uzu tshatshuncœ ko deniye kama mindu yé bisha uzuncœ ko deniye zazu bisha dœ ndjokpa

asœ kœdœ ma œnœ ye dœ yeka á li ndœ kœdjerœndœ ekperœ nœ azu a?»⁵⁰ Kashe Yisu kœpa fœ yashenœ adœke: «Kœyindœrœ nœ zœ she bœ ye. Gu dœ kœsœ gee.»

8

Ayashe á endje te mangba Yisu

¹ Manda nœ, Yisu na lima djelœ ongbo œdœ dje lakpi mbœrœ kœyisœ Otsho O'o tœ upu nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba. Ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha na lima awa bale dœ she,² œdœ ndje ayashe á tshe goro ekpe ishiri pa endje, dœ anga endje á tshe she endje lœ kobá: Mareya á endje e she uzu Magadala á Yisu goro ekpe ishiri mindu dœ bisha (7) pa ye,³ dœ Jane, awo Suza á tshe dœ egerœ uzu tshelœ buro nœ Erode, dœ Suzana œdœ pe anga endje ndjoro á endje sœ lima kœto œrœ nœ endje fœ she dœ ayambarœ nœ ye.

Ndœma toro nœ ayi kœlu ngwarœ (Wu 6a tœ Mat 13.1-9; Mar 4.1-9)

⁴ Azu ndjoro to lima djelœ ongbo dœ ongbo œ na kœngbœtœ endje dœ Yisu. Yé tshe pa dœ ndœma toro adœke: ⁵ «Anga uzu na lima ndœ kœlu ngwarœ ga lœ kindi nœ ye. Lœko á tshe sœ lima kœlu ngwarœnœ rotœnœ, anga indjinœ yo ga indiri ama awa, azu na panœ yé ayanu de ye. ⁶ Anga indjinœ yo ga lœ oporo badja. E ko ye, kashe œ ɔɔ lima mbœrœ eshenœ gbœgbœ lima ungu lœ œsho nene. ⁷ Anganœ yo ga lœ ishi. E gerœ lima dœ tœnœ awa bale yé œ vwele otsho ngwarœnœ, awa adœke œ gerœ gugu nene. ⁸ Kashe anganœ yo ga lœ otsho œsho. E gerœ yé œ le kpo'oro kpo'oro. Kumunœ bale dœ bale sœ lima dœ indjinœ kama bale (100) tœnœ.» Yé Yisu kpa pa adœke: «Uzu á tshe kœsœ dœ utu nœ kœdji o'o, tshe dji!»

Mbœrœ gadé á Yisu sœ kœyisœ œrœ dœ ndœma toro á?

(Wu 6a tœ Mat 13.10-13; Mar 4.10-12)

⁹ Ayambarœ nœ ye yu she lima tœ ádá ndœma toronœ asœmœ. ¹⁰ Tshe gi fœ endje adœke: «Mbœrœ 'e, 'e wusœ ádá o'o nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba á zate endje yiwa tœnœ ye; kashe mbœrœ anga endje, endje dji kolœnœ bata ndœma toro. Ataa, “endje li kœtondœ œrœ, kashe endje wu nene; endje li kœdji o'o, kashe endje dji tshelœ katanœ nene.”»

Yisu pandœ ádá ndœma toro nœ ayi kœlu ngwarœ

(Wu 6a tœ Mat 13.18-23; Mar 4.13-20)

¹¹ Yisu mindœ nœ fœ endje adœke: «'E dji ádá ndœma toronœ asœmœ: Ngwarœnœ asœmœ, kœdœ o'o ama Ndjaba. ¹² Anga azu lœ bata ama awa á indji ngwarœ te ga tœnœ. Endje kœdji O'o ama Ndjaba, Djaboro na œ

kakara tœ lœsu endje kparawa adœke endje sœsœ dœ kœyindœrœ nene yé á Ndjaba kœsheshe ndje endje nene. ¹³ Anga endje sœ bata œsho badja. Endje dji o'o dœ otshonœ yé œ yindœ nœ dœ yanga, kashe eshenœ lili œsho nene. Endje yindœ nœ kolœ kwatake œndœ nœ œ di nene, yé lœko á endje kœli ga lœ œgbœ o'o, endje ka ngbiri lœ kœyindœrœ nœ endje nene. ¹⁴ Indji ngwarœ neke á yo ga ugurutœ ɔɔ ishi sœ kœma endjeneke á endje sœ kœdji o'o tœ otshonœ, kashe gbetshelœ, ogo kœgbœ œrœ ndjoro œdœ pe yanga á sœ kœfara azu lœ soro ndi tshelœ o'o ama Ndjaba kœ tœ endje ye, awa adœke leyœnœ gbœ, gugu nene. ¹⁵ Anga endje sœ bata indji ngwarœ á yo ga lœ otsho œsho. Endje sœ kœdji o'o, œ sœ kœgbœndœ nœ ga lœsu endje dœ otshonœ. Endje shi gbi lœ nœ yé œ sœ kœzu otsho leyœ.»

Ndœma toro tœ upu nœ miinda (Wu 6a tœ Mar 4.21-25)

¹⁶ Yisu pa fœ endje adœke: «Uzu tata owo ga tœ miinda mbœrœ kœza lœsu tshu ga pa nœ too mbœrœ kœza 6a tshakudu kelekpa nene. Kashe endje za gbara 6a pa anga œrœ 6a lafo mbœrœ adœke azu kœ á endje li ga œnda, kœmesho ngbi tœ ishirinœ. ¹⁷ Gbambanœ nene, œrœ kœ á zate endje yiwa tœnœ, œ matœ endje ga shu yé ugu-rutœ œrœ kœ á sœ kœmbœrœtœ endje lœ ubunœ, endje wusœ nœ yé œ ma ga shu ngbi. ¹⁸ 'E sœ dœ gbœdjela tœ mara á 'e sœ kœdji dœ o'o. Gbambanœ nene, uzu á tshe sœ dœ œrœ ndjoro, endje to anganœ ga panœ fœ she. Kashe tsheneke á tshe gugu dœ œrœ nene, endje gbœtœ œneke teasho á tshe sœ kœza gbetshelœ nœ ye ga panœ asœmœ tœ ye yé.»

Ayi Yisu dœ aayanœ

(Wu 6a tœ Mat 12.46-50; Mar 3.31-35)

¹⁹ Ayi Yisu dœ aayanœ na lima manda ye, kashe awa adœke endje wuta 6a zœ gugu lima nene mangba ukpu azu. ²⁰ Endje pandœ nœ fœ she adœke: «Ayi zœ dœ pe aaya zœ ka 6a shu; endje gbe kœwu 6œ.» ²¹ Kashe Yisu gi fœ azu kœkœ adœke: «Ayi mœ dœ pe aaya mœ kœdœ endjeneke á endje sœ kœdji o'o ama Ndjaba, yé á sœ kœza tœnœ ga tœ akwa.»

Yisu rá yugu

(Wu 6a tœ Mat 8.18,23-27; Mar 4.35-41)

²² Anga œlo bale, Yisu ɔ ga lœ agba dœ ayambarœ nœ ye. Tshe pa fœ endje adœke: «A zu ga atshi egerœ ungu adanga.» Yé endje tetœ kœzu tœnœ. ²³ Lœko á endje sœ lima kœzu ungunœ, Yisu lo ye. Trale, ndavuru yugu za gu tœnœ kpikpikpi ga pa ungu. Ungu tu lima ga lœ agba œ dœ tœnœ tshé tshé tshé, yé agbanœ yindœ kœnduru dœ endje. ²⁴ Ayambarœ gitœ endje ndoo

dœ Yisu œ jo she læ olonœ, yé á pa fœ she adœke: «Gbozu, Gbozu, a tshu ke a!» Yisu jo læ olo œ ra yugu œdœ pe loko á sœ kœyakpa ungunœ asœmœ, yé yugu ka, osho yi tá. ²⁵ Yisu yu ayambarœ nœ ye adœke: «Kœyindœrœ nœ 'e sœ kpœta a?» Kashe awa li lima tœ endje kpa kpa kpa, uvuru endje i gara yé endje tetœ kœyutœ endje læ ugurutœ endje adœke: «Uzunœ asœke kœdœ de? Tshœ sœ kœpa o'o fœ yugu dœ ungu, yé œ sœ kœmbœrœtœ endje lindœ nœ!»

*Yisu she uzu á ekpe ishiri sœ pa ye
(Wu 6a tœ Mat 8.28-34; Mar 5.1-20)*

²⁶ Endje zu ga atshi œ wuta ga læ ogo nœ Ageresaye á za tshatshu ye tœtœnœ dœ Galilayi. ²⁷ Lœkœ á Yisu jœrœ læ agbanœ ga tœ osho, anga uzu tshelœ onghonœ bale to 6a zœ, œ na para tshatshu ye. Uzunœ asœmœ sœ lima dœ ekpe ishiri pa ye. Tshœ veverœ læba œ lolo lima 6a scœnda nene œndœnœ di ye. Kashe tshœ lo lima kolœ 6a pa udu. ²⁸ Lœkœ á tshœ wu Yisu, tshœ ve rawa œ te ga tœ ada ye, yé œ ki dœ œgbœ fœ she adœke: «Yisu, Gbolo nœ Ndjaba á tshœ ropa œrœ kœ, 6œ yindœ kœmbœrœ œrœ gadœ tœ mœ a? Mœ ki fœ 6œ, gágága kumu mœ nene!» ²⁹ Gbambanœ nene, Yisu pa lima fœ ekpe ishiri adœke tshœ gitœ ye pa ye. Ekpe ishirinœ sœ lima kœndanga she kpœpanœ kpœpanœ, endje sœ lima kœi kane ye dœ ada ye dœ djingiri, kashe tshœ sœ lima kœsœ tshelœ nœ, yé ekpe ishirinœ sœ lima kœza she natœnœ ga læ kpagagasho.

³⁰ Yisu yu she adœke: «'iri zœ kœdœ de?» Tshœ gi fœ she adœke: «'iri mœ kœdœ ndjoro.» Gbambanœ nene, aekpe ishiri ndjoro dá sœ lima pa ye. ³¹ Yé aekpe ishirinœ asœmœ sœ lima kœditshelœma endje fœ Yisu adœke tshœ koko œne va ga læ kudu owo nene.

³² Dá asœmœ, egerœ ukpulu akaso sœ lima kœzi œrœ 6a pa kaga. Aekpe ishiri asœmœ di lima tshelœma endje adœke Yisu za awa fœ œne dœ œne na œ li ga læ akaso. Dœ tœnœ ataa, Yisu za awa fœ endje. ³³ Aekpe ishirinœ wuta læ uzu asœmœ, œ kpa yé œ li gorrr ga læ akaso. Akaso sœmœ ndjoro to 6a pa kaga 'uru 'uru 'uru dœ œ tra tœnœ œrr ga la egerœ ungu adanga, yé œ nduru kœkœ ye.

³⁴ Lœkœ á aayi kœgbœndœ akasonœ wu kœœ á mbœrœtœ endje ataa, endje kpagu kœmindœ nœ fœ azu 6a læ ongbœ, œdœ ndje fœ anga endje á endje sœ læ kindi.

³⁵ Azu wuta lima mbœrœ kœwu œrœ á mbœrœtœ endje asœmœ. Endje na ndoo dœ Yisu yé œ gbœ lima uzunœ á aekpe ishiri gitœ endje pa ye asœmœ, tshœ verœ læba ga tœ ye, yé œ sœ dœ œkœ ye dœ otshœnœ 6a tœ ada Yisu. Awa li lima tœ endje ye. ³⁶ Endjeneke á endje wu lima œrœ á

mbœrœtœ endje kœ asœmœ, endje mindœ mara á uzunœ á ekpe ishiri sœ lima pa ye, she dœ tœnœ. ³⁷ Yé azu kœ læ ogo Geresaye pa fœ Yisu adœke tshœ gitœ ye læ ogo nœ œne ye. Gbambanœ nene, endje sœ lima dœ awa waa ye. Yé Yisu œ ga læ agba œ gu da ye. ³⁸ Uzu á aekpe ishiri wuta læ ye asœmœ, yu Yisu adœke œne na dœ she awa bale. Kashe tshœ vwaratœ ye, yé œ pa fœ she adœke: ³⁹ «Gu ga scœnda nœ zœ yé œ mindœ œneke kœ á Ndjaba mbœrœ fœ 6œ.» Tshœ gu yé œ tetœ kœmindœ œrœ á Yisu mbœrœ fœ she djelœ ongbœ kœ.

Yisu she yawuru nœ Jaeruse dœ pe anga yashœ

(Wu 6a tœ Mat 9.18-26; Mar 5.21-43)

⁴⁰ Lœkœ á Yisu kwatœ ye lima ga tœ makaga egerœ ungu adanganœ, azu ndjoro na para tshatshu ye mbœrœ endje para kœkœ sœ lima kœkate she. ⁴¹ Anga uzu á 'iri ye kœdœ Jaeruse, œshœ kœdœ gbozu tshapa Sinagoga. Tshœ na lima œ gote ga tshu Yisu, yé œ ki fœ she adœke tshœ na 6a ndœ œne. ⁴² Gbambanœ nene, tshœ sœ lima dœ yawuru nœ ye tshœbabale á tshœ sœ lima dœ ungu ndjokpa dœ bisha. Yawurunœ sœ lima ndoo dœ kuzu.

Lœkœ á Yisu sœ lima kœna ga zœ, azu ndjoro sœ lima kœpoporo she. ⁴³ Anga yashœ bale á tshœ mbœrœ ungu ndjokpa dœ bisha dœ kœba indji, sœ lima kpœtœmœ. Tshœ ndi ngendja nœ ye kœ á tshœ sœ dœ tœnœ dje ndœ amonganga, kashe uzu bale á tshœ li lima kœshœ she gugu nene. ⁴⁴ Tshœ gitœ ye ndoo 6a ngba Yisu yé œ goro ama læba ye. Pe kpœtœ œscœnœ, indji katœ kœi tœ ye yé. ⁴⁵ Yisu yu adœke: «Uzu dœ dá turutœ mœ a?» Azu kœ vusœ nœ, yé Petro pa adœke: «Gbozu, azu ndjoro kpa dji 6œ, yé œ sœ kœturutœ zœ tœ osho kœ.» ⁴⁶ Kashe Yisu pa adœke: «Anga uzu turutœ mœ, mbœrœ mœ wu adœke anga gbœgbœ wuta læ œkœ mœ.» ⁴⁷ Yashe kœbanœ wusœ nœ adœke Yisu wusœ œne ye. Tshœ na dœ kœegugu tœnœ œ te ga tshu Yisu, yé œ pandœ ádá á tshœ turutœ ye dœ mara á tshœ she ngbewo læ kœba nœ ye, 6a utshu azu kœ. ⁴⁸ Yisu pa fœ she adœke: «Yawuru nœ mœ, kœyindœrœ nœ zœ she 6œ ye. Gu dœ kœsœ gee.»

⁴⁹ Yisu sœpe damba kœpa o'o læ ama ye ataa, anga ayi avwa to 6a scœnda nœ gbozu tshapa Sinagoga yé œ pa fœ she adœke: «Yawuru nœ zœ tshu ye. Ndandanga ayi kœyisœrœ nene.» ⁵⁰ Kashe Yisu dji o'onœ asœmœ yé œ pa fœ Jaeruse adœke: «Awa zaza 6œ nene, sœ kolœ dœ kœyindœrœ, yé tshœ she ye.» ⁵¹ Lœkœ á Yisu wuta 6a scœnda 6a zœ, tshœ zaza lima awa kœli ga scœnda dœ she fœ uzu bale nene, kashe kolœ Petro, Yowane, Jake œdœ pe aba gbolo dœ ayi gbolonœ asœmœ dá tshœ za awa fœ

endje. ⁵² Azu kɔ sœ lima kœki tœnœ yé œ sœ kœditshelœma endje. Yisu pa adœke: «'E kiki nene. Tshe tshutshu nene, kashe tshe sœ tœ olo.» ⁵³ Endje sœ lima kœmɔ she mbœrœ endje wu lima sœ nœ adœke tshe tshu ye. ⁵⁴ Andaa, Yisu tepa kane ye, yé œ pa dœ œgbɔ adœke: «Gbolo nœ mœ, áalafo!» ⁵⁵ Ishiri ye kwa ga lœ nœ yé trale tshe kœalafœ. Yisu pa fœ endje adœke endje to kœziroœ fœ she. ⁵⁶ Agbozu nœ ye sœ lima kœkitœ œsœnœ, kashe Yisu pa fœ endje adœke endje papandœ œrœ á mbœrœtœ endje asœmœ fœ uzu bale nene.

9

Yisu vwa ayambarœ ndjokpa dœ bisha

(Wu 6a tœ Mat 10.1-9,11-14; Mar 6.6-13)

¹ Yisu ngbɔba andjokpa dœ bishanœ á to gbɔgbɔ œdœ kœlisœtœ fœ endje mbœrœ kœgorɔ dœ ekpe ishiri œdœ pe kœshe kɔba. ² Tshe vwa endje kœyisœ upu nœ akwa tshagbozu nœ Ndjaba œdœ pe kœshe aayi kɔba. ³ Yé tshe pa fœ endje adœke: «'E zaza œrœ bale potœ 'e lœ ananœ nene: (œdœ tshɔngbɔlɔ, œdœ ngbade, œdœ kœziroœ, œdœ ngendja; uzu bale nana dœ lœba bisha nene. ⁴ Osho kɔ á endje kœza osho kœsœ fœ 'e tœnœ, 'e lo kolœ lœ andanœ asœmœ œrr ga tœ olo á 'e katœ tshakpœtœmœ ti. ⁵ Osho kɔ á azu kœvwaratœ endje tœ 'e tœnœ, 'e katœnœ ti, yé œ gorɔ trusha tshada 'e ga ati kpœtœmœ ndœ kœma fœ endje adœke endje mbœrœ ekperœ.» ⁶ Ayambarœ i tœ tœ awa, œ na kœyisœ Ōtshɔ O'o dje lakpi bale dœ bale, œ sœ ndje kœshe aayi kɔba.

Erode sœ dœ gbetshelœ tœ upu nœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 14.1-2; Mar 6.14-16)

⁷ Erode, gbozugo tshapa ogo Galilayi, dji lima ndœ œneke kɔ á mbœrœtœ endje asœmœ. Kashe tshe wuwu lima sœ œrœ á tshe mbœrœ nene. Gbambanœ nene, anga azu sœ lima kœpa adœke: «Yowane ayi kœza batisimu dá she lœ akuzu asœmœ.» ⁸ Anga endje sœ lima kœpa adœke: «Eliya dá wuta asœmœ.» Anga endje kpa sœ lima kœpa ndje adœke: «Anga ayi kœgbara o'o bale ugurutœ aayi kœgbara o'o liya utshunœ, dá she lœ akuzu asœmœ.» ⁹ Kashe Erode pa ngbi adœke: «Mœ wa lima igi Yowane ayi kœza batisimu ye. Tsheneketa dá mœ kpa sœ kœdjindœ ye kœpa mara o'onœ asœmœ kɔ a?» Yé tshe tetœ kœpara awa adœke œne wu Yisu.

Yisu to kœziroœ fœ azu kutu mindu (5.000)

(Wu 6a tœ Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Yow 6.1-14)

¹⁰ Ayi awwa gu ga ndœ Yisu œ pandœ œneke kɔ á endje mbœrœ fœ she. Yisu to endje, yé œ gitœ ye dœ endje ga indiri anga ongbo á i'irincœ kœdœ Betesayida. ¹¹ Kashe azu ndjoro djindœ o'onœ, yé œ na manda

ye. Yisu za osho kœsœ fœ endje, yé œ tetœ kœpa lima o'o fœ endje tœ upu nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba. Tshe she ndje lima aayi kɔba á endje yindœ kœshe tœnœ.

¹² Dœ lœkɔ á ɔlɔ tetœ kœdi tœnœ, ayambarœ ndjokpa dœ bisha gitœ endje ndœ dœ she, œ pa fœ she adœke: «Za awa fœ ukpulu azunœ asœke, endje gu œ lo 6a lakpi œdœ 6a lœ kindi nœ endje yeka á kœgbɔ osho kœlo tœnœ dœ pe kœziroœ. Gbambanœ nene, a sœ 6a ke 6a lœ kpagagasho.» ¹³ Kashe Yisu pa fœ endje adœke: «'E to kœziroœ fœ endje dœ tœ 'e!» Yé ayambarœ gi fœ she adœke: «A sœ kolœ dœ mapa mindu œdœ ageatshalangu bisha gbambanœ. Bœ sœ ete kœyindœ nœ adœke 'a na dœ œ yɔ kœziroœ fœ azunœ asœ kɔ a?» ¹⁴ Ayambarœnœ papa ataa gbambanœ nene, ayakoshe sœ lima ga pa œrœ nœ kutu mindu (5.000). Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «'E pa fœ endje adœke endje sœ ga ati, azu zazu bisha dœ ndjokpa (50) lœ ukpulu azu bale dœ bale.»

¹⁵ Endje mbœrœtœ endje lindœ nœ, yé œ guma adœke azunœ kɔ sœ ga ati. ¹⁶ Yisu ko mapa mindu œdœ pe ageatshalangu bisha asœmœ, œ mesho ga lafo, yé œ tetœ kœza avwala pa nœ fœ Ndjaba. Tshe kurutshelœnœ yé œ ko fœ ayambarœ adœke endje kurutshelœnœ tœ ukpulu azunœ. ¹⁷ Azu para kœkɔ zi lima, yé uvu ndje sú. Ayambarœnœ ngbɔba lima udu kœziroœnœ á sœpe manda endje, ga lœ kingi ndjokpa dœ bisha.

Petro pandœ nœ ngbi adœke Yisu kœdœ Masiya

(Wu 6a tœ Mat 16.13-19; Mar 8.27-29)

¹⁸ Dœ anga ɔlɔ bale, Yisu sœ lima kœza avwala kuti ye, yé ayambarœ nœ ye na œ gbɔ she. Tshe yu endje lima adœke: «Azu sœ kœpa má adœke œmœ kœdœ dœ?» ¹⁹ Endje gi adœke: «Azu sœ kœpa adœke œbœ kœdœ Yowane ayi kœza batisimu; anga endje adœke 6œ kœdœ Eliya; anga endje kpa sœ ndje kœpa adœke, œbœ kœdœ anga ayi kœgbara o'o bale ugurutœ aayi kœgbara o'o liya á she lœ akuzu asœmœ.» ²⁰ Yisu yu endje adœke: «'E gbe má œnœ 'e adœke œmœ kœdœ dœ?» Petro gi fœ she adœke: «œbœ kœdœ Masiya á Ndjaba vwa she.»

Yisu pandœ upu nœ kuzu œdœ pe kœshe nœ ye lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 16.20-28; Mar 8.30-9.1)

²¹ Yisu va tshelœ utu endje adœke endje papandœ nœ fœ uzu bale nene. ²² Tshe kpa pa adœke: «œ li adœke Gbolo nœ uzu wu oyo waa yekane. Agbozu Ikrizia, agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ ndje aayi kœyisœ awa akwa œ vwaratœ endje tœ ye. Endje wo she, yé tshe she lœ akuzu manda olo votœ.»

²³ Manda nœ, tshe pa fœ azu kɔ adœke: «œdœ uzu kœyindœ kœna manda mœ, œ li

adœke tshe vvaratœ undu ye dœ tœ ye, œ za kurushi nœ ye ɔɔ dœ ɔɔ yeka á kœna manda mœ. ²⁴ Gbambanœ nene, uzu á tshe sœ dœ ogo kœsœ dœ soro, tshe tshu; kashe tsheneke á tshe tshu mbœrœ mœ, œ sœ dœ soro. ²⁵ Yé œ kœsœ adœke uzu gbœ œrœ kœ á sœ pa ɔshœ kashe á tshe kœgbœgbœ soro á ka nene, œrœ gadœ dá tshe gbœ manda kœgbœ œrœ tshapashœnœ a? ²⁶ Gbambanœ nene, œdœ uzu kœmbœrœ tshula mœ œdœ pe ndje o'o nœ mœ, œmœ Gbolo nœ uzu, mœ mbœrœ ndje tshula ye lœkœ á mœ kwa bala tœ mœ lœ mokœ nœ mœ, dœ œnœ Aba œdœ œnœ ayerœ aandjelu. ²⁷ Adja mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, lœ ugurutœ azu á endje sœ kpœke asœ, anga endje œ tshu utshu kœwu Ogo gbozu nœ Ndjaba nene.»

Mokœ nœ Gbolo nœ Ndjaba

(Wu 6a tœ Mat 17.1-8; Mar 9.2-8)

²⁸ Olo mindu dœ votœ manda kœpa o'onœ asœmœ, Yisu za Petro, Yowane œdœ pe Jake potœ ye, yé œ ɔ dœ endje ga pa kaga mbœrœ kœza avwala. ²⁹ Lœkœ á tshe sœ lima kœza avwala, tshatshu ye yapatœ ye, yé lœba ye kpa wuta dœ œmbinœ rurrr. ³⁰ Trale, azu bisha sœ lima kœpa tshama endje dœ she. Azunœ asœmœ kœdœ Amoyize dœ Eliya. ³¹ Endje wuta lima dœ mokœ nœ Ndjaba, yé œ sœ lima kœpa o'o tœ mara á akwa nœ Yisu œ ka lœ awa nœ kuzu ye 6a lœ Yerusaleme. ³² Petro œdœ anganœ á endje na tœ awanœ dœ endje lo lima kpakpakpa ye. Kashe lœkœ á endje jo lima, endje wu mokœ nœ Yisu œdœ pe azu bisha á endje ka kpœtœ œsœnœ dœ she. ³³ Dœ lœndœ á azunœ asœmœ kuru lima tshelœtœ endje dœ Yisu, Petro pa fœ she adœke: «Gbozu, œ sœ dœ ɔtshœnœ adœke a sœ kpœke. A mœ gbanda votœ: Anganœ bale mbœrœ 6œ, anganœ bale mbœrœ Moyize, yé anganœ bale mbœrœ Eliya.» Tshe wuwu lima sœ o'o á tshe sœ lima kœpa tœnœ nene.

³⁴ Lœkœ á tshe sœ lima kœpa o'o atake, ondoro jœrœ kpili ga pa endje. Kœwu adœke ondonœ jœrœ ga pa endje ataa, awa za ayambarœ. ³⁵ Tshama kœpa o'o lœ ondonœ adœke: «Tsheneke kœdœ Gbolo nœ mœ, œshe dá mœ ke she. 'E dji she.» ³⁶ Manda tshamanœ kœpa o'o, Yisu sœ lima pe kolœ kuti ye. Ayambarœ sœ lima kokoko, yé endje papandœ œneke á endje wu lima fœ uzu bale nene dœ lœkœnœ asœmœ.

Yisu gœrœ ekpe ishiri pa anga gbolo

(Wu 6a tœ Mat 17.14-18; Mar 9.14-27)

³⁷ Olo manda nœ, endje to lima 6a pa kaga œ sœ kœgu tœnœ, azu ndjoro na para tshatshu Yisu. ³⁸ Yé anga uzu bale 6a ugurutœ ukpulu azunœ tetœ kœta rawa adœke: «Ayi kœyisœrœ, mœ ki fœ 6œ adœke 6œ tondœ gbolo yakoshe nœ mœ kane, mbœrœ œshe kœdœ gbolo yakoshe nœ mœ tshebabale

dœ mœ. ³⁹ Ishiri sœ kœza she trale dœ kœta rawa kpala kpala. Ishirinœ sœ kœyaka she, tshe dœtœ ye ndœr ndœr ndœr, yé furutsha ama ye oma putu putu. Ishirinœ mbœrœ tœ ye le'ere le'ere yeka á gitœ ye pa ye, kashe katsha nene. ⁴⁰ Mœ ki fœ ayambarœ nœ zœ adœke endje gœrœ she, kashe endje lili nene.»

⁴¹ Yisu pa fœ endje adœke: «'E' dœ aekpe azu, 'e sœsœ dœ kœyindœrœ nene! Mœ kpa sœpe dœ 'e awa bale manda olo kotoo yeka á kœru lœsu mœ tœ ɔtshœ 'e? Manda nœ, tshe pa fœ yakoshœnœ adœke: Na dœ gbolo nœ zœ gamœ!»

⁴² Lœndœ á gbolonœ na ndoo dœ Yisu, ekpe ishirinœ za she vesho ga tœ ɔshœ yé, tshe dœ tœ ye ndœr ndœr. Kashe Yisu nga dœ ishirinœ adœke tshe wuta, yé á tshe wuta lœ gbolonœ yeka á tshe gi she fœ abanœ. ⁴³ Yé azu kœ katœ ama endje ti ɔsœ tœ kœwu egerœ gbœgbœ nœ Ndjaba.

Yisu kpa pa bisha o'o tœ upu nœ kuzu ye
(Wu 6a tœ Mat 17.22-23; Mar 9.30-32)

Bata á azu kœ sœ lima kœkitœ œsœ œneke kœ á Yisu mbœrœ, tshe pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: ⁴⁴ «'E dji œneke á mœ yindœ kœpa tœnœ fœ 'e asœke dœ ɔtshœnœ kane: Endje ka Gbolo nœ uzu ga tshakane azu.» ⁴⁵ Kashe ayambarœ nœ ye djidji tshelœ kata ndœma toronœ asœmœ nene. Ádánœ mamatœ endje ngbi nene mbœrœ á endje kœdjidji tshelœ katanœ nene. Yé endje kpa awa kœyu Yisu tœ ádánœ ye.

Edœ dá dœ egerœ uzu lœ ugurutœ ayambarœ a?

(Wu 6a tœ Mat 18.1-5; Mar 9.33-37)

⁴⁶ Ayambarœ te lima tœ kœgbugburu tshelœ o'o mbœrœ kœwusœ tsheneke á tshe dœ egerœ uzu lœ ugurutœ endje. ⁴⁷ Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje kœ, œ za anga aya gbolo ga indiri tœ ye, ⁴⁸ yé á pa fœ endje adœke: «Uzu kœ á tshe za osho kœsœ fœ gbolo asœke dœ i'iri mœ, dá tshe za osho kœsœ fœ mœ. Yé uzu á tshe za osho kœsœ fœ mœ, za ndje osho kœsœ fœ tsheneke á tshe vwa mœ. Gbambanœ nene, uzu á tshe sœ teasho lœ ugurutœ 'e kœ, œshe dá dœ egerœ uzu.»

Uzu á tshe kœyiyiangba 'e nene, œshe kœdœ uzu nœ 'e

(Wu 6a tœ Mar 9.38-41)

⁴⁹ Yowane pa fœ Yisu adœke: «Gbozu, 'a wu anga uzu bale, tshe sœ kœgœrœ ekpe ishiri dœ i'iri zœ, yé 'a para awa kœkœ she mbœrœ tshe sœsœ awa bale dœ azœ nene.» ⁵⁰ Kashe Yisu gi fœ she adœke: «'E kœkœ she nene, mbœrœ tsheneke á tshe kœyiyiangba 'e nene, œshe kœdœ uzu nœ 'e.»

Anga uzu Samariya tshapu kœza osho kœsœ fœ Yisu

⁵¹ Ləkɔ́ á olo kœ'ɔ́ Yisu ga lafo ndo lima, tshe wu dœ ɔ́tshonœ adœke œne ro ga lœ Yerusalemœ. ⁵² Tshe vwa aayi avwa utshu ye. Endje tetœ awa, œ na œ li ga lakpi Samariya mbœrœ kœguma osho kœsœ fœ she. ⁵³ Kashe azu tshalakpinœ zaza osho kœsœ fœ she nene, mbœrœ tshe sœ kœna ga lœ Yerusalemœ. ⁵⁴ Kœwu ataa, ayambarœ nœ ye, Jake œdœ Yowane pa adœke: «Gbozu, 6œ yindœ nœ adœke 'a pa fœ yavuru 6a lafo, œ sɔ œ ko azunœ asœmœ dœ endje ju trulu ye a?» ⁵⁵ Kashe Yisu fatœ ye ga ndœ endje, yé œ gbagbara endje. ⁵⁶ Yé endje na ga lœ anga angbi tshalakpi.

O'ò tœ upu nœ azu á endje yindœ kœna manda Yisu

(Wu 6a tœ Mat 8.19-22)

⁵⁷ Ləkɔ́ á endje sœ lima kœna tœ ala awa, anga uzu pa fœ Yisu adœke: «Mœ na manda zœ tœ osho kɔ́ á 6œ na tœnœ.» ⁵⁸ Yisu gi fœ she adœke: «Angbangewo sœ dœ ogoro endje yé ayanu sœ ndje dœ koma endje. Kashe Gbolo nœ uzu gugu dœ osho kœlo tœnœ nene.»

⁵⁹ Tshe pa fœ anga uzunœ adœke: «Na manda mœ.» Uzunœ asœmœ gi fœ she adœke: «Za awa fœ mœ dœ mœ na œ shi aba mœ utshunœ yekane.» ⁶⁰ Kashe Yisu gi fœ she adœke: «Katœ akuzu dœ endje shi akuzu nœ endje. Tœ 6œ nœ zœ, na kœmindœ upu nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.»

⁶¹ Anga uzu kpa pa fœ she adœke: «Gbozu, mœ yindœ kœna mangba zœ, kashe za awa fœ mœ dœ mœ na œ pu dœ azu tshelœ bingi nœ mœ utshunœ yekane.» ⁶² Yisu gi fœ she adœke: «Uzu á tshe kœza ngapo mbœrœ kœdjo kindi yé á sœ kœmesho ga ngba ye, tshe lili kœmbœrœ akwa mbœrœ Ogo gbozu nœ Ndjaba nene.»

10

Yisu vwa ayambarœ zazu votɔ́ dœ ndjokpa dœ bisha (72)

(Wu 6a tœ Mat 9.37-38; 10.7-16; Mar 6.8-11)

¹ Manda nœ, Gbozu ke anga ayambarœ zazu votɔ́ dœ ndjokpa dœ bisha, yé œ vwa endje bisha bisha utshu ye dje lœ ongbo œdœ pe dje lakpi á tshe yindœ kœna lœ nœ dœ tœ ye. ² Tshe pa fœ endje adœke: «Leyɔ́ dorɔ́ ndjoro 6a lœ kindi, kashe ayi kœkɔ́ tœnœ ngbanga nene. Mbœrœ tœnœ ataa, 'e ki fœ ayengɔ́ leyɔ́nœ adœke tshe vwa anga aayi akwa mbœrœ kœkɔ́ tœnœ. ³ 'E na zœ! Mœ sœ kœvwa 'e 6ata apata 6a ugurutœ amuru. ⁴ Edœ ngendja, œdœ ngbade, œdœ œrada, 'e zaza œrœ bale nene. 'E kaka tœ ala awa waa mbœrœ kœgo o'ò dœ azu nene. ⁵ Ləkɔ́ á 'e kœli 6a sœnda nœ uzu, 'e pa utshunœ adœke: "Kœsœ gee sœ sœndanœ asœke." ⁶ Edœ uzu nœ kœsœ gee

kœsœ sœndanœ, kœsœ gee nœ 'e œ sœ pa ye. Á kœsœsœ atamœ nene, kœsœ geenœ œ kwa ga ndœ 'e. ⁷ 'E sœ 6a sœndanœ asœmœ, 'e zi œrœ dœ œ ndjo œrœ á endje to fœ 'e. Gbambanœ nene, œ li adœke ayi akwa gbɔ́ œrœ tshangba akwa nœ ye. 'E lolo lœ anda bale dœ bale na tœnœ nene.

⁸ «Edœ 'e kœwuta ga lœ ongbo yé á endje kœza osho kœsœ fœ 'e tœnœ, 'e zi œneke á endje to fœ 'e. ⁹ 'E she aayi kœɔ́ á endje sœ kœtœmœ, yé œ pa fœ endje adœke: "Ogo gbozu nœ Ndjaba wuta œrrr ga ndœ 'e ye." ¹⁰ Kashe lœ ongbo á 'e kœli ga lœ nœ yé á endje kœzaza osho kœsœ fœ 'e nene, 'e wuta ga tœ ala awa dœ œ pa adœke: ¹¹ "A gɔ́ɔ́ trusha tshelœ ongbo nœ 'e á tœpe tshada 'a ga ati fœ 'e. Andaa 'e wusœ nœ adœke, Ogo gbozu nœ Ndjaba wuta ga ndœ 'e ye." ¹² Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke: Dœ lœkɔ́ kœwa ngbanga pa azu, ngbanga nœ azu tshelœ ongbonœ asœmœ œ sœ dœ œgbanœ kœropa œnœ azu Sodomo.»

Ongbo á gugu dœ kœyindœrœ nene

(Wu 6a tœ Mat 11.20-24)

¹³ «Oyo nœ 'e, azu tshalakpi Koraze! Oyo nœ 'e, azu tshalakpi Betesayida! Gbambanœ nene, œdœ afá á mœ mbœrœ 6a ndœ 'e kœmbœrœ má tœ endje 6a lakpi Tire œdœ 6a lakpi Sidona, azu tsha 6a zœ œ verœ má sake yé œ sœ ga lœ vorowo, mbœrœ kœema adœke œne fatshalsu œne ye. ¹⁴ Mbœrœ tœnœ ataa, dœ olo kœwa ngbanga, endje wa o'ò nœ azu Tire œdœ azu Sidona tœ œgbonœ 6ata œnœ 'e nene. ¹⁵ Yé e'e dœ azu Kaparnawumu, 'e gbe adœke 'e 'ɔ́ œrrr ga lafo zœ a? 'E jœrœ bala œrrr 6a lœ ogo nœ akuzu.»

¹⁶ Yisu kpa pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Uzu á tshe dji o'ò ama 'e; dá tshe dji ndje o'ò ama mœ ye. Yé tsheneke á tshe kœyiyindœ o'ò ama 'e nene, dá tshe yiwi ndje ndœ o'ò ama mœ nene. Dœ tœnœ ataa tshe yiwi ndje ndœ tsheneke á tshe vwa mœ nene.»

Kœgu ayambarœ zazu votɔ́ dœ ndjokpa dœ bisha

¹⁷ Ayambarœ zazu votɔ́ dœ ndjokpa dœ bisha gu lima dœ yanga, yé œ pa adœke: «Gbozu, aekpe ishiri mbœrœtœ endje lindœ o'ò ama 'a dœ ləkɔ́ á 'a pu o'ò fœ endje dœ i'iri zœ.» ¹⁸ Yisu pa fœ endje adœke: «Mœ wu lima Satana, tshe to 6a lafo, œ te ga ati 6ata kœyerœwa yavuru. ¹⁹ 'E dji mœ kane! Mœ za awa fœ 'e adœke 'e zuru ayakoro œdœ akpalakongo dœ ada 'e, yé gbɔ́gbɔ́ 'e ropa œnœ yingba 'e. Ekperœ bale œ mbœrœtœ 'e nene. ²⁰ Ataa atamœ gbaa, 'e sœsœ dœ yanga mbœrœ á aekpe ishiri mbœrœtœ endje lindœ o'ò ama 'e nene, kashe 'e sœ dœ yanga mbœrœ á Ndjaba su i'iri 'e ga la buku nœ ye 6a lafo.»

*Yisu sœ dœ yanga**(Wu 6a tœ Mat 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ Pe kpœtœ œsœnœ, Ɔtsho Ishiri za yanga fœ Yisu yé tshe pa adœke: «Aba, œbœ kœdœ Gbozu nœ tshalafo œdœ tshapasho! Mœ donga 6œ mbœrœ 6œ ma œneke á 6œ za yiwa tœnœ tœ azu á endje sœ dœ kœwusœtœ dœ pe azu á endje sœ dœ kœwusœrœ, yé á yisœ nœ fœ a'eara azu. Adjapu Aba, œbœ dá yindœ nœ adœke œ mbœrœtœ ye atamœ asœmœ. ²² Aba mœ katœ œrœ kœ fœ mœ. Uzu œ wusœ ádá Gbolo nene, kashe kolœ Aba dá wusœ nœ; uzu bale œ wusœ ádá Aba nene, kashe kolœ Gbolo dá wusœ nœ œdœ pe endjeneke á Gbolo yindœ kœyisœ ye fœ endje.»

²³ Manda nœ, Yisu fatœ ye ga ndœ ayambarœ nœ ye œ pa fœ endje dœ kuti endje adœke: «Yanga nœ azu á endje sœ kœwu œneke á 'e sœ kœwu tœnœ. ²⁴ Gbambancœ nene, mœ pa ngbi fœ 'e adœke aayi kœgbara o'œ œdœ agbozugo ndjoro gbe kœwu œneke á 'e sœ kœwu tœnœ, kashe endje wuwu nene. Endje gbe lima kœdji œneke á 'e dji, kashe endje djidji lima nene.»

*Kœyindœsho kœdœ awa soro á ka nene**(Wu 6a tœ Mat 22.34-40; Mar 12.28-31)*

²⁵ Anga ayi kœyisœ awa akwa bale áalafo lima mbœrœ kœwu lœsu Yisu, yé á yu she adœke: «Ayi kœyisœrœ, œrœ gade dá mœ kœmbœrœ yeka á kœgbœ soro neke á ka nene a?» ²⁶ Yisu gi fœ she adœke: «O'œ gade dá endje sú 6a la buku nœ awa akwa a? Bœ di ma œnœ zœ kotoo?» ²⁷ Uzunœ gi fœ she adœke: «E li adœke 6œ yindœ Gbozu Ndjaba nœ zœ dœ lœsu zœ bale, dœ ishiri zœ djigi, dœ gbœgbœ zœ œdœ pe dœ gbetshelœ nœ zœ kœ. E li ndje adœke 6œ yindœ yanga zœ bœta á 6œ yindœtœ zœ dœ tœ zœ.» ²⁸ Yisu pa fœ she adœke: «Bœ gi o'onœ dœ Ɔtshœnœ. Mbœrœ atamœ yeka á kœgbœ soro neke á ka nene.»

Ndœma toro tœ upu nœ uzu Samariya

²⁹ Kashe ayi kœyisœ awa akwancœ yi lima ndœ kœma adœke œne tete dœ o'œ nene, œ yu Yisu adœke: «Yé ataa, œdœ dá dœ yanga mœ a?» ³⁰ Yisu gi fœ she adœke: «Anga uzu bale to lima 6a lœ Yerusalemœ œ sœ kœro ga lœ Yeriko, yé œ wuta ga tœ ayi angba. Endje verœ lœba tœ ye, œ ko œrœ kœ tœ ye, yé œ 6i she ndœ dœ kuzu yeka á katœ ye dœ kœro endje. ³¹ Manda nœ teasho, anga nganga Ndjaba bale sœ lima kœro dœ awancœ asœmœ. Lœkœ á tshe wu uzunœ asœmœ, tshe sha pa ye, yé œ ro zara da ye. ³² Manda nœ, anga Levi wuta ndje ga tœ oshonœ asœmœ. Lœkœ á tshe wu uzunœ asœmœ, tshe sha pa ye, yé œ ro zara da ye. ³³ Kashe anga uzu Samariya bale á tshe sœ lima kœna gene, wuta ga tœ uzunœ asœmœ. Lœkœ á tshe wu she, oyo

ye ka she. ³⁴ Tshe gitœ ye ndœ dœ she, œ djuto uku tœ ye, yé œ ta kada œdœ vinu ga la nœ. Manda nœ, tshe za she ga pa mbarata nœ ye, œ na dœ she ga tœ anda nœ agene, yé á gbœndœ ye. ³⁵ Osho kœro pa nœ, tshe ko langere ngendja bisha fœ ayengœ kœgbœndœ anda nœ agenœnœ, yé œ pa fœ she adœke: «Gbœndœ uzunœ asœke. E dœ 6œ kœndi anga angbi ngendja pa ye kœropa nœ, mœ gi fœ 6œ lœkœ á mœ kœgu tœ kpœke.»

³⁶ Yé Yisu kpa yu ayi kœyisœ awa akwancœ adœke: «Ba tœ zœ nœ zœ, œdœ lœ ugu-rutœ azunœ asœmœ votœ dá matœ ye adœke œshe kœdœ yanga uzu á ayi angba 6i she a?» ³⁷ Ayi kœyisœ awa akwancœ gi adœke: «Tsheneke á tshe wu oyo ye, yé á gbœndœ ye asœmœ.» Ngbwœ Yisu kœpa fœ she adœke: «Gu zœ, yé œ mbœrœ ndje atamœ.»

Yisu na 6a ndœ Amarata dœ Mareya

³⁸ Lœkœ á Yisu dœ ayambarœ nœ ye sœ lima tœ awa, tshe wuta ga lœ anga tshalakpi bale, yé anga yashe bale lakpinœ á i'iri ye kœdœ Marta, za osho kœsœ fœ she 6a sœnda nœ ye. ³⁹ Tshe sœ lima dœ anga yingœnœ á i'iri ye kœdœ Mareya. Tshe sœ lima ga ati 6a tœ ada Yisu, yé á sœ kœdji o'œ á tshe sœ lima kœpa tœnœ. ⁴⁰ Marta sœ lima dœ akwa ngbangbanga á ropa ye. Tshe na ndœ dœ Yisu œ pa fœ she adœke: «Gbozu, mara á yingœ mœ ka kolœ tœ mœ ti kuti mœ kœmbœrœ akwa kœ asœke, sœsœ kœmbœrœ œrœ bale 6a ndœ zœ nene a? Pa fœ she tshe na, œ ti kane mœ ga lafo.» ⁴¹ Gbozu Yisu gi fœ she adœke: «Marta, Marta, mœ wu adœke lœsu zœ sœ ga lafo yé 6œ sœ kœdœtœ zœ mbœrœ œrœ ndjoro. ⁴² Kashe wusœ nœ adœke kolœ œrœ tshēbabale dá sœ dœ ádá kœrosœ nœ. (E tœnœ dá Mareya ke œnœ ye asœmœ, uzu bale œ kakara tœ ye nene.)»

11*Kœyisœrœ tœ upu nœ kœza awwala**(Wu 6a tœ Mat 6.9-13; 7.7-11)*

¹ Dœ anga œlœ bale, Yisu sœ lima kœza awwala fœ Ndjaba 6a tœ anga osho bale. Lœkœ á tshe za awwalancœ á ka, anga yambarœ nœ ye bale pa fœ she adœke: «Gbozu, yisœ mara kœza awwala fœ 'a 6ata á Yowane yi lima sœ nœ fœ ayambarœ nœ ye.» ² Yisu pa fœ endje adœke: «Lœkœ á 'e kœsœ kœza awwala, 'e pa adœke:

«Aba,

œ li adœke azu kœ lisœ œyerœ i'iri zœ kaka adœke Ogo gbozu nœ zœ jœrœ.

³ To rœgo á li adœke 'a zi œlœ dœ œlœ fœ 'a.

⁴ Djœrœndœ ekperœ nœ 'a,

gbambancœ nene a'a ndje, 'a sœ kœdjœrœndœ ekperœ nœ anga azu á endje sœ kœmbœrœ fœ 'a.

Yé gbœndœ 'a adœke 'a lili ga lœ ekperœ nene.»

⁵ Yisu kpa pa fœ endje adœke: «Ɛ kœdœ adœke anga uzu bale lœ ugurutœ 'e kœsœ dœ yanganœ yé á na ga ndœ ye dœ œgbœ butshœ mbœrœ kœpa fœ she adœke: "Yanga mœ, daka mapa votœ fœ mœ. ⁶ Gbambanœ nene, anga yanga mœ bale á tshe sœ kœna gene yi kumu ye ga ndœ mœ ngœngœ asœke, yé mœ gugu dœ œrœ kœto fœ she bale nene." ⁷ Yé á kœsœ adœke yanganœ á tshe lo 6a sœnda gi fœ she adœke: "Katœ mœ, ndandanga mœ nene mbœrœ mœ tshu manda nœ mœ ga tœnœ ye. A'a dœ agbolo nœ mœ á sœ tœ olo; mœ áalafœ ndœ kœza mapa fœ 6œ nene." ⁸ Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: Ataa œdœ tshe kœáalafœ ndœ kœko mapa fœ she mbœrœ á tshe dœ yanganœ nene, tshe áalafœ yé œ tœ œneke kœ á yanganœ gbe dœ tœnœ fœ she mbœrœ á yanganœ shi ngbiri dœ kœ'e she kpœ pa nœ kpœ pa nœ.

⁹ «Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: 'e kœyœndœ œrœ, endje to fœ 'e. 'E kœpara œrœ, 'e gbœ ye. 'E kœnge manda, endje kœrœ fœ 'e. ¹⁰ Gbambanœ nene, uzu kœ á tshe yœndœ œrœ, endje to fœ she; tsheneke á tshe para œrœ, tshe gbœ; yé tsheneke á tshe nœge manda, endje kœrœ fœ she ye. ¹¹ Aba gbolo neketa ugurutœ 'e dá yœndœ nœ adœke œne za yakoro fœ gbolo nœ œne tœ œsœ ageatshalangu á tshe yœndœ nœ a? ¹² Too œdœ tshe kœyœndœ oporo ngato, tshe za kpalakongo fœ she a? ¹³ Ataa, œdœ e'e á 'e dœ aekpe azu, 'e kœwusœ kœto œtshœrœ fœ agbolo nœ 'e, Aba azœ á tshe sœ 6a lafœ œ vwaratœ ye tœ kœto Ɔtshœ Ishiri fœ endjeneke á endje yœndœ nœ ye a?»

Yisu mbœmbœrœ akwa dœ gbœgbœ nœ Satana nene

(Wu 6a tœ Mat 12.22-30; Mar 3.22-27)

¹⁴ Anga uzu bale sœ dœ ekpe ishiri pa ye. Ekpe ishirinœ asœmœ mbœrœ adœke uzunœ papa o'o nene. Lœkœ á Yisu gœrœ ekpe ishirinœ pa ye, ngbewo tshe tetœ kœpa o'o yé azu ndjoro ki lima tœ œsœnœ waa. ¹⁵ Kashe anga azu pa lima adœke: «Tshe sœ kœgœrœ ekpe ishirinœ dœ gbœgbœ nœ Belezebula* á tshe dœ gbozu tshapa aekpe ishiri.» ¹⁶ Anga endje yi lima ndœ kœwu lœsu ye, yé œ pa fœ she adœke tshe mbœrœ anga afá bale á sœ kœma adœke gbœgbœ nœ ye to 6a ndjaba.

¹⁷ Kashe Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje, œ pa fœ endje adœke: «Ɛdœ azu lakpi ogo bale kœsœ kœnga koshe ugurutœ endje, tshalakpinœ œ ndi, yé anda œ yo para kœkœ ga ati. ¹⁸ Ɛdœ Satana kœsœ kœnga koshe ga tœ ye dœ tœ ye, Ogo gbozu nœ ye œ shi pa oshœ koto o? Gbambanœ nene, 'e sœ kœpa adœke mœ sœ kœgœrœ ekpe ishiri dœ gbœgbœ nœ Belezebula. ¹⁹ Yé ataa œdœ

mœ kœsœ kœgœrœ ekpe ishiri dœ gbœgbœ nœ Belezebula, azu nœ 'e sœ ndje kœgœrœ endje dœ gbœgbœ nœ dœ? 'E kœpa ataa, azu nœ 'e œ wa bala ngbanga ga pa 'e dœ tœ endje. ²⁰ Kashe œdœ mœ kœsœ kœgœrœ ekpe ishiri pa azu dœ gbœgbœ nœ Ndjaba, dá œ sœ kœma adœke Ogo gbozu nœ Ndjaba wuta ga ndœ 'e ye.

²¹ «Lœkœ á uzu gbœgbœ kœza œrœ koshe á sœ kœgbœndœ anda nœ ye, œrœ bale œ turutœ œrœ nœ ye nene. ²² Kashe œdœ anga angbi uzu á tshe ropa ye dœ gbœgbœ kœyi kumu ye á gœrœ she, tshe gbœtœ œrœ koshe nœ ye á tshe za lœsu ye ga pa nœ asœmœ ye. Tshe kurutshelœ œrœ kœ á tshe ko tœ ye.

²³ «Uzu á tshe sœsœ awa bale dœ mœ nene, œshe kœdœ yingba mœ. Yé tsheneke á tshe sœsœ kœti kane mœ adœke 'a ngbœba azu nene, sœ kœndjœtshelœ endje.»

Kœkwa ekpe ishiri ga pa uzu

(Wu 6a tœ Mat 12.43-45)

²⁴ «Lœkœ á ekpe ishiri kœgitœ ye pa uzu, tshe na djezœ lœ kpagasho mbœrœ kœpara osho kœsœ tœnœ. Ɛdœ tshe kœgbœgbœ osho kœsœ tœnœ nene, tshe pa 6a lœ ye adœke: "Mœ kwatœ mœ ga lœ anda nœ mœ á mœ wuta lœ nœ." ²⁵ Tshe kwatœ ye yé œ wu adœke endje ngbœ tshasœnda, œ guma œrœ tshelœnœ dœ awanœ. ²⁶ Kœewu ataa, tshe na œ e anga aekpe ishirinœ mindu dœ bisha (7) á endje ropa ye, endje gu œ li ga sœndanœ, yé œ sœ kpœtœmœ. Mara kœsœ uzunœ asœmœ kpa sœ tœ ekpenœ kœrosœ œneke utshunœ.»

Adja yanga

²⁷ Lœkœ á Yisu pa o'onœ asœmœ á ka, anga yashe á tshe sœ lima 6a uguru ukpulu azu, pa fœ she adœke: «Yanga nœ yashe á tshe gbœ nguzu zœ á zu 6œ, yé á gbœndœ zœ dœ œngœ.» ²⁸ Kashe Yisu gi fœ she adœke: «Azu á endje sœ kœdji o'o ama Ndjaba yé á sœ kœza ga tœ akwa, endje asœmœ dá sœ dœ yanga kœropanœ.»

Ambárá afá nœ Gbolo nœ uzu

(Wu 6a tœ Mat 12.38-42)

²⁹ Bata á azu ndjoro sœ lima kœngbœtœ endje ga indiri Yisu, tshe tetœ kœpa o'o fœ endje adœke: «Azu nœ tshakpesheke asœ kœdœ aekpe azu. Endje yœndœ nœ adœke œne wu anga ambárá afá bale á sœ kœma adœke mœ to 6a ndœ Ndjaba. Kashe endje wu bale nene, kolœ ambárá œneke á Ndjaba ma lœ awa nœ Yona. ³⁰ Gbambanœ nene, 6ata á azu Ninive wu lima ambárá lœ awa nœ Yona, Gbolo nœ uzu œ dœ ambárá mbœrœ azu nœ tshakpesheke. ³¹ Dœ lœkœ kœwa ngbanga, gbozu yashe tshapa ogo 6a lœ Sudi, œ tœ meza pa azu nœ tshakpesheke.

* 11.15 11.15 Anga ifiri Satana kœdœ Belezebula

Gbambanœ nene, tshe to 6a lœ ndɔngɔlɔ tshakala ogo pa ɔshɔ á na kœdji o'o á sú dœ kœwusœtœ nœ Salomo. Kashe anga uzu á tshe sœ 6a ke, tshe ropa Salomo ye. ³² Dœ lɔkɔ kœwa ngbanga, azu tshalakpi Ninive œ to meza pa azu nœ tshakpesheke. Gbambanœ nene, azu Ninive fatshalɔsu endje lɔkɔ á Yona yisœ o'o ama Ndjaba fœ endje. Kashe anga uzu á tshe sœ 6a ke, tshe ropa Yona ye.»

O'o tœ upu nœ miinda

(Wu 6a tœ Mat 5.15; 6.22-23; Mar 4.21; Luk 8.16)

³³ «Uzu bale tata owo ga tœ miinda mbœrœ kœza yiwa tœnœ too kœza ga tshakudu lɔsu nene; kashe tshe za ga pa gbarœ á endje za miinda ga pa nœ mbœrœ adœke azu kɔ á endje li ga sœnda, mesho ngbi tœnœ. ³⁴ Miinda nœ undu zœ kœdœ ala zœ. (Edeœ ala zœ kœsœ dœ ɔshɔnœ, undu zœ djigi œ sœ ndje lœ ingbisho. Kashe œdœ ala zœ kœsœ dœ kɔbɔ, undu zœ ndje œ sœ lœ ubu osho. ³⁵ Ataa, sœ dœ gbɔdjela adœke miinda á sœ 6a ndœ zœ, œ dœ ubu osho nene. ³⁶ Edeœ undu zœ djigi kœsœ tœ ingbisho yé anga osho bale kœsœsœ lœ ubu osho nene, undu zœ œ sœ lœ ingbisho ɔata ishiri miinda á tshi ga tœ zœ.»

Yisu gbagbara Afarisayi œdœ aayi kœyisœ awa akwa

(Wu 6a tœ Mat 23.4-36)

³⁷ Lɔkɔ á Yisu pa o'o á ka, anga Farisayi bale e she adœke tshe na dœ œ zi œrœ 6a ndœ œne. Yisu na œ li ga sœnda nœ ye, yé œ sœ ga indiri ndaba kœzirœ. ³⁸ Kœwu lima adœke Yisu djudjutɔ kane ye ɔata awa akwa pa tœnœ utshu kœzirœ nene, Farisayinœ kitœ œsœnœ. ³⁹ Yé Gbozu kœpa fœ she adœke: «E'e dœ Afarisayi, 'e sœ kœdjutɔ kolœ tshapa yashi œdœ tshapa saani, kashe lɔsu 'e sú dœ ogo kœzi angba œdœ pe dœ ókó. ⁴⁰ E'e kœdœ agbakindi! Ndjaba á tshe mbœrœ tshapa œrœ, œ dœdœ she dá mbœrœ ndje tshœlœnœ nene a? ⁴¹ 'E ko œrœ á sœ 6a lœ yashi œdœ œneke 6a lœ saane nœ 'e, tœ makabo fœ aayi oyo. Yé atamœ, œrœ kɔ á 'e mbœrœ, œ sœ yerœ.»

⁴² «Kashe oyo nœ 'e dœ Afarisayi! Mbœrœ 'e sœ kœto bale lœ ndjokpa lœ kako dɔngɔ ɔata tshalumba, dimbili œdœ tshelœ aka dɔngɔ kɔ, fœ Ndjaba. Kashe 'e sœ kœdjerœndœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii œdœ pe kœyindœ Ndjaba. E'rœ á li adœke 'e mbœrœ dœmœ, kashe 'e kaka ndje tœ asœmœ nene.

⁴³ «Oyo nœ 'e dœ Afarisayi! Mbœrœ 6a lœ Sinagoga, 'e yindœ kœsœ kolœ 6a utshunœ 6a tœ osho agboro azu, yé œ sœ kœyi kolœ ndœ nœ adœke azu bala 'e 6a tœ œsœ angbœtœ. ⁴⁴ Oyo nœ 'e! Mbœrœ 'e sœ ɔata tshapa udu á anga œrœ bale sœsœ pa nœ

nene, yé á azu wuwusœ nœ nene á sœ kœna tɔpanœ.»

⁴⁵ Yé kœdji o'onœ ataa, anga ayi kœyisœ awa akwa nœ Ayuda bale pa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, o'onœ á 6œ pa asœmœ, 6œ sœ kœgu ndje 'a!»

⁴⁶ Yisu gi fœ she adœke: «Oyo nœ 'e ndje dœ aayi kœyisœ awa akwa nœ Ayuda! Mbœrœ 'e sœ kœko ogboro kongba ga pa kumu azu, kashe 'e tuturutœ anganœ dœ yɔkœne 'e bale nene tœ kœti kane endje.

⁴⁷ Oyo nœ 'e! Mbœrœ 'e sœ kœguma tshapa udu aayi kœgbara o'o á endje tshu, andaa aata 'e dá wo lima endje. ⁴⁸ Ataa, 'e sœ kœma adœke 'e yindœ œrœ á aata 'e mbœrœ lima ye. Gbambanœ nene, endje wo lima aayi kœgbara o'o yé á 'e sœ kœguma tshapa udu endje. ⁴⁹ Mbœrœ anganœ ataa dá Ndjaba lœ kœwusœtœ nœ ye, pa adœke: «Mœ vwa bala aayi kœgbara o'o œdœ aayi avwa fœ endje; endje wo anga endje, yé œ mbœrœ œrœ kanga ga tœ anga endje.»

⁵⁰ Mbœrœ tœnœ ataa, Ndjaba œ za djofele fœ azu nœ tshakpesheke mangba kuzu nœ aayi kœgbara o'o kɔ á endje wo lima endje, kœto 6a tœ ali kœmbœrœ tshapashɔ, ⁵¹ Kœto kœtœ kuzu Abele œrrr ga tœ œnœ Zakariya á endje wo lima she 6a uguru ndaba tokóró œdœ œyerœ osho. Adjapu, mœ sœ kœmindœ nœ ngbi fœ 'e adœke, azu nœ tshakpesheke œ gbɔ djofele tshaangbanœ.

⁵² «Oyo nœ 'e dœ aayi kœyisœ awa akwa nœ ayuda! Mbœrœ 'e za herela nœ kœwusœrœ: E'e dœ tœ 'e 'e lili ga zœ nene, yé 'e sœ kœpakata endjeneke á endje yindœ kœli tœnœ.»

⁵³ Lɔkɔ á Yisu wuta lœ andanœ asœmœ, ayi kœyisœ awa akwa nœ ayuda dœ pe Afarisayi, sœ dœ ókó yé œ te lima tœ kœyu she tœ mara tshelœ áká o'o kɔ. ⁵⁴ Endje sœ lima dœ gbetshelœ nœ kœgi uku ga tœ awa ye yeka á kœgbɔ she lœ o'o yœ.

12

Yisu gбота tshelœ utu ayambarœ nœ ye tœ upu nœ awulapatshɔ

(Wu 6a tœ Mat 10.26-27)

¹ Dœ lɔkœnœ asœmœ, azu ngbœtœ endje kofokofɔ ga tœnœ dœ mara adœke endje zurutœ endje. Yisu pa utshunœ fœ ayambarœ nœ ye adœke: «'E gbœndœtœ 'e tœ ɔyɔ kœsuku mapa nœ Afarisayi, œ yindœ kœpa adœke œrœ wulapatshɔ nœ endje.

² Gbambanœ nene, œneke kɔ á zatœ endje yiwa tœnœ œdœ pe œneke kɔ á patœ endje lœ ubunœ, œ wuta. ³ Mbœrœ tœnœ ataa, o'o kɔ á 'e pa lœ ubunœ, azu kɔ œ dji ngbi dœ ɔlɔ. Yé o'o kɔ á 'e pa ga lœ utu anga uzu 6a lœ gbɔshɔ, œ wuta ga shu ga pa anda ye.»

Kœza lɔsu ga tœ Ndjaba

(Wu 6a tœ Mat 10.28-31)

4 «Mœ sœ kæpandœ nœ fœ 'e dœ anga mœ adœke: 'e kpakpa awa azu á endje wo ðko nene, mbœrœ endje kpa mbœrœ œrœ bale manda nœ nene. 5 Mœ sœ kæyisœ uzu á li adœke 'e kpa awa ye fœ 'e: 'e kpa awa Ndjaba á tshe sœ dœ gbɔgbɔ kævwɪ 'e ga læ kudu owo manda kuzu 'e. Mœ pa fœ 'e adœke œshe dá 'e kækpa awa ye. 6 Endje kaka a'eara ayanu mindu dœ ama ngendja teasho nene a? Kashe Ndjaba djed-jerœndœ anga bale læ ugurutœ endje nene. 7 Œdœ ndje sukumu 'e, Ndjaba di kɔ. Awa mbœmbœrœ 'e nene, gbambancœ nene, œsœ 'e li kæeropa a'eara ayanu.»

Kœvwaratœsho too kæyindœ Yisu Kristu

8 «Mœ sœ kæpa fœ 'e atake: Tsheneke á tshe matœ ye ngbi 6a utshu azu adœke œne kædœ uzu nœ mœ, Gbolo nœ uzu œ ma ndje she ngbi 6a utshu aandjelu nœ Ndjaba adœke œshe kædœ uzu nœ œne. 9 Kashe tsheneke á tshe vwaratœ ye tœ mœ 6a utshu azu kɔ; œmœ dœ Gbolo nœ uzu, mœ vvara ndje tœ mœ tœ ye 6a utshu aandjelu nœ Ndjaba kɔ, adœke mœ wuwusœ ye nene. 10 Yé ekpe o'o á uzu kɔ œ pa tœ upu nœ Gbolo nœ uzu, Ndjaba œ djœrœndœ ekperœ nœ ye. Kashe tsheneke á tshe kæegusœ Œtshɔ Ishiri, Ndjaba œ djœrœndœ ekperœ nœ ye nene. 11 Dœ lœkɔ á endje kæto 'e na tœncœ 6a utshu Sinagoga too 6a utshu aayi kœwa ngbanga too 6a utshu agbozu nœ Lita, 'e tœtɔ losu 'e tœ mara á 'e gi dœ o'o fœ endje nene. 12 Gbambancœ nene, Œtshɔ Ishiri œ yisœ o'o á li adœke 'e pa kolœ pe dœ ada ðlœncœ asœmœ fœ 'e.»

Ndœma toro nœ ayi indi

13 Anga uzu 6a ugurutœ ukpulu azu pa fœ Yisu adœke: «Ayi kæyisœrœ, pandœ nœ fœ aya mœ dœ tshe kurutshelœ œrœ á aba 'a katœ nœ ti fœ 'a, tœ mœ dœ she.» 14 Yisu gi fœ she adœke: «Œdœ dá za mœ tœ ayi kœwa ngbanga too tœ ayi kækurutshelœ œrœ nœ 'e a?» 15 Manda nœ, tshe pa fœ endje kɔ adœke: «Ala 'e gbɔ kane! 'E sœsœ dœ egerœ losu mbœrœ kægbœ œrœ tshapashɔ asœke nene. Gbambancœ nene, soro nœ uzu sœsœ mbœrœ œrœ nœ ye nene, œdœ tshe kædœ ndje ayi kægbœrœ gbœa.»

16 Yé manda nœ, Yisu pa anga ndœma Toro bale fœ endje adœke: «Anga ayi kægbœrœ bale sœ lima dœ egerœ kindi nœ ye á tshe sœ lima kægbœ rœgo læ nœ waa. 17 Tshe sœ lima kægebe tshelœ ye yé œ sœ kæyutœ ye adœke: «Œrœ gadœ dá mœ kæmbœrœ a? Mœ gugu dœ osho kængbɔɔ rœgo nœ mœ kɔ ga tœncœ nene.» 18 Tshe kpa pa adœke: «Œrœ á mœ mbœrœ dœke: Mœ ndi tshelœ kogba nœ mœ, yé œ mɔ anga yangongœncœ á li adœke mœ ngbɔɔ ble œdœ anga œrœ nœ mœ kɔ ga læ nœ. 19 Manda nœ, mœ kpa pa tœ upu nœ mœ

dœ tœ mœ adœke: Mœ sœ dœ œrœ waa mangba ungu ndjoro. Œ li adœke mœ yatœ mœ, mœ zi œrœ, mœ ndjo œrœ yé œ sœ dœ yanga.» 20 Kashe Ndjaba pa fœ she adœke: «'Indi, dœ butshɔ asœke 6œ sœ dœ soro nene. Yé œrœncœ á 6œ ngbɔɔ tsho tsho tsho ga tœncœ asœke œ dœ œncœ dœ?» 21 Yisu kpa pa adœke: «Asœ kædœ œeneke á wuta ga tœ uzu á tshe ngbɔɔ œrœ tshapashɔ kolœ mbœrœ she dœ tœ ye, kashe á dœdœ ayi kægbœrœ 6a utshu Ndjaba nene.»

*A za losu azœ djigi fœ Ndjaba
(Wu 6a tœ Mat 6.25-34)*

22 Manda nœ, Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «'E wu ádánœ á mœ pa fœ 'e adœke: 'e zaza losu 'e ga lafo tœ upu nœ kæzirœ á 'e gbe dœ tœncœ mbœrœ soro, too tœ upu nœ læba á 'e gbe dœ tœncœ mbœrœ ðkɔ 'e nene. 23 Gbambancœ nene, soro nœ uzu ropœ kæzirœ, yé undu uzu ropœ læba ye. 24 'E tondœ adiigbaga: endje lulu ngwarœ nene yé œ kœkɔ ndje ngwarœ 6a læ kindi nene. Endje gugu dœ kudu too dœ kogba kængbɔɔ rœgo nœ endje ga læncœ nene, kashe Ndjaba sœ kæto rœgo fœ endje. 'E'e, œsœ 'e li kæeropa ayanu. 25 Œdœ læ ugurutœ 'e dá li kæza anga olo soro nœ ye ga pancœ læ awa nœ gbetshelœ á tshe sœ dœ tœncœ a? 26 Œdœ 'e kæsœsœ dœ gbɔgbɔ kæmbœrœ aya œrœ nene, mbœrœ gadœ á 'e za losu 'e ga lafo tœ udu œrœ a? 27 'E tondœ mara á ndœkɔ leyɔ sœ kægboro dœ tœncœ 6a læ kindi. Œ sœsœ kæmbœrœ akwa nene, yé œ susu ndje læba nene. Kashe mœ sœ kæpa fœ 'e adœke, ataa Salomo á tshe dœ ayi kægbœrœ gbœa, tshe gbɔgbɔ lima læba á ga 6ata anga ndœkɔ leyœncœ asœmœ bale nene. 28 Œdœ Ndjaba kæverœ læba ga tœ oforo á sœ læ kindi kpesheke asœ, yé 6a mbatsha á endje li ndœ kœkɔ va ga tœ owɔ; kæeropa nœ kɔ, œncœ 'e dœ azu á 'e sœ dœ kæyindœrœ teasho, Ndjaba œ mbœrœ œrœ fœ 'e.

29 «'E zaza losu 'e ga lafo tœ upu nœ œrœ gadœ dá 'e zi too á 'e ndjo nene. 30 Azu tshapashœncœ asœke á endje wuwusœ Ndjaba nene dá sœ kæpara œrœncœ asœmœ kɔ. Kashe 'e'e, 'e sœ dœ anga Aba 'e bale á tshe wusœ nœ adœke 'e gbe dœ tœncœ. 31 'E para utshuncœ Ogo gbozu nœ Ndjaba; yé udu œrœ kœkɔ, Ndjaba œ to fœ 'e manda nœ.»

*Kægbœ œrœ ndjoro 6a lafo
(Wu 6a tœ Mat 6.19-21)*

32 «Aya ukpulu apata nœ mœ, 'e sœsœ dœ awa nene. Gbambancœ nene, Aba 'e sœ dœ yanga kæza ogo tshagbozu nœ ye fœ 'e. 33 'E ka œrœ nœ 'e yé œ kœngendjancœ tœ makabo fœ ayi oyo. 'E su ngbade ngendja á li kœndi tœncœ bale nene, 'e gbœndœ œrœ ndjoro 6a lafo, mbœrœ 6a zœ, aayi angba œ zi angbanœ nene, akœkɔ œ zi

nene. ³⁴ Gbambanæ nene, osho á kœgbɔrœ nœ 'e sœ tœnœ, losu 'e sœ ndje kpœtœmœ.»

Ndœma toro tœ upu nœ kœkotœsho ga lœ vola

(Wu 6a tœ Mat 24.43-44)

³⁵ «E verœ læba akwa, œ kotœ 'e ga lœ vola, yé œ gbândœ miinda nœ 'e adœke œ ruru nene. ³⁶ E sœ b̄ata aayi akwa á endje sœ kœkate gbozu nœ endje adœke lœko á tshe kœto 6a tœ œsœ ngb̄otœ totœ á gu, yé á nge manda yeka œne kœkorœ fœ she. ³⁷ Yanga nœ aayi akwa á gbozu nœ endje kœgu, á gb̄o endje dœ óvóro ala endje. Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke: Tshe verœ læba akwa, œ pa fœ endje adœke endje sœ ga ati mbœrœ kœzi cœrœ, yé tshe ko rœgo na tœnœ fœ endje. ³⁸ E dœ tshe kœkwatœ ye dœ midi nœ butsh̄o too ndje lœ iki kœngato, yé á tshe kœgb̄o aayi akwanœ dœ óvóro ala ndje, endje sœ dœ yanga waa.

³⁹ «E wusœ œneke dœ otsh̄onœ: E dœ ayengœ anda kœwusœ ada ɔb̄o á ayi angba œ na dœ tœnœ, tshe katœ ye adœke tshe kavwa manda anda nœ ye nene. ⁴⁰ E 'e ndje, œ kotœ 'e ga lœ vola! Gbambanœ nene, Gbolo nœ uzu œ na dœ ada ɔb̄o neke á 'e wuwusœ nœ nene.»

Ndœma toro tœ upu nœ otsh̄o ayi akwa dœ ekpe ayi akwa

(Wu 6a tœ Mat 24.45-51)

⁴¹ Yé Petro yu adœke: «Gbozu, 6œ sœ kœpa ndœma Toronœ asœmœ kolœ fœ 'a too fœ azu kɔ?» ⁴² Gbozu gi fœ she adœke: «Atamœ œdœ dá dœ kapeta á tshe yr̄otœ ye yé á sœ dœ kœwusœrœ adœke gbozu za she ga pa aayi akwa nœ ye mbœrœ kœkurutshelœ rœgo tœ endje dœ lœkœnœ á li a? ⁴³ Yanga nœ ayi akwa neke á gbozu nœ ye kœgu á gb̄o she lœ ama akwanœ. ⁴⁴ Adjapu, mœ sœ kœmindœ nœ ngbi fœ 'e adœke gbozu œ za she tœ kapeta tshapa cœrœ nœ ye kɔ. ⁴⁵ Kashe œdœ ayi akwanœ kœpa adœke: “Gbozu nœ mœ œ gu katsha nene”, yé á tetœ kœbi udu anga ayi akwanœ: Agbolo yakoshe œdœ ayawuru; œdœ tshe kœzi cœrœ yé á ndjo cœrœ á mbœrœ she, ⁴⁶ gbozu nœ ayi akwanœ asœmœ œ gu dœ ɔlo œdœ pe dœ ada ɔb̄o á tshe wuwusœ nœ nene, tshe bi ayi akwanœ œ gr̄o she yé œ mbœrœ cœrœ kanga fœ she b̄ata á endje mbœrœ ga tœ endjeneke á endje sœsœ dœ kœyindœrœ nene.

⁴⁷ «Ayi akwa á tshe wusœ cœrœ á gbozu nœ ye sœ kœyindœ nœ yé á tshapu kœgumatœ ye yindjindjinoœ, tshe s̄o she dœ ndjapa awa ndjoro. ⁴⁸ Kashe ayi akwa á tshe kœwuwusœ cœrœ á gbozu nœ ye yindœ nœ nene, yé á mbœrœ ataa, gbozunœ œ s̄o she dœ ndjapa awa ndjoro nene. Uzu á endje kœto cœrœ fœ she ndjoro, endje yu she tœ cœrœ ndjoro. Yé

tsheneke á endje ko cœrœ fœ she ropa nœ, endje kpa yu she tœ cœrœ kœropa nœ.»

Yisu na mbœrœ gadœ?

(Wu 6a tœ Mat 10.34-36)

⁴⁹ Yisu pa adœke: «Mœ na kœyi owo ga pa ɔsh̄onœ asœ, yé ogo nœ mœ adœke owonœ tetœ kœtshi tœnœ ye. ⁵⁰ Mœ yindœ kœgb̄o batisimu, yé œ li adœke mœ wu oyo œrr ga tœnœ adœke œ mbœrœtœ endje. ⁵¹ E gbe adœke mœ na kœza kœsœ gee 6a pa ɔsh̄onœ asœke a? E œ nene, mœ pa fœ 'e adœke mbœrœ upu nœ mœ azu œ li ga lœ kœkurutshelœtœsho. ⁵² Ngongonœ asœke, azu mindu á endje sœ scœnda bale, endje kurutshelœtœ endje: Azu votœ œ yindœ anga endje bisha nene, yé azu bisha œ yi ndje ndœ anga endje votœ nene. ⁵³ Aba œ yindœ gbolo yakoshe nœ ye nene, yé gbolo yakoshe œ yi ndje ndœ abanœ nene. Ayi gbolo œ yindœ yawuru nœ ye nene, yé yawuru œ yi ndje ndœ ayinœ nene. Yini yashe œ yindœ awo gbolo yakoshe nene, yé awo gbolo nœ ye dœ yakoshe œ yi ndje ndœ yininœ dœ yashe nene.»

Kœwusœ amb̄ará cœrœ nœ tshakpesheke

⁵⁴ Yisu pa ndje lima fœ ukpulu azu adœke: «E dœ 'e kœwu ondoro á za tititi 6a tœ osho á ɔb̄o œ li tœnœ, atamœ 'e pa kolœnœ adœke: “Yavuru œ ni zœ”, ngbewo œ mbœrœ adja tœ ye ata ye. ⁵⁵ Yé œdœ 'e kœwu yugu kœto 6a lœ sudi kœza gu tœnœ, yé á 'e pa adœke: “osho œ owo zœ”, ngbewo œ mbœrœ adja tœ ye ata ye. ⁵⁶ E 'e dœ awulap-atsh̄o, 'e li kœwusœ amb̄ará cœrœ tshapa ɔsho œdœ œnœ tshalafo, kashe mbœrœ gadœ á 'e wuwusœ á dá cœrœ nœ tshakpesheke á sœ kœmbœrœtœ ye asœke nene a?»

E guma tshagurutœ 'e utshu kœwa ngbanga

(Wu 6a tœ Mat 5.25-26)

⁵⁷ Yisu kpa pa adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e wawa ngbanga dœ tœ 'e tœ œneke á sœ ndjii nene a? ⁵⁸ E dœ 6œ kœsœ kœna dœ uzu á 6œ sœ dœ o'ó dœ she ga utshu ayi kœwa ngbanga, mbœrœ adœke 'e guma o'onœ lœ ugurutœ 'e dœ she tœ ala awa. Bœ mbœrœ atamœ kpa awa adœke ayi kœwa ngbanganœ kœzaza 6œ ga tshakane aprusu nene, yé aprusunœ kœvwivwi 6œ ga lœ kánga nene. ⁵⁹ Mœ sœ kœpandœ nœ fœ 6œ adœke, 6œ wuta lœ kánga nene œrr ga tœ kœgi ngendja kɔ ye kane.»

13

Kœfatshalosu too kœtshu kuzu

¹ Dœ lœkœnœ asœmœ, anga azu na ga ndœ Yisu ndœ kœpandœ upu nœ azu Galilayi á Pilato wo lima endje lœko á endje sœ kœza tokóro fœ Ndjaba. ² Yisu kœgi fœ

endje adœke: «'E gbe adœke azu Galilay-inœ asœmœ kœdœ ækpe azu á endje ropa udu azu Galilayi kœ dœ ekperœ yekane á tshu kuzunœ asœmœ a? ³ Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, wala dœmœ. Kashe œdœ 'e kœfafatshalosu 'e nene, e'e para 'e tshu ndje ƒata endje. ⁴ Yé azu ndjokpa dœ mindu dœ amanoœ voto lœ Yerusalemœ á endje tshu lima lœkœ á egerœ anda ƒa lœ Silowe kavwa, 'e gbe adœke ekperœ nœ endje ropa œnœ azu para lœ Yerusalemœ ye a? ⁵ Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, wala dœmœ. Kashe œdœ 'e kœfafatshalosu 'e nene, e'e para 'e tshu ndje ƒata endje.»

Ndœma Toro tœ upu nœ œyo fige á tshapu kœle tœnœ

⁶ Yé Yisu kœpa Ndœma Toro asœke fœ endje adœke: «Anga uzu bale lu lima œyo fige ga lœ kindi nœ ye. Anga œlo bale, tshe na ndœ kœkœ ele figenœ, kashe tshe gbœgbœ nene. ⁷ Yé tshe pa fœ ayi akwa tshelœ kindi nœ ye adœke: "wu kane, ungu voto kœ, mœ sœ kœna ndœ kœkœ ele fige asœ yé mœ sœsœ kœgbœ tœnœ nene. De ga ati ye. E sœ kœndi œshœ gbambanoœ." ⁸ Kashe ayi akwa kindinoœ gi fœ she adœke: "Gbozu, kpa katœnœ dœ ungunœ asœke kane; mœ dji kudu dji adanoœ, œ pa oforo ga zœ. ⁹ Anganoœ nene ungu manda nœ, œ le zœ. Á œ kœsœsœ ataa nene, ƒœ kœde ga ati.»

Yisu she anga yashe bale dœ œlo sabata

¹⁰ Dœ anga œlo sabata bale, Yisu sœ lima kœyisœ œœœ ƒa lœ Sinagoga. ¹¹ Anga yashe bale sœ lima dœ ekpe ishiri á lu she manda ungu ndjokpa dœ mindu dœ amanoœ voto, tshe lu vverele, yé tshe lili ndœ kœyœrœ tshelœtœ ye ndjii nene. ¹² Kœwœ she ataa, Yisu e she œ pa fœ she adœke: «Yashe, ƒœ she ye, kœƒa nœ zœ ka ye.» ¹³ Tshe to kane ye ga pa ye; trale atake, yashe kœka ndjii yé œ kœtetœ kœdonga Ndjaba.

¹⁴ Kashe gbozu tshapa Sinagoga wu lima tœ ekpenœ mbœœœ á Yisu she uzu dœ œlo sabata, yé œ pa fœ ukpulu azunœ adœke: «A sœ dœ olo mindu dœ bale nœ kœmbœœœ akwa; 'e na lœ olonœ asœmœ á endje kœshe 'e, kashe dœ œlo sabata nene.» ¹⁵ Gbozu kœgi fœ she adœke: «'E kœdœ aayi tshelœma, 'e sœsœ kœkœrœ angombe too ambarata nœ 'e dœ œlo sabata adœke endje na ndœ kœndjo ungu nene a? ¹⁶ Yé yashe asœ, ata Abrayamo á Satana i ƒa lima she ga tœnœ manda ungu ndjokpa dœ mindu dœ amanoœ voto, œ lili má adœke mœ vvara she dœ œlo sabata nene a?» ¹⁷ Manda o'onœ asœ, ayingba ye gbœ tshula kashe ukpulu azu para sœ lima dœ yanga nœ œtshœ akwa á Yisu sœ kœmbœœœ tœnœ.

Ndœma toro tœ upu nœ a'eara ele mutarde

œdœ œyo kœsuku mapa

(Wu ƒa tœ Mat 13.31-33; Mar 4.30-32)

¹⁸ Yisu kœpa adœke: «œœœ gade dá li dœ Ogo gbozu nœ Ndjaba? Mœ li dœ œœœ gade? ¹⁹ E lili dœ a'eara ele mutarde á uzu œ ko angwanœ ndœ kœlu ga lœ kindi nœ ye. E ko, œ gerœ ƒata œyo á ayanu œ mbœœœ koma endje ga lœ ganeanoœ.» ²⁰ Yisu kpa pa adœke: «œœœ gade dá mœ li dœ Ogo gbozu nœ Ndjaba ma a? ²¹ Ogo gbozu nœ Ndjaba lili dœ œyo kœsuku mapa á yashe œ to ga ndœ zuwa ndjoro lœ egerœ gbarœ adœke œ suku.»

Ede dá li ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba a?

(Wu ƒa tœ Mat 7.13-14,21-23)

²² Yisu ro lima tœ lœ ongbo dœpe lakpi kœyisœ œœœ fœ azu tœ awa ndœ kœro ga lœ Yerusalemœ. ²³ Anga uzu kœyu she adœke: «Gbozu, azu á endje she bala, endje ngba zœ a?» Yisu kœgi fœ endje adœke: ²⁴ «'E pa avwara ndœ kœli tœ manda neke á sœ teasho. Gbambanoœ nene, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke azu ndjoro œ para bala awa ndœ kœli tœnœ, kashe endje li nene.

²⁵ «Lœkœ á ayengœ anda kœalafœ á tshu manda nœ ye ga tœnœ, e'e, 'e sœ ƒa shu, 'e tetœ kœenge manda yé œ pa adœke: "Gbozu, kœrœ manda fœ 'a." Kashe tshe gi fœ 'e adœke: "Mœ wuwusœ osho á 'e to tœnœ nenel!" ²⁶ Yé, 'e pa fœ she adœke: "A zi lima œœœ yé œ ndjo lima œœœ kœœœœœœ bale dœ ƒœ, ƒœ yisœ œœœ dje lœ ongbo nœ 'a." ²⁷ Kashe tshe kpa pa fœ 'e adœke: "Mœ wuwusœ osho á 'e totœnœ nene, 'e gitœ 'e indiri mœ ga zœ, e'e para dá sœ lima kœmbœœœ œœœ á sœsœ ndjii nene.»

²⁸ «Dœ lœndœnœ asœmœ, 'e tetœ iki dœpe kœzi tshelœ da jji 'e, lœkœ á 'e kœwœ Abrayamo, Izaka, Yakobo œdœ pe aayi kœgbara o'o para á endje sœ ƒa lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba; yé e'e, endje ko 'e va ga shu. ²⁹ Azu ndjoro œ to ƒa tœ osho á œlo œ wuta tœnœ œdœ ƒa tœ osho á œlo œ li tœnœ, ƒa tœ nœœ dœ pe ƒa tœ sudi, yeka á na kœgbœ osho ƒa lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.

³⁰ «Yé ataa, azu á endje sœ tœ ndœngœlœnœ kpesheke, endje te azu nœ kœsœ utshunœ, yé anga azu á endje sœ lima utshunœ, œ te azu nœ ndœngœlœnœ.»

Yisu ki tœ upu nœ Yerusalemœ

(Wu ƒa tœ Mat 23.37-39)

³¹ Kolœ dœ œlœnœ asœmœ, anga azu Farisayi na ga ndœ Yisu, œ pa fœ she adœke: «Gitœ zœ kœœœ, œ na ga tœ anga osho, mbœœœ Erodœ yindœ kœwœ ƒœ.» ³² Yisu kœgi fœ endje adœke: «'E na œ pa fœ uzunœ á tshe sœ ƒata rawo kœœœ angato asœmœ adœke, mœ sœ kœgœrœ ekpe ishiri dœ pe kœshe ayi kœƒa kpesheke dœ ƒa mbatsha, tœ

voto olonoe dá akwa noe mœ ka ye. ³³ Kashe œ li adœke mœ áalafo ndœ awa ana noe mœ kpesheke, 6a mbatsha œdœ pe 6ambiya, mbœrœ œ lili adœke ayi kœgbara o'o tshu 6a shu nene, kashe 6a lœ Yerusalemœ.

³⁴ «Yerusalemœ, Yerusalemœ, œ6œ á 6œ sœ kœwo aayi kœgbara o'o yé á sœ kœve endjeneke á Ndjaba sœ kœvwa endje fœ 'e dœ badja! Awa ndjoro, mœ yi lima ndœ kœngbœa azu noe zœ ga tœ œsœnœ bale 6ata á ayi ngato œ ngbœa ayance dœ ombo ye ga tshakudu ye, kashe 'e yiyi lima ndœ noe nene. ³⁵ Mbœrœ toœnœ ataa, Ndjaba œ gi ala ye pa tshalakpi noe 'e ye. Mœ sœ kœpa fœ 'e, 'e kpa wu mœ nene œrrr ga tœ lœkœ á 'e pa adœke: "Kaka Ndjaba to kane ye ga pa uzu á tshe na dœ 'iri Gbozu!"»

14

Yisu she ayi kœba dœ lœkœ sabata

¹ Dœ anga œb sabata bale, Yisu na lima 6a scœnda noe anga gbozu noe Afarisayi ndœ kœzirœ. Azu á endje sœ lima 6a zœ sœ kœtondœ Yisu dœ kœwusœrœ. ² Anga uzu bale á kotœ ye memœrœ dœ kœba ungu, ka lima 6a utshu ye. ³ Yisu kœyu ayi kœyisœ awa akwa dœpe Afarisayi adœke: «Awa akwa noe ogo noe azœ sœ kœza awa fœ uzu adœke tshe she ayikœba dœ œb sabata a too nene?» ⁴ Kashe endje sœ lima kokoko. Yé Yisu kœtepa ayikœbanœ asœmœ, œ she she, yé á za awa fœ she. ⁵ Manda noe, Yisu kœpa fœ endje adœke: «Uzu dœ ugurutœ 'e á gbolo yakoshe noe ye too ngombe noe ye kœte ga lœ kudu dœ œb sabata, á tshe jœrœ katsha ndœ kœza she nene a?» ⁶ Yé endje lili kœgi lima o'o bale ndœ noe nene.

Kœpara osho neke á sœ 6a tœ ndœngœlnœ

⁷ Yisu wu lima mara á Afarisayi á tshe e endje, sœ ndœ kœpara œtshœ osho yeka á sœ lima kœsœ ga toœnœ, yé á pa lœ ndœma toro fœ endje para kœkœ adœke: ⁸ «œdœ uzu kœ'e 6œ ndœ angbo noe totœ, nana œ sœ 6a utshunœ nene. Mbœrœ anganœ, endje e ndje uzu á œsœ ye li kœropa zœ. ⁹ Yé á kœsœ adœke tshe na manda noe, á ayi angbonœ pa fœ 6œ adœke: "Katœ osho ti fœ she." Ataa dœ tshula tœ ala zœ kœ, 6œ na œ sœ 6a tœ ndœngœlnœ. ¹⁰ Kashe, endje kœ'e 6œ 6a tœ œsœ angbo, na œ sœ 6a tœ ndœngœlnœ. Yeka á ayi angbonœ kœna, á kœpa fœ 6œ adœke: "Yanga mœ, aalafo œ na œ sœ 6a utshunœ." Ataa dá œsœ zœ œ li tœ ala endjeneke á 'e sœ dœ endje pa ndaba kœzirœ bale. ¹¹ Gbambanœ nene, uzu kœ á tshe zatœ ye dœ tœ ye ga lafo, endje ku she ga ati, yé tsheneke á tshe zatœ ye ga ati, endje ti she ga lafo.»

¹² Manda noe, Yisu kœpa fœ uzu á tshe e she adœke: «œdœ 6œ kpa kœsœ dœ angbo, e e anga zœ, aaya zœ, aayo zœ, amashenga

noe zœ á endje dœ aayi kœgbœrœ nene. Gbambanœ nene, endje e ndje 6œ ndœ œnœ endje, yé œ gi œrœ noe zœ asœmœ kœ fœ 6œ ye. ¹³ Kashe œdœ œb á 6œ kœsœ dœ angbo, e aayi oyo, agbakindi azu, aayi gbada œdœ pe aayibula ndœ noe. ¹⁴ Ataa 6œ sœ dœ yanga mbœrœ endje gugu dœ œrœ kœgi fœ 6œ nene, kolœ Ndjaba dá gi fœ 6œ lœkœ á tshe she bala œtshœ azu lœ akuzu.»

Ndœma toro tœ upu noe egerœ angbo

(Wu 6a tœ Mat 22.1-10)

¹⁵ Kœdji o'onœ asœmœ ataa, anga uzu bale á tshe sœ lima ugurutœ azu á endje sœ lima pa ndaba kœzirœ yu Yisu adœke: «Yanga noe uzu á tshe gbœ osho lœ angbo á Ndjaba œ mbœrœ bala 6a lœ ogo tshagbozu noe ye.» ¹⁶ Yisu kœpa fœ she adœke: «Anga uzu bale yi lima ndœ kœmbœrœ egerœ angbo noe ye, yé tshe e azu ndjoro. ¹⁷ Ada œb noe kœzirœ li, tshe vwa ayi akwa noe ye fœ azu á tshe e má endje adœke: "E na ga mœ, ngœngœnœ asœke mœ guma œrœnœ para ye." ¹⁸ Kashe endje para, awa bale, endje tetœ kœyœndœ noe adœke tshe wu oyo œne. Ali uzunœ pa adœke: "Mœ totœ kœyœ kindi bale, yé œ li adœke mœ na kœwu toœnœ, mœ ki fœ 6œ adœke 6œ wu oyo mœ." ¹⁹ Anga pa œnœ ye adœke: "Mœ totœ kœyœ angombe ndjokpa, yé mœ yindœ kœna kœwu endje œdœ endje kœsœ dœ gbœgbœ kœmbœrœ akwa, mœ ki fœ 6œ adœke 6œ wu oyo mœ." ²⁰ Anga kpa pa adœke: "Mœ totœ kœto yashe ngœngœnœ asœke; mbœrœ toœnœ ataa mœ na nene."»

²¹ «Ayi akwanœ gu œ pandœ o'onœ kœ 6ata á endje pa asœmœ fœ gbozu noe ye. Gbozu anda su dœ ókœ yé œ pa fœ ayi akwa noe ye adœke: "Na katsha 6a tœ osho kœka œrœ œdœ 6a tœ ala awa lœ angbo, œ gu dœ ayi oyo, agbakindi azu, aayi gbada œdœ aayibula." ²² Manda noe teasho, ayi akwa gu œ pa adœke: "Gbozu, mœ mbœrœ neke á 6œ pa 6ama toœnœ ye, kashe osho sœpe." ²³ Gbozu kpa pa fœ ayi akwa noe ye adœke: "Na dœ awa kindi, œ tovworogbo azu adœke endje li, mbœrœ á anda noe mœ kœsu dœ azu. ²⁴ Gbambanœ nene, mœ pa fœ 'e adœke uzu bale ugurutœ azu á mœ e 6amama endje utshunœ asœmœ, œ gbœ osho lœ angbo noe mœ nene."»

Kœkatœ œrœ kœ mbœrœ kœna manda Yisu

(Wu 6a tœ Mat 10.37-38)

²⁵ Ukpulu azu ndjoro sœ lima kœro tœ awanœ dœ Yisu, tshe kœfatœ ye yé á kœyu endje adœke: ²⁶ «œdœ uzu kœyœndœ kœna manda mœ, á kœsœpe kœyœndœ abanœ, ayinœ, awonœ, agbolo noe ye, aayanœ, ayinœ œdœ pe soro ye dœ tœ ye kœropa mœ, tshe te yambarœ noe mœ nene. ²⁷ Tsheneke á tshe kœzaza kurushi noe ye

yé á te manda mœ nene, tshe te yambarœ nœ mœ nene.

²⁸ «Gbambanœ nene, œdœ uzu kœyindœ kœmœ egerœ anda, tshe mbœrœ kotoo? Utshunœ tshe sœ ga ati, œ mirœ tshelœ ye tœ ama œrœ kœ á li ndœ kœmœ dœ andanœ. Manda nœ, tshe wu œdœ ngendja á tshe sœ dœ tœnœ œ li kœka dœ akwanœ. ²⁹ Kashe œdœ tshe kœmbœrœ kiti andanœ, á andanœ kœkaka nene, azu kœ á endje wu, ataa endje tetœ kœmœ she ³⁰ yé œ pa adœke: “Uzu asœ te lima tœ kœmœ anda, kashe tshe lili kœmbœrœ akwanœ adœke œ ka nene!”

³¹ «Awa bale ndje, œdœ anga gbozugo á tshe sœ dœ aturugu kutu ndjokpa kœyindœ kœnga koshe dœ anga gbozugo á tshe sœ dœ aturugu kutu zazu bale, tshe mbœrœ kotoo? Utshunœ tshe mirœ tshelœ ye, œ tondœ mara á tshe nga dœ koshenœ mbœrœ á kœza yanganœ vesho. ³² (Edœ tshe kœwu adœke œne li kœza she vesho nene, бата á yanganœ sœpe lœ ingirinœ, tshe vva azu nœ ye fœ she adœke œne djitœ œne dœ she.»

³³ Yisu kpa pa adœke: «Awa bale ndje ataa, uzu kœ ugurutœ 'e á tshe kœkakatœ œrœ nœ ye kœ á tshe sœ dœ tœnœ nene, tshe li kœdœ yambarœ nœ mœ nene.»

Ingbiri neke á nganga nene

(Wu 6a tœ Mat 5.13; Mar 9.50)

³⁴ «Ingbiri kœdœ otsharœ. Kashe œdœ œ kœnganga nene, endje gi otshãnœ ga lœnœ kotoo? ³⁵ Endje li kœdjanga tshelœnœ dœ oshœ too kœkœo бата oforo á endje lu dœ dœngœ 6a lœ kindi nene, kashe endje za va e ga shu ye. Kaka uzu á tshe kœsœ dœ utu nœ kœdji dœ o'o, tshe dji.»

15

Ndœma toro tœ upu nœ pata á tshe yiwa
(Wu 6a tœ Mat 18.12-14)

¹ Aayi kœkœ ngendja lapo dœ pe aayi ngbindirœ na ga indiri Yisu ndœ kœdji she. ² Afarisayi dœ pe aayi kœyisœ awa akwa tetœ kœle lœ ma endje adœke: «Uzu asœ sœ kœyindœ aayi ngbindirœ, yé œ sœ kœzi œrœ tœ œsœnœ dœ endje!»

³ Yé Yisu pa lœ ndœma toro fœ endje adœke: ⁴ «(Edœ anga uzu bale ugurutœ 'e kœsœ dœ apata nœ ye kama bale (100) yé anga bale kœyiwa, tshe katœ udu endje zazu vana dœ ndjokpa dœ mindu dœ amancœ vana (99) ti lœ gusu yé œ na kœpara tshenœ asœmœ œrrœ œ gbœ she yekane nene a? ⁵ Yé lœkœ á tshe kœgbœ she, tshe za she dœ yanga ga pa igi ye, ⁶ yé œ gu dœ she ga ndœ ye. Manda nœ, tshe e angance dœ amashenga nœ ye ndœ kœpandœma nœ fœ endje adœke: “E na ga mœ a kurutshelœ yanganœ asœ dœ 'e, mbœrœ mœ gbœ pata nœ mœ á tshe yiwa kpœke ye!” ⁷ Mœ sœ kœpandœ nœ fœ 'e adœke, yanga

6a lafo œ sœ bala atamœ, mbœrœ anga ayi ngbindirœ bale á tshe kœfatshalosu ye. Yanganœ œ ropa yanga mbœrœ otshœ azu zazu vana dœ ndjokpa dœ mindu dœ amancœ vana (99) á endje sœ ndjii yé á gbegbe ndœ kœfatshalosu endje nene.»

Ndœma toro tœ upu nœ ngendja á yiwa

⁸ «(Edœ ndje anga yashe bale kœsœ dœ langere ngendja nœ ye ndjokpa yé á angancœ bale yiwa, tshe ta owo, tshe ngbœ osho yé œ para œrrœ yé œ gbœ yekane nene a? ⁹ Yé lœkœ á tshe kœgbœ, tshe e angancœ dœ pe amashenga nœ ye ndœ kœpandœ nœ fœ endje adœke: “E na ga mœ a kurutshelœ yanganœ asœke dœ 'e, langere ngendja nœ mœ á yiwa kpœke, mœ gbœ ye!” ¹⁰ Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, aandjelu nœ Ndjaba œ sœ dœ yanga ataa, mbœrœ anga ayi ngbindirœ bale á tshe kœfatshalosu ye.»

Ndœma toro tœ upu nœ gbolo yakoshe á tshe yiwa

¹¹ Yisu kpa pa adœke: «Anga yakoshe bale sœ lima dœ agbolo yakoshe nœ ye bisha. ¹² Ingincœ pa fœ abancœ adœke: “Aba, kurutshelœ œrœ á 6œ sœ dœ tœnœ, œ ko œsœ œnœ mœ fœ mœ.” Yé, abancœ kurutshelœ œrœnœ tœ endje bisha dœ ayancœ. ¹³ Manda olo teasho, ingi gbolo yakoshenœ ko œnœ ye œrœnœ yœ œrœ para, yé œ ro ga lœ anga ogo zara. 'Ba zœ, tshe li ga lœ djingili, yé œ ndi ngendja nœ ye para.

¹⁴ «Manda kindi ngendja nœ ye para kœkœ, egerœ ogo li ga lœ ogonœ asœmœ, yé tshe li ga lœ oyo. ¹⁵ Tshe na œ li akwa 6a ndœ anga uzu ogonœ asœmœ, uzunœ vva she ga lœ kindi nœ ye mbœrœ kœgbœndœ akasœ. ¹⁶ Tshe sœ lima dœ ogo kœzi leyo á akasœnœ sœ kœzi tœnœ, kashe uzu bale toto fœ she nene. ¹⁷ Tshe tetœ kœgbe tshelœ ye, yé œ pa adœke: “Aayi akwa nœ aba mœ para sœ kœzi œrœ бата á endje yindœ nœ, kashe 6a ke, mœ sœ kœtshu dœ ogo! ¹⁸ Mœ gu ga ndœ aba mœ, yé œ pa fœ she adœke: “Aba, mœ mbœrœ lima ekperœ fœ Ndjaba œdœ pe fœ 6œ. ¹⁹ Mœ kpa lili ndœ kœsœ tœ gbolo yakoshe nœ zœ nene, kashe fa mœ tœ anga ayi akwa nœ zœ.” ²⁰ Yé tshe tetœ awa ndœ kœgu ga ndœ abancœ. Abancœ wu she lima lœ uguncœ, yé oyo ye ka she, á tshe kœkpa dœ œro para tshatshu ye œ kœtepa ye dœ kœuru tshelœ utu ye. ²¹ Gbolo yakoshe kœpa fœ she adœke: “Aba, mœ mbœrœ ekperœ fœ Ndjaba œdœ pe fœ 6œ, mœ kpa lili adœke 6œ e mœ gbolo yakoshe nœ zœ nene.” ²² Kashe abancœ pa fœ ayi akwa nœ ye adœke: “E na dœ otshœ lœba ga mœ katsha œ verœ ga tœ ye, œ yi bingi ga tœ yœkœne ye œ verœ œrada ga tœ ada ye. ²³ E na dœ za otshœ ovoro ngombe á tshe sœ dœ ojoro, œ wo she. A mbœrœ angbœ œ zi she. ²⁴ Gbambanœ nene, gbolo yakoshe nœ mœ

á e wu she asœke, tshu lima yé á kpa kwatœ ye dœ soro asœ, tshe yiwa lima yé á mœ gbœ she asœ." Yé endje tetœ koembœrœ angbo.

²⁵ «Dœ londœnœ asœmœ, eya gbolo yakoshe nœ ye sœ lima 6a lœ kindi. Lœkœ á tshe to lima 6a lœ kindi kœgu she, ndœ dœ anda atake, tshe dji œsœ itshi dœ pe ipi. ²⁶ Tshe kœ'e anga ayi akwa, yé á kœyu she tœ œrœ á sœ koembœrœtœ endje 6a œœnda. ²⁷ Ayi akwanœ kœgi fœ she adœke: "Aya zœ dá gu, yeka á aba zœ wo œtshœ ovoro ngombe á tshe sœ dœ ojoro mbœrœ á tshe wu she kœgu tœnœ dœ œtshœ œkœ ye."

²⁸ «Eyancœ dji ataa, œ so ókœ, yé œ vwaratœ ye kœli anda ye. Abancœ wuta ndœ kœu she. ²⁹ Kashe tshe gi fœ abancœ adœke: "Aba, mœ mbœrœ akwa 6ata kanga fœ 6œ manda ungu ndjoro, mœ wvavwaratœ mœ tœ anga awa o'o nœ zœ bale nene, kashe œlœ bale á 6œ za anga ngombe nœ zœ fœ mœ adœke mœ mbœrœ angbo dœ she dœ anga mœ gugu nene. ³⁰ Kashe lœkœ á gbolo yakoshe nœ zœ asœ gu, œshe á tshe ndi œrœ nœ zœ ndœ agugati, 6œ wo œtshœ ovoro ngombe á tshe sœ dœ ojoro mbœrœ shel!" ³¹ Yé abancœ kœpa fœ she adœke: "Gbolo nœ mœ, œ6œ, 6œ sœ œnœ zœ dœ mœ waa kpœke. œrœ nœ mœ para kœdœ œnœ zœ. ³² Kashe, œ li adœke a mbœrœ angbo œ sœ dœ yanga, mbœrœ aya zœ asœke tshu lima yé á kwatœ ye dœ soro asœke. Tshe yiwa lima yé á mœ gbœ she asœke."»

16

Ndœma toro tœ upu nœ ekpe kapeta

¹ Manda nœ, Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Anga ayi ngendja sœ lima dœ kapeta nœ ye, yé anga azu na œ pandœ nœ fœ she adœke kapetanœ sœ kœndi œrœ nœ ye. ² Tshe kœ'e kapeta œ pa fœ she adœke: "O'o gadœ dá mœ dji dœ i'iri zœ ata a? Ma mara á 6œ mbœrœ akwa dœ ngendja fœ mœ dœ mœ wu, mbœrœ ngongœ asœ 6œ kpa dœdœ kapeta nœ œrœ nœ mœ nene."

³ «Kapeta kœtetœ kœpu lœ ma ye adœke: "Gbozu nœ mœ yindœ kœza akwa tshakane mœ. Mœ mbœrœ kotoo? Mœ gugu dœ gbœgbœ ndœ kœdjo kindi nene. Mœ sœ dœ tshula kœyœndœ œrœ. ⁴ Mœ wusœ œrœ á mœ mbœrœ ye! Mœ tetœ kœyindœ azu á endje kœyindœ mœ kœna ga ndœ endje œlœ á akwa kapeta nœ mœ kœka." ⁵ Tshe e uzu dœ uzu á tshe sœ lima dœ kudœ nœ gbozu nœ ye, yé œ yu tsheneke á tshe na utshunœ adœke: "Kudœ nœ gbozu sœ lima lœ kumu zœ kotoo?" ⁶ Uzunœ kœgi fœ she adœke: "Ngbongolo kada kama bale (100)." Kapeta kœpa fœ she adœke: "Za mbeti kudœ nœ zœ, sœ ga ati œ su adœke: Ngbongolo kada zazu bisha dœ ndjokpa." ⁷ Tshe kpa yu anga adœke: "Bœ sœ dœ kudœnœ kotoo?" Uzunœ

gi fœ she adœke: "Sake nœ indji ble kama bale (100)." Kapeta kœpa fœ she adœke: "Za mbeti kudœ nœ zœ, yé œ su adœke: Zazu vana." ⁸ Gbozu donga ekpe kapetanœ mbœrœ á tshe mbœrœ akwa nœ ye dœ kœwusœrœ, yé œ pa adœke: "Azu á endje sœ kœgbe dœ kœgbœ œrœ nœ tshapashœ asœke sœ hara hara lœ koembœrœ ayo ugurutœ endje dœ anga endje kœropa endjeneke á endje dœ azu nœ ingbisho."»

⁹ Yisu kpa pa adœke: «'E mbœrœ ayo dœ azu lœ awa nœ kœgbœrœ nœ tshapashœnœ asœke á sœ kœfara osho mbœrœ á 'e kœgugu dœ tœnœ nene, yeka á Ndjaba kœza osho kœsœ nœ waa dœ waa fœ 'e.

¹⁰ «Uzu á tshe kœzatœ ye ndjii lœ aya akwa, tshe za ndje tœ ye ndjii lœ egerœ akwa. Yé tsheneke á tshe dœ ayi wala lœ aya akwa, tshe dœ ndje ayi wala lœ egerœ akwa. ¹¹ œdœ 'e kœsœsœ kœzatœ 'e ndjii lœ mara koembœrœ akwa dœ ngendja á dœ œrœ afara nene, œdœ dá to adja œtshœrœ fœ 'e a? ¹² Yé œdœ 'e koembœrœœtœ 'e ndjii lœ kœza œrœ nœ anga azu ga tœ akwa nene, œdœ dá to œrœ neke á sœ mbœrœ 'e fœ 'e a?

¹³ «Ayi akwa bale lili koembœrœ akwa fœ agbozu bisha nene. Gbambancœ nene, œdœ tshe kœsœ kœyindœ anga bale, tshe yiangba anga; too œdœ tshe kœzatœ ye ga ndœ tsheneke utshunœ, tshe vwaratœ ye tœ anga. 'E lili adœke 'e mbœrœ akwa fœ Ndjaba dœ kœdœ akanga nœ ngendja nene.»

Awa akwa œdœ ogo Gbozu nœ Ndjaba

(Wu 6a tœ Mat 11.12-13; 5.31-32; Mar 10.11-12)

¹⁴ Afarisayi á endje yindœ ngendja waa, dji lima o'onœ ataa yé œ tetœ kœmœ Yisu. ¹⁵ Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E, 'e sœ kœmatœ 'e 6ata azu á endje sœ ndjii tœ ala azu, kashe Ndjaba wu lœsu 'e ye. Gbambancœ nene, œneke á azu sœ kœza dœ dá waa, Ndjaba wu tœ ekpenœ.

¹⁶ «œndœ buku nœ awa akwa nœ Moyize œdœ buku á aayi kœgbara o'o su lima, di œerrr ga tœ kœna Yowane ayi kœza batisimu. Dœ londœnœ asœmœ, endje sœ lima kœyisœ œtshœ O'o nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba, yé uzu dœ uzu sœ kœpa lima avwara ndœ kœli ga zœ. ¹⁷ Andaa tshalafœ dœ tshapashœ œ yiwa ye, kashe endje wa œrœ bale lœ awa akwa nene, œdœ ndje tshakane a'eara uwu mbeti nene.

¹⁸ «Yakoshe kœ á tshe katœ awonœ ti yé á to ata anga, tshe mbœrœ angba budu. Tsheneke á tshe to yashœ á akonœ katœ ye ti, tshe sœ koembœrœ ndje angba budu.»

Ndœma toro tœ upu nœ ayi kœgbœrœ œdœ Lazaro

¹⁹ «Anga uzu bale kœdœ lima ayi kœgbœrœ, tshe verœ kolœ œtshœ lœba nœ ngendja. œlœ

dœ ɔ́ tshe sœ lima kœzi ɔ́shɔ́rœ b̄ata uzu sœ dœ angbo. ²⁰ Anga ayi oyo á i'iri ye kœdœ Lazaro, sœ lima kœlo 6a pa manda anda nœ ye; tshe sœ lima dœ uku gbadja tœ kotœ ye. ²¹ Tshe sœ lima kœyindœ kœzi kutiri kœzi rœ á sœ kœyo 6a tshakudu ndaba kœzi rœ nœ ayi kœgb̄orœ sœmœ kashe tshe lili lima nene. Yé ayavoro sœ ndje lima kœna kœla tshala uku gbadja nœ ye.

²² «Ayi oyo tshu, yé aandjelu to she na tœnœ ndoo dœ Abrayamo. Ayi kœgb̄o œrœ tshu ndje, yé endje shi she. ²³ Ayi kœgb̄o œrœ sœ lima kœwu oyo waa 6a lœ ogo nœ akuzu. Tshe mesho ga lafo atake, œ wu Lazaro á tshe sœ ndoo dœ Abrayamo. ²⁴ Tshe kœve rawa adœke: “Aba mœ dœ Abrayamo, wu oyo mœ dœ œ vwa Lazaro tshe yi yɔ́kœne ye ga la ngu dœ œ sa ga pa tima mœ kane, mbœrœ mœ sœ kœwu oyo 6a la wo 6a ke waa.” ²⁵ Kashe Abrayamo pa fœ she adœke: “Gbolo nœ mœ, wusœ nœ adœke 6œ gb̄o lima œrœ tshapash̄o lœ soro zœ ndjoro, kashe Lazaro sœ lima dœ oyo kœrosœ nœ. Ngɔ́ngɔ́ asœke, oyo nœ ye ka ye, andaa œfœ, 6œ sœ kœwu oyo. ²⁶ Ga pa nœ, egerœ kudu wa mapaka ugurutœ zœ dœ a'a ye. Uzu œ to 6a ke na ga ndœ 'e 6a zœ nene, uzu œ to ndje 6a ndœ 'e 6a zœ œ na ndje ga ndœ 'a nene.”

²⁷ «Ayi kœgb̄orœ kœpa adœke: “Mœ sœ kœdi tshelœma mœ fœ 6œ, aba, vwa Lazaro 6a sœnda nœ aba mœ, ²⁸ mbœrœ mœ katœ aaya mœ mindu 6a zœ. Tshe mindœ nœ fœ endje mbœrœ adœke endje kœnana 6a tœ osho á mœ wu oyo tœnœ 6a ke asœ nene.” ²⁹ Abrayamo kœpa fœ she adœke: “Aaya zœ wusœ buku nœ awa akwa nœ Moyize dœ pe kœmi upu nœ aayi kœgb̄ara o'o, yé endje dji œ za ga tœ akwa.” ³⁰ Ayi kœgb̄orœnœ kpa pa adœke: “œ sœsœ ataa nene Abrayamo aba mœ, œdœ uzu kœtshu lima, yé á wuta á na ga ndœ endje, endje fatshal̄osu endje ye.” ³¹ Kashe Abrayamo kpa kœgi fœ she adœke: “œdœ endje kœdjidi Moyize dœ pe aayi kœgb̄ara o'o nene, œdœ ndje uzu á tshe kœtshu, á she, á na ga ndœ endje, endje yi ndje ndœ o'o ye nene.”»

17

Kœmi upu nœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 18.6-7; Mar 9.42)

¹ Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «œrœ á sœ kœyi azu ndœ kœmbœrœ ekperœ sœ zœ. Kashe oyo nœ tsheneke á tshe yi anganœ ga lœ ekperœ! ² œ li dœ she adœke endje du egerœ badja ga tœ igi ye œ vwi she ga la egerœ ungu. œ sœ dœ ɔ́shɔ́nœ mbœrœ she ata tœ œsœnœ adœke tshe yi anga gbolo bale lœ agbolo asœ ga lœ ekperœ. ³ œ sœ dœ gb̄odjela!

«œdœ aya zœ kœmbœrœ ekperœ fœ 6œ, gbagbara she. Yé œdœ tshe kœgb̄etshelœ ye ndœnœ á fatshal̄osu ye, wu oyo ye. ⁴ œdœ tshe kœmbœrœ ekperœ fœ 6œ awa mindu dœ bisha (7) lœ ɔ́ bale, yé á na ndje ga ndœ zœ awa mindu dœ bisha (7) kœpa fœ 6œ adœke: “œneke á mœ mbœrœ sœ tœ ekpenœ”, wu kolœ oyo ye.»

Kœyindœrœ

(Wu 6a tœ Mat 17.20)

⁵ Aayi avwa kœpa fœ Gbozu adœke: «Mbœrœ adœke kœyindœrœ nœ 'a gerœ.» ⁶ Gbozu kœgi adœke: «œdœ adja 'e kœsœ má dœ kœyindœrœ dœ egerœnœ b̄ata ele ɔ́yo á i'irinœ kœdœ mutarde, 'e pa má fœ ɔ́yo asœ adœke: “Gitœ zœ kpœke œ na œ to 6a la kota 6a e”, yé œ mbœrœtœ ye liaka o'o 'e ye.»

œrœ á li adœke ayi akwa mbœrœ

⁷ «Uzu dœ ugurutœ 'e á tshe kœsœ dœ ayi akwa nœ ye á tshe djo kindi too á tshe gb̄andœ ayarœ, yé á ayi akwanœ to 6a lœ kindi á gu, á tshe pa fœ she kpuru adœke: “Na katsha œ zi œrœ a?” ⁸ œ œ nene, tshe pa fœ she adœke: “Fa kœzi rœ fœ mœ, yapa lœba zœ yeka á kœko kœzi rœ ga pa ndaba fœ mœ. Mœ kœzi œrœ á kœndjo œrœ yeka á 6œ kœzi á kœndjo ndje œnœ zœ manda nœ.” ⁹ Gbozu lili kœgi ɔ́shɔ́rœ fœ ayi akwanœ mbœrœ œrœ neke á tshe pa tœnœ fœ she, yé á tshe mbœrœ liakœnœ nene a? ¹⁰ œ sœ ndje awa bale mbœrœ 'e, œdœ 'e kœmbœrœ neke kɔ́ á endje pa tœnœ fœ 'e, 'e pa adœke: “A'a kœdœ ayi akwa gb̄ambœnœ, 'a mbœrœ kolœ akwa neke á li adœke 'a mbœrœ.”»

Yisu she aayi boroma ndjokpa

¹¹ Bata á Yisu sœ lima kœro ga lœ Yerusalemœ, tshe ro tœ lœ ogo Samariya œdœ Galilayi. ¹² ɔ́ ɔ́ á tshe li lima ga lakpi anga ongo bale, aayi boroma ndjokpa na ndœ kœtogba dœ she. Endje ka lima zara, ¹³ yé œ tœtœ kœ'e she dœ ɔ́gb̄o adœke: «Yisu, ayi kœyisœrœ, wu oyo 'a kane.» ¹⁴ Yisu wu endje œ pa fœ endje adœke: «'E na œ mate 'e fœ anganga Ndjaba.» Andaa kœna ga zœ, tœ ala awa, endje she ye. ¹⁵ Anga bale ugurutœ endje, kœwu adœke œne she ye, á kwatœ ye dœ kœdonga Ndjaba dœ agbo tshama ye. ¹⁶ Tshe gote ga tœ ada Yisu, œ tara kumu ye ga ati yé œ za mershe fœ she. Kashe uzunœ asœmœ lima kœdœ uzu Samariya. ¹⁷ Yé Yisu kœpa adœke: «Ataa œ dœdœ endje ndjokpa kœkœ dá she nene a? Anga endje mindu dœ vana, sœ œnœ endje kpœta a? ¹⁸ Anga uzu ugurutœ endje gbgbe ndœ kœkwa kœdonga Ndjaba nene, kashe kolœ genenœ asœkel!» ¹⁹ Yé Yisu kœpa fœ she adœke: «Alafo, œ gu zœ. Kœyindœrœ nœ zœ she 6œ ye.»

Akwa tshagbozu nœ Ndjaba

(Wu 6a tœ Mat 24.23-28,37-41)

18

²⁰ Afarisayi kœyũ she adœke: «Ǫlɔ gade dá akwa tshagbozu nõe Ndjaba œ na a?» Yisu kœgi fœ endje adœke: «Akwa tshagbozu nõe Ndjaba œ na dœ mara adœke uzu wu nene.

²¹ «Endje pandœ nõe adœke: “Wu, tœnœ dá sœ asœ, tœ tœtœnœ dá sœ 6a e” nene. Gbambancœ nene, akwa tshagbozu nõe Ndjaba sœ ugurutœ 'e zœ.»

²² Yé Yisu kœpa fœ ayambarœ nõe ye adœke: «Osho sœ kœndo tœnœ zœ, osho á 'e sœ dœ ogo nõe kœwu amba anga olo bale ugurutœ olo nõe Gbolo nõe uzu, kashe 'e wu nene. ²³ Endje tetœ kœpa fœ 'e adœke: “Tshe sœ 6a 'e”, too “tshe sœ 6a ke.” Kashe, 'e nana ga zœ nene, 'e kpakpa ndje ɔɔ ga zœ nene. ²⁴ Gbambancœ nene, ɔlɔ á Gbolo nõe uzu œ na, œ sœ 6ata Yavuru á yerœwa 6a lafo, yé á ishirinœ œ za osho djigi. ²⁵ Kashe utshunœ, œ li adœke tshe wu oyo waa, yé azu nõe nganganœ asœke vwaratœ endje tœ ye yekane.

²⁶ «Lɔndɔ á olo kœna Gbolo nõe uzu kœli, œrœ œ mbœrœtœ endje 6ata œnœ lœkɔ nõe Nowa lima. ²⁷ Azu sœ lima kœzi œrœ dœ kœndjo œrœ, endje sœ lima kœtotœ endje dœ kœko ayawuru nõe endje ndœ totœ œrr ga tœ olo á Nowa li lima ga lœ egerœ agba, yeka á yavuru ni lima, á ungu su lima pa osho kpɔlira, yé á wo endje lima para. ²⁸ Ɖ sœ ndje 6ata œnœ lœkɔ nõe Lota lima: Azu sœ lima kœzi œrœ dœ kœndjo œrœ, endje sœ kœyɔ œrœ dœ kœka œrœ, endje sœ lima kœlu œrœ ga lœ kindi dœ kœmœ anda. ²⁹ Kashe olo kœwuta lima Lota lœ Sodomo, Ndjaba vwa owo 6ata yavuru, œ to 6a lafo kœyo ga ati dœ pe jiwonœ á di yee, yeka á wo lima azu para kœkɔ. ³⁰ Ɖ mbœrœ bala tœ endje ataa lœkɔ á Gbolo nõe uzu œ ma bala tœ ye.

³¹ «Dœ olonœ asœmœ, uzu á tshe kœsœ 6a pa kumu anda á œrœ nõe ye sœ 6a sœnda, tshe kpa gerœ ga ati kœza tœnœ nene; œ sœ ndje ataa fœ uzu á tshe kœsœ 6a lœ kindi, tshe kpa kwatœ ye ga mangba ye nene. ³² 'E gbetshelœ 'e tœ upu nõe awo Lota kane. ³³ Uzu neke á tshe para awa ndœ kœgbœndœ soro ye, tshe tshu; kashe tsheneke á tshe gbœndœ nõe nene dá she. ³⁴ Mœ sœ kœpœndœ nõe fœ 'e, lœ butshœnœ asœmœ, ayakoshe bisha œ lopa gbarœ bale: Endje za anga bale, yé anga œ sœpe. ³⁵ Ayashe bisha œ sœ kœtœ œrœ tœ œsœnœ bale: Endje za anga bale, yé anga œ sœpe. [³⁶ Ayakoshe bisha œ sœ kœmbœrœ akwa 6a lœ kindi, endje za anga bale yé anga œ sœpe.] ³⁷ Ayambarœ nõe Yisu yu she adœke: «Ɖrœncœ atamœ œ mbœrœtœ endje kpœta Gbozu?» Yé tshe kœgi fœ endje adœke: «Osho á oko uzu œ sœ tœnœ, dá adivumbala, œ na kœngbotœ endje 6a zœ*.»

Ndœma toro tœ upu nõe yashe koya œdœ ayi kœwangbanga

¹ Yisu pa ndœma toro asœke mbœrœ kœma fœ endje adœke endje shi gbi lœ kœza avwala, endje gbœgbɔ dœkœngɔ nene. ² Tshe pa fœ endje adœke: «Anga ayi kœwa ngbanga á tshe kpakpa awa Ndjaba nene yé á lili ndje œsœ uzu bale nene, sœ lima 6a lœ anga ongbo bale. ³ Yé anga yashe koya sœ lima kœna ga ndœ ye ɔlɔ dœ ɔlɔ kœpa fœ she adœke: “Wa ngbanga ugurutœ mœ dœ ayingba mœ asœke kane.” ⁴ Katshatsha ayi kœwangbanganœ sœ 6a lima kœvwaratœ ye, yé tshe sœ kœpa dœ tœ ye adœke: “Ataa mœ kœkpakpa awa Ndjaba nene yé á kœlilise azu nene, ⁵ kashe 6ata á yashe koya asœ sœ kœndanga mœ, mœ wa ɔtshɔ ngbanga fœ she mbœrœ á tshe kpa kœkwakwatœ ye ndœ koetshanga kumu mœ nene.”»

⁶ Yé Gbozu kpa kœpa ga pa nõe adœke: «'E dji o'o á ayi kœwangbanga á tshe sœsœ ndjii nene, sœ kœpa tœnœ dœ ɔtshœnœ kane! ⁷ Yé dœ mara ataa, Ndjaba œ wa ɔtshɔ ngbanga ga tœ azu á tshe ke endje á endje sœ kœki ga tœ ye butshɔ dœ ɔlɔ nene a? Tshe gbeletœ ye ndœ kœti kane endje ga lafo ye a? ⁸ Mœ sœ kœpa fœ 'e ngbi adœke: Tshe wa ɔtshɔ ngbanga fœ endje katsha ye. Kashe lœkɔ á Gbolo nõe uzu œ kwa bala, tshe gbɔ azu á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba pa osho zœ a?»

Ndœma toro tœ upu nõe Farisayi dœ ayi kœko ngendja lapo

⁹ Tshe kpa pa ndœma toro asœke fœ anga azu á endje sœ kœgbe adœke œne sœ ndjii tœ ala Ndjaba, yé á sœ kœgu œsœ anga endje adœke: ¹⁰ «Anga azu bisha na lima ga lœ Tepelo ndœ kœza avwala; anga bale kœdœ Farisayi yé anga kœdœ ayi kœko ngendja lapo. ¹¹ Farisayinœ ka ga lafo, œ sœ lima kœza avwala tœ upu nõe ye dœ tœ ye adœke: “Uu Ndjaba, mœ sœ kœdonga 6œ mbœrœ mœ sœsœ 6ata anga azu nene, endje kœdœ aayi angba, aayi djingili, aayi angba budu, mœ sœsœ ndje 6ata ayi kœko ngendja laponœ á tshe sœ 6a e asœ nene. ¹² Mœ sœ kœyotshelœma mœ olo bisha lœ pasɔ bale, yé œ sœ kœto œrœ bale lœ ndjokpa lœ œrœ nõe mœ kɔ á mœ sœ kœgbɔ tœnœ fœ 6œ.” ¹³ Ayi kœko ngendja lapo sœ œnœ ye zara; tshe yiya lima ndœ kœmesho ga lafo nene, kashe tshe sœ kœda okoro ye yé œ sœ lima kœpa adœke: “Uu Ndjaba, wu oyo mœ dœ ekpe uzu á mœ sœ asœke.”

¹⁴ «Yisu kœpa fœ endje adœke: “Mœ sœ kœmindœ nõe fœ 'e, ayi kœko ngendja lapo wuta lima ndjii tœ ala Ndjaba lœkɔ á tshe gu ga ndœ ye, kashe œ dœdœ Farisayinœ nene.

* 17.37 17.37 Gbagurunœ asœke yindœ kœpa adœke uzu bale œ kpa lœma ngbanga nõe Ndjaba nene.

Gbambanœ nene, uzu kɔ á tshe titœ ye dœ tœ ye ga lafo. Ndjaba œ ku she ga ati, kashe tsheneke á tshe zatœ ye ga ati, Ndjaba œ ti she ga lafo.»

Yisu to kane ye ga pa aaya agbolo
(*Wu 6a tœ Mat 19.13-15; Mar 10.13-16*)

¹⁵ Azu sœ lima kœna ndje dœ aaya agbolo fœ Yisu mbœrœ adœke tshe to kane ye ga pa endje. Kœwu ataa, ayambarœ sœ lima kœgeta endje. ¹⁶ Kashe Yisu e agbolo ga ndœ ye, yé á kœpa adœke: «'E katœ agbolo dœ endje na ga ndœ mœ! 'E kœkœ endje nene, mbœrœ ogo Gbozu Ndjaba sœ mbœrœ azu á endje sœ 6ata endje. ¹⁷ Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke: Uzu neke á tshe yiyindœ ogo Gbozu Ndjaba 6ata gbolo nene, tshe li bala ga zœ nene.»

Ayi kœgbœrœ
(*Wu 6a tœ Mat 19.16-30; Mar 10.17-31*)

¹⁸ Anga gbozu tshapa ayuda bale yu Yisu adœke: «Ōtshœ ayi kœyisœrœ, œrœ gadœ dá mœ kœmbœrœ á kœgbo soro á ka nene a?» ¹⁹ Yisu kœpa fœ she adœke: «Mbœrœ gadœ á 6œ e mœ ōtshœ uzu a? Uzu bale sœsœ dœ ōtshœnœ nene, kolœ Ndjaba kuti ye. ²⁰ Bœ wusœ awa o'o ye: "Mbœmbœrœ angba budu nene, wowo uzu nene, zizi angba nene, papa wala ga pa uzu nene, liscœ aba zœ dœ pe ayi zœ.»

²¹ Gbozu tshapa ayudanœ asœmœ kœgi adœke: «Mœ sœ kœmbœrœtœ mœ 6a lima liakanœ pe lœ gbolo mœ.» ²² Yisu kœdji ataa yé á kœpa fœ she adœke: «'E sœpe œrœ bale á 6œ mbœmbœrœ nene: 'E œrœ kɔ á 6œ sœ dœ tœnœ, ka œ kurutshelœ ngendjanœ tœ aayi oyo. Ataa, 6œ gbœ bala kœgbœrœ 6a lafo. Manda nœ, na ga mœ yé œ te manda mœ.» ²³ Lœkœ á tshe dji o'onœ asœmœ ataa, oyo za she waa, mbœrœ œshe kœdœ lima ayi kœgbœrœ. ²⁴ Yisu wu adœke tshe sœ lima dœ oyo, œ pa adœke: «Tœ adœke aayi kœgbœrœ li ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba, œ sœ tœ œgbœnœ. ²⁵ Gbambanœ nene, agea á i'iri ye kœdœ Shamo li kœli tœ lœ ogoro imbili dœ ōtshœnœ, kashe œ kpa gbœ kœrosœ nœ adœke ayi kœgbœrœ li ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.» ²⁶ Azu á endje sœ lima kœdji o'onœ asœmœ yu adœke: «Atamœ, œdœ dá li kœshe tœnœ a?» ²⁷ Yisu kœgi adœke: «'E œrœ á azu lili ndœ kœmbœrœ tœnœ nene, Ndjaba œ mbœrœ ye.»

²⁸ Yé Petro pa adœke: «Dji 'a kane. 'A katœ œrœ nœ 'a yé œ te manda zœ.» ²⁹ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke, uzu kɔ á tshe katœ andá nœ ye, awonœ, ayingœnœ, abanœ dœ aayanœ too agbolo nœ ye mbœrœ kœzatœ ye ndœ Ogo gbozu nœ Ndjaba, ³⁰ tshe gbœ œrœ kœropanœ dœ osho asœke. Yé dœ osho á na manda nœ, tshe gbœ ndje soro á ka nene.»

Yisu kpa pandœ kuzu ye œdœ kœshe nœ ye lœ akuzu

(*Wu 6a tœ Mat 20.17-19; Mar 10.32-34*)

³¹ Yisu ko ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha, œ pa fœ endje adœke: «'E dji kane, a sœ kœro ga lœ Yerusaleme, yé 6a zœ dá o'o para á aayi kœgbara o'o su lima tœ upu nœ Gbolo nœ uzu œ mbœrœtœ endje. ³² Endje za she ga tshakane azu á endje wuwusœ Ndjaba nene. Endje mœ she, endje gu she dœ pe kœtu ngusha ga tœ ye; ³³ manda kœsœ she dœ ndjapa, endje wo she. Yé manda olo voto, tshe she lœ akuzu.» ³⁴ Kashe, ayambarœ wuwu lima sœ œrœ bale lœ nœ nene. Ádá o'onœ za lima tœ endje yiwatœ nœ tœ endje ye. Endje djidji lima tshelœ kata o'onœ á Yisu yi lima ndœ kœpa tœnœ nene.

Yisu she ayibula 6a lœ Yeriko

(*Wu 6a tœ Mat 20.29-34; Mar 10.46-52*)

³⁵ Lœkœ á Yisu wuta lima ndoo dœ Yeriko, anga ayibula sœ lima ga ati ga tœ ama awa, á sœ kœyondœ œrœ. ³⁶ Kœdji œsœ azu ndjoro kœro tœ awa, tshe yu lima osho adœke: «'E œrœ gadœ dá sœ kœmbœrœtœ endje asœmœ a?» ³⁷ Endje pandœ nœ fœ she adœke: «Yisu, uzu Nazarete dá ro asœmœ.» ³⁸ Tshe kœta rawa adœke: «Yisu Gbolo nœ Davidi, wu oyo mœ kane!» ³⁹ Azu á endje sœ lima kœna utshunœ, te lima tœ kœgbagbara she adœke tshe sœ koko. Kashe, tshe kpa ta rawa dœ œgbœ adœke: «Gbolo nœ Davidi, wu oyo mœ kane!» ⁴⁰ Yisu ka, yé œ pa adœke endje na dœ she fœ œne. Lœndœ á ayibula sœmœ wuta ndoo, Yisu yu she adœke: ⁴¹ «'E œrœ gadœ dá 6œ yindœ nœ adœke mœ mbœrœ fœ 6œ a?» Tshe kœgi adœke: «Gbozu, mœ yindœ kpa kœwu osho.» ⁴² Yisu kœpa fœ she adœke: «Wu osho. Kœyindœrœ nœ zœ she 6œ ye.» ⁴³ Petœ œsœnœ tshe wu osho, yé œ te lima kœna manda Yisu dœ kœdonga Ndjaba. Kœwu tœnœ ataa, azu kɔ tœtœ kœdonga Ndjaba.

19

Yisu œdœ pe Zakayo

¹ Manda kœli Yisu ga lœ Yeriko, tshe ro lima tœ lœ ongbœnœ. ² Anga uzu á i'iri ye kœdœ Zakayo, sœ lima 6a zœ; œshe kœdœ gbozu tshapa aayi kœkœ ngendja lapo, yé œshe lima kœdœ ayi kœgbœrœ. ³ Tshe sœ lima kœpara awa kœwu Yisu adœke œshe kœdœ œdœ; kashe 6ata á tshe sœ lima tœ ondonœ, awa adœke tshe wu she gugu lima nene mbœrœ azu ro lima sœ nœ ye. ⁴ Tshe kpa utshunœ, œ œ ga lœ œyo á i'irinœ kœdœ Sikomore, mbœrœ kœwu Yisu á tshe yi lima ndœ kœro tœ kpœtœmœ. ⁵ Lœkœ á Yisu wuta kpœtœ oshonœ asœmœ, tshe mesho ga lafo yé œ pa fœ she adœke: «Zakayo, jœrœ ga ati

katsha, mbœrœ kpesheke œ li adœke mœ lo 6a scœnda nœ zœ.»

⁶ Katsha Zakayo kœjerœ ga ati katsha yé œ za osho kœsœ fœ she dœ yanga. ⁷ Kœwu tœnœ ataa, azu ko te lima tœ kœpulœma endje adœke: «Uzu asœ na kœlo 6a ndœ ayi ngbindirœ!» ⁸ Kashe Zakayo na ga tshu Gbozu œ pa adœke: «Wu, Gbozu, mœ kurutshelœ œrœ nœ mœ kpekpeka, œ ko tshakalanœ fœ aayi oyo, yé œdœ mœ kœza lima œrœ nœ anga uzu dœ œgbo, mœ gi ga manda nœ fœ she awa vana.» ⁹ Yé Yisu kœgi fœ she adœke: «Kpœsheke, 6œ she dœ azu tshascœnda nœ zœ ye, mbœrœ œbœ kœdœ ndje anga ata Abrayamo. ¹⁰ Gbambanœ nene, Gbolo nœ uzu na ndœ kœpara œdœ kœza kœshe fœ azu á endje djingili.»

*Ndœma toro tœ upu nœ ngendja
(Wu 6a tœ Mat 25.14-30)*

¹¹ Bata á azu sœ lima kœdji o'onœ asœmœ, Yisu kpa pa lœ ndœma toro asœ mbœrœ tshe sœ lima ndoo dœ Yerusaleme. Azu sœ lima kœgbe adœke Ogo gbozu nœ Ndjaba œ matœ ye pe kpœtœ œscœnœ. ¹² Ataa, Yisu kœpa adœke: «Anga uzu bale lœ mara nœ agbozu á œsœ endje li, yi lima ndœ kœna ga lœ anga angbi ogo, mbœrœ azunœ 6a zœ kœza œne tœ gbozu yekane á œne kœfatœ œne á kœgu á kœdœ gbozu tshapa ogo nœ œne. ¹³ Utshu kœro she, tshe e anga aayi akwa nœ ye ndjokpa œ ko langere ngendja nœ ye ndjokpa fœ uzu dœ uzu yé œ pa fœ endje adœke: “E kotœ 'e fishu dœ ngendjanœ œrrr ga tœ olo á mœ gu.” ¹⁴ Kashe azu ogo nœ ye sœ lima kœyiangba ye, yé œ vwa anga azu manda ye ndœ kœpa adœke: “A yiyindœ nœ adœke tshe te gbozu tshapa 'a nene.” ¹⁵ Andaa manda kœza akwa gbozugonœ fœ she, tshe gu œ e aayi akwa nœ ye á tshe ko lima ngendja fœ endje ndœ kœwusœ ngendja á uzu dœ uzu gbo ga pa nœ. ¹⁶ Uzu á tshe na utshunœ matœ ye œ pa adœke: “Gbozu, mœ gbo langere ngendja ndjokpa ga pa œneke á 6œ ko lima fœ mœ.” ¹⁷ Tshe kœpa fœ she adœke: “E sœ dœ œtshœnœ, œbœ kœdœ œtsho ayi akwa, 6ata á 6œ mbœrœtœ zœ lindœ nœ lœ aya akwa atake, mœ za 6œ tœ gbozu tshapa ongbo ndjokpa.” ¹⁸ Bisha uzu na yé œ pa adœke: “Gbozu, mœ gbo langere ngendja mindu ga pa œneke á 6œ ko lima fœ mœ.” ¹⁹ Tshe kœpa ndje fœ she adœke: “Mœ za 6œ tœ gbozu ga pa ongbo mindu.” ²⁰ Andaa kpa kœna yé œ kœpa adœke: “Gbozu, wu langere ngendja nœ zœ dœke, mœ guma lima sœ nœ ga lœ lœba. ²¹ Gbambanœ nene, awa zœ za lima mœ waa, mbœrœ 6œ gbœgbo: Bœ sœ kœko œrœ á dœdœ œnœ zœ nene, 6œ sœ kœko ele ngwarœ neke á dœdœ 6œ dá lu nene.” ²² Tshe kœpa fœ she adœke: “Ekpe ayi akwa! Kolœ liaka o'o ama zœ,

mœ wa ngbanga ga tœ zœ. Bœ wu lima sœ nœ adœke œmœ kœdœ uzu á mœ gbœgbo, mœ ko œrœ neke á dœdœ œnœ mœ nene yé œ ko ele ngwarœ neke á œ dœdœ mœ dá lu nene. ²³ Yé mbœrœ gadé á 6œ zaza má ngendja nœ mœ ga lœ anda nœ kœgumasœ ngendja nene a? Atamœ á mœ kœgu má, á endje kœgi fœ mœ dœ anga œrœ ga pa nœ nene a?” ²⁴ Manda nœ, tshe kœpa fœ azu á endje sœ lima kpœmœ adœke: “E za langere ngendja nœ ye tshakane ye, yé œ za fœ tsheneke á tshe sœ dœ tœnœ ndjokpa.” ²⁵ Endje pa fœ she adœke: “Gbozu, tshe sœ dœ anga langere ngendjanœ ndjokpa zœ!” ²⁶ Tshe kœgi adœke: “Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, uzu ko á tshe sœ dœ œrœ, endje kpa to anganœ ga pa nœ fœ she kœrosœ nœ, kashe tsheneke á tshe gugu dœ œrœ nene, endje gbœtœ œneke teasho á tshe sœ dœ tœnœ tshakane ye. ²⁷ Tœ ayingba mœ, azu á endje yiyi lima ndœ nœ adœke mœ dœ gbozu tshapa endje nene, 'e na dœ endje ga mœ dœ œ wã ngœrœ endje kpœtshu mœ.”»

Yisu li ga lœ Yerusaleme bata gbozugo

²⁸ Manda kœpu o'onœ asœmœ ataa, Yisu te utshunœ kœo ga lœ Yerusaleme. ²⁹ Lœko á tshe ndo dœ tshalakpi Betefaje œdœ Betani, ndoo dœ tshapa kaga á i'irinœ kœdœ kaga œyo Olive, tshe vwa ayambarœ bisha utshunœ, ³⁰ yé œ pa adœke: «E ro 6a lakpi á sœ ndjii utshu azœ asœke. Kœli 'e tshendja, 'e wu aya ane á endje du she kpœtœmœ yé á uzu bale œ damba ga pa ye nene, 'e vvara she œ gu dœ she ga mœ. ³¹ Yé œdœ uzu kœyu 'e adœke: “Mbœrœ gadé á 'e vvara she a?” 'E gi fœ she adœke: “Gbozu dá gbe dœ she.”»

³² Aayi avwanœ na, œ wu ndje kolœ œrœnœ 6ata á Gbozu pandœ nœ fœ endje asœmœ. ³³ Lœko á endje sœ kœvwara anœnœ, ayengo ye yu endje adœke: «Mbœrœ gadé á 'e vvara anœnœ asœ a?» ³⁴ Endje gi adœke: «Gbozu dá gbe dœ she.» ³⁵ Endje gu dœ anœnœ fœ Yisu, manda nœ endje ko yœgbœdo lœba nœ endje va ga pa ye, á za Yisu ga pa nœ. ³⁶ Lœko á Yisu sœ ndœ kœro tœnœ, azu sœ lima kœsaka lœba nœ endje ga tœ ala awa. ³⁷ Kœndo dœ awa á jœrœ ga tœ kaga œyo Olive, ayambarœ nœ Yisu ndjoro sœ dœ yanga, œ tetœ kœdonga Ndjaba dœ avvara mbœrœ afá á Yisu mbœrœ á endje wu. ³⁸ Endje sœ lima kœpa adœke: «Kaka Ndjaba to kane ye ga pa gbozugo á tshe na dœ i'iri ye. Kaka kœsœ gee sœ 6a lafo yé moko nœ Ndjaba matœ ye 6a zœ!»

³⁹ Kashe anga Afarisayi á endje sœ lima ugurutœ ukpulu azunœ, pa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, pa fœ ayambarœ nœ zœ adœke endje sœ koko!» ⁴⁰ Yisu kœgi adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: E dœ endje kœsœ koko, badja œ ta rawa.»

Iki nœ Yisu mbœrœ Yerusaleme

⁴¹ Loko á Yisu ndo doe ongbonoe ye á wu, tshe ki mbæroe toenoe. ⁴² Tshe pa lima adoeke: «Uu Yerusalem, œedoe 6oe kœewu má sœ œeroe á na ndoe kœeza kœesœ gee fœ 6oe, œ sœ má doe otshonoe waa. Kashe ngœngœnœ asœke, œ zateœ ye yiwa toenoe tœ ala zœ ye. ⁴³ Yé wusœ noe adoeke, bala mbatsha, ayingba zœ œ tœ gbadjadja noe endje dji 6oe djikpata, œ kpakundœ zœ dje tœ osho kœ. ⁴⁴ Endje ndi tshalakpi noe zœ, œ wo 6oe œedoe agbolo noe zœ para. Endje katœ anga badja bale ti ga pa anganœ nene, mbæroe 6oe wuwu lima sœ loko á Ndjaba na ndœ kœeti kane zœ ga lafo nene.»

Yisu gœo azu lœ Tepelo

(Wu 6a tœ Mat 21.12-17; Mar 11.15-19; Yow 2.13-22)

⁴⁵ Manda noe, Yisu li ga lœ Tepelo, œ tetœ kœgœo azu á endje sœ lima kœœa œeroe. ⁴⁶ Tshe pa lima fœ endje adoeke: «Endje sœ 6a la Buku noe Ndjaba adoeke: “Anda noe mœ œ doe bala anda noe kœeza avwala, kashe 'e fa tœ wutu noe aayi angba.”»

⁴⁷ Yisu sœ lima olo doe olo kœyisœ œeroe 6a lœ Tepelo. Agbozu tshapa anganga Ndjaba, aayi kœyisœ awa akwa œedœ ndje pe agbozu tshapa azu sœ lima kœpara awa kœwo she. ⁴⁸ Kashe endje gbogbo lima awa nene, gbambœnœ nene, azu ndjoro za lima lœsu endje djigi ndœ kœedji kolœ she.

20

Tshagbozu noe Yisu to kpœta a?

(Wu 6a tœ Mat 21.23-27; Mar 11.27-33)

¹ Anga olo bale, Yisu sœ lima kœyisœ œeroe fœ azu 6a lœ Tepelo, œ sœ lima kœpandœ Otsho O'o yé agbozu tshapa anganga Ndjaba, aayi kœyisœ awa akwa œedœ pe agbozu Ikrizia yi kumu endje. ² Endje yu she adoeke: «Pandœ noe fœ 'a ka, tshagbozu noe zœ to kpœta a? œedœ ndje dá za gbogbo kœembœroe toenœ fœ 6œ a?» ³ Tshe gi fœ endje adoeke: «Emœ ndje, mœ yindœ kœyu 'e doe anga o'o bale. 'E pandœ noe fœ mœ ka: ⁴ Batisimu á Yowane sœ lima kœza tœnœ, to 6a lafo too 6a ndœ azu?» ⁵ Endje tetœ kœsharatœ endje lœ tœ endje adoeke: «œdœ a kœpa adoeke: “œ to 6a lafo”, tshe pa adoeke: “Mbœroe gadœ á a yiwi lima ndœ noe fœ she nene a?” ⁶ Yé œedœ a kpa kœgi adoeke: “Ba ndœ azu, azu para œ ve azœ doe badja yé œ kœwo azœ mbœroe endje wusœ noe adœke Yowane kœedœ lima ayi kœgbara o'o.” ⁷ Yeka á endje kœgi fœ she adœke: «'A wuwusœ uzu á tshe vwa lima she nene.» ⁸ Yé Yisu kœpa fœ endje adoeke: «Emœ ndje, mœ pandœ osho á tshagbozu noe mœ to tœnœ fœ 'e nene.»

Ndœma toro tœ upu noe ekpe aayi kœedji kindi

(Wu 6a tœ Mat 21.33-46; Mar 12.1-12)

⁹ Manda noe, Yisu tetœ kœpa ndœma toro fœ azu adœke: «Anga uzu lu lima oyo vinu ga lœ kindi noe ye, œ guma o'o ugurutœ ye doe anga aayi akwa adœke endje djo tshelœ kindine yeka á œne kœkurutshelœ ele vinunœ doe endje, yé œ na anda olo ndjoro. ¹⁰ Olo kœœo ele vinunœ li, tshe vwa anga ayi akwa noe ye 6a ndœ endjeneke á endje sœ 6a lœ kindi adœke endje vwa œnœ œne œesœ ele œyœnœ fœ œne. Kashe aayi akwa 6a lœ kindine za she œ 6i she œerrr, œ gi she tshakane ye gbambœnœ. ¹¹ Ayengœ kindi kpa vwa anga angbi ayi akwa, endje kpa za she, œ 6i she œerrr, œ gu she, yé œ kpa gi she tshakane ye gbambœnœ. ¹² Tshe kpa vwa voto anga, endje to uku tœ ye yé œ vwi she ga shu. ¹³ Yekane á ayengœ kindine kœpa adœke: “Gadœ dá mœ kœembœroe a? Mœ vwa gbolo yakoshe noe mœ á mœ yindœ ye waa, anganœ endje dji she doe otshonœ.” ¹⁴ Kashe, kœewu gbolo yakoshe noe ye kœna toenœ, aayi kœedjo tshelœ kindi vinunœ tetœ kœepœtœ endje adœke: “E wu ayi kœesœpe doe œeroe manda abanœ dá na asœ; a wo she yeka á kindine kœte œnœ azœ!” ¹⁵ Endje wuta doe she lœ kindine ga ushu yé œ wo she.

«Ataa, ayengœ kindine œ mbœroe œeroe gadœ tœ endje a? ¹⁶ Tshe na, œ wo aayi akwanœ para kœœ, yé œ za akwa kindine fœ anga angbi aayi akwa.»

Loko á azu dji o'onœ ataa, endje pa adœke: «œ 'e nene, œ mbœrœtœ endje atamœ nene!»

¹⁷ Kashe Yisu mesho ga lœ ala endje, œ pa adœke: «O'o ala mbetinnœ asœ yindœ kœpa adœ gadœ:

“Badja á aayi kœemœ anda za vwi'i, œetœnœ dá te sharagunda?”

¹⁸ Uzu kœ á tshe te ga pa badjanœ asœmœ, tshe kœ ngende ngende, yé tsheneke á badjanœ œ te ga pa ye, œ ndi tshelœ ye krœna ye.»

¹⁹ Aayi kœyisœ awa akwa doe pe agbozu tshapa anganga Ndjaba para lima awa ndœ kœza she ga lœ kãnga doe olo nœ asœmœ, kashe awa azu dá za lima endje. Gbambœnœ nene, endje wu lima sœ noe adœke Yisu pa ndœma toronœ asœmœ fœ œne. ²⁰ Yé endje tetœ kœœu Yisu. Endje vwa azu á endje sœ kœematœ endje adœke endje kœdœ azu á endje sœ ndjii fœ she. Azunœ asœmœ sœ lima kœkate kœedji ekpe o'o lœ ama ye yeka á kœgbo awa noe kœetœ meza pa ye 6a ndœ agbozu tshalakpi œedœ 6a ndœ gbuzugo. ²¹ Endje yu she doe o'o atake: «Ayi kœyisœroe, 'a wusœ noe adœke o'o á 6œ sœ kœpa tœnœ yé á sœ kœyisœ noe sœ doe awanœ. Bœ sœsœ kœetondœ tshatshu azu nene yé 6œ sœ kœyisœ awa Ndjaba fœ azu lindœ adjapu. ²² Pandœ noe fœ 'a ka, 'a li kœyo lapo noe Sezare ye a, too nene?»

²³ Yisu wusœ ekpe gbetshelœ nœ endje lima, yé œ pa fœ endje adœke: ²⁴ «'E ma anga langere ngendja bale fœ mœ kane. Tshatshu uzu dœ œdœ i'iri dœ dá endje sú ga alancœ a?» Endje gi adœke: «œncœ Sezare.» ²⁵ Tshe kœpa fœ endje adœke: «Tœncœ dœ mœ! 'E za œrœ nœ Sezare fœ Sezare, œncœ Ndjaba fœ Ndjaba.» ²⁶ Endje lili lima kœgbo she dœ ekperœ læ o'onœ á tshe pa 6a utshu azu kœ ascœmœ nene, kashe endje ka lima tœ ama endje ti œœ tœ o'o á tshe sœ lima kœgi tœncœ, yé œsœ endje yi lima taa.

Kœyu o'o nœ Asadukayi tœ upu nœ kœshe læ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 22.23-33; Mar 12.18-27)

²⁷ Anga Asadukayi na ga ndœ Yisu. Endje dá sœ kœpa adœke kœshe læ akuzu gugu nene. Endje yu Yisu adœke: ²⁸ «Ayi kœyisœrœ, Moyize su lima awa akwa fœ 'a adœke: "œdœ uzu kœsœ dœ ayanœ á tshe za yashe á kœzuzu gbolo dœ she nene yé á tshu, œ li adœke ayanœ to yashe koyancœ mbœrœ kœmbœrœ angwa fœ ayanœ á tshe tshu ascœmœ." ²⁹ Andaa, anga aaya læ yabo bale sœ lima mindu dœ bisha (7). Eyanœ to yashe, œ zuzu gbolo dœ she nene, yé œ tshu. ³⁰ Bishancœ to yashe koyancœ yé œ tshu awa bale, ³¹ manda nœ, votœncœ kpa to ndje she, œ tshu ye. Ko atamœ scœmœ œrrr endje mindu dœ bisha tshu para, anga bale zuzu gbolo dœ she nene. ³² Ba tœ ndœngœlœncœ, yashenœ tshu ndje ye. ³³ Yé ataa, yashenœ ascœmœ, lœkœ á akuzu œ kpa she, tshe dœ awo dœ, mbœrœ endje mindu dœ bisha kœ to lima she tœ awo endje yema a!»

³⁴ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Ba pa œshœ asœ, ayashe dœ ayakoshe œ totœ endje ye. ³⁵ Kashe ayakoshe dœ pe ayashe á endje tshu, á Ndjaba wu adœke endje li kœshe læ akuzu yé á li kœli ga læ tafo ogo neke á na manda nœ, endje kpa totœ endje nene. ³⁶ Endje kpa tshu nene; gbambancœ nene, endje sœ bœta aandjelu. Endje kœdœ agbolo nœ Ndjaba mbœrœ á endje she læ akuzu ye. ³⁷ Moyize pa lima ngbi adœke azu á endje tshu, endje she bala læ kuzu. Gbambancœ nene, ala mbeti á pa o'o tœ upu nœ œyo á owo sœ lima koetshi læncœ, tshe e lima Gbozu adœke "Ndjaba nœ Abrayamo, Ndjaba nœ Izaka œdœ Ndjaba nœ Yakobo." ³⁸ Ndjaba dœdœ Ndjaba nœ akuzu nene, kashe Ndjaba nœ asoro. Gbambancœ nene, azu kœ sœ dœ soro mbœrœ she.» ³⁹ Anga aayi kœyisœ awa akwa za o'o œ pa adœke: «Ayi kœyisœrœ, 6œ pa o'o nœ zœ dœ œtshœncœ.» ⁴⁰ Gbambancœ nene, endje kpa gugu lima dœ awa ndœ kœyu anga o'o nene.

Masiya œdœ Davidi

(Wu 6a tœ Mat 22.41-45; Mar 12.35-37)

⁴¹ Yisu kœyu endje adœke: «Koto yeka á azu sœ kœpa adœke Masiya kœdœ gbolo nœ

Davidi a? ⁴² Gbambancœ nene, Davidi dœ tœ ye pa 6a la buku nœ Itshi nœ Ayuda adœke: "Gbozu Ndjaba pa fœ Gbozu nœ mœ adœke, sœ ga ati ga pa kuni mœ œrrr ⁴³ adœke mœ fa ayingba zœ ga tshagudi ada zœ yekane." ⁴⁴ Adja Davidi dœ tœ ye sœ kœ'e she Gbozu. Yé dœ mara gadœ dá Masiya kpa fa gbolo nœ Davidi a?»

Yisu yisœ œrœ tœ upu nœ aayi kœyisœ awa akwa

(Wu 6a tœ Mat 23.1-36; Mar 12.37-40)

⁴⁵ Yisu kœpa fœ ayambancœ nœ ye tœ ala azu kœ á endje sœ lima kœdji she adœke: ⁴⁶ «Ala 'e gbœ dœ aayi kœyisœ awa akwa á endje sœ kœrœ dœ yœgbœdœ læba tœ endje, á endje sœ kœyindœ nœ adœke azu sœ kœbala œne tœ osho á ukpulu azu sœ tœncœ. Endje yi kolœ ndœ kœsœ ga tœ osho á sœ utshunœ læ Sinagoga dœ pe osho kœsœ nœ agbozu azu læ angbo. ⁴⁷ Endje sœ kœbili ayashe koya mbœrœ kœyi angwa œrœ tœ endje. Yé œdœ endje œ di œrrr tœ kœma adœke œne kœdœ œtshœ azu. Ndjaba œ wa bala œgbo ngbanga ga tœ endje.»

21

Kœtorœ nœ anga yashe koya

(Wu 6a tœ Mar 12.41-44)

¹ Yisu mesho œ wu aayi kœgborœ á endje sœ lima kœko ngendja nœ endje ga læ gbarœ makabo 6a læ Tepelo. ² Tshe wu ndje anga yashe koya á tshe dœ ayi oyo, kœko ndje a'eara langere ngendja nœ ye bisha ga zœ. ³ Yé Yisu kœpa adœke: «Adja mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, yashe koyancœ asœ á tshe dœ ayi oyo dá ko ngendja nœ ye kœropa azu kœ. ⁴ Gbambancœ nene, ngendja á endje ko asœ, endje scœsœ dœ œrœ kœmbœrœ dœ tœncœ nene, kashe œshe, tshe ko ngendja nœ ye kœ á sœ má adœke tshe zi dœ œrœ.»

Yisu pandœ upu nœ kœndi tshelœ Tepelo

(Wu 6a tœ Mat 24.1-2; Mar 13.1-2)

⁵ Anga azu sœ lima kœpa o'o tœ upu nœ Tepelo, yé œ sœ lima kœpa adœke œ ga waa dœ mara á endje mbœrœ dœ œtshœ badja dœ pe œrœ á azu to fœ Ndjaba. Kashe Yisu pa adœke: ⁶ «Lœ olo manda nœ, œrœncœ kœ á 'e wu ascœmœ, anga badja bale á kpa scœpe ga pa angancœ œ gu nene. Endje ndi tshelœncœ para kœkœ ye.»

Oyo œdœ œrœ kanga

(Wu 6a tœ Mat 24.3-8; Mar 13.3-8)

⁷ Yé endje yu she adœke: «Ayi kœyisœrœ, lœkœ gadœ dá œrœncœ ascœmœ œ wuta ndje a, ambárá gadœ dá matœ endje œlœ á œrœncœ œ mbœrœtœ endje a?» ⁸ Yisu gi adœke: «Ala 'e gbœ, uzu bale fafara 'e nene. Gbambancœ nene, azu ndjoro œ na bala dœ i'iri mœ yé œ

pa adœke: «Emœ koedœ Masiya», yé lœkœnce li ye! Kashe 'e tete manda endje nene. ⁹ ðla á 'e kœsœ koedji o'o nœ koetœ kowo œedœ azu á endje sœ kœoma dœ anga endje, awa zaza 'e nene. Gbambancœ nene, œe li adœke œœre ataa wuta utshunœ yeka, kashe œe doédœ damba kœka tshapashœncœ ngœngœncœ asœ dœmœ nene.» ¹⁰ Yé tshe kpa pa fœ endje adœke: «Ogo gbozu dœ ogo gbozu œedœ pe ogo dœ ogo œe tœ kowo lœ tœ endje. ¹¹ ðshœ œe turu tœ osho kœ, yé ekpe koœa œedœ egerœ ogo œe za osho kœ. (œœre á za awa tœ azu œedœ ambárá afá œe matœ endje 6a lafo.

¹² «Kashe utshu œœrencœ asœke kœ, endje 6i 'e œe mbœœœ œœre kanga fœ 'e, endje tœ meza pa 'e 6a lœ Sinagoga, endje ko 'e va ga lœ anda kánga, endje gbota 'e na tœncœ 6a utshu agbozugo dœ pe agboro agbozu mangba i'iri mœ. ¹³ Mara œœre ataa œe za awa fœ 'e ndœ kœema o'o tœ upu nœ mœ. ¹⁴ Atamœ, 'e tœtœ lœsu 'e tœ mará á 'e pa dœ ngbanga nene. ¹⁵ Gbambancœ nene, mœ tœ o'o œedœ kœwusœtœe ga lœ 'e dœ mara adœke, anga ayingba 'e bale á tshe li tœ kœshara o'onœ lœ ama 'e too kœwwaratœ ye tœncœ œe gu nene. ¹⁶ Aaba 'e œedœ aayi 'e, aaya 'e, aayo 'e œedœ anga 'e œe vastœ 'e, œe wo ndje anga anga 'e ugurutœ 'e. ¹⁷ Azu kœ œe yangba 'e mbœœœ i'iri mœ, ¹⁸ kashe anga sukumu 'e bale œe yiwa nene. ¹⁹ 'E shi gbi lœ kœeyindœœœ nœ 'e yeka á kœegbœ soro neke á ka nene.»

Yisu pandœ upu nœ kœendi tshelœ Yerusaleme

(Wu 6a tœ Mat 24.15-21; Mar 13.14-19)

²⁰ «Lœkœ á 'e kœwœ adœke aturugu kpa dji ongbo Yerusaleme djikpata, 'e wusœ nœ adœke olo kœendi tshelœ onghonœ ndo ye. ²¹ Atamœ, azu á endje sœ 6a lœ ogo Yuda œe kpa ga pa kaga, endjeneke á endje sœ 6a lœ ongbo Yerusaleme œe wuta ga shu. Azu á endje sœ 6a lœ kindi, endje kpa gu ga lœ ongbo nene! ²² Gbambancœ nene, œlœncœ asœmœ œe dœ œlœ koetœ geda, yekane œeneke á endje pa ala Buku nœ Ndjaba kœmbœœœtœ endje. ²³ Dœ œlœncœ asœmœ, oyo œe sœ mbœœœ ayashe má endje sœ dœ nguzu dœ pe endjeneke á endje sœ kœœa œngo ga lœ ama agbolo. Gbambancœ nene, azu tshelœ ogonœ asœmœ œe wu egerœ oyo, yé Ndjaba œe ma ókœ nœ ye ga tœ azu. ²⁴ Anga azu œe tshu kuzu nœ ingiri yakamba, endje ko anga endje gu tœncœ tœ kœefa endje tœ akanga dje lœ angbi ogo kœ. Angbi azu œe ndi tshalakpi Yerusaleme kpakpakpa œerr adœke olo nœ endje ka yekane.»

Kœkwa Gbolo nœ uzu

(Wu 6a tœ Mat 24.29-31; Mar 13.24-27)

²⁵ «Ambárá œœre œe matœ endje 6a la œlœ, 6a la yapu œedœ 6a la angerepe. Yé 6a pa œshœ, azu lœ angbi ogo para œe sœ dœ awa, tshama

ungu kota dœ lokonœ œe za ndje awa fœ endje. ²⁶ Azu œe tshu dœ awa lœkœ á endje ghe dœ œœre á mbœœœ bala tœ endje pa œshœ kœ, mbœœœ gbœgbœ nœ tshalafœ œe turu. ²⁷ Dœ tœncœ ataa, endje wu Gbolo nœ uzu á tshe kwa lœ ondoro dœ gbœgbœ kœ œedœ lœ mœ. ²⁸ Lœkœ á œœre ata koetœtœ kœmbœœœtœ nœ, 'e shi gbi yé œe kpa sœ dœ gbœgbœ mbœœœ olo nœ kœwuta 'e lœ ekperœ ndo ye.» ²⁹ Manda nœ, Yisu pa ndœma toro fœ endje adœke: «'E wu œyœ fige asœ dœ pe anga œyœ para: ³⁰ Lœkœ á 'e kœwœ adœke kakonœ tœtœ koetœ tœncœ, 'e wusœ nœ adœke olo ungu yavuru ndo ye. ³¹ Awa bale ndje, œlœ á 'e kœsœ kœwœ œœre ata kœwuta tœncœ, 'e wusœ nœ adœke Ogo gbozu nœ Ndjaba ndo ye. ³² Dœ adjapu, mœ sœ kœœpa fœ 'e adœke azu nœ tshakpesheke œe ka kœ nene, yeka á œœre asœke œe mbœœœtœ endje. ³³ Tshalafœ dœ tshapa œshœ œe ro ye, kashe o'o ama mœ œe ro nene.»

Kœsœ dœ gbœdjela

³⁴ «Ala 'e gbœ, 'e ndindi lœsu 'e dœ upu nœ kœmbœœœ angbo, dœ kœendjo ipi œerr adœke œe mbœœœ 'e too mbœœœ oyo nœ tshapashœ asœ nene, adœke olonœ asœmœ kœwuwuta ga tœ 'e ngbangi ³⁵ 6ata úkœ dá endje gi nene. Gbambancœ nene, œe wuta ga tœ azu tshapashœ para. ³⁶ Kashe ala 'e gbœ, 'e za avwala œlœ dœ œlœ mbœœœ á kœsœ dœ gbœgbœ nœ kœwuta lœ œœrencœ kœ á na bala, yeka á 'e kœeli kœœka ga utshu Gbolo nœ uzu.»

³⁷ Dœ œlœ, Yisu sœ lima kœeyisœ œœre 6a lœ Tepelo, kashe dœ butsha, tshe na kœelo 6a pa kaga á i'irinœ kœedœ kaga œyœ Olive. ³⁸ Yeka á dœ amazi, á azu œe na ga ndœ ye 6a lœ Tepelo mbœœœ kœedji she.

22

Kœwwarandœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Yow 11.45-53)

¹ Egerœ ongbo nœ kœœzi mapa á susuku nene á endje e i'irinœ Pake asœmœ, ndo lima ye. ² Agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe aayi kœeyisœ awa akwa sœ lima kœœpara awa ndœ kœwœ Yisu, kashe endje sœ lima kœœpa awa azu. ³ Yé Satana li lima ga tœ lœsu Yudasi Isikariote, á tshe kœedœ lima bale lœ andjokpa dœ bishance asœmœ. ⁴ Tshe na ndœ kœwwarandœ o'o dœ agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbozu tshapa aayi kœœgœndœ Tepelonœ, yé œe pa o'o dœ endje pa mara kœœa Yisu yœ œœre fœ endje. ⁵ Endje sœ dœ yanga yé œe pa fœ she adœke œene ko ngendja fœ she. ⁶ Yudasi yindœ nœ yé œe tœtœ kœœpara awa á sœ tœ œtshœncœ mbœœœ kœœa she yaa fœ endje adœke azu kœwuwusœ nœ nene.

Ayambaræ guma osho kœziræ angbo Pake

(Wu 6a tœ Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Yow 13.21-30)

⁷Lokɔ angbo nœ mapa á susuku nene ndo, yé œ li adœke endje wo aaya apata á kœzi pa angbonœ asœmœ. ⁸Yisu kœvwa Apetro dœ Yowane adœke: «'E na dœ œ fa kœzirœ Pakenœ fœ azœ, yeka á a kœzi.» ⁹Yé endje kœyu Yisu adœke: «'Bœ yindœ nœ adœke 'a na kœfa kœzirœnœ bata a?» ¹⁰Á tshe kœgi fœ endje adœke: «Kœli 'e ga lœ ongonœ, 'e togba dœ anga yakoshe dœ lœsú ungu lœ kumu ye. 'E te manda ye gu tœnœ ga tœ anda á tshe li, ¹¹yé 'e pa fœ ayengœ andanœ adœke: "Ayi kœyisœrœ yu bœ adœke osho á œne zi kœzirœ angbo Pake dœ ayambarœ nœ œne sœ kpœta a?" ¹²Yé tshe yisœ anga gboshɔ 6a lafo, á endje guma dœ œrœ kɔ lœnœ; 'e fa kœzirœ angbonœ kpœtœmœ.» ¹³Endje na œ gbɔ œrœ kɔ bata á tshe pa má tœnœ fœ endje, yé œ fa kœzirœ Pakenœ kpœtœmœ.

Kœzirœ Pake nœ Gbozu dœ ayambarœ

(Wu 6a tœ Mat 26.26-30; Mar 14.22-26; 1Ko 11.23-25)

¹⁴Londɔ á ada ɔb kœzirœ li ye, Yisu sœ ga indiri ndaba kœzirœ awa bale dœ aayi avwa nœ ye. ¹⁵Yé tshe kœpa fœ endje adœke: «Adja mœ yindœ kœzi Pake asœ dœ 'e utshu kœwu oyo nœ mœ. ¹⁶Gbambanœ nene, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, mœ kpa zi anganœ nene œerr ga tœ ɔb á mbœrœ bala tœ endje 6a lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.» ¹⁷Yé tshe za kopo, œ donga Ndjaba yé á pa adœke: «'E za œ su tshelœnœ tœ 'e. ¹⁸Gbambanœ nene, mœ sœ kœpa fœ 'e ataa: Mœ kpa ndjo vinu nene œerr ga tœ lokɔ á Ogo gbozu nœ Ndjaba œ ma bala tœ endje.» ¹⁹Manda nœ, tshe kœza mapa œ donga Ndjaba, œ kavwa tshelœnœ yé œ kœkurutshelœ nœ tœ endje dœ kœpa adœke: «Asœ kœdœ undu mœ dá mœ to fœ 'e asœ. 'E mbœrœ ataa á kœgbe bala dœ mœ.» ²⁰Kolœnœ ataa, tshe za kopo manda kœzirœ, á pa adœke: «Yashi asœ kœdœ tafo ayo lœ indji mœ á tu mbœrœ 'e.»

²¹Kashe 'e wu kane: Kane uzu á tshe sœ kœza mœ yɔ œrœ, za kœzirœ pa ndaba awa bale dœ mœ kpœke. ²²Gbambanœ nene, Gbolo nœ uzu œ gu bata á Ndjaba pa lima tœnœ. Kashe oyo nœ uzu á tshe za she yɔ œrœ! ²³Yé endje tetœ kœyutœ endje lœ tœ endje adœke uzu dœ ugurutœ endje dá yindœ kœmbœrœ œrœ ataa.

Lœ ugurutœ ayambarœ, œdœ dá ropa anganœ a?

(Wu 6a tœ Mat 18.1; Luk 20.25-28; Mar 9.34; 10.42-45)

²⁴Endje tetœ kœgbugburutshelœ o'o lœ tœ endje mbœrœ kœwusœ uzu á tshe ropa anganœ. ²⁵Yisu kœpa fœ endje adœke:

«Agbozugo tshapa angbi ogo sœ kœmbœrœ akwa nœ endje dœ gbɔgbɔ, yé endjeneke á endje sœ kœgbɔndœ ogo yi 6alima ndœ nœ adœke azu e œne «tsho azu». ²⁶Tœ 'e, 'e mbœmbœrœ œnœ 'e ata nene, kashe œ li adœke tsheneke ugurutœ 'e á tshe ropa 'e, tshe sœ bata rodonga, yé œ li adœke tsheneke á tshe sœ tœ gbozu, tshe sœ bata ayi akwa. ²⁷Yé ataa, œdœ dá ropa anganœ a? Uzu neke á tshe sœ pa ndaba too tsheneke á tshe sœ kœko kœzirœ fœ azu a? Œ dœdœ uzu á tshe sœ pa ndaba nene a? Kashe tœ mœ, mœ sœ ugurutœ 'e bata uzu kœmbœrœ akwa fœ 'e.

²⁸«'E kœdœ azu á 'e kaka lima tœ mœ ti nene lokɔ á mœ li lima ga lœ kœwu lœsu. ²⁹Yé œmœ, mœ za akwa ogo gbozu fœ 'e bata á Aba mœ za ndje lima fœ mœ. ³⁰Ataa, 'e zi bala œrœ œ ndjorœ pa ndaba dœ mœ awa bale 6a lœ Ogo gbozu nœ mœ, yé 'e sœ ndje bala ga pa ngande tshagbozu mbœrœ kœwa ngbanga nœ mara ndjokpa dœ bisha lœ ogo Israyele.»

Yisu pa fœ Petro adœke tshe 'ea œne zœ

(Wu 6a tœ Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Yow 13.36-38)

³¹Gbozu pa fœ Shimu adœke: «Shimu, Shimu, Satana esho ndœ gbɔgbɔ adœke œne pe tshelœ 'e bata á endje pe tshelœ indji ble. ³²Kashe œmœ, mœ za avwala tœ upu nœ zœ mbœrœ adœke kœyindœrœ nœ zœ kœ kaka nene. Yé œbœ, lokɔ á bœ kœkwatœ zœ, bœ to gbɔgbɔ fœ aaya zœ.» ³³Petro pa fœ she adœke: «Gbozu, œdœ lœ kánga œdœ lœ kuzu, mœ yindœ nœ adœke mœ li, too mœ tshu dœ bœ awa bale.» ³⁴Yisu gi adœke: «Mœ sœ kœpa fœ bœ ngbi, Petro, utshunœ adœke kángato ki, bœ 'ea mœ awa votɔ adœke bœ wuwusœ mœ nene.»

³⁵Yé tshe kœpa fœ endje adœke: «Lokɔ á mœ vwa lima 'e, œdœ ngendja, œdœ ngbade, œdœ œrœ ada, 'e zaza lima œrœ bale nene. Atamœ 'e sœsœ lima dœ œrœ nene a?» Endje gi adœke: «'A sœ lima dœ œrœ zœ.» ³⁶Tshe pa fœ endje adœke: «Kashe ngɔngɔ asœ, uzu á tshe kœsœ dœ ngendja, tshe za; awa bale ndje mbœrœ uzu á tshe sœ dœ ngbade. Yé tsheneke á tshe gugu dœ ingiri yakamba nene, tshe ka yɔgbɔdɔ lœba nœ ye dœ œ yɔ dœ anganœ bale. ³⁷Gbambanœ nene, mœ sœ kœpa ngbi fœ 'e, œ li adœke o'o á endje sú bala buku nœ Ndjaba mbœrœtœ endje ga tœ mœ liakanœ: Endje di she ga ugurutœ aayi kœmbœrœ ngbindœrœ. Dœ tœnœ ataa, o'o á endje pa lima tœ upu nœ mœ, œ mbœrœtœ endje ye.» ³⁸Endje kœpa adœke: «Gbozu, ingiri yakamba bisha dœke». Tshe kœgi fœ endje adœke: «Œ li ye.»

Yisu za avwala 6a pa kaga ɔyɔ Olive

(Wu 6a tœ Mat 26.36-46; Mar 14.32-42)

³⁹ Yisu wuta œ ro ga pa kaga œy Olive бата á tshe ro ba lima, yé ayambarœ nœ ye na manda ye. ⁴⁰ Lœndœ á tshe yi kumu ye ba zœ, tshe pa fœ endje adœke: «'E za avwala nœ 'e fœ Ndjaba adœke 'e koelili ga lœ kœbili osho nœ Satana nene.» ⁴¹ Manda nœ, tshe gitœ ye zara tœ endje, œ gote dœ koda ye yé œ tetœ kœza avwala fœ Ndjaba adœke: ⁴² «Aba, œdœ bœ kœyindœ nœ, bœ mbœrœ adœke yashi oyonœ asœke gitœ ye utshu mœ ye. Mbœmbœrœ œrœ á mœ yindœ nœ nene, kashe mbœrœ œrœ á bœ yindœ nœ.» [⁴³ Ataa, anga andjelu to ba lafo œ wuta ga ndœ ye mbœrœ kœto gbœgbœ fœ she. ⁴⁴ Lœsu ye su lima dœ oyo, tshe kpa za avwala ga pa nœ ga pa nœ fœ Ndjaba, yé ili sara tœ ye tea tea ga tœ œshœ бата indji.]

⁴⁵ Manda kœza avwalanœ, Yisu áalafo œ gu ga ndœ ayambarœ nœ ye œ gbœ endje, endje mœ œ lo ye. ⁴⁶ Tshe pa fœ endje adœke: «Koto o! 'E lo ye a? 'E áalafo yé œ za avwala fœ Ndjaba adœke 'e lili ga lœ kœwu lsu nœ Satana nene.»

Kœtepa Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.47-56; Mar 14.43-50; Yow 18.3-11)

⁴⁷ Tshe œœpe damba kœpa o'o trale atake, ukpulu azu kœyi kumu endje. Anga bale ugurutœ andjokpa dœ bishanœ asœmœ á i'iri ye kœdœ lima Yudasí, te utshu endje. Tshe na ndœ dœ Yisu ndœ kœbala she dœ kœuru tshelœ utu ye. ⁴⁸ Kashe Yisu pa fœ she adœke: «Yudasí, bœ za Gbolo nœ uzu fœ angbi azu lœ awa nœ kœuru tshelœ utu ye a?» ⁴⁹ Lœkœ á azu á endje ro tœ awanœ dœ Yisu wu lima œrœ á yindœ koembœrœtœ endje, endje yu she adœke: «Gbozu, 'a nga koshe dœ endje dœ ingiri yakamba a?» ⁵⁰ Yé anga bale ugurutœ endje gbota ingiri yakamba nœ ye, œ de ayi akwa nœ egerœ ngangá Ndjaba, á wa utu ye dja ga pa kuni ndja tœnœ ye. ⁵¹ Kashe Yisu pa adœke: «'E katœ nœ dœ endje mbœrœ œrœ á endje yindœ nœ.» Á za utu ye tœ ga ngbanœ.

⁵² Manda nœ, Yisu pa fœ azu á endje na lima kœza she, agbozu tshapa anganga Ndjaba, agbozu tshapa azu á endje gbœndœ Tepelo dœ pe agbozu Ikriزيا ayuda adœke: «'E na dœ ingiri yakamba dœ pe ndindi œy ndœ mœ бата œmœ kœdœ ayi angba a?» ⁵³ Ōbœ dœ œbœ á mœ sœ lima dœ 'e lœ Tepelo, 'e tuturutœ mœ nene. Kashe ngœngœ asœke kœdœ olo nœ 'e œdœ gbœgbœ akwa nœ aayi butshœ.»

Petro 'ea Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.57-58,69-75; Mar 14.53-54,66-72; Yow 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Endje za Yisu, œ gu dœ she 6a lœ anda nœ egerœ ngangá Ndjaba. Petro sœ lima kœna manda endje lœ ingirinœ. ⁵⁵ Bata á endje ngbœ lima egerœ owo ga lœ gbagba á

ngbœtœ endje ga indirinœ, Petro na œ sœ ga ugurutœ endje.

⁵⁶ Anga yashe akwanœ bale wu she kœsœ ga indiri owonœ, tshe shokœ she yé œ pa adœke: «Uzu asœ 6a e sœ ndje lima dœ she awa bale.» ⁵⁷ Kashe Petro 'eatœ ye, œ pa adœke: «Yashe, mœ wuwusœ ye nene.» ⁵⁸ Teasho manda nœ, anga uzu kpa wu she, œ pa adœke: «œbœ ndje kœdœ uzu nœ endje.» Petro gi adœke: «œœ, œ doédœ mœ nene.» ⁵⁹ Ga pa œrœ noé ada œbœ bale manda nœ, anga uzu kpa shi kœdœ dœ o'onœ adœke: «Adja upu, uzu asœ 6a e sœ lima dœ she awa bale; ga panœ dœmœ, œshe kœdœ uzu Galilayi.» ⁶⁰ Petro kœgi adœke: «Mœ wuwusœ o'o á bœ yindœ kœpa tœnœ asœmœ nene.» Petœ œsœnœ á tshe sœ lima pe kœpa o'o lœma ye, trale kœngato kœki. ⁶¹ Gbozu fatœ ye œ tondœ Petro, yé Petro kœgbe dœ o'o á Gbozu pa lima fœ she adœke: «Utshunœ adœke kœngato ki, bœ 'ea mœ awa votœ.» ⁶² Petro wuta yé œ tetœ iki tshuru tshuru tshuru.

Azu gu Yisu œ bi she

(Wu 6a tœ Mat 26.67-68; Mar 14.65)

⁶³ Ayakoshe á endje sœ lima kœsœ indiri Yisu, tetœ kœmœ she dœ pe kœbi she. ⁶⁴ Endje i tshatshu ye ga tœnœ dœ lœba á sœ kœyu she adœke: «Ma adœke œbœ kœdœ ayi kœgbara o'o! Uzu de dá bi fœ a?» ⁶⁵ Yé endje sœ ndje lima kœgu she dœ ekpe o'o waa.

Yisu 6a utshu egerœ angbœtœ kœwa ng-banga

(Wu 6a tœ Mat 26.59-66; Mar 14.55-64; Yow 18.19-24)

⁶⁶ Lœkœ á osho kœrœ, agbœ Ayuda, agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ aayi kœyisœ awa akwa ngbœtœ endje ga tœnœ, yé œ na dœ Yisu 6a tœ egerœ angbœtœ kœwa ng-banga nœ endje. ⁶⁷ Endje pa fœ she adœke: «œdœ bœ kœdœ Masiya, pandœ nœ fœ 'a.» Yisu gi fœ endje adœke: «œdœ mœ kœpandœ nœ fœ 'e, 'e yindœ nœ ga ndœ mœ nene; ⁶⁸ yé œdœ mœ kœyu 'o, 'e gi o'o fœ mœ nene. ⁶⁹ Kashe ngœngœ asœ, Gbolo nœ uzu œ sœ ga tœ kuni Ndjaba nœ gbœgbœ.» ⁷⁰ Endje para kœkœ yu adœke: «œbœ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba a?» Tshe kœgi fœ endje adœke: «'E dœ tœ 'e 'e sœ kœpa tœnœ adœke, œmœ kœdœ Gbolo nœ ye.» ⁷¹ Endje kœpa adœke: «Ádá kœgbe dœ anga timu kpa gugu nene! Gbambanœ nene, azœ dœ tœ azœ a dji o'onœ lœ adja ama ye dœ tœ ye!»

23

Endje na dœ Yisu 6a utshu Pilato

(Wu 6a tœ Mat 27.2,11-14; Mar 15.1-5; Yow 18.28-38)

¹ Azu para á endje sœ lima tœ œesœ egerœ angbœtœnœe áalafo yé œe na dœ she 6a utshu Pilato. ² Endje tetœ kœtœ meza pa ye dœ o'onœ adœke: «'A gbœ yakoshe asœ, tshe sœ kœdjingili tshelœ kumu azu ogo nœ adœ: Tshe sœ kœpakata azu ndœ kœyœ lapo nœ Sezare, tshe sœ kœpa adœke œene kœdœ Masiya, œene ndje kœdœ gbozugo.» ³ Pilato kœyu she adœke: «œœœ kœdœ gbozugo nœ Ayudance a?» Yisu kœgi fœ she adœke: «œœœ dá sœ kœpa ataa.» ⁴ Pilato pa fœ agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe ukpulu azunœ á endje na lima adœke: «Mœ wuwusœ anga o'o á li adœke mœ wa œgbœ ngbanga ga tœ yakoshe asœ liaka nœ nene.» ⁵ Kashe endje shi kœdœ adœke: «Tshe sœ kœdjingili tshelœ kumu azu dœ kœyisœ œere adœke azu oma lakpi. Tshe tetœ nœ lœ ogo Galilayi, lœ ogo Yuda œerrr á wuta dœ tœnœe 6a ke asœke.»

Endje na dœ Yisu 6a utshu Erode

⁶ Manda kœdji endje, Pilato kœyu endje adœke: «Yakoshe asœ kœdœ uzu Galilayi a?» ⁷ Yé endje yindœ nœ ngbi adœke œeshe kœdœ uzu Galilayi. Kœdji adœke Yisu kœdœ uzu ogo á Erode kœdœ gbozunœ, tshe vwa she ga ndœ Erode, mbœrœ lœ olo asœmœ tshe na lima kpœmœ ga lœ Yerusaleme. ⁸ Kœwu Yisu atake, Erode sœ dœ yanga tœpanœ kpuru. Gbambanœ nene, tshe sœ lima kolœ kœdjindœ œtrœ ye, yé œe sœ dœ ogo kœwu she. Tshe sœ lima kœgbe adœke Yisu œe mbœrœ anga afá dœ ala œene zœ. ⁹ Tshe yu she dœ o'o ga pa nœ ga pa nœ, kashe Yisu gigi 'o bale fœ she nene. ¹⁰ Agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe aayi kœyisœ awa akwa sœ lima kœtœ meza pa ye dœ agbœ. ¹¹ Erode dœ pe aturugu nœ ye te lima tœ kœmœ Yisu, œe sœ lima kœgu œesœ ye. Endje verœ œtshœ lœba á ga waa ga tœ ye, yé œe gi she fœ Pilato. ¹² Pe dœ olœnœ asœmœ, Erode œedœ Pilato á endje sœ lima kœyiangbatœ endje utshunœ, tetœ kœyindœtœ endje ye.

Pilato wa ngbanga nœ kuzu ga tœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Yow 18.39-19.16)

¹³ Pilato kpa e agbozu tshapa anganga Ndjaba, agbozugo dœ pe azu ogo ka, ¹⁴ yé á kœpa fœ endje adœke: «'E na dœ yakoshe asœ fœ mœ 6ata uzu á tshe sœ kœdjingili tshelœ kumu azu tœ awa á sœ ndjii, kashe œemœ á mœ yu she utshu 'e, mœ gbœgbœ anga œerœ á li adœke mœ wa œgbœ ngbanga ga tœ ye liakanœ ugurutœ o'o á 'e tœ meza pa ye ndœnœ nene. ¹⁵ Gbozu Erode gbœgbœ ndje she dœ ekpe 'o nene, yeka á gi she fœ azœ gamœ asœke. Mbœrœ tœnœe ataa, anga œerœ á tshe mbœrœ á li dœ kuzu gugu bale nene. ¹⁶ Ataa, mœ sœ kolœ she dœ ndjapa, œe za awa fœ she ye.» [17 Lœkœ angbo

nœ Pake bale dœ bale, Pilato sœ 6alima kœvwara anga uzu bale lœ anda kánga.]

¹⁸ Endje tetœ kœtarawa para kœkœ adœke: «Wo uzunœ asœmœ ye! œ katœ Barabase fœ 'a!» ¹⁹ Endje za lima Barabase ga lœ anda kánga mbœrœ anga kœoma dœ o'o á wuta lima lœ ongbo, á tshe wo lima uzu lœ nœ. ²⁰ Pilato kpa yu ndje dœ gbetshelœ adœke œene katœ Yisu. ²¹ Kashe endje tara rawa adœke: «Tshe tshu pa kurushi, tshe tshu pa kurushi!»

²² Tœ votœnœ, tshe kœpa fœ endje adœke: «Ekperœ gadœ á yakoshe asœ mbœrœ a? Mœ gbœgbœ anga œerœ bale á tshe mbœrœ á li adœke tshe tshu nene. Mœ yindœ kœfi kolœ she, yé œe za awa fœ she.» ²³ Kashe endje sœ kolœ kœta rawa dœ agbœ adœke tshe tshu pa kurushi, yé rawa nœ endje sœ kolœ kœgerœ tœnœe. ²⁴ Yé Pilato kœwa 6ata á endje yœndœ nœ asœmœ. ²⁵ Tshe kœkatœ uzu á tshe za she vwi ga lœ anda kánga mbœrœ kœoma dœ 'o œedœ mbœrœ kœwo uzu, yé á endje sœ lima kœyœndœ ye. Kashe tshe pa adœke endje mbœrœ dœ Yisu 6ata á endje yindœ nœ.

Ba tœ awa kurushi

(Wu 6a tœ Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Yow 19.17-27)

²⁶ Bata á aturugu sœ lima kœna dœ Yisu, endje togba dœ anga uzu bale á 'iri ye kœdœ Shimu, uzu tshalakpi Sirene. Tshe to lima 6a lœ kindi á sœ kœgu tœnœe yé endje za she dœ agbœ, œe za kurushinœ ga pa kanga ye adœke tshe za manda Yisu. ²⁷ Ukpulu azu yaba yaba sœ lima kœna manda ye. Endje ngbœ lima dœ anga ayashe á endje sœ lima kœda okoro endje, á sœ lima kœditshelœama endje tœ upu nœ ye. ²⁸ Yisu kœfatœ ye ga ndœ endje á kœpa fœ endje adœke: «Ayashe Yerusaleme, 'e kiki mœ nene! Kashe 'e kitœ 'e dœ tœ 'e dœ pe agbolo nœ 'e!» ²⁹ Gbambanœ nene, lakœnœ ndo á endje pa adœke: «Yanga nœ ayashe mara, dœ endjeneke á endje zuzu damba nene, dœ endjeneke á endje zaza damba œngœ ga lœ ama agbolo nene asœmœ!» ³⁰ Azu œe tetœ kœpa fœ kaga adœke: «Te ga pa 'a' yé œe pa fœ koto adœke: «Ko 'a yiwa tœnœ!» ³¹ Gbambanœ nene, œedœ endje kœmbœrœ atake ga tœ tungboyu œyœ, endje mbœrœ kotoœ tœ œœœ œyœ a?»

³² Endje na ndje lima dœ anga aayi ngbindirœ bisha adœke endje wo endje awa bale dœ Yisu.

Endje kuru Yisu ga pa kurushi

(Wu 6a tœ Mat 27.33-34; Mar 15.22-32)

³³ Kœwuta endje ga tœ osho má endje e tœnœe adœke: «Gbayashi kœœœ», endje kuru Yisu ga pa kurushi dœ pe aayi ngbindirœ asœmœ bisha, anga ga pa kuni anga ga pa gele. ³⁴ Yé Yisu pa adœke: «Aba, djerœndœ

ekperce nce endje gbambance nene, endje wuwuse cece á endje sce koembcece tence nene.» Yé endje ta wuka pa lœba nce Yisu, ce kurutshelœ nce tœ endje ye. ³⁵ Azu ndjoro ka lima 6a zœ yé ce sce kœwu tence. Agbozu ayudance tœce kœmo she, ce pa adœke: «Tshe she lima anga azu. Edece tshe koedœ adja Masiya á Ndjaba ke she ascœme, kaka tshe shetœ ye dœ tœ ye!» ³⁶ Aturugu mo ndje lima she. Endje na lima ndoo dœ she, ce za ikpi vinu fœ she, ³⁷ yé ce pa adœke: «Edece 6œ koedœ gbozugo nœ Ayuda, shetœ zœ dœ tœ zœ.» ³⁸ Endje su ndje lima mbeti á 6i ga tœ kumu kurushinœ adœke: «Uzunce ascœke koedœ gbozugo nœ Ayuda.»

³⁹ Anga ayi ngbindirœnce bale á endje kuru she ga pa kurushi tetœ kœgu she, ce pa adœke: «E dœdœ 6œ koedœ Masiya nene a? She tœ zœ dœ tœ zœ ce she ndje a'a!» ⁴⁰ Kashe anga gbagbara she yé ce pa adœke: «Bœ kpa awa Ndjaba nene a? Cece á endje mbœcece fœ azœ, œtœnce á endje mbœcece ndje fœ she!» ⁴¹ Tœ azœ, djofelœnce ascœ li dœ azœ; gbambance nene, œeneke á a gbœ koedœ cece tshangba œeneke á a mbœcece. Kashe œshe, tshe mbœmbœcece ekperce teasho nene.» ⁴² Manda nœ, tshe pa fœ Yisu adœke: «Yisu, gbe dœ moe lœko á 6œ kwa bala tœ zœ koembœcece akwa gbozu nœ zœ kane.» ⁴³ Yisu kœgi fœ she adœke: «Mœ sce kœpa fœ 6œ dœ adjapu adœke, kpesheke, 6œ sce dœ moe awa bale 6a lœ Paradizo.»

Kuzu Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Yow 19.28-30)

⁴⁴ E na kœwuta ndoo dœ kakpi œb, osho bu kporokoto pa œsho djigi œerrr ga tœ ada œb voto manda kakpi œb, ⁴⁵ œb kpa toto nene. Yé egerœ lœba á endje du 6a œenda Tepelo ascœme suru tshelœtœ ye bisha. ⁴⁶ Yisu ta rawa dœ œgbœ yé ce pa adœke: «Aba, mœ katœ ishiri mœ ga tshakane zœ.» Manda kœpa o'œnce ascœke, ngbewo tshe tshu ye. ⁴⁷ Kœwu cece ko á mbœcece lima tœ endje, gbozu tshapa aturugu Roma donga Ndjaba, ce pa adœke: «Eckporo o'o, yakoshe ascœke koedœ uzu á tshe sce ndjii.» ⁴⁸ Yé azu ndjoro á endje ngbœba lima tœ endje kœœtœmœ, wu œœnce á mbœcece lima tœ endje ascœme, yé œ fatœ endje gu tœnce dœ kœda okoro endje dœ oyo. ⁴⁹ Aayi kœna manda Yisu para kœko, dœ pe ayashe á endje to lima dœ she 6a lœ ogo Galilayi, ka lima zara á sce kœœtonœce œœnce ko á sce lima koembœœtœce endje ascœme.

Endje shi oko Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Yow 19.38-42)

⁵⁰ Anga uzu bale á 'iri ye koedœ Yozefu, anga ayi kœwa ngbanga nœ Ayuda, tshe koedœ lima œtshœ uzu, uzu á tshe sce ndjii.

⁵¹ Uzu tshalakpi Arimateyo, tshe za lima losu ye djigi kœkate dœ lœko á Ndjaba œ tetœ koembœcece akwa tshagbozu nœ ye. Tshe vvara lima tœ ye tœ ngbanganœ á endje wa ga tœ Yisu dœ pe œœnce á endje mbœcece ga tœ ye ascœme. ⁵² Tshe na ga ndœ Pilato kœyu she adœke, œne za oko Yisu. ⁵³ Yé tshe na œ i oko Yisu tœ kurushi ga ati, œ vwele dœ imbi lœba yé œ na kœshi tœnce 6a lœ kudu á endje dji lœ badja. Endje shishi lima anga uzu bale ga lœ kudunœ ascœme nene. ⁵⁴ Tœnce koedœ lima olo bale utshu sabata, olo kœguma œœce yé lœkœnce ascœme ndo lima ye. ⁵⁵ Ayashe á endje to lima dœ Yisu 6a lœ ogo Galilayi ascœme, na lima awa bale dœ Yozefu. Endje na lima kœwu kudunœ yé ce wu mara á endje shi dœ oko Yisu ga lœnce. ⁵⁶ Manda nœ, endje gu ga manda endje, œ guma kada dœ pe yombo ndœ kœna koedja ga tœ kote Yisu.

Dœ lœko sabata, endje yatœ endje liaka œeneke á awa akwa pa tœnce.

24

Yisu she lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Yow 20.1-10)

¹ Dœ œb yenga lœ gurutsha, ayashœnce ro ga pa udu dœ yombœnce á endje guma lima ascœme. ² Kœwuta endje 6a zœ, endje gbœ adœke endje vwiri egerœ badjanœ tœ ama kudunœ ye. ³ Endje li 6a lœ kudunœ 6a zœ, kashe endje gbœgbœ lima oko Gbozu Yisu nene. ⁴ Uvuru endje i gara, yé trale endje wu azu bisha á endje verœ lœba á tshiitshi, endje ka ndoo dœ endje. ⁵ Awa za endje, endje kœœtra kumu endje ga ati, yé azu ascœme kœyu endje adœke: «Mbœcece gade á 'e sce kœpara uzu á tshe sce dœ soro ugurutœ akuzu a? ⁶ Tshe soœœce kœœke nene, kashe tshe she ye. 'E gbe dœ o'o á tshe pa lima fœ 'e lœko á tshe soœpe lima 6a lœ Galilayi kane. ⁷ Tshe pa lima adœke: «E li adœke endje za Gbolo nœ uzu ga tshakane ekpe azu, endje wo she 6a pa kurushi, yé manda olo voto, tshe she lœ akuzu ye.»

⁸ Ataa, œœnce o'œnce á Yisu pa lima ascœme kœte lœ ayashœnce ascœme, ⁹ endje to 6a pa udu 6a zœ, œ gu œ pandœ o'œnce ko fœ ayambœncece ndjœkpa dœ bale ascœme dœ pe udu endje ko. ¹⁰ Ayashœnce lima kœdœ: Mareya uzu Magadala, Jane œdœ Mareya ayi Jake. Anga angbi ayashe á endje ro lima awa bale dœ endje mi ndje ndœ nœ fœ aayi avwa. ¹¹ Aayi avwanœ gbe lima œne endje adœke o'œnce á endje pa ascœme koedœ o'o nœ ayi iyi, yé endje yi yi lima ndœ nœ ga tœ ayashœnce nene. ¹² Petro áafo, œ kpa ga pa udunœ 6a zœ, œ ti, œ wu kolœe a'eara imbi ndœma lœba. E gu ga ndœ ye,

Yisu ɔ ga lafo

⁵⁰ Manda nœ, Yisu to endje na tœnœ ndoo dœ Betani. Tshe ti kane ye ga lafo, á to kane ye kapa endje. ⁵¹ Lɔndɔ á tshe sœ lima kœto kane ye ga pa endje, tshe katœ endje yé œ ɔ ga lafo. ⁵² Manda kœdonga she, endje gu dœ yanga ga lœ Yerusaleme. ⁵³ Ɔlɔ dœ ɔlɔ endje sœ lima kœna kœdonga Ndjaba 6a lœ Tepelo.

Ŷtsho O'o nœ Yisu Kristu á Yowane sú Tshatshu o'o

Asœke kœdœ Ŷtsho O'o nœ Yisu á Yowane sú. Tshe kwa ada Ŷtsho O'o mbeti nœ ye dœ kœpa adœke Yisu kœdœ œdœ? (Eshe kœdœ O'o á tshe sœ lima 6a tœ ogo nœ Ndjaba, tshe kœdœ lima Ndjaba. O'o na ga pa osho, œ te uzu. Yisu mbœrœ œrœ á ropa kœwusœrœ nœ azu para kœkœ tœ kœema adœke œshe kœdœ gbozugo á Ndjaba ke lima she. Ŷgbo o'o tshala Ŷtsho O'o á Yowane sú kœdœ adœke: «Yisu kœdœ Masiya, Gbolo nœ Ndjaba. (E)œdœ 'e kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, 'e gbœ soro neke á ka nene.»

Ala Ŷtsho O'onœ, tshe pa o'o tœ upu nœ œrœ á Yisu mbœrœ pa osho, œrœ á tshe yisœ nœ dœ pe upu kuzu œdœ mara á Ndjaba she she lœ akuzu. Yisu yisœ œrœ dœ gbœgbœ kœ, œ gœrœ ekpe ishiri pa azu, œ kpa mbœrœ ndje œrœ á ropa kœwusœrœ nœ azu.

Ŷtsho O'onœ kurutshelœtœ ye atake:

- Yisu kœdœ O'o á wuta uzu, œshe kœdœ Ndjaba (1.1-18)
- Kœmindœ o'o nœ Yowane ayi kœza batisimu (1.19-34)
- Yisu ke ayambarœ (1.35-51)
- Yisu mbœrœ œrœ á ropa kœwusœrœ nœ azu awa minu dœ bisha (2.1-12.50)
- Lœ udu olo Yisu minu dœ bisha (7) pa osho (13.1-19.42)
- Ndjaba she Yisu lœ akuzu (20.1-10)
- Yisu matœ ye fœ ayambarœ 6a tœ mangu Tiberiade (20.11-21.25)

O'o á za soro fœ uzu

¹ Utshunœ adœke Ndjaba mbœrœ tshalafo dœ tshapasho, O'o sœ lima zœ. O'o sœ lima awa bale dœ Ndjaba, yé O'o kœdœ lima Ndjaba. ² O'o sœ lima awa bale dœ Ndjaba utshunœ adœke tshe mbœrœ tshalafo dœ tshapasho. ³ Ndjaba mbœrœ œrœ kœ dœ awa nœ ye, yé anga œrœ bale mbœmbœrœtœ ye kpi tœ ye nene. ⁴ O'o sœ lima dœ soro, yé soro kœdœ lima ingbisho nœ azu. ⁵ Yé ingbisho matœ ye lœ ubu osho kashe ubu osho sœsœ dœ gbœgbœ tœ kœwo ishirinœ nene. ⁶ Ndjaba vwa lima anga yakoshe bale á 'iri ye kœdœ Yowane. ⁷ Tshe na lima 6ata timu mbœrœ kœpa o'o tœ upu nœ ingbisho. Tshe na adœke azu para kœkœ sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ingbishonœ. ⁸ Tshe doédœ lima ingbisho má nene, kashe tshe na lima adœke œne pandœ adja o'o tœ upu nœ ingbishonœ. ⁹ O'onœ kœdœ lima adja ingbisho, œene á na ga pa oshonœ asœke yé œ tœ ga ndœ azu para kœkœ.

¹⁰ O'o sœ lima pa tshapashonœ asœke. Ndjaba mbœrœ lima tshapashonœ asœke dœ awa nœ ye kashe azu tshapasho wuwu lima sœ ye nene. ¹¹ O'o na lima ga lœ ogo nœ ye dœ tœ ye, kashe azu nœ ye zaza lima osho kœsœ fœ she nene. ¹² Andaa, mbœrœ azu neke á endje za lima osho kœsœ fœ she, á sœ lima dœ kœyindœrœ dœ 'iri ye, tshe za lima awa fœ endje adœke endje te agbolo nœ Ndjaba. ¹³ Endje tete agbolo nœ Ndjaba lœ indji dœ pe lœ mara nœ azu nene, 6ata á yakoshe œ zu gbolo tœ yashe liaka ogo nœ endje nene, kashe Ndjaba dá zu lima endje liaka gbetshelœ nœ ye dœ tœ ye.

¹⁴ Yé O'o wuta uzu, œ lo ugurutœ azœ. A wu mokœ nœ ye, yé œtœnœ kœdœ mokœ á Ndjaba Aba za fœ Gbolo nœ ye tshe-bale, á tshe sú dœ Ŷtsho lœ œdœ adjapu. ¹⁵ Yowane te lima tœ kœpandœ o'o tœ upu nœ ye, á gbara lima o'o adœke: «'E wu uzu á mœ mi lima ndœ o'o tœ upu nœ ye lœkœ á mœ pa adœke: "Tshe sœ kœna manda mœ, kashe tshe ropa mœ ye, gbambanœ nene, utshu mœ tshe sœ lima zœ."» ¹⁶ Lœ Ŷtsho lœsu nœ ye, tshe to kane ye ga pa azœ para kœkœ, yé tshe kpa to anganœ ga pa nœ. ¹⁷ Ndjaba za lima awa akwa fœ azœ lœ awa nœ Moyize, kashe Ŷtsho lœsu nœ ye œdœ pe adja o'o nœ ye na ga ndœ azœ dœ awa nœ Yisu Kristu. ¹⁸ Adja uzu bale wuwu Ndjaba nene, kashe Gbolo nœ Ndjaba tshebale á tshe kœdœ Ndjaba, yé á sœ awa bale dœ Abanœ, œshe dá yisœ Ndjaba fœ azœ.

O'o á Yowane pa tœ upu nœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 3.1-12; Mar 1.2-8; Luk 3.15-17)

¹⁹ Yé asœke kœdœ o'o á Yowane pa lima lœkœ á agbozu tshapa Ayuda á endje lœ lima lœ Yerusaleme vwa lima anganga Ndjaba œdœ pe alevite ndœ kœyu she adœke: «(E)œ kœdœ uzu dœ e?» ²⁰ Tshe vwavwara lima tœ ye tœ kœgi o'o nene, tshe pa lima o'ara adœke: «Mœ doédœ Kristu* nene.» ²¹ Á endje kœyu she adœke: «Ataa, 6œ kœdœ má œdœ e? (E)œ kœdœ Eliya a?» Á tshe kœgi adœke: «Mœ doédœ she nene.» «(E)œ kœdœ ayi kœgbara o'o a?» Á tshe kœgi adœke: «(E)œ.» ²² Endje kœpa fœ she adœke: «Atamœ, œœœ kœdœ má dœ e? Mbœrœ œ li adœke 'a gu dœ o'o fœ azu á endje vwa 'a. Bœ pa kotoo tœ zœ dœ tœ zœ a?» ²³ Á tshe gi fœ endje adœke: «(E)œ kœdœ

“tshama á sœ kœki 6a lœ kpagasho adœke, 'e guma ala awa Gbozu!”

Bata ayi kœgbara o'o Isaya pa lima.

²⁴ Andaa azu á endje vwa lima endje fœ Yowane kœdœ lima Afarisayi. ²⁵ Endje kpa yu she adœke: «(E)œ 6œ kœdœdœ Kristu nene, 6œ doédœ Eliya nene, á doédœ ndje

* 1.20 1.20 Kristu yindœ kœpa dœ o'o ama Ebre adœke Masiya

ayi kœgbara o'o nene, mbœrœ gade á 6œ sœ kœza batisimu fœ azu a?» ²⁶ Yowane kœgi fœ endje adœke: «Mœ sœ kœza batisimu fœ azu á la ungu. Kashe anga uzu bale sœ ugurutœ 'e á 'e wuwusœ ye nene, ²⁷ tshe na manda mœ, yé mœ li kœzu uwu œrada nœ ye nene.» ²⁸ Œeneke kœ mbœrœ lima tœ endje á la lœ Betani á kele ungu Yœrdane á tœ osho á Yowane sœ lima kœza batisimu fœ azu tœnœ.

Yisu kœdœ Aya Pata nœ Ndjaba

²⁹ Osho kœrœ pa nœ, Yowane wu Yisu kœna ga ndœ ye á pa adœke: «Wu Aya Pata nœ Ndjaba á tshe gi ekperœ pa azu tshapashœ. ³⁰ Œshe dá mœ pa lima o'o tœ upu nœ ye adœke: «Anga uzu bale œ na manda mœ, kashe tshe ropa mœ ye; gbambanœ nene, utshunœ adœke mœ wuta ga pa osho asœ, tshe sœ lima zœ.» ³¹ Œmœ ndje, mœ wuwu lima sœ ye nene, kashe mœ na kœza batisimu á la ungu á kœmbœrœ adœke azu Israyele kœwusœ ye.»

³² Yowane kpa pa adœke: «Mœ wu Œtsho Ishiri bata mbepa á tshe to á la lafo á jerœ kœsœ ga pa ye. ³³ Yé mœ wuwu lima damba sœ ye nene, kashe Ndjaba á tshe vwa mœ ndœ kœza batisimu fœ azu á la ungu dá pa fœ mœ adœke: «Uzu á 6œ wu Ishiri kœjerœ kœsœ ga pa ye, œshe dá za batisimu nœ Œtsho Ishiri fœ azu.» ³⁴ Yé œmœ, mœ wu lima yeka á sœ kœpa tœ upu nœ ye adœke, œshe kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.»

Ali ayambarœ nœ Yisu

³⁵ Olo bale manda nœ, Yowane kpa sœ lima kpœtœ oshonœ asœmœ dœ anga ayambarœ nœ ye bisha. ³⁶ Lœkœ á tshe wu Yisu kœro tœnœ, tshe pa adœke: «Wu Aya Pata nœ Ndjaba.» ³⁷ Ayambarœ nœ Yowane dji o'onœ á tshe pa lima asœmœ yé œ na manda Yisu. ³⁸ Yisu fatœ ye ngarr œ wu, endje sœ kœna manda œne, á yu endje adœke: «'E sœ kœpara gade?» Endje gi fœ she adœke: «Rabi, 6œ sœ kœlo bata a?» ³⁹ Tshe gi fœ endje adœke: «'E na gamœ yeka á kœwu.» Œ sœ lima ada œb vana manda kakpi œb. Endje na lima, œ wu osho á tshe sœ lima kœlo tœnœ, yé œ sœ lima kpœtœmœ awa bale dœ she.

⁴⁰ Anga bale ugurutœ abishanœ á endje dji o'o ama Yowane, á na manda Yisu asœmœ kœdœ lima Andere, aya Shimu Petro. ⁴¹ Tshe na utshunœ œ gbœ ayanœ dœ Shimu, á pa fœ she adœke: «'A gbœ Masiya» – Œ yindœ kœpa adœke «Kristu», – ⁴² Tshe to Shimu na ga ndœ Yisu. Á Yisu kœshokœ she kukuku, á kœpa adœke: «Œ6œ kœdœ Shimu, gbolo nœ Yowane. Endje e 6œ Sefase.» – Œ yindœ kœpa adœke «Petro».

Yisu e Afilipo dœ Natanaye

⁴³ Osho kœrœ pa nœ, Yisu gbe kœkwa ga lœ Galilayi. Tshe gbœ lima Filipino á pa fœ she adœke: «Na manda mœ!» ⁴⁴ Andaa Filipino kœdœ lima uzu tshalakpi Betesayida, osho á endje zu Andere œdœ Petro tœnœ. ⁴⁵ Manda nœ, Filipino na œ gbœ Natanaye á pa fœ she adœke: «'A gbœ uzunœ á endje sú o'o lima tœ upu nœ ye ga la awa akwa nœ Moyize œdœ aayi kœgbara o'o: Œshe kœdœ Yisu, gbolo nœ Yozefu uzu tshalakpi Nazarete.» ⁴⁶ Á Natanaye kœyu she adœke: «Lœ Nazarete, adja anga œtshœrœ œ wuta zœ a?» Á Filipino kœpa fœ she adœke: «Na gamœ, yé œ wu.»

⁴⁷ Yisu wu Natanaye kœna lima ga ndœ ye, á pa tœ ye adœke: «Tsheneke kœdœ adja uzu Israyele, tshe pa kolœ adja o'o fœ azu.» ⁴⁸ Yeka á Natanaye kœyu she adœke: «Bœ wusœ mœ bata a?» Yisu kœpa fœ she adœke: «Lœkœ á 6œ sœ á tshakudu œyœ fige, mœ wu 6œ utshunœ adœke Filipino e 6œ.» ⁴⁹ Natanaye kœpa fœ she adœke: «Rabi, 6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, 6œ kœdœ gbözugo nœ azu Israyele.» ⁵⁰ Yisu kœgi fœ she adœke: «Bœ sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ mbœrœ á mœ pa fœ 6œ adœke mœ wu má 6œ á tshakudu œyœ fige a? Bœ kpa wu ogboro œrœ á ropa œneke.» ⁵¹ Á Yisu kpa kœpa adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, 'e wu bala tshalafœ kœkœrœ tœnœ dœ aandjelu nœ Ndjaba kœœ kœjerœ pa Gbolo nœ uzu.»

2

Angbo totœ á la lakpi Kanana

¹ Olo bisha manda nœ, angbo totœ sœ lima á la lakpi Kanana lœ ogo Galilayi. Ayi Yisu sœ lima á zœ. ² Yé endje e ndje lima Yisu dœ ayambarœ nœ ye kœna ndœ angbonœ. ³ Bata vinu ka lima ye, ayi Yisu pa fœ she adœke: «Azu kpa gugu dœ vinu nene.» ⁴ Kashe Yisu gi fœ she adœke: «Yashe, o'o gade tœ zœ dœ mœ a? Ada œb nœ mœ lili damba nene.» ⁵ Ayinœ kœpa fœ azu kœmbœrœ akwa adœke: «'E mbœrœ œneke kœ á tshe pa tœnœ fœ 'e adœke 'e mbœrœ.»

⁶ Ngarambo mindu dœ bale á endje mbœrœ dœ badja lœ lima kpœtœmœ. Ayuda mbœrœ lima ngarambonœ asœmœ mbœrœ kœdjutœ dœ kotœ endje utshu kœ'e Ndjaba. Tshelœ ngarambo bale dœ bale li lima litere ndœ dœ kama bale (100). ⁷ Yisu pa fœ ayi akwa adœke: «'E su ungu pete ga lœ ngarambonœ asœke.» Endje su ungu ga lœ nœ yé œ su pete pete. ⁸ Á Yisu pa fœ endje adœke: «Ngongœ asœke, 'e su, œ na dœ tœnœ fœ ayengœ angbonœ.» Yé endje sú œ na dœ tœnœ fœ she. ⁹ Tshe dji œtshœ ungunœ á wuta lima vinu. Tshe wuwu lima sœ osho á vinunœ to tœnœ nene, kashe ayi akwanœ á endje sú lima ungunœ, á na dœ tœnœ fœ she dá wu lima sœ nœ. Tshe e ndje yakoshe

totœnce, ¹⁰ á pa fœ she adœke: «Uzu kô tœ 6alima tœ kœsu ala vinu fœ azu lœ angbo, yé azu kœndjo œerr á kœmbœrœ endje yekane á aa su sabala manda nœ. Kashe 6œ gbœndœ ala vinuœ œerr ga tœ ngœngœ asœke a!»

¹¹ Ali kœtetœ kœmbœrœ ambárá afá nœ Yisu sœ lima 6a lakpi Kanana, lœ ogo Galilayi. Tshe ma lima mokô nœ ye lœ awa kœfa œœrœncœ asœke, yé ayambarœ nœ ye sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ ye. ¹² Manda nœ, tshe jœrœ lima ga lœ Kaparnawumu awa bale dœ ayinœ, dœ aayanœ œœdœ pe ayambarœ nœ ye. (œndœ endje didi lima 6a zœ nene.

Yisu gœrô aayi kœka œœrœ lœ anda Tepelo (Wu 6a tœ Mat 21.12-17; Mar 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Bata olo angbo pake nœ Ayuda ndo lima ye, Yisu ô lima ga lœ Yerusaleme. ¹⁴ Kœli she ga lœ Tepelonœ atake, tshe gbô azu á endje lœ tœ kœka angombe, apata œœdœ pe ambepa. Tshe gbô ndje lima azu kœyapa ngendja á endje lœ ga indirî meza nœ endje. ¹⁵ Kœwu ataa, tshe mbœrœ ndjapa dœ uwu, œ gœrô dœ endje kô, œœdœ apata œœdœ angombe nœ endje. Tshe gîgi tshelœ ngendja nœ aayi kœyapa ngendja, œ iwwi meza nœ endje. ¹⁶ Tshe pa fœ aayi kœka ambepa adœke: «'E gitœ 'e dœ œœrœ kô kpœke, 'e fafa anda nœ Aba mœ 6ata anda kœka œœrœ nœ 'e lœnœ nene.» ¹⁷ Ayambarœ nœ ye kœgbe dœ o'onœ á endje sù ga la Buku nœ Ndjaba adœke: «Uu Ndjaba, ayo á mœ sœ dœ tœncœ ga tœ anda nœ zœ ju mœ 6ata owô.»

¹⁸ Yé agbozu Ikrizia kœyu she adœke: «Ambárá afá gadœ dá 6œ mbœrœ yeka á kœema fœ 'a adœke 6œ gbô awa ndœ kœmbœrœ œœrœ atake a?» ¹⁹ Yisu gi fœ endje adœke: «'E ndî tshelœ anda Tepelo asœke, yé manda olo votô mœ kpa mœ anganœ ga mangba nœ.» ²⁰ Agbozu Ayudanœ kpa yu she adœke: «Endje mœ anda Tepelo asœke manda ngbugu zazu bisha dœ mindu dœ bale (46), yé œ6œ á 6œ sœ ke, 6œ li tœ kœmœ tœncœ manda olo votô a?» ²¹ Kashe Yisu pa lima tœ Tepelo nœ undu ye. ²² (Errr manda nœ, dœ lœkô á Ndjaba she lima Yisu lœ akuzu dá ayambarœ gbe dœ o'onœ á tshe pa lima tœncœ ataa. Endje yi lima ndœ o'o á Buku nœ Ndjaba pa œœdœ pe o'onœ á tshe pa.

Yisu wusœ lsu azœ

²³ Lœkô á Yisu sœ lima lœ Yerusaleme, dœ lœndô angbo pake, azu ndjoro sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ 'îri ye mbœrœ ambárá afá ndjoro á tshe sœ lima kœmbœrœ tœncœ. ²⁴ Kashe Yisu zaza lima lsu ye ga pa endje nene mbœrœ tshe wu lima sœ endje dœ ôtshœncœ. ²⁵ Ádá adœke endje pa lima o'o fœ she tœ upu nœ azu gugu nene, mbœrœ œshe dœ tœ ye tshe wu lima sœ o'o á sœ tœ lsu endje kô.

3

Yisu œœdœ Nikodeme

¹ Anga yakoshe bale á 'îri ye kœdœ Nikodeme, sœ lima ugurutœ Afarisayi, yé œ dœ lima anga gbozu tshapa Ayuda. ² Anga butshô bale, tshe na ga ndœ Yisu œ pa fœ she adœke: «Rabi, 'a wusœ nœ adœke Ndjaba dá vwa 6œ adœke 6œ yisœ œœrœ fœ 'a mbœrœ uzu œ li kœmbœrœ ambárá afá 6ata á 6œ mbœrœ asœke œœdœ Ndjaba kœsœsœ dœ she awa bale nene.» ³ Yé Yisu gi fœ she adœke: «Mœ pa fœ 6œ dœ œdjapu adœke, uzu bale œ li kœwu Ogo gbozu nœ Ndjaba nene œœdœ endje kpa kœzuzu she tœ bishœncœ nene.» ⁴ Nikodeme kœyu she adœke: «Mara gadœ dá uzu á tshe gbô ye á endje kpa zu she tœ bishœncœ a?»

⁵ Yisu gi fœ she adœke: «Mœ pa fœ 6œ dœ œdjapu adœke, uzu bale lili tœ kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba nene œœdœ endje kœzuzu she dœ awa nœ ungu œœdœ ndje dœ awa nœ Ôtshô Ishiri nene. ⁶ Eneke á to lœ undu uzu kœdœ undu uzu; yé œneke á to lœ Ishiri, kœdœ ishiri. ⁷ Uvuru zœ kpakpa lœ zœ nene mbœrœ o'onœ á mœ pa fœ 6œ adœke: «'E li adœke endje zu 'e lœ awa nœ tshalafo.» ⁸ Yugu sœ kœna tœ osho á yindœ nœ, yé 6œ sœ kœdjî œœncœ kashe 6œ wusœ osho á to tœncœ too osho á sœ kœna ga tœncœ nene. Asœke kœdœ mara œœrœ á sœ kœmbœrœtœtœ ye mbœrœ uzu kô á endje zu she lœ awa nœ Ishiri.»

⁹ Á Nikodeme kœpa fœ she adœke: «Mara œœrœ atake œ li kœmbœrœtœtœ ye koto o?» ¹⁰ Yisu gi fœ she adœke: «'E 6œ kœdœ ayi kœyisœrœ fœ azu Israyele yé 6œ wuwusœ œœrœncœ asœke nene a?» ¹¹ Mœ sœ kœpa fœ 6œ dœ œdjapu adœke: 'a sœ kœpa o'o tœ upu nœ œœrœ á 'a wusœ nœ œœdœ pe œneke á 'a wu, kashe 'e wu o'o nœ 'a gbambœncœ. ¹² (œdœ mœ kœpa o'o tœ œœrœ á sœ kœmbœrœtœtœ ye pa ôshô asœke fœ 'e á 'e kœdjidji mœ nene, 'e yi má ndœ o'o ama mœ kotoo œ kœsœ adœke mœ pa o'o tœ œœrœ á mbœrœtœtœ ye 6a lafo fœ 'e a?» ¹³ Gbambœncœ nene, uzu bale œ 6a lafo nene, kolœ Gbolo nœ uzu á tshe to 6a lafo á jœrœ ga ati.

¹⁴ «Bata Moyize i lima anga yakoro á endje mbœrœ she de yarakowo ga tœ ôyo ndœ kœti she ga lafo 6a lœ kpagagasho, awa bale azu œ za Gbolo nœ uzu œ ti she ga lafo, ¹⁵ yekane uzu kô á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, tshe gbô soro neke á ka nene. ¹⁶ Gbambœncœ nene, Ndjaba yindœ tshapashô waa yeka á vwa Gbolo nœ ye tshœbale adœke uzu kô á tshe yindœ ye, tshe tshu nene, kashe tshe sœ dœ soro á ka nene. ¹⁷ Ndjaba vwavwa Gbolo nœ ye ga pa ôshô mbœrœ kœwa ngbanga ga tœ tshapashô nene, kashe Ndjaba vwa she adœke tshapashô gbô kœshe lœ awa nœ ye.

¹⁸ «Uzu á tshe koesœe doe kœyindœere ga ndœ ye, Ndjaba œ wa ngbanga ga tœ ye nene. Kashe uzu á tshe koesœesœe doe kœyindœere ga ndœ ye nene, Ndjaba wa 6alima o'o ga tœ ye yé mbœere á tshe scœesœe doe kœyindœere ga ndœ i'iri Gbolo tshébale nœ Ndjaba nene. ¹⁹ Yé ngbanga kœwa tœnœ dœke: Ingbisho na ga pa tshapasho, kashe azu yindœ ubu osho kœropa ingbisho, mbœere akwa tshelœ endje sœ tœ ekpenœ. ²⁰ Atamœ, uzu kœ á tshe sœ kœmbœere ekperœ, yiangba ingbisho. Tshe na ga ndœ ingbisho nene kparawa adœke ekperœ nœ œne wuta ngbi ga ushu. ²¹ Kashe uzu á tshe te manda adja o'o, sœ kœna ga ndœ ingbisho adœke endje wu ngbi adœke akwa á tshe sœ kœmbœere tœnœ sœ kœliscœ Ndjaba.»

Yisu œdœ Yowane

²² Manda nœ, Yisu na awa bale doe ayambarœ nœ ye ga lœ ogo Yuda. Tshe lo lima awa bale doe endje 6a zœ yé œ sœ kœza lima batisimu fœ azu. ²³ Yowane za ndje lima batisimu fœ azu 6a lakpi Eno ndœ doe Salime mbœere ungu lœ lima kpœtœmœ waa. Azu sœ lima kœna ga ndœ ye yé œ sœ kœgbo batisimu. ²⁴ Andaa, endje zaza lima damba Yowane ga lœ kánga nene.

²⁵ ɔlœ bale, anga ayambarœ nœ Yowane te lima tœ kœgbugburu tshelœ o'o doe anga uzu Yuda bale tœ upu nœ kœdjutœ kote utshu nœ kœ'e Ndjaba. ²⁶ Endje na lima ga ndœ Yowane, œ yu lima she adœke: «Rabi, uzu á tshe sœ lima doe 6œ 6a atshi ungu Yœrdane, œshe á 6œ pa o'o tœ upu nœ ye asœmœ; wusœ nœ adœke, tshe sœ ndje kœza batisimu fœ azu yé azu kœ sœ kœna ga ndœ ye.» ²⁷ Yowane gi fœ endje adœke: «Uzu gbo kolœ œere á Ndjaba œ to fœ she.» ²⁸ E'e doe tœ 'e, 'e li kœpandœ nœ adœke 'e dji lima mœ kœpa adœke: «Mœ doœdoœ Kristu nene, kashe Ndjaba vwa mœ kœwuta utshunœ adœke tshe na.» ²⁹ Ayi kœto yashe kœdœ akœ yashe. Kashe yanga ayi kœto yashe œ ka kpœ indiri ye yeka á dji she. Tshe sœ doe yanga tœ kœdji tshadngœœ ayi kœto yashenœ. Yanganœ asœmœ kœdœ œnœ mœ, yé lœsu mœ sú ngœngœ asœ doe tœnœ pete. ³⁰ Ɛ li adœke uzunœ asœmœ wuta egerœ uzu, yé mœ sœ œnœ mœ teasho.

Uzu á tshe to 6a lafo

³¹ «Uzu á tshe to 6a lafo ropa œere kœ. Uzu tshapasho kœdœ uzu tshapasho yé tshe pa kolœ o'o tshapasho. Tsheneke á tshe to 6a lafo, ³² tshe sœ kœpa o'o tœ œere á tshe wu yé á dji. Kashe uzu bale yiyindœ œneke á tshe sœ kœmindœ nœ nene. ³³ Uzu á tshe kœyindœ o'o nœ ye, uzunœ asœmœ yi ndje ndœ nœ adœke Ndjaba pa kolœ adja o'o. ³⁴ Tsheneke á Ndjaba vwa she pa kolœ o'o

nœ Ndjaba mbœere fshiri nœ Ndjaba sœ lœ ye. ³⁵ Ndjaba Aba yindœ Gbolo nœ ye, yé œ za she tœ gbozu tshapa œere kœ. ³⁶ Uzu á tshe sœ doe kœyindœere ga ndœ Gbolonœ asœke, tshe gbo soro á ka nene. Kashe tsheneke á tshe kœwvaratœ ye tœ kœsœe doe kœyindœere ga ndœ Gbolonœ, tshe gbo soronœ nene, yé ókó nœ Ndjaba œ sœ waa pa ye.»

4

Yisu œdœ yashe Samariya

¹ Afarisayi dji lima ndœ nœ adœke Yisu sœ lima doe ayambarœ waa yé œ sœ kœza batisimu fœ azu kœropa Yowane. ² Kashe Yisu doe tœ ye zaza lima batisimu fœ azu nene, ayambarœ nœ ye dá sœ lima kœza batisimunœ. ³ ɔlœ á Yisu dji o'onœ á endje sœ lima kœpa tœnœ, tshe katœ ogo Yuda ti yé œ gu ga lœ Galilayi. ⁴ Andaa tœ kœgu she ga zœ, œ li lima adœke tshe ro to lœ ogo Samariya. ⁵ Tshe wuta ndœ doe anga tshalakpi Samariya á i'irinœ kœdœ Sishare. Sishare sœ ndœ doe kindœ á Yakobo za lima fœ gbolo nœ ye doe Yozefu. ⁶ Ɛtœnœ kœdœ ndje osho á kudu ungu nœ Yakobo sœ tœnœ. Yisu mœ lœ ana, yé œ sœ ga ati ga tœ ama kudu ungunœ. Ɛ sœ lima ndœ doe kakpi œlœ.*

⁷ Anga yashe Samariya bale na ndœ kœsu ungu á Yisu pa fœ she adœke: «Su ungu fœ mœ doe mœ ndjo.» ⁸ Ayambarœ nœ ye kœ wuta lima ga lœ ongo mbœere kœpara kœzirœ. ⁹ Yashe Samariyanœ kœpa fœ Yisu adœke: «Ɛ6œ kœdœ uzu Yuda, mbœere gadœ á 6œ eshondœ ungu kœndjo 6a ndœ œmœ doœ uzu Samariya?» Mbœere Ayuda mbœembœere 6alima ayo doe Asamariya nene ma! ¹⁰ Yisu kœgi fœ she adœke: «Ɛdœ 6œ kœwu má sœ œere á Ndjaba œ to, œdœ pe uzu á tshe esho ndœ ungu kœndjo ndœ zœ asœke; œfœ dá yu má she ndœ ungu yeka á tshe su má ungu á za soro fœ azu fœ 6œ.»

¹¹ Yashe Samariya kœyu she adœke: «Gbozu, 6œ scœesœe doe œere kœsu doe ungu nene, yé kudu ungunœ li waa, ataa 6œ gbo ungu á za soro fœ azu 6ata ma a? ¹² Ata 'a doe Yakobo dá za kudu ungunœ asœke fœ 'a. Tshe ndjo ndje lima ungunœ œshe doe agbolo nœ ye œœpe ye ayarœ nœ ye. Ataa 6œ gbe adœke 6œ ropa ye ye a?»

¹³ Yisu gi fœ she adœke: «Uzu kœ á tshe ndjo ungu asœke, tshe kpa sœ doe ogo ungu. ¹⁴ Kashe uzu á tshe ndjo ungu á mœ su fœ she, tshe kpa sœ doe ogo ungu nene. Gbambanœ nene, ungu á mœ su fœ she œ sœ lœ ye 6ata kumu ungu á za soro á ka nene.» ¹⁵ Yashe Samariya kœpa fœ she adœke: «Gbozu, su ungunœ á 6œ pa tœnœ asœke fœ mœ, adœke ogo ungu kpa mimi

* 4.6 4.6 Kakpi œlœ yindœ kœpa adœke ada œlœ mindu doe bale lindœ mara kœdi ada œlœ nœ azu Roma.

mœ nene yé mœ kpa nana kpœke ndœ kœsu ungu nene.»

¹⁶ Yisu kœpa fœ she adœke: «Na œ e ako zœ doé 'e kwatœ 'e doé she 6a ke.» ¹⁷ Yashe Samariya pa fœ she adœke: «Mœ gugu doé yakoshe nene.» Á Yisu kœpa fœ she adœke: «Adjapu adœke 6œ gugu doé yakoshe nene. ¹⁸ Gbambanœ nene, 6œ i ayakoshe mindu yé tsheneke á 6œ sœ doé she ngœngœ asœke doédœ ako zœ nene. Bœ pa adja o'o.»

¹⁹ Á yashe kœki paa adœke: «Gbozu, mœ wu adœke œbœ kœdoé ayi kœgbara o'o. ²⁰ Aata 'a donga Ndjaba pa kaga asœke, kashe e'e doé Ayuda, 'e pa adœke osho á li kœdonga Ndjaba tœnce kœdoé Yerusaleme.» ²¹ Yisu kœpa fœ she adœke: «Yashe, dji mœ kane. Anga ɔbœ œ to á 'e kpa donga Ndjaba Aba 6a pa kaga too 6a lœ Yerusaleme nene. ²² E'e doé Asamariya, 'e sœ kœdonga Ndjaba kashe 'e wuwusœ ye nene. Kashe a'a doé Ayuda, 'a sœ kœdonga Ndjaba neke á 'a wusœ ye mbœrœ kœshe wuta lœ awa nœ Ayuda. ²³ Kashe doé anga ɔbœ bale, yé ɔlœœ to ye, adja azu kœdonga Ndjaba, endje donga she doé Ishiri œdoé pe lœ adjapu. Gbambanœ nene, Ndjaba yindœ nœ adœke azu donga œne doé maranœ asœmœ. ²⁴ Ndjaba kœdoé Ishiri, yé endje á endje yindœ kœdonga she li kœdonga she doé Ishiri œdoé pe lœ adjapu.»

²⁵ Yashe Samariya kœpa fœ she adœke: «Mœ wusœ nœ adœke Masiya, á tshe kœdoé Kristu, œ na zœ. ɔbœ á tshe kœna, tshe mindœ œrœ kœ.» ²⁶ Yisu kœgi fœ she adœke: «œmœ kœdoé she, œmœ á mœ sœ kœpa o'onœ fœ 6œ asœke.»

²⁷ Doé lœndœœ asœmœ, ayambarœ nœ Yisu yi kumu endje, yé uvuru endje kpa lœ nœ tœ kœwu adœke tshe sœ kœpa o'o doé yashe. Kashe anga bale yuyu she nene adœke: «Bœ sœ kœpara gadé e? Too o'o gadé dá 'e sœ kœpa doé she a?» ²⁸ Yé yashenœ katœ lœsú ungu nœ ye ti kpœtœmœ, yé á kpagu kœpandœ nœ fœ azu 6a lakpi adœke: ²⁹ «'E na doé wu anga yakoshe bale á tshe sœ 6a e kane, tshe pandœ œrœ kœkœ á mœ mbœrœ fœ mœ. œErr á tshe doé ete Kristu a?» ³⁰ Aata, azu wuta lœ ongbo, œ na ga ndœ ye.

³¹ Kolœ kpœtœmœ, ayambarœ nœ ye tetœ kœtovworogbo she adœke tshe zi œrœ. Endje pa fœ she adœke: «Rabi, zi rœgo kane.» ³² Kashe Yisu gi fœ endje adœke: «Mœ sœ doé kœziroé á 'e wuwusœ nœ nene.» ³³ Ayambarœ kœtetœ kœyutœ endje ugu-rutœ endje adœke: «Ataa anga uzu na doé kœziroé fœ she a?»

³⁴ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Kœziroé nœ mœ doéke: œ li adœke mœ mbœrœ œrœ á ayi kœvwa mœ yindœ nœ, œdoé ndje kœgi akwa á tshe vwa mœ ndœ kœmbœrœ

tœnce ga tœ ndœngœlœœ. ³⁵ E'e, 'e sœ kœpa adœke: «œ sœpe yapu vana tœ kœkœ ngwarœ.» Kashe œmœ, mœ pa fœ 'e adœke, 'e wu kindi doé ɔtshœœ; leyœ dorœ ye œ sœ ndœœ tœ kœkœ tœnce! ³⁶ Uzu á tshe kœkœ, tshe gbœ ngendja tshangba akwa nœ ye, yé tshe ngbœ6a leyœœ mbœrœ soro á ka nene. Uzu á tshe lu leyœ ga lœ kindi doé pe tsheneke á tshe kœ, endje sœ doé yanga awa bale. ³⁷ Gbambanœ nene, azu pa anga gbaguru adœke: «Uzu gi ngwarœ kashe ayi kœkœ tœnce sœ kpi». ³⁸ Mœ vwa 'e ndœ kœkœ leyœ tshelœ kindi á œ doédœ 'e dá djo nene. Anga angbi azu dá djo kindœœ yeka á 'e li ga lœ akwanœ manda endje tœ kœkœ leyœœ.»

³⁹ Hli azu Samariya kpœlœ ongbonœ asœmœ sœ lima doé kœyindœrœ ga ndœ Yisu mbœrœ o'o á yashenœ pa adœke: «Tshe pandœ œrœ kœ á mœ mbœrœ, fœ mœ.»

⁴⁰ Ádánœ ataa, lœkœ azu Samariya na lima ga ndœ ye, endje ki lima ga tœ ye adœke tshe sœpe doé œne. Yisu mbœrœ lima kpœtœmœ olo bisha. ⁴¹ Anga azu kpi ndjoro kpa sœ ndje lima doé kœyindœrœ ga ndœ Yisu mbœrœ o'o á tshe sœ lima kœpa tœnce doé tœ ye. ⁴² Endje pa lima fœ yashenœ adœke: «Ngœngœ asœ, 'a sœsœ doé kœyindœrœ ga ndœ ye kolœ mbœrœ o'o á 6œ pa fœ 'a nene. 'A sœ doé kœyindœrœ ga ndœ ye mbœrœ 'a dji ndje o'o á tshe pa doé tœ ye. Yé 'a wusœ nœ adœke œshe kœdoé adja ayi kœshe azu tshapashœ.»

Yisu she gbolo nœ anga gbozu akwa nœ lita

(Wu 6a tœ Mat 8.5-13; Luk 7.1-10)

⁴³ Manda kœlo olo bisha kpœtœmœ, Yisu áafo œ na ga lœ Galilayi. ⁴⁴ Tshe pa lima doé tœ ye adœke: «Azu lilisœ ayi kœgbara o'o 6a lœ ogo nœ ye nene.» ⁴⁵ ɔbœ á tshe wuta ga lœ Galilayi, azu sœ doé yanga mbœrœ kœwuta she ga lœ ogo nœ endje; mbœrœ á endje na ndje lima ndœ angbo pake 6a lœ Yerusaleme, yé œ wu œrœ kœ á tshe mbœrœ lima.

⁴⁶ Tshe kwa lima tœ ye ga lakpi Kanana lœ ogo Galilayi 6a tœ osho á tshe fa lima ungu tœ vinu. Ba zœ, anga gbozu tshapa akwa nœ lita bale lakpi Kaparnawumu sœ lima doé gbolo yakoshe nœ ye á tshe sœ doé kœ6a. ⁴⁷ ɔbœ á tshe dji adœke Yisu to 6a lœ ogo Yuda œ na ga lœ Galilayi, tshe na ga ndœ ye, yé œ ki fœ she adœke tshe na œ she gbolo nœ œne á tshe yindœ kœtshu tœnce. ⁴⁸ Yé Yisu kœpa fœ she adœke: «œdoé 'e kœdjidji má ndœ ambará afá œdoé pe ɔtshœ akwa á azu pandœ nœ gooo asœke nene, 'e sœ má doé kœyindœrœ ga ndœ mœ nene.» ⁴⁹ Yé gbozu akwa nœ litanœ pa fœ she adœke: «Gbozu, wuta ga ndœ mœ utshunœ adœke gbolo nœ mœ kœtshu.» ⁵⁰ Yisu kœgi fœ she adœke «Gu zœ, gbolo nœ zœ she ye.» Yakoshe kœyindœ

o'o á Yisu pa fœ she, yé œ gu da ye. ⁵¹ Tshe sœ damba tœ awa kœgu she atake, aayi akwa nœ ye kœna para tshatshu ye á kœpa fœ she adœke: «Gbolo nœ zœ she bamama ye.» ⁵² Tshe yu endje adœke, gbolo nœ œne she dœ ada ɔɔ gade e? Endje kœpa fœ she adœke: «Ada ɔɔ bale manda kakpi ɔɔ* libi dá kɔbanœ katœ ye.» ⁵³ Aba gbolonœ kœwusœ nœ adœke kolœ dœ ada ɔɔnœ ascœmœ libi dá Yisu pa fœ œne adœke: «Gbolo nœ zœ she ye.» Ataa, œshe dœ pe azu tshascœnda nœ ye kœ endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu.

⁵⁴ Asœ kœdœ bisha ambarrá afá á Yisu mbœrœ lœkœ á tshe to 6a lœ Yuda á kwatœ ye ga lœ ogo Galilay.

5

Yisu she uzu á adaye tshu

¹ Manda nœ, anga angbo nœ Ayuda sœ lima 6a lœ Yerusalem, yé Yisu na ga tœnœ.

² Andaa 6a lœ ongonœ, endje dji lima ungu kœdjutœ kotœ azu á i'irincœ dœ o'o ama Ayuda kœdœ Betezata ndoo dœ manda gbagba nœ apata. Awa kœna ga tœ ungunœ sœ lima mindu, ³ yé aayi kɔba ndjoro lo lima lœ ala awanœ ascœmœ: Ayibula, azu á tshakala ada endje ndi œdœ pe endjeneke á ada endje tshu. [Endje sœ lima kœkate yakpa ungunœ kœturu tœnœ; ⁴ gbambanœ nene, anganœ andjelu sœ lima kœjerœ tœnœ yé œ sœ lima kœturu tœ ungu. Yekane ali ayi kɔfa á tshe kœjerœ ga lœ yakpa ungunœ, tshe she lima lœ kɔba nœ ye. Cœdœ kɔbanœ kœdœ lima kɔba gade gbaa, œ katœ ye*.] ⁵ Anga yakoshe bale á tshe lo lima dœ kɔba ngbugu zazu bale dœ ndjokpa dœ mindu dœ amanœ votœ (38) sœ lima kpœtœmœ. ⁶ Yisu wu she á tshe lo ga ati yé kœdji adœke œndœ ye di dœ kɔba tɔpanœ kpuru, tshe kœpa fœ she adœke: «Bœ yindœ kœshe tœnœ ye a?»

⁷ Ayi kɔbanœ kœgi o'o fœ she adœke: «Gbozu, mœ gugu dœ uzu á tshe kœnduru mœ ga la ngunœ lœkœ á yakpa ungunœ œ tetœ kœmbœrœ tœnœ nene. Mœ kœgea œerr adœke mœ wuta ga zœ atake, anga uzu jœrœ ga la nœ utshu mœ ye.» ⁸ Yisu pa fœ she adœke: «Aalafo, œ za kondja nœ zœ œ na ana.» ⁹ Trale ayi kɔba kœshe ye. Tshe afo, œ za kondja nœ ye, yé œ tetœ ana. Andaa œrœnœ ascœmœ kœ mbœrœ lima tœ endje dœ lœkœ sabata. ¹⁰ Ayuda kœpa fœ uzunœ á Yisu she she adœke: «Asœke kœdœ lœkœ sabata, œ lili adœke 6œ za kondja nœ zœ yé œ na ana dœ tœnœ nene.» ¹¹ Kashe tshe gi fœ endje adœke: «Uzunœ á tshe she mœ lœ kɔbanœ asœke, œshe dá pa fœ mœ adœke mœ za kondja nœ mœ, yé œ na

ana.» ¹² Endje kœyu she adœke: «Yakoshœnœ á tshe pa fœ 6œ adœke 6œ za kondja nœ zœ, yé œ na ana ascœmœ kœdœ œdœ e?»

¹³ Kashe ayikɔbanœ á Yisu she she kpa wuwu lima sœ ye nene mbœrœ tshe wuta lima œnœ ye lœ ukpulu azunœ á endje sœ lima kpœtœmœ ye.

¹⁴ Cœrr manda nœ, Yisu kœgbo she 6a lœ anda Tepelo á kœpa fœ she adœke: «Wu, 6œ she ngongœ asœ ye. Kpa mbœmbœrœ ekperœ nene kparawa adœke 6œ kpa gbo anga œgbo kɔba kœropa œneke nene.»

¹⁵ Yakoshe kœna, œ kœpandœ nœ fœ Ayuda adœke Yisu dá she œne. ¹⁶ Kotœ lœ kumunœ, Ayuda para lima awa kœza o'o fœ Yisu mbœrœ á tshe mbœrœ œrœnœ ascœmœ dœ lœkœ Sabata. ¹⁷ Kashe Yisu pa fœ endje adœke: «Aba mœ sœ kœmbœrœ akwa œerr kpesheke, yé œmœ ndje mœ sœ tœ kœmbœrœ akwa.» ¹⁸ Manda o'onœ á tshe pa ascœmœ, Ayuda para lima awa adœke œne wo she. Cœ dœdœ kolœ mbœrœ á tshe mbœrœ akwa dœ lœkœ sabata nene, kashe mbœrœ á tshe pa ndje adœke Ndjaba kœdœ adja Aba œne, á zatœ ye adœke œne li dœ she.

Tshagbozu nœ Gbolo nœ Ndjaba

¹⁹ Yisu za o'o yé œ pa fœ endje adœke: «Mœ pa fœ e dœ adjapu adœke, Gbolo nœ Ndjaba lili kœmbœrœ œrœ á to tœ ɔsu ye dœ tœ ye nene, kashe tshe mbœrœ œrœ á tshe wu abanœ kœmbœrœ tœnœ. Gbambanœ nene, œrœ á Aba œ mbœrœ dá Gbolo œ mbœrœ adja tœnœ. ²⁰ Mbœrœ Aba yindœ Gbolo, tshe sœ kœyisœ œneke kœ á tshe mbœrœ fœ she. Tshe kpa yisœ ogboro œrœ kœropa œneke fœ she adœke 'e kœwu, uvuru 'e kpa lœ nœ. ²¹ Bata Aba œ she akuzu á za soro fœ endje, awa bale Gbolo œ za soro fœ azu neke á tshe yindœ kœza fœ endje. ²² Aba œ wa ngbanga ga tœ uzu bale nene, kashe tshe za Gbolo nœ ye tœ gbozu kœwa ngbanga pa azu, ²³ adœke azu kœ lisœ Gbolo 6ata á endje li ndje œsœ Abanœ. Uzu á tshe kœlilisœ Gbolo nene, tshe lili ndje œsœ Abanœ á tshe vwa she nene.

²⁴ «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke uzu á tshe dji o'o ama mœ, á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ tsheneke á tshe vwa mœ asœke, uzunœ sœ dœ soro á ka nene. Mœ wa œgbo ngbanga ga tœ ye nene, kashe tshe wuta lœ kuzu, yé tshe sœ dœ soro. ²⁵ Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, lœndœnœ sœ kœna tœnœ, yé œ na ngongœ asœ ye, akuzu œ dji tshama Gbolo nœ Ndjaba. Yé endjeneke á endje dji tshama ye, endje sœ dœ soro. ²⁶ Gbambanœ nene, 6ata Aba kœdœ soro dœ tœ ye, awa bale tshe za fœ

† 4.52 4.52 Ada ɔɔ bale manda kakpi ɔɔ: Cœ yindœ kœpa adœke ada ɔɔ ndjokpa dœ votœ lindœ mara kœdi ada ɔɔ nœ azu Roma. * 5.4 5.4 O'o á endje sũ ga lœ oporo gbamangincœ asœke gugu ala anga ongoro buku nene.

Gbolo kœdœ soro dœ tœ ye. ²⁷ Yé tshe za Gbolo tœ gbozu kœwa ngbanga pa azu mbœrœ œshe kœdœ Gbolo noœ uzu.

²⁸ «Adja 'e koko ama 'e ti œsœ nene! Gbambancœ nene, anga œlœ sœ kœna tœnœ, á akuzu kœ á endje sœ lœ koto œ dji tshama ye, ²⁹ yeka endjeneke á endje mbœrœ lima œtshœrœ, Ndjaba œ she endje mbœrœ kœgbo soro, kashe endjeneke á endje mbœrœ ekperœ, Ndjaba œ she endje adœke Gbolo noœ uzu wa œgbo ngbanga pa endje.

³⁰ «Emœ, mœ lili kœmbœrœ œrœ á to 6a lœsu mœ dœ tœ mœ nene. Mœ wa ngbanga kœli dœ œneke á mœ sœ kœdji tœnœ yé kœwa ngbanga noœ mœ sœ ndjii mbœrœ mœ sœsœ kœpara awa kœmbœrœ œrœ á to 6a lœsu mœ nene, kashe œneke á lœsu ayi kœvwa mœ yindœ noœ.»

Erœ á má adœke Ndjaba vwa Yisu

³¹ «Edœ mœ kœpa o'o tœ upu noœ mœ dœ tœ mœ, uzu bale á tshe dji mœ gugu nene. ³² Kashe œdœ anga ngbi uzu kœpa o'o tœ upu noœ mœ, mœ wusœ noœ adœke o'onœ á tshe pa tœ upu noœ mœ ascœmœ dœ adja o'o. ³³ 'E vwa lima azu fœ Yowane, yé tshe pa lima o'o tœ upu noœ adja o'o. ³⁴ Tœ œmœ, mœ sœsœ dœ ogo adœke uzu pa o'o tœ upu noœ mœ nene, kashe mœ sœ kœpa o'o ataa adœke 'e gbo kœshe. ³⁵ Yowane sœ lima 6ata miinda á endje ta owo ga tœ noœ yé á tshi. 'E yi lima ndœ kœsœ dœ yanga lœ anga osho tœ ishiri ye. ³⁶ Andaa, mœ sœ dœ anga œrœ á pa o'o tœ upu noœ mœ á ropa o'o á Yowane pa. Etœnœ kœdœ akwa á Aba za fœ mœ adœke mœ mbœrœ. Mœ sœ kœmbœrœ tœnœ yé œtœncœ dá sœ kœpa o'o tœ upu noœ mœ adœke Aba vwa mœ.

³⁷ «Aba á tshe vwa mœ pa o'o tœ upu noœ mœ dœ tœ ye. Kashe bale 'e djidji tshama ye yé 'e wuwu tshatshu ye nene, ³⁸ yé 'e sœsœ kœgbo ndœ o'o ama ye ga tœ lœsu 'e nene mbœrœ á 'e sœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ayi avwa noœ ye nene. ³⁹ 'E sœ kœyamba Buku noœ Ndjaba mbœrœ á 'e gbe kœgbo soro á ka nene lœ awancœ: Andaa, œtœncœ dá sœ kœpa o'o tœ upu noœ mœ. ⁴⁰ Yé 'e yiyindœ kœna ga ndœ mœ yeka á kœgbo adja soro nene.

⁴¹ «Mœ gbege adœke azu donga mœ nene. ⁴² Kashe mœ wusœ 'e ye. 'E sœsœ dœ kœyindœsho ga ndœ Ndjaba nene. ⁴³ Aba mœ dá vwa mœ yé 'e vwaratœ 'e kœza osho kœsœ fœ mœ. Kashe œdœ anga uzu kœna dœ mara noœ ye dœ tœ ye bale, 'e za osho kœsœ fœ she ye. ⁴⁴ 'E yindœ kœdonga kolœ anga 'e, yé á endje kœdonga ndje 'e. Kashe 'e papara awa adœke kolœ Ndjaba kœdonga 'e nene asœke, ataa 'e sœ má dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ koto o? ⁴⁵ Kashe 'e gbege

adœke mœ va œtœ 'e fœ Aba mœ nene. Kolœ Moyize á 'e ko lima lœsu 'e ga tœ ye ascœmœ, œshe dá va œtœ 'e. ⁴⁶ Edœ 'e kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Moyize, 'e sœ má ndje dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ mbœrœ tshe sũ mbetinœ tœ upu noœ mœ. ⁴⁷ Kashe 6ata 'e yiyindœ o'o á tshe sũ nene, 'e yi má ndœ o'o ama mœ koto o?»

6

Yisu to rœgo fœ azu kutu mindu (5.000)

(Wu 6a tœ Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹ Manda noœ, Yisu zu ga atshi egerœ ungu adanga Galilayi á anga 'iririncœ kœdœ ndje Tiberiade. ² Azu ndjoro sœ lima kœna manda ye mbœrœ á endje wu ambará afá á tshe sœ lima kœmbœrœ tœnœ lœ kœshe aayi kœfa ascœmœ. ³ Mbœrœ tœnœ atamœ, Yisu œ ga pa kaga yé œ sœ ga ati awa bale dœ ayambarœ noœ ye. ⁴ E sœ lima ndoo dœ Pake á dœ angbo noœ Ayuda. ⁵ Yisu mesho, œ wu azu ndjoro á endje sœ tœ kœna ga ndœ ye. Á kœyu Filipino adœke: «A yœ kœzirœ kpœta yeka á to fœ azunœ asœke á endje kœzi a?» ⁶ Tshe yu lima oshonœ ataa tœ kœwu lœsu Filipino, gbambancœ nene, tshe wu lima sœ œrœ á li adœke tshe mbœrœ ye.

⁷ Filipino kœgi fœ she adœke: «Edœ a kœyœ ndje kœzirœ mangba denari kama bisha* gbaa, œ li adœke uzu dœ uzu gbo teasho teasho nene.» ⁸ Yé anga yambarœ bale á 'iri ye kœdœ Andere, aya Shimu Petro kœpa fœ she adœke: ⁹ «Anga ovoro gbolo yakoshe kpœke sœ dœ mapa mindu á endje mbœrœ dœ zuwa orje œdœ pe ageatshalangu bisha kashe œ li mbœrœ azunœ kœkœ asœke za a?» ¹⁰ Yisu kœpa adœke: «'E pa fœ azu adœke endje lœ ga ati.» Yé endje kœsœ ga ati ga pa gusu á sœ lima yaba yaba kpœtœmœ. Ayakoshe sœ lima ga pa œrœ noœ kutu mindu (5.000). ¹¹ Yeka á Yisu ko manœncœ, á za avwala fœ Ndjaba, á kurutshelœncœ tœ azu á endje lœ lima kpœtœmœ. Tshe kpa ko ndje ageatshalangu, œ mbœrœ ndje awa bale, yé endje zi kœli dœ ogo noœ endje. ¹² Bata uvu azu su ye, Yisu pa fœ ayambarœ noœ ye adœke: «'E ngbœa udu œrœ á sœpe manda endje ga tœncœ adœke angancœ teasho yiyiwa nene.» ¹³ Endje ngbœa ama udu œrœncœ, yé kingi ndjokpa dœ bisha sũ dœ ndindi mapa manda azunœ á endje zi lima.

¹⁴ Azu wu ambará afá á Yisu mbœrœ ascœmœ œ pa adœke: «Adjapu, tsheneke kœdœ adja ayi kœgbara o'o noœ Ndjaba á tshe sœ kœna ga pa œshœ.» ¹⁵ Bata á Yisu wu lima sœ noœ adœke endje yindœ kœna kœza œne tœ œgbonœ adœke œne te gbozugo, tshe gi

* 6.7 Denari bale kœdœ ngendja tshangba akwa á uzu mbœrœ ndœ œlœ bale

lima tœe ye kpœtœmœe, yé œ ð dœ kuti ye ga pa kaga.

*Yisu na pa ungu dœ ada ye
(Wu 6a tœ Mat 14.22-33; Mar 6.45-53)*

¹⁶ Lœkœ á osho tetœ kœte mburumburu, ayambarœ nœe ye jœrœ ga tœ mangu egerœ ungu adanga, ¹⁷ endje ð lima ga lœ agba bale mbœrœe kœna ga lœ Kaparnawumu, 6a atshi ungunœe. Osho bu lima ye, yé Yisu yiyi lima damba kumu ye ga ndœ endje nene. ¹⁸ Egerœ yugu na kpikpiki, yé loko za tshalangu djigi. ¹⁹ Ayambarœ i kayi œ vwi endje tœ mangu ga tœ œrœe noé kelometere ndoo dœe mindu too mindu dœe bale, á endje kœwu Yisu kœna pa ungu gutœnœe ga tœ egerœ agba, yé awa litœe endje. ²⁰ Á Yisu kœpa fœe endje adœke: «Eœmœe dœmœe, awa mbœmbœrœe 'e nene!» ²¹ Endje yi lima ndœe nœe adœke tshe ð ga lœ egerœe agbanœe, kashe katsha, kumu egerœe agbanœe za ama osho ga tœe mangu á endje gbe lima kœna ga tœnœe.

Azu ndjoro para Yisu

²² Osho kœrœpa nœe, azunœe ndjoro á endje sœpe lima 6a atshi ungunœe wusœe nœe adœke egerœe agba sœpe bale yé Yisu œ lima ga lœ egerœe agba awa bale dœe ayambarœ nœe ye nene. Endje zu lima ungunœe dœe kuti endje. ²³ Kashe anga ogboro agba to 6a lakpi Tiberiade, yé œ na ndoo dœe oshonœe á endje zi lima mapa tœnœe manda kœza mershe nœe Gbozu Yisu fœe Ndjaba. ²⁴ Lœkœ á ukpulu azu wu adœke Yisu œdœe ayambarœ nœe ye sœsœe kpœtœmœe nene, endje ð ga lœ ogboro agbanœe asœmœe œ ro ga lœ Kaparnawumu mbœrœe kœpara Yisu.

Yisu kœdœe kœzirœe á za soro

²⁵ Endje gbo she 6a atshi ungunœe, yé á yu she adœke: «Rabi, 6œe wuta kpœke dœe ada œ koto o?» ²⁶ Yisu gi fœe endje adœke: «Mœ pa fœe 'e dœe adjapu adœke, 'e para awa mœe mbœrœe á 'e zi mapa á le 'e, kashe 'e para para mœe mbœrœe á 'e wu ambárá afá á mœe mbœrœe nene. ²⁷ Adja 'e mbœmbœrœe akwa mbœrœe kœgbo kœzirœe á ndi nene, kashe 'e mbœrœe akwa mbœrœe kœgbo kœzirœe á œndœnœe œ di, yé á to soro á ka nene fœe azu. Gbolo nœe uzu dá to kœzirœenœe asœmœe fœe 'e mbœrœe œshe dá Aba dœe Ndjaba za she ga pa ngande tshagbozu.»

²⁸ Endje kœgi fœe she adœke: «E li adœke 'a mbœrœe gadœe tœe kœmbœrœe akwa á Ndjaba yindœe nœe a?» ²⁹ Tshe kœgi fœe endje adœke: «Akwa á Ndjaba yindœe nœe adœke 'e mbœrœe, kœdœe kœsœe dœe kœyindœerœe ga ndœe tsheneke á tshe vwa she.» ³⁰ Endje kpa kœyu she adœke: «Kashe œbœe a, ambárá afá gadœe dá 6œe mbœrœe yeka á 'a kœwu yekane á kœyindœe o'o ama zœe a? Akwa gadœe dá 6œe mbœrœe a? ³¹ Aata 'a zi liya mane 6a

lœe kpagagasho 6ata á endje sú ala Buku nœe Ndjaba adœke: «Tshe to kœzirœe á dœe mapa á to 6a lafo fœe endje.» ³² Yisu kœgi fœe endje adœke: «Mœ pa fœe 'e dœe adjapu adœke, œ dœdœe Moyize dá to mapanœe á to liya 6a lafo fœe 'e nene, kashe Aba mœe dá sœe kœto adja mapa á to 6a lafo fœe 'e asœmœe. ³³ Gbambanœe nene, kœzirœe á Ndjaba œ to, kœdœe œneke á to 6a lafo yé á za soro fœe azu tshapashœnœe asœke.» ³⁴ Azunœe kœpa fœe she adœke: «Gbozu, to kolœe kœzirœenœe asœmœe sheko fœe 'a.»

³⁵ Yé Yisu kœpa fœe endje adœke: «Eœmœe kœdœe kœzirœe á za soro fœe azu. Uzu á tshe kœna ga ndœe mœe, ogo œ mi she bale nene yé uzu á tshe sœe dœe kœyindœerœe ga ndœe mœe, ogo ungu kpa mi she bale nene. ³⁶ Kashe mœe pa fœe 'e adœke: 'E wu mœe tako, yé 'e sœsœe dœe kœyindœerœe ga ndœe mœe nene. ³⁷ Azu neke á Aba ko endje fœe mœe, endje na ga ndœe mœe yé uzu á tshe na ga ndœe mœe, mœe za bala she vwi'i nene. ³⁸ Gbambanœe nene, mœe toto 6a lafo œe jœrœe tœe kœmbœrœe œrœe á losu mœe yindœe nœe nene, kashe mœe na mbœrœe kœmbœrœe œneke á losu ayi kœvwa mœe yindœe nœe. ³⁹ Eœrœe á losu ayi kœvwa mœe yindœe nœe adœke mœe mbœrœe dœe: Adja anga uzu bale ugurutœe azu á tshe ko endje fœe mœe yiyiwa nene kashe mœe she endje lœe kuzu dœe ndœngœlo olo. ⁴⁰ Eœrœe á losu Aba mœe yindœe nœe kœdœe adœke, uzu á tshe kœwu gbolo nœe ye, á kœsœe dœe kœyindœerœe ga ndœe ye, tshe gbo soro á ka nene, yé mœe she she lœe akuzu dœe ndœngœlo olo.»

⁴¹ Ti kpœtœmœe, Ayuda kœtetœe kœpulœema endje mbœrœe o'o á Yisu pa adœke: «Eœmœe kœdœe kœzirœe á to 6a lafo, yé á jœrœe.» ⁴² Endje kœpa adœke: «E dœdœe Yisu dœe na a, gbolo nœe Yozefu a? Á 'a wusœe abanœe dœe ayinœe ndje na a? Kotoo á tshe pa ngœngœ asœke adœke œne to 6a lafo á jœrœe a?» ⁴³ Yisu kœgi fœe endje adœke: «'E katœe kœpulœema 'e ugurutœe 'e ye na! ⁴⁴ Uzu bale œe li kœna ga ndœe mœe nene œdœe Aba á tshe vwa mœe kœtoto she na tœnœe nene, yekane á mœe kœshe she lœe akuzu dœe ndœngœlo olo. ⁴⁵ Endje sú ala mbeti nœe aayi kœgbara o'o adœke: "Ndjaba œe yisœe œrœe fœe azu kœko." Uzu kœ á tshe dji Aba, á yindœe œrœe á tshe yisœe nœe, tshe na ga ndœe mœe. ⁴⁶ E yindœe kœpa adœke uzu bale wuwu Aba nene, kolœe tsheneke á tshe to 6a ndœe Ndjaba; œshe dá wu Aba. ⁴⁷ Mœe sœe kœpa fœe 'e dœe adjapu adœke uzu tsheneke á tshe kœsœe dœe kœyindœerœe ga ndœe mœe, tshe sœe dœe soro á ka nene. ⁴⁸ Eœmœe kœdœe kœzirœe á za soro fœe azu. ⁴⁹ Aata 'e zi liya mane 6a lœe kpagagasho, yé endje tshu lima ye. ⁵⁰ Asœe kœdœe kœzirœe á to 6a lafo á jœrœe adœke, uzu á tshe kœzi, tshe tshu bala nene. ⁵¹ Eœmœe kœdœe

kœziroé á za soro fœ azu, œ to 6a lafo á jeroé asœke. Uzu á tshe kœzi kœziroénœ asœke, tshe sœ bala dœ soro á ka nene. Kœziroénœ á mœ za fœ she kœdœ songba mœ. Mœ za adœke tshapasho gbœ soro.»

⁵² Kolœ pa o'o asœke, ayuda te lima tœ kœyutœ endje ugurutœ endje dœ ogbœ adœke: «Kotoo á uzunœ asœke pa adœke œne za songba œne fœ azœ yekane á kœzi a?» ⁵³ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke œdœ 'e kœzizi songba Gbolo nœ uzu yé œ ndjo pe indji ye nene, 'e sœ dœ soro lœ 'e nene. ⁵⁴ Uzu tsheneke á tshe zi songba mœ, á ndjo ndje indji mœ, sœ dœ soro á ka nene, yé œmœ mœ she she lœ kuzu dœ ndanglo olo. ⁵⁵ Gbambancœ nene, songba mœ kœdœ adja kœziroé, yé indji mœ kœdœ adja kœndjoroé. ⁵⁶ Uzu á tshe zi songba mœ á ndjo indji mœ, sœ lœ mœ yé œmœ mœ sœ ndje lœ ye. ⁵⁷ Yé 6ata Aba á tshe vwa mœ sœ dœ soro á mœ sœ dœ soro lœ awa nœ ye, ataa uzu á tshe kœzi songba mœ, tshe gbœ soro lœ awa nœ mœ. ⁵⁸ Asœ kœdœ kœziroé á to 6a lafo á jeroé. E sœsœ 6ata kœziroé á aata 'e zi liya nene. Mbœroé endje zi liya kœziroé asœmœ yé endje tshu. Kashe uzu á tshe zi kœziroénœ asœke, tshe sœ dœ soro á ka nene.» ⁵⁹ Yisu pa lima o'onœ asœke 6a lœ Kaparnawumu, lœkœ á tshe sœ lima tœ kœyisœ œroé 6a lœ Sinagoga.

O'o á za soro fœ azu

⁶⁰ Manda kœdji she, ili ayambarœ nœ ye tetœ kœpa adœke: «O'onœ asœ gbœogbœ, adja œdœ dá dji a?»

⁶¹ Kashe 6ata á Yisu wu lima sœ nœ adœke ayambarœ nœ œne sœ tœ kœpuloœma endje, tshe pa fœ endje adœke: «Mbœroé gadœ á o'onœ asœke ndjingiwu tshelœ kumu 'e a? ⁶² E kœsœ má adœke 'e wu Gbolo nœ uzu kœ o ga tœ osho á tshe to lima tœnœ, œ sœ koto o? ⁶³ Ishiri dá za soro fœ azu. Okœ lili tœ kœmbœroé œroé ataa nene. O'onœ á mœ pa fœ 'e asœke kœdœ Ishiri œdœ pe soro. ⁶⁴ Kashe kolœ ugurutœ 'e asœke, anga endje á endje yiyindœ o'o ama mœ nene, endje lœ zœ.» Gbambancœ nene, Yisu wu lima sœ endjeneke á endje sœsœ dœ kœyindœroé nene œdœ pe tsheneke á tshe ka bala she. ⁶⁵ Á tshe kpa kœpa adœke: «Adja ádanœ á mœ pa fœ 'e adœke uzu bale œ na ga ndœ mœ nene œ kœdœdœ Aba dá za awa fœ she kœna tœnœ nene.»

⁶⁶ Kœto kpœtœmœ, ili anga ayambarœ nœ ye gite endje manda ye, yé œ katœ kœna tœ awa bale dœ she. ⁶⁷ Á Yisu kœyu ayambarœndjokpa dœ bisha adœke: «Ka e'e nœ 'e a, 'e gigitœ 'e nœ 'e nene a?» ⁶⁸ Yeka á Shimu Petro kœgi fœ she adœke: «Gbozu, 'a kpa na má ga ndœ uzu dé? E6œ dá sœ dœ o'onœ á za soro á ka nene. ⁶⁹ Á sœ

dœ kœyindœroé, yé 'a wusœ nœ adœke œ6œ kœdœ Eyerœ Uzu nœ Ndjaba.» ⁷⁰ Yisu pa fœ endje adœke: «Emœ dá ke 'e ndjokpa dœ bisha kashe ugurutœ 'e kœ, anga uzu bale kœdœ djaboro.» ⁷¹ Tshe sœ lima kœpa tœ Yudasi, gbolo nœ Shimu Isikariote mbœroé œshe kœdœ lima uzu á tshe ka Yisu. Eshœ kœdœ lima anga yambarœ ugurutœ andjokpa dœ bishancœ asœmœ.

7

Ogbœ lsu nœ aaya Yisu

¹ Manda nœ, Yisu sœ lima kœna lœ ogo Galilayi. Tshe yiya lima ndœ kœna lœ ogo Yuda nene mbœroé Ayuda sœ lima kœpara awa ndœ kœwo she. ² Andaa angbo nœ ayuda á dœ angbo gbanda tande ndo lima ye. ³ Aaya Yisu kœpa fœ she adœke: «Gite zœ kpœke, yé œ na ga lœ ogo Yuda adœke ayambarœ nœ zœ wu ndje akwa á 6œ sœ tœ kœmbœroé tœnœ. ⁴ Uzu mbœmbœroé œroé lœ ubunœ nene œdœ tshe kœgbe adœke azu wusœ œne. 'Bata á 6œ sœ kœmbœroé akwa atake, matœ zœ dœ tœnœ ga ushu tshapasho wusœ nœ.» ⁵ Gbambancœ nene, aayanœ dœ tœ endje sœsœ lima dœ kœyindœroé ga ndœ ye nene. ⁶ Yisu kœpa fœ endje adœke: «olo nœ mœ toto damba nene. Tœ e'e nœ 'e, olo kœ sœ dœ otshœnœ. ⁷ Tshapasho œ li tœ kœyiangba 'e nene, kashe œmœ, œ yiangba mœ mbœroé á mœ sœ kœpandœ nœ ngbi adœke akwa nœ ye sœ tœ ekpenœ. ⁸ 'E o ndœ angbonœ zœ. Kashe œmœ, mœ o ga zœ nene mbœroé olo nœ mœ toto damba nene.» ⁹ Manda kœpa o'onœ ataa, tshe sœpe lima ti lœ Galilayi.

Yisu na ga tœ angbo gbanda tande

¹⁰ Lœkœ á aayanœ áafo á ro ndœ angbonœ da ye, Yisu áalafo yaa œ na ndje ga zœ dœ mara adœke azu wuwusœ nœ nene. ¹¹ Dœ lœkœ á ala angbonœ dorœ, agbozu Ikriaia sœ lima kœpara she yé endje sœ lima kœyu osho adœke: «Tshe sœ kpœta a?» ¹² Endje ndiwiri lima o'o waa tœ upu nœ ye. Anga azu pa lima adœke: «Uzunœ asœke kœdœ otshœ uzu.» Yé anga endje pa ndje adœke: «E œ nene, œshe kœdœ ayi kœdjingili tshelœ kumu azuzu.» ¹³ Yé uzu bale papa o'o o'ara tœ upu nœ ye nene mbœroé á endje lœ lima dœ awa agbozu Ikriaia.

¹⁴ Kœwu adœke tshelœ angbonœ za, Yisu na lima ga lœ anda Tepelo, yé œ tetœ kœyisœ œroé. ¹⁵ Uvuru Ayuda kpa lima lœnœ, yé endje pa lima adœke: «Uzunœ asœ didi œroé nene, yé kotoo á tshe sœ dœ kœwusœroé tshaata a?»

¹⁶ Yisu kœgi o'o fœ endje adœke: «Eroénœ á mœ sœ kœyisœ nœ asœke toto 6a ndœ mœ nene, kashe œ to 6a ndœ tsheneke á tshe vwa mœ. ¹⁷ E dœ uzu kœgbe kœmbœroé œroéneke á Ndjaba yindœ nœ, tshe wusœ

nœ adœke kœyisœrœnœ asœke to 6a ndœ Ndjaba, too mœ sœ kœpa o'o tœ upu nœ mœ dœ tœ mœ. ¹⁸ Uzu á tshe sœ kœpa o'o tœ upu nœ ye dœ tœ ye, tshe sœ kœpara awa adœke azu donga œne. Kashe uzu tsheneke á tshe sœ kœpara awa adœke azu donga ayi kœvwa she, tshe kœdœ uzu nœ adja o'o, yé ekperœ gugu lœ ye nene. ¹⁹ Æ doédœ Moyize dá za liya awa akwa fœ 'e nene a? Kashe uzu bale ugurutœ 'e á tshe sœ kœmbœrœtœ ye liakanœ gugu nene. Mbœrœ gade á 'e sœ kœpara awa ndœ kœwo mœ a? ²⁰ Á ukpulu azunœ kœpa fœ she adœke: «Ekpe ishiri sœ pa zœ a! Æde dá sœ kœpara awa ndœ kœwo fœ a?»

²¹ Yisu kpa kœza o'o á kœpa fœ endje adœke: «Mœ mbœrœ kolœ akwa bale yé œvuru 'e kœkœ kpa lœnce ataa! ²² Moyize za liya o'o fœ 'e adœke 'e wa agbolo yakoshe nœ 'e tœ gaza. Æ doédœ Moyize kœdœ ali uzu kœmbœrœ tœnœ nene, kashe œ to liya 6a ndœ aata 'e, yé 'e sœ kœza ga tœ akwa dœ lœkœ Sabata. ²³ Á 'e kœwu adœke kœwa anga gbolo yakoshe dœ lœkœ Sabata kœndindi awa akwa nœ Moyize nene, mbœrœ gade á 'e so ókœ ga tœ mœ mbœrœ á mœ she uzu djigi dœ lœkœ sabata a? ²⁴ 'E katœ kœwa ngbanga liaka œrœ á 'e wu dœ ala 'e ye, kashe 'e wa ngbanga dœ mara á sœ ndjii kane.»

Adja Yisu kœdœ Masiya a?

²⁵ Anga azu lœ Yerusaleme sœ lima kœpa adœke: «Æ doédœ uzunœ á endje sœ kœpara she á kœwo she dœke nene a? ²⁶ 'E wu, œshe dá pa o'o o'ara á uzu kœpa o'o fœ she gugu nene asœke! Ataa agbozu tshapa azœ wu ete œsœnœ adœke œshe kœdœ Kristu ye na a? ²⁷ Andaa a wusœ osho á yakoshœncœ asœke to tœnœ ye, kashe Kristu, uzu bale œ wu bala sœ osho á tshe to tœnœ á yi kumu ye nene.»

²⁸ Yeka á Yisu á tshe sœ lima kœyisœ œrœ lœ anda Tepelonœ pa adœke: «'E wusœ mœ ye! 'E wu ndje sœ osho á mœ to tœnœ ye! Mœ nana dœ tœ mœ nene. Tsheneke á tshe vwa mœ, tshe kœdœ adja o'o; œshe á 'e wuwusœ ye nene asœmœ. ²⁹ Emœ, mœ wusœ ye mbœrœ á mœ to 6a indiri ye, yé œshe dá vwa mœ.» ³⁰ Endje para lima awa kœtepa ye kashe uzu bale toto lima kane ye ga tœ ye nene mbœrœ á olo ye lili damba lima nene. ³¹ Azu ndjoro lœ ukpulu azunœ sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ ye. Endje pa lima adœke: «Lœkœ á Kristu œ na, tshe mbœrœ ambárá afá kœrœpa œneke á tsheneke œ mbœrœ asœke ye a?»

³² Æneke á ukpulu azu sœ kœpulœma endje tœ upu nœ ye li ga lœ utu Afarisayi. Ataa, agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ Afarisayi vwa lima atshendjœrœ nœ endje

ndœ kœna kœtepa ye. ³³ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Mœ sœpe dœ 'e manda olo teasho, yé manda nœ, mœ gu ga ndœ tsheneke á tshe vwa mœ. ³⁴ 'E para bala mœ kashe 'e gbœ mœ nene. Gbambanœ nene, osho á mœ sœ tœnœ, 'e li kœna 6a zœ nene.» ³⁵ Ayuda kœte lima tœ kœyutœ endje ugurutœ endje adœke: «Tshe na má gata yekane á a gbœ she nene a? Tshe na manda azunœ á endje ndjotshelœtœ endje djelœ angbi azu* a? Tshe na ndœ kœyisœ œrœ fœ angbi azunœ a? ³⁶ Ádá o'onœ á tshe pa asœke kœdœ gade: 'E para bala mœ, kashe 'e gbœ mœ nene. Yé osho á mœ sœ tœnœ, 'e li kœna 6a zœ nene!»

Yisu pa o'o tœ upu nœ Ishiri

³⁷ Ndœngœlo olo kœka angbo kœdœ 6alima ikpili olo angbonœ. Dœ œlœncœ ascœmœ, Yisu ka lœ angbonœ œ tetœ kœmindœ o'o adœke: «Ædœ uzu kœsœ dœ ogo ungu, kaka tshe na ga ndœ mœ yé œ ndjo. ³⁸ Uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, egerœ ungu á za soro œ tara tœ lœsu ye, 6ata á endje sú ala Buku nœ Ndjaba.» ³⁹ Yisu pa lima o'onœ asœ tœ upu nœ Ishiri á azu á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye œ gbœ má. Yé Ndjaba zaza lima damba awa fœ azu kœgbœ Ishirinœ nene mbœrœ Ndjaba gigi mokœ nœ ye fœ she nene.

⁴⁰ Manda kœdji o'onœ asœke, anga azu lœ ukpulu azunœ pa lima adœke: «Adja tsheneke kœdœ ayi kœgbara o'o tako.» ⁴¹ Anga endje pa lima adœke: «Kristu dœmœ.» Kashe anga udu endje pa ndje lima adœke: «Adja Kristu œ li kœwuta lœ Gaillayi a? ⁴² Buku nœ Ndjaba papa adœke tshe wuta bala lœ aata Davidi yé œ sœ 6a lakpi Beteleme ogo obo Davidi nene a?» ⁴³ Ataa, azu kuru lima tshelœtœ endje kpœ lœ kumu Yisu. ⁴⁴ Anga endje yi lima ndœ kœtepa ye kashe uzu bale toto lima kane ye ga tœ ye nene.

Gbœ lœsu nœ agbozu yuda

⁴⁵ Atshendjœrœ gu lima ga ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ pe Afarisayi á endje pa fœ endje adœke: «Mbœrœ gade á 'e gugu dœ she nene a?» ⁴⁶ Atshendjœrœ kœgi adœke: «Bale anga uzu papa o'o 6ata yakoshe asœmœ nene.» ⁴⁷ Afarisayi kœpa fœ endje adœke: «'E'e kœ, tshe djingili ndje tshelœ kumu 'e a? ⁴⁸ Ædœ ugurutœ agbozu Ikriaia œdœ ugurutœ Afarisayi, anga uzu bale wuta dœ kœyindœrœ ga ndœ ye ye a? ⁴⁹ Azunœ ndjoro asœmœ, anga bale á tshe wusœ awa akwa gugu nene. Azu á endje darandœ endje dœmœ!»

⁵⁰ Kashe anga uzu bale ugurutœ Afarisayi á 'iri ye kœdœ Nikodeme, œshe á tshe na lima utshunœ ga ndœ Yisu, pa fœ endje adœke: ⁵¹ «Awa akwa nœ azœ wawa

* 7.35 7.35 Angbi azunœ asœke kœdœ Agreke á endje doédœ Ayuda nene

kœgbøndœ o'o ama mœ ga tœ lœsu 'e, 'e kœdœ adja ayambarœ nœ mœ. ³² Ataa, 'e wusœ adja o'o tœ upu nœ Ndjaba yé adja o'onœ œ ko 'e lœ kanga ga ushu ye.» ³³ Endje kœpa fœ she adœke: «Abrayamo kœdœ ata 'a yé 'a doédœ balima akanga nœ uzu nene. Kotoo á 6œ pa adœke 'a wuta lœ kanga ye a?» ³⁴ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, uzu kœ á tshe sœ kœsœ kœmbœrœ ekperœ, kœdœ kanga nœ ekperœ. ³⁵ Kanga sœsœ waa lœ anda nene, kashe gbolo anda dá sœ waa. ³⁶ Ædœ Gbolo kœko 'e ga ushu lœ kanga, 'e wuta adja lœnœ ye. ³⁷ Mœ wusœ nœ adœke Abrayamo kœdœ ata 'e. Kashe 'e sœ kœpara awa kœwo mœ mbœrœ á 'e yiyindœ kœdji o'o ama mœ nene. ³⁸ Mœ sœ kœpandœ œeneke á mœ wu 6a ndœ Aba mœ, yé 'e sœ kœmbœrœ œeneke á aba 'e mindœ nœ fœ 'e.»

³⁹ Endje kœpa fœ she adœke: «Aba 'a kœdœ Abrayamo.» Yé Yisu kœpa fœ endje adœke: «Ædœ 'e kœdœ agbolo nœ Abrayamo, 'e mbœrœ akwa nœ Abrayamo. ⁴⁰ Andaa, 'e sœ ngongœ asœ kœpara awa ndœ kœwo mœ, œmœ á mœ pa adja o'o á mœ dji 6a ndœ Ndjaba. Abrayamo mbœmbœrœ œrœ á li dœ tœnœ bale nene. ⁴¹ Kashe 'e, 'e sœ kœmbœrœ akwa nœ aba 'e.» Endje kœgi fœ she adœke: «'A doédœ agbolo gugati nene, 'a sœ kolœ dœ aba bale á tshe kœdœ Ndjaba.» ⁴² Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «Ædœ Ndjaba kœdœ má Aba 'e, 'e yi má ndœ mœ ye. Gbambancœ nene, mœ to 6a ndœ ye yeka á na asœke. Mœ nana dœ tœ mœ nene kashe œshe dá vwa mœ. ⁴³ Mbœrœ gadé á 'e sœsœ kœdji tshelœ kata o'o nœ mœ nene a? Mbœrœ gadé á 'e lili kœdji o'o ama mœ nene. ⁴⁴ Aba 'e, œshe kœdœ djaboro yé 'e sœ dœ ogo kœmbœrœ gbetshelœ nœ aba 'e. Tshe kœdœ ayi kœwo azu balima katshatsha. Tshe papa adja o'o nene mbœrœ adja o'o gugu lœ ye nene. Lokœ á tshe kœpa wala, mara kœpa o'o nœ ye dœmœ mbœrœ tshe kœdœ ayi wala œdœ aba wala. ⁴⁵ Kashe œmœ, mœ pa œmœ mœ adja o'o yé mbœrœ tœnœ ataa, 'e sœsœ kœdji mœ nene. ⁴⁶ Uzu dœ ugurutœ 'e kœ dá li kœma adœke mœ mbœrœ ekperœ a? Yé œdœ mœ kœpa adja o'o, mbœrœ ga dœ á 'e yiyindœ kœdji mœ nene a? ⁴⁷ Uzu tsheneke á tshe kœdœ uzu nœ Ndjaba, tshe dji o'o ama Ndjaba; 6ata 'e doédœ azu nœ Ndjaba nene, 'e li kœdji o'o ama mœ nene.»

Yisu œdœ Abrayamo

⁴⁸ Ayudancœ gi fœ Yisu adœke: «Ædœ 'a kœpa fœ 6œ adœke œbœ kœdœ uzu Samariya yé ekpe ishiri sœ pa zœ, 'a pa wala dœmœ a?» ⁴⁹ Yisu gi fœ endje adœke: «Mœ sœsœ dœ ekpe ishiri pa mœ nene, kashe mœ sœ kœlisœ Aba mœ yeka á 'e vwaratœ 'e kœlisœ mœ asœmœ. ⁵⁰ Mœ sœsœ kœpara

ndje adœke azu donga mœ nene. Kashe anga uzu sœ zœ á sœ kœmbœrœ adœke azu donga mœ yé œshe dá sœ kœwa o'o. ⁵¹ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ uzu kœsœ kœgbøndœ o'o ama mœ, tshe wu bala kuzu nene.»

⁵² Ayudancœ kœpa fœ she adœke: «Ngongœ asœ, 'a wusœ nœ adœke ekpe ishiri sœ pa zœ. Abrayamo tshu, aayi kœgbara o'o tshu ndje, yé œ6œ, 6œ pa adœke: "Uzu á tshe kœgbøndœ o'o ama zœ, tshe wu bala kuzu nene." ⁵³ Bœ gbe adœke 6œ ropa aba 'a dœ Abrayamo á tshe tshu ye a? Ædœ ndje aayi kœgbara o'o á endje tshu, ataa adja 6œ sœ kœzatœ zœ 6ata œdœ e?»

⁵⁴ Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «Ædœ mœ kœsœ má kœdongatœ mœ dœ tœ mœ, kœdongatœsho nœ mœ œ sœ má gbambancœ. Aba mœ dá sœ kœdonga mœ, œshe á 'e sœ kœpa tœ ye adœke: "Tshe kœdœ Ndjaba nœ 'a", ⁵⁵ andaa 'e wuwusœ ye nene. Ædœ mœ kœpa adœke mœ wuwusœ ye nene, mœ tsha ayi wala 6ata 'e. Kashe mœ wusœ ye yé mœ sœ kœgbøndœ o'o ama ye. ⁵⁶ Aba 'e dœ Abrayamo sœ lima dœ yanga dœ agbe adœke œne wu lœ kœzu dœ mœ. Tshe wu lima olonœ yé œ za lima yanga fœ she.»

⁵⁷ Ayudancœ kœgi fœ she adœke: «Bœ wuwuta damba dœ ungu zazu bisha dœ ndjokpa nene, yé 6œ pa adœke 6œ wu Abrayamo a?» ⁵⁸ Á Yisu kœgi fœ endje adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, utshu adœke endje zu Abrayamo, "mœ sœ zœ."» ⁵⁹ Ayudancœ kœko badja kœve dœ she, kashe Yisu zatœ ye yiwa tœnœ yé œ wuta lœ anda Tepelo ye.

9

Yisu she ayibula

¹ Jlo bale, Yisu sœ kœro tœnœ yé œ wu anga yakoshe bale á endje zu she ala ye bu trale. ² Ayambarœ nœ ye kœyu she adœke: «Rabi, mbœrœ gadé á endje zu yakoshe asœke trale ala ye bu a? Ataa, œ to lœ ekperœ nœ ye, too œ to lœ ekperœ nœ aayi kœzu she a?» ³ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Æ toto lœ ekperœ nœ ye too lœ ekperœ nœ aayi kœzu she nene. Kashe œeneke wuta ga tœ ye mbœrœ á Ndjaba kœyisœ akwa nœ ye lœ ye. ⁴ Bata á osho kœrœ, œ li adœke a mbœrœ akwa nœ uzu á tshe vwa mœ. Osho ndo tœ kœbu tœnœ, yé uzu bale kpa li tœ kœmbœrœ akwa nene. ⁵ Bata á mœ sœ damba pa tshapashœ, œmœ kœdœ ingbisho nœ tshapashœ.»

⁶ Manda kœpa o'onœ asœke, Yisu kœtu ngusha ga tœ osho, á kœmbœrœ kpata dœ tœnœ yé œ kœpi ga pa ala ayibulancœ, ⁷ á kœpa fœ she adœke: «Na œ djutœ kote zœ 6a la kudu ungu á endje dji á ta 'irincœ Silowe.»

– Ádá i'iri Silowe kœdœ «Ayi avwa» – Ayibula kœna œ kœdjuto kote ye yé kœfatœ ye ndœ kœgu she, tshe kœte lima tœ kœwu osho.

⁸ Amashenga nœ ye œdœ pe azu á endje sœ lima kœwu she kœ'eshondœ œrœ, yu lima tœ endje adœke: «Æ dœdœ Tsheneke á tshe sœ lima ati á sœ kœ'eshondœ œrœ dœke nene a?» ⁹ Anga azu pa lima adœke: «Æshe dœmœ.» Anga endje pa ndje adœke: «Æ œ, uzunœ tsha 6ata sheshe.» Kashe ayibulanœ yi lima ndœ nœ adœke: «Adja œmœ dœke.» ¹⁰ Endje kœyu she adœke: «Ala zœ kœrœ kotoo?» ¹¹ Tshe kœgi fœ endje adœke: «Yakoshœ á endje sœ kœ'e i'iri ye adœke Yisu dá mbœrœ kpata, á pi ga pa ala mœ yé á pa fœ mœ adœke: “Na dœ djuto kote zœ 6a la ungu Silowe.” Mœ na 6a zœ, yé manda kœdjuto kote mœ, ala mœ kœrœ ye.» ¹² Endje kœyu she adœke: «Uzunœ asœmœ sœ kpœta a?» Tshe kœgi fœ endje adœke: «Mœ wuwusœ nœ nene.»

Afarisayi yu ayibula

¹³ Anga azu to yakoshe á ala ye bu lima asœmœ natœnœ ga ndœ Afarisayi. ¹⁴ Andaa Yisu mbœrœ lima kpata á kœrœ ala ye dœ tœnœ dœ lœkœ sabata. ¹⁵ Afarisayi kœyu ndje œnœ endje yakoshe asœmœ tœ kœwusœ mara œrœ á mbœrœ fœ she adœke tshe tetœ kœwu osho. Tshe kœpa fœ endje adœke: «Tshe pi kpata ga pa ala mœ, mœ djuto kote mœ yé mœ sœ kœwu osho.» ¹⁶ Anga Afarisayi pa lima adœke: «Uzunœ asœke dœdœ uzu nœ Ndjaba nene mbœrœ á tshe mbœrœ œrœ asœ dœ lœkœ Sabata.» Anga endje pa ndje adœke: «Ayi kœmbœrœ ekperœ œ gbœ awa kœmbœrœ mara ambará afá atake kotoo?» Yé azu kuru lima tshelœtœ endje. ¹⁷ Afarisayi kpa kœyu ayibula á kœ6a nœ ye ka asœmœ adœke: «Yé œ6œ, 6œ sœ dœ o'o gadœ tœ upu nœ uzunœ á tshe mbœrœ á ala zœ kœrœ asœke a?» Tshe kœgi fœ endje adœke: «Æshe kœdœ ayi kœgbara o'o.»

¹⁸ Utshunœ adœke agbozu yudancœ e aayi kœzu she ndœ kœdji endje, endje yi yi lima ndœ nœ nene adœke ala yakoshœnœ bu lima yeka á ngœngœ asœke ala ye kœrœ. ¹⁹ Ayudancœ kœyu aayi kœzu she adœke: «Adja yakoshe asœ kœdœ gbolo yakoshe nœ 'e a? 'E pa adœke ala ye bu trale á 'e zu dœ she a? Ka œ mbœrœ kotoo ngœngœ asœ á tshe sœ kœmesho?» ²⁰ Ayi kœzu yakoshe sœmœ kœpa adœke «A wusœ nœ adœke œshe kœdœ gbolo nœ 'a yé ala ye bu trale yekane á 'a zu she dœ tœnœ. ²¹ Kashe 'a wuwusœ œrœ á mbœrœ adœke tshe tetœ kœwu osho ngœngœnœ asœke nene. 'A wuwu ndje sœ uzu á tshe kœrœ ala ye nene. 'E yu she, tshe dœdœ gbolo nene, tshe sœ dœ o'o kœpa fœ 'e.» ²² Aayi kœzu she pa lima o'o asœmœ ataa mbœrœ endje sœ lima dœ awa

agbozu yudancœ. Mbœrœ Ayuda guma lima o'o ugurutœ endje adœke: Uzu kœyindœ nœ adœke Yisu kœdœ Kristu, œ li adœke endje gœrœ she ga ushu lœ Sinagoga ye. ²³ Ádancœ á ayi kœzu ayibula pa lima adœke: «'E yu she, tshe dœdœ gbolo nene, tshe sœ dœ o'o kœpa fœ 'e.»

²⁴ Afarisayi kpa e yakoshe á tshe dœ lima ayibula yé œ kpa kœyu she adœke: «Pa adja o'o utshu Ndjaba. 'A wusœ nœ adœke uzu á tshe she 6œ kœdœ ayi kœmbœrœ ekperœ.»

²⁵ Tshe kœgi fœ endje adœke: «Mœ wuwusœ nœ nene œdœ œshe kœdœ ayi kœmbœrœ ekperœ. Kashe œneke á mœ wusœ nœ tshebale kœdœ adœke ala mœ bu lima ye, yé ngœngœ asœke mœ sœ kœwu osho.»

²⁶ Afarisayi kœyu she adœke: «Ærœ gadœ dá tshe mbœrœ fœ 6œ a? Adja gadœ dá mbœrœ adœke ala zœ kœrœ a?» ²⁷ Yakoshœnœ kœgi fœ endje adœke: «Mœ mindœ nœ fœ 'e kashe 'e vwaratœ 'e kœdji mœ ye. 'E kpa yindœ nœ adœke mœ pa bisha o'o gadœ e? 'E yi ndje má ndœ kœte ayambarœ nœ ye a?»

²⁸ Afarisayinœ kœtetœ kœgu she á kœpa fœ she adœke: «Adja œ6œ kœdœ yambarœ nœ ye, yé a'a, 'a kœdœ ayambarœ nœ Moyize. ²⁹ 'A wusœ nœ adœke Ndjaba pa lima o'o fœ Moyize kashe œshe asœmœ, 'a wuwusœ osho á tshe to tœnœ nene.» ³⁰ Yakoshe kœpa fœ endje adœke: «Kœdji œneke á 'e pa asœke, uvuru mœ kpa lœ nœ ye. Gbambancœ nene, 'e pa adœke 'e wuwusœ osho á tshe to tœnœ nene andaa œshe dá kœrœ ala mœ! ³¹ 'A wusœ nœ adœke, Ndjaba gi'o o' ndœ avwala nœ ayi kœmbœrœ ekperœ nene; kashe œdœ uzu kœsœ kœlisœ ye, á sœ kœmbœrœ œneke á tshe yindœ nœ, tshe gi' o'o ndœ avwala nœ ye. ³² Bale endje djidji 6alima o'o adœke anga uzu kœrœ ala uzu á endje zu she trale dœ bula nene. ³³ Æ kœdœdœ Ndjaba dá vwa yakoshe asœke nene, tshe mbœrœ má œrœ bale nene.» ³⁴ Afarisayi kœpa fœ she adœke: «Æ6œ á kœto tœ kœzu 6œ œrr kpesheke 6œ sœ kolœ ekperœ asœke, œrœ gadœ dá 6œ yindœ kœyisœ nœ fœ 'a!» Yé endje kœgœrœ she lœ Sinagoga ga ushu.

Ædœ kœdœ adja ayibula?

³⁵ Yisu dji adœke Afarisayi gœrœ yakoshe asœmœ ga ushu, yé œ na œ gbœ she á yu she adœke: «Adja 6œ sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolo nœ uzu zœ a?» ³⁶ Yakoshe asœmœ kœyu she adœke: «Gbozu, œshe kœdœ œdœ yeka á mœ kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye a?» ³⁷ Yisu kœgi fœ she adœke: «Bœ wu she ye, œshe dá sœ kœpa o'o fœ 6œ asœke.» ³⁸ Yakoshe kœpa fœ she adœke: «Gbozu, mœ sœ dœ kœyindœrœ.» Yé tshe kœgote ga utshu ye.

³⁹ Á Yisu kœpa adœke: «Mœ na ga pa tshapashœ asœke mbœrœ kœwa ngbanga, adœke aayibula sœ kœwu osho yé azu á endje sœ

lima kœwu osho te ayibula.»⁴⁰ Yekane anga Afarisayi á endje lœ ndje lima tœ œsœnœ, á sœ kœdji o'onœ asœmœ kœyu she adœke: «A'a, 6œ gbe adœke a'a ndje kœdœ aayibula a?»⁴¹ Yé Yisu kœgi fœ endje adœke: «Edœ 'e kœdœ má aayibula, 'e mbœrœ má ekperœ nene. Kashe 6ata ngœngœ asœ á 'e sœ kœpa adœke "a sœ kœwu osho zœ", ekperœ nœ 'e sœpe.»

10

Ndœma toro tœ upu nœ ayi kœgbœndœ apata

¹ Yisu kpa pa fœ endje adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ uzu kœkatœ kœli ga lœ gbagba nœ apata lœ manda nœ, á kœli tœ anga ogoro kpi, uzu asœmœ kœdœ ayingba too ayi kœndi œrœ. ² Kashe uzu tsheneke á tshe li ga lœ gbagba lœ manda nœ, kœdœ ayi kœgbœndœ apata. ³ Tshendjerœ manda sœ kœkœrœ manda fœ she yé apata sœ kœdji tshama ye. Apata á endje kœdœ endje nœ ye, tshe sœ kœ'e pata dœ pata dœ i'iri ye yé tshe sœ kœto endje wuta tœnœ ga ushu. ⁴ Lœkœ á tshe kœto endje wuta tœnœ kœ ga ushu, tshe te utshu endje yé apata yœrœ manda ye mbœrœ á endje sœ kœdji tshama ye kporo. ⁵ Bale apata œ yœrœ manda angbi uzu nene. Endje œ kparawa ye mbœrœ endje sœsœ kœdji tshama angbi azu kporo nene.»

⁶ Yisu pa lima ndœma toro asœke fœ azu kashe endje djidji lima tshelœ kata o'onœ á tshe gbe kœpa fœ endje nene.

Yisu, otshœ ayi kœgbœndœ apata

⁷ Yeka á Yisu kœpa adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, œmœ kœdœ manda gbagba nœ apata. ⁸ Azu kœ á endje na utshu mœ kœdœ ayingba œdœ aayi kœndi œrœ. Kashe apata djidji lima endje nene. ⁹ œmœ kœdœ manda. Uzu á tshe kœli dœ awa nœ mœ tshe gbœ bala soro. Tshe li bala, tshe wuta bala yé tshe gbœ bala kœzirœ nœ ye. ¹⁰ Ayingba sœ kœna kolœ ndœ kœzi angba, kœwœ œrœ œdœ kœndi tœnœ. (œmœ, mœ na adœke azu gbœ soro yé œ sœ dœ soro á ropa nœ.

¹¹ «œmœ kœdœ otshœ ayi kœgbœndœ apata. Otshœ ayi kœgbœndœ apata œ zatœ ye fœ kuzu mbœrœ endje. ¹² Uzu á tshe kœdœdœ ayi kœgbœndœ apata nene, tshe mbœrœ akwa ko ndœ ngendja, mbœrœ apata dœdœ endje nœ ye nene. Ataa œdœ tshe kœwu muru kœna tœnœ, tshe katœ apata ti œ kpa ye. Murunœ œ za anga pata yé œ ndjœ tshelœ udu endje ngbangbangba. ¹³ 'E wu œrœ á mbœrœ endje, gbambanœ nene, uzunœ sœ kolœ kœmbœrœ akwa mbœrœ ngendja yé œ sœsœ dœ oyo mbœrœ apata nene. ¹⁴ œmœ kœdœ otshœ ayi kœgbœndœ apata. Mœ wusœ apata nœ mœ yé endje wu

ndje sœ mœ,¹⁵ 6ata Aba wusœ mœ á mœ wu sœ ye, mœ sœ kœzatœ mœ fœ kuzu mbœrœ apata nœ mœ. ¹⁶ Mœ sœ dœ anga apata á endje sœsœ lœ gbagbanœ asœke nene. Mbœrœ endje asœmœ, œ li adœke mœ to ndje endje, endje dji bala tshama mœ yé endje œ wuta ukpulu apata tshebale œdœ ayi kœgbœndœ endje tshebale.

¹⁷ «Aba yindœ mœ mbœrœ á mœ sœ kœzatœ mœ fœ kuzu yeka manda nœ á mœ kpa sœ dœ soro. ¹⁸ œ sœsœ adœke anga uzu wo mœ nene, kashe œmœ dœ tœ mœ dá zatœ mœ fœ kuzu. Mœ sœ dœ gbœgbœ adœke mœ tshu, yé mœ sœ ndje dœ gbœgbœ adœke mœ kpa sœ dœ soro. Asœke kœdœ awa o'o á Aba mœ za fœ mœ.»

¹⁹ Kœpa kœpa o'o á Yisu pa asœmœ, Ayudanœ kpa kuru lima tshelœtœ endje. ²⁰ Yé ili endje ugurunœ pa lima adœke: «Ekpe ishiri sœ pa ye. Tshe sœ dœ iyi yé mbœrœ gadœ á 'e sœ kœdji she a?» ²¹ Anga udu endje kœpa adœke: «œ dœdœ o'o nœ uzu á tshe sœ dœ ekpe ishiri dœke nene. Anga ekpe ishiri mbœrœ 6alima adœke ayibula wu osho a?»

Ayuda vwaratœ endje tœ Yisu

²² œtœnœ kœdœ lima yapu á izi œ mi waa, lœkœ angbœ kœgbe dœ olo á endje za lima avwala pa anda Ndjaba 6a lœ Yerusaleme. ²³ Yisu sœ lima kœna œ kœgu 6a lœ Tepelo ngbœbœ tshakudu Kœlœne andanœ á endje e i'irinœ adœke Kœlœne nœ Salomo. ²⁴ Ayuda kœngbœatœ endje dji Yisu á kœpa fœ she adœke: «Bœ sœ tœ kœkate gadœ tœ kœpa má fœ 'a adœke œbœ kœdœ Kristu a? Pandœ nœ fœ 'a dœ 'a wusœ nœ ngbi.» ²⁵ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Mœ pandœ nœ fœ 'e kashe 'e sœsœ kœyindœ o'o ama nœ nene. Akwa á mœ sœ kœmbœrœ tœnœ dœ i'iri Aba mœ dá sœ kœpa o'o tœ upu nœ mœ. ²⁶ Kashe 'e sœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ nene mbœrœ á 'e dœdœ apata nœ mœ nene. ²⁷ Apata nœ mœ sœ kœdji tshama mœ, mœ wusœ endje yé endje sœ kœro manda mœ. ²⁸ Yé œmœ, mœ sœ kœza soro á ka nene fœ endje. Endje tshu bala bala nene, yé uzu á tshe ko endje tshakane mœ gugu nene. ²⁹ Aba mœ á tshe ko endje fœ mœ, tshe ropu azu kœ. Uzu bale á tshe sœ dœ gbœgbœ kœkakarœ œrœ tshakane Aba gugu nene. ³⁰ œmœ dœ Aba 'a sœ uzu bale.»

³¹ Ayudanœ kpa kœkœ lima badja adœke œne ve dœ she. ³² Kashe Yisu kœpa fœ endje adœke: «œmœ, mœ mbœrœ akwa ndjoro á to 6a ndœ Aba, yé 'e wu dœ ala 'e. Ataa akwa neketa dá 'e yindœ kœve mœ dœ badja mbœrœ tœnœ a?» ³³ Ayudanœ kœgi fœ she adœke: «œ dœdœ mbœrœ upu nœ oshœ akwa dá 'a yindœ kœve 6œ dœ badja nene, kashe 'a yindœ kœve 6œ kolœ mbœrœ á 6œ sœ kœgu œsœ Ndjaba. Bœ kœdœ kolœ uzu yé 6œ fatœ zœ tœ Ndjaba!»

³⁴ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Endje su ala awa akwa nœ 'e adœke: Mœ pa: "E'e kœdœ andjaba." ³⁵ Yé Ndjaba e endjeneke á tshe pa o'o fœ endje ala Buku nœ ye adœke andjaba. Andaa a wusœ nœ adœke œneke á endje sú ala Buku nœ Ndjaba œ sœpe waa dœ waa. ³⁶ Yé œmœ, Aba ke mœ yé œ vwa mœ ga pa tshapasho asœke. 'E pa adœke: "Mœ sœ kœgu œsœ Ndjaba" mbœrœ á mœ pa tœ mœ adœke mœ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba a? ³⁷ Œdœ mœ kœsœsœ kœmbœrœ akwa nœ Aba mœ nene, 'e vwaratœ 'e tœ kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ! ³⁸ Ká mœ kœsœ kœmbœrœ akwanœ zœ, á 'e kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ nene gbaa, œ yindœ akwanœ asœke yeka á 'e kœwu sœ nœ dœ otshœnœ adœke Aba sœ lœ mœ, yé mœ sœ lœ Aba.» ³⁹ Trale endje kpa kœpara awa tœ kœtepa ye á tshe kœtœ tshakane endje ye.

⁴⁰ Yisu kœkwatœ ye ga atshi ungu Yordane 6a tœ osho á Yowane te lima tœ kœza batisimu fœ azu yé á sœ 6a zœ. ⁴¹ Azu ndjoro sœ lima kœna ga ndœ ye yé á sœ lima kœpa adœke: «Yowane mbœmbœrœ lima ambará afá bale nene. Kashe o'o kœ á tshe pa lima tœ upu nœ yakoshe asœke, kœdœ lima adja o'o.» ⁴² Yé 6a zœ, azu ndjoro sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu.

11

Kuzu Lazaro

¹ Anga yakoshe bale á 'iri ye kœdœ Lazaro sœ lima dœ kœba. Tshe sœ lima 6a lœ Betani, 6a lakpi nœ Amareya dœ yingœnœ dœ Marta. ² Mareyanœ asœke kœdœ yashenœ á tshe su lima ungu yombo ga pa ada Yisu, á turu dœ sukumu ye. Œshe dá yingœnœ dœ Lazaro sœ lima dœ kœba. ³ Ayingœnœ bisha asœke vwa lima uzu mbœrœ kœpandœ nœ fœ Yisu adœke: «Gbozu, yanga zœ á 6œ yindœ ye sœ dœ kœba.» ⁴ Yisu djindœ o'onœ, œ pa adœke: «Kœba nœ Lazaro œ wo she nene, yé œ sœ mbœrœ kœyisœ mokœ nœ Ndjaba yekane á azu kœza mokœ fœ Gbolo nœ ye.»

⁵ Andaa Yisu yi lima ndœ Marta dœ yingœnœ œdœ pe lazaro. ⁶ Yisu dji adœke Lazaro sœ dœ kœba gbaa, kashe tshe kpa mbœrœ lima olo bisha tœ osho á tshe sœ lima tœnœ. ⁷ Manda nœ, tshe kœpa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «A kwatœ azœ, œ gu ga lœ ogo Yuda.» ⁸ Ayambarœnœ kœgi fœ she adœke: «Rabi, ngœngœ kœke, Ayudancœ yi lima ndœ kœve 6œ dœ badja yé 6œ kpa sœ kœgbe kœkwatœ zœ ga zœ a?» ⁹ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Olo bale sœsœ dœ ada œbœ ndjokpa dœ bisha nene a? Œdœ uzu kœna ana dœ œbœ, tshe gbotœ ada ye nene mbœrœ á tshe sœ kœwu ingbisho nœ tshapashœnœ asœke. ¹⁰ Kashe œ kœsœ

adœke uzu sœ kœna ana dœ abutshœ, tshe gbotœ ada ye mbœrœ ingbisho gugu tœ ye nene.» ¹¹ Manda kœpa o'onœ asœ, Yisu kpa kœpa adœke: «Yanga azœ dœ Lazaro sœ tœ olo, yé mœ sœ kœna ndœ kœjo she.»

¹² Ayambarœ kœgi fœ she adœke: «Gbozu, œdœ tshe kœsœ tœ olo, tshe she ye.» ¹³ Yisu yi lima ndœ kœma adœke Lazaro tshu ye, kashe ayambarœ gbe lima adœke Yisu pa o'o tœ adja olo. ¹⁴ Á Yisu kœpa fœ endje ngbi adœke: «Lazaro tshu ye, ¹⁵ yé mœ sœ dœ yanga mbœrœ 'e gugu lima tœ œsœnœ 6a zœ nene yeka á 'e kœsœ dœ kœyindœrœ. Kashe 'a na ga indiri ye.» ¹⁶ Yeka á Toma á endje e ndje she Meyã kœpa fœ anga ayambarœnœ adœke: «A ngbœ kœ œ na ga zœ dœ œ tshu awa bale dœ she.»

Yisu kœdœ ayi kœshe azu lœ kuzu

¹⁷ Lœkœ á Yisu wuta, endje pa fœ she adœke endje shi Lazaro œ mbœrœ olo vana. ¹⁸ Bata tshalakpi Betani sœ ndœ dœ Beteleme manda ana nœ Kelometere votœ gbambanœ, ¹⁹ Ayuda ndjoro na lima ga indiri Amareya dœ Marta kœu endje manda kuzu yingœ endje.

²⁰ Lœkœ á Marta dji adœke Yisu sœ tœ awa, tshe na para tshatshu ye kashe Mareya sœpe lima 6œsœnda. ²¹ Marta kœpa fœ Yisu adœke: «Gbozu, œdœ 6œ kœsœ má lima kœke, kuzu œ wo má yingœ mœ nene. ²² Kashe ngœngœ nœ asœke ndje, mœ wusœ nœ adœke œneke kœ á 6œ eshondœ nœ ga ndœ Ndjaba, tshe to fœ 6œ.» ²³ Yisu kœpa fœ she adœke: «Ndjaba œ she yingœ zœ lœ kuzu zœ.» ²⁴ Marta kœgi adœke: «Adjapu, mœ wusœ nœ adœke Ndjaba œ she she dœ lœkœ nœ kœshe akuzu tœ ndangœlo olo.»

²⁵ Á Yisu kœpa fœ she adœke: «Œmœ kœdœ Ayi kœshe azu lœ kuzu œdœ pe Ayi kœza soro. Uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, ngœngœ asœke œdœ tshe kœtshu gbaa, tshe kpa sœpe dœ soro. ²⁶ Yé uzu kœ á tshe kœsœ dœ soro, á sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, tshe tshu bale nene. Bœ sœ dœ kœyindœrœ ataa?» ²⁷ Marta kœgi adœke: «Adjapu Gbozu, adja mœ yindœ nœ adœke œbœ kœdœ Kristu, Gbolo nœ Ndjaba á tshe sœ kœna ga pa tshapashœ.»

²⁸ Manda o'onœ asœke, Marta kœaafœ, kœna kœ'e Mareya á kœpa fœ she lœ hoyancœ adœke: «Ayi kœyisœrœ sœ kœke yé œ sœ kœ'e 6œ.» ²⁹ Kœdji kolœncœ ataa, Mareya kœaafœ gbara, á kœna ga ndœ Yisu. ³⁰ Yisu lili lima damba ga lakpinœ nene, tshe sœpe lima 6a tœ oshonœ á Marta gbœ she tœnœ. ³¹ Ayudancœ sœ lima œnda dœ Mareya yé œ sœ lima kœpara awa kœu she. Gba, endje kœwu she kœaafœ kœwuta ga ushu yé endje kœte manda ye. Endje gbe lima adœke tshe sœ kœro ete kœki tœnœ 6a pa udu. ³² Lœkœ á Mareya wuta 6a tœ osho á Yisu sœ lima

tœnœ, á wu she; tshe te lima ga tœ ada ye á pa fœ she adœke: «Gbozu, œdœ 6œ kœsœ má lima kpœke, kuzu œ wo má yingœ mœ nene.»

³³ Kœwu adœke Mareya sœ tœ iki yé Ayuda á endje na lima dœ she awa bale yo ndje dœ iki, losu Yisu su dœ oyo yé uvuru ye i gara lœnœ. ³⁴ Á Yisu kœyu adœke: «'E shi she kpœta a?» Endje kœgi fœ she adœke: «Gbozu, na gamœ dœ œ wu.» ³⁵ Á Yisu kœki. ³⁶ Ayudancœ kœpa lima adœke: «'E wu, 6ata á tshe yi lima ndœ Lazaro!» ³⁷ Anga azu kœpa adœke: «Eshœ á tshe kœrœ ala ayibula, mbœrœ gadœ á tshe mbœrœ adœke kuzu za Lazaro nene na a?»

Yisu she Lazaro lœ kuzu

³⁸ Losu Yisu kpa su lima dœ oyo, yé tshe na lima ga pa udu. Tœnœ kœdœ lima kudu badja á endje vwiri egerœ badja ga tœ amancœ. ³⁹ Yisu kœpa adœke: «'E vwiri egerœ badjancœ asœke.» Yeka á Marta á tshe kœdœ yingœ kuzuncœ kœpa fœ she adœke: «Gbozu, tshe fu ye mbœrœ tshe mbœrœ lœ koto olo vana.» ⁴⁰ Yisu kœgi fœ she adœke: «Mœ papa fœ 6œ adœke: (Edeœ 6œ kœsœ dœ kœyindœrœ, 6œ wu bala mokœ nœ Ndjaba nene a?»

⁴¹ Endje kœvwiri egerœ badjancœ. Á Yisu kœmesho ga lafo á kœpa adœke: «Aba, mœ sœ kœza mershe fœ 6œ mbœrœ á 6œ dji mœ. ⁴² Mœ wu má sœ nœ adœke 6œ sœ kolœ kœdji mœ zœ. Kashe mœ pa o'o mbœrœ ukpulu azu á endje sœ indiri mœ asœke adœke endje sœ dœ kœyindœrœ adœke œbœ dá vwa mœ.» ⁴³ Manda kœpa o'onœ asœ, Yisu pa dœ avwara adœke: «Lazaro, wuta ga ushu!» ⁴⁴ Yé uzu á tshe tshu má lima ye kœwuta dœ uwu lœba á endje vwele dœ ada ye, dœ kane ye, œdœ ndje pe ndœma lœba á endje vwele dœ tshatshu ye. Yisu kœpa fœ azu adœke: «'E vwara uwu lœba tœ ye, œ katœ ye ti tshe gu.»

Agbozu Ayuda vvarandœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Kolœ ugurutœ Ayuda á endje na lima ga ndœ Mareya yé á wu œrœ á Yisu mbœrœ lima asœmœ, ili endje wuta lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu. ⁴⁶ Kashe anga endje uguruncœ, na lima kœgbœtœ endje dœ Afarisayi á pa lima ndœ œrœ á Yisu mbœrœ fœ endje. ⁴⁷ Mbœrœ tœnœ ataa, agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ Afarisayi ngbœ lima tœ endje 6a lœ anda kœwa ngbanga nœ azu nœ Ndjaba á pa adœke: «A mbœrœ kotoo? Yakoshe asœke sœ kœmbœrœ ambará afá waa ye kea?» ⁴⁸ (Edeœ á kœkatœ ye ti kœmbœrœ ataa, azu ko œ sœ kœyindœrœ ga ndœ ye, yé azu Roma œ na kœndi œyerœ osho nœ azœ œdœ pe ogo nœ azœ ye!»

⁴⁹ Anga bale ugurutœ endje á i'iri ye kœdœ lima Kayifa, tshe kœdœ lima egerœ nganga

Ndjaba dœ ungunœ asœmœ. Tshe kœpa fœ endje adœke: «'E zaza ada o'onœ asœ nene ⁵⁰ yé 'e wuwu ndje sœ nœ nene adœke œ sœ dœ atshœnœ mbœrœ 'e adœke uzu bale tshu lœ kumu azu para yekane á ogo nœ azœ kœndindi djigi nene.» ⁵¹ O'onœ toto lima lœ Kayifa dœ tœ ye nene, kashe 6ata œshe kœdœ lima egerœ nganga Ndjaba dœ ungunœ asœmœ, Ndjaba za o'o ga lœ ama ye kœgbara lima adœke œ li adœke Yisu tshu mbœrœ azu ogo. ⁵² E sœsœ kolœ mbœrœ azu ogo nene, kashe œ sœ ndje mbœrœ agbolo nœ Ndjaba á endje ndjœtshelœtœ endje djezœ adœke endje ngbœgatœ endje œ wuta bale.

⁵³ Pe dœ œlœnœ asœmœ, agbozu Ikriancœ gbœ lima gbœtshelœ nœ kœwo Yisu. ⁵⁴ Ádancœ á Yisu kpa sœsœ lima kœna œdœ kœwuta ngbi ga ugurutœ Ayudancœ nene dœke. Kashe tshe gi lima tœ ye ndoo ga lœ kpa-gagasho, œ sœ 6a lakpi bale á i'irinœ kœdœ Efrayime, yeka á sœ 6a zœ dœ ayambarœ nœ ye.

⁵⁵ Andaa angbo nœ Pake ndo kœte lima tœnœ, azu ndjoro œ lima ga lœ Yerusaleme utshu angbo mbœrœ kœdjutœ kolœ endje á kœza avwala fœ Ndjaba. ⁵⁶ Endje sœ lima kœpara Yisu, yé 6ata endje sœ lima 6a lœ Tepelo, endje sœ lima kœyutœ endje ugurutœ endje adœke: «'E gbe kotoo? E'rrr á tshe na ndœ angbonœ asœke nene a!» ⁵⁷ Yeka á agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ Afarisayi kœza o'o fœ azu adœke: «Edeœ uzu bale kœwu lima sœ osho á Yisu sœ tœnœ, tshe yi lima sœ nœ yeka á endje kœetepa ye.»

12

Mareya su yombo ga pa ada Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.6-13; Mar 14.3-9)

¹ Olo mindu dœ amancœ bale utshu angbo Pake, Yisu na lima ga lœ Betani, tshalakpi á tshe she lima Lazaro lœ kuzu tœnœ. ² Ba zœ, endje fa kœzirœ fœ Yisu, yé Marta dá kuru lima tshelœ kœzirœnœ á endje sœ lima kœzi tœnœ awa bale dœ Lazaro. ³ Mareya za ungu yombo á endje mbœrœ dœ adja narde á amancœ gbœ dœ pancœ ga lœ anga. Tshe za lima angœnœ, œ su yombonœ ga pa ada Yisu yé œ turu dœ sukumu ye. Tshafu yombonœ za lima tshascœnda djigi. ⁴ Anga yambarœ nœ Yisu bale á i'iri ye kœdœ Yudasi Isikariote, œshe á tshe wa œtœ Yisu, pa adœke: ⁵ «Mbœrœ gadœ á ka má yombonœ œ gbœ denari kama vota dœ kurutshelœnœ tœ aayi oyo nene a?» ⁶ Yudasi papa lima o'onœ mbœrœ á tshe gbe dœ aayi oyo nene, kashe mbœrœ á tshe kœdœ ayi angba. Kashe 6ata tshe kœdœ lima ayi kœgbœndœ ngbade ngendja, tshe sœ lima kœzi angba ngendja á endje sœ kœkœ tœnœ. ⁷ Yisu kœpa adœke: «'E

toto oyo fœ she nene. Tshe mbœrœ œetœnœ mbœrœ kœgbe dœ olo á endje za bala dœ mœ ga lœ koto. ⁸E sœ awa bale dœ aayi oyo ɔɔ dœ ɔɔ kashe œmœ, mœ sœsœpe dœ 'e ɔɔ dœ ɔɔ nene.»

⁹ Ayuda ndjoro dji lima adœke Yisu sœ lœ Betani. Endje sœsœ lima kœna ga zœ kolœ mbœrœ Yisu bale nene, kashe endje na lima ndje mbœrœ kœwu Lazaro á Yisu shé lima she lœ kuzu. ¹⁰Mbœrœ tœnœ ataa, agbozu tshapa anganga Ndjabœna wa lima o'o adœke œne wo ndje Lazaro ye, ¹¹mbœrœ Ayuda ndjoro ka lima tœ endje ti, yé œ sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu lœ kumu ye.

Yisu li ga lœ Yerusaleme

(Wu 6a tœ Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹²Osho kœrœ pa nœ, Ayuda ndjoro á endje na lima ndœ angbo Pakœnœ dji adœke Yisu œ na lima ga lœ Yerusaleme. ¹³Endje de kako ngima yé œ wuta para tshatshu ye. Endje sœ lima kœta rawa adœke: «Mokœ fœ Ndjaba! Kaka Ndjaba to kane ye ga pa tsheneke á tshe sœ kœna dœ 'i'iri Gbozu, gbozugo Israyele!» ¹⁴Yisu wu ovoro ane yé œ na œ ɔ ga pa ye ɔata á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

¹⁵«Azu tshelœ ongbo Siyona, awa zaza 'e nene!

'E wu, gbozu nœ 'e dá na asœke, tshe ɔ ga pa ovoro ane.»

¹⁶Ayambarœ nœ Yisu wuwu damba lima sœ œneke á sœ kœro tœnœ asœmœ nene. Œrrr manda kœœ she lima ga lafo ga lœ mokœ nœ ye yekane á œœndœnœ te lima lœ endje adœke endje sú lima o'onœ tœ upu nœ ye, yé endje mbœrœ ga tœ ye kolœ adja œneke á endje sú.

¹⁷Azu kœ á endje sœ lima dœ Yisu lœkœ á tshe she lima Lazaro yé á e she adœke tshe wuta ga ushu, endje sœ lima kœpandœ o'o tœ œneke á endje wu. ¹⁸Mbœrœ tœnœ dá azu ndjoro sœ lima kœna para tshatshu Yisu; gbambœna nene, endje dji lima ndœ ambará afá á tshe mbœrœ. ¹⁹Yeka Afarisayi kœpa ugurutœ endje adœke: «'E sœ kœwu tœnœ, 'e kpa li kœmbœrœ œœrœ bale nene mbœrœ azu kœ yœrœ kolœ manda ye.»

Mokœ œdœ kurushi

²⁰ɔɔ angbo li yé anga angbi azu ro ndje lima ga lœ Yerusaleme mbœrœ kœdonga Ndjaba. ²¹Endje na ga ndœ Filipino, uzu tshalakpi Betesayida lœ ogo Galilayi, á kœpa lima fœ she adœke: «Gbozu 'a gbe kœwu Yisu.» ²²Filipo kœna kœpa fœ Andere á endje na dœ she kœpandœ nœ fœ Yisu. ²³Yisu kœpa fœ endje adœke: «Ngœngœ asœ, ada ɔɔ li adœke Gbolo nœ uzu gbœ mokœ nœ ye. ²⁴Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke œdœ ele ble kœlili ga lœ oshœ á gba nene,

œ sœpe kolœ tœnœ bale. Kashe œ kœli ga lœ oshœ á kœgba, œ ko yekane á zu elenœ ndjoro. ²⁵Uzu á tshe kœyindœ soro ye, tshe sœpe dœ tœnœ nene; kashe tsheneke á tshe kœvwaratœ ye kœtœpe tœnœ pa tshapashœnœ asœke, tshe gbœndœ nœ waa dœ waa. ²⁶Œdœ uzu kœyindœ kœmbœrœ akwa fœ mœ, œ li adœke tshe ro manda mœ yé oshœ á mœ sœ tœnœ dá ayi akwa nœ mœ œ sœ ndje tœnœ. Œdœ uzu kœsœ kœmbœrœ akwa fœ mœ, Aba œ donga she.»

²⁷Ngœngœ asœ, lœsu mœ sœ ga lafo yé o'o gadœ dá mœ kœpa a? Mœ pa adœke: «Aba, she mœ tœ ada ɔɔnœ asœke a? Kashe œ sœ mbœrœ ada ɔɔnœ asœke dá mœ na. ²⁸Aba, mbœrœ adœke azu donga 'i'iri zœ.» Yé anga tshama wu 6a lafo adœke: «Mœ mbœrœ, yé mœ kpa mbœrœ adœke azu donga 'i'iri mœ.» ²⁹Ukpulu azu á endje lœ lima tœ œœsœnœ á dji o'onœ asœke pa adœke: «Yavuru dá sœ asœmœ.» Anga endje pa ndje adœke: «Anga aandjelu dá pa o'o fœ Yisu.»

³⁰Yisu gi adœke: «Tshamanœ á ki asœmœ, kiki mbœrœ mœ nene kashe œ ki mbœrœ 'e.» ³¹Ngœngœ asœ dá Ndjaba œ wa ngbanga nœ tshapashœ asœke, yé ngœngœ asœ tshe vwi gbozu tshapashœnœ ga ushu. ³²Yé œmœ, ɔɔ á endje kœti mœ ga lafo pa oshœ, mœ ghota bala azu para kœkœ ga ndœ mœ. ³³Tshe pa lima o'o asœ mbœrœ kœyisœ mara kuzu á tshe tshu dœ tœnœ.

³⁴Ukpulu azunœ kœgi fœ she adœke: «A di ala mbeti awa akwa adœke, Kristu œ sœ dœ soro waa dœ waa. Ka kotoo á 6œ pa adœke endje 6i Gbolo nœ uzu ga pa kurushi á za she tœ ga lafo a? Gbolo nœ uzunœ asœmœ kœdœ œdœ?» ³⁵Yisu kœgi fœ endje adœke: «Ingbisho sœ damba ugurutœ 'e manda olo teasho. 'E na ana ɔata á 'e sœ dœ ingbisho mbœrœ adœke ubu oshœ kœœndondondoro 'e nene. Gbambœna nene, uzu á tshe sœ kœna lœ ubu oshœ, wuwusœ oshœ á tshe sœ kœna ga tœnœ nene. ³⁶Bata 'e sœ dœ ingbisho, 'e sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ingbisho á 'e kœwuta agbolo nœ ingbisho. Manda kœpa o'onœ asœke, Yisu gitœ ye ugurutœ azu ndjoronœ yé œ zatœ ye yiwa tœnœ tœ endje.»

Ogbo lœsu nœ Ayuda

³⁷Ayuda wu lima ambará afá ndjoro á Yisu mbœrœ gbaa, kashe endje sœsœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ ye nene, ³⁸liaka o'o á ayi kœgbara o'o Isaya pa lima adœke:

«Gbozu Ndjaba, œdœ dá yindœ o'o á 'a pa lima?

Yé Gbozu Ndjaba má lima gbœgbœ nœ ye fœ uzu œdœ e?»

³⁹Isaya kpa pandœ á dá á azu vvara lima tœ endje tœ kœsœ dœ kœyindœrœ:

⁴⁰«Tshe mbœrœ adœke ala endje bu, mbœrœ á endje kœwuwu oshœ nene,

tshe za ndje cœrœ tshu ga pa kœwuscœrœ nœ endje,

mbœrœ endje kœwuscœ cœrœ nene, yeka endje kœfatœ endje ga ndœ ye nene, adœke tshe she endje.»

⁴¹ Isaya gbara lima o'onœ asœ mbœrœ á tshe wu lima moko nœ Yisu yeka á pa lima o'o tœ upu nœ ye.

⁴² Andaa anga agbozu yuda ndjoro sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu. Kashe kolœ mbœrœ awa Afarisayi, endje lili lima kœma tœnœ ngbi nene adœke endje gœrœ endje lœ Sinagoga. ⁴³ Endje yi lima ndœ nœ adœke azu donga œne kœropa œneke á Ndjaba œ donga dœ œne ye.

Kœwa ngbanga lœ awa o'o Yisu

⁴⁴ Yisu pa ngbi adœke: «Uzu á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, tshe sœsœ kolœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ nene; tshe sœ dœ tœnœ ga ndœ tsheneke á tshe vwa mœ.

⁴⁵ Yé uzu á tshe sœ kœwu mœ, sœ ndje kœwu tsheneke á tshe vwa mœ. ⁴⁶ Œmœ, mœ kœdœ ingbisho. Mœ na ga pa tshapasho adœke uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ sœ lœ ubu osho nene. ⁴⁷ Œdœ uzu kœsœ kœdji o'o ama mœ á kœgœgbandœ nœ nene, œ dœdœ mœ dá wa ngbanga pa ye nene; gbambanœ nene, mœ nana mbœrœ kœwa ngbanga pa tshapasho nene kashe mœ na ndœ kœshe tshapasho. ⁴⁸ Uzu á tshe kœvwaratœ ye tœ mœ á kœsœ kœdji o'o ama mœ nene, tshe gbœ ayi kœwa ngbanga pa ye: O'o á mœ pa œ wa ngbanga pa ye bala tœ ndongolœ olo. ⁴⁹ Mœ papa o'o tœ mœ dœ tœ mœ nene, kashe Aba á tshe vwa mœ dá za o'o fœ mœ dœ tœ ye adœke mœ pa yé œ mindœ nœ. ⁵⁰ Yé mœ wuscœ nœ adœke awa oo nœ ye kœdœ soro á ka nene. Œneke á mœ sœ kœpandœ nœ, mœ sœ kœpa tœnœ bata Aba pa fœ mœ.»

13

Yisu djuto ada ayambarœ nœ ye

¹ Œ sœpe lima olo bale tœ angbo Pake. Yisu wu lima sœ nœ adœke olo kœkatœ tshapashœnœ ti á kœgu ga ndœ Aba œne li ye. Tshe yi lima ndœ ayambarœ nœ ye á endje sœ pa œsho, yé œ yi ndje ndœ endje œrrr ga tœ ndongolœnœ. ² Yisu sœ lima kœzirœ awa bale dœ ayambarœ nœ ye. Andaa Satana za gbetshelœ ga lœsu Yudasi Isikariote, gbolo nœ Shimu adœke tshe ka Yisu. ³ Yisu wu lima sœ nœ adœke Aba za tshagbozu nœ tshapa cœrœ kœ fœ œne. Œne to ba ndœ Ndjaba yé œne sœ kœgu ga ndœ Ndjaba. ⁴ Yisu áafo indiri ndaba kœzirœ, œ verœ lœba œne tshapanœ tœ ye, œ za anga akpa lœba œ i ga lœ ye. ⁵ Manda nœ, tshe su ungu ga lœ saane, œ tetœ kœdjuto ada ayambarœ nœ ye, á sœ kœturu dœ lœbanœ á tshe i ga lœ ye. ⁶ Kœwuta ga tœ Shimu Petro, tshe kœpa

fœ she adœke: «Gbozu œbœ dá djuto ada mœ a?»

⁷ Yisu kœgi adœke: «Ngongœ asœ, bœ wuwuscœ cœrœ á mœ sœ kœmbœrœ tœnœ asœke nene kashe bœ wu bala sœ nœ manda nœ.» ⁸ Petro kœpa fœ she adœke: «Œœ nene, bœ djuto ada mœ bale nene.» Yisu kœgi fœ she adœke: «Œdœ mœ kœdjudjuto ada zœ nene, bœ gbœ cœrœ bale ba ndœ mœ nene.» ⁹ Á Petro kœpa fœ she adœke: «Gbozu, œ kœsœ adja ataa, djudjuto kolœ ada mœ nene, djuto ndje kane mœ œdœ pe kumu mœ.» ¹⁰ Yisu kœgi fœ she adœke: «Uzu á tshe kœdjuto kote ye, œ li adœke tshe djuto kolœ ada ye, gbambanœ nene, tshe sœ djigi yerœ. Yé e'e, 'e sœ yerœ kashe œ dœdœ e'e kœ dá sœ yerœ nene.» ¹¹ Tshe wu lima sœ tsheneke á tshe ka she dœ œtshœnœ yekane á pa adœke: «Œ dœdœ e'e kœ dá sœ yerœ nene.»

¹² Manda kœdjuto ada endje, tshe kpa verœ lœba tshapanœ ga tœ ye, œ kwa ga pa ndaba kœzirœ, á pa adœke: «Œ wuscœ ádá cœrœ á mœ mbœrœ fœ 'e asœke ye a?» ¹³ 'E sœ kœ'e mœ Ayi kœyisœrœ, 'e e ndje mœ Gbozu. 'E sœ kœ'e mœ tako mbœrœ œmœ kœdœ ayi kœyisœrœ, œmœ kœdœ ndje Gbozu. ¹⁴ Bata œmœ á mœ dœ ayi kœyisœrœ, á dœ Gbozu, mœ djuto ada 'e, œ li adœke e'e ndje, 'e djuto ada 'e ugurutœ 'e dœ anga 'e. ¹⁵ Gbambanœ nene, œdœ mœ kœna œrrr ga tœ kœdjuto ada 'e, œmœ á mœ dœ Ayi kœyisœrœ œdœ ndje Gbozu, e'e ndje 'e djuto ada 'e ugurutœ 'e dœ anga 'e. ¹⁶ Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, ayi akwa roro gbozu tshapa ye nene, yé ayi avwa roropa ayi kœvwa she nene. ¹⁷ Œdœ 'e kœwuscœ nœ ataa, 'e sœ dœ yanga œdœ 'e kœza o'onœ asœke ga tœ akwa. ¹⁸ Mœ sœsœ kœpa o'o fœ 'e kœkœ nene yé mœ wuscœ endjeneke á mœ ke endje. Œ li adœke o'o á endje sú ala Buku nœ Ndjaba mbœrœtœ endje: «Uzunœ á 'a zi lima kœzirœ awa bale dœ she, œshe dá wuta uzu kœka mœ.» ¹⁹ Mœ sœ kœpa o'o fœ 'e ngongœ asœke utshunœ adœke o'onœ wuta, yeka á 'e kœsœ dœ kœyindœrœ adœke «mœ sœ zœ.» ²⁰ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke uzu á tshe za osho kœsœ fœ tsheneke á mœ vwa she, za ndje osho kœsœ fœ mœ. Yé uzu á tshe za osho kœsœ fœ mœ, tshe za osho kœsœ fœ tsheneke á tshe vwa mœ.»

Yisu gbara adœke Yudasi œ ka œne

(Wu ba tœ Mat 26.20-25; Mar 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Manda kœpa o'onœ asœ, lœsu Yisu sœ ga lafo yé tshe pa 'oara adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, anga uzu bale ugurutœ 'e œ ka mœ.» ²² Ayambarœ kœte lima tœ kœmesho ugurutœ endje yé á sœ lima kœyutœ endje tœ kœwuscœ uzu á tshe pa o'o tœ ye asœmœ. ²³ Anga yambarœ bale,

tsheneke á Yisu yi lima ndœ ye, sœ lima kpœndiri Yisu. ²⁴ Shimu Petro mbœrœ ala ye fœ she adœke tshe yu Yisu tœ uzunœ á tshe sœ kœpa o'onœ tœ ye. ²⁵ Á yambarœncœ asœmœ kœgítœ ye ga lakoro Yisu á kœyu she adœke: «Gbozu, uzunœ á bœ patœ ye asœmœ kœdœ œdœ e?»

²⁶ Yisu gi adœke: «Uzu á mœ kœyi ndindi mapa ga la ungu kœzirœ á kœza fœ she dá œshe dœmœ.» Atamœ, Yisu kœza ndindi mapanœ á kœza fœ Yudasi Isikariote á tshe kœdœ gbolo nœ shimu. ²⁷ Lœkœ á Yudasi za ndindi mapanœ tshakane Yisu, Satana kœli ga lœ Yudasi. Yisu kœpa fœ she adœke: «œneke á bœ yindœ kœmbœrœ tœncœ, mbœrœ katsha.» ²⁸ Uzu bale ugu-rutœ endje á endje sœ lima pa ndaba kœzirœ á tshe wu lima sœ ádá o'onœ á tshe pa fœ she gugu nene. ²⁹ Bata ngbade kœgbœndœ ngendja sœ lima ba tshakane Yudasi, anga endje gbe lima adœke Yisu pa fœ she adœke tshe yœ œrœ á endje sœ dœ ogonœ mbœrœ angho too ndje adœke tshe to anga œrœ fœ aayi oyo. ³⁰ Yudasi zi ndindi mapa asœmœ, yé trale œ wuta ga ushu. Osho bu lima ye.

O'o tœ upu nœ tafo awa o'o

³¹ Manda kœwuta Yudasi ga ushu, Yisu kœpa adœke: «Ngœngœ asœke, mokœ nœ Gbolo nœ uzu matœ ye, yé mokœ nœ Ndjaba ma ndje tœ ye lœ awa nœ Gbolo nœ uzu. ³² Ndjaba œ ma mokœ nœ Gbolo nœ uzu dœ tœ ye, yé œndœncœ œ di nene á tshe mbœrœ œtœncœ. ³³ Agbolo nœ mœ, mœ sœpe dœ 'e kolœ manda olo teasho. 'E para mœ yé bœta á mœ pa fœ Ayuda: Osho á mœ na ga tœncœ, 'e li kœna ba zœ nene. œtœncœ dá mœ sœ ndje kpa kœpa ngœngœ asœ fœ 'e asœke. ³⁴ Mœ sœ kœza tafo awa o'o fœ 'e: 'e yindœtœ 'e ugurutœ 'e. œ li adœke 'e yindœtœ 'e ugurutœ 'e bœta á mœ yindœ 'e. ³⁵ Atamœ, azu kœ œ wusœ nœ adœke e'e kœdœ ayambarœ nœ mœ lœ awa nœ kœyindœsho á 'e sœ dœ tœncœ ugurutœ 'e.»

Yisu mindœ nœ adœke Petro œ 'ea œne

(Wu ba tœ Mat 26.31-35; Mar 14.27-31;

Luk 22.31-34)

³⁶ Shimu Petro yu she adœke: «Gbozu, bœ na ga ta a?» Yisu kœgi fœ she adœke: «Osho á mœ sœ kœna ga tœncœ, bœ li kœna ga tœncœ ngœngœ asœke nene, kashe bœ na bala mangba mœ manda nœ.» ³⁷ Petro kœpa fœ she adœke: «Gbozu, mbœrœ gadœ á mœ li kœna mangba zœ ngœngœ asœke nene a? Gbambanœ nene, mœ gumatœ mœ mbœrœ kœzatœ mœ fœ kuzu tœ upu nœ zœ.» ³⁸ Yisu kœgi adœke: «Adja bœ gumatœ zœ mbœrœ kœzatœ zœ fœ kuzu mbœrœ mœ ye a? Mœ sœ kœpa fœ bœ dœ adjapu adœke, utshunœ adœke kœngato ki, bœ 'ea mœ awa vota.»

14

Yisu kœdœ awa kœgu ga ndœ Aba

¹ Yisu kpa pa fœ endje adœke: «Lœsu 'e tœtœ nene. 'E sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba, yé œ sœ ndje dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ. ² Ba lœ anda nœ Aba mœ, osho kœsœ sœ ndjoro. œ kœdœdœ má adjapu nene, mœ pa má ndœ nœ fœ 'e nene. Kashe mœ sœ kœna ba zœ kœguma osho á 'e kœsœ bala tœncœ. ³ Yé manda kœna mœ ndœ kœguma oshonœ fœ 'e, mœ kwa bala tœ mœ ndœ kœko 'e adœke osho á mœ sœ tœncœ; 'e sœ ndje bala tœncœ. ⁴ 'E wusœ awa á sœ kœna ga tœ osho á mœ sœ kœna ga tœncœ ye.» ⁵ Toma kœpa fœ she adœke: «Gbozu, 'a wuwusœ osho á bœ sœ kœna ga tœncœ bale nene. Ataa 'a wu má sœ nœ kotoo?» ⁶ Yisu kœgi fœ she adœke: «œmœ kœdœ awa, œmœ kœdœ adja o'o, œmœ kœdœ ndje soro. Uzu bale lili kœwuta ba ndœ Aba, œdœ tshe kœwuwuta ba ndœ mœ nene. ⁷ œdœ 'e kœwu má sœ mœ, 'e wu má ndje sœ Aba mœ ye. Ngœngœ asœke, 'e wusœ ye, yé 'e wu ndje she ye.»

⁸ Á Filipino kœpa fœ she adœke: «Gbozu, yisœ Aba fœ 'a yé 'a kpa gbe dœ anga œrœ nene.»

⁹ Yisu kœgi fœ she adœke: «Filipo, balima a sœ dœ 'e œerr asœke, bœ wuwusœ mœ nene a? Uzu á tshe wu mœ, wu ndje Aba. Mbœrœ gadœ á bœ pa adœke: "Yisœ Aba fœ 'a?" ¹⁰ Bœ yiyindœ nœ adœke mœ sœ lœ Aba yé Aba sœ lœ mœ nene a? O'o á mœ sœ kœpa fœ 'e toto lœ mœ dœ tœ mœ nene. Kashe Aba á tshe sœ lœ mœ dá sœ kœmbœrœ adja akwa nœ ye. ¹¹ 'E yindœ o'o ama mœ: Aba sœ lœ mœ yé mœ sœ lœ Aba. œdœ 'e kœyiyindœ o'o ama mœ nene, 'e yindœ nœ kolœ mbœrœ akwanœ asœke. ¹² Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke: Uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, tshe mbœrœ ndje akwa á mœ sœ tœ kœmbœrœ tœncœ. Tshe mbœrœ bala ndje oghoro akwa kœropa œneke, mbœrœ mœ sœ kœgu ga ndœ Aba. ¹³ Yé œrœ kœ á 'e eshondœ nœ dœ 'iri mœ, mœ mbœrœ bala œtœncœ dœ mara adœke mokœ nœ Aba matœ ye lœ Gbolo. ¹⁴ œdœ 'e kœ'eshondœ œrœ dœ 'iri mœ, mœ mbœrœ bala œtœncœ.»

Aba œ vwa Ishiri

¹⁵ œdœ 'e kœyindœ mœ, 'e mbœrœtœ 'e liaka awa o'o nœ mœ, ¹⁶ œmœ, mœ ki fœ Aba adœke tshe vwa anga ayi kœti kane manda mœ fœ 'e, á tshe kœsœ dœ 'e awa bale waa dœ waa. ¹⁷ (Eshe kœdœ Ishiri nœ adja o'o, tsheneke á tshapashœ œ li kœza osho kœsœ fœ she nene; gbambanœ nene, tshe sœsœ kœwu she yé œ wu ndje sœ ye nene. Kashe e'e, 'e wusœ ye yé mbœrœ tshe sœ awa bale dœ 'e yé tshe sœ lœ 'e. ¹⁸ Mœ ka bala tœ 'e ti tœ ayasuru nene, kashe mœ sœ kœkwatœ mœ ndœ 'e. ¹⁹ Manda olo teasho, tshapashœ œ kpa wu mœ nene. Kashe e'e, 'e wu bala

mœ mbœrœe á mœe sœe dœe soro yé 'e sœe ndje bala dœe soro. ²⁰ Dœe lœkœnœe asœmœe, 'e wu bala sœe nœe adœeke mœe sœe lœe Aba, 'e sœe lœe mœe yé mœe sœe lœe 'e.

²¹ «Uzu á tshe sœe kœedji awa o'o nœe mœe á sœe kœeza ga tœe akwa, sœe kœeyindœe mœe. Aba mœe œe yindœe uzu á tshe sœe kœeyindœe mœe. Œmœe, mœe yi bala ndœe ye yé mœe ma bala tœe mœe fœe she.» ²² Yuda (œe dœœdœe Yuda Isikariote nene) kœeyu she adœeke: «Gbozu, mbœrœe gadœe á fœe matœe zœe kolœe fœe 'a kashe fœe tshapashœ nene a?» ²³ Yisu kœegi fœe she adœeke: «Œdœe uzu kœeyindœe mœe, tshe li bala sœe o'o ama mœe. Aba mœe œe yindœe ye yé œœmœe dœe pe Aba 'a na ga ndœe ye, œe guma osho kœesœe nœe 'a 6a ndœe ye. ²⁴ Uzu á tshe kœeyindœe mœe nene, tshe liseœe o'o ama mœe nœe. O'o á 'e sœe kœedji mœe kœepa tœœœe toto lœe mœe nene kashe œe to 6a ndœe Aba á tshe vwa mœe. ²⁵ Mœe pa o'o asœe fœe 'e damba á mœe sœe pe lima awa bale dœe 'e ²⁶ Kashe Ayi kœeti kane 'e á tshe dœe Œtsho Ishiri á Aba œe vwa bala she dœe 'iri mœe, tshe yi bala sœe œœrœe kœe yé œe kpa pa bala ndœe œœneke kœe á mœe pa fœe 'e.

²⁷ «Mœe sœe kœekatœe kœesœe gee fœe 'e, œœtœœnœe kœœdœe kœesœe gee nœe mœe á mœe sœe kœeza fœe 'e. Mœe zaza kœesœe geenœe fœe 'e liaka œœneke á tshapashœ œe za nene. Adja losu 'e tœtœ nene yé awa mbœmbœrœe ndje 'e nene. ²⁸ 'E dji mœe lima kœepa fœe 'e adœeke: "Mœe ro da ye, yé mœe kpa kwatœe mœe ga ndœe 'e." Œdœe 'e kœeyi má ndœe mœe, 'e sœe má dœe yanga kœewu adœeke mœe sœe kœœna ga ndœe Aba, gbambanœe nene Aba gerœe kœeropa mœe. ²⁹ Mœe pandœe o'onœe asœe fœe 'e ngœngœe asœeke, utshunœe adœeke œœrœœnœe wuta; mbœrœe lœkœe á kœœwuta yekane á 'e kœeyindœe nœe. ³⁰ Kœœto kpesheke, mœe kpa pa tshama mœe dœe 'e nene, gbambanœe nene, gbozu tshapashœ asœe sœe kœœna tœœœe. Tshe dœœdœe gbozu tshapa mœe nene. ³¹ Kashe tshe na mbœrœe á tshapashœ kœœwusœe nœe adœeke mœe yindœe Aba yé mœe sœe kœœmbœrœe kolœe œœneke á Aba za fœe mœe adœeke mœe mbœrœe. 'E aafœe dœe á gitœe azœe kpœœke ye.»

15

Yisu kœœdœe adja œœvœ vinu

¹ «Œmœe kœœdœe adja œœvœ vinu yé Aba mœe kœœdœe ayi kœœmbœrœe akwa kindi vinunœe. ² Ganea kœe á tœe ga tœe mœe á kœœle nene, tshe de ye. Yé ganea á kœœle, tshe gbœndœe nœe adœeke œe kpa le tœpanœe kpuru. ³ Kœœyisœœrœe nœe á mœe yisœe nœe fœe 'e asœeke guma 'e. ⁴ 'E zatœe 'e ga tœe mœe bœta á mœe zatœe mœe ga tœe 'e. Bœta ganea á kœœsœœsœe tœe œœvœ nene, œe zu elœnœe nene; awa bale ndje 'e zu nene œœdœe 'e kœœzatatœe 'e ga tœe mœe nene.

⁵ «Œmœe kœœdœe œœvœ vinu yé 'e kœœdœe ganeanœe. Œdœe uzu kœœsœe lœe mœe á mœe

sœe lœe ye, tshe zu leyo tœe pa nœe kpuru; gbambanœe nene, 'e li kœœmbœrœe œœrœe bale kpi tœe mœe nene. ⁶ Uzu á tshe kœœsœœsœe lœe mœe nene, Aba mœe œe za she vwii 'i bœta ganea asœœmœe yé tshe œœrœe ye. Œœrœe ganea, endje zoma, œe ko va ga tœe owo yé œe ju. ⁷ Œdœe 'e kœœsœe lœe mœe, á o'o mœe kœœsœe lœe 'e, 'e eshondœe œœrœe á 'e gbe dœe tœœnœe yé 'e gbœ. ⁸ Œrœe á ma mokœe nœe Aba mœe kœœdœe adœeke 'e zu leyo tœe pa nœe kpuru yé 'e dœe ayambarœe nœe mœe.

⁹ «Bœta Aba yindœe mœe, œœmœe ndje mœe yindœe 'e; 'e sœe lœe kœeyindœesho nœe mœe. ¹⁰ Œdœe 'e kœœliseœe awa o'o nœe mœe, 'e sœe lœe kœeyindœesho nœe mœe, bœta á mœe liseœe awa o'o nœe Aba mœe á sœe lœe kœeyindœesho nœe ye.

¹¹ «Mœe pandœe œœneke fœe 'e adœeke 'e sœe dœe yanga bœta mœe, yé losu 'e kœœsu pete dœe tœœnœe. ¹² Awa o'o nœe mœe dœe: 'E yindœetœe 'e ugurutœe 'e bœta á mœe yindœe 'e. ¹³ Egerœe kœeyindœesho á uzu li kœœma kœœdœe kœœzatœe ye fœe kuzu mbœrœe anganœe. ¹⁴ 'E dœe anga mœe, œœdœe 'e kœœsœe kœœmbœrœe œœrœe á mœe pandœe nœe fœe 'e adœeke 'e mbœrœe. ¹⁵ Mœe kpa 'e 'e aayi akwa nene, mbœrœe aayi akwa wuwusœe œœrœe á ayengœe ye œe mbœrœe nene. 'E 'e kœœdœe anga mœe; gbambanœe nene, œœneke kœe á mœe dji 6a ndœe Aba mœe, mœe pandœe nœe fœe 'e adœeke 'e wusœe nœe. ¹⁶ Œ dœœdœe 'e dá ke mœe nene, œœmœe dá ke 'e á ko 'e ga tœe akwa adœeke 'e na, œe zu œtsho leyo yé œœndœe akwanœe di. Atamœe, Aba œe to fœe 'e œœneke kœe á 'e eshondœe nœe dœe 'iri mœe 6a ndœe ye. ¹⁷ Œneke á mœe sœe kœœeshondœe nœe ga ndœe 'e kœœdœe adœeke, 'e yindœetœe 'e ugurutœe 'e.»

Tshapashœe yiangba Yisu dœe ayambarœe nœe ye

¹⁸ «Œdœe tshapashœe kœœyiangba 'e, 'e wusœe nœe adœeke tshe yiangba mœe utshunœe. ¹⁹ Œdœe 'e kœœdœe má lima azu tshapashœe, tshapashœe œe yi má ndœe 'e. Kashe 'e dœœdœe azu tshapashœe nene mbœrœe á mœe ke 'e á ko 'e ga indirinœe, ádá á tshe sœe kœœyiangba 'e dœœmœe. ²⁰ 'E gbe dœe o'o á mœe pa lima fœe 'e adœeke: "Ayi akwa roropa gbozu nœe ye nene." Œdœe endje kœœmbœrœe œœrœe kanga fœe mœe, endje mbœrœe ndje œœrœe kanga fœe 'e ndje awa bale. Œdœe endje kœœliseœe o'o ama mœe, endje li ndje sœe œœnœe 'e ye. ²¹ Yé kpœe lœe kumu 'iri mœe, endje mbœrœe œœrœe asœeke kœe ga tœe 'e, mbœrœe á endje wuwusœe uzu á tshe vwa mœe nene. ²² Œdœe mœe kœœnana má lima nene, á mœe kœœpapa má ndje lima o'o fœe endje nene, endje mbœrœe má ekperœe nene. Kashe ngœngœe asœe endje kpa gugu dœe o'o kœœpa tœe upu ekperœe nœe endje nene. ²³ Uzu á tshe kœœyiangba mœe, yi ndje angba Aba mœe. ²⁴ Œdœe mœe kœœmbœmbœrœe lima ugurutœe endje akwa má anga angbi uzu œe mbœrœe nene, endje mbœrœe má ekperœe

nene. Kashe ngongo asoƙe bata á endje wu aetænœ ye, œ sœpe koeyiangba mœ dœ Aba mœ. ²⁵ Kashe œeneke wuta yeka á o'o á endje sú lima ala awa akwa nœ endje koembœœtœ ye. Endje su lima adœke: "Endje yiangba mœ gbambanœ."

²⁶ «Uzu neke á tshe na ndœ koeti kane 'e, œ na zœ: (E)she koedœ fshiri nœ adja o'o á tshe to 6a ndœ Aba. Mœ vwa bala she fœ 'e lœ awa nœ Aba yé tshe pa bala o'o tœ upu nœ mœ. ²⁷ E'e ndje, 'e pa o'o tœ upu nœ mœ mbœœœ á 'e sœ lima dœ mœ awa bale pe tœ ali koetœtœ koembœœœ akwa nœ mœ.

16

¹ «Mœ pa o'onœ asœ kœ fœ 'e adœke 'e kakatœ koeyindœœ nœ 'e ti nene. ² Endje gœœ 'e lœ anda Sinagoga. Ga pa nœ, œ œ tœ dœ anga osho, azu á endje wo 'e œ gbe adœke œne sœ ndje koedonga Ndjaba. ³ Endje mbœœœ ataa mbœœœ endje wuwusœ Aba œdœ ndje mœ nene. ⁴ Kashe mœ pa tœnœ fœ 'e adœke bala olo nœ endje kœli yekane á œndœnœ œ te lœ 'e adœke mœ turu lima tœ o'o asœke fœ 'e ye.»

Akwa nœ fshiri

«Mœ papa lima o'o fœ 'e utshunœ nene mbœœœ á mœ sœ lima awa bale dœ 'e. ⁵ Kashe ngongo asœke, mœ sœ kœgu ga ndœ tsheneke á tshe vwa mœ. Yé uzu bale ugurutœ 'e sœsœ koeyu mœ nene adœke: "Bœ gu gata a?" ⁶ Kashe lœsu 'e su dœ oyo mbœœœ á mœ pa fœ 'e atamœ. ⁷ Yé œ li adœke mœ pa adja o'o fœ 'e: E ga waa mbœœœ 'e adœke mœ gu da ye, mbœœœ œdœ mœ kœgugu nene, tsheneke á li adœke tshe na koeti kane 'e, œ na nene. (E)dœ mœ kœgu da ye yekane á mœ vwa she fœ 'e. ⁸ Yé lœkœ á tshe kœna, tshe ma djingili nœ tshapashœ fœ she tœ upu nœ ekperœ, upu nœ kœsœ ndjii œdœ pe kœwa ngbanga. ⁹ Tœ upu nœ ekperœ, mbœœœ á endje sœsœ dœ koeyindœœ ga ndœ mœ nene; ¹⁰ tœ upu nœ kœsœ ndjii, mbœœœ á mœ sœ kœgu ga ndœ Aba yé 'e kpa wu mœ nene; ¹¹ tœ upu nœ kœwa ngbanga, mbœœœ á Ndjaba wa œgbœ ngbanga ga tœ gbozu tshapashœnœ asœke œ ka ye.

¹² «Mœ sœ dœ anga o'o ndjoro tœ kœpa fœ 'e, kashe 'e li koedji tshelœ katanœ damba ngongo asœke nene. ¹³ Lœkœ á fshiri nœ adja o'o œ na, tshe za awa fœ 'e adœke 'e wusœ adja o'o para kœkœ. Tshe pa bala o'o tœ upu nœ ye dœ tœ ye nene kashe o'o neke á tshe dji, yé œ mi ndje ndœ œœ neke kœ á wuta manda nœ. ¹⁴ Tshe yi bala sœ mokœ nœ mœ; gbambanœ nene, tshe mi bala ndœ œeneke á tshe gbœ 6a ndœ mœ fœ 'e. ¹⁵ (E)rœ kœ á Aba sœ dœ tœnœ koedœ œnœ mœ, ádãncœ á mœ pa adœke tshe mi bala ndœ œeneke á tshe gbœ 6a ndœ mœ fœ 'e.

Oyo nœ 'e œ wuta bala yanga

¹⁶ «Manda olo teasho, 'e kpa wu mœ nene, yeka manda nœ á 'e kpa wu mœ» ¹⁷ Yé anga ayambarœ nœ ye yutœ endje ugurutœ endje adœke: «(E)netã dá ki lœ ama ye ataa: "Manda aya olo, 'e kpa wu mœ nene, yeka teasho manda nœ á 'e kpa wu mœ"; too ndje: "Mœ gu ga ndœ Aba." ¹⁸ Ádá olo teashonœ á tshe sœ kœpa tœnœ koedœ gade e? 'A wuwusœ o'o á tshe yindœ kœpa tœnœ nene!»

¹⁹ Yisu wu lima sœ nœ adœke endje yi lima ndœ koeyu œne yé á pa fœ endje adœke: «'E sœ koeyutœ 'e ugurutœ 'e tœ ádá o'o á mœ pa: "Manda aya olo, 'e kpa wu mœ nene, yeka teasho manda nœ á 'e kpa wu mœ." ²⁰ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke 'e ki, 'e ta rawa kashe tshapashœ œ sœ dœ yanga. 'E sœ dœ oyo kashe oyo nœ 'e œ fatœ endje tœ yanga. ²¹ Lœkœ á yashe nguzu œ zu, tshe wu oyo mbœœœ olo kuzu she li ye. Manda kœwuta gbolo, tshe kpa gbe dœ oyo á tshe wu nene, tshe sœ kolœ dœ yanga mbœœœ uzu á tshe zu she ga pa tshapashœ. ²² Mbœœœ tœnœ ataa dá e'e ndje ngongo asœ, 'e sœ dœ oyo kashe mœ kpa wu 'e yé lœsu 'e œ su dœ yanga neke á uzu bale œ za tœ lœsu 'e nene.

²³ «Yé dœ lœkœnœ asœmœ, 'e kpa yu mœ dœ upu bale nene. Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ 'e kœ'eshondœ anga œœœ 6a ndœ Aba dœ 'iri mœ, tshe to bala tœnœ fœ 'e. ²⁴ (E)rrr kpesheke 'e yœœ damba ndœ œœœ bale dœ 'iri mœ nene. 'E yœndœ nœ yé 'e gbœ bala yeka á lœsu 'e kœsu dœ yanga.»

Yisu ropa tshapashœ

²⁵ «Mœ pandœ œeneke kœ fœ 'e lœ ndœema toro. Ōlœnœ kœtœ, mœ kpa pa o'o fœ 'e ataa nene, kashe mœ mindœ o'o ngbi tœ upu nœ Aba. ²⁶ Lœkœnœ asœmœ, 'e eshondœ œœœ dœ 'iri mœ andaa mœ pa fœ 'e adœke mœ za avwala fœ Aba tœ upu nœ 'e nene. ²⁷ Gbambanœ nene, Aba yindœ 'e dœ tœ ye mbœœœ á 'e yindœ mœ, á sœ dœ koeyindœœ adœke mœ to 6a ndœ Ndjaba. ²⁸ Mœ to 6a ndœ Aba yé á na ga pa œshœ. Ngongo asœ mœ katœ tshapashœ ti œ sœ kœgu ga ndœ Aba.»

²⁹ Ayambarœ nœ ye kœpa fœ she adœke: «Wu ngongo asœke bœ sœ kœsœ ala o'onœ ngbi, œ ka ndje tœ kœpa o'o lœ ndœema toro ye. ³⁰ Ngongo asœke 'a wusœ nœ adœke bœ wusœ œœœ kœ, yé ádá adœke uzu yu bœ gugu nene. Mbœœœ tœnœ dá 'a yindœ nœ adœke bœ to 6a ndœ Ndjaba.»

³¹ Yisu kœgi fœ endje adœke: «'E yindœ nœ ngongo asœke a? ³² 'E wu adœke œlœnœ yindœ kœtœ tœnœ yé œ to ye á 'e ndjotshelœtœ 'e, uzu dœ uzu dœ awa nœ ye á katœ mœ ti dœ kuti mœ. Kashe mœ sœsœ dœ kuti mœ nene, mbœœœ Aba sœ dœ

mœ awa bale. ³³ Mœ pa o'onœ asœke fœ 'e adœke 'e sœ dœ kœsœ gee lœ mœ. 'E wu oyo pa tshapashœnœ asœ kashe 'e shi gbi! Mœ ropa tshapashœ dœ gbgbœ ye.»

17

Avwala nœ Yisu

¹ Manda kœpa o'onœ asœ, Yisu meosho ga lafo œ pa adœke: «Aba, œnœ tœ ye. Yisœ mokœ nœ Gbolo nœ zœ adœke Gbolo nœ zœ yi ndje œsœ œnœ zœ. ² Yé mbœrœ tshagbozu á 6œ za fœ she ga pa azu kœ, tshe za soro neke á ka nene fœ azu kœ á 6œ ko endje fœ she. ³ Andaa soro á ka nene, œtœnœ kœdœ adœke endje wusœ zœ á 6œ dœ adja Ndjaba tshebele, œ wu ndje sœ Yisu Kristu á 6œ vwa she. ⁴ Mœ yisœ mokœ nœ zœ fœ azu pa œshœnœ asœke, mœ mbœrœ akwa kœ á 6œ za fœ mœ adœke mœ mbœrœ. ⁵ Yé Ngœngœ asœke, Aba, gi mœ ga lœ mokœ á mœ sœ lima lœ nœ utshunœ adœke tshalafo dœ pe tshaati sœ zœ. ⁶ Mœ má i'iri zœ fœ azu á 6œ ke endje pa tshapashœ á ko endje fœ mœ. Endje kœdœ lima azu nœ zœ, á 6œ ko endje fœ mœ yé endje dji o'o ama zœ. ⁷ Endje wusœ nœ ngœngœ asœke adœke, œneke kœ á 6œ ko fœ mœ to 6a ndœ zœ, ⁸ adœke o'o á mœ pa fœ endje kœdœ o'o á 6œ to fœ mœ. Endje dji œtœnœ, œ wu adja sœ nœ adœke mœ to 6a ndœ zœ, yé endje yindœ nœ adœke œ6œ dá vwa mœ.»

⁹ «Mœ sœ kœza avwala mbœrœ endje, mœ sœsœ kœza avwala mbœrœ azu tshapashœ nene, kashe mbœrœ endjeneke á 6œ ko endje fœ mœ. Endje kœdœ azu nœ zœ. ¹⁰ Yé œneke kœ á mœ sœ dœ tœnœ kœdœ œnœ zœ 6ata œneke kœ á dœ œnœ zœ kœdœ œnœ mœ. Mokœ nœ mœ matœ ye lœ awa nœ endje. ¹¹ Mœ kpa sœœpe pa tshapashœ nene, kashe endje sœpe pa tshapashœnœ asœke, andaa mœ sœ kœgu ga ndœ zœ. œyerœ Aba, gbœndœ endje lœ i'iri zœ á 6œ za fœ mœ adœke endje wuta uzu bale 6ata œ6œ dœ mœ a sœ uzu bale. ¹² Lœkœ á mœ sœ lima dœ endje, mœ sœ lima kœgbœndœ endje lœ i'iri zœ á 6œ za fœ mœ. Mœ gbœ lima ndœ endje yé anga bale djidjingili awa nene kolœ tsheneke á li lima adœke tshe djingili awa yekane á œneke á endje sú ala Buku nœ zœ kœmbœrœtœ endje.

¹³ «Ngœngœ asœke, mœ sœ kœgu ga ndœ zœ. Mœ sœ kœpa o'onœ asœ damba mœ sœpe pa œshœ adœke endje sú dœ yanga 6ata á mœ sú dœ tœnœ. ¹⁴ Mœ yi lima sœ o'o ama zœ fœ endje, yé azu tshapashœ yiangba endje mbœrœ endje dœdœ azu tshapashœ nene 6ata œmœ, mœ dœdœ uzu tshapashœ nene. ¹⁵ Mœ sœsœ kœyu 6œ adœke 6œ gi endje pa tshapashœ nene kashe 6œ gbœndœ endje tœ ekperœ. ¹⁶ Endje dœdœ azu tshapashœnœ asœke nene 6ata mœ dœdœ uzu

tshapashœ nene. ¹⁷ Mbœrœ adœke lœ awa nœ adja o'o, endje te ayerœ azu. O'o ama zœ kœdœ adja o'o. ¹⁸ Bata á 6œ vwa mœ ga pa tshapashœ, awa bale mœ vwa endje ga pa tshapashœ. ¹⁹ Mœ sœ kœza soro mœ mbœrœ endje adœke endje te adja azu nœ zœ lœ awa nœ adja o'o.

²⁰ «Mœ sœsœ kœza avwala kolœ mbœrœ ayambarœ nœ mœ nene, mœ za ndje avwala mbœrœ azu kœ á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ lœ awa o'o ama endje. ²¹ Kaka adœke endje para kœka endje sœ uzu bale 6ata œ6œ Aba á 6œ sœ lœ mœ, á mœ sœ lœ zœ; endje ndje, endje sœ lœ azœ yeka á tshapashœ kœwusœ nœ adœke œ6œ dá vwa mœ. ²² Yé œmœ, mœ za mokœ á 6œ za fœ mœ fœ endje adœke endje sœ uzu bale 6ata á a sœ dœ 6œ uzu bale, ²³ œmœ endje 6ata œ6œ lœ mœ, adœke endje wuta adja bale yekane á azu tshapashœ kœwusœ nœ adœke œ6œ dá vwa mœ, yé 6œ yindœ endje 6ata á 6œ yindœ mœ.»

²⁴ «Aba, 6œ dá ko endje fœ mœ. Mœ yindœ nœ adœke osho á mœ sœ tœnœ, endjeneke á 6œ ko endje fœ mœ sœ ndje tœnœ awa bale dœ mœ, adœke endje wu mokœ á 6œ za fœ mœ. Gbambœnœ nene, 6œ yi lima ndœ mœ utshu adœke 6œ mbœrœ tshapashœ. ²⁵ Aba á 6œ sœ ndjii, tshapashœ wuwusœ zœ nene kashe mœ wusœ zœ yé endjeneke á endje sœ asœke, endje wusœ nœ adœke œ6œ dá vwa mœ. ²⁶ Mœ yisœ i'iri zœ fœ endje yé mœ kpa yisœ nœ adœke kœyindœsho nœ zœ ga ndœ mœ sœ lœ endje yé œmœ dœ tœ mœ lœ endje.»

18

Kœtepa Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.47-56; Mar 14.43-50; Luk 22.47-53)

¹ Manda o'onœ asœke, Yisu ro awa bale dœ ayambarœ nœ ye 6a kele yangangu Sedroni. Anga aya kindi sœ lima 6a zœ á tshe li ga lœnœ dœ ayambarœ nœ ye. ² Yudasi á tshe ka she wu lima sœ oshœnœ; gbambœnœ nene, Yisu sœ lima kœngbœtœ ye kpala kpala dœ ayambarœ nœ ye 6a zœ. ³ Yudasi te utshu ukpulu aturugu, dœ aayi kœgbœndœ anda Tepelo á agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ Afarisayi vwa endje. Endje wuta 6a lœ aya kindinœ dœ owœ tadja, dœ miinda œdœ pe œrœ kœnga dœ koshe. ⁴ Yé Yisu á tshe wu lima sœ œrœ kœ á mbœrœ ga tœ ye, na á yu endje adœke: «'E sœ kœpara dœ e?» ⁵ Endje gi fœ she adœke: «Yisu, uzu Nazarete.» Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «œmœ dœke.» Andaa, Yudasi á tshe ka she sœ ndje lima ugurutœ azunœ zœ. ⁶ Lœkœ á Yisu pa fœ endje adœke «œmœ dœke», endje gitœ endje kitrikitri ga mangbœnœ yé œ yo ga ati. ⁷ Yisu kpa kœyu endje adœke: «'E sœ

køpara ðe e?» Endje kœgi adœke: «Yisu, uzu Nazarete.»⁸ Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e adœke, œmœ doeke. (Eðœ 'e kœsœ tœ kœpara mœ, 'e katœ endjeneke ti dœ endje gu.»

⁹ E sœ ataa yeka á o'o á tshe pa lima kœmbœretœ ye. Tshē pa lima adœke: «Endjeneke á 6œ ko endje fœ mœ, anga bale djidjingili awa nene.»¹⁰ Ataa, Shimu Petro á tshe sœ lima dœ ingiri yakamba, gbota lœ œkœnœ á wa utu ayi akwa nœ egerœ ngangang Ndjaba ndja tœnœ. E dœ lima utu ga pa kuni nœ ayi akwa á 'iri ye kœdœ Malkusu.¹¹ Kashe yisu pa fœ Petro adœke: «Gi ingiri yakamba nœ zœ ga lœ œkœnœ. Bœ gbe adœke mœ vwaratœ mœ tœ kœndjo yashi kangancœ á Aba za fœ mœ ye a?»

Endje gu dœ Yisu 6a utshu Ana

(Wu 6a tœ Mat 26.57-58; Mar 14.53-54;

Luk 22.54)

¹² Ukpulu aturuguncœ dœ gbozu tshapa endje œdœ pe aayi kœgbœndœ anda Tepelo á Ayuda wwa endje na œ za Yisu, œ i she ga tœnœ.¹³ Endje gu dœ she utshuncœ 6a ndœ Ana. Tshē kœdœ lima aba mbeya Kayifa á tshe dœ lima egerœ ngangang Ndjaba lœ ungunœ asœmœ.¹⁴ Eshē dœ Kayifa dá pa lima fœ Ayuda adœke: «E sœ dœ œtshœnœ adœke uzu bale tshu lœ kumu azu kœ.»

Petro 'ea Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.69-70; Mar 14.66-68;

Luk 22.55-57)

¹⁵ Shimu Petro dœ anga yambarœ bale na lima manda Yisu. Bata egerœ ngangang Ndjaba wu lima sœ anga yambarœncœ dœ œtshœnœ, tshe li awa bale dœ Yisu ga lœ gbagba anda nœ egerœ ngangang Ndjabanœ.

¹⁶ Kashe Petro sœpe lima œnœ ye 6a pa gbagba ndo dœ manda nœ. Yé yambarœncœ á egerœ ngangang Ndjaba wu lima sœ ye asœmœ kœwuta, á kœyu yashe kœgbœndœ manda gbagbanœ, á to Petro li ga lœnœ.¹⁷ Yashe akwanœ á tshe sœ lima kœgbœndœ manda gbagba kœyu Petro adœke: «E6œ ndje, œdœ 6œ kœdœ anga yambarœ nœ yakoshe asœke nene a?» Petro kœgi adœke: «(E dœdœ mœ nene!»

¹⁸ Aayi akwa dœ pe aayi kœgbœndœ anda Tepelo ngbœ lima owo mbœrœ izi, yé á sœ lima kœya kote endje indirinœ. Petro sœ lima awa bale dœ endje á ka ndje indirinœ owonœ.

Egerœ ngangang Ndjaba yu Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.59-66; Mar 14.54-64;

Luk 22.66-71)

¹⁹ Egerœ ngangang Ndjaba tetœ kœyu Yisu tœ ayambarœ nœ ye œdœ pe œrœncœ á tshe yi lima sœ nœ.²⁰ Á Yisu kœgi fœ she adœke: «Mœ pa o'o ngbi fœ azu tshapashœ. Mœ yi

lima sœ œrœ 6a lœ Sinagoga dœ pe 6a lœ Tepelo 6a tœ osho á Ayuda kœ sœ kœngbœtœ endje. Mœ papa anga o'o wutœncœ œ wu nene.²¹ Mbœrœ gadœ á 6œ yu mœ a? Yu azu á endje dji mœ mbœrœ endje wusœ o'o á mœ pa dœ œtshœnœ.»²² Kœdji Yisu ataa, anga ayi kœgbœndœ egerœ ngangang Ndjaba kœda ala ye á kœpa fœ she adœke: «Mara kœgi dœ o'o fœ gbozu ngangang Ndjaba dœke a?»²³ Yisu kœgi fœ she adœke: «Eðœ mœ kœpa tœ ekpencœ, ma fœ mœ adœke mœ pa ekpe o'o. Á mœ kœpa œtshœ o'o, mbœrœ gadœ á 6œ da mœ a?»²⁴ Á Ana kœwva Yisu dœ uwu á endje i dœ she tœ ye ga ndœ Kayifa egerœ ngangang Ndjaba.

Petro kpa 'ea Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.71-75; Mar 14.69-72;

Luk 22.58-62)

²⁵ Lœ nœ kœ asœmœ, Petro sœ kolœ 6a lœ gbagba á sœ kœya kote ye. Endje kœpa fœ she adœke: «Adja 6œ dœdœ anga yambarœ nœ yakoshe asœke nene a?» Petro kœ'eatœ ye adœke: «E dœdœ mœ nene!»²⁶ Anga ayi akwa nœ egerœ ngangang Ndjabanœ, á tshe dœ ayo nœ uzu á Petro wa lima utu ye, kœpa fœ she adœke: «E dœdœ 6œ dá mœ wu kpœke 'e dœ she 6a lœ kindi nene a?»²⁷ Petro kpa kœ'eatœ ye, yé trale kongato kœki.

Yisu 6a utshu Pilato

(Wu 6a tœ Mat 27.1-2,11-14; Mar 15.1-5;

Luk 23.1-5)

²⁸ Manda nœ, endje to Yisu 6a ndœ Kayifa á ro dœ she 6a lœ egerœ anda olo nœ gbozugo Roma. Kashe dœ amazi tuu, agbozu yuda á endje na lima dœ she lili ga sœnda nene kparawa kœli ga lœ angwa yekane á kœzi roœgo Pake.²⁹ Pilato kœwuta ga ndœ endje á kœyu endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e na kœtœ meza pa yakoshe asœke a?»³⁰ Endje gi adœke: «Eðœ tshe kœmbœmbœrœ má ekperœ nene, ádá kœna má dœ she fœ 6œ kœdœ gadœ e?»³¹ Pilato kœpa fœ endje adœke: «'E za she œ wa o'o dœ tœ 'e ga tœ ye liaka awa akwa nœ 'e.» Ayudanœ kœpa adœke: «Endje zaza awa fœ 'a adœke 'a wo uzu nene.»

³² Eneke wuta mbœrœ kœma o'o á Yisu pa lima tœ kœyisœ mara kuzu á tshe tshu bala dœ tœnœ.³³ Pilato li ga sœnda, á e Yisu, yé á yu she adœke: «E6œ kœdœ gbozugo nœ Ayuda a?»³⁴ Yisu kœgi fœ she adœke: «Bœ pa ataa dœ tœ zœ too anga azu dá pa fœ 6œ atamœ tœ upu nœ mœ a?»³⁵ Pilato kœgi: «Emœ kœdœ uzu Yuda a? Adja azu ogo nœ zœ dœ agbozu tshapa angangang Ndjaba dá za 6œ fœ mœ, œrœ gadœ dá 6œ mbœrœ a?»³⁶ Yisu kœgi adœke: «Ogo gbozu nœ mœ dœdœ œnœ tshapashœnœ asœke nene. E kœdœ má œnœ tshapashœnœ asœke, aayi kœte manda mœ œ nga má koshe tshangba mœ

adœke endje za mœ fœ ayuda nene. Kashe Ogo gbozu nœ mœ, lœ ngangœ asœke doédœ œnœ tshakpœke nene.»³⁷ Pilato kœyu she adœke: «Bœ dœ gbozugo a?» Yisu kœgi adœke: «Æbœ dá pa adœke œemœ kœdœ gbozugo. Endje zu mœ yé mœ na ga pa osho mbœrœ kœpa o'o tœ upu nœ adja o'o. Uzu kœ á tshe na manda adja o'o, tshe dji o'o á mœ pa.»³⁸ Á Pilato kœyu she adœke: «Adja o'o kœdœ gade e?»

Endje wa ngbanga kuzu ga tœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.15-31; Mar 15.6-20; Luk 23.13-25)

Pa o'onœ asœke, Pilato kœwuta á kœgbœ Ayuda 6a ushu, á pa fœ endje adœke: «Tœ œemœ nœ mœ, mœ gbœgbœ anga ekperœ bale á li ndœ kœwa ngbanga ga tœ ye nene.»³⁹ Ka 6ata ungu dœ ungu, œ li adœke mœ vvara anga uzu bale dœ lœkœ Pake, 'e yindœ nœ adœke mœ vvara gbozugo nœ Ayuda a?»⁴⁰ Yé endje kœtetœ kœta rawa adœke: «Æ doédœ tshenekemœ nene, kashe Barabase!» Andaa Barabase kœdœ lima ayi kœmbœrœ ngbindirœ.

19

¹ Á Pilato kœza awa adœke endje za Yisu yé œ sœ she dœ ndjapa. ² Aturugu djo lima kpoto dœ ishi, œ za ga tœ kumu ye, yé œ verœ yœgbœdo odorœ lœba ga tœ ye. ³ Endje gi lima tœ endje ndoo dœ she yé œ pa lima adœke: «Abala, gbozugo nœ Ayuda!» Yé œ tetœ kœda tshatshu ye.

⁴ Pilato kpa kœli ga sœnda á kœpa fœ Ayuda adœke: «E dji mœ ka! Mœ sœ kœna kœto she wuta tœnœ fœ 'e. Kashe 'e wusœ nœ adœke mœ gbœgbœ anga ekperœ bale lœ ye tœ kœwa ngbanga ga tœ ye nene.»⁵ Yisu wuta lima ga ushu. Tshe verœ lima kpoto dœ ishi tœnœ œdœ pe egerœ odorœ lœba. Yeka á Pilato pa adœke: «Yakoshœnœ dœke!»

⁶ Lœkœ á agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ aayi kœgbœndœ anda Tepelo wu lima she, endje te lima tœ kœta rawa adœke: «Wo she 6a pa kurushi! Wo she 6a pa kurushi!» Á Pilato kœpa fœ endje adœke: «E za she dœ tœ 'e œ wo she pa kurushinœ. Kashe œmœ, mœ gbœgbœ anga œrœ bale lœ ye tœ kœwa ngbanga ga tœ ye nene.»⁷ Ayuda kœgi fœ she adœke: «A sœ dœ awa akwa bale, yé awa akwanœ pa adœke tshe li dœ kuzu; gbambanœ nene, tshe pa adœke œne kœdœ Gbolo nœ ndjaba.»⁸ Lœkœ á Pilato dji o'onœ atamœ, awa li tœ ye kpakpakpa. ⁹ Tshe kœli ga sœnda, á kœyu Yisu adœke: «Æbœ kœdœ uzu 6ata a?» Kashe Yisu ii ama ye bale dœ o'o fœ she nene. ¹⁰ Yé Pilato kœpa fœ she adœke: «Bœ yiyindœ kœgi o'o fœ mœ nene a? Bœ wuwusœ nœ nene adœke mœ sœ dœ

gbœgbœ tœ kœza awa fœ 6œ, 6œ gu 6ata á mœ sœ ndje dœ gbœgbœ tœ kœwo 6œ pa kurushi nene a?»¹¹ Kashe Yisu gi adœke: «Bœ sœsœ dœ gbœgbœ bale pa mœ nene, kolœ œneke á Ndjaba za fœ 6œ. Mbœrœ tœnœ ataa, uzu á tshe ka mœ fœ 6œ mbœrœ egerœ ekperœ.»

¹² Kœto kpœtœmœ, Pilato para lima awa ndœ kœvvara she kashe Ayuda te lima tœ kœta rawa dœ œgbœ adœke: «Ædœ 6œ kœvvara she dá 6œ doédœ yanga Sezare nene. Gbambanœ nene, uzu kœ á tshe pa adœke œne kœdœ gbozugo, sœ kœyangba Sezare.»¹³ Pilato kœdji ataa á kœto Yisu wuta tœnœ, á tshe kœsœ ga áti 6a tœ osho kœwa ngbanga á 'irirœnœ kœdœ «oshœ kœsœ á endje guma dœ badja ga lafo.» - Dœ o'o ama ogo nœ Ayuda kœdœ «Gabata». ¹⁴ Æ sœpe lima olo bale utshu angbœ pake ndoo dœ kakpi œlœ* Pilato kœpa fœ Ayuda adœke: «Gbozugo nœ 'e dœke!»¹⁵ Kashe endje lœ kolœ kœta rawa adœke: «Wo she ye! Wo she ye! Wo she pa kurushi!» Pilato kœpa adœke: «Mœ wo gbozugo nœ 'e 6a pa kurushi a?» Agbozu tshapa anganga Ndjaba kœpa adœke: «A sœsœ dœ anga gbozugo nene, kolœ Sezare tshebale.»¹⁶ Mbœrœ tœnœ ataa, Pilato kœvvara Yisu fœ endje adœke endje wo she 6a pa kurushi.

Yisu 6a pa kurushi

(Wu 6a tœ Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Luk 23.26-43)

Endje kœza Yisu. ¹⁷ Tshe za kurushi nœ ye dœ tœ ye, œ wuta kœro ga tœ osho á endje ta 'irirœnœ adœke «oshœ gbayashi kœrœ», á endje e dœ o'o ama ogo Ayuda adœke «Gologota.»¹⁸ Ba zœ dá endje kuru lima Yisu ga pa kurushi awa bale dœ aayi angba bisha; bale ga pa kuni, bale ga pa gele yé Yisu sœ lima kpœgurutœ endje. ¹⁹ Pilato za lima awa adœke endje sũ anga mbeti œ 6i ga pa kurushinœ. Mbetinœ pa adœke: «Yisu uzu Nazarete, gbozugo nœ Ayuda.»²⁰ Ayuda ndjoro di lima mbetinœ mbœrœ osho á endje 6i lima Yisu 6a pa kurushi tœnœ sœ lima ndoo dœ tshelœ ongbo. Ga pa nœ dœmœ, endje kpa su lima mbetinœ dœ o'o ama ogo nœ Ayuda, dœ o'o ama ogo nœ azu Roma ndje dœ o'o ama ogo Agreke. ²¹ Agbozu tshapa anganga Ndjaba nœ Ayudanœ pa lima fœ Pilato adœke: «Susu adœke "gbozugo nœ Ayuda nene", kashe adœke "uzunœ asœke pa adœke œne kœdœ lima gbozugo nœ Ayuda."»²² Pilato kœgi fœ endje adœke: «œneke á mœ su, mœ su ye.»

²³ Manda kœ6i Yisu ga pa kurushinœ, aturugu ko lœba nœ ye, œ kurutshelœ nœ vana yé uzu dœ uzu gbœ œerœ œnœ ye. Æ sœpe lima kolœ egerœ ingiri lœba nœ ye á endje guguma kœsu tœnœ nene asœmœ,

* 19.14 19.14 Tœnœ kœdœ ada œlœ mindu dœ bale lindœ mara kœdi ada œlœ nœ azu Roma.

cetæncæ kœdœ akpa læba bale á endje sú 6a tœ igi ye œerr ga ati. ²⁴ Aturugu pa lima ugu-rutœ endje adœke: «A susuru tshelœ œeneke nene. A ta wuka á kœwusœ uzu á tshe za læba œeneke.» Eneke wuta lima adœke ataa mbœrœ o'o á endje sú ala Buku nœ Ndjaba kœmbœrœtœ ye. Endje su lima adœke: «Endje kurutshelœ læba nœ mœ tœ endje, yé endje ta wuka pa egerœ ingiri læba nœ mœ.»

'E wu œœrœ á aturugu mbœrœ lima.

²⁵ Anga ayashe ka lima ndoo dœ kurush-inœ. Ayashe asœmœ kœdœ lima Mareya ayi Yisu, dœ yingœ ayinœ dœ Mareya, awo Kolopase œœdœ ndje Mareya uzu Magadala. ²⁶ Yisu kœwu ayinœ, á kœwu ndje ndoo dœ she yambarœ á tshe yi lima ndœ ye. Yisu kœpa fœ ayinœ adœke: «Yashe, wu gbolo nœ zœ.» ²⁷ Á kpa kœpa ndje fœ yambarœncœ adœke: «Wu ayi zœ.» Pe dœ ada œlœncœ asœmœ, yambarœncœ kœza Mareya ga ndœ ye.

Kuzu Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Manda nœ, 6ata á Yisu wu lima sœ nœ adœke akwa nœ œene ka kœ ye, adœke o'o á endje sú ala Buku nœ Ndjaba kœmbœrœtœ ye, tshe pa adœke: «Ogo ungu sœ kœmi mœ.» ²⁹ Anga yashi sœ lima kpœtœmœ, á su dœ ikpi vinu. Aturugu yi ndœhœrœ ga la ikpi vinunœ, á vwele ga tœ ganea œyœ Izope, á yi ga tœ ama Yisu. ³⁰ Lœkœ á Yisu ndjo ikpi ipinœ asœmœ, tshe pa adœke: «Akwa nœ mœ ka kœ ye.» Tshe tara kumu ye ga ati yé œ tshu ye.

Anga turugu su djokoro Yisu dœ udu

³¹ Andaa, 6ata œ dœ lima biko mindu utshu lœkœ sabata - Sabatanœ asœmœ kœdœ lima egerœ lœkœ sabata, agbozu yuda yiyi lima ndœ nœ adœke oko endje sœpe pa kurushi nene. Endje na lima kœyu Pilato adœke œene na œ kavwa tshelœ ada endje yé œ gbota endje ga ati. ³² Á aturugu kœna, á kœkavwa tshelœ ada ali uzunœ ye, œ kpa na œ kavwa œœncœ anga bishœncœ ye, á endje 6i lima endje ga pa kurushi awa bale dœ Yisu. ³³ Yé kœwuta endje ndoo dœ Yisu atake, endje wu adœke tshe tshu 6amama ye. Mbœrœ tœncœ dá endje kakavwa lima tshelœ ada ye nene. ³⁴ Kashe anga turugu bale su djokoro Yisu dœ udu yé ngbewo indji dœ ungu wuta. ³⁵ Uzu tsheneke á tshe wu lima dœ ala ye pa lima o'o tœ upunœ, yé o'o á tshe pa kœdœ adja o'o. Uzunœ asœmœ wusœ nœ adœke œene pa o'o á dœ adja o'o adœke e'e ndje, 'e yindœ nœ. ³⁶ E wuta lima atamœ adœke o'o á endje sú ala Buku nœ Ndjaba kœmbœrœtœ ye. Endje su lima adœke: «Endje kavwa bala tshelœ anga ngbabi ye bale nene.» ³⁷ Endje su ndje lima

anga o'o ala Buku adœke: «Endje wu bala uzunœ á endje sú she.»

Kœshi Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Manda nœ kœ, Yozefu uzu Arimateyo, á tshe dœ anga yambarœ nœ Yisu læ ubunœ, na lima kœyu Pilato adœke œene za oko Yisu. Pilato za lima awa fœ she yé tshe na lima œ za oko Yisu. ³⁹ Nikodeme á tshe na lima ga ndœ Yisu dœ abutshœ, na ndje dœ yombo á endje mbœrœ dœ mire á ngbœa dœ œyœ alowe á wuta litere za bale dœ ndjokpa. ⁴⁰ Endje za oko Yisu, œ vwele dœ a'eara læba á endje yi ga la kada yombo liaka akwa Ayuda œ mbœrœ utshu kœshi akuzu nœ endje. ⁴¹ Anga kindi tshamadungba sœ lima ndoo dœ osho á endje kuru lima dœ Yisu ga pa kurushi, yé anga tafo udu bale á endje dji lima læ badja, á damba endje shishi uzu ga læncœ nene sœ lima læncœ. ⁴² Bata á dœ lima olo ndoo dœ lœkœ sabata, yé kœwu adœke kudunœ sœ lima ndoo kpœtœmœ, endje shi lima Yisu ga læncœ.

20

Ndjaba she Yisu læ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ Oœ yenga pe dœ amazi á osho sœpe kœde damba howaa, Mareya uzu Magadala na ga pa udu. Tshe wu adœke azu iwvi badja á endje vwiri lima ga tœ ama kudunœ. ² Tshe kpagu dœ œrœ ga ndœ Shimu Petro dœ yambarœncœ á Yisu yi lima ndœ ye á kœpa fœ endje adœke: «Endje za Gbozu læ koto yé a wuwusœ osho á endje za she tœncœ nene.»

³ Á Apetro dœ yambarœncœ asœmœ wuta lima kœna ga pa udunœ. ⁴ Endje te lima tœ œrœ bibisha kpa tœncœ awa bale, kashe anga yambarœncœ kpa kœropa Petro yé œ wuta utshunœ ga pa udunœ. ⁵ Tshe ti ga læ udunœ yé œ wu ndœma læba læncœ kashe tshe lili lima ga læ udunœ nene. ⁶ Petro wuta œœncœ ye manda ye, œ li ga læ udunœ, œ wu ndje ndœma læbanœ asœmœ ati 6a zœ, ⁷ ndje dœ pe læba á endje za lima tshu ga pa kumu ye. Lœbanœ sœsœ lima tœ œœsœncœ bale dœ a'eara ndœma læbanœ nene. Kashe œ sœ lima kpi ga tœ anga angbi osho. ⁸ Trale, anga yambarœncœ á tshe wuta má utshunœ kœli ga læ udunœ, œ wu yekane á yindœ nœ. ⁹ Eerr ga tœ œlœncœ asœmœ, ayambarœ wuwu lima damba sœ ádá o'o á endje sú adœke Ndjaba œ she bala Yisu læ akuzu nene. ¹⁰ Manda nœ, ayambarœncœ bibisha fatœ endje kœgu ga ndœ endje.

Yisu matœ ye fœ Mareya uzu Magadala
(Wu 6a tœ Mat 28.9-10; Mar 16.9-11)

¹¹ Mareya ka lima 6a ushu ndoo dœ tshapadunœ á sœ lima tœ iki. Tshe sœ lima tœ iki, œ sœ ndje kœeti ga lœ udunœ. ¹² Á tshe kœewu aandjelu bisha á endje verœ imbi lœba. Endje lœ ga ati 6a tœ osho á endje za lima oko Yisu ga tœnœ; anga bale 6a tœ osho á endje fa kumu ye ga tœnœ yé anga 6a tœ œsœ ada ye. ¹³ Aandjelunœ kœyu Mareya adœke: «Mbœrœ gadœ á 6œ ki a, yashœ?» Tshe kœgi fœ endje adœke: «Endje za oko Gbozu nœ mœ yé mœ wuwusœ osho á endje za she tœnœ nene.»

¹⁴ Tshe kœfatœ ye manda kœgi o'onœ, œ wu Yisu á tshe ka lima kpœtœmœ kashe tshe wuwu lima sœ nœ adœke Yisu dœmœ nene. ¹⁵ Yisu kœyu she: «Mbœrœ gadœ á 6œ ki a, yashœ? Ede dá 6œ sœ kœpara she a? Mareya gbe adœke ayi kœguma tshelœ kindi tshamadungbanœ dœmœ yeka á pa fœ she adœke: Edeœ 6œ dá za oko ye, yisœ oshonœ á 6œ za she ga tœnœ doœ mœ na œ za she.» ¹⁶ Yisu kœpa fœ she adœke: «Mareya!» Tshe i gbandjuru á pa fœ she adœke: «Rabuni» - E yindœ kœpa dœ o'o ama ogo Ayuda adœke «Ayi kœyisœrœ». ¹⁷ Yisu kœpa fœ she adœke: «Gogoro mœ nene mbœrœ mœ ɔɔ damba ga ndœ Aba mœ nene.» Kashe, gu œ pandœ nœ fœ aaya, mœ sœ kœgu ga ndœ Aba mœ á tshe kœdœ Aba 'e, ga ndœ Ndjaba nœ mœ á tshe kœdœ Ndjaba nœ 'e. ¹⁸ Mareya uzu Magadala kœgu á kœpandœ nœ fœ ayambarœ adœke: «Mœ wu Gbozu, yé 'e dji œneke á tshe pa fœ mœ.»

Yisu matœ ye fœ ayambarœ nœ ye

(Wu 6a tœ Mat 28.16-20; Mar 16.14-18;

Luk 24.36-49)

¹⁹ Kolœ dœ adila yengancœ asœmœ, ayambarœ ngbœ 6a lima tœ endje 6a sœnda. Endje tshu lima manda kperœ ga tœnœ kparawa Ayuda. Yisu na lima œ ka 6a ugurutœ endje á pa fœ endje adœke: «Kœsœ gee sœ dœ e'e.» ²⁰ Manda kœpa fœ endje ataa, tshe kœma tshakane ye œdœ pe djokoro ye fœ endje. Lœsu ayambarœ su dœ yanga mbœrœ kœwu Gbozu. ²¹ Yé Yisu kpa kœpa fœ endje adœke: «Kœsœ gee sœ dœ e'e! Bata Aba vwa mœ, œmœ ndje mœ sœ kœvwa 'e.» ²² Manda kœpa o'onœ asœke, tshe uru izi ga pa endje, á pa adœke: «'E gbœ ɔtsho Ishiri. ²³ Azu neke á 'e djerœ bala ndœ ekperœ nœ endje, Ndjaba œ djerœndœ nœ. Yé endjeneke á 'e vwaratœ 'e tœ kœdjerœndœ ekperœ nœ endje, Ndjaba œ vvara ndje tœ ye tœ kœdjerœndœ nœ.»

Yisu matœ ye fœ Toma

²⁴ Andaa lœkœ á Yisu má lima tœ ye fœ ayambarœ 6a sœnda, Toma, anga andjokpa dœ bishancœ á endje e she Didime gugu lima nene. ²⁵ Anga udu angancœ pa lima fœ she adœke: «'A wu Gbozu!» Kashe tshe pa fœ endje adœke: «Edeœ mœ kœwuwu tshangba

uku sete tshakane ye nene, œdœ mœ kœyiyi yœkœne mœ ga lœ kudu setenœ nene, yé œdœ mœ kœyiyi kane mœ ga lœ djokoro ye nene, mœ yi ndœ nœ nene.» ²⁶ Andaa olo mindu dœ votœ manda nœ, ayambarœ kpa ngbœ 6a lima tœ endje 6a sœnda, œ tshu manda kperœ ga tœnœ yé Toma sœ lima ugurutœ endje. Yisu na lima œ ka 6a ugurutœ endje á pa adœke: «Kœsœ gee sœ dœ e'e!» ²⁷ Manda nœ tshe pa fœ Toma adœke: «'Yi yœkœne zœ kpœke doœ œ wu tshakane mœ. Yi kane zœ œ nduru ga lœ djokoro mœ. Katœ sharapu, œ te uzu nœ kœyindœrœ.» ²⁸ Toma kœgi fœ she adœke: «Gbozu nœ mœ œdœ Ndjaba nœ mœ.» ²⁹ Yisu kœpa fœ she adœke: «Bœ yindœ nœ mbœrœ á 6œ wu mœ a? Yanga nœ azu neke á endje wuwu nene, kashe endje yindœ nœ.»

Ádá kœsu buku nœ Yowane

³⁰ Yisu mbœrœ lima anga angbi ambará afá ndjoro dœ ala ayambarœ nœ ye, kashe endje súsú kœ ga la bukunœ asœke nene. ³¹ Kashe œneke á endje sú ga la bukunœ asœke sœ mbœrœ á 'e kœyindœ nœ adœke Yisu kœdœ Kristu, Gbolo nœ Ndjaba. Edeœ 'e kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, 'e gbœ soro dœ 'iri ye.

21

Yisu matœ ye fœ anga ayambarœ mindu dœ bisha (7)

¹ Manda nœ, Yisu kpa matœ ye fœ ayambarœ nœ ye 6a tœ mangu egerœ ungu adanga Tiberiade. Tshe ma lima tœ ye fœ endje dœ mara atake: ² Shimu Petro, Toma á endje e ndje she Didime, Natanaye lu uzu tshalakpi Kanana 6a lœ ogo Galilayi, agbolo nœ Zebedayi, œdœ pe anga angbi ayambarœ bisha sœ lima kpœtœ œsœnœ bale. ³ Shimu Petro kœpa fœ endje adœke: «Mœ sœ kœtara ndœ kœvwi gbanda.» Yé endje kœpa fœ she adœke: «'A ro dœ 6œ.» Endje ro lima œ ɔ ga lœ egerœ agba kashe dœ butshœncœ asœmœ, endje gbgbœ œrœ bale nene. ⁴ Lœkœ á osho tœtœ kœkœrœ tœnœ, Yisu ka lima ga tœ mangu kashe ayambarœncœ wuwu lima sœ nœ adœke œshe dœmœ nene. ⁵ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Agbolo, 'e gbgbœ anga ageatshalangu teasho nene a?» Endje kœgi fœ she adœke: «Eroœ bale nene.» ⁶ Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E vwi gbandancœ ga pa kuni yé 'e œ gbœ endje ye.» Endje kœvwi gbandancœ, yé ageatshalangu do lima pa nœ dœ mara adœke endje lili lima kœgbota tœnœ ga ushu nene. ⁷ Yambarœ á Yisu yi lima ndœ ye kœpa fœ Petro adœke: «Gbozu dœmœ!» Lœkœ á tshe dji adœke Gbozu dœmœ, tshe kœverœ lœba ga tœ ye; gbambancœ nene, tshe sœ lima kpendro, á tshe kœte lima ga la ngu. ⁸ Udu ayambarœncœ kœgu dœ egerœ agbancœ dœ

køgbota gbandance Pete dœ ageatshalangu: endje sœsœ lima læ ingirinœ tœ ama osho nene, ga pa œrœ nõcœ metere kama bale (100).⁹ Lœkœ á endje wuta ga tœ mangu, endje wu lima jiwo á endje ko ageatshalangu dœ pe mapa ga pa nõcœ.¹⁰ Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E na dœ ageatshalangunœ á 'e wuta kœgbœ endje asœke gamœ.»

¹¹ Shimu Petro kœœ ga læ egerœ agba á kœgbota gbandance ga ati dœ agboro ageatshalangu læ nõcœ kama dœ zazu bisha dœ ndjokpa dœ voto (153). Agea ngba lima waa kashe tshelœ gbanda susuru lima nene.¹² Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E na œ zi œrœ.» Anga uzu bale ugurutœ endje á tshe i lima ama ye tœ kœyu she adœke: «Dá œbœ kœdœ dœ e?» gugu nene. Endje wu lima sœ nõcœ dœ œtshœncœ adœke Gbozu dœmœ.¹³ Yé Yisu na, œ za mapa á kurutshelœ nõcœ tœ endje, á mbœrœ ndje awa bale dœ ageatshalangunœ.¹⁴ Asœ kœdœ lima awa voto kœmatœ Yisu fœ ayambarœ nõcœ ye kœto tœ lœkœncœ á Ndjaba she lima she læ kuzu.

Yisu œdœ Petro

¹⁵ Manda kœzi œrœ, Yisu kœyu Shimu Petro adœke: «Shimu, gbolo nõcœ Yowane, bœ yindœ mœ kœropa endjeneke kœ a?» Yé tshe kœgi adœke: «Ë, Gbozu, bœ wusœ nõcœ adœke mœ yindœ zœ.» Yisu kœpa fœ she adœke: «Gbœndœ apata nõcœ mœ.»¹⁶ Tœ bishancœ, Yisu kpa yu she adœke: «Shimu, gbolo nõcœ Yowane, bœ yindœ mœ?» Petro gi adœke: «Ë, Gbozu, bœ wusœ nõcœ adœke mœ yindœ zœ ye.» Yisu kœpa fœ she adœke: «Sœ uzu nõcœ kœgbœndœ apata nõcœ mœ.»¹⁷ Tœ votœncœ, Yisu yu she adœke: «Shimu, gbolo nõcœ Yowane, bœ yindœ mœ?» Oyo kœza Petro kœwu adœke Yisu kpa yu she tœ votœncœ adœke: «Bœ yindœ mœ?» Yé tshe kœpa fœ she adœke: «Gbozu, œbœ á bœ wusœ œrœ kœ, bœ wusœ nõcœ dœ œtshœncœ adœke mœ yindœ zœ ye.» Á Yisu kœpa fœ she adœke: «Gbœndœ apata nõcœ mœ.»¹⁸ Mœ sœ kœpa fœ bœ dœ adjapu adœke œlœ á bœ sœpe lima aya gbolo, bœ du lima uwu tshapa læba nõcœ zœ dœ tœ zœ, œ na lima tœ osho á bœ yi lima ndœ nõcœ. Kashe œlœ á bœ kœwuta yagbozu, bœ ko kane zœ ga lafo yé anga uzu kpi dá i uwu ga pa læba fœ bœ, yé á to bœ na tœncœ ba tœ osho á bœ yiyindœ nõcœ nene.»¹⁹ Yisu pa lima ataa mbœrœ kœma mara á Petro œ yisœ mokœ nõcœ Ndjaba læ kuzu ye. Manda kœpa o'õncœ asœke, Yisu pa fœ she adœke: «Na manda mœ.»

²⁰ Petro kœfatœ ye, á kœwu yambarœ á Yisu yi lima ndœ ye, tsheneke á dœ lœkœ á endje sœ lima kœzi œrœ á tshe di lima tœ ye ga lakoro Yisu yekane á yu she adœke: «Gbozu, œdœ dá ka bala bœ a?»²¹ Lœkœ á Petro wu lima she, tshe pa fœ Yisu adœke: «Ka œshe a Gbozu, œrœ gadœ dá mbœrœ

fœ she a?»²² Yisu kœgi fœ she adœke: «Ë kœsœ adœke œndœ ye di œrrr ga tœ kpa kœkwa mœ, œncœ zœ læ nõcœ kœdœ gadœ? Æbœ, na manda mœ.»²³ Kœto pa o'õncœ asœke dá o'o ki gooo ugurutœ alaya adœke yambarœncœ asœmœ œ tshu nene. Andaa Yisu papa lima fœ she nene adœke: tshe tshu nene. Kashe tshe pa adœke: «Ëdœ mœ kœyindœ nõcœ adœke œndœ ye di œrrr ga tœ kpa kœkwa mœ, œncœ zœ læ nõcœ kœdœ gadœ e?»

²⁴ Adja yambarœncœ asœmœ dœ tœ ye dá pandœ o'õncœ asœke, á su ga la mbeti yé 'a wusœ nõcœ adœke œneke á tshe pa kœdœ adjaa o'o.

Ndœngœlœ o'o

²⁵ Yisu mbœrœ lima anga angbi œrœ ndjoro á kœsœ má adœke endje sũ kœ bale dœ bale, mœ gbe adœke, osho œ li mbœrœ kœko bukuncœ ga tœncœ pa œsho asœke nene.

Akwa nœ Aayi avwa Tshatshu o'o

Asœke kœdœe bisha mbeti á Lukasi sú. Mbetinœe sœe kœma akwa á aayi avwa mbœerœ. Lukasi pandœe mara á Ɔtsho Ishiri jœrœ ga pa aayi avwa dœe pe mara á endje sœe lima kœero dje lœe ongbo dœe ongbo mbœerœ kœemindœe Ɔtsho O'o dœe gbœgbœ nœe Ɔtsho Ishirinœe. Tshe pa ndje ndœe upu á endje gbœ œdœe œerœe kanga kœ á endje wu lœe akwanœe.

Ayuda sœe lima kœpa adœeke o'o ama Ndjaba ka kolœe 6a ndœe œene, kashe aayi avwa tœe lima tœe kœemindœe Ɔtsho O'o fœe angbi azu kœ. Petro œedœe Polo dá tshe patœe endje kœerosœe nœe mangba akwa nœe endje.

Mbetinœe kurutshelœtœe ye atake:

- Ndangba olo Yisu 6a pa œshœ asœeke (1.1-11)
- Endje ke Matiase adœeke tshe dœe ayi avwa (1.12-26)
- Kœena Ɔtsho Ishiri (2.1-13)
- Kœemindœe Ɔtsho O'o nœe aayi avwa 6a lœe Yerusaleme (2.14-8.3)
- Kœemindœe Ɔtsho O'o 6a lœe ongbo Yuda œedœe lœe ongbo Samariya (8.4-12.25)
- Ali ana gene nœe Polo ndœe Kœemindœe Ɔtsho O'o (13.1-14.28)
- Kœœdjitœeshœ 6a lœe Yerusaleme (15.1-35)
- Bisha ana gene nœe Polo ndœe Kœemindœe Ɔtsho O'o (15.36-18.23)
- Votœ ana gene nœe Polo ndœe Kœemindœe Ɔtsho O'o (18.24-21.16)
- Endje tepa Polo ndœe kœza she vwi ga lœe kanga 6a lœe Yerusaleme (21.17-23.22)
- Polo 6a lœe Sezará (23.23-26.32)
- Polo 6a lœe Roma (27.1-28.31)

Yisu pandœe Ɔtsho Ishiri fœe aayi avwa

¹ Gbozu Teofile, 6a la ali mbeti á mœe su fœe 6œe, mœe pandœe œerœe kœ á Yisu mbœerœe lima œedœe pe ndje œeneke kœ á tshe yi lima sœe nœe kœto 6a tœe adanœe ² œerrr ga tœe olo kœœœ she lima ga lafo. Utshu kœœœ she, tshe za o'o fœe aayi avwa nœe ye dœe gbœgbœ nœe Ɔtsho Ishiri. ³ Tshe ma lima tœe ye fœe endje manda kuzu á tshe tshu tœe kœma fœe endje adœeke tshe sœe dœe soro. Tshe ma lima tœe ye fœe endje yé œe tetœe kœpa o'o tœe upu nœe Ogo gbozu nœe Ndjaba manda olo zazu bisha. ⁴ Anga lœœœ bala á tshe sœe lima kœzi œerœe dœe endje, tshe za o'o fœe endje adœeke: «'E gigi damba tœe 'e lœe Yerusaleme nene kashe 'e kate œeneke á Aba pa lima ndœe nœe adœeke œene za fœe 'e bata á 'e dji lima lœe ama mœe. ⁵ Gbambanœe nene, Yowane za lima batisimu nœe ungu, kashe lœe ondonœe asœeke, Ndjaba œe za batisimu nœe Ɔtsho Ishiri fœe 'e.»

Yisu œ ga lafo

⁶ Aayi avwanœe á endje ngbœœa lima tœe endje, yu Yisu adœeke: «Gbozu, kolœe ngangonœe asœeke dá 6œe gi tshagbozu nœe ogo Israyele a?»

⁷ Tshe kœpa fœe endje adœeke: «O'o nœe 'e gugu mbœerœe kœewusœe ada olonœe too olonœe á Aba za lœe tshagbozu nœe ye nene. ⁸ Kashe Ɔtsho Ishiri œe jœrœe ga pa 'e, yé 'e gbœ gbœgbœ mbœerœe kœena kœemindœe o'o nœe mœe lœe Yerusaleme, lœe ogo Yuda œedœe lœe Samariya djigi œerrr vesho ga tœe osho kœ pa œshœ.» ⁹ Manda kœegi o'onœe ataa, tshe œ ngarrr dœe ala endje ga lafo yé œe yiwa lœe o'ndoro tœe ala endje. ¹⁰ Bata á endje œœpe lima kœemesho irirrr ga lafo, anga azu bisha dœe imbi lœœba á endje ka lima ndoo dœe endje ¹¹ kœpa fœe endje adœeke: «Azu Galilayi, mbœerœe gade á 'e œœpe kœemesho ga lafo a? Yisunœe á tshe œ dœe ala 'e asœemœe, tshe kwa ndje bala tœe ye 6ata á 'e wu she kœœœ tœenœe ga lafo asœemœe.»

Matiase za akwa manda Yudasi

¹² Manda nœe, aayi avwanœe tœe 6a pa kaga œœœ Olive yé œe jœrœe ga lœe Yerusaleme; kangœe sœe lima ga pa œerœe nœe Kelometere bale tœe Yerusaleme. ¹³ Lokœ á endje wuta, endje li ga lœe gbœshœ á endje lœe lima kœœœ lœe nœe 6a lafo. E dœe lima Petro, Yowane, Jake dœe Andere; Filipino dœe Toma; Bartelemi dœe Matie; Jake gbolo nœe Alefe, Shimu uzu kœ'e osho ndœe lipanda œedœe pe Yudasi gbolo nœe Jake. ¹⁴ Endje kœ, endje sœe lima dœe gbetshelœe bale, yé œe ngbœœatœe endje mbœerœe kœeki fœe Ndjaba œœœ dœe œœœ awa bale dœe anga ayashe bata Mareya á tshe za Yisu œedœe pe ndje aaya Yisu.

¹⁵ Lœe anga olonœe asœemœe bale, Petro áalafo 6a ugurutœe ayindœe Yisu kama bale dœe zazu bale á endje ngbœœa lima tœe endje, yé œe pa ngbi adœeke: ¹⁶ «Aaya, œe li adœeke O'o á Ɔtsho Ishiri pa lima ndœe nœe ala Buku nœe Ndjaba, lœe ama gbozu Davidi tœe upu nœe Yudasi á tshe to lima azu na tœenœe ndœe kœza Yisu, mbœerœe endje. ¹⁷ Andaa Yudasi sœe lima awa bale dœe 'a yé tshe sœe lima ndje dœe akwa nœe ye. ¹⁸ Uzunœe asœemœe yœœ lima kindi dœe ngendja á endje kœ lima fœe she manda ekperœe nœe ye. Tshe tœe lima dœe kumu ye, uvu ye de wuruu yé sheta ye yaranga ga ati. ¹⁹ Azu lœe Yerusaleme kœ wusœe o'o asœeke. Ádanœe á endje e 'iri kindinœe dœe o'o ama ogo endje adœeke: Hakeldama, œe yindœe kœpa adœeke «oshœ indji». ²⁰ Yé endje sú ala mbeti nœe Itshi adœeke:

“Tshelœe gbaghba nœe ye œe fa gusu yé uzu bale œe sœe lœe nœe nene.”
Yé ga pa nœe dœemœe:

“Anga angbi uzu œe za akwa nœe ye.”

²¹ A sœe dœe anga azu á endje na lima tœe awa dœe 'a dœe lokœ á Gbozu Yisu sœe lima pa 'a, ²² kœto kœœœpa batisimu nœe Yowane œerrr ga

tœ olo kœæ she ga lafo. Æ li adœke anga uzu bale ugurutœ endje, te timu awa bale dœ 'a ndœ kœmindœ kœshe nœ ye ugurutœ akuzu.»

²³ Endje yisœ azu bisha: Yozefu á endje e she Barsabase á endje donga ndje she dœ i'iri Yustushe œdœ pe Matiase. ²⁴ Yé manda nœ endje za avwala nœ endje para kœkœ adœke: «Æœœ, Gbozu á 6œ wusœ lœsu uzu kœ. Yisœ uzu tsheneke á 6œ ke she ugurutœ azu bisha asœke²⁵ adœke tshe mbœrœ akwa nœ aayi avwa lœ kudu Yudasi á tshe katœ nœ ti, á na ga tœ osho á li dœ she asœmœ.» ²⁶ Endje ta wuka mbœrœ kœgbo uzu bale yé wukance te ga pa Matiase. Adánœ á tshe li ga ugurutœ aayi avwance ndjokpa dœ bale dœmœ.

2

Ndjaba vwa Ɔtsho Ishiri

¹ Lœkœ á olo angbo Patekœte li, ayindœ Yisu ngbœbatœ endje para kœkœ ga tœnœ. ² Trale, ingiri to 6a lafo 6ata egerœ yugu yé œ su tshelœ anda á endje sœ lima tœnœ djigi. ³ Endje wu œrœ á wuta ga ndœ endje 6ata owo, œ kurutshelœtœ endje á sœ ga pa kumu uzu dœ uzu. ⁴ Endje para kœkœ gbo Ɔtsho Ishiri yé œ tetœ kœpa angbi o'o ama ogo 6ata á Ishiri to fœ endje.

⁵ Anga Ayuda nœ Ɔtsho lœsu sœ ndje lima lœ Yerusalemœ, endje to lima djelœ ogo kœ pa osho. ⁶ Ingiri yugunœ za lima osho djigi, yé ukpulu azu ngbœbatœ endje œ sœ kœkitœ œsœnœ, mbœrœ uzu dœ uzu sœ lima kœdji o'o dœ adja o'o ama ogo ye. ⁷ Endje kitœ œsœnœ, œ sœ dœ yanga yé á pa adœke: «Azunœ asœ para kœkœ á endje pa o'o asœ, dœdœ œ Galilayi nene a?» ⁸ Æ mbœrœ koto á uzu dœ uzu lœ ugurutœ azœ sœ kœdji endje dœ o'o ama ogo ye a? ⁹ Ugurutœ azœ, a sœ dœ Aparte, Amede dœ Elame, azu ogo Mezopotami, azu ogo Yuda dœ kapadose, azu ogo Ponte dœ Azi, ¹⁰ azu ogo Friji dœ Pafili, azu ogo Ezipito dœ azu tshakala ogo Sirene 6a lœ Libi; anga endje kœdœ endjeneke á endje to lœ Roma, ¹¹ adja Ayudance œdœ azu neke á endje wuta aayi kœdonga Ndjaba nœ Ayuda asœmœ; azu ogo Krete dœ endje nœ Arabi. Kashe azœ para kœkœ, a dji endje kœpa o'o dœ ama ogo azœ, kœgbara ogboro œrœ á Ndjaba mbœrœ.» ¹² Endje kœkœ, endje ki lima tœ œsœnœ, yé œ yutœ endje adœke: «Æ yindœ kœpa adœke gadœ dœ mœ a?» ¹³ Kashe anga azu sœ lima kœmœ endje adœke: «Ipi dá mbœrœ endje asœmœ.»

Kœyisœrœ nœ Petro

¹⁴ Yé Petro kœza o'o ugurutœ aayi avwa ndjokpa dœ bale á endje sœ lima tœ œsœnœ, á kœpa dœ œgbo adœke: «E'e dœ Ayuda œdœ pe 'e dœ azu para kœkœ á 'e sœ

lœ Yerusalemœ kœœke, 'e wusœ œeneke á sœ kœrotœ nœ, 'e dara utu 'e yé œ dji mœ dœ Ɔtshœnœ. ¹⁵ Wala, azunœ asœke ndjondjo ipi 6ata á 'e sœ kœgbe tœnœ asœmœ nene: mbœrœ a sœ damba kolœ dœ ada 6lo minu dœ vana gbambanœ. ¹⁶ Kashe œeneke á sœ kœmatœ endje ngœngœ asœke kœdœ o'o á ayi kœgbara o'o Jowele pa lima. Tshe gbara lima adœke:

¹⁷ «Ndjaba pa adœke: Lœkœ kœka tshapasho, mœ vwa Ishiri nœ mœ ga pa azu kœ, agbolo yakoshe œdœ pe ayawuru nœ 'e œ te aayi kœgbara o'o,

alanga nœ 'e œ wu bala œrœ lœ ulu, ayagbozu nœ 'e œ wu ndje bala œrœ lœ ulu. ¹⁸ Adjapu, 6lœnœ asœmœ

mœ vwa Ishiri nœ mœ ga pa aayi akwa nœ mœ dœ ayakoshe œdœ pe ayashe, yé endje te bala aayi kœgbara o'o.

¹⁹ Mœ mbœrœ bala ogboro œrœ 6a lafo, yé œ ma ambara afá 6a pa osho 6a ke:

indji œ tu, owo œ tshi yé ngawo œ da.

²⁰ Ɔlœ œ fa butsho,

yé yapu œ sœ 6ata indji, utshunœ adœke olo kœna Gbozu li, egerœ olo œdœ olo nœ mœkœ.

²¹ Yé uzu kœ á tshe ki dœ i'iri Gbozu, tshe she.»

²² «Azu tshelœ Israyele, 'e dji o'o mœ: Yisu, uzu tshœlœ Nazarete kœdœ lima uzu á Ndjaba ma gbœgbo nœ ye fœ 'e lœ ye dœ awa nœ kœmbœrœ afá, ogboro œrœ œdœ kœma ambárá œrœ 6a ugurutœ 'e 6ata á 'e wusœ nœ dœ tœ'e. ²³ Uzunœ asœmœ, 'e za lima she ga tshaabrœ azu á endje wuwusœ Ndjaba nene, yekane á endje wo she á kuru she ga pa kurushi lindœ agbe nœ Ndjaba á tshe guma. ²⁴ Kashe Ndjaba she she, yé œ gbotœ she lœ kanga nœ kuzu mbœrœ œ lili adœke kuzu ropa ye dœ gbœgbo nene. ²⁵ Davidi pa lima o'o tœ upu nœ ye adœke:

«Ɔlœ dœ 6lo mœ sœ kœwœ Gbozu utshu mœ, mbœrœ á tshe sœ ga tœ kuni mœ adja awa œ za mœ bale nene.

²⁶ Mbœrœ tœnœ ataa, lœsu mœ su dœ yanga yé ama mœ œ 6i ndje itshi dœ yanga.

Ge ga nœ kœ, undu mœ œ yatœ ye lœ kœsœ gee

mbœrœ á mœ za lœsu mœ ga tœ zœ.

²⁷ Gbambanœ nene, Gbozu, 6œ katœ mœ ti lœ ogo nœ akuzu nene, 6œ yi ndje ndœ nœ adœke œmœ dœ œyerœ uzu nœ zœ mœ fu lœ koto akuzu nene.

²⁸ Bœ yi lima sœ awa soro fœ mœ, lœsu mœ œ su dœ yanga mbœrœ kœsœ awa bale dœ 6œ.»

²⁹ «Aaya, œ li adœke mœ pa o'ara fœ 'e tœ upu nœ ata azœ dœ Davidi: tshe tshu lima, endje shi she yé tshapa udu ye sœpe damba œerrr kpesheke ndœ azœ. ³⁰ Kashe œshe kœdœ lima ayi kœgbara o'o, yé tshe wusœ

nœ adœke Ndjaba dara lima ama ye adœke anga gbolo tshelœ ye œ te gbozu manda ye. ³¹ Davidi wu lima sœ œrœe á yindœ kœwuta bala tœnœ, yé tshe gbara lima o'o kœshe nœ Masiya. Tœnœ dá tshe pa lima adœke: "Tshe sœœœpe lima lœ ogo nœ akuzu nene, yé tshe fufu lima nene." ³² Adja Ndjaba she Yisu lœ akuzu. A'a para kœkœ kœdœe atimu nœ o'onœ. ³³ Ndjaba za she 6a tœ kuni ye, œ to Ɔtshœ Ɔ'iri á tshe pa lima tœ ye fœ she á tshe kurutshelœ nœ tœ 'a 6ata á 'e sœ kœwu tœnœ á sœ kœdji tœnœ. ³⁴ Davidi œ ga lafo nene gbœa, kashe tshe pa adœke:

"Gbozu Ndjaba pa fœ Gbozu nœ mœ:

sœ ga ati ga tœ kuni mœ,

³⁵ œerrr ga tœ lœkœ á mœ fa azu á endje yiangba zœ, ga tshada zœ 6ata mbata."

³⁶ «Azu Israyele, 'e wusœ nœ dœ Ɔtshœnœ adœke: Yisu á 'e kuru she lima ga pa kurushi asœmœ, Ndjaba mbœrœe adœke tshe fa Gbozu, yé œ fa Kristu*.»

Ali kœfatshalœsu azu

³⁷ Lœkœ á azu dji o'onœ asœmœ ataa, lœsu endje ka endje, yé endje yu Petro œdœe pe anga udu aayi avwa adœke: «Aaya, 'a mbœrœe gadœ?» ³⁸ Petro gi fœ endje adœke: «'E fatshalœsu 'e: uzu dœe uzu gbœ batisimu dœe Ɔ'iri Yisu Kristu yeka á Ndjaba kœdjerœndœe ekperœ nœ 'e. Yé Ndjaba œ to Ɔtshœ Ɔshiri fœ 'e. ³⁹ Gbambœnœ nene, o'o nœ Ɔtshœ Ɔshiri á Ndjaba pa lima tœnœ, œ sœ mbœrœe e'e dœe agbolo nœ 'e, œdœe ndje pe azu á endje sœ lœe ingirinœ, endjeneke á Gbozu Ndjaba nœ azœ œ 'e bala endje.» ⁴⁰ Petro kpa pa o'o ndjoro fœ endje. Tshe pa ala o'o kœ adœke endje yindœ œneke á œne pa, yé œ gbota gbetshelœ nœ endje dœe kœpa adœke: «'E yindœe soro á Ndjaba za fœ 'e mbœrœe á kœgitœe 'e ugurutœe azu osho asœe á Ɔtshœ endje gaga nene!»

⁴¹ Endje neke á endje yi lima ndœe o'o nœ ye, endje gbœ batisimu. Yé dœe œlœnœ asœmœ, azu ga pa œrœe noœ kutu votœ te lima ga ndœe ukpulu ayindœe Yisu.

Ali kœngbœbatœ ayindœe Yisu

⁴² Endje zatœ endje djigi ga tœ kœyisœrœe nœ aayi avwa yé œ sœ kœngbœbatœ endje lœe yazu, œ sœ kœkurutshelœe mapa tœ endje dœe pe kœeki fœ Ndjaba kœœtœe œsœnœe awa bale. ⁴³ Awa li lima tœ endje kpa kpa kpa ye: Aayi avwa mbœrœe ogboro œrœe yé œ má ndje ambárœnœ. ⁴⁴ Ayindœe Yisu para kœkœ sœ lima kœœtœe œsœnœe bale yé œe ngbœfa œrœe nœ endje kœ ga tœe nœ bale. ⁴⁵ Endje ka lima kindi nœ endje ndje dœe œrœe nœ endje á kurutshelœe ngendjanœe dœe mara adœke uzu dœe uzu gbœ liaka ogo nœ ye. ⁴⁶ Endje sœ lima kœngbœbatœ endje œlœ dœe

œlœ 6a lœe Tepelo, yé œ sœ lima kœzi œrœe kœœtœe œsœnœe bale 6a lœe anda nœe endje. Endje sœ lima kœzi œrœe dœe yanga œdœe Ɔtshœ lasu. ⁴⁷ Endje sœ lima kœdonga Ndjaba, yé azu kœ yi lima ndœe endje waa. Ɔlœ dœe œlœ, Gbozu sœ kœyí endjeneke á endje gbœ kœshe ga ugurutœe azu Ikrizia.

3

Petro she uzu á ada ye tshu

¹ Anga kidala bale dœe ada œlœ votœ, Apetro dœe Yowane ro lima kœdonga Ndjaba 6a lœe Tepelo. ² Anga yakoshe bale á ada ye tshu tshakudu ye pe lœe gbolo ye sœ lima kœsœe ndoo dœe manda gbabga Tepelo á endje e «Ɔtshœ Manda». Endje sœ lima kœna dœe she œlœ dœe œlœ ga zœ mbœrœe á tshe kœyœndœe œrœe tshakane azu á endje sœ kœeli ga lœe Tepelœnœ. ³ Lœkœ á tshe wu Petro œdœe Yowane kœeli ga lœe Tepelœnœ, tshe yœndœe tœe endje. ⁴ Yé Apetro dœe Yowane tondœe ye, œ pa fœe she adœke: «Tondœe 'a.» ⁵ Uzunœ tondœe endje dœe gbetshelœe adœke endje to œrœe fœ œne zœ.

⁶ Á Petro kœpa fœe she adœke: «Mœe gugu dœe ngendja bale nene, kashe œneke á mœe sœe dœe tœnœe, mœe to fœe 6œe: dœe Ɔ'iri Yisu Kristu, uzu Nazarete, áalafo œe na ana!» ⁷ Petro za kuni ye, œ ti she ga lafo. Trale, ada ye dœe tshelœe porongato ada ye yarœ tshelœe tœe endje; ⁸ yé gbikivwigbi, tshe áalafo œe tetœe ana. Tshe li awa bale dœe aayi avwa ga lœe Tepelœnœ, œ ka, œ i kpitikpiti dœe pe kœdonga Ndjaba. ⁹ Azu para kœkœ sœ lima kœwu she kœna œdœe pe kœdonga Ndjaba. ¹⁰ Azu tra she tuu, œe pa adœke: «'E dœœdœe œshe dá sœe kœsœe lima 6a pa Ɔtshœ manda Tepelo yekane á sœe kœyœndœe œrœe nene a!» Uvuru endje kpa lima lœe nœe tœe kœwu œrœe á mbœrœœe endje lima fœe uzunœe á ada ye tshu asœmœe.

O'o nœ Petro

¹¹ Bata á uzu sœmœe yi yi lima ndœe kœgitœe ye tœe Apetro dœe Yowane nene, azu para do ga lafo œe sœe kœkœpa ga ndœe endje ngbœlœœ tshakudu mbarasane á endje e Ɔ'irinœ adœke mbarasane nœ Salomo. ¹² Petro kœwu endje á kœpa adœke: «Azu Israyele, mbœrœe gadœ á uvuru 'e œe kpa lœe nœe tœe kœshenœe asœke a? Mbœrœe gadœ dá 'e sœe kœœtœndœe 'a 6ata gbœgbœ nœ 'a dœe tœe 'a too manda Ndjaba á tshe sœe dœe 'a dá mbœrœe adœke á uzunœe asœke na ana a? ¹³ 'E wusœ nœe adœke Ndjaba nœe Abrayamo, Ndjaba nœe Izaka œdœe Yakobo, Ndjaba nœe aata azœe, œshe dá ma mokœ nœe ayi akwa nœe ye dœe Yisu. 'E dá ka lima she adœke endje wo she; yé œlœ á Pilato yi lima ndœe kœkœtœe ye ti, 'e vwara lima tœe 'e ye. ¹⁴ 'E vwaratœe 'e

* 2.36 2.36 Kristu dœe o'o ama ogo Greke kœdœe Masiya

* 3.15 3.15 Ayi kœœza soro fœe azu

tœ uzu á tshe sœ yerœ, á sœ ndjii, yeka á yu lima Pilato adœke tshe za anga ayi kœwo azu fœ 'e. ¹⁵ 'E wo lima Gbozu* nœ soro, kashe Ndjaba she she ugurutœ akuzu yé 'a kœdœ atimunœ. ¹⁶ Ngongœ asœ 'e wu yakoshe asœke. 'E wusœ ye dœ otshonœ: i'iri Yisu dá she she mbœrœ 'a sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye. Mbœrœ gbgbœ nœ i'iri ye dá tshe wuta dœ otshœ œko bœta á 'e wu utshu 'e para kœkœ asœke.

¹⁷ «Kashe aaya, mœ wusœ nœ adœke e'e dœ agbozu nœ 'e, 'e mbœrœ lima atamœ mbœrœ á 'e wuwusœ adja o'o nene. ¹⁸ Kashe Ndjaba mbœrœ ndœma ye á tshe pa lima tœnœ lœ ama aayi kœgbara o'o. Tshœ pa lima adœke Masiya á tshe na, tshe wu oyo waa. ¹⁹ Mbœrœ tœnœ atamœ, aaya, 'e fatshalœsu 'e dœ œ kwa ga ndœ Ndjaba. (œdœ 'e kœmbœrœ ataa, tshe mbœrœ adœke ekperœ nœ 'e yiwa ye. ²⁰ Atamœ ndje, Gbozu Ndjaba œ mbœrœ adœke 'e gbo otshœ olo nœ kœyatœ 'e, yé tshe vwa Masiya á tshe ke lima she utshunœ katshatshœ mbœrœ 'e asœmœ, fœ 'e. (Eshe kœdœ Yisu. ²¹ Kashe ngongœ asœke, Yisu Kristu œ sœ bœ lafo œrrr ga tœ lœkœ á œrœ ko œ gumatœ ye liaka œneke á Ndjaba pa lima ndœ nœ lœ ama ayerœ aayi kœgbara o'o nœ ye. ²² Moyize pa lima adœke: "Gbozu Ndjaba œ vwa bala ayi kœgbara o'o bale bœta mœ, tshe dœ anga aya 'e. 'E dji bala œneke kœ á tshe pa fœ 'e. ²³ Azu á endje tshapu kœdji she, endje sœ ugurutœ azu nœ Ndjaba nene yé endje tshu." ²⁴ Yé aayi kœgbara o'o kœ, kœto kpœpa Samwele œrrr ga tœ azu á endje sœ angba ye, uzu dœ uzu gbara lima o'o tœ upu nœ lœkœnœ asœke. ²⁵ E'e kœdœ agbolo nœ ayi kœgbara o'o, 'e kœdœ ndje agbolo ayo á Ndjaba guma lima dœ aata azœ lœkœ á tshe pa lima fœ Abrayamo adœke: "Lœ awa nœ aata zœ, mœ to kane mœ ga pa azu kœ pa œshœ." ²⁶ Mbœrœ 'e dá Ndjaba vwa ayi akwa nœ ye utshunœ. Tshœ vwa she adœke tshe to kane ye ga pa 'e, yé uzu dœ uzu katœ kœmbœrœ œkperœ.»

4

Apetro dœ Yowane bœ utshu aayi kœwa ngbanga nœ Ayuda

¹ Lœkœ á Apetro dœ Yowane sœpe kœpu o'o, agbozu tshapa anganga Ndjaba, gbozu tshapa aayi kœgbœndœ Tepelo œdœ Asadukayi, yi lima kumu endje. ² Endje sœ lima dœ ókœ tœpanœ kpuru kœwu adœke aayi avwa scœmœ bisha sœ kœyisœ œrœ yé œ sœ kœpandœ nœ adœke bœta á Yisu shé lœ kuzu, azu á endje tshu lima, endje she ndje lœ kuzu. ³ Endje tepa endje, œ ko endje va ga lœ kángœ œrrr ga tœ kœkœrœ oshœ mbœrœ œb di lima ye. ⁴ Lœ ugurutœ azu á endje dji lima Otshœ O'o, azu ndjoro sœ lima dœ

kœyindœrœ ga ndœ Yisu, yé ayindœ Yisunœ wuta azu ga pa œrœ nœ kutu mindu (5.000) dœ œlœnœ asœmœ.

⁵ Oshœ kœrœ pa nœ yeka á agbozu tshapa Ayuda, agbozu Ikrizia, aayi kœyisœ awa akwanœ á endje sœ lœ Yerusalemœ, ngbœbœ lima tœ endje. ⁶ Ana á tshe dœ egerœ nganga Ndjaba, dœ Kayifa, dœ Yowane, dœ Alekezandre œdœ pe azu kœ lœ bingi nœ agboro anganga Ndjaba dá ngbœbœ lima tœ endje bœ zœ. ⁷ Endje to Apetro dœ Yowane ro tœnœ ga utshu endje, yé endje yu endje adœke: «'E mbœrœ œrœnœ asœke dœ gbgbœ ndje pe dœ i'iri dœ e?»

⁸ Yé Petro á tshe sœ lima dœ gbgbœ nœ Otshœ Ishiri kœpa fœ endje adœke: «Agbozu tshapa azu ogo œdœ agbozu, ⁹ 'a mbœrœ otshœrœ fœ uzu á ada ye tshu yekane á endje sœ kœyu 'a kpesheke adœke 'a pandœ mara œrœ á 'a mbœrœ á uzunœ asœ she. ¹⁰ Ataa œ li adœke e'e kœkœ œdœ azu Israyele, 'e wusœ nœ dœ otshœnœ adœke uzunœ á tshe ka utshu 'e asœke, tshe she mbœrœ i'iri Yisu Kristu, uzu Nazarete á 'e kuru lima she ga pa kurushi yeka á Ndjaba she she lœ akuzu. ¹¹ (Eshe kœdœ badja á e'e dœ aayi kœmœ anda za lima vwi'i, tshe fa badja á anda œ shi mbœrœ tœnœ. ¹² Azu œ gbo kœshe kolœ bœ ndœ ye. Gbambœnœ nene, pa œshœnœ asœke, anga angbi i'iri á Ndjaba za adœke azu gbo kœshe lœ awanœ, gugu nene.»

¹³ Kœwu adœke Apetro dœ Yowane ka kolœ mbimbimbi ga pa o'o nœ endje, aayi kœwa ngbanga i lima gbandjuru mbœrœ endje kœdœ amba azu á endje wuwusœ œrœ nene. Kashe endje wu ndje lima sœ nœ adœke endje kœdœ azu á endje sœ lima awa bale dœ Yisu. ¹⁴ Kashe bœta á endje sœ lima kœtonœ uzunœ á tshe she, á tshe ka lima utshu endje, awa kœgi o'o tœ endje gugu lima nene. ¹⁵ Á endje kœza awa fœ Apetro dœ Yowane kœwuta damba ga shu yé endje kœtetœ kœyutœ endje ugurutœ endje: ¹⁶ «A mbœrœ gadœ tœ azunœ asœke a? Mbœrœ azu para kœkœ lœ Yerusalemœ wusœ nœ ngbi adœke, endje dá mbœrœ afá asœ, yé a shara nene. ¹⁷ Kashe œ li adœke a mbœrœ kœ adœke o'onœ tete lœ utu azu para kœkœ nene. A za uvuru endje adœke endje kpa papa o'o bale dœ i'iri uzu nœ endje asœmœ nene.»

¹⁸ Mandœ nœ, endje 'e endje, œ pakata endje kœpa o'o œdœ pe kœyisœ œrœ dœ i'iri Yisu. ¹⁹ Kashe Apetro dœ Yowane gi fœ endje adœke: «œrœ gadœ dá sœ ndjii utshu Ndjaba a? 'A dji 'e too 'a dji Ndjaba? 'E wa ngbanganœ dœ tœ 'e kane. ²⁰ Yé tœ 'a 'a nœ 'a, 'a wu ama 'a tœ œrœ á 'a wu dœ ala 'a yé á dji dœ utu 'a nene.» ²¹ Kœdji o'onœ ataa, aayi kœwa ngbanganœ gbagbara endje œrrr œ katœ endje ti. Endje gbgbœ lima awa ndœ kœwa ngbanga ga tœ œkœ endje nene

gbambanœ nene, azu para kɔkɔ sœ lima kœdonga Ndjaba mbœrœ œerœnœ á wuta. ²² Yakoshenœ á endje she she lœ awa nœ afá asœmœ, sœ lima dœ ungu kœropa zazu bisha.

Ayindœ Yisu sœ kœdonga Ndjaba

²³ Apetro dœ Yowane gu ga ndœ anga endje lɔkɔ á aayi kœwa ngbanganœ mi lima kane endje tœ endje, œ pandœ neke kɔ á agboro anganga Ndjaba dœ agbɔ Ayuda pa fœ endje. ²⁴ Manda kœdji o'onœ, aka endje para kɔkɔ awa bale, endje za avwala fœ Ndjaba dœ o'onœ atake: «Gbozu Ndjaba, œbœ dá mbœrœ tshalafo, dœ ɔshɔ, dœ ungu œdœ pe œeneke kɔ á sœ lœnœ, ²⁵ œbœ dá za o'onœ asœke lœ awa nœ Ƴtshɔ Ishiri ga lœ ama ata 'a dœ Davidi á tshe kœdœ ayi akwa nœ zœ: "Mbœrœ gade á ogo kɔ sœ kœturu tœnœ, yé mbœrœ gade á azu sœ kœvwarandœ kœmbœrœ œerœ

kashe œ gugu dœ ádá nene?

²⁶ Agbozu tshapa ɔshɔ gumatœ endje, yé agbozu kuma akwa ngbœtœ endje mbœrœ kœnga koshe ga tœ Gbozu Ndjaba œdœ pe ga tœ Masiya nœ ye."

²⁷ Gbamba nœ nene, œerœnœ kœdœ adjapu adœke Aerode dœ Pose Pilato ngbɔbatœ endje dœ angbi azu œdœ pe azu ogo Israyele 6a lœ ongbonœ asœke mbœrœ kœnga koshe ga tœ Yisu, œeyerœ ayi akwa nœ zœ á tshe dœ Masiya nœ zœ. ²⁸ Dœ tœnœ ataa, endje mbœrœ liaka gbetshelœ nœ zœ kɔ á 6œ za lima dœ gbɔgbɔ œdœ œeneke kɔ á 6œ yi lima ndje ndœ nœ dœ tœ zœ. ²⁹ Yé ngɔngɔ asœke Gbozu, tondœ mara á endje ndanga 'a asœke yé œ to uvuru fœ aayi akwa nœ zœ dœ endje mindœ o'o ama zœ dœ gbɔgbɔ kɔ. ³⁰ To kane zœ ga pa kumu azu kɔ mbœrœ adœke kœshe azu, ambárá œerœ dœ pe afá, mbœrœtœ endje dœ i'iri Yisu á tshe dœ œeyerœ ayi akwa nœ zœ.» ³¹ Manda kœza avwala nœ endje, osho á endje sœ lima tœnœ turu yé endje para kɔkɔ, endje gbɔ Ƴtshɔ Ishiri œ tetœ kœpandœ Ƴtshɔ O'o dœ gbɔgbɔ.

Ayindœ Yisu ngbɔba œerœ nœ endje ga tœ œsœnœ

³² Ukpulu azu á endje fa lima ayindœ Yisu, sœ lima dœ lœsu œdœ pe dœ gbetshelœ bale. Anga uzu bale pa pa lima adœke œerœ nœ œne sœ pa undu œne dœ tœ œne nene, kashe endje sœ kœngbɔba lima kɔ ga tœ œsœnœ bale. ³³ Aayi avwa nœ Yisu sœ lima kœmindœ o'o kœshe nœ Gbozu Yisu ugurutœ akuzu dœ gbɔgbɔ, yé Ndjaba sœ lima kœza ɔtshɔ lœsu ye ga pa endje kɔ. ³⁴ Uzu bale dœdœ lima ayi oyo ugurutœ endje nene. Gbambanœ nene, endjeneke á endje sœ lima dœ kindi too dœ anda, endje ka lima œ na dœ ngendjanœ, ³⁵ yé œ kɔ fœ aayi avwa. Lœ kœkurutshelœ nœ, uzu dœ uzu sœ

lima kœgbɔ lindœ œeneke á li dœ she. ³⁶ Anga uzu bale lœ mara nœ Alevi sœ ndje lima ugurutœ endje. I'iri ye kœdœ Yozefu á endje zu she lakpi Shipre. Aayi avwa e ndje lima she Barnabase, œ yindœ kœpa adœke «uzu kœto gbɔgbɔ». ³⁷ Tshe sœ ndje lima dœ kindi nœ ye, yé œ ka, œ na dœ ngendjanœ yeka á kɔ fœ aayi avwa.

5

Anania dœ Safira

¹ Anga uzu bale á i'iri ye kœdœ Anania, dji lima tœ ye dœ awonœ yé œ ka kindi nœ endje. ² Manda nœ, endje sœ lima dœ egerœ lœsu dœ awonœ, yé œ gumasœ tshakala ngendjanœ mbœrœ endje yeka á na dœ udunœ fœ aayi avwa. ³ Kashe Petro pa adœke: «Anania, mbœrœ gade á Satana li ga lœsu tœ ata a? Bœ fara Ƴtshɔ Ishiri, yé œ gbœtœ tshakala ngendja kindi. ⁴ Bœ ka má tœ kœka kindinœ ye nene a? Too 6œ kœka, mbœrœ gade 6œ mbœrœ má œerœ á 6œ yindœ nœ dœ ngendjanœ nene a? Gbetshelœnœ asœmœ li ga lœsu zœ koto o? Ɛ dœdœ azu dá 6œ fara endje nene, kashe Ndjaba dá 6œ fara she asœmœ.» ⁵ Lɔkɔ á tshe dji o'onœ asœmœ ataa, tshe nœ vwi œ te, œ tshu ye. Awa za azu á endje dji lima o'onœ. ⁶ Agbolo modo vwele lima she dœ lœba, yé œ na œ shi she ye.

⁷ Manda ada ɔbɔ votɔ, awonœ wuwusœ œeneke á mbœrœtœ endje nene, yé œ li tondu tondu ga sœnda ga zœ. ⁸ Petro kœyu she adœke: «Pandœ nœ fœ mœ kane, pa ngendja kindinœ á 'e ka dœ mœ a?»

Tshe kœyindœ nœ adœke: «Adjapu, pa ngendjanœ dœ mœ!» ⁹ Yé Petro kpa yu she adœke: «Mbœrœ gade á 6œ djitœ zœ dœ akɔ zœ á fara Ƴtshɔ Ishiri nœ Gbozu Ndjaba a? Dji kane, azu á endje to tœ kœshi akɔ zœ, endje ka 6a lœ manda 6a zœ. Ɛbœ ndje awa bale, endje shi ndje 6œ.» ¹⁰ Pe kpœlœ ma ye atake, tshe te ga tœ ada Petro œ tshu ye. Lɔkɔ á agbolo modo li lima, endje wu adœke tshe tshu ye, yé œ za lima she á na á shi ndje she ndoo dœ akœnœ. ¹¹ Egerœ awa li lima tœ azu Ikriزيا œdœ pe azu á endje dji lima ndœ o'onœ asœmœ.

Afá nœ aayi avwa

¹² Aayi avwa sœ lima kœmbœrœ afá ndjoro, yé œ sœ lima kœma ambáránœ 6a ugurutœ azu. Ayindœ Yisu sœ lima kœngbœtœ endje kɔ 6a tshakudu mbarasane nœ Sœ lomo dœ gbetshelœ bale. ¹³ Uzu á tshe gugu dœ kœyindœrœ nene œ li kœli ga ndœ endje nene, andaa azu sœ lima kœpandœ ɔtsharœ nœ ayindœ Yisu. ¹⁴ Ayakoshe dœ pe ayashe ndjoro sœ lima kœfatshalœsu endje ga ndœ Gbozu, yé œ sœ lima ga ugurutœ ayindœ Yisu asœmœ. ¹⁵ Endje sœ lima kœwuta dœ aayi kœfa ga tœ ala awa, yé œ

sœ lima kœko endje ga pa kelekpa œedœ ga pa kondja mbœrœ adœke Petro kœsœ kœro tœnœ, á ishiri ye kœna ga pa anga endje ugurutœ endje. ¹⁶ Anga ukpulu azu ogo á sœ mashenga dœ Yerusaleme na ndje lima dœ aayi kofa œedœ pe azu á ekpe ishiri sœ pa endje, yé endje she lima para kœko.

Ɖrœ kanga á aayi avwa wu

¹⁷ Dœ lœkœnœ asœmœ, egerœ nganga Ndjaba œedœ endjeneke kœ á endje sœ indiri ye, œ yindœ kœpa adœke azu tshelœ ngbœtœ nœ Asadukayi, endje sœ lima dœ ókó. ¹⁸ Endje kœ aayi avwa, yé œ vwi endje ga lœ kángá. ¹⁹ Kashe dœ butshœ, andjelu nœ Gbozu kœrœ manda kángá yé œ ko endje ga shu, á pa fœ endje adœke: ²⁰ «E na œ sœ 6a lœ Tepelo. Yé 6a zœ, 'e pandœ o'o upu nœ tafo soro fœ azu.» ²¹ Manda kœdji o'onœ, endje ro pe dœ amazi tuu ga lœ Tepelo, yé œ tetœ kœyisœ œrœ 6a zœ.

Egerœ nganga Ndjaba yikumu ye, œshe œedœ azu á endje sœ indiri ye. Endje e lima osho ndœ anghœtœ nœ endje dœ agboro azu kœwa ngbanga, yé œ vwa azu adœke endje e aayi avwa á endje sœ 6a lœ kángá. ²² Kashe lœkœ á aayi akwa wuta lima 6a lœ kángá 6a zœ, endje gbœgbœ lima endje nene. Endje gu yé œ pa adœke: ²³ «A wu manda kánganœ, endje tshu dœ œtshœnœ yé aayi kœgbœndœ manda nœ ka ga pa nœ. Kashe lœkœ á 'a kœrœ atake, a wuwu uzu bale 6a lœ nœ 6a zœ nene.» ²⁴ Kœdji o'onœ ataa, gbozu nœ aayi kœgbœndœ Tepelo œedœ pe agboro anganga Ndjaba i gbœndjuru tœ upunœ, yé œ tetœ kœyutœ endje tœ neke á mbœrœtœ endje asœmœ. ²⁵ Kashe anga uzu na lima œ pandœ nœ fœ endje adœke: «'E wu, azu á 'e ko lima endje ga lœ kángá asœmœ, endje ka 6a lœ Tepelo yé œ sœ kœyisœ œrœ fœ azu.»

²⁶ Yé gbozu tshapa aayi kœgbœndœ Tepelo na dœ aturugu nœ ye, œ tœ aayi avwa lœ zitinœ kparawa adœke azu kœveve œne dœ badja nene. ²⁷ Endje na dœ endje ga lœ osho kœwa ngbanga, yé egerœ nganga Ndjaba te lima tœ kœwa ngbanga ga pa endje. ²⁸ Tshœ pa fœ endje adœke: «'A kœ 'e lima dœ œgbœ tœ kœyisœ œrœ dœ 'i'iri uzu asœmœ ye. 'E wu, 'e mbœrœ œerrr kœyisœrœ nœ 'e za tshelœ ongbo Yerusaleme djigi. Atamœ, 'e yindœ kœmindœ nœ adœke a'a dá wo yakoshenœ asœke a?»

²⁹ Kashe Apetro dœ anga udu aayi avwa gi adœke: «E li adœke a mbœrœtœ azœ lindœ o'o ama Ndjaba, kashe œ dœdœ lindœ œnœ azu nene. ³⁰ Ndjaba nœ aata azœ she Yisu á e'e, 'e wo lima she á za she ga pa kurushi ugurutœ akuzu. ³¹ Tshœ za she ga pa kuni ye, œ fa she tœ Gbozu œedœ ayi kœshe azu mbœrœ adœke azu Israyele fatshalœ endje yekane á Ndjaba kœdjerœndœ ekperœ nœ endje. ³² Yé tshœ

vwa 'a ndœ kœmindœ o'onœ asœke, a'a œedœ Ɖtsho Ishiri á Ndjaba za fœ azu neke á endje sœ kœmbœrœtœ endje liaka o'o ama ye.»

³³ Kœdji o'onœ ataa, aayi kœwa ngbanga sœ dœ ókó tœ pa nœ kpuru, yé œ yindœ kœwœ aayi avwa. ³⁴ Kashe anga Farisayi bale á 'i'iri ye kœdœ Gamaliyele, œshe kœdœ egerœ ayi kœyisœ awa akwa á azu kœ yindœ ye, sœ lima kpœtœmœ zœ. Tshœ áalafo 6a ugurutœ aayi kœwa ngbanga asœmœ, yé á pa adœke endje ko damba aayi avwa ga shu kane. ³⁵ Manda nœ, tshe pa ngbi adœke: «Azu tshelœ Israyele, 'e gbetshelœ 'e tœ œneke á 'e yindœ kœmbœrœ fœ azu asœke kane. ³⁶ Ɖendœnœ didi damba nene, Teyudase má kpœke tœ ye 6ata uzu á œsœ ye li, yé azu ga pa œrœ nœ kama vana te mangba ye. Endje wo she yé endjeneke kœ á endje te lima mangba ye, endje kurutshelœtœ endje dœ œrœ yé anga œrœ bale kpa gugu manda endje nene.

³⁷ «Manda ye, dœ lœkœ kœdi azu, Yudasi uzu tshelœ Galilayi kpa wuta, yé azu ndjoro te mangba ye. Kashe œshe ndje tshe tshu lima, yé endjeneke kœ á endje te lima mangba ye kpa kuru ndje tshelœtœ endje. ³⁸ Ngœngœ asœke, mœ pa fœ 'e adœke 'e kpa gbegbe dœ azunœ asœke nene; 'e katœ endje dœ endje ro. Mbœrœ œedœ gbetshelœ too akwa nœ endje kœtœ 6a ndœ azu, œ yiwa dœ tœ endje zœ. ³⁹ Ɖœdœ œ kœtœ 6a ndœ Ndjaba, 'e li kœwœ tœnœ nene. 'E mbœmbœrœ adœke 'e gbœ o'o dœ Ndjaba nene!»

Aayi kœwa ngbanga para kœkœ yindœ o'o Gamaliyele ngbi. ⁴⁰ Yé œ kpa e aayi avwa, œ sœ endje dœ ndjapa. Manda kœmi upu fœ endje adœke endje kpa tata 'i'iri Yisu nene, endje katœ endje ti. ⁴¹ Aayi avwa gitœ endje utshu aayi kœwa ngbanga yé lœsu endje sú dœ yanga, mbœrœ á endje wu oyo mangba 'i'iri Yisu. ⁴² Ɖœ dœ 6a, œedœ 6a lœ Tepelo too 6a œnda, endje sœ kolœ kœyisœ œrœ nœ endje dœ pe kœpandœ Ɖtsho O'onœ adœke Yisu kœdœ Masiya.

6

Azu mindu dœ bisha mbœrœ kœti kane aayi avwa

¹ Dœ lœkœnœ asœmœ, ayindœ Yisu wuta lima ndjoro. Ayundanœ á endje zu endje lima lœ angbi ogo, á endje sœ kœpa o'o ama Greke tetœ kœpulœma endje tœ upu nœ anga endje á endje zu endje 6a lœ ogo Israyele. Gbambanœ nene, endje pa lima adœke 6a dœ 6a á endje sœ kœkurutshelœ œrœ, endje sœsœ kœgbe dœ ayashe koya á endje to lœ angbi ogo dœ œtshœnœ nene. ² Aayi avwa ndjokpa dœ bisha ngbœfa ayindœ Yisu kœ ga tœ œsœnœ, yé œ pa adœke: «E lili adœke 'a katœ kœyisœ o'o

ama Ndjaba ti yé œ gbe kolœ dœ akwa nœ kœziroœ nene. ³ Mbœroœ tœnoœ ataa, aaya, 'e ke azu mindu dœ bisha (7) ugurutœ 'e á ɔtsho endje ga, endjeneke á endje sú dœ ɔtsho Ishiri œdœ pe kœwusœtœ yeka á a kœza akwanœ ascœmœ fœ endje. ⁴ Tœ a'a nœ 'a, 'a sœpe kœza avwala œdœ kœyisœ ɔtsho O'o.»

⁵ Ayindœ Yisu para kokœ yindœ o'onœ ascœmœ ngbii fœ endje. Endje ke Etiene, uzu nœ kœyindœroœ œdœ ɔtsho Ishiri, Filipino, Prokœre, Nikanœre, Timo, Paremenase œdœ pe Nikola á tshe kœdœ uzu á tshe yindœ Ndjaba nœ Ayuda 6a lœ ongo Atiœshe. ⁶ Endje ma endje fœ aayi avwa yeka á endje za avwala, yé á to kane endje ga pa endje. ⁷ O'o ama Ndjaba sœ lima kœza osho kœ, yé ayindœ Yisu kpa ngba tœpanœ kpuru lœ Yerusaleme. Anganga Ndjaba ndjoro fa lima lœsu endje, œ yindœ o'o nœ Yisu.

Kœtepa Etiene

⁸ ɔtsho lœsu œdœ pe gbœgbœ nœ Ndjaba su lima Etiene kperœ, tshe fa lima œroœ yé œ má ambáránœ lœ ugurutœ azu. ⁹ Kashe dœ lokœ ascœmœ, azu tshelœ Sinagoga á endje e endje «akanga á endje za awa fœ endje», endje kœdœ anga azu ogo Sirene, dœ anga azu ogo Alekezandri, dœ anga azu tshelœ Silisi œdœ pe endje nœ Azi tetœ kœgbœgburu tshelœ o'o dœ Etiene. ¹⁰ Kashe 6ata á tshe sœ lima kœpa o'o lœ kœwusœtœ á ɔtsho Ishiri to fœ she, awa adœke endje shara she gugu lima nene. ¹¹ Endje fara lima uzu dœ kowo mbœroœ á endje kœpa adœke: «'A dji she kœpa ekpe o'o ga tœ Moyize œdœ pe ga tœ Ndjaba!» ¹² Endje bili azu, agbœ Ayuda œdœ aayi kœyisœ awa akwa. ¹³ Yé endje na ndoo dœ Etiene œ bopa ye, á to she rotoœnoœ ga lœ anghœtœ kœwa ngbanga. ¹³ Endje na dœ ekpe atimu 6a zœ, yé á endje pa adœke: «Uzunœ á tshe sœ asœke kakatœ kœpa o'o tœ œyeroœ Tepelo nœ zœ œdœ pe tœ awa akwa nœ Moyize nene. ¹⁴ 'A dji she kœpa adœke, Yisu, uzu tshelœ Nazaretœnoœ ascœmœ œ ndi tshelœ Tepelo asœke, yé œ yapa ndje mara kœsœ nœ aata azœ á Moyize ka lima tœ nœ fœ œœ.» ¹⁵ Endjeneke kœ á endje sœ lima tœ œœ anghœtœ kœwa ngbanganœ, endje to lima ndœ Etiene, yé œ wu tshatshu ye 6ata œnoœ andjelu.

7

Etiene pu o'o

¹ Egerœ nganga Ndjaba yu Etiene adœke: «Eneke á endje pa dœ 'iri zœ kœdœ adja o'o a?» ² Etiene gi adœke: «Alaya mœ œdœ pe alaba mœ, 'e dji mœ kane. Ndjaba nœ moko wuta lima ga tœ ata azœ dœ Abrayamo lokœ á tshe sœ lima 6a lakpi Mezopotami, utshunœ adœke tshe gu kœmbœroœ ogo Harane. ³ Tshe pa lima fœ she adœke: «Katœ ogo zœ œdœ pe bingi nœ zœ ti, yé œ gu

ndœ ogo á mœ yisœ nœ fœ 6œ.» ⁴ Yé Abrayamo katœ ogo nœ ye 6a lakpi Kalade ti, œ ro kœmbœroœ ogo 6a lakpi Harane. Aba Abrayamo tshu 6a zœ yé manda kuzu ye, Ndjaba gi lima Abrayamo ga lœ ogo á 'e sœ lœ nœ ngongo asœke. ⁵ Kashe Ndjaba fafa lima Abrayamo tœ ayengœ œshœnoœ bale nene, á œdœ ndje osho nœ kœto ada ye ga tœnoœ nene. Kashe tshe pa lima ndœ nœ fœ she adœke œne za bala ogonoœ asœke fœ she dœ aatanœ, andaa œshe dœ Abrayamo gugu lima damba dœ gbolo nene. ⁶ Yé Ndjaba kpa pa lima fœ she atake: «Aata zœ œ mbœroœ bala anghi ogo. Endje te bala akanga 6a zœ, yé œ wu oyo manda ungu kama vana. ⁷ Kashe œmœ Ndjaba, mœ pa adœke mœ wa bala ngbanga ga tœ ogo á endje te akanga lœ nœ. Manda nœ, endje wuta 6a zœ yé œ gu ndœ kœza avwala fœ mœ kpœtœ oshonœ asœke.»

⁸ «Ndjaba lu madu dœ Abrayamo yé ambáránœ kœdœ kœwa gaza ayakoshe. Mbœroœ tœnoœ dá Abrayamo wa gbolo nœ ye dœ Izaka tœ gaza ɔbœ á tshe mbœroœ olo mindu dœ voto manda kœzu she. Awa bale Izaka wa lima gbolo nœ ye dœ Yakobo yé Yakobo wa ndje agbolo yakoshe nœ ye ndjokpa dœ bisha, á endje dœ aata azœ tœ gaza.»

⁹ «Aata azœ mbœroœ lima uku ga tœ Yozefu yé œ ka lima she mbœroœ kœte kanga 6a lœ Ezipito, kashe Ndjaba sœ lima dœ she awa bale. ¹⁰ Tshe gi she lœ oyo nœ ye kœ, œ to kœwusœtœ fœ she yé á mbœroœ adœke tshe wuta ɔtsho uzu utshu Farawo, gbozugo Ezipito. Farawo za she tœ ayi kœtonœ ogo Ezipito œdœ pe œroœ tshasœnda nœ ye kœ. ¹¹ A sœ atake, egerœ ogo za Ezipito œdœ pe ogo Kanana djigi. Oyo ro lima sœ nœ yé awa kœgbœ kœziroœ gugu lima tœ aata azœ nene. ¹² Lokœ á Yakobo dji lima adœke kœziroœ sœ 6a lœ Ezipito, tshe vwa aata azœ utshunœ. ¹³ Tœ bisha kœro endje ga zœ, Yozefu pandœtœ ye fœ ayanœ, yé œ pandœ mara nœ ye fœ Farawo. ¹⁴ Manda nœ, Yozefu vwa osho adœke endje para abanœ dœ Yakobo œdœ pe ayonœ kœ na tœnoœ. Endje sœ lima kœ azu zazu voto dœ ndjokpa dœ mindu. ¹⁵ Yakobo na ga lœ Ezipito, yé œ tshu 6a zœ œdœ ndje pe aata azœ. ¹⁶ Endje ko lima oko endje ro tœnoœ 6a lœ Sikeme yeka á shi endje 6a lœ udu á Abrayamo yœ lima tshakane agbolo nœ Amore.»

¹⁷ «Bata á olo kœmbœroœ œroœ má Ndjaba pa lima tœnoœ fœ Abrayamo ndo ye, aata azœ zu lima azu yé œ kpa wuta ndjoro lœ ogo Ezipito, ¹⁸ yekane á anga tafo gbozugo á tshe wuwu lima sœ o'o tœ upu nœ Yozefu nene, za akwa kœgbœndœ ogo Ezipito. ¹⁹ Gbozugonœ sœ lima kœfara azu nœ azœ, tshe ma lima ekpe ɔtsho ye fœ

aata azœ œerr ga tœ kœpa fœ endje adœke endje ko aaya agbolo nœ endje á endje sœpe kœœ ɔngɔ va e mbœrœ adœke endje tshu ye.»²⁰ Dœ lœkonœ asœmœ dá endje zu lima Moyize. Tshe kœdœ lima ɔtshɔ gbolo tœ ala Ndjaba. Tshe mbœrœ lima yapu votɔ 6a lœ anda nœ abanœ.²¹ Yé manda nœ, endje katœ ye ti, yawuru nœ Farawo za she œ gbœndœ ye lima 6ata adja gbolo nœ ye.²² Endje yi lima sœ œrœ tshelœ Ezipito ko fœ she, yé tshe sœ lima dœ gbœgbœ lœ o'o œdœ pe lœ akwa nœ ye.

²³ «Lœko á tshe wuta lima ga tœ ungu zazu bisha, tshe gbœ gbetshelœ kœro 6a ugurutœ aayanœ, azu tshelœ Israyele.²⁴ Tshe wu lima uzu Ezipito kœbi anga uzu Israyele bale. Mbœrœ kœnga pa ayanœ asœmœ œdœ pe kœtɔ geda tshangba ye, tshe bi uzu Ezipitonœ yœrœwa fœ kuzu.²⁵ Tshe ghe lima adœke aaya œne wusœ nœ adœke Ndjaba œ she endje lœ awa nœ œne. Andaa endje wuwu lima sœ nœ nene.²⁶ Olo bale manda nœ, Moyize ko tshelœ azu Israyele bisha á endje sœ tœ koshe, yé œ ngbœba endje ga tœnœ dœ o'o atake: "Anga mœ, e'e kœdœ aayazu! Mbœrœ gadœ á 'e 6itœ 'e a?"²⁷ Kashe tsheneke á tshe sœ kœbi yanganœ gœrɔ Moyize dœ o'o take: "Uzu dœ dá za 6œ tœ gbozu œdœ ayi kœwa ngbanga pa 'a?"²⁸ Bœ yindœ kœwo mœ 6ata á 6œ wo libi uzu Ezipito a?"²⁹ Kœdji o'onœ asœmœ ata, Moyize kpa œ zatœ ye yiwa tœnœ 6a lœ ogo nœ Amadiane. Tshe zu lima agbolo bisha 6a zœ.»

³⁰ «Manda ungu zazu bisha, andjelu wuta ga tœ ye 6ala la6a owo, 6a lœ a'eara ɔyɔ á sœ 6a lœ kpagagasho kaga Sinayi.³¹ Moyize i gbœndjuru lœko á tshe wu œœnœ asœmœ. (Ene gitœ œne ndoo á kœtondœ nœ kane, tshe dji tshama Gbozu Ndjaba kœpa adœke:³² "Emœ kœdœ Ndjaba nœ aaba zœ, Ndjaba nœ Abrayamo, nœ Izaka dœ pe Yakobo." Awa litœ Moyize kpa kpa ye; awa adœke tshe tondœ oshonœ gugu tœ ye nene.³³ Á Gbozu Ndjaba kœpa fœ she adœke: "Gi ada zœ lœ œrada mbœrœ osho á 6œ ka ga tœnœ kœdœ œeyerœ osho.³⁴ Adjapu, mœ wu oyo á azu nœ mœ sœ kœwu tœnœ 6a lœ ogo Ezipito, œ dji ndœ iki endje; mbœrœ tœnœ ataa dá mœ jœrœ kœshe endje. Na zœ, mœ yindœ kœwva 6œ ngœngœ asœke 6a lœ Ezipito."³⁵ «Tshetœ Moyize á azu Israyele gœrɔ lima she á pa fœ she adœke: "œdœ dá za 6œ tœ gbozu œdœ ayi kœwa ngbanga a?" (Eshe dá Ndjaba vwa she 6ata gbozu, 6ata ayi kœshe azu lœ awa nœ andjelu á tshe wuta ga ndœ ye 6a lœ a'eara ɔyɔ.³⁶ Eshe dá ko endje wuta tœ nœ ga shu lœ ogo Ezipito. Tshe fa œrœ yé œ má ambáránœ lœ ogo Ezipito, 6a tœ egerœ ungu Fala œdœ 6a lœ kpagagasho

manda ungu zazu bisha.³⁷ Moyize dá kpa pa fœ azu Israyele adœke: "Ndjaba œ tœ bala ayi kœgbara o'o bale 6ata mœ fœ 'e lœ ugurutœ aaya 'e."³⁸ Eshe dá ka lima lœ ugurutœ aata azœ dœ pe andjelu á tshe pa lima o'o fœ she 6a pa kaga Sinayi. Moyize dá sœ lima kœgbo o'o nœ soro 6a ndœ Ndjaba mbœrœ kœyisœ nœ fœ azœ.

³⁹ «Kashe aata azœ yiyi lima ndœ kœdji she nene; endje vwaratœ endje tœ ye yé œ yi lima ndœ kœkwatœ endje ga lœ ogo Ezipito.

⁴⁰ Endje pa lima fœ Aro adœke: "Mbœrœ anga andjaba fœ 'a adœke endje gbœndœ 'a, mbœrœ Moyize má á tshe ko azœ wuta tœnœ ga shu lœ ogo Ezipitonœ asœmœ, 'a wuwusœ œrœ á wuta ga tœ ye nene."

⁴¹ Endje mbœrœ lima ishiri aya ngombe dœ ɔlœnœ asœmœ œ sœ kœto okoro ga tœnœ, yé œ mbœrœ angbo dœ yanga mbœrœ œneke á endje mbœrœ lima dœ tœ endje.⁴² Tœ kœgi œrœ tshangbanœ fœ endje, Ndjaba dœ tshapa ye gbœ endje yé œ katœ endje adœke endje donga angerepe* 6a lafo, 6ata á endje sú 6a la mbeti nœ ayi kœgbara o'o adœke:

"Azu Israyele, œmœ dá 'e to lima agea œdœ pe tokórɔ fœ mœ

manda ungu zazu bisha 6a lœ kpagagasho a?

⁴³ Œ œ nene. 'E za gbanda tande nœ ndjaba Moloke,

œdœ ishiri nœ ndjaba angerepe nœ e'e dœ Refane,

ishirince á 'e mbœrœ dœ tœ 'e á sœ kœdonga tœnœ asœmœ.

Mbœrœ tœnœ ataa, mœ gœrɔ 'e lœ ogo nœ 'e dœ œ vwa 'e waa 6a kele Babilone."

⁴⁴ «Aata azœ sœ lima dœ gbanda tande á sœ kœma adœke Ndjaba sœ dœ azœ awa bale 6a lœ kpagagasho. Ndjaba pa lima fœ Moyize adœke tshe mœ anda tandenœ 6ata œneke á tshe wu lima.⁴⁵ Aata azœ gbœ gbanda tande 6a ndœ aba endje, yé œ te œnœ endje. Lœko á Yosuva sœ lima kœgbœndœ endje, endje li dœ tœnœ djelœ ogo neke á endje gbœtœnœ lœ koshe, ogo á Ndjaba gœrɔ azu lœnœ utshu endje. Gbanda tandenœ sœ kpœtœmœ œerr ga tœ lœko á Davidi wuta lima gbozugonœ.⁴⁶ Davidi gbœ ɔtshœrœ 6a ndœ Ndjaba, yé œ yu osho adœke œne mœ anda fœ Ndjaba nœ Yakobo.

⁴⁷ Kashe Salomo dá mœ lima andanœ fœ she.

⁴⁸ «Andaa Ndjaba á tshe ropa œrœ ko sœsœ lœ anda á azu mbœrœ dœ kane endje nene. Bata á Ndjaba pa lœ awa nœ aayi kœgbara o'o adœke:

⁴⁹ "Tshalafœ kœdœ osho tshagbozu nœ mœ, yé ɔshœ kœdœ osho kœto ada mœ ga tœnœ.

Anda gadœ dá 'e mœ fœ mœ a?

Yé osho gadœ dá mœ kœyatœ mœ tœnœ a?

* 7.42 7.42 (Eneke ko á sœ 6a lafo: yapu, ɔlœ, angerepe

⁵⁰ Ɛ dœdœ kane mœ dá mbœrœ œrœncœ asœmœ kœ nene a?"

⁵¹ «Etiene kpa pa fœ azu kœwa ngbanga adœke: "Azu gbakumu, lœsu 'e œdœ utu 'e be pa 'e tœ upu nœ Ndjaba, 'e sœ kœvwaratœ 'e œlœ dœ œlœ tœ Ɔtshœ ishiri. 'E sœ adja awa bale Ɔata aata 'e. ⁵² Aayi kœgbara o'o neketa dá aata 'e ndandanga she nene a? Endje wo lima endjeneke á endje sœ kœpandœ kœna uzu á tshe sœ ndjii. Yé ngœngœ nœ asœke, tshetœ ye dá 'e va œlœ ye yé á wo she. ⁵³ 'E dji awa akwa nœ Ndjaba á aandjelu pandœ nœ fœ 'e, yé œ tshapu kœza ga tœ akwa ye."»

Kuzu Etiene

⁵⁴ Lœkœ á aayi kœwangbanga dji o'onœ asœmœ ataa, tshatshu endje fa agba œkœ, yé endje zi tshelœ daji endje gbagbara gbagbara dœ ókœ ga tœ Etiene. ⁵⁵ Kashe Ɔata á Etiene su lima dœ Ɔtshœ Ishiri, tshe tondœ tshalafœ, œ wu mokœ nœ Ndjaba œdœ Yisu á tshe ka ga tœ kuni ye. ⁵⁶ Tshe pa adœke: «'E wu, mœ tondœ tshalafœ ngbi yé Gbolœ nœ uzu ka ga tœ kuni Ndjaba.» ⁵⁷ Kœdji o'onœ ata, endje ve œgbœ rawa yé œ be uti endje ga tœncœ. Manda nœ, endje tshu kœ ga pa ye. ⁵⁸ Endje gbota she lœ ongbo ga shu yeká á tetœ kœve lima she dœ badja. Atimunœ ka lima tœ lœba nœ endje ga tœ ada anga gbolo yakoshe bale á i'iri ye kœdœ Sawulo. ⁵⁹ Lœkœ á endje sœ lima kœve Etiene dœ badja, tshe sœ lima kœza avwala adœke: «Gbozu Yisu, za ishiri mœ.» ⁶⁰ Manda nœ, tshe te dœ matshukuda ye, yé œ ve œgbœ rawa adœke: «Gbozu, gbege dœ ekperœ nœ endje nene.» Manda kœpu o'o asœmœ, tshe tshu ye.

8

¹ Sawulo sœ lima ugurutœ azu á endje yindœ nœ adœke endje wo Etiene ye.

Ali kœmbœrœ œrœ kanga fœ Ikrizia

Dœ œlœncœ asœmœ, Ikrizia tshelœ Yerusaleme te lima tœ kœwu œgbœ œrœ kanga. Kolœ aayi avwa dá lœpe lima lœ Yerusaleme kashe ayindœ Yisu para kœkœ kuru lima tshelœtœ endje lœ ogo Yuda œdœ pe lœ Samariya. ² Azu nœ Ɔtshœ lœsu shi lima Etiene manda kœki she dœ oyo kœ.

³ Andaa Sawulo sœ lima kœpa avwara kœndi Ikrizia. Tshe sœ lima kœli anda bale dœ bale yekane á gbota ayindœ Yisu, ayakoshe, ayashe yé á gu kœkœ endje va ga lœ kanga.

⁴ Endjeneke á endje ndjœ lima tshelœtœ endje, tetœ kœpandœ Ɔtshœ O'o djelœ ogo djœzœ kœ.

Filipo yisœ Ɔtshœ O'o Ɔa lœ Samariya

⁵ Filipo na œncœ ye Ɔa lœ anga ongbo bale lœ Samariya, œ sœ kœyisœ œrœ dœ upu nœ Kristu Ɔa zœ. ⁶ Ukpulu azu kœ yindœ o'o ama Filipo mbœrœ á endje sœ lima kœdji she, á sœ ndje kœwu afá á tshe sœ lima

kœmbœrœ tœncœ. ⁷ Ekpe ishiri ndjoro sœ lima kœwuta lœ aayi kœbœ dœ kœve œgbœ rawa. Azu ndjoro á ada endje tshu œdœ pe agbakindi she ndje lima ye. ⁸ Yé egerœ yanga sœ lima lœ ongbonœ asœmœ.

⁹ Anga uzu má i'iri ye kœdœ Shimu, á tshe sœ ndje utshunœ lœ ongbo sœmœ, sœ lima kœfa œrœ tsharawo yé azu tshelœ Samariya ki lima tœ œsœncœ waa. Tshe zatœ ye lima Ɔata egerœ uzu. ¹⁰ Azu para kœkœ, kœto tœ aaya agbolo œrrr ga tœ agbozu, dji lima she tœpanœ kpuru. Endje pa lima adœke: «Yakoshœncœ asœke sœ dœ gbgœ nœ Ndjaba, á endje e tœncœ egerœ gbgœ.» ¹¹ Endje zatœ endje lima ga tœ ye mbœrœ kœfa œrœ tsharawo nœ ye á sœ kœza uvuru endje lœ nœ. ¹² Kashe lœkœ á endje dji lima Ɔtshœ O'o á Filipo yisœ nœ tœ upu tshagbozu nœ Ndjaba œdœ pe i'iri Yisu Kristu, ayakoshe œdœ ayashe gbœ lima batisimu. ¹³ Shimu yindœ nœ dœ tœ ye, yé œ gbœ batisimu. Manda nœ, tshe te mangba Filipo. Tshe sœ lima kœwu ogboro ambárá œdœ pe afá á Filipo sœ kœmbœrœ tœncœ, œ ki tœ œsœncœ dœ yanga.

¹⁴ Aayi avwa á endje sœ lima Ɔa lœ Yerusaleme dji adœke, azu tshelœ Samariya yindœ Ɔtshœ O'o, yé œ vwa Apetro dœ Yowane fœ endje. ¹⁵ Lœkœ á endje wuta Ɔa zœ, endje 'e tshalafœ mbœrœ azu Samariya adœke endje gbœ Ɔtshœ Ishiri, ¹⁶ mbœrœ Ishiri jejerœ lima damba ga pa uzu bale ugurutœ endje nene; endje gbœ lima kolœ batisimu dœ i'iri Gbozu Yisu. ¹⁷ Apetro dœ Yowane to kane endje ga pa endje, yé azu Samariya gbœ Ɔtshœ Ishiri.

¹⁸ Kashe lœkœ á Shimu wu adœke aayi avwa to kane endje ga pa endje yeká á endje gbœ Ɔtshœ Ishiri, tshe yindœ kœto ngendja fœ endje. ¹⁹ Ɛ pa fœ endje adœke: «'E to ndje gbgœncœ asœke fœ mœ, mbœrœ œdœ mœ kœto kane mœ ga pa anga azu, endje gbœ ndje Ɔtshœ Ishiri.» ²⁰ Petro kœgi fœ she adœke: «Kaka Ndjaba mbœrœ adœke Ɔœ yiwa awa bale dœ ngendja nœ zœ, mbœrœ á Ɔœ gbe adœke endje yo œrœ á Ndjaba œ to fœ azu gbambœncœ dœ ngendja. ²¹ Bœ lili kœsœ dœ 'a awa bale lœ akwanœ asœke nene, Ɔœ gbœ ndje anga œrœ bale lœ nœ nene, mbœrœ á lœsu zœ sœsœ ndjii Ɔa utshu Ndjaba nene. ²² Fa tshalœsu zœ yé œ donga Gbozu á œ kœli yekane á tshe djœrœncœ ekpe gbetshelœ á li ga lœsu zœ. ²³ Mbœrœ tœncœ ataa, mœ wu adœke Ɔœ sœ dœ egerœ lœsu, yé Ɔœ fa kanga nœ ngbindirœ.» ²⁴ Shimu gi adœke: «Adja e'e kœdonga Gbozu mbœrœ mœ, kparawa adœke œneke á 'e pa kœwuwuta ga tœ mœ nene.»

²⁵ Manda kœgbara o'o ndje dœ kœyisœ o'o ama Gbozu, Apetro dœ Yowane kwatœ endje lima ga lœ Yerusaleme. Kœgu endje

tœ ala awa, endje yi lima sœ Ɔtsho O'o lakpi ndjoro lœ ogo Samariya.

Filipo pandœ Yisu fœ uzu Etiopi

²⁶ Ɔlo bale, andjelu nœ Gbozu pa fœ Filipo adœke: «Aafo œ na yorrr dœ awa á ro ga lœ Sudi, tœ awa á jerœ kœto lœ Yerusaleme kœna ga tœ Gaza. Tœnœ kœdœ awa á azu kpa sœsœ kœna tœnœ nene.»

²⁷ Ngbewo, Filipo áalafo dœ kœro she. Kœna she yorrr tœ awancœ asœmœ, tshe wu anga uzu tshelœ ogo Etiopi bale, á tshe dœ egerœ ayi akwa nœ Kandase, gbozu yashe ogo Etiopi. Uzuncœ asœmœ kœdœ ndje lima ayi kœgbandœ ngendja œdœ ukpulu œrœ nœ gbozu yashencœ yekane á ro lima ga lœ Yerusaleme mbœrœ kœdonga Ndjaba, ²⁸ yé á sœ kœgu tœnœ ga ndœ ye. Tshe sœ lima ga lœ share nœ ye œ sœ kœdi mbeti á ayi kœgbara o'o Isaya su.

²⁹ Ɔtsho Ishiri kœpa fœ Filipo adœke: «Gitœ zœ ga utshuncœ œ togba dœ sharencœ asœmœ.» ³⁰ Filipo na dœ ɔɔ, œ dji uzu ogo Etiopinœ á tshe sœ kœdi mbeti á ayi kœgbara o'o Isaya su dœ avwara ga lafo. Á tshe kœyu she adœke: «Adja bœ wusœ ádá œneke á bœ di asœke ye a?» ³¹ Uzuncœ gi fœ she adœke: «œdœ uzu kœyisœ ádancœ ngbi fœ mœ nene, mœ wu má sœ nœ koto o?» Yé tshe e Filipo adœke tshe ɔ œ sœ ga indiri œne. ³² Ɔneke á endje sú lima ba la mbetinœ á tshe sœ kœdi lima tœnœ dœke:

«Tshe sœ bata pata á endje na dœ she ga tœ osho kœwo apata,

tshe sœ bata aya pata á tshe kiki utshu ayi kœli usu kote ye nene,

tshe ii lima ama ye bale nene.

³³ Endje za tshula fœ she,

yé œ wa œgbœ ngbanga ga pa ye.

œdœ dá pa bala o'o mbœrœ agbolo tshangba ye a?

Gbambancœ nene, endje wa tshelœ olo ye pa osho.»

³⁴ Uzu ogo Etiopi sœmœ yu Filipo adœke: «Wu oyo mœ kane, œdœ dá ayi kœgbara o'pato patœ ye ataa? Tshe patœ ye dœ tœ ye too tshe patœ anga angbi uzu?» ³⁵ Filipo kœto kpœpa œneke á endje sú ba la mbeti asœmœ yeka á yisœ Ɔtsho O'o nœ Yisu fœ she. ³⁶ Endje ngbotœ awa ana nœ endje œ na œrrr, œ wuta ga tœ anga ungu á sœ ba indiri awa, yé uzu Etiopi kœyu adœke: «Wu ungu asœke, œrœ gadœ dá pakata mœ ndœ kœgbœ batisimu a?» [³⁷ Filipo kœpa fœ she adœke: «œdœ bœ kœyindœ nœ dœ losu zœ bale, mœ za batisimu fœ bœ ye.» Yé uzu sœmœ kœgi fœ she adœke: «Mœ yindœ nœ adœke Yisu Kristu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.»] ³⁸ Tshe kœpa fœ ayi kœkpa dœ share adœke endje ka kpœke. Afilipo kœjerœ dœ she ga la ngu yé Filipo kœza lima batisimu fœ she. ³⁹ Lœko á endje wuta languncœ, Ishiri

nœ Gbozu za Filipo yé uzu Etiopi kpa wuwu she nene. Kashe tshe te lima tœ awa kœgu she dœ yanga.

⁴⁰ Filipo wuta ba lakpi Azote, yé tshe ro kœyisœ Ɔtsho O'o na tœnœ lœ ongbo bale dœ bale djezœ œrrr vesho ga lakpi Sezaré.

9

Sawulo fatshalœsu ye

¹ Dœ lœkœnœ asœmœ, Sawulo sœ kolœ dœ gbetshelœ nœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ azu Ikrizia œdœ pe kœpara awa nœ kœyangwa endje. Tshe na ga ndœ egerœ nganga Ndjabanœ, ² œ yœndœ mbeti á za awa fœ she kœli djelœ Sinagoga á sœ lakpi Damaseke. œdœ tshe kœwuta ba zœ á gbœ azu, ayakoshe too ayashe má endje sœ kœza awa Yisu, tshe i endje dœ djingiri yé œ gu dœ endje ga lœ Yerusaleme. ³ Lœko á tshe te lima tœ awa yé á wuta lima ndoo dœ Damaseke, ishiri owto no ngbai ba lafo œ jerœ ga pa ye zakpi. ⁴ Tshe te ga tœ osho, œ dji tshama uzu kœpa adœke: «Sawulo, Sawulo, mbœrœ gadœ á bœ mbœrœ œrœ kanga fœ mœ ataa?» ⁵ Tshe yu adœke: «Gbozu, œbœ kœdœ dœ?» Yé tshamanœ kœgi adœke: «œmœ kœdœ Yisu, œmœ á bœ mbœrœ œrœ kanga fœ mœ.» ⁶ Kashe aalafo œ li ga lœ ongbo, yé ba zœ dá endje pandœ œneke á li adœke bœ mbœrœ, fœ bœ.»

⁷ Azu á endje na tœ ala awa dœ Sawulo ka lima, œ sœ kokoko; endje dji lima tshama uzu kashe endje wuwu lima she nene.

⁸ Sawulo áalafo lœ osho, kashe ataa tshe kœro ala ye gbœ, tshe wuwu lima osho bale nene. Angancœ á tshe na lima tœ ala awancœ dœ endje dá za ama kane ye yeka á gbota she duru duru rotœnœ ga lakpi Damaseke.

⁹ Tshe mbœrœ lima olo votœ lœ bula; tshe zizi lima œrœ yé œ ndjo ndje ungu nene.

¹⁰ Anga yindœ Yisu bale á i'iri ye kœdœ Anania sœ lima ba lœ Damaseke. Gbozu e she lœ ulu adœke: «Anania!» Tshe gi fœ she adœke: «Mœ sœ kea, Gbozu!» ¹¹ Gbozu kpa pa adœke: «Na dœ ala awa má endje e tœnœ awa Ndjii, œ yu osho ba lœ anda nœ Yudasi tœ anga yakoshe tshalakpi Tarse bale á i'iri wu Sawulo. Tshe sœ kœza awwala ba zœ, ¹² yé lœ ulu, tshe wu anga yakoshe bale á i'iri ye kœdœ Anania kœli yé á to kane ye ga pa ye adœke tshe kpa wu osho.»

¹³ Anania gi adœke: «Gbozu, mœ dji azu ndjoro kœpa o'o tœ yakoshencœ asœke œdœ kœpandœ ngbindirœ ko á tshe mbœrœ fœ azu kœyindœ zœ ba lœ Yerusaleme. ¹⁴ Yé ngœngœ asœ, tshe wuta ba ke dœ mbeti á tshe gbœ ba ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba mbœrœ kœi endjeneke ko á endje e i'iri zœ lœ ama endje, dœ djingiri.» ¹⁵ Kashe Gbozu pa fœ she adœke: «Na zœ, gbambancœ nene, mœ ke yakoshencœ asœmœ tœ uzu akwa nœ

mœ, yé kpœpa ye dá i'iri mœ œ to lœ ogo nœ angbi azu, 6a utshu agbozugo œdœ pe ndje 6a utshu azu Israyele. ¹⁶ Æmœ dœ to mœ, mœ yisœ mara á li dœ she kœwu œœre kanga mbœœre i'iri mœ.»

¹⁷ Anania ro œ li ga lœ anda, œ to kane ye ga pa Sawulo yé œ pa adœke: «Aya mœ, Sawulo! Gbozu dá vwa mœ. Yisu á tshe wuta lima ga toœ zœ toœ ala awa á 6œ na lima tœnœ, œshe dá vwa mœ adœke 6œ kpa tondœ osho yé œ gbœ Ɔtsho Ishiri.» ¹⁸ Pe kpœœtœ œsœnœ, œœre 6ata djepœ yo lœ ala ye dœ Sawulo. Tshe tetœ kœwu osho, œ áalafo yé œ gbœ batisimu. ¹⁹ Manda nœ, tshe zi œœre yeka á uvuru gu ga lœ nœ.

Sawulo yisœ o'o ama Ndjaba 6a lakpi Damaseke

Tshe mbœœre lima olo teasho dœ ayambarœ nœ Yisu á endje sœ lima lœ Damaseke. ²⁰ Ændœ ye didi lima nene á tshe tetœ kœpandœ nœ lœ Sinagoga adœke, Yisu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba. ²¹ Endjeneke kœ á endje sœ lima kœdji she, endje katœ ama endje ti œœ yé œ pa adœke: «Æ dœdœ yakoshe asœ dá sœ lima kœmbœœre œœre kanga fœ azu á endje yindœ i'iri Yisu 6a lœ Yerusalem nene a? Tshe nana lima ndœ kœi endje dœ djingiri, yé á kœgu dœ endje fœ agbozu tshapa anganga Ndjaba nene a?» ²² Kashe gbœgbœ kœyisœ Ɔtsho O'o nœ Sawulo gerœ lima dœ pa nœ: 6ata á tshe sœ lima kœma ngbi adœke Yisu kœdœ Masiya, Ayuda á endje mbœœre lima ogo lakpi Damaseke kpa gugu lima dœ o'o ndœ kœgi fœ she nene.

²³ Ændœnœ di manda nœ œerrr atake, Ayuda vwarandœ upu kœwo she. ²⁴ Kashe Sawulo wusœ kœvwarandœ upu nœ endje asœmœ ye. Endje sœ kœgbœndœ egerœ manda onghonœ butshœ dœ œbœ mbœœre á endje kœwo she. ²⁵ Dœ anga butshœ bale, ayambarœ nœ ye za she ga lœ kingi, œ gi she dœ uwu yorrœ ga ati dja gakele gbagba.

Sawulo 6a lœ Yerusalem

²⁶ Sawulo wuta 6a lœ Yerusalem œ yindœ kœli ga ugurutœ ayindœ Yisu, kashe endje kpa lima awa ye kœ mbœœre endje yiyi lima ndœ nœ katsha nene adœke tshe te yindœ Yisu. ²⁷ Yé Barnabase za she po toœ ye, œ gi she fœ aayi avwa. Tshe pandœ mara á Sawulo wu Gbozu toœ ala awa œdœ mara á Gbozu pa lima o'o fœ she. Tshe kpa pa ndje fœ endje mara á tshe sœ lima kœyisœ œœre ngbi dœ i'iri Yisu 6a lœ Damaseke. ²⁸ Pe ndœ lœkœnœ asœmœ, Sawulo te ga ndœ endje yé endje tetœ kœyisœ œœre ngbi dœ i'iri Gbozu lœ Yerusalem. ²⁹ Tshe pa lima o'o fœ Ayuda á endje sœ kœpa o'o ama Greke yé endje sœ lima kœgbugburu tshelœ o'o dœ endje. Kashe endje sœ lima kœpara awa ndœ kœwo she. ³⁰ Aayanœ lœ Yisu dji o'onœ ataa, œ to

she ro tœnœ ga lœ Sezaré yeka á gbœ awa kœgi she ga lœ Tarse.

³¹ Azu Ikrizia sœ lima gee lœ ogo Yuda djigi, lœ ogo Galilayi œdœ pe ndje lœ Samariya. Endje sœ lima kœkœpa awa Gbozu, yé Ɔtsho Ishiri za lima gbœgbœ fœ endje adœke kœyindœœre nœ endje gerœ.

Ene she lœ kœba nœ ye 6a lakpi Lida

³² Petro á tshe sœ lima kœero dje lœ ogonœ asœmœ kœ, na dœ anga œbœ bale 6a ndœ ayindœ Yisu á endje sœ lima 6a lœ Lida. ³³ Tshe gbœ anga yakoshe á i'iri ye kœdœ Ene á tshe lo ga ati dœ kœba mangba ungu mindu dœ voto, gbambanœ nene, ada ye tshu lima tshakudu ye. ³⁴ Petro pa fœ she adœke: «Ene, Yisu Kristu she 6œ ye. Aalafo œ guma gbarœ olo zœ!» Yé katsha Ene áalafo. ³⁵ Azu kœ lakpi Lida œdœ pe endje nœ akpala osho Sarone she she ataa, œ fatshalœsu endje ga ndœ Gbozu.

Tabita she lœ kuzu

³⁶ Anga yashe bale sœ lima 6a lœ Yope, œshe lima kœdœ yindœ Yisu; endje e she lima Tabita. Endje fa tshelœ i'irinœ lima dœ o'o ama Greke «Dorkase», œ yindœ kœpa adœke «mbele». Tshe sœ lima kœmbœœre œtshœœre waa, yé œ sœ kœto œœre fœ aayi oyo. ³⁷ Dœ olonœ asœmœ, tshe gbœ kœba yé œ tshu. Manda kœdjutœ she, endje za she ga lœ gbœshœ 6a lafo. ³⁸ Bata á tshalakpi Lida sœ ndœ dœ Yope, ayindœ Yisu dji lima ndœ nœ adœke Petro sœ lœ Lida, œ vwa azu bisha dœ o'o fœ she adœke: «Vava ada zœ nene, na ga ndœ 'a katsha ga mœ kane.» ³⁹ Petro na ga ndœ endje katsha. Lœkœ á tshe wuta 6a zœ, endje 'œ dœ she 6a lœ gbœshœ á sœ 6a lafo, yé ayashe koya para kœkœ ka ga utshu ye dœ ngola lœ ala endje. Endje yisœ lœba okoro œdœ pe yœgbœdœ lœba á Dorkase sœ lima kœmbœœre tœnœ lœkœ á tshe sœ dœ soro.

⁴⁰ Petro gœœ azu ga shu para kœkœ œ gote dœ matshukuda ye, yé œ ki fœ Ndjaba. Manda nœ, tshe fatœ ye yorrœ ga toœ oko uzunœ, œ pa adœke: «Tabita, áalafo.» Tshe kœœ ala ye œ tondœ Petro, œ yœœtshelœœtœ ye yé œ sœ ga ati dœ budu ye. ⁴¹ Petro bopa kane ye œ ti she ga lafo, yé œ e ayindœ Yisu œdœ pe ayashe koya yeka á ma she dœ soro fœ endje. ⁴² Endje dji o'onœ lœ ongbo Yope djigi, yé azu ndjoro fatshalœsu endje ga ndœ Gbozu. ⁴³ Petro lo olo ndjoro 6a lakpi Yope 6a ndœ Shimu á tshe dœ ayi kœguma œkœ agea.

10

Apetro dœ Korneye

¹ Anga yakoshe bale 6a lœ Sezaré, i'iri ye kœdœ Korneye; œshe kœdœ gbozu tshapa ukpulu aturugu lœ Roma á endje e tœnœ «ukpulu aturugu tshelœ Itali». ² Tshe sœ dœ

køeyindæroe ga ndœ Ndjaba, œ sœ køekpa awa ye awa bale ndje dœ azu tshasœnda noe ye. Dœ tœnœ ataa, tshe sœ lima køeto œroe fœ Ayuda á endje sœ lima dœ oyo, yé œ sœ ndje køeki lima fœ Ndjaba ɔlɔ dœ ɔlɔ. ³ Anga ɔlɔ bale, dœ ada ɔlɔ vota manda kakpi ɔlɔ, tshe wu andjelu noe Ndjaba lœ ulu køeli ga ndœ ye, yé andjelunœ e she adœke: «Korneye!» ⁴ Korneye tondœ ye dœ awa, yé œ gi fœ she adœke: «O'o gade, Gbozu?» Andjelu pa fœ she adœke: «Ndjaba dji avwala noe zœ œdœ pe ɔtshœroe á 6œ sœ køembœroe tœnœ fœ aayi oyo yé tshe djedjercœndœ zœ nene. ⁵ Ngœngœ asœke, vwa azu 6a lakpi Yope kœ'e Shimu á anga i'iri ye kœdœ Petro gu tœnœ ga mœ. ⁶ Tshe sœ kœlo 6a ndœ anga ayi akwa kœguma ɔkɔ agea á i'iri ye kœdœ Shimu; á anda noe ye sœ 6a tœ ama egerœ ungu.» ⁷ Lœkɔ má andjelu á tshe pa o'o fœ she yiwa, Korneye e anga aayi akwa noe ye bisha œdœ pe anga turugu noe ɔtshœ lœsu á tshe sœ tshakudu ye katshatsha. ⁸ Tshe yisœ œroe kɔ á mbœrcœtœ ye fœ endje, yé œ vwa endje 6a lakpi Yope.

⁹ Osho kœro pa noe, endje sœpe tœ awa kœro tœnœ œ wuta ndoo dœ Yope, Petro ɔ ga tœ akpala osho 6a pa kumu anda mbœroe kœza avwala fœ Ndjaba. ɔlɔ wuta lima ga pa œroe noe kakpi ɔlɔ. ¹⁰ Kashe tshe sœ lima dœ ogo, yé œ yindœ kœzi œroe. Lœkɔ á endje sœ lima kœfa kœzirœ fœ she, tshe wu œroe lœ ulu. ¹¹ Tshe wu tshalafo kœro yé anga œroe 6ata egerœ lœba tshapa meza á endje du wu ga tœ amancœ vavana kœ sœ kœjerœ ga ati. ¹² Yé agea kɔ á ada endje sœ vana, endjeneke á endje sœ kœ'œro dœ lavu endje tœ oshœ œdœ pe endjeneke á endje sœ kœru 6a lafo, sœ lima 6a lœ noe. ¹³ Tshe dji tshama uzu kœpa fœ she adœke: «Petro! Áafo, œ wo ageancœ asœ yé œ zi endje.» ¹⁴ Petro gi fœ she adœke: «Bale nene, Gbozu. Mbœroe lœ soro mœ, mœ zizi œroe uburu too ekperœ nene.» ¹⁵ Tshe kpa dji tshama uzu kœpa fœ she tœ bishancœ adœke: «œneke á Ndjaba mbœroe yerœ, œ lili dœ 6œ kœpa adœke œtœnœ kœdœ œroe uburu nene.» ¹⁶ Tshamanœ wu awa vota yé katsha manda noe, œrcœnœ ɔ ga lafo.

¹⁷ Petro sœ køeyutœ ye tœ ádá œroe á tshe wu lœ ulu atake, tshokombeke azu á Korneye vwa endje á endje sœ køeyu osho djezœ djezœ tœ anda noe Shimu, kœyi kumu endje ga pa egerœ manda gbagba. ¹⁸ Endje e osho yé, œ yu adœke: «Shimu á anga i'iri ye kœdœ Petro sœ kœlo kpœke a?»

¹⁹ Petro sœpe lima kolœ kœgbe tshelœ ye tœ œroe á tshe wu lœ ulu asœmœ, kashe Ishiri pa fœ she adœke: «Wu, azu vota á endje sœ køepara 6œ asœke. ²⁰ Aafo œ Jerœ yé œ gu tœ awancœ bale dœ endje. Awa zaza 6œ nene mbœroe œmœ dá vwa endje.» ²¹ Petro

jerœ ga ndœ endje, œ pa fœ endje adœke: «Emœ dœke. Uzunœ á 'e sœ køepara she kœdœ œmœ. 'E na ndœ gade?» ²² Endje gi fœ she adœke: «Gbozu tshapa ukpulu aturugu á i'iri ye kœdœ Korneye dá vwa 'a. Eshœ kœdœ ɔtshœ uzu á tshe sœ køekpawa Ndjaba, yé Ayuda para kœkɔ yindœ ye waa. Anga andjelu noe Ndjaba bale dá pandœ noe fœ she lœ ulu adœke tshe 'e 6œ 6a lœ anda noe ye á kœdji œneke á 6œ pa fœ she.»

²³ Petro pa adœke endje li gasœnda, yé œ yisœ osho olo fœ endje.

Osho kœro pa noe bale, tshe gu tœ awancœ dœ endje. Anga ayindœ Yisu lakpi Yope gu tœ awancœ dœ endje. ²⁴ Yé tœ bisha olo manda noe, tshe wuta ga lœ Sezaré. Dá asœmœ 6a ndœ Korneye, tshe e ayo noe ye œdœ pe angancœ á tshe yindœtœ ye dœ endje waa, yeka á endje sœ lima kœkate endje. ²⁵ Lœkɔ á Petro yi kumu ye, Korneye na para tshatshu ye œ gotœ ga tœ ada ye mbœroe kœma ɔtshœ lœsu ga ndœ ye. ²⁶ Petro pa fœ she dœ kœti she ga lafo adœke: «Aalafo, œmœ ndje kœdœ amba uzu gbambancœ.» ²⁷ Manda noe, tshe sœ kœpu o'o dœ Korneye li tœnœ ga sœnda, tshe wu azu ndjoro á endje ngbœtœ endje 6a zœ. ²⁸ Tshe pa ngbi fœ endje adœke: «Bata á 'e wusœ noe, œ sœ dœ ekpencœ adœke Ayuda yindœ angbi uzu too kœsœ dœ she tœ œsœncœ bale. Kashe Ndjaba má fœ mœ adœke, mœ papa fœ uzu bale adœke œshe kœdœ ayi uburu too adœke Ndjaba vvaratœ ye tœ ye nene. ²⁹ Mbœroe tœnœ ataa dá mœ vwavvaratœ mœ kœna ga mœ lœkɔ á 6œ vwa osho ndœ mœ nene. Kashe ngœngœ asœke, mœ yindœ kœwusœ ádá á 6œ 'e mœ ga mœ.»

³⁰ Korneye kœgi fœ she adœke: «Mœ sœ lima kœza avwala fœ Ndjaba 6a sœnda noe mœ, œ mbœroe lima olo vota dœ ada ɔlɔ vota manda kakpi ɔlɔ. Mœ sœ atake, anga uzu bale á tshe verœ imbi lœba uruuu ka ga utshu mœ, ³¹ yé œ pa fœ mœ adœke: «Korneye, Ndjaba dji avwala noe zœ yé œ djedjercœndœ œroe á 6œ to lima fœ aayi oyo nene. ³² Vwa anga uzu 6a lœ Yope kœ'e Shimu á anga i'iri ye kœdœ Petro kœgu 6a ke. Tshe sœ kœlo 6a sœnda noe Shimu, ayi kœguma ɔkɔ agea á anda noe ye sœ 6a tœ mangu egerœ ungu.» ³³ Mœ vwa uzu ndœ kœpara 6œ, yé 6œ yindœ kœna tœnœ dœ ɔtshœnœ. Ngœngœ asœke, a'a kɔ 'a ka ga utshu Ndjaba mbœroe kœdji œneke á Gbozu za awa fœ 6œ adœke 6œ pandœ noe fœ 'a.»

O'o noe Petro

³⁴ Yé Petro za o'o œ pa adœke: «Mœ wu adja sœ noe ngœngœ asœ adœke Ndjaba keke azu mbœroe tshatshu endje nene. ³⁵ Yé lœ ogo kɔ, uzu á tshe sœ køekpawa Ndjaba yé á sœ køembœroe œroe á sœ ndjii, Ndjaba œ yindœ ye. ³⁶ Tshe vwa o'o fœ azu tshelœ

Israyele, Ɔtsho O'o koesoe gee loe awa noe Yisu Kristu á tshe doe Gbozu noe azu ko.

³⁷ «E wusoe ceneke á wuta lima utshunoe 6a loe Galilayi, loe ogo Yuda djigi doe loko á Yowane soe lima koeyisoe ceeoe, á soe ndje koeza batisimu foe azu. ³⁸ E wusoe mara á Ndjaba to gboebo noe Ɔtsho Ishiri foe Yisu á tshe doe uzu Nazarete. Tshe na djetoe osho ko doe koembceoe otshoeoe, tshe she endjeneke para á endje doe lima akanga noe djaboro, mbceoe Ndjaba soe lima awa bale doe she.

³⁹ «Yé a'a, 'a koedoe atimu noe ceeoe ko á tshe mbceoe 6a loe ogo noe Ayuda ceeoe 6a loe Yerusaleme. Endje wo she oe kuru she ga pa kurushi. ⁴⁰ Kashe Ndjaba she she ugurutoe akuzu manda olo voto, yé oe to uvuru foe she adoeke tshe kpa matoe ye. ⁴¹ E doedoe mbceoe azu djigi nene, kashe foe 'a á Ndjaba ke 'a katshatsha utshunoe 6ata atimu. 'A zi ceeoe oe ndjo ceeoe awa bale doe she manda koeshe she ugurutoe akuzu. ⁴² Mbceoe toeneoe ataa, tshe pa foe 'a adoeke 'a yisoe noe foe azu yé oe ma ndealano foe endje adoeke, oeshe dá Ndjaba za she ndoe koewa ngbanga pa asoro ceeoe akuzu. ⁴³ Aayi koegbara o'o ko pa lima toe ye adoeke uzu ko á tshe soe doe koeyindeoe ga ndoe Yisu, loe gboebo noe i'iri ye doé Yisu dá Ndjaba oe djercendeoe ekperce noe ye.»

Ɔtsho Ishiri jeroe ga pa angbi azu

⁴⁴ Loko á Petro soepe lima koepu o'o, Ɔtsho Ishiri jeroe ga pa endjeneke ko á endje dji lima o'o ye.

⁴⁵ Ayindeo Yisu á endje koedoe Ayuda á endje na lima toe awanoe doe Petro ka lima toe ama endje ti soe koewu adoeke: Ɔtsho Ishiri á Ndjaba vwa, jeroe ndje lima ga pa angbi azu. ⁴⁶ Yé endje soe lima koedji angbi azonoe koedonga Ndjaba ndje koepa o'o ama ogo á endje soesoe lima koedji toeneoe nene. Petro kpa koepa adoeke: ⁴⁷ «Bata á azu asoeke gbo ndje Ɔtsho Ishiri bata azoe, oede dá kpa ko endje toe koegbo batisimu doe ungu a?» ⁴⁸ Tshe za o'o adoeke endje za batisimu foe endje doe i'iri Yisu Kristu. Manda noe, angbi azonoe yu she adoeke cene yatoe cene doe she manda olo teasho kane.

11

O'o noe Petro utshu Ikrizia loe Yerusaleme

¹ Aayi avwa ceeoe ayindeo Yisu á endje soe lima 6a loe Yuda dji adoeke angbi azu yi ndje ndoe o'o ama Ndjaba. ² Loko á Petro o ga loe Yerusaleme, anga ayindeo Yisu á endje doé Ayuda, tetoe koegburu tsheloe o'o doe she ³ adoeke: «Boe li ga ndoe angbi azu yé oe zi ceeoe doe endje!» ⁴ Yé Petro pandoe ceneke ko á ro, koeto 6a toe adanoe bale doe bale foe endje adoeke:

⁵ «Loko á mce soe lima koeki foe Ndjaba 6a lakpi Yope, mce wu ceeoe loe ulu: anga ceeoe bale 6ata egeroe loeba tshapa meza á endje du uwu ga toe amanoe vavana ko. (Erenee ascemoe to 6a lafo, ce jeroe ga ati ndoo ndoo doe mce. ⁶ Mce to lima ndoe noe yima yé oe wu agea gusu á ada endje soe vana, endjeneke á endje o'ro doe lavu endje ceeoe pe endjeneke á endje ru 6a lafo. ⁷ Manda noe, mce dji tshama wu ata awa voto, yé oe o ga lafo. ⁸ Yé mce pa adoeke: «Bale nene, Gbozu. Gbambanoe nene, loe soro mce, mce zizi ceeoe uburu too ekperce nene.»

⁹ «Toe bishanoe, tshama uzu to 6a lafo adoeke: «Ceneke á Ndjaba mbceoe yeroe, oe lili doe 6oe koepa adoeke oetoeoe koedoe uburu nene.» ¹⁰ Erenee wu ata awa voto, yé oe o ga lafo. ¹¹ Yé tshokombele, azu tsheloe Sezaré voto yi kumu endje 6a toe anda á 'a soe toeneoe. Endje na ndoe koepara mce. ¹² Ɔtsho Ishiri pa foe mce adoeke mce gu katsha toe awanoe doe endje. Ayakosheneo mindu doe bale á mce to endje roteneoe ga mce asoeke, 'a na toe awanoe doe endje oerrr 6a loe Sezaré yé oe li doe endje ko ga loe anda noe yakosheneo ascemoe á i'iri ye koedoe Korneye. ¹³ Tshe pandoe mara á andjelu wuta ga toe ye 6a soenda yé á pa foe she adoeke: «Vwa anga uzu 6a loe Yope ke'e Shimu á anga i'iri ye koedoe Petro, tshe gu 6a ke. ¹⁴ Tshe pandoe o'o á za koeshe foe 6oe doe azu tshasenda noe zoe ko.»

¹⁵ «Loko á mce soe koepa o'o, Ɔtsho Ishiri jeroe ga pa endje bata á jeroe lima utshunoe ga pa azoe. ¹⁶ Mce gbe tsheloe mce ndoe o'o á Gbozu pa lima adoeke: «Yowane za lima batisimu noe ungu, kashe e'e, 'e gbo batisimu loe Ɔtsho Ishiri.» ¹⁷ (Edeoe Ndjaba koeto otshoeoe foe azonoe asoeke 6ata á tshe to foe azoe á ayindeo o'o Gbozu Yisu Kristu, cemoe koedoe oede yeka á ko Ndjaba toe koembceoe ceeoe a?»

¹⁸ Manda koedji o'onoe ascemoe, endje soe koko yé oe za moko foe Ndjaba doe koepa adoeke: «Adjapu, Ndjaba to ndje awa koefatshalasu ceeoe pe awa koegbo soro foe angbi azu.»

Ali Ikrizia loe Atiashe

¹⁹ (Eroe kanga á mbceoretoe endje lima doe londó á endje wo lima Etiene, mbceoe adoeke ayindeo Yisu ndjo lima tsheloeoe endje ngbangbangba djezoe. Anga endje ro lima ga loe Fenisi, ga loe Shipre ceeoe ga loe Atiashe; kashe endje soe lima koeyisoe Ɔtsho O'o noe Ndjaba koloe foe Ayuda. ²⁰ Andaa, anga endje ugurutoe endje á endje koedoe azu tsheloe Shipre ceeoe Sirene, endje na 6a loe Atiashe yé oe yi ndje soe Ɔtsho O'o noe Gbozu Yisu foe Agreke. ²¹ Gboebo noe Gbozu soe lima doe endje awa bale doe mara adoeke azu ndjoro fatoe endje ga ndoe Gbozu yé oe wuta ayindeo Yisu.

²² Azu Ikrizia lœ Yerusaleme dji o'onœ, yé œ vwa Barnabase 6a lœ Atioshe. ²³ Lœkœ á Barnabase yi kumu ye á wu mara atshœrœ á Ndjaba mbœrœ fœ ayindœ Yisunœ asœmœ, tshe sœ dœ yanga yé œ pa fœ endje kœ adœke endje za lasu endje djigi fœ Gbozu. ²⁴ Barnabase kœdœ atshœ uzu, tshe sœ dœ Otshœ Ishiri œdœ pe kœyinderœ waa. Ukpulu azu ndjoro te lima azu nœ Gbozu.

²⁵ Manda nœ, Barnabase na kœpara Sawulo 6a lœ Tarse. ²⁶ Tshe gbœ she 6a zœ œ gu dœ she ga lœ Atioshe. Endje bibisha, endje mbœrœ lima ungu bale 6a lœ Ikrizianœ asœmœ yé œ yisœ œrœ fœ azu ndjoro. Ba lœ Atioshe dá endje e i'iri «Akristu» tœ alinœ ga tœ ayindœ Yisu.

Eœrœ á má kœtorœ lœ ugurutœ azu

²⁷ Dœ lœkœnœ asœmœ, anga aayi kœgbara o'o to 6a lœ Yerusaleme œ sœ kœna ga lœ Atioshe. ²⁸ Anga bale á i'iri ye kœdœ Agabuse, á Otshœ Ishiri sœ kœma œrœ fœ she, mindœ nœ adœke egerœ ogo œ za tshapashœ djigi lœ ondonœ zœ. Manda nœ, œ mbœrœ endje lima dœ londœ á Klode dœ lima gbozugo Roma. ²⁹ Mbœrœ tœnœ ataa, ayindœ Yisu wa o'o adœke œne vwa œrœ fœ anga œne á endje sœ 6a lœ Yuda. Uzu dœ uzu œ to liaka gbœgbœ nœ ye. ³⁰ Endje mbœrœ lindœ œneke á endje wa, yé œ vwa œrœ á endje gbœ, lœ awa nœ Abarnabase dœ Sawulo fœ agbozu lœ ogo Yuda.

12

Kuzu Jake œdœ kœza Petro ga lœ kánga

¹ Dœ londœnœ asœmœ, gbozugo Erode* sœ lima kœmbœrœ œrœ kanga fœ anga azu Ikrizia. ² Tshe mbœrœ adœke endje wo Jake, aya Yowane, dœ ugu kamba. ³ Yé lœkœ á tshe wu adœke œrœ má œne mbœrœ za yanga fœ Ayuda waa, tshe kpa pa adœke, endje za Petro. E sœ lima dœ lœkœ angbo nœ mapa á susuku nene. ⁴ Tshe bopa ye œ vwi she ga lœ kánga, yé œ pa fœ ukpulu aturugu vana á ngbœba aturugu vana vana, mbœrœ kœgbœndœ ye. Tshe sœ kœgbe lima adœke manda angbo Pake yeka á œne kœdji she 6a utshu azu para kœkœ. ⁵ Endje gbœ lima ndœ Petro 6a lœ kánga, kashe azu Ikrizia kaka lima tœ kœza avwala dœ i'iri ye fœ Ndjaba nene.

⁶ Erode yi lima ndœ kœwa ngbanga nœ ye tœ ala azu para kœkœ. Dœ butshœnœ asœmœ, Petro lo 6a ugurutœ aturugu bisha, endje i she vwaagbagba dœ djingiri bisha yé aayi kœgbœndœ manda ka 6a utshu manda kánganœ. ⁷ Kashe tshokombe, andjelu nœ Gbozu yikumu ye, yé ishiri owo za osho djigi. Andjelu turutœ ye œ jo she, á pa

fœ she adœke: «Aalafœ katsha!» Djingirinœ kœzu tœ kane Petro. ⁸ Yé andjelu kpa pa fœ she adœke: «I uwu tshapa lœba nœ zœ, œ soro uwu œrada nœ zœ.» Petro mbœrœtœ ye lindœ o'o ye. Andjelu kpa pa adœke: «Verœ yogbœdœ lœba nœ zœ yé œ te manda mœ.»

⁹ Petro wuta lœ kánga œ te manda andjelu. Tshe gbe œnœ ye adœke œneke á andjelu mbœrœ asœmœ dœdœ adja œrœ nene, kashe œne wu œrœ lœ ulu. ¹⁰ Endje ro ali azu kœgbœndœ manda, manda nœ endje ro bisha endje yé œ wuta ga tœ manda yarakowo á wuta kpuru ga lœ ongbo: mandœnœ kœrœ dœ tœ ye utshu endje. Lœkœ á endje wuta ga shu, endje ro tshatœ ama gbœlœ, yé titivwiri andjelu kœyiwa ye.

¹¹ Uvuru Petro kœkwa ga lœ nœ, á tshe kœpa adœke: «Ngœngœ asœke, mœ wu adœke œ dœ adjapu: Gbozu vwa andjelu nœ ye á tshe vvara mœ tshakane Erode dœ pe lœma ekperœ á Ayuda guma ndœ mœ.»

¹² Manda kœgbe tshelœ ye tœ œneke á mbœrœ fœ she, tshe gu ga lœ anda nœ Mareya, ayi Yowane á anga i'iri ye kœdœ Marke. Azu ndjoro sœ lima kœdonga Ndjaba 6a zœ. ¹³ Lœkœ á tshe nge manda, anga yawuru akwa bale á i'iri ye kœdœ Rode, na mbœrœ kœkœrœ tœnœ. ¹⁴ Tshe dji tshama Petro œ sœ dœ yanga, œ tshapu kœkœrœ manda, yé œ kpa dœ œrœ mbœrœ kœpandœ nœ adœke, Petro ka 6a pa manda 6a shu. ¹⁵ Endje pa fœ she adœke: «Iyi sœ lœ kumu zœ a!» Kashe tshe pa fœ endje adœke, œneke á œne sœ kœpa fœ endje kœdœ adjapu. Á endje kœpa adœke: «Asœmœ kœdœ andjelu á tshe sœ kœgbœndœ Petro dœmœ.»

¹⁶ Petro sœpe kolœ kœnge manda. Lœkœ á endje kœrœ manda, endje wu she yé œ i gbœndjuru. ¹⁷ Tshe mbœrœ kane ye fœ endje adœke endje sœ koko, yé œ pandœ mara á Gbozu za she ga shu lœ kánga fœ endje. Tshe kpa pa adœke: «E na œ pandœ nœ fœ Jake œdœ pe fœ anga ayindœ Yisu.» Manda nœ, tshe wuta yé œ na ga tœ angbi osho.

¹⁸ Osho kœrœ, aturugu yakatœ endje ngbangbangba. Endje tetœ kœyutœ endje lœtœ endje adœke Petro fatœ ye tœ dœ! ¹⁹ Erode vwa azu kœpara Petro œrr toroboka, endje gbœ gbœ she nene. Tshe yu aayi kœgbœndœ manda kánganœ, yé á pa adœke endje wo endje ye. Manda nœ, Erode to 6a lœ ogo Yuda œ na ga lœ Sezarœ, yé œ mbœrœ olo teasho 6a zœ.

Kuzu gbozu Erode

²⁰ Erode sœ lima dœ geda dœ azu ogo Tire œdœ azu ogo Sidona. Azu ogonœ bibisha asœke yindœ kœwuta ga utshu ye. Endje

* 12.1 12.1 Erode asœke kœdœ Erode Agripa á tshe dœ gbolo nœ aya Erode Atipase á tshe dœ lima gbozugo pa ogo Yuda kœto tœ ungu zazu bisha dœ bale

u Blastuse á tshe dœ uzu tshapa ayi akwa nœ Erode, œ dji o'o tshelœ ye. Endje na kœyu Erode adœke tshe mbœrœ adœke œne sœ gee. Gbambancœ nene, ogo nœ endje gbœ œrœ kœto 6a lœ œnœ ye dœ gbozugo. ²¹ Dœ lokœncœ á endje guma tœ kœgbœtœ endje, Erode verœ lœba tshagbozu nœ ye, œ sœ ga pa ngande gbozu nœ ye, yé œ tetœ kœpu o'o 6a utshu azu kœ. ²² Azu tetœ kœta rawa adœke: «Asœ kœdœ tshama ndjaba, œ dœdœ œnœ uzu nene!» ²³ Kashe, pe tœ œsœncœ, andjelu nœ Gbozu 6i Erode mbœrœ á tshe tshapu kœdonga Ndjaba ti, yé á sœ kœliscœtœ ye adœke œne kœdœ Ndjaba. Angœzu zi she lœ œkœncœ yé tshe tshu.

²⁴ O'o ama Ndjaba ka aka osho kœ, yé azu á endje yindœ nœ wuta lima ndjoro. ²⁵ Lœkœ á akwa nœ Abarnabase dœ Sawulo ka lima lœ Yerusaleme, endje za lima Yowane á anga i'iri ye kœdœ Marke potœ endje á gu dœ she.

13

Ŧtsho Ishiri vwa Abarnabase dœ Sawulo ndœ akwa

¹ Aayi kœgbara o'o œdœ aayi kœyiscœrœ sœ lima 6a lœ Ikrizia nœ Atioshe. Œ dœ lima Barnabase, Shimeyo á anga i'iri ye kœdœ Ubu Uzu œdœ pe Lukiyuse uzu tshelœ Sirene, dœ Sawulo œ ga ndœ Man-aene yanga Erode á tshe sœ lima kœna tœ awanœ dœ she pe dœ tshagbolo ye. ² Anga œbœ bale á endje sœ lima kœdonga Gbozu yé á sœ kœyotshelœma endje, Ŧtsho Ishiri pa adœke: «E ko Abarnabase dœ Sawulo ga indirinœ mbœrœ adœke endje mbœrœ œrœ œneke á mœ e endje ndœ nœ.» ³ Yé manda kœyotshelœma endje dœ pe kœdonga Ndjaba, endje to kane endje ga pa endje yé œ za awa fœ endje.

Asawulo dœ Barnabase 6a lakpi Shipre

⁴ Bata á Ŧtsho Ishiri vwa Barnabase dœ Sawulo, endje na 6a lakpi Selœsi, œ œ egerœ agba 6a zœ yeka á ro ga lœ Shipre. ⁵ Lœkœ á endje wuta ga lœ Salamine, endje tetœ kœmindœ o'o ama Ndjaba 6a lœ Sinagoga nœ Ayuda. Yowane á anga i'iri ye kœdœ Marke sœ ndje lima kpœtœmœ mbœrœ kœti kane endje. ⁶ Manda kœzu tshiki para œrrr kœwuta 6a lœ Pafose, endje gbœ anga ayi kœpandœ ulu bale á i'iri ye kœdœ Bare Yisu; œshe kœdœ Yuda á tshe zatœ ye 6ata ayi kœgbara o'o. ⁷ Tshœ sœ lima 6a ndœ gbozu Sereyuse Pawuluse á tshe kœdœ ayi kœwuscœrœ, á tshe e Barnabase dœ Sawulo mbœrœ tshe sœ lima dœ ogo kœdji o'o ama Ndjaba. ⁸ Kashe ayi kœpandœ ulu Elimase (i'iri Bare Yisu dœ Greke dœmœ) yi yi lima ndœ o'o ama endje nene, yé œ para awa kœndi tshelœ gbetshelœ nœ gbozu asœmœ adœke tshe sœsœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu

nene. ⁹ Yé Sawulo á anga i'iri ye kœdœ Polo á Ŧtsho Ishiri su she kperœ, za ala ye kukuku ga tœ ye, ¹⁰ yé œ pa adœke: «Œ6œ, afara œdœ pe ekperœ su 6œ kperœ. Œ6œ kœdœ gbolo nœ djaboro, uzu á tshe yiyindœ djakata o'o nene. Bœ katœ kœndi awa nœ Gbozu á sœ ndjii nene a? ¹¹ Ngœngœ asœke, kane Ndjaba sœ pa zœ. Bœ fa ay-ibula, yé 6œ wu œbœ nene œrrr ga tœ olo á tshe yindœ nœ.» Pe kpœtœ œsœncœ, tshelœ ala ye wu shuu yé osho bu kporokoto tœ ye. Tshœ fatœ ye djikirili djikirili kœpara uzu adœke tshe za ama kane œne. ¹² Lœkœ á gbozugo wu œneke á mbœrœtœ endje, tshe te yindœ Yisu; gbambancœ nene, o'o ama Gbozu za lima uvuru ye lœncœ.

Polo pa o'o 6a lakpi Atioshe nœ ogo Pisidi

¹³ Polo dœ angancœ á tshe na tœ awa dœ endje œ lima ga lœ egerœ agba 6a lœ Pafose, œ ro ga lœ Perje 6a lœ Pafili. Yé Yowane katœ endje, œ kwatœ ye ga lœ Yerusaleme. ¹⁴ Endje katœ tshalakpi Perje ti, yé œ wuta 6a lœ Atioshe nœ ogo Pisidi. Lœkœ sabata, endje li ga lœ Sinagoga yé œ sœ lima ga ati. ¹⁵ Manda kœdi buku á ngbœ6a awa akwa nœ Moyize dœ œnœ aayi kœgbara o'o, agbozu tshelœ Sinagoga pa fœ endje adœke: «Aaya, 'e kœsœ dœ anga o'o á sœ kœto gbœgbœ fœ uzu, 'e pa!» ¹⁶ Polo áalafo œ mbœrœ kane ye, yé œ pa adœke: «Azu tshelœ Israyele œdœ pe e'e dœ angbi azu á 'e sœ kœkpa awa Ndjaba, 'e dji mœ kane. ¹⁷ Ndjaba nœ azu Israyele œ aata 'a. Tshœ mbœrœ adœke endje ngba lœkœ á endje sœ lima 6a lœ Ezipito. Manda nœ, tshe ko endje lima ga shu dœ gbœgbœ nœ ye. ¹⁸ Tshœ gbœndœ endje lima 6a lœ kpagagasho manda ungu zazu bisha. ¹⁹ Manda nœ, tshe wo lima ogo mindu dœ bisha lœ ogo Kanana yé œ kurutshelœ nœ tœ azu nœ ye. ²⁰ Œtœncœ kœ mbœrœ lima ga pa œrœ nœ ungu kama vana dœ zazu bisha dœ ndjokpa (450).

«Manda nœ, tshe ko aayi kœwa ngbanga fœ endje œrrr ga tœ ayi kœgbara o'o Samwele. ²¹ Endje yu osho tœ gbozugo yé Ndjaba za Sawulo, gbolo nœ Kise á tshe kœdœ uzu lœ mara nœ Bendjame, fœ endje. Tshœ sœ pa endje manda ungu zazu bisha. ²² Manda kœza Sawulo ga shu tœ akwa, Ndjaba za Davidi tœ gbozugo. Tshœ ma o'o nœ ye ngbi adœke: "Mœ gbœ Davidi, gbolo nœ Yesu, uzu á lsu mœ yindœ ye. Tshœ mbœrœ œneke kœ á mœ gbe dœ tœncœ." ²³ Ba lœ aatancœ dá Ndjaba za Yisu tœ ayi kœshe azu Israyele 6ata á tshe pa lima tœncœ. ²⁴ Utshu kœna lima Yisu, Yowane pandœ nœ lima fœ azu Israyele adœke endje fatshalosu endje, yé œ gbœ batisimu. ²⁵ Yé lœkœ á Yowane mbœrœ lima akwa nœ ye á ka ye, tshe sœ lima kœpa adœke: "'E gbe adœke œmœ kœdœ edœ e? Œ dœdœ mœ kœdœ tsheneke á 'e kate she

nene! Kashe anga uzu á tshe na manda mœ, mœ li kœzu uwu œrada nœ ye nene.”

²⁶ «E'e dœ aaya mœ, aata Abrayamo ndje dœ angbi azu á 'e sœ kœkpa awa Ndjaba asœke, endje vwa Ɔtsho O'onœ asœke á pandœ kœshe fœ azœ. ²⁷ Azu Yerusalemœ œdœ pe agbozu tshapa endje wuwusœ Yisu nene, endje wuwu ndje sœ ádá o'o má aayi kœgbara o'o su á endje sœ kœdi tœnœ ɔ́ sabata bale dœ bale nene. Kashe endje wa ɔ́gbo ngbanga ga pa Yisu liaka o'onœ asœmœ. ²⁸ Ataa endje para lima awa kœwo she œrrr toro ye, endje kapa Pilato adœke tshe wo she. ²⁹ Loko á endje mbœrœ lima œneke kɔ́ á Buku nœ Ndjaba pandœ nœ tœ upu nœ ye, endje za lima she pa kurushi ga ati, yé œ shi lima she 6a lœ anga udu bale. ³⁰ Kashe Ndjaba she lima she lœ akuzu ye. ³¹ Tshe wuta lima lœ olo ndjoro ga tœ endjeneke á endje na lima dœ she awa bale kœto 6a lakpi Galilayi œrrr ga lœ Yerusalemœ, endje á endje kœdœ atimu ngongo asœke 6a utshu azu ogo Israyele.

³² «A'a ndje, 'a sœ kœyisœ Ɔtsho O'onœ asœke fœ 'e, œrœ á Ndjaba pa lima tœ nœ fœ aata 'a adœke œne mbœrœ, ³³ tshe mbœrœ fœ azœ má á dœ agbolo nœ endje, loko á tshe she lima Yisu lœ akuzu 6ata á endje sú 6ala bisha mbeti nœ Itshi adœke:

“E6œ kœdœ gbolo nœ mœ, kœto kpesheke, œmœ dá zu 6œ.”

³⁴ Ndjaba pa lima adœke œne shé she lœ akuzu, yé tshe gba nene. Tshe pa lima ngbi adœke:

“Mœ to kane nœ mœ dœ adja œyerœ kœto kane ga pa 'e,

6ata á mœ pa lima ndœ kœto fœ Davidi.”

³⁵ Mbœrœ tœnœ dá Davidi pa ndje ala anga mbeti adœke:

“Bœ katœ œyerœ uzu nœ zœ adœke tshe gba nene.”

³⁶ Loko á Davidi sœpe lima dœ soro, tshe mbœrœ lima œneke á Ndjaba yisœ nœ. Manda nœ, tshe tshu lima, endje shi she ndoo dœ aatance yé ɔ́kɔ́ ye gba. ³⁷ Kashe tsheneke á Ndjaba shé she, gbagba lima nene. ³⁸ Aaya mœ, 'e wusœ nœ dœ ɔ́tshœnœ adœke mangba Yisu dá endje pandœ o'o kœdjerœndœ ekperœ fœ 'e á awa akwa nœ Moyize lili lima ndœ kœwwara 'e lœnœ nene. ³⁹ Uzu kɔ́ á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, tshe wuta uzu ndjii tœ ala Ndjaba. ⁴⁰ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e sœ dœ gbɔ́djela mbœrœ á o'o neke á aayi kœgbara o'o su kœwuwuta ga tœ 'e nene:

⁴¹ “E wu kane! E'e dœ adjipudji, 'e katœ ama 'e ti ɔ́ɔ́ yé œ ndjɔ́tshelœtœ 'e! Gbambanœ nene, mœ yindœ kœmbœrœ anga œrœ bale lœ soro 'e, œrœ neke á 'e yindœ nœ nene, œdœ uzu kœpandœ nœ fœ 'e.”»

⁴² Loko á Polo dœ Barnabase sœ lima kœwuta tœnœ, endje tetœ kœki fœ endje adœke endje kwa dœ ɔ́ sabata manda nœ œ kpa yisœ o'onœ asœmœ. ⁴³ Manda angbotœnœ, Ayuda œdœ pe angbi azu á endje sœ kœkpa awa Ndjaba te manda Polo dœ Barnabase. Lœ o'o á endje sœ kœpa tœnœ, Polo dœ Barnabase pa fœ endje adœke: «E zatœ 'e djigi ga tœ ɔ́tshœrœ nœ Ndjaba.»

Polo dœ Barnabase na ga ndœ angbi azu

⁴⁴ Loko sabata manda nœ, œ sœ 6ata azu kɔ́ lœ ongbo ngbotœ endje lima mbœrœ kœdji o'o ama Gbozu. ⁴⁵ Kœwu ukpulu azunœ ataa, Ayuda mbœrœ uku yé œ tetœ kœgu Polo dœ kœyiangba o'o ye. ⁴⁶ Polo dœ Barnabase mindœ nœ dœ awanœ adœke: «E li má lima adœke endje yisœ Ɔtsho O'onœ asœke utshunœ fœ 'e! Bata á 'e vwaratœ 'e tœnœ, yé á wa ngbanga dœ tœ 'e adœke 'e lili kœgbo soro nœ wa dœ wa nene asœmœ, 'a fatœ 'a ngongo asœ ga ndœ angbi azu. ⁴⁷ Awa akwanœ á Gbozu pa tœnœ fœ 'a dœke:

“Mœ za 6œ 6ata ɔ́ kœtshi pa angbi azu lœ ogo kɔ́,

mbœrœ adœke 6œ yisœ o'o nœ kœshe œrrr to ga tœ ndangolo osho.”»

⁴⁸ Kœdji o'onœ asœmœ ataa, angbi azu tetœ kœdonga Gbozu dœ yanga. Endjeneke á endje sœ lima mbœrœ soro nœ wa dœ wa, endje te lima ayindœ Yisu. ⁴⁹ O'o ama Gbozu za lima tshelœ ogonœ djigi. ⁵⁰ Kashe Ayuda bili ayashe á œsœ endje li, á endje sœ kœdonga Ndjaba œdœ pe agbozu tshapa ongbo. Endje mbœrœ œrœ kanga ga tœ Polo dœ Barnabase, yé œ goro endje lœ ogo nœ endje ye. ⁵¹ Polo œdœ Barnabase goro trusha tshada endje fœ endje, yé œ ro ga lœ Ikoniyyume. ⁵² Dá asœmœ ayindœ Yisu 6a lakpi Atiœshe sœ lima dœ yanga waa, yé œ su dœ Ɔtsho Ishiri.

14

Polo œdœ Barnabase 6a lœ ogo Ikoniyyume

¹ Polo œdœ Barnabase na 6a lakpi Ikoniyyume œ li ndje ga lœ Sinagoga nœ Ayuda œ pa o'o yé Ayudanœ dœ pe Agreke ndjoro te lima ayindœ Yisu. ² Kashe Ayuda neke á endje yiya lima ndœ nœ nene, to gbetshelœ kœmbœrœ ekperœ ga tœ ayindœ Yisu fœ angbi azu. ³ Andaa Polo œdœ Barnabase mbœrœ lima olo ndjoro 6a lœ Ikoniyyume. Endje pa lima o'o dœ awa nene lœ kœyindœrœ nœ endje ga ndœ Gbozu. Kœwu tœnœ ataa, Gbozu ma adœke o'onœ á endje sœ kœpa tœnœ tœ upu ɔ́tshœrœ nœ ye kœdœ adja o'o, á tshe to gbɔ́gbo nœ kœfa œrœ dœ kœma ambárance fœ endje. ⁴ Azu tshelœ ongbo kurutshelœtœ

endje: anga endje yindœ Ayuda yé anga endje yindœ aayi avwa. ⁵ Angbi azu, Ayuda dœ pe agbozu tshapa endje vvara lima ndœ kœmbœrœ œrœ kanga ga tœ Polo dœ Barnabase œdœ kœve endje dœ badja. ⁶ Endje wusœ o'ônœ yé œ kpa gu tœnœ dœ awa ongbo Listre œdœ Derbe lœ ogo Likawoni œdœ pe ndje ogo para indirinœ. ⁷ Endje sœ lima kœpa ndje ndœ Ɔtsho O'o 6a zœ.

Polo œdœ Barnabase 6a lakpi Listre

⁸ Anga yakoshe bale á ada ye tshu, sœ lima 6a lakpi Listre. Bata á endje zu lima she tœ ayi vviriti, tshe nana lima ana bale nene. ⁹ Anga ɔɔ bale á tshe sœ kœdji o'o á Polo sœ kœpa tœnœ, Polo za ala ye kukuku ga tœ ye, yé œ wu adœke tshe sœ dœ kœyindœrœ mbœrœ kœshe tœnœ. ¹⁰ Polo pa dœ œgbœ fœ she adœke: «Aalafo œ ka ndjii dœ ada zœ!» Yakoshœne i ga lafo yé œ tetœ kœna lima ana.

¹¹ Kœwu œneke á Polo mbœrœ asœmœ, azu ndjoro oma kekeke œ pa dœ o'o ama ogo Likawoni adœke: «Ndjaba fatœ endje tœ azu yé á jœrœ œ ndœ azœ asœke.» ¹² Endje e Barnabase «Zewuse», yé œ e Polo «Ermese» mbœrœ œshe dá sœ lima kœmindœ o'o*.

¹³ Nganga ndjaba lœ anda nœ Zewuse á sœ 6a ushu nœ ongbo, na dœ akœ angombe á endje guma endje dœ flere. Ɔshe œdœ azu ndjoro, endje yi lima ndœ kœsho endje tœ tokóro fœ Polo dœ Barnabase. ¹⁴ Dœ lœndœ á endje dji ataa, endje súru lima tshelœ lœba tœ endje yé œ gbœgbœtœ endje dœ ana gutœnœ ga lœ ukpulu azu. Endje pa dœ œgbœ adœke: ¹⁵ «Uu aaya, mbœrœ gadœ á 'e mbœrœ ataa? A'a kœdœ ndje azu 6ata 'e! 'A sœ kœpandœ Ɔtsho O'o fœ 'e adœke 'e katœ œrœ á ádánœ gugu nene, mbœrœ kœfatœ 'e ga ndœ Ndjaba á tshe sœ dœ soro yé á mbœrœ tshalafo, dœ œsho, dœ egerœ kota œdœ pe œneke kœ á sœ lœnœ. ¹⁶ Lœkœ nœ aata azœ, tshe ka lima tœ azu ogo para kœza awa nœ endje dœ tœ endje. ¹⁷ Kashe atamœ gbaa, tshe kakatœ kœma adœke œne sœ zœ lœ awa nœ œtshœrœ nœ ye fœ endje nene. Ɔtshœrœnœ asœmœ dœke: tshe vwa yavuru fœ 'e mbœrœ kœmœ œsho tshelœ kindi nœ 'e adœke 'e gbœ kœzirœ á li, yé lœsu 'e sœ dœ yanga.» ¹⁸ Ataa ukpulu azunœ dji lima o'o nœ aayi avwa gbaa, endje sœ lima dœ sharapu utshu kœkatœ kœza tokóronœ fœ endje.

¹⁹ Anga Ayuda á endje to 6a lœ Atiœshe œdœ 6a lœ Ikoniyyume, te ga ndœ ukpulu azu asœmœ. Endje ve lima Polo dœ badja, yé œ gbe adœke tshe tshu ye yeka á gbota she lœ ongbo ga shu. ²⁰ Kashe lœkœ á ayindœ

Yisu ngbœtœ endje ga indiri ye, tshe áalafo yé œ kwatœ ye ga lœ ongbonœ. Osho kœrœ pa nœ, endje ro dœ Barnabase ga lœ Derbe.

Polo dœ Barnabase fatœ endje kœgu ga lœ Atiœshe nœ Siri

²¹ Endje pandœ Ɔtsho O'o lœ ongbo Derbe yé œ gbœ ayindœ Yisu ndjoro. Manda nœ, endje kpa kwatœ endje tœ lœ Listre, lœ Ikoniyyume œdœ pe tœ lœ Atiœshe. ²² Endje sœ lima kœto gbœgbœ ga tœ lœsu ayindœ Yisu yé œ pa fœ endje adœke endje shi gbi lœ kœyindœrœ. Endje pa adœke: «Ɔ li adœke a wu oyo waa yeka á kœli ga lœ tshagbozu nœ Ndjaba.» ²³ Lœ Ikriزيا bale dœ bale, endje ke agbozu Ikriزيا fœ endje, œ donga Ndjaba dœ kœyotshelœma endje, yé œ katœ endje ti fœ Gbozu á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye.

²⁴ Endje ro tœ lœ Pisidi, yé á na ga lœ Pafili. ²⁵ Endje pandœ Ɔtsho O'o 6a tœ Perje, manda nœ á ro ga lœ Atali. ²⁶ Endje ɔ ga lœ egerœ agba 6a zœ yé á gu ga lœ Atiœshe nœ Siri, tshalakpi á endje ko lima endje ga tshakane Gbozu adœke endje gbœ œtshœrœ nœ Ndjaba mbœrœ akwa á endje totœ kœmbœrœ tœnœ. ²⁷ Lœkœ á endje wuta lima ga lœ Atiœshe, endje ngbœba azu Ikriزيا yé œ pandœ œneke kœ á Ndjaba mbœrœ lima fœ endje dœ pe mara á tshe kœrœ awa kœyindœrœ fœ angbi azu. ²⁸ Yé endje lo olo ndjoro tœ œsœnœ bale dœ ayindœ Yisu.

15

O'o 6a lœ Atiœshe tœ upu nœ gaza

¹ Anga ayakoshe to 6a lœ Yuda, œ tetœ kœyisœ œrœ fœ aayazu lœ Yisu adœke: «Ɔdœ 'e kœvwaratœ 'e tœ kœwa gaza 6ata awa akwa nœ Moyize pandœ nœ, 'e gbœ kœshe nene.» ² Polo œdœ Barnabase vwaratœ endje tœ kœyisœ œrœ nœ ayakoshœne asœmœ, œ gbugburu tshelœ o'o dœ endje tœ upunœ. Manda nœ, endje wa adœke Polo œdœ Barnabase, ndje dœ anga aayazu lœ Yisu ɔ ga lœ Yerusaleme ndœ kœgbœtœ endje dœ aayi avwa œdœ agbœ Azu Ikriزيا mbœrœ kœyœrœ o'ônœ asœmœ. ³ Azu Ikriزيا lœ Atiœshe to œrœ á li mbœrœ ananœ fœ endje. Kœro endje tœ lœ Fenisi dœ Samariya, endje sœ kœpandœ mara á angbi azu fa lœsu endje yé œ za yanga waa fœ aayazu lœ Yisu para.

Angbœtœ 6a lœ Yerusaleme

⁴ Ɔɔ á endje wuta ga lœ Yerusaleme, azu Ikriزيا, aayi avwa dœ pe agbozu Ikriزيا za osho kœsœ fœ endje yé endje pandœ œrœ kœ á Ndjaba mbœrœ lœ awa nœ endje fœ endje. ⁵ Kashe anga ayindœ Yisu á endje to lœ Afarisayi za o'o œ pa adœke: «Ɔ li adœke

* 14.12 14.12 Zewuse kœdœ lima egerœ ndjaba nœ Agreke yé Ermese kœdœ lima ayi kœmindœ o'o nœ ye

angbi azu á endje wuta ayindœ Yisu wa gaza, œ li ndje sœ awa akwa nœ Moyize.»

⁶ Aayi avwa œdœ agbozu Ikrizia ngbœatœ endje mbœrœ koegbe o'o tœ upunœ asœmœ. ⁷ Manda koegbugburu tshelœ o'o œrrr, Petro áalafo yé œ pa adœke: «Aaya, 'e wusœ nœ adœke Ndjaba ke lima mœ ugurutœ 'e katshatsha ndœ koepandœ Ɔtsho O'o fœ angbi azu adœke endje dji, œ yindœ nœ. ⁸ Yé Ndjaba á tshœ wusœ losu azu para kœkœ, za Ɔtsho Ishiri fœ endje tœ kœma adœke œne yi ndje ndœ endje awa bale Ɔata á tshœ mbœrœ ndje fœ azœ. ⁹ Tshœ yi yi ko ndœ azœ yé œ vwaratœ ye tœ endje nene; gbambanœ nene, lœ awa nœ kœyindœrœ nœ endje ga ndœ Yisu, tshœ djutœ ekperœ nœ endje. ¹⁰ Ngongœ asœ, mbœrœ gadœ á 'e sœ kœshokœ o'o dœ Ndjaba a? 'E yindœ kœza egerœ gbarœ á azœ dœ aata azœ, a zaza lima nene ga pa kumu ayindœ Yisu a? ¹¹ Kashe a wusœ nœ adœke, a she kolœ mangba Ɔtsho losu nœ Gbozu Yisu, yé endje ndje awa bale.»

¹² Manda nœ, azu lœ kokoko ndœ koedji Polo œdœ Barnabase, á endje sœ kœmindœ œrœ á sœ kœma mara œrœ á Ndjaba mbœrœ lœ awa nœ endje ugurutœ angbi azunœ asœmœ. ¹³ Lœkœ á endje pa o'o nœ endje á ka, Jake áalafo œ pa adœke: «Aaya, 'e dji mœ kane. ¹⁴ Shimu wuta kœmindœ nœ fœ azœ mara á Ndjaba gbe Ɔalima katshatsha á ke anga azu ugurutœ angbi azu adœke endje dœ azu nœ œne. ¹⁵ Erœ á Ndjaba mbœrœ li dœ o'o ama aayi kœgbara o'o. Gbambanœ nene, Ndjaba pa adœke:

¹⁶ «Manda nœ kœ, mœ kpa kwatœ mœ ndœ kpa kœmœ anda nœ Davidi á te.

Agbanœ á sœ ati, mœ kpa mœ tshandœnœ, yé mœ kpa za ga lafo.

¹⁷ Kœto kpœtœmœ, udu azu œ para awa Gbozu,

œdœ pe angbi azu kœ á mœ ke endje.

Erœ Gbozu dá pa o'onœ asœke, mœ sœ kœguma o'o nœ mœ

¹⁸ á mœ gbe Ɔalima katshatsha.»

¹⁹ Jake kpa kœpa adœke: «Mœ gbe œnœ mœ adœke œ lili adœke a mbœrœ œrœ kanga fœ azu á endje fatshalœsu endje fœ Yisu nene.

²⁰ Kashe a su kolœ mbeti fœ endje adœke, endje zizi agea á to Ɔa pa ndaba nœ andjaba nene, endje zizi songba agea á tshœ tshu á indji ye tutu nene, endje zizi indji nene yé adja endje mbœmbœrœ angba budu nene. ²¹ Mbœrœ katshatsha Ɔalima, endje yisœ awa akwa nœ Moyize dje lakpi kœ mbœrœ á endje sœ kœdi tœnœ lœkœ sabata bale dœ bale lœ anda ngbotœ.»

Mbeti fœ ayindœ Yisu lakpi Atioshe

²² Ataa aayi avwa, dœ agbozu Ikrizia œdœ pe azu Ikrizia para kœkœ wu dœ Ɔtshœnœ adœke, endje ke anga azu ugurutœ œne dœ

vwa endje Ɔa lœ Atioshe awa bale dœ Polo œdœ Barnabase. Yekane á endje ke Yuda á anga i'iri ye kœdœ Barsabase œdœ pe Sila. Endje bibisha kœdœ azu á endje sœ lima kœlisœ endje ugurutœ ayindœ Yisu. ²³ Mbeti á endje sũ ga tshakane endje pa adœke:

«Aaya 'a dœ angbi azu á 'e sœ lœ Atioshe, lœ Siri, œdœ ndje lœ Silisi: aayi avwa, dœ agbozu Ikrizia œdœ azu Ikrizia para kœkœ za abala fœ 'e. ²⁴ A dji adœke anga azu á endje to Ɔa ndœ 'a Ɔa ke, á na ga ndœ 'e kœdjingili tshelœ kumu 'e, endje ndi gbetshelœ nœ 'e kashe œ dœdœ 'a dá vwa endje nene.

²⁵ Ádánœ á 'a wa kœ dœ losu 'a bale adœke 'a ke anga azu dœ vwa endje fœ 'e. Endje ro tœ awanœ dœ aaya 'a á 'a yindœ endje waa, Polo œdœ Barnabase ²⁶ á endje za soro endje djigi mbœrœ akwa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu. ²⁷ 'A vwa Yuda dœ Sila adœke endje kpa pandœ œneke kœ á 'a su ala mbetincœ asœke fœ 'e dœ ama endje.

²⁸ Gbambanœ nene, Ɔtsho Ishiri dœ pe a'a wa adœke, 'a kpa za egerœ gbarœ ga pa kumu 'e nene. Kashe œrœ á li dœ 'e kœmbœrœ tœnœ dœke: ²⁹ adja 'e zizi agea á to Ɔa pa ndaba nœ andjaba nene, 'e zizi indji nene, 'e zizi songba agea á tshœ tshu á indji tutu nene, 'e mbœmbœrœ angbabudu nene. Edœ 'e kœlisœ œrœnœ asœke kœ, dá 'e mbœrœ dœ Ɔtshœnœ waa. 'E sœpe dœ Ɔtshœnœ.»

³⁰ Endje za awa fœ endje yé endje ro ga lœ Atioshe. Lœkœ kœwuta endje Ɔa zœ, endje ngbœa ayindœ Yisu, œ za mbetincœ fœ endje. ³¹ Manda kœdi mbetincœ, ayindœ Yisu sœ lima dœ yanga waa mbœrœ mbetincœ guma gbetshelœ nœ endje. ³² Yuda dœ Sila á endje dœ lima aayi kœgbara o'o,

endje mi upu fœ endje adœke endje shi gbi yé œ gbœndœ kœyindœrœ nœ endje. ³³ Endje mbœrœ lima olo teasho kpœtœmœ.

Manda nœ, ayindœ Yisu za awa fœ endje adœke endje gu dœ kœsœ gee ga ndœ azu á endje vwa lima endje. [³⁴ Kashe Sila wa lima kœsœpe œnœ ye kpœtœmœ.] ³⁵ Polo œdœ Barnabase sœ lima œnœ endje Ɔa lœ Atioshe. 'Ba zœ, endje sœ kœyisœ œrœ œdœ pe kœmindœ Ɔtsho O'o nœ Gbozu awa bale dœ anga azu ndjoro.

Polo œdœ Sila kurutshelœtœ endje

³⁶ Olo teasho manda nœ, Polo pa fœ Barnabase adœke: «A kwatœ azœ lakpi bale dœ bale á a yi lima sœ o'o ama Gbozu tœnœ dœ œ wu mara á aaya azœ sœ dœ tœnœ.» ³⁷ Barnabase yi lima ndœ kœkwa dœ Yowane á anga i'iri ye kœdœ Marke.

³⁸ Kashe Polo gbe adœke kœkwa dœ she œ li nene, mbœrœ tshœ ka lima tœ endje ti Ɔa lœ Pafli, œ vvara lima tœ ye kœna dœ endje lœ ma akwa nœ Ndjaba. ³⁹ Mbœrœ tœnœ ataa, endje djidji lima tœ endje nene,

yé endje kurutshelœtœ endje. Barnabase za Marke po tœ ye, œ za egerœ agba œ ro ga lœ Shipre, ⁴⁰ kashe Polo ke Sila ndœ koero dœ she. Manda nœ, ayindœ Yisu ko endje ga tshakane Ndjaba adœke ɔtsho lœsu nœ Gbozu gbœndœ endje. ⁴¹ Endje ro lima tœ lœ Siri œdœ Silisi, œ yisœ œrœ fœ azu Ikrizia adœke endje gbœndœ kœyindœrœ nœ endje.

16

Timote te mangba Polo œdœ Sila

¹ Polo li ndje ga lœ Derbe dœ pe Listre. Ba zœ anga yindœ Yisu á i'iri ye kœdœ Timote, gbolo yakoshe nœ anga uyu Yuda á tshē yindœ Yisu, abanœ doédœ Yuda nene. ² ɔtsho ye ga lima waa ugurutœ aayancœ lœ Listre dœ pe Ikoniyyume. ³ Polo gbe lima kœgu dœ she awa bale. Kœwu adœke Ayuda lœ ndjoro tœ oshonœ 6a zœ, tshē za she, œ wa she tœ gaza lindœ awa akwa nœ Ayudancœ, mbœrœ Ayuda kœ á endje sœ lima dœ endje tœ œscœnce wu lima sœ nœ adœke abanœ doédœ Yuda nene. ⁴ Lœ ongbo á endje ro lima tœncœ, Polo dœ Sila sœ lima kœmindœ o'o á aayi awwa nœ Yisu dœ agbozu lœ Yerusaleme wa, á endje sœ kœpa fœ endje adœke endje mbœrœ tœ endje lindœ nœ. ⁵ Azu Ikrizia sœ lima kœru lœsu endje lœ kœyindœrœ nœ endje, ɔlœ dœ ɔlœ anga azu sœ lima kœli ga ndœ endje yé endje te lima kœngba tœncœ.

ɔtsho Ishiri vwa Polo ga lœ Masedwane

⁶ Polo œdœ Sila na lœ Friji œdœ pe lœ Galate; gbambancœ nene, ɔtsho Ishiri pakata lima endje kœpandœ ɔtsho O'o 6a lœ Azi. ⁷ Kœwuta endje ga tœ ndonglœ ogo Misi, endje gbe kœro ga lœ Bitini yeka á Ishiri nœ Yisu pakata endje. ⁸ Endje ro tœ lœ Misi yé œ jœrœ ga lœ Trowase. ⁹ Anga butsho bale, Polo kœwu œrœ lœ ulu: anga yakoshe Masedwane bale na ga ndœ ye, œ ka kœdi tshelœma ye fœ she adœke: «Fa djaga lœ Masedwane, mbœrœ kœti kane 'a ga lafo!» ¹⁰ Manda kœwu œrœ lœ ulu nœ Polo ascœmœ, trale 'a para awa kœro ga lœ Masedwane, mbœrœ 'a wu lima sœ nœ adœke Ndjaba sœ kœ e 'a kœna kœpandœ ɔtsho O'o 6a zœ.

Kœfatshalœsu Lidi 6a lœ Filipino

¹¹ 'A œ ga lœ egerœ agba lœ Trowase, 'a za awa ndjii ndœ Samotrascœ mbœrœ á osho kœkœrœ á 'a kœwuta ga lœ Nèyapolise. ¹² Yé 6a zœ 'a na ga lœ Filipino, egerœ ongbo lœ ogo Masedwane, azu á endje sœ lœ nœ sœ tshakudu tshagbozu nœ ogo Roma. Ɖendœ 'a di lima teasho lœ ongbonœ ascœmœ. ¹³ Dœ lœkœ sabata, 'a wuta lœ ongbonœ kœna ga lakpi ogo neke á sœ ndœ dœ ama ungu, tœncœ kœdœ lima œscœ osho nœ kœdonga Ndjaba, yeka á 'a sœ ga ati, á pa o'o dœ ayashe á endje ngbœtœ endje kpœtœmœ.

¹⁴ Anga bale ugurutœ endje, i'iri ye kœdœ Lidi, œshe kœdœ lima yashe lœ ongbo Tiy-atire á tshē sœ kœka odorœ lœba yé á wu lima sœ kœdonga Ndjaba. Tshē dji 'a yé Ndjaba kœrœ gbetshelœ nœ ye adœke tshē yindœ o'o kœ á Polo pa. ¹⁵ Manda kœgbo batisimu, œshe dœ azu scœnda nœ ye para, tshē pa fœ 'a adœke: «Ɖdœ 'e kœwusœ nœ adœke, œmœ kœdœ uzu á mœ yindœ Ndjaba ye, 'e na œ lo 6a ndœ mœ.» Yé tshē towworogbo 'a kœyindœ nœ.

Polo œdœ Sila lœ kángga

¹⁶ ɔlœ bale á 'a sœ lima kœna ndœ kœ e Ndjaba, anga yashe kanga bale á tshē sœ lima dœ ekpe ishiri nœ kœgbara o'o sœ ugurutœ 'a. Ayengœ ye sœ lima kœgbo œrœ waa manda akwa nœ ye. ¹⁷ Tshē te manda 'a dœ Polo, yé œ sœ kœpa dœ œgbo adœke: «Ayakoshenœ ascœ kœdœ aayi akwa nœ Ndjaba á tshē ropa œrœ kœ; endje sœ kœyisœ awa kœgbo kœshe fœ 'e.» ¹⁸ Yé tshē mbœrœ ataa manda olo ndjoro. Polo mœ dœ she, á kœfatœ ye yé á kœpa fœ ishirinœ adœke: «Dœ i'iri Yisu Kristu, mœ pa fœ fœ adœke: wuta lœ yashe ascœ!» Trale ishiri wuta lœ ye yé.

¹⁹ Bata aayengœ yashe kanga ascœmœ wu adœke œne kpa gbo œrœ lœ awa nœ ye nene, endje tepa Polo œdœ Sila œ gbota endje na tœncœ fœ agbozu kœwa ngbanga œrr 6a la wutu ga utshu azu kœ. ²⁰ Endje ko endje na tœncœ fœ agbozunœ ascœmœ yé œ pa adœke: «Ayakoshenœ ascœ kœdœ Ayuda, endje ndi tshalakpi nœ azœ kpa ye. ²¹ Endje sœ kœpara awa ndœ kœyisœ angbi mara kœscœ neke á azœ dœ azu Roma á lili adœke a mbœrœ nene.» ²² Yé œ iwwi azu kekeke ga tœ Polo œdœ Sila. Agbozu kœwa ngbanga kœza o'o adœke endje sœ lœba tœ endje dœ œ 6i endje dœ ndjapa. ²³ Manda kœfœi endje dœ ndjaba, endje ko endje va ga lœ kángga, yé œ pa fœ ayi kœgbœndœ manda kángga adœke ala ye gbo dœ endje. ²⁴ Ayi kœgbœndœ manda kángga dji ataa, œ ko endje li tœncœ waa 6a ndœ kumu gbœsho kángga yé œ soro ada endje dœ djingiri.

²⁵ Dœ butsho, Polo œdœ Sila tetœ kœza awwala fœ Ndjaba dœ pe kœdonga she dœ itshi yé anga aayi kángga dji endje. ²⁶ Kolœ ngbangi atake, œsho turu dœ œgbo, muru anda turu, Trale manda kœrœ wuu, yé tshelœ djingiri sœ tœ aayi kángga para. ²⁷ Ayi kœgbœndœ manda kángga kœjo, œ kœwu adœke manda kángga kœrœ wuu á kœgbe adœke aayi kángga kpa para kœkœ ye. Tshē kœgbœta ugu yakamba nœ ye á yindœ kœwotœ ye. ²⁸ Á Polo kœra she dœ œgbo adœke: «Wowotœ zœ nene, 'a lœ para kœkœ zœ!»

²⁹ Ayi kœgbœndœ manda kángga kœ'e osho ndœ owo, kœgbo gbatœ ye li tœncœ dœ awa, á kœgote ga tœ ada Polo dœ Sila. ³⁰ Manda

nœ, tshe kœto Polo œdœ Sila wuta tœnœ ga shu, á kœpa fœ endje adœke: «Agbozu, œrœ gadœ dá mœ kœmbœrœ yeka á kœshe a?»³¹ Polo œdœ Sila kœgi fœ she adœke: «Sœ dœ kœyindœrœ adœke Yisu kœdœ Gbozu yekane á tshe kœshe fœ awa bale dœ azu tshasœnda nœ zœ.»³² Endje kœpandœ o'o ama Gbozu fœ she, dœ azu kœ á endje sœ lima scœnda nœ ye.³³ Kolœ dœ abutshœnœ asœmœ, ayi kœgbœndœ manda kánga na dœ endje na tœnœ œ djuto uku tœ endje yé pe kpœtœmœ tshe gbœ batisimu awa bale dœ azu tshasœnda nœ ye kœ.³⁴ Tshœ to Polo dœ Sila gu tœnœ ga scœnda nœ ye, œ to kœziro fœ endje, yé tshe sœ lima dœ yanga awa bale dœ azu tshasœnda nœ ye kœ, mbœrœ endje yi lima ndœ Ndjaba.

³⁵ Osho kœrœ pa nœ, agbozu kœwa ngbanga vwa aturugu fœ ayi kœgbœndœ manda kánga adœke: «Tshœ za awa fœ azu asœmœ!»³⁶ Á tshe kœpa fœ Polo adœke: «Agbozu kœwa ngbanga vwa osho fœ mœ adœke mœ za awa fœ 'e. Ngœngœ asœke, 'e li kœwuta tœnœ, yé œ gu dœ kœsœ gee.»³⁷ Kashe Polo pa fœ aturugu adœke: «Endje yuyu lima 'a nene, œ gi 'a tœ ala azu kœ, andaa a'a kœdœ adja Roma. Endje ko 'a va ga lœ kánga, yé endje yindœ kœko 'a ngœngœ asœ ga shu lœ ubunœ. (E mbœrœtœ endje atamœ nene. Ůtshœ nœ kœdœ adœke endje na ga mœ dœ tœ endje œ ko 'a ga shu!»³⁸ Aturugunœ gu œ pandœ nœ fœ agbozu kœwa ngbanganœ, yé awa za endje mbœrœ kœdji adœke endje kœdœ ndje azu Roma.³⁹ Endje na kœki fœ Polo dœ Sila adœke endje wu oyo œne. Manda nœ, endje za awa fœ endje kœwuta lœ kánga yé œ pa fœ endje adœke endje wuta lœ ongbo ye.⁴⁰ Manda kœwuta endje lœ kánganœ, endje na ga lœ Lidi. Ba zœ, endje gbœ ayindœ Yisu œ pa fœ endje adœke endje shi gbœ lœ kœyindœrœ nœ endje, yé manda nœ endje ro da ye.

17

Polo œdœ Sila 6a lœ Tesalonike

¹ Endje ro tœ lœ Afipolisi dœ Apoloni yeka á wuta ga lœ Tesalonike, 6a zœ Ayuda sœ lima dœ Sinagoga. ² Bata á tshe mbœrœ 6a lima katshatsha, Polo li ga lœ Sinagoganœ. Manda lœkœ sabata voto, tshe sœ lima kœpu o'o pa Buku nœ Ndjaba awa bale dœ azu á endje sœ kpœtœmœ.³ Tshœ sœ lima kœyisœ nœ fœ endje ngbi adœke, œ li adœke Masiya wu oyo, œ tshu, œ she ugurutœ akuzu. Tshœ pa fœ endje adœke: «Yisunœ á mœ mindœ ye fœ 'e asœke kœdœ Masiyanœ.»⁴ Anga Ayuda ugurutœ endje yindœ o'o á Polo pa, yé œ te ga ndœ Polo dœ Sila. Awa bale ndje dœ angbi azu Agrekenœ ndjoro á endje donga Ndjaba œdœ pe ndje ayashe ndjoro

á azu sœ kœlisœ endje, te ga ndœ Polo dœ Sila.

⁵ Kashe anga Ayudanœ mbœrœ úkú. Endje ro anga ekpe azu á endje na tœ ala awa kpœœ, œ zi tshelœ o'o dœ endje yé œ ndi kœsœ gee lakpi ogo. Endje na 6a scœnda nœ Jasone kœpara Polo dœ Sila á kœkœ endje wuta tœnœ ga utshu azu tshalakpinœ.⁶ Bata á endje gbœgbœ Polo dœ Sila nene, endje za Jasone awa bale dœ anga ayindœ Yisu, œ gbotœ endje gu tœnœ ga utshu aayi kœwa ngbanga tshalakpinœ asœmœ, yé œ pa adœke: «Azu á endje djingili tshelœ kumu azu pa osho djigi, endje dá wuta ngœngœ asœ 6a ke asœke.⁷ Jasone za osho kœsœ fœ endje 6a scœnda nœ ye yé endje kœ, endje mbœmbœrœ œrœ á awa akwa nœ gbozugo Roma yindœ nœ nene; endje pa adœke anga angbi gbozu kpi sœ zœ, yé i'iri ye kœdœ Yisu.»⁸ O'o ama endje za ókœ fœ azu para kœkœ, œ za ndje ókœ fœ agbozu tshelœ ongbonœ,⁹ yé endje di lima ngendja fœ Jasone œdœ anga ayindœ Yisunœ yekane á endje za awa fœ endje adœke endje gu.

Polo œdœ Sila 6a lœ Bere

¹⁰ Pe dœ lœkanœ asœmœ dœ abutshœ, ayindœ Yisu gi Polo œdœ Sila ga tœ awa á endje ro ga lœ Bere. Endje wuta 6a zœ yé œ na ga lœ Sinagoga nœ Ayuda. ¹¹ Ayuda nœ Bere sœ lima dœ Ůtshœ losu kœropa endjeneke lœ Tesalonike, endje yindœ Ůtshœ O'o dœ losu endje djigi, yé œlœ dœ œlœ, endje sœ lima kœdi Mbœti nœ Ndjaba, mbœrœ kœwu œdœ ádá o'onœ á Polo œdœ Sila pa asœmœ kœdœ adjapu. ¹² Anga azu ndjoro ugurutœ endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu, yé ugurutœ azu Greke, ayashe ndjoro á azu œ lœœ endje dœ pe ayakoshe.

¹³ Kashe, œlœ á Ayuda lœ Tesalonike dji adœke Polo sœ kpa kœmindœ Ůtshœ O'o lœ Bere, endje wuta 6a zœ yé œ tetœ kœndi tshelœ gbetshelœ nœ azu ndjoro. ¹⁴ Yé pe kpœtœmœ, ayindœ Yisu gi Polo na tœnœ ga tœ ama egerœ ungu kashe Asila dœ Timote lœpe lima œnœ endje kpœtœmœ lœ Bere. ¹⁵ Azu á endje za lima Polo kpatœnœ œerr 6a lœ Atene, endje gu dœ o'o adœke Sila dœ Timote ro katsha manda œne.

Polo 6a lœ Atene

¹⁶ Ůlœ á Polo sœ lima kœkate Asila dœ Timote lœ Atene, tshe sœ dœ oyo tœ losu ye mbœrœ kœwu adœke ongbonœ sœ lima dœ andjaba waa lœnœ. ¹⁷ Tshœ sœ lima kœpa o'o pa o'o ama Ndjaba dœ Ayuda œdœ angbi azu á endje sœ kœdonga Ndjaba lœ Sinagoga œdœ pe ndje azu neke á tshe li kœgbœtœ ye dœ endje œlœ dœ œlœ ala wutunœ asœmœ.¹⁸ Anga azu kœwusœrœ á endje sœ kœyisœ

gbetshelœ nœ Aepikure ndje dœ astoyise* tetœ kœpa o'o dœ she. Anga endje sœ lima kœpa adœke: «O'o gadœ dá kulupunœ asœ œ pa ata a?» Anga endje á endje dji she kœpa o'o tœ upu nœ Yisu œdœ pe tœ o'o kœshe nœ ye lœ kuzu pa adœke: «E sœ fáta tshe kœdœ ayi kœyisœ o'o ama andjaba tshelœ anga angbi ogo.»¹⁹ Yé endje za she, œ ro dœ she ga tœ osho kœwa ngbanga tœnœ á i'irinœ kœdœ Areopaje yé œ yu she adœke: «'A li kœwusœ tafo kœyisœrœ nœ zœ á 6œ sœ kœyisœ nœ asœ nene a?»²⁰ Gbambanœ nene, asœ kœdœ tafo œrœ yé 6œ sœ kœpa o'o á sœ kœko uvuru 'a lœnœ, yé 'a yindœ kœwusœ ádãncœ.»²¹ Mbœrœ azu kœ lœ ogo Atene œdœ pe agene á endje sœ 6a zœ, sœ ɔb dœ ɔb kolœ mbœrœ kœdji too mbœrœ kœpatœ œsœ tafo œrœnœ á wuta asœ.

²² Yé Polo ka kpœguru Areopaje, œ pa adœke: «E'e dœ azu lœ Atene, mœ wu adœke e'e kœdœ azu á 'e sœ kœzatœ 'e waa ga tœ andjaba nœ 'e.»²³ ɔb á mœ sœ kœna lœ ongo nœ 'e, mœ sœ kœwu œrœ á 'e gi á ko to fáta andjaba nœ 'e œdœ pe nd-aba á 'e mbœrœ á su mbeti ga tœ nœ adœke: «Fœ anga ndjaba á wuwusœ ye nene.» Andaa mœ na kœpandœ Ndjaba á 'e sœ kœdonga she, ataa 'e wuwusœ ye nene.²⁴ Ndjabanœ asœke kœdœ tsheneke á tshe mbœrœ tshapa ɔsho asœ dœ œrœ kœ pa nœ, œshe kœdœ Gbozu nœ tshalafœ dœ tshe ati. Tshe sœsœ lœ anda á azu mbœrœ dœ kane endje nene.²⁵ Tshe sœsœ dœ gbetshelœ adœke azu gbœ dœ œne fáta tshe sœ dœ ogo anga œrœ nene, kashe œshe dá sœ kœto soro fœ azu kœ, dœ izi á azu œ wu asœmœ œdœ pe udu œrœ kœ.

²⁶ «Kœto tœ uzu bale, tshe mbœrœ azu kœ adœke endje sœ pa ɔshœnœ asœke. Kashe utshu kœmbœrœ endje, tshe di olo kœsœ nœ endje yé œ wa mapaka ogo kœ á li adœke endje sœ tœnœ.»²⁷ Ndjaba mbœrœ endje adœke endje para œne, œdœ endje kœsœ kœtafa osho na tœnœ, endje gbœ œne á œne sœsœ lœ ingirinœ tœ azœ nene asœmœ.²⁸ Gbambanœ nene,

“lœ awa nœ ye dá a sœ dœ soro,

á sœ kœna ana, yé á sœpe dœ soro.”

«Mbœrœ tœnœ atamœ dá anga aayi kœsu itshi nœ 'e pa lima ndœ nœ adœke:

“Azœ kœdœ ndje agbolo nœ ye.”

²⁹ «Bata azœ kœdœ agbolo nœ ye, a katœ kœgbœ adœke Ndjaba li dœ œrœ á endje gi dœ œrœ, dœ kowo œdœ dœ badja á endje mbœrœ dœ kane liaka gbetshelœ nœ uzu.³⁰ Utshunœ liya, Ndjaba djerœndœ nœ kœ gbambanœ nene, azu wuwu lima sœ œrœ

á endje sœ kœmbœrœ tœnœ nene. Kashe ngangœ asœke, tshe pa fœ azu kœ, tœ osho kœ adœke endje fatshalœsu endje.³¹ Mbœrœ tœnœ ataa, tshe guma anga olo bale tœ kœwa ngbanga pa azu para dœ mara ndjii lœ awa nœ uzu á tshe ke she. Tshe she uzunœ asœmœ lœ akuzu mbœrœ kœma fœ azu adœke œne dá ke she.»

³² Kœdji adœke Polo pa o'o nœ kœshe lœ akuzu, anga endje tetœ ɔmœ, yé anga endje pa fœ she adœke: «'A kpa dji 6œ kœpa o'o asœ lœ anga olo.»³³ Ataa, Polo kœwuta lima ugurutœ endje.³⁴ Kashe, anga endje na lima manda ye, yé œ tœ ayindœ Yisu. Azunœ dœke: Denise anga ayi kœwa ngbanga lœ Areopaje dœ anga yashe bale á i'iri ye kœdœ Damarise œdœ pe anga azunœ.

18

Polo 6a lœ Koriti

¹ Manda Atene, Polo ro ga lœ Koriti. ² Tshe togba dœ anga uzu Yudanœ bale i'iri ye kœdœ Akila, endje zu she 6a lœ ogo Pone. Tshe to lima kolœ olonœ asœmœ 6a lœ Itali awa bale dœ awonœ dœ Prisile, mbœrœ gbözugo Klode za o'o adœke Ayuda para wuta lœ Roma. Polo sœ lima kœna ga ndœ endje. ³ Yé fáta á endje sœ lima lœ akwa bale, ayi kœmbœrœ ɔkœ agea dœ gbanda, tshe gu ndœ kœlo 6a ndœ endje yé endje sœ liya kœmbœrœ akwanœ asœmœ. ⁴ Lœkœ sabata bale dœ bale, Polo sœ lima kœmindœ ɔtshœ O'o sœnda Sinagoga œdœ pe kœtetœ kœfa gbetshelœ nœ Ayuda dœ Agreke.

⁵ Lœkœ á Atimote dœ Sila yi lima kumu endje kœto lœ Masedwane, Polo zatœ ye ti djigi ndœ ɔtshœ O'o, tshe ma fœ Ayuda adœke Yisu kœdœ Masiya. ⁶ Kashe endje sœ lima kœshara she dœ kœgu she, Polo mea lœba ye, œ pa fœ endje adœke: «Indji 'e œ sœ pa kumu 'e dœ tœ 'e, mœ sœ yerœ lœ nœ, yé kœto kpeshœke, mœ na ga ndœ angbi azu.»

⁷ Manda kœgitœ ye kpœtœmœ, tshe na ga ndœ anga uzu bale á i'iri ye kœdœ Titiusœ Justusœ, á tshe kœdœ uzu kœdonga Ndjaba nœ Ayuda yé anda nœ ye sœ lima indiri Sinagoga. ⁸ Krispusœ, gbözu tshapa Sinagoganœ asœmœ, yi lima ndœ Gbozu, œshe dœ azu tshasœnda nœ ye para. Anga azu ndjoro lœ Koriti á endje sœ ndje lima kœdji Polo, yi ndje ndœ Yisu yé œ gbœ batisimu.

⁹ Anga butshœ bale, Gbozu pa fœ Polo lœ ulu adœke: «Sœsœ dœ awa nene, sœsœ ndje koko nene,¹⁰ gbambanœ nene, mœ sœ dœ 6œ awa bale. Uzu bale œ li kœto kane ye ga tœ zœ á kœmbœrœ œrœ kanga fœ 6œ nene, mbœrœ ili azu á endje sœ lœ ongonœ asœ

* **17.18** 17.18 Aepikure kœdœ azu á endje sœ kœza awa kœyisœrœ nœ ayi kœwusœtœ Epikure. 'Ba lœ gbetshelœ nœ endje, endje yiyindœ kœwu oyo nene. Uzu lii kœgbœ ɔtshœrœ ataa œ kœsœsœ lœ gbetshelœ nœ ye nene. Astoyisœ kœdœ azu á endje sœ kœza awa kœyisœrœ nœ ayi kœwusœrœ Zeno. 'Ba ndœ endje, endje sœ kœpara awa kœwusœ œrœ dœ kœru lœsu

kœdœ azu nœ mœ.» ¹¹ Polo lo lœ Koriti ungu bale dœ yapu mindu dœ bale, ndœ kœyisœ o'o ama Ndjaba.

Kœpa ngbanga nœ Polo

¹² Lœkœ á Galiyo kœdœ lima gbozugo Akayi, Ayuda zi tshelœ o'o ndœ kœmbœrœ ekperœ tœ Polo, endje za she œ na dœ she 6a tœ osho kœwa ngbanga. ¹³ Yé œ pa adœke: «Uzu asœ sœ kœdjingili tshelœ kumu azu dœ o'o adœke endje donga Ndjaba neke á awa akwa ogo nœ azœ wa adœke 'a dodonga she nene.» ¹⁴ Polo kœyindœ kœpa o'o kane, Galiyo kœgi fœ Ayuda adœke: «E kœdœ má adœke uzu asœ mbœrœ ekperœ, too œ ta 6ango, mœ dji ma 'e ye. ¹⁵ Kashe 6ata œ sœ tœ upu nœ kœshara o'o ugorutœ ye tœ kœyisœrœ, dœ anga 'iri œdœ pe ndje awa o'o nœ 'e dœ tœ 'e, œ wu 'e. Mœ yiyindœ mara ngbanga atake nene.» ¹⁶ Yé á gœrœ endje tœ œsœ kœwa ngbanga ye. ¹⁷ Endje para tepa Sosetene gbozu tshapa Sinagoga, œ 6i she 6a utshu osho kœwa ngbanga. Kashe Galiyo gbegbe lima dœ tœnœ nene.

Polo ro ga lœ Atiashe

¹⁸ Endœ Polo di lima waa lœ Koriti, manda nœ á tshe katœ aayanœ lœ Yisu, á za awa kœro ga lœ Siri. Prisile dœpe Akila ro lima tœ awanœ dœ she. 'Ba tœ mangu nœ ongbo Sakre utshu kœli she ga lœ egerœ agba, tshe tshowa sukumu ye pa ye mbœrœ uvu á tshe za liya fœ Ndjaba. ¹⁹ Ŭœ á endje wuta ga lœ Efeze, Polo katœ Akila dœ Prisile ti kpœtœmœ á na œnœ ye ga lœ Sinagoga ndœ kœpa o'o dœ Ayuda. ²⁰ 'Bata endje kpœtœmœ sœ lima kœdi tshelœma endje adœke œndœ ye di dœ œne kane, Polo vwaratœ ye. ²¹ Kashe ndœ kœro lima she ga utshunœ, tshe pa o'o fœ endje adœke: «Mœ kwa bala tœmœ ga ndœ 'e, œdœ Ndjaba kœyindœ nœ.» Tshe kœœ ga lœ egerœ agba la ungu lœ Efeze. ²² Kœjerœ ga lœ Sezaré, tshe ro ga lœ Yerusaleme mbœrœ kœbala azu tshelœ anda Ndjaba, manda nœ dœ kœro she ga lœ Atiashe. ²³ 'Ba zœ, olo ye ngbanga lima nene. Manda nœ, tshe kœkwa lakpi bale dœ bale lœ ogo Galate dœ Friji, tshe ka kœpa fœ ayindœ Yisu adœke endje shi gbi lœ kœyindœrœ nœ endje.

Apolo lœ Efeze dœ Koriti

²⁴ Anga uzu Yuda bale 'iri ye kœdœ Apolo, uzu lakpi Alekezandri lœ ogo Ezipito, na lima ga lœ Efeze. (Eshe kœdœ uzu nœ kœwusœ kœpa o'o dœ œtshœnœ, œ wu ndje sœ Buku nœ Ndjaba tœ œtshœnœ waa. ²⁵ Endje yi lima sœ œrœ fœ she tœ upu nœ awa nœ Gbozu. Ishiri ye su dœ gbœgbœ, tshe mindœ o'o yé œ yisœ œrœ tœ pu nœ Yisu dœ œtshœnœ waa. Kashe tshe wu lima kolœ œsœ batisimu á Yowane za lima fœ azu. ²⁶ Tshe sœ lima kœpandœ Yisu dœ

gbœgbœ kœ lœ Sinagoga. Kashe manda kœdji she, Prisile œdœ Akila e she 6a ndœ endje, yé œ kpa ma adja awa nœ Ndjaba fœ she. ²⁷ 'Bata á tshe sœ lima dœ gbetshelœ nœ kœro ga lœ Akayi, ayancœ lœ Yisu sœ dœ yanga nœ agbe nœ ye, yé œ su mbeti fœ ayindœ Yisu 6a zœ adœke endje za osho kœsœ fœ she. Manda kœwuta she 6a zœ, tshe ti kane ayindœ Yisu ndjoro dœ œtshœ lœsu nœ Ndjaba. ²⁸ Gbambanœ nene, tshe pa ngbi fœ Ayuda tœ ala azu adœke endje dji awa adja o'o, yé œ sœ lima kœma lœ awa nœ Buku nœ Ndjaba adœke Yisu kœdœ Masiya.

19

Polo 6a lœ ongbo Efeze

¹ Ŭœ á Apolo sœ lima 6a lœ Koriti, Polo ro lima tœ lœ kaga lœ aya Azi yeka á jerœ ga lœ Efeze. 'Ba zœ, tshe gbœ lima anga ayindœ Yisu, ² á yu endje adœke: «'E gbœ lima Ŭtsho Ishiri œlœ á 'e te ayindœ Yisu ye a?» Endje kœgi fœ she adœke: «'A djidji ndje anga nœ adœke Ŭtsho Ishiri sœ zœ nene.» ³ Polo kpa kœyu endje adœke: «Ka batisimu gade dá 'e gbœ a?» Endje kœgi fœ she adœke: «'A gbœ batisimunœ á Yowane ayi kœza Batisimu yisœ nœ.» ⁴ Polo kœgi adœke: «Adjapu Yowane sœ lima kœza batisimu fœ azu á endje fatshalœsu endje, yé tshe sœ lima kœpa fœ endje adœke endje yindœ uzu á tshe na manda œne, œ yindœ kœpa adœke Yisu.» ⁵ Endje dji o'onœ ascœmœ, yé œ gbœ lima batisimu dœ 'iri Gbozu Yisu. ⁶ Polo kœto kane ye ga pa endje, yé endje kœgbœ Ŭtsho Ishiri. Endje tetœ kœpa tafo o'o ama ogo dœ pe kœmindœ o'o á tœ 6a ndœ Ndjaba. ⁷ Azu wuta lima kœkœ ga pa œrœ nœ ndjokpa dœ bisha.

Kœyisœrœ nœ Polo 6a lœ ongbo Efeze

⁸ Polo sœ lima kœro ga lœ Sinagoga, yé lœ yapu voto, tshe sœ lima kœyisœ œrœ tœ upu nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba dœ awa nene, yé œ pa o'o dœ mara adœke endje á endje dji she, yindœ o'o á tshe sœ kœpa tœnœ. ⁹ Kashe anga azu sœ lima dœ gbœkumu, œ vwaratœ endje tœ kœyindœ nœ yé œ sœ kœmœ awa nœ Gbozu kpœtœ ala angbœtœ. Polo katœ endje ti œ ko ayindœ Yisu potœ ye, yé œ tetœ kœyisœ œrœ fœ endje œlœ dœ œlœ 6a lœ anda lakœrœ nœ Tiranuse. ¹⁰ Tshe mbœrœ lima ataa manda ungu bisha yeka á azu kœ á endje sœ lœ ogo Azi, œdœ Ayuda œdœ Agreke, endje dji lima o'o nœ Gbozu.

O'o tœ upu nœ kœgœrœ ekpe ishiri

¹¹ Ndjaba sœ lima kœmbœrœ ogboro œrœ lœ awa nœ Polo. ¹² Mbœrœ tœnœ ataa, anga azu sœ lima kœgu dœ siriki á goro œkœ Polo fœ aayi kœ6a. Kœ6a nœ endje ka lima tœ endje yé ekpe ishiri gi lima tœ ye pa azu. ¹³ Anga Ayuda á endje sœ lima kœro dje tœ osho kœ kœgœrœ ekpe ishiri pa azu kœ6a

asœmœ yamba lima kœgœrœ ekpe ishiri dœ i'iri Gbozu. Endje pa lima adœke: «Mœ pa fœ 'e adœke dœ i'iri Gbozu Yisu á Polo œ yisœ œrœ tœ upu nœ ye asœmœ, 'e wuta ye!»¹⁴ Azu á endje le lima œrœ nœ asœmœ kœdœ agbolo yakoshe mindu dœ bisha (7) nœ anga gbozu nganga Ndjaba nœ Ayuda á i'iri ye kœdœ Seva.

¹⁵ Kashe œb bale, ekpe ishiri gi lima fœ endje adœke: «Yisu a? Mœ wusœ ye, yé mœ wu ndje sœ Polo. Kashe e'e a, 'e kœdœ adœ e?»¹⁶ Yé yakoshe á tshe sœ dœ ekpe ishirinœ pa ye kœi ga ugurutœ endje dœ gbœgbœ kœ, œ kœtetœ kœbi lima endje, œ suru tshelœ œeba, dœ pe kœtu uku tœ endje, á endje tœ lima sœnda dœ œrœ á kpa ye.¹⁷ Azu para lœ Efeze, Ayuda dœ pe angbi azu dji lima o'œncœ asœmœ, yé awa za endje yeka á endje li lima œsœ i'iri Gbozu Yisu.¹⁸ Azu ndjoro á endje yi lima ndœ Yisu, tetœ kœna tœnœ mbœrœ kœpandœ ekperœ á endje mbœrœ lima dœ tshama endje ga lafo.¹⁹ Anga endje ndjoro á endje sœ lima kœfa œrœ tsharawo*, ko œrœ nœ endje para ga shu, yé á endje sho lima ukpulunœ tœ ala azu para. Endje di lima œœncœ kœ mbœrœ kœwusœ amanœ, œ wu lima adœke mbetinœ kœ á endje sho li dœ Langerengendja kutu zazu bisha dœ ndjokpa (250.000).²⁰ Mbœrœ tœnœ ataa, Ôtshœ O'o za lima osho, azu ndjoro yi lima ndœ nœ lœ awa nœ gbœgbœ nœ Gbozu.

Kœoma azu lœ Efeze

²¹ Manda o'œncœ asœmœ, Polo wa o'o lœ awa nœ Ishiri kœro ga lœ Yerusaleme yé tshe wvanga tœ lœ Masedwane dœ pe Akayi. Tshe pa ndje adœke: «œb á mœ kœwuta œa zœ, œ li ndje adœke mœ kpa ro ndje ga lœ Roma.»²² Tshe wva anga anganœ bisha, Atimote dœ Eraste ga lœ Masedwane, yé œ sœpe damba œnœ ye lima kœlo lœ Azi.

²³ Kolœ dœ lœndœncœ asœmœ dá egerœ djingili wuta lima tœ upu nœ awa nœ Gbozu œa lœ Efeze.²⁴ Anga ayi kœfatshelœ œrœ, á i'iri ye kœdœ Demetriyuse, sœ lima kœmbœrœ a 'eara anda tepelo nœ Artemise dœ kœwo, yé œ sœ lima kœte ngendja fœ endje waa.²⁵ Tshe ngbœœa lima aayi kœfatshelœ œrœ dœ pe anga aayi akwa kœ á endje sœ lima kœmbœrœ mara akwanœ asœmœ, á pa fœ endje adœke: «'E wusœ nœ ye anga mœ; a kœsœ dœ œtshœncœ, œ to kolœ manda akwa nœ azœ asœ.»²⁶ Yé 'e sœ kœwu tœnœ too 'e sœ kœdji azu kœpa adœke: Polœncœ asœmœ sœ kœmindœ nœ adœke andjaba á azu mbœrœ endje dœ kane endje dœdœ œtshœ andjaba nene. Azu ndjoro dji o'œncœ yé œ fa lsu endje ndœ nœ. Tshe mbœmbœrœ kolœ œa lœ Efeze nene,

kashe dje ndje lœ Azi para.²⁷ Œ dœdœ kolœ azœ dá o'œncœ asœ œ ndi akwa nœ azœ nene, kashe œ ndi ndje anda Tepelo nœ egerœ ndjaba yashe Artemise. Azu œ wu andanœ gbambancœ yé endje kpa lisœ nœ nene. Mbœrœ Azi dœ pe ogo djigi sœ lima kœdonga ndjabancœ asœmœ.»²⁸ Manda kœpa o'œncœ asœmœ ataa, azu kœ á endje dji djerœ œkœ, œ sœ kœta rawa adœke: «Artemise, egerœ ndjaba yashe lœ ongbo Efeze!»²⁹ Azu tshelœ ongbonœ djigi oma dœ o'o kekeke. Endje ko anga Polo á endje na tœ awa akwanœ bale dœ she, Agayuse dœ pe Aristarke azu Masedwane, na tœnœ ga la wutu mœlo.³⁰ Polo yi lima ndœ kœwuta ga utshu azunœ ga zœ, kashe ayambarœ pakata she yé.³¹ Anga aayi akwa nœ lita á endje dœ lima anga Polo mi lima upu fœ she adœke, tshe kpa nana ga la wutu mœlœncœ nene.³² Dœ lœndœncœ asœmœ, uzu dœ uzu sœ lima kœta rawa nœ ye dœ o'o nœ ye kpkikipki, yé azu ndjoro ugurutœ endje kpa wuwusœ ádá á endje ngbœtœ endje ndœ nœ nene.³³ Anga azu lœ ukpulu azunœ mindœ upunœ fœ anga uzu bale á i'iri ye kœdœ Alekezandre á Ayuda gavwa she œa utshu endje. Á tshe yi kane ye ga lafo ndœ kœyu o'o.³⁴ Kashe œb á ndje wusœ nœ adœke œshe kœdœ uzu Yuda, endje kpa ta rawa manda ada œb bisha adœke: «A donga Artemise lœ Efeze!»

³⁵ Manda nœ, anga gbozu tshelœ ongbonœ u endje ga tœnœ yé á pa adœke: «Azu Efeze, uzu œ dá wuwusœ nœ adœke ongbo Efeze sœ dœ anda tepelo nœ Artemise œdœ pe œrœ á endje gi á to œa lafo á te nene a?»³⁶ Uzu bale œ shara o'œncœ asœ nene, œ li adœke a sœ koko, yé a katœ kœmbœrœ œrœ á ádáncœ gugu nene.³⁷ Azu á 'e to endje na tœnœ ga mœ asœ gugu œsœ ndjaba nœ azœ nene, endje zizi ndje angba nene.³⁸ Œ kœsœ adœke Demetriyuse dœ pe azu akwa nœ ye asœ sœ dœ o'o dœ uzu, uzunœ na œ tœ meza pa ye, ayi kœwa o'o sœ zœ dœ pe olo ngbanga sœ ndje zœ.³⁹ Yé anga o'o kœsœ ndje zœ, osho á azu œ ngbœtœ endje ga tœnœ kœguma o'o, œ wa o'œncœ zœ.⁴⁰ A gbœ o'o tœ œrœ á a ngbœtœ azœ ga tœnœ kpesheke á mbœrœ asœ. Azu œ e azœ tœ aayi kœoma dœ o'o. Gbambancœ nene, anga uzu kœta meza pa azœ, o'o nœ kœpa tœnœ œ gi nene.»

Manda o'œncœ asœ, tshe pa fœ azu adœke endje gu ga mangba endje.

20

Ana gene nœ Polo lœ Masedwane dœ pe lœ Grese

* 19.19 19.19 Mbeti kœto œa tœ adanœ sœ kœpa tœ buku á sœ kœpa o'o nœ kœfa œrœ lœ rawo.

¹ Ɔlɔ á djingili o'onœ ka ye, Polo ngbɔba ayambarœ ga tœnœ œ mi upu fœ endje, œ bala endje dœ kœza awa ga lœ Masedwane. ² Kœro she tɔ lœ ogonœ asœmœ, tshe mi lima upu waa fœ ayancœ lœ Yisu, manda nœ á wuta ga lœ Grese. ³ Tshœ mbœrœ lima yapu votɔ ɔa zœ. Ɔlɔ á tshe yi lima ndœ kœœ ga lœ egerœ agba kœro ga lœ Siri, ɔata Ayuda sœ lima kœvwarandœ ye á tshe dji, á kpa kwa dja ga lœ Masedwane. ⁴ Anganœ lœ ana kœdœ lima: Sapatrose gbolo yakoshe nœ Piruse uzu Bere, Aristarke dœ pe Sekunduse azu Tesalonike, Gayushi uzu Derbe, Timote, Tishike dœ pe Trofime azu ogo Azi. ⁵ Kœwuta ga lœ ogo Masedwane, endje ro lima œnœ endje utshuncœ kœkate 'a ɔa lœ Trowase. ⁶ Yé a'a nœ 'a, manda angbo nœ mapa á susuku nene, á ɔ ga lœ egerœ agba tœ mangu Filipino œ mbœrœ olo mindu, á togba dœ endje lœ Trowase á mbœrœ pɔsɔ bale dœ endje.

Kœshe nœ Etike lœ Trowase

⁷ Dœ œlɔ yenga dœ akidala, 'a ngbɔ lima tœ 'a ga tœnœ ndœ kœkurutshelœ mapa, Polo sœ kœmindœ 'o ama Ndjaba fœ aayancœ lœ Yisu œrrr ga tœ tshaguru butshɔ mbœrœ œ li lima adœke osho kœkœrɔ tshe ro. ⁸ Miinda sœ lima zœ lœ gbɔshɔ ɔa lafo á angbatœ 'a ga lœ nœ. ⁹ Anga djagbala yakoshe á i'iri ye kœdœ Etike, tshe sœ lima ga tœ ape izi, olo za she kpakpakpa, ɔata Polo kaka lima damba tœ o'onœ nene, lœ olo, tshe djɔ œ te kœto ɔa tœ votɔ gbɔshɔ ɔa lafo œrrr ɔa ati. Kœyindœ kœti she ga lafo atake tshe tshu lima ye. ¹⁰ Polo jœrœ ga ati, á na katsha ga ndœ ye á za she ga lakoro ye á pa adœke: «Awa zaza 'e nene, tshe sœpe dœ soro!» ¹¹ Kpa kœœ she ga lafo ga zœ, Polo kurutshelœ mapa tœ endje yé endje zi, manda nœ tshe pa 'o œrrr o'ara yeka á ro. ¹² Gbolo yakoshe asœmœ she ye, endje gu dœ she ga ndœ endje, yé lœsu azu para kœkœ zi tii.

Polo na ga lœ Mile

¹³ 'A afo utshuncœ, œ li ga lœ egerœ agba ndœ kœro ga lœ Asose. 'A yindœ kœza Polo ga ndœ 'a mbœrœ tshe yi lima ndœ kœro ga zœ dœ ada ye. ¹⁴ Ɔlɔ á tshe gbɔ 'a ɔa lœ Asose, 'a za she ga ndœ 'a ga lœ egerœ agba mbœrœ kœro ga lœ Mitilene. ¹⁵ Osho kœrɔ panœ, 'a tɔ kpœtœmœ 'a na ndœ dœ tshiki Kio. Manda olo bale 'a wuta ga tœ tshiki Samose, tœ bisha olo yeka á 'a wuta ga lœ Mile. ¹⁶ Polo wa lima adœke œne ka lœ Efeze nene, mbœrœ olo œ ro tœ œne lœ ogo Azi waa. Ogo nœ ye kœdœ lima kœwuta katsha ga lœ Yerusaleme lœkœ Patekœte.

Polo pu o'o fœ agbozu Ikrizia lœ Efeze

¹⁷ Ba lœ Mile, Polo vwa osho ndœ agbozu Ikrizia lœ Efeze. ¹⁸ Ɔlɔ á endje wuta ga ndœ

ye, tshe pa fœ endje adœke: «'E wusœ ɔtshɔ mœ ugurutœ 'e, kœto tœ ali olo mœ á mœ na ga ndœ 'e lœ ogo Azi. ¹⁹ Mœ zaza tœmœ lœ ama akwa nœ Gbozu nene, mœ mbœrœ akwa dœ ngola lœ ala mœ, mœ wu oyo waa mbœrœ Ayuda sœ lima kœvwarandœ mœ. ²⁰ Mœ zaza anga œrœ á li kœti kane 'e yiwatœ nœ tœ 'e nene, mœ mindœ Yisu fœ 'e, mœ yisœ œrœ fœ 'e lœ ukpulu azu too ɔa scœnda nœ 'e. ²¹ O'o mœ sœ lima kœ'e Ayuda dœ Agreke adœke endje fa lœsu endje fœ Ndjaba dœ pe kœyindœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu.

²² «Ngongɔ asœ, Ishiri sœ kœvwa mœ ga lœ Yerusaleme, mœ wuwusœ neke á wuta ga tœ mœ ɔa zœ nene. ²³ Kashe œneke á mœ wusœ nœ kœdœ lœ ongbo kɔ á mœ ro lœ nœ, Ɔtshɔ Ishiri sœ kœma fœ mœ adœke, kángaa dœ pe œrœ oyo kɔ sœ kœkate mœ. ²⁴ Kashe mœ wu adœke soro mœ sœ ɔata œrœ gbambancœ, ogo nœ mœ kœdœ mœ na œrrr ga tœ ndœngɔlœ akwa nœ mœ, yé ga tœ kœka akwa á Gbozu Yisu za fœ mœ adœke: mœ mindœ Ɔtshɔ O'o nœ ɔtshɔ lœsu nœ Ndjaba ga ndœ azu.

²⁵ «Ngongɔ nœ asœ, mœ wusœ nœ adœke 'e kpa wu mœ nene, e'e má mœ sœ lima ugurutœ 'e mbœrœ kœpandœ Ogo gbozu nœ Ndjaba fœ 'e. ²⁶ Mbœrœ tœncœ ataa á mœ sœ kœpandœ nœ fœ 'e kœ kpesheke adœke: indji 'e œ tu ga lœ kumu mœ nene. ²⁷ Gbambancœ nene, mœ zaza anga o'onœ yiwa tœnœ tœ 'e nene, mœ pandœ awa akwa nœ Ndjaba para fœ 'e ye. ²⁸ 'E gbœndœ 'e dœ tœ 'e, yé œ gbœndœ azu á Ɔtshɔ Ishiri ko 'e tœ aayi kœgbœndœ endje. 'E gbœndœ Ikrizia nœ Ndjaba ɔata aayi kœgbœndœ apata. 'E gbœndœ nœ mbœrœ Ndjaba dá yɔ dœ indji Gbolo nœ ye dœ tœ ye. ²⁹ Mœ wusœ nœ adœke aekpe azu œ na manda mœ, endje sœ ɔata amuru, endje wu oyo apatancœ nene. ³⁰ Ugurutœ 'e ndje, anga anga 'e œ tetœ kœpa wala mbœrœ kœgbœta ayindœ Yisu ga ndœ endje. ³¹ Ataa, ala 'e gbɔ, adja œndœ tœ 'e roro 'e nene. 'E gbe dœ ungu votɔ butshɔ dœ œlɔ dœ ngola lœ la mœ, mœ sœ lima kolœ kœna manda uzu dœ uzu ndœ kœgi she ga ugurutœ 'e.

³² «Yé ngongɔ asœ, mœ sœ kœkœ 'e ga tshakane Ndjaba, Ɔtshɔ O'o nœ ɔtshɔ lœsu nœ ye gbœndœ 'e, œ li kœza gbœgbɔ fœ 'e ndje dœ kœkœ œrœ kɔ á tshe guma mbœrœ azu á tshe ke endje fœ 'e. ³³ Mœ scœsœ lima dœ ogo œrœ nœ uzu bale nene, œdœ ngendja, œrœ too lœba. ³⁴ 'E wusœ nœ dœ tœ 'e adœke mœ mbœrœ lima akwa dœ kane mœ dœ tœ mœ yé á gbɔ œrœ á li dœ mœ dœ pe anga mœ á mœ na tœ awancœ bale dœ endje. ³⁵ Mbœrœ tœncœ ataa, mœ sœ lima kœma fœ 'e adœke, 'e mbœrœ akwa yeka á kœto œrœ fœ endjeneke á endje mœmœ ugurutœ 'e, 'e gbe dœ o'o á Gbozu Yisu pa dœ tœ ye lima

adæke: “Yanga noe koeto cære fœ azu ropa cænœ koegbo tæncœ ye.”»

³⁶ Manda o'onœ, Polo gote ga ati dœ endje para ndœ kœ e Ndjaba. ³⁷ Endje para endje tetœ iki ye, œ yo ga dagi Polo ndœ kœ'uru tshelœ utu ye. ³⁸ Endje sœ lima dœ oyo mbœrœ Polo pa fœ endje adæke, cœne kpa wutœ cœne dœ endje nene. Manda noe á endje gi she na tæncœ cœrrr ga lœ egerœ agba.

21

Kæo Polo ga lœ Yerusaleme

¹ Manda kœkurutshelœtœ 'a dœ endje, 'a li ga lœ egerœ agba, 'a ro ga lœ tshiki Kose, osho kœro pancœ 'a wuta ga lœ Rode, koeto kpoetœmœ dá 'a ro ga lœ Patara. ² Kpoetœmœ, 'a gbœ anga egerœ agba á sœ kœro ga lœ Fenisi, yeka 'a o ga lœ noe á ro. ³ Kœndo dœ Shipre, 'a katœ tshikincœ ga pa gele 'a, 'a za awa Siri, 'a jercœ 6a lœ Tire 6a tœ osho á endje yi lima ndœ kœko cœrœ lœ egerœ agba ga shu. ⁴ 'A mbœrœ lima pœso bale kpoetœmœ mbœrœ 'a gbœ ayindœ Yisu. Lœ awa noe Ishiri, endje pa fœ Polo adæke tshe nana ga lœ Yerusaleme nene. ⁵ Kashe œb á olo 'a ka, endje na kœkatœ 'a ga tœ awa dœ awo endje dœ pe agbolo noe endje. Yeka á 'a gote 6a tœ mangu yé á za avwala. ⁶ Manda kœbala ndangba tœ 'a dœ endje, 'a o ga lœ egerœ agba yeka á endje gu ga ndœ endje. ⁷ Koeto lœ Tire, 'a ro cœrrr ga lœ Petolemaysi, 'a mbœrœ kpoetœmœ olo bale ndœ kœbalatœ 'a dœ aaya 'a lœ Yisu.

⁸ Osho kœro pancœ, 'a ro ga lœ Sezaré, 6a zœ 'a ro ga ndœ ayi kœyisœ Otsho O'o á i'iri ye kœdœ Filipino, 'a lo 6a ndœ ye. (Eshe kœdœ anga aayi kœeti kane aayi avwa á 'a ke lima endje minu dœ bisha (7) lœ Yerusaleme. ⁹ Tshe sœ dœ ayawuru vana á endje sœpe dœ akpœncœ, á sœ kœgbara o'o á to 6a ndœ Ndjaba. ¹⁰ Yé 'a mbœrœ olo ndjoro lima kpoetœmœ, anga ayi kœgbara o'o to lœ Yuda œ na, i'iri ye kœdœ Agabuse. ¹¹ Kœgbo 'a, tshe za uwu tshapa lœbna noe Polo á i dœ ada ye dœ pe kane ye, á pa adæke: «Otsho Ishiri pa adæke mara á Ayuda œ i bala dœ ayengo uwu tshapa lœbancœ asœ 6a lœ Yerusaleme á za she fœ anga angbi azu dœmœ.»

¹² Manda kœdji o'onœ asœ, 'a dœ pe aaya lœ Yisu lœ ongbonœ, di tshelœma 'a fœ Polo adæke, tshe nana ga lœ Yerusaleme nene. ¹³ Kashe Polo gi adæke: «Mbœrœ gade dá 'e sœ kœki tæncœ á sœ kœyi awa ga lœsu mœ a? Mœ guma tœ mœ ndje adæke, endje za mœ ga lœ kángga dœ pe kœwo mœ 6a lœ Yerusaleme mangba i'iri Gbozu Yisu ye.» ¹⁴ Bata á tshe yiyindœ o'o noe 'a lima nene, 'a katœ kœshosho she yé á pa adæke: «Kaka adæke Gbozu mbœrœ lindœ gbetshelœ noe ye.»

¹⁵ Manda olo teasho, 'a guma tœ 'a ndœ kœro ga lœ Yerusaleme. ¹⁶ Anga ayindœ Yisu lœ Sezaré á 'a ro tœ awancœ dœ endje lima, endje gbœ osho kœlo tæncœ fœ 'a 6a ndœ anga uzu bale lœ Shipre, i'iri ye kœdœ Manasone, œshe kœdœ anga yindœ Yisu 6a lima katshatsha.

Polo dœ Jake gbœtœ endje 6a lœ Yerusaleme

¹⁷ Ōb á 'a wuta ga lœ Yerusaleme, alaya lœ Yisu uru tshelœ utu 'a dœ yanga. ¹⁸ Osho kœro pancœ, 'a ro tœ awancœ bale dœ Polo ga ndœ Jake, osho á agbozu kuma akwa kœ lœ lkrizia œ ngbœtœ endje ga tæncœ. ¹⁹ Manda kœbala endje, Polo pandœ cœrœ kœ á Ndjaba mbœrœ lima dœ she awa bale lœma akwa noe ye ugurutœ angbi azu.

²⁰ Endje dji Polo, yé œ donga Ndjaba. Á pa fœ she adæke: «Bœ wu, aya, Ayuda andjoro yindœ Yisu, endje kœ sœ kœpara awa kœmbœrœtœ endje liaka awa akwa á Ndjaba za fœ Moyize dœ lœsu endje bale. ²¹ Kashe endje dji adæke, 6œ yisœ cœrœ fœ Ayuda para á endje sœ lœ oporotœ angbi azu adæke, endje katœ awa akwa noe Moyize yé œ ka ndje tœ kœwa agbolo noe endje tœ gaza dœ pe kœmbœrœ cœrœ mara ogo noe azœ. ²² A mbœrœ kotoo? Mbœrœ endje dji ndœ zœ adæke 6œ sœ kœœke zœ. ²³ Mbœrœtœ zœ lindœ neke á 'a pa fœ 6œ asœke. 'A sœ dœ anga azu vana á endje dra ama endje fœ Ndjaba. ²⁴ Ko endje potœ zœ dœ 'e na œ mbœrœ adæke œkœ 'e sœ yerœ, gi cœrœ tokóro tshangba endje. Endje li ndje kœwa sukumu endje yé azu para œ gbe adæke o'o á ki dœ i'iri zœ kœdœ wala. Kashe œ li ndje adæke 6œ mbœrœtœ zœ liaka awa akwa. ²⁵ Yé mbœrœ angbi azu á endje te ayindœ Yisu, 'a su mbeti dœ o'o á 'a wa adæke: endje zizi cœrœ á endje to dœ okoro fœ andjaba nene, indji, dœ agea á indji ye tutu ga ati nene, yé endje mbœmbœrœ angba budu nene.»

²⁶ Osho kœro pancœ, Polo ko ayakoshe asœmœ yé œ mbœrœ adæke œkœ cœne sœ yerœ awa bale dœ endje. Endje na dœ endje ga lœ Tepelo mbœrœ kœpandœ kœka olo noe kœmbœrœ adæke œkœ cœne sœ yerœ, yekane á uzu dœ uzu kœzo agea tokóronœ ga utshu Ndjaba.

Kæza Polo

²⁷ E sœpe lima teasho adæke olo minu dœ bisha noe kœmbœrœ adæke œkœ azu sœ yerœ ka, yeka Ayuda lœ ogo Azi wu Polo lœ Tepelo. Endje bili azu ndjoro ndœ ye yé á za she. ²⁸ Endje sœ lima kœta rawa adæke: «Azu Israyele, 'e na ga mœ œ ti kane 'a ga lafo! Uzunœ á tshe sœ kœyisœ cœrœ fatæncœ djezœ, á tshe sœ kœendi tshelœ kœlœisœtœ ogo Israyele, á yiyindœ awa akwa noe Moyize nene, á tshe ko angbi azu ga lœ

Tepelo, á ndi œeyerœe osho dœke.» ²⁹ Mbœerœ endje wu lima Trofime uzu Efeze dœ she 6a lœ ongbo á gbe adœke Polo li dœ she ga lœ Tepelo.

³⁰ Tshelœ ongbo djigi turu dœ o'onœ, yé azu ndjoro na lima ye. Endje teпа Polo lœ Tepelo œ wuta dœ she ga shu, trale dœ kœtshu mandanœ ga tœnœ. ³¹ Bata á endje sœ lima ndœ kœpara awa kœwo she, o'onœ wuta lima 6a ndœ gbozu tshapa aturugu nœ Roma lœ Yerusaleme adœke: «Ekpe o'o li ga lœ Yerusaleme ye!» ³² Katsha, tshe ngbœa aturugu dœ agbozu tshapa endje, á endje na ga tœ osho á o'o sœ tœnœ. Lœkœ á azu wu aturugu dœ gbozu tshapa endje yeka á katœ kœ6i Polo.

³³ Yé gbozu tshapa aturugu na ndoo dœ she, á za 'o fœ endje adœke endje i Polo ga tœnœ dœ djingiri bisha. Manda nœ á tshe yu osho adœke œshe kœdœ dœ yé œerœ gade dá tshe mbœerœ a. ³⁴ Kashe lœ ukpulu azu, uzu dœ uzu sœ kœta rawa dœ o'o nœ ye kpi, 6ata gbozu nœ aturugu sœ lima kœdji ádá o'onœ dœ œtsho nœ nene mbœerœ ukpulu azu, á wa adœke endje gu dœ Polo ga lœ pada nœ aturugu. ³⁵ Lœkœ á endje wuta ga pa esekaliye, aturugu za Polo ga lafo mbœerœ azu sœ lima kœndanga endje waa. ³⁶ Yé azu kœ te manda endje dœ rawa adœke: «'E wo she!»

Kœpa ngbanga nœ Polo 6a utshu Ayuda

³⁷ Ǿbœ á endje yindœ kœli dœ she ga lœ padanœ, Polo pa fœ gbozu nœ aturugunœ adœke: «Bœ yindœ nœ adœke mœ pa o'o ye a?» Tshe gi fœ she adœke: «Bœ wu ndje sœ o'o ama Greke ye!» ³⁸ E dœdœ 6œ kœdœ uzu Ezipito á tshe za djingili lœ olo á ro kœeke ga ugurutœ azu, yé á bili azu á kpa ndje dœ azu koshe kutu vana ga lœ kpagagasho nene a?» ³⁹ Polo gi fœ she adœke: «Eœ nene, œmœ kœdœ uzu Yuda, endje zu mœ lœ Tarse lœ ogo Silisi. Eœmœ kœdœ gbolo ongbo á i'irinœ to waa. Wu oyo mœ, œ za awa fœ mœ, mœ pa o'o fœ azu.» ⁴⁰ Tshe za awa fœ she, Polo ka ga pa esekaliye, œ ti kane ye ga lafo ndœ kœema adœke azu katœ kœta rawa, azu wu œ sœ kokoko. Yé tshe tetœ kœpa 'o fœ endje dœ o'o ama ogo Ayuda á dœ Ebre adœke:

22

¹ «Alaba dœ pe alaya, 'e dji o'o ngbanga nœ mœ á mœ yindœ kœgi ngngœ asœke ga utshu 'e kane.» ² Kœdji adœke Polo sœ kœpa 'o fœ endje dœ o'o ama Ebre, osho kpa yi taa, yé á tshe pa fœ endje adœke: ³ «Eœmœ kœdœ uzu Yuda, endje zu mœ lœ Tarse lœ ogo Silisi, kashe mœ gerœ lœ ongbonœ asœ, mœ mbœerœ lakœœ á sœ kœyisœ o'o á pandœ awa akwa nœ aata azœ tshakudu Gamaliyele, œmœ kœdœ lima uzu á mœ zatœ mœ waa fœ Ndjaba 6ata 'e para kœkœ

á 'e sœ kœmbœerœ tœnœ kpesheke. ⁴ Mœ sœ ndje lima kœwo azu á ndje sœ kœza awa Gbozu, mœ ko ayakoshe dœ pe ayashe va ga lœ kánga. ⁵ Egerœ nganga Ndjaba dœ ukpulu agbozu tshapa azu o'o œ pa ndje ndœmanœ fœ 'e ye. Endje dá wva lima mœ adœke mœ na œ katœ mbeti á sœ kœza awa fœ mœ kœero ndœ aaya mœ dœ Ayuda á endje sœ 6a lœ Damaseke. Mœ na lima ga zœ ndœ kœko azunœ asœmœ, kœegu dœ endje ga lœ Yerusaleme mbœerœ á endje kœgbœ djofele.»

Polo pandœ mara á tshe fa lima tshalœsu ye

(Wu 6a tœ Akw 9.1-19; Mat 26.12-18)

⁶ «Mœ sœ lima lœ awa ana, yé lœkœ á mœ ndo dœ tshalakpi Damaseke, ngbangi dœ gbœku œbœ atake, ishiri owo to 6a lafo œ za mœ djigi. ⁷ Mœ te ga ati, yé œ dji tshama uzu kœ'e mœ adœke: "Sawulo, Sawulo, mbœerœ gade á 6œ mbœerœ œerœ kanga fœ mœ ata a?" ⁸ Mœ gi adœke: "E6œ kœdœ œde, Gbozu?" Tshama uzu kpa pa adœke: "Eœmœ kœdœ Yisu 6a lœ Nazarete, œmœ dá 6œ mbœerœ œerœ kanga fœ mœ asœmœ." ⁹ Anga mœ á 'a na lima dœ endje wu ishiri owonœ ye, kashe endje djidji lima o'onœ á uzunœ sœ kœpa tœnœ fœ mœ nene. ¹⁰ Mœ yu adœke: "Eroœ gade dá mœ kœmbœerœ a, Gbozu nœ mœ?" Yeka á Gbozu gi fœ mœ adœke: "Alafo œ na ga lœ Damaseke, yé 6a zœ, endje yisœ akwa á li adœke 6œ mbœerœ." ¹¹ Bata ishiri owonœ bu lima ala mœ ye, anga mœ dá za kane mœ wuta tœnœ ga lœ Damaseke.

¹² «Anga uzu lima bale 6a zœ i'iri ye kœdœ Anania, œshe kœdœ uzu nœ œtshœ losu, tshe sœ kœgbœndœ awa akwa nœ Moyize waa, yé Ayuda para á endje sœ lima kœtœmœ sœ kœpa œtshœ o'o nœ ye waa. ¹³ Tshe na œ gbœ mœ œ pa fœ mœ adœke: "Sawulo, aya mœ, ala zœ kœœ!" Trale ala mœ kœœ yé mœ mesho œ wu she. ¹⁴ Yeka á tshe kœpa fœ mœ adœke: "Ndjaba nœ aata azœ ke 6œ adœke 6œ wusœ œerœ á tshe yindœ nœ, 6œ wu uzu á tshe sœ ndjii yé 6œ dji o'o nœ ye. ¹⁵ Mbœerœ 6œ dœ bala timu nœ ye utshu azu para, tœ œerœ á 6œ wu dœ pe neke á 6œ dji. ¹⁶ Bœ sœ kœkate œerœ gade? 'A ro 6œ gbœ batisimu dœ i'iri Yisu yé œ ta i'iri ye dœ ekperœ nœ zœ kœyiwaa."

¹⁷ «Mœ gu ga lœ Yerusaleme, yé anga œbœ bale mœ sœ kœ'e Ndjaba 6a lœ Tepelo, mœ wu œerœ lœ ulu. ¹⁸ Mœ wu lima Gbozu á tshe sœ kœpa fœ mœ adœke: "Katœ Yerusaleme ngngœ asœ ti, mbœerœ azunœ œ yi bala ndœ o'o á 6œ pa fœ endje dœ i'iri mœ nene." ¹⁹ Mœ gi adœke: "Kashe Gbozu, endje wusœ nœ adœke mœ sœ lima kœna kœli ga lœ Sinagoga kœko azu á endje sœ dœ kœyindœerœ ga ndœ zœ, œ 6i endje yé œ ko endje gu

tœnœ ga lœ kãnga. ²⁰ Ɔlœ á endje wo lima Etiene, timu nœ zœ, mœ sœ lima zœ; mœ yindœ nœ ga ndœ endje, yé œ gbøndœ læba nœ endje.” ²¹ Yeka á Gbozu pa fœ mœ adœke: “Na zœ, mœ yindœ kœwva 6œ lœ ingirinœ, 6a ndœ angbi azu.”

Polo pa adœke œne kœdœ gbolo ogo Roma

²² Ayuda á endje sœ lima kpœtœmœ dji o'o nœ ataa, œ oma dœ Polo yé œ tetœ kœta rawa adœke: «'E wo mara uzu atake ye! Tshe lili kœsœpe dœ soro nene!» ²³ Bata endje sœ lima kœta rawa, kœko læba nœ endje va e dœ pe kœgi trusha ga lafo, ²⁴ gbozu tshapa aturugu pa adœke endje za Polo li tœnœ ga lœ pada œ sœ she, yeka á kœwusœ ádá rawanœ á endje ta pa ye ascœmœ. ²⁵ Endje sœ kœi she dœ uwu ga tœnœ, Polo yu gbozu nœ aturugu adœke: «(E li adœke endje 6i gbolo ogo Roma utshu kœwa ngbanga nœ ye ye a?»

²⁶ Manda kœdji o'onœ ataa, gbozu nœ aturugunœ pandœ nœ fœ gbozu tshapa endje adœke: «Bœ mbœrœ kotoo! Mbœrœ uzu ascœ kœdœ gbolo ogo Roma!» ²⁷ Gbozu tshapa aturugu kwatœ ye œ yu Polo adœke: «Pandœ nœ fœ mœ ka, adja 6œ kœdœ gbolo ogo Roma a?» Polo yindœ nœ adœke: «(E.» ²⁸ Gbozu tshapa aturugu kpa pa adœke: «(Emœ, mœ ko egerœ ngendja ndœ kœfa gbolo ogo Roma.» Polo pa adœke: «(Emœ, mœ kœdœ adja gbolo ogo Roma.» ²⁹ Trale, azu á endje sœ lima kœ6i she, gitœ endje indiri ye yé. Awa za ndje lima gbozu tshapa aturugunœ mbœrœ kœwusœ nœ adœke œnœ i gbolo ogo Roma ga tœnœ dœ uwu.

Polo 6a utshu aayi kœwa ngbanga

³⁰ Osho kœrœ panœ, gbozu tshapa aturugu yindœ kœwusœ ádá á Ayuda sœ kœza o'o ga pa Polo. Tshe zu djingiri tœ ye, yé manda nœ á e angbœtœ nœ agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe aayi kœwa ngbanga para, á jœrœ dœ Polo, á za she tœ ga utshu endje.

23

¹ Polo ko ala ye tœ lœ la agboro aayi kœwa ngbanganœ, á pa fœ endje adœke: «Alaya, soro mœ sœ yœrœ utshu Ndjaba œrrœ ga tœ ngœngœ ascœke yé lsu mœ sœ dœ kœsœ gee mbœrœ tœnœ.» ² Kashe egerœ nganga Ndjaba á i'iri ye kœdœ Anania za o'o fœ azu á endje sœ ndoo dœ Polo adœke endje du ama ye. ³ Yé Polo pa fœ she adœke: «Ndjaba œ 6i 6œ, 6œ sœ 6ata imbi muru anda á kavwa! Bœ sœ 6a zœ mbœrœ kœwa ngbanga pa mœ liaka œnœke á awa akwa pandœ nœ, yé 6œ kpa katœ awa akwa ti œ pa adœke endje da mœ a?» ⁴ Azu á endje ka lima ndoo dœ Polo pa fœ she adœke: «Bœ gu egerœ nganga Ndjaba a?» ⁵ Polo gi fœ endje adœke: «Alaya,

mœ wuwusœ nœ nene adœke œshe kœdœ egerœ nganga Ndjaba. Gbambanœ nene, Buku nœ Ndjaba pa adœke: “Bœ pa ekpe o'o goro œsœ gbozu tshapa azu nœ zœ nene.”

⁶ Polo wu lima sœ nœ adœke anga aayi kœwa ngbanganœ kœdœ Asadukayi, yé anga endje kœdœ Afarisayi. Mbœrœ tœnœ, tshe pa o'o ga utshu endje adœke: «Aaya, œmœ kœdœ uzu Farisayi, aata mœ kœdœ Afarisayi. Endje yindœ kœwa ngbanga pa mœ mbœrœ á mœ za lsu mœ ga pa neke á pa adœke azu á endje tshu, endje she bala lœ akuzu ye.» ⁷ Trale manda o'onœ á Polo pa ataa, a'ea wuta ugurutœ Afarisayi dœ pe Asadukayi, yé endje kurutshelœtœ endje. ⁸ Gbambanœ nene, Asadukayi pa adœke azu á endje tshu endje she lœ akuzu nene yé aandjelu dœ pe ishiri azu gugu nene. Kashe Afarisayi yi œnœ endje ndœ o'onœ ascœmœ ko. ⁹ O'o wuta lima ngbangbangba, yé anga aayi kœyisœ awa akwa á endje dœ Afarisayi áafo, œ vwaratœ endje dœ œgbœ, œ pa adœke: «'A wuwusœ ekperœ bale á yakoshe ascœ mbœrœ nene. Anganœ nene ishiri dá pa o'o fœ she a, too andjelu a?» ¹⁰ Bata o'onœ sœ lima kœgerœ tœnœ, kœkpa awa adœke endje sũru tshelœ Polo nene, gbozu tshapa aturugu za o'o adœke aturugu jœrœ œ za Polo ugurutœ endje dœ œ gi she ga lœ pada.

¹¹ Dœ abutshœ manda nœ, Gbozu wuta ga utshu Polo á pa fœ she adœke: «Ka ngbiri, 6ata á 6œ pa djakata o'o tœ upu nœ mœ lœ Yerusalemœ kpœke, awa bale œ li adœke 6œ mbœrœ ndje ataa 6a lœ Roma.»

Ayuda vwarandœ Polo

¹² Osho kœrœ panœ pe dœ amazi, anga Ayuda ngbœtœ endje ga tœnœ mbœrœ kœvwarandœ o'o. Endje dara ama endje adœke, œne zi œrœ nene, œ ndjo ndje œrœ nene œrrœ adœke œne wo Polo yekane. ¹³ Azu á endje dara lima ama endje sœ kœropa zazu bisha. ¹⁴ Endje ro ga ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ pe agbœ Ayudanœ œ pa adœke: «'A dara ama 'a dœ i'iri Ndjaba adœke, 'a kpa zi œrœ nene yé 'a ndjo ndje ungu nene œrrœ adœke 'a wo Polo yekane. ¹⁵ Yé e'e dœ agboro aayi kœwa ngbanga ka, 'e vwa osho fœ gbozu tshapa aturugu adœke, endje za Polo na tœnœ mbœrœ 'e kpa tondœ o'o nœ ye kpœrœ kpœrœ kane. Kashe kolœ 'a, 'a gbe adœke 'a wo she utshunœ adœke tshe yi kumu ye kpœke.»

¹⁶ Kashe gbolo yakoshe nœ yingœ Polo dji lengere o'onœ ascœmœ, œ na ga lœ pada ndœ kœva Polo nea dœ o'onœ. ¹⁷ Yé Polo kœ'e anga turugu á tshe kœdœ gbozu tshapa aturugu kama, á kœpa fœ she adœke: «Na dœ gbolo yakoshe ascœ fœ gbozu tshapa 'e, tshe sœ dœ o'o kœpandœ nœ

fœ she.»¹⁸ Turugunœ asœmœ kœna dœ gbolo yakoshœncœ asœmœ fœ gbozu tshapa endje, œ kœpa fœ she adœke: «Ayi kánga Polo dá e mœ á pa adœke, mœ na dœ gbolo yakoshe asœ fœ bœ, mbœrœcœ tshe sœ dœ o'o kœpa fœ bœ.»¹⁹ Gbozu tshapa aturugu kœza ama kane ye, kœgítœ ye dœ she ga indirinœ, kœyu she adœke: «O'o gade dá bœ yindœ kœpandœ nœ fœ mœ a?»²⁰ Gbolo yakoshœncœ kœgi fœ she adœke: «Ayuda Zi tshelœ o'o ndœ kœfara bœ adœke, bœ za Polo na tœncœ 6a mbatsha ga utshu agboro aayi kœwa ngbanga. Endje mbœrœcœ adœke œne gbe kœtœndœ o'o nœ ye dœ tshœncœ kane.»²¹ Kashe yiyindœ nœ nene. Gbambœncœ nene, endje lœ kœropa azu zazu bisha á endje gi uku ga tœ awa ye. Endje dara ama endje dœ i'iri Ndjaba adœke œne Zi œrœ nene, œ ndjo ndje ungu nene œrrr adœke œne wo Polo yekane. Adja endje gumatœ endje kœ yé œ sœ kolœ kœkate adœke bœ yindœ nœ awa bale dœ œne.»²² Utshu kœza awa fœ gbolo yakoshœncœ, gbozu tshapa aturugunœ pa fœ she adœke: «Kpa mimindœ nœ fœ anga uzu bale nene.»

Kœvwa Polo ga lœ Sezaré

²³ Gbozu tshapa aturugu kœ'e anga aturugu nœ ye bisha, kœpa fœ endje adœke: «'E gumatœ 'e mbœrœcœ kœro ga lœ Sezaré, dœ ada ɔ́o mindu dœ vana lœ butshœ asœ, e ko aturugu kama bisha, endjeneke á endje ɔ́ ga pa ambarata zazu votœ dœ ndjokpa dœ azu kœnœ wele kama bisha.»²⁴ 'E ko ndje ambarata mbœrœcœ kœgi dœ Polo dœ soro fœ gbozu Felikisi*.»²⁵ Yé tshe kœsu mbeti adœke:

²⁶ «Abala nœ zœ. Œmœ Klode Lisiyase, mœ sœ kœsu mbetincœ asœke fœ bœ dœ gbozu Felikisi, á endje lisœ zœ waa asœmœ.»²⁷ Ayuda za uzu asœ yé œ yindœ kœwo she. Lœkœ á mœ dji adœke œshe kœdœ gbolo ogo Roma, mœ na dœ aturugu nœ mœ á za she tshakane endje.²⁸ Bata á mœ yi lima ndœ kœwusœ ádá o'o á endje tœ lima meza pa ye ndœ nœ, mœ na dœ she ga utshu agboro aayi kœwa ngbanga nœ Ayuda.²⁹ Mœ wu adœke, endje tœ mezanœ pa ye mbœrœcœ o'o á wu awa akwa nœ endje dœ tœ endje. Kashe tshe mbœmbœrœcœ anga ekperœ bale á li adœke endje wo she too endje za she ga lœ kánga nene.³⁰ Bata endje pandœ nœ fœ mœ adœke, Ayuda sœ dœ ekpe gbetsheleœ tœ kœwo she, mœ vwa she fœ bœ, œ pa fœ endje adœke endje na ndje kœtœ mezanœ pa ye 6a utshu zœ.»

³¹ Aturugu mbœrœcœcœ endje liaka o'o á gbozu tshapa endje pa. Endje za Polo yé œ gi she na tœncœ butshœ butshœ œrrr ga ndœ

Atipatrisi.³² Osho kœrœ pancœ, aturugu á endje sœ lima kœna dœ ada endje kwatœ endje ga lœ padancœ, yé á katœ endjeneke á endje ɔ́ ga pa ambarata kœro tœ awancœ dœ Polo.³³ Lœkœ á endje wuta ga lœ Sezaré, ayi kœkpa dœ ambarata za mbetincœ fœ gbozu tshapa ogo lœ ongbœncœ, yé œ katœ Polo ti ga tshakane ye.³⁴ Gbozu tshapa ogo lœ ongbo Yuda kœdi mbetincœ yé á yu Polo tœ kœwusœ ogo nœ ye. Manda kœwusœ nœ adœke œshe kœdœ uzu lœ ogo Silisi,³⁵ tshe pa fœ she adœke: «Mœ dji bœ dœ lœkœ á azu kœtœ meza pa zœ kœyikumu endje.» Tshe kœpa fœ aturugu nœ ye adœke endje gbœndœ Polo 6a scœnda nœ gbozu Erode.

24

Ayuda tœ meza pa Polo

¹ Manda olo mindu, gbozu nganga Ndjaba Anania wuta 6a lœ Sezaré awa bale dœ agbœ Ayuda ndje dœ ayi kœkœ bale á i'iri ye kœdœ Tertuluse. Endje wuta ga utshu gbozu Felikisi ndœ kœtœ meza pa Polo.² Endje e Polo, yé Tertuluse tetœ kœpa œncœ ye ngbangancœ dœ o'o atake: «Gbozu Felikisi, mœ lisœ zœ waa! Œ ga mbœrœcœ kœwusœcœcœ nœ zœ dá bœ guma ongonœ asœ adœke œ ga waa. Mbœrœcœ bœ dá 'a sœ dœ adja kœsœ gee lœ ogo nœ 'a.³ 'A lisœ zœ, gbozu Felikisi, mbœrœcœ œrœ kœ 'a gbœ tœ osho dœ osho.⁴ Kashe mœ yiyindœ kœwo ada ɔ́o nœ zœ nene. Mœ ki fœ bœ adœke bœ sœ dœ tshœ lœsu ndœ kœdji mœ teasho kane.⁵ 'A wu adœke uzu asœ kœdœ ekpe uzu tœpanœ kpuru, tshe sœ kœli dœ djingili ga ugurutœ Ayuda tœ osho kœ, yé œshe kœdœ gbozu tshapa Anazareye.*⁶ Tshe yi ndje lima ndœ kœndi Tepelo á dœ œyerœ anda nœ Ndjaba dœ uburu yeka á 'a za she. ['A yi lima ndœ kœwa ngbanga ga tœ ye liaka awa akwa nœ 'a, ⁷ kashe gbozu tshapa aturugu á tshe doé Lisiyase, kakara she dœ œgbœ tshakane 'a, ⁸ yeka á vwa 'a adœke 'a na kœtœ meza pa ye 6a ndœ zœ.] Œdœ bœ kœyu she dœ tœ zœ, bœ wu adœke o'o á 'a tœ meza pa ye ndœ nœ kœdœ adja o'o.»⁹ Manda o'o nœ ye, Ayuda para kœyindœ nœ adœke: «Adja upu dá tshe pa.»

Kœpa ngbanga nœ Polo

¹⁰ Gbozu tshapa ogo lœ ongbo kœza awa fœ she ndœ kœpa o'o. Polo kœgi adœke: «Mœ wusœ nœ adœke œbœcœ dá wa ngbanga 6a lima lœ ogo nœ 'a mandá ungu ndjoro. Mœ sœ dœ yanga ndœ kœpa o'o utshu zœ.¹¹ Bœ kœyu ndje osho dœ tœ zœ, œ mbœrœcœ kolœ olo ndjokpa dœ bisha ɔ́o á mœ ro ga lœ Yerusaleme kœdonga Ndjaba.¹² ɔ́o bale á endje na á gbœ mœ 6a scœnda Tepelo too 6a lœ Sinagoga too lœ ongbo, á mœ sœ tœ

* 23.24 23.24 Endje ke lima Felikisi kœtœ gbozugo pa ogo Yuda kashe tshe doédœ lima uzu Yuda nene Nazareye kœdœ anga ali i'iri á endje sœ lima kœ'e dœ ayindœ Yisu. 24.5 24.5

œbœrœ, too kœvwa azu adœke endje shoka ama dœ andje gugu nene. ¹³ Azu asœ to meza pa mœ kolœncœ gbambancœ. ¹⁴ Andaa œneke á mœ yindœ nœ kœdœ adœke mœ sœ kœmbœrœ akwa fœ Ndjaba nœ aata 'a lœ awa nœ Gbozu kashe endje pa adœke awancœ dœdœ œtshœ awa nene. Mœ yi ndje ndœ o'o á endje sũ ala mbeti nœ awa akwa œdœ pe œneke á aayi kœgbara o'o pa. ¹⁵ E mœ dœ pe endje, 'a sœ kœza losu 'a ga pa Ndjaba tœ œneke á pa adœke œtshœ azu œdœ ekpe azu œ she bala lœ akuzu. ¹⁶ Mbœrœ tœncœ ataa á mœ sœ kœpa avwara adœke mœ mbœrœ ekperœ utshu Ndjaba nœ mœ œdœ pe azu nene.

¹⁷ «Mœ mbœrœ ungu ndjoro lœ ana, yé á mœ gu mbœrœ kœto œrœ fœ azu ogo nœ mœ œdœ pe makabo fœ Ndjaba. ¹⁸ Yeka á endje na á gbœ mœ lœ awa kœmbœrœ adœke œkœ mœ sœ yerœ 6a lœ Tepelo. Kashe azu sœsœ lima ndjoro nene, yé œbœrœ gugu ndje nene. ¹⁹ Anga Ayuda lœ Azi, endje dá sœ lima kpœtœmœ, endje dá li má ndœ kœto meza pa mœ œdœ endje kœsœ má dœ o'o dœ mœ. ²⁰ Yé azu á endje sœ asœ, endje pandœ ekperœ á mœ mbœrœ lima œkœ á endje sœ kœyu mœ utshu ayi kœwa ngbanga. ²¹ Too kolœ manda rawa á mœ ta dœ o'o adœke: "Mbœrœ á mœ yindœ nœ adœke akuzu œ she lœ akuzu dá 'e yindœ kœwa ngbanga ga tœ mœ a?"»

²² Felikisi á tshe wu lima sœ o'o nœ ayindœ Yisu dœ œtshœncœ, kœpa fœ endje adœke: «'E gu zœ, œkœ á Lisiyase gbozu tshapa aturugu œ na, dá mœ kœwa ngbanga nœ 'e.»

²³ Tshe kœvwa anga turugu ndœ kœgi Polo ga lœ kánga. Kashe tshe sœsœ kœnga tœ ye nene, tshe za awa fœ azu nœ ye ndœ kœna kœwu she.

Polo lœ kánga

²⁴ Manda olo teasho, Felikisi kœna 6a lœ kánga dœ awoncœ á 'iri ye kœdœ Drusile, œshe kœdœ uyu Yuda. Tshe e Polo mbœrœ tshe sœ lima dœ ogo ndœ kœdji o'o nœ Yisu.

²⁵ Kashe, 6ata á Polo sœ lima kœmindœ o'o nœ œtshœ œtshœ uzu, mara nœ kœgbœndœ tœ zœ dœ uzu dœ pe mara á Ndjaba œ wa bala ngbanga nœ azu, awa za Felikisi yé tshe pa adœke: «Bœ lii kœgu œncœ zœ ngœngœ asœ da ye. Mœ e 6œ bala manda nœ.»

²⁶ Tshe sœ kœgbe adœke Polo œ to ngendja fœ œne, yeka á sœ lima kœ'e she kpœpanœ kpœpanœ ndœ kœpa o'o dœ she. ²⁷ Manda ungu bisha, Porsiyuse Festuse kœza akwa manda Felikisi. Bata á Felikisi yindœ nœ adœke Ayuda yindœ œne, á ka lima tœ Polo ti lœ kánga.

25

Polo 6a utshu Festuse

¹ Olo voto manda kœwuta Festuse ga lœ ogonœ asœmœ, tshe to 6a lœ Sezaré œ ro ga lœ Yerusaleme. ² Agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbozu Yuda na kœto meza pa Polo fœ she. Endje yu lima she kpœpanœ kpœpanœ adœke ³ tshe za awa fœ œne dœ œne to she gu tœncœ ga lœ Yerusaleme. Andaa, endje vvara lima ndœ kœwo she tœ ala awa. ⁴ Kashe Festuse gi adœke tshe sœ lœ kánga 6a lœ Sezaré, yé œne yindœ kœro dœ tœ œne ga zœ ngœngœncœ asœke. ⁵ Tshe kpa pa ga pa nœ adœke: «'E li adœke agbozu tshapa 'e ro tœ awancœ bale dœ mœ 6a lœ Sezaré, yé tœ kœsœ adœke uzunœ asœmœ mbœrœ lima ekperœ á endje kœto mezancœ pa ye.»

⁶ Festuse mbœrœ lima kolœ olo mindu dœ voto too ndjokpa gbambancœ 6a ndœ endje kpœtœmœ, yeka á gu ga lœ Sezaré. Osho kœrœpa nœ, tshe sœ ga ati 6a tœ osho kœwa ngbanga yé á za awa adœke endje na œ to Polo na tœncœ. ⁷ Lokœ á Polo yi kumu ye, Ayuda á endje to lima 6a lœ Yerusaleme ndivwiri she yé œ te lima tœ kœpa ogboro o'o ga pa ye, ogboro o'o neke á endje kœyu endje tœ ádá o'ncœ, endje li kœpandœ mœ nene. ⁸ Kashe Polo pa lima ngbanga nœ ye adœke: «'E dœ ga tœ awa akwa nœ Ayuda, œdœ ga tœ Tepelo too fœ egerœ gbozugo, mœ mbœmbœrœ ekperœ bale nene.»

⁹ Festuse yindœ kœza yanga fœ Ayuda yé œ yu Polo adœke: «Bœ yindœ kœro ga lœ Yerusaleme adœke endje wa ngbanga nœ zœ 6a utshu mœ a?» ¹⁰ Polo gi adœke: «Mœ ka ga utshu osho kœwa ngbanga nœ egerœ gbozugo, yé kpœke dá endje wa ngbanga nœ mœ. Mœ mbœmbœrœ ekperœ bale fœ Ayuda nene 6ata á 6œ wusœ nœ dœ œtshœ nœ dœ tœ zœ asœmœ. ¹¹ E dœ adja mœ kœmbœrœ má ekperœ, yé á mbœrœ ekperœ neke á li dœ kuzu, mœ vwaratœ mœ ndœ kœtshu tœncœ nene. Kashe œdœ o'o á endje to meza pa mœ ndœ nœ kœdœdœ okporo o'o nene, uzu bale á tshe za mœ ga tshakane endje gugu nene. Mœ yindœ nœ adœke mœ wuta ga utshu egerœ gbozugo.» ¹² Festuse kœte ga ndœ aayi kœmi upu nœ ye, œ kœgi fœ Polo adœke: «Bata á 6œ yindœ kœwu egerœ gbozugo ndœ kœwa ngbanga nœ zœ, 6œ ro ga utshu ye tako.»

Polo 6a utshu Agripa dœ pe Berenise

¹³ Olo teasho manda nœ, gbozu Agripa dœ pe yingœ nœ á 'iri ye kœdœ Berenise, ro ga lœ Sezaré yé œ na kœwu Festuse. ¹⁴ Bata œndœ ndje di lima ndje kpœtœmœ, Festuse pandœ o'o nœ Polo fœ Agripa adœke: «Anga yakoshe bale á Felikisi ka lima tœ ye ti lœ kánga sœ kpœke. ¹⁵ Lokœ á mœ na lima ga lœ Yerusaleme, agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbœ Ayuda na kœto meza

pa ye, yé endje pa fœ mœ adœke mœ wa ɔgbɔ ngbanga ga tœ ye. ¹⁶ Yeka á mœ gi fœ endje adœke, awa akwa nœ azu Roma pa adœke: œdœ endje kœtɔ meza pa uzu, œ li adœke endje dji she tshe pa o'o ɔkɔ ye 6a utshu aayi kœtɔ mezanœ yekane á endje kœwa ngbanga ga tœ ye. ¹⁷ Endje kœaafa, á 'a kœgu tœ awanœ dœ endje ga mœ. Mœ kpakpalatœ mœ lɔkɔ á osho kɔrɔ nene, yé mœ na œ sœ ga ati 6a tœ osho kœwa ngbanga yeka á vwa osho adœke endje gu dœ uzunœ ga mœ. ¹⁸ Azunœ á endje tœ meza pa ye áafo kashe endje papa anga ngbindi o'o tœ upu nœ ye liaka œneke á mœ gbe má kœdji tœnœ nene. ¹⁹ Endje sœ lima kœshara upu dœ she pa mara kœdonga Ndjaba nœ endje dœ tœ endje, ndje tœ upu nœ anga uzu á 'iri ye kœdœ Yisu á tshe tshu ye, yeka á Polo kpa pa adœke, tshe sœ dœ soro zœ. ²⁰ Mœ wuwu lima sœ œrœ á mœ mbœrœ tœ kœwa mara ngbanga atamœ nene. Mbœrœ tœnœ dá mœ yu Polo adœke tshe yindœ nœ dœ endje na ga lœ Yerusaleme adœke endje wa ngbanga pa ye tœ o'onœ asœmœ. ²¹ Kashe Polo yindœ nœ lima adœke œne wuta 6a utshu egerœ gbozugu yeka á tshe kœwa ngbanga pa o'o nœ œne. Yé á kœpa adœke endje gbɔndœ ye lœ kánga œrr ga tœ olo á mœ vwa she fœ egerœ gbozunœ.» ²² Agripa kœpa fœ Festuse adœke: «Mœ yi ndje ndœ kœdji ndje yakoshenœ asœmœ.» Festuse kœgi fœ Agripa adœke: «Ba mbatsha 6œ dji she zœ.»

²³ Osho kœkɔrɔ pa nœ, Agripa dœ Berenise na, dœ azu ndjoro, yé œ li dœ kœlisœtœ ga sœnda awa bale dœ agbozu tshapa aturugu dœ pe agbozu tshapa ongbo. Festuse vwa osho yé endje na œ za Polo gu tœnœ. ²⁴ Festuse kœpa adœke: «Gbozu Agripa œdœ pe 'e kɔ á 'e sœ dœ 'a ati asœke, 'e wu yakoshenœ asœ. Ayuda ndjoro na kœtɔ meza pa ye 6a ndœ mœ, 6a lœ Yerusaleme, dœ pe ndje 6a lakpinœ asœke. Endje pa dœ ɔgbɔ adœke, tshe lili kœsœpe dœ soro nene. ²⁵ Ba ndœ mœ, mœ wusœ nœ adœke tshe mbœmbœrœ anga ekperœ bale á li adœke tshe tshu lœ kumunœ nene. Kashe 6ata á Polo dœ tœ ye yindœ nœ adœke, egerœ gbozu kœwa ngbanga pa œne, mœ wa o'o tœ kœvwa she fœ egerœ gbozunœ. ²⁶ Bata á mœ wuwusœ o'o neke á mœ kœsu pa ye fœ egerœ gbozu nene, dá mœ sœ kœyu she utshu 'e, utshu œfœ dœ gbozu Agripa, adœke 6œ yu she yeka á mœ kœgbɔ o'o kœsu fœ she tœ upu nœ ye. ²⁷ Mœ wu adœke œ sœsœ dœ ɔtshœnœ nene kœvwa ayi kánga fœ egerœ gbozu œdœ ádá o'o á endje tœ meza pa ye kœsœsœ ngbi nene.»

26

Polo pa ngbanga 6a utshu Agripa

¹ Agripa kœpa fœ Polo adœke: «Mœ za awa fœ 6œ ndœ kœpa ngbanga nœ zœ.» Polo kœti kane ye ga lafo ndœ kœpa o'o yé œ pa adœke: ² «Gbozu Agripa, mœ sœ dœ yanga kpesheke ndœ kœpa ngbanga 6a utshu zœ tœ o'o kɔ á Ayuda tœ meza pa mœ tœnœ, ³ gbambanœ nene, 6œ wusœ mara kœmbœrœtœ nœ Ayuda dœ pe kœshara upu pa mara kœdonga Ndjaba nœ endje dœ ɔtshœnœ. Mœ ki fœ 6œ adœke losu zœ zi tii á 6œ kœdji mœ.

⁴ «Ayuda para wusœ soro mœ pe dœ gbolo mœ ye, mbœrœ mœ gerœ lœ Yerusaleme ugurutœ azu ogo nœ mœ. ⁵ Endje wusœ mœ katshatsha. (Edœ endje kœyindœ nœ, endje pa adœke œmœ kœdœ anga Afarisayinœ á endje ro anga Ayuda dœ kœdonga Ndjaba dœ pe kœlisœ awa akwa nœ azœ waa. ⁶ Yé ngɔngɔ asœke, mœ sœ kœpa ngbanga mbœrœ á mœ za losu mœ ga pa anga o'o á Ndjaba pa lima fœ aata azœ. ⁷ Mara azu ndjokpa dœ bisha (12) lœ Israyele sœ kœdonga Ndjaba butshɔ dœ ɔlɔ dœ losu adœke œne wu œrœnœ asœmœ. Uu gbozu Agripa! Mangba o'onœ á mœ za losu mœ ga tœ nœ asœmœ dá Ayuda tœ meza pa mœ. ⁸ Ayuda, mbœrœ gadœ á 'e gbe adœke Ndjaba œ she azu á endje tshu lœ kuzu nene a?

⁹ «œmœ ndje lima, mœ sœ kœpakata azu adœke endje yiyindœ Yisu uzu Nazarete nene. ¹⁰ (Etenœ dá mœ mbœrœ lima lœ Yerusaleme. Agbozu tshapa anganga Ndjaba za awa fœ mœ yé mœ ko ayindœ Yisu ndjoro gu tœnœ ga lœ kánga. Yé œ kœsœ lima adœke endje wo endje ye, mœ sœ lima kœyindœ nœ. ¹¹ Mœ mbœrœ lima kɔ adœke endje wu œrœ kanga lœ Sinagoga, adœke endje katœ kœyindœrœ nœ endje ga ndœ Yisu ti ye. Tshelœ mœ fa lima ga tœ endje dœ mara adœke, mœ sœ lima kœza awa endje œrrr dje lœ ongbo á sœ lœ ingirinœ.»

Polo pandœ kœfatshalɔsu nœ ye

(Wu 6a tœ Akw 9.1-19; Mat 22.6-16)

¹² «Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ lima kœna ɔlɔ bale ga lœ Damaseke dœ mbeti á agbozu tshapa anganga Ndjaba su fœ mœ adœke œ za awa nœ kœmbœrœ œrœ fœ mœ. ¹³ Uu gbozu! Ti damba tœ ala awa, ndoo dœ midu, mœ wu ishiri owo á ropa ɔlɔ kœto 6a lafo kœjerœ ga pa mœ, dœ pe anga mœ á 'a sœ lima kœro tœ awanœ dœ endje. ¹⁴ 'A kœyo kɔ ga lœ osho, mœ kœdji tshama uzu kœ e mœ dœ o'o ama Ebre adœke: “Sawulo, Sawulo, mbœrœ gadœ á 6œ sœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ mœ a? Bœ sœ kœwu oyo tœ zœ 6ata yaburu á ayengɔ ye du wu ga lœ igi ye á sœ kœgbota she á tshe sœ kœvwaratœ ye tœ kœna manda ye.”

¹⁵ «Mœ kœyu adœke: “œfœ kœdœ dœ, Gbozu?” Gbozu kœpa adœke: “œmœ kœdœ Yisu, œmœ dá 6œ mbœrœ œrœ kanga fœ

mœ asœmœ. ¹⁶ Kashe alafo, œ ka dœ ada zœ! Wu, mœ wuta ga ndœ zœ mbœrœ kœfa 6œ tœ ayi akwa nœ mœ. Bœ dœ timu nœ mœ adœke 6œ pandœ nœ fœ azu mara á 6œ wu dœ mœ kpesheke dœ pe œneke á mœ kpa yisœ nœ fœ 6œ manda nœ. ¹⁷ Eðœ 6a ndœ Ayuda, œdœ 6a ndœ angbi azu, mœ gbœndœ zœ tœ osho kœ á mœ vwa 6œ tœnœ, ¹⁸ mbœrœ kœkœrœ ala endje, ndœ kœgi endje lœ ubu osho ga tœ ingbisho, mbœrœ endje vwaratœ endje tœ Satana yé œ na ga ndœ Ndjaba. Eðœ endje kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, mœ djerœndœ ekperœ nœ endje yé œ za osho kœsœ ugurutœ ayerœ azu nœ Ndjaba fœ endje.»

¹⁹ «Kœto tœ olonœ asœmœ, gbozu Agripa, mœ mbœrœ œneke kœ á tœ 6a ndœ Ndjaba á tshe yisœ nœ fœ mœ. ²⁰ Utshunœ, mœ tetœ kœmindœ nœ fœ azu tshalakpi Damaseke dœ Yerusaleme. Manda nœ, mœ mindœ nœ fœ azu tshelœ ogo Yuda kœ ndje dœ angbi azu. Mœ sœ kœpa fœ endje adœke endje fatshalœsu endje, œ na ga ndœ Ndjaba yé œ mbœrœ akwa á sœ kœma adœke endje fa adja tshalœsu endje ye. ²¹ Ádánœ á Ayuda tepa mœ 6a lœ Tepelo, á yindœ kœwœ mœ dœ mœ. ²² Kashe Ndjaba sœ kœgbœndœ mœ œrrr ga tœ kpesheke, yé mœ sœpe damba dœ soro mbœrœ kœpa œneke asœke fœ azu para kœkœ, fœ agbolo ndje fœ agbozu. Eneke á mœ sœ kœpandœ nœ asœke kœdœ kolœ œneke á aayi kœgbara o'o œdœ mbeti nœ Moyize pa lima ndœ nœ adœke œ wuta. ²³ Endje mi lima ndœ nœ adœke, Masiya œ wu oyo, yé œ tshu yeka á she lœ akuzu utshu azu kœ. Tshe mindœ o'o nœ Ndjaba á sœ bœta œlœ á za kœshe fœ Ayuda dœ pe angbi azu.»

²⁴ Polo sœpe damba kœpa ngbanga, á Festuse pa o'o dœ œgbœ adœke: «Iyi te lœ kumu zœ a! Eœrœnœ á 6œ wusœ nœ waa dá mbœrœtœ zœ asœke a!» ²⁵ Kashe Polo kœgi adœke: «Mœ sœsœ dœ iyi nene, gbozu Festuse, o'onœ á mœ sœ kœpa tœnœ kœdœ adja o'o, yé ádánœ sœ zœ. ²⁶ Gbozu Agripa dji o'onœ asœke, yé mœ li kœpa o'o 6a utshu ye dœ awa nene. Tshe wusœ o'onœ asœ bale bale kœ, gbambœnœ nene, œ mbœmbœrœtœ endje wutœnœ nene. ²⁷ Gbozu Agripa, 6œ yindœ o'o á aayi kœgbara o'o pa lima ye a? Mœ wusœ nœ adœke 6œ yindœ nœ.» ²⁸ Agripa kœpa fœ Polo adœke: «E sœpe teasho adœke 6œ fa gbetshelœ nœ mœ adœke mœ wuta uzu nœ Kristu!» ²⁹ Polo gi adœke: «Olo sœ ndœ, olo sœ lœ ingirincœ, mœ sœ kœ'e Ndjaba mbœrœ œbœ dœ pe azu para á endje sœ kœdji mœ kpesheke asœ adœke 'e wuta bœta mœ, kashe endje ii 'e dœ uwu ga tœnœ bœta mœ nene!»

³⁰ Gbozu Agripa kœafo awa bale dœ gbozu ongbo Festuse dœ Berenise, dœ pe

azu para á endje sœ lima kœtœmœ, ³¹ yé kœgitœ endje ga indirincœ, kœpa lœ ugurutœ endje adœke: «Uzunœ asœ mbœmbœrœ ekperœ á li adœke a wo she too a za she ga lœ kánga nene.» ³² Agripa kœpa fœ Festuse adœke: «Eðœ uzu asœ kœyoyœ lima ndœ nœ adœke gbozu Roma kœwa o'o nœ œne nene, dá a za má she ga shu ye.»

27

Kœvwa Polo ga lœ Roma

¹ Eðœ á endje gbe adœke 'a ro ga lœ Itali dœ egerœ agba, endje za Polo dœ pe anga aayi kánga fœ anga gbozu nœ aturugu bale á i'iri ye kœdœ Juliyuse, tshe kœdœ gbozu uguru ukpulu aturugu lœ ogo Roma á endje e endje adœke «ukpulu aturugu nœ egerœ gbozu.» ² 'A œ ga lœ egerœ agba á tœ 6a lœ Adramite á yindœ kœro kœka ga tœ mangu lœ ogo Azi. 'A ro lima tœ awanœ dœ Aristarke uzu Tesalonike lœ ogo Masedwane.

³ Osho kœrœ pa nœ, 'a ka lima 6a tœ Sidona, Juliyuse sœ kœmbœrœ œtshœrœ ga tœ Polo, á za awa fœ she kœna ndœ kœwu anganœ á endje kœto œrœ á tshe sœ dœ ogonœ fœ she. ⁴ Manda kœkatœ Sidona ti, 'a áafo, œ ro ndœ dœ tshiki lœ Shipre mbœrœ yugu sœ lima kœgi 'a ga ngbanœ. ⁵ 'A zu ungu kota ga tœ ama ungu ndœ dœ Silisi œdœ Pafili, yeka á 'a wuta ga lœ Mire lœ ogo Lisi. ⁶ 'Ba zœ, gbozu nœ aturugu wu anga egerœ agba á tœ 6a lœ Alekezandri, á sœ kœro ga lœ Itali, á ko 'a ga lœ nœ. ⁷ 'A mbœrœ lima olo ndjoro la ngu mbœrœ egerœ agba sœ lima kœkpa yima yima, yé 'a wu lima oyo á wuta lima ga lœ Kinide. 'Bata 'a lili kœna ndji ga zœ nene mbœrœ yugunœ á sœ kœndanga 'a, 'a fa dja ga lœ Salemonœ tœ osho á tshiki Krete ko 'a yiwa tœnœ tœ yugunœ. ⁸ Yé manda nœ, 'a mbœrœ oyo tœ 'a, á wuta ga tœ osho á i'irincœ kœdœ Etshe Mangu ndœ dœ ongbo Lase.

⁹ Kashe œndœ 'a di lima lœ ananœ waa, yé loko dopa nœ, awa adœke egerœ agba na ana gugu nene. Olo á Ayuda œ yo tshelœ ama endje ro lima ye*, á Polo kœpa fœ endje adœke: ¹⁰ «Anga mœ, mœ wu adœke ana asœ ngaanga dœ azœ. Anganœ ete, egerœ agba dœ pe œrœ kœ á sœ lœ nœ œ ndi, azœ ndje 'a tshu.» ¹¹ Kashe gbozu nœ aturugu vwaratœ ye kœdji Polo, yé á dji kolœ ayi kœkpa dœ egerœ agba dœ pe ayingœ egerœ agbanœ. ¹² 'Bata mangunœ gaga lima adœke endje sœ tœnœ dœ lœkœ nœ izi nene, ili azu yindœ nœ adœke œne ro. Endje yindœ kœro ga lœ Fenikise, anga mangu ogo Krete, á sœ ga tœ osho á œlœ œ li tœnœ.

Ndávuru yugu

* 27.9 27.9 Manda olo kœyotshelœma nœ Ayuda, kœna ana langu 'ka lima waa

¹³ Aya yugu to 6a aki á sœe kœena tœnœ, yé endje gbe adœeke œene li kœembœerœ œeneke á œene yindœ nœ. Endje gbota longonœ† yé œe afo kœero tœnœe kperœe tœe ama mangu tshiki Krete. ¹⁴ Kashe œendœence di teasho, ndavuru yugu á to ga pa gele ndo dœe osho á 6œ œe wuta tœnœe, 6a pa kaga tshiki á jerœ ga pa endje. ¹⁵ Yugunœe gi agba dœe 6gbœ ga manda nœ, awa adœeke 'a mbœerœe anga œerœe gugu nene yé 'a katœe nœe ti adœeke œe gi 'a. ¹⁶ Á ro to indiri aya tshiki bale á i'irinœe kœedœe Koda á sœe lima kœewandœe ata gbœgbœ yugunœe pa 'a, yé uvuru 'a kpa lima lœe nœe tœe kœeza aya agba kœeshe dœe azu. ¹⁷ Manda kœeti tœnœe ga lafo, endje ko ogboro uwu á du ga tœe egerœe agbanœe mbœerœe loko kœekakavwa nene. 'Bata awa kœeshi pa mindu dja ga tœe Libi sœe lima kœeza endje, endje geta egerœe mbáaya á endje du ga tœe egerœe agbanœe vwi ga la ngu, á tetœe kœena la ngu yima yima. ¹⁸ Osho kœrœ pa nœe, 6ata yugunœe sœepe lima kœevwi 'a dœe agbanœe, 'a tetœe kœeko ata gbarœe va ga la ngu. ¹⁹ Yé olo bisha manda nœe, aayi kœembœerœe akwa lœe egerœe agbanœe dœe tœe endje, te ndje tœe kœeko œerœe kote egerœe agbanœe va e. ²⁰ 'A kpa sœe lima kœewu 6œ too angerepe nene, manda olo ndjoro, yugu sœe kœena kolœe dœe agbœ, yé gbetsheleœe nœe soro kpa gugu lima lœe kumu 'a nene.

²¹ Azu á endje lœe lima lœene zizi œerœe nene manda olo ndjoro, yé Polo afo ugu-rutœe endje á pa adœeke: «'E wu, anga mœe, œedœe 'e kœedji lima o'o mœe, á 'a sœepe lœe Krete, gbarœe œedœe œerœe kote egerœe agba œe ndi má nene. ²² Kashe ngœngœ asœe, mœe sœe kœepa fœe 'e adœeke 'e ru lœsu 'e, uzu bale ugurutœe 'e œe tshu nene, kolœe egerœe agba dá ndi. ²³ Ndjaba nœe mœe á mœe mbœerœe akwa fœe she vwa anga andjelu fœe mœe dœe abutshœnœe asœe. ²⁴ Tshe pa fœe mœe adœeke: "Polo, awa zaza 6œe nene, œe li adœeke 6œe pa ngbanga utshu egerœe gbozu yeka. Ndjaba œe she azu para lœe egerœe agbanœe asœe mbœerœe 6tshœ lœsu nœe ye ga ndœe zœe." ²⁵ 'E ru lœsu 'e alaya, gbambœe nene, mœe za lœsu mœe ga tœe Ndjaba yé œerœe œe mbœerœeœe ye liaka œeneke á andjelu pandœe nœe fœe mœe asœemœe. ²⁶ Kashe egerœe agbanœe œe zatœe ye tœe ama 6shœ tœe ama anga tshiki bale.»

Egerœe agba li ungu

²⁷ Manda pœœœ bisha, egerœe yugunœe vwi 'a lima na tœnœe œerr ga la egerœe ungu á i'irinœe kœedœe Adriyatike. Kœendo dœe 6gbœ butsho, azu akwa tshelœe egerœe agba gbe adœeke 'a ndo dœe ama 6shœ ye. ²⁸ Endje du uwu ga tœe badja, á vwi ga la ngu ndœe kœewusœe dili ungunœe. Endje wu adœeke ungunœe li metere zazu bale dœe ndjokpa dœe amanceœe mindu dœe bisha. Yé endje gitœe

endje ga utshunœe, œe kpa vwi uwunœe, á wu adœeke œe sœe dœe metere zazu bisha dœe amanceœe mindu dœe votœ. ²⁹ Endje sœe lima dœe awa adœeke egerœe agbanœe zazatœe ye tœe badja nene. Mbœerœe tœnœe ataa, endje du longo vana ga tœe budunœe, á ko va ga la ngu, yé á sœe lima kœekate dœe lœsu endje ga lafo adœeke osho kœrœ.

³⁰ Bata aayi akwa yi lima ndœe kœekpa tœnœe, endje gi lima aya agba kœeshe dœe azu ga la ngu yé œe fara adœeke œene jerœe ga lœe nœe á kœedu longonœe ga utshu egerœe agbanœe. ³¹ Polo kœepa fœe gbozu nœe aturugu dœe pe aturugu adœeke: «œedœe azu asœe kœesœeœepe lœe egerœe agbanœe asœe nene, e'e, 'e sœepe dœe soro nene.» ³² Yeka á aturugu na, á wa tshelœe uwu tœe aya agbanœe, yé á ka tœnœe ti á te ga la ngu.

³³ Kœekate adœeke osho kœrœ, Polo kœeki ga tœe azu para adœeke endje zi œerœe. Tshe pa fœe endje adœeke: «'E wu, œe mbœerœe kpesheke pœœœ bisha á 'e sœe kœegugu dœe awa yugu yé á zizi anga œerœe bale nene asœe. ³⁴ Mœe sœe kœeki ga tœe 'e adœeke 'e zi œerœe, gbambœe nene, œe li adœeke 'e mbœerœe ataa yekane á kœeshe. Uzu bale ugurutœe 'e œe tshu nene.» ³⁵ Manda kœepa ataa, Polo za mapa, á gi mershe fœe Ndjaba tœe ala endje para, á tetœe kœezi tœnœe. ³⁶ Yeka á endje gbœ gbœgbœ á tetœe kœezi œene endje rœegonœe. ³⁷ 'A para lœe egerœe agbanœe 'a sœe lima azu kama bisha dœe zazu votœ dœe ndjokpa dœe amanceœe mindu dœe bale. ³⁸ Manda kœezirœe, uvu azu para su, yé endje tetœe kœeko ble va ga la ngu mbœerœe egerœe agbanœe kœelii nene.

³⁹ Manda kœekœrœ osho, aayi kœembœerœe akwa lœe egerœe agba wu adœeke œene ndo dœe 6shœ ye. Kashe endje wuwu lima sœe ogo mangunœe nene, 6ata á endje wu osho á ungu li ga lœe mindu, endje gbe kœepara awa kœeza agba ga tœe ama 6shœ 6a zœe. ⁴⁰ Endje wa uwu tœe longonœe á katœe nœe ti ga la egerœe ungunœe, endje vvara kayi œe jerœe ga la ngu. Manda nœe, endje du lœeba siriki ga utshunœe adœeke yugu kœembœerœe tœnœe á kœevwi egerœe agbanœe ga utshunœe yé œe tetœe kœena gutœnœe ga tœe ama 6shœ. ⁴¹ Kashe egerœe agbanœe shi pa mindu á sœe uguru gbœgbœ ungu bisha. Tshatshu egerœe agbanœe li lima ga lœe mindu, œe sœesœe lima kœeturutœe ye nene, yé gbœgbœ loko kavwa lima budunœe ye.

⁴² Aturugu kœewu adœeke egerœe agba sœe kœendi tœnœe, á gbe kœewo aayi kánga mbœerœe endje kœedœe ungu yeka á kœekpa nene. ⁴³ Kashe gbozu nœe aturugu yindœe kœeshe lima Polo, yé á pakata aturugunœe, yé á pa fœe azu neke á endje wusœe ungu adœeke endje i ga la nœe, œe dœe zutœnœe ga pa 6shœ.

† 27.13 27.13 Longo: œtœnœe kœedœe egerœe badja á endje za vwi ga la ngu yeka á mbœerœe adœeke egerœe agba kpa gitœe ye lœe kudu tœe ye nene

44 Anga endje zu dœ maɓaya too dœ agba ndindi egerœ agbance. Mara á azu para zu lima ungu dœ ɔtshɔ nœ dœ mœ.

28

Polo 6a lœ tshiki Malte

1 Manda kœshe 'a, 'a dji adœke i'iri tshik-
inœ asœ kœdœ Malte. 2 Ayengɔ ogonœ
mbœrœ ɔtshœrœ fœ 'a. Endje ngbɔ egerœ
owo, á e 'a para ga indirinœ, mbœrœ yavuru
sœ kœni tœnœ yé izi sœ waa. 3 Polo rɔ lima
agba yawo á za vwi ga ta wo, anga yakoro
wuta mbœrœ katsha owonœ, á de kane ye
á tœpe tœnœ. 4 Kœwu adœke yakoronœ de
kane Polo, ayengɔ ogonœ pa lœ tœ endje
adœke: «Adjapu, yakoshe asœ kœdœ ayi
kœwo azu, tshe tshɔ lœnœ la ngu, kashe ayi
kœwa ngbanga tshalafyo yiyindœ nœ adœke
tshe sœ dœ soro nene.» 5 Yé Polo vwi tshelœ
kane ye, yakoronœ te ga ta wo, kashe katsha
yakoronœ mbœmbœrœ she nene. 6 Anga
azunœ sœ lima kœkate kœwu mara á kat-
sha yakoronœ œ mbœrœ she too ndje tshe
gbɔ kukuku œ tshu, kashe endje ka œrrr
anga œrœ bale mbœmbœrœ nene. Endje
kœfa tshelœ o'o ama endje á kœpa adœke:
«Yakoshe asœ kœdœ anga ndjaba.»

7 Egerœ uzu bale ndo dœ osho á sœ
indirinœ á i'iri ye kœdœ Publiyuse, sœ lima
dœ osho kœsœ ndo dœ tshikinœ asœmœ
kpœtœmœ. Tshe za osho kœsœ fœ 'a dœ
ɔtshɔ lœsu yé 'a lo kpœtœmœ olo votɔ. 8 Aba
Publiyuse sœ lima dœ kœfa biwa œdœ pe
awa. Polo na kœwu she, á e Ndjaba tœ ayi
kœfanœ, á to kane ye ga pa ye ngbewo á
kœfa nœ ye kœka ye. 9 Manda nœ, anga
azu tshikinœ á endje sœ lima dœ kœfa, na
ga ndœ Polo ndœ kœgbɔ kœshe yé tshe she
endje ye. 10 Endje lisœ 'a lima waa, ɔlɔ á
'a jœrœ ga la ngu ndœ kœro tœnœ, endje to
œrœ kɔ á 'a sœ lima dœ ogonœ fœ 'a.

Kœto lœ tshiki Malte kœro ga lœ Roma

11 'A mbœrœ yapu votɔ lœ Malte, manda
nœ 'a ɔ ga lœ egerœ agba, á sœpe lima lœ
tshiki lœ izi á sœ 6a zœ. Tœnœ kœdœ lima
egerœ agba tshelœ Alekezandri á i'iri ye
kœdœ: «Ameya ndjaba.» 12 'A na œrrr yé œ
wuta 6a lakpi Sirakuse, yé 'a mbœrœ kpœtœ
olo votɔ. 13 Kœto kpœtœmœ, 'a afo kpœtœ,
'a za tshandiri mangunœ œ ro œrrr gbuu ga
lœ Rejio. Osho kœrɔ pa nœ, yugu to dja ga
mangba 'a yé á tagala 'a manda olo bisha á
'a wuta ga lœ Puzole. 14 Ba zœ, 'a gbɔ anga
ayindœ Yisu, á endje ki ga tœ 'a adœke 'a
mbœrœ dœ œne pœsɔ bale, yeka manda nœ
á 'a kœli ga lœ Roma. 15 Aaya lœ Yisu 6a
lœ Roma dji ndœ 'a, á na para tshatshu 'a,
á kate 'a 6a lœ zando Apiuse œdœ osho á
endje e «anda agene». Lœkɔ á Polo wu endje,
tshe gbɔ gbɔgbɔ, yé œ za mershe fœ Ndjaba.

Polo 6a lœ Roma

16 Kœyi kumu 'a ga lœ Roma, endje za
awa fœ Polo ndœ kœgbɔ anda nœ ye kœlo
tœnœ dœ pe turugu á tshe sœ kœza ala ye tœ
ye. 17 Manda olo votɔ, Polo kœvwa osho fœ
agbozu tshapa Ayuda ndœ kœngbɔtœ endje
ga tœ nœ. ɔlɔ á endje ngbɔtœ endje ga tœnœ,
Polo kœpa fœ endje adœke: «Alaya, mœ
mbœmbœrœ ekperœ ga tœ azu ogo nœ azœ
nene, too ga tœ o'o á aata azœ katœ nœ ti
fœ azœ nene, yeka á Ayuda nœ Yerusalemœ
tɔ meza pa mœ fœ azu nœ Roma asœ. 18
Endje yu osho œ yindœ kœkatœ mœ;
gbambancœ nene, endje gbɔgbɔ ekperœ bale
á mœ mbœrœ yeka á endje kœwa o'o ndœ
kœwo mœ nene. 19 Kashe Ayuda vwaratœ
endje ye, mœ sœsœ lima dœ anga œrœ
kœmbœrœ tœnœ nene, á mœ yondœ nœ
adœke gbozugu Roma kœwa ngbanga nœ
mœ. Kashe mœ sœsœ dœ gbetshelœ kœndi
ogo nœ azœ nene. 20 Mbœrœ tœnœ ataa á
mœ vwa osho ndœ 'e adœke a pa 'o mbœrœ
tœnœ kane. Adja upu adœke endje i kane
mœ mbœrœ uzu á azu Israyele sœ kœza lœsu
endje ga tœ ye.»

21 Endje gi fœ she adœke: «'A gbɔgbɔ anga
mbeti á to lœ Yuda mbœrœ o'o nœ zœ nene,
yé lœ uguruto alaya á endje na asœ, anga
bale á tshe na dœ ndœ trœrœ zœ too tshe pa
ekpe o'o mbœrœ 6œ gugu nene. 22 Kashe 'a
yindœ kœdji 6œ kœmindœ neke á 6œ na dœ
tœnœ mbœrœ osho kɔ, azu sœ kœvwaratœ
endje tœ awa nœ zœ á 6œ zatœ zœ ndœ
nœ.»

23 Endje kœdi mbulu dœ Polo, yé lœkœnœ,
endje kœna ndjoro ga lœ bingi nœ ye. Kœto
dœ amazi œrrr kpil, Polo sœ kolœ kœyisœ
'o tœ upu nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba fœ
endje kœto tœ mbeti nœ Moyize dœ pe œne
aayi kœgbara o'o mbœrœ kœma fœ endje
adœke endje yindœ Yisu. 24 Anga endje sœ
lima kœyindœ o'o á tshe sœ kœpa tœnœ,
kashe anga endje vwaratœ endje kœyindœ
nœ ye. 25 Kœgu endje tœ awa, endje sœ
lima kœdjitœ endje lœ tœ endje nene; á Polo
kpa kœpa ga pa nœ fœ endje adœke: «Tœnœ
kœdœ adja o'o nœ ɔtshɔ Ishiri á ayi kœgbara
o'o Isaya mi lima ndœ nœ fœ aata 'e adœke:
26 «Na ga ndœ azu asœmœ yé œ pa fœ endje
adœke:

'e dji dœ ɔtshɔnœ kashe 'e wusœ adancœ
nene,

'e mesho dœ ɔtshɔnœ kashe 'e wu dœ
ɔtshɔnœ nene.

27 Gbambancœ nene, lœsu azu asœ gbɔgbɔ;
endje be utu endje dœ pe ala endje ye,
mbœrœ endje yiyindœ kœwu œrœ nene,
yé œ yiyi ndje ndœ kœdji o'o nene,
endje yiyindœ kœfa lœsu endje fœ mœ dœ
Ndjaba nene.

Yé mœ she bala endje koto o?"»

²⁸ Polo kæpa fœ endje adœke: «'E wusœ nœ adœke, Ndjaba vwa kœshe fœ anga angbi azu; endje, endje dji bala zœ.»

[²⁹ Kœdji Polo ataa, Ayuda gitœ endje yé œ tetœ kœshara o'o ugurutœ endje dœ tœ endje.]

³⁰ Polo mbœrœ lima ungu bisha tshakudu anda dœ ngendja nœ ye dœ tœ ye, yé tshe sœ kæpa o'o dœ azu kœ á endje sœ lima kœna ga ndœ ye. ³¹ Tshe sœ lima kœmindœ Ogo gbozu nœ Ndjaba, kœyisœ o'o nœ Gbozu Yisu Kristu dœ awa nene, yé uzu bale kœpakata she gugu lima nene.

Mbeti á Polo sú fœ azu Roma Tshatshu o'o

Uzu á tshe sú mbetince asœke kœdœ Polo. Tshe sú fœ azu Ikrizia 6a lœ ogo Roma kœpa fœ endje adœke œne sœ dœ ogo kœro ga ndœ endje mbœrœ kœyisœ Ɔtsho O'o yekane á kœro ga tœ Espane manda nœ. Tshe su mbetince ndœ kœza kœru losu fœ ayindœ Yisu.

Djakata o'o á tshe su ala mbetince asœke kœdœ adœke: œdœ Ayuda œdœ angbi azu, endje para kœkœ kœdœ aayi kœmbœrœ ekperœ. Kashe œneke á sœ dœ Ɔtshœncœ kœdœ kœguma tshagurutœ endje dœ Ndjaba yé œrœ á guma tshaguru tœ azu dœ Ndjaba kœdœ kœyindœ i'iri Yisu.

Polo pa ndje o'o tœ upu nœ awa akwa œdœ pe Ɔtsho ishiri lœ akwa nœ Kristu. Tshe pa ndje ndœ mara á Ayuda vvaratœ endje tœ Yisu, á Ndjaba kœro awa fœ angbi azu kœgbo kœshe. Tshe pa ndje o'o tœ mara kœsœ nœ uzu nœ Kristu dœ ayancœ œdœ pe azu nœ Lita.

Mbetince kurutshelœtœ ye atake:

- Ali o'o (1.1-17)
- Uzu li ga lœ ekperœ kashe tshe li kœwuta lœncœ dœ gbœgbœ nœ ye dœ tœ ye nene (1.18-3.20)
- Kœshe á Ndjaba guma fœ azu (3.21-4.25)
- Tafo kœshe dœ awa nœ Yisu Kristu (5.1-8.38)
- Gbetshelœ nœ Ndjaba tœ upu nœ azu Israyele (9.1-11.36)
- Mara kœmbœrœtœ nœ azu nœ Kristu (12.1-15.13)
- Ndœngœbœ o'o (15.14-16.27)

Abala

¹ œmœ Polo, ayi akwa nœ Yisu Kristu mœ sœ kœsu mbetince asœke fœ 'e. Ndjaba e mœ mbœrœ kœdœ ayi avwa yé tshe ke mœ ndœ kœpandœ Ɔtsho O'o nœ ye.

² Ɔtsho O'onœ á Tshe pa lima ndœ nœ lœ awa nœ aayi kœgbara o'o ala œeyerœ Buku, ³ tœ upu nœ Gbolo nœ ye, á endje zu she 6ata uzu lœ uwu aata Davidi. ⁴ Á lœ awa nœ Ɔtsho ishiri, Ndjaba she lima she lœ akuzu. Tshe yi lima sœ nœ adœke, tshe kœdœ gbolœ nœ œne á tshe sœ dœ gbœgbœ waa. ⁵ Dœ awa nœ ye œdœ mbœrœ mokœ nœ ye dá Ndjaba ma Ɔtsho losu nœ ye ga ndœ mœ yeka á e mœ adœke mœ te ayi avwa nœ ye, dœ mœ gbara fœ angbi azu kœ adœke endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu Kristu, yé œ dji o'o ama ye. ⁶ E'e ndje, 'e lœ ugurutœ azuncœ asœmœ mbœrœ á Yisu Kristu e ndje 'e.

⁷ Ga ndœ 'e dœ azu Roma kœ, Ndjaba yindœ 'e yé tshe 'e 'e adœke 'e wuta ayerœ azu. Kaka adœke Aba azœ dœ Ndjaba œdœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu ma Ɔtsho losu nœ endje fœ 'e, yé œ za kœsœ gee fœ 'e.

Polo yindœ kœna kœwu ayindœ Kristu tshelœ Roma

⁸ Utshuncœ kœ, mœ donga Ndjaba nœ mœ lœ awa nœ Yisu Kristu mbœrœ 'e para kœkœ. Gbambance nene, tshapasho djigi sœ kœpa o'o tœ upu nœ kœyindœrœ nœ 'e. ⁹ Mœ kœsœ tœ kœyisœ Ɔtsho O'o nœ Gbolo nœ Ndjaba, mœ sœ kœmbœrœ akwa nœ Ndjaba dœ losu mœ bale. Yé tshe wusœ nœ adœke mœ sœ tœ kœpa adja o'o, adœke mœ sœ kœgbe dœ 'e lœ avwala nœ mœ. ¹⁰ Ɔbœ dœ Ɔbœ, mœ sœ kœki fœ Ndjaba adœke œdœ tshe kœyindœ nœ, tshe kœro awa fœ mœ dœ mœ wuta ga ndœ 'e. ¹¹ Gbambance nene, mœ sœ adja dœ ogo kœwutœ mœ dœ 'e yeka á gbœgbœ kœmbœrœ akwa nœ Ɔtsho ishiri kœmatœ ye lœ 'e adœke kœyindœrœ nœ 'e kœgerœ. ¹² Adja mœ yindœ kœna kœwutœ mœ dœ 'e mbœrœ a ngbœa gbetshelœ nœ azœ lœ kœyindœrœ á a sœ dœ tœncœ á kœza gbœgbœ fœ azœ kœ.

¹³ Aaya mœ, 'e wusœ nœ adœke mœ gbe tœ kœna ga ndœ 'e awa ndjoro kashe œerr ngœngœ asœke, awa kœkœro fœ mœ nene. Mœ yi lima ndœ nœ adœke ndœla akwa nœ mœ wuta ngbi ugurutœ 'e 6ata á wuta ndje ngbi ugurutœ anga angbi azu á endje wuwusœ Yisu nene. ¹⁴ Mœ sœ dœ kudá nœ azu kœ: azu á ala endje kœro* œdœ endjeneke á ala endje kœkœro nene, azu á endje sœ dœ kœwusœrœ dœ endjeneke á endje gugu dœ kœwusœrœ nene; ¹⁵ kudancœ asœmœ kœdœ kœna kœyisœ Ɔtsho O'o fœ endje. Atamœ, mœ yi ndje ndœ kœna 6a lœ Roma mbœrœ kœyisœ Ɔtsho O'onœ asœmœ fœ 'e.

Ɔtsho O'o kœdœ gbœgbœ nœ Ndjaba

¹⁶ Mœ sœsœ dœ tshula mbœrœ kœyisœ Ɔtsho O'o nene. Tœncœ kœdœ gbœgbœ nœ Ndjaba mbœrœ kœshe uzu kœ á tshe sœ dœ kœyindœrœ: Ayuda utshuncœ œdœ ndje angbi azu manda nœ. ¹⁷ Gbambance nene, Ɔtsho O'onœ asœ dá yisœ kœsœ ndjii nœ Ndjaba á uzu œ wuta ga tœ nœ lœ awa nœ kœyindœrœ. Mbœrœ endje sú 6ala Buku adœke: «Uzu neke á tshe wuta ndjii lœ awa nœ kœyindœrœ, tshe gbœ soro.»

Azu para kœkœ mbœrœ ekperœ

¹⁸ Ndjaba ma lima œkœ nœ ye kœto 6a lafo ga tœ ekperœ œdœ ga tœ azu kœ á endje sœ kœmbœrœ œrœ á sœsœ ndjii nene. Gbambance nene, ekperœncœ asœmœ sœ kœmbœrœ adœke endje za œerœ ku ala awa adja o'o. ¹⁹ Andaa, œneke á œ li adœke a wusœ nœ 6a ndœ Ndjaba sœ ngbi mbœrœ

* 1.14 1.14 Agreke kœdœ lima azu á ala endje kœro dœ londœ nœ Polo

azu kɔ. Ndjaba dɔe tɔe ye dɔ ma ngbi fɔe endje. ²⁰ Pe tɔe ali kɔembɔerɔe tshapashɔ, ɔerɔe ɔ Ndjaba mbɔerɔe sɔe kɔema gbɔgbɔ nɔe ye waa dɔe waa ɔedɔe ndje mara ye dɔe tɔe ye. Ataa, ɔata azu wuwusɔe nɔe nene adɔeke tshɔe kɔedɔe Ndjaba, endje gbɔ o'o ye. ²¹ Endje wusɔe Ndjaba kashe endje sɔesɔe kɔedonga she ɔata Ndjaba nene, ɔe sɔesɔe ndje kɔegi mershe fɔe she nene. Andaa gbetshelɔe nɔe endje ndi yɔe kɔewusɔerɔe nɔe endje sɔe kolɔe ubu osho. ²² Endje sɔe kɔepa adɔeke ɔene kɔedɔe azu nɔe kɔewusɔerɔe, andaa endje kɔedɔe aayi indi. ²³ Tɔe ɔesɔe kɔedonga Ndjaba ɔ tshɔe tshutshu nene, endje tɔetɔe kɔedonga ɔerɔe ɔ endje mbɔerɔe dɔe kane azu ɔ tshutshu, ɔata ayanu, agea too ayakoro.

²⁴ Mbɔerɔe tɔenɔe ataa dɔa Ndjaba katɔe endje ti kɔembɔerɔe ɔeneke ɔ endje gbe dɔe tɔenɔe, ɔ endje lɔe kɔedjatɔe endje lɔe ngbindirɔe yeka ɔ sɔe kɔegbɔ tshula. ²⁵ Endje ka ɔalima tɔe Ndjaba ti ɔe yi kolɔe ndɔe wala, endje sɔe kolɔe kɔedonga ɔerɔe ɔ Ndjaba mbɔerɔe. Kashe Ndjaba ɔ tshɔe mbɔerɔe lima ɔerɔe kɔ, endje yiyindɔe kɔedonga she nene. Ɛshe kɔedɔe Ndjaba mɔa ɔe li adɔeke azu donga she waa dɔe waa. Ame.

²⁶ Ɔdɔnɔe ɔ Ndjaba katɔe endje ti adɔeke endje za awa ɔerɔe ɔ endje gbɔ tshula manda nɔe dɔemɔe. Awo endje sɔesɔe kɔelo dɔe ayakoshe nene, kashe endje lo kolɔe dɔe ayashe anga endje. ²⁷ Ayakoshe mbɔerɔe ndje awa bale. Endje katɔe kɔelo dɔe ayashe, ɔe sɔe dɔe ogo anga endje dɔe ayakoshe, ɔ sɔe kɔelo dɔe endje. Endje mbɔerɔe ugurutɔe endje ɔerɔe ɔ gaga nene yɔe endje gbɔ ɔerɔe tshangba djingili nɔe endje.

²⁸ Ɔata ɔ endje vwaratɔe endje tɔe kɔewusɔe Ndjaba, Ndjaba katɔe endje ti adɔeke endje sɔepe lɔe indi kɔewusɔerɔe nɔe endje. Ataa, endje sɔe kɔembɔerɔe ɔerɔe ɔ li adɔeke endje mbɔerɔe nene. ²⁹ Endje su dɔe tshelɔe aka ɔerɔe ɔ sɔesɔe ndjii nene, dɔe ekperɔe, dɔe egerɔe lɔsu, kɔembɔerɔe anga endje dɔe ɔgbɔ ɔerɔe, endje sɔe dɔe uku, dɔe kɔewo azu, dɔe ɔebɔerɔe, afara, ɔedɔe pe ndje kɔepa wala, ³⁰ kɔepatɔe osho, ayingba Ndjaba, kɔegu osho, egerɔe kumu ɔedɔe pe kɔezatɔe endje. Endje sɔe kɔepara dɔe awa kɔ ndɔe kɔembɔerɔe ekperɔe, yɔe endje lilisɔe aayi kɔezu endje nene. ³¹ Endje gugu dɔe kɔewusɔerɔe nene, endje mbɔembɔerɔe ɔerɔe liaka ndɔema endje nene, endje sɔe dɔe ɔgbɔ lɔsu yɔe endje wuwu ndje oyo azu nene. ³² Endje wusɔe nɔe dɔe ɔtshɔnɔe adɔeke Ndjaba pa liya adɔeke: azu ɔ endje mbɔerɔe mara ɔerɔe ataa li dɔe kuzu. Kashe endje lɔe kolɔe kɔembɔerɔe ɔerɔe atake, yɔe ɔ sɔe ndje dɔe yanga azu ɔ endje lɔe kɔembɔerɔe mara ekperɔe ɔerɔe asɔemɔe.

2

Ndjaba ɔe wa ngbanga pa azu kɔ

¹ Endje wu oyo zɔe nene, ɔedɔe ɔerɔe kɔedɔe ɔedɔe, ɔ sɔe kɔewa ngbanga pa anga zɔe. Gbambanɔe nene, ɔerɔe kɔesɔe kɔewa ngbanga pa uzu, ɔerɔe sɔe ndje kɔewa o'o ga tɔe zɔe dɔe tɔe zɔe mbɔerɔe ɔerɔe sɔe ndje awa bale ɔedɔe ɔ ɔerɔe sɔe kɔewa ngbanga. ² Andaa a wusɔe nɔe adɔeke kɔewa ngbanga nɔe Ndjaba sɔe kɔembɔerɔerɔe ye lɔe adja o'o mbɔerɔe azu ɔ endje sɔe kɔembɔerɔe mara ɔerɔe ataa. ³ Yɔe ɔedɔe ɔ ɔerɔe sɔe kɔepa adɔeke azu sɔe kɔembɔerɔe ekperɔe, andaa ɔedɔe ndje ɔerɔe sɔe tɔe kɔembɔerɔe awa bale, ɔerɔe gbe adɔeke Ndjaba ɔe wa ngbanga pa zɔe nɔe zɔe nene a? ⁴ Ɔe sɔe kɔewu egerɔe ayo nɔe Ndjaba, dɔe ɔtshɔ lɔsu ndje dɔe ugu lɔsu nɔe ye ga ndɔe zɔe gbambanɔe a? Ɔe wuwusɔe nɔe nene adɔeke ayo nɔe Ndjaba sɔe kɔembɔerɔe adɔeke ɔerɔe fa lɔsu zɔe a? ⁵ Kashe mbɔerɔe ɔgbɔ lɔsu nɔe zɔe, dɔe gbɔkumu nɔe zɔe, ɔerɔe sɔe kɔepara adɔeke Ndjaba za egerɔe djofele fɔe ɔerɔe dɔe lɔkɔ ɔ tshɔe ma ɔkɔ ɔ ma kɔewa ngbanga nɔe ye ɔ sɔe ndjii. ⁶ Gbambanɔe nene, Ndjaba ɔe tɔe fɔe uzu dɔe uzu kɔeli dɔe ɔeneke ɔ tshɔe mbɔerɔe. ⁷ Ndjaba ɔe za soro ɔ ka nene fɔe azu neke ɔ endje sɔe kɔembɔerɔe ɔtshɔ akwa, ɔ sɔe dɔe kɔeru lɔsu, ɔ sɔe kɔepara awa kɔegbɔ mokɔ, kɔelisɔerɔe ɔedɔe pe ɔkɔ ɔ tshu nene. ⁸ Kashe azu ɔ endje vwaratɔe endje tɔe adja o'o ɔ tshapu kɔeza awa ɔerɔe ɔ sɔe ndjii, ɔkɔ ɔedɔe kɔeyiangbarɔe nɔe Ndjaba ɔe te ga pa endje. ⁹ Azu kɔ ɔ endje sɔe kɔembɔerɔe ekperɔe, ɔe wu kanga ɔedɔe egerɔe oyo: ɔedɔe Ayuda ɔedɔe ndje angbi Azu. ¹⁰ Kashe uzu kɔ ɔ tshɔe kɔesɔe kɔembɔerɔe ɔtshɔerɔe, Ndjaba ɔe za mokɔ, kɔelisɔerɔe ɔedɔe kɔesɔe gee fɔe she; Yuda utshunɔe ɔedɔe angbi uzu manda nɔe. ¹¹ Gbambanɔe nene, Ndjaba wuwu tshatshu uzu nene.

¹² Azu ɔ endje wuwusɔe awa akwa nene, ɔedɔe endje kɔetshu, awa akwa gugu dɔe ɔdɔa bale pa endje nene. Kashe endjeneke kɔ ɔ endje wusɔe awa akwa, ɔedɔe endje kɔembɔerɔe ekperɔe, Ndjaba ɔe wa ngbanga pa endje liaka awa akwa. ¹³ Gbambanɔe nene, azu ɔ endje dji awa akwa kolɔe ndɔe kɔedji tɔenɔe, endje sɔesɔe ndjii tɔe ala Ndjaba nene. Kashe endjeneke ɔ endje mbɔerɔerɔe endje lindɔe awa akwa, endje dɔa lɔe ndjii tɔe ala Ndjaba. ¹⁴ Lɔkɔ ɔ angbi azu ɔ endje wuwusɔe awa akwa nene kɔesɔe kɔembɔerɔerɔe endje lindɔe nɔe, ɔe sɔe kɔema ɔata ɔe sɔe lɔe endje andaa endje gugu dɔe tɔenɔe nene. ¹⁵ Atamɔe, ɔe sɔe kɔema ɔata endje sɔi awa akwanɔe ga tɔe lɔsu endje. Ɛdɔe endje kɔembɔerɔe ɔtshɔerɔe, ɔedɔe endje kɔembɔerɔe ndje ekperɔe; gbetshelɔe nɔe endje sɔe kɔeyisɔe nɔe fɔe endje kɔ ɔedɔe ndje ɔeneke ɔ sɔe tɔe lɔsu endje ɔ sɔe kɔewa ngbanga too kɔepa o'o tshapa endje. ¹⁶ Kɔkɔ asɔeke ɔe wuta bala ngbi dɔe lɔkɔ ɔ Ndjaba ɔe wa ngbanga pa kɔembɔerɔerɔe lɔe ubunɔe nɔe azu lɔe awa nɔe Yisu Kristu. Asɔe kɔedɔe Ɔtshɔ

O'oncē á mœc sœc tœc kœpandœc nœc.

Sharapu nœc azu Israyele

¹⁷ Kashe œbœc á 6œc dœc Yuda, á 6œc ka ga pa awa akwa á sœc tœc kœdu okoro zœc mbœrcœ Ndjaba nœc zœc, ¹⁸ œbœc á 6œc wusœc gbetshelœc nœc ye, œbœc á awa akwa nœc ye yisœc œrcœ fœc 6œc adœke 6œc wusœc kœke œrcœ á sœc dœc otshœncœ, ¹⁹ œbœc á 6œc gbe adœke 6œc kœdœc ayi kœgbota aayibula, ingbisho mbœrcœ azu á endje sœc lœc ubu osho, ²⁰ œbœc, 6œc gbe adœke 6œc kœdœc ayi kœmbœrcœc ala fœc azu á endje wuwusœc œrcœ nene œdœc amba azu. Bata á 6œc wusœc awa akwa á dœc ada kœwusœrcœc œdœc adja o'o. ²¹ Œbœc á 6œc kœdœc ayi kœyisœrcœc fœc azu, mbœrcœc gadœc á 6œc scœsœc kœyisœc œrcœc fœc 6œc dœc tœc zœc nene a? Bœc sœc kœyisœc œrcœc adœke: Zizi angba nene, yé mbœrcœc gadœc á 6œc sœc kœzi angba a? ²² Bœc sœc kœpakata kœlo dœc awo azu, mbœrcœc gadœc á 6œc lo dœc awo azu a? Bœc sœc kœtshene andjaba, yé mbœrcœc gadœc á 6œc kpa zi angba œrcœc tshelœc anda kœdonga dœc andjaba a? ²³ Bœc sœc kœdu okoro zœc adœke 6œc wusœc awa akwa, kashe 6œc scœsœc kœlisœc i'iri Ndjaba nene dœc kœmbœrcœc œrcœc á sœc kœndi awa akwa. ²⁴ Gbambancœ nene, endje sũ bala Buku nœc Ndjaba adœke: «Angbi azu œc gu œsœc Ndjaba kolœc manda 'e.»

²⁵ Ádá gaza sœc tœncœc œdœc 6œc kœsœc kœmbœrcœcœc zœc lindœc awa akwa. Ká 6œc kœsœcœc kœmbœrcœcœc zœc lindœc awa akwa nene, 6œc li ndje dœc uzu á tshe wawa gaza nene. ²⁶ Œdœc angbi uzu á tshe wawa gaza nene kœsœc kœmbœrcœcœc ye lindœc awa akwa, endje wu ndje she 6ata uzu á tshe wa gaza. ²⁷ Uzu á tshe wawa gaza nene, á tshe kœsœc kœmbœrcœcœc ye lindœc awa akwa, tshe wa ngbanga pa zœc; œbœc á 6œc wa gaza, á sœc dœc awa akwa kashe á scœsœc kœmbœrcœcœc zœc lindœc nœc nene. ²⁸ Œ dœdœdœc œneke á a wu 6a ushu dá mbœrcœc uzu tœc Yuda nene, œc dœdœdœc ndje shœrcœwa uku gaza nœc œkœ dá mbœrcœc gaza nene. ²⁹ Kashe adja Yuda kœdœc tsheneke á tshe dœc Yuda 6a tœc lœsu ye. Adja gaza kœdœc œncœc lœsu uzu, œneke á to lœc Ishiri kashe œc toto lœc mbeti nœc awa akwa nene. Mara uzu ataa, kolœc Ndjaba dá donga she kashe azu nene.

3

Uzu bale á tshe sœc ndjii gugu nene

¹ Atamœc, Ayuda ropa angbi azu dœc gadœc? Otshœrcœc nœc kœwa gaza kœdœc gadœc e? ² Adjapu, otshœrcœncœc sœc waa kashe œneke á ropa nœc kœ otshuncœc kœdœc adœke Ndjaba za lima o'o ama ye fœc Ayuda. ³ Atamœc, œdœc anga Ayudancœc kœvwaratœc endje tœc kœyindœc o'o ama Ndjaba, œc mbœrcœc adœke Ndjaba kpa gbe dœc o'o ama ye á tshe pa nene a? ⁴ Œc sœc atamœc nene. A wusœc

œneke: Ndjaba sœc kœpa adja o'o kashe uzu tshapasho kœdœc ayi wala. Bata endje sũ bala Buku nœc Ndjaba adœke:

«Œc li adœke azu para kœkœ wusœc nœc adœke 6œc sœc ndjii lœc o'o ama zœc, yé œdœc endje kœœtœ meza pa zœc 6œc te dœc ngbanga nene.»

⁵ Kashe œdœc kœmbœrcœc œrcœc nœc azœc á scœsœc ndjii nene kœsœc kœma adœke Ndjaba sœc ndjii, atamœc a pa koto o? Mœc sœc kœyutœc mœc 6ata uzu kœc œc yutœc ye: «Ndjaba scœsœc ndjii nene yeka á za djofele fœc azœc asœcmœc a?» Mœc sœc kœpa o'o asœc 6ata azu. ⁶ Bale nene! Gbambancœc nene, œdœc Ndjaba kœsœsœcœc ndjii nene, kotoo á tshe wa ngbanga pa tshapasho a?

⁷ Kashe œc kœsœc adœke kœpa wala nœc mœc ma adja o'o nœc Ndjaba ngbi mbœrcœc moko nœc ye, ataa mbœrcœc gadœc á tshe kpa wa ngbanga ga tœc mœc 6ata uzu kœmbœrcœcœc ekperœc a? ⁸ Yé mbœrcœcœc gadœc a tete má lima tœc kœmbœrcœcœc ekperœc œrrr yeka á kœwuta ga tœc otshœrcœc nene, 6ata anga aayi wala lœc kœmindœc nœc fœc azœc nene a? Azuncœc alcœmœc œc yo dœc ngbanga nœc Ndjaba 6ata œc li dœc endje.

Uzu bale scœsœc ndjii nene

⁹ Atamœc o'o gadœc dá a kpa kœpa a? Azœc dœc Ayuda, a ropa angbi azu dœc gadœc e? Bale nene. Mœc yisœc nœc ngbi fœc 'e adœke, œdœc Ayuda œdœc angbi azu ndje, endje kœc kœdœc akanga nœc ekperœc. ¹⁰ Bata endje sũ bala Buku nœc Ndjaba adœke:

«Uzu á tshe sœc ndjii gugu, amba anga bale gugu nene.»

¹¹ Uzu kœwusœc tshelœc kata o'o gugu, uzu bale kœpara awa Ndjaba gugu nene.

¹² Azu para kœkœc fa tshaangba endje fœc Ndjaba,

endje djingili awa.

Uzu kœmbœrcœcœc otshœrcœc gugu,

amba uzu bale nene.

¹³ Tshadœngœrcœc endje sœc 6ata udu á kœrcœc.

Tima endje sœc tœc kœfara dœc azu,

kongwa ama endje sũ dœc girishi yakoro.

¹⁴ O'o kœdarandœc azu dá su pete dœc tshelœc ama endje

œdœc pe ushu o'o.

¹⁵ Endje sœc gbœgbœcœc endje ndœc kœwo azu.

¹⁶ Endje sœc kœndi azu œdœc kœmbœrcœcœc œrcœc kanga fœc endje.

¹⁷ Endje wuwusœc awa nœc kœsœcœc gee nene.

¹⁸ Endje sœc kœlisœcœc Ndjaba nene.

¹⁹ Andaa a wusœc nœc adœke, o'o á awa akwa pa, œc sœc kœpa tœncœcœc fœc azu á endje sœc tshakudu awa akwa adœke azu vu ama endje yé tshapasho djigi wu adœke œne gbœc o'o utshu Ndjaba. ²⁰ Ádancœc á 6a utshu Ndjaba, uzu bale scœsœcœc ndjii lœc awa nœc akwa nene. Gbambancœcœc nene, awa akwa sœc

kolœ tœ kœma foe azu adœke endje mbœerœ ekperœ.

Mara á Ndjaba œ she dœ azu

²¹ Ngongo asœke, Ndjaba yisœ mara á tshe mbœerœ adœke azu wuta ndjii foe azœ yé œ doédœ lœ awa nœ kœna manda awa akwa nene. Kashe awa akwa œdœ aayi kœgbara o'o dá sœ kœpa o'o tœ upu nœ. ²² Ndjaba mbœerœ adœke azu kœ á endje sœ dœ kœyindœerœ ga ndœ Yisu Kristu wuta ndjii. Tshe mbœerœ atamœ mbœerœ azu kœkœ sœ awa bale. ²³ Azu para kœkœ mbœerœ ekperœ yé endje lili kœli ga lœ mokœ nœ Ndjaba nene. ²⁴ Kashe Ndjaba yisœ otshœ lsu nœ ye foe endje á mbœerœ adœke endje wuta ndjii gbambanœ. Tshe mbœerœ adœke lœ awa nœ Yisu Kristu endje she lœ ekperœ ye. ²⁵ Ndjaba vwa Yisu Kristu adœke tshe tshu yeka á indji ye kœdjutœ ekperœ nœ azu, lœ awa nœ kœyindœerœ mbœerœ kœma œerœ á sœ ndjii. Ndjaba mbœerœ ataa tœ kœma adœke ekperœ á azu mbœerœ lima œne kpa gbe dœ tœnœ nene. ²⁶ Mbœerœ Ndjaba lœ ugu lsu nœ ye, yindœ kœma foe azu adœke œne kœdœ ayi kœmbœerœ œerœ á sœ ndjii. Tshe sœ kœma kœsœ ndjii nœ ye ngongo asœ adœke azu á endje sœ dœ kœyindœerœ ga ndœ Yisu wuta Ndjii tœ ala œne.

²⁷ Atamœ, adja œdœ dá li kœdu okoro ye a? Uzu bale nene. Mbœerœ gadœ? Akwa nœ awa akwa a? Bale nene, kashe kolœ dœ i'iri kœyindœerœ. ²⁸ Azu wuwuta ndjii mbœerœ kœmbœerœ endje liaka akwa nœ awa akwa nene, kashe kolœ mbœerœ kœsœ dœ kœyindœerœ. ²⁹ A gbe kane. Ndjaba kœdœ kolœ Ndjaba nœ Ayuda a? Tshe doédœ Ndjaba nœ angbi azu nene a? Tshe kœdœ ndje Ndjaba nœ angbi azu. ³⁰ Gbambanœ nene, Ndjaba sœ tshébale á sœ kœmbœerœ adœke Ayuda œdœ pe angbi azu wuta ndjii lœ awa nœ kœyindœerœ. ³¹ Yé бата a sœ dœ kœyindœerœ, œ li adœke a wu awa akwa gbambanœ a? Œ sœsœ atamœ nene. Kashe a za awa akwa ga tœ adja œsœ awa akwa.

4

Kœyindœerœ nœ Abrayamo

¹ O'o gadœ dá a kpa pa tœ ata azœ dœ Abrayamo бата uzu a? Œrœ gadœ dá tshe gbœ a? ² Œdœ tshe kœwuta lima ndjii utshu Ndjaba mbœerœ akwa, tshe li kœdu okoro ye. Kashe tshe lili lima kœdu okoro ye utshu Ndjaba nene. ³ Gbambanœ nene, endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Abrayamo sœ lima dœ kœyindœerœ ga ndœ Ndjaba, yé mbœerœ kœyindœerœ nœ ye, Ndjaba wu she tœ ala ye ndjii.» ⁴ Ayi akwa gbœ ngendja tshangba akwa á tshe mbœerœ, gbozu nœ ye œ ko ngendja foe she gbambanœ nene. Tshe ko foe she mbœerœ akwa á tshe mbœerœ. ⁵ Kashe œdœ uzu kœsœsœ kœmbœerœ akwa

nene, á kœsœ dœ kœyindœerœ ga ndœ Ndjaba á tshe sœ kœmbœerœ adœke ekpe azu wuta ndjii tœ ala œne, Ndjaba œ wu she ndjii tœ ala ye mbœerœ kœyindœerœ nœ ye. ⁶ Mbœerœ tœnœ dá Davidi sœ kœdonga kœlisœtœ nœ uzu á Ndjaba wu she ndjii tœ ala ye kashe œ doédœ lœ kumu akwa nœ ye nene. Endje su ala Buku nœ Ndjaba adœke: ⁷ «Yanga nœ azu á Ndjaba djerœndœ ekperœ nœ endje yé á gi pa endje ye.

⁸ Yanga nœ uzu á Ghozu ghegbe dœ ekperœ nœ ye nene.»

⁹ Yanganœ asœmœ sœ kolœ mbœerœ Ayuda a? Bale nene. Yanganœ sœ ndje mbœerœ angbi azu, gbambanœ nene a sœ kœpa adœke: «Ndjaba wu lima Abrayamo ndjii tœ ala ye mbœerœ tshe sœ lima dœ kœyindœerœ ga ndœ ye.» ¹⁰ Kashe lœkœ gadœ dá œerœnœ asœke wuta lima a? Œ sœ lima utshunœ adœke Abrayamo wa gaza too manda kœwa gaza? Œ sœsœ lima manda kœwa gaza nene kashe utshu kœwa gaza. ¹¹ Gazanœ yi lima sœ nœ adœke tshe gbœ ambárá, yé œ wuta ndjii tœ ala Ndjaba lœ kumu kœyindœerœ nœ ye. Mbœerœ œtœnœ ataa, Abrayamo wuta aba azu á endje sœ dœ kœyindœerœ, á endje wawa gaza nene á Ndjaba sœ ndje kœwu endje бата ndjii tœ ala ye. ¹² Œshe kœdœ ndje aba aayi kœwa gaza, œ yindœ kœpa adœke, kolœ endjeneke á endje za lsu endje ga pa kœ wa gaza, kashe ndje endjeneke á endje sœ kœna tœ awa nœ kœyindœerœ nœ aba azœ dœ Abrayamo utshu adœke tshe wa gaza.

Azu œ gbœ œerœ á Ndjaba pa tœnœ manda kœyindœerœ

¹³ Ndjaba pa lima foe Abrayamo dœ aatanœ adœke endje gbœ tshapashœnœ asœke djigi бата œerœ nœ endje. Tshe papa lima o'o asœ foe Abrayamo mbœerœ á tshe sœ lima kœmbœerœtœ ye liaka awa akwa nene, kashe mbœerœ á tshe sœ lima ndjii tœ ala ye lœ awa nœ kœyindœerœ. ¹⁴ Œdœ Ndjaba kœsœ má kœtœ œerœ á tshe pa lima tœnœ kolœ foe azu á endje lœ kœmbœerœtœ endje lindœ awa akwa, atamœ ádá kœyindœerœ gugu nene, yé ádá œerœnœ á tshe pa tœnœ gugu ndje nene. ¹⁵ Gbambanœ nene, awa akwa sœ kœmbœerœ adœke ókœ nœ Ndjaba te ga pa azu. Kashe osho á awa akwa gugu tœnœ nene, awa kœvwaratœ azu tœ awa akwa gugu bale nene.

¹⁶ Ataa, azu œ gbœ œerœ á Ndjaba pa tœnœ mbœerœ kœyindœerœ adœke œ dœ kœtorœ á tshe to gbambanœ, á ádanœ sœ zœ mbœerœ aata Abrayamo para. Œ doédœ kolœ mbœerœ endjeneke á endje sœ kœna manda awa akwa nene, kashe ndje mbœerœ azu á endje sœ dœ kœyindœerœ бата Abrayamo. Abrayamo kœdœ aba azœ

para kɔkɔ. ¹⁷ Bata á endje sù ala Buku adœke: «Mœ za 6œ kœsœ tœ ata ukpulu azu ogo.» Tshe kœdœ ata azœ 6a utshu Ndjaba á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, tsheneke á tshe sœ kœshe azu lœ kuzu yé á sœ kœmbœrœ adœke œneke á gugu nene sœ zœ.

¹⁸ Abrayamo sœ lima dœ kœyindœrœ dœ pe kœza lœsu ye ga pa Ndjaba. Andaa, gbetshelœ kɔ ka lima ye yeka á tshe kpa wuta lima ata ukpulu azu ogonœ, liaka o'o á endje sù adœke: aata zœ œ ngba atake. ¹⁹ Abrayamo ndo lima dœ ngbugu ga pa œrœ noé kama bale (100), kashe tshe mœmo lima lœ kœyindœrœ nœ ye nene. Tshe wu lima sœ nœ adœke œne mœ, yé awo œne dœ Sara kœdœ lima ayi mara. ²⁰ Tshe sœsœ lima dœ sharapu tœ œrœ á Ndjaba pa lima tœnœ fœ she nene. Kashe kœyindœrœ nœ ye ga ndœ Ndjaba za lima gbœgbɔ fœ she yé tshe donga lima Ndjaba. ²¹ Tshe wu lima sœ nœ adœke œneke á ndjaba pa tœnœ, tshe sœ dœ gbœgbɔ nœ kœmbœrœ tœnœ. ²² Ádãncœ á Ndjaba wu lima she ndjii tœ ala ye dœmœ.

²³ Andaa, o'o á endje sù ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Ndjaba wu Abrayamo Ndjii tœ ala ye», endje sùsú kolœ mbœrœ œshe dœ kuti ye nene, ²⁴ kashe endje sù ndje mbœrœ azœ á Ndjaba sœ kœwu ndje azœ 6ata azu á endje sœ ndjii mbœrœ kœyindœrœ nœ azœ ga ndœ tsheneke á tshe she Gbozu nœ azœ dœ Yisu lœ akuzu. ²⁵ Œshe á endje wo she mbœrœ ekperœ nœ azœ, á Ndjaba she she lœ akuzu adœke tshe mbœrœ a wuta ndjii.

5

Ndjaba guma tshagurutœ ye dœ azu

¹ Bata á Ndjaba wu azœ ndjii mbœrœ kœyindœrœ, a sœ dœ kœsœ gee ugurutœ azœ dœ Ndjaba lœ awa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu. ² Yisu á a sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye dá kœrɔ awa adœke a wusœ ɔtshɔ lœsuncœ á Ndjaba sœ dœ tœnœ ga ndœ azœ. A sœ dœ yanga mbœrœ ɔtshɔ lœsuncœ asœmœ yekane á kœza lœsu azœ ga tœ kœli ga lœ mokɔ nœ Ndjaba. ³ Ga pa nœ, ata lœ œrœ kanga nœ azœ gbaa, a sœ ndje dœ yanga mbœrœ a wusœ nœ adœke œrœ kanga œ za kœru lœsu fœ azœ; ⁴ kœru lœsu œ to gbœgbɔ adœke a ropa œgbɔ œrœ á na ga ndœ azœ, kœropa œgbɔ œrœ á ro ga ndœ azœ œ mbœrœ adœke a kɔ lœsu azœ ga tœ œrœ á Ndjaba pa lima tœnœ fœ azœ. ⁵ Yé tshangba kœko lœsu azœ ga tœ Ndjaba œ sœ gbambancœ nene, mbœrœ á tshe yisœ kœyindœsho ga ndœ azœ lœ awa nœ ɔtshɔ Ishiri á tshe za she fœ azœ.

⁶ Gbambancœ nene, œbɔ á a gugu lima damba dœ gbœgbɔ nene, dœ lœkɔ á Ndjaba guma, Kristu tshu lima lœ kumu aayi kœmbœrœ ekperœ. ⁷ Œ sœ tœ œgbancœ waa

kœyindœ nœ adœke uzu á tshe sœ ndjii tshu. Anga uzu œ yi ete ndœ nœ adœke œne tshu mbœrœ ɔtshɔ uzu. ⁸ Kashe Ndjaba ma kœyindœsho nœ ye ga ndœ azœ. A dœ lima aayi kœmbœrœ ekperœ yé Kristu tshu mbœrœ azœ. ⁹ Yé 6ata ngongɔ asœ, 6ata indji ye mbœrœ adœke a wuta ndjii tœ ala Ndjaba, œ ma adja adœke tshe she bala azœ lœ awa nœ ye lœ ókɔ nœ Ndjaba. ¹⁰ Gbambancœ nene, a dœ lima utshuncœ ay-ingba Ndjaba, kashe Ndjaba guma tshaguru tœ ye dœ azœ lœ awa nœ kuzu Gbolo nœ ye. Asœke ma adja adœke Ndjaba œ she bala azœ lœ awa soro nœ Gbolo nœ ye. ¹¹ Ga pa nœ ngongɔ asœke, a sœ kœdu okoro azœ mbœrœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu á lœ awa nœ ye dá Ndjaba guma tshagurutœ ye dœ azœ.

Adamo œdœ Yisu Kristu

¹² Ekperœ li lima ga pa tshapashɔ mangba uzu bale, á tshe kœdœ Adamo. Yé ekperœnœ mbœrœ adœke azu tshu kuzu. Yé kuzu te ga pa azu kɔ mbœrœ azu kɔ mbœrœ ekperœ. ¹³ Ekperœ sœ lima pa tshapashɔ zœ utshuncœ adœke Ndjaba za awa akwa. Kashe Ndjaba gbege lima dœ ekperœ nene mbœrœ awa akwa gugu lima nene. ¹⁴ Andaa, kœto tœ Adamo œrrr ga tœ Moyize, kuzu sœ lima tœ kœwo azu zœ. Yé azu á endje mbœmbœrœ lima ekperœ 6ata Adamo mbœrœ nene tshu ndje lima.

Adamo kœdœ lima ishiri uzu á sœ adœke tshe na manda nœ. ¹⁵ Kashe ɔtshɔ lœsu á Ndjaba za fœ azœ ropa ekperœ á Adamo mbœrœ ye. Ekperœ nœ uzu bale za kuzu ga pa azu para kɔkɔ. Kashe ɔtshɔ lœsu á Ndjaba to gbambancœ lœ awa nœ uzu bale, Yisu Kristu na ga pa azu para kɔkɔ. ¹⁶ ɔtshɔ lœsu nœ Ndjaba lili dœ ekperœ á uzu bale mbœrœ nene. Gbambancœ nene, mbœrœ ekperœ nœ uzu bale, Ndjaba wa œgbɔ ngbanga ga pa azu para kɔkɔ. Kashe mbœrœ ekperœ ndjoro, ɔtshɔ lœsu á ndjaba to gbambancœ mbœrœ adœke azu para kɔkɔ wuta lœ ngbanga. ¹⁷ Gbambancœ nene, mbœrœ uzu bale, lœ awa ekperœ nœ ye bale á kuzu na ga pa azu para kɔkɔ; awa bale lœ awa nœ Yisu Kristu bale, azu á ɔtshɔ lœsu nœ Ndjaba œ tu ga pa endje œ sœ bala dœ soro yé endje œ wuta ndjii gbambancœ.

¹⁸ Bata ekperœ nœ Adamo bale gbota ngbanga ga pa azu para kɔkɔ, akwa nœ kœsœ ndjii nœ uzu bale mbœrœ adœke azu para kɔkɔ wuta ndjii tœ ala Ndjaba, yé œ sœ dœ soro. ¹⁹ Bata azu para kɔkɔ wuta aayi kœmbœrœ ekperœ lœ kumu uzu bale, awa bale ndje azu para kɔkɔ wuta ndjii mbœrœ uzu bale á tshe dji o'o ama Ndjaba.

²⁰ Awa akwa wuta lima yé ekperœ wuta lima ndjoro, kashe tœ osho á ekperœ wuta ndjoro, ɔtshɔ lœsu nœ Ndjaba kpa gerœ

køeropa noe. ²¹ Yé бата екперø søe lima døe gbøgbø ndøe køwo azu, awa bale øtshø løsu noe Ndjaba søe døe gbøgbø tøe køeshe azu adøeke øe to azøe na tønøe ndøe soro á ka nene løe awa noe Gbozu noe azøe døe Yisu Kristu.

6

Kuzu too soro løe Yisu Kristu

¹ Atamøe, a kpa pa koto o? A løpe koløe kømbøerø екперø yekane á Ndjaba køema øtshø løsu waa ga ndøe azøe a? ² Bale nene. Løe kumu екперø, a søe lima бата akuzu, yé kotoo yeka a kpa søepe køembøerø екперø a? ³ Yé a wusøe noe adøeke a gbø batisimu køema adøeke a ngbøbatøe azøe awa bale løe kuzu noe Yisu Kristu. ⁴ Batisimu noe azøe má adøeke, a tshu yé endje shi azøe awa bale døe she, adøeke бата gbøgbø mokø noe Aba dá she Kristu løe akuzu, azøe ndje a wuta døe tafa soro.

⁵ Gbambanøe nene, бата á a ngbøbatøe azøe bale, á kuzu noe azøe li døe ønøe ye, a ngbøbá bala ndje tøe azøe døe she døe Kristu løe køeshe løe akuzu noe ye. ⁶ A wusøe noe døe øtshønøe adøeke, Ndjaba wo ongboro uzu noe azøe awa bale døe Kristu pa Kurushi adøeke økø noe екперø ndi yekane a kpa køedøedøe akanga noe екперø nene. ⁷ Gbambanøe nene, uzu køetshu, tshe kpa døedøe kanga noe екперø nene. ⁸ Kashe ødøe a køetshu awa bale døe Kristu, a søe døe køeyindøerø adøeke a søe ndje bala døe soro awa bale døe she. ⁹ Mbøerøe a wusøe noe adøeke Ndjaba she Kristu løe akuzu, tshe kpa tshu bale nene yé kuzu kpa søesøe døe gbøgbø pa ye nene. ¹⁰ Gbambanøe nene, tshe tshu lima awa bale ngbewo mbøerøe екперø øe ka, yé tshe kpa tshu nene. Ngøngø asøeke, tshe søe døe soro mbøerøe Ndjaba. ¹¹ E'e ndje awa bale, 'e wutøe 'e adøeke 'e tshu ndje tøe upu noe екперø yé ngøngø asøeke 'e søe døe soro mbøerøe Ndjaba løe awa noe Yisu Kristu.

¹² Kaka adøeke екперø kpa søesøe døe gbøgbø bale pa økø 'e á tshu nene. Adja 'e kpa mbøembøerøe ogo køeza awa ekpe gbetsheløe noe økø nene. ¹³ Adja 'e kpa koko øerøe kote 'e ga tøe akwa noe екперø бата øerøe køembøerøe døe екперø nene. Kashe 'e zatøe 'e føe Ndjaba бата azu á endje to løe kuzu á kwa ga løe soro, 'e kotøe 'e djigi ga tøe akwa noe ye бата øerøe mbøerøe akwa á søe ndjii. ¹⁴ Gbambanøe nene, екперø kpa li tøe køesøe tøe gbozu pa 'e nene mbøerøe 'e kpa søesøe tshakudu awa akwa nene, kashe 'e søe tshakudu øtshø løsu noe Ndjaba.

A mbøerøe øerøe á søe ndjii

¹⁵ Ataa, a kpa pa koto o? A mbøerøe екперø mbøerøe a søesøe tshakudu awa akwa nene, kashe a søe tshakudu øtshø løsu a? Bale nene. ¹⁶ E wusøe noe døe øtshønøe

adøeke øedøe 'e køezatøe 'e tøe akanga noe uzu bale ndøe køedji she, 'e wuta akanga noe uzunøe á 'e søe køedji she. (Eðøe екперøe, øe to uzu ga løe kuzu; øedøe køedji o'o, øe to uzu na tønøe ga tøe awa noe øerøe á søe ndjii. ¹⁷ A gi mershe føe Ndjaba mbøerøe lima utshunøe, 'e køedøe akanga noe екперøe, kashe ngøngø asøeke 'e dji køeyisøerøe á endje yisøe noe føe 'e yé 'e yindøe noe døe løsu 'e bale. ¹⁸ E kpa døedøe akanga noe екперøe nene, kashe 'e wuta akanga noe øerøe á søe ndjii. ¹⁹ Mara køepa o'o noe møe søe mbøerøe køeza awa føe 'e køedji tsheløe kata o'o á møe søe køepa tønøe. Utshunøe lima, 'e zatøe 'e djigi ndøe køembøerøe øerøe tshula øedøe pe екперøe á fa lima 'e tøe azu køeyiangba Ndjaba. Awa bale øe li adøeke 'e zatøe 'e ngøngø asøeke бата akanga noe køembøerøe øerøe á søe ndjii á søe køembøerøe adøeke azu wuta yerøe.

²⁰ Økø á 'e døe lima akanga noe екперøe, øerøe bale á tovworogbo 'e lima ndøe køembøerøe øerøe á søe ndjii gugu nene. ²¹ Leyø gadøe dá 'e ko lima løenøe a? Kpøesheke tshula tshangbanøe zaza 'e nene a? (Eøe tshangba noe køedøe kuzu. ²² Kashe ngøngø asøeke 'e kpa døedøe akanga noe екперøe nene, 'e wuta akanga noe Ndjaba. Atamøe 'e zu leyø á søe køembøerøe adøeke 'e wuta yerøe, gbambanøe nene, øerøe tshangba noe køedøe soro á ka nene. ²³ Gbambanøe nene, øerøe tshangba екперøe køedøe kuzu, kashe øerøe á Ndjaba øe to gbambanøe køedøe soro á ka nene løe awa noe Gbozu noe azøe døe Yisu Kristu.

7

Awa akwa kpa gugu døe gbøgbø pa azu noe Kristu nene.

¹ Aaya, e'e á 'e wusøe awa akwa, 'e wusøe noe adøeke awa akwa søe døe gbøgbø pa azøe døe azu koløe døe økø á a søe døe soro. ² Bata tøe awo uzu, awa akwa pa adøeke øedøe yakoshe køetshutshu nene, yashenøe lili køepara anga angbi yakoshe nene. (E køesøe adøeke yakoshe tshu yeka á yashe totøe øe wuta tshakudu awa akwa asøemøe. ³ (E køesøe adøeke yakoshe søepe døe soro á tshe katøe ye ti á kpa para anga angbi yakoshe, endje pa adøeke tshe mbøerøe angba budu. Kashe akønøe køetshu dá tshe wuta tshakudu awa akwanøe. Á tshe køepara anga angbi yakoshe, endje pa adøeke tshe mbøerøe angba døe yakoshenøe asøemøe nene.

⁴ Aaya, øe søe ndje awa bale mbøerøe 'e. Bata á Kristu tshu lima, 'e tshu awa bale døe she yé awa akwa kpa søesøe døe gbøgbø pa 'e nene. Ngøngø asøeke, 'e ngbøbatøe 'e døe Kristu á Ndjaba shø she løe akuzu asøemøe. Atamøe øe li adøeke a zu leyø føe Ndjaba. ⁵ Mbøerøe løkø á a søepe lima løe økø, ekpe

gbetshelœ lœ awa nœ awa akwa sœ lima kœmbœrœ akwa lœ undu azœ djigi adœke a zu leyœ fœ kuzu. ⁶ Kashe ngœngœ asœke, a kpa dœdœ akanga nœ awa akwa nene, a wuta ɓata azu á endje tshu ɓalima tœ upu nœ awa akwa. Ataa, a kpa mbœmbœrœ akwa fœ Ndjaba dœ kœro manda ongboro mbeti nene, kashe a mbœrœ akwa fœ Ndjaba dœ tafo awa kwa nœ Ishiri.

Akwa nœ awa akwa.

⁷ Atamœ a kpa pa koto o? Awa akwa kœdœ ekperœ a? Ɛ sœ ataa bale nene. Kashe awa akwa dá yisœ ekperœ fœ mœ. Ataa, mœ wu má ndje lima œsœ egerœ ɓsu nene œdœ awa akwa kœpa fœ mœ nene adœke: «sœsœ dœ egerœ ɓsu nene.» ⁸ Yé mbœrœ awa akwa, ekperœ za awa fœ mœ kœza ɓsu mœ ga tœ tshelœ aka egerœ ɓsu kœ lœ awa nœ awa o'o. Gbambanœ nene, œdœ awa akwa kœgugu nene, ekperœ tshu ye. ⁹ Utshunœ lima adœke awa akwa wuta, mœ sœ lima dœ soro. Yé œœ á awa o'o na, ekperœ gbœ soro, ¹⁰ yeka á e kuzu ga pa mœ. Ataa, awa akwa á li má lima adœke œ za soro fœ mœ, œ kpa e kuzu ga pa mœ. ¹¹ Gbambanœ nene, ekperœ gbœ awa kœfara mœ lœ awa nœ awa o'o yé, lœ awa nœ ye, œ za kuzu ga pa mœ.

¹² Atamœ, awa akwa sœ yerœ yé awa o'o sœ yerœ, ndjii œdœ pe dœ ɔtshœnœ. ¹³ Ataa ɔtshœ li kœwo uzu a? Ɛ sœ ataa bale nene. Kashe ekperœ dá wo mœ, œtœnœ dá matœ ye ngbii. Tshœ za œrœ á sœ dœ ɔtshœnœ á fa tœ kuzu. Ɛ yindœ kœpa adœke, ekperœ sœ kœmatœ ye tœ egerœnœ kœropœnœ dœ tœ ye.

Uzu kœdœ kanga nœ ekperœ

¹⁴ A wusœ nœ adœke awa akwa kœdœ ishiri kashe œmœ kœdœ uzu nœ œkœ, endje ka mœ ɓata kanga nœ ekperœ. ¹⁵ Mœ wuwusœ ádá œrœ á mœ sœ kœmbœrœ tœnœ nene. Ɛrœ á mœ gbe kœmbœrœ tœnœ, mœ sœsœ kœmbœrœ œtœnœ nene yé œneke á mœ sœ kœyianga nœ, mœ sœ kœmbœrœ œtœnœ. ¹⁶ Andaa œdœ œneke á mœ yiyindœ nœ nene, mœ kœsœ kœmbœrœ œtœnœ, mœ sœ awa bale dœ awa akwa yé mœ yindœ nœ adœke awa akwa sœ dœ ɔtshœnœ. ¹⁷ Ɛ dœdœ mœ dá sœ kœmbœrœ ataa nene, kashe ekperœ á sœ lœ mœ. ¹⁸ Gbambanœ nene, mœ wusœ nœ adœke lœ mœ - mœ yindœ kœpa adœke lœ œkœ mœ - ɔtshœnœ sœsœ lœ mœ nene: kœgbe kœmbœrœ ɔtshœnœ sœ zœ kashe kœza ga tœ akwa gugu nene, ¹⁹ mbœrœ ɔtshœnœ á mœ gbe dœ tœnœ, mœ sœsœ kœmbœrœ tœnœ nene, yé ekperœ á mœ gbege dœ tœnœ nene, mœ sœ kœmbœrœ tœnœ. ²⁰ Andaa, œdœ mœ kœsœ kœmbœrœ œrœ á mœ gbege dœ tœnœ nene, œ dœdœ mœ dá sœ

kœmbœrœ tœnœ nene, kashe ekperœ á sœ lœ mœ.

²¹ Mœ sœ kœgbo awa akwa asœke: œmœ á mœ sœ kœyindœ kœmbœrœ ɔtshœnœ, mœ sœ kolœ dœ gbœgbœ ndœ kœmbœrœ ekperœ. ²² Gbambanœ nene, ɓa tœ ɓsu mœ, mœ sœ dœ yanga awa akwa nœ Ndjaba, ²³ kashe ɓa lœ undu mœ, mœ sœ kœwu angbi awa akwa á sœ kœnga koshe dœ awa akwa neke á kœwusœrœ nœ mœ yindœ nœ yé œ i mœ ɓata kanga nœ ekperœ á sœ lœ mœ. ²⁴ Ɛmœ kœdœ adja ayi oyo! Ɛdœ dá vvara mœ lœ œkœ á sœ kœwvi mœ ga lœ kuzu asœke a? ²⁵ A gi mershe fœ Ndjaba lœ awa nœ Yisu Kristu, Gbozu nœ azœ!

Ataa, mœ sœ kanga nœ awa akwa nœ Ndjaba lœ awa kœwusœrœ nœ mœ, kashe ɓata uzu, mœ kœdœ kanga nœ awa akwa nœ ekperœ.

8

Soro á to ɓa ndœ Ndjaba

¹ Ataa, ngœngœ asœke Ndjaba kpa wa œgbœ ngbanga ga tœ azu á endje ngbœatœ endje dœ Yisu Kristu nene. ² Gbambanœ nene, awa akwa nœ Ishiri á za soro lœ Yisu Kristu, vvara ɓœ lœ awa akwa nœ ekperœ œdœ pe œnœ kuzu. ³ Awa akwa lili kœvwara uzu lœ ekperœ nene, mbœrœ awa akwa nœ œkœ sœ kœmbœrœ adœke œ sœ dœ gbœgbœ nene. Kashe Ndjaba dá mbœrœ œtœnœ. Ndjaba vwa adja Gbolo nœ ye kœna ga pa œshœ ɓata azœ dœ azu kœmbœrœ ekperœ, yé tshœ wo gbœgbœ nœ ekperœ lœ œkœ. ⁴ Tshœ mbœrœ adœke a wuta azu nœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii ɓata œneke á awa akwa yindœ nœ. Gbambanœ nene, a kpa sœsœpe dœ ogo kœmbœrœ œrœ nœ œkœ nene kashe a za awa á Ɔtshœ Ishiri yisœ nœ fœ azœ.

⁵ Gbambanœ nene, azu á œkœ kœdœ gbozu ga pa endje, endje sœ kœpara œrœ á œkœ endje sœ dœ ogonœ. Kashe endjeneke á Ishiri kœdœ Gbozu pa endje, endje para œrœ á Ishiri yindœ nœ. ⁶ Uzu á tshœ sœ kœpara œrœ á œkœ ye sœ dœ ogonœ, sœ kœpara awa kuzu. Kashe tsheneke á tshœ sœ kœpara œrœ á Ishiri yindœ nœ, za awa soro œdœ pe awa kœsœ gee. ⁷ Gbambanœ nene, endjeneke á endje sœ kœpara awa œrœ á œkœ endje sœ dœ ogonœ, kœdœ ayingba Ndjaba. Endje sœsœ kœmbœrœ œtœ endje lindœ awa akwa nœ Ndjaba nene yé endje sœsœ ndje dœ gbœgbœ kœro manda nœ nene. ⁸ Azu neke á endje para œrœ á œkœ endje sœ dœ ogonœ, endje ga tœ ala Ndjaba nene.

⁹ Kashe e'e, 'e kpa nana manda œrœ á œkœ sœ dœ ogonœ nene, kashe 'e para awa Ishiri nœ Ndjaba mbœrœ á tshœ sœ lœ 'e. Uzu á Ishiri nœ Kristu sœsœ lœ ye nene, tshœ dœdœ uzu nœ Kristu nene. ¹⁰ Ɛdœ Kristu kœsœ lœ 'e, œkœ 'e tshu tœ upu nœ

ekperce, kashe Ishiri kœdœ soro 'e adœke 'e wuta ndjii tœ ala Ndjaba. ¹¹ Yé œdœ Ishiri nœ tsheneke á tshe she Yisu lœ akuzu kœsœ lœ 'e, tsheneke á tshe she Yisu lœ akuzu œ za bala ndje soro fœ œko 'e á tshu lœ awa nœ Ishiri á tshe sœ lœ 'e.

¹² Atamœ aaya, a sœ dœ kudá pa azœ. Kashe œ dœdœ kudá nœ kœpara awa ndœ kœna manda ogo nœ œko azœ nene. ¹³ Gbambanœ nene, œ kœsœ adœke 'e na manda ogo nœ œko 'e, 'e tshu. Kashe œ kœsœ adœke 'e wo ogo nœ œko 'e dœ gbœgbœ nœ Ishiri, 'e she. ¹⁴ Mbœrœ azu neke á Ishiri nœ Ndjaba sœ kœyisœ awa fœ endje, kœdœ agbolo nœ Ndjaba. ¹⁵ Yé Ishirinœ á Ndjaba za she fœ 'e asœmœ, mbœmbœrœ adœke 'e dœ akanga yé 'e sœ dœ awa nene; kashe tshe mbœrœ adœke 'e te agbolo nœ Ndjaba yé tshe za awa fœ azœ ndœ kœ'e Ndjaba adœke: «Abal!» ¹⁶ Ishiri nœ Ndjaba sœ kœpa dœ tœ ye lœ gbetshelœ nœ azœ adœke azœ kœdœ agbolo nœ Ndjaba. ¹⁷ Yé bata agbolo nœ Ndjaba, a gbœ ndje œrœ manda Ndjaba. A gbœ awa bale dœ Kristu; gbambanœ nene, œ kœsœ adœke a wu oyo awa bale dœ Kristu, a sœ ndje bala dœ she awa bale lœ moko nœ ye.

Mokœ á agbolo nœ Ndjaba œ wu

¹⁸ Mœ wusœ nœ adœke mokœ nœ Ndjaba á agbolo nœ ye œ wu bala ropa oyonœ á a sœ kœwu tœnœ ngœngœ asœke ye. ¹⁹ Erœ kœ á Ndjaba mbœrœ sœ kœkate dœ lœsu ga lafo adœke œne wu œlœnœ á tshe ma moko nœ agbolo nœ ye. ²⁰ Gbambanœ nene, œrœnœ kœ œ yo ga tshakudu tshagbozu nœ gbœgbœ á adánœ gugu nene, œ sœsœ mbœrœ á œrœnœ yindœ nœ nene kashe mbœrœ á Ndjaba yindœ nœ ataa. Kashe œrœnœ kœ lœsu endje ga tœ Ndjaba. ²¹ E yindœ kœpa adœke œrœ á ndjaba mbœrœ sœ kœkate kœwuta œlœ bale tshakudu gbœgbœ kœndirœ á sœ kœtepa œrœnœ tœ akanga, yé œ gbœ kœvwara osho œdœ mokœ nœ agbolo nœ ye. ²² A wusœ nœ adœke œrœ kœ á Ndjaba mbœrœ sœ ngœngœ asœke kœwu oyo mara á yashe œ wu dœ lœkœ kœzu gbolo. ²³ E dœdœ kolœ œrœ á Ndjaba mbœrœ nene. E dœ ndje azœ á a gbœ Ishiri bata ali tshakala kœrœnœ nœ Ndjaba, a sœ ndje kœwu oyo tœ lœsu azœ kœkate adœke Ndjaba fa azœ tœ agbolo nœ ye yé œ vwara azœ djigi. ²⁴ Gbambanœ nene, a she lima kolœ lœ awa nœ kœza lœsu azœ ga ndœ Ndjaba, Kashe a kœsœ kœwu œrœ á a za lœsu azœ ga pa nœ, œ kpa dœdœ kœza lœsu ga pa œrœ nene. Uzu dœ dá za lœsu ye ga tœ œrœ á tshe wu a? ²⁵ Kashe œ kœsœ adœke a za lœsu azœ ga tœ œrœ á a wuwu damba nene, œ li adœke a kate dœ kœru lœsu.

²⁶ Ga pa nœ dœmœ, Ishiri œ ti kane azœ lœ kœmœ nœ azœ mbœrœ a wuwusœtœ azœ

tœ kœza avwala fœ Ndjaba bata á li nene. Kashe Ishiri dœ tœ ye œ za avwala mbœrœ azœ fœ Ndjaba dœ mara á uzu œ li kœza œtœnœ nene. ²⁷ Yé Ndjaba á tshe wusœ lœsu azœ dœ azu kœ, tshe wusœ œneke á Ishiri yindœ kœyu she tœnœ ye. Gbambanœ nene, Ishiri sœ kœza avwala nœ ye mbœrœ ayerœ azu liaka gbetshelœ nœ Ndjaba.

²⁸ A wusœ nœ adœke Ndjaba mbœrœ adœke œrœ kœ sœ dœ œtshœnœ mbœrœ azu á endje yindœ ye, á tshe e endje liaka œneke á tshe guma lima utshunœ. ²⁹ Gbambanœ nene, Ndjaba ke endje utshunœ, á wa adœke endje li dœ ishiri Gbolo nœ ye á tshe kœdœ eya nœ aaya ndjoro. ³⁰ Azunœ á Ndjaba wa o'o mbœrœ endje utshunœ asœmœ, tshe e ndje endje; endjeneke á tshe e endje, tshe mbœrœ adœke endje wuta ndjii yé endjeneke á tshe mbœrœ adœke endje wuta ndjii, tshe mbœrœ adœke endje sœ lœ moko nœ ye.

Kœyindœsho nœ Ndjaba

³¹ Ataa, a kpa pa koto o? E dœ Ndjaba kœsœ mbœrœ azœ, œdœ dá yangba azœ a? ³² Ndjaba vwawwara lima tœ ye tœ kœza Gbolo nœ ye tshebale fœ azœ nene, kashe tshe za lima she mbœrœ azœ para kœkœ. Bata á tshe za Gbolo nœ ye tshebale fœ azœ, œrœ gadœ dá tshe kpa duru azœ tœnœ a? ³³ E dœ dá tœ meza pa azu á Ndjaba ke endje a? Uzu bale nene. Gbambanœ nene, Ndjaba mbœrœ adœke endje wuta ndjii. ³⁴ E dœ dá wa œgbœ ngbanga pa endje a? Uzu bale nene! Gbambanœ nene, Yisu Kristu tshu œ she lœ kuzu yé œ sœ ga tœ kuni Ndjaba; á sœ kœza avwala tœ upu nœ azœ. ³⁵ E dœ dá li kœkurutshelœ azœ dœ kœyindœsho nœ Kristu a? E dœ œrœ kanga, œdœ awa, œdœ kœwu œrœ kanga, œdœ ogo, œdœ oyo œrœ tshapashœ, œdœ œrœ á yindœ kœndi soro œdœ pe ugu kamba a? Erœ bale nene! ³⁶ Gbambanœ nene, endje sú adœke:

«œlœ dœ œlœ endje para awa nœ kœwo 'a lœ kumu sœ;
endje wu 'a bata apata á endje na kœwo endje.»

³⁷ Kashe lœ œrœnœ kœ asœke, a wuta kœropa nœ kolœ dœ gbœgbœ nœ Ndjaba á tshe yi ndœ azœ. ³⁸ Gbambanœ nene, mœ wu adja sœ nœ adœke: œdœ kuzu œdœ ndje soro, œdœ aandjelu œdœ ndje ekpe ishiri, œdœ kpesheke œdœ 6a mbatsha, œdœ gbœgbœ, ³⁹ œdœ gbœgbœ 6a lafo, œdœ ndje 6a budu œshœ, œdœ anga œrœ á Ndjaba mbœrœ, œrœ bale nene œ li kœkurutshelœ azœ dœ kœyindœsho nœ Ndjaba, á matœ ye lœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu gugu nene.

9

Ndjaba ke azu Israyele

¹ Æneke á mœe sœe kœpa fœe 'e kœdœe adja o'o. Gbambanœe nene, mœe kœdœe uzu nœe Kristu; mœe sœesœe kœpa wala nene, gbetshelœe nœe mœe sœe kœpa tœe upu nœe mœe lœe awa nœe Ɔtsho Ishiri. ² Lœsu mœe su dœe egerœe oyo yé œe sœe kœka mœe ɔlœe dœe ɔlœe. ³ Mœe sœe má kœyindœe nœe adœeke Ndjaba darandœe mœe yé œe kurutshelœe mœe dœe Kristu lœe kumu aaya mœe dœe Ayuda á endje zu mœe dœe endje lœe mara bale. ⁴ Endje kœdœe azu Israyele, á Ndjaba ke lima endje adœeke endje dœe agbolo nœe œene á yi lima sœe moko nœe ye fœe endje. Tshe guma lima ayo dœe endje, œe za lima awa akwa nœe ye fœe endje yé œe yi lima sœe mara á endje li kœdonga dœe she fœe endje. Tshe pa lima tœe œerœe fœe endje. ⁵ Endje kœdœe aata azœe. Kristu wuta uzu yé endje zu she lœe mara nœe endje. Tshe ropa œerœe kœ. Æshe kœdœe Ndjaba á endje donga she waa dœe waa. Ame!

⁶ Andaa, o'o á Ndjaba katœe nœe lima fœe endje sœesœe gbambanœe nene. Kashe œe dœédœe azu Israyele para kœkœe dá dœe azu Israyele nene. ⁷ Ugurutœe aata Abrayamo kœ, anga endje dœédœe agbolo nœe ye nene. Mbœerœe tœenœe dá Ndjaba pa liya adœeke: «Agbolo á mœe pa tœe endje fœe 6œe, endje to lœe Izaka.» ⁸ Æ má adœeke: œe dœédœe agbolo nœe ɔkœe dá dœe agbolo nœe Ndjaba nene. Kashe kotœe agbolo á Abrayamo zu lima endje li-aka o'o á Ndjaba pa tœenœe dá dœe adja agbolo nœe ye. ⁹ Ndjaba ka lima tœe o'o fœe Abrayamo adœeke: «Ngbugu manda nœe, mœe kwa bala tœe mœe ga ndœe zœe kolœe dœe olonœe asœeke, yé awo zœe dœe Sara œe zu gbolo yakoshe.»

¹⁰ Æ dœédœe kolœe asœemœe nene, kashe Rebeka gbœe ndje lima nguzu ameya á aba endje bale kœdœe ata azœe dœe Izaka. ¹¹⁻¹² Andaa, utshu kœezu endje, damba endje wuwu lima sœe tshelœe kata ekperœe dœe ɔtshœerœe nene, Ndjaba pa lima fœe Rebeka adœeke: «Ɔgbœe gbolonœe œe dœe kanga nœe inginœe.» Tshe pa lima atamœe mbœerœe kœma adœeke œene ke liaka gbetshelœe nœe œene. Tshe para kolœe endjeneke á tshe e endje, tshe wuwu akwa nœe endje nene. ¹³ Endje su 6ala Buku nœe Ndjaba adœeke: «Mœe yindœe Yakobo yé mœe yiangba Esawu.»

¹⁴ Ataa á kpa pa koto o? Ndjaba sœesœe ndjii nene a? Bale nene! ¹⁵ Ndjaba pa lima fœe Moyize adœeke: «Mœe wu oyo uzu á mœe yindœe kœewu oyo ye, yé mœe má ɔtshœe lœsu ga tœe uzu á mœe yindœe kœema ɔtshœe lœsu ga tœe ye.» ¹⁶ Æ yindœe kœepa adœeke ɔtshœe lœsu nœe Ndjaba sœesœe mbœerœe œeneke á azu yindœe nœe too ndje mbœerœe gbœgbœe nœe azu nene, kashe œe sœe kolœe mbœerœe á tshe wu oyo uzu dœe tœe ye. ¹⁷ Endje su lima adœeke Ndjaba pa fœe gbozugo Ezipito adœeke: «Mœe za 6œe tœe 6ata gbozu mbœerœe kœema gbœgbœe nœe mœe á azu tshapashœe djigi kœewu moko nœe mœe.» ¹⁸ Ætœenœe ataa dá Ndjaba kœyindœe

nœe yekane á tshe wu oyo uzu; yé tshe kœeyi ndje ndœe nœe, tshe mbœerœe adœeke uzu sœe dœe gbœkumu.

Ókœe œedœe lœsu kœewu oyo nœe Ndjaba

¹⁹ Anganœe uzu œe yu mœe adœeke: «Æ kœesœe ataa, œe mbœerœe kotoo á Ndjaba œe gbagbara azœe dœe azu a? Ka œedœe dá li kœewarœe ye tœe œerœe á tshe yindœe kœembœerœe tœenœe a?»

²⁰ Kashe 6œe kœdœe œedœe yekane á vwarœe zœe tœe upu nœe Ndjaba a? Ædœe dá wu 6alima lœsú kœeyu uzu á tshe mbœerœe she adœeke: «Mbœerœe gade á 6œe mbœerœe mœe atake a?»

²¹ Ayi kœembœerœe lœsú lili kœembœerœe œeneke á tshe yindœe nœe dœe 6tœe nœe ye nene a? Tshe li kœea 6tœe: œe mbœerœe anganœe dœe ɔgbœe lœsú yé œe mbœerœe ndje anganœe dœe amba lœsú. Æ sœesœe ataa nene a?

²² A wusœe nœe adœeke Ndjaba yi lima ndœe kœema ókœe nœe ye œedœe pe gbœgbœe nœe ye. Kashe tshe sœe lima dœe ugu lœsu mbœerœe azu á li lima adœeke endje gbœe djofele, á endje li lima dœe kuzu. ²³ Tshe mbœerœe ataa, mbœerœe kœeyisœe egerœe moko nœe ye ga ndœe uzu á tshe wu oyo endje yé á ke endje lima utshunœe á guma endje kœeli ga lœe moko nœe ye.

²⁴ Azœe kœdœe azunœe á tshe e endje asœemœe, azœe á tshe e azœe ko ugurutœe Ayuda nene kashe ugurutœe angbi ázu ndje. ²⁵ Tœenœe kœdœe o'o ama Ndjaba á Oze su lima adœeke: «Azu ogo á endje dœédœe azu nœe mœe nene, mœe e endje bala azu nœe mœe;

yé angbi azu á mœe yiya lima ndœe endje nene, mœe yindœe endje waa.

²⁶ Ba tœe osho á endje pa lima fœe endje adœeke:

“E dœédœe azu nœe mœe nene”,

6a zœe asœemœe, endje e endje agbolo nœe Ndjaba nœe soro.»

²⁷ Isaya gbara ndje lima atake tœe upu nœe azu Israyele:

«Ædœe azu Israyele kœengba ndje 6ata mindu tshatœe ama kota gbaa,

kolœe udu endje teasho dá she.

²⁸ Gbambanœe nene, œeneke á Ndjaba pa tœenœe,

tshe mbœerœe adœeke œe mbœerœetœe endje djigi œedœe gbara pa ɔshœe.»

²⁹ Kolœe Isaya kpa pa ndje lima utshunœe adœeke:

«Ædœe Gbozu nœe gbœgbœe kœe kœekaka lima tœe anga aata azœe ti fœe azœe nene,

dá a wuta má ndje 6ata azu ongbo Sodomo, a lili má 6ata azu ongbo Gomora.»

Azu Israyele œedœe kœeshe lœe awa nœe kœyindœerœe

³⁰ Atamœe á kpa pa kotoo? A pa adœeke: azu neke á endje dœédœe Ayuda nene yé á papara awa adœeke œene wuta ndjii tœe ala Ndjaba nene, Ndjaba mbœerœe adœeke endje wuta ndjii tœe ala œene mbœerœe kœeyindœerœe.

³¹ Andaa, azu Israyele para lima awa adœke œne wuta ndjii tœ ala Ndjaba lœ awa nœ kœmbœrœtœ endje liaka awa akwa kashe endje wuwuta lima ndjii nene. ³² Mbœrœ gade e? Ádánœ kœdœ adœke endje gbegbe lima kœsœ dœ kœyindœrœ nene kashe endje za lima losu endje ga pa akwa nœ endje. Endje za ada endje tœ badja á sœ kœko endje vesho. ³³ Endje su ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«E dji, mœ za badja tœ 6a lakpi Siyona, œtœnœ kœdœ badja á azu œ ko ada endje tœ tœnœ á ko endje vesho.

Kashe uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, tshe gbœ tshula nene.»

10

Ayuda dœ angbi azu sœ dœ Gbozu bale

¹ Aaya, œrœ á mœ yindœ nœ dœ losu mœ bale, yé á sœ kœza avwala nœ mœ fœ Ndjaba tœnœ kœdœ adœke tshe she Ayuda. ² Gbambancœ nene, mœ wusœ nœ adœke endje sœ dœ egerœ ogo kœmbœrœ akwa nœ Ndjaba kashe endje wuwusœ awa kœmbœrœ tœnœ dœ œtshœnœ nene. ³ Endje wuwusœ mara á Ndjaba mbœrœ adœke uzu wuta ndjii tœ ala ye nene. Endje para kœwuta ndjii dœ awa nœ endje dœ tœ endje. Mbœrœ tœnœ atamœ, endje zazatœ endje fœ Ndjaba yeka á tshe kœmbœrœ adœke endje wuta ndjii nene. ⁴ Gbambancœ nene, Kristu mbœrœ œneke kœ á li má adœke awa akwa mbœrœ yekane á endjeneke kœ á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye kœwuta ndjii tœ ala Ndjaba.

Uzu kœ á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu, tshe she

⁵ E dji o'o á Moyize sú tœ upu nœ kœsœ ndjii á tœ lœ awa akwa: uzu kœro manda awa akwa, œ sœ dœ soro lœ awa nœ awa akwa. ⁶ Kashe tœ kœwuta ndjii dœ awa nœ kœyindœrœ, tshe pa lima adœke: «Yuyutœ zœ nene adœke: œdœ dá œ ga lafo a?» E sœ 6ata kœza Yisu jerœ tœnœ ga ati. ⁷ E yuyu ndje tœ 'e nene adœke: «Edœ dá jerœ ga lœ ogo nœ akuzu a?» E sœ 6ata 'e kpa yindœ kœmbœrœ adœke Yisu kpa she lœ akuzu. ⁸ Kashe Moyize pa lima kotoo? Tshe pa lima atake: «O'o ama Ndjaba sœ ndoo dœ 6œ, œ sœ lœ ama zœ; œ sœ ndje tœ losu zœ.» O'onœ asœmœ kœdœ o'o nœ kœyindœrœ á a sœ kœmindœ nœ. ⁹ Edœ 6œ kœpa dœ ama zœ adœke Yisu kœdœ Gbozu, á yindœ nœ dœ losu zœ adœke Ndjaba she she lœ akuzu ye, 6œ she bala ye. ¹⁰ Mbœrœ kœyindœrœ nœ dœ losu zœ dá Ndjaba œ mbœrœ adœke 6œ sœ ndjii, yé 6œ kœpandœ nœ dœ ama zœ dá Ndjaba œ she 6œ. ¹¹ Gbambancœ nene, endje sú 6ala Bukunœ adœke:

«Uzu kœ á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu, tshe gbœ tshula nene.»

¹² Ádánœ á Ayuda dœ angbi azu sœsœ kpi nene. Gbozu nœ endje kœdœ Yisu Kristu á tshe tœ œtshœrœ nœ ye fœ azu para kœkœ á endje e i'iri ye. ¹³ Mbœrœ á endje sú 6ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Uzu kœ á tshe e i'iri Gbozu, tshe she.»

¹⁴ Kashe endje e i'iri ye kotoo œdœ endje kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye nene a? Yé endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye kotoo œdœ endje kœdjidi damba o'o nœ ye nene a? Endje dji o'o nœ ye kotoo œdœ a kœmimindœ nœ nene a? ¹⁵ Endje mindœ o'onœ kotoo œdœ endje kœvwawwa azu nene a? Endje su 6ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Yanga waa kœwu azu á endje na dœ Ɔtshœ O'o fœ azu.»

¹⁶ Kashe azu para kœkœ dá yindœ Ɔtshœ O'onœ nene. Isaya pa lima tœ upunœ adœke:

«Gbozu, œdœ dá yindœ o'onœ á 'a sœ kœmindœ nœ a?»

¹⁷ Ataa, kœyindœrœ tœ lœ kœmindœ o'o ama Ndjaba yé kœmindœ o'o ama Ndjaba kœdœ kœmindœ Ɔtshœ O'o nœ Kristu.

¹⁸ Mœ sœ kœyu adœke: ataa azu Israyele djidji lima o'onœ asœke nene a? Adjapu, endje dji lima kœ. Mbœrœ Buku nœ Ndjaba pa adœke:

«Endje dji tshama endje na tœnœ pa œshœ djigi,

yé o'o ama endje œ na rotœnœ tœ osho kœ pa œshœnœ asœke.»

¹⁹ Mœ sœ kpa kœyu adœke: Ataa azu Israyele djidji lima dœ œtshœnœ nene a? Ndjaba pa lima ndœ nœ lœ ama Moyize adœke: «Mœ mbœrœ adœke 'e sœ dœ úkú ga tœ azu á endje dœdœ azu nœ mœ nene.

Mœ mbœrœ adœke 'e sœ dœ ókó ga tœ angbi azu á endje gugu dœ kœwusœrœ nene.»

²⁰ Isaya kpa na œrrr kœpa adœke:

«Azu á endje sœsœ lima kœpara mœ nene, gbœ mœ,

mœ matœ mœ fœ azu neke á endje sœsœ lima kœyu mœ tœ œrœ nene.»

²¹ Yé mbœrœ azu Israyele, tshe pa lima adœke:

«Ɔlœ kœ, mœ yi lima kane mœ mbœrœ kœ'e endje

kashe endje djidji lima o'o ama mœ nene.

Endje kœdœ aayi gbœkumu œdœ adjipudji.»

11

Ndjaba vwawwara lima tœ ye tœ azu Israyele nene.

¹ Mœ sœ kœyutœ mœ adœke: Adja Ndjaba vwaratœ ye tœ azu nœ ye ye a? Bale nene! Gbambancœ nene, œmœ ndje kœdœ

uzu Israyele, ata Abrayamo læ mara nœ Abendjame. ² Ndjaba vwavwaratœ ye tœ azu nœ ye á tshe ke lima endje katshatsha nene. 'E wuwusœ o'o á Eliya pa lima ala Buku nœ Ndjaba ɔɔ á tshe sœ kœki oyo tœ upu nœ azu Israyele fœ Ndjaba nene a? ³ Tshe ki lima adœke: «Gbozu, endje wo aayi kœgbara o'o nœ zœ, œ kavwa wopa nœ zœ. Mœ sœpe dœ kuti mœ tshebile yé endje kpa sœ kœpara awa ndœ kœwo mœ.»

⁴ Kashe Ndjaba gi lima o'o gadœ fœ she a? Tshe gi lima fœ she adœke: «Mœ gumasœ azu kutu mindu dœ bisha á endje kukuku ga utshu ndjaba Bala nene.» ⁵ Awa bale ndje ngongɔ asœke, anga udu azu á Ndjaba ke endje liaka ɔtshɔ ɔsu nœ ye sœpe zœ. ⁶ Tshe keke lima endje mbœrœ akwa nœ endje nene, kashe kolœ mbœrœ ɔtshɔ ɔsu nœ ye. Ete nene, ɔtshɔ ɔsu nœ Ndjaba kpa dœ ɔtshɔ ɔsu nene.

⁷ Atamœ a kpa pa kotoo? Azu Israyele gbɔgbɔ œrœ á endje sœ lima kœpara tœnœ nene, kolœ endjeneke á Ndjaba ke endje dá gbɔ. Anga endje wuta lima dœ gbɔkumu, ⁸ ɔata á endje sú ala Bukunœ adœke: «Ndjaba mbœrœ adœke kœwusœrœ nœ endje papara awa kœwusœ ádá o'o nene. Tshe pakata ala endje kœwu œrœ œdœ utu endje kœdji o'o œrr ngɔngɔ asœke.» ⁹ Davidi pa ndje adœke:

«Kaka kœzirœ nœ endje fa úkú œdœ gbanda, œ kɔrɔ awa kœyo endje dœ endje gbɔ œneke á li dœ endje,

¹⁰ Kaka adœke endje kpa wuwu œrœ nene œrrr ala endje bu, mbœrœ adja adœke ovoro endje lu ga tœnœ.»

¹¹ Mœ kpa sœ kœyutœ mœ adœke: «Lɔkɔ á Ayuda kɔ lima adá endje tɔshɔ, endje yo lima waa ye a?» Bale nene. Kashe ekperœ nœ endje kɔrɔ awa fœ angbi azu adœke endje gbɔ kœshe, á kœvwa Ayuda kœmbœrœ úkú. ¹² Andaa, œdœ ekperœ nœ Ayuda kœza kœgbɔrœ fœ tshapashɔ, á kœyo endje kœza kœgbɔrœ fœ angbi azu, ataa ɔtshɔrœ kpa ropa nœ ɔɔ á endje kpa kwatœ endje kɔ ga pa awa kœshe.

Angbi azu œ she

¹³ Mœ sœ kœpa fœ e'e dœ azu á 'e dœdœ Ayuda nene: œmœ kœdœ ayi avwa á Ndjaba ke mœ mbœrœ angbi azu yé mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ dœ yanga mbœrœ akwa á mœ mbœrœ asœke waa. ¹⁴ Mœ gbe kœmbœrœ ataa adœke aaya mœ wuta dœ úkú yeka anga endje kœshe. ¹⁵ Gbambanœ nene, ɔɔ á Ndjaba vvara lima tœ ye tœ Ayuda, tshe guma lima tshaguru tœ ye dœ tshapashɔ. Atamœ ɔɔ á tshe kpa kœguma tshagurutœ ye dœ endje, œ sœ ɔata uzu to læ kuzu á kwa ga læ soro nene a?

¹⁶ (Edœ uzu kœza ali kumu œrœ kindi nœ ye fœ Ndjaba, udu œrœnœ kɔ kœdœ œnœ Ndjaba. (Edœ uzu kœza ndje eshe ɔyo fœ Ndjaba, ganeanœ ndje kœdœ œnœ ye. ¹⁷ Azu Israyele sœ ɔata ɔyo olive á Ndjaba de anga ganeanœ tœnœ yé tœ œsœ ganeanœ asœmœ, tshe za ɔrɔ ga zœ œbœ dœ angbi uzu ɔata ganea olive tshelœ gusu. Bœ sœ ndje kœgbɔ kœzirœ á sœ kœto læ eshe ɔyo olive á sœ kœœ tœnœ. ¹⁸ Ádánœ á lili adœke ɔrœ sœ dœ egerœ kumu nene utshu ganea á endje de. Kotoo á ɔrœ ti kanga zœ a? (E dœdœ ɔrœ dá sœ kœza eshe ɔyo nene kashe eshe ɔyo dá sœ kœza œnœ.)

¹⁹ Anganœ ɔrœ sœ kœpa ndje adœke: «Endje de lima ganea ɔyo asœke yeka á mœ kœgbɔ osho kœsœ tœnœ.» ²⁰ Adjapu. Endje de ganeanœ asœmœ mbœrœ á endje gugu lima dœ kœyindœrœ nene yeka á ɔrœ gbɔ osho tshangbanœ mbœrœ kœyindœrœ. Kashe dudu okoro zœ nene, yé ala zœ gbɔ kane. ²¹ Gbambanœ nene, œdœ Ndjaba kœdœ Ayuda á endje kœdœ adja ganea ɔyo, ala zœ gbɔ anganœ tshe de ndje ɔrœ awa bale. ²² 'E wu mara á Ndjaba sœ kœma ɔtshɔ ɔsu nœ ye œdœ kœza djofele nœ ye kane: tshe za djofele fœ azu á endje yo yé œ má ɔtshɔ ɔsu ga ndœ zœ. Mbœrœ adœke œndœ zœ di læ ɔtshɔ ɔsunœ asœmœ ete nene, endje de ndje ɔrœ ye. ²³ Kashe lɔkɔ á Ayuda kpa kœfatshalosu endje, endje kwa ga tœ osho á endje sœ lima tœnœ utshunœ. Gbambanœ nene, Ndjaba sœ dœ gbɔgbɔ kœgi endje ga tœ ɔyo ga manda œsœ endje. ²⁴ (E ɔrœ dœ angbi uzu, ɔrœ kœdœ ganea tshelœ gusu á ndjaba de ɔrœ á za ɔrœ tɔrɔ ga tœ ɔyo á ɔrœ sœsœ lima tœnœ nene. Kashe Ayuda, endje kœdœ adja ganea ɔyo olivœnœ, Ndjaba li kpa kœgi endje ga manda endje tɔrɔ ga tœ ɔyo á endje sœ lima tœnœ.)

Ndjaba œ she Ayuda

²⁵ Aaya, mœ yindœ nœ adœke, 'e wusœ o'o nœ Ndjaba á zatœ ye yiwa tœnœ asœke, á 'e kœzatatœ 'e nene adœke 'e kœdœ aayi kœwusœtœ. O'onœ asœke dœke: anga tshakala azu Israyele œ wuta kœdji tshelœ kata o'o asœ nene œrrr adœke angbi azu djigi wuta ga tœ kœshe. ²⁶ Yé manda nœ dá Azu Israyele kɔ œ she ɔata á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Ayi kœvvara azu œ to ɔa lakpi Siyona, tshe gi ekperœ tœ aata Yakobo.

²⁷ 'E wu ayo á mœ mbœrœ bala dœ endje, lɔkɔ á mœ i ekperœ nœ endje.»

²⁸ Ayuda vvara lima tœ endje tœ ɔtshɔ O'o yé œ wuta lima ayingba Ndjaba yekane á kɔrɔ awa fœ 'e. Kashe Ndjaba sœ kœyindœ endje waa dœ waa mbœrœ á tshe ke lima aata endje. ²⁹ Gbambanœ nene, Ndjaba kœza œrœ fœ uzu tshe kpa za tshakane ye nene. Tshe kœ'e uzu, tshe kpa fatshelœ ama

ye nene. ³⁰ Utshuncø lima 'e sœsœe kædji Ndjaba nene yé ngøngø asœke Ndjaba wu oyo 'e mbœrœ Ayuda vwaratœ endje tœ kædji she. ³¹ Awa bale ngøngø asœke endje vwaratœ endje tœ kædji o'o adœke Ndjaba kæwu oyo 'e, á manda nœ yekane á tshe kæwu ndje oyo endje. ³² Gbambanœ nene Ndjaba mbœrœ lima adœke azu para kœkœ wvara lima tœ endje tœ kædji o'o ama œene. Tshœ mbœrœ lima atamœ adœke œene ma lœsu kæwu oyo endje para kœkœ.

³³ Adja Ndjaba gerœ waa. (Eœœe kæwusœtœ nœ ye dœ pe kæwusœrœ nœ ye gerœ ndje waa. Uzu bale á tshe wusœ ada kæwa o'o nœ ye gugu, uzu bale á tshe wu ndje sœ œœœ á tshe yindœ kæmbœrœ tœnœe gugu nene. ³⁴ Buku nœ Ndjaba pa adœke: «Ede dá wusœ gbetshelœ nœ Ndjaba? Ede dá li tœ kæmi upu fœ she a?»

³⁵ Ede dá to œœœ tœ alinœ fœ she, yekane á tshe kægi tshangbanœ fœ she a?» ³⁶ Gbambanœ nene, œœœ kœ to 6a ndœ ye, œœœ kœ sœ dœ soro læ awa nœ ye yé œœœ kœ sœ mbœrœ she. Kaka mokœ nœ Ndjaba sœ waa dœ waa. Ame!

12

Tafo soro læ Yisu Kristu

¹ Aaya, 6ata á Ndjaba má øtshœ lœsu nœ ye fœ azœ, mœ yindœ nœ adœke 'e zatœ 'e fœ she 6ata tokóro nœ soro, á endje gi ga indirinœ yé á sœ kœza yanga fœ she. Asœke kœdœe adja mara kœdonga Ndjaba á li dœ 'e kœdonga dœ she. ² 'E mbœmbœrœtœ 'e 6ata azu tshapashœnœ asœke nene kashe 'e za awa fœ Ndjaba kœto tafo kæwusœrœ fœ 'e yeka á 'e kæwusœ œœneke á Ndjaba yindœ nœ, œœneke á sœ dœ øtshœnœ, œœneke á za yanga fœ she, œœneke á li.

³ Yé mbœrœ øtshœ lœsu nœ Ndjaba ga ndœ mœ, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke 'e zazatœ 'e ga lafo kœro mara á 'e sœ dœ tœnœe nene. Kashe 'e sœ dœ gbetshelœ neke á li, adœke uzu dœ uzu wutœ ye liaka kæyindœrœ á Ndjaba to fœ she. ⁴ Gbambanœ nene, undu azœ sœ bale kashe œœœ kotenœ ngba waa. Akwa á œœœ kote undu azœ bale dœ bale œ mbœrœ sœsœ awa bale nene. ⁵ Awa bale á ngba waa, kashe á wuta undu uzu bale læ kœngbotœ azœ bale dœ Kristu yé uzu dœ uzu kœdœ œœœ kote undunœ. ⁶ Uzu dœ uzu sœ dœ gbœgbœ kæmbœrœ dœ akwa kpikpi dœ mara á Ndjaba to fœ she læ øtshœ lœsu nœ ye. (E kæsœ adœke Ndjaba to gbœgbœ nœ kœgbara dœ o'o fœ uzu, œ li adœke tshe gbara lindœ kæyindœrœ. ⁷ Uzu á tshe kæsœ dœ gbœgbœ nœ kœti kane anganœ, kaka adœke tshe ti kane anganœ. Yé uzu á tshe kæsœ dœ gbœgbœ nœ kæyisœ œœœ, kaka tshe yisœ œœœ. ⁸ Uzu á tshe kæsœ dœ gbœgbœ nœ kœto gbœgbœ fœ anganœ, kaka tshe to gbœgbœ fœ anganœ. Uzu á tshe kæsœ dœ

gbœgbœ nœ kœto œœœ, kaka tshe to dœ lœsu ye bale. Uzu á tshe kæsœ tœ gbœzu tshapa anganœ, kaka tshe zatœ ye djigi ndœ nœ. Uzu á tshe kæsœ dœ gbœgbœ ndœ kæwu oyo azu, kaka tshe mbœrœ dœ yanga.

⁹ E li adœke 'e yindœ anga 'e dœ adja kæyindœsœ. 'E kpa awa ekperœ yé œ zatœ 'e djigi ndœ kæmbœrœ øtshœrœ. ¹⁰ 'E yindœtœ 'e ugurutœ 'e 6ata aaya azu: 'e lisœtœ 'e ugurutœ 'e. ¹¹ 'E mbœrœ akwa dœ gbœgbœ yé 'e mbœmbœrœ œœ nene. 'E mbœrœ akwa fœ Gbœzu dœ lœsu 'e bale. ¹² 'E sœ dœ yanga læ kœkœ lœsu nœ 'e ga tœ Ndjaba. 'E sœ dœ ugu lœsu læ oyo yé œ sœ dœ kœru lœsu læ avwala. ¹³ 'E ti kane ayerœ azu nœ Ndjaba á endje sœ læ oyo yé œ za osho kæsœ œœ dœ œœ fœ agene.

¹⁴ 'E pa øtshœ o'o ga tœ azu á endje sœ kæmbœrœ œœœ kanga fœ 'e. 'E to kane 'e ga pa endje kashe 'e dadarandœ endje nene. ¹⁵ 'E sœ dœ yanga awa bale dœ azu á endje sœ dœ yanga, œ ki awa bale dœ azu á endje sœ dœ iki. ¹⁶ 'E sœ dœ gbetshelœ bale ugurutœ 'e. 'E kpa awa kæsœ dœ egerœ kumu kashe 'e zatœ 'e ga ati. Adja 'e gbegbœ nene adœke 'e kœdœ azu nœ kæwusœtœ.

¹⁷ Ede uzu kæmbœrœ ekperœ fœ 'e, 'e gigi ekperœ fœ she nene kashe 'e para awa kæmbœrœ øtshœrœ utshu azu para kœkœ. ¹⁸ 'E mbœrœ œœneke kœ á li dœ gbœgbœ nœ 'e adœke tshagurutœ 'e sœ dœ kæsœ gee. ¹⁹ Aaya á mœ yindœ 'e, œœdœ azu kæmbœrœ ekperœ fœ 'e, 'e gigi ekperœ dœ tœ 'e nene. Kashe 'e za awa adœke ókœ nœ Ndjaba kæmbœrœ akwa. Gbambanœ nene, endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «E mœ dá gi tshangba ekperœ, œœœ ndje dá gi kuda tshangba ekperœ kœ», Ndjaba dá pa ataa. ²⁰ Yé ga pa nœ, endje kpa su ndje adœke: «Ede yingba zœ kæsœ dœ ogo, to kæzirœ fœ she; œœdœ tshe kæsœ dœ ogo ungu, su ungu fœ she; gbambanœ nene, œœdœ 6œ kæsœ kæmbœrœ atamœ, 6œ sœ kæva jiwo ga pa kumu ye.» ²¹ Zaza awa fœ ekperœ adœke œ ropa zœ nene kashe ropa ekperœ læ awa nœ kæmbœrœ øtshœrœ.

13

A zatœ azœ ga tshakudu agbozu nœ Lita

¹ E li adœke uzu kœ zatœ ye ga tshakudu agbozu nœ Lita mbœrœ akwa tshagbozu kœ to 6a ndœ Ndjaba; yé agbozu á á sœ dœ endje, Ndjaba dá kœ endje. ² Atamœ uzu kœ á tshe kævwaratœ ye tœ kæzatœ ye ga tshakudu agbozu nœ Lita, tshe vwaratœ ye tœ kæmbœrœtœ ye liaka œœneke á Ndjaba guma yé Ndjaba œ wa œgbœ ngbanga ga tœ ye. ³ Gbambanœ nene, azu á endje sœ kæmbœrœ øtshœrœ, endje kpa awa agbozu nœ Lita nene kashe azu neke á endje mbœrœ ekperœ dá kpa awa endje.

Ɔdœ uzu kœyindœ nœ adœke awa agbozu nœ Lita mbœrœ œne nene, œ li adœke tshe mbœrœ ɔtshœrœ yekane á endje kœlisœ ye. ⁴ Gbambanœ nene, agbozu nœ lita kœdœ aayi akwa nœ Ndjaba mbœrœ kœyisœ kœmbœrœ ɔtshœrœ fœ azu. Ɔdœ 6œ kœmbœrœ ekperœ, œ li adœke awa endje mbœrœ 6œ, mbœrœ endje gbægbœ akwanœ gbambanœ nene. Lœ kœza djofele fœ azu, endje sœ tœ akwa nœ Ndjaba adœke œne ma ókó nœ ye ga ndœ azu á endje sœ kœmbœrœ ekperœ. ⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, œ li adœke a zatœ azœ ga tshakudu agbozu nœ Lita. 'E kpakpa kolœ awa ókó nœ Ndjaba nene kashe 'e zatœ 'e ga tshakudu agbozu nœ Lita mbœrœ á a wusœ nœ adœke œ li dœ azœ kœmbœrœ atamœ.

⁶ Ɔtœnœ kœdœ ndje ádánœ á li dœ 'e adœke 'e yœ lapo. Ndjaba ko aayi akwa nœ kœko ngendja lapo adœke endje zatœ endje ga tœ akwanœ dœ ɔtshœnœ. ⁷ Yé 'e gi kufa nœ uzu kœ fœ she. 'E yœ lapo á li adœke 'e yœ, 'e yœ takeshe á li adœke 'e yœ, œ kpa awa azu neke á li dœ 'e kœkpa awa endje yé œ lisœ endjeneke á li dœ 'e kœlisœ endje.

Kœyindœtœ azœ

⁸ 'E sœsœ dœ kufa nœ uzu bale pa 'e nene. 'E sœ kolœ dœ kufa á li dœ 'e kœsœ dœ tœnœ adœke: 'e yindœtœ 'e. Uzu á tshe sœ kœyindœ anganœ sœ kœmbœrœtœ ye liaka awa akwa djigi. ⁹ Gbambanœ nene, awa o'o pa adœke: «Papara awo yanga zœ nene, wowo uzu nene, zizi angba nene; zaza lœsu zœ ga pa œrœ nœ yanga zœ nene.» Awa akwanœ asœke œdœ pe udu awa akwa para kœkœ li ga lœ awa akwa bale á pa adœke: «Yindœ yanga zœ bata á 6œ yindœtœ zœ dœ tœ zœ.» ¹⁰ Uzu á tshe kœyindœ yanganœ, tshe mbœrœ ekperœ fœ she nene, ádánœ á uzu á tshe sœ kœyindœ yanganœ tshe sœ kœmbœrœtœ ye liaka awa akwa djigi.

¹¹ Bata 'e wusœ lœndœ á a sœ dœ tœnœ, lœko kœjo 'e lœ olo wuta ye. Kpœsheke kœshe na ndœ dœ azœ kœto tœ ɔlœ á a yi lima ndœ œrœ. ¹² Ɔndœ butshœ di yé osho ndœ kœkœrœ tœnœ ye. A katœ akwa nœ ubu osho yé a ko œrœ kœnga dœ koshe nœ ingbisho. ¹³ Ɔ li adœke akwa tshelœ azœ dœ akwa nœ ingbisho, a katœ egerœ lœsu, dœ kœndjo ipi tapanœ kpuru, dœ angba budu, dœ œrœ tshula, dœ œbœrœ œdœ úkú. ¹⁴ Kashe 'a matœ azœ bata azu nœ Yisu Kristu, yé 'e papara kœmbœrœ œneke á ogo nœ ɔkœ 'e œ vwa 'e ndœ kœmbœrœ tœnœ nene.

14

A wawa ngbanga ga pa anga azœ nene

¹ 'E za osho kœsœ fœ uzu á kœyindœrœ nœ ye sœ teasho, kashe 'e wawa ngbanga pa gbetshelœ nœ ye nene. ² Anga uzu sœ dœ kœyindœrœ adœke œne li kœzi œrœ kœ,

andaa anga á kœyindœrœ sœ teasho, sœ kœzi kolœ dongœ. ³ Atamœ uzu á tshe sœ kœzi œrœ tshetshene tsheneke á tshe zizi nene, yé tsheneke á tshe zizi nene wawa o'o ga tœ tsheneke á tshe sœ kœzi tœnœ nene. Gbambanœ nene, Ndjaba za osho kœsœ fœ she ndje. ⁴ Ɔ6œ kœdœ dœ á kœwa ngbanga pa ayi akwa á tshe dœdœ tshenœ zœ nene a? Ɔdœ tshe kœmbœrœ akwa nœ ye dœ ɔtshœnœ œdœ tshe mbœmbœrœ dœ ɔtshœnœ nene, œ dœ o'o nœ ayengœ ye. Tshé shi gbi; gbambanœ nene, Gbozu sœ dœ gbægbœ kœti kane ye.

⁵ Tœ upu nœ anga bale, olo sœ kpipekpi, andaa tœ anga olo kœ liili. Kaka uzu dœ uzu wusœ nœ 6a lœsu ye dœ tœ ye adœke œneke á œne gbe kœdœ adjapu. ⁶ Uzu á tshe kœgbe adœke anga olo bale ropu udu olo kœ, sœ kœmbœrœ tœnœ mbœrœ kœlisœ Gbozu; uzu á tshe sœ kœzi œrœ kœ, sœ ndje kœmbœrœ tœnœ mbœrœ kœlisœ Gbozu; gbambanœ nene, tshe sœ kœza mershe fœ Ndjaba mbœrœ kœzirœ nœ ye. Tsheneke á tshe zizi œrœ nene sœ kœmbœrœ tœnœ mbœrœ kœlisœ Gbozu yé œ sœ ndje kœza mershe fœ Ndjaba. ⁷ Uzu bale ugurutœ azœ á tshe sœ dœ soro mbœrœ tœ ye dœ tœ ye gugu nene yé uzu bale á tshe tshu mbœrœ tœ ye dœ tœ ye gugu nene. ⁸ Ɔdœ a kœsœ dœ soro, a sœ dœ tœnœ mbœrœ Gbozu, yé œdœ á kœtshu, a tshu mbœrœ Gbozu. Atamœ œdœ a kœsœ dœ soro, œdœ á kœtshu, a kœdœ azu nœ Gbozu. ⁹ Gbambanœ nene, Kristu tshu yé Ndjaba she she lœ akuzu adœke tshe dœ Gbozu nœ akuzu œdœ asoro.

¹⁰ Kashe œ6œ, mbœrœ gadœ á 6œ wa ngbanga pa aya zœ a? Yé œ6œ, mbœrœ gadœ á 6œ tshene aya zœ a? A ka bala utshu Ndjaba adœke tshe wa ngbanga pa azœ.

¹¹ Gbambanœ nene, endje sú ala Buku nœ ndjaba adœke:

Ɔmœ Gbozu nœ soro, mœ pa adœke:

azu kœ œ gote ga utshu mœ,

yé uzu dœ uzu œ pa dœ ama ye adœke

œmœ kœdœ Ndjaba.

¹² Atamœ uzu dœ uzu ugurutœ azœ œ pa o'o utshu Ndjaba tœ upu nœ ye dœ tœ ye.

¹³ Mbœrœ tœnœ ataa, a kate kœwa ngbanga ugurutœ azœ dœ anga azœ. Kashe uzu dœ uzu wa ngbanga 6a tœ lœsu ye adœke, œne mbœrœ œrœ á mbœrœ adœke aya œne zaza ada ye tsho too tshe tete ga lœ ekperœ nene. ¹⁴ Lœ Gbozu Yisu, mœ wusœ nœ adœke anga rœgo á dœ uburu dœ tœ ye gugu nene. Rœgo sœ kœfa uburu mbœrœ uzu á tshe gbe adœke œtœnœ kœdœ uburu.

¹⁵ Ɔ kœsœ adœke 6œ sœ kœzi rœgo á sœ kœza oyo fœ aya zœ, œ yindœ kœpa adœke 6œ mbœmbœrœtœ zœ liaka kœyindœsho nene. Mbœmbœrœ adœke, rœgo ama zœ ndi yanga zœ á Kristu tshu tœ upu nœ ye.

¹⁶ Kaka adœke, œere á 'e wu tœ otshonœ tœ ala 'e, zaza awa fœ anga azu kœpa ekpe o'o tœnœ nene. ¹⁷ Gbambanœ nene, Ogo gbozu nœ Ndjaba wuwu kœzœrœ too kœndjorœ nene, kashe œ wu kœsœ ndjii, kœsœ gee œdœ pe yanga lœ Otsho Ishiri. ¹⁸ Uzu á tshe sœ kœmbœrœ akwa nœ Kristu dœ mara atake, sœ kœza yanga fœ Ndjaba yé azu œ lœsœ ye.

¹⁹ Atamœ a para awa kœmbœrœ œere á yi kœsœ gee ga ugurutœ azœ yé á li kœmbœrœ adœke a gerœ awa bale lœ kœyindœrœ. ²⁰ Adja a ndindi akwa nœ Ndjaba mbœrœ o'o nœ kœzœrœ nene. A li kœzœrœ kœ kashe œ sœ tœ ekpenœ tœ kœzi anga œere á vwa uzu ga lœ ekperœ. ²¹ E ga waa adœke 6œ vwaratœ zœ tœ kœzi agea, kœndjo ipi, kœvwaratœ zœ tœ œere kœ á mbœrœ adœke aya zœ te ga lœ ekperœ. ²² Eneke á 6œ gbe adœke œ dœ ekperœ too otshorœ, œ wu kolœ œbœ dœ Ndjaba nœ zœ. Yang a nœ uzu á gbetshelœ nœ ye sœsœ kœwã ngbanga ga tœ ye nene. ²³ Kashe uzu á tshe zi œere á tshe sœ dœ sharapu tœnœ, Ndjaba œ wa œgbœ ngbanga pa ye. Gbambanœ nene, tshe mbœrœ œere á sœsœ ga pa kœyindœrœ nœ ye nene. Yé œere kœ á sœsœ ga pa kœyindœrœ nene kœdœ ekperœ.

15

A para awa kœza yanga fœ anga azœ

¹ Azœ á sœ dœ egerœ kœyindœrœ, œ li dœ azœ kœti kane anga azœ á kœyindœrœ nœ endje gegerœ nene yé œ katœ kœmbœrœ œere á za yanga ko fœ azœ dœ tœ azœ. ² Kaka uzu dœ uzu ugurutœ azœ para awa ndœ kœmbœrœ œere á za yanga fœ mashenga mbœrœ otshorœ nœ ye. Lœ awanœ ataa, œ ti kane ye yé œ mbœrœ adœke kœyindœrœ nœ ye gerœ. ³ Gbambanœ nene, Kristu mbœmbœrœ lima kolœ œere á za yanga fœ she dœ tœ ye nene. Bata endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Kœgu osho á endje gu lima 6œ, yo ga pa mœ.» ⁴ O'o kœ á endje sú ala Buku nœ Ndjaba, endje sú mbœrœ kœyisœrœ fœ azœ. Gbambanœ nene, œ ti kane azœ adœke a sœ dœ ugu lœsu, dœ kœru lœsu yé á kœwuta dœ kœko lœsu azœ ga tœ Ndjaba. ⁵ Kaka Ndjaba á tshe za ugu lœsu œdœ pe kœto gbœgbœ mbœrœ adœke 'e sœ dœ gbetshelœ bale 6ata á Yisu Kristu yisœ nœ fœ azœ. ⁶ Atamœ dœ lœsu bale œdœ ama bale, 'e donga Ndjaba á tshe dœ Aba Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu.

'E yindœrœ 'e

⁷ Atamœ 'e za osho kœsœ ugurutœ 'e dœ anga 'e 6ata á Kristu za osho kœsœ fœ 'e mbœrœ mokœ nœ Ndjaba. ⁸ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, Kristu te lima ayi akwa nœ Ayuda liaka o'o á Ndjaba pa lima tœnœ

utshunœ fœ aata endje. Tshe ma adœke Ndjaba yayapa o'o ama ye nene. ⁹ Tshe na ndje adœke angbi azu donga ndje Ndjaba mbœrœ otsha lœsu nœ ye 6ata á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Mbœrœ tœnœ ataa mœ donga 6œ ugurutœ angbi azu

yé œ 6i itshi fœ 6œ.»

¹⁰ Endje su ndje adœke:

«'E dœ angbi azu, 'e sœ dœ yanga awa bale dœ azu á Ndjaba ke endje!»

¹¹ Endje kpa su ndje lima adœke:

«'E dœ angbi azu, 'e donga Gbozu, 'e 6i itshi fœ she, 'e dœ azu para kœko!»

¹² Isaya pa ndje lima adœke:

«Anga ata Yese œ wuta, tshe sœ gbozu tshapa angbi azu, endje ko lœsu endje ga pa ye.»

¹³ Kaka adœke Ndjaba á tshe mbœrœ adœke azu za lœsu endje ga pa ye, mbœrœ adœke lœsu 'e su dœ yanga œdœ kœsœ gee, mbœrœ kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ ye. Otsho Ishiri za gbœgbœ fœ 'e adœke 'e za lœsu 'e djigi fœ Ndjaba.

Polo, ayi akwa nœ Kristu

¹⁴ Aaya mœ, mœ wusœ nœ adœke 'e dœ azu nœ otsho lœsu. 'E wu ndje sœ œere kœ á sœ adœke 'e wusœ nœ, yé 'e li kœmi upu ugurutœ 'e dœ tœ 'e. ¹⁵ Yé mœ su anga o'o ala mbetinoœ asœke ngbewo fœ 'e adœke 'e kpa gbe dœ o'o á endje yi lima sœ nœ fœ 'e kane. Mœ su œneke kolœ mbœrœ otsho lœsu á Ndjaba za fœ mœ, ¹⁶ adœke mœ te ayi akwa nœ Yisu Kristu mbœrœ angbi azu. (Eshe dá za akwa nœ kœyisœ Otsho O'o nœ Ndjaba tœ nganga Ndjaba adœke angbi azu wuta otsho makabo á wuta yerœ lœ awa nœ Otsho Ishiri adœke œ ga tœ ala Ndjaba. ¹⁷ Lœ kœngbœtœ mœ dœ Kristu, mœ sœ kœdu okoro mœ tœ akwanœ á mœ sœ kœmbœrœ fœ Ndjaba. ¹⁸ Atamœ œdœ mœ kœyindœ kœpa o'o tœ anga œrœ, mœ pa kolœ tœ œere á Kristu mbœrœ lœ awa nœ mœ adœke angbi azu wuta kœdji Ndjaba. Tshe mbœrœ lœ awa nœ o'o œdœ akwa, ¹⁹ dœ gbœgbœ nœ ambárá afá, dœ gbœgbœ nœ Ishiri. Ataa, kœto lœ Yerusaleme œerr ga lœ ogo liiri, mœ mindœ Otsho O'o nœ Kristu tœ osho kœ. ²⁰ Kashe mœ yi lima ndœ kœmindœ Otsho O'onœ kotœ osho á azu djidji damba 'iri Kristu nene. Mœ mbœrœ atamœ mbœrœ á mœ yiyindœ kœsœ 6ata uzu á tshe mœ anda nœ ye ga pa kiti anda á yanganœ mœ nene. ²¹ Ataa, mœ gbe dœ œneke á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Azu neke á endje yiyisœ œere fœ endje nene tœ upu nœ ye,

endje wu she.

Endjeneke á endje djidji lima o'o nene tœ upu nœ ye,

endje dji.»

Polo gbe kœna ga lœ Roma

²² Etœnœ kœdœ œrœ á kundœ mœ awa ndjoro tœ kœna ga ndœ 'e. ²³ Yé ngongɔ asœ akwa nœ mœ lœ ogo 6a ke ka ye. Yé ungu ndjoro ro, mœ sœ dœ ogo kœna ga ndœ 'e, ²⁴ mœ gbe adœke ɔɔ á mœ za awa kœro ga lœ Espane dá mœ ro tɔ tshandœ 'e yé mœ gbe kœgbo kœti kane nœ 'e mbœrœ ananœ asœmœ. Yé œtœnœ manda yanga nœ kœwutœ azœ dœ 'e. ²⁵ Kashe ngongɔ asœ, mœ sœ kœro damba ga lœ Yerusaleme mbœrœ kœti kane ayerœ azu nœ Ndjaba: ²⁶ gbambanœ nene, aaya azœ lœ Masedwane œdœ endjeneke lœ Akayi gbe lima ndœ kœrɔ makabo mbœrœ azu nœ Ndjaba 6a lœ Yerusaleme á endje sœ lœ oyo. ²⁷ Endje dœ tœ endje yi lima ndœ kœmbœrœ ataa. Kashe dœ adjapu, endje sœ dœ kuda nœ Ayuda. Gbambanœ nene, akristu Ayuda kuru lima tshelœ ɔtshœrœ nœ ishiri nœ endje dœ endjeneke á endje dœdœ Ayuda nene. Mbœrœ tœnœ ataa, endje ti ndje kane Ayuda dœ œrœ á dœdœ œnœ ishiri nene, á endje sœ dœ oyonœ. ²⁸ Lœkɔ á mœ kœkœ œrœnœ fœ endje dá akwanœ ka ye, yé mœ tara ga lœ Espane dœ kœro tɔ tshandœ 'e. ²⁹ Yé mœ wusœ nœ adœke ɔɔ á mœ wuta ga ndœ 'e, mœ na dœ ɔtshœrœ nœ Kristu ndjoro fœ 'e.

³⁰ Kashe aaya, 'e wu œneke á mœ sœ kœ'eshondœ nœ lœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu œdœ lœ kœyindœsho á ɔtsho Ishiri œ za adœke 'e nga koshe awa bale dœ mœ tœ kœza awwala fœ Ndjaba tœ upu nœ mœ. ³¹ 'E za awwala adœke Ayuda á endje vwaratœ endje tœ Kristu mbœmbœrœ ekperœ ga tœ mœ nene yé ayindœ Yisu lœ Yerusaleme yindœ kœti kane oshonœ á mœ sœ kœna dœ tœnœ fœ endje dœ ɔtshœnœ. ³² Atamœ œdœ Ndjaba kœyindœ nœ, mœ wuta 6a ndœ 'e dœ egerœ yanga ndœ kœyatœ mœ teasho ugurutœ 'e. ³³ Kaka adœke Ndjaba á tshe za kœsœ gee fœ azu sœ dœ 'e para kœkɔ! Ame.

16

Abala

¹ Mœ yindœ kœyisœ Foebe á tshe dœ yingɔ azœ lœ kœyindœrœ, á tshe sœ kœmbœrœ akwa lœ Ikrizia 6a lakpi Sakre fœ 'e adœke 'e wusœ ye. ² 'E za osho kœsœ fœ she dœ i'iri Gbozu liaka œneke á ayerœ azu œ mbœrœ. 'E ti kane ye lœ œrœ kɔ á tshe sœ dœ ogonœ 6a ndœ 'e. Gbambanœ nene, tshe ti kane azu waa œdœ pe ndje mœ.

³ 'E bala Prisika œdœ Akilase á endje dœ anga mœ lœ akwa nœ Yisu Kristu. ⁴ Œ sœpe lima teasho adœke endje tshu mbœrœ kœshe mœ, yé œ dœdœ kolœ mœ dá za mershe fœ endje nene kashe Ikrizia kɔ lœ tshapashɔ nœ angbi azu gi ndje mershe fœ

endje. ⁵ 'E za abala nœ mœ fœ Ikrizia á sœ kœngbɔɔatœ ye 6a lœ anda nœ endje. 'E za ndje abala fœ yanga mœ dœ Epayinete á tshe kœdœ ali uzu kœyindœ Kristu 6a lœ ogo Azi. ⁶ 'E za abala fœ Mareya á tshe za lima tœ ye ti djigi mbœrœ 'e asœmœ. ⁷ 'E za abala fœ Andronikuse œdœ Juniyaese á endje kœdœ ayo mœ œdœ anga mœ á a li lima kánga dœ endje awa bale. Endje wuta azu nœ Kristu utshu mœ, yé endje dœ aayi awwa á œsœ endje li.

⁸ 'E za abala fœ Apliyatuse á mœ yindœ ye waa lœ Gbozu. ⁹ 'E za abala fœ Urbe á tshe kœdœ yanga azœ lœ ma akwa nœ Kristu, œdœ pe Stakisi á mœ yindœ ye waa. ¹⁰ 'E za abala fœ Apelese á tshe má lima tœ ye adœke œne yindœ Kristu waa. 'E za abala fœ azu kɔ lœ anda nœ Aristobile. ¹¹ 'E za abala fœ Erodiyone, á tshe kœdœ uzu lœ bingi nœ mœ. 'E za abala fœ azu kɔ lœ anda nœ Narsise á endje sœ lœ Gbozu. ¹² 'E za abala fœ Trifene œdœ Trifose. Endje kœdœ ayashe á endje zatœ endje ga tœ akwa nœ Gbozu, œdœ Pereside á tshe mbœrœ akwa waa mbœrœ she. ¹³ 'E za abala fœ Rufusi á Gbozu ke she, œ bala pe ayinœ á tshe dœ ndje ayi mœ. ¹⁴ 'E za abala fœ Asikrite, Flegone, Ermese, Patrobase, Ermase œdœ pe aaya á endje sœ awa bale dœ endje. ¹⁵ 'E za abala fœ Filologe, dœ Julyiyuse, Nere dœ yingonœ, Olipase œdœ ndje ayerœ azu kɔ á endje sœ awa bale dœ endje. ¹⁶ 'E za œyerœ abala ugurutœ 'e. Azu Ikrizia nœ Kristu para kœkɔ vwa abala nœ endje fœ 'e.

¹⁷ Aaya, mœ pa fœ 'e adœke, ala 'e gbɔ tœ azu á endje œ kurutshelœ azu yé á ndi kœyindœrœ nœ anga endje. Endje sœ kœvwaratœ endje tœ kœyisœrœ á endje gbɔ lima utshunœ; 'e kpa awa endje. ¹⁸ Gbambanœ nene mara azu atamœ, sœsœ kœmbœrœ akwa fœ Kristu nene, kashe endje sœ kœgbe kolœ dœ uvu endje. Endje sœ kœndi tshelœ œkɔrɔ azu á endje wuwusœ œrœ nene dœ o'o nœ wala. ¹⁹ Azu para kœkɔ wusœ mara á 'e sœ tœ kœdji Gbozu yé mœ sœ dœ yanga mbœrœ 'e, kashe mœ yindœ nœ adœke 'e sœ dœ kœwusœtœ á kœmbœrœ ɔtshœrœ, yé œ sœsœ dœ uburu nene á kœkpa awa ekperœ. ²⁰ Œ sœpe teasho adœke Ndjaba á tshe za kœsœ gee fœ azu zuru tshelœ Satana ga tshada 'e.

Kaka adœke ɔtsho lœsu nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu sœ dœ 'e.

²¹ Timote á tshe kœdœ yanga mœ lœ akwa nœ Gbozu dœ Lukiyuse, dœ Jasone, dœ Sosipatrose á endje kɔ kœdœ azu bingi nœ mœ vwa abala fœ 'e. ²² Emœ Tertiyuse, á mœ su o'o ama Polo fœ 'e asœke, mœ za abala ndje fœ 'e lœ Gbozu. ²³ Gayushi á mœ lo lœ anda nœ ye œdœ aayi kœyindœrœnœ á endje ngbɔɔatœ endje 6a ndœ ye bala 'e.

Eraste ayi kœgbɔndœ ngendja lakpi asœke,
dœ aya azœ dœ Kwartuse vwa abala fœ 'e.

[²⁴ Kaka adœke ɔtshɔ ɔsu nœ Gbozu nœ
azœ dœ Yisu Kristu sœ dœ 'e kɔ! Ame*.]

A donga Ndjaba

²⁵ A donga Ndjaba mbœrœ á tshe sœ dœ
gbɔgbɔ nœ kœmbœrœ adœke a gerœ læ
kœyindœrœ nœ azœ liaka ɔtshɔ O'o nœ Yisu
Kristu á mœ mi lima ndœ nœ. ɔtshɔ O'onœ
kœdœ avwanœ á Ndjaba za ɔalima yiwa
tœnœ katshatsha. ²⁶ Kashe ngɔngɔ asœke,
œneke á za lima tœ ye yiwa tœnœ, endje
va ɔtɔnœ ngbi læ awa nœ mbeti nœ aayi
kœgbara o'o liaka o'o ama Ndjaba á tshe sœ
waa dœ waa; tshe mbœrœ adœke angbi azu
para kɔkɔ wusœ nœ á kœsœ dœ kœyindœrœ
ga ndœ ye yé œ lisœ ye.

²⁷ Kaka endje donga Ndjaba á tshe dœ Uzu
kœwusœtœ tshebale læ Yisu Kristu waa dœ
waa! Ame.

---

* **16.24** 16.24 Uwu o'o á endje sú asœke gugu ala anga onghoro mbeti nene.

Ali mbeti á Polo sú fœ azu Koriti Tshatshu o'o

Koriti kœdœ lima egerœ ongbœ 6a lœ ogo Grese á sœ lima dœe mangu bisha. Azu ndjoro sœ lima kœro 6a zœ mbœrœe kœka œrœe, kœpa o'o tœ upu nœ andjaba too kœyisœ kœwusœtœ nœ endje, kashe ngbindirœ do lima pa nœ 6a zœ ye.

Polo djindœ nœ adœke ngbidirœ sœ kœndi tshelœ otshœ anga ayindœ Kristu yé á yindœ kœro ga zœ, kashe tshe roro nene.

Mbœrœe tœnœe ataa á su mbetinœe asœke fœ endje tœ o'o nœ kœkurutshelœtœsho, tœ kœwusœtœ, tœ kœmbœrœe angba budu, tœ totœ, tœ kœzi songba agea á endje to dœ tokórœ fœ andjaba, tœ kœzirœ nœ Gbozu, tœ kœtorœ nœ Otshœ Ishiri œdœ tœ kœshe lœ akuzu.

Mbetinœe kurutshelœtœe ye atake:

- Abala (1.1-9)
- Kœkurutshelœtœe osho lœ Ikrizia (1.10-4.21)
- Kœyisœrœe tœ mara kœsœ nœ azu nœ Kristu (5.1-7.40)
- Tokórœ fœ andjaba œdœ mara kœsœ nœ ayindœ Ndjaba ugurutœ angbi azu (8.1-11.1)
- Kœtorœe á Otshœ Ishiri to fœ azu œdœ mara kœmbœrœetœe osho 6a lœ Ikrizia (11.2-14.40)
- Mara á Kristu ropa kuzu (15.1-58)
- Kœti kane aayi oyo (16.1-4)
- Polo wa adœke œne na ana gene (16.5-12)
- Kœmi upu œdœe ndongolœ abala (16.13-24)

Abala

¹ Emœe Polo, Ndjaba e mœ lindœ gbetshelœ nœ ye adœke mœ te ayi avwa nœ Yisu Kristu. Emœe œdœe aya mœ dœ Sostene, ² a su mbeti asœke fœ 'e dœe azu Ikrizia nœ Ndjaba 6a lœ Koriti. Ndjaba ke 'e adœke 'e dœe adja azu nœ œne yé 'e wuta ayerœ azu lœ kœngbœtœ 'e bale dœe Yisu Kristu, 'e dœe azu nœ ye awa bale dœe endjeneke á endje sœ kœlisœ Gbozu nœ azœ dœe Yisu Kristu. Eshe kœdœe Gbozu nœ endje œdœe œnœ azœ. ³ Kaka Aba azœ dœe Ndjaba œdœe Gbozu Yisu Kristu ma otshœ losu ga tœ 'e, yé œe za kœsœe gee fœ 'e.

Polo gi mershe fœ Ndjaba tœ upu nœ azu Koriti

⁴ Mœ sœe kœgi mershe fœ Ndjaba œlœ dœe œlœ tœ upu nœ otshœ losu á tshe ma fœ 'e lœ awa nœ Yisu Kristu. ⁵ Gbambanœe nene, lœ kœngbœtœ 'e dœe Kristu, Ndjaba to kœtorœ kœ fœ 'e, œnœe o'o œdœe pe œnœe kœwusœrœe nœ Ndjaba. ⁶ Eneke kœdœe kœmarœe tœ upu

nœ Yisu Kristu á to gbœgbœ ga lœ kœyindœrœe nœ 'e. ⁷ Ataa, e'e á 'e sœe kœkœe lœkœ á Gbozu nœ azœ dœe Yisu Kristu œ kwatœe ye, 'e sœe kœgbœ kœtorœe nœ Ndjaba. ⁸ Ndjaba œe mbœrœe ndje bala adœke 'e shi gbi œerrr ga tœe ndangolœe adœke, lœkœ kœkwa Gbozu nœ azœ dœe Yisu Kristu, á endje kœgbœgbœgbœ 'e tœe ekperœe bale nene. ⁹ Ndjaba sœe kœmbœrœetœe ye lindœe œeneke á tshe pa, œeshe dá e 'e adœke 'e ngbœtœ 'e awa bale dœe Gbolo nœ œne Yisu Kristu, á tshe dœe Gbozu nœ azœ.

Kœkurutshelœtœesho nœ azu lœ Ikrizia

¹⁰ Kashe alaya, mœe sœe kœki fœ 'e dœe i'iri Gbozu nœ azœ dœe Yisu Kristu adœke: o'o ama 'e sœe bale, yé 'e kukurutshelœtœe 'e nene. 'E ngbœtœ 'e ga tœe œesœnœe bale, œe sœe dœe lasu bale œdœe ndje pe dœe gbetshelœe bale. ¹¹ Gbambanœe nene, aaya mœe, azu tshelœe bingi nœe Kolowe pandœe nœe fœe mœe adœke 'e kurutshelœtœe 'e ye. ¹² Eneke á mœe yindœe kœpa tœnœe fœe 'e dœe: lœe ugurutœe 'e, uzu dœe uzu sœe kœpa adœke: «Emœe, mœe kœdœe uzu nœe Polo»; anga: «Emœe kœdœe uzu nœe Apolo»; anga kpa sœe kœpa adœke: «Emœe kœdœe uzu nœe Petro»; yeka á anga pa adœke: «Emœe kœdœe uzu nœe Kristu.» ¹³ 'E sœe kœgbe adœke endje lli kœkurutshelœe Kristu ye a? Polo dá tshu lima pa kurushi mbœrœe 'e a? Yé ataa, endje za batisimu fœe 'e dœe i'iri Polo a?

¹⁴ Mœe gi mershe fœe Ndjaba mbœrœe á mœe zaza batisimu fœe uzu bale ugurutœe 'e nene, kashe mœe za kolœnœe fœe Kripusœe dœe Gayushi. ¹⁵ Ataa, uzu bale lili kœpa adœke endje za batisimu fœe 'e dœe i'iri mœe nene. ¹⁶ Ha! E sœe adjapu adœke mœe za ndje batisimu fœe azu tshelœe bingi nœe Esete-fanase, kashe mœe kpa wuwusœe anga uzu á mœe za fœe she nene. ¹⁷ Gbambanœe nene, Yisu Kristu vwavwa lima mœe ndœe kœza batisimu fœe azu nene, kashe tshe vwa mœe mbœrœe kœmindœe Otshœ O'o. Mœe yiyisœe nœe dœe kœwusœtœe nœe azu nene, mbœrœe á gbœgbœ kuzu nœe Kristu pa kurushi kœsœsœe gbambanœe tœe ala azu nene.

Yisu Kristu, gbœgbœ œdœe kœwusœtœe nœ Ndjaba

¹⁸ Ba tœe azu á endje sœe lœe djingili, kœpandœe kuzu Yisu pa kurushi kœdœe agba o'o, kashe 6a tœe azœe á a sœe kœshe mbœrœe tœnœe, tœnœe kœdœe gbœgbœ nœe Ndjaba. ¹⁹ Gbambanœe nene, endje sú 6ala Buku nœe Ndjaba adœke:

«Mœe nditshelœe kœwusœtœe nœe azu á endje wusœtœe endje, yé œe fa kœwusœrœe nœe azu á endje wusœe œrœe, gbambanœe.»

²⁰ Azu á endje wusœtœe endje sœe kpœta a? Agbangba kœwusœe awa akwa sœe kpœta a? Azu nœe tshakpesheke á endje wusœe

kætondœ ádá o'o sœ kpœta a? Ndjaba mama adœke kœwusœtœ nœ azu tshapashœ kœdœ agba o'o nene a? ²¹ Yé ataa, azu tshapashœ dœ kœwusœtœ nœ endje kœ, lili lima kœwusœ Ndjaba lœ kœwusœtœ nœ ye nene. Mbœrœ tœnœ ataa á Ndjaba wa o'o adœke œne she azu á endje sœ dœ kœyindœrœ tœ upu nœ kuzu Yisu pa kurushi lœ awa nœ kœyisœrœ á sœ ɓata agba œrœ asœmœ. ²² Ayuda sœ kœyu osho tœ ambárá, yé Agreke sœ œnœ endje kœpara kœwusœtœ. ²³ Kashe tœ a'a nœ 'a, 'a sœ kœmindœ O'o kuzu Masiya pa kurushi. (Etœnœ kœdœ O'o á sœ kœɓi tshelœ ada Ayuda, yé á dœ agba o'o ɓa tœ ala angbi azu. ²⁴ Kashe tœ endjeneke á Ndjaba e endje, Ayuda too Agreke, Masiya kœdœ gbœgbo œdœ kœwusœtœ nœ Ndjaba. ²⁵ Gbambancœ nene, agba o'o nœ Ndjaba rosœ kœwusœtœ nœ azu ye, yé kœmœ nœ Ndjaba ro ndje gbœgbo nœ azu ye.

²⁶ Alaya mœ, 'e gbe dœ mara á 'e sœ lima dœ tœnœ lœkœ á Ndjaba e 'e kane: azu nœ kœwusœtœ tœ ala azu ngbangba ugurutœ 'e nene, azu á endje sœ dœ gbœgbo waa ngbangba nene, endjeneke á endje sœ lœ otsho bingi ngbangba ndje nene. ²⁷ Kashe œneke á dœ agba o'o ɓa pa tshapashœ, Ndjaba ke mbœrœ kœza tshula fœ endjeneke á endje sœ dœ kœwusœtœ, tshe ke œmœ œrœ mbœrœ kœza tshula fœ œneke á sœ dœ gbœgbo. ²⁸ Eneke á sœ ɓa pa tshapashœ, á gugu dœ ádá bale nene yé á azu yiwi ndje ndœ nœ nene, Ndjaba ke mbœrœ kœndi œneke á azu sœ kœgbe adœke œ sœ dœ ádá waa, ²⁹ mbœrœ adœke anga uzu bale pa œsho asœke lili kœdu okoro ye ɓa utshu Ndjaba nene. ³⁰ Lœ awa nœ Ndjaba dá 'e ngbœatœ 'e ga tœnœ dœ Yisu Kristu á tshe dœ kœwusœtœ nœ azœ á to ɓa ndœ Ndjaba, yé tshe sœ kœmbœrœ adœke á sœ ndjii, á sœ yerœ dœ pe kœwuta lœ ekperœ. ³¹ Dœ tœnœ ataa, endje sú ɓala Buku nœ Ndjaba adœke: «Edœ uzu kœyindœ kœdu okoro, tshe du okoro ye tœ œneke á Gbozu mbœrœ.»

2

Kœyisœrœ tœ upu nœ kuzu Yisu pa kurushi

¹ Aaya mœ, lœkœ á mœ na lima ɓa ndœ 'e ndœ kœyisœ O'o ama Ndjaba á zatœ ye yiwatœnœ fœ 'e, mœ mamatœ mœ adœke mœ wusœ kœpa o'o too mœ wusœ œrœ waa ye nene. ² Gbambancœ nene, mœ wa o'o adœke adja mœ gbege kœwusœ anga angbi œrœ nene, kashe kolœ dœ Yisu Kristu, œshe á endje kuru she ga pa kurushi. ³ Ádá nœ ataa, mœ ka ga utshu 'e dœ kœmœ œdœ pe dœ kœgugu dœ awa. ⁴ Mœ sœsœ lima kœyisœ œrœ dœ kœwusœtœ nœ azu tshapashœ nene, kashe mœ sœ lima kœyisœ nœ dœ gbœgbo nœ Otsho Ishiri, á sœ kœma fœ

azu adœke tœnœ kœdœ adjapu. ⁵ Ataa, kœyindœrœ nœ 'e sœsœ ga pa kœwusœtœ nœ azu nene, kashe œ sœ ga pa gbœgbo nœ Ndjaba.

Kœwusœtœ nœ Ndjaba

⁶ Andaa, 'a sœ kœyisœ kœwusœtœ fœ ayindœ Kristu á endje dœ agbozu lœ ishiri, kashe 'a yiyisœ œrœ dœ kœwusœtœ nœ azu tshapashœ œdœ dœ kœwusœtœ nœ agbozugo tshapashœ á sœ mbœrœ kœndi tœ nœ nene. ⁷ 'A sœ kœyisœ kœwusœtœ nœ Ndjaba á zatœ ye yiwa tœnœ tœ azu, kœwusœtœ neke á lili adœke azu wusœ ádancœ nene, á Ndjaba guma lima utshunœ adœke tshe mbœrœ tshapashœ, yé á sœ mbœrœ mokœ nœ azœ. ⁸ Anga uzu bale lœ agbozugo tshapashœnœ asœke sœsœ dœ kœwusœtœnœ asœmœ nene. Edœ endje kœsœ má dœ tœnœ, dá endje kuru Gbozu nœ mokœ ga pa kurushi nene. ⁹ Kashe ɓata á endje sú ɓala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Eneke á uzu bale wuwu yé á dji dœ utu ye nene, œneke á uzu bale sœsœ dœ gbetshelœnœ nene,

Ndjaba guma mbœrœ endjeneke á endje yindœ ye.»

¹⁰ Andaa, azœ dá Ndjaba ma œrœnœ asœmœ fœ azœ lœ awa nœ Otsho Ishiri asœmœ. Gbambancœ nene, Ishiri wusœ kœtondœ œrœ kœ dœ ádancœ, ataa œdœ gbetshelœ nœ Ndjaba. ¹¹ Edœ ugurutœ azu dá wusœ gbetshelœ nœ uzu, á kœdœdœ ishiri á sœ lœ ye nene a? Awa bale ndje, gbetshelœ nœ Ndjaba, uzu bale wuwusœ nœ nene, kolœ Ishiri nœ Ndjaba dœ tœ ye dá wusœ nœ. ¹² Tœ upu nœ azœ, á gbœgbo ishiri ɓa ndœ azu tshapashœ asœ nene, kashe a gbœ Ishiri á to ɓa ndœ Ndjaba yeka á kœwusœ kœtorœ á Ndjaba to dœ otsho lœsu ye fœ azœ.

¹³ Yé 'a sœsœ kœyisœ œrœ dœ kœwusœtœ nœ azu tshapashœ nene, kashe 'a sœ kœyisœ nœ dœ Ishiri á Ndjaba to fœ 'a. (Etœnœ ataa á 'a sœ kœyisœ adjapu tœ upu nœ Ishiri nœ Ndjaba fœ azu á endje lœ dœ tœnœ lœ endje.

¹⁴ Uzu á tshe sœ kolœ kœgbe dœ kœwusœrœ nœ ye dœ tœ ye, yiyindœ o'o neke á to ɓa ndœ Ishiri nœ Ndjaba nene. Tshe sœ kœdji ɓata agba o'o lœ utu ye, yé tshe lili kœwusœ ádancœ nene, mbœrœ uzu œ wusœ ádancœ kolœ œdœ tshe kœsœ dœ Ishiri nœ Ndjaba. ¹⁵ Uzu á tshe sœ dœ Ishiri nœ Ndjaba, tshe sœ kœwa ngbanga kœ ga tœ undu ye, kashe uzu bale œ wa ngbanga ga tœ ye nene. ¹⁶ Gbambancœ nene, endje sú ɓala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Uzu dœ dá wusœ gbetshelœ nœ Gbozu a?

Uzu dœ dá li kœmi upu fœ she a?»

Kashe tœ azœ, á lii kœwusœ ádancœ mbœrœ á a sœ dœ gbetshelœ nœ Kristu.

3

Aayi akwa nœ Ndjaba

¹ Tœ upu nœ mœ, aaya mœ, lœkô á mœ sœ lima awa bale dœ 'e, mœ papa o'o fœ 'e b̄ata á mœ pa fœ azu á endje sœ dœ Ishiri nœ Ndjaba nene, kashe mœ pa o'o fœ 'e kolœ b̄ata fœ azu nœ tshapasho, b̄ata fœ aaya agbolo lœ kœyindœrœ ga ndœ Kristu. ² Ungu ōngô dá mœ to fœ 'e, kashe œ dœdœ adja kœzirœ nene. Gbambanœ nene, 'e li má kœru lœsu 'e tœnœ nene. Ataa ngōngōnœ asœke, 'e li má ndje nene, ³ mbœrœ 'e sœpe kœmbœrœtœ 'e b̄ata mara œrœ nœ azu nœ tshapasho. 'E sœ kœmbœrœ úkú œdœ kœbœrœtœ 'e ugurutœ 'e. Atamœ sœmœ 'e dœdœ azu nœ tshapasho asœke yé œ sœ kœmbœrœ mara œrœ nœ azu kœ nene a? ⁴ Dœ lœkô á anga yanga 'e bale kœpa ngbi adœke: «Emœ kœdœ uzu nœ Polo», yé anga kpa pa adœke: «Emœ kœdœ uzu nœ Apolo», 'e mbœmbœrœtœ 'e b̄ata azu nœ tshapasho kœ nene dœ mœ a?

⁵ Apolo kœdœ dœ? Yé á Polo kœdœ ndje dœ? Endje kœ kœdœ aayi akwa nœ Ndjaba á endje gi 'e ga lœ kœyindœrœ ga ndœ Kristu. Kashe lœ ugurutœ endje, uzu dœ uzu sœ dœ mara kœmbœrœ akwa nœ ye á Gbozu to fœ she. ⁶ Emœ, mœ lu ngwarœ yé Apolo dá su ungu ga panœ. Kashe Ndjaba dá mbœrœ adœke ngwarœnœ gboro. ⁷ Ataa, œdœ ayi kœlu ngwarœ œdœ ayi kœsu ungu ga panœ, endje gugu dœ ádá bale nene. Kashe kolœ Ndjaba dá sœ dœ ádá, œshe á tshe mbœrœ adœke ngwarœnœ gboro asœmœ. ⁸ Tsheneke á tshe lu ngwarœ dœ tsheneke á tshe su ungu ga panœ, endje sœ awa bale yé uzu dœ uzu œ gb̄o œrœ tshangba akwa nœ ye kœli dœ mara akwa nœ ye dœ tœ ye. ⁹ Gbambanœ nene, a'a, 'a sœ kœmbœrœ akwa nœ Ndjaba awa bale, yé e'e kœdœ kindi nœ Ndjaba.

'E ndje kœdœ anda nœ Ndjaba. ¹⁰ Mœ mbœrœ akwa b̄ata ōtsho ayi kœmœ anda, œ tœ kiti anda lindœ kœtorœ á Ndjaba to fœ mœ, yé anga uzu dá mœ udunœ ga panœ. Kashe ala uzu dœ uzu gb̄o tœ mara á tshe sœ kœmœ dœ andanœ. ¹¹ Gbambanœ nene, kiti andanœ sœ zœ, œtœnœ kœdœ Yisu Kristu. Uzu bale kpa lili kœmœ anga angbi kiti anda nene. ¹² Ataa anga endje kœmœ udu andanœ ga pa kitinœ dœ œrœ, dœ kowo, dœ badja á amanœ gb̄o waa, dœ œyo, dœ muru too dœ ebe gbaa, ¹³ akwa nœ uzu dœ uzu œ matœ ye ngbi œlœ kœwa ngbanga. Gbambanœ nene, dœ œlanœ asœmœ, owo œ tshi yé akwa nœ uzu dœ uzu œ matœ ye ngbi. ¹⁴ Tsheneke á akwa nœ ye kœjuju nene, tshe gb̄o œrœ tshangbanœ ye. ¹⁵ Tsheneke á akwa nœ ye kœju, tshe gb̄o œrœ tshangbanœ bale nene, œshe kutu ye tshe she ye, kashe œ sœ b̄ata tshe ro to la owo.

¹⁶ 'E wusœ nœ dœ ōtshœnœ adœke e'e kœdœ Tepelo nœ Ndjaba, yé Ishiri nœ Ndjaba sœ lœ 'e. ¹⁷ Edœ uzu kœndi tshelœ Tepelo nœ Ndjaba, Ndjaba œ ndi ndje tshelœ ye. Gbambanœ nene, Tepelo nœ Ndjaba sœ yerœ, yé e'e dá dœ Tepelonœ asœmœ.

¹⁸ Uzu bale fafaratœ ye nene. Edœ anga uzu ugurutœ 'e bale kœsœ kœgbe adœke œne sœ dœ kœwusœtœ waa dœ mara nœ tshapasho asœ, iyi za she mbœrœ adœke tshe sœ adja dœ kœwusœtœ. ¹⁹ Gbambanœ nene, kœwusœtœ dœ mara nœ tshapasho asœke kœdœ agba o'o tœ ala Ndjaba. Mbœrœ tœnœ ataa, endje sú bala buku nœ Ndjaba adœke: «Ndjaba sœ kœgb̄o aayi kœwusœtœ lœ afara nœ endje dœ tœ endje.» ²⁰ Buku nœ kpa sœ kœpa adœke: «Gbozu wusœ gbetshelœ nœ ayi kœwusœtœ ye, tshe wusœ nœ adœke œ gugu dœ ádá bale nene.» ²¹ Ataa, uzu bale dudu okoro ye ga pa azu nene, mbœrœ œrœ kœ kœdœ œnœ 'e: ²² Edœ Polo, œdœ Apolo too Petro, œdœ tshapasho, œdœ soro, œdœ kuzu, œdœ œrœ á sœ ngōngō asœke, œdœ œrœ á sœ bala mbatsha, kœkœ kœdœ œnœ 'e. ²³ Kashe e'e nœ 'e kœdœ azu nœ Kristu, yé Kristu kœdœ uzu nœ Ndjaba.

4

Aayi avwa nœ Kristu

¹ Ataa, œ li adœke 'e wu 'a b̄ata aayi akwa nœ Kristu œdœ b̄ata endje á endje sœ mbœrœ kœgb̄ondœ adja o'o nœ Ndjaba á zatœ ye yiwa tœnœ. ² Andaa, œrœ kœ á endje sœ kœyandœ nœ b̄a ndœ aayi kœgb̄ondœrœ, kœdœ kœmbœrœtœ osho lindœ nœ. ³ Tœ œmœ, œdœ e'e too anga uzu kœwa ngbanga pa mœ, œ mbœrœ œrœ tœ mœ nene. Gapa nœ, mœ wa ngbanga nœ mœ dœ tœ mœ nene. ⁴ Dœ adjapu, gbetshelœ nœ mœ sœsœ kœgb̄agbara mœ tœ œrœ bale nene, kashe œ dœdœ œtœnœ dá sœ kœma adœke mœ sœ ndjii nene. Tsheneke á tshe wa ngbanga nœ mœ kœdœ Gbozu. ⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e wawa ngbanga ga pa uzu utshu nœ lœkô kœwa ngbanga nene. 'E kate adœke Gbozu na yeka. (Eshe dá ma œneke kœ á zatœ endje yiwa tœnœ œdœ gbetshelœ á sœ b̄a lœsu azu ngbi ga ushu. Dœ tœnœ ataa, uzu dœ uzu œ gb̄o kœdonga osho nœ Ndjaba á kwatœ endje ga ndœ ye.

⁶ Alaya mœ, mœ pa o'onœ asœmœ tœ upu nœ mœ œdœ tœ upu nœ Apolo mbœrœ adœke œ yisœ œrœ fœ 'e. Mœ yindœ nœ adœke lœ awa nœ kœmarœ nœ 'a, 'e wusœ ádá awa o'onœ asœ: «E li adœke 'e ka kœœpa mapaka neke á endje sú», yé 'e dudu okoro 'e kolœ pa uzu bale nene, yé œ yangba anga nene. ⁷ Gbambanœ nene, bœ ropa uzu dœ? (E dœdœ Ndjaba dá to œrœ á bœ sœ dœ tœnœ fœ bœ nene a? Yé á kœdœ Ndjaba dá

to fœ 6œ, mbœrœ gadê á 6œ sœ kædu okoro zœ 6ata 6œ gbɔgbɔ 6a ndœ ye nene a?

⁸ E'e, 'e gbɔ œnœ 'e œrœ kɔ á 'e gbe dœ tœnœ ye! 'E te œnœ 'e aayi kœgbœrœ ye! Ataa 'a dœdœ agbozugo nene, 'e te œnœ 'e agbozugo ye! Adjapu dœ mœ a? 'A yindœ nœ adœke 'e dœ adja agbozugo mbœrœ á i'iri 'a kœto ndje dœ 'e awa bale. ⁹ Gbambanœ nene, mœ sœ kœgbe adœke Ndjaba kɔ 'a dœ aayi avwa tɔ 6a tœ ndœngɔlɔ azu kɔ: 'a sœ 6ata azu á endje wa agbɔ ngbanga nœ kuzu ga tœ endje, endje fa 'a tœ œrœ mɔlɔ nœ tshapashɔ, 6a tœ ala aandjelu œdœ 6a tœ ala azu kɔ. ¹⁰ Anga azu sœ kœwu 'a tœ aayi iyi mangba Kristu, kashe e'e, 'e sœ kœzatœ 'e 6ata aayi kœwusœtœ lœ kœngbɔtœ 'e bale dœ Kristu. Anga azu sœ kœwu adœke 'a mœmœ, kashe e'e, 'e sœ kœzatœ 'e tœ aayi gbɔgbɔ. Endje sœ kœliscœ 'e, kashe œ sœ kœwu 'a tœ ayi odo. ¹¹ Lœ ada ɔlœnœ asœ, 'a sœ kœwu oyo dœ ogo kœzirœ œdœ dœ ogo ungu, 'a gugu dœ lœba nene, endje sœ kœbi 'a, 'a na yame yame djezœ; ¹² 'a sœ kœwu djofele dœ akwa dœ kane 'a yeka á gbɔ kœzirœ. Œdœ endje kœgu 'a, 'a sœ kœgi ɔtshɔ o'o. Lœkɔ á endje kœsœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ 'a, 'a sœ kœru lœsu 'a. ¹³ Lœkɔ á endje kœsœ kœpa ekpe o'o nœ 'a, 'a sœ kœgi o'o dœ ɔtshɔ lœsu. Ngœngɔ asœke, endje kpa wu 'a 6ata tshapandikɔ nœ tshapashɔ, 6ata uyu œrœ nœ tshapashɔ.

¹⁴ Mœ sœsœ kœsu mbeti asœmœ mbœrœ kœza tshula fœ 'e nene, kashe mœ su mbœrœ kœgbɔta tshelœ utu 'e 6ata agbolɔ nœ mœ á mœ yindœ endje waa. ¹⁵ Gbambanœ nene, ataa œdœ 'e kœsœ dœ aayi kœyiscœ o'o nœ Kristu kutu ndjokpa gbaa, 'e sœ kolœ dœ aba tshēbabale. Œmœ dá zu 'e lœ Yisu Kristu lœ awa nœ kœyiscœ ɔtshɔ O'o fœ 'e. ¹⁶ Mœ sœ kœki fœ 'e adœke 'e mbœrœtœ 'e lindœ mara kœmbœrœtœ nœ mœ. ¹⁷ Mbœrœ tœnœ ataa dá mœ vwa Timote fœ 'e, gbolo nœ mœ á mœ yindœ ye waa yé á tshe sœ kœzatœ ye fœ Gbozu. Tshe kpa yi bala sœ awa akwa nœ soro nœ mœ ga ndœ Kristu fœ 'e 6ata á mœ sœ kœyiscœ nœ tœ osho kɔ œdœ pe djelœ Ikrizia kɔ.

¹⁸ Andaa, anga azu ugurutœ 'e gbe adœke mœ na nene, yé mbœrœ tœnœ ataa á endje sœ kædu okoro endje. ¹⁹ Kashe œdœ Gbozu kœyindœ nœ, mœ na lœ ondonœ asœke kœwu 'e zœ. Dœ tœnœ ataa, mœ para adœke mœ tondœ kolœ o'o nœ aayi kœdu okoro endje asœmœ nene, kashe mœ para ndje awa kœwu mara akwa á endje sœ kœmbœrœ tœnœ. ²⁰ Gbambanœ nene, Ogo gbozu nœ Ndjaba dœdœ o'o nœ tshelœ ama nene, kashe tœnœ kœdœ kœmbœrœ akwa dœ gbɔgbɔ nœ Ndjaba. ²¹ Œrœ gadê dá 'e gbe dœ tœnœ a? 'E yindœ nœ adœke mœ na ga ndœ 'e dœ ndjapa too dœ œmɔ lœsu a?

5

Ekpe ɔtshɔ nœ anga uzu lœ Ikrizia

¹ Azu sœ kœpa tœ osho kɔ adœke anga o'o bale tœ upu nœ angba budu, angba budu neke á endje lili kœgbɔ tœnœ 6a ndœ angbi azu nene: anga yanga 'e bale sœ kœlo dœ awo abanœ. ² Yé 'e sœ kædu okoro 'e tœpanœ kpuru! Œ li má adœke 'e sœ dœ oyo tœ lœsu 'e yé œ gœrɔ má ayi kœmbœrœ œrœnœ asœmœ ugurutœ 'e. ³ Tœ œmœ nœ mœ, mœ gugu ugurutœ 'e dœ undu mœ nene kashe mœ sœ dœ 'e ngœngœ asœke bale lœ ishiri, yé mœ wa ngbanga nœ uzu á tshe mbœrœ mara œrœnœ asœmœ 6ata mœ sœ má lima tœ œsœnœ zœ: ⁴ lœndɔ á 'e kœngbɔtœ 'e ga tœnœ yé á mœ sœ ugurutœ 'e lœ ishiri, 'e wa ngbanganœ asœmœ lœ gbɔgbɔ nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu. ⁵ Dœ mara adœke 'e za uzu ataa fœ Satana mbœrœ adœke undu ye ndi, yeka á ishiri ye kœshe dœ lœkɔ á Gbozu œ wa dœ ngbanga.

⁶ Ádá nœ kædu okoro 'e gugu nene. 'E wuwusœ nœ dœ ɔtshœnœ adœke ɔyo kœsuku mapa kœsœ teasho, œ suku kœdjanga mapa djigi nene a? ⁷ 'E gitœ 'e lœ ongboro ɔyo kœsuku mapa yé œ te tafo mapa, mbœrœ ɔyo kœsuku mapa gugu lœ 'e nene. Gbambanœ nene, Kristu á tshe dœ Aya pata Pake nœ azœ, endje za lima she tœ tokóró. ⁸ Ataa, a mbœmbœrœ angbo nœ azœ dœ mapa á suku dœ ongboro ɔyo kœsuku mapa too dœ ɔyo kœsuku mapa nœ ngbindirœ nene, kashe a mbœrœ tœnœ dœ mapa neke á gugu dœ ɔyo kœsuku mapa lœnœ nene, œneke á sœ yerœ œdœ lœ adjapu.

⁹ Bala mbeti á mœ su utshœnœ, mœ su o'o fœ 'e adœke 'e sœsœ tœ œsœnœ bale dœ azu á endje sœ kœmbœrœ angba budu nene. ¹⁰ Mœ gbegbe lima ga pa azu kɔ pa ɔshɔ á endje sœ kœmbœrœ angba budu, á endje sœ dœ tshalœsu, á endje dœ aayi angba too aayi kœdonga andjaba nene. Œ kœsœ má ataa, œ li má adœke 'e gi tœ 'e pa tshapashɔ asœke ye. ¹¹ Mœ su ga la mbetinœ fœ 'e adœke 'e ngbœngbɔtœ 'e dœ uzu á tshe za i'iri Kristu ga pa ye, yé á dœ ayi angba budu, aayi tshalœsu, aayi kœdonga andjaba, aayi kœpa o'o nœ wala, amœndjondjo too aayi angba nene. Œ lili adœke 'e zi œrœ tœ œsœnœ dœ mara uzu ataa nene.

¹² Yé upu nœ mœ kœdœ adœke mœ wa ngbanga nœ azu á endje sœ 6a ushu a? Œ œ nene. Kashe, œ dœdœ azu nœ Kristu dá 'e li má kœwa ngbanga nœ endje nene a? ¹³ Ndjaba dá wa bala ngbanga nœ azu tshashu. 'E gœrɔ hawo uzu ugurutœ 'e ye.

6

Kœpa ngbanga ugurutœ aayazu

¹ Lœkɔ á 'e kœsœ dœ o'o ugurutœ 'e, mbœrœ gadê á 'e sœ kœgbe kœna kœto meza

6a ndœ ayingba Ndjaba adœke endje wa nɔnganganœ, yé á tshapu kœna ga ndœ ayercœ azu a? ² E wuwusœ nœ adœke azu á endje sœ yercœ œ wa bala nɔnganga nœ azu tshapashœ asœke nene a? Yé á kœsœ adœke 'e wa nɔnganga nœ azu tshapashœ, 'e li kœwa nɔnganga nœ o'o á sœ dœ ádá teasho nene a? ³ E wuwusœ nœ adœke a wa bala nɔnganga nœ aandjelu nene a, yeka á kœdœ tœ o'o nœ sorœ asœ a? ⁴ Andaa, lœkœ á 'e kœsœ dœ mara nɔnganga ataa, 'e sœ kœpandœ nœ fœ angbi azu á endje gugu lœ Ikrizia nene adœke endje wa o'onœ a? ⁵ Mœ sœ kœpa tœncœ mbœrcœ kœza tshula fœ 'e. Ataa, anga uzu kœwusœrcœ á tshe li kœwa nɔnganga ugurutœ aayazu gugu ugurutœ 'e nene a? ⁶ Kashe, œ li adja adœke anga yazu bale pa nɔnganga dœ ayancœ 6a utshu ayingba Ndjaba ye a?

⁷ E sœ adjapu adœke kœpa nɔnganga ugurutœ 'e sœ kœma adœke 'e yo ye. Mbœrcœ gadé á 'e wuwusœ kœru lsu 'e tœ cœrcœ á sœsœ ndjii nene, tœ œsœncœ adœke 'e pa nɔnganga dœ aaya 'e a? Mbœrcœ gadé á 'e kakatœ nœ adœke endje ko cœrcœ tœ 'e nene a? ⁸ Kashe e'e dá sœ kœmbœrcœ cœrcœ á sœsœ ndjii nene, yé á sœ kœko cœrcœ tœ anga azu. 'E sœ kœmbœrcœ ataa ga tœ aaya 'e! ⁹ E wuwusœ nœ adœke azu á endje sœ kœmbœrcœ cœrcœ á sœsœ ndjii nene œ gbœ bala Ogo gbozu nœ Ndjaba nene a? Uzu fafara 'e nene! (E dœ aayi angba budu, œdœ aayi kœdonga andjaba, œdœ aayi kœpara awo azu, œdœ ayakoshe á endje sœ 6ata ayashe, œdœ ayakoshe too ayashe á endje sœ kœlo dœ anga endje, ¹⁰ œdœ aayi angba, œdœ aayi tshalœsu, œdœ amœndjondjo, œdœ aayi kœpa o'o nœ wala, œdœ agbangba kœzi angba, uzu bale œ gbœ Ogo gbozu nœ Ndjaba nene. ¹¹ 'E wu mara á anga anga 'e sœ lima dœ tœncœ ugurutœ 'e dœ mœ. Kashe Ndjaba nœ azœ djuto 'e, tshe fa 'e tœ ayercœ azu, tshe fa 'e tœ azu ndjii lœ i'iri Gbozu Yisu Kristu œdœ pe lœ awa Ishiri nœ ye.

Kœdonga Gbozu dœ undu zœ

¹² Anga azu ugurutœ 'e sœ kœpa adœke: «Endje papakata mœ tœ cœrcœ bale nene», kashe œ dœdœ cœrcœ kœ dá sœ dœ œtshœncœ nene. Mœ li má kœpa adœke: «Endje papakata mœ tœ cœrcœ bale nene», kashe mœ yiyindœ nœ adœke mœ te kanga nœ cœrcœ bale nene. ¹³ 'E sœ kœpa adœke: «Rœgo sœ mbœrcœ uvu, yé uvu sœ mbœrcœ rœgo.» E sœ adjapu, kashe Ndjaba œ ndi tshelœ nœ kœ bibisha ye. Kashe undu uzu sœsœ mbœrcœ angba budu nene. Undu uzu sœ mbœrcœ Gbozu, yé Gbozu sœ mbœrcœ undu uzu. ¹⁴ Andaa Ndjaba á tshe she Gbozu lœ akuzu, tshe she ndje azœ bala lœ akuzu dœ gbœgbœ nœ ye.

¹⁵ 'E wuwusœ nœ adœke undu 'e kœdœ cœrcœ kotœ undu Yisu Kristu nene a? Mœ lii

kœza cœrcœ kotœ undu Yisu bale adœke mœ fa tœ cœrcœ kotœ undu gugati ye a? Adja mœ mbœrcœ ataa bale nene! ¹⁶ 'E wuwu ndje sœ nœ adœke uzu á tshe kœngbotœ ye bale dœ gugati, endje wuta dœ she undu bale nene a? Gbambancœ nene, endje sũ 6ala buku nœ Ndjaba adœke: «Endje bibisha œ wuta uzu bale.» ¹⁷ Kashe uzu á tshe nɔngatœ ye bale dœ Gbozu, endje nɔngatœ endje dœ she bale lœ ishiri.

¹⁸ 'E kpa awa angba budu. Anga ekperœ kœ á uzu œ mbœrcœ, sœ 6a ushu tœ undu ye. Kashe ayi angba budu sœ kœndi undu ye dœ tœ ye. ¹⁹ 'E wuwusœ nœ adœke undu 'e kœdœ Tepelo nœ Otshœ Ishiri dá sœ lœ 'e asœmœ nene a? E dœdœ Ndjaba dá to fœ 'e nene a? Yé e'e kœdœ ayengœ undu 'e a? ²⁰ Ndjaba yœyœ 'e œ yo. Ataa, œ li adœke 'e donga she dœ undu 'e.

7

O'o tœ upu nœ totœ

¹ Nɔngœ asœke, mœ yindœ kœgi o'o tœ upu á 'e yu lima mœ dœ tœncœ la mbeti nœ 'e adœke: «E sœ dœ œtshœncœ adœke yakoshe lolo dœ yashe nene.» ² Andaa, ndœ kœkatœ kœmbœrcœ cœrcœ tshula kœ, œ li dœ œtshœncœ adœke yakoshe bale dœ bale sœ dœ awonœ, yé yashe ndje bale dœ bale sœ dœ akœncœ. ³ E li adœke yakoshe mbœrcœ akwa tsha yakoshe nœ ye ga tœ awonœ, yé yashe ndje awa bale, tshe mbœrcœ akwa tsha yashe nœ ye ga tœ akœncœ. ⁴ Yashe lili kœmbœrcœ œneke á tshe yindœ nœ ga tœ undu ye dœ tœ ye nene, undu ye sœ mbœrcœ akœncœ. Awa bale ndje, yakoshe lili kœmbœrcœ œneke á tshe yindœ nœ ga tœ undu ye dœ tœ ye nene, undu ye sœ mbœrcœ awonœ. ⁵ 'E kukurutshelœtœ 'e pa gbarœ olo nene, kolœncœ adœke 'e kœdjitœ 'e awa bale ndœ olo teasho mbœrcœ kœza awwala yekane. Kashe manda nœ, 'e kwatœ 'e ga pa gbarœ olo 'e. Ete nene, 'e li kœru lsu 'e nene yé œ za awa fœ Satana adœke tshe wu lsu 'e.

⁶ O'onœ á mœ sœ kœpa fœ 'e asœmœ, œ dœdœ adœke mœ sœ kœshosho 'e nene, kashe tœncœ kœdœ cœrcœ á 'e gbe dœ tœncœ á mœ li kœyindœ nœ. ⁷ Mœ yi má ndœ nœ adœke uzu kœ sœ tœ angara 6ata mœ; kashe Ndjaba sœ kœto kœtorœ fœ uzu dœ uzu kpi tœ œncœ yœga, œneke asœ fœ anga, œneke 6a 'e fœ angbi anga.

⁸ Ataa, mœ sœ kœpa fœ aangara œdœ pe fœ ayashe koya adœke: œ sœ dœ œtshœncœ adœke endje sœpe ataa, 6ata mœ. ⁹ Kashe œdœ endje kœlili kœru lsu endje nene, endje totœ endje. Gbambancœ nene, œ sœ dœ œtshœncœ kœro pancœ kœtotœ endje tœ œsœncœ adœke undu ndi dœ ogo nœ œkœ.

¹⁰ Tøe upu nœ endjeneke á endje totœ endje ye, mœ za awa o'o á toto 6a ndœ mœ nene kashe á to 6a ndœ Gbozu, fœ endje adœke: œ lili adœke yashe kurutshelœtœ ye dœ akonœ nene. ¹¹ Œdœ tshe kœkurutshelœtœ ye dœ akonœ, œ li adœke tshe kpa i anga yakoshe nene, too œ li adœke tshe kpa djitœ ye dœ akonœ. Yé œ lili ndje adœke yakoshe goro awonœ nene.

¹² Tøe upu nœ anga endje, œmœ dœ tœ mœ dá sœ kœpa tœnœ kashe œ doédœ Gbozu nene, adœke: œdœ yakoshe bale á tshe dœ yindœ Ndjaba kœto yashe á tshe doédœ yindœ Ndjaba nene, yé á yashenœ yindœ kœsœ dœ she, tshe gogoro she nene. ¹³ Yé œdœ anga yashe bale á tshe dœ yindœ Ndjaba kœi ndje yakoshe á tshe doédœ yindœ Ndjaba nene yé á yakoshenœ yindœ kœsœ dœ she, tshe vwawwaratœ ye tœ ye nene. ¹⁴ Gbambanœ nene, yakoshe á tshe doédœ yindœ Ndjaba nene, tshe wuta ndoo dœ Ndjaba mbœrœ awonœ á tshe dœ yindœ Ndjaba. Awa ndje bale dœ yashe á tshe doédœ yindœ Ndjaba nene, tshe wuta ndje ndoo dœ Ndjaba mbœrœ akonœ á tshe dœ yindœ Ndjaba. Œ kœsœœ má atamœ nene, agbolo nœ 'e œ sœ má yerœ nene andaa endje sœ yerœ. ¹⁵ Kashe œdœ tsheneke á tshe doédœ yindœ Ndjaba nene kœyindœ kœkurutshelœtœ ye dœ yindœ Ndjaba á endje totœ endje dœ she, endje katœ ye tshe wuta kolœnœ. Dœ mara o'o ataa, ayindœ Ndjaba á endje totœ endje, œdœ yakoshe too yashe, too kaka pa endje nene, mbœrœ Ndjaba 'e 'e adœke' e sœ gee lœ soro 'e. ¹⁶ Yé œbœ dœ yashe, dœ mara gadé dá 6œ she ako zœ a? Too œbœ ndje dœ yakoshe, dœ mara gadé dá 6œ she awo zœ a?

Kœsœpe lœ mara á Ndjaba e 6œ

¹⁷ Andaa, œ li adœke uzu dœ uzu mbœrœtœ ye lindœ kœtorœ á Gbozu to fœ she, yé á tshe sœ lœnœ lœko á Ndjaba e lima she. Œneke á mœ sœ kœpandœ nœ lœ lkrizia kœ doemœ. ¹⁸ Œdœ endje kœwa lima anga uzu bale tœ gaza tœ lœko á Ndjaba e she, tshe papara awa kœmbœrœ adœke œ yiwa nene. Yé œdœ tsheneke á endje kœwawa lima she tœ gaza utshunœ adœke Ndjaba e she nene, œ lili adœke endje wa she nene. ¹⁹ Kœwa gaza too kœwawa gaza nene, œ gugu dœ ádá bale nene, kolœnœ adœke 'e mbœrœtœ 'e lindœ awa o'o nœ Ndjaba. ²⁰ Œ li adœke uzu dœ uzu sœ kolœ lœ mara á tshe sœ lima dœ tœnœ lœko á Ndjaba e she. ²¹ Œ 6œ kœdœ lima kanga lœko á Ndjaba e 6œ a? Tœto lœsu zœ nene. Kashe œdœ awa kœsœ zœ adœke 6œ wuta lœ kanga, mbœrœtœ zœ lindœ nœ. ²² Gbambanœ nene, kanga á Gbozu e she kœdœ uzu á tshe kpa doédœ kanga nene yé tshe te uzu nœ Gbozu. Awa bale ndje dœ uzu á tshe doédœ kanga nene

yé á Ndjaba e lima she, œshe kœdœ kanga nœ Kristu. ²³ Ndjaba yo lima 'e lœ kanga ye; 'e tete akanga nœ azu nene. ²⁴ Aaya mœ, œ li adœke uzu dœ uzu sœpe tœ ala Ndjaba kolœ 6ata á tshe sœ lima utshunœ lœko á tshe e she.

Aangara œdœ pe ayashe koya

²⁵ Tøe upu nœ aangara, Gbozu kakatœ awa o'o ti fœ mœ nene, kashe mœ sœ kœza gbetshelœ nœ mœ 6ata uzu á tshe zatœ ye ndjii, mbœrœ Gbozu ma otsho lœsu nœ ye ga ndœ mœ.

²⁶ Mbœrœ oyo nœ ngongo asœke, œneke á mœ sœ kœgbe tœnœ dœke: œ sœ dœ otshonœ adœke uzu dœ uzu sœ kolœnœ 6ata á tshe sœ asœmœ. ²⁷ Œdœ 6œ kœto yashe ye, papara adœke 6œ kurutshelœtœ zœ dœ she nene. Œdœ 6œ kœtoto yashe nene, papara ndje adœke 6œ to yashe nene. ²⁸ Kashe œdœ 6œ kœto yashe, 6œ mbœmbœrœ ekperœ nene. Yé œdœ ovoro yawuru kœi yakoshe, tshe mbœmbœrœ ndje ekperœ nene. Kashe endje á endje totœ endje asœmœ, endje gbœ kœendanga osho lœ soro nœ endje œnœ œko, yé œmœ, mœ yi má ndœ kœgbandœ 'e mbœrœ tœnœ.

²⁹ Aaya mœ, o'o á mœ yindœ kœpa fœ 'e dœke: a kpa sœsœpe dœ olo ndjoro nene. Kœto ngongonœ asœke, œ li adœke endjeneke á endje to ayashe, endje sœ 6ata endje gugu dœ ayashe nene; ³⁰ endjeneke á endje sœ tœ iki, endje sœ 6ata endje sœsœ tœ iki nene; endjeneke á endje sœ dœ yanga, endje sœ 6ata endje gugu dœ yanga nene; endjeneke á endje sœ kœyo œrœ, endje sœ 6ata endje gugu dœ tœnœ nene. ³¹ Œ li adœke azu á endje sœ kœshe mbœrœ œrœ nœ tshapasho asœke, sœ 6ata endje sheshe mbœrœ tœnœ nene. Gbambanœ nene, tshapashonœ 6ata á sœ asœ, œndœnœ œ di nene.

³² Mœ yiyindœ nœ adœke 'e sœ dœ gbetshelœ nene. Tsheneke á tshe toto yashe nene, tshe sœ kœzatarœ ye ga tœ akwa nœ Gbozu: Tshe sœ kœpara adœke œne mbœrœ œrœ á sœ kœza yanga fœ Gbozu. ³³ Kashe tsheneke á tshe to yashe ye, tshe sœ kœgbe kolœ dœ œrœ nœ tshapasho asœke: tshe sœ kœpara adœke œne mbœrœ œrœ á sœ kœza yanga fœ awo œne. ³⁴ Yé dœ tœnœ ataa, lœsu ye sœ ga pa œrœ bisha. Œ sœ ndje awa bale ataa mbœrœ yashe too ovoro yawuru á tshe i i yakoshe nene, yé á sœ kœgbe kolœ kœmbœrœ akwa nœ Gbozu mbœrœ á kœsœ yerœ lœ undu ye œdœ lœ ishiri. Kashe yashe á tshe i yakoshe, tshe sœ kœgbe dœ œrœ nœ tshapasho asœke yé œ sœ kœpara adœke œne mbœrœ œrœ á sœ kœza yanga fœ ako œne.

³⁵ Mœ pa o'onœ asœmœ mbœrœ otshœrœ á sœ mbœrœ 'e, kashe mœ sœsœ kœkapa

'e nene. Mœ yindœ nœ adœke 'e mbœrœ œeneke á li adœke 'e sœ dœ ðtshœnœ, yé œe zatœ 'e djigi fœ Gbozu.

³⁶ Ædœ anga ovoro yakoshe kœyindœ koeto yashe, yé á endje kpa wa adœke œene totœ œene nene, endje mbœrœ dœ ðtshœnœ. Á ovoro yakoshenœ kœwu adœke œene sœ dœ ogo awo œene tãpanœ kpuru, yé á wu ndje adœke œene kœtoto she nene dá œene mbœrœ ekperœ, œ sœ dœ ðtshœnœ adœke endje totœ endje бата á endje gbe dœ tœnœ. Asœmœ dœdœ ekperœ nene. ³⁷ Kashe œedœ ovoro yakoshenœ kœdjidji azu á endje sœ kœshosho she nene, yé á wa dœ tœ ye 6a lasu ye adœke œene to koje nœ œene nene, œedœ tshe kœli kœru lasu ye tœ ogo œko, tshe mbœrœ ðtshœrœ. ³⁸ Ataa, tsheneke á tshe koeto koje nœ ye, tshe mbœrœ ðtshœrœ. Kashe tsheneke á tshe kœvwaratœ ye koeto koje nœ ye, œeshe asœmœ kpa mbœrœ ðtshœrœ kœrosœnœ.

³⁹ Yashe á tshe dœ awo uzu, sœ tœ œœœnœ dœ œkonœ lœko á tshe œœpe dœ soro. Kashe œedœ akœnœ kœtshu ye, tshe li kœi angbi yakoshe á tshe yindœ ye. Æ li ndje adœke yakoshenœ dœ yindœ Kristu. ⁴⁰ Andaa, tœ mœ, mœ gbe adœke tshe sœ dœ yanga kœrosœ nœ œedœ tshe kœsœ kolœ ataa. Yé œœmœ ndje, mœ wusœ nœ adœke tshiri nœ Ndjaba sœ dœ mœ awa bale.

8

Songba agea á endje to tœ tokóró fœ andjaba

¹ Tœ upu nœ songba agea á endje to dœ tokóró fœ andjaba, œ sœ adjapu adœke azœ ko, a sœ dœ kœwusœrœ lœ nœ бата á 'e sœ kœpa tœnœ. Kœwusœrœ sœ kœza egerœ kumu fœ uzu, kashe kœyindœsho sœ koeto gbœgbœ ga ugurutœ azu. ² Ædœ uzu kœsœ kœgbe adœke œene wusœ œœrœ waa, asœmœ sœ kœema adœke tshe wuwu damba sœ œœrœ бата á li má adœke tshe wusœ nœ nene. ³ Kashe tsheneke á tshe yindœ Ndjaba, Ndjaba wu ndje sœ ye yé.

⁴ Ataa, a li kœzi songba agea á endje za tœ tokóró fœ andjaba ye á? A wusœ nœ adœke andjaba kœdœ œœrœ gbambœnœ pa tshapashœ, yé anga andjaba gugu nene, kolœ Ndjaba tshebabale. ⁵ Gbambœnœ nene, ataa œedœ anga azu kœgbe adœke andjaba sœ 6a lafo too 6a pa œshœ, œ sœ adjapu adœke andjaba œedœ agbozu sœ ndjoro, ⁶ a wusœ nœ adœke Ndjaba sœ kolœ tshebabale. Æshe kœdœ Aba azœ á tshe mbœrœ œœrœ ko, yé a sœ kœshe mbœrœ she. A sœ dœ Gbozu nœ azœ tshebabale Yisu Kristu. Lœ awa nœ ye dá Ndjaba mbœrœ œœrœ ko, yé a sœ dœ soro mbœrœ she.

⁷ Kashe ayindœ Kristu kœ wuwusœ adjapunœ asœ nene. Anga endje œœpe dœ

gbetshelœ nœ andjabanœ asœmœ lœ kumu endje dœ mara adœke œedœ endje kœzi songba agea á endje to tœ tokóró fœ andjaba, endje sœ kœgbe adœke endje to fœ adja Ndjaba, yé endje mœ lœ gbetshelœ nœ endje. Mbœrœ tœnœ ataa, endje gbe adœke œene kœdœ aayi uburu. ⁸ Andaa, œ dœdœ rœgo dá gi azœ ndoo dœ Ndjaba nene. Ædœ a kœvwaratœ azœ kœzi tœnœ, a sœ ga manda nœ nene. Yé œœdœ a kœzi ndje gbaa na, a gbœ œœrœ bale nene.

⁹ Kashe, 'e sœ dœ gbœdjela adœke mara á 'e sœ kœmbœrœ dœ œœrœ kœ asœmœ, yiwi endjeneke á endje mœmœ lœ kœyindœrœ nœ endje ga lœ ekperœ nene. ¹⁰ Gbambœnœ nene, œedœ uzu á tshe mœmœ lœ kœwusœrœ nœ ye asœmœ kœwu 6œ á 6œ sœ dœ kœwusœrœ, yé á 6œ li ga lœ Tepelo nœ andjaba, tshe gbœ gbœgbœ nœ kœzi songba agea á endje to dœ tokóró fœ andjabanœ asœmœ nene á? ¹¹ Yé mbœrœ tœnœ ataa, kœwusœrœ nœ zœ œe ndi uzu á tshe mœmœ asœmœ. Kashe wusœ nœ adœke œeshe kœdœ aya zœ á Kristu tshu mbœrœ she! ¹² Ædœ 'e kœmbœrœ mara ekperœ ataa ga tœ aaya 'e yé á ndi gbetshelœ nœ uzu á tshe mœmœ, dá 'e mbœrœ ekperœ fœ Kristu dœ tœ ye. ¹³ Mbœrœ tœnœ ataa, œedœ kœziœrœ kœsœ kœyi aya mœ ga lœ ekperœ, mœ kpa zi songba agea bale nene, mbœrœ á kœyiwi aya mœ ga lœ djingili nene.

9

Mara kœmbœrœ akwa nœ Polo

¹ Æmœ kœdœ kanga á? Mœ dœdœ ayi avwa nene á? Mœ wuwu Yisu á tshe dœ Gbozu nœ azœ nene á? 'E dœdœ azu ndœla akwa nœ mœ lœ Gbozu nene á? ² Ædœ mbœrœ anga azu mœ kœdœdœ ayi avwa nene, kashe mbœrœ 'e nœ 'e, œœmœ kœdœ ayi avwa. Gbambœnœ nene, 'e kœdœ œœrœ á sœ kœema tshambebe akwa nœ mœ бата ayi avwa lœ Gbozu.

³ O'o á mœ sœ kœgi fœ azu á endje sœ kœpatœ mœ dœke: ⁴ 'A lili má kœyœndœ kœziœrœ too kœndjorœ 6a ndœ 'e nene á? ⁵ 'A lili má kœna dœ anga yashe á tshe dœ yindœ Kristu бата anga aayi avwa, aaya Gbozu œœpe Petro sœ kœmbœrœ tœnœ nene á? ⁶ Kolœ mœ kutu mœ œedœ Barnabase dá li ndœ kœmbœrœ akwa yeka á kœzi œœrœ á? ⁷ Æde lœ akwa turugu dá mbœrœ akwa dœ ngendja nœ ye dœ tœ ye á? Æde dá lu œœ vinu, yé á zizi elenœ nene á? Too uzu dœ dá sœ kœgbœndœ angombe yé á ndjondjo ungu œngœ endje nene á?

⁸ Tœnœ kœdœ kolœ o'o nœ azu dá mœ pa asœmœ, too awa akwa sœsœ kœpa awa bale ataa nene á? ⁹ Gbambœnœ nene, endje sú 6ala buku nœ awa akwa nœ Moyize adœke: «Bœ i ama ngombe ga tœnœ nene lœko á 6œ

kæscæ kœmbœrcæ she dœ akwa ble.» Ndjaba sœ kœkitœ œsœ angombe a? ¹⁰ E doédœ azœ dá tshe sœ kœpa o'onœ tœ azœ nene a? Adjapu, endje sũ o'onœ asœmœ mbœrcæ azœ. Gbambanœ nene, uzu á tshe djo kindi dœ pe tsheneke á tshe 6i indji ngwarœ, uzu dœ uzu sœ kœmbœrcæ dœ gbtshelœ nœ kœgbœ œsœ œnœ ye. ¹¹ E dœ 'a kœyi lima sœ o'o ama Ndjaba fœ 'e, œ sœ má dœ ekpœncœ waa ye adœke 'a yœndœ œrcœ tœ 'e a? ¹² E dœ anga azu kœscœ kœyœndœ œrcœ tœ 'e, mbœrcœ gafe á a'a nene a?

Andaa, 'a yœyo lima ndœ œrcœ nene. Kashe 'a gbœndœtœ 'a mbœrcœ á 'a kœzaza œrcœ ku lœ awa Ɔtshœ O'o nœ Kristu nene. ¹³ E wuwusœ nœ adœke azu neke á endje sœ kœmbœrcœ akwa 6a lœ anda nœ Ndjaba sœ kœgbœ kœzircœ kpœtœmœ nene a? Yé endjeneke á endje sœ kœto tokóro 6a pa ndaba, scœsœ ndje kœgbœ œsœ œnœ endje kœzircœ kpœpa ndabanœ nene a? ¹⁴ Awa bale, Gbozu za awa tœ upu nœ endjeneke á endje sœ kœpandœ Ɔtshœ O'o adœke endje sœ ndje dœ soro mbœrcœ tœncœ.

¹⁵ Kashe œmœ, mœ zaza awa o'onœ asœmœ bale ga tœ akwa nene, yé mœ susu mbetincœ asœmœ mbœrcœ kœyœndœ œrcœ nene. Mœ yi má ndœ kœtshu tœncœ, tœ œscœncœ adœke endje gbœtœ upu nœ egerœ kumunœ asœ tœ mœ. ¹⁶ Dœ adjapu, kœpandœ Ɔtshœ O'o doédœ œrcœ nœ egerœ kumu 6a ndœ mœ nene, kashe tœncœ kœdcœ œrcœ á li adœke mœ mbœrcœ. Mœ sœ dœ oyo tœ losu mœ œdcœ mœ kœpandœ Ɔtshœ O'o nene. ¹⁷ E dœ mœ dœ tœ mœ dá wa lima adœke mœ mbœrcœ akwanœ asœmœ, mœ yi má lima ndœ nœ adœke endje ko ngendja tshangbanœ fœ mœ ye. Kashe 6ata á endje za mœ dœ œgbœ ga tœncœ, mœ mbœrcœ kolœ akwa á Gbozu za fœ mœ. ¹⁸ Ataa, ngendja tshangba akwa nœ mœ kœdcœ ga fœ? Tœncœ kœdcœ kœpandœ Ɔtshœ O'o gbambanœ á mœ sœ kœpandœ nœ, kashe mœ zaza awa o'o á Ɔtshœ O'onœ asœmœ za fœ mœ ga tœ akwa nene.

¹⁹ Mœ doédœ kanga nœ uzu bale nene. Andaa, mœ zatœ mœ tœ kanga nœ azu para mbœrcœ kœgbœ azu ndjoro fœ Yisu. ²⁰ Mœ sœ lima kœscœ ugurutœ Ayuda 6ata Yuda mbœrcœ kœgbœ Ayuda. Ataa mœ scœsœ tshakudu awa akwa nœ Moyize nene gbaa, mœ sœ kœmbœrcœtœ mœ 6ata azu á endje sœ tshakudunœ mbœrcœ kœgbœ endjeneke á endje sœ tshakudu awa akwa. ²¹ Awa bale ndje, lœkœ á mœ kœscœ dœ endjeneke á endje scœsœ tshakudu awa akwa nene, mœ sœ kœmbœrcœtœ mœ 6ata endje, kashe mœ scœsœ kœgbe dœ awa akwanœ asœmœ nene mbœrcœ kœgbœ endje. E yiyindœ kœpa adœke mœ wuwusœ awa akwa nœ Ndjaba nene, gbambanœ nene, mœ zatœ mœ ga tshakudu awa akwa nœ Kristu. ²² Mœ sœ

ugurutœ azu á endje mœmœ lœ kœyœndœrcœ 6ata œmœ ndje mœ mœmœ mbœrcœ kœgbœ endje. Mœ zatœ mœ djigi fœ endje para mbœrcœ kœshe angata endje dœ mara ko. ²³ Yé œeneke asœmœ ko, mœ sœ kœmbœrcœ tœncœ mbœrcœ Ɔtshœ O'o yeka á kœgbœ œrcœ á to lœ awa nœ Ɔtshœ O'onœ asœmœ.

²⁴ E wuwusœ nœ adœke aayi kœkpa œro kœkpa œro nœ endje œerr, kolœ anga bale dá gbœ œrcœ tshangbanœ nene a? 'E kpa œronœ dœ mara adœke 'e wuta utshunœ. ²⁵ Aayi mœlœ ko sœ kœpa awara ndœ kœgbœ kpoto tshagbozu á ndi bala ye, kashe œnœ azœ kœdcœ kpoto tshagbozu á ndi bala bale nene. ²⁶ Mbœrcœ tœncœ ataa, œmœ, mœ sœ kœkpa œro dœ mara ataa: mœ scœsœ kœkpa œro nœ ayibula nene; yé mœ sœ kœdu koshe atake: mœ dudu koshe lœ angbalanœ. ²⁷ Kashe mœ sœ kœmbœrcœ œgbœrcœ ga tœ undu mœ, yé œ sœ kœgbœndœ nœ dœ œgbœ kparawa adœke manda kœmindœ Ɔtshœ O'o fœ anga azu, á Ndjaba kœvwaratœ ye tœ mœ nene.

10

O'o tœ upu nœ andjaba

¹ Alaya, mœ yiyindœ nœ adœke œndœ œrcœ á wuta lima ga tœ alata azœ lœndœ nœ Moyize djedjœrcœ 'e nene: ondoro gbœ lima ndœ alata azœ para, endje para kœkœ zu lima tœ la egerœ ungu. ² Endje para gbœ lima batisimu lœ kœngbœtœ endje bale dœ Moyize 6a lœ ondoro dœ pe la egerœ ungu. ³ Endje para sœ lima kœzi ala œrcœ bale nœ ishiri. ⁴ Endje para sœ lima kœndjo ungu bale nœ ishiri. Gbambanœ nene, ungu á endje sœ lima kœndjo tœncœ to lœ badja nœ ishiri á sœ kœna dœ endje awa bale. Badjanœ asœmœ kœdcœ lima Kristu. ⁵ Andaa, œtshœ anga endje ndjoro ugurutœ endje gaga lima tœ ala Ndjaba nene, mbœrcœ endje sœ lima kœtshu tœncœ kpœœ lœ kpagagasho.

⁶ Ercœ ataa mbœrcœ lima tœ endje mbœrcœ á ala azœ kœgbœ adœke a kœscœsœ dœ ekpe ogo œrcœ 6ata á endje sœ lima dœ tœncœ nene. ⁷ E dodonga andjaba 6ata anga endje ugurutœ endje mbœrcœ nene. Ataa, endje sũ 6a la buku nœ Ndjaba adœke: «Azu sœ lima ga ati ndœ kœzi œrcœ dœ pe kœndjo œrcœ; manda nœ endje alafœ ndœ mœlœ.» ⁸ A kakatœ tœ azœ ti ndœ angba budu 6ata anga endje ugurutœ endje mbœrcœ lima nene: azu tshu kutu zazu bale dœ votœ (23.000) kolœ ndœ œlœ bale. ⁹ A papara kœwu lœsu Gbozu nœ azœ nene, 6ata anga azu ugurutœ endje mbœrcœ yeka á tshu lima kuzu kœdcœ osho nœ ayakoro. ¹⁰ Ataa, 'e pupu lœ ma 'e 6ata anga endje ugurutœ endje sœ lima kœpu lœ ma endje nene, yé á andjelu nœ kuzu wo lima endje.

¹¹ Ɖerɛ ataa wuta lima ga tɔe endje mbɔerɛ adɔeke ala anga endje kɔegbo, yɛ endje sɔ ga la mbeti ndɔe kɔemi dɔe upu fɔe azɔe á a ndo dɔe ndɔngɔlɔ tshapasha. ¹² Ataa, kaka tsheneke á tshe gbe adɔeke ɔene ka dɔe ada ɔene, zatɔe ye ga lɔe vola adɔeke ɔene tete nene. ¹³ Kɔewu lɔsu á 'e sɔe lɔenɔe, sɔe awa bale mbɔerɛ azu kɔ. Ndjaba sɔe kɔembɔerɔetɔe ye lindɔe o'o ye; tshe yindɔe nɔe adɔeke endje wu lɔsu 'e kɔerɔpa gbɔgbɔ nɔe 'e nene. Lɔe kɔewu lɔsu, tshe yisɔe mara nɔe kɔewuta lɔe nɔe ɔedɔe gbɔgbɔ nɔe kɔeshi gbi lɔe nɔe fɔe 'e.

¹⁴ Mbɔerɛ tɔenɔe ataa, aaya mɔe á mɔe yindɔe 'e waa, 'e titɔe 'e tɔe andjaba. ¹⁵ Mɔe sɔe kɔepa o'o fɔe 'e ɔata fɔe azu á endje wusɔe kɔetondɔe o'o, 'e wa ɔeneke á mɔe sɔe kɔepa fɔe 'e asɔe dɔe tɔe 'e. ¹⁶ Yashi á a sɔe kɔedonga Ndjaba mbɔerɛ tɔenɔe, ngbɔngbɔba azɔe ga tɔenɔe bale dɔe indji Kristu nene a? Mapa á a sɔe kɔekavwatshe lɔe nɔe, ngbɔngbɔba azɔe ga tɔenɔe bale dɔe undu Kristu nene a? ¹⁷ Mapa sɔe tshebabale, ataa a sɔe ndjoro gbaa, a wuta undu tshebabale. Gbambanɔe nene, azɔe para a sɔe kɔezi kolɔe mapanɔe á sɔe tshebabale asɔemɔe.

¹⁸ 'E wu azu Israyele: endje á endje sɔe kɔezi agea á endje to tɔe tokóro, ngbɔngbɔtɔe endje awa bale ndɔe kɔedonga Ndjaba ɔa indiri ndaba nene a? ¹⁹ O'o gadɛ dá mɔe kɔepa a? Songba agea á endje to tɔe tokóro fɔe andjaba too andjabanɔe dɔe tɔe endje sɔe dɔe áda waa ye a? ²⁰ Ɖe ɔe nene! Kashe tokóronɔe á ayingba Ndjaba sɔe kɔeto tɔenɔe, kɔedɔe ɔenɔe ekpe ishiri yɛ ɔe dɔédɔé ɔenɔe Ndjaba nene. Mɔe yiyindɔe nɔe adɔeke 'e ngbɔɔatɔe 'e ga tɔe ɔesɔenɔe bale dɔe aekpe ishiri nene. ²¹ Ɖe lili adɔeke 'e sɔe kɔendjo ɔerɔe dɔe yashi nɔe Gbozu ɔedɔe ndje dɔe ɔenɔe ekpe ishiri nene. Ɖe lili adɔeke 'e zi ɔerɔe pa ndaba kɔezirɔe nɔe Gbozu ɔedɔe ndje pa ɔenɔe ekpe ishiri nene. ²² Too a yindɔe kɔeivwi úkú nɔe Gbozu ga lafo a? A sɔe dɔe gbɔgbɔ kɔerɔpa ye a?

Ɖerɛ kɔ sɔe mbɔerɛ mokɔ nɔe Ndjaba

²³ «Endje papakata ɔerɔe bale nene», kashe ɔe dɔédɔé ɔerɔe kɔ dá ga nene. «Endje papakata ɔerɔe bale nene», kashe ɔe dɔédɔé ɔerɔe kɔ dá sɔe kɔembɔerɔe adɔeke uzu gerɔe lɔe kɔeyindɔerɔe nɔe ye nene. ²⁴ Ɖe lili adɔeke uzu gbe kolɔe dɔe undu ye dɔe tɔe ye nene, kashe tshe gbe ndje dɔe ɔenɔe anga azu.

²⁵ Ɖerɛ kɔ á endje za yɔ ɔerɔe ɔala wutu kɔeka songba agea, 'e zi, kashe 'e yuyu osho tɔe ádánɔe yeka á kɔeza oyo ga tɔe lɔsu 'e nene. ²⁶ Gbambanɔe nene, osho ɔedɔe ɔerɔe lɔenɔe kɔ kɔedɔe ɔenɔe Gbozu.

²⁷ Ɖedɔe anga uzu á tshe yiyindɔe Ndjaba nene kɔe 'e 'e, á 'e yindɔe kɔena ga ndɔe ye,

'e zi ɔerɔe kɔ á tshe to fɔe 'e, yɛ 'e yuyu osho tɔe ádánɔe yeka á kɔeza oyo ga tɔe lɔsu 'e nene. ²⁸ Kashe ɔedɔe anga uzu kɔepa fɔe 'e adɔeke: «Asɔe kɔedɔe songba agea á endje to dɔe tokóro fɔe andjaba», 'e zizi nene, mangba uzunɔe á tshe pandɔe ádánɔe fɔe 'e, yɛ mbɔerɔe á kɔezaza oyo ga tɔe lɔsu nene. ²⁹ Mɔe sɔesɔe kɔepa o'o ndɔe lɔsu 'e nene, kashe ndɔe ɔenɔe uzunɔe á tshe pa o'o nɔe asɔemɔe.

Kashe mbɔerɔe gadɛ á lɔsu anga angbi uzu ɔe wa mapaka pa ɔerɔe á mɔe li kɔembɔerɔe tɔenɔe a? ³⁰ Ɖedɔe mɔe kɔegi mershe fɔe Ndjaba mbɔerɔe kɔezirɔe á mɔe sɔe kɔezi tɔenɔe, mbɔerɔe gadɛ á endje yangba mɔe tɔe ɔeneke á mɔe gi mershe fɔe Ndjaba pa nɔe a?

³¹ Ɖedɔe 'e kɔesɔe kɔezi ɔerɔe, ɔedɔe 'e kɔesɔe kɔendjo ɔerɔe, ɔedɔe ɔerɔe gadɛ á 'e yindɔe kɔembɔerɔe tɔenɔe, 'e mbɔerɔe kɔ mbɔerɔe mokɔ nɔe Ndjaba. ³² 'E mbɔembɔerɔe adɔeke uzu te mbɔerɔe 'e nene: ɔedɔe Ayuda, ɔedɔe Agreke, ɔedɔe azu Ikriزيا nɔe Ndjaba. ³³ 'E mbɔerɔetɔe 'e ɔata ɔemɔe: mɔe sɔe kɔepa avwara tɔe mɔe dɔe tɔe mɔe adɔeke mɔe za yanga fɔe azu kɔ lɔe ɔerɔe kɔ, mɔe gbe gbe kolɔe dɔe undu mɔe dɔe tɔe mɔe nene, kashe mɔe gbe dɔe ɔenɔe ukpulu azu ndjoro mbɔerɔe adɔeke endje she.

11

¹ 'E mbɔerɔetɔe 'e liaka mɔe ɔata á mɔe sɔe kɔembɔerɔetɔe mɔe liaka Kristu.

Yakoshe ɔedɔe yashe ɔa utshu Gbozu

² Mɔe sɔe kɔedonga 'e mbɔerɔe 'e sɔe kɔe gbe dɔe mɔe lɔe ɔerɔe kɔ, yɛ 'e sɔe kɔegbɔndɔe mara kɔembɔerɔetɔe osho liaka ɔeneke á mɔe yi lima sɔe nɔe fɔe 'e. ³ Andaa, mɔe yindɔe nɔe adɔeke 'e wusɔe neke: gbozu tshapa azu para kɔedɔe Kristu, gbozu tshapa yashe kɔedɔe yakoshe; gbozu tshapa Kristu kɔedɔe Ndjaba. ⁴ Yakoshe kɔ á tshe sɔe kɔeza avwala too á tshe sɔe kɔegbara o'o ama Ndjaba á i kumu ye, gu ɔesɔe gbozu nɔe ye. ⁵ Kashe yashe kɔ á tshe sɔe kɔeza avwala too á tshe sɔe kɔegbara o'o ama Ndjaba á i i kumu ye nene, gu ɔesɔe gbozu nɔe ye. Gbambanɔe nene, ɔe sɔe adja ɔata tshe li sukumu ye pa ye. ⁶ Ɖedɔe yashe kɔe i kumu ye dɔe siriki nene, tshe li sukumu ye! Kashe ɔesɔe tshula mbɔerɔe yashe kɔeli sukumu ye too kɔewa tshapanɔe; ɔe li adɔeke tshe i kumu ye dɔe siriki.

⁷ Ɖe lili adɔeke yakoshe i kumu ye dɔe siriki nene; ɔeshe kɔedɔe ishiri dɔe pe mokɔ nɔe Ndjaba. Kashe yashe kɔedɔe mokɔ nɔe yakoshe. ⁸ Gbambanɔe nene, ɔe dɔédɔé yakoshe dá to lɔe yashe nene, kashe yashe dá to lɔe yakoshe. ⁹ Yɛ Ndjaba mbɔembɔerɔe yakoshe mbɔerɔe yashe nene, kashe yashe dá tshe mbɔerɔe she mbɔerɔe yakoshe. ¹⁰ Mbɔerɔe

* **11.10** 11.10 Ɖe yi ndje ndɔe kɔema adɔeke yashe sɔe ga tshakudu tshagbozu nɔe yakoshe

tænœ ataa, œ li adœke yashe i kumu ye dœ siriki ndœ kœma ambará tshagbozu nœ ye 6a utshu aandjelu*. ¹¹ Andaa 6a utshu Gbozu, yashe sœ mbœrœ yakoshe, yé yakoshe sœ mbœrœ yashe. ¹² Gbambanœ nene, ataa yashe to lima læ yakoshe gbaa, yashe dá zu yakoshe, yé kœko to 6a ndœ Ndjaba.

¹³ 'E wa ngbanganœ dœ tœ 'e, œ sœ dœ otshånœ adœke yashe kœsœ kœza avwala fœ Ndjaba, tshe i i kumu ye dœ siriki nene a? ¹⁴ Tshapashœ dœ tœ ye yiyisœ œrœ fœ 'e adœke œ sœ dœ ekpenœ mbœrœ yakoshe kœsœ dœ ugu sukumu nene na a? ¹⁵ Tænœ kœdœ moko mbœrœ yashe, gbambanœ nene, Ndjaba to lima ugu sukumu fœ she tœ œsœ siriki. ¹⁶ Kashe œdœ uzu kœyindœ kœshara tœnœ, a'a œdœ azu Ikrizia nœ Ndjaba, 'a sœsœ dœ anga angbi mara kœsœ nene.

Kœzirœ nœ Gbozu

(*Wu 6a tœ Mat 26.26-29; Mar 14.22-25;*

Luk 22.15-20)

¹⁷ Bata á mœ sœ kœmi upu fœ 'e, mœ sœsœ kœdonga 'e nene. Gbambanœ nene, angbœtœ nœ 'e sœsœ kœgi 'e ga utshunœ nene, kashe œ sœ kœyi 'e ga læ ekperœ. ¹⁸ Utshunœ kœ, azu sœ kœpa fœ mœ adœke lœko á 'e sœ kœngbatœ 'e læ angbœtœ, 'e sœ kœkurutshelœtœ 'e ugurutœ 'e, yé mœ wu adœke anganœ, œtœnœ kœdœ adjapu. ¹⁹ Œ li adœke 'e kurutshelœtœ 'e ataa yeka á a kœwusœ endjeneke ugurutœ 'e á endje sœ kœshi gbi læ kœwu lœsunœ asœmœ. ²⁰ Kashe, lœko á 'e sœ kœngbatœ 'e awa bale ndœ kœzirœ nœ Gbozu, œ dœdœ adja kœzirœ nœ Gbozu dá 'e sœ kœzi tœnœ nene. ²¹ Gbambanœ nene, dœ lœko kœzi œrœ, uzu dœ uzu sœ kœgbœgbœtœ ye ndœ kœzirœ nœ ye dœ tœ ye, dœ mara adœke anga uzu sœ dœ ogo, yé anga ndjo œrœ œ mbœrœ she. ²² Ataa, 'e sœsœ dœ anda ndœ kœzi œrœ dœ pe kœndjo œrœ nene a? Too 'e sœ kœtshene Ikrizia nœ Ndjaba yé œ yindœ kœgu endjeneke á endje gugu dœ œrœ nene a? O'o gadé á mœ kœpa fœ 'e a? Œ li adœke mœ donga 'e a? Bale nene, kœpa o'onœ asœmœ, mœ sœsœ kœdonga 'e nene.

²³ Yé, 'e wu œneke á mœ gbœ 6a ndœ Gbozu dá mœ sœ kœyisœ nœ fœ 'e asœ: Gbozu Yisu, læ butsho á endje za lima she ga tshaabrœ azu asœmœ, tshe za mapa, ²⁴ yé manda kœdonga Ndjaba, tshe kavwa tshelœnœ yé á pa adœke: «Asœke kœdœ undu mœ á sœ mbœrœ 'e, 'e mbœrœ atamœ mbœrœ kœgbe dœ mœ.» ²⁵ Tshe mbœrœ awa bale ataa manda kœzirœ, œ za yashi á pa adœke: «Yashinœ asœke kœdœ tafo ayo læ indji mœ, 'e mbœrœ ataa œlœ dœ œlœ á 'e kœsœ kœndjo tœnœ, mbœrœ kœgbe dœ mœ.» ²⁶ Gbambanœ nene, œlœ dœ œlœ á 'e

kœsœ kœzi mapa asœ dœ pe kœndjo vinu asœ, 'e sœ kœmindœ kuzu Gbozu œrrr ga tœ olo kœkwa she.

²⁷ Mbœrœ tœnœ ataa, tsheneke á tshe sœ kœzi mapa too á tshe sœ kœndjo vinu nœ Gbozu dœ mara adœke tshe lilisœ ye nene, tshe gbœ bala o'o mbœrœ undu œdœ indji Gbozu. ²⁸ Uzu dœ uzu tondœtœ ye dœ tœ ye utshu nœ yeka á kœzi mapa œdœ kœndjo vinu asœ. ²⁹ Gbambanœ nene, tsheneke á tshe zi yé á ndjo tœnœ, á wuwusœ ádánœ nene, sœ kœwa œgbœ ngbanga ga tœ ye dœ tœ ye. ³⁰ Wu mbœrœ tœnœ ataa, aayi kœba dœ agbakindi sœ ugurutœ 'e ndjoro, yé anga endje ndjoro tshu ye. ³¹ Œdœ a kœsœ kœtondœtœ azœ dœ tœ azœ, Gbozu œ wa ngbanga ga tœ azœ nene. ³² Kashe Gbozu sœ kœwa ngbanga ga tœ azœ mbœrœ kœyœrœ azœ adœke endje kœwawa œgbœ ngbanga ga tœ azœ œdœ azu nœ tshapashœ nene.

³³ Ataa, aaya mœ, lœko á 'e kœngbœtœ 'e ndœ kœzi kœzirœ nœ Gbozu, 'e kate anga anga 'e. ³⁴ Œdœ uzu kœsœ dœ ogo, tshe zi œrœ 6a sœnda nœ ye mbœrœ adœke 'e kœgbœgbœta kœwa œgbœ ngbanga ga pa 'e læ kœngbœtœ 'e nene. Mbœrœ udu anga o'o, mœ guma dœ lœko á mœ na bala ga ndœ 'e.

12

Kœtorœ nœ Œtsho Ishiri

¹ Alaya, tœ upu nœ kœtorœ nœ Œtsho Ishiri, mœ yiyindœ nœ adœke 'e tshapu kœwusœ nœ nene. ² 'E wusœ nœ adœke, lœko á 'e dœdœ lima ayindœ Yisu nene, 'e lili lima kœru lœsu 'e nene kœna manda andjaba á endje sœsœ kœpa o'o nene. ³ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kœpandœ nœ fœ 'e adœke: uzu bale nene á tshe sœ dœ Ishiri nœ Ndjaba, lili kœpa nene adœke: «Mœ darandœ Yisu» yé uzu bale nene lili kœpa nene adœke: «Yisu kœdœ Gbozu», œdœ Œtsho Ishiri kœpapandœ nœ fœ she nene.

⁴ Tshelœ aka kœtorœ nœ œtsho lœsu ngba waa, kashe kolœ tshetœ Ishirinœ asœmœ kutu ye dá sœ kœkurutshelœ nœ. ⁵ Tshelœ aka kœmbœrœ akwa fœ Gbozu ngba waa, kashe a sœ kœmbœrœ kolœ fœ tshetœ Gbozu. ⁶ Tshelœ aka mara kœmbœrœ dœ akwa ngba waa, kashe kolœ Ndjaba tshebale dá sœ kœza kœ ga tœ akwa.

⁷ Œtsho Ishiri sœ kœmatœ ye læ uzu dœ uzu mbœrœ œtshœ nœ azu para. ⁸ Ishiri sœ kœto o'o nœ kœwusœtœ fœ anga uzu, yé tshetœ Ishirinœ asœmœ sœ kœto o'o nœ kœwusœrœ fœ anga. ⁹ Tshetœ Ishirinœ asœmœ sœ kœto egerœ kœyindœrœ fœ anga uzu, yé œ sœ kœto kœtorœ nœ kœshe uzu læ kœba fœ anga. ¹⁰ Ishiri sœ kœto fœ anga uzu gbœgbœ nœ kœmbœrœ afá ndjoro; fœ anga, kœtorœ nœ kœgbœra o'o; fœ anga uzu,

kætorœ nœ kæwusœ kækurutshelœ ekpe ishiri dœ adja Ishiri; fœ anga uzu, kætorœ nœ kæpa angbi o'o ama ogo ndjoro; yé fœ anga, kætorœ nœ kæpandœ tshelœkata angbi o'o ama ogonœ. ¹¹ Kashe œercœncœ asœmœ kœ, kolœ tshetœ Ishirinœ á tshe sœ koeto mara kætorœ ndjoro fœ uzu dœ uzu asœmœ, œ za tœncœ ga tœ akwa b̄ata á tshe yindœ nœ.

Undu uzu bale dœ œercœ kotœ ye ndjoro

¹² Kristu sœ b̄ata undu uzu á œercœ kotœncœ ngba waa, kashe œœ ngbœtœ endje ga tœncœ, yé œ wuta undu uzu bale. ¹³ Gbambancœ nene, azœ para, a gb̄o lima batisimu mbœrcœ kæwuta undu bale lœ awa nœ Ishiri. Ayuda too Greke, akanga too akanga nene, kashe Ndjaba to Ishiri bale asœmœ ga lœ azœ kœ.

¹⁴ Undu uzu bale sœsœ dœ œercœ kolœ bale nene, kashe dœ œercœ kotœncœ ndjoro. ¹⁵ (E dœ ada kæpa lima adœke: «Bata á mœ doédœ kane nene, mœ doédœ œercœ kotœ undu uzu nene», mbœrcœ tœncœ ataa œ li má adœke tshe katœ kæsœ ga tœ undu uzu ye a? ¹⁶ (E dœ utu kæpa lima adœke: «Bata á mœ doédœ ala nene, mœ doédœ anga œercœ kotœ undu uzu nene», mbœrcœ tœncœ ataa œ li má adœke tshe katœ kæsœ ga tœ undu uzu ye a? ¹⁷ (E dœ undu uzu djigi kædœ lima ala ye, utu ye œ sœ má kpœta a? (E dœ undu uzu djigi kædœ lima utu ye, ngawu œ sœ má kpœta a? ¹⁸ Kashe Ndjaba kœ œercœ kotœ bale dœ bale ga tœ undu uzu dœ mara á tshe yindœ nœ. ¹⁹ (E dœ œercœ kotœ uzu kœ kæsœ lima tshēbale, ataa undu uzu œ sœ má koto o? ²⁰ Dœ tœncœ ataa, œercœ kotœ undu uzu sœ ndjoro, kashe undu uzu sœ tshēbale.

²¹ Ala lili kæpa fœ kane nene adœke: «Mœ gbege dœ b̄œ nene.» Yé kumu lili ndje ndœ kæpa fœ ada nene adœke: «Mœ gbege dœ 'e nene.» ²² Ga pancœ, œercœ kotœ undu uzu á sœ b̄ata œ gugu dœ gb̄gb̄o nene, sœ dœ ád̄a waa. ²³ Yé œeneke á a zaza dœ ád̄a nene, œtœncœ dá a sœ kœliscœ nœ. (Eneke á sœ kœza tshula, a sœ kægb̄andœ nœ dœ otsh̄ancœ. ²⁴ (Eneke á sœsœ kœza tshula fœ azœ nene, a sœsœ dœ ogo kægb̄andœ nœ nene. Kashe Ndjaba mbœrcœ undu uzu dœ mara adœke œercœ kotœncœ á gugu dœ ád̄a nene, endje liscœ nœ kœrosœ nœ: ²⁵ ataa, undu uzu œ kurutshelœtœ ye nene, kashe œercœ kotœ kœ sœ dœ gb̄tshelœ bale mbœrcœ kœti kane endje ugurutœ endje dœ anga endje. ²⁶ (E dœ anga œercœ kotœ bale kæsœ dœ kœb̄a, undu uzu kœ œ sœ dœ kœb̄a; œdœ endje kœliscœ anga œercœ kotœ bale, œercœ kotœ kœ œ sœ dœ yanga awa bale dœ she.

²⁷ Andaa, e'e kœdœ undu Kristu, yé uzu bale dœ bale ugurutœ 'e kœdœ anga œercœ kotœ bale nœ unduncœ asœmœ. ²⁸ Dœ tœncœ ataa dá Ndjaba kurutshelœ akwa kpikpikpi

tœ azu lœ Ikrizia: utshuncœ kœdœ aayi avwa, bishancœ kœdœ aayi kægb̄ara o'o yé votœncœ kœdœ aayi kæyisœrcœ. Manda nœ, tshe to kætorœ nœ kæmbœrcœ dœ af̄a, œncœ kœshe dœ aayi kœb̄a, œncœ kœti kane osho, œncœ kœdœ gb̄ozu tshapa akwa œdœ œncœ kæpa angbi o'o ama ogo. ²⁹ (E doédœ endje kœ dá dœ aayi avwa, aayi kægb̄ara o'o too aayi kæyisœrcœ nene. (E doédœ endje kœ dá sœ dœ kætorœ nœ kæmbœrcœ af̄a, ³⁰ nœ kœshe dœ aayi kœb̄a, nœ kæpa angbi o'o ama ogo too nœ kæpa tshelœ katanœ nene. ³¹ Ataa, 'e sœ dœ egerœ agbe nœ kætorœ á ga waa.

Yé ga pa nœ, mœ yindœ kæyisœ awa nœ waa dœ waa á ropancœ kœ fœ 'e.

13

Kœyindœsho

¹ Mœ li má kæpa angbi o'o ama ogo dœ pe œncœ aandjelu, kashe œdœ mœ kægugu dœ kæyindœsho nene, œmœ kœdœ ngbongolo á sœ kœki tœncœ too lenga á sœ kœki klu klu klu. ² Mœ li má kæsœ dœ kætorœ nœ kægb̄ara o'o, œncœ kæwusœrcœ nœ œercœ kœ á zatœ ye yiwatœncœ dœ pe œncœ kæwusœrcœ kœ; mœ li má kæsœ dœ kæyindœrcœ djigi á li kœza kaga na tœncœ ga tœ anga osho, kashe œdœ mœ kægugu dœ kæyindœsho nene, mœ sœ gbambancœ. ³ Mœ li má kækurutshelœ œercœ nœ mœ kœ tœ aayi ogo, mœ li má kæzatœ mœ adœke endje sho mœ dœ owo, kashe œdœ mœ kægugu dœ kæyindœsho nene, mœ gb̄o œercœ bale nene.

⁴ Kœyindœsho kœdœ kæsœ dœ ugu lsu, tœncœ kœdœ kæmbœrcœ akwa fœ yanga zœ, œ sœsœ dœ úk̄i nene, œ sœsœ kæmatœ ye nene, œ sœsœ dœ egerœ kumu nene. ⁵ Kœyindœsho sœsœ kæmbœrcœ œercœ tshula nene, œ sœsœ kæge kolœ dœ undu ye dœ tœ ye nene, œ sœsœ dœ oko nene, œ sœsœ dœ œ'ele nene. ⁶ Kœyindœsho sœsœ dœ yanga lœ adjapu. ⁷ Kœyindœsho sœ kœru lsu tœ œercœ kœ, œ sœ dœ kæyindœrcœ lœ œercœ kœ, œ sœ kœza lsu ga pa œercœ kœ, œ sœ kœshi gbi lœ œercœ kœ.

⁸ Kœyindœsho œ ka bale nene. Kashe kægb̄ara o'o œ kpa gu nene. Kœpa angbi o'o ama ogo œ ka ye. Kœwusœrcœ œ kpa gu nene. ⁹ Gbambancœ nene, kæwusœrcœ nœ azœ sœ dœ mapaka, yé kægb̄ara o'o nœ azœ sœsœ ga pa œercœ kœ nene. ¹⁰ Kashe lœk̄o á œercœ kœ œ li bala, œeneke á sœ dœ mapaka œ kpa gu nene.

¹¹ Lœk̄o á mœ sœ lima tœ gbolo, mœ sœ lima kæpa o'o b̄ata gbolo, mœ sœ lima dœ gb̄tshelœ dœ pe kæwusœrcœ b̄ata gbolo. Lœk̄o á mœ wuta gb̄ozu, mœ katœ œercœ tshagb̄olo ye. ¹² Nḡnḡo asœke, a sœ kœwu ishiri ngbangbangba ala wushiri, kashe a

wu bala tshatshu azoe döe Ndjaba. Ngongö asöeke, köewusöeröe nöe möe söe döe mapaka; yé döe anga löndö bale, möe wusöe Ndjaba äata äa tshe wu ndje söe möe.

¹³ Ngongö asöeke, öeröence asöemöe voto söepe: köeyindöeröe, köeza lösu ga pa öeröe öedöe köeyindöesho; kashe köeyindöesho dá söe töe egeröence köeropanöe kö.

14

Köegbara o'o öedöe köepa angbi o'o ama ogo

¹ Utshunöe kö, 'e para köeyindöesho. 'E söe döe egeröe ogo ndöe köegbö köetoröe nöe Ishiri, köeropa nöe kö, öence köegbara döe o'o. ² Gbambanöe nene, tsheneke äa tshe söe köepa angbi o'o ama ogo, tshe söesöe köepa föe azu nene, kashe tshe söe köepa föe Ndjaba. Uzu bale öe dji tshelöe katanöe nene: löe awa nöe Ishiri, tshe söe köepa töe öeröe äa a wuwusöe ädánöe nene. ³ Kashe tsheneke äa tshe söe köegbara o'o söe köepa o'o föe azu: tshe söe köemböeröe adöeke azu gboro löe köeyindöeröe, tshe söe köeto gbgö föe azu, yé öe söe köeu endje ga töence. ⁴ Tsheneke äa tshe söe köepa angbi o'o ama ogo, tshe söe köemböeröe adöeke kolöe köeyindöeröe nöe öene kuti öene köegeröe, kashe tsheneke äa tshe söe köegbara o'o söe köemböeröe adöeke azu Ikrizia gboro löe köeyindöeröe nöe endje.

⁵ Möe söe köeyindöe nöe adöeke e'e para kökö 'e pa angbi o'o ama ogo, kashe köeropa nöe kö, ogo nöe möe köedöe adöeke 'e gbara o'o nöe Ndjaba. Uzu äa tshe söe köegbara o'o nöe Ndjaba ropa tsheneke äa tshe söe köepa angbi o'o ama ogo ye. Kashe tshe ropa ye nene öedöe uzu äa tshe söe köepa angbi o'o ama ogo köesöe döe anga uzu äa tshe wusöe köepandöe ädánöe mböeröe adöeke azu Ikrizia gboro löe köeyindöeröe. ⁶ Atamöe alaya, öe köesöe adöeke möe köena köewu 'e yé äa söe köepa angbi o'o ama ogo föe 'e, möe söe döe ädá äa ndöe 'e löe öeröe gadé? Löe öeröe bale nene. Möe söe döe ädá äa ndöe 'e öedöe möe köepandöe o'o töe upu nöe adjapu äa zatöe ye yiwa töence, töe upu nöe köewusöeröe, töe upu nöe köegbara o'o ama Ndjaba öedöe pe töe upu nöe köeyisöeröe föe 'e yekane.

⁷ Öe söe ndje ataa töe öeröe kööbi döe itshi, äata ngbake too kundi: öe köesöesöe köewa tshelöe itshinöe ngbi nene, böe wusöe itshinöe äa yindöe kööbi töence koto o? ⁸ Yé öedöe aga köemama tshelöe iköene ngbi nene, öedöe dá guma töe ye ndöe köena ndöe koshe a? ⁹ E'e ndje, öedöe o'o äa 'e köesöe köepa töence köesöesöe ngbi nene, azu öe dji tshelökata öeneke äa 'e söe köepa töence koto o? 'E pa o'o ga löe yugu. ¹⁰ Mara o'o ama ogo ngba waa pa tshapashö, kashe anganöe bale äa azu söesöe köedji ädánöe nene gugu nene. ¹¹ Andaa, öedöe möe köesöesöe köedji tshelöe kata angbi o'o ama ogo äa azu söe köepa töence nene, möe

wu she äata gene, yé tshe wu ndje möe äata gene. ¹² E'e ndje awa bale, 'e söe döe egeröe ogo köepara köetoröe nöe Ishiri, kashe 'e para öeneke äa li adöeke köeyindöeröe nöe azu Ikrizia geröe.

¹³ Mböeröe töence ataa, uzu äa tshe söe köepa angbi o'o ama ogo, öe li adöeke tshe za avwala föe Ndjaba äa köegbö köetoröe nöe köemindöe ädánöe. ¹⁴ Öedöe möe köesöe köeza avwala döe angbi o'o ama ogo, Ishiri äa söe löe möe dá söe köemböeröe akwa, kashe öe döedöe köewusöeröe nöe möe nene. ¹⁵ Ataa, möe mböeröe koto o? Möe za avwala löe awa nöe Ishiri, kashe möe za ndje avwala döe mara nöe köewusöeröe. Möe äi itshi löe awa nöe Ishiri, kashe möe äi ndje itshi döe mara nöe köewusöeröe. ¹⁶ Gbambanöe nene, öedöe böe köesöe köedonga Ndjaba kolöe löe awa nöe Ishiri, uzu äa tshe söe kolöe köedji o'onöe öe yindöe nöe adöeke «Ame» kotoo ndöe avwala nöe köegi mershe nöe zöe a? Gbambanöe nene, tshe djidji ndje ädá o'o äa böe söe köepa töence nene. ¹⁷ Ataa avwala nöe köegi mershe nöe zöe köesöe döe ädá waa ye gbaa, öe söesöe köemböeröe adöeke köeyindöeröe nöe anga uzu geröe nene.

¹⁸ Möe äi mershe föe Ndjaba mböeröe äa möe söe köepa angbi o'o ama ogo köerösöe 'e kö. ¹⁹ Kashe löe angbötöe, möe söe köegbe köepa o'o nöe köewusöeröe mindu mböeröe köeyi ndje söe öeröe föe anga azu töe öesöence adöeke möe pa angbi o'o ama ogo kutu ndjokpa (10.000).

²⁰ Alaya, 'e gbegbe o'o äata agbolo nene; löe ekperöe, 'e söe äata aaya agbolo, kashe 'e gbe o'o äata agbozu. ²¹ Endje su äala buku nöe Ndjaba adöeke:

«Gbozu pa adöeke: "möe pa o'o föe azu nöe möe löe awa nöe angbi o'o ama ogo öedöe löe awa nöe o'o ama agene." Yé ataa atamöe gbaa, endje dji möe nene.»

²² Mböeröe töence ataa, köepa angbi o'o ama ogo döedöe ambará mböeröe ayindöe Ndjaba nene, kashe töence köedöe ambará mböeröe ayingba Ndjaba. Köegbara o'o döedöe ambará mböeröe ayingba Ndjaba nene, kashe öetöence köedöe ambará mböeröe ayindöe Ndjaba.

²³ Öedöe azu Ikrizia djigi köengbötöe endje, yé äa endje para söe köepa angbi o'o ama ogo, azu äa endje söe köedjiidji gbambanöe too ayingba Ndjaba äa endje li ga zöe, öe wu endje äa ta aayi iyi nene a? ²⁴ Kashe öedöe azu para köesöe köegbara o'o, uzu äa tshe döe yingba Ndjaba too uzu äa tshe djidji gbambanöe yé äa söe köeli ga zöe, tshe wusöe ekperöe nöe ye yé öeneke kö äa tshe söe köedji töence öe wa ngbanga nöe ye. ²⁵ O'o äa zatöe ye wutöence äa töe lösu ye öe matöe endje ngbi ga shu. Tshe gote döe köefa tshatshu ye ga töe öshö, yé öe donga Ndjaba döe köepa adöeke: «Ndjaba söe adja ugurutöe 'e!»

lœ awa nœ uzu bale: ²² ƒata azu para œ tshu lœ awa nœ Adamo, azu para œ gbɔ bala soro lœ awa nœ Kristu. ²³ Kashe, uzu dœ uzu sœ dœ ɔɔ nœ ye: Kristu dá sœ utshunœ, yé manda nœ kœdœ endjeneke á endje dœ azu nœ Kristu lœ á tshe kwa bala tœ ye. ²⁴ Yé manda nœ kɔ, ndɔngɔɔ osho œ na bala lœ á Kristu œ gi akwa nœ ogo tshagbozu fœ Aba azœ dœ Ndjaba manda kœndi tshelœ tshagbozu kɔ œdœ gbɔgbɔ nœ ishiri kɔ. ²⁵ Gbamba nœ nene, œ li adœke Kristu mbœrœ akwa tshagbozu nœ ye œrrr ga tœ adœke Ndjaba fa ayingba ye ga tshada ye. ²⁶ Ndɔngɔɔ yingba á Ndjaba œ nditshelœ ye kœdœ kuzu.

²⁷ Gbambanœ nene, endje sú ƒala buku nœ Ndjaba adœke: «Ndjaba ko œrœ kɔ ga tshakudu ada ye*.» Kashe Ndjaba á tshe sœ kœko œrœ nœ kɔ ga tshakudu ada Kristu asœmœ, sœsœ lœ nœ nene. ²⁸ Lœ á Ndjaba œ ko œrœ kɔ ga tshakudu ada Kristu, Gbolo nœ Ndjaba dœ tœ ye œ zatœ ye ga tshakudu Ndjaba á tshe ko œrœ kɔ ga tshakudu ada ye asœmœ. Ataa, Ndjaba œ dœ gbozu tshapa œrœ kɔ.

²⁹ ƒœdœ œ kœsœ lima kpi, œrœ gadœ dá azu á endje sœ kœgbɔ batisimu mbœrœ akuzu sœ lima kœpara tœ nœ a? ƒœ kœsœ adjapu adœke akuzu œ she lœ akuzu nene, mbœrœ gadœ á azu sœ kœgbɔ batisimu mbœrœ endje a? ³⁰ Yé a'a dœ tœ 'a, mbœrœ gadœ á 'a sœ kœzatœ 'a ɔɔ dœ ɔɔ ga tœ œrœ á li kœndi 'a? ³¹ Alaya, ɔɔ dœ ɔɔ mœ sœ lœ kuzu. ƒœ sœ ndje adjapu adœke mœ sœ kœdu okoro mœ pa 'e mbœrœ á 'e ngbatœ 'e bale dœ Yisu Kristu á tshe dœ Gbozu nœ azœ. ³² Koshe á mœ nga ga tœ aagea ƒa lœ Efeze, œ mbœrœ má lima gadœ ƒa ndœ mœ œdœ œ kœsœ má lima dœ mara kœtœndœrœ nœ azu a? ƒœdœ akuzu kœsœsœ kœshe lœ akuzu nene, a zi œrœ œ ndjo œrœ, mbœrœ mbatsha a tshu ye.

³³ 'E fafaratœ 'e nene: «Ekpe uzu á tshe na tœ awa dœ anga uzu, sœ kœndi ɔtshɔ tshasœmœ.» ³⁴ 'E kwatœ 'e ndœ gbetshelœ nœ 'e ƒata á li, yé œ tshapu kœmbœrœ ekperœ! Gbambanœ nene, mœ sœ kœpa o'onœ tœ œrœ tshula nœ 'e adœke anga azu ugurutœ 'e wuwusœ Ndjaba nene.

Undu azu á endje she lœ akuzu

³⁵ Kashe anga azu sœ kœyu osho adœke: «Dœ mara gadœ á akuzu sœ kœshe lœ akuzu a? Endje sœ kœkwa dœ undu asœta a?» ³⁶ ƒœdœ kœdœ gbakindi! ƒœdœ ƒœ kœlu indji ngwarœ, œ tshu yeka á rœgo œ ko. ³⁷ Yé œneke á ƒœ sœ kœlu tœnœ dœdœ dœngɔ á sœ kœwuta tœnœ nene, kashe œtœnœ kœdœ djameya indji ngwarœ, indji ble too anga angbi œrœ. ³⁸ Manda nœ, Ndjaba œ

kœmbœrœ adœke indji ngwarœ to undu fœ dœngɔ ƒata á tshe yindœ nœ. Indji ngwarœ bale dœ bale sœ dœ ala dœngɔ nœ ye dœ tœ ye.

³⁹ Anga songba bale á liili dœ anganœ gugu nene: azu sœ dœ œne endje kpi, agea sœ dœ œne ndje kpi, ayanu sœ dœ œne endje kpi, ageatshalangu sœ ndje dœ œne endje kpi.

⁴⁰ ƒœrœ tshalafœ sœ zœ, yé œne tshapa ɔshɔ sœ ndje zœ, kashe kœtshinœ sœsœ awa bale nene. ⁴¹ Kœtshi ɔɔ sœ kpi, kœtshi yapu sœ kpi, kœtshi angerepe sœ kpi. Angerepe ndje dœ tœ ye sœ kœtshi ndje kpi tœ anganœ.

⁴² ƒœsœ ndje ataa mbœrœ kœshe lœ akuzu nœ akuzu. Lœ á endje kœshi undu uzu, undu œ gba ye. Lœ á tshe kœshe lœ akuzu, tshe kpa tshu nene. ⁴³ Lœ á endje kœshi undu uzu, œtœnœ kœdœ œrœ á gaga nene yé œ gugu dœ gbɔgbɔ nene. Lœ á œ kœshe lœ akuzu ye, œ sœ dœ moko œdœ dœ gbɔgbɔ. ƒœ dœ undu uzu kœ sœ zœ, ⁴⁴ Lœ á endje kœshi undu uzu, œtœnœ kœdœ amba undu uzu á sœ lima dœ soro. Lœ á œ kœshe lœ akuzu, œ fa undu uzu á sœ kœmbœrœ akwa lœ awa nœ ishiri. Ataa, amba undu uzu á sœ dœ soro sœ zœ, yé undu uzu á sœ kœmbœrœ akwa lœ awa nœ ishiri sœ ndje zœ. ⁴⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, endje sú ga la buku nœ Ndjaba adœke: «Ali uzu lima, Adamo, fa lima uzu á tshe sœ dœ soro.» Kashe ndɔngɔɔ Adamo* kœdœ Ishiri á sœ kœza soro. ⁴⁶ ƒœ dœdœ œneke á dœ Ishiri dá na utshunœ nene, kashe œneke á dœ amba undu uzu á sœ dœ soro. ƒœneke á sœ kœmbœrœ akwa lœ awa nœ ishiri na manda nœ. ⁴⁷ Ndjaba mbœrœ lima ali uzu dœ ɔshɔ. Bisha uzu to ƒa lafo. ⁴⁸ Azu tshapa ɔshɔ liili dœ tsheneke á endje mbœrœ lima she dœ ɔshɔ, yé azu tshalafœ liili ndje dœ uzu á tshe to ƒa lafo. ⁴⁹ Yé awa bale a sœ ƒata ishiri uzu á endje mbœrœ she dœ ɔshɔ, awa bale ndje, a sœ ndje bala ƒata tœ ishiri uzu á tshe to ƒa lafo.

⁵⁰ Alaya, 'e wu œneke á mœ yindœ kœpa tœnœ dœke: ƒœneke á to lœ songba œdœ lœ indji lili kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba nene, yé œneke á gbaagba lili kœsœ awa bale dœ œneke á gba nene.

⁵¹ Mœ sœ ndœ kœma o'o neke á zatœ ye yiwatœnœ fœ 'e. A tshu kɔ nene, kashe a fa bala tœ azœ kɔ ⁵² ngbangi, dœ iki aga ƒa tœ ndɔngɔɔ osho. Gbambanœ nene, lœ á endje kœuru aga, akuzu œ she lœ kuzu dœ mara adœke endje kpa gba nene, yé azœ, a fatœ azœ bala ye. ⁵³ ƒœ li adœke œneke á gbaagba fa tœ œrœ á gba nene, yé œneke á tshuutshu fatœ endje tœ œneke á tshu nene. ⁵⁴ Ataa, lœ á œneke á gbaagba kœfa tœ œrœ

* 15.27 15.27 Ada ye: œ yindœ kœpa adœke ada Kristu

† 15.45 15.45 Ndɔngɔɔ Adamo kœdœ Kristu

á gba nene, yé œeneke á tshuutshu kœfatœ endje tœ œeneke á tshu nene, o'o 6a la buku nœ Ndjaba á mbœrœ bala tœ endje dœke: «Kuzu kpa gugu nene! Gbœgbœ nœ Ndjaba ropa kuzu ye!»

⁵⁵ «Kuzu, gbœgbœ nœ zœ sœ kpœta a? Kuzu, œrœ kowo kœwœ dœ azu nœ zœ sœ kpœta a?»

⁵⁶ (Eœrœ kowo nœ kuzu kœdœ ekperœ, yé gbœgbœ nœ ekperœ kœdœ awa akwa.

⁵⁷ Kashe a donga Ndjaba á tshe sœ kœmbœrœ adœke a ropa ekperœ œdœ kuzu lœ awa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu!

⁵⁸ Ataa, alaya á mœ yindœ 'e waa, 'e shi gbi, 'e tuturutœ 'e nene, 'e zatœ 'e ɔɔ dœ ɔɔ ndœ akwa nœ Gbozu, mbœrœ á 'e wusœ nœ adœke œgbœ akwa á 'e sœ kœmbœrœ tœnœ sœsœ gbambanœ lœ akwa nœ Gbozu nene.

16

Kœngbœba ngendja fœ azu Ikrizia 6a lœ Yerusaleme

¹ Tœ upu nœ kœngbœba ngendja mbœrœ azu nœ Ndjaba 6a lœ Yerusaleme, 'e mbœrœtœ 'e lindœ awa o'o á mœ za fœ azu Ikrizia kœ 6a lœ Galate. ² Ali olo lœ pœsœ bale dœ bale, uzu dœ uzu œ ko ngendja á tshe gbœndœ nœ ga indirinœ mbœrœ adœke endje kpa kœkakate adœke mœ na yeka á endje kœngbœba nene. ³ Lœkœ á mœ kœwuta ga zœ, mœ vwa endjeneke á 'e ke endje dœ mbeti adœke endje na dœ kœtorœ nœ 'e fœ azu Ikrizia 6a lœ Yerusaleme. ⁴ E kœli adœke mœ na ga zœ dœ tœ mœ, endje na tœ awanœ bale dœ mœ.

Kœgumatœsho ndœ ana gene

⁵ Mœ na ga ndœ 'e manda kœro tœ lœ Masedwane; gbambanœ nene, œ li adœke mœ vwanga djaga zœ. ⁶ Mœ sœ kœwu adœke œndœ mœ idi teasho kpœndœ 'e zœ, anganœ yapu nœ izi djigi œ ro ye, mbœrœ á 'e kœti kane mœ lœ udu ana gene nœ mœ. ⁷ Mœ yiyindœ kœwu 'e ndara kolœ lafo nene, œdœ Gbozu kœyindœ nœ, mœ gbe ndœ kœlo kpœtœ manda olo ndjoro.

⁸ Kashe mœ sœ lœ Efeze œrrr ga tœ olo nœ Patekœte. ⁹ Gbambanœ nene, manda kœrœ kpœmœ dœ egerœnœ adœke mœ mbœrœ akwa nœ mœ ye, ataa ayingba sœ ndjoro gbaa.

¹⁰ E dœ Timote kœna, 'e mbœrœ adœke tshe sœsœ dœ awa ugurutœ 'e nene, mbœrœ tshe sœ kœmbœrœ akwa nœ Gbozu 6ata mœ. ¹¹ Uzu bale vwawwaratœ ye tœ Timote nene. 'E ti kane ye ga lafo adœke tshe gu dœ kœsœ gee ga ndœ mœ, mbœrœ mœ sœ kœkate she dœ aaya lœ kœyindœrœ.

¹² Tœ upu nœ aya azœ dœ Apolo, mœ sœ kœto gbœgbœ fœ she adœke tshe ro ga ndœ

'e, œshe dœ aaya lœ kœyindœrœ, kashe tshe yiyindœ kœna nganganœ asœ nene. Tshe na ga zœ œdœ tshe kœgbœ awa.

Ndœngœbœ o'o dœpe abala

¹³ Ala 'e gbœ, 'e shi gbi lœ kœyindœrœ, 'e sœ tœ ayakoshe, 'e sœ dœ gbœgbœ. ¹⁴ 'E mbœrœ akwa kœ dœ kœyindœsho.

¹⁵ Aaya lœ kœyindœrœ, anga o'o bale á kpa sœ mbœrœ 'e dœke: 'e wusœ nœ adœke Esetefanase dœ azu tshelœ bingi nœ ye kœdœ azu á endje yindœ Ndjaba utshunœ 6a lœ Akayi; endje zatœ endje djigi ndœ kœmbœrœ akwa nœ azu nœ Ndjaba. ¹⁶ Ataa, 'e mbœrœtœ 'e lindœ o'o mara azu ataa œdœ fœ endjeneke kœ á endje sœ kœmbœrœ œgbœ akwa awa bale dœ endje.

¹⁷ Mœ sœ dœ yanga ndœ kœwu Esetefanase, Fortunatuse dœ pe Akayikuse. Lœkœ á mœ wu endje, œsœ 6ata mœ wu 'e para. ¹⁸ Gbambanœ nene, endje mbœrœ adœke lœsu mœ œdœ œnœ 'e sœ ziti. 'E wusœ kœliscœ mara azu ataa.

¹⁹ Azu lœ Ikrizia kœ 6a lœ Azi vwa abala fœ 'e. Akilase, Prisika œdœ pe azu Ikrizia á endje sœ kœngbœtœ endje ga tœnœ 6a ndœ endje, vwa abala fœ 'e lœ i'iri Gbozu. ²⁰ Alaya para kœkœ lœ kœyindœrœ bala 'e. 'E za œyerœ abala lœ ugurutœ 'e.

²¹ (Emœ Polo, mœ bala 'e, mœ su abala asœ dœ adja kane mœ dœ tœ mœ.

²² E dœ uzu kœyiyindœ Gbozu nene, endje darandœ ye.

Maranata*!

²³ Kaka œtshœ lœsu nœ Gbozu Yisu sœ dœ 'e.

²⁴ Mœ yindœ 'e kœ lœ kœngbœtœ 'e bale dœ Yisu Kristu.

* 16.22 16.22 Maranata: O'onœ asœmœ sœ dœ o'o ama ogo Arameye: œ yindœ kœpa adœke «Gbozu, na ga mœ»

Bisha mbeti á Polo sú fœ azu Koriti Tshatshu o'o

Asœke kœdœe bisha mbeti á Polo sú fœ ayindœ Ndjaba 6a lœ Koriti. Angata Ayuda na ga lœ Koriti yé œ yi lima sœ œœœ á sœ kpi tœ Ɔtsho O'o á Polo yi lima sœ nœ utshunœ. Endje sœ lima ndje kœpa adœke Polo doédœ adja ayi avwa nœ Kristu nene. O'o endje ndi lima Ɔtsho anga ayindœ Kristu yé á Polo yi lima kœna ga zœ.

Ba la bisha mbœetinœ asœke, Polo pandœ ádá á tshe nana kœwu endje nene. Tshē ma ndje fœ endje adœke œne kœdœe adja ayi avwa nœ Kristu mbœœœ á œne kœsœ lœ kœmœ, Ndjaba sœ kœma gbœgbœ nœ ye fœ œne. Tshē pa fœ endje adœke œne gbe kœngbœbœtœ œne bale dœ ayindœ Ndjaba 6a lœ Koriti, ataa endje shi gbi lœ kœngbœbœ œœœ mbœœœ kœti kane ayindœ Ndjaba 6a lœ Yerusalemē. Ga panœ, œne gbe má kœna mbœœœ kœpa adjapu fœ endjeneke á endje kakatœ kœmbœœœ ekperœ nene asœmœ.

Polo sœ kœpa adœke œne kœdœe adja ayi avwa mbœœœ tshe yi lima ndœ nœ adœke azu wusœ Ɔtsho O'o yé œ wusœ nœ ndje adœke Yisu kœdœe Gbozu.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Polo bala endje yé œ gi mershe fœ Ndjaba (1.1-11)
- Akwa nœ aayi avwa 6a ndœ ayindœ Ndjaba (1.12-2.17)
- Kœyindœ anga azœ 6a ta á Kristu yindœ azœ (3.1-7.16)
- Kœti kane aayi oyo (8.1-9.15)
- Polo pa adœke œne kœdœe adja ayi avwa (10.1-13.10)
- Ndœngœbœ abala (13.11-13)

Abala

¹ œmœ Polo, Ndjaba e mœ lindœ gbetshelœ nœ ye adœke mœ te ayi avwa nœ Yisu Kristu. A'a dœ aya azœ dœ Timote dá su mbetinœ asœke fœ 'e dœ azu Ikriaia nœ Ndjaba 6a lœ Koriti œdœ fœ ayerœ azu nœ Ndjaba kœ 6a lœ ogo Akayi djigi. ² Kaka adœke Aba azœ dœ Ndjaba œdœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu ma Ɔtsho lœsu ga ndœ 'e yé œ za kœsœ gee fœ 'e.

Polo gi mershe fœ Ndjaba

³ A donga Ndjaba, Aba Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu, Aba á tshe sœ dœ lœsu nœ kœwu oyo yé á dœ Ndjaba á tshe sœ kœto gbœgbœ fœ azœ dœ mara kœ. ⁴ Tshē sœ kœto gbœgbœ fœ azœ lœ oyo nœ azœ kœ mbœœœ adœke a li kœto ndje gbœgbœ á a gbœ dœ tœ azœ 6a ndœ Ndjaba fœ endjeneke á endje sœ lœ oyo. ⁵ Gbambanœ nene, 6ata á a ngbœtœ azœ awa bale dœ Kristu lœ kœwu œœœ kanga nœ

ye asœmœ, Ndjaba œ to ndje egerœ gbœgbœ fœ azœ lœ awa nœ Kristu. ⁶ Yé œdœ 'a kœsœ kœwu oyo, œ sœ mbœœœ adœke 'e gbœ gbœgbœ œdœ kœshe. (œDœ 'a kœngbœ gbœgbœ, œ sœ mbœœœ adœke 'e gbœ gbœgbœ á mbœœœ adœke 'e shi gbi dœ ugu lœsu lœ tshetœ oyo nœ 'a ndje á 'a sœ kœwu tœnœ. ⁷ Ataa, 'a ko lœsu 'a djigi ga pa 'e. Gbambanœ nene, 'a wusœ nœ adœke 6ata á 'e wu oyo awa bale dœ 'a asœmœ, Ndjaba œ to ndje gbœgbœ á tshe to ndje fœ 'a asœmœ fœ 'e.

⁸ Alaya 'a, 'a yindœ nœ adœke 'e wusœ mara oyo á 'a wu 6a lœ ogo Azi: kikili oyo ro lima pa 'a ye, 'a lili lima kœru lœsu 'a nene yé 'a kpa gbegbe lima adœke 'a sœ dœ soro nene. ⁹ Dœ adjapu, 'a sœ lima kœwu adœke endje wa œgbœ ngbanga nœ kuzu ga tœ 'a. œ mbœœœtœ ye lima ataa mbœœœ á 'a kœzaza lœsu 'a ga tœ 'a dœ tœ 'a nene, kashe kolœ fœ Ndjaba á tshe sœ dœ gbœgbœ kœshe azu lœ kuzu. ¹⁰ œshe dá she 'a lœ mara kuzu asœmœ, tshe kpa she 'a bala zœ. Dœ adjapu, 'a ko lœsu 'a ga tœ ye adœke tshe kpa she 'a zœ. ¹¹ E'e ndje, 'e sœ kœti kane 'a ga lafo lœ awa nœ avwala nœ 'e. Ataa, Ndjaba œ ma Ɔtsho lœsu mangba avwala á azu ndjoro za tœ upu nœ 'a, tshe to bala Ɔtshœœœœ asœmœ fœ 'a yé azu ndjoro œ gi bala mershe fœ she tœ upu nœ 'a.

Polo fa gbetshelœ nœ ye lœ ana gene

¹² (œœ á a sœ kœzatœ azœ dœ yanga tœnœ dœke: 6ata á lœsu 'a sœ kœma tœnœ, mara kœmbœœœtœ 'a pa tshapashanœ œdœ mara kœmbœœœtœ 'a ga ndœ 'e, 'a sœ kœmbœœœ dœ œmœ lœsu œdœ dœ adjapu nœ Ndjaba, 'a mbœœœœœ dœ kœwusœtœ nœ azu nene, kashe 'a mbœœœ lœ awa nœ Ɔtsho lœsu nœ Ndjaba. ¹³ Yé 6ala mbeti nœ 'a, 'a su kolœ œneke á 'e sœ kœdi tœnœ yé á sœ kœwusœ ádáœ. Kashe mœ wu adœke 'e wu bala sœ ádá œneke dœ Ɔtshœœ, ¹⁴ mbœœœ 'e wu kolœ sœ tshakalanœ: 'a dœ bala yanga nœ 'e 6ata e'e ndje, 'e dœ bala œœœ 'a dœ olo kœkwa Gbozu Yisu.

¹⁵ Yé lœ kœko lœsu mœ asœmœ, mœ gbe lima kœna ga ndœ 'e utshunœ mbœœœ adœke Ndjaba to bisha Ɔtsho lœsu nœ ye fœ 'e. ¹⁶ Mœ yi lima ndœ kœna 6a ndœ 'e, manda nœ á kœro ga lœ Masedwane. Lœkœ á mœ katœ Masedwane ti, mœ kwatœ mœ ga ndœ 'e mbœœœ adœke 'e ti kane mœ lœ ana nœ mœ ga lœ ogo Yuda. ¹⁷ Lœkœ á mœ pa fœ 'e adœke mœ mbœœœ ataa, mœ pa o'o bisha lœ ama mœ a? Lœkœ á mœ kœka ga pa œneke á mœ yindœ kœmbœœœ tœnœ, mœ sœ kœmbœœœ tœnœ 6ata azu tshapashœ dœ kœpa pa tshetœ œœœ adœke «œ» œdœ «œœ» a? ¹⁸ Ndjaba kœdœe timu nœ mœ tœ œneke á mœ pa lima fœ 'e, mœ papa fœ 'e «œ» œdœ «œœ» pa tshetœ œœœ bale nene. ¹⁹ Gbambanœ nene, Yisu Kristu, Gbolo nœ

Ndjaba á 'a mindœe ye fœ 'e: Silve, Timote œdœ œmœ, papa «œ» œdœ «œœ» pa tshetœ œrœ bale nene. Kashe, œshe kœdœ kolœ «œ», ²⁰ Yé œshe kœdœ «œ» á sœ kæma œeneke á Ndjaba pa tœne. Lœ awa nœe Yisu Kristu dá 'a sœ kæpa «Ame» mbœrœ kæza moko fœ Ndjaba. ²¹ Yé Ndjaba dœ tœ ye dá sœ kætepa azœ dœ 'e ngbiri lœ kœngbotœ azœ dœ Kristu. Ndjaba dá sœ kœke azœ dœ tœ ye. ²² Tshe ta ambara á sœ kæma adœke azœ kœdœ agbolo nœe ye ga tœ azœ, yé œ to Ɔtsho Ishiri ga losu azœ бата Ɔtshœre á tshe gbœndœ nœe fœ azœ.

²³ Mœ za Ndjaba tœ timu œdœ mœ kæseœ kæpa wala, tshe wo mœ ye: œ sœ mbœrœ kœgbœndœ 'e dá mœ wa adœke mœ kwatœ mœ ga lœ Koriti nene. ²⁴ 'A sœsœ kæpara awa kæza œeneke á li dœ kœyindœrœ nœe 'e dœ œgbœ fœ 'e nene, kashe 'a gbe ndœ kœte ga ndœ yanga nœe 'e mbœrœ á 'e zatœ 'e dœ Ɔtshœre lœ kœyindœrœ.

2

¹ Tœ mœ nœ mœ, mœ wa adœke mœ kwatœ mœ ga ndœ 'e mbœrœ á kpa kæza oyo fœ 'e nene. ² Gbambœ nene, œdœ mœ kæza oyo fœ 'e, ede dá za yanga fœ mœ a? Ɔ dœdœ uzunœ á mœ za oyo fœ she asœmœ nene a? ³ Mbœrœ tœne ataa dá mœ su mbetinoœ asœ fœ 'e kparawa adœke lœko á mœ kæwuta ba zœ, azu á sœ má adœke endje za yanga fœ mœ kæzaza oyo fœ mœ nene. Andaa mœ wusœ 'e ko, mœ wusœ nœ adœke œdœ mœ kæseœ dœ yanga, e'e ndje ko 'e sœ dœ yanga. ⁴ Lœko á mœ su mbetinoœ asœmœ fœ 'e, mœ sœ lima dœ oyo œdœ dœ gbetsheœ waa œerr ga tœ iki. Mœ susu mbetinoœ mbœrœ kæza oyo fœ 'e nene, kashe mœ su mbœrœ 'e wusœ nœ adœke mœ yindœ 'e kœrosœ nœe.

Kœdjerœndœ ekperœ nœe anga azœ

⁵ Ɔdœ uzu kœmbœrœ œrœ oyo fœ mœ, œ dœdœ kolœ fœ mœ kuti mœ dá tshe mbœrœ fœ mœ nene, kashe mbœrœ 'e ko yé a papa tœ œsœ nœe kœropanœ nene. ⁶ Mbœrœ mara uzu ataa, œ li adœke azu ndjoro ugu-rutœ 'e gbagbara she. ⁷ Mbœrœ tœne ataa, ngongœ asœke, œ li adœke 'e ma Ɔtsho losu yé œ to gbœgbœ fœ she kparawa adœke tshe sœsœ kolœ lœ egerœ oyo waa nene. ⁸ Mœ sœ kæpa fœ 'e adœke, 'e ma kœyindœsho nœe 'e ga ndœ ye. ⁹ Gbambœ nene, ádnœe á mœ su mbetinoœ fœ 'e dœke: mœ yi má ndœ kæwu losu 'e œdœ 'e kæseœ kœmbœrœtœ 'e djigi lindœ o'o ama mœ. ¹⁰ Ɔdœ 'e kœdjerœndœ ekperœ nœe uzu, mœ djerœ ndje ndœ nœe ye. Yé œdœ mœ kœdjerœndœ ekperœ nœe ye dœ mara бата á mœ mbœrœ asœmœ, mœ mbœrœ mbœrœ 'e ba utshu Kristu, ¹¹ mbœrœ adœke Satana kœgbœgbœ

awa kœfara azœ nene. Gbambœ nene, a wusœ gbetsheœ nœe ye dœ Ɔtshœre.

Polo ba lakpi Trowase

¹² Lœko á mœ wuta ba lœ Trowase mbœrœ kœpandœ Ɔtsho O'o nœe Kristu, mœ wu adœke Gbozu za lima Ɔtsho awa á li fœ mœ adœke mœ pandœ nœe. ¹³ Andaa, mœ sœ lima dœ awa waa mbœrœ á mœ gbœgbœ lima aya mœ dœ Tito nene. Mœ ka lima tœ azu Trowase ti yé á ro ga lœ Masedwane.

Kœropa koshe mbœrœ Kristu

¹⁴ 'A donga Ndjaba mbœrœ á tshe gi azœ na tœne adœke a ropa koshe lœ awa nœe Kristu, yé á sœ kœmbœrœ adœke tshafu yombo nœe kœwusœ ye za osho djigi lœ awa nœe azœ. ¹⁵ Yé azœ kœdœ yombo nœe Kristu á tshafunœ ga waa á tshe to fœ Ndjaba mbœrœ endjeneke á endje she œdœ endjeneke á endje sœ lœ djingili. ¹⁶ Mbœrœ anga azu, œtœnœ kœdœ tshafu kuzu á sœ kœyi osho ga lœ kuzu; mbœrœ anga endje, œtœnœ kœdœ tshafu soro á sœ kœyi osho ga lœ soro. Yé ede dá li kœmbœrœ mara akwanœ ata a? ¹⁷ 'A sœsœ бата anga azu á endje za o'o ama Ndjaba tœ kœyœrœ nene, kashe mbœrœ á Ndjaba dá vwa 'a, 'a sœ kæpa dœ adjapu ba utshu ye lœ kœngbotœ 'a awa bale dœ Kristu.

3

Aayi akwa nœe tafo ayo

¹ 'A kpa donga tœ 'a dœ tœ 'a a? Too 'a gbe kœmbœrœ бата anga azu adœke 'a ma mbeti á endje donga 'a alancœ fœ 'e too 'a yœshondœ nœe ba ndœ e'e a? ² Mbeti nœe 'a kœdœ e'e, mbeti á endje sú ga losu 'a á azu ko wusœ nœe ye á di. ³ Ɔ sœe adjapu adœke, e'e kœdœ mbeti á Kristu su yé 'a sœ kœgbœndœ nœe. Mbetinoœ asœmœ, tshe susu dœe tadja nene kashe tshe su dœ Ishiri nœe Ndjaba nœe soro; tshe susu tœne ga pa ndaba tame nene, kashe tshe su ga pa ndaba songba ba tœ losu 'e.

⁴ 'A sœe kæpa ataa gbambœ nene, 'a za losu 'a ga pa Ndjaba lœ awa nœe Kristu. ⁵ 'A wusœ nœe adœke 'a lili kœmbœrœ ataa dœ gbœgbœ nœe 'a dœ tœ 'a nene, kashe gbœgbœ nœe 'a to ba ndœ Ndjaba. ⁶ Ɔshe dá to gbœgbœ fœ 'a adœke 'a wuta aayi akwa tœe upu nœe kœmindœ tafo ayo. Tafo ayonœ asœmœ dœdœ awa akwa á endje sú nene, kashe Ɔtsho Ishiri dá sœ kœyisœ awa fœ 'a. Awa akwa á endje sú sœ kœyi azu ga lœ kuzu utshu Ndjaba, kashe Ɔtsho Ishiri sœe kœto soro.

⁷ Ndjaba su lima akwa nœe kuzu dœ mbeti ga pa tame yé moko nœe ye sœ lima kœtshi panœ. Tshatshu Moyize sœ lima kœtshi tœnœ dœ mara adœke azu Israyele li kœtonœe ye nene, andaa œndœ kœtshi tœnœe didi lima nene. ⁸ Ataa, akwa neke á

Ishiri sœ koembœrœ tœncœ œ sœ dœ mokœ tœpanœ kpuru nene a? ⁹Yé œdœ akwa á sœ lima kœyi azu ga lœ kuzu kœsœ dœ mokœ, œneke á sœ koembœrœ adœke azu sœ ndjii á utshu Ndjaba œ sœ dœ mokœ tœpanœ kpuru ye! ¹⁰A li kœpa ndje adœke mokœ á sœ lima koetshi tœncœ katshatsha, œ djerœwa á utshu mokœ neke á ropancœ ngongœ asœke. ¹¹Gbambancœ nene, œdœ œneke á œndœncœ didi lima nene kœsœ dœ mokœ, œncœ œneke á sœ waa dœ waa œ sœ koto o?

¹²Bata á 'a sœ kœko lœsu 'a ga tœ adja o'onœ asœmœ ataa, 'a yindœ nœ dœ lœsu 'a. ¹³'A sœsœ koembœrœ áta Moyize á tshe za lima siriki tshu ga utshu ye mbœrœ adœke agbolo Israyele kœwuwu mara á koetshincœ, á œndœncœ didi nene asœmœ, œ yiwa dœ tœncœ nene. ¹⁴Kashe kœwusœrœ nœ endje sœ lima lœ ubu osho! Yé œrrr ga tœ olo asœke, tshetœ sirikincœ asœmœ sœ zœ lœko á endje kœsœ kœdi buku nœ ongoro ayo. Kolœ lœ awa nœ Kristu dá sirikincœ asœmœ œ yiwa. ¹⁵Dœ adjapu, œrrr kpesheke nœ asœ, lœko bale dœ bale á endje kœsœ kœdi buku nœ Moyize, siriki sœ á lœsu endje. ¹⁶Ɛ sœ kolœ lœ awa nœ kœfatshalosu ga ndœ Gbozu dá sirikincœ œ te. ¹⁷Gbambancœ nene, Gbozu kœdœ Ishiri. Yé osho á Ishiri nœ Gbozu sœ tœncœ, œtœncœ kœdœ osho á azu dœdœ akanga nene. ¹⁸Azœ ko a gi siriki tshatshu azœ ye, a ma mokœ nœ Gbozu. Ataa, a fatœ azœ mbœrœ kœsœ awa bale áta Gbozu dœ mokœ á sœ kolœ tœ egerœncœ lœ awa nœ ye á tshe dœ Ishiri.

4

Gbœgbœ nœ azœ to áa ndœ Ndjaba

¹Bata á Ndjaba wu oyo 'a yé á za akwanœ asœke fœ 'a, 'a mœmœ lœ œko 'a nene. ²'A vwaratœ 'a tœ œrœ nœ tshula kœ á zatœ endje yiwa tœncœ, 'a sœsœ koembœrœ œrœ dœ afara nene yé œ sœsœ ndje kœfatshelœ o'o ama Ndjaba nene. Kashe 'a sœ kœyisœ adjapu ngbi, yé œ sœ kœpara awa adœke azu kœ yindœ 'a á utshu Ndjaba. ³Andaa, œdœ Ɔtshœ O'o á 'a sœ kœmindœ nœ kœsœsœ ngbi nene, œ sœ kolœ mbœrœ azu á endje sœsœ dœ kœyindœrœ nene. ⁴Endje sœsœ dœ kœyindœrœ nene mbœrœ ndjaba nœ tshapashœ asœke, bu ala endje dœ kœwusœrœ nœ endje ga tœncœ ye. Tshe sœ kœpakata endje adœke endje wu ishiri osho á Ɔtshœ O'o tœ upu nœ mokœ nœ Kristu á tshe dœ ishiri Ndjaba, sœ kœmindœ nœ. ⁵'A yiyisœ œrœ tœ 'a dœ tœ 'a nene, kashe á sœ kœyisœ œrœ tœ upu nœ Gbozu Yisu Kristu. Tœ a'a nœ 'a, 'a sœ kœpa ngbi adœke a'a kœdœ aayi akwa nœ 'e mangba Yisu. ⁶Gbambancœ nene, Ndjaba á tshe pa lima adœke: «Kaka adœke ishiri osho tshi áa ugurutœ ubu osho nari!» Ɛshe dœ tœ ye dá tshi áa tœ lœsu 'a

mbœrœ kœto kœwusœrœ lœ mokœ nœ ye á matœ ye áa tshatshu Kristu.

⁷Kashe a'a dá Ndjaba za kœgbœrœncœ asœmœ fœ 'a, yé á sœ kœgbœndœ nœ áa lœ lœsú. 'A sœ kœyisœ nœ adœke gbœgbœncœ á rosœ nœ asœmœ to áa ndœ Ndjaba, kashe œ toto áa ndœ a'a nene. ⁸'A sœ kœwu tshelœ áká oyo ngbangbangba kashe œ roropa 'a nene; 'a sœ dœ awa tœ lœsu 'a, kashe 'a gigi lœsu 'a tœ Ndjaba nene. ⁹Azu mbœrœ œrœ kanga fœ 'a, kashe Ndjaba kakatœ 'a nene. Endje ko 'a vesho, kashe 'a tshutshu nene. ¹⁰Ɔlœ dœ œlœ, 'a sœ dœ kœba kuzu nœ Yisu lœ œko 'a mbœrœ adœke soro nœ ye yé ndje tœ ye ga lœ œko 'a. ¹¹Lœ soro nœ 'a djigi, 'a sœ lœma kuzu mangba Yisu, mbœrœ adœke soro nœ ye li ndje ga lœ undu 'a œncœ kuzu. ¹²Ataa, kuzu sœ kœli dœ akwa ga lœ 'a, kashe 'e sœ kœgbœ soro.

¹³Endje sú áa la Buku nœ Ndjaba adœke: «Mœ sœ dœ kœyindœrœ mbœrœ tœncœ á mœ pa o'o.» A'a ndje lœ tshetœ gbetshelœ nœ kœyindœrœ asœmœ, 'a sœ dœ kœyindœrœ yé mbœrœ tœncœ dá 'a sœ kœpa o'o. ¹⁴Gbambancœ nene, 'a wusœ nœ adœke Ndjaba á tshe she Gbozu Yisu lœ akuzu, tshe she ndje azœ awa bale dœ Yisu yé œ ko 'a dœ 'e ga indiri ye. ¹⁵Ɛneke ko á 'a sœ kœshi gbi lœ nœ, œ sœ mbœrœ 'e mbœrœ adœke azu sœ kœli ga panœ ga panœ ga lœ œtshœ lœsu nœ Ndjaba. Ataa, azu œ ngba mbœrœ kœgi mershe œdœ mbœrœ kœdonga mokœ nœ Ndjaba.

Soro lœ awa nœ kœyindœrœ

¹⁶Mbœrœ tœncœ ataa, 'a mœmœ nene. Ataa œdœ soro nœ 'a œncœ azu kœsœ kœmœ tœncœ yima yima, soro nœ 'a œncœ ishiri sœ kœkwa tœncœ œlœ dœ œlœ. ¹⁷Gbambancœ nene, oyo á 'a sœ kœwu tœncœ manda olo teasho, œ sœ kœguma mokœ neke á sœ waa dœ waa yé á gerœ kœropancœ, fœ azœ. ¹⁸'A koko lœsu 'a nene ga pa œrœ á a wu, kashe 'a ko lœsu 'a ga pa œneke á a wuwu nene. Gbambancœ nene, œndœ œrœ á a wu didi nene, kashe œndœ œneke á a wuwu nene sœ kœdi tœncœ waa dœ waa.

5

¹Gbambancœ nene, a wusœ nœ adœke œdœ undu azœ œncœ osho asœke á sœ áta anda tande kœndi, a sœ dœ anga anda á Ndjaba mœ á sœ waa dœ waa áa lafo. Ɛ dœdœ azu dá mœ andancœ asœmœ kœ kane endje nene. ²Ngongœ asœke, a sœ kœpulœma azœ mbœrœ á a sœ dœ egerœ ogo adœke a li ga lœ anda œncœ tshalafœ. ³Ɛ mbœrœtœ endje kolœncœ adœke a sœ dœ lœba tœ azœ yé a sœsœ kœpndronœ nene. ⁴Adjapu, áta á a sœpe damba lœ anda tandencœ asœmœ, a pulœma zœ áta a gbo upu. Ɛ sœsœ adœke a yindœ kœ'eatœ azœ tœ œko azœ œncœ tshapashœ nene, a yindœ kœverœ tafo œko

azœ œne tshalafo ga panœ mbœrœ adœke œneke á tshuutshu, fa tœ œneke á tshu nene. ⁵Tsheneke á tshe guma azœ mbœrœ tshambatshancœ asœmœ, kœdœ Ndjaba. Tshe za Ishiri nœ ye fœ azœ tœ ndanga nœ òtshœrœ á tshe gbœndœ nœ fœ azœ 6a lafo.

⁶Mbœrœ tœncœ ataa, a su kolœncœ dœ kœyindœrœ tœ lœsu azœ. A wusœ nœ adœke 6ata á a sœpe damba lœ œkœncœ asœke, a sœ 6a ushu tœ anda nœ azœ, lœ ingirinœ tœ Gbozu. ⁷Gbambancœ nene, a sœ kœro manda kœyindœrœ kashe œ dœdœcœ manda œneke á a sœ kœwu dœ ala azœ nene. ⁸Adjapu, a su dœ kœyindœrœ tœ lœsu azœ yé a gbe kœkatœ anda œncœ œkœ azœ asœke mbœrœ kœna kœsœ ndœ dœ Gbozu. ⁹Kashe ataa œdœ a kœsœ lœ œkœ asœke too a kœgitœ azœ lœncœ, ogo nœ azœ utshunœ kœ kœdœ adœke a za yanga fœ she. ¹⁰Gbambancœ nene, œ li adœke azœ kœ a na ga utshu Kristu mbœrœ adœke tshe wa ngbanga nœ azœ. Dœ tœncœ ataa, uzu dœ uzu œ gbœ œrœ tshangba œneke á tshe mbœrœ lœ soro ye 6a pa œshœ, too lœ òtshœrœ too lœ ekperœ.

O'o tœ upu nœ kœgi ayo

¹¹Bata á 'a wusœ mara á li adœke a kpa dœ awa Gbozu asœmœ, 'a sœ kœmbœrœ kœ adœke azu yindœ o'œncœ asœmœ. Ndjaba wusœ azœ dœ òtshœncœ yé mœ sœ kœgbe adœke 6a lœ 'e dœ tœ 'e, 'e wu ndje sœ mœ ye. ¹²'A kpa yiyindœ kœdonga tœ 'a dœ tœ 'a 6a utshu 'e nene, kashe 'a sœ kœgbe adœke 'e donga tœ 'e mbœrœ 'a. Ataa, á 'e kœwusœ kœgi o'o fœ azu á endje sœ kœdonga tœ endje tœ œneke á sœ kœmatœ endje ngbi ga tœ ala azu, kashe á endje wuwusœ œneke á sœ 6a lœsu uzu nene. ¹³œ kœsœ dœ adjapu adœke 'a wuta agbakindi azu, 'a wuta ataa mbœrœ upu nœ Ndjaba. Kashe œ kœsœ adœke 'a wuta azu nœ tshœ gbetshe, 'a wuta ataa mbœrœ 'e. ¹⁴Gbambancœ nene, kœyindœshœ nœ Kristu ropa azœ, yé a wusœ nœ adœke uzu bale tshu tœ upu nœ uzu kœ, azu kœ tshu dœ she awa bale. ¹⁵Tshe tshu tœ upu nœ azu kœ mbœrœ adœke endjeneke á endje sœ dœ soro, kœsœsœ dœ tœncœ mbœrœ endje dœ tœ endje nene, kashe endje sœ dœ tœncœ mbœrœ tsheneke á tshe tshu yé á kwatœ ye ga lœ soro mbœrœ endje.

¹⁶Mbœrœ tœncœ ataa, kœtœ kpesheke, 'a kpa wuwusœ uzu bale tœ mara nœ azu nene. Ataa œdœ 'a kœwu lima sœ Kristu 6ata uzu gbaa, ngœngœncœ asœke 'a kpa wuwusœ ye atamœ nene. ¹⁷œdœ uzu kœngbœtœ ye bale dœ Kristu, tshe wuta tafo uzu ye: œneke á dœ ongboro œrœ yiwa ye, kashe tafo œrœ dá sœ zœ. ¹⁸œrœ asœmœ kœ to 6a ndœ Ndjaba. Tshe gi ayo ga ugurutœ azœ dœ she lœ awa nœ Kristu yé œ za akwa nœ kœgi ayo fœ azœ. ¹⁹Gbambancœ

nene, lœ awa nœ Kristu, Ndjaba gi ayo ga ugurutœ ye dœ azu kœ; tshe ghegbe dœ ekperœ nœ endje nene. Yé tshe za o'o nœ kœgi ayœncœ asœmœ fœ azœ.

²⁰Dœ 'iri Kristu dá 'a dœ aayi avwa, yé Ndjaba dœ tœ ye dá sœ kœ'e 'e lœ awa nœ 'a. 'A sœ kœki fœ 'e dœ 'iri Kristu adœke 'e zatœ 'e ti adœke Ndjaba gi ayo ga ugurutœ 'e dœ she. ²¹Kristu mbœmbœrœ lima ekperœ nene, tshe gbœ œtœncœ mbœrœ azœ. Tshe li ga lœ ekperœ nœ asœmœ mbœrœ adœke a kœwuta ndjii tœ ala Ndjaba lœ awa nœ ye.

6

¹Ataa, 6ata á 'a sœ kœmbœrœ akwa awa bale dœ Ndjaba, 'a sœ kœki fœ 'e adœke 'e wuwu òtshœ lœsu á tshe ma ga ndœ 'e gbambancœ nene. ²Gbambancœ nene, Ndjaba pa adœke:

«Dœ lœndœ á mœ sœ lima kœma òtshœ lœsu nœ mœ, mœ dji lima 6œ.

Dœ olo nœ kœshe, mœ ti kane zœ ga lafo.»
'E wu ngœngœ asœke lœkœ á li dœ Ndjaba kœma òtshœ lœsu nœ ye ga ndœ azu dœke. œtœncœ kœdœ olo kœgbo kœshe.

³'A yiyindœ kœmbœrœ œrœ á li adœke uzu bale te nene mbœrœ 'a yiyindœ nœ adœke endje kitœ œsœ akwa nœ 'a nene. ⁴Kashe 'a sœ kœpara lœ œrœ kœ adœke 'a sœ 6ata òtshœ aayi akwa nœ Ndjaba, 'a sœ kœru lœsu 'a lœ œrœ oyo kœ tœ lœsu 'a, lœ œrœ kanga kœ œdœ lœ œneke kœ á sœ kœza lœsu 'a ga lafo. ⁵Endje 6i 'a yé œ kœ 'a ga lœ kanga, endje tshi azu ga lafo ndœ 'a. 'A mœ dœ œgbœ akwa, 'a lolo olo yé œ zi œrœ nene. ⁶'A matœ 'a tœ aayi akwa nœ Ndjaba lœ awa nœ œyœrœ lœsu 'a, lœ awa nœ kœwusœ œrœ 'a, lœ awa nœ ugu lœsu, lœ awa nœ òtshœ òtshœ, lœ awa nœ akwa nœ òtshœ Ishiri, œdœ pe lœ awa nœ adja kœyindœshœ nœ 'a. ⁷'A matœ 'a tœ aayi akwa nœ Ndjaba lœ awa nœ kœyisœ adja o'œ œdœ mangba gbœgbœ nœ Ndjaba. Kowo nœ 'a kœyi dœ koshe œdœ kœkœ dœ koshe kœdœ kœmbœrœ œneke á sœ ndjii tœ ala Ndjaba.

⁸Azu sœ kœlisœ 'a, anga endje sœ kœmœ 'a. Azu sœ kœpa ekpe o'o tœ upu nœ 'a, anga endje sœ kœpa òtshœ o'o nœ 'a. Azu sœ kœwu 'a 6ata aayi wala andaa 'a sœ kœpa adja o'o. ⁹Azu sœ kœwu 'a 6ata angbi azu, andaa endje wusœ 'a dœ òtshœncœ. Azu sœ kœwu 'a 6ata a' a kœdœ akuzu, andaa 'a sœ dœ soro. Azu sœ kœza djofele fœ 'a, kashe endje wowo 'a nene. ¹⁰Azu sœ kœza oyo ga tœ lœsu 'a, andaa 'a sœ kolœ dœ yanga. A' a kœdœ aayi oyo, kashe azu ndjoro te aayi kœgbœrœ mangba 'a. 'A sœ 6ata azu á endje gugu dœ œrœ nene, andaa 'a sœ dœ œrœ kœ.

¹¹E'e dœ azu Koriti, 'a pa adja o'o fœ 'e, 'a kœrœ lœsu 'a tœ egerœncœ fœ 'e. ¹²'A yindœ 'e waa, kashe e'e dá yiyindœ 'a nene. ¹³Mbœrœ tœncœ ataa, mœ sœ kœpa fœ 'e

6ata mœ sœ kæpa fœ agbolo nœ mœ adœke, 'e yi ndje ndœ 'a 6ata á 'a yindœ 'e asœmœ yé œ kœrœ lœsu 'e tœ egerœnce fœ 'a.

Polo gbota tshelœ utu azu Koriti

¹⁴ Adja 'e ngbngbœtœ 'e awa bale dœ azu á endje gugu dœ kæyindœrœ ga ndœ Kristu asœmœ nene. Gbambanœ nene, œrœ á sœ ndjii li kœngbœtœ ye dœ ekperœ ye a? Ingbisho li kœngbœtœ ye dœ ubu osho ye a? ¹⁵ Kristu li kœdjitœ ye dœ djaboro ye a? Too ga panœ, œrœ gadœ dá yindœ Kristu œ gbœ awa bale dœ uzu á tshe yiyindœ Kristu nene a? ¹⁶ (Eœrœ gadœ bale dá li kœngbœ6a Tepelo nœ Ndjaba dœ andjaba nœ angbi azu a? Gbambanœ nene, 'a, 'a kœdœ Tepelo nœ Ndjaba nœ soro 6ata á Ndjaba pa dœ tœ ye adœke:

«Mœ sœ bala yé œ na bala ana ugurutœ endje.

Mœ dœ bala Ndjaba nœ endje yé endje dœ bala azu nœ mœ.»

¹⁷ Mbœrœ tœnce ataa, Gbozu pa adœke:

«E li adœke 'e gitœ 'e tœ endje yé œ sœ kpi. 'E tuturu tœ œrœ uburu nœ endje nene, yé atamœ, mœ yi bala ndœ 'e.

¹⁸ Emœ Gbozu nœ gbœgbœ kœ, mœ pa adœke mœ dœ bala aba 'e,

yé 'e dœ ndje bala agbolo yakoshe œdœ ayawuru nœ mœ.»

7

¹ E'e dœ anga mœ á mœ yindœ 'e waa, œrœnce asœmœ kœ á Ndjaba pandœ nœ sœ dœ œtshœncœ mbœrœ azœ. Mbœrœ tœnce ataa, a vwaratœ azœ tœ œrœ kœ á mbœrœ adœke œkœ uzu too ishiri uzu sœ dœ uburu. A pa avwara kœsœ adja ayœrœ azu lœ kœkpa awa Ndjaba.

Yanga nœ Polo

² 'E kœrœ lœsu 'e fœ 'a! 'A mbœmbœrœ ekperœ fœ uzu bale nene, 'a mbœmbœrœ adœke uzu bale te nene, 'a bibili ndje anga uzu bale mbœrœ kœgbœ œrœ tshaabrœ ye nene. ³ Mœ sœsœ kæpa ataa mbœrœ kœwa œgbœ ngbanga ga tœ 'e nene. Gbambanœ nene, mœ pandœ nœ fœ 'e adœke e'e kœdœ azu á 'e sœ 6a tœ lœsu 'a, azu á 'a ngbœtœ 'a bale dœ endje lœ soro too lœ kuzu. ⁴ Mœ za lœsu mœ tœ egerœnce ga ndœ 'e, mœ donga tœ mœ mbœrœ 'e waa. Lœ oyo nœ 'a kœ tœ lœsu 'a, mœ sœ kolœ dœ gbœgbœ œdœ dœ yanga kœropa nœ.

⁵ Ataa ndje dœ lœkœ kœwuta 'a ga lœ ogo Masedwane, 'a yaya lima tœ 'a nene. 'A gbœ tshelœ aka oyo kœ tœ lœsu 'a: oyo neke á sœ 6a shu tœ 'a œdœ awa á sœ 6a ugurutœ 'a. ⁶ Kashe Ndjaba á tshe sœ kœgi gbœgbœ fœ azu neke á endje mœ, to gbœgbœ fœ 'a lœ awa nœ kœyi kumu Tito. ⁷ Yé œ dœdœ kolœ mbœrœ kœyi kumu ye asœmœ dá to gbœgbœ fœ 'a nene, kashe lœ awa nœ gbœgbœ á tshe

gbœ 6a ndœ 'e. Tshe pandœ egerœ agbe nœ 'e ndœ kpa kœwu mœ, iki nœ 'e œdœ œtshœ lœsu nœ 'e ga ndœ mœ, fœ 'a ye. Yé mbœrœ tœnce ataa, mœ kpa sœ dœ yanga kœropance.

⁸ Ataa œdœ mbeti á mœ su fœ 'e kœza oyo ga tœ lœsu 'e, mœ gbœgbœtshelœ mœ ndœ nœ ngœngœncœ asœke nene. Mœ gbe má tshelœ mœ œdœ mœ kœwu má adœke œndœ oyo á mbetinœ asœmœ za fœ 'e œ di nene. ⁹ Kashe ngœngœncœ asœke mœ sœ dœ yanga; œ dœdœ mbœrœ á za oyo ga tœ lœsu 'e nene, kashe mbœrœ á oyœncœ asœmœ mbœrœ adœke 'e fatshalosu 'e. Ataa 'a mbœmbœrœ ekperœ bale fœ 'e nene gbaa, oyœncœ asœmœ, Ndjaba dá yi lima ndœ nœ. ¹⁰ Gbambanœ nene, oyo tœ lœsu á sœ lindœ gbœtshelœ nœ Ndjaba sœ kœto tœ kœfatshalœsu uzu á sœ kœgi osho ndœ kœshe dœ mara adœke gbœtshelœ sœ mbœrœ tœnce nene. Kashe oyo tœ lœsu á to tœ tshapashœ asœke, sœ kœza kuzu.

¹¹ Ngœngœncœ asœke, 'e wu œrœ tshangba oyo tœ lœsu 'e á sœ lindœ gbœtshelœ nœ Ndjaba dœke: 'a sœ dœ yanga kœpa o'o tshapa 'e, 'e vwaratœ 'e tœ œneke á ro utshuncœ, 'e sœ kœkpa awa Ndjaba, 'e sœ dœ oyo nœ kpa kœwu mœ, 'e sœ kœzatœ 'e ga tœ akwa yé œ sœ kœza djofele fœ uzu á tshe mbœrœ lima ekperœ. Kœkœ asœmœ sœ kœma ngbi adœke 'e gugu lima dœ upu lœ o'œncœ asœmœ nene.

¹² Ataa œdœ mœ kœsu lima mbeti asœke fœ 'e, œ sœsœ lima mbœrœ uzu á tshe mbœrœ ekperœ nene, œ sœsœ ndje lima mbœrœ tsheneke á endje mbœrœ ekperœ fœ she nene. Kashe œ sœ lima mbœrœ kœma 6a utshu 'e 6a tœ ala Ndjaba adœke ogo nœ 'e ga ndœ 'a sœ tœ egerœncœ. ¹³ Mbœrœ tœnce ataa, œrœ á 'e mbœrœ to gbœgbœ fœ 'a.

E dœdœ kolœ mbœrœ tœnce nene, kashe 'a sœ dœ yanga kœropa nœ kœwu mara á Tito sœ lima dœ yanga mbœrœ á 'e mbœrœ lima adœke lœsu ye sœ ziti. ¹⁴ E dœ mœ kœsœ kœdonga tœ mœ tœ upu nœ 'e 6a utshu ye, œ sœ mbœrœ á 'e zaza ókœ fœ mœ nene. Kashe 6ata o'o kœ á 'a pa fœ 'e kœdœ adja o'o, awa bale ndje, kœdonga tœ 'a tœ upu nœ 'e 6a utshu Tito wuta ndje adja o'o. ¹⁵ Yé ataa, lœkœ á tshe kœsœ kœgbe dœ mara á 'e zatœ 'e fœ she œdœ dœ mara á 'e za osho kœsœ fœ she dœ kœkpa awa ye dopance, kœyindœsho nœ ye ga ndœ 'e sœ kœgerœ tœnce. ¹⁶ Mœ sœ dœ yanga mbœrœ kœza lœsu mœ djigi á mœ za ga pa 'e.

8

Kœto œrœ dœ lœsu nœ yanga

¹ Alaya, 'a yindœ nœ adœke 'e wusœ mara á Ndjaba ma œtshœ lœsu nœ ye ga ndœ azu Ikriزيا 6a lœ ogo Masedwane. ² Lœ oyo

ndjoro tæ lsu endje, endje se de egere yanga. Ye ataa endje se le egere oyo gbaa, endje to cere kerose ne. ³ me kede timune, endje to cere linde kegbe cere ne endje. Endje to cerrr tapane kpuru. Endje to cerene linde gbetshele ne endje. ⁴ Endje shende keyu 'a adeke 'a za awa fe cene de cene ngbote cene de 'a te upu ne kevwa cere fe ayinde Ndjaba 6a le ongbo Yerusaleme. ⁵ Endje to cere kerose ceneke  'a gbe ma adeke endje to. Utshune, endje zate endje fe Gbozu, ye manda ne, endje zate endje fe 'a linde cere  Ndjaba yinde ne. ⁶ Mbere tene ataa, 'a ki fe Tito adeke tshe na 6a nde 'e 6a ze e mbere udu akwa ne sho lsune aseme cerrr ga te ndnglne, akwane  tshe te lima kembere tene aseme. ⁷ 'E sese de oyo cere bale nene: keyindere, kewuse kepa o'o, kewusere, egere ogo kembere akwa cede pe keyindesho  'a yise ne fe 'e. Mbere tene ataa, 'a yinde ne adeke 'e ma ndje te 'e te aayi kegbore le keto cere ne 'e de lsu ne yanga.

⁸  dede awa o'o da me se keza fe 'e nene, kashe me kese kepande kembere cere de yanga ne akwa azu fe 'e, me se keza awa fe 'e adeke 'e tonde adja keyindesho ne 'e. ⁹ Gbambance nene, 'e wuse sho lsu ne Gbozu ne aze de Yisu Kristu ye. Ataa tshe de lima ayi kegbore gbaa, tshe zate ye te ayi oyo mbere 'e adeke 'e gbo cere ndjoro le oyo ne cene.

¹⁰ Ataa, me se keza gbetshele ne me le upune aseke fe 'e: e li de 'e adeke 'e mbere kole akwa 6ata  'e mbere lima ungu utshune, e'e lima kede azu  'e gbo gbetshelene aseme utshune cede aayi kembere tene de akwa. ¹¹ Ataa, ngngo aseke, 'e mbere adeke akwane aseme ka. 'E mbere akwane de lsu 'e bale adeke e ka 6ata  'a pa yinde ye de tene ataa, linde kegbore ne 'e. ¹² Gbambance nene, cede uzu keza lsu ye bale ga pane, Ndjaba e yinde cere ne uzune aseme  tshe to de kegbe de cere  tshe se de tene, kashe e dede de kegbe de ceneke  tshe gugu de tene nene.

¹³  sese adeke uzu ko cere ne ye ko mbere keshe de angance  kpa kese cene ye le oyo nene, kashe e li adeke tshe kurutshelene li tene e li. ¹⁴ Mbere tene ataa, e'e kede aayi kegbore ye e li adeke 'e ti kane endjeneke  endje gugu de cere nene ga lafo. Manda ne, cede 'e kegugu de cere nene ye  endje se de tene ndjoro, endje li keti ndje kane 'e ga lafo. Atame da 'e liili, ¹⁵ 6ata  endje se de la Buku ne Ndjaba adeke:

«Uzu  tshe ro lima reogo ndjoro, e ngbangba tshaabre ye nene,

ye tshe neke  tshe ro lima teasho, se de cere ndjoro.»

Tito cede pe angance

¹⁶ 'A gi shore fe Ndjaba  tshe za egere ogo ne kembere awa bale 6ata  'a se ndje de tene, fe Tito adeke tshe mbere fe 'e. ¹⁷ Tito yinde keyandere ne 'a. Ga pane deme, tshe kpa yi lima nde ne de te ye adeke cene na 6a nde 'e. ¹⁸ 'A vwa she awa bale de anga aya aze  azu Ikkrizia ko se kedonga she te upu ne keyise sho O'o. ¹⁹ Ga pane, azu Ikkrizia da ke she adeke tshe ro te awance bale de 'a mbere kembere akwa ne sho lsu. 'A se kembere akwane mbere moko ne Gbozu de te ye cede kembere cere de sho gbetshele.

²⁰ 'A se kembere adeke azu gbagbagbara 'a te mara kekurutshele ngendja ndjoro  'a se kegbande ne nene. ²¹ 'A yiyinde kembere kole shore ga te ala Gbozu nene, kashe 'a yi ndje nde kembere 6a te ala azu ko.

²² 'A vwa azune bisha te awance bale de anga aya aze  'a se kewu lsu ye o de o, ye tshe se de egere ogo kembere akwa de sho lsu. Kashe ngngance aseke, egere ogo kembere akwa de sho lsu ne ye kpa gere kerose ne. Gbambance nene, tshe ma sho lsu ne ye ga nde 'e. ²³ Te upu ne Tito, ceshe kede yanga me  'a na te awa bale de she 6a nde 'e, ceshe ndje kede uzu  'a se le ama akwa bale de she. Kashe te udu aaya aze bisha aseke, azu Ikkrizia da vwa endje fe 'e ye endje se kembere akwa mbere moko ne Kristu. ²⁴ 'E ma fe endje adeke 'e yinde endje tako mbere  azu Ikkrizia keyinde ne ye  kewuse ne adeke 'a se kedu okoro 'a mbere 'e.

9

O'o te upu ne keti kane ayinde Ndjaba

¹ Adja da adeke me su mbeti fe 'e te upu ne keti kane ayinde Ndjaba 6a le ongbo Yerusaleme gugu nene. ² Gbambance nene, me wuse sho gbetshele ne 'e ye, ye me se kedu okoro me te upu ne 'e fe azu ogo Masedwane adeke: «Azu Akayi gumate endje keto cere de ngbugu  ro lima utshune aseke.» Egere ogo kembere akwa de sho lsu ne 'e ndjingivwi azu Ikkrizia ndjoro. ³ Me vwa anga aaya aze fe 'e mbere adeke kedu okoro me mbere 'e te upune aseme kesese gbambance nene. Me yinde me adeke 'e kote 'e ga le vola 6ata  me pa lima nde ne. ⁴ Gbambance nene, cede 'a kena 6a ze awa bale de azu ogo Masedwane ye  kegbo 'e  'e kegugumate 'e nene, 'a gbo tshula mbere  'a ko adja lsu 'a ga pa 'e. Ye atame,

tshulanœ œdœ ndje œnœ 'e. ⁵Mbœrœ tœnœ ataa, mœ gbe dœ ɔtshœnœ adœke mœ vwa aaya azœ asœke utshunœ ɔa ndœ 'e mbœrœ kœngbɔɔa œrœ á 'e pa lima tœnœ. Ataa œ kœsœ zœ á mœ yikumu mœ ga zœ, œ ma adœke 'e to dœ lœsu 'e bale kashe œ dœdœ dœ lœsu bisha nene.

⁶'E gbe dœ o'o asœke kane: uzu á tshe lu ngwarœ teasho, tshe kɔ ndje teasho, yé tsheneke á tshe lu ndjoro, tshe kɔ ndje ndjoro. ⁷'E li adœke uzu dœ uzu to ɔata á lœsu ye yindœ nœ, kashe dœ oyo tœ lœsu ye too adœke uzu kakapa ye nene. Gbambanœ nene, Ndjaba yindœ uzu á tshe sœ kœto œrœ dœ yanga. ⁸Yé Ndjaba li tœ kœgi tshelœ aka anga œrœ kɔ ga mangbanœ fœ 'e mbœrœ adœke 'e sœ kolœ dœ œrœ á li, yé ga panœ dœmœ 'e sœ dœ œrœ yeka á kœsœ kœto ndœ ɔtshɔ akwa kɔ. ⁹Bata á endje sú ɔa la Buku nœ Ndjaba adœke:

«Tshe kurutshelœ œrœ, œ to fœ aayi oyo, yé mara kœmbœrœ œrœ nœ ye ndjii œpe waa dœ waa.»

¹⁰Ndjaba á tshe sœ kœto indji ngwarœ fœ aayi kœlu ngwarœ œdœ kœzirœ, tshe to bala indji ngwarœ kɔ á 'e gbe dœ tœnœ fœ 'e. Tshe mbœrœ adœke 'e mbœrœ œrœ á sœ ndjii waa dœ waa. ¹¹Tshe fa 'e tœ aayi kœgbœrœ dœ mara kɔ œdœ dœ ada ɔlɔ kɔ mbœrœ adœke á 'e kœkakatœ kœto œrœ fœ anga 'e nene. Ataa, uzu ndjoro œ gi mershe fœ Ndjaba tœ upu nœ 'e mbœrœ œrœ á 'e sœ kœto fœ endje lœ awa nœ 'a. ¹²Gbambanœ nene, akwa á 'e sœ kœmbœrœ tœnœ sœsœ kolœnœ adœke ayindœ Ndjaba gbɔ œrœ á endje gbe dœ tœnœ nene, kashe œ sœ ndje kœmbœrœ adœke uzu ndjoro gi mershe fœ Ndjaba mbœrœ tœnœ. ¹³Azu ndjoro á endje wu adœke akwanœ asœke sœ dœ ádá waa, endje donga bala Ndjaba mbœrœ mara kœmbœrœtœ 'e lindœ ɔtshɔ O'o nœ Kristu asœmœ. Endje donga ndje Ndjaba mbœrœ mara á 'e kurutshelœ œrœ nœ 'e tœ endje œdœ tœ anga uzu kɔ. ¹⁴Endje za bala avwala mbœrœ 'e dœ kœma kœyindœsho nœ endje ga ndœ 'e mangba ɔtshɔ lœsu á ropa nœ, á Ndjaba za fœ 'e. ¹⁵Kaka adœke á gi mershe fœ Ndjaba mbœrœ kœtorœ nœ ye á ropa œrœ kɔ.

10

Kœgi o'o nœ Polo tœ upu nœ kœto meza pa akwa nœ ye

¹œmœ Polo, mœ sœ kœpa fœ 'e dœ tœ mœ dœ ɔmɔ lœsu œdœ dœ ɔtshɔ lœsu nœ Kristu adœke, anga uzu sœ kœpa adœke œdœ mœ kœsœ ugurutœ 'e, mœ sœ kœzatœ mœ ga ati ga ndœ 'e, yé œdœ mœ kœgugu ugurutœ 'e nene, mœ gbɔgbɔ ga ndœ 'e. ²Mœ sœ kœki fœ 'e adœke 'e kakapa mœ adœke mœ mbœrœ œrœ dœ ɔgbɔ, lœkɔ á

mœ kœna ɔa ndœ 'e nene. Gbambanœ nene, mœ gbe kœyisœ gbɔgbɔ nœ mœ fœ azu á endje sœ kœpa adœke 'a sœ kœmbœrœ akwa tœ mara nœ uzu nœ tshapashɔ. ³'E sœ adjapu adœke a'a kœdœ uzu tshapashɔ, kashe 'a sœsœ kœnga koshe dœ mara nœ adja uzu tshapashɔ nene. ⁴Lœ kœnga koshe nœ 'a, œrœ kœnga dœ koshe nœ 'a toto ɔa ndœ uzu nene, kashe gbɔgbɔnœ to ɔa ndœ Ndjaba mbœrœ kœndi tshelœ gbɔgbɔ nœ ayingba. 'A sœ kœndi tshelœ gbetshelœ nœ egerœ kumu ⁵œdœ gbɔgbɔ kɔ á sœ kœza egerœ kumu adœke uzu kœwuwusœ Ndjaba nene. 'A sœ kœmbœrœ adœke endje fa gbetshelœ nœ endje kɔ mbœrœ adœke endje mbœrœtœ endje lindœ Kristu. ⁶Yé lœkɔ á 'e kœsœ kœmbœrœtœ 'e dœ ɔtshœnœ, 'a kpalatœ 'a nene kœza djofelœ fœ endjeneke á endje sœsœ kœmbœrœtœ endje dœ awanœ nene.

⁷'E sœ kœwu kolœ tshapa œrœ. œdœ anga uzu kœgbe adœke œne kœdœ uzu nœ Kristu, tshe gbetshelœ ye tœ œrœ asœke kane: azœ kœdœ uzu nœ Kristu awa bale dœ she ndje. ⁸Ataa œdœ mœ kœdu okoro mœ tœ tshagbozu á Gbozu Yisu za lima fœ mœ, mœ sœ dœ tshula mbœrœ tœnœ nene. Tshe za lima fœ mœ mbœrœ kœguma 'e, kashe œ dœdœ mbœrœ adœke œ ndi 'e nene. ⁹Mœ yiyindœ nœ adœke mbeti nœ mœ á mœ su za awa fœ 'e nene. ¹⁰Gbambanœ nene, anga uzu sœ kœpa adœke: «Mbeti nœ Polo liili dœ pe gbɔgbɔ, kashe lœkɔ á tshe kœsœ ugurutœ azœ, tshe momɔ yé mara kœpa o'o ye lili nene.» ¹¹'E li adœke uzu á tshe pa mara o'o ataa wusœ nœ dœ ɔtshœnœ adœke, mara á 'a su dœ mbeti nœ 'a lœ ingirinœ, tshetœ maranœ asœmœ dá 'a mbœrœ dœ tœnœ œdœ 'a kœsœ ɔa ugurutœ 'e.

¹²'A yiyindœ kœzatœ 'a awa bale too kœzatœ 'a ɔata anga uzu á endje sœ kœdonga tœ endje dœ tœ endje asœmœ nene. Gbambanœ nene, endje kœdœ agbakindi uzu. Endje sœ kœwutœ endje dœ tœ endje. Endje sœ kœzatœ endje ɔata kœgerœ œrœ. ¹³Tœ a'a nœ 'a, 'a sœ dœ egerœ kumu adœke 'a rosœ mapaka kɔ nene, kashe 'a mbœrœ akwa kolœ kœtœtœ ama osho neke á Ndjaba to fœ 'a, yé á yindœ nœ adœke 'a wuta œrr ɔa ndœ 'e. ¹⁴Gbambanœ nene, a'a dá dœ adja uzu utshunœ 'a na dœ ɔtshɔ O'o nœ Kristu fœ 'e. 'A roropa mapaka nœ akwa nœ 'a nene ataa œdœ 'a kœroro má ga ndœ 'e nene. ¹⁵Dœ tœnœ ataa, 'a sœsœ kœdu okoro 'a kœropanœ mbœrœ akwa nœ anga angbi uzu nene, kashe 'a wusœ nœ adœke kœyindœ nœ 'e œ gerœ yé 'a kpa mbœrœ adœke œ sœ kolœ kœgerœ tœnœ lindœ mapaka nœ 'a. ¹⁶Manda nœ, 'a na kœyisœ ɔtshɔ O'o ɔa lœ anga angbi ogo djagakele 'e. Ataa, 'a du okoro 'a mbœrœ akwa nœ anga angbi

azu á endje mbærce 6a tœ osho akwa nœ endje nene.

¹⁷ Andaa, endje sú 6a la buku nœ Ndjaba adœke: «œdœ uzu kœyindœ kœdu okoro ye, tshe du okoro ye tœ œneke á Gbozu mbærce.» ¹⁸ Gbambance nene, endje dodonga uzu á tshe sœ kœzatoe ye mbærce gbetshelœ nœ ye dœ tœ ye bale nene, kashe endje donga tsheneke á Gbozu sœ kœma o'o tœ upu nœ ye.

11

Polo œdœ aayi avwa nœ wala

¹ Mœ yindœ nœ adœke 'e ru lœsu 'e tœ o'o mœ á sœ 6ata œnœ ayi iyi. Adja 'e ru lœsu 'e tœ mœ. ² Mœ sœ dœ úkú tœ upu nœ 'e waa, yé úkúnœ ascœmœ to 6a ndœ Ndjaba. Gbambance nene, mœ pandœ kœko 'e fœ anga yakoshe bale adœke 'e i she, yakoshenœ kœdœ Kristu. Yé mœ gbe ndœma kœma 'e fœ she 6ata akpœ yawuru á tshe wuwu damba sœ yakoshe nene. ³ Kashe mœ sœ dœ awa adœke, 6ata á yakoro fara lima Eva dœ ekpe ɔtshœ ye, mœ sœ kœgbe adœke anga uzu fafara ndje kœwusœrœ nœ 'e yé œ gi 'e zara tœ mara á 'e zatœ 'e yé á sœ yerœ ga ndœ Kristu nene. ⁴ Gbambance nene, mœ wu adœke œdœ anga uzu kœna kœmindœ anga angbi Yisu á 'a mimindœ ye fœ 'e nene, 'e sœ kolœ kœdji she; 'e sœ kœyindœ ishiri á sœ kpi tœ fshiri neke á 'e gbœ lima; 'e sœ ndje kœyindœ ɔtshœ O'o á sœ kpi tœ œneke á 'a yi lima sœ nœ fœ 'e.

⁵ Azu á 'e sœ kœwu endje 6ata agboro aayi avwa nœ 'e ascœmœ, roropa mœ nene. ⁶ Ataa mœ wuwusœ kœpa o'o dœ ɔtshœnœ nene gbœ, kashe œ dœdœ tœ upu nœ kœwusœrœ nene. 'A yi lima sœ nœ fœ 'e para œdœ dœ mara kœ.

⁷ Lœkœ á mœ yisœ ɔtshœ O'o nœ Ndjaba fœ 'e, mœ yi lima sœ nœ gbambance. Mœ za lima tœ mœ ga ati mbærce kœti 'e ga lafo. Ataa, œrœnœ á mœ mbærce ascœmœ kœdœ ekperœ a? ⁸ Azu tshelœ anga angbi Ikrizia dá to lima œrœ fœ mœ, yé œ ma lima tœ ye adœke mœ sœ kœshe mbærce endje mbærce kœmbærce akwa fœ 'e. ⁹ Yé dœ lœndœ á mœ sœ lima 6a ndœ 'e, ataa mœ sœ lima dœ ogo œrœ gbœ, mœ yœyœndœ œrœ tshaabrœ uzu bale nene. Gbambance nene, aaya azœ á endje to 6a lœ Masedwane dá na lima dœ œrœ á mœ gbe lima dœ tœnœ fœ mœ. Mœ gbœndœtœ mœ lima mbærce kœdœdœ egerœ kongba pa 'e nene, yé mœ gbœndœtœ mœ kolœ atamœ waa dœ waa. ¹⁰ Lœ awa nœ adja o'o nœ Kristu á sœ lœ mœ, mœ sœ kœpa tœnœ ngbi adœke: uzu bale 6a lœ ogo Akayi œ li kœkœ mœ tœ upu nœ kœdongatœshœnœ ascœmœ nene. ¹¹ Mbærce gadœ á mœ pa o'onœ ascœmœ a? œ sœ kœma adœke mœ yiyindœ 'e nene a?

Ndjaba wusœ nœ dœ adœke mœ yindœ 'e ye!

¹² Mœ sœpe kolœ kœmbærce 6ata á mœ mbærce ngœngœ nœ ascœke mbærce á kœgi ekpe gbetshelœ lœ azu á endje sœ kœdu okoro endje 6ata endje liili dœ 'a. ¹³ Azunœ ascœmœ kœdœ aayi avwa nœ wala, endje sœ kœfatœ endje adœke œne kœdœ aayi avwa nœ Kristu. ¹⁴ Anga œrœ bale kœkatœ ama osho ti œœ ndœnœ gugu kpœtœmœ nene, Satana dœ tœ ye sœ kœfatœ ye tœ andjelu nœ œb. ¹⁵ Ataa œdœ aayi akwa nœ ye kœsœ kœfatœ endje adœke œne kœdœ aayi akwa á œne sœ ndjii, œ dœdœ upu kœkitœ œsœnœ nene. 'Ba tœ ndœngœlœnœ, endje gbœ kolœ œrœ neke á liili dœ akwa nœ endje.

Polo shi gbi lœ kœwu oyo

¹⁶ Mœ kpa sœ kœpa o'onœ ascœmœ adœke: uzu bale zaza mœ 6ata ayi iyi nene. Kashe œdœ 'e kœgbe adœke mœ sœ dœ iyi, 'e yindœ nœ adœke nœ sœ dœ tœnœ mbærce adœke mœ donga tœ mœ ndje teasho. ¹⁷ Adjapu, œneke á mœ sœ kœpa tœnœ ngœngœ ascœke, mœ scœsœ kœpa 6ata á Gbozu yindœ nœ nene, kashe mœ sœ kœpa 6ata mœ sœ dœ iyi lœ kœza lœsu mœ ga pa œneke á mœ sœ kœdongatœ mœ tœnœ. ¹⁸ 'Bata á azu ndjoro sœ kœdonga tœ endje tœ œrœ nœ endje œnœ tshapashœ, œnœ ndje mœ donga ndje bala tœ mœ. ¹⁹ 'E' dœ azu á 'e sœ dœ kœwusœtœ, 'e yindœ nœ dœ tœ 'e kœru lœsu 'e tœ aayi iyi. ²⁰ 'E sœ kœru lœsu 'e adœke endje mbærce œrœ 6ata akanga fœ 'e, endje gbœtœ œrœ nœ 'e, endje fara 'e, endje wu 'e gbambance tœ ala endje yé œ da ala 'e. ²¹ Mœ sœ dœ tshula kœpa adœke a'a kœdœ azu á 'a mœmœ.

Andaa, o'o á endje sœ kœpa tœnœ, mœ sœ kœpa 6ata ayi iyi: œmœ ndje, mœ lii kœpa tœnœ. ²² Endje sœ kœdonga tœ endje adœke œne kœdœ Aebre, mœ ndje kœdœ Ebre! Endje kœdœ azu ogo Israyele, œmœ ndje kœdœ uzu ogo Israyele! Endje kœdœ aata Abrayamo, œmœ ndje kœdœ atance. ²³ Endje kœdœ aayi akwa nœ Kristu, œmœ ndje, mœ mbærce akwa nœ ye kœropa endje. Mœ sœ kœpa o'o 6ata mœ sœ dœ iyi. Mœ mœ lima lœ akwa kœrosœ endje, endje za mœ ga lœ kángœ kœropa endje, endje 6i mœ kœrosœ endje, mœ li lima ga lœ kuzu awa ndjoro kœrosœ endje. ²⁴ Ayuda sœ mœ dœ ndjapa zazu bale dœ ndjokpa dœ mindu dœ amanœ vana. Endje sœ mœ ataa awa mindu. ²⁵ Azu ogo Roma sœ mœ dœ ndjapa awa votœ yé œ ve mœ dœ badja awa bale. Mœ nduru dœ agba awa votœ yé œ mbærce olo bale dœ butshœ bale la ungu. ²⁶ Lœ ana nœ mœ ndjoro á mœ na dœ ada mœ, œgbœ œrœ á wuta ga tœ mœ to 6a tœ ungu á sœ kœtu ga lœ agba too 6a ndœ aayi angba; œgbœ œrœ á to 6a ndœ

anga mœ dœ Ayuda too 6a ndœ angbi azu; ɔgbɔ cœrœ á wuta ga tœ mœ 6a lœ ongbɔ too 6a lœ kpagagasho, œ wuta ga tœ mœ 6a la ungu ingbiri œdœ 6a ugurutœ ekpe azu á endje pa adœke œne kœdœ azu nœ Kristu. ²⁷ Mœ mɔ dœ akwa yé œ wu oyo waa. Kpala kpala, mœ lolo olo nene; mœ sœ kœsœ dœ ogo kœzirœ œdœ pe dœ ogo ungu yé œ sœ kœmbœrœ lima adœke mœ sœ kœyotshelœma mœ kpala kpala. Mœ wu oyo dœ izi œdœ tœ upu nœ læba waa. ²⁸ Tœ kœdi udu œrœnœ kɔ nene, ɔlɔ dœ ɔlɔ mœ sœ kœgbe dœ Ikrizia para kœkœ. ²⁹ œdœ anga uzu nœ Kristu kœmɔ, ngbewo mœ mɔ ndje ye. œdœ anga kœtitœ ye tœ kœyindœrœ, ngbewo lasu mœ sœ kœeka mœ.

³⁰ œ kœsœ adœke mœ donga tœ mœ, mœ donga tœ mœ tœ kœmɔ nœ mœ. ³¹ Ndjaba, Aba Gbozu nœ azœ dœ Yisu á endje sœ kœdonga she waa dœ waa, wusœ nœ adœke mœ sœsœ kœpa wala nene. ³² Lœkɔ á mœ sœ lima 6a lœ Damaseke, gbozu á tshe sœ kœmbœrœ akwa nœ gbozugo Aretase, kœ azu 6a tœ manda ongbɔ mbœrœ á endje kœza mœ. ³³ Kashe endje za mœ ga lœ kingi yé œ yi mœ ga ati 6a ushu lœ anga ogoro bale á sœ lœ egerœ muru nœ ongbonœ, yé á mœ kpa.

12

Gbozu yisœ cœrœ lœ ulu fœ Polo

¹ œ li adœke mœ donga tœ mœ ataa œ gugu dœ ádá nene gbaa. Kashe ngœngœnœ asœke mœ yindœ kœpa o'o tœ upu nœ kœwu cœrœ lœ ulu œdœ tœ upu nœ kœma cœrœ á Gbozu yisœ nœ fœ mœ. ² Manda ungu ndjokpa dœ vana, mœ wusœ anga uzu nœ Kristu bale á Ndjaba ti she œerr 6a lafo 6a ndœ ye. œdœ undu ye dá ɔ adja lima ga lafo too œdœ ulu dá mœ lu, mœ wuwusœ nœ nene, kashe kolœ Ndjaba kuti ye dá wusœ nœ. ³⁻⁴ Adjapu, mœ wusœ nœ adœke Ndjaba ti uzunœ asœmœ œerr 6a lœ paradizo. (œdœ undu ye dá ɔ adja ga lafo too œdœ ulu dá mœ lu, mœ wuwusœ nœ nene, kashe kolœ Ndjaba kuti ye dá wusœ nœ). Ba zœ, tshe dji o'o á azu lili lœpa tœnœ nene yé endje zaza ndje awa fœ uzu bale 6a pa ɔshɔ kpa kœpa tœnœ nene. ⁵ Mœ donga bala tœ mœ tœ upu nœ uzunœ asœmœ ye, kashe tœ œmœ nœ mœ, mœ donga bala kolœ tœ mœ tœ kœmɔ nœ mœ. ⁶ œdœ mœ kœyi má ndœ kœdonga tœ mœ, mœ sœ má dœ iyi nene, mbœrœ mœ pa má adja o'o. Kashe mœ sœ kœkpawa kœdonga tœ mœ. Gbambœnœ nene, mœ yiyindœ nœ adœke endje gbɔ gbethelœ neke á ropa cœrœ á endje sœ kœwu mœ kœmbœrœ tœnœ too œneke á endje sœ kœdji 6a ndœ mœ nene.

⁷ Yé mbœrœ kœmarœnœ asœmœ á ro lima panœ ye, kparawa adœke mœ dodonga tœ

mœ nene, Satana za kœba ga lœ œkɔ mœ lœ awa nœ andjelu nœ ye á tshe sœ kœfi mœ kparawa adœke mœ dodonga tœ mœ nene. ⁸ Tœ upunœ asœke, mœ za avwala fœ Gbozu awa votɔ adœke tshe gi kœbœnœ lœ œkɔ mœ ye. ⁹ Tshe gi fœ mœ adœke: «ɔtshɔ lasu nœ mœ ga ndœ zœ li dœ 6œ ye. Gbɔgbɔ nœ mœ œ matœ ye œdœ 6œ kœmɔmɔ.» Mœ gbe kœdonga tœ mœ tœ kœmɔ nœ mœ mbœrœ adœke gbɔgbɔ nœ Kristu kœsœ ga pa mœ. ¹⁰ Mbœrœ tœnœ ataa dá mœ sœ dœ yanga lœ kœmɔ, lœ kœgu osho, lœ cœrœ neke á mœ yiyi má kœmbœrœ tœnœ nene, lœ cœrœ kanga œdœ lœ œneke á sœ kœza lasu mœ ga lafo tœ upu nœ Kristu. Gbambœnœ nene, lœndɔ á mœ kœsœ dœ kœmɔ, dœ lœndœnœ asœmœ dá mœ sœ kœsœ dœ gbɔgbɔ.

Lœsu Polo sœ ga lafo tœ upu nœ azu Koriti

¹¹ Mœ sœ kœpa o'o 6ata mœ sœ dœ iyi, kashe e'e dá shosho mœ ndœ nœ. E'e dá pa má o'o tshapa mœ. Gbambœnœ nene, ataa mœ sœ gbambœnœ gbaa, agboro aayi avwanœ asœmœ, roropa mœ nene. ¹² Yé dœ lœkɔ á mœ sœ lima 6a ndœ 'e, mœ mbœrœ lima akwa dœ ugu lasu, yé Ndjaba mbœrœ ambárá afá dœ afá œdœ pe akwa nœ gbɔgbɔ ndjoro lœ awa nœ mœ. Ambáránœ asœmœ ngbangbangba sœ kœma adœke œmœ kœdœ adja ayi avwa. ¹³ œrœ gadé dá mœ kœ fœ anga angbi Ikrizia yé á tshaapu kœkœ tœnœ fœ 'e a? Mbœrœ á mœ yœyœndœ cœrœ 6a ndœ 'e nene a? 'E wu oyo mœ tœ mara á mœ sœsœ ndjii nene asœmœ.

¹⁴ Mœ ndo kœna votɔ ana gene nœ mœ ga ndœ 'e ye, yé mœ yœndœ cœrœ tshaabrœ 'e nene. E'e dá mœ sœ kœpara 'e, kashe œ dœdœ cœrœ nœ 'e nene. Gbambœnœ nene, œ dœdœ agbolo dá ngbɔɔa cœrœ fœ agbozu nœ endje nene, kashe agbozu dá ngbɔɔa fœ agbolo nœ endje. ¹⁵ Tœ œmœ nœ mœ, mœ sœ dœ yanga kœndi œneke kɔ á mœ sœ dœ tœnœ œdœ kœzatœ mœ djigi fœ 'e. œdœ mœ kœyindœ 'e tapanœ kpuru ataa, 'e yindœ mœ kœrosœ nœ nene a?

¹⁶ Adja 'e wusœ nœ adœke mœ yœyœ lima ndœ cœrœ tshaabrœ 'e nene. Kashe anga endje ugurutœ 'e pa adœke mœ na dœ afara mbœrœ kœkœ cœrœ tshaabrœ 'e. ¹⁷ 'E za tsheneke á 'e gbe kœza she ugurutœ azu á mœ vwa endje fœ 'e: mœ kœ cœrœ tshaabrœ 'e lœ awa nœ anga bale ugurutœ endje a? ¹⁸ Mœ shosho Tito adœke tshe na ga ndœ 'e, mœ vwa she awa bale dœ aya azœ á 'e wusœ ye. Tito kœ cœrœ tshaabrœ 'e a? A'a dœ she, 'a mbœmbœrœ lima cœrœ dœ she dœ gbethelœ bale nene a? 'A sœsœ ndje lima kœza awa tshēbabale nene a?

¹⁹ Katshatsha 'e sœ kœgbe adœke 'a sœ kœpara awa kœpa ngbanga 6a utshu 'e a? œ!

'A sœ kæpa o'o lœ awa nœ Kristu 6a utshu Ndjaba. Yé e'e dœ aaya 'a á 'a yindœ 'e waa, 'a sœ kæpa o'onœ ascœmœ fœ 'e ataa mbœrœ á kœgi 'e lœ kœyindœrœ ga utshunœ. ²⁰ Mœ sœ dœ awa adœke dœ lœkœ á mœ kœwuta ga ndœ 'e, 'e mbœrœtœ 'e kpi tœ œneke á mœ yindœ nœ yé œ gbœ ndje mœ kpi tœ œneke á 'e gbe dœ tœnœ. Mœ sœ dœ awa adœke mœ gbœ œbœrœ œdœ úkú, ókó œdœ kœsœ dœ gbetshelœ kpi, kæpa ekpe o'o œdœ kœdondœrœ, kœtshapu kœliscœ uzu œdœ pe djingili. ²¹ Mœ sœ dœ awa adœke mœ kpa kœna ga ndœ 'e, Ndjaba nœ mœ zaza tshula ga tœ ala mœ 6a utshu 'e nene, yé á mœ kœkiki nene mbœrœ azu ndjoro á endje mbœrœ lima ekperœ utshunœ yé á tshaapu kœfatshalsu endje tœ œrœ uburu nœ endje, tœ ekpe œtshœ endje œdœ tœ angba budu nœ endje.

13

Ndɔngɔlɔ kœmi upu nœ Polo

¹ Awa votœ kœna mœ ga ndœ 'e dœke. (Edœ atimu bisha too votœ kæpa o'o ama endje bale, endje wa o'o ye. ² Mœ sœ dœ o'o bale kæpa fœ azu á endje mbœrœ ekperœ œdœ fœ udu azu kœ. Mœ pa lima o'onœ lœ bisha ana nœ mœ ga ndœ 'e ye, kashe mœ kpa sœ kæpa tœnœ ngœngœ asœke 6ata á mœ gugu nene; mœ kpa kœkwatœ mœ manda nœ kœwu 'e, mœ sœ dœ lœsu nœ kœwu oyo uzu bale nene. ³ 'E sœ kœyindœ nœ adœke mœ ma adœke Kristu sœ kæpa o'o lœ awa nœ mœ. Kristu mama kœmœ ga ndœ 'e nene, kashe tshe sœ kœma gbœgbœ nœ ye 6a ugurutœ 'e. ⁴ Adjapu, tshe sœ lima dœ kœmœ lœkœ á endje kuru she ga pa kurushi, kashe ngœngœnœ asœke tshe sœ dœ soro lœ awa nœ gbœgbœ nœ Ndjaba. 'A'a ndje, 'a sœ dœ kœmœ mbœrœ á 'a ngbœtœ 'a bale dœ she. Kashe 'a sœ kœyiscœ nœ fœ 'e adœke 'a sœ bala dœ soro dœ she lœ awa nœ gbœgbœ nœ Ndjaba.

⁵ 'E tondœtœ 'e dœ tœ 'e, 'e ma œdœ 'e kœsœ dœ kœyindœrœ. 'E wuwusœ nœ adœke Yisu Kristu sœ ugurutœ 'e nene a? 'E wu lœsu 'e dœ tœ 'e. Too 'e kœma ete adœke 'e te yekane. ⁶ Mœ gbe adœke 'e wu bala sœ nœ adœke 'a mbœrœ œnœ 'a œrœnœ ye. ⁷ 'A sœ kœza awwala fœ Ndjaba adœke 'e mbœmbœrœ ekperœ bale nene. 'A gbege kœguma o'onœ 6a utshu 'e nene, kashe 'a gbe adœke 'e mbœrœ œtshœrœ ataa á kœmatœ endje adœke 'a te. ⁸ Gbambancœ nene, 'a lili kœmbœrœ œrœ neke á sœ kpi tœ adja o'o nene, 'a mbœrœ kolœ œneke á dœ adja o'o. ⁹ 'A sœ kœsœ dœ yanga lœkœ kœ á 'a kœmœ, yé á 'e sœ dœ gbœgbœ. Ádá kœza awwa nœ 'a kœdœ adœke 'e wuta azu á endje li. ¹⁰ Mbœrœ tœnœ ataa dá mœ su mbetincœ asœ fœ 'e lœ ingirincœ adœke: œ

sœsœ mbœrœ adœke mœ kœsœ ugurutœ 'e, mœ wa o'o dœ œgbœ ga tœ 'e lindœ tshagbozu á Gbozu za fœ mœ nene. Tshagbozunœ ascœmœ sœ mbœrœ kœgi kœyindœrœ nœ 'e ga utshunœ, kashe œ dœdœ mbœrœ kœndi tœnœ nene.

¹¹ Yé ngœngœ asœke alaya, 'e sœ dœ yanga, 'e mbœrœ akwa adœke œ gi 'e ga utshunœ, 'e to gbœgbœ lœ tœ 'e, 'e djitœ 'e dœ œtshœnœ, 'e sœ gee, yé Ndjaba nœ kœyindœsho œdœ œnœ kœsœ gee, œ sœ dœ 'e awa bale.

¹² 'E za œyerœ abala nœ ayazu ugurutœ 'e. Ayerœ azu nœ Ndjaba para bala 'e. ¹³ Kaka adœke œtshœ lœsu nœ Gbozu Yisu Kristu, dœ kœyindœsho nœ Ndjaba œdœ pe Øtshœ Ishiri á ngbœtœ ye dœ endje bale ga tœnœ, sœ dœ 'e para kœkœ.

Mbeti á Polo sù fœ azu Galate Tshatshu o'o

Asœke kœdœ mbeti á Polo sù fœ ayindœ Yisu 6a lœ ogo Galate. Tshe na lima ga zœ lœ bisha ana gene mbœrœ kœmindœ Ɔtsho O'o. Ayuda œdœ angbi azu sœ lima kœdji tœnœ mbœrœ kœfa ayindœ Yisu. Polo mi lima ndœ nœ fœ endje adœke uzu œ wuta ndjii tœ ala Ndjaba kolœ lœ awa nœ kœyindœrœ nœ ye ga ndœ Yisu Kristu. Kashe anga Ayuda li lima ga lœ Ikrizia yé œ ka ga pa o'o nœ kœwa gaza adœke, œtœndœ dá mbœrœ adœke uzu wuta ndjii tœ ala Ndjaba.

Mbœrœ tœnœ ataa, Polo sù mbeti fœ ayindœ Yisu mbœrœ kœma adœke Ndjaba papa ataa nene. Kœwa gaza á endje pa tœnœ kœdœ adœke ishiri uzu sœ adja yerœ. Tshe pa fœ endje adœke Ndjaba za lima Abrayamo á tshe dœ aba Ayuda tœ uzu ndjii, utshunœ adœke endje wa she tœ gaza. Kolœ kœyindœrœ dá uzu œ wuta ndjii tœ ala Ndjaba, yé œ sœ kœmbœrœ ndje adœke soro uzu za yanga fœ Ndjaba.

Bukunœ kurutshelœtœ ye atake:

- Polo kœdœ adja ayi avwa, œneke á tshe sœ kœmindœ nœ kœdœ adja o'o (1.1-10)
- Ndjaba dá ke Polo mbœrœ adœke tshe dœ ayi avwa (1.11-24)
- Ɔtsho O'o pa adja o'o gadœ (2.1-21)
- Kolœ kœyindœrœ dá mbœrœ adœke uzu she (3.1-4.31)
- Ayindœtœ azœ dœ anga azœ, yé œ katœnœ adœke Ɔtsho Ishiri kœyœrœ soro azœ (5.1-6.10)
- Ndangba kœmi upu (6.11-18)

Abala

¹ Œmœ Polo, ayi avwa nœ Yisu Kristu, œ doédœ azu dá ke mœ kœdœ ayi avwa nene. Œ doédœ ndje uzu dá vwa mœ adœke mœ wuta ayi avwa nene. Kashe Yisu Kristu œdœ Aba dœ Ndjaba á tshe she she lœ akuzu asœmœ dá vwa mœ. ² Aaya kœ á endje sœ dœ mœ kpœke te ga ndœ mœ yekane á 'a su mbetincœ asœke fœ Ikrizia lœ ogo Galate: ³ Kaka Aba azœ dœ Ndjaba œdœ pe Gbozu Yisu Kristu ma Ɔtsho lœsu nœ endje ga ndœ 'e yé œ za kœsœ gee fœ 'e. ⁴ Kristu tshu lima lœ kumu ekperœ nœ azœ, tshe gbota azœ lœ ekperœ nœ tshapashœnœ asœ, liaka œneke á Aba azœ dœ Ndjaba yi lima ndœ nœ adœke tshe mbœrœ. ⁵ Kaka tshe sœ dœ mokœ ngbu dœ ngbu. Ame.

Ɔtsho O'o sœ kolœnœ bale

⁶ Mœ katœ ama mœ ti œsœ kœwu adœke 'e fa tshangba 'e katsha gbœ tsheneke á tshe e 'e lœ awa nœ Ɔtsho lœsu nœ Kristu, mbœrœ kœkpa mangba anga tafo Ɔtsho O'o. ⁷ Anga

tafo Ɔtsho O'o gugu nene, kashe anga azu dá sœ kœdjingili tshelœ kumu 'e yé á sœ kœfa tshelœ Ɔtsho O'o nœ Kristu. ⁸ Kashe œdœ anga uzu bale, œdœ a'a, œdœ ndje anga andjelu á tshe kœto 6a lafo, á kœmindœ anga Ɔtsho O'o á kœsœ kpi tœ œneke á 'a mi lima ndœ nœ fœ 'e, kaka Ndjaba darandœ ye. ⁹ 'A pa lima ndœ nœ utshunœ yé mœ kpa sœ kœpa tœnœ ngœngœ asœ adœke: Uzu á tshe kœpandœ Ɔtsho O'o á sœ kpi tœ œneke á 'e gbœ lima, kaka Ndjaba darandœ ye. ¹⁰ Yé atamœ 'e sœ kœgbe ngœngœ asœ adœke mœ sœ kœpara awa adœke azu yindœ mœ a? Bale nene, mœ sœ kœpara awa adœke mœ za yanga fœ Ndjaba. Œdœ mœ kœpara awa kœza yanga fœ azu, mœ kpa dœ ayi kœmbœrœ akwa nœ Kristu nene.

Mara á Polo te ayi avwa nœ Yisu

¹¹ Aaya mœ, mœ sœ kœpa ngbi fœ 'e adœke: Ɔtsho O'onœ á mœ mi lima ndœ nœ fœ 'e asœmœ toto lœ gbetshelœ nœ uzu nene. ¹² Gbambœnœ nene, mœ gbœgbœ tshakane uzu nene, œ doédœ ndje uzu dá yisœ nœ fœ mœ nene. Kashe Yisu Kristu dá ma lima fœ mœ.

¹³ 'E dji lima ndœ mara kœmbœrœtœ mœ lœkœ á mœ sœpe lima lœ awa akwa nœ Ayuda. Mœ mbœrœ lima œrœ kanga fœ Ikrizia nœ Ndjaba waa, yé mœ para lima dœ awa kœ adœke œ ndi ye. ¹⁴ Mœ sœ lima dœ kœyindœrœ ga tœ awa akwa nœ Ayuda dœ kœza ga tœ akwa, yé œ za lima tœ mœ ga tœ awa nœ aata azœ kœropa anga anga mœ kœ á 'a gerœ dœ endje lœ ogo nœ azœ.

¹⁵ Kashe, lœkœ á Ndjaba wu lima dœ Ɔtshœnœ, tshe ke lima mœ katshatsha utshunœ adœke endje zu mœ, yé œ e lima mœ lœ Ɔtsho lœsu nœ ye. ¹⁶ Tshe mbœrœ lima adœke mœ wusœ Gbolo nœ ye, yekane á kœyisœ Ɔtsho O'o nœ ye fœ azu á endje doédœ Ayuda nene. Ataa, mœ nana ga ndœ anga uzu kœyu she ndœ kœmi upu fœ mœ nene. ¹⁷ Mœ nana ndje lima ga lœ Yerusaleme ndœ kœwu endjeneke á endje dœ lima aayi avwa nœ Kristu utshunœ nene. Kashe mœ ro lima 6a lœ ogo Arabi, yeka manda nœ, á mœ kwatœ mœ ga lœ Damaseke. ¹⁸ Yé manda ungu votœ, mœ na ga lœ Yerusaleme mbœrœ kœgbœtœ mœ dœ Petro. Mœ lo 6a ndœ ye olo ndjokpa dœ mindu. ¹⁹ Mœ wuwu anga angbi ayi avwa bale nene, kashe kolœ Jake á tshe kœdœ aya Gbozu. ²⁰ Œneke á mœ sœ kœsu fœ 'e asœke, mœ sœ kœpa adja utshu Ndjaba adœke œ doédœ wala nene.

²¹ Manda nœ, mœ na 6a lœ ogo Siri dœ pe Silisi, ²² kashe endje wuwu lima sœ mœ 6a lœ Ikrizia nœ Kristu lœ ogo Yuda nene. ²³ Endje djidji lima kolœnœ adœke: «Eshe á tshe sœ lima kœmbœrœ œrœ kanga fœ azœ, dá kpa tetœ kœyisœ œrœ ngœngœnœ

asœ tœ upu nœ kœyindœerœnce á tshe pa lima avwara adœke œene wo ye.»²⁴ Yé endje te lima tœ kœdonga Ndjaba tœ upu nœ mœ.

2

Polo gbotœ ye dœ anga aayi awwa nœ Yisu 6a lœ Yerusaleme

¹ Yé manda ungu ndjokpa dœ vana, 'a kpa kwatœ 'a dœ Barnabase ga lœ Yerusaleme; mœ za ndje lima Tito potœ mœ. ² Mœ kwa lima tœ mœ mbœerœ á Ndjaba ma lima tœ ye, á pa fœ mœ adœke mœ na ga zœ. 'A ngbœ6a lima tœ 'a kolœ dœ agbozu Iktrizia á œesœ endje li, á mœ pandœ œesœ Jtshœ O'onœ á mœ sœ kœmindœ nœ fœ azu á endje doédœ Ayuda nene fœ endje. Gbambanœ nene, mœ sœ dœ awa adœke akwa á mœ sœ kœmbœerœ tœnœ œedœ pe œeneke á mœ kpa mbœerœ sœsœ gbambanœ nene. ³ Kashe Tito, uzu Greke á 'a na tœ awanœ dœ she, endje shoshosho she adœke endje wa she tœ gaza nene. ⁴ Anga aayi kœna manda Yisu dœ wala yi lima ndœ nœ adœke endje wa she tœ gaza. Endje li lima yagele ga ugurutœ 'a mbœerœ kœwu mara á 'a wuta lœ awa akwa nœ Ayuda, á ngbotœ 'a bale dœ Yisu Kristu asœmœ. Endje para awa adœke œene kpa gi 'a ga lœ œerœ kanga nœ awa akwa nœ Ayudanœ. ⁵ 'A vwara tœ 'a kara kœdji azunœ asœmœ, mbœerœ 'a yi lima ndœ kœgbandœ adjapu nœ Jtshœ O'o ugurutœ 'e.

⁶ Kashe agbœ agbozunœ á œesœ endje li asœmœ, œedœ mara á endje lœ dœ tœnœ wuwu mœ nene. Gbambanœ nene, utshu Ndjaba, azu kœ sœ awa bale. Endje papa anga o'o kpi ga pa œeneke á mœ pa nene. ⁷ Kashe endje wu adœke Ndjaba za akwa kœyisœ Jtshœ O'o fœ angbi azu ga tshakane mœ 6ata á tshe za lima fœ Petro adœke tshe yisœ nœ fœ Ayuda. ⁸ Gbambanœ nene, Ndjaba á tshe mbœerœ lima akwa lœ Petro adœke tshe yisœ Jtshœ O'o fœ Ayuda, dá mbœerœ ndje lœ mœ adœke mœ yisœ nœ fœ angbi azu. ⁹ Jake, Petro œedœ Yowane á azu nœ Kristu wu lima endje 6ata agbozu tshapa endje, endje yi lima ndœ nœ adœke Ndjaba dá za akwanœ asœke fœ mœ. Mbœerœ tœnœ atamœ, 'a ko lima tshelœ ama kane 'a dœ endje tœ kœma fœ azu adœke 'a ngbœ lœma akwanœ asœke bale dœ endje. Atamœ, 'a yi lima ndœ nœ awa bale dœ endje adœke, a'a dœ Barnabase 'a na kœmindœ Jtshœ O'o fœ angbi azu, yé endje na œenœ endje kœyisœ nœ fœ Ayuda. ¹⁰ Endje pa lima fœ 'a kolœnœ adœke 'a gbe dœ aayi oyo. Yé mœ za lima tœ mœ djigi ndœ kœmbœerœ tœnœ.

Polo gbagbara Petro 6a lœ Atiashe

¹¹ Kashe lœko á Petro na 6a lœ Atiashe, mœ gbagbara she tœ ala azu mbœerœ œerœ á tshe mbœerœ lima sœsœ dœ otshœnœ nene. ¹² Yé

utshunœ adœke azu á Yakobo vwa endje na, tshe sœ lima kœzi œerœ tœ œesœnœ dœ angbi azu. Kashe manda kœyi kumu endje, tshe gitœ ye ugurutœ angbi azu œ kpa katœ kœzi œerœ awa bale dœ endje kparawa Ayuda. ¹³ Anga Ayuda mbœerœtœ endje ndje 6ata Petro, yé œ bili Barnabase á tshe te ndje ga lœ mara kœmbœerœ œerœ nœ endje. ¹⁴ Kashe lœko á mœ wu adœke endje sœsœ lima kœna ndjii lœ adja awa nœ Jtshœ O'o nene, mœ pa fœ Petro tœ ala azu kœko adœke: «E6œ á 6œ dœ Yuda, 6œ sœsœ kœmbœerœtœ zœ 6ata Yuda nene, kashe 6ata angbi uzu. Bœ ka pa angbi azu adœke endje mbœerœtœ endje 6ata Ayuda kotoo?»

Ayuda dœ pe angbi azu wuta ndjii lœ awa nœ kœyindœerœ

¹⁵ Azœ kœdœ adja Ayuda tako, a doédœ angbi azu á ndje dœ aayi kœmbœerœ ekperœ nene. ¹⁶ A wusœ nœ adœke uzu œ wuta ndjii tœ ala Ndjaba mbœerœ kœlisœ awa akwa nœ Ayuda nene, kashe tshe wuta ndjii mbœerœ kœyindœerœ nœ ye ga ndœ Yisu Kristu. Azœ ndje awa bale, a yindœ Yisu Kristu mbœerœ a kœwuta ndjii mbœerœ kœyindœerœ nœ azœ ga ndœ Kristu, kashe œ sœsœ mbœerœ kœlisœ awa akwa nene. Gbambanœ nene, lœ awa nœ kœlisœ awa akwa, uzu bale œ sœ ndjii nene. ¹⁷ Kashe, œedœ 'a kœpara awa koete azu ndjii lœ Kristu, œ sœ 6ata 'a dœ ndje lima ekpe azu 6ata angbi azu. Atamœ, œ yindœ kœpa adœke Kristu dá sœ kœvwa azu ga lœ ama ekperœ a? E, œ sœsœ ataa bale nene. ¹⁸ Edeœ mœ kpa kœkwatœ mœ ndœ kœlisœ awa akwa á mœ vwaratœ mœ tœnœ, dá mœ sœ kœma dœ tœ mœ adœke œmœ kœdœ ayi kœmbœerœ ekperœ. ¹⁹ Gbambanœ nene, tœ œemœ nœ mœ, tœ upu á wu awa akwa, mœ sœ 6ata uzu á tshe tshu ye. Awa akwanœ dá wo mœ, mbœerœ adœke mœ sœ dœ tafo soro á kœmbœerœ akwa fœ Ndjaba. Endje kuru mœ ga pa kurushi awa bale dœ Kristu. ²⁰ Soro á mœ sœ dœ tœnœ doédœ tœ mœ nene, kashe Kristu dá sœ dœ soro lœ mœ. Gbambanœ nene, mbœerœ lœ soro nœ mœ ngongœ asœ lœ œko, mœ sœ dœ tœnœ lœ kœyindœerœ ga ndœ Gbolo nœ Ndjaba á tshe yindœ mœ yé á tshu mbœerœ mœ. ²¹ Mœ yiyindœ nœ adœke otshœ lœsu nœ Ndjaba ga ndœ mœ sœ gbambanœ nene. Mbœerœ œedœ uzu kœsœ kœpara kœwuta ndjii lœ awa nœ kœmbœerœtœ ye liaka awa akwa, œ yindœ kœpa adœke ádá kuzu nœ Kristu gugu nene.

3

Awa akwa too kœyindœerœ

¹ Uu, azu ogo Galate, œerœ sœ lœ kumu 'e a! Ede dá mbœerœ œerœ e'e a? Andaa mœ yi lima sœ mara kuzu á Yisu tshu pa kurushi

dœ tœncœ fœ 'e ngbi ye o! ² Mœ yindœ kœyu 'e dœ o'o bale: 'E gbɔ Ishiri nœ Ndjaba mbœrcœ á 'e lisœ awa akwa nœ Ayuda a, too 'e gbɔ Ishiri nœ Ndjaba mbœrcœ Ɔtshɔ O'o á 'e dji yé á yindœ nœ? ³ Kotoo, cœrcœ sœ lœ kumu 'e a? 'E te lima tœ kœna mangba Kristu dœ gbɔgbɔ nœ Ɔtshɔ Ishiri yé ngɔngɔ asœ, 'e yindœ kœwuta ga tœ ndɔngɔlɔncœ dœ gbɔgbɔ nœ 'e dœ tœ 'e a? ⁴ Atamœ, cœneke kɔ á 'e wu sœ gbambancœ a? Ɖ li adœke œ sœ gbambancœ nene. ⁵ Lɔkɔ á Ndjaba sœ kœto Ishiri nœ ye fœ 'e yé á sœ kœmbœrcœ afá ugurutœ 'e, tshe sœ kœmbœrcœ tœncœ mbœrcœ á 'e sœ kœlisœ awa akwa a? Bale nene, tshe sœ kœmbœrcœ tœncœ mbœrcœ á 'e dji Ɔtshɔ O'o yé á yindœ nœ.

⁶ 'E gbe dœ Abrayamo kane. Endje sú 6a la Buku nœ Ndjaba adœke: «Abrayamo sœ lima dœ kœyindœrcœ ga ndœ Ndjaba, yé Ndjaba za she ɓata uzu á tshe sœ ndjii lœ kumu kœyindœrcœ nœ ye.» ⁷ 'E wusœ nœ ngɔngɔ asœke adœke ayindœ Yisu kœdœ adja agholo nœ Abrayamo. ⁸ Endje sú 6a la Buku nœ Ndjaba utshuncœ adœke, Ndjaba œ fa bala angbi azu tœ uzu á endje sœ ndjii mbœrcœ kœyindœrcœ nœ endje. Ndjaba pa lima ndœ ɔtshɔ o'onœ asœ utshuncœ fœ Abrayamo adœke: «Mœ to kane mœ ga pa azu tshapashœncœ asœke kɔ lœ awa nœ zœ.» ⁹ Abrayamo yindœ nœ, yé Ndjaba to kane ye ga pa ye, ataa uzu kɔ á endje sœ dœ kœyindœrcœ, Ndjaba œ to kane ye ga pa endje ɓata á tshe to kane ye ga pa Abrayamo.

¹⁰ Kashe uzu á endje sœ kœgbe adœke œne she mbœrcœ kœlisœ awa akwa asœmœ, Ndjaba darandœ endje kɔ. Gbambancœ nene, endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Uzu á tshe kœsœcœ kœlisœ cœrcœ kɔ á endje sú ga la Buku awa akwa yé á sœ kœza ga tœ akwa nene, Ndjaba darandœ ye yé.» ¹¹ Ɖ matœ endje ngbi adœke uzu bale œ sœ ndjii utshu Ndjaba lœ kœmbœrcœtœ ye lindœ awa akwa nene. Gbambancœ nene, endje sú ala Bukuncœ adœke: «Uzu á tshe kœsœ ndjii tœ ala Ndjaba lœ awa nœ kœyindœrcœ, tshe sœ bala dœ soro.» ¹² Andaa kœlisœ awa akwa lili dœ kœsœ dœ kœyindœrcœ nene. Kashe uzu á tshe lisœ awa akwa kɔ, tshe gbɔ soro lœ awa nœ awa akwanœ asœmœ.

¹³ Kristu yɔ azœ lœ ndœkidji nœ awa akwa á yi ma ndœ kœte ga pa azœ. Ndœkidjinœ te ga pa ye lœ kudu azœ. Gbambancœ nene, endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Uzu kɔ á endje kuru she ga pa yɔ, Ndjaba darandœ ye yé.» ¹⁴ Dœ tœncœ ataa, kœto kane á endje pa lima tœncœ fœ Abrayamo œ wuta ga ndœ angbi azu lœ awa nœ Yisu Kristu, yé azœ kɔ a gbɔ Ɔtshɔ Ishiri á Ndjaba pa lima tœncœ lœ awa nœ kœyindœrcœ.

Awa akwa œdœ kœpandœ kœmbœrcœ cœrcœ

¹⁵ Aaya mœ, a tondœ kœmbœrcœ cœrcœ nœ azu: Lɔkɔ á uzu kœsu mbeti kœkatœ uvu, uzu bale á tshe li kœvwara tœ ye tœncœ too kpa kœsu anga angbi cœrcœ ga pa nœ gugu nene. ¹⁶ A wusœ nœ dœ ɔtshœncœ adœke Abrayamo dœ atanœ dá Ndjaba pa lima ndœ kœmbœrcœ cœrcœ fœ endje. Endje susu ala Bukuncœ adœke: «dœ aatanœ», ɓata uzu ndjoro dá endje pa tœ endje nene. Kashe endje sú ala Bukuncœ adœke: «dœ ata zœ», tœ kœyisœ uzu bale á tshe kœdœ Kristu. ¹⁷ Ádá o'onœ á mœ yindœ kœpa fœ 'e dœke: lima utshuncœ, Ndjaba guma ayo dœ Abrayamo yé œ pandœ nœ adœke œne gbœndœ nœ. Manda nœ, œndœncœ di ngbugu kama vana dœ zazu bale dœ ndjokpa yekane á awa akwanœ wuta. Ɖata awa akwa lili kœwo ayo á Ndjaba guma lima utshuncœ nene, œ li ndje ndœ kœwo o'o á Ndjaba pa lima ndœ nœ nene. ¹⁸ Kashe œ kœsœ adœke Ndjaba to anga cœrcœ mbœrcœ kœlisœ awa akwa, azu œ gbɔ ma cœneke á tshe pa lima ndœ nœ nene. Andaa lœ awa nœ kœpandœ cœrcœ dá Ndjaba má lima ɔtshɔ lœsu nœ ye ga ndœ Abrayamo.

¹⁹ Ataa, ádá awa akwa kœdœ gadœ? Ndjaba za lima awa akwa mbœrcœ kœma ekperœ œrrr ga tœ kœwuta ata Abrayamonœ á tshe pa lima o'o tœ upu nœ ye. Aandjelu ko lima awa akwanœ ga tshakane uzu á tshe sœ lima ugurutœ Ndjaba dœ azu. ²⁰ Andaa, Ndjaba za lima o'o fœ abrayamo lɔkɔ á tshe sœ kuti ye. Yé œ kœsœ adœke uzu mbœrcœ cœrcœ dœ kuti ye, anga uzu œ gu ugurutœ ye dœ endje azu nene.

Ádá nœ awa akwa kœdœ gadœ e?

²¹ Ɖeneke yindœ kœpa adœke, awa akwa vwaratœ ye tœ o'o á Ndjaba pa lima ndœ nœ ye a? Ɖ œ nene. Ɖdœ awa akwa kœsœ ma dœ gbɔgbɔ tœ kœto soro fœ azu, œ mbœrcœ ma adœke uzu wuta ndjii utshu Ndjaba mbœrcœ á endje sœ kœlisœ awa akwa. ²² Kashe endje sú 6a la Buku nœ Ndjaba adœke, ekperœ vwele azu tshapashɔ kɔ ga tœncœ yekane á ayindœ Yisu kœgɔ ɔtshœrcœ á Ndjaba pa lima ndœ nœ lœ awa nœ kœyindœrcœ nœ endje ga ndœ Yisu Kristu.

²³ Lima utshuncœ, damba Kristu nana lima adœke a sœ dœ kœyindœrcœ ga ndœ ye nene, awa akwa vwele lima azœ ɓata akanga. Ɖ mbœrcœ lima tœ ye atamœ œrrr ga tœ lɔkɔ á Ndjaba yisœ kœyindœrcœ fœ azœ. ²⁴ Yé atamœ, awa akwa dá sœ lima kœtondœ azœ œrrr ga tœ kœna Kristu, adœke a wuta azu á endje sœ ndjii tœ ala ye lœ awa nœ kœyindœrcœ. ²⁵ Kashe manda kœna kœyindœrcœ, a kpa sœsœ tshakudu awa akwa nene.

²⁶ Gbambancœ nene, e'e kɔkɔ kœdœ agbolo nœ Ndjaba lœ awa nœ kœyindœrcœ á sœ kœngbɔfa 'e dœ Yisu Kristu. ²⁷ Adjapu, e'e

kɔkɔ á 'e gbɔ batisimu, 'e ngbɔtɔe 'e bale dɔe Kristu, yé ngɔngɔ asɔke, 'e za mara Kristu dɔe tɔe ye. ²⁸ Ádá kɔekuru tshagurutɔe azu kpa gugu nene. (E dɔe Ayuda, cɔdɔe anɔgbi azu, cɔdɔe akanga, cɔdɔe ayengɔ ogo, cɔdɔe ayakoshe, cɔdɔe ayashe, e'e para kɔkɔ 'e wuta uzu bale lɔe kɔengbɔtɔe 'e dɔe Yisu Kristu. ²⁹ Yé cɔdɔe 'e kɔedɔe azu nɔe Kristu, dá 'e kɔedɔe aata Abrayamo, yé 'e dɔe ayengɔ kɔegbɔ cɔere tshangbanɔe á Ndjaba pa lima tɔenɔe.

4

¹ 'E wu gbetshelɔe nɔe mɔe: (E dɔe uzu á tshe kɔedɔe ayengɔ kɔegbɔtɔe tshangbanɔe kɔesɔe pe damba gbolo, cɔdɔe cɔere para kɔkɔ kɔedɔe cɔere ye gbaa, tshe sɔe kolɔe ɔata kanga. ² Kashe tshe zatɔe ye ga ati, yé aayi kɔegbɔndɔe ye ɔe gbɔndɔe ye dɔe cɔere nɔe ye kɔ ɔerrr ga tɔe olɔ á abanɔe za. ³ Azɔe ndje awa bale, a dɔe lima akanga lɔkɔ á a dɔe lima agbolo tshakudu cɔere nɔe tshapashɔ. ⁴ Kashe lɔkɔ á olɔ á Ndjaba za lima li, tshe vwa Gbolo nɔe ye á tshe wuta lɔe yashe yé á sɔe lima kɔeliso awa akwa nɔe Ayuda, ⁵ mbɔerɔe kɔewwara endjeneke á endje sɔe tshakudu awa akwa ga ushu, dɔe pe kɔeza awa fɔe azɔe adɔeke a te agbolo nɔe Ndjaba.

⁶ Tɔe kɔema adɔeke e'e kɔedɔe agbolo nɔe Ndjaba, tshe vwa Ishiri nɔe Gbolo nɔe ye ga tɔe losu azɔe, á sɔe kɔepa adɔeke: «Abal!» ⁷ Ataa, ɔe kpa dɔedɔe kanga nene, kashe gbolo. Yé ɔata gbolo, ɔe kɔedɔe ayengɔ kɔegbɔ cɔere tshangbanɔe: ɔetɔenɔe kɔedɔe akwa nɔe Ndjaba.

Iki nɔe Polo tɔe upu nɔe azu Galate

⁸ Utshunɔe, 'e wuwu lima sɔe Ndjaba nene yé 'e dɔe lima akanga nɔe andjaba á endje dɔedɔe adja andjaba nene. ⁹ Kashe ngɔngɔ asɔke ɔata á 'e wusɔe Ndjaba, too Ndjaba wusɔe 'e ye, ɔe li adɔeke 'e kpa kwatɔe 'e ndɔe cɔere tshapashɔ á gugu dɔe gbɔgbɔ nene yé á sɔe gbambanɔe, dɔe mara adɔeke 'e kpa dɔe akanganɔe ye a? ¹⁰ 'E sɔepe tɔe kɔeliso olo, dɔe yapu, dɔe tshakala ungu cɔedɔe ungu! ¹¹ Eneke á 'e mbɔerɔe asɔke sɔe kɔeza awa fɔe mɔe waa. (Errr á tshangba akwa nɔe mɔe ugurutɔe 'e ɔe sɔe gbambanɔe a!

¹² Alaya mɔe, mɔe sɔe kɔeki fɔe 'e adɔeke 'e mbɔerɔetɔe 'e ɔata mɔe; gbambanɔe nene, mɔe sɔe kɔembɔerɔe ndje tɔe mɔe ɔata 'e. Bale 'e mbɔembɔerɔe lima anga ekperɔe fɔe mɔe nene. ¹³ 'E wusɔe nɔe dɔe ɔtshɔnɔe adɔeke, ɔe sɔe lima dɔe lɔkɔ á mɔe sɔe dɔe kɔɔa dá mɔe yi lima sɔe ɔtshɔ O'o ama Ndjaba tɔe alinɔe utshunɔe fɔe 'e.

¹⁴ 'E wu lima oyo dɔe mɔe dɔe kɔbanɔe waa, yé bale 'e mɔmɔ lima dɔe mɔe nene yé ɔe wuwu mɔe djerɔe djerɔe lɔe ala 'e nene. 'E fafa ndje tshangba 'e fɔe mɔe nene. Kashe 'e za lima osho kɔesɔe fɔe mɔe ɔata ɔemɔe kɔedɔe

andjelu nɔe Ndjaba, too ɔata cɔemɔe kɔedɔe Kristu Yisu má dɔe tɔe ye. ¹⁵ 'E sɔe lima dɔe yanga utshunɔe waa, yé ngɔngɔnɔe asɔe, ɔe kpa mbɔerɔe kotoo o? Mɔe pa ngbi adɔeke, cɔdɔe 'e kɔegbɔ liya awa, 'e tshagavwa ala 'e mbɔerɔe kɔeko fɔe mɔe. ¹⁶ Yé ngɔngɔ asɔke, 'e sɔe kɔeyiangba mɔe, mbɔerɔe á mɔe sɔe kɔepa adja o'o a?

¹⁷ Anga azu sɔe kɔema adɔeke ɔene sɔe dɔe egerɔe ogo 'e tɔe losu ɔene, kashe gbetshelɔe nɔe endje sɔesɔe dɔe ɔtshɔnɔe nene. Endje sɔe kɔepara kɔekuru tshagurutɔe azɔe dɔe 'e yekane á 'e kɔesɔe dɔe egerɔe ogo endje. ¹⁸ Eneke á ga kɔedɔe kɔema ogo nɔe kɔembɔerɔe ɔtshɔnɔe á ka nene, cɔdɔe mɔe sɔe ugurutɔe 'e cɔdɔe mɔe sɔe ugurutɔe 'e nene. ¹⁹ Agbolo nɔe mɔe, mɔe kpa sɔe kɔewu oyo mbɔerɔe 'e ɔata yashe á tshe sɔe dɔe kɔɔa kɔezu ɔerrr adɔeke 'e wuta kɔembɔerɔetɔe 'e ɔata Kristu yekane. ²⁰ Uu! Mɔe gbe má adɔeke 'a sɔe dɔe 'e ngɔngɔnɔe asɔke, mbɔerɔe á mɔe kɔewusɔe mara á li adɔeke mɔe pa dɔe o'o fɔe 'e. Gbambanɔe nene, mɔe kpa wuwusɔe o'o á mɔe pa nene.

O'o tɔe upu nɔe Agare dɔe Sara

²¹ 'E pandɔe nɔe fɔe mɔe ka, e'e á 'e yindɔe kɔezatɔe 'e ga tɔe awa akwa nɔe Ayudance asɔke, 'e sɔesɔe kɔedji ɔeneke á awa akwa sɔe kɔepa tɔenɔe nene a? ²² Endje su lima adɔeke, Abrayamo zu lima agbolo yakoshe bisha. Anga bale tɔe Agare á tshe dɔe yashe kanga, anga tɔe Sara á tshe dɔedɔe yashe kanga nene. ²³ Kashe tshe zu gbolo tɔe yashe kanganɔe lɔe awa nɔe ɔkɔ, yé gbolo nɔe yashenɔe á tshe dɔedɔe kanga nene, tshe zu she liaka o'o á Ndjaba pa lima tɔenɔe fɔe she. ²⁴ O'onɔe á ro liya asɔe sɔe kɔema anga cɔere fɔe azɔe. (E sɔe atake: ayashenɔe bibisha asɔe sɔe kɔema ayo bisha á Ndjaba guma lima. Bale kɔedɔe ayo á to ɔa pa kaga Sinayi, ɔetɔenɔe kɔedɔe Agare. Ayonɔe asɔke dá sɔe kɔezu agbolo kanga. ²⁵ Agare kɔedɔe kaga Sinayi á sɔe ɔa lɔe ogo Arabi. Tshe kpa sɔe ɔata onɔe Yerusalemɔe nɔe ngɔngɔ asɔke, mbɔerɔe onɔenɔe dɔe agbolo tshelɔenɔe kɔ kɔedɔe akanga. ²⁶ Kashe Yerusalemɔe nɔe tshalafo dɔedɔe kanga nene, yé ɔetɔenɔe kɔedɔe ayi azɔe. ²⁷ Gbambanɔe nene, endje sú ala Buku nɔe Ndjaba adɔeke: «Sɔe dɔe yanga, ɔebɔe dɔe yashe mara á ɔe sɔesɔe lima kɔezu tɔenɔe nene.

Ta rawa dɔe yanga, ɔebɔe á kɔɔa kɔezu agbolo kaka ɔe nene,

gbambanɔe nene, yashe á akɔnɔe katɔe ye, tshe zu agbolo ndjoro

kɔeropa yashe á tshe sɔe dɔe akɔnɔe.»

²⁸ Yé alaya mɔe, e'e kɔedɔe ndje agbolo á endje zu 'e liaka o'o á Ndjaba pa lima tɔenɔe, ɔata endje zu ndje dɔe Izaka. ²⁹ Kashe utshunɔe lima, gbolo á endje zu she ɔata agbolo á azu ɔe zu endje, sɔe lima kɔembɔerɔe

cærcæ kanga fœ gbolo á endje za she læ awa nœ Ishiri. Yé ngongó asœke, cærcænœ scœpe ndje kœmbœrcœtœ ye awa bale. ³⁰ Yé Buku sœ kœpa o'o kotoo o? Æ sœ kœpa adœke: «Gæro yashe kanga dœ gbolo yakoshe nœ ye, gbambanœ nene, œ lili adœke gbolo nœ yashe kanga ngbœpa kœgbœ cœrcœ tshangba abanœ awa bale dœ gbolo nœ yashe á tshœ dœdœ kanga nene.» ³¹ Mbœrcœ tœnœ ataa alaya mœ, a dœdœ agbolo nœ yashe kanga nene, kashe azœ kœdœ agbolo nœ yashe á tshœ dœdœ kanga nene.

5

'E shi gbi læ kœyindœrcœ nœ 'e ga ndœ Kristu

¹ Kristu gi azœ læ kanga mbœrcœ adœke a kpa dœdœ akanga nene. Adja 'e shi gbi yé 'e mbœmbœrcœ adœke 'e kpa kwatœ 'e dœ akanga nene.

² Emœ Polo, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, cœdœ endje kœsœ kœwa 'e tœ gaza, 'e kœsœcœpœ kœza lœsu 'e ga pa gaza, œ yindœ kœpa adœke ádã cœrcænœ á Kristu mbœrcœ fœ 'e gugu nene. ³ Yé mœ kpa sœ kœpandœ nœ fœ uzu kœ adœke angbi uzu á tshœ kœyindœ nœ adœke endje wa œne tœ gaza, œ li adœke tshœ mbœrcœtœ ye lindœ awa akwa djigi.

⁴ Eðœ 'e kœsœcœ kœpara kœsœcœ ndjii 6a utshu Ndjaba læ awa akwa, dá œ yindœ kœpa adœke 'e kurutshelœtœ 'e dœ Kristu ye. Atamœ, 'e wusœ nœ adœke 'e vwaratœ 'e tœ øtshœ lœsu nœ Ndjaba ye. ⁵ Tœ azœ, a za gbetshelœ nœ azœ ga tœ Ndjaba á tshœ sœ kœmbœrcœ adœke a sœ ndjii tœ ala ye, yé œtœnœ dá a sœ kœkœtœ tœnœ læ awa nœ Øtshœ Ishiri á sœ kœmbœrcœ akwa læ kœyindœrcœ nœ azœ. ⁶ Gbambanœ nene, uzu á tshœ ngbœtœ ye bale dœ Yisu Kristu, endje wa she too endje wa she nene, œ gugu dœ ada bale nene. Eneke á sœ dœ ádã kœdœ kœsœcœ dœ kœyindœrcœ á sœ kœmatœ endje læ awa nœ kœyindœrcœsho.

⁷ Utshunœ, 'e sœ lima kœmbœrcœtœ 'e dœ øtshœnœ. Eðœ dá kpa kœ cœrcœ ku læ awa 'e, yé á pakata 'e kœmbœrcœtœ 'e lindœ adja o'o a? ⁸ Eneke á endje pa fœ 'e á 'e yindœ nœ asœmœ, toto 6a ndœ Ndjaba á tshœ 'e nene. ⁹ Azu pa walaka adœke: «Eðœ øyo kœsuku mapa kœsœcœ teasho, á endje djanga dœ zuwa mapanœ, œ suku mapanœ djigi.» ¹⁰ Emœ, mœ za lœsu mœ fœ Gbozu mbœrcœ 'e. Mœ wusœ nœ adœke 'e za anga angbi awa kpi tœ œnœ mœ nene. Kashe uzu á tshœ sœ kœdjingili kumu 'e asœmœ, tshœ dœ uzu œdœ gbaa, Ndjaba œ za djofele fœ she. ¹¹ Alaya mœ, tœ upu nœ mœ, cœdœ mœ kœsœcœ pe kœyisœ o'o kœwa gaza, mbœrcœ gadœ á endje mbœrcœ cœrcœ kanga fœ mœ a? Æ kœsœcœ atamœ, kœmindœ upu kuzu

Kristu pa kurushi cœdœ cœrcœ kœza o'o fœ uzu bale nene. ¹² Tœ upu nœ azu á endje sœ kœdjingili tshelœ kumu 'e asœmœ, kaka endje 'oro tshashe endje.

Økœ cœdœ Ishiri

¹³ Alaya mœ, Ndjaba e 'e adœke 'e wuta læ kanga ye. 'E gbegebe adœke 6ata á 'e wuta læ kanga asœmœ, 'e kpa na kœmbœrcœ cœrcœ á ogo økœ 'e œ vwa 'e ndœ nœ nene. Kashe œ li adœke 'e mbœrcœ akwa fœ anga 'e læ awa nœ kœyindœrcœsho. ¹⁴ Gbambanœ nene, awa akwa kœ sœ læ o'o tshœbabalœ asœ: «Yindœ yanga zœ 6ata á 6œ sœ kœyindœrcœ zœ dœ tœ zœ.» ¹⁵ Kashe cœdœ 'e kœsœcœ kœelœtœ 'e yé á sœ kœœto uku tœ 'e dœ tœ 'e 6ata agea tshelœ gusu, ala 'e gbœ: ete nene, 'e wœtœ 'e ugurutœ 'e kœ ye.

¹⁶ Mbœrcœ tœnœ, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: 'e mbœrcœtœ 'e liaka œneke á Øtshœ Ishiri œ yisœ nœ fœ 'e. Eðœ 'e kœsœcœ kœmbœrcœ ataa, 'e mbœrcœ cœrcœ á økœ œ vwa 'e ndœ kœmbœrcœ tœnœ nene. ¹⁷ Gbambanœ nene, agbe nœ Øtshœ Ishiri scœsœ awa bale dœ œnœ økœ nene yé œnœ økœ lili ndje dœ œnœ Øtshœ Ishiri nene. Adjapu, økœ cœdœ Øtshœ Ishiri sœ kœnga koshe ugurutœ endje. Mbœrcœ tœnœ ataa, 'e kpa lili kœmbœrcœ cœrcœ á 'e gbe má kœmbœrcœ tœnœ asœmœ nene. ¹⁸ Kashe, œ kœdœ Øtshœ Ishiri dá sœ kœyisœ awa fœ 'e, dá 'e kpa scœsœ tshakudu awa akwa nene.

¹⁹ 'E wu mara kœmbœrcœtœsho œneke á ogo kœna manda økœ œ vwa azu kœmbœrcœ tœnœ: kœmbœrcœ angba budu, kœmbœrcœ cœrcœ uburu, kœmbœrcœ cœrcœ tshula, ²⁰ kœdœngã andjaba, kœmbœrcœ afã, kœsœcœ dœ ekpe lœsu, kœkurutshelœtœ osho, kœmbœrcœcœ uzu, kœsœcœ dœ økœ, kœgbugburu tshelœtœ osho, kœ'ea osho, kœli ga læ anga ukpulu azu, ²¹ kœsœcœ dœ egerœ lœsu, kœndjœrcœ dopa nœ, kœzirœ tœpanœ kpuru cœdœ pe anga cœrcœ á li dœ œneke kœ. Mœ sœ kœpandœ nœ fœ 'e ngongó asœke 6ata á mœ pa lima utshunœ adœke: «Azu á endje sœ kœmbœrcœ cœrcœ asœ, endje gbœ Ogo gbozu nœ Ndjaba nene.»

²² Kashe akwa á Øtshœ Ishiri œ vwa uzu kœmbœrcœ tœnœ dœke: Kœyindœrcœsho, kœsœcœ dœ yanga, kœsœcœ gee, kœsœcœ dœ ugu lœsu, kœsœcœ dœ øtshœ lœsu, kœmbœrcœ ayo, kœyindœrcœ, ²³ kœsœcœ dœ ømœ lœsu, kœdœcœ gbozu tshapa undu zœ. Awa akwa á vwaratœ ye tœ cœrcænœ asœ gugu nene. ²⁴ Endjeneke á endje ngbœtœ endje bale dœ Yisu Kristu, endje wo ekpe ogo nœ økœ á vwa lima endje kœmbœrcœ ekperœ 6a pa kurushi. ²⁵ 6ata a sœ dœ soro læ awa nœ Øtshœ Ishiri, œ li adœke a na kolœ tœ awa á tshœ sœ kœyisœ nœ fœ azœ.

Awa akwa nœ Kristu

²⁶ Adja a sœsœ dœ egerœ kumu nene, a katœ kœshokœ anga azœ dœ ama œdœ kœsœ dœ egerœ lœsu ugurutœ azœ.

6

¹ Alaya mœ, œdœ 'e kœgbœ anga uzu bale á tshe kœsœ kœmbœrœ ekperœ, e'e má 'e sœ dœ Ɔtshœ Ishiri asœmœ, 'e za she ga tœ awa ndjii dœ œmœ lœsu adœke tshe wuta lœ ekperœ. Yé ala 'e gbœ, uzu dœ uzu adœke adja lœsu ye bibili she ndje nene. ² 'E ti kane anga 'e lœ œgbœ œrœ kœ. Ɛdœ 'e kœmbœrœ atamœ dá 'e mbœrœtœ 'e liaka awa akwa nœ Kristu. ³ Gbambancœ nene, œdœ uzu bale kœgbe adœke œne ropa anga œne, andaa tshe kœsœsœ ataa nene, tshe sœ kœfaratœ ye dœ tœ ye. ⁴ Kashe uzu dœ uzu tondœ œtshœ ye dœ tœ ye kane. Ɛdœ œ kœsœ dœ œtshœnœ, tshe sœ dœ yanga tœ akwa á tshe mbœrœ dœ tœ ye. Kashe œ dœdœ mbœrœ á tshe ropa anga yangancœ nene. ⁵ Gbambancœ nene, uzu dœ uzu œ za kongba tshangba œrœ á tshe mbœrœ dœ tœ ye.

⁶ Ɛ li adœke uzu á endje sœ kœyisœ o'o ama Ndjaba fœ she, ko anga tshakala œrœ nœ ye djigi fœ tsheneke á tshe sœ kœyisœrœncœ fœ she. ⁷ Adja lœsu 'e fafara 'e nene: endje mamœ Ndjaba nene. Uzu dœ uzu œ kœ œneke á tshe lu. ⁸ Ɛdœ uzu kœlu œrœ kolœ mbœrœ ogo œkœ ye, ngwarœ á tshe kœ kœdœ kuzu. Kashe œdœ tshe kœlu œrœ neke á za yanga fœ Ɔtshœ Ishiri, ataa Ishiri nœ Ndjaba œ to soro á ka nene fœ she. ⁹ Bata œ sœ ataa, œ li adœke a mœ dœ kœmbœrœ œtshœrœ nene. Gbambancœ nene, lœkœncœ kœwuta, a kœgbœ œrœ tshangba œneke á lu œdœ a kœkakatœ kœmbœrœ tœncœ nene. ¹⁰ Dœ tœncœ ataa, œdœ a kœgbœ awa tœ kœmbœrœ œtshœrœ, a mbœrœ fœ azu para kœkœ. Kœropa nœ, a mbœrœ fœ aaya azœ dœ ayindœ Kristu.

Ndangba kœmi upu nœ Polo

¹¹ 'E wu ogboro mbetincœ asœke: mœ su fœ 'e dœ adja kane mœ! ¹² Azu á endje sœ kœgbo gbœ 'e adœke endje wa 'e tœ gaza asœmœ, endje kœdœ azu á endje sœ kœpu awa adœke œne matœ œne bœta œtshœ azu lœ œkœ. Endje mbœrœ ataa adœke azu kœmbœmbœrœ œrœ kanga ga tœ œne lœ kumu kœyisœ œrœ tœ upu nœ kuzu Kristu pa kurushi nene. ¹³ Ɛdœ ndje azuncœ á endje wa endje tœ gaza asœmœ, endje lili ndje sœ awa akwa nœ Ayudancœ nene. Kashe endje yindœ nœ adœke, endje wa 'e yekane á œne kœdonga tœ œne mbœrœ á 'e dji o'o ama œne. ¹⁴ Tœ mœ nœ mœ, mœ sœ kœdonga tœ mœ kolœ mbœrœ kuzu Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu pa kurushi. Yé lœ awa nœ kurushi, œrœ tshapashœncœ asœke wuta bœta œrœ á tshu ye mbœrœ mœ yé

œmœ ndje mœ wuta bœta uzu á tshe tshu utshu œrœ kœ pa œshœncœ asœke. ¹⁵ Dœ tœncœ ataa, endje wa uzu too endje wawa uzu nene, œ gugu dœ ádá bale nene. Kashe œneke á ropa nœ kœdœ adœke, Ndjaba sœ kœmbœrœ azœ dœ atafœ azu. ¹⁶ Kaka Ndjaba yisœ lœsu kœwu oyo œdœ pe kœsœ gee nœ ye ga ndœ azu kœ á endje za awa kœyisœrœncœ asœke, œdœ ndje ga pa adja azu nœ Ndjaba.

¹⁷ Kœtœ ngœngœ asœ, uzu bale kpa ndandanga mœ nene, gbambancœ nene, shœrœwa á sœ tœ œkœ mœ asœke, má adœke œmœ kœdœ uzu nœ Yisu. ¹⁸ Aaya mœ, kaka Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu ma œtshœ lœsu nœ ye ga ndœ 'e. Ame.

Mbeti á Polo sù fœ azu Efeze Tshatshu o'o

Polo su mbetinoe asœe loko á tshe sœ lima lœ kánga 6a lœ Roma. Tshé su fœ azu Ikrizia lœ Efeze œdœ ndje fœ Ikrizia kô á sœ lima indiri Efeze. Egerœ ada o'o á tshe su ala mbetinoe dœke: Ndjaba ngbôfa œerœ tshalafo dœ pe œenœ tshaati kô adœke Kristu dœ Gbozu tshapa nœ.

Ala mbetinoe asœke, Polo li ngbôtœ nœ ayindœ Yisu dœ œerœ votô: Ikrizia 6ata undu uzu, yé Yisu kœdœe kumunœ; Ikrizia 6ata egerœ anda, yé Yisu kœdœe kitinœ; Yisu œdœe Ikrizia 6ata totœ nœ yashe dœ yakoshe, yé Kristu kœdœe yakoshe totœenœ.

Mbetinoe kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1-2)
- Kristu to kane ye ga pa azœ dœ Otsho Ishiri (1.3-3.21)
- A sœ dœ tafo soro awa bale dœ Kristu (4.1-6.20)
- Ndôngô abala (6.21-24)

Abala

¹ Emœ Polo, ayi avwa nœ Yisu Kristu lindœ gbetshelœ nœ Ndjaba, mœ sœ kœsu mbetinoe asœke fœ 'e dœ ayerœ azu lakpi Efeze á 'e sœ dœ kœyindœerœ ga ndœ Yisu Kristu. ² Kaka Aba azœ dœ Ndjaba, dœ Gbozu Yisu Kristu ma otsho lœsu nœ endje ga ndœ 'e yé œe za kœesœe fœ fœ 'e.

Ôtshœrœ nœ Ndjaba lœ awa nœ Kristu

³ Kaka a donga Ndjaba, Aba Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu: Tshé to kane ye ga pa azœ lœ awa nœ Kristu á a ngbôtœ azœ dœ she bale, yé á to ôtshœrœ nœ ishiri kô 6a lafo fœ azœ. ⁴ Gbambanœ nene, Ndjaba ke lima azœ utshunœ adœke tshe mbœerœ tshapashanœ asœ, adœke a sœ yerœ yé œe sœsœe ndje dœ ekperœ teasho utshu ye nene. Lœ ayo nœ ye, ⁵ Ndjaba wa lima o'o utshunœ dœ tœ ye adœke a wuta agbolo nœ œene lœ awa nœ Kristu. Tshé yi lima ndœe koembœerœ œetœenœ ataa mbœerœ á ga tœ ala ye. ⁶ Ataa, a donga she mbœerœ otsho lœsu á tshe yisœ nœ fœ azœ lœ awa nœ Gbolo nœ ye á tshe yindœ ye waa asœemœ.

⁷ Gbambanœ nene, lœ awa indji Kristu Ndjaba vvara azœ lœ ngbindirœ, yé œe djerœndœe ekperœ nœ azœ liaka egerœ otsho lœsu nœ ye. ⁸ Tshé yisœ egerœ otsho lœsu nœ ye ga ndœe azœ ropa nœ ye, yé œe za awa tœ kœwusœtœe œdœe pe kœwusœerœ fœ azœ. ⁹ Tshé yisœ gbetshelœ nœ ye á tshe za yiwatœenœ adœke a wusœ nœ, gbetshelœ á tshe gbe lima katshatsha utshunœ ndœe kœza ga tœ akwa lœ awa nœ Kristu.

¹⁰ (Etenœe, Ndjaba œ mbœerœ dœ loko á tshapasho œe ka dœ tenœe. Tshé ngbôfa œeneke á sœe 6a lafo dœ œenœ tshaati adœke Kristu tœ Gbozu tshababale panœ.

¹¹ Lœ kœngbôtœ nœ azœ dœ Kristu, a wuta ndje azu nœ Ndjaba. Gbambanœ nene, tshe ke lima azœ katshatsha utshunœ lindœ œeneke á tshe guma; yé tshe sœ koembœerœ œerœ kô liaka œeneke á tshe wa á ga tœ ala ye. ¹² Atamœ, a donga she 6ata tshe sœ tœ egerœenœ, azœ á a dœe ali azu kœko lœsu azœ ga tœ Kristu.

¹³ E'e ndje, loko á 'e dji o'o tœ upu nœ adjapu, Otsho O'o á za kœshe fœ 'e, 'e sœ dœ kœyindœerœ ga ndœe Kristu. Ataa, Ndjaba ta ambara nœ ye ga tœ 'e lœ awa nœ kœto Otsho Ishiri á tshe pa lima tenœe fœ 'e. ¹⁴ Yé Otsho Ishiri kœdœe ndanga mbœerœ kœgbo ôtshœrœ á Ndjaba gumasœ nœ mbœerœ azu nœ ye. (E sœe ataa œerrr bala dœ loko á azu nœ Ndjaba œe gbo kœshe. Kaka a donga Ndjaba mbœerœ egerœ œerœ á tshe mbœerœ.

Avwala nœ Polo fœ Ndjaba

¹⁵ Wu mbœerœ tenœe ataa, œemœ ndje, loko á mœ djindœe kœyindœerœ nœ 'e ga ndœe Gbozu Yisu œdœe kœyindœesho nœ 'e ga tœe ayerœ azu kô, ¹⁶ mœ sœsœe kœkatœe kœgi mershe fœ Ndjaba mbœerœ 'e nene, mœ sœe kœgbe dœ 'e lœ avwala nœ mœ. ¹⁷ Mœ za avwala nœ mœ adœke, Ndjaba nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu á tshe dœe Aba nœ moko, tshe za ishiri nœ kœwusœtœe fœ 'e, œe yisœ ye fœ 'e adœke 'e wusœ ye dœ ôtshœnœ. ¹⁸ Mœ kpa za avwala nœ mœ fœ she adœke tshe kœrô tshalœsu 'e adœke 'e wusœ œerœ á tshe e 'e mbœerœ tenœe dœ ôtshœnœ, œedœe œeneke á 'e li kœko lœsu 'e ga pa nœ. Yé á 'e kpa kœwusœe ôtshœrœe ndjoro á ga waa á tshe gumasœ nœ kate ayerœ azu nœ ye asœemœ. ¹⁹ Mœ kpa za avwala nœ mœ adœke 'e wusœe gbôgbô nœ ye á ropa œerœ kô á tshe za fœ azœ dœ ayindœe Ndjaba. Gbôgbônœe asœemœ kœdœe œeneke á Ndjaba ma dœ gbôgbô kô. ²⁰ Tshé za lima œetœenœ ga tœ akwa loko á tshe she lima Kristu lœ akuzu, á za she ga pa kuni ye 6a lafo. ²¹ Kristu sœe ga pa tshagbozu kô, ga pa awa koembœerœ œerœ, ga pa gbôgbô kô, ga pa œerœ para kôkô yé ga pa i'iri á ropa i'iri kôkô, œdœe pa ôtshœnœ asœke œdœe pa ôtshô á na manda nœ. ²² Ndjaba kô œerœ kô ga tshada Kristu, œe za she to ga tœe kumu œerœ kô adœke tshe dœe kumu Ikrizia, ²³ á dœe undu ye djigi, lœ Ikrizia, Kristu sœe djigi zœe, œeshe á tshe sœe ndje djigi tœe osho kô.

2

Soro manda kœshe nœ azu

¹ Lima utshunœ, 'e lœ 6ata azu á endje tshu lima mbœerœ ngbindirœ œdœe ekperœ nœ 'e. ² 'E sœe lima koembœerœtœe 'e lindœe mara azu tshapasho asœke. 'E sœe lima

kœmbœrœtœ 'e lindœ o'o gbozu nœ gbœgbœ nœ aekpe ishiri lœ izi, ekpe ishiri á tshe sœ kœmbœrœ akwa ngœngœ asœke lœ ay-ingba Ndjaba. ³ Azœ para kœkœ, 'a sœ lima ɓata endje. A sœ lima kœmbœrœtœ azœ lindœ mara nœ azœ dœ tœ azœ, a sœ lima kœmbœrœ œneke á undu azœ œdœ lœsu azœ yindœ nœ. Adjapu, a sœ lima ɓata azu kœ, mara kœmbœrœtœ nœ azœ sœ lima kœza œkœ nœ Ndjaba ga pa azœ.

⁴ Kashe Ndjaba wu oyo azœ waa, yé œ yi ndje ndœ azœ tœpanœ kpuru. ⁵ Gbambancœ nene, a sœ lima ɓata azu á endje tshu mbœrœ ekperœ nœ azœ, tshe za sorœ fœ azœ dœ awa nœ kœngbœtœ azœ dœ Kristu. Adja 'e she mbœrœ œtshœ lœsu nœ Ndjaba. ⁶ Lœ kœngbœtœ azœ dœ Yisu Kristu, Ndjaba she azœ lœ kuzu, yé œ guma œtshœ osho kœsœ fœ azœ ɓa lafo. ⁷ Tshe ma ayo nœ ye ga ndœ azœ lœ awa nœ Yisu Kristu, tshe mbœrœ lima kœ adœke azu kœwu œtshœ lœsu nœ ye á dopa nœ asœmœ manda osho á na manda œneke asœke. ⁸ Yé mbœrœ œtshœ lœsu nœ Ndjaba dá 'e she lœ awa nœ kœyindœrœ. E toto lœ gbœgbœ nœ 'e nene kashe tœnœ kœdœ œrœ á Ndjaba to fœ 'e gbambancœ. ⁹ E toto lœ akwa nœ 'e yekane á uzu kœdu okoro ye mbœrœ tœnœ nene. ¹⁰ Gbambancœ nene, Ndjaba dá mbœrœ azœ ataa. Tshe mbœrœ azœ lima lœ kœngbœtœ azœ bale dœ Yisu Kristu adœke a mbœrœ œtshœ akwa á tshe guma lima katshatsha adœke a zatœ azœ ndœ nœ.

Kœngbœtœsho bale dœ Kristu

¹¹ 'E gbe dœ mara á 'e sœ lima dœ tœnœ utshunœ. Ayuda pa lima adœke 'e doédœ azu nœ Ndjaba nene, mbœrœ á 'e wawa gaza nene. Kolœ endje dá dœ lima azu nœ Ndjaba mbœrœ á endje wa gaza nœ œkœ. ¹² 'E wusœ nœ adœke dœ lœkœnœ asœmœ, 'e wuwu lima damba sœ Kristu nene; 'e doédœ ndje lima azu Israyele nene. 'E doédœ lima azu á endje li kœgbœ œrœ tshangba madu á Ndjaba lu nene. 'E gugu lima dœ œrœ kœkœ lœsu 'e ga pa nœ pa osho nene, yé 'e wuwu lima ndje sœ Ndjaba nene.

¹³ Kashe ngœngœ asœke, e'e á 'e sœ lima lœ ingirincœ tœ Ndjaba, 'e wuta ndoo dœ she lœ kœngbœtœ 'e bale dœ Yisu Kristu mbœrœ indji ye á tu lima mbœrœ 'e. ¹⁴ Gbambancœ nene, œshe dá dœ kœsœ gee nœ azœ, œshe dá mbœrœ adœke Ayuda œdœ pe angbi azu wuta uzu bale. Lœ kœza undu ye fœ kuzu, tshe ndjœtshœlœ muru nœ kœyiangbœtœsho á kuru lima tshagurutœ azu. ¹⁵ Tshe wo awa akwa œdœ pe awa o'onœ dœ œrœ kœ á yindœ nœ adœke endje mbœrœ. Tshe ngbœɓa endje ga tœnœ bale dœ angbi azu adœke endje wuta tafo azu lœ kœngbœtœsho dœ she; dœ mara ataa dá tshe za kœsœ gee ga ugurutœ endje. ¹⁶ Yé dœ awa kuzu

nœ ye pa kurushi, tshe ndi tshelœ kœtshene osho ugurutœ endje bibisha, œ guma tsh-agurutœ Ndjaba dœ endje mbœrœ adœke endje wuta uzu bale. ¹⁷ Tshe na kœmindœ kœsœ gee fœ azu á endje sœ lœ ingirincœ dœ Ndjaba œdœ pe ndje endjeneke á endje lœ ndoo dœ Ndjaba. ¹⁸ Yé mbœrœ Kristu, azœ dœ Ayuda dœ pe angbi azu, a gbœ awa nœ kœli ga ndœ Aba dœ awa nœ Ishiri bale.

¹⁹ Ataa, e'e dœ azu á 'e doédœ Ayuda nene, 'e kpa doédœ angbi azu nene, 'e doédœ ndje agene nene; kashe 'e kœdœ azu bingi nœ Ndjaba. 'E wuta agbolo ogo awa bale dœ azu nœ Ndjaba. ²⁰ 'E œdœ endje kœ 'e sœ ɓata badja á Ndjaba sœ kœmœ dœ anda nœ ye. Aayi awa œdœ pe aayi kœgbara o'o kœdœ kitincœ yeka á Kristu kœdœ egerœ badja neke á tepa andancœ djigi. ²¹ Eshœ dá sœ kœto gbœgbœ fœ anda djigi yé á sœ kœti tœnœ adœke œ gerœ yé œ fa œyerœ Tepelo nœ Gbozu. ²² Lœ kœngbœtœ 'e bale dœ Kristu, e'e ndje 'e sœ lœ kœmœ anda mbœrœ kœwuta dœ anga azu kœ, anda nœ Ndjaba lœ awa nœ Ishiri.

3

Akwa nœ Polo ugurutœ angbi azu

¹ Mbœrœ tœnœ ataa, œmœ Polo, mœ wuta ayi kánga ndœ akwa nœ Yisu Kristu mbœrœ e'e dœ angbi azu. ² Adjapu, 'e djindœ o'o tœ upu nœ œtshœ lœsu á Ndjaba ma fœ mœ mbœrœ kœmbœrœ dœ akwa nœ ye mbœrœ 'e. ³ Ndjaba dœ tœ ye dá yisœ gbetshelœ á tshe za lima yiwa tœnœ fœ mœ, yeka á mœ su dœ aya mbetincœ asœke. ⁴ Yé 'e kœsœ kœdi mbetincœ asœke dá 'e wusœ mara á mœ wusœ gbetshelœnœ á zatœ ye yiwa tœnœ asœmœ tœ upu nœ Kristu. ⁵ Lima utshunœ, Ndjaba mama gbetshelœnœ fœ azu nene. Kashe ngœngœ asœke, œtshœ Ishiri nœ ye pandœ nœ ngbi fœ œyerœ aayi awa œdœ aayi kœgbara o'o. ⁶ Gbetshelœnœ asœmœ kœdœ adœke, angbi azu li ndje kœgbœ œtshœrœ á Ndjaba guma fœ azu nœ ye dœ awa nœ kœyindœ œtshœ O'o awa bale dœ Ayuda. Endje wuta uzu bale yé Ndjaba œ to œrœ á tshe pa lima tœnœ fœ endje kœ.

⁷ Mœ te ayi akwa kœyisœ œtshœ O'onœ asœ mbœrœ œtshœ lœsu nœ Ndjaba œdœ pe gbœgbœnœ á tshe za lima fœ mœ. ⁸ E mœ kœdœ ndœngœlœ uzu ugurutœ ayerœ azu nœ Ndjaba para kœkœ. Ngœngœ asœke, Ndjaba má œtshœ lœsu ga ndœ mœ adœke mœ yisœ dili kœgborœ nœ Kristu fœ angbi azu. ⁹ Ndjaba á tshe mbœrœ œrœ kœ za lima o'onœ asœ yiwa tœnœ katshatsha, yé ngœngœ asœke tshe za mœ adœke mœ kœyisœ nœ fœ azu kœ adœke endje wusœ œneke á tshe yindœ kœmbœrœ tœnœ. ¹⁰ Atamœ, lœ mara akwa á Ikrizia sœ

kømbørøe tønøe ngøngønøe asøke, tshag-bozu ødøe pe gbøgbø ða lafo wusøe egerøe køwusøetøe nøe Ndjaba læ aka øerøe kø. ¹¹ Ndjaba mbørøe adja liaka øeneke á tshe gbe lima ndøe kømbørøe tøe nøe læ awa nøe Gbozu nøe azøe døe Yisu Kristu. ¹² Mbørøe køyindøerøe ga ndøe Kristu, a ngbøtøe azøe bale døe she yé a li køena ga utshu Ndjaba døe løsu ziti. ¹³ Mbørøe tønøe ataa, møe ki føe 'e adøeke 'e mòmøe læ økø 'e mbørøe egerøe oyo á møe søe køewu mbørøe 'e nene. Æ søe mbørøe øtshørøe nøe 'e.

Køyindøesho nøe Kristu

¹⁴ Mbørøe tønøe ataa, møe gote døe koda møe ða utshu Ndjaba Aba, ¹⁵ á mbørøe she ðá bingi kø, øedøe ða lafo øedøe ða pa øshø gbø i'iri ye. ¹⁶ Lindøe køegbørøe nøe moko nøe ye, møe yindøe nøe adøeke tshe to gbøgbø ga læ 'e døe awa nøe Ishiri nøe ye yeka á 'e køewuta agbozu læ køeyindøerøe. ¹⁷ Yé døe tønøe ataa á Kristu køesøe tøe løsu 'e læ awa nøe køeyindøerøe. Møe yindøe nøe adøeke 'e ka ngbiri yé øe shi gbø læ køeyindøesho. ¹⁸ Atamøe, e'e øedøe ayerøe azu para kækø, 'e søe døe gbøgbø køewusøe køeyindøesho nøe Kristu á ropa nøe yé á gugu døe ndøngølnøe nene; ¹⁹ øe ro ndje søe køewusøerøe djigi. Ærøe á møe eoshø ndøe nøe ga ndøe 'e køedøe adøeke 'e su døe gbøgbø nøe Ndjaba.

²⁰ Ndjaba li køembørøe øerøe køerøpa øeneke á a gbe døe tønøe. Tshe mbørøe øerøe kø døe gbøgbø á søe køembørøe akwa læ azøe. ²¹ Kaka moko nøe Ndjaba matøe ye ugu-rutøe azu Ikrizia, øe ma ndje tøe ye døe awa nøe Yisu Kristu manda ngbugu døe ngbugu. Ame!

4

Azu nøe Kristu søe undu bale

¹ Mbørøe tønøe ataa, øemøe á møe te kanga mbørøe køembørøe akwa nøe Gbozu, møe yindøe nøe adøeke 'e mbørøetøe 'e liaka mara á Ndjaba yindøe nøe. ² 'E zatøe 'e ga ati, døe løsu 'e ziti øedøe ndje pe døe ugu løsu. 'E søe døe køeru løsu ga tøe anga 'e yé øe mbørøe akwa døe køeyindøesho. ³ 'E pa avwara køegbøndøe køengbøtøesho bale á Øtshø Ishiri to læ awa nøe køesøe gee. ⁴ Azu nøe Kristu søe koløe undu bale, yé Øtshø Ishiri søe ndje bale, awa bale Ndjaba e azøe adøeke a kø løsu azøe bale. ⁵ Gbozu søe bale, køeyindøerøe søe bale, batisimu søe ndje bale. ⁶ Ndjaba søe bale. Tshe køedøe Aba azøe kø, tshe søe køembørøe akwa læ azøe kø yé øe søe ndje læ azu kø.

⁷ Andaa, gbøgbø nøe køembørøe døe akwa á a gbø søesøe awa bale nene. A gbø liaka øeneke á Kristu yindøe koeto føe uzu døe uzu. ⁸ Æ søe liaka øeneke á endje sú ala Buku nøe Ndjaba adøeke:

«Løkø á tshe ø lima ga lafo, tshe tepa akanga,

tshe to gbøgbø køembørøe døe akwa føe azu.»

⁹ Tshe ø lima ga lafo! Æ yindøe køepa kotoø? Æ má ndje adøeke Kristu jerøe ga ati ða budu øshø a? ¹⁰ Uzu á tshe jerøe lima, øeshe ndje køedøe uzu á tshe ø waa køerøpa tshalafo djigi adøeke tshe su tsheløe øshø kø.

¹¹ Æshe ðá kurutsheløe gbøgbø køembørøe døe akwa føe azu. Tshe kø anga azu køesøe døe aayi avwa, anga azu tøe aayi køegbara o'o, anga azu tøe aayi køemindøe Øtshø O'o, anga azu tøe aayi køegbøndøe Ikrizia, anga azu tøe aayi køeyisøerøe. ¹² Tshe mbørøe kø atamøe mbørøe køeguma azu nøe Ndjaba adøeke endje mbørøe akwa nøe ye døe mara adøeke endje mø undu Kristu, ¹³ øerrø ga tøe adøeke a wuta kø døe køeyindøerøe bale yé a wusøe Gbolo nøe Ndjaba. Ataa, a te agbø azu yé øe wuta adja ðata Kristu.

¹⁴ Døe mara atamøe, a kpa døedøe aya gbølo á endje yaka kumu endje døe tsheløe aka køeyisøerøe kø nene. Aayi køebili øshø øe kø ndje azøe læ gbanda nøe endje døe o'o lima nøe endje nene. A kpa za awa aayi djingili yeka á endje køegaga kumu azøe døe køeyisøerøe wala nøe endje nene. ¹⁵ Kashe øedøe a køesøe køepa adja o'o læ køeyindøesho, a gerøe bala læ øerøe kø ga ndøe Kristu á tshe døe kumu Ikrizia. ¹⁶ Yé øeshe ðá ngbøða øerøe kø á søe tøe undu ye ga tønøe bale. Ædøe øerøe bale døe bale á søe tøe undu ye køembørøe akwa nøe ye døe køeyindøerøe døe øtshønøe, undu djigi øe gerøe døe øtshønøe yé øe gerøe læ køeyindøesho.

Tafo soro læ køengbøtøesho bale døe Kristu

¹⁷ 'E wu øeneke á møe søe køeyu 'e kpalak-pala tønøe døe i'iri Gbozu: 'e katøe ongborø køembørøetøe 'e ðata azu á endje wuwusøe Ndjaba nene, á køewusøerøe nøe endje fu ye. ¹⁸ Ubu øshø ndi tsheløe gbøtsheløe nøe endje, yé endje wuwusøe soro á Ndjaba za føe azu nene læ kumu køewusøerøe nene øedøe læ kumu agbø løsu nøe endje. ¹⁹ Endje kpa gugu døe tshula nene; endje zatøe endje kø ndøe køembørøe angba budu yé øe kaka ndje tøe køembørøe anga angbi øerøe tshula nene.

²⁰ Mbørøe e'e nøe 'e, øe dødøe mara á endje yisøe o'o tøe upu nøe Kristu føe 'e dømøe nene. ²¹ Ædøe o'o á 'e dji lima køesøe adja tøe upu nøe ye, øedøe endje køeyi lima søe ye føe 'e køeli døe adja o'o á døe Kristu, ²² 'e katøe ongborø køembørøetøe 'e lima utshunøe, øetøenøe á ogo køembørøe øerøe øe vva øshø ga læ kuzu. ²³ Æ li adøeke Ishiri nøe Ndjaba fa løsu 'e døe pe ishiri 'e adøeke 'e wuta atafo azu. ²⁴ 'E za angwa køembørøe øerøe nøe atafo azu, mbørøe 'e te atafo azu á Ndjaba mbørøe endje liaka angwa ye døe tøe ye læ øerøe á søe ndjii øedøe yerøe, á to læ adja o'o.

²⁵ Mbœrœe tœnœe ataa, 'e katœe wala ye. Uzu dœe uzu pa adja o'o fœe yanganœe; gbambanœe nene, azœe para kœkœ a wuta œerœe kote undu uzu bale. ²⁶ E dœe 'e kœsœe dœe ôkô, 'e mbœmbœerœe ekperœe nene. 'E gbœgbœndœe nœe œerrr adœeke œlœ li tœnœe nene. ²⁷ 'E zaza awa fœe djaboro bale nene. ²⁸ Uzu á tshe sœe lima kœzi angba, kpa zizi angba nene, kashe œe li dœe she kœmbœerœe akwa dœe kane ye yeka á kœgbœ œerœe tshangba nœe, yekane á tshe kœto ndje anganœe fœe aayi oyo. ²⁹ Kaka adœeke ekpe o'o bale wuwuta lœe ama 'e nene. Kashe œedœe o'o kœsœe zœe, œe li dœe 'e kœpa o'o á li kœguma azu yé á to œtshœ lœsu fœe endjeneke á endje sœe kœedji tœnœe. ³⁰ 'E mbœmbœerœe adœeke Ôtshœ Ishiri nœe Ndjaba sœe dœe oyo nene. Gbambanœe nene, œeshe kœdœe ambara á Ndjaba ta ga tœe 'e mbœerœe olo á tshe she bala 'e lœe ekperœe djigi. ³¹ 'E katœe ushu lasu, kœeyi uzu ga lœe ôkô, kœsœe dœe ôkô, kœpa o'o dœe œgbœ tshama œedœe kœegu osho ye. 'E katœe kœmbœerœe œerœnœe asœemœe kœ ye. ³² 'E sœe dœe œtshœ lasu yé œe yindœetœe 'e ugurutœe 'e, 'e wu oyo ekperœe nœe anga 'e gata á Ndjaba wu lima oyo 'e lœe awa nœe Kristu.

5

'E mbœerœetœe 'e gata azu nœe ingbisho

¹ 'E kœdœe agbolo á Ndjaba yindœe 'e waa. Mbœerœe tœnœe ataa, œe li adœeke 'e mbœerœetœe 'e gata she. ² 'E yindœetœe 'e gata á Kristu yi lima ndœe azœe, yé á za lima tœe ye fœe kuzu mbœerœe azœe gata makabœ œedœe gata tokôrô á endje zo á tshafunœe ga waa tœe Ndjaba.

³ 'E kœdœe ayerœe azu nœe Ndjaba, 'e katœe kœmbœerœe angba budu, kœsœe dœe egerœe lasu, kœmbœerœe œerœe tshula œedœe pe kœsœe dœe ogo ukpulu œerœe. ⁴ E lili ndje dœe 'e kœpa o'o nœe egerœe kumu nene, kœpa o'o ngbilingbili gata agbakindi azu nene. E li dœe 'e kœza mershe fœe Ndjaba. ⁵ 'E wusœe nœe adœeke ayi angba budu, dœe ayi ngbindirœe dœe pe ayi kœgbœtœe œerœe nœe anga endje asœemœe - ayi kœedonga andjaba - endje gbœ œerœe ba lœe ogo nœe Kristu œedœe œœnœe Ndjaba nene.

⁶ Anga uzu bale bibili 'e dœe gbetshelœe nœe afara nene. Tœnœe dá sœe kœgbœta ôkô nœe Ndjaba ga pa azu á endje djidji she nene. ⁷ 'E ngbœngbœtœe 'e dœe endje lœe ekperœenœe á endje mbœerœe asœemœe nene. ⁸ 'E lœe lima utshunœe lœe ubu osho, ngœngœ asœeke 'e ngbœtœe 'e bale dœe Gbozu, yé 'e wuta azu nœe ingbisho. ⁹ Gbambanœe nene, azu nœe ingbisho mbœerœe kolœe œtshœœe, œerœe á sœe ndjii œedœe pe ndje adja o'o. ¹⁰ 'E pa avwara kœwusœe œerœe œeneke á ga tœe Gbozu. ¹¹ 'E ngbœngbœtœe 'e nene dœe azu nœe ubu osho á endje mbœerœe œerœe á adánœe gugu nene asœemœe. Kashe 'e gbara ekperœe nœe endje á endje mbœerœe ngbi ga ushu. ¹² E œœe á

endje mbœerœe yaa lœe ubunœe, œe sœe tshula tœe kœpa tœnœe. ¹³ Kashe 'e dœe azu nœe ingbisho, œe li dœe 'e kœpa tœnœe ga utshu azu. ¹⁴ Gbambanœe nene, œerœe kœ á sœe tœe ingbisho wuta ingbisho. Mbœerœe tœnœe ataa dá endje pa adœeke:

«E dœe á gœe sœe tœe lo, jo ga lafo,

yé œe she ugurutœe akuzu,

yeka ishiri nœe Kristu kœema gœe ngbi ga ushu.»

¹⁵ Ala 'e gbo tœe œtshœ 'e. Adja 'e mbœmbœerœetœe 'e gata aayi indi nene kashe 'e mbœerœetœe 'e gata azu nœe kœwusœetœe. ¹⁶ 'E gbœgbœtœe 'e kœmbœerœe œtshœœe; gbambanœe nene, olo á a sœe lœœnœe asœe sœe tœe ekpenœe. ¹⁷ Ataa, 'e dœœdœe aayi indi nene, kashe 'e para awa kœwusœe œerœe á Gbozu yindœe nœe.

¹⁸ 'E ndjondjo ipi adœeke œe mbœerœe 'e nene. Ete nene 'e li ga lœe djingili, kashe 'e su dœe Ôtshœ Ishiri. ¹⁹ 'E to gbœgbœ lœe tœe 'e dœe tshelœe aka itshi kœ œedœe anganœe á Ôtshœ Ishiri yisœe nœe; 'e gi itshi yé œe donga Gbozu dœe lasu 'e djigi. ²⁰ 'E gi mershe fœe Ndjaba Aba dœe 'iri Gbozu nœe azœe dœe Yisu Kristu dœe œlœ kœ œedœe mbœerœe œerœe kœ.

O'o tœe upu nœe ayakoshe dœe ayashe

²¹ 'E dœe azu á 'e sœe kœkpawa Kristu, 'e liscœetœe 'e ugurutœe 'e dœe tœe 'e.

²² 'E dœe ayashe, 'e liscœe aakœ 'e gata á 'e liscœe Kristu. ²³ Gbambanœe nene, yakoshe kœdœe gbozu tshapa yashe gata á Kristu dœe ndje gbozu tshapa Ikrizia. Dœe mara ataa, Kristu kœdœe ayi kœsœe Ikrizia á dœe undu ye dœe tœe ye. ²⁴ Ataa, œe li dœe ayashe kœliscœe aakœ endje lœe œerœe para kœkœ gata Ikrizia œe liscœe Kristu.

²⁵ 'E dœe ayakoshe, 'e yindœe awo 'e gata Kristu yi lima ndœe Ikrizia yé á zatœe ye fœe kuzu mbœerœe tœnœe. ²⁶ Tshe djutœe Ikrizia dœe ungu batisimu œedœe pe o'o ama Ndjaba adœeke Ikrizia wuta yerœe. ²⁷ Tshe yindœe nœe adœeke œe wuta tœe ala ye gata œtshœe yashe á œœsœe ye li. Tshe yindœe nœe adœeke Ikrizia wuta adja yerœe yé œe sœe dœe ekpenœe bale nene. ²⁸ Dœe mara ataa, œe li adœeke ayakoshe yindœe aawo endje gata á endje yindœe undu endje dœe tœe endje. Uzu á tshe yindœe awonœe, yindœetœe ye dœe tœe ye. ²⁹ E dœe adjapu adœeke uzu bale lili kœetshene undu ye dœe tœe ye nene. Kashe tshe to rœego fœe undu ye, œe gbœndœe nœe gata á Kristu œe mbœerœe dœe Ikrizia. ³⁰ Gbambanœe nene, azœe kœdœe œerœe kote ye. ³¹ Endje su adœeke: «Mbœerœe tœnœe ataa, yakoshe œe katœe abanœe dœe ayinœe ti, œe ngbœtœe ye dœe awonœe, yé endje bibisha kœ œe wuta uzu bale.» ³² Adja o'onœe asœe sœe tœe egerœenœe: œemœe, mœe pa fœe 'e ngbi adœeke œe sœe tœe upu nœe Kristu œedœe pe Ikrizia. ³³ Kashe œe wu ndje 'e: E li dœe yakoshe bale dœe bale kœeyindœe awonœe gata

á tshe yindœ tœ ye dœ tœ ye, yé œ li ndje dœ yashe bale dœ bale kœzatœ ga ati fœ akœnœ.

6

Agbolo œdœ aayi kœzu endje

¹ Agbolo, 'e dji aayi kœzu 'e. 'E mbœerœ ataa liaka œeneke á Gbozu yindœ nœ; gbambœ nene, asœmœ dá sœ ndjii. ² O'o á Ndjaba pa lima tœnœ lœ awa o'o nœ ye utshunœ kœdœ adœke: Dji aba zœ dœ ayi zœ, ³ mbœerœ á 6œ kœsœ dœ yanga á œndœ zœ kœdi waa pa œshœ.

⁴ E'e dœ aayi kœzu agbolo, 'e mbœembœerœ œerœ adœke œ za ókœ ga lœ agbolo nœ 'e nene, kashe 'e gbœndœ endje dœ kœyisœerœ œedœ kœmi upu dœ o'o á to 6a ndœ Gbozu.

Akanga œdœ agbozu tshapa endje

⁵ E'e dœ akanga, 'e dji agbozu tshapa 'e pa œshœ asœke. 'E mbœerœtœ 'e lindœ o'o endje yé œ dji endje dœ lœsu 'e bale 6ata 'e sœ kœmbœerœ akwa fœ Kristu. ⁶ 'E mbœembœerœ kolœ ataa dœ lœndœ á endje sœ kœkœ ala endje tœ 'e nene, œ sœ 6ata 'e sœ kœpara awa kœza yanga fœ endje. Kashe 'e mbœerœ dœ lœsu 'e kœ 6ata akanga nœ Kristu á endje zatœ endje tœ kœmbœerœ œeneke á Ndjaba yindœ nœ. ⁷ 'E mbœerœ akwa fœ agbozu tshapa 'e dœ œtshœnœ 6ata 'e sœ kœmbœerœ fœ Gbozu, kashe œ dœdœdœ mbœerœ azu nene. ⁸ 'E wusœ nœ adœke, œdœ kanga œdœ tshe neke á tshe dœdœdœ kanga nene, uzu dœ uzu œ gbœ tshangba œtshœrœ á tshe mbœerœ 6a ndœ Gbozu.

⁹ Yé e'e dœ agbozu, 'e mbœerœ ndje awa bale ga ndœ akanga nœ 'e. 'E katœ kœmbœerœ œgbœrœ ga tœ endje, mbœerœ 'e wusœ nœ adœke e'e dœ endje; 'e sœ dœ Gbozu pa 'e bale 6a lafo á tshe keke azu mbœerœ tshatshu endje nene.

Ærœ koshe nœ kœyindœrœ

¹⁰ Tœ ndangœlœnœ, 'e para gbœgbœ lœ kœngbœtœ 'e bale dœ Gbozu lœ awa gbœgbœ nœ ye á ropœnœ. ¹¹ 'E kœ œerœ koshe kœ á Ndjaba kœ fœ 'e á kœka dœ tœnœ ngbiri adœke djaboro kœkœkœ 'e vesho nene. ¹² Gbambœ nene, a sœsœ kœnga koshœnœ dœ azu 6ata azœ nene. Kashe a sœ kœnga koshœnœ dœ œkpe ishiri nœ tshapashœ, dœ agboro azu, dœ gbœgbœ œdœ dœ aayi gbœgbœ nœ ubu oshœ nœ tshapashœnœ asœke. ¹³ Mbœerœ tœnœ ataa, 'e kœ œerœ koshœnœ kœ á Ndjaba kœ fœ 'e mbœerœ lœkœ á œkpe olo kœli, á 'e kœka ngbiri utshu ayingba 'e. Yé manda kœnga koshœnœ œerr ga tœ ndangœlœnœ, 'e shi gbi.

¹⁴ Ataa, 'e kote 'e ga lœ vola. 'E za adja o'o 6ata uwu tshapa lœba tœ budu 'e; 'e za œerœ á sœ ndjii 6ata balangba nœ 'e. ¹⁵ 'E sœ dœ yanga nœ kœmindœ œtshœ O'o nœ kœsœ gee fœ azu 6ata œrada tœ ada 'e. ¹⁶ 'E za kœyindœrœ œlœ dœ œlœ 6ata balangba nœ 'e:

œ za awa fœ 'e adœke 'e ru owo tœ wele á yiangba 'e sœ kœnœ tœnœ. ¹⁷ 'E yindœ kœshe 6ata kpoto wáyá yé œ tepa o'o ama Ndjaba ngbiri 6ata ingiri yakamba á œtshœ ishiri za fœ 'e. ¹⁸ 'E za avwala nœ 'e tœ œerœnœ asœmœ kœ fœ Ndjaba yé œlœ dœ œlœ, œtshœ ishiri sœ dœ 'e lœnœ. Mbœerœ tœnœ ataa, ala 'e gbœ yé 'e zatœ 'e waa dœ waa ga tœnœ. 'E za ndje avwala nœ 'e mbœerœ azu nœ Ndjaba para kœkœ. ¹⁹ 'E za ndje avwala nœ 'e fœ Ndjaba mbœerœ mœ adœke tshe yisœ œtshœ O'onœ á zatœ ye yiwa tœnœ fœ mœ yeka á mœ kœpapœndœ nœ dœ awa nene. ²⁰ œmœ kœdœ ayi kœyisœ œtshœ O'o fœ azu, mbœerœ tœnœ dá mœ sœ lœ kánga. 'E za avwala fœ Ndjaba adœke adja awa mbœembœerœ mœ bale nene, kashe tshe to gbœgbœ á li dœ mœ kœpœndœ œeneke á li adœke mœ pa.

Ndœngœbœ abala

²¹ Aya azœ dœ Tishike á tshe sœ kœmbœerœ akwa nœ Gbozu dœ lœsu ye bale asœmœ, œshe dá pandœ o'o nœ mœ kœ fœ 'e á 'e kœdji dœ œtshœnœ yé á kœwu ndje sœ œeneke á mœ sœ kœmbœerœ tœnœ. ²² Mœ sœ kœvwœ she fœ 'e adœke 'e wusœ mara kœsœ nœ 'a 6a ke yeka á kœza kœru lœsu fœ 'e.

²³ Kaka Ndjaba Aba œdœ Gbozu Yisu Kristu za kœsœ gee, dœ kœyindœshœ, œdœ pe kœyindœrœ fœ 'e dœ aayazu lœ Yisu kœkœ. ²⁴ Kaka Ndjaba to kane ye ga pa azu para kœkœ á endje yindœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu dœ kœyindœshœ á ka nene.

Mbeti á Polo sú fœ azu Filipo Tshatshu o'o

Asœ kœdœ mbeti á Polo sú fœ azu Filipo. Filipo kœdœ ongo utshunœ lœ Eropa á Polo yisœ Ɔtsho o'o nœ Yisu Kristu lœnœ lœ bisha ana gene kœyisœ o'o ama Ndjaba nœ ye.

Lœko á endje za lima Polo vwi ga lœ kánga 6a lœ Roma, lœ Efeze too lœ Sezaré, ayindœ Yisu tshelœ Filipo ngbœa lima œrœ nœ endje á vwa manda ye dœ yanga endje bale á ìiri ye kœdœ Epafrodite. Mbœrœ tœnce ataa á Polo sú mbetinoœ asœke ndœ kœgi mershe fœ azu Filipo, yé á pa ndje fœ endje adœke endje shi gbi lœ kœyindœrœ nœ endje. Endje vwaratœ endje tœ kœyisœrœ nœ azu á sœ kpi tœ o'o ama Ndjaba, yé œ fafa tshangba endje fœ Ndjaba nene. Tshe kpa pa fœ endje adœke endje œdœ œne wuta bale dœ Kristu.

Ɔgbœ o'o tshala mbeti nœ Polo asœke kœdœ adœke, azu sœ dœ yanga lœ œrœ kœ á wuta ga tœ endje mangba Yisu.

Mbetinoœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1-11)
- Soro kœdœ Kristu (1.12-30)
- 'E za mara gbetshelœ nœ Kristu (2.1-18)
- Atimote dœ Epafrodite (2.19-30)
- Mara kœwuta uzu ndjii utshu Ndjaba (3.1-4.9)
- Mershe nœ Polo fœ azu ogo Filipo (4.10-20)
- Ndœngœ abala (4.21-23)

Abala

¹ Emœ Polo œdœ Timote, a'a dœ aayi akwa nœ Yisu Kristu, 'a sœ kœsu mbetinoœ asœke fœ 'e dœ ayerœ azu nœ Yisu Kristu para kœko 6a lakpi Filipo, dœ agbozu Ikrizia œdœ ndje aayi akwa tshelœ Ikrizia. ² Kaka Aba azœ dœ Ndjaba œdœ Gbozu Yisu Kristu ma Ɔtsho lœsu nœ endje ga ndœ 'e, yé œ za kœsœ gee nœ endje fœ 'e.

Avwala nœ Polo tœ upu nœ azu Ikrizia

³ Ɔlœ kœ á mœ kœsœ kœgbe dœ 'e, mœ sœ kœgi mershe fœ Ndjaba nœ mœ. ⁴ Ɔ kœsœ adœke mœ za avwala nœ mœ fœ Ndjaba tœ upu nœ 'e, mœ sœ kœza tœnœ dœ yanga, ⁵ mbœrœ mara á 'e sœ kœti kane mœ lœ kœmindœ Ɔtsho o'o nœ Kristu kœto tœ ali olo œrrr ga tœ ngœngœ asœke. ⁶ Adja mœ wusœ nœ adœke Ndjaba á tshe te lima tœ kœmbœrœ Ɔtsho akwa ugurutœ 'e asœmœ, tshe sœpe kœmbœrœ tœnœ œrrr ga tœ kœkwa Yisu Kristu. ⁷ Ɔ sœ dœ Ɔtshœnœ adœke mœ sœ dœ gbetshelœ atamœ ga ndœ 'e para kœko. Mœ sœ kœgbœndœ 'e ga tœ lœsu mœ. Gbambanœ nene, 'e ti kane

mœ waa lœ akwa á Ndjaba za fœ mœ lœ Ɔtsho lœsu nœ ye œdœ dœ lœko á mœ sœ 6a lœ kánga œdœ ndje dœ lœko á mœ gugu lœ kánga nene, mbœrœ kœma ngbi adœke Ɔtsho O'onœ kœdœ adjapu yé azu sœ kœka ga mangba nœ. ⁸ Ndjaba wusœ nœ dœ Ɔtshœnœ adœke mœ yindœ 'e para kœko waa dœ kœyindœsho á to lœ Yisu Kristu.

⁹ Ɔ kœsœ adœke mœ sœ kœza avwala nœ mœ fœ Ndjaba tœ upu nœ 'e, mœ sœ kœki adœke 'e yindœ Ndjaba yé œ yi ndje ndœtœ 'e tapanœ kpuru, tshe to kœwusœrœ fœ 'e yé œ kœro ala 'e, ¹⁰ yeka á 'e kœwusœ kœke œrœ á sœ dœ Ɔtshœnœ ndœ kœmbœrœ tœnœ. Atamœ 'e wuta azu á ekperœ gugu lœ endje nene, á anga œrœ kœgbagbara endje tœnœ œ gu nene dœ lœko kœkwa Yisu Kristu, ¹¹ dœ mara adœke œneke kœ á 'e mbœrœ dœ adja Ɔtshœrœ á na ga ndœ azœ lœ awa nœ Yisu Kristu, mbœrœ kœgi mokœ fœ Ndjaba yé œ donga she.

Soro kœdœ Kristu

¹² Aaya mœ, mœ yindœ nœ adœke 'e wusœ o'onœ asœke: (Eneke á wuta ga tœ mœ, œ mbœrœ adœke Ɔtsho O'o na ga utshunœ. ¹³ Mbœrœ tœnœ dá aayi kœgbœndœ anda nœ egerœ gbozu œdœ pe anga azu para kœko, wusœ nœ adœke mœ li ga lœ kánga mbœrœ upu nœ Kristu. ¹⁴ Yé kœwu mœ lœ kánga, aaya azœ ndjoro sœ kœza lœsu endje ga pa Gbozu dœ mara adœke, endje tetœ kœpa avwaratœ endje yé endje kpa sœsœ dœ awa tœ kœmindœ o'o ama Ndjaba nene.

¹⁵ Ɔ dœ adjapu adœke anga azu sœ kœyisœ œrœ tœ upu nœ Kristu dœ gbetshelœ nœ kœmbœrœ úkú œdœ gbetshelœ nœ kœgbugburu tshelœ o'o dœ mœ, anga endje sœ kœyisœ nœ dœ Ɔtsho gbetshelœ. ¹⁶ Endjeneke asœke, endje sœ kœyisœ nœ dœ kœyindœsho ga ndœ mœ, mbœrœ á endje wusœ nœ adœke mœ sœ lœ kánga tœ upu nœ kœmbœrœ adœke azu yi adja ndœ Ɔtsho O'o. ¹⁷ Anga azu, endjeneke á endje sœ dœ úkú, endje sœ kœyisœ upu nœ Kristu dœ gbetshelœ adœke œne ropa anga œne. (Eneke á endje gbe kœmbœrœ tœnœ sœsœ ndjii nene, endje dá yindœ kpa kœwo tshandœ mœ.

¹⁸ Ɔ mbœrœ œrœ bale nene! (Edœ endje kœyisœ œrœnœ dœ Ɔtsho gbetshelœ too dœ ekpe gbetshelœ, kolœnœ adœke endje mindœ upu nœ Kristu. Yé mœ sœ dœ yanga tœnœ, mœ sœpe ndje sheko kolœ dœ yanga mbœrœ tœnœ. ¹⁹ Gbambanœ nene, mœ wusœ nœ adœke œneke kœ œ kœro awa adœke endje vvara mœ lœ kánga mbœrœ á 'e sœ kœza avwala nœ 'e fœ Ndjaba tœ upu nœ mœ yé Ishiri nœ Yisu Kristu sœ ndje dœ mœ awa bale. ²⁰ Ɔrœ á mœ sœ kœkate dœ lœsu mœ bale, á sœ kœza gbetshelœ nœ mœ

djigi ga tœnœ, œtœnœ kœdœ adœke mœ gbɔgbɔ tshula bale nene. Kashe gbetshelœ nœ mœ djigi ngɔngɔ asœke œdœ pe ɔb dœ ɔb kœdœ adœke mœ lisœ Kristu dœ undu mœ djigi, œdœ lœ soro mœ, œdœ lœ kuzu mœ. ²¹ Gbambanœ nene, ɔa tœ mœ, soro kœdœ Kristu yé kuzu kœdœ kœgbɔ œrœ tshangba akwa.

²² Kashe œ kœsœ adœke mœ sœpe dœ soro, œ li dœ mœ adœke mœ mbœrœ ɔtshɔ akwa, ataa mœ wuwusœ œrœ á mœ mbœrœ nene. ²³ Mœ sœ ugurutœ o'o hisha á sœ kœgbota mœ: mœ yindœ kœkatœ kœsœ dœ soro pa ɔshɔ asœke ndœ kœsœ dœ soro awa bale dœ Kristu. (Etœnœ dá sœ dœ ɔtshɔnœ kœropa nœ. ²⁴ Kashe œ sœ ndje dœ ɔtshɔnœ adœke mœ sœpe dœ soro mbœrœ 'e. ²⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœsœ dœ sharapu nene. Mœ wusœ nœ adœke mœ sœ dœ 'e awa bale mbœrœ kœko ala mœ tœ 'e adœke 'e gerœ, yé œ sœ ndje dœ yanga lœ kœyindœrœ. ²⁶ Atamœ, lœkɔ á mœ kœkwatœ mœ ga ndœ 'e, 'e kpa li kœdonga tœ 'e tœ œneke á Yisu Kristu mbœrœ fœ 'e lœ awa nœ mœ.

Kœshi gbi lœ koshe

²⁷ Ngɔngɔ asœke œrœ á ropanœ kɔ kœdœ adœke, mara kœmbœrœtœ 'e li dœ ɔtshɔ O'o nœ Kristu. Atamœ œdœ mœ kœna kœwu 'e too mœ kœnana nene, mœ yindœ kœdji adœke 'e sœpe kœru lœsu 'e dœ gbetshelœ bale, 'e sœ dœ lœsu bale mbœrœ kœnga koshe nœ kœyindœrœ á ɔtshɔ O'o yisœ nœ fœ 'e. ²⁸ 'E sœsœ dœ awa ayingba 'e bale nene. Asœmœ dá ma ambárá fœ endje adœke awa kuzu endje dá endje za, kashe 'e za œnœ 'e awa kœshe; œneke á to ɔa ndœ Ndjaba. ²⁹ Gbambanœ nene, Ndjaba yisœ ɔtshɔ lœsu nœ ye ga ndœ 'e, adœke 'e wuta azu nœ Kristu. Tshe mbœmbœrœ kolœnœ adœke 'e sœ dœ kœyindœrœ nene, kashe mbœrœ adœke 'e wu ndje oyo tœ upu nœ ye. ³⁰ Ngɔngɔ asœke, a ngbɔtœ koshenœ á 'e wu mœ kœnga tœnœ adœke azu yi adja ndœ ɔtshɔ O'o. (Etœnœ kœdœ koshe á 'e wu mœ lima kœnga tœnœ yé mœ sœpe kœnga tœnœ adœke azu yi adja ndœ ɔtshɔ O'o ɔata á 'e wusœ nœ ngɔngɔ asœke.

2

'E za mara gbetshelœ nœ Kristu

¹ Bata á kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ Kristu za gbɔgbɔ fœ 'e, yé á kœyindœsho nœ ye to uvuru ga lœ 'e, ɔata 'e ngbɔtœ 'e bale dœ ɔtshɔ Ishiri, 'e yindœtœ 'e díœ œ mbœrœ ayo ugurutœ 'e. ² Atamœ, 'e mbœrœ adœke lœsu mœ su dœ yanga mbœrœ kœngbɔtœ o'o ama 'e bale, dœ kœyindœtœ 'e, dœ kœsœ dœ lœsu 'e bale œdœ ndje dœ gbetshelœ bale. ³ 'E mbœmbœrœ œrœ bale dœ gbetshelœ nœ kœropa anga 'e nene, 'e dodonga tœ 'e nene

kashe lœ kœzatœ 'e ga ati, 'e wu anga anga 'e ɔata endje ropá 'e ye. ⁴ Uzu gbegbe kolœ dœ undu ye dœ tœ ye nene, kashe œ li adœke tshe gbe ndje dœ anga azu anganœ. ⁵ 'E sœ dœ gbetshelœ ɔata á Yisu Kristu sœ lima dœ tœnœ:

⁶ Mara kœsœ nœ ye kœdœ lima œnœ Ndjaba.

(Eshe kœdœ lima adja Ndjaba, kashe tshe gbegbe lima kœpara awa kœgbɔndœ kœdœ kolœ Ndjaba nœ ye nene.

⁷ Kashe tshe katœ œneke kɔ á tshe sœ lima dœ tœnœ ti,

yé œ za lima mara kœsœ nœ kanga.

Tshe wuta lima ɔata azu para kœkɔ, yé œ za mara kœsœ á azu sœ dœ tœnœ.

⁸ Tshe za lima tœ ye ga ati

yé œ za o'o ama Ndjaba ga tœ akwa lœ œrœ kɔ á tshe mbœrœ œrrr ga tœ kuzu, adja kuzu ɔa pa kurushi.

⁹ Mbœrœ tœnœ ataa, Ndjaba ti she galafo kœropa nœ

yé œ za 'iri á ropá 'iri kɔ fœ she.

¹⁰ Tshe yindœ nœ adœke tœ kœlisœ 'iri Yisu, endjeneke kɔ á endje sœ ɔa lafo, ɔa pa ɔshɔ, ɔa ndœ akuzu,

endje gote ga utshu ye.

¹¹ Yé endje kɔ, endje mindœ nœ adœke

Yisu Kristu kœdœ Gbozu,

ɔa lœ mokɔ nœ Aba dœ Ndjaba.

Akwa manda kœshe

¹² Ataa, e'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, 'e sœ lima kœlisœ o'o mœ dœ ɔb kɔ á mœ sœ lima ugurutœ 'e. Bata á mœ sœsœ ugurutœ 'e nene, 'e kpa lisœ nœ ropá nœ. 'E mbœrœ akwa manda kœshe nœ 'e dœ awa kɔ. ¹³ Gbambanœ nene, Ndjaba dá sœ kœmbœrœ akwa ugurutœ 'e, adœke 'e yindœ nœ, yé œ mbœrœ œneke á tshe yindœ nœ.

¹⁴ (E li adœke 'e kparawa kœle lœ ama 'e œdœ kœgbugburu tshelœ o'o, ¹⁵ adœke azu kœgbɔgbɔ ádá kœpa ekpe o'o nœ 'e nene, á kœwuwu ekperœ lœ 'e nene. Atamœ, 'e dœ agbolo nœ Ndjaba á ekperœ gugu lœ 'e nene ugurutœ azu tshapashɔ á endje sœ kolœ kœmbœrœ ekperœ. (E li adœke 'e tshi ugurutœ endje ɔata angerepe á tshi ɔa lafo, ¹⁶ lœkɔ á 'e sœ kœma o'o nœ soro. (Edœ 'e kœsœ kœmbœrœ atamœ, mœ sœ dœ yanga lœkɔ á Kristu œ kwatœ ye, yé œ ma ndje adœke akwa á mœ mbœrœ lima œdœ ili á mœ vwí, œ sœsœ gbambanœ nene.

¹⁷ (E kœsœ ndje adœke endje wo mœ, yé indji mœ tu, á gbɔtœ ye dœ tokórɔ nœ 'e á dœ kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ Ndjaba, mœ sœ dœ yanga mbœrœ tœnœ yé e'e para 'e te ndje ga ndœ yanga nœ mœ awa bale dœ mœ. ¹⁸ E'e ndje ataa, 'e sœ dœ yanga yé mœ te ndje ga ndœ yanga nœ 'e awa bale dœ 'e.

¹⁹ Ede Gbozu Yisu koeyindoe noe, moe wusoe noe adoeke moe vwa Timote ba ndoe 'e loe ondonoe asoeke, adoeke tshe gu doe o'o tshandoe 'e foe moe yeka a moe koegbo gbagbo mberoe toene. ²⁰ Moe soepe koloe doe Timote a gbetsheloe noe ye soe bata cene moe ye tshe soe koegbe koloe o'o noe 'e. ²¹ Gbambance nene, anga udu azu para koko soe koegbe koloe o'o noe koemberoe eroe noe endje doe toe endje, kashe endje gbege doe upu noe Yisu Kristu nene. ²² 'E wusoe noe doe toe 'e mara a tshe ma otsho akwa noe ye. Tshe zatoe ye djigi mberoe koemindoe Otsho O'o awa bale doe moe bata a gbolo yakoshe oe ti kane abance. ²³ Moe soe koegbe koewwa she foe 'e cedoe moe koewu upu noe moe ngbi yekane. ²⁴ Moe soe doe koeyinderoe ga ndoe Gbozu adoeke moe yi ndje kumu moe ndoe koewu 'e loe ondonoe asoeke.

²⁵ Moe wu adoeke oe soe doe otshonoe koegi aya moe doe Epafrodite, yanga moe loe ama akwa cedoe loe koshe a 'e vwa lima she adoeke tshe mberoe akwa foe moe loko a moe soe lima loe oyo. ²⁶ Tshe soe doe ogo kpa koewu 'e para koko, ye losu ye su doe oyo koeropa noe mberoe a 'e dji lima adoeke tshe soe moe kofoa. ²⁷ Adja Kobance za she lima ndoo doe kuzu, kashe Ndjaba wu oyo ye. E doedoe koloe oyo ye bale nene, kashe Ndjaba wu ndje oyo moe mberoe adoeke adja anga oyo kpa wuwuta ga pa oyo nene. ²⁸ Mberoe toene da moe yindoe koegi she katsha foe 'e adoeke loko a 'e kpa koewu she, yeka a 'e koese doe yanga a ata oyo noe moe koeka. ²⁹ Atamoe, 'e za osho koese foe she doe yanga ko bata aya uzu loe ngbatoe noe Gbozu. E li adoeke 'e lisee mara azu bata she. ³⁰ Gbambance nene, tshe yi lima koetshu mberoe akwa noe Kristu. Tshe za undu ye foe kuzu mberoe koeti kane moe galafo doe ceneke a 'e lili ma koemberoe toene foe moe doe toe 'e nene.

3

Mara koewuta uzu ndjii ba utshu Ndjaba

¹ Ye ngongo asoe aaya moe, 'e soe doe yanga mberoe koengbatoe 'e bale doe Gbozu.

Moe wusoe noe adoeke moe su lima o'onoe asoeke foe 'e utshonoe ye. Kashe moe moe nene ndoe kpa koesu toene mberoe a koeli oerrr ga toe losu 'e. ² Ala 'e gbo doe azu a endje soe koemberoe ekperoe. Endje soe bata ekpe ayavoro. Endje koedoe azu a endje soe ko'e toe endje toe azu noe Ndjaba mberoe a endje za losu endje ga pa gaza bata egeroe eroe. ³ Adja azu noe Ndjaba koedoe azoe; gbambance nene, azoe koedoe azu a a soe koedonga Ndjaba doe awance, doe gbagbo noe fshiri ye a soe koeza losu azoe ga pa Yisu Kristu, kashe a koko losu azoe ga toe undu azoe nene.

⁴ Andaa, moe li ma ndje koeza losu moe ga toe undu moe doe toe moe. E koese adoeke anga azu gbe adoeke ene li koeza losu ene

ga toe undu ene doe toe ene, moe li ndje koemberoe toene koeropa noe. ⁵ Gbambance nene, endje wa moe toe gaza olo mindu doe votu manda koezu moe mara a awa akwa pa toene. Ogo moe koedoe Israyele ye mara moe koedoe Bendjame. Emoe koedoe uzu Ebre ye aata moe koedoe ndje Aebre. Loe o'o a wu awa akwa, moe za lima toe moe djigi ndoe noe, cemoe koedoe lima Farisayi. ⁶ Toe upunoe koemberoe akwa doe egeroe ogo, moe mberoe lima eroe kanga foe Ikria. Moe za lima losu moe adoeke awa akwa oe fa moe ndjii toe ala Ndjaba, mberoe toene ataa moe soe lima koelisee awa akwa waa.

⁷ Kashe eroe ko a moe soe lima koewu bata oe soe doe adance waa, ngongo asoeke moe wu bata eroe a toe tshakane moe, mberoe koza losu moe ga pa Kristu. ⁸ Koeropa noe, oe doedoe koloe eroe bale nene. Moe soe koewu eroe para koko loe ala moe bata oe kpa doe tafo eroe nene, mberoe tafo eroe a ropa eroe para koko koedoe koewusoe Gbozu noe moe doe Yisu Kristu. Mberoe she, moe kpa yiyindoe noe adoeke eroe ko a soe lima toe otshonoe toe ala moe, kpa doedoe otshoro toe ala moe nene. Moe soe koedoe eroe para koko bata eroe koeko va ga pa ndiko, mberoe a moe gbo Kristu, ⁹ ye a ngbatoe moe doe she bale. Moe wuwuta otsho uzu mberoe eroe a moe mberoe loe awa noe koelisee awa akwa nene, kashe loe awa noe koeyinderoe ga ndoe Kristu. Atamoe, mara koewuta uzu ndjii to ba ndoe Ndjaba loe awa noe koeyinderoe ga ndoe Kristu. ¹⁰ Ogo noe moe adoeke moe wusoe Kristu, doe gbagbo a she she loe akuzu asemoe ye oe ngbatoe moe doe she loe eroe kanga noe ye ko adoeke moe wuta bata she loe kuzu noe ye. ¹¹ Mberoe toene ataa, moe za losu moe ga toe Ndjaba adoeke, moe she ndje bala loe akuzu ye.

A kpa ero ga toe osho a a yindoe koewuta ga toe noe

¹² Moe soese koepa adoeke moe gbo eroe tshangba koekpa eroe noe moe ye nene, too ndje adoeke mara koemberoe toe noe moe wuta toe otshonoe nene. Kashe moe soepe koepa avwaratoe moe adoeke moe gbo eroe tshangba noe. Wu adance a Yisu Kristu gbe lima doe toene yeka a ke moe. ¹³ Aaya moe, moe gbege adoeke moe gbo eroe tshangba noe ye nene. Kashe moe soe koemberoe eroe bale: moe kpa za ala moe ga toe eroe a moe ro ga manda moe nene, kashe moe soe koepa avwara koewuta ga toe eroe a soe ba utshu moe. ¹⁴ Ataa, moe soe koekpa ero koewuta ga toe osho a moe yindoe koewuta ga toene adoeke moe gbo eroe a Ndjaba e azoe koegbo ba lafo loe awa noe Yisu Kristu.

¹⁵ Azoe para koko a a doe agbozu loe koeyinderoe, oe li adoeke a soe doe mara gbetshelenee asemoe. Ye oe koese adoeke 'e soe

dœ anga angbi gbetshelœ tœ œeneke, Ndjaba œ yisœ nœ ngbi fœ 'e. ¹⁶ Ataa atamœ gbaa, œ li adœke a sœpe kœna ga utshunœ tœ awa á a tetœ nœ œerrr kpesheke asœke.

¹⁷ Aaya mœ, e'e para kœkœ 'e za mara kœmbœrœtœ nœ mœ. 'E ko ala 'e ga tœ endjeneke á mara kœmbœrœtœ nœ endje li dœ œeneke á 'a yisœ nœ fœ 'e. ¹⁸ Mœ pa lima o'onœ asœke fœ 'e yeka á kpa pa dœ ngola adœke: mara kœmbœrœtœ azu ndjoro sœ kœma adœke endje kœdœ ayingba kurushi nœ Kristu. ¹⁹ Endje za awa kuzu mbœrœ ndjaba nœ endje kœdœ uvu endje. Endje sœ kœdonga tœ endje tœ œœœ á za tshula fœ endje yé gbetshelœ nœ endje sœ kolœ ga pa œœœ tshapashœ asœke. ²⁰ Kashe azœ, tshalakpi nœ azœ sœ 6a lafo, 6a tœ osho á sœ kœkate Ayi kœshe azœ, á tshe kœdœ Gbozu Yisu Kristu. ²¹ Tshe fa undu azœ, œnœ tshapashœnœ asœke adœke œ li dœ undu ye œnœ moka. Tshe mbœrœ œeneke kœ dœ gbœgbœ á za awa fœ she adœke tshe dœ Gbozu pa œœœ kœ.

4

¹ Mbœrœ tœnœ ataa, aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, mœ sœ dœ egerœ ogo kpa kœwu 'e. 'E sœ kœmbœrœ adœke yanga nœ mœ sœ tœ egerœnœ yé mœ donga tœ mœ mbœrœ 'e. 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, 'e wu mara á li dœ 'e kœshi gbi lœ soro 'e bale dœ Gbozu.

Ɔœœ á li kœmbœrœ tœnœ

² Mœ za o'o fœ Evodi œdœ Setishe adœke endje sœ dœ gbetshelœ bale mbœrœ endje kœdœ azu nœ Gbozu. ³ Ɔœœ ndje á 6œ dœ adja yanga mœ lœ ama akwa, mœ yindœ nœ adœke 6œ u ayashe bisha asœke adœke endje katœ kœle lœ ama endje. Gbambanœ nene, endje zatœ endje ga tœ akwa dœ mœ ndœ kœmindœ Ɔtshœ o'o, awa bale dœ Klema œdœ pe ndje anga udu anga mœ lœ ama akwa para kœkœ á i'iri endje sœ ala buku nœ soro.

⁴ 'E sœ dœ yanga œb dœ œb mbœrœ 'e'e kœdœ azu nœ Gbozu. Mœ kpa pa adœke; 'e sœ dœ yanga. ⁵ 'E sœ dœ œtshœ lœsu ga ndœ azu para kœkœ. Lœkœ kœkwa Gbozu ndo ye. ⁶ 'E zaza lœsu 'e ga lafo mbœrœ œœœ bale nene. Kashe lœ œœœ kœ, œ li adœke 'e za avwala nœ 'e fœ Ndjaba tœ œœœ á oyonœ za 'e. Yé lœkœ á 'e kœsœ kœza avwalanœ, 'e za dœ kœgi mershe. ⁷ Yé kœsœ gee nœ Ndjaba á ropa kœwusœœœ kœ, œ gbœndœ lœsu 'e dœ pe gbetshelœ nœ 'e lœ Yisu Kristu.

⁸ Aaya mœ, ndœngœbœ o'o á mœ yindœ kœpa fœ 'e dœke: œ li adœke 'e gbe kolœ dœ œœœ á sœ dœ œtshœnœ, œœœ á li kœdonga tœnœ, œœœ á sœ ndjii, œœœ á ekperœ gugu

lœ nœ nene, œœœ á azu yindœ nœ, œœœ á endje lisœ nœ, œœœ á endje pa œtshœ o'o mbœrœ tœnœ, 'e ko œœœnœ kœ asœke ga lœ kumu 'e. ⁹ Ɔœœ á mœ yisœ nœ fœ 'e á 'e wusœ nœ, œœœ á 'e dji yé á wu mœ kœmbœrœ tœnœ, 'e ga tœ akwa. 'E za œeneke á mœ yisœ nœ fœ 'e ga tœ akwa. Yé Ndjaba á tshe za kœsœ gee fœ azu, tshe sœ awa bale dœ 'e.

Mershe nœ Polo fœ azu Filipino

¹⁰ Mœ sœ lima dœ egerœ yanga lœ kœsœ bale dœ Gbozu tœ kœwu adœke 'e kpa gbœ lima awa ndœ kœgbe dœ mœ. Adja 'e sœ lima kœgbe dœ mœ zœ yeka á 'e gbœgbœ lima awa ndœ kœyisœ nœ ngbi nene. ¹¹ Mœ sœsœ kœpa atake mbœrœ á mœ sœ dœ ogo kœgbœ œœœ bale nene. Gbambanœ nene, mœ wusœ kœza lœsu mœ kolœ ga tœ œeneke á mœ sœ dœ tœnœ. ¹² Tœ osho kœ á mœ sœ tœnœ, lœ œœœ kœ á wuta ga tœ mœ, mœ wusœ kœru lœsu mœ œœœ nœ kœsœ dœ kœziœœ œdœ mœ sœ dœ ogo, too œdœ mœ kœsœ dœ œœœ ndjoro œdœ mœ kœgugu dœ œœœ kœli dœ gbetshelœ nœ mœ nene. ¹³ Kristu sœ kœœtœ gbœgbœ fœ mœ lœ œœœ para kœkœ á wuta ga tœ mœ.

¹⁴ Kashe 'e mbœrœ lima tœ œtshœnœ kœgbe dœ mœ lœkœ á mœ sœ lima lœ oyo. ¹⁵ 'E'e dœ azu Filipino, 'e wusœ nœ dœ tœ 'e adœke pe dœ lœkœ á mœ ka lima tœ Mased-wane ti mbœrœ kœna kœœœœœ kœyisœ Ɔtshœ O'onœ, anga azu angbi Ikrizia titi kane mœ nene, kolœ e'e dá ti kane mœ lœ awa nœ kœœtœ makabo nœ ngendja fœ mœ. ¹⁶ Lœkœ á mœ sœ lima lœ Tesalonike, 'e ti lima kane mœ lœ awa nœ kœvwœ œœœ á mœ sœ lima dœ ogo nœ. ¹⁷ Mœ sœsœ kœpara awa adœke 'e to œœœ fœ mœ nene. Kashe mœ sœ kœpara adœke anga angbi œœœ ndjoro kpa te ga pa œeneke á 'e sœ dœ tœnœ. ¹⁸ Mœ gbœ œœœnœ kœ á 'e vwœ fœ mœ sœ asœœœ yé œ dopa nœ ye. Ɔœœ á 'e vwœ dœ Epafrodite fœ mœ asœœœ, œ li adja ngœngœ asœke dœ ogo nœ mœ yé œ sœ 6ata yombœ á tshafunœ ga, á sœ ndje 6ata tokóró á ga tœ Ndjaba, á tshe sœ dœ yanga mbœrœ tœnœ. ¹⁹ Yé Ndjaba nœ mœ œ tœ œeneke kœ á 'e gugu dœ tœnœ nene fœ 'e, lœ awa nœ kœngbœœœ 'e dœ Yisu Kristu liaka adja kœngba œœœ nœ ye. ²⁰ Kaka Aba azœ dœ Ndjaba sœ dœ mœkœ waa dœ waa. Ame.

Ndœngœbœ abala

²¹ 'E za abala fœ ayœœ azu nœ Yisu Kristu bale dœ bale kœ. Aaya azœ á mœ sœ dœ endje 6a ke, bala ndje 'e. ²² Azu nœ Ndjaba para kœkœ za abala fœ 'e, yé kœropa nœ endjeneke á endje sœ lœ gbagba nœ egerœ gbozu Sezare.*

* 4.22 4.22 Dœ lœkœnœ asœœœ azu nœ Lita para kœkœ, endje e lima endje adœke endje kœdœ azu tshelœ anda nœ egerœ gbœzugo Roma

²³ Kaka adœke Gbozu Yisu Kristu gbøndœ
ishiri 'e lœ awa nœ øtshø lœsu nœ ye.

Mbeti á Polo sù fœ azu Kolose Tshatshu o'o

Kolose kœdœ lima anga ongbø bale lœ ogo Azi Minere á i'irinoe kœdœe kpesheke Turki. Polo wuwuta lima ga lœ ongbonœ asœmœ nene, kashe yanganœ lœma akwa á i'iri ye kœdœ Epafraze á tshe kœdœe adja gbolo ogo Kolosenœ. (Eshe kœdœe ali uzu á tshe yisœ Otsho O'o nœ Yisu Kristu 6a lœ ogo Kolose.

Lœko á Polo sœ lœ kanga 6a lœ Roma, Epafraze na kœwuw she œ pa lima fœ she adœke aayi kœyisœrœe dœ wala na, œ sœ kœyindœe kœndi tshelœ kœyindœrœe nœ azu Kolose. Ba ndœe azunœ asœmœ, uzu kœsœe dœe kœyindœrœe ga ndœe Ndjaba yé á yindœe kœgbø soro neke á ka nene, œ li adœke tshe donga aandjelu, tshe mbœrœtœe ye lindœe œrœe ogo ye: œrœe 6ata kœwa gaza, kœzirœe, kœendjœrœe... Kœdji tœnœe ataa, Polo su mbetinoe asœke fœ azu Kolose mbœrœe kpa kœyisœ nœ fœ endje adœke, Yisu ropa ishiri kœ yé kolœe mbœrœe kœyindœrœe ga ndœe ye dá uzu œe gbø soro neke á ka nene. Tshe vwa mbetinoe fœ endje lœ awa nœ Tishike œdœe Onezime.

Mbetinoe kurutshelœtœe ye atake:

- Tshatshu o'o (1.1-8)
- Mara kœsœe nœ Yisu Kristu dœe akwa nœ ye (1.9-2.19)
- Mara tafo soro 6a ndœe Kristu (2.20-4.6)
- Ndongœlœ o'o (4.7-18)

Abala

¹ Œmœ Polo á Ndjaba ke mœe adœke mœe tœ ayi avwa nœ Yisu Kristu, œmœe œdœe aya azœe dœe Timote, ² a sœe kœesu mbetinoe asœe fœe 'e dœe ayerœe azu nœ Ndjaba 6a lakpi Kolose, á 'e sœe kœmbœrœtœe 'e lindœe kœyindœrœe ga ndœe Kristu. Kaka Aba azœe dœe Ndjaba ma otsho lœsu nœe ye ga ndœe 'e yé œe za kœsœe gee nœe ye fœe 'e.

Avwala nœ Polo mbœrœe Akolose

³ Œlœ dœe œlœ 'a sœe kœza mershe fœe Ndjaba, Aba Gbozu nœe azœe dœe Yisu Kristu, lœe avwala nœe 'a fœe she tœe upu nœe 'e. ⁴ Gbambanœ nene, 'a djindœe kœyindœrœe nœe 'e ga ndœe Yisu Kristu œdœe pe mara kœyindœesho á 'e sœe dœe tœnœe ga ndœe ayerœe azu nœe Ndjaba para kœko. ⁵ 'E sœe kœmbœrœe atamœe mbœrœe á 'e sœe kœza lœsu 'e ga pa otshœrœe á Ndjaba gbœndœe nœe kate 'e 6a lafo. Gbambanœ nene, gbœgbø nœe kœza lœsu 'e to lœe awa nœe adjapu á 'e dji lima utshunœe á dœe Otsho O'o. ⁶ Otsho O'onœe kurutshelœtœe ye pa œsho djigi yé œe sœe kœmbœrœe akwa na tœnœe veveve kœ 6ata á ma lima tœe ye ugurute 'e, pe dœe lœko á 'e gbø lima yé á

wu ndje sœe otsho lœsu nœe Ndjaba á tshe ma adja fœe azu. ⁷ Aya 'a dœe Epafraze á a yindœe ye waa, á tshe sœe kœmbœrœe akwa awa bale dœe 'a dá yi lima sœe nœe fœe 'e. Tshe sœe ga lœe kudu 'a 6a ndœe 'e 6ata adja ayi akwa nœe Kristu, ⁸ yé tshe pa lima ndœe mara kœyindœesho á Otsho Ishiri za ga lœe 'e fœe 'a kœ.

⁹ Mbœrœe tœnœe atamœe, á kœeto kœœtœe olo á 'a djindœe nœe, 'a kakatœe kœza avwala nœe 'a fœe Ndjaba tœe upu nœe 'e nene. 'A sœe kœyuu she adœke tshe yisœe gbetsheleœ nœe ye djigi fœe 'e, mangba kœwusœtœe kœ œdœe kœwusœrœe á Otsho Ishiri to. ¹⁰ Ataa, 'e mbœrœtœe 'e 6ata azu nœe Gbozu nœe azœe yé kœmbœrœe œrœe nœe 'e œe za yanga waa dœe waa fœe she. Lœe œrœe kœ, 'e li kœmbœrœe otshœrœe yé 'e wusœe Ndjaba kœœropa nœe. ¹¹ Ndjaba to gbœgbø nœe ye á sœe dœe mœko waa fœe 'e adœke 'e sœe dœe ugu lœsu, yé œe wusœe kœshi gbi lœe œneke kœ á wuta ga tœe 'e. ¹² 'E gi mershe dœe yanga fœe Aba azœe dœe Ndjaba á tshe guma 'e adœke 'e gbø ndje otshœrœe á tshe gbœndœe nœe kate ayerœe azu 6a lœe ogo ishiri nœe ye. ¹³ Tshe kœ azœe lœe kanga nœe ubu osho, yé œe gi azœe ga lœe ogo tshagbozu nœe Gbolo nœe ye á tshe yindœe ye kœœropa nœe. ¹⁴ Dœe awa nœe Gbolonœe, a kpa dœœdœe akanga nene yé tshe djerœndœe ekperœe nœe azœe ye.

Ndjaba za Yisu Kristu tœe Gbozu tshapa œrœe kœ

¹⁵ Kristu za tshatshu Ndjaba á uzu bale wuwu she nene, œeshe kœdœe Eya Gbolo nœe Ndjaba á tshe ropa azu œdœe pe œrœe para kœko á tshe mbœrœe. ¹⁶ Gbambanœ nene, Ndjaba mbœrœe œrœe kœ lœe awa nœe ye, œrœe á sœe 6alafœe dœe 6a ati, œneke á a sœe kœwutœe nœe dœe pe œneke á a sœesœe kœwutœe nœe nene, dœe gbœgbø kœ œdœe ndje ishiri kœ á sœe 6ata agbozu lœe yugu dœe pe tshaati. Ndjaba mbœrœe lima œrœe kœ lœe awa nœe Kristu adœke œrœe kœ sœe mbœrœe she. ¹⁷ Ataa tshe sœe utshu œrœe kœ yé œrœe kœ á li kœsœe tœnœe, ka mbœrœe she. ¹⁸ Tshe kœdœe ndje Gbozu nœe Ikriزيا, œeshe kœdœe kumu Ikriزيا, Ikriزيا kœdœe undu ye, tshe kœdœe ali uzu, tshe kœdœe ali uzu á tshe she lœe kuzu ugurutœe akuzu; Mbœrœe tœnœe dá tshe wuta Gbozu pa œrœe kœ á Ndjaba mbœrœe. ¹⁹ Gbambanœ nene, Ndjaba dœe tœe ye dá yi lima ndœe nœe adœke Kristu za angwa œne djigi. ²⁰ Lœe awa nœe Kristu, Ndjaba gbe ndje lima kœegi ayo ga ugurutœe ye dœe œrœe para kœko á tshe mbœrœe. Adjapu adœke lœe awa nœe kuzu Gbolo nœe ye lœko á indji ye tu pa kurushi, tshe guma tshaguru tœe ye dœe œrœe kœ á sœe 6alafœe dœe 6a ati.

²¹ Yé e'e ndje, 'e sœe lima lœe ingirinœe tœe Ndjaba, 'e dœe lima azu kœyiangba ye mangba ekperœe á 'e sœe lima kœgebœe dœe tœnœe á sœe ndje kœmbœrœe tœnœe. ²² Kashe

ngongo asoƙe, lœ awa nœ kuzu á wo ɔko Gbolo nœ ye, Ndjaba guma tshaguru tœ ye dœ 'e adœke 'e te ayerœ azu neke á endje li tœ ala ye. ²³ E li adœke 'e tepa kœyindœrœ nœ 'e ngbiri, uzu bale fafara 'e nene. 'E za kolœ losu 'e ga tœ otshœrœnce á Ndjaba gumasœ nœ kate 'e ɓata á 'e dji lima lœ Otsho O'o. Otsho O'onœ asœmœ, endje yisœ nœ fœ azu ko pa ɔsho, yé œtœrœnce dá œmœ dœ Polo wuta ayi akwa mbœrœ kœyindœrœ nœ.

Akwa nœ Polo lœ Ikrizia

²⁴ Ngongo asoƙe, mœ sœ dœ yanga mbœrœ oyo á mœ sœ kœwu tœnœ tœ upu nœ 'e. Gbambanœ nene, oyo á mœ sœ kœwu lœ ɔko mœ asœke te ga lœ kumu œneke á Kristu wu lima. Mœ yindœ kœza oyonœ mbœrœ otshœrœ nœ Ikrizia á dœ undu ye. ²⁵ Mœ te ayi akwa lœ Ikrizia mbœrœ á Ndjaba za mœ adœke mœ mbœrœ akwa uƙurutœ 'e. Tshe vwa mœ adœke mœ gbara o'o ama ye djigi. ²⁶ E yindœ kœpa adœke: O'o á Ndjaba sœ kœza yiwa tœnœ ɓalima katshatsha tœ azu. Ngongo asœke, tshe sœ kœyisœ nœ fœ azu á tshe ke endje. ²⁷ Ndjaba yi lima ndœ kœyisœ nœ fœ azu adœke, œrœ á œne za yiwa tœnœ asœmœ kœdœ egerœ œrœ á ropœ œrœ ko, yé á dœ moko á sœ ɓa uƙurutœ angbi azu. O'onœ á zatœ ye yiwatœnœ asœmœ kœdœ: Kristu sœ uƙurutœ 'e yé dœ awa nœ ye, 'e ngbotœ 'e dœ she bale lœ moko nœ Ndjaba. ²⁸ Ataa, Kristunœ asœke dá 'a sœ kœpandœ o'o nœ ye. 'A sœ kœmi upu fœ uzu dœ uzu, œ sœ kœyisœ œrœ lœ kœwusœtœ ko adœke á guma endje dœ endje ngbotœ endje bale dœ Kristu yeka á endje kœgerœ lœ kœyindœrœ. ²⁹ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kœmbœrœ akwanœ yé œsœ kœnga koshe dœ gbœgbo nœ Kristu, œtœnœ dá sœ kœmbœrœ akwa lœ mœ dœ gbœgbo.

2

¹ Mœ yindœ nœ adœke 'e wusœ mara ɔgbo koshe á mœ sœ kœnga tœ upu nœ 'e, tœ upu nœ azu Lawudukiya œdœ pe tœ upu nœ endjeneke ko á endje wuwu damba mœ nene. ² Mœ sœ kœmbœrœ ataa mbœrœ á 'e kœshi gbi, mbœrœ á 'e kœsœ kœyindœtœ 'e dœ losu 'e bale. Mœ yi ndje ndœ nœ adœke Ndjaba to kane ye ga pa 'e yeka á 'e kœsœ dœ kœwusœrœ neke á li dœ kœwusœ adja o'o nœ Ndjaba á zatœ ye yiwatœnœ: O'onœ á zatœ ye yiwa tœnœ asœmœ kœdœ Kristu dœ tœ ye, ³ á kœwusœtœ ko sœ ɓa ndœ ye. Eshœ dá sœ kœkœro awa nœ kœwusœ œrœ fœ azœ ⁴ Mœ pa o'onœ asœ fœ 'e mbœrœ adœke anga uzu bale kpa kœfafara 'e dœ undú o'o nene. ⁵ Ataa mœ gugu uƙurutœ 'e nene gbaa, losu mœ sœ ɓa ndœ 'e. Mœ sœ dœ yanga kœwu mara á 'e ka ngbiri yé á sœ

kœshi gbi, mbœrœ á 'e kœsœ kœyindœtœ 'e dœ losu 'e bale. Mœ yi ndje ndœ nœ adœke Ndjaba to kane ye ga pa 'e yeka á 'e kœsœ dœ kœwusœrœ neke á li dœ kœwusœ adja o'o nœ Ndjaba á zatœ ye yiwatœnœ: O'onœ á zatœ ye yiwa tœnœ asœmœ kœdœ Kristu dœ tœ ye, ³ á kœwusœtœ ko sœ ɓa ndœ ye. Eshœ dá sœ kœkœro awa nœ kœwusœ œrœ fœ azœ ⁴ Mœ pa o'onœ asœ fœ 'e mbœrœ adœke anga uzu bale kpa kœfafara 'e dœ undú o'o nene. ⁵ Ataa mœ gugu uƙurutœ 'e nene gbaa, losu mœ sœ ɓa ndœ 'e. Mœ sœ dœ yanga kœwu mara á 'e ka ngbiri yé á sœ

Kristu za otsho soro fœ azœ

⁶ Ataa, ɓata á 'e yindœ nœ adœke Yisu Kristu dœ Gbozu nœ 'e asœmœ, 'e ngbotœ 'e bale dœ she ɔko dœ ɔko. ⁷ 'E li ga lœ ye ɓata á eshe ɔyo œ li ga lœ ɔsho yé 'e za soro djigi ga tshakane ye. 'E shi ngbiri lœ kœyindœrœ nœ 'e ɓata mara á endje yi lima sœ nœ fœ 'e, yé œ sœ kœgi otshœrœ fœ Ndjaba ɔko dœ ɔko.

⁸ 'E sœ dœ gbœdjela adœke uzu bale fafara 'e dœ kœwusœtœ nœ wala á sœ gbambanœ nene. Mara o'onœ asœmœ œ ka kolœ ga pa gbetshe lœ nœ azu œdœ ga pa gbœgbo nœ ishiri tshapasho; kashe œ kaka ga pa Kristu nene. ⁹ Gbambanœ nene, undu Ndjaba djigi sœ lœ Kristu; ¹⁰ yé 'e gbœ soro djigi œ awa nœ kœngbotœ 'e dœ she. Eshœ kœdœ Gbozu nœ Ishiri ko á sœ dœ gbœgbo.

¹¹ Lœ kœngbotœ 'e bale dœ Kristu, tshe wa 'e tœ gaza. Gazanœ asœmœ dœdœ œneke á azu sœ kœwa tœnœ nene, kashe œtœnœ kœdœ gaza á to ɓa ndœ Kristu yé á gi 'e lœ ekpe otsho 'e lima utshunœ. ¹² Lœko á 'e gbœ lima batissimu, œ sœ ɓata endje shi 'e awa bale dœ Kristu yé 'e she ndje awa bale dœ she mbœrœ á 'e sœ dœ kœyindœrœ ga tœ gbœgbo nœ Ndjaba á she lima she lœ akuzu. ¹³ Utshunœ, 'e tshu lima lœ ishiri mbœrœ á 'e sœ lima kœmbœrœ ekperœ œdœ pe mbœrœ á 'e dœdœ lima azu nœ Ndjaba nene*. Ngongo asœke Ndjaba she 'e lœ kuzu awa bale dœ Yisu Kristu, yé œ djerœndœ ekperœ nœ azœ ko ye. ¹⁴ Utshunœ, a yo lima dœ ngbanga mbœrœ á a tsha lima upu kœmbœrœtœ azœ lindœ awa akwa nœ Ndjaba, kashe Ndjaba wo mbeti á wa lima ngbanganœ ga tœ azœ, œ za œ ekperœ lœ kumu azœ œ za ga pa kumu Kristu lœko á tshe tshu pa kurushi. ¹⁵ Ishiri ko á sœ lima dœ gbœgbo, Ndjaba gbœtœ gbœgbonœ yé œ ko ishirinœ ko ga tœ ala azu, lœko á tshe i endje dœ djingiri á sœ kœna dœ endje mbœrœ kœma adœke, œne ropœ endje lœ awa nœ kuzu Kristu pa kurushi.

¹⁶ Ngongo asœ, uzu bale wawa ngbanga ga pa 'e tœ upu nœ kœziœ too kœndjœrœ nene. E dœ tœ upu nœ olo angbo too olo kœwuta tafo yapu too ndje tœ upu nœ olo kœyatœ osho, uzu bale wawa ngbanga pa 'e nene. ¹⁷ Alœmœ para kœko sœ kœma kolœ ishiri œrœ á wuta má lima, kashe adjapunœ kœdœ Kristu. ¹⁸ Uzu bale mbœmbœrœ adœke 'e yo nene! Anga azu sœ kœdu okoro endje lœ kœzatœ endje ga ati yé á sœ kœpa adœke azu donga aandjelu. Endje sœ kœzatœ endje kolœ ga tœ o'o neke á na ga lœ ɔkœrœ endje lœ ulu. Mara azunœ asœmœ sœ dœ egerœ kumu waa

* 2.13 2.13 Azu nœ Ndjaba nene: E yindœ kœpa adœke azu á endje wawa gaza nene

læ kæwusœrœ nœ œkœ nœ endje. ¹⁹ Azunœ asœmœ nɔngbœtœ endje dœ Kristu á tshe dœ kumu Ikrazia nene. Kashe Kristu dá to kæzirœ fœ azu Ikrazia, á sœ kæmbœrœ adœke endje nɔgbœtœ endje ga tœ nœ bale yeká á kægerœ bœta á Ndjaba yindœ nœ.

Kætsu œdœ kæshe awa bale dœ Kristu

²⁰ Bœta á 'e tshu awa bale dœ Kristu á wuta tshakudu gɔngɔ nœ ishiri tshapashɔ, mbœrœ gadé á 'e sœ kæmbœrœtœ 'e bœta 'e sœpe azu nœ tshapashɔ á sœ kæyindœ mara o'o atœmœ a? 'E yindœ nœ adœke endje pa fœ 'e adœke: ²¹ «Zaza œrœ asœ nene, zizi œrœ asœ nene, yé tuturutœ œneke nene.» ²² Alœmœ kœ, kolœ mbœrœ œrœ á œndœ nœ œ dœ nene. Azu dá guma awa akwanœ asœmœ kœ yekane á yisœ nœ. ²³ Œ dœ adjapœ adœke awa akwanœ asœmœ matœ ye bœta œnœ kæwusœtœ, mbœrœ œ sœ kæza awa fœ azu adœke endje donga Ndjaba dœ mara á endje yindœ nœ, endje sœ kæzatœ endje ga ati yé œ sœ kæmbœrœ œrœ kanga ga tœ œkœ endje. Kashe œ dœdœ tœnœ dá kœ uzu tœ kæsœ dœ ogo œrœ á tshe yindœ nœ nene.

3

¹ Bœta á Ndjaba she 'e læ kuzu awa bale dœ Kristu, 'e para awa kægbœ œrœ tshalafɔ bœ tœ osho á Kristu sœ tœnœ ga pa kuni Ndjaba. ² 'E gbe kolœ dœ œrœ tshalafɔ. Adja 'e kpa gbegbe dœ œrœ tshapashɔ nene. ³ Gbambœnœ nene, 'e wuta bœta azu á endje tshu yé soro 'e zatœ ye wutœnœ awa bale dœ Kristu bœ tshakane Ndjaba. ⁴ Kristu kædœ soro nœ 'e. Lœkœ á kæsœ adœke tshe kpa kwatœ ye, 'e wuta ndje awa bale dœ she læ mokœ nœ ye.

A katœ ongboro œtshɔ azœ ti

⁵ Mbœrœ tœnœ atœa, 'e wo ogo œrœ tshapashɔ á sœ tœ lœsu 'e, bœta kæmbœrœ angba budu, kæmbœrœ œrœ uburu, kæmbœrœ œrœ tshula, ekpe gbetshelœ œdœ kæsœ dœ ogo kægbœ ukpulu œrœ, gbambœnœ nene, ogo kægbœ ukpulu œrœ sœ bœta kædonga anga andjaba. ⁶ Œrœnœ para kœkœ asœke sœ kægbœta œkœ nœ Ndjaba ga tœ azu á endje vwaratœ endje tœ kædji O'o ama ye. ⁷ 'E ndje, œlœ á 'e sœ lima pe kœro manda ogo ekperœnœ asœke; 'e mbœrœ ndje lima tœ 'e bœta azunœ asœmœ.

⁸ Kashe nɔngœ asœke 'e katœ ongboro œtshɔ 'e asœmœ ti: kæsœ dœ œkœ, kæoma dœ o'o œdœ kæsœ dœ ogo kæmbœrœ ekperœ ga tœ azu, kæpa ekpe o'o ga tœ uzu œdœ pe kæpa o'o tshula. ⁹ 'E fafaratœ 'e ugurutœ 'e nene mbœrœ á 'e katœ ongboro œtshɔ 'e lima ti ye, ¹⁰ yé 'e wuta adja atœa azu. Ndjaba á tshe mbœrœ adœke 'e wuta atœa azu asœmœ, tshe sœpe kæmbœrœ tœ 'e dœ mara adœke 'e wuta bœta œnœ yé 'e wu ndje

sœ œnœ dœ œtshœnœ. ¹¹ Nɔngœ asœke, œrœ á kurutshelœ Ayuda dœ angbi azu kpa gugu nene, œdœ azu á endje wa gaza œdœ endjeneke á endje wawa gaza nene, a sœ awa bale. Œdœ kara, œdœ uzu á tshe wuwusœ œrœ nene, œdœ kanga œdœ uzu neke á tshe dœdœ kanga nene a sœ bale tœ ala Ndjaba. Kolœ Kristu bale á tshe sœ ga pa œrœ kœ, œshe dá sœ dœ azœ para kœkœ.

¹² Ndjaba ke 'e bœlima katshatsha yé tshe yindœ 'e, e'e kædœ adja azu nœ ye. Mbœrœ tœnœ atœa, 'e wu oyo anga 'e yé œ sœ dœ œtshɔ lœsu ga ndœ endje. 'E zatœ 'e ga ati, œ sœ dœ lœsu ziti œdœ ugu lœsu. ¹³ 'E sœ ndje dœ kœru lœsu ugurutœ 'e. Œ kæsœ adœke anga uzu sœ dœ o'o ga tœ yangœnœ, 'e djitœ 'e dœ œ djerœndœ ekperœ nœ anga 'e ugurutœ 'e dœ tœ 'e. 'E mbœrœ bœta Gbozu; gbambœnœ nene, œshe ndje tshe djerœ lima ndje ndœ ekperœ nœ 'e. ¹⁴ Lœnœ kœ, œrœ á ropa nœ kædœ adœke: 'e yindœtœ 'e, mbœrœ kæyindœsho dá nɔgbœa 'e ga tœ œsœnœ bale. ¹⁵ Kaka adœke kæsœ gee nœ Kristu za osho tœ lœsu 'e. Gbambœnœ nene, Ndjaba ke lima 'e adœke 'e nɔgbœa tœ 'e ga tœnœ adœke 'e wuta uzu bale yé œ sœ dœ kæsœ gee ugurutœ 'e. 'E za kolœ mershe fœ she.

¹⁶ Kaka adœke o'o ama Kristu œdœ pe œtshœrœ læ nœ djigi sœ tœ lœsu 'e: 'e yisœ œrœ ugurutœ 'e, œ gbagbaratœ 'e ugurutœ 'e dœ kæwusœtœ kœ. 'E bœ itshi kædonga Ndjaba dœ lœsu 'e djigi. 'E za mershe fœ she, œ bœ itshi á to læ Œtshɔ Ishiri. ¹⁷ Œneke kœ á 'e pa, œdœ œneke á 'e gbe kæmbœrœ tœnœ, 'e mbœrœ dœ i'iri Gbozu Yisu yé œ gi mershe fœ Ndjaba Aba dœ awa nœ ye.

Tœfo mara kæsœ nœ azu nœ Kristu

¹⁸ 'E dœ ayashe, 'e lisœ aakœ 'e bœta œ li tœ ala Gbozu.

¹⁹ 'E dœ ayakoshe, 'e yindœ aawo 'e yé 'e sœsœ dœ œgbœ lœsu ga tœ endje nene.

²⁰ 'E dœ agbolo, 'e dji o'o ama ayi kœzu 'e læ œrœ kœ gbambœnœ nene, asœmœ dá za yanga fœ Gbozu.

²¹ 'E dœ aaba agbolo, adja 'e zaza awa adœke agbolo nœ 'e so œkœ, œ mœ læ gbetshelœ nœ endje nene.

²² 'E dœ akanga, 'e dji o'o ama agbozu tshapa 'e læ œrœ kœ. 'E mbœmbœrœ asœmœ mbœrœ á endje sœ kæwu 'e tœ kæza yanga fœ endje nene, kashe 'e mbœrœ atœmœ dœ œtshɔ lœsu tœ kæpa awa Gbozu. ²³ Akwa para kœkœ á 'e mbœrœ, 'e mbœrœ dœ lœsu 'e djigi bœta 'e sœ kæmbœrœ fœ Gbozu, kashe œ sœsœ adœke 'e sœ kæmbœrœ fœ azu nene. ²⁴ 'E wusœ nœ adœke, Gbozu œ to œrœ tshamanda akwanœ á tshe guma fœ azu nœ ye fœ 'e. Gbambœnœ nene adja ayengœ 'e á 'e sœ kæmbœrœ akwanœ fœ she kædœ Kristu. ²⁵ Kashe uzu á tshe sœ kolœ

kæmberœ ekperœ, tshe gb̃ o'o manda ekperœ nœ ye asœmœ, mbœrœ Gbozu keke azu dœ kœwu tshatshu endje nene.

4

¹ E'e dœ agbozu, 'e mbœrœ œrœ á sœ ndjii, yé á sœ dœ awanœ ga tœ akanga nœ 'e. 'E wusœ nœ adœke 'e sœ ndje dœ Gbozu pa 'e 6a lafo.

Kœmi upu

² Adja 'e kakatœ kœza avwala nœ 'e fœ Ndjaba ti nene. 'E kœsœ kœza avwalanœ, ala 'e gb̃, yé 'e gi kolœ mershe fœ Ndjaba. ³ 'E za ndje avwala nœ 'e tœ 'a adœke, Ndjaba kœ̃ awa fœ 'a tœ kœgbara o'o ama ye, o'o nœ Kristu á zatœ ye wutœnœ á mœ li kánga mbœrœ tœnœ. ⁴ 'E za avwala nœ 'e fœ Ndjaba adœke, mœ gbara œeneke ndjii 6ata á li dœ mœ kæmberœ tœnœ.

⁵ Ala 'e gb̃ lœ kœsœ 'e ugurutœ azu á endje yiyindœ Yisu nene. Cœdœ 'e kœgba awa tœ kæmberœ otshœrœ fœ endje, 'e mbœrœ œeneke á li dœ 'e kæmberœ tœnœ. ⁶ Kaka adœke o'o ama 'e ga tœ endje 6ata rœgo á li dœ ama uzu, yé 'e wusœ kœgi o'o á li tœ kœgi fœ uzu dœ uzu.

Ndangba o'o

⁷ Aya mœ dœ Tishike á mœ yindœ ye dœ lœsu mœ bale, œshe dá pandœ o'o nœ mœ kœ fœ 'e. Tshe sœ kœzatœ ye mbœrœ akwa nœ Gbozu dœ lœsu bale, tshe kœdœ yanga mœ lœma akwa. ⁸ Ádánœ á mœ vwa she fœ 'e kœdœ adœke tshe mindœ mara á 'a sœ dœ tœnœ 6a ke fœ 'e yeka á kœza kœru lœsu fœ 'e. ⁹ Endje ro tœ awanœ dœ Onezime, aya 'a á 'a yindœ ye waa á tshe sœ kæmberœ akwa dœ lœsu bale. Tshe kœdœ uzu nœ 'e, endje bibisha dá mindœ œrœ á sœ kæmberœtœ ye 6a ke fœ 'e.

¹⁰ Aristarke dá sœ œnœ ye lœ kánga awa bale dœ mœ. Tshe vwa abala fœ 'e, dœ Marke yiwu Barnabase. 'E dji o'o dœ otshœnœ tœ upu nœ Marke, œdœ tshe kœwuta ga ndœ 'e, 'e za osho kœsœ fœ she. ¹¹ Yisu á endje e ndje i'iri ye Yustushe vwa ndje abala fœ 'e. Ugurutœ Ayudanœ á endje te ayindœ Yisu, kolœ endje dá sœ kœti kane mœ lœ akwa nœ ogo nœ Ndjaba yeka á sœ kœza kœru lœsu fœ mœ.

¹² Epafræze á tshe dœ uzu nœ 'e kpa vwa ndje abala fœ 'e. Cœshe kœdœ ayi akwa nœ Kristu Yisu á tshe mœmœ tœ kœza avwala nœ ye fœ Ndjaba tœ 'e nene adœke, 'e ka ngbiri 6ata azu á endje li yeka á kæmberœ œrœ para kœ̃ á Ndjaba yindœ nœ. ¹³ Adja mœ wu mara á tshe sœ kœzatœ ye ndœ akwa mbœrœ 'e, dœ azu lœ Lawudukiya œdœ pe endjeneke á endje sœ lœ Hierapolise. ¹⁴ Monganga Lukasi, yanga azœ œdœ pe Demasi, endje vwa abala fœ 'e.

¹⁵ 'E za abala fœ aaya œdœ ayingo lœ Yisu á endje sœ 6a lœ Lawudukiya, dœ pe yingo azœ dœ Nifa œdœ ayindœ Yisu kœ á endje ngb̃6a tœ endje 6asœnda nœ ye. ¹⁶ 'E kœdi mbetincœ asœke œ kœka, 'e vwa ndje fœ azu Ikrizia lœ Lawudukiya adœke ayindœ Yisu 6a zœ di ndje. 'E di ndje mbeti á mœ su fœ azu Ikrizia nœ Lawudukiya á endje vwa fœ 'e. ¹⁷ 'E pa fœ Arkipe adœke: gb̃ndœ akwa á Gbozu za fœ 6œ yeka á 6œ kæmberœ dœ otshœnœ.

¹⁸ Cœmœ Polo, mœ vwa abala fœ 'e. Mœ sœ kœsu abalanœ asœke dœ adja kane mœ dœ tœ mœ. 'E gbe dœ mœ lœ kánganœ á mœ sœ lœnœ asœke kane.

Kaka adœke Ndjaba ma otsh̃ lœsu nœ ye ga ndœ 'e.

Ali mbeti á Polo sù fœ azu Tesalonike Tshatshu o'o

Asœke kœdœ ali mbeti á Polo sù fœ ayindœ Yisu 6a lœ Tesalonike. Polo na lima ga zœ yé œ yisœ Ɔtsho O'o nœ Yisu Kristu fœ endje. Endje za awa Kristu kashe kolœ manda olo teasho, anga azu ugurutœ Ayuda á endje sœ lima kpœtœmœ sœ kœbili azu adœke endje oma dœ Polo. Ayindœ Kristu ko Polo dœ anganœ yiwa tœnœ. Dœ butsho, endje ko endje wuta tœnœ lœ ongbo ga ushu, á endje ro ga lœ Bere.

Ungu bisha manda nœ, Polo vwa Timote mbœrœ kœna kœwu mara á ayindœ Kristu 6a lœ Tesalonike sœ dœ tœnœ. Timote gu œ pa fœ Polo adœke endje sœ kœshi gbi lœ kœyindœrœ zœ, kashe anga ata endje sœ kœvwaratœ endje kœmbœrœ akwa. Endje sœ kœpa adœke Yisu œ kwatœ ye lœ ondonœ asœ, yé ádánœ nœ kœmbœrœ akwa gugu nene. Anga endje sœsœ lima dœ lœsu endje ziti nene. Mbœrœ tœnœ ataa, Polo sù mbetinœ asœke mbœrœ kœto gbœgbœ fœ endje, á pa ndje ndœ mara á Kristu œ kwa bala tœ ye dœ tœnœ; endje za lœsu endje ga pa Gbozu.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1)
- Mara á Atesalonike yindœ Ɔtsho O'o (1.2-3.13)
- Soro á ga tœ ala Ndjaba (4.1-12)
- Kœza lœsu ga pa kœkwa Kristu (4.13-5.11)
- Kœmi upu œdœ ndãngolœ abala (5.12-28)

Abala

¹Ɔmœ Polo, Silasœ œdœ pe Timote, 'a vwa abala asœke fœ 'e dœ ayindœ Yisu lœ Ikrizia 6a lœ Tesalonike. Kaka Aba dœ Ndjaba œdœ Gbozu Yisu Kristu má Ɔtsho lœsu nœ endje ga ndœ 'e yé œ za kœsœ gee fœ 'e.

Kœyindœrœ nœ Atesalonike

²Ɔlœ dœ ɔlœ 'a sœ kœza mershe fœ Ndjaba mbœrœ 'e kœ, yé œ sœ kœgbe kolœ dœ 'e lœ avwala nœ 'a. ³A sœ kœgbe dœ kœyindœrœ œdœ kœyindœsho nœ 'e á sœ kœmbœrœ akwa, dœ pe kœshi gbi lœ kœza lœsu nœ 'e ga pa Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu, 6a utshu Aba azœ dœ Ndjaba.

⁴Alaya, 'a wusœ nœ adœke Ndjaba yindœ 'e waa, yé á ke 'e. ⁵Mbœrœ tœnœ ataa, lœkœ á 'a yi lima œsœ Ɔtsho O'o fœ 'e, œ sœsœ kolœ 6ata o'o gbambanœ nene, kashe œ sœ dœ gbœgbœ, lœ awa nœ Ɔtsho Ishiri yé 'a yisœ nœ adœke Ɔtsho O'onœ asœmœ kœdœ adjapu. 'E wusœ mara á 'a sœ lima kœmbœrœtœ 'a ugurutœ 'e mbœrœ Ɔtshœrœ nœ 'e.

⁶Yé ataa, 'e mbœrœtœ 'e lindœ mara œrœ nœ 'a œdœ œnœ Gbozu. Ataa 'e sœ lima

dœ oyo gbaa, 'e yindœ o'o ama Ndjaba dœ yanga á to lœ Ɔtsho Ishiri. ⁷Mbœrœ tœnœ ataa, 'e fa azu á ayindœ Yisu lœ Masedwane dœ pe lœ Akayi li kœmbœrœtœ endje lindœ Ɔtsho 'e. ⁸Yé o'o ama Gbozu to 6a ndœ 'e, œ wuwuta kolœ 6a lœ Masedwane œdœ pe 6a lœ Akayi nene, kashe o'o tœ upu kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ Ndjaba za osho djigi dœ mara adœke 'a kpa gugu dœ o'o kœpa mbœrœ tœnœ nene. ⁹Gbambanœ nene, uzu dœ uzu pandœ mara á 'e za osho kœsœ fœ 'a dœ tœnœ lœkœ á 'a na ga ndœ 'e œdœ mara á 'e katœ andjaba nœ 'e ti yé á fatœ 'e ga ndœ Ndjaba mbœrœ kœmbœrœ akwa fœ she á tshe dœ Ndjaba nœ soro yé á dœ ndje adja Ndjaba. ¹⁰'E sœ kœkate adœke Yisu, Gbolo nœ ye to 6a lafo œ na; œshe á Ndjaba she she lœ akuzu, œshe dá ko azœ lœ ama ókœ nœ Ndjaba á sœ kœna tœnœ.

2

Akwa nœ Polo lœ Tesalonike

¹Alaya, 'e wusœ nœ dœ Ɔtshœnœ dœ tœ 'e adœke 'a nana lima ga ndœ 'e gbambanœ nene. ²'E wusœ nœ ndje adœke lima utshunœ, endje gu 'a yé œ mbœrœ œrœ kanga fœ 'a 6a lœ Filippo. Kashe Ndjaba to gbœgbœ fœ 'a adœke 'a mindœ Ɔtsho O'o fœ 'e ugurutœ azu ndjoro á endje sœ lima kœkpa kundœ 'a. ³Gbambanœ nene, kœyisœrœ á 'a sœ kœyisœ nœ fœ azu ko toto lœ djingili too lœ ádá œrœ nœ uburu nene, yé 'a papara awa kœfara uzu bale nene. ⁴Kashe 'a sœ kolœ kœmindœ nœ 6ata á Ndjaba yindœ nœ, mbœrœ tshe wu lœsu 'a yé á za Ɔtsho O'o nœ ye fœ 'a. 'A mbœmbœrœ adœke 'a ga tœ ala azu nene, kashe 'a ga tœ ala Ndjaba á tshe wusœ lœsu 'a. ⁵Mbœrœ tœnœ ataa, 'e wusœ nœ dœ Ɔtshœnœ adœke 'a papa o'o nœ afara bale nene; 'a sœsœ ndje dœ gbetshelœ nœ zindœ nene, kashe Ndjaba bale dá dœ timunœ. ⁶Yé œdœ 6a ndœ 'e, œdœ 6a ndœ anga azu kpi, 'a papara kœlisœtœ 6a ndœ uzu bale nene.

⁷Andaa 6ata aayi avwa nœ Kristu, 'a li má ndœ kœma tshagbozu nœ 'a dœ gbœgbœ fœ 'e ye. Kashe 'a sœ lima ugurutœ 'e dœ lœsu 'a ziti 6ata ayi gbolo á tshe sœ kœgbœndœ agbolo nœ ye. ⁸Ataa, mbœrœ kœyindœsho nœ 'a ga ndœ 'e, 'a yi yi lima ndœ kœyi kolœ sœ Ɔtsho O'o nœ Ndjaba fœ 'e nene, kashe 'a yi ndje lima kœzatœ 'a djigi fœ 'e. Gbambanœ nene, œsœ 'e li lima tœ ala 'a waa. ⁹Alaya, 'e gbe dœ œgbœ akwa á 'a mbœrœ œdœ kœmœ. 'A mbœrœ lima akwa butsho dœ ɔlœ mbœrœ adœke 'a wuwuta kongba pa uzu bale nene, kolœ mbœrœ kœyisœ Ɔtsho O'o nœ Ndjaba fœ 'e.

¹⁰'E œdœ Ndjaba ndje kœdœ atimu kœwu adœke Ɔtsho 'a ga ndœ 'e dœ ayindœ Yisu sœ lima yerœ, ndjii œdœ dœ mara

adœke uzu gbagbagbara 'a nene. ¹¹ Yé 'e wu lima sœ nœ adœke mara kœmbœrœtœ 'a ga ndœ uzu bale dœ bale ugurutœ 'e sœ бата mara á aba gbolo œ mbœrœ dœ agbolo nœ ye. ¹² 'A yisœ o'o fœ 'e adœke 'e sœ dœ gbœgbœ yé 'a sœ kœpa kpœpanœ kpœpanœ adœke mara kœmbœrœtœ 'e sœ liaka gbetshelœ nœ Ndjaba, œshe á tshe sœ kœ'e 'e kœli ga lœ Ogo gbozu nœ ye œdœ ga lœ mokœ nœ ye.

¹³ Mbœrœ tœnœ ataa, 'a sœ kœza mershe fœ Ndjaba œb dœ œb tœ upu adœke lœkœ á 'a mi lima ndœ o'o ama Ndjaba fœ 'e, 'e dji yé 'e zaza lima kolœe бата amba o'o nœ azu gbambanœ nene, kashe 'e dji бата adja o'o ama Ndjaba. O'onœ asœmœ mbœrœ akwa lœ e'e dœ ayindœ Yisu. ¹⁴ Gbambanœ nene, alaya, e'e dœ azu Tesalonike, 'e mbœrœ tshetœ mara œrœ nœ azu Ikrizia nœ Ndjaba 6a lœ ogo Yuda. Endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu Kristu. 'E wu oyo tshakane adja aaya 'e бата á azu Ikrizia lœ Yuda wu lima tshakane aaya ndje dœ Ayuda. ¹⁵ Endje á endje wo lima Gbozu Yisu dœ pe aayi kœgbara o'o, endje mbœrœ ndje œrœ kanga fœ 'a, endje sœ kœmbœrœ œrœ á gaga tœ ala Ndjaba nene, yé endje kœdœ ayingba nœ azu para. ¹⁶ Endje sœ kœpakata 'a ndœ kœyisœ o'o ama Ndjaba fœ angbi azu mbœrœ kœshe endje, yé œb dœ œb, ekperœ nœ endje ropa nœ ye. Kashe ga tœ ndœngœlœnœ, œkœ nœ Ndjaba te ga pa endje ye.

Polo gbe kœkwa ga lœ Tesalonike

¹⁷ Tœ a'a, alaya, 'a kurutshelœtœ 'a dœ 'e lœ œkœ lœ olo teasho kashe œ dœdœ 6a tœ lœu nene. 'A mbœrœ kœ adœke 'a kwa kœwu 'e, mbœrœ 'a sœ kœgbe dœ 'e waa. ¹⁸ Mbœrœ tœnœ ataa, 'a yi má ndœ kœkwa ga ndœ 'e; yé œmœ Polo, mœ gbe má kœkwa tœnœ awa ndjoro, kashe Satana dá pakata 'a. ¹⁹ Gbambanœ nene, e'e dá 'a za lœu 'a ga pa 'e, e'e kœdœ yanga nœ 'a œdœ ambárá œrœ á za egerœ kumu fœ 'a 6a utshu Gbozu Yisu lœkœ á tshe kwa bala tœ ye. ²⁰ Adjapu, e'e kœdœ mokœ œdœ yanga nœ 'a.

3

¹ Mbœrœ tœnœ ataa, 'a kpa lili lima ndœ kœru lœsu 'a œerr nene, kashe 'a gbe kœsœpe kolœnœ dœ kuti 'a lœ Atene, ² yé 'a vwa lima aya 'a dœ Timote, á tshe dœ yanga 'a lœ ama akwa nœ Ndjaba lœ kœyisœ Ōtshœ O'o nœ Kristu. 'A vwa she adœke tshe to gbœgbœ fœ 'e dœ pe kœshi gbi lœ kœyindœrœ nœ 'e. ³ Yekane uzu bale ugurutœ 'e kœmœmœ lœ œkœ ye mbœrœ œrœ kanga á a sœ kœwu tœnœ nene. Gbambanœ nene, 'e wusœ nœ dœ œtshœnœ adœke, œ li adœke a wu œrœ kanga ataa. ⁴ Lœkœ á 'a sœ lima 6a ndœ 'e, á pa lima ndœ nœ fœ 'e utshunœ adœke a wu bala œrœ kanga. 'E wusœ nœ adœke œtœnœ dá wuta asœke. ⁵ Mbœrœ tœnœ

ataa, бата á mœ lili ndœ kœru lœsu nene, mœ vwa Timote kœwu mara á kœyindœrœ nœ 'e sœ dœ tœnœ. Mœ sœ lima kœkpawa adœke Djaboro wu lœsu 'e yé á tshangba akwa nœ 'a kœsœ gbambanœ nene.

⁶ Ngœngœ asœ, Timote to 6a ndœ 'e œu ga ndœ 'a, yé á pandœ œtshœ o'o nœ kœyindœrœ nœ 'e dœ pe kœyindœsho nœ 'e fœ 'a. Tshe pa adœke, 'e sœpe kolœ kœgbe dœ 'a lœ gbetshelœ nœ 'e, yé 'e sœ dœ ogo nœ kpa kœwu 'a бата á 'a sœ ndje dœ ogo kpa kœwu 'e. ⁷ Ataa, alaya, 'a gbœ gbœgbœ mbœrœ upu nœ kœyindœrœ nœ 'e, ata 'a sœ lœ oyo œdœ lœ œrœ kanga kœ. ⁸ Yé ngœngœ asœ, 'a kpa sœ dœ soro mbœrœ á 'a kœ ngbiri lœ kœngbœtœ 'e bale dœ Gbozu. ⁹ Mara gadœ dá li dœ a'a kœza mershe fœ Ndjaba tœ upu nœ 'e a, mangba yanga kœ á 'a sœ dœ tœnœ mbœrœ 'e utshu Ndjaba a? ¹⁰ Butshœ dœ œb, 'a sœ kœza avwala fœ Ndjaba dœ gbœgbœ kœ adœke 'a kpa na kœwu 'e dœ tœ 'a, yé œ kpa yisœ anga œrœ á gugu lœ kœyindœrœ nœ 'e nene ga pa nœ.

¹¹ Kaka Aba azœ dœ Ndjaba dœ tœ ye œdœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu, guma awa adœke 'a na ga ndœ 'e. ¹² Kaka Gbozu mbœrœ adœke kœyindœsho á 'e sœ dœ tœnœ ugurutœ 'e œdœ ga ndœ azu kœ, gerœ kolœnœ œ gerœ бата kœyindœsho nœ 'a ga ndœ 'e. ¹³ Kaka tshe to gbœgbœ ga tœ lœsu 'e adœke 'e sœ yerœ dœ mara adœke azu gbagbagbara 'e 6a utshu Aba azœ dœ Ndjaba nene, lœkœ á Gbozu nœ azœ dœ Yisu œ kwatœ ye dœ ayerœ azu nœ ye para.

4

Mara kœmbœrœtœsho á ga tœ ala Ndjaba

¹ Tœ ndœngœlœnœ, alaya, 'a yi lima sœ mara á li adœke 'e mbœrœtœ 'e lindœ nœ mbœrœ kœga tœ ala Ndjaba. Yé 'e lœ kœmbœrœtœ 'e ataa zœ. Kashe ngœngœ asœ, 'a sœ kœyu 'e yé œ sœ kœto gbœgbœ fœ 'e dœ i'iri Gbozu Yisu adœke 'e kpa mbœrœ kœropa nœ. ² 'E wusœ awa o'o á 'a yi lima sœ nœ fœ 'e dœ i'iri Gbozu Yisu ye. ³ 'E wu gbetshelœ nœ Ndjaba kœdœ gadœ: œtœnœ kœdœ adœke 'e sœ yerœ yé œ gbœndœtœ 'e tœ kœmbœrœ angba budu. ⁴ Kaka uzu bale dœ bale ugurutœ 'e to yashœ dœ mara á sœ yerœ œdœ lœ kœlisœtœ, ⁵ kashe tshe kakatœ undu ye ti lœ ogo nœ œkœ бата azu á endje wuwusœ Ndjaba nene œ mbœrœ. ⁶ Lœ o'o asœ, kaka uzu bale fafara ayancœ too œ mbœrœ ekperœ fœ she nene. 'A pa lima ndœ nœ fœ 'e, yé œ va lima tshelœ utu 'e tœ œgbœ adœke: Gbozu œ za djofele fœ azu neke á endje mbœrœ mara ekperœ atake. ⁷ Gbambanœ nene, Ndjaba e e azœ adœke 'a sœ lœ œrœ uburu nene, kashe tshe e azœ adœke a sœ yerœ. ⁸ Mbœrœ tœnœ ataa, uzu á tshe sœ kœvwarœtœ ye tœ upu á endje mi

asœ, tshe sœsœ kœwvaratœ ye tœ uzu nene, kashe tshe sœ kœwvaratœ ye tœ Ndjaba, á tshe to Ɔtsho Ishiri nœ ye fœ 'e.

⁹Tœ upu nœ kœyindœsho lœ yazu, ádá nœ kœsu mbeti mbœrœ o'onœ fœ 'e gugu nene. Gbambanœ nene, e'e dœ tœ 'e, 'e wusœ nœ adœke Ndjaba pa adœke 'e yindœtœ 'e dœ anga 'e. ¹⁰Yé kœyindœshonœ asœmœ dá 'e sœ kœmbœrœ tœnœ ga ndœ alaya para lœ Masedwane djigi. Kashe alaya, 'a sœ kœto gbœgbœ fœ 'e adœke 'e kpa mbœrœ dœ kœrosœ nœ. ¹¹'E sœ dœ agbe nœ kœsœ dœ kœosœ gee, uzu dœ uzu za lœsu ye ga pa o'o nœ ye dœ tœ ye yé œ mbœrœ akwa dœ adja kane ye bata á 'a pa lima tœnœ fœ 'e, ¹²mbœrœ adœke mara kœmbœrœtœ 'e sœ dœ Ɔtshœnœ utshu azu á endje gugu dœ kœyindœrœ nene yé 'e dœ kongba lœ kumu uzu bale nene.

Kœkwa Gbozu

¹³Alaya, 'a yindœ nœ adœke 'e wusœ adja o'o tœ upu nœ endjeneke á endje tshu mbœrœ á 'e kœsœsœ dœ oyo bata anga azu á endje koko lœsu endje ga pa Ndjaba nene. ¹⁴Gbambanœ nene, bata á a yindœ nœ adœke Yisu tshu yé œ she lœ akuzu, a yi ndje ndœ nœ adœke lœ awa nœ Yisu, Ndjaba œ she endjeneke á endje tshu lœ kœyindœrœ ga ndœ ye adœke endje sœ dœ she awa bale.

¹⁵Eneke á 'a sœ kœmindœ nœ fœ 'e lindœ kœyisœrœ nœ Gbozu dœke: azœ á a sœpe dœ soro œrrr ga tœ kœkwa bala Gbozu, a ro utshu azu á endje tshu nene. ¹⁶Gbambanœ nene, a dji egerœ tshama, dœ tshama gbozu tshapa aandjelu dœ pe iki ngbake nœ Ndjaba. Ataa, Gbozu dœ tœ ye œ to 6a lafo œ jerœ yé endjeneke á endje tshu lœ Kristu, œ she utshunœ. ¹⁷Manda nœ, azœ á a sœpe bala dœ soro, Ndjaba œ ko azœ tœnœ dœ endje lœ ondoro ndœ kœgbœtœ azœ dœ Gbozu 6a lœ yugu, yé atamœ; a sœ dœ Gbozu kpœtœ œsœnœ waa dœ waa. ¹⁸Ataa, 'e to gbœgbœ ugurutœ 'e dœ anga 'e dœ o'onœ asœke.

5

¹Alaya, ádá nœ kœsu mbeti fœ 'e tœ upu nœ ada œlo ndje dœ lœkœ á œrœnœ asœmœ œ mbœrœtœ endje gugu nene. ²Gbambanœ nene, e'e dœ tœ 'e, 'e wusœ nœ dœ Ɔtshœnœ adœke, olo kœkwa Gbozu œ sœ ngbangi bata ayi angba á tshe na dœ abutshœ. ³Lœkœ á azu œ pa adœke: «'A sœ dœ kœsœ gee, upu gugu nene», yeka á ngbangi egerœ oyo œ te ga pa endje. E sœ bata oyo á yashe nguzu œ wu dœ lœkœ kœzu gbolo yé uzu kœkpa lœ amanœ œ gu nene. ⁴Kashe e'e, alaya, 'e sœsœ lœ ubu osho adœke olonœ asœmœ wuta ga tœ 'e ngbangi bata ayi angba nene. ⁵Gbambanœ nene, e'e para kœdœ agbolo

nœ ingbisho, agbolo nœ œlo. A dœdœ agbolo nœ butshœ too nœ ubu osho nene.

⁶Mbœrœ tœnœ ataa, a lolo bata anga azu nene; kashe a sœ dœ gbœdjela yé œ dœ agbozu tshapa undu azœ. ⁷Gbambanœ nene, azu á endje lo olo, endje lo dœ butshœ; yé ayi kœndjœrœ waa, ndjo dœ butshœ á mbœrœ endje. ⁸Kashe azœ á dœ agbolo nœ œlo, œ li adœke a dœ agbozu tshapa undu azœ. A za kœyindœrœ œdœ kœyindœsho bata lœba okoro, awa bale dœ kpoto á dœ kœko lœsu azœ ga pa Yisu yekane a kœgbœ kœshe. ⁹Gbambanœ nene, Ndjaba keke azœ ndœ kœwuu oyo tshakudu ókœ nœ ye nene, kashe tshe ke azœ adœke a gbœ kœshe lœ awa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu. ¹⁰Tshe tshu mbœrœ azœ adœke a sœ awa bale dœ she, œdœ a sœ dœ soro œdœ a tshu. ¹¹Ataa, 'e ti kane 'e lœ tœ 'e yé œ to gbœgbœ ugurutœ 'e dœ anga 'e bata á 'e sœ balima kœmbœrœ tœnœ.

Ndœngœlo kœmi upu dœ pe abala

¹²Alaya, 'a sœ kœpa fœ 'e adœke 'e lisœ endjeneke á endje sœ kœmbœrœ akwa ugurutœ 'e, endjeneke á Gbozu ko endje to ga utshu 'e ndœ kœyisœ awa œdœ kœmi upu fœ 'e. ¹³'E lisœ endje waa yé œ sœ dœ kœyindœsho ga ndœ endje mbœrœ akwa á endje sœ kœmbœrœ tœnœ. 'E sœ dœ kœsœ gee ugurutœ 'e.

¹⁴Alaya, 'a ki ga tœ 'e adœke: 'e mi upu fœ azu djingili*, 'e to gbœgbœ fœ endjeneke á endje sœ kœkwa ga manda nœ, 'e ti kane endjeneke á endje mœmœ yé œ sœ dœ ugu lœsu ga ndœ azu para. ¹⁵Ala 'e gbœ adœke uzu bale gigi ekperœ manda ekperœ nene, kashe 'e para awa ndœ kœmbœrœ kolœ Ɔtshœrœ ugurutœ 'e œdœ ga ndœ azu para.

¹⁶'E sœ kolœ dœ yanga, ¹⁷'e za awwala œlo dœ œlo, ¹⁸'e za mershe fœ Ndjaba lœ áká œrœ kœ. E tœnœ kœdœ œneke á Ndjaba yindœ nœ adœke 'e mbœrœ lœ ngbœtœ nœ 'e dœ Yisu Kristu.

¹⁹'E papakata Ɔtshœ Ishiri kœmbœrœ akwa nœ ye nene, ²⁰'e wvawvaratœ 'e tœ o'o nœ aayi kœgbara o'o nene. ²¹Kashe 'e tondœ œrœ kœ kpœrœ kpœrœ yé œ gbœndœ œneke á sœ dœ Ɔtshœnœ. ²²'E kparawa tshelœ áká ekperœ kœ.

²³Kaka Ndjaba nœ kœsœ gee fa 'e tœ ayerœ azu djigi. Kaka tshe gbœ adja ndœ ishiri 'e, dœ uvuru 'e œdœ pe œkœ 'e mbœrœ adœke á endje kœgbagbara 'e tœnœ nene lœkœ á Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu œ kwa. ²⁴Ndjaba á tshe e 'e asœmœ œ mbœrœ zœ; gbambanœ nene, tshe sœ kœmbœrœtœ ye lindœ œneke á tshe pa.

²⁵Alaya, 'e za ndje awwala mbœrœ 'a.

²⁶'E za œyerœ abala fœ aaya para.

* 5.14 5.14 E sœ kœpa ndje tœ upu nœ ayi œlo

²⁷ Mœ ki fœ 'e dœ i'iri Gbozu adœke: 'e di mbeti nœ asœ fœ aaya para.

²⁸ Kaka adœke Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu má otshə ləsu nœ ye ga ndœ 'e.

Bisha mbeti á Polo sú fœ azu Tesalonike Tshatshu o'o

Asœ kœdœ bisha mbeti á Polo sú fœ ayindœ Yisu 6a lœ Tesalonike. Tshœ sú mbetinoœ tœ upu nœ kœguma gbetshelœ nœ endje mbœrœ lœkœ kœkwa Yisu. Gbambancœ nene, anga Atesalonike gbe lima adœke lœkœ kœkwa Yisu wuta ye yé anga endje yiylima ndœ kœmbœrœ akwa nene, œ sœ lima kœshe kolœ lœ awa nœ kœna dje lœ manda endjeneke á endje yi lima ndœ kœmbœrœ akwa. Polo yisœ nœ ala mbetinoœ asœ adœke, utshu kœkwa Yisu, ayingba Ndjaba œ wuta yekane yé endje vwaratœ endje tœ o'o ama Ndjaba. Kœwu adœke ayingba Ndjaba œ wuta, œ li adœke ayindœ Yisu za kœyindœrœ nœ endje ngbiri yé œ sœpe kœyindœ adja o'onœ á endje ka lima tœncœ. Endje kakatœ kœdonga Ndjaba bale nene. Manda nœ, polo za ala ayi œbœ á pa fœ endje adœke, œ kœsœ adœke uzu yiyindœ kœmbœrœ akwa nene, adja tshe kœzizi œrœ nene.

Mbetinoœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1-2)
- Polo za mershe fœ Ndjaba mbœrœ kœyindœrœ nœ Atesalonike (1.3-12)
- Kœyisœrœ tœ upu nœ kœkwa Yisu Kristu (2.1-17)
- Mara kœmbœrœtœsho nœ ayindœ Yisu (3.1-15)
- Ndngœlœ o'o (3.16-18)

Abala

¹ œmœ Polo, Silase œdœ pe Timote, 'a vwa abala asœke fœ 'e dœ ayindœ Yisu lœ Ikriaia 6a lœ Tesalonike. ² Kaka Aba azœ dœ Ndjaba œdœ Gbozu Yisu Kristu má œtshœ lsu nœ endje ga ndœ 'e yé œ za kœsœ gee fœ 'e.

Ndjaba œ wa bala ngbanga œbœ á Yisu œ kwa

³ Alaya, œ li adœke 'a za mershe fœ Ndjaba œbœ dœ œbœ tœ upu nœ 'e, yé œ sœ adja ndjii adœke 'a sœ kœmbœrœ tœncœ ataa. Gbambancœ nene, kœyindœrœ nœ 'e sœ kœgerœ tœncœ, yé kœyindœsho á 'e sœ dœ tœncœ ga ndœ anga 'e sœ ndje kœgerœ tœncœ waa. ⁴ Mbœrœ tœncœ ataa, 'a sœ kœdu okoro 'a pa 'e ugurutœ azu lœ Ikriaia ndjoro nœ Ndjaba, mbœrœ kœshi gbi nœ 'e lœ kœyindœrœ nœ 'e lœ œrœ kanga œdœ oyo kœ á na ga ndœ 'e á 'e ru lsu tœncœ.

⁵ œrœncœ asœmœ kœ sœ kœma ngbi adœke kœwa ngbanga á Ndjaba œ wa, œ dœ adja kœwa ngbanga. Gbambancœ nene, œrœ kanga dœ oyo á 'e gbo, guma 'e adœke 'e li dœ Ogo gbozu nœ Ndjaba. ⁶ Adja upu,

Ndjaba sœ ndjii, tshe gi oyo ga pa azu á endje sœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ 'e, ⁷ yé tshe mbœrœ adœke, e'e dœ azu á 'e wu œrœ kanganœ asœmœ, 'e yatœ 'e awa bale dœ 'a lœkœ á Gbozu Yisu œ kwa bala dœ gbœgbœ kœto 6a lafo dœ aandjelu nœ ye. ⁸ Tshœ na bala lœ la6a owo, ndœ kœza œgbœ djofele fœ endjeneke á endje wuwusœ Ndjaba nene, á vwaratœ endje tœ œtshœ O'o nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu. ⁹ œgbœ djofele á endje wu bala dœke: oyo nœ waa dœ waa, endje sœ zara tœ ala Gbozu yé endje wu gbœgbœ nœ mokœ nœ ye nene. ¹⁰ Lœkœ á tshe kwa bala dœ oloncœ asœmœ adœke ayerœ azu nœ ye za mokœ fœ she œdœ adœke azu á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye lisœ ye. 'E sœ ndje ugurutœ endje mbœrœ á 'e yindœ œtshœ O'o á 'a mindœ nœ fœ 'e.

¹¹ Mbœrœ tœncœ ataa, 'a sœ kœza avwala œbœ dœ œbœ tœ upu nœ 'e adœke Ndjaba guma 'e, 'e li dœ kœke osho á tshe ke 'e. 'A sœ kœki fœ Ndjaba adœke lœ gbœgbœ nœ ye, 'e mbœrœ œtshœrœ kœ á 'e gbe tœ kœmbœrœ tœncœ yé tshe kpa mbœrœ adœke 'e za kœyindœrœ nœ 'e ga tœ akwa. ¹² Ataa, azu œ donga i'iri Gbozu nœ azœ dœ Yisu mbœrœ 'e, yé endje donga ndje e'e mbœrœ she. œ mbœrœtœ ye ataa liaka œtshœ lsu nœ Ndjaba nœ azœ œdœ Gbozu Yisu Kristu.

2

œneke á mbœrœtœ endje utshu kœkwa Gbozu

¹ Alaya, tœ upu nœ kœkwa bala Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu dœ pe kœngbœtœ azœ indiri ye, 'a sœ kœki ga tœ 'e adœke: aaya ² œdœ azu kœpa fœ 'e adœke olo kœkwa Yisu li ye, kaka gbetshelœ nœ 'e sœ ziti yé 'e yiyindœ nœ nene. œdœ ndje uzu kœgbara o'o dœ i'iri Ndjaba, œdœ endje kœpa ndje fœ 'e adœke a'a dá su ga la mbeti gbœ, adja 'e zaza lsu 'e ga lafo nene. ³ Kaka uzu bale bibili 'e dœ anga angbi mara nene. Gbambancœ nene, utshunœ adœke oloncœ li, azu œ vwaratœ endje tœ Ndjaba yé ekpe Uzu œ matœ ye. œshe kœdœ uzu á Ndjaba œ wo she. ⁴ Uzuncœ asœmœ œ vwaratœ ye tœ œneke kœ á azu sœ kœdonga tœncœ yé á sœ kœza 6ata ndjaba. Tshœ yiangba œrœncœ asœmœ kœ, œ na œ sœ 6a lœ Tepelo nœ Ndjaba, yé œ mindœ nœ adœke œne kœdœ Ndjaba.

⁵ 'E gbegbe shema dœ o'o á mœ sœ lima kœpa fœ 'e lœkœ á mœ sœ lima damba ugurutœ 'e nene a? ⁶ Yé ngœngœ asœ, 'e wusœ œrœ á sœ kœpakata she ye, dœ mara adœke tshe matœ ye yé. Ataa, tshe matœ ye kolœ dœ lœkœ á Ndjaba guma. ⁷ Gbambancœ nene, gbœgbœ nœ uzuncœ asœmœ tetœ kœmbœrœ akwa yaa ugurutœ azu ye. Kashe akwanœ asœmœ œ wuta ngbi nene œerr adœke uzu

á tshe pakata Ekpe Uzunœ kœrœ awa fœ she yekane. ⁸ Yé Ekpe Uzu œ matœ ye, Gbozu Yisu œ uru izi ga tœ ye adœke tshe tshu yé œ ndi tshelœ ye lœ awa nœ ishiri nœ kœkwa she. ⁹ Tœ upu nœ kœna Ekpe Uzunœ, kœnanœ œ sœ lœ awa akwa nœ Satana, œ matœ ye lœ awa nœ tshelœ áká akwa nœ gbœgbœ, dœ afá œdœ œrœ kœbili dœ azu, ¹⁰ œdœ lœ awa nœ mara tshelœ áká kœbili osho kœ á sœsœ ndjii nene mbœrœ azu á endje sœ lœ ala awa nœ kuzu. Gbambanœ nene, endje vwaratœ endje tœ adja o'o nœ Ndjaba á li má adœke œ she endje. ¹¹ Mbœrœ tœnœ ataa, Ndjaba vwa gbœgbœ nœ djingili á sœ kœmbœrœ adœke endje yindœ o'o nœ wala. ¹² Ataa, azu kœ á endje sœsœ dœ kœyindœrœ mbœrœ adja 'o nene, kashe á sœ dœ yanga kœmbœrœ ekperœ, endje wa œgbœ ngbanga ga tœ endje.

Kœshi gbi lœ kœyindœrœ

¹³ Tœ 'a nœ 'a, alaya, œ li adœke 'a za kolœ mershe fœ Ndjaba œlœ dœ œlœ mbœrœ 'e á Gbozu yindœ 'e. Gbambanœ nene, Ndjaba ke 'e ƒalima katshatsha utshunœ adœke 'e gbœ kœshe, yé 'e wuta ayerœ azu lœ awa nœ Œtshœ Ishiri œdœ ndje kœyindœrœ lœ adja o'o. ¹⁴ Mbœrœ tœnœ dá tshe 'e kœgbœ œtœnœ lœ awa nœ Œtshœ O'o á 'a mindœ nœ fœ 'e. Tshe yindœ nœ adœke 'e gbœ moko awa bale dœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu. ¹⁵ Yé ataa, alaya, 'e shi gbi yé œ gbœndœ kœyisœrœ á 'a yisœ nœ fœ 'e œdœ dœ ama 'a œdœ ala mbeti á 'a su.

¹⁶ Kaka Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu dœ tœ ye œdœ Aba azœ dœ Ndjaba á tshe yindœ azœ, tshe mbœrœ adœke lœ awa nœ œtshœ losu nœ ye, tshe to gbœgbœ waa dœ waa fœ azœ yé œ mbœrœ adœke a ko losu azœ ga pa œtshœrœ á wuta ƒa mbatsha. ¹⁷ Kaka endje to gbœgbœ fœ azœ adœke 'a sœ kœmbœrœ kolœ œtshœrœ œdœ kœpa ndje kolœ œtshœ o'o.

3

Polo sœ kœyœndœ avwala

¹ Ba tœ ndœngœlœnœ kœ, alaya, 'e za avwala mbœrœ 'a, yeka á o'o ama Gbozu nœ azœ kœna ga utshunœ dœ mara adœke azu donga œtœnœ ƒata á sœ ndje ƒa ndœ 'e. ² 'E za ndje avwala fœ Ndjaba adœke tshe vvara 'a lœma ekpe azu dœ ahawo azu. Gbambanœ nene, œ dœdœ azu kœ dá sœ dœ kœyindœrœ nene.

³ Gbozu sœ kœmbœrœ œrœ nœ ye lindœ o'o ama ye. Tshe to gbœgbœ fœ 'e yé œ gbœndœ 'e tshakane Ekpe Uzu. ⁴ 'A sœ kœza losu 'a ga ndœ Gbozu tœ upu nœ 'e: o'o á 'a za fœ 'e, 'e sœ kœmbœrœ tœnœ zœ yé 'e te lœma kœmbœrœ tœnœ ye.

⁵ Kaka Gbozu guma losu 'e adœke 'e sœ dœ kœyindœsho ga ndœ Ndjaba œdœ ga ndœ kœshi gbi nœ Kristu.

Œ li adœke uzu mbœrœ akwa

⁶ Alaya, 'a sœ kœmindœ nœ fœ 'e dœ i'iri Gbozu Yisu Kristu adœke: 'e gitœ 'e zara tœ aaya kœ á endje sœ lœ œdœ, á sœsœ kœmbœrœtœ endje liaka o'o á 'a yi lima sœnœ fœ endje nene. ⁷ 'E, 'e wusœ mara á li adœke 'e mbœrœtœ 'e liaka 'a ye. Gbambanœ nene, 'a sœsœ lima ugurutœ 'e lœ œdœ nene. ⁸ 'A kakate lima kœziroœ nœ uzu bale nene, kashe lœ kœvwi ili œdœ kœmœ, butshœ dœ œlœ, 'a mbœrœ lima akwa kparawa adœke 'a wuwuta kongba pa kumu anga uzu bale ugurutœ 'e nene. ⁹ Adja 'a li má lima kœ'esho ndœ œrœ tshakane 'e, kashe 'a mbœmbœrœ ataa nene. Gbambanœ nene, 'a yi lima ndœ nœ adœke 'e yamba œrœ á 'a sœ kœmbœrœ tœnœ. ¹⁰ Yé lœkœ á 'a sœ lima ugurutœ 'e, 'a pa lima fœ 'e adœke: «œdœ uzu kœyiyindœ kœmbœrœ akwa nene, tshe zizi ndje œrœ nene.»

¹¹ Andaa, 'a sœ kœdji adœke, ayi œdœ sœ ugurutœ 'e, œ sœ gbambanœ á sœ kolœ kœli ga lœ o'o nœ azu. ¹² Mbœrœ azunœ asœmœ, 'a sœ kœza o'o dœ œgbœ dœ i'iri Gbozu Yisu Kristu fœ endje adœke: endje mbœrœ akwa dœ losu ziti yekane á kœzi rœgo manda kane endje dœ tœ endje.

¹³ Mbœrœ 'e, alaya, 'e mœmœ dœ kœmbœrœ œtshœrœ nene. ¹⁴ œdœ uzu kœzaza œneke á 'a pa ga la mbetinœ asœ ga tœ akwa nene, 'e sœ dœ gbœdjela ga tœ ye yé 'e kpa awa kœsœ awa bale dœ she adœke ala ye kœtshu she. ¹⁵ 'E yiyiangba ye œyi nene, kashe 'e yœrœ she ƒata á uzu œ yœrœ ayanœ.

Ndœngœlœ o'o

¹⁶ Kaka Gbozu nœ kœsœ gee to kœsœ gee dœ tœ ye fœ 'e butshœ dœ œlœ œdœ lœ mara kœ. Kaka Gbozu sœ dœ 'e para kœkœ.

¹⁷ œmœ Polo dá sú abala fœ 'e dœ kane mœ. Mœ sœ kœza kane mœ ga la mbeti kœ atake: œtœnœ kœdœ œndœ kane mœ.

¹⁸ Kaka Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu má œtshœ losu nœ ye ga ndœ 'e para kœkœ.

Ali mbeti á Polo sú fœ Timote Tshatshu o'o

Asœke kœdœ ali mbeti á Polo su fœ Timote. Polo na lima ga lakpi Listre lœ bisha ana gene nœ ye ndœ kœmindœ o'o ama Ndjaba (Akw 16.1-4) yeka á wu Timote. Lœko á Timote dji o'o ama Ndjaba, tshe wa 6a tœ losu ye mbœrœ kœza awa Yisu. Mbœrœ tœnœ ataa, endje na ana awa ndjoro dœ Polo yé œ mbœrœ akwa awa bale dœ she. Tshe kœdœ lima ayi avwa nœ Polo á tshe sœ lima kœvwa she na tœnœ djœœ lœ Ikriaia ndœ kœguma o'o œdœ ndje kœmi upu fœ ayindœ Yisu. Mbetinœ asœ gbœ lima Timote 6a lœ Efeze lœko á Polo vwa lima she adœke tshe na kœwu ayindœ Yisu á endje sœ lima 6a zœ yeka á kœza kœru losu fœ endje. Ala mbetinœ, Polo pa fœ she adœke tshe za tshelœ utu ayindœ Yisu adœke ala endje gbœ dœ azu á endje sœ kœyisœ œrœ á sœ kpi tœ Otsho O'o. Tshe pa ndje fœ she ndœ mara á li dœ ayindœ Yisu kœmbœrœtœ endje lœ Ikriaia œdœ pe mara á li ndœ kœke dœ agbozu Ikriaia.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1-2)
- Soro nœ yindœ Yisu (1.3-3.13)
- Egerœ œrœ nœ Ndjaba á tshe za yiwa tœnœ tœ azu (3.14-4.5)
- Kœmi upu fœ Timote (4.6-6.21)

Abala

¹ Œmœ Polo, mœ kœdœ ayi avwa nœ Yisu Kristu á ayi kœshe azœ dœ Ndjaba œdœ Yisu Kristu á a ko losu azœ ga pa ye, za akwanœ asœ fœ mœ.

² Mœ sœ kœsu mbetinœ asœ fœ 6œ dœ Timote, adja gbolo nœ mœ lœ kœyindœrœ: Kaka adœke Aba azœ dœ Ndjaba œdœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu ma otsho losu, kœwu oyo ekperœ œdœ kœsœ gee nœ endje ga ndœ zœ.

Aayi kœyisœrœ nœ anga angbi o'o

³ Sœpe lœ ongbo Efeze, fata á mœ za lima o'o fœ 6œ œbœ á mœ yi lima ndœ kœro ga lœ ogo Masedwane. Œ li adœke 6œ pa o'o dœ œgbœ fœ anga azu á endje sœ kœyisœ anga angbi o'o kpi, adœke endje katœ nœ ti. ⁴ Pandœ nœ fœ endje adœke endje katœ kœdji ekpe ndœma toro, dœ kœdi uwu i'iri aata ndjoro. Mbœrœ, œ sœ kœmbœrœ adœke azu le lœma endje yé œ katœ kœmesho ga tœ gbetshelœ nœ Ndjaba á a wusœ nœ lœ awa nœ kœyindœrœ. ⁵ O'o á mœ za ti asœ sœ mbœrœ adœke kœyindœsho gerœ, œneke á to tœ œyerœ losu, tœ otsho gbetshelœ œdœ tœ adja kœyindœrœ. ⁶ Mbœrœ anga azu katœ

œrœnœ asœ ti, œ djingili awa, á tetœ kœpa o'o á œsœnœ lili nene. ⁷ Endje sœ kœzatœ endje adœke œne kœdœ ayi kœyisœ awa akwa, kashe endje wuwusœ neke ko á endje sœ kœyisœ nœ dœ gbœgbœ nene.

Adja akwa nœ awa akwa

⁸ A wusœ nœ adœke awa akwa sœ dœ otshœnœ lœ mara á a mbœrœtœ azœ lindœ nœ. ⁹ Œ li adœke a wusœ neke dœ otshœnœ adœke: Awa akwa sœsœ mbœrœ azu á endje sœ ndjii nene, kashe œ sœ mbœrœ aayi sharapu dœ aayi gbœkumu, aayi kœvwaratœ endje tœ Ndjaba dœ aayi kœmbœrœ ekperœ, aayi kœtshapu kœdji Ndjaba dœ kœtsha ndje upu kœlisœ œyerœ œrœ, aayi kœwo aaba endje dœ aayi endje, œdœ aayi kœwo azu, ¹⁰ aayi kœpara awo azu dœ pe aayi kœpara ako azu, aayi kœlo dœ ayakoshe anga endje, aayi kœko azu yo œrœ, aayi wala, aayi kœdra œrœ wala, œdœ pe endjeneke ko á endje vwaratœ endje tœ otsho kœyisœrœ. ¹¹ Wu œneke á li dœ Otsho O'o á to 6a ndœ Ndjaba á tshe sœ lœ mokœ dœ yanga. Œshe dá za fœ mœ adœke mœ yisœ nœ.

Polo donga Gbozu Yisu mbœrœ otsho losu nœ ye

¹² Mœ gi mershe fœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu á tshe to gbœgbœ fœ mœ ndœ kœmbœrœ dœ akwanœ asœke. Tshe wu lima sœ nœ adœke mœ mbœrœ akwanœ dœ losu mœ bale yekane á ke mœ ndœ akwa nœ ye. ¹³ Ataa mœ kœpa lima ekpe o'o ga tœ œko ye, á mbœrœ lima œrœ kanga fœ she, á mbœrœ lima œrœ dœ gbœkote ga tœ ye, kashe tshe wu oyo mœ mbœrœ œneke á mœ wuwu lima sœ œrœ á li dœ mœ adœke mœ mbœrœ nene yé mœ gugu lima ndje dœ kœyindœrœ nene. ¹⁴ Otsho losu nœ Gbozu nœ azœ sœ ga ndœ mœ tapanœ kpuru. Tshe mbœrœ adœke mœ sœ dœ kœyindœrœ œdœ pe kœyindœsho á to lœ kœngbatœ azœ dœ Yisu Kristu. ¹⁵ Wu adja o'onœ á li dœ azu para kœko kœyindœ nœ dœ losu bale: Kristu Yisu na ga pasho mbœrœ kœshe azu á endje mbœrœ ekperœ. Œmœ, mœ kœdœ uzu á ekperœ nœ mœ ropance ugurutœ azu kœmbœrœ ekperœnœ asœmœ. ¹⁶ Kashe Ndjaba wu oyo mœ, œ yindœ nœ adœke Yisu Kristu ma ugu losu nœ ye lœ awa nœ mœ dœ uzu á ekperœ nœ mœ ropa œnœ azu ko, fata kœyisœrœ mbœrœ azu neke á endje sœ dœ kœyindœrœ, á gbœ soro neke á ka nene. ¹⁷ Kaka Gbozu á tshe sœ sheko, Ndjaba á tshe tshu nene, á uzu wuwu she nene yé á tshe sœ tshēbabale, sœ dœ kœlisœtœ œdœ mokœ waa dœ waa. Ame!

Kœnga otsho koshe

¹⁸ Timote gbolo nœ mœ, mœ za o'onœ asœke fœ 6œ lindœ œneke á endje gbara

lima tœ upu nœ zœ. O'onœ asœmœ za gbagbo fœ bœ yekane á 6œ kœnga otsho koshe. ¹⁹ Gbãndœ kœyindœrœ œdœ otsho gbetshele. Anga azu vwaratœ endje tœ kœna manda gbetshele nœ endje yé œ ndi kœyindœrœ nœ endje ga ndœ Yisu. ²⁰ Aimini dœ Alekezandre sœ ugurutœ azunœ asœmœ. Mœ ko endje ti ga tshakane Satana mbœrœ á endje kœwusœ nœ adœke œ lili dœ endje kœgu œsœ Ndjaba nene.

2

O'o tœ upu nœ avwala

¹ Mœ sœ kœza o'o utshunœ kœ adœke ayindœ Yisu yondœ œrœ ga ndœ Ndjaba, œ za avwala nœ endje fœ she yé œ ki ga tœ ye dœ œ za ndje mershe fœ she mbœrœ azu para kœkœ. ² Œ li adœke endje za avwala fœ Ndjaba tœ upu nœ agbozu nœ Lita œdœ agbozu tshapa akwa kœ adœke kœsœ nœ azœ sœ lœ kœsœ gee yeka á kœkpa awa Ndjaba lœ kœzatœ azœ dœ mara á li fœ she. ³ Wu œrœ á sœ tœ otshonœ, á za yanga fœ Ayi kœshe azœ dœ Ndjaba, ⁴ á tshe yindœ nœ adœke azu para gbœ kœshe yé œ li kœwusœ adjapu. Œtœnœ dœmœ. ⁵ Gbambanœ nene, Ndjaba sœ tshébale yé ayi kœguma tshagurutœ ye dœ azu ndje bale. Uzunœ kœdœ Yisu Kristu, ⁶ á tshe zatœ ye fœ kuzu mbœrœ kœshe azu kœ kœ kœnga. Tshe mbœrœ dœ lœkœnœ á li tœ kœma adœke Ndjaba yindœ kœshe azu para kœkœ. ⁷ Mbœrœ tœnœ dá Ndjaba ke mœ adœke mœ dœ uzu kœpandœ ama œne, ayi avwa nœ œne. Mœ wuta ayi kœyisœrœ fœ angbi azu adœke endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu, œdœ kœyi ndje sœ adja o'o. Mœ sœ kœpa adja o'o, mœ papa wala nene.

Ayakoshe dœ ayashe lœ ngbœtœ nœ Ikrizia

⁸ Mœ yindœ nœ adœke tœ osho kœ á ayakoshe œ za avwala nœ endje fœ Ndjaba, endje sœ lœsu endje ngbi lœkœ á endje sœ kœti kane endje ga lafo. Endje katœ ókœ yé œ lele lœ ama endje nene.

⁹ Mœ yi ndje ndœ nœ adœke ayashe verœ lœba nœ endje dœ mara á li, á sœ dœ otshonœ kashe dœ egerœ kumu nene yé œ mbœrœ kumu endje dœ mara á sœ dœ otshonœ. Endje katœ kœguma kumu endje dœ œrœ nœ œrœ, dœ œgbœ akidji œdœ pe ndje kœverœ lœba á amanœ ropa nœ ye. ¹⁰ Kashe endje guma œkœ endje dœ kœmbœrœ otshœrœ bœta mara á li dœ ayashe á endje sœ kœpa adœke œne sœ kœkpa awa Ndjaba. ¹¹ Dœ lœkœ kœyambarœ, œ li adœke yashe sœ koko yé œ zatœ ye ga ati. ¹² Mœ zaza awa fœ yashe adœke tshe yisœ œrœ, ndje adœke tshe dœ gbozu ga pa

yakoshe nene. Kashe œ li adœke tshe sœ koko. ¹³ Gbambanœ nene, Ndjaba mbœrœ lima Adamo utshunœ yekane á mbœrœ Eva manda nœ. ¹⁴ Yé œ dœdœ Adamo dá Satana bili lima she utshunœ nene, kashe yashe dá tshe bili lima she yekane á tshe li lima ga lœ ekperœ. ¹⁵ Kashe œdœ yashe kœgbãndœ kœyindœrœ œdœ kœyindœsho, á kœsœ yerœ yé á sœ ndjii tœ ala Ndjaba, adja Ndjaba œ she she lœ kœzu agbolo nœ ye.

3

Agbozu Ikrizia

¹ Wu adja o'onœ á li dœ azu para kœkœ: Œdœ uzu kœpara awa kœtœ gbozu tshapa Ikrizia, dá tshe yindœ otshœ akwa. ² Œ li adœke gbozu tshapa Ikrizia dœ uzu á endje gbagbagbara she nene. Tshe dœ œkœ yashe bale, gbozu pa undu ye dœ tœ ye, uzu nœ otsho gbetshele, uzu á œsœ ye li, uzu nœ kœza osho kœsœ fœ agene œdœ uzu á tshe li kœyisœ œrœ, ³ tshe dœdœ kœnga nœ ipi nene, ayi kœyi awa ga lœ azu nene, kashe tshe dœ uzu á tshe sœ lœsu ye ziti, tshe dœdœ ayi œbœrœ too ayi egerœ lœsu ga pa ngendja nene. ⁴ Œ li adœke tshe wusœ kœgbãndœ azu tshelœ bingi nœ ye dœ tœ ye yé œ yisœ œrœ fœ agbolo nœ ye adœke endje dji upu dœ lœsu endje bale. ⁵ Uzu neke á tshe wuwusœtœ ye tœ kœgbãndœ azu tshelœ bingi nœ ye nene, tshe gbãndœ azu tshelœ Ikrizia nœ Ndjaba kotoo? ⁶ Uzunœ dœdœ uzu á tshe fatshalœsu ye ngœngœ nene, ete nene tshe tetœ kœdu okoro ye yé Ndjaba œ wa agbœ ngbanga ga tœ ye bœta á tshe wa lima ga tœ Satana. ⁷ Œ li adœke azu á endje gugu lœ Ikrizia nene pa otshœ o'o tœ mara otshœ ye, mbœrœ á tshe kœgbœgbœ tshula nene yé á tshe kœtete lœ gbãnda nœ djaboro nene.

Aayi akwa tshelœ Ikrizia

⁸ Œ li ndje adœke aayi akwa* tshelœ Ikrizia dœ azu á œsœ endje li, á endje sœ ndjii lœ o'o endje. Œ lili adœke endje dœ akanga nœ ipi nene œdœ ndje azu nœ kœgbœ ngendja lœ ekpe awa nene. ⁹ Œ li adœke endje sœ dœ otshœ gbetshele lœ kœyindœrœ ga ndœ o'o á Ndjaba mindœ nœ. ¹⁰ Œ li adœke endje tondœ endje utshunœ, manda nœ œdœ endje kœwuwu ekperœ lœ endje nene yeka á endje kœmbœrœ akwa nœ aayi akwa Ikrizianœ.

¹¹ Awo endje awa bale ndje, endje dœ ayashe á œsœ endje li, á endje dœdœ aayi parœ nene, agbozu tshapa undu endje dœ tœ endje, yé endje zatœ endje lindœ nœ lœ œrœ kœ. ¹² Œ li adœke ayi akwa lœ Ikrizia dœ œkœ yashe bale yé œ wusœ kœgbãndœ agbolo nœ ye dœ pe azu bingi nœ ye para kœkœ.

* 3.8 3.8 Dœ o'o ama Greke, ayi akwa kœdœ Diakre

¹³ Gbambanœ nene, ayi akwa læ Ikrizia á tshe sœ kæmbœrœ akwa nœ ye dœ ðshånœ, azu œ liscœ endje yé endje pa o'o dœ awa nene læ kæyindœrœ ga ndœ Yisu Kristu.

Egerœ œrœ á zatœ ye yiwa tœnœ

¹⁴ Mœ sœ kæsu mbetinoœ fœ bœ dœ gbetshelœ adœke mœ yi kumu mœ ga ndœ zœ læ ondonœ asœke. ¹⁵ Ataa œndœ mœ kæsoœpe kædi tœnœ damba, mœ su mbetinoœ asœke fœ bœ adœke bœ wusœ mara nœ á li dœ uzu kægbondœtœ ye dœ tœ ye ugurutœ azu bingi nœ Ndjaba. Binginoœ ascœmœ kædœ Ikrizia nœ Ndjaba nœ soro, á sœ bata sharagunda dœ pe œrœ á sœ kægbondœ adja o'o.

¹⁶ Adjapu, o'onœ á a yindœ nœ, á za lima tœ ye yiwa tœnœ, sœ dœ egerœnœ. Ætœnœ dœke:

Kristu na œ matœ ye læ œko uzu,
 Ðtsho Ishiri pandœ nœ adœke œshe kædœ
 uzu á tshe sœ ndjii,
 yé aandjelu wu lima she ye,
 endje mindœ ye fœ angbi azu,
 azu ndjoro yindœ ye pa œsho,
 Ndjaba za she ga læ moko ba lafo.

4

Afara œ mbœrœ adœke azu katœ kæyindœrœ

¹ Ðtsho Ishiri sœ kæpa ngbi adœke: Dœ lœko kæka tshapasho bala, anga azu œ katœ awa kæyindœrœ nœ endje ti, œ te manda ishiri nœ afara dœ pe kæyisœrœ nœ adjabro. ² Ekpe azu dœ pe aayi kæpa wala œ fara endje dœ o'o ama endje. Afara nœ aayi walanœ ndi gbetshelœ nœ endje. ³ Endje sœ kæpakata azu tœ kætotœ endje, œ sœ kæpakata azu tœ kæzi anga kæziœ. Andaa Ndjaba dá mbœrœ kæziœ. Ayindœ Yisu á endje wusœ adja o'o lindœ kæzi tœnœ yé œ za mershe fœ she. ⁴ Mbœrœ œrœ ko á Ndjaba mbœrœ sœ tœ ðshånœ, œneke á endje pakata nœ gugu nene œdœ a kæsoœ kæzi tœnœ læ kægi mershe fœ Ndjaba. ⁵ Gbambanœ nene, o'o ama Ndjaba œdœ avwala sœ kæmbœrœ adœke œrœnœ ascœmœ sœ yerœ.

Mara kædœ ðtsho ayi akwa nœ Yisu Kristu

⁶ Ædœ bœ kæyisœ o'o asœ ko fœ aaya œdœ aayingo, bœ te bala ðtsho ayi akwa nœ Yisu Kristu. Asœke œ ma adœke bœ te manda o'o nœ kæyindœrœ œdœ pe ðshœrœ á endje yisœ nœ fœ bœ dœ ðshånœ. ⁷ Kashe œ li adœke bœ vwaratœ zœ tœ kædji ekpe ndœma toro nœ ayawaza á sœ kpi tœ kæyindœrœ. Kashe zatœ zœ djigi fœ Ndjaba. ⁸ Kœkpa œo á uzu sœ kækpa tœnœ adœke tshelœ œko œne sœ hara, œ sœ yara tœ ðshånœ; kashe kæzatœ osho djigi fœ Ndjaba dá ropa œrœ ko. Gbambanœ nene, uzu

á tshe zatœ ye djigi fœ Ndjaba, tshe gbœ soro nœ kpesheke dœ œnœ tshambatsha. ⁹ Wu adja o'onœ á li dœ azu para kœko kæyindœ nœ dœ losu bale. ¹⁰ Gbambanœ nene, œdœ a kæsoœ kæwu oyo yé á sœ kænga koshe, œ sœ mbœrœ a za losu azœ djigi ga tœ Ndjaba nœ soro, á tshe dœ Ayi kæshe azu para kœko, kashe ayindœ Yisu kæropa nœ. ¹¹ Wu œneke á li adœke bœ mindœ nœ, yé œ yisœ nœ.

Timote, andiyi nœ ayindœ Yisu

¹² Uzu bale yiyiangba zœ mbœrœ á bœ dœ gbolo modo nene, kashe ma ðtsho ðtsho zœ ga ndœ ayindœ Yisu, læ o'o zœ, læ kæsoœ bœ, læ kæyindœsho nœ zœ, læ kæyindœrœ nœ zœ œdœ læ kæsoœ yerœ nœ zœ. ¹³ Kœka œerr ga tœ kækwa mœ, zatœ zœ ko ga tœ kædi Buku nœ Ndjaba, kæmi upu ndœ nœ œdœ kæyisœ nœ. ¹⁴ Kakatœ kæza gbœgbœ nœ Ðtsho Ishiri á sœ læ zœ ga tœ akwa nene. Tœ nœ kædœ gbœgbœ á bœ gbœ lima lœko kægbara o'o tœ upu nœ zœ, á agbozu Ikrizia to lima kane endje ga pa zœ. ¹⁵ Gbe dœ kæmbœrœ œrœnœ asœke dœ ðshånœ yé zatœ zœ ko ndœ nœ mbœrœ azu ko kæwusœ mara á bœ sœ kægerœ tœnœ læ Yisu.

¹⁶ Gbåndœtœ zœ dœ tœ zœ œdœ ndje dœ kæyisœrœ nœ zœ dœ ðshånœ kane yé œ ru losu zœ læ œrœ ko. Mbœrœ læ awa nœ kæmbœrœ atamœ dá bœ shetœ zœ dœ tœ zœ œdœ ndje azu á endje sœ kædji bœ.

5

Mara kæmi upu fœ ayindœ Yisu

¹ Mimi upu dœ œgbœ o'o fœ yagbozu nene, kashe mi upu fœ she bata aba zœ. Mi upu fœ amodo bata aaya zœ, ² fœ ayawaza bata aayi zœ, fœ ayawuru bata ayingo zœ, læ kæsoœ yerœ nœ zœ.

Ayashe koya

³ Li œsoœ ayashe koya, endjeneke á endje dœ adja ayashe koya. ⁴ Kashe yashe koya neke á tshe sœ dœ agbolo too dœ aatane, œ li adœke endje za kæyindœrœ nœ endje ga tœ akwa ga ndœ azu tshelœ adja bingi nœ endje yé œ mbœrœ œneke á li adœke endje mbœrœ fœ aayi kæzu endje too fœ aata endje. Gbambanœ nene, ascœmœ dá sœ dœ ðshånœ utshu Ndjaba. ⁵ Yashe koya neke á tshe dœ adja yashe koya, á tshe gugu dœ uzu kægbondœ ye nene, tshe za losu ga tœ Ndjaba. Tshe eshondœ œrœ ba ndœ ye, œ ki fœ she butsho dœ œ. ⁶ Kashe ayashe koya á endje kæsoœ kolœ dœ yanga œrœ tshapasho, ataa endje sœ dœ soro gbaa, endje tshu læ ishiri endje ye. ⁷ Wu œneke á li adœke bœ mindœ nœ, mbœrœ á endje kæmbœrœtœ endje adœke azu kægbagbara endje nene. ⁸ Ædœ uzu kæwuwusœ kægbondœ bingi nœ ye nene, adja azu neke á endje sœ scœnda nœ ye, dá tshe vwaratœ ye tœ kæyindœrœ

yé tshe kœdœ ekpe uzu kœropa uzu á tshe yiyindœ Ndjaba nene.

⁹ Yashe á endje sú i'iri ye gala mbeti nœ ayashe koya, kœdœ yashe á tshe sœ dœ ungu kœto kpœpa zazu voto, á i lima kolœ yakoshe bale. ¹⁰ E li adœke azu wusœ ye dœ otsho akwa nœ ye: tshe dœ yashe neke á tshe gbœ lima ndœ agbolo, á tshe sœ kœza osho kœsœ fœ azu, á tshe sœ kœdjuto ada* ayindœ Yisu yé á sœ kœgbe dœ azu á endje sœ lœ oyo. Tshe dœ ndje yashe á tshe li tœ kœmbœrœ tshelœ aka otshœrœ kœ.

¹¹ Kashe susu i'iri avoro ayashe koya nene, mbœrœ lœkœ á endje kœsœ dœ ogo nœ œkœ, endje vwarœtœ endje tœ Kristu yé œ kpa yindœ kœi ayakoshe. ¹² Ataa, Ndjaba œ wa agbœ ngbanga ga tœ endje mbœrœ á endje ndi tshelœ ali o'o á endje wa lima. ¹³ Gapa nœ, бата endje sœsœ dœ akwa bale kœmbœrœ tœnœ nene, endje sœ kœna ana yoo yoo djelœ manda azu, kœpu lœma endje, kœli ga lœ o'o á dœdœ œnœ endje nene dœ kœpa o'o neke á gaga nene. ¹⁴ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ yindœ nœ adœke avoro ayashe koya kpa i ayakoshe, œ zu agbolo, œ gbœndœ tshasœnda nœ endje, mbœrœ ayingba azœ kœgbœgba awa kœpatœ osho nene. ¹⁵ Gbambanœ nene, ili anga endje djingili awa yé œ te manda Satana. ¹⁶ E dœ anga yashe á tshe yindœ Yisu kœsœ dœ ayingœnœ á endje dœ ayashe koya, œ li adœke tshe to cœrœ fœ endje; tshe kakatœ endje ti tœ Ikrizia nene, mbœrœ adœke Ikrizia kœgbe dœ endjeneke á endje dœ adja ayashe koya.

Agbozu Ikrizia

¹⁷ Agbozu Ikrizia neke á endje lœ kœkœ ala endje tœ ayindœ Yisu dœ otshœnœ, endje li adja kœgbœ kœlisœtœ awa bisha, mbœrœ endje sœ kœzatœ endje ga tœ akwa nœ o'o ama Ndjaba yé œ sœ kœyisœ nœ. ¹⁸ Mbeti nœ Ndjaba pa adœke: «E dœ 'e kœsœ kœwa ngwarœ dœ ngombe lœ kindi, i i ama ye ga tœnœ nene, yé œ li adœke ayi akwa gbœ cœrœ tshangba akwa nœ ye.»

¹⁹ Tœ kœwa ngbanga pa gbozu Ikrizia, œ li adœke atimu bisha too voto yindœ o'onœ yekane á gbœ kœwa ngbanganœ. Ete nene, œ li dœ gbœ kœvwarœtœ zœ tœ mezanœ á endje ta pa ye asœmœ ye.

²⁰ Azu á endje sœ kœmbœrœ ekperœ, za ala endje tœ ala azu kœ, á kœza ndje awa fœ anga udu azu kœmbœrœ ndje ekperœ. ²¹ Mœ sœ kœyu bœ dœ agbœ 6a utshu Ndjaba, 6a utshu Yisu Kristu œdœ pe 6a utshu aandjelu nœ Ndjaba adœke, gbœ mbœrœtœ zœ lindœ œrcœnœ asœke kœ, dœ anga angbi gbetshelœ á sœ utshunœ nene, yé œ yindœ azu kœ awa bale. ²² Toto kane zœ katsha

ga pa uzu á tshe yindœ kœmbœrœ akwa fœ Ndjaba nene. Lili ndje ga lœ ekperœ nœ azu nene. Gbœndœtœ zœ adœke bœ sœ yerœ.

²³ Ndjondjo kolœ ungu nene. Kashe ndjo ndje vinu teasho mbœrœ kœbœ tshelœ nœ zœ, mbœrœ á bœ sœ ndje kœte kpœkpœ dœ kœbœ.

²⁴ Anga azu lœ zœ á ekperœ nœ endje sœ ngbi utshu kœwa ngbanga pa endje kashe 6a ndœ anga endje, a wusœ ekperœ nœ endje kolœ manda kœwa ngbanga pa endje. ²⁵ Awa bale ndje, otsho akwa sœ kœmatœ endje ngbi kashe á lili kœmatœ endje nene, œ za ndje tœ endje yiwa tœnœ nene.

6

Akanga

¹ Azu neke kœ á endje dœ akanga, œ li adœke endje lisœ ayengœ endje lœ cœrœ kœ, mbœrœ adœke azu kœgugusœ i'iri Ndjaba œdœ kœyisœrœ nœ azœ nene. ² Akanga má agbozu tshapa endje kœdœ ayindœ Yisu, endje vwarœtœ endje kœlisœ ayengœ endje mbœrœ adœke endje kœdœ alaya endje nene. Kashe, endje kpa mbœrœ otsho akwa fœ endje kœropa nœ, mbœrœ ayengœ endje á endje sœ kœti kane endje dœ akwa galafo, endje kœdœ ayindœ Yisu á endje kœ, endje yindœtœ endje.

Otsho kœzatœ osho fœ Ndjaba

Wu o'o á li adœke bœ yisœ nœ, œ za o'o mbœrœ tœnœ. ³ E dœ anga uzu kœna dœ angbi kœyisœrœ, á kœsœsœ liaka o'o nœ adja o'o nœ Gbozu nœ azœ Yisu Kristu nene, too dœ kœyisœrœ nœ azu á li dœ kœyindœrœ nœ azœ nene, ⁴ uzu nœ asœmœ kœdœ uzu á kœzatœ osho bu ala ye. Tshe kœdœ uzu á tshe wuwusœ cœrœ nene, ayi kœbœ nœ sharapu á tshe sœ kœpara awa ndœ kœgbugburu tshelœ o'o gbambanœ. Cœrcœnœ kœ asœmœ sœ kœza awa fœ úkœ, kœbœrœtœ azu pa o'o, kœgu osho, ekpe gbetshelœ, ⁵ kœbœrœtœ azu pa o'o á á dancœ gugu nene ugurutœ azu á kœwusœrœ nœ endje fu. Endje kpa sœsœ kœwu adja o'o nene yé œ gbe adœke kœzatœ uzu fœ Ndjaba kœdœ kœte ayi kœgbœ ukpulu cœrœ.

⁶ E dœ adjapu adœke kœzatœ uzu fœ Ndjaba kœdœ kœte ayi kœgbœ ukpulu cœrœ kashe œ li adœke uzu za lœsu ye ga pa œneke á tshe sœ dœ tœnœ. ⁷ Mbœrœ á na lima tshakane azœ gbambanœ ga pashœ, awa bale a gu ndje tshakane azœ gbambanœ. ⁸ Yé œdœ a kœsœ dœ kœziœrœ, œdœ a kœsœ dœ lœba kœverœ ga tœ azœ, œ li dœ azœ kolœnœ ataa. ⁹ Kashe azu neke á endje yindœ kœgbœ ukpulu cœrœ, endje li ga lœ afara. Endje yo ga lœ ama úkœ mbœrœ ogo indi nœ endje dœ ekperœ, á ndi

* 5.10 5.10 Kœdjuto ada azu kœdœ ambárá kœza osho kœsœ fœ azu.

azu yé á mbærcæ adæke azu djingili awa.
¹⁰ Gbambanæ nene, ekperæ kɔ to læ kæsæ
 dæ egeræ lɔsu ngendja. Anga ili azu para
 awanæ, æ gitæ endje zara læ kœyindærcæ
 nœ endje. Endje shokɔ o'o ga tæ ɔkɔ endje
 dæ tæ endje.

ɔtshɔ akwa nœ kœyindærcæ

¹¹ Kashe æfœ, uzu nœ Ndjaba, kpa awa
 ærcænæ kɔ asæke. Para awa tæ kæsæ
 ndjii, kœzatæ zœ fœ Ndjaba, kæsæ dæ
 kœyindærcæ, kæsæ dæ kœyindæsho, ugu
 lɔsu ædæ pe kæsæ dæ lɔsu ziti. ¹² Nga ɔtshɔ
 koshe tæ upu nœ kœyindærcæ, tepa soro á
 ka nene dæ ɔgbɔ, á Ndjaba e 6œ ndœ nœ
 yé á 6œ pa lima o'o kœyindærcæ utshu azu
 ndjoro. ¹³ Atamœ, mœ sœ kœza o'o fœ 6œ
 utshu Ndjaba á tshe za soro fœ ærcæ kɔ, dæ
 Yisu Kristu á tshe pa lima ɔtshɔ o'o ngbi tæ
 upu nœ kœyindærcæ lɔkɔ á Pose Pilato sœ
 lima kœwa ngbanga pa ye, mœ za o'o fœ
 6œ adæke: ¹⁴ gbændæ awa akwa á 6œ gbɔ,
 sœ yeræ adæke azu gbagbagbara 6œ nene
 ærr ga tæ lɔkɔ kœkwa Gbozu nœ azœ dæ
 Yisu Kristu, ¹⁵ á Ndjaba œ ma dæ lɔkɔ á tshe
 guma. Ndjaba kœdæ Gbozu nœ gbɔgbɔ kɔ,
 Gbozu nœ yanga kɔ, Gbozugo nœ agbozugo
 ædæ Gbozu nœ agbozu, ¹⁶ kolæ œshe á tshe
 wuwu kuzu nene, tshe sœ læ ɔlɔ á uzu bale
 œ li kœwuta 6a zœ nene. Uzu bale á tshe wu
 lia she gugu nene yé uzu á tshe li kœwu ndje
 she gugu nene. Kaka mokɔ ædæ gbɔgbɔ á ka
 nene sœ fœ she! Ame.

Kæmi upu fœ ayi kœgbɔ ukpulu ærcæ

¹⁷ Mi upu fœ ayi kœgbɔ ukpulu ærcæ 6a
 pa ɔshɔ adæke endje dudu okoro endje nene
 yé œ zaza lɔsu endje djigi ga pa ærcæ á
 œndænœ œ di nene, kashe endje za lɔsu
 endje ga pa Ndjaba, á tshe sœ kœto ærcæ
 fœ azu adæke endje sœ dæ yanga mbærcæ
 tœnœ. ¹⁸ Za o'o fœ endje adæke endje
 mbærcæ ɔtshɔ akwa, endje te ayi ukpulu
 ærcæ læ ɔtshɔ akwa yé œ sœ hara hara tæ
 kœkurutshelœ ærcæ nœ endje dæ anga azu.
¹⁹ Atamœ, endje gbɔ ɔtshærcæ á œndænœ œ
 di mbærcæ endje dæ tæ endje bala mbatsha,
 mbærcæ kœtepa adja soro.

Ndængɔlɔ abala

²⁰ Uu Timote, gbændæ kœyisærcæ á endje
 yi lima sœ nœ fœ 6œ dæ ɔtshænœ kane. Kpa
 awa kœpa o'o ngbili ngbili á sœ kœyangba
 Ndjaba ædæ o'o á azu gbe adæke œtœnœ
 kœdæ adja kœwusærcæ, kashe œ dœdœ
 tœnœ nene. ²¹ Anga azu gbe lima adæke
 œne sœ dæ mara kœwusærcæ atamœ, œ gitæ
 endje zara læ kœyindærcæ nœ endje.

Kaka ɔtshɔ lɔsu nœ Ndjaba sœ dæ 'e.

Bisha mbeti á Polo sú fœ Timote Tshatshu o'o

Asœke kœdœe bisha mbeti á Polo su fœ Timote. Tshe su lima mbetinœ asœe lœkœ á tshe sœ lima lœ kánga 6a lœ Roma. Angancœ kœ ka lima tœ ye tí, kashe monganga Lukasi kuti ye dá sœpe lima indiri ye. Polo wu lima adœke olo œne ka ye, yé œne sœ lima kœvu kolœ kuzu. Ádánœ á tshe gbe lima ndœ kœsu mbetinœ asœke ndœ kœmi upu fœ Timote á tshe za lima she bata adja gbolo nœ ye. Asœ kœdœe ndangba mbeti kane Polo.

Tshe pa ala mbetinœ fœ Timote adœke tshe ka ngbiri lœ kœyindœrœe bata œne. Tshe pa ndje fœ she adœke tshe shi gbi lœ kœyisœe o'o ama Yisu, ataa endje kœsœe kœmbœrœe œrœe kanga fœ she. Yé tshe sœ ndje dœe gbœdjela tœ œneke á lili dœe œtshœ o'o ama Ndjaba nene. Polo kpa pa ndje adœke œne nga ndje lima œtshœ koshe, yé œne gbotœ œne bala dœe Gbozu Yisu. Tshe pa adœke, œe li adœke ayindœe Yisu bale dœe bale mbœrœe ndje bata œne.

Mbetinœ kurutshelœtœe ye atake:

- Abala (1.1-2)
- Polo sœe kœmi upu fœ Timote (1.3-18)
- Polo sœe kœma mara á uzu œdœe œtshœ turugu nœe Kristu (2.1-26)
- Mara á azu œe sœe bala dœe tœnœe œlœ kœka tshapashœ (3.1-9)
- Kœshi gbi lœ kœyindœrœe (3.10-4.8)
- fki dœe pe ndongœlœ abala (4.9-22)

Abala

¹ Œmœe Polo, œmœe kœdœe ayi avwa nœe Yisu Kristu á Ndjaba ke mœe, á vwa mœe kœpa fœe azu tœe upu nœe soro á tshe pa lima ndœe nœe lœe awa nœe Yisu Kristu.

² Mœe sœe kœsu mbetinœe fœe 6œe Timote á 6œe dœe gbolo nœe mœe á mœe yindœe zœe waa. Kaka œtshœ lœsu dœe kœdjœrœendœe ekperœe œdœe pe kœsœe gee nœe Ndjaba Aba dœe Yisu Kristu Gbozu nœe azœe, sœe dœe 6œe.

Polo mi upu fœe Timote

³ Mœe sœe kœgi mershe fœe Ndjaba kœgbe dœe mara á aata mœe donga lima she, yé mœe kpa donga ndje she dœe gbetshelœe á sœe yerœe. Butshœ dœe œlœ á mœe sœe kœza avwala nœe mœe fœe she, mœe kakatœe kœgbe dœe 6œe nene. ⁴ Mœe kœgbe dœe ngola zœe á tu lima, ngbewo mœe kpa sœe dœe ogo nœe kœwu 6œe yeka á lœsu mœe kœsœe dœe yanga. ⁵ Mœe sœe ndje kœgbe dœe mara adja kœyindœrœe nœe zœe. Œeneke á sœe lima lœe ata zœe dœe Loyisi dœe pe ayi zœe dœe Enise, endje dá sœe lima dœe kœyindœrœenœe asœemœe utshu zœe. Mœe

yindœe nœe adœke tœnœe dá sœe ndje adja lœe zœe.

⁶ Mbœrœe tœnœe ataa, mœe za o'o fœe 6œe adœke 6œe mbœrœe adœke, gbœgbo á Ndjaba za fœe 6œe ndœe kœmbœrœe dœe akwa pe dœe lœkœ á mœe to lima kane mœe ga pa zœe asœemœe, kpa djedjerowa nene. ⁷ Gbambancœ nene, œe dœœdœe fshiri nœe awa dá Ndjaba za fœe azœe nene kashe tshe za fshiri á tshe mbœrœe adœke a sœe dœe gbœgbo, dœe kœyindœeshœ œdœe ndje kœdœe agbozu ga pa undu azœe.

⁸ Sœesœe dœe tshula tœe kœpandœe o'o tœe upu nœe Gbozu nœe azœe nene, sœesœe ndje dœe tshula tœe mœe dœe ayi kánga tœe upu nœe ye nene. Kashe dœe awa nœe gbœgbo á Ndjaba za fœe 6œe, œe li adœke 6œe wu oyo awa bale dœe mœe ndœe kœgbara œtshœ O'œnœe. ⁹ Tshe she azœe yeka á e azœe adœke á dœe azu nœe ye. Œe dœœdœe mbœrœe akwa nœe azœe nene, kashe liaka œneke á tshe guma katshatsha œdœe ndje œtshœ lœsu nœe ye. Tshe ma lima œtshœ lœsunœe fœe azœe lœe ngbotœe nœe azœe dœe Yisu Kristu utshu kœmbœrœe tshapashœ. ¹⁰ Ndjaba ma œtshœ lœsu nœe ye ngbi lœe awa nœe kœna Ayi kœshe azœe dœe Yisu Kristu ga pa œshœ. Œeshe dá wo gbœgbo nœe kuzu, á gbara o'o nœe soro á ka nene lœe awa nœe œtshœ O'o.

¹¹ Mbœrœe tœnœe dá Ndjaba ke mœe adœke mœe dœe uzu kœpandœe ama œne, ayi avwa nœe œne œdœe ayi kœyisœerœe. ¹² Mbœrœe tœnœe dá mœe sœe kœwu oyœnœe kœ asœeke. Kashe mœe sœesœe dœe tshula nene mbœrœe mœe wusœe tsheneke á mœe za lœsu mœe ga pa ye. Mœe wusœe nœe adœke tshe sœe dœe gbœgbo kœgbandœe œneke á tshe to fœe mœe œerr ga tœe lœkœ kœwa ngbanga pa azu.

¹³ Na kolœe manda adja o'o á mœe yisœe nœe fœe 6œe, yé ka ngbiri lœe kœyindœrœe dœe pe kœyindœeshœ á a gbœ lœe ngbotœe nœe azœe dœe Yisu Kristu. ¹⁴ Dœe awa nœe œtshœ fshiri á tshe sœe lœe azœe, gbœndœe œtshœ O'œnœe á endje yi lima sœe nœe fœe 6œe dœe œtshœnœe kane.

¹⁵ Bata á 6œe wusœe nœe, azu kœ á endje sœe lœe Azi katœe mœe tí para kœkœ. Fijele ndje dœe Ermojene lœe ndje ugurutœe endje. ¹⁶ Kaka Gbozu wu oyo azu lœe bingi nœe Onezifore, mbœrœe tshe sœe kœu mœe ga tœnœe waa yé tshe sœesœe dœe tshula mbœrœe á mœe sœe lœe kánga nene. ¹⁷ Gbambancœ nene, kolœe kœyi kuma ye ga lœe Roma, tshe para mœe œerr yé, œe gbœ mœe. ¹⁸ Kaka Gbozu Ndjaba wu oyo ye dœe lœkœ kœwa ngbanga pa azu. Œœœe dœe tœe zœe ndje 6œe mœe wusœe œneke kœ á tshe mbœrœe lima fœe mœe 6a lœe ongbo Efeze ye.

2

Wu œesœe œnœe zœe oyo

¹ Kashe œœœe, gbolo nœe mœe, kaka œtshœrœe á Yisu Kristu to fœe 6œe, za gbœgbo fœe 6œe.

² Ærœ á 6œ dji mœ kæmindœ nœ utshu azu ndjoro, yisœ nœ fœ azu á endje li adœke endje yi ndje sœ nœ fœ anga azu. ³ Wu ndje œsœ œœnœ zœ oyonœ mbœrœ Yisu Kristu 6ata 6tsho turugu. ⁴ Uzu á tshe mbœrœ akwa turugu, tshe kpa li ga lœ o'o nœ azu á endje dœdœ aturugu nene, kashe tshe para kolœ awa nœ kœza yanga fœ gbozu nœ ye. ⁵ Awa bale 6a ndœ ayi kœkpa 6rœ, uzu á tshe wuta utshunœ kœdœ uzu neke á tshe mbœrœtœ ye liaka awa akwa nœ 6rœ. ⁶ Ayi kœdjo kindi neke á tshe shi k'o'dœ lœma akwa kindi nœ ye, œsœ dá dœ uzu utshunœ kœzi ngwarœnœ. ⁷ Dji o'o á mœ pa asœ dœ 6tshœnœ: Gbozu dœ tœ ye dá to kœwusœrœ nœ kœdji tshelœ katœnœ kœ fœ 6œ dœ 6tshœnœ.

⁸ Gbe dœ Yisu Kristu á tshe to lœ aata Davidi, á tshe she lœ akuzu. Æneke á 6tsho O'onœ pa tœnœ á mœ sœ kœpandœ nœ. ⁹ Mœ sœ kœwu oyo lœ kumunœ, yé mbœrœ tœnœ dá endje i mœ dœ djingiri 6ata uzu kœmbœrœ ngbindœrœ, kashe endje li kœi o'o ama Ndjaba nene! ¹⁰ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kœru lœsu mœ lœ œrœ kœ mbœrœ azu á Ndjaba ke endje adœke endje gbœ kœshe á Yisu Kristu to yé endje li ga lœ moko nœ waa dœ waa.

¹¹ O'onœ asœke kœdœ adjapu:
Ædœ a kœtshu dœ she, a sœ dœ soro awa bale dœ she.

¹² Ædœ á kœshi gbi, a wuta agbozu awa bale dœ she.

Ædœ a kœvwaratœ azœ tœ ye, tshe wvara ndje tœ ye tœ azœ.

¹³ Ædœ a kœzazatœ azœ lindœ o'o ama ye nene, tshe zatœ ye lindœ nœ, mbœrœ tshe li kœvwaratœ ye tœ undu ye dœ tœ ye nene.

Ayi akwa á 6tshœ ye ga tœ Ndjaba

¹⁴ Pa fœ azu, endje gbe dœ o'onœ asœke. Kpa pa fœ endje utshu Ndjaba adœke endje zazatœ endje ga tœ kœgbugburu tshelœ o'o gbambœnœ á ádnœnœ gugu nene yé œ sœ kolœ kœndi azu á endje sœ kœdji tœnœ. ¹⁵ Mbœrœ kœ adœke 6œ wuta uzu á tshe li tœ ala Ndjaba yé, yisœ adja o'o 6ata ayi akwa neke á tshe li kœgbœ tshula lœma akwa nœ ye nene. ¹⁶ Kpa awa kœpa o'o ngbili ngbili á sœ kœyangba Ndjaba, mbœrœ azu kœpa o'onœ asœmœ vwaratœ endje tœ Ndjaba. ¹⁷ Kœyisœrœ nœ endje sœ 6ata uku á dele katshakatsha. Mœ gbe dœ Imini œdœ Filete ugurutœ azu asœmœ. ¹⁸ Endje katœ adja o'o yé œ sœ kœpa wala fœ azu adœke kœshe lœ akuzu nœ azu mbœrœ 6alima tœ endje ye. Ataa, endje sœ kœndi tshelœ kœyindœrœ nœ anga azu. ¹⁹ Kashe kiti anda neke á Ndjaba tœ, œ ka ngbiri. Gapa nœ dœmœ, endje sú ala Mbeti adœke: «Gbozu wusœ endje nœ ye», yé: «Uzu kœ á tshe pa adœke

œne kœdœ uzu nœ Gbozu, œ li adœke tshe vwaratœ ye tœ ekperœ.»

²⁰ Ba lœ egerœ anda, œ dœdœ kolœ gbœrœ á endje mbœrœ dœ 6rœ œdœ ngendja dá sœ lœnœ nene. Anga gbara á endje mbœrœ dœ 6yo œdœ oshœ œ sœ ndje zœ. Anga gbœrœ sœ mbœrœ angbo kpi yekane angœnœ sœ mbœrœ akwa kœ. ²¹ Ædœ uzu kœvwaratœ ye tœ ekperœ kœ, uzunœ wuta 6ata gbœrœ á sœ ga angbo di, á li tœ ala ayengœnœ yé á li ndje ndœ kœmbœrœ dœ 6tshœ akwa kœ.

Ayi akwa nœ Gbozu

²² Kpa awa ogo œrœ tshagbolo, para awa kœsœ ndjii, kœyindœrœ, kœyindœsho, kœsœ gee dœ azu má endje sœ dœ 6tshœ lœsu, á sœ kœza avwala fœ Gbozu. ²³ Vwaratœ zœ tœ kœgbugburu tshelœ o'o nœ gbambœnœ mbœrœ œ sœ kœgbota azu ga lœ œbœrœ waa. ²⁴ Mbœrœ ayi akwa nœ Gbozu lili kœbœrœtœ ye dœ azu nene, kashe œ li dœ she kœsœ dœ lœsu ye ziti ga ndœ azu para kœkœ. Tshe wusœ kœyisœ œrœ, œ wu ndje sœ kœru lœsu ye. ²⁵ Azu á endje sœ kœshara o'o lœ ama ye, œ li dœ she kœpara awa nœ kœyisœ œrœ fœ endje dœ lœsu ziti. Angœnœ, Ndjaba œ mbœrœ adœke endje fatshalœsu endje yé œ wusœ adja o'o. ²⁶ Yé endje kpa gbœ gbetshelœ á sœ ndjii, œ wuta lœ gbanda nœ djaboro á tshe te lima pa endje adœke endje mbœrœ kolœ gbetshelœ nœ œne.

3

Lœkœ kœka bala tshapasho

¹ Wusœ nœ dœ 6tshœnœ adœke, osho sœ tœ 6gbœnœ mbœrœ tœ kœka tshapasho. ² Gbambœnœ nene, azu œ dœ ayi otoro, ayi egerœ lœsu ga pa ngendja, ayi kœdonga tœ endje, ayi egerœ kumu, ayi kœgu œsœ Ndjaba, azu á endje lisœ ayi kœzu endje nene, azu á endje wusœ kœgi mershe nene yé œ kpa ndje awa Ndjaba nene. ³ Ala endje œ 6rœ yé endje wu oyo uzu bale nene, œ dœ ayi kœpa ngbindi o'o ga tœ azu, ayi djipudji, ayi kœmbœrœ 6bœrœ ga tœ azu, ayi ngba 6tshœrœ. ⁴ Ayi kœva 6tœ anga endje, ayi ókœ, ayi bulœ lœ egerœ kumu nœ endje, ayi kœyindœ tshapasho kœropa Ndjaba. ⁵ Endje matœ endje 6ata ayi kœkpa awa Ndjaba kashe endje wuwusœ gbœgbœ nœ ye nene. Kpa awa mara azu ataa.

⁶ Anga azu ugurutœ endje œ li gascœnda, œ gbota ayashe á endje mœmœ, yé œ bili endje adœke endje yindœ o'o nœ œne. Ayashœnœ asœmœ mbœrœ ekperœ waa, gbetshelœ nœ endje sœ dœ ogo kœmbœrœ ekperœ kœ. ⁷ Endje sœ kœyamba œrœ waa kashe endje lili kœwusœ adja o'o nene. ⁸ Ayi kœyisœrœ nœ walanœ asœmœ vwaratœ endje tœ adja o'o 6ata Ayane dœ Yambele wvara lima tœ endje tœ o'o ama Moyize. Endje kœdœ azu

á kœwuscœrœ nœ endje fu, á ádá kœyindœrœ nœ endje gugu nene, ⁹ kashe endje na ga utshunœ nene mbœrœ azu kœ œ wuscœ nœ adœke, endje ndi læ gbetshelœ nœ endje awa bale ɓata endje wu lima sœ indi Ayane dœ Yambele.

Na manda œrœ á ɓœ yamba

¹⁰ Kashe œfœ, ɓœ dji mœ dœ ɔtshœnœ læ kœyisœrœ nœ mœ, ɓœ wuscœ ɔtshœ mœ, dœ œrœ á mœ gbe kœmbœrœ tœnœ, dœ kœyindœrœ nœ mœ, dœ ugu lœsu nœ mœ, dœ kœyindœsho nœ mœ, dœ kœeshi gbi nœ mœ læ awa akwa, ¹¹ ɓœ wuscœ œrœ kanga œdœ oyo má mœ wu ɓa læ Atioshe, ɓa læ Ikoniyume, œdœ pe ɓa læ Listre, œrœ kanga gade dá mœ wuwu nene! Kashe, Gbozu she mœ læ nœ kœ. ¹² Adjapu, azu kœ á endje yindœ kœna manda Yisu Kristu, á yindœ kœzatœ endje djigi fœ Ndjaba, endje wu kanga. ¹³ Kashe ekperœ azu dœ pe aayi kœbili osho, endje li vwerema ga læ ekperœ, endje bili anga azu yé œ bilitœ endje dœ tœ endje.

¹⁴ Kashe ɓœ, sœ kolœ kœna manda œrœ á ɓœ yamba á yindœ nœ dœ lœsu zœ bale asœmœ. Bœ wuscœ unzœnœ á tshe yisœ nœ fœ ɓœ dœ ɔtshœnœ. ¹⁵ Bœ wuscœ œyerœ Buku nœ Ndjaba pe dœ gbolo zœ, œ li tœ kœto kœwuscœtœ á na dœ ɓœ œrrr ga læ kœshe læ awa nœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu Kristu. ¹⁶ Œneke kœ á endje sũ ala Buku nœ Ndjaba asœmœ, endje sũ læ awa nœ ɔtshœ Ishiri. Bukunœ asœmœ li tœ kœyisœrœ, kœma ekperœ ngbi, kœyœrœ uzu œdœ kœmbœrœ adœke uzu wuta tœ ɔtshœnœ tœ ala Ndjaba, ¹⁷ yeka á uzu nœ Ndjaba kœgumatœ ye dœ ɔtshœnœ, á kœli tœ kœmbœrœ kolœ ɔtshœ akwa.

4

¹ Mœ sœ kœpa ngbi fœ ɓœ, utshu Ndjaba, dœ pe utshu Yisu Kristu á tshe kwa bala tœ ye ndœ kœwa ngbanga nœ asoro dœ akuzu, læ gbetshelœ nœ kpa kœkwa she œdœ ndje kœsœ Gbozu pa œrœ kœ. ² Mindœ o'o ama Ndjaba, mbœrœ œlœ dœ œlœ yé kaka tœnœ nene. Azu dji too endje dji nene, sœpe kœyisœ nœ. Yœrœ endje, za ala endje yé œ mi upu fœ endje. Mbœrœ œneke kœ dœ ugu lœsu læ awa nœ kœyisœrœ nœ zœ. ³ Gbambœnœ nene, dœ anga lœkœ bale, endje li tœ kœru lœsu endje ndœ kœdji kœyisœrœ nœ adja o'o nene, mbœrœ gbetshelœ nœ endje sœ kolœ kœna manda ogo undu endje dœ tœ endje. Mbœrœ tœnœ ataa, endje œ ko aayi kœyisœrœ ndjoro, endjeneke á o'o ama endje sœ kolœ kœga tœ endje. ⁴ Endje be utu endje ga tœnœ tœ kœdji adja o'o, yé œ fatœ endje kolœ ndœ kœdji ndœma toro. ⁵ Kashe ɓœ, œ li adœke ɓœ dœ gbozu tshapa

undu zœ dœ tœ zœ læ œrœ kœ. Sœ dœ kœru lœsu læ kœwu oyo, mindœ ɔtshœ O'o fœ azu yé œ mbœrœ akwa á Ndjaba za fœ ɓœ dœ ɔtshœnœ djigi kane.

⁶ Mbœrœ mœ, œlœ kuzu mœ ndo ye. Mœ za soro mœ ɓata tokórœ fœ Ndjaba. ⁷ Mœ nga ɔtshœ koshe. Mœ wuta ga tœ ndongœlœ œrœ nœ mœ, mœ sœ kolœ kœgbœndœ kœyindœrœ. ⁸ Ngœngœ asœke, œrœ tshangba ɔtshœ akwanœ á mœ mbœrœ sœ kœkatœ mœ zœ. Gbozu á tshe kœdœ ayi kœwa adja ngbanga dá za fœ mœ dœ lœkœ kœwa ngbanganœ asœmœ. Tshe za œrœ tshangba ɔtshœ akwanœ kolœ fœ mœ dœ kœti mœ nene, kashe tshe za ndje fœ endjeneke kœ á endje sœ kœkate kœkwa she.

Ndœngœlœ kœza o'o

⁹ Mbœrœ kœ adœke ɓœ na kœgbœtœ zœ dœ mœ katsha. ¹⁰ Gbambœnœ nene, Demasi katœ mœ ti ye, mbœrœ á tshe yindœ œrœ tshapasho nœ asœke. Tshe ro ga læ Tesalonike, Kresene ro ga læ Galatœ yé Tito ro œne ye ga læ Dalamati. ¹¹ Kolœ Lukasi dá sœpe dœ mœ kpœke. Œ kœsœ adœke ɓœ na gœmœ asœke, za Marke potœ zœ mbœrœ á tshe kœti kane mœ læ akwa nœ Ndjaba. ¹² Mœ vwa Tishike ga læ Efeze. ¹³ Kœna ɓœ, za læba izi á mœ katœnœ ɓa læ Trowase ɓa ndœ Karposi, œ na dœ tœnœ fœ mœ. Ko ndje bukunœ na tœnœ fœ mœ, kœropœnœ kœ, œneke á endje mbœrœ dœ œkœ agea*.

¹⁴ Alekezandre, ayi ndawonœ, mbœrœ ekperœ fœ mœ waa. Gbozu œ gi tshangba œneke á tshe mbœrœ fœ mœ kœ li dœ ekperœ nœ ye asœmœ zœ. ¹⁵ Œfœ ndje, titœ zœ tœ ye mbœrœ á tshe vwaratœ ye tœ œrœnœ kœ á a yi lima sœ nœ.

¹⁶ Ali kœka mœ ga utshu ayi kœwa ngbanga, uzu bale nana manda mœ nene, endje katœ mœ ti kœ. Kaka Ndjaba gbege dœ ekperœ nœ endje nene. ¹⁷ Kashe Gbozu sœ lima dœ mœ awa bale. Œshe dá to gbœlœ nœ ye fœ mœ yeka á mœ mindœ o'o nœ ye ga tœ ndongœlœ nœ. Endje neke kœ á endje dœdœ Ayuda nene, dji yé Ndjaba she mœ læ ama bamara. ¹⁸ Gbozu œ she mœ læ oyo kœ, œ mbœrœ adœke mœ li ga læ ogo tshagbozu nœ ye ɓa lafo. Kaka adœke azu za mokœ fœ she ngbugu dœ ngbugu. Ame!

Ndœngœlœ abala

¹⁹ Za abala nœ mœ fœ Prisile dœ Akilase œdœ pe ndje azu læ bingi nœ Onezifore. ²⁰ Eraste sœpe ɓa læ Koriti yé mœ ka ndje tœ Trofime ɓa læ Mile mbœrœ á tshe sœ lima dœ kœfa. ²¹ Mbœrœ kœ adœke ɓœ wuta ɓa ke utshu nœ yapu nœ izi. Ebule, dœ Pudese, dœ Linuse, dœ Klodia, ndje dœ pe ayindœ Yisu kœ bala ɓœ. ²² Kaka Gbozu sœ dœ ɓœ.

* 4.13 4.13 Buku á endje mbœrœ dœ œkœ agea kœdœ buku á amanœ gbœ waa.

Kaka ɔtshɔ ɔsu nɔe Ndjaba sɔe dɔe 'e para
kɔkɔ.

Mbeti á Polo sù fœ Tito Tshatshu o'o

Asœ kœdœ mbeti á Polo sù fœ Tito. Tito dœdœ Yuda nene, kashe tshe za lima awa Kristu. Tshe na awa ndjoro tœ awa nœ dœ Polo.

Mbetinœ gbo lima Tito 6a lœ egerœ tshiki á i'irinœ kœdœ Kelete. Polo ka lima tœ ye ti 6a zœ mbœrœ tshe guma udu akwa nœ Ikrizia dœ pe kœke azu adœke endje te agbozu tshapa ayindœ Yisu. Œ li ndje adœke tshe yisœ nœ fœ endje, mara á li adœke endje yindœtœ endje lœ tœ endje, œdœ mara á li adœke endje sœ dœ tœnœ lœ soro endje. Polo kpa pa fœ she mara á li adœke tshe mi dœ upu fœ agbozu, fœ agbolo œdœ fœ akanga œdœ pe mara á li adœke agbozu tshapa ayindœ Yisu mbœrœtœ endje lindœ nœ.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala œdœ pe avwala (1.1-4)
- Mara kœmi upu fœ agbozu tshapa ayindœ Yisu (1.5-16)
- Mara kœmi upu fœ ayindœ Yisu (2.1-3.11)
- Ndngœb abala (3.12-15)

Abala

¹ Œmœ Polo, œmœ kœdœ ayi akwa nœ Ndjaba œdœ ayi avwa nœ Yisu Kristu á tshe e mœ mbœrœ kœyisœ œrœ fœ azu á Ndjaba ke endje, adœke endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye yé œ wusœ adjapu lœ kœzatœ endje fœ she. ² Mœ sœ kœmbœrœ akwa mbœrœ endje wusœ nœ adœke, œne gbo soro neke á ka nene, á Ndjaba pa lima ndœ nœ katshatsha utshu nœ kœmbœrœ tshapashœnœ asœ, adœke œne za lima fœ endje. Tshe kœdœ Ndjaba á tshe fafa tshelœ ama ye nene. ³ Tshe za o'o ama ye ga tœ awa akwa liaka olo á tshe guma. Ayi kœshe azœ dœ Ndjaba dá za o'o ama ye fœ mœ yeka á wva mœ adœke mœ mindœ nœ.

⁴ Mœ sœ kœsu mbetinœ asœ fœ dœ dœ Tito, adja gbolo nœ mœ lœ kœyindœrœ á a sœ dœ tœnœ ga ndœ Yisu Kristu. Kaka Ndjaba Aba œdœ Yisu Kristu ayi kœshe azœ, ma œtsho lœsœ nœ endje ga ndœ zœ œ za kœsœ gee nœ endje fœ 6œ.

Kœke agbozu Ikrizia

⁵ Œdœ mœ kœkatœ zœ 6a lœ Kelete, œ sœ mbœrœ 6œ guma œneke á sœpe adœke 6œ guma, yé œ ke agbozu Ikrizia lakpi bale dœ bale liaka awa akwa á mœ pandœ nœ fœ 6œ. ⁶ Œ li adœke œtsho gbozu sœ dœ œtshœnœ adœke azu lele lœ endje mbœrœ she nene, tshe sœ dœ yashe tshébale, agbolo nœ ye dœ ayindœ Yisu mbœrœ azu

kœpapa o'o tœ endje adœke œtsho endje gaga nene too endje kœdœ aayi sharapu nene. ⁷ Gbambœ nene, endje ke gbozu tshelœ Ikrizia adœke tshe ko ala ye tœ œrœ nœ Ndjaba, ádnœ á li adœke azu lele lœ endje mbœrœ she nene dœmœ. Tshe dœdœ uzu kœzatœ ye nene, uzu ókó nene, uzu kœza ama ye ti lœ ipi nene, uzu nœ koshe hawo hawo nene, uzu á tshe sœ kœgbo ngendja dœ ekpe awa nene. ⁸ Kashe tshe dœ uzu kœza osho kœsœ fœ azu sœnda nœ ye, á tshe yindœ œtshœrœ. Tshe dœ uzu nœ œtsho gbetshelœ á tshe sœ ndjii á sœ ndje yerœ, yé tshe wu ndje sœ kœgbandœtœ ye. ⁹ Œ li dœ she kœzatœ ye kolœ ga tœ o'o á endje yisœ nœ fœ she. Atamœ tshe li tœ kœmi upu fœ anga azu lœ adjapu yé œ sœ akpa aayi kœyisœrœ dœ wala.

Aayi kœyisœrœ dœ wala

¹⁰ Gbambœ nene, azu ndjoro, kœropa nœ ko ili endje ugrutœ Ayuda á endje te ayindœ Yisu, endje sœsœ kœmbœrœtœ endje liaka kœyisœrœnœ nene, endje sœ kœpa o'o ngbili ngbili yé endje sœ kœfara azu. ¹¹ Mbœrœ tœnœ ataa, œ li adœke 6œ mbœrœ adœke endje ngbœa ama endje ga tœnœ. Endje sœ kœndi gbetshelœ nœ azu ko lœ bingi, lœ awa nœ kœyisœ œrœ á lili adœke endje yisœ nœ nene, endje yisœ nœ mbœrœ kœgbo ngendja. ¹² Anga uzu nœ endje bale lœ Kelete á endje wu she 6ata ayi kœgbara o'o, pa lima adœke: «Azu Kelete kœdœ aayi wala, endje kœdœ akatshagea, aayi œdœ yé endje yi kolœ ndœ kœzirœ.» ¹³ O'o ko á tshe pa kœdœ adjapu. Ádnœ á li dœ 6œ kœza ala endje adœke endje sœ dœ adja kœyindœrœ, ¹⁴ endje katœ kœdji ndœmatorœ nœ Ayuda, endje ka ndje tœ kœmbœrœtœ endje liaka awa akwa á azu á endje vwaratœ endje tœ adja kœyisœrœ guma.

¹⁵ Œrœ ko á azu nœ œtsho lœsœ œ mbœrœ dœ akwa sœ yerœ, kashe azu uburu á endje ugu dœ kœyindœrœ nene, endje wu œrœ ko tœ œrœ uburu, mbœrœ kœwusœrœ nœ endje œdœ pe gbetshelœ nœ endje sù dœ ekperœ. ¹⁶ Endje sœ kœpa adœke œne wusœ Ndjaba kashe akwa tshelœ endje sœ kœma adœke endje wuwusœ ye nene. Endje yiangba endje mbœrœ ekpe akwa tshelœ endje, endje kœdœ aayi gbokumu yé endje lili kœmbœrœ œtsho œrœ bale nene.

2

Kœyisœrœ fœ agbozu

¹ Kashe 6œ, yisœ o'o neke á li dœ adja kœyisœrœ. ² Pa fœ agbœ ayakoshe adœke endje dœ agbozu tshapa undu endje, azu á endje lisœ endje á endje sœ dœ œtsho gbetshelœ. Lœ œrœ ko, endje matœ endje tœ

azu á endje ka ngbiri læ køyindœrœ, azu noe køyindœsho, azu noe køeru losu.

³ Awa bale fœ agbõ ayashe. Æ li adœke endje mbœrœ tœ endje ßata ayerœ azu, endje papatœ azu nene, yé endje fafatœ endje tœ akanga noe ipi nene. Endje yisœ otshœrœ, ⁴ endje yisœ mara á li dœ avoro ayashe køyindœ ako endje dœ agbolo noe endje, ⁵ avoro ayashenœ sœ dœ otshõ gbetshelœ yé œ mbœmberœ angba budu nene. Endje mbœrœ akwa tshasœnda noe endje dœ otshonœ, endje dœ otshõ ayashe, œ liscœ ako endje adœke endje køegugusœ o'o ama Ndjaba nene.

Kœyisœrœ fœ adjagbala

⁶ Mi upu ndje fœ adjagbala adœke endje sœ dœ otshõ gbetshelœ ⁷ læ œrœ kœ. Æ li ndje dœ ßœ dœ tœ zœ kœma ambará otshõ akwa fœ endje læ soro zœ dœ mara adœke, adja kœyisœrœ noe zœ sœ ndjii yé œsenœ li. ⁸ Za kolœ adja o'o á li ga tœ akwa yeka azu kœshara upu mbœrœ akwa noe azœ yé á kœfafatshelœ noe nene. Ataa, endje gbõ tshula yé œ gbõ awa kœpa ekpe o'o noe azœ nene.

Kœyisœrœ fœ akanga

⁹ Mi upu fœ akanga adœke endje liscœ agbozu tshapa endje læ œrœ kœ, endje mbœrœ œrœ á za yanga fœ endje. Adja endje gbugbugburu tshelœ o'o dœ agbozu tshapa endje nene. ¹⁰ Endje ziziangba œrœ noe endje nene, endje zatœ endje mbœrœ akwa dœ losu bale yé œ kakatœ anga tshakala akwa ti teasho nene yeka azu kœliscœ o'onœ á a sœ køyisœ noe tœ upu noe Ndjaba á tshe she azœ.

Azu noe Yisu Kristu

¹¹ Ndjaba ma otshõ losu noe ye á li kœshe azu para kœkœ. ¹² Otshõ losunœ yisœ œrœ adœke, a katœ kœvwaratœ azœ tœ Ndjaba œdœ kœna manda ogo œrœ tshapashœncœ asœke yeka a kœgbœndœtœ azœ, á kœtœ azu kœliscœ Ndjaba, azu á endje sœ ndjii tœ ala ye. ¹³ A sœ kœmbœrœ atamœ, kœvu olo yanganœ á sœ kœkate azœ dœ lœkœ á a wu mokœ noe Yisu Kristu, á tshe kœdœ Ndjaba œdœ Ayi kœshe azœ. ¹⁴ Tshe zatœ ye fœ kuzu tœ œsœ azœ mbœrœ kœshe azœ læ ekperœ kœ. Tshe djuto azœ adœke a te azu noe ye, azu á endje sœ kœpa avwara ndœ kœmbœrœ otshõ akwa.

¹⁵ Æ li dœ ßœ kœmindœ upunœ asœ kœ fœ azu. Yisœ awa akwa fœ endje yé œ za ala endje dœ gbõgbõ á Ndjaba za fœ ßœ. Kaka adœke uzu bale didi ßœ nene.

3

Mara otshõ azu noe Ndjaba

¹ Kpa mindœ noe fœ azu noe Ndjaba adœke endje liscœ agbozu tshapa akwa kœ

noe Lita. Endje dji o'o ama endje yé œ yindœ kœmbœrœ otshõ akwa. ² Endje gugu œsœ uzu bale nene, endje para kœsœ gee dœ azu yé œ dœ aayi kœmbœrœ ayo, œ sœ dœ otshõ losu ga ndœ azu kœ. ³ Gbambanœ nene, azœ kœ a djingili lima awa yé œ dœ lima azu noe ekpe gbetshelœ, a dœ lima aayi sharapu, aayi indi, akanga noe ogo ekperœ kœ. A sœ lima hawo hawo yé œ sœ dœ úkú, endje yi lima angba azœ mbœrœ ekpe otshõ azœ yé a sœ ndje lima kœyangba anga azœ. ⁴ Kashe, Ndjaba ayi kœshe azœ má fœ azœ otshõ losu noe ye dœ pe køyindœsho noe ye. ⁵ Tshe sheshe azœ mbœrœ akwa noe azœ á sœ ndjii nene, kashe œshe dœ tœ ye dá wu oyo azœ. Tshe she azœ dœ gbõgbõ noe Otshõ Ishiri, á djuto azœ læ ekperœ yé á a wuta atafo azu yeka a gbõ tafo mara noe kœmbœrœtœ azœ. ⁶ Ndjaba vwa Otshõ Ishirinœ tonge tonge ga pa azœ dœ awa noe Yisu Kristu Ayi kœshe azœ, ⁷ tshe mbœrœ adœke a wuta ndjii tœ ala ye læ awa noe otshõ losu noe ye, dœ œ gbõ soro á ka nene á a sœ kœvu tœncœ.

⁸ O'onœ asœ kœdœ adjapu yé mœ yindœ noe adœke ßœ ka ga pa køyisœrœ noe adœke azu á endje yindœ Ndjaba wotœ endje ndœ kœmbœrœ otshœrœ. Wu œrœ œneke á sœ dœ otshœncœ, á li dœ azu kœmbœrœ tœncœ. ⁹ Kashe ßœ kpa awa kœgbugburu tshelœ o'o á ádánœ gugu nene, kœgbugburutshelœ o'o tœ upu noe kœdi i'iri aata, œbœrœ œdœ kœnga koshe pa awa akwa, vwaratœ zœ tœ œrœncœ asœmœ. Æ sœ gbambanœ yé ádánœ gugu nene. ¹⁰ Tsheneke á tshe para awa kœkurutshelœ ayindœ Yisu, za ala ye awa bale too awa bisha. Á tshe kœdjidi ßœ nene, katœ ye ti. ¹¹ Wusœ noe adœke, uzu ataa sœ læ djingili, tshe kœdœ ayi kœmbœrœ ekperœ yé tshe sœ kœwa ngbanga ga tœ ye dœ tœ ye.

Ndangba kœmi upu

¹² Olo á mœ kœvwa Artemase too Tishike fœ ßœ, pa avwara kœna kœgbõ mœ ßa læ Nikopolise. Ba zœ, dá œndœ mœ œ di mbœrœ yapu noe izi. ¹³ Mbœrœ kœ tœ kœgi Zenase á tshe kœdœ avoka œdœ pe Apolo ga tœ awa ana noe endje. Mbœrœ œneke kœ á li fœ endje. ¹⁴ Mbœrœ adœke aaya azœ dœ ayindœ Yisu zatœ endje ndœ otshõ akwa dœ losu endje bale, mbœrœ kœti kane anga azu á endje sœ læ oyo. Ataa, mara otshõ endje œ sœ gbambanœ nene.

¹⁵ Azu para á endje sœ dœ mœ ßa ke vwa abala fœ ßœ. Za ndje abala fœ anga azœ dœ ayindœ Yisu.

Kaka Ndjaba yisœ otshõ losu noe ye ga ndœ 'e para kœkœ.

Mbeti á Polo sù fœ Filemŏ Tshatshu o'o

Filemŏ kœdœ yanga Polo á tshe yi lima sœ Ɔtshŏ O'o fœ she. Tshe kœdœ lima anga yindœ Yisu á tshe gbŏ œrœ waa, á sœ ndje dœ akanga. Anga kanga bale á i'iri ye kœdœ Onezime á tshe kpa lima tœ ayengŏ ye dœ Filemŏ, gbŏ Polo kpŏŏ 6a lœ kánga á tshe sœ lima lœ nœ. Ɖshe dœ Onezime wuta ndje lima yindœ Yisu yekane á Polo kpa gi she fœ ayengŏ ye á tshe kpa lima tœ ye asœmœ. Ataa, adja Filemŏ kpa yindœ Onezime zœ dá a?

Ala mbetinœ, Polo ki ga tœ Filemŏ adœke tshe kpa yindœ Onezime 6ata ayanœ lœ Yisu mbœrœ azu para kŏkŏ kœdœ ayazu lœ Kristu. (Ɖdœ kanga, œdœ kanga nene; azœ para kŏkŏ kœdœ ayazu. Mbœrœ tœncœ ataa á Polo sœ kœki fœ Filemŏ adœke tshe wa o'oncœ dœ tœ ye.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1-3)
- Awwala nœ Polo mbœrœ Filemŏ (4-7)
- Gbetshelœ nœ Polo tœ upu nœ Onezime (8-21)
- Ndŏngŏbŏ o'o (22-25)

Abala

¹ Ɖmœ Polo, á endje za mœ vwi ga lœ kánga mbœrœ akwa nœ Yisu Kristu, dá sœ kœsu mbetinœ asœke œdœ aya azœ dœ Timote.

'A su mbetinœ fœ 6œ Filemŏ, yanga 'a lœ ama akwa. ² Dœ yingŏ 'a dœ Apia, dœ Arkipe yanga 'a lœ koshe œdœ ndje fœ anga ayindœ Yisu á endje ngbŏtœ endje 6a sœnda nœ zœ. ³ Kaka Aba azœ dœ Ndjaba, dœ Gbozu Yisu Kristu yisœ Ɔtshŏ lœsu nœ endje ga ndœ 'e yé œ za kœsœ gee nœ endje fœ 'e.

Kœyindœrœ œdœ pe kœyindœsho nœ Filemŏ

⁴ Ɔlŏ dœ Ɔlŏ mœ sœ kœgbe dœ 6œ lœ kœza awwala nœ mœ fœ Ndjaba, yé œ sœ kœgi ndje mershe waa fœ she tœ upu nœ zœ; ⁵ gbambancœ nene, mœ dji azu kœpa o'o mbœrœ kœyindœsho nœ zœ ga ndœ ayerœ azu nœ Ndjaba para kŏkŏ œdœ pe ndje kœyindœrœ nœ zœ ga ndœ Gbozu Yisu. ⁶ Mœ sœ kœyu Ndjaba adœke kœyindœrœ á ngbŏ6a azœ dœ 6œ ga tœncœ ma akwa, yeka á 6œ kœwusœ Ɔtshŏrœ kŏ á a gbŏ lœ kœngbŏtœ azœ bale dœ Kristu dœ Ɔtshŏnœ. ⁷ Aya, yanga nœ mœ dopa nœ kolœ mbœrœ kœyindœsho nœ zœ ga ndœ anga ayindœ Yisu yé mœ ru lœsu mœ mbœrœ tœncœ.

Gbambancœ nene, 6œ mbœrœ adœke lœsu ayerœ azu nœ Ndjaba zi tii.

Polo yu Filemŏ tœ Onezime

⁸ Mbœrœ tœncœ ndje ataa, Kristu za awa fœ mœ kœpa fœ 6œ, œneke kŏ á li adœke 6œ mbœrœ, ⁹ kashe mœ sœ kœ'eshondœ nœ adœke 6œ mbœrœ kolœ lœ kœyindœsho nœ zœ. Mœ yindœ kœyu 6œ tœ œrœ bale, œmœ dœ yagbozu Polo, á mœ sœ ngŏngŏ asœke lœ kánga mbœrœ Yisu Kristu, ¹⁰ mœ yu 6œ tœ upu nœ Onezime, á tshe wuta gbolo nœ mœ á mœ za she lœ kánga 6a ke. ¹¹ Utshuncœ lima, tshe sœsœ lima kœmbœrœ œrœ bale fœ 6œ nene, kashe ngŏngŏ asœke, tshe li kœmbœrœ œrœ* fœ azœ dœ 6œ.

¹² Mœ gi she fœ 6œ, œsœ á tshe sœ 6ata tshakala kote mœ. ¹³ Ɖ li má dœ mœ kœgbŏndœ ye 6a indiri mœ 6a ke á tshe kœmbœrœ akwa fœ mœ tœ œsœ zœ lœ kánga á mœ li lœ kumu Ɔtshŏ O'o. ¹⁴ Kashe mœ gbegbe kœmbœrœ ataa utshu kœdji gbetshelœ nœ zœ nene. Mœ sœsœ kœtovworogbo 6œ kœmbœrœ Ɔtshŏrœ fœ mœ dœ Ɔgbŏ nene, kashe œ li dœ 6œ kœmbœrœ œneke á lœsu zœ yindœ nœ dœ tœ zœ.

¹⁵ Angancœ endje kurutshelœ 'e dœ Onezime ndœ olo teasho adœke 6œ kpa kœkwatœ zœ ga ndœ ye waa dœ waa. ¹⁶ Ngŏngŏ asœke, tshe kpa dœdœ kolœ kanga nene, tshe ropa kanga ye. Tshe wuta aya azœ á mœ yindœ ye tŏpanœ kpuru. Mœ yindœ ye waa kashe œbœ, 6œ kpa yindœ ye tŏpanœ kpuru œdœ 6ata yu œdœ 6ata yindœ Kristu.

¹⁷ Ɖdœ 6œ kœwusœ nœ adœke œmœ kœdœ adja yanga zœ, za osho kœsœ fœ she 6ata á li dœ 6œ kœza má fœ mœ. ¹⁸ Ɖdœ tshe kœmbœrœ lima ekperœ fœ 6œ, œdœ kudá nœ zœ kœsœ ndje lima lœ kumu ye, za djigi ga pa mœ. ¹⁹ O'o asœke adja mœ dœ Polo dá su: œmœ mœ gi kudá tshaangba ye para kŏkŏ fœ 6œ. Kashe œbœ ndje, 6œ gbe dœ kudá nœ mœ á sœ pa zœ kane: kudancœ asœmœ kœdœ soro zœ. ²⁰ Atamœ aya, mœ yu 6œ adœke 6œ mbœrœ Ɔtshŏrœ fœ mœ adœke lœsu mœ zi tii mbœrœ a sœ bale lœ i'iri Kristu.

²¹ Mœ sù mbetinœ asœke fœ 6œ dœ lœsu adœke 6œ mbœrœ œneke á mœ eshondœ nœ ga tœ zœ yé mœ wusœ nœ adœke 6œ kpa mbœrœ kœropa œneke á mœ gbe dœ tœncœ. ²² Ga pa nœ, œ li adœke 6œ guma osho olo fœ mœ mbœrœ mœ wu adœke Ndjaba œ dji awwala nœ 'e yé œ kŏrŏ awa fœ mœ ndœ kœna ga ndœ 'e zœ.

Abala nœ azu fœ Filemŏ

²³ Epafraze á 'a sœ dœ she lœ kánga mbœrœ Yisu Kristu, vwa abala fœ 6œ.

* 1.11 11 Ada i'iri Onezime dœ o'o ama ogo Agreke kœdœ: liaka kœmbœrœ aya œrœ

²⁴ Aanga mœ læ ama akwa: Marke, Aristarke, Demasi œdœ pe Lukasi á 'a sœ tœ kœmbœrœ akwa nœ Ndjaba awa bale dœ endje asœmœ, para kœkœ endje vwa abala fœ 6œ.

²⁵ Kaka adœke Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu ma œtshœ lœsu nœ ye ga ndœ 'e.

Mbeti á endje sù fœ Aebre Tshatshu o'o

Uzu á tshe sù mbetinœ asœke œdœ endjeneke á endje vwa fœ endje, a wuwusœ endje nene. Kashe tœ kœdi tœnœ, endje sù fœ Ayuda á endje wuta lima ayindœ Yisu. Anga azu mbœrœ lima œrœ kanga fœ endje yé œ bili endje tœ kœkatœ kœyindœrœ.

Mbœrœ tœnœ ataa, mbetinœ asœke ma adœke Yisu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba nœ soro. Tshe ropa azu kœ yé œ za soro á ka nene fœ azu. Tshe za undu ye tœ tokóro mbœrœ kœdjerœndœ ekperœ nœ azu. Mbetinœ gbotá ndje gbetshelœ nœ ayindœ Yisu kœgbe dœ œnœ anga azu utshunœ lœ Ongboro Ayo. Ataa endje wuwu lima œrœ tshangba kœyindœrœ nœ endje nene gbaa, endje sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Kristu yisœ mara nœ Ndjaba (1.1-3)
- Kristu ropa aandjelu (1.4-2.18)
- Kristu ropa Ayosuwa dœ Moyize (3.1-4.13)
- Akwa nganga nœ Yisu ropa œnœ anganga Ndjaba lœ Ongboro Ayo kœ ye (4.14-7.28)
- Ayo nœ Kristu ropa œneke ala Ongboro Ayo ye (8.1-9.28)
- Mokœ á Kristu má ropa œneke lœ Ongboro Ayo ye (10.1-39)
- Anga agbangba kœyindœrœ lima utshunœ (11.1-12.29)
- Mara kœza yanga fœ Ndjaba (13.1-19)
- Avwala œdœ ndangba abala (13.20-25)

Ndjaba pa o'o lœ awa nœ Gbolo nœ ye

¹ Utshunœ lima, Ndjaba pa o'o fœ aata azœ, tshe pa o'o lœ awa nœ aayi kœgbara o'o; tshe pa o'o fœ endje kpalakpala œdœ pe lœ tshelœ aka mara ndjoro, ² yé ngœngœ tœ ndœngœlœ oshonœ asœke á a sœ lœ nœ, tshe pa o'o fœ azœ lœ awa nœ Gbolo á tshe za she kœsœ tœ ayengœ œrœ kœ, lœ awa nœ ye ndje dá tshe mbœrœ tshapashœ. ³ Gbolo kœdœ kœtshi nœ mokœ nœ ye, tshe kœdœ adja angwa ye. O'o ama ye sœ dœ gbœgbœ yé œtœnœ dá mbœrœ adœke œrœ tshapashœ para kœkœ sœ zœ. Mangba kœdjutœ ekperœ nœ azu, tshe sœ ga pa kuni Ndjaba á tshe sœ dœ gbœgbœ kœropa nœ kœ áa lafo.

Gbolo nœ Ndjaba ropa aandjelu

⁴ Gbolo ropa aandjelu ye. Dœ tœnœ ataa á Ndjaba za i'iri kpi á rosœ œnœ endje fœ she. ⁵ Atamœ, Ndjaba papa fœ anga andjelu nœ ye bale nene adœke:
«Bœ kœdœ Gbolo nœ mœ,
yé kœtœ kpesheke, œmœ kœdœ Aba zœ.»

Yé tshe papa ndje o'o tœ upu nœ anga andjelu bale nene adœke:

«Mœ dœ bala Abanœ,

yé tshe dœ bala Gbolo nœ mœ.»

⁶ Kashe dœ lœndœ á Ndjaba vwa lima eya Gbolo nœ ye ga pa tshapashœ, tshe pa adœke:
«Œ li adœke aandjelu nœ Ndjaba kœ gote ga tshatshu ye.»

⁷ Tshe kpa pa o'o tœ upu nœ aandjelu adœke:

«Mœ mbœrœ adœke aandjelu nœ mœ sœ gata ishiri,

yé mœ mbœrœ adœke aayi akwa nœ ye sœ gata lafa owo.»

⁸ Kashe tœ upu nœ Gbolo, tshe pa adœke:

«Uu Ndjaba, ngande tshagbozu nœ zœ sœ waa dœ waa.

Bœ sœ kœmbœrœ akwa tshagbozu nœ zœ dœ mara á sœ ndjii.

⁹ Bœ sœ kœyindœ œrœ á sœ ndjii, yé bœ sœ kœyiangba ekperœ,

mbœrœ tœnœ ataa, uu Ndjaba, Ndjaba nœ zœ dá ke bœ adœke bœ sœ dœ yanga,

yé tshe ma adœke œne yindœ zœ kœropa anga zœ.»

¹⁰ Tshe kpa pa ndje adœke:

«Gbozu, œbœ dá mbœrœ œshœ pe tœ alinœ utshunœ,

tshalafo kœdœ tshangba akwa ndœ kane zœ.

¹¹ Œrœnœ asœke kœ œ yiwa bala ye, kashe œbœ, bœ sœpe zœ.

Tshalafo œdœ tshaati œ wuta gata ongboro lœba;

¹² bœ vwele œtœnœ bala ga tœnœ gata á endje vwele yœgbœdœ lœba,

yé endje yapa œtœnœ gata lœba.

Kashe œbœ, bœ sœ kolœ gata á bœ sœ asœmœ yé ndœngœlœ zœ œ sœ tœnœ nene.»

¹³ Ndjaba papa fœ anga andjelu nœ ye bale nene adœke:

«Na œ sœ ga pa kuni mœ,

mœ ko ayingba zœ ga tshakudu ada zœ.»

¹⁴ Aandjelu kœdœ adœ e? Endje para kœkœ kœdœ ishiri á sœ kœmbœrœ akwa fœ Ndjaba: Tshe sœ kœvwa endje adœke endje ti kane azu á endje li kœgbbœ kœshe.

2

Kœshe á gerœ dopanœ

¹ Mbœrœ tœnœ ataa, œ li adœke a shi gbi lœ o'o á a tji œdœ a kœyindœ nœ adœke a djingili awa nene. ² Gbambanœ nene, œdœ o'o á aandjelu pa lima ndœ nœ kœmatœ ye adœke œtœnœ kœdœ adja o'o, yé œdœ azu á endje ndi lima tshelœnœ, œdœ azu á endje vvara lima tœ endje tœ kœlisœ o'onœ asœmœ kœgbbœ lima djofele á li dœ endje, ³ azœ dœ tœ azœ a kpa lœ manœ kotoo œdœ a kœsœ kœmbœrœtœ mara kœshe

ataa? Gbozu dá yi lima sœ cœre tœ upu nœ utshunœ, manda nœ á azu á endje dji lima she ma kikiilincœ fœ azœ. ⁴ Ndjaba to ndje gbãgbã nœ ye ga lœ kœmarœ nœ endje lœ awa nœ ambárá ndjoro, ogboro cœre dœ tshelœ áká afá kœ, œ ga ndœ lœ awa nœ kœto cœre nœ Ɔtsho Ishiri fœ azu lindœ œneke á lœsu ye yindœ nœ.

Yisu kœdœ ayi kœza kœshe fœ azu

⁵ Gbambanœ nene, Ndjaba zaza tshapashã nœ tshambatsha á a sœ kœpa tœnœ, fœ aandjelu nene. ⁶ Andaa, anga uzu bale su o'o ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Uzu kœdœ dœ yeka á 6œ kœsœ kœgbe dœ she a? Too gbolo nœ uzu kœdœ dœ á 6œ kœko ala zœ ga pa ye a?

⁷ Bœ za she teasho ga tshakudu aandjelu, 6œ za moko œdœ kœliscœtœ fœ she.

⁸ Bœ kœ cœre kœ ga tshada ye.»

Bata á Ndjaba za she tœ gbozu tshapa cœre kœ, anga cœre bale á tshapu kœsœ ga tshakudu ye gugu nene. Andaa, a wuwu damba nene adœke Ndjaba kœ cœre para ga tshakudu ye. ⁹ Kashe cœre á a sœ kœwu tœnœ dœke: Yisu á Ndjaba za lima she teasho ga tshakudu aandjelu, gbã moko œdœ pe kœliscœtœ lœ kumu kœwu cœre kanga nœ kuzu á tshe tshu. Ataa lœ awa nœ Ɔtsho lœsu nœ Ndjaba, tshe tshu kuzu tœ upu nœ azu kœ. ¹⁰ Gbambanœ nene, œ li adœke Ndjaba á tshe mbœrœ cœre kœ, á sœ kœmbœrœ adœke œrœnœ sœ zœ asœmœ, za Yisu tœ uzu á tshe li lœ awa nœ kœwu oyo mbœrœ adœke agbolo ndjoro kœwu moko nœ ye. Gbambanœ nene, Yisu kœdœ uzu á tshe sœ kœyisœ awa kœshe fœ endje.

¹¹ Andaa Yisu á tshe sœ kœmbœrœ adœke azu wuta yerœ lœ ekperœ nœ endje dœ pe endjeneke á endje wuta yerœ, endje sœ dœ Aba bale. Mbœrœ tœnœ ataa dá Yisu sœsœ dœ tshula kœ'e endje adœke aaya œne nene.

¹² Yé tshe pa adœke:

«Uu Ndjaba, mœ pa bala o'o tœ upu nœ i'iri zœ fœ aaya mœ,

yé mœ 6i itshi kœdonga dœ 6œ ugurutœ ukpulu azu lœ angbœtœ.»

¹³ Tshe kpa pa adœke:

«Mœ za bala lœsu mœ djigi fœ Ndjaba.»

Yé ga pa nœ:

«Wu mœ, œmœ œdœ agbolo á Ndjaba kœ endje fœ mœ dœke.»

¹⁴ Ataa, 6ata á agbolo kœdœ azu á endje sœ dœ songba œdœ dœ indji, Yisu wuta ndje awa bale 6ata endje, tshe mbœrœ cœre kœ nœ mara nœ endje dœ azu. Lœ awa kuzu nœ ye, tshe ropa djaboro á tshe sœ lima dœ gbãgbã nœ kuzu, ¹⁵ œdœ dœ œnœ kœvwara azu á awa kuzu fa lima endje tœ akanga lœ soro endje djigi. ¹⁶ Gbambanœ nene, tshe nana mbœrœ kœti kane aandjelu nene, kashe tshe na mbœrœ aata Abrayamo.

¹⁷ Mbœrœ tœnœ ataa, œ li lima adœke tshe wuta awa bale 6ata aayanœ lœ áká cœre kœ yeka á kœte egerœ nganga Ndjaba nœ lœsu kœwu oyo, á tshe sœ ndjii utshu Ndjaba mbœrœ kœdjercœndœ ekperœ nœ azu. ¹⁸ Gbambanœ nene, 6ata á tshe wu lima oyo dœ tœ ye lœ kœwu lœsu nœ Satana, tshe li ndje kœti kane endjeneke á Satana sœ kœwu lœsu endje ye.

3

Yisu kœdœ egerœ uzu kœropa Moyize

¹ Atamœ, aaya mœ, e'e kœdœ ayerœ azu nœ Ndjaba á tshe e 'e ndœ kœmbœrœ ogo nœ ye 6a lafo, 'e meosho ga tœ Yisu á tshe dœ ayi avwa œdœ egerœ nganga Ndjaba nœ kœyindœrœ á a sœ kœmindœ nœ. ² Ɔ dœ adjapu adœke tshe sœ lima ndjii utshu Ndjaba á tshe ke she ndœ akwa 6ata á Moyize sœ ndje lima ndjii lœ anda nœ Ndjaba djigi. ³ Endje donga ayi kœmœ anda kœropa anda dœ tœ ye. Gbambanœ nene, moko nœ Yisu ropa œnœ Moyize. ⁴ Andaa bale dœ bale kœ sœ dœ uzu á tshe mœ, yé uzu á tshe mœ kœ kœdœ Ndjaba. ⁵ Andaa, Moyize za lima tœ ye kœmbœrœ akwa dœ lœsu ye bale lœ anda nœ Ndjaba djigi 6ata ayi akwa mbœrœ kœma œneke á li má adœke Ndjaba pa. ⁶ Kashe Kristu zatœ ye kœmbœrœ akwa dœ lœsu ye bale 6ata Gbolo, yé Ndjaba za she ga tœ kumu akwa lœ anda nœ ye. Andaa nœ ye kœdœ azœ œdœ a kœsœpe kolœ kœyindœ nœ yé á sœ kœko lœsu azœ ga tœ cœre á a sœ kœkate kœgbo tœnœ dœ yanga.

Azu nœ Ndjaba œ yatœ endje

⁷ Mbœrœ tœnœ dá Ɔtsho Ishiri pa adœke:

«Ɔpesheke, œdœ 'e kœsœ kœdji tshama ye, ⁸ 'e sœsœ dœ œgbã lœsu nene 6ata lœndã á 'e oma lima dœ Ndjaba,

dœ olo á 'e wu lima lœsu ye 6a lœ kpagagasho.

⁹ Ba zœ, alaba 'e kœwu lima lœsu mœ dœ kœpara awa kœyu tshelœ mœ,

yé endje wu lima akwa ndœ kane mœ ¹⁰ manda ungu zazu bisha (40).

Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ dœ ókœ ga tœ azu nœ oshonœ asœmœ

yé á mœ pa adœke: “Gbetshelœ nœ endje sœ kœndi waa dœ waa,

azunœ asœmœ wuwu lima sœ awa mœ nene.”

¹¹ Gbambanœ nene, mœ dara ama mœ lœ ókœ nœ mœ adœke:

A wu bala zœ, œdœ endje œ li bala kœyatœ endje 6a ndœ mœ!»

¹² Alaya mœ, 'e sœ dœ gbãdjela. Kaka adœke uzu bale ugurutœ 'e sœsœ dœ ekpe lœsu dœ pe sharapu neke á vwa she kœfa tshangba ye fœ Ndjaba nœ soro nene.

¹³ Kashe 'e to gbãgbã ugurutœ 'e dœ anga 'e œlœ dœ œlœ 6ata á endje sú ala Buku

adœke œndœ «tshakpesheke» sœpe kœdi tœnœ, mbœrœ adœke ekperœ bibili uzu bale ugurutœ 'e, á tshe kœwuta dœ œgbœ lœsu nene. ¹⁴ Gbambanœ nene, œdœ a kœsœpe kœshi gbi œrrr ga tœ ndœngœbœ soro azœ lœ kœyindœrœ 6ata á a gbœ lima tœ alinœ, a wuta aayi kœmbœrœ akwa awa bale dœ Kristu.

¹⁵ Endje su 6ala buku nœ Ndjaba adœke: «Kpesheke, œdœ 'e kœsœ kœdji tshama ye, 'e sœsœ dœ œgbœ lœsu 6ata dœ lœkœ á 'e oma lima dœ Ndjaba nene.»

¹⁶ Azu adœ dá dji lima tshama ye, yé á oma dœ she a? E dœdœ lima azu kœ á Moyize ko endje wuta tœnœ ga ushu lœ ogo Ezipito nene a? ¹⁷ Yé adœ dá Ndjaba sœ lima dœ ókó ga tœ endje manda ungu zazu bisha a? E dœdœ ga tœ azu á endje mbœrœ lima ekperœ yekane á tshu 6a lœ kpagagasho nene a? ¹⁸ Yé adœ dá Ndjaba dara lima ama ye adœke endje li kœyatœ endje 6a ndœ œne nene a? E dœdœ mbœrœ azu á endje oma lima asœmœ nene a? ¹⁹ Yé a wu adœke endje lili lima kœli ga zœ nene mangba œgbœ lœsu nœ endje.

4

¹ Ndjaba pa lima ndœ nœ fœ azœ adœke a li bala kœyatœ azœ 6a tœ osho á œne guma fœ azœ. Ataa, ala azœ gbœ adœke anga uzu bale ugurutœ azœ tshatshapu kœli ga zœ nene. ² Gbambanœ nene, a gbœ Otshœ O'o 6ata á azunœ asœmœ gbœ ndje lima. Kashe o'o á endje dji lima mbœmbœrœ œrœ bale tœ endje nene, mbœrœ aayi kœdji tœnœ dji lima tako kashe endje yiya lima ndœ nœ nene. ³ Yé azœ á a sœ dœ kœyindœrœ, a li bala kœyatœ azœ 6a tœ osho á Ndjaba pa lima o'o tœ upunœ adœke:

«Mœ dara ama mœ lœ ókó nœ mœ:

Endje li bala kœyatœ endje 6a tœ osho kœyatœsho nœ mœ nene!»

Ndjaba pa atamœ, kashe osho kœyatœshonœ asœmœ, tshe guma lima kœto tœ ali kœmbœrœ tshapashœ. ⁴ Gbambanœ nene, endje sú tœ upu nœ olo minu dœ bisha (7) adœke: «Yé Ndjaba ya lima tœ ye dœ olo minu dœ bisha manda kœka akwa nœ ye kœ.» ⁵ Yé endje kpa su o'onœ asœmœ adœke: «Endje li kœyatœ endje 6a tœ osho nœ mœ nene.» ⁶ Dœ tœnœ ataa, azu á endje dœ lima azu utshunœ kœdji Otshœ O'o, endje lili lima kœyatœ endje 6a tœ oshonœ asœmœ nene, mbœrœ endje wvara lima tœ endje kœlisœ Ndjaba ye, andaa anga azu li kœli tœnœ ye. ⁷ Ndjaba kpa za anga olo kœli ga zœ, á tshe e i'irince «kpesheke». Olo ndjoro manda nœ, tshe pa lima o'o waa lœ awa nœ Davidi lœ ada mbeti á endje pa tœnœ utshunœ adœke:

«Kpesheke, œdœ 'e kœdji tshama ye, 'e sœsœ dœ œgbœ lœsu nene.»

⁸ Yé œdœ Yosuwá kœto lima azu li tœnœ 6a tœ osho nœ kœyatœsho. Ndjaba œ kpa pa má o'o tœ anga angbi olo bala nene. ⁹ Ataa, olo kœyatœsho nœ lœkœ sabata sœ mbœrœ azu nœ Ndjaba. ¹⁰ Gbambanœ nene, uzu á tshe li ga lœ kœyatœsho nœ ye, sœ ndje kœyatœ ye manda akwa á tshe mbœrœ 6ata á Ndjaba ya ndje lima tœ ye manda œnœ ye. ¹¹ A pa avwaratœ azœ kœli ga lœ kœyatœshonœ asœmœ, adœke adja mara œgbœ lœsunœ asœke kœmbœmbœrœ adœke uzu bale te nene.

¹² Gbambanœ nene, o'o ama Ndjaba sœ dœ soro œdœ dœ gbœgbœ, yé amancœ ki kœropá ingiri yakamba á amancœ sœ bisha. E sœ kœli œrrr ga tœ kœkurutshelœ uvuru dœ ishiri, tshelœ kptœ ngbabi dœ wvala. E sœ kœwá ngbanga ugurutœ gbtshelœ œdœ o'o á sœ 6a lœsu uzu. ¹³ Anga œrœ bale á Ndjaba mbœrœ á zatœ ye yiwatœ nœ tœ ala ye gugu nene. E rœ kœ sœ kpœndro, ngbi tœ ala ye, yé fœ she dá a li kœpa o'o tœ upu nœ œrœnœ kœ á a mbœrœ.

Yisu kœdœ egerœ nganga Ndjaba nœ azœ

¹⁴ A sœ dœ egerœ nganga Ndjaba á œsœ ye li, œshe kœdœ Yisu, Gbolo nœ Ndjaba. Tshe ro to lœ tshalafœ œ gu ga ndœ Ndjaba. Atamœ, a shi gbi lœ kœyindœrœ nœ azœ. ¹⁵ Gbambanœ nene, egerœ nganga Ndjaba nœ azœ awa bale dœ azœ lœ kœmœ nœ azœ sœ zœ. Satana wu lima lœsu ye lœ œrœ kœ 6ata á tshe sœ kœmbœrœ dœ azœ, kashe tshe mbœmbœrœ ekperœ bale nene. ¹⁶ Ataa, a na dœ lœsu azœ djigi ga tœ ngande tshagbozu nœ otshœ lasu nœ Ndjaba mbœrœ á tshe kœwú oyo azœ yekane á kœma otshœ lœsu nœ ye ga ndœ azœ mbœrœ kœti kane azœ dœ lœkœnœ á tshe yindœ nœ.

5

¹ Egerœ nganga Ndjaba kœ, endje ke she ugurutœ azu mbœrœ kœmbœrœ akwa tsh-agurutœ azu dœ Ndjaba tœ upu nœ endje. Akwa nœ ye kœdœ kœkœ kœtorœ œdœ tokóró mbœrœ ekperœ. ² Tshe li kœsœ dœ œmœ lœsu ga ndœ azu á endje wuwusœ œrœ nene yé á sœ lœ djingili. Gbambanœ nene, œshe ndje dœ tœ ye kœdœ uzu á tshe sœ dœ kœmœ. ³ Yé mbœrœ kœmœnœ, œ li adœke tshe to tokóró mbœrœ ekperœ nœ azu œdœ ndje mbœrœ œnœ ye dœ tœ ye. ⁴ Uzu bale lili kœketœ ye dœ tœ ye adœke œne dœ egerœ nganga Ndjaba nene. Kashe Ndjaba dá e uzu ndœ kœmbœrœ tœnœ, 6ata á tshe e lima Aro.

⁵ E tœnœ ataa dá Kristu zaza kœlisœtœ nœ kœwuta egerœ nganga Ndjaba ga tœ ye dœ tœ ye nene; kashe tshe gbœ 6a ndœ tsheneke á tshe pa fœ she adœke: «E fœ kœdœ Gbolo nœ mœ

² Æshe dá Abrayamo ko lima cære bale læ ndjokpancæ á tshe gbo, fœ she. Utshuncæ ko, ádá i'iri ye kœdcæ «gbozugo nœ o'o á scæ ndjii», yé ga pa nœ, cæshe kœdcæ gbozugo Saleme á yindcæ kœpa adœke «gbozugo nœ kœsœ gee». ³ Endje wuwuscæ abancæ dœ ayincæ nene, endje wuwuscæ o'o tœ upu nœ uwu aalatancæ cœdcæ olo kœzu she nene, endje wuwu ndje scæ ndngwæ soro ye nene; kashe tshe scæ bata Gbolo nœ Ndjaba: tshe dcæ ngangang Ndjaba nœ waa dœ waa.

⁴ 'E wu mara á tshe dœ egercæ uzu, cæshe á ata azcæ dœ Abrayamo ko cære bale læ ndjokpa á tshe gbo læ koshencæ fœ she. ⁵ Andaa, kœli dœ awa akwa, aata Levi á endje dœ lima anganga Ndjaba dá lima kœ'eshoncæ cære bale læ ndjokpa nœ azu Israyele, cœ yindcæ kœpa adœke aaya endje á endje kœdcæ aata Abrayamo. ⁶ Melekisedeke scœscæ lima læ uwu aata Levi nene, kashe Abrayamo to lima cære bale læ ndjokpa fœ she. Gapa nœ, tshe to kane ye ga pa Abrayamo á Ndjaba pa lima tœ cære fœ she. ⁷ Andaa dœ sharapu nene, egercæ uzu dá to kane ye ga pa aya uzu ascœmcœ. ⁸ Yé endjeneke á endje scæ kœgbo cære bale læ ndjokpa kœdcæ azu á endje tshutshu, kashe tœ upu nœ Melekisedeke, endje pa adœke cæshe kœdcæ uzu á tshe scæ dœ soro. ⁹ Tœ ndangwæncæ kœ, cœneke yindcæ kœpa adœke, lœko á Abrayamo ko bale læ ndjokpa ascœmcœ, cœ yindcæ kœpa adœke Levi á tshe scæ lima kœgbo cære bale læ ndjokpa ko ndje cœncæ ye yé. ¹⁰ Gbambancæ nene, ataa endje zuzu lima Levi nene gbaa, cœ scæ bata tshe scæ lima ba læ atancæ dœ Abrayamo zœ lœko á Melekisedeke na lima para tshatshu ye.

¹¹ Awa akwa pa adœke anganga Ndjaba cœ wuta læ uwu aata Levi. Andaa cœdcæ anganga Ndjaba læ uwu aata Levi kœmbœrcæ lima akwa á li, ádá nœ kœgbo má anga angbi anganga Ndjaba ba læ uwu aata Melekisedeke gugu nene tœ cœscœncæ adœke endje ke endje ba læ uwu aata Aro. ¹² Gbambancæ nene, cœdcæ endje kœyapa uwu kœmbœrcæ akwa nœ anganga Ndjaba, cœ li adja adœke endje yapa awa akwa. ¹³ Yé Gbozu nœ azcæ á a pa o'o tœ upu nœ ye asœke, tshe scæ læ anga angbi mara á anga uzu bale læncæ mbœmbœrcæ akwa ngangang Ndjaba ba pa ndaba nene. ¹⁴ Azu kœ wuscœ nœ adœke tshe to læ mara nœ Yuda, á Moyize papa lima o'o bale ala mbeti nœ ye tœ upu nœ anganga Ndjaba nene.

á ndngwæncæ gugu nene. ¹⁷ Yé buku nœ Ndjaba má adœke:

«Bœ kœdcæ ngangang Ndjaba nœ waa dœ waa bata Melekisedeke.»

¹⁸ Ataa, endje ka lima tœ onghoro awa akwa mbœrcæ á gbœgbcœncæ cœdcæ ádáncæ gugu lima nene. ¹⁹ Gbambancæ nene, awa akwa mbœmbœrcæ adœke uzu dœ uzu á tshe li nene. Kashe anga otshorcæ kœrcœpa nœ á a za lœsu azcæ ga pa nœ mbœrcœtœ ye fœ azcæ, yé læ awancæ, a li kœgitecæ azcæ ndoo dœ Ndjaba.

²⁰ Yé cœ mbœrcœtœ endje dœ kœdarama nœ Ndjaba. Anga azu tete anganga Ndjaba læ awa nœ kœdarama nene. ²¹ Kashe mbœrcœ she, tshe wuta lima ngangang Ndjaba læ awa nœ kœdarama lœko má Ndjaba pa tœ upu nœ ye adœke:

«Gbozu dara ama ye

yé tshe yapa bala o'o ama ye nene:

“Gœ kœdcæ ngangang Ndjaba nœ waa dœ waa.”»

²² Mbœrcœ tœncæ dá tafo ayo á Yisu wuta ayi kœgi sharapu ugurutœ Ndjaba dœ azcæ, scœ dœ otshoncæ kœrcœpa onghoroncœ.

²³ Ga pancæ, anganga Ndjaba ngba lima waa mbœrcœ endje scæ lima kœtshu tœncæ, endje lili lima kœmbœrcœ akwa nœ endje waa dœ waa nene. ²⁴ Kashe Yisu scœ dœ soro nœ waa dœ waa yé akwa ngangang Ndjaba nœ ye cœ ka nene. ²⁵ Mbœrcœ tœncæ ataa, tshe li kœshe dœ mara nœ waa dœ waa endjeneke á endje na læ awa nœ ye ga ndœ Ndjaba; gbambancæ nene, tshe scœ dœ soro á ka nene ndœ kœza avwala nœ ye fœ Ndjaba tœ upu nœ endje.

²⁶ Ataa, Yisu kœdcæ egercæ ngangang Ndjaba á tshe li má dœ azcæ. Tshe scœ yerœ, tshe gugu dœ o'o nœ uzu nene, tshe mbœmbœrcœ ekpercœ nene. Ndjaba za she kpi tœ aayi kœmbœrcœ ekpercœ yé cœ za she ga pa cœre kœ. ²⁷ Tshe scœscæ bata anga angbi agboro anganga Ndjaba nene: tshe gbegbe kœza tokóro wæ dœ wæ utshuncæ mbœrcœ ekpercœ nœ ye dœ tœ ye, yé manda nœ, mbœrcœ cœncæ azu ogo nene. Tshe za tokóro kolcœ awa tshebabale lœko á tshe za lima tœ ye dœ tœ ye tœ tokóro. ²⁸ Andaa, awa akwa scœ kœko azu á endje mœmœ tœ agboro anganga Ndjaba; kashe o'o nœ kœdarama nœ Ndjaba á na manda awa akwa, za Gbolo á tshe guma cœre ga tœ ndngwæncæ djigi, tœ egercæ ngangang Ndjaba mbœrcœ waa dœ waa.

8

Yisu kœdcæ egercæ ngangang Ndjaba nœ azcæ

Anga ngangang Ndjaba bata Melekisedeke

¹⁵ Yé cœneke á scæ kœma cœtœncæ ngbi kœdcæ adœke: Anga ngangang Ndjaba á tshe wuta, tshe scæ bata Melekisedeke. ¹⁶ Tshe wuwuta ngangang Ndjaba lindœ awa akwa tœ upu nœ aata uzu nene, kashe tshe wuta ngangang Ndjaba læ awa nœ gbœgbo nœ soro

¹ Andaa, gilida o'o nœ azcæ á a yindcæ kœpa tœncæ kœdcæ mara egercæ ngangang Ndjaba á a scœ dœ she, cæshe á tshe scœ ga ati ga tœ kuni ngande tshagbozu nœ Ndjaba ba lafo,

² ɓata ayi akwa nœ adja œeyerœ osho œedœ œenœ adja gbanda tande á Gbozu mœ, kashe œe dœédœ uzu dá mœ nene.

³ Endje za egerœ nganga Ndjaba kœ ga tœ akwa mbœerœ koeto koetorœ œedœ tokóró. Mbœerœ tœnœ ataa, œe sœe dœe ádá waa ye adœke tshe sœe dœe œerœ koeto tœnœ. ⁴ Œdœ Kristu kœsœe lima ɓa pa osho, tshe dœe má nganga Ndjaba nene. Gbambanœ nene, anga anganga Ndjaba á endje sœe kœkœ koetorœ lindœ awa akwa, sœe zœe. ⁵ Kashe endje sœe kœdonga Ndjaba ga tœ ishiri œerœ, ga tœ desherœ á sœe kœma adjapu nœe tshalafo. Mbœerœ tœnœ ataa dá Ndjaba za lima o'o fœe Moyize utshu nœe kœmœ gbanda tande. Tshe pa fœe she adœke: «Wu, mbœerœ kœ lindœ mara á mœe yi lima sœe nœe fœe ɓœ ɓa pa kaga.» ⁶ Adjapu, tshe sœe kœmbœerœ akwa á ropanœ kœ, mbœerœ œeshe kœedœ uzu ɓa uguru otsho ayo á ka ga pa otshœrœ á Ndjaba pa lima tœ nœe.

⁷ Œdœ endje kœgbagbagbara o'o tœe upu nœe ayo neke lima utshunœ nene, ádá nœe kœyapa tœnœ dœe bishanœ œe gu má nene. ⁸ Kashe tœnœ kœedœ kœgbagbara osho dá Ndjaba sœe kœgbagbara dœe azu nœe ye lœkœ á tshe sœe kœpa adœke:

«Gbozu pa adœke, dœe olo á na manda nœe, á mœe lu tafo ayo ugurutœ mœe dœe azu Israyele

œedœ dœe azu ogo Yuda,

⁹ œe sœesœe ɓata ayo á sœe lima ugurutœ mœe dœe aata endje

lœkœ á mœe ko endje dœe kane mœe mbœerœ kœkœo endje ga ushu lœe ogo Ezipito nene.

Mbœerœ endje dœe tœe endje, endje mbœembœerœtœe endje lima lindœe ayo nœe mœe nene.

Gbozu pa adœke: œemœe ndje, mœe katœe endje ti ye.

¹⁰ Gbambanœ nene, wu ayo á mœe lu bala dœe azu Israyele

manda olonœe ascemœe dœe:

ndœe kœza awa akwa nœe mœe,

Mœe su bala awa akwa nœe mœe

ga lœe gbetshelœe nœe endje œedœ ga lœsu endje.

Mœe te bala Ndjaba nœe endje,

yé endje te bala azu nœe mœe.

¹¹ Uzu bale ugurutœ endje œe yisœe œerœe nene fœe yanganœe too fœe ayancœe adœke tshe wusœe mœe,

mbœerœe endje para,œe wu bala sœe mœe ye, koeto kpœetœe aaya azu œerrr ga tœe agboro azu.

¹² Gbambanœ nene, mœe djerœe bala ndœe ekperœe nœe endje,

yé mœe kpa kwatœe mœe kœetondœe nœe bale nene.»

¹³ Dœe kœpandœe tafo ayo, Ndjaba fa œeneke utshunœe tœe ongboronœe. Andaa, œeneke á fa

ongboro œerœe yé á gbœe ye, sœe ndœœe kœeyiwa tœnœe.

9

Mara kœdonga dœe Ndjaba lima utshunœe

¹ Ali ayo sœe lima dœe mara nœe kœdonga dœe Ndjaba œedœe pe Tepelo nœe osho. ² Yé gbanda tande sœe lima kpœetœemœe, ali tshakalanœe sœe tœe osho á i'irinœe kœedœe Œeyerœe osho, á miinda dœe ndaba œedœe pe mapa á endje sœe koeto fœe Ndjaba sœe lœe nœe. ³ Manda nœe, ɓa ngba bisha ridonœe, gbanda tande á i'irinœe kœedœe Œeyerœe osho kœeropanœe, ⁴ á sœe dœe ndaba á sœe dœe œrœe, á endje zo yombo pa nœe œedœe sanduku nœe ayo á endje dja kotenœe dœe œrœe sœe kpœetœemœe. Œerœe á sœe lœenœe dœe: lœsú á endje mbœerœe dœe œrœe á mane sœe lima lœenœe, tshœngbœœe nœe Aro á ndœkœnœe wuta lima tœnœe œedœe pe ndaba nœe ayo. ⁵ ɓa pa sandukunœe, endje ko lima œerœe bisha ɓa zœe, œerœenœe sœe lima kœma akeluba, á yindœe kœpa adœke Ndjaba dœe tœe ye sœe lima ɓa zœe zœe. Andjelunœe saka tshelœe ombo endje ga panœe ga tœe osho á endje sœe lima koeto tokóró mbœerœe adœke Ndjaba djerœendœe ekperœe nœe azu. Kashe awa kœeli ga lœe kœpandœe ádáncœe bale dœe bale gugu nene.

⁶ Endje guma lima œerœenœe kœ dœe mara ataa, anganga Ndjaba sœe lima kœeli œœ dœe œœ ga lœe ali tshakala gbanda tande mbœerœe kœembœerœe akwa nœe endje. ⁷ Kashe ɓa lœe bisha tshakala gbanda tandenœe, egerœe nganga Ndjaba sœe kœeli ga zœe kolœe awa bale lœe ungu bale. Tshe sœe kœeli dœe indji agea koeto dœe makabo fœe Ndjaba mbœerœe ekperœe nœe ye dœe tœe ye œedœe mbœerœe œenœe azu. ⁸ Otsho ishiri yindœe kœma adœke awa nœe kœeli ga tœe œeyerœe osho mamatœe ye damba nene, mbœerœe gbanda tande neke utshunœe soepe zœe. ⁹ Tœnœe dá sœe kœma ambárá nœe ngœngœe asœe. Œe dœédœe makabo œedœe tokóró á endje sœe koeto fœe Ndjaba dá sœe kœguma lœsu uzu adœke tshe li kœdonga Ndjaba nene. ¹⁰ Œe sœe mbœerœe kœezirœe, kœendjorœe dœe pe kœedjuto kotœe uzu lindœe mara o'o nœe alata. Tœnœe kœedœe mara œerœe á azu sœe kœembœerœe tœnœe œerrr ga tœe adœke endje yapa œerœe para.

¹¹ Kashe Yisú na tœe egerœe nganga Ndjaba nœe otshœrœe á sœe kœena tœnœe. Tshe li tœe lœe gbanda tande á sœe tœe egerœenœe yé á li, œe dœédœe ndje uzu dá mbœerœe nene, œe yindœe kœpa adœke, á dœédœe œenœe tshapashœnœe asœe nene. ¹² Œe dœédœe lœe awa nœe indji akœ ayaburu œedœe avoro angombe nene, kashe lœe awa nœe indji ye dœe tœe ye dá tshe li kolœe awa tshebabale ga tœe œeyerœe osho yé á vvara azœe lœe ekperœe nœe azœe waa dœe waa. ¹³ Gbambanœ nene, œedœe indji akœ ayaburu dœe akœe ngombe œedœe pe vorowo

ovoro ngombe á endje dja ga tœ azu á endje mbœrœ ekperœ kœsœ kœmbœrœ adœke ɔkɔ endje wuta yerœ, ¹⁴ ataa, indji Kristu, á lœ awa nœ ishiri nœ waa dœ waa, á tshe zatœ ye dœ tœ ye tœ makabo fœ Ndjaba ɓata uzu á tshe mbœrœ ekperœ nene kashe á tshu, rosœ nœ ye. Indji ye œ djuto bala lasu azœ lœ ekperœ nœ kuzu adœke a mbœrœ akwa fœ Ndjaba nœ soro.

¹⁵ Wu mbœrœ tœnœ ataa á Kristu dœ uzu ɓa uguru tafo ayo dœ ongoro ayo. ɓata á kuzu ye wuta mbœrœ kœyɔ azu lœ kanga nœ ekperœ á mbœrœ lima tœ endje lœ ongoro ayo, endjeneke á Ndjaba e endje li ndœ kœgɔ œrœ tshangba nœ waa dœ waa á tshe pa lima tœnœ.

¹⁶ Gbambance nene, œdœ mbeti kœko œrœ tshangba uzu kœwuta, œ sœ dœ ádá waa ye œdœ ayi kœsu mbetinœ kœtshu ye kane. ¹⁷ Mbeti kœko œrœ tshangba uzu sœ dœ ádá œdœ uzunœ kœtshu; kashe œdœ tshe kœsœ dœ soro, ádáncœ gugu nene. ¹⁸ Mbœrœ tœnœ ataa, tœ kœtetœ kœmbœrœ ayo neke lima utshunœ, indji tu lima yeka. ¹⁹ Lœkɔ á Moyize pandœ awa o'o liiaka awa akwa fœ azu para, tshe za indji ovoro ngombe dœ œnœ ako ayaburu á djanga dœ ungu, á za aya ganea ɔyɔ á i usu agea ga tœnœ yé á yi ga la nœ, yeka á vwi ga tœ buku dœ tœ ye dœ pe ga tœ azu para. ²⁰ Tshe pa adœke: «Asœ kœdœ indji nœ ayo á Ndjaba za awa tœnœ mbœrœ 'e.» ²¹ Manda nœ, tshe vwi ndje indjinœ ga tœ gbanda tande dœ pe gbarœ para á endje donga Ndjaba dœ tœncœ. ²² Lindœ awa akwa, indji dá sœ kœmbœrœ adœke œrœ kɔ wuta yerœ, yé lœ awa nœ indji dá Ndjaba œ djerœndœ ekperœ.

Tokóro nœ Kristu gi ekperœ pa azu

²³ Ataa, œdœ ishiri œrœ á sœ ɓa lafo kœsœ yerœ lœ awa nœ mara kœdonga oshonœ asœmœ, œ li adœke adja o'o nœ tshalafo dœ tœ endje sœ ndje lœ awa nœ tokóro neke á sœ dœ ɔtshœnœ kœropa nœ. ²⁴ Gbambance nene, œ dœdœ ɓa tœ œeyerœ osho á uzu mbœrœ dœ kane, á azu tondœ nœ yeka á mbœrœ, dá Kristu li ga lœnœ nene, kashe adja ɓa lafo. ɓa zœ dá tshe sœ kœmatœ ye ngongœnœ asœ ɓa utshu Ndjaba mbœrœ azœ. ²⁵ Yé œ dœdœ manda kœzatœ ye tœ tokóro awa ndjoro ɓata á egerœ nganga Ndjaba á tshe sœ kœli ungu bale dœ bale ga lœ œeyerœ osho dœ angbi indji nene. ²⁶ Gbambance nene, œ kœsœ má ataa, tshe wu má lima oyo awa ndjoro kœtotœ ali kœmbœrœ tshapashœ. Kashe tshe matœ ye kolœ awa tshebabale ɓa tœ ndongɔlœ osho mbœrœ kœwo ekperœ lœ awa nœ kœzatœ ye tœ tokóro dœ tœ ye. ²⁷ Yé ɓata uzu kɔ sœ mbœrœ kœtshu tœnœ awa bale yeka manda nœ, á Ndjaba œ wa ngbanga pa ye, ²⁸ awa

bale ndje ataa, Kristu zatœ ye tœ tokóro awa tshebabale mbœrœ kœgi ekperœ pa azu ndjoro, yé tshe kwa bala tœ ye tœ bis-hancœ mbœrœ upu nœ ekperœ nene, kashe mbœrœ kœza kœshe fœ azu á endje sœ kœkate kœna she.

10

¹ Awa akwa nœ Moyize nana lima dœ adja o'o fœ azu nene, kashe œ sœ lima kœma ishiri ɔtshœrœ á na bala. Awa akwa lili ndœ kœguma uzu á tshe yindœ kœna ga ndœ ndjaba nene. Mbœrœ tœnœ ataa ungu dœ ungu, endje sœ kœto kolœ tshetœ tokóro waa dœ waa. ² Œdœ Ndjaba kœdjerœ lima ndœ ekperœ nœ endjeneke á endje sœ kœdonga she kolœ awa bale , endje wu má sœ nœ adœke œne kpa sœsœ lœ ekperœ nene, yé œ ka má tœ kœto tokóro fœ Ndjaba ye. ³ Kashe, ungu dœ ungu, endje sœpe kolœ kœto tokóro fœ Ndjaba mbœrœ kœgbe dœ ekperœ nœ endje. ⁴ Gbambance nene, indji ako angombe too œnœ aako ayaburu lili ndœ kœgi ekperœ bale nene.

⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, lœkɔ kœna Kristu ga pa tshapashœ, tshe pa lima adœke:

«Œdœ tokóro, œdœ makabo, ɓœ yiyindœ nœ nene,

kashe ɓœ mbœrœ undu fœ mœ.

⁶ ɓœ yiyindœ agea á endje sho endje dœ owo ɓa pa ndaba

too tokóro á endje to fœ ɓœ mbœrœ kœdjerœndœ ekperœ nene.

⁷ Yé mœ pa adœke: "Uu Ndjaba, Œmœ dœke, mœ na ga ndœ zœ dœ tœ mœ

mbœrœ kœmbœrœ œneke á ɓœ yindœ nœ, lindœ œneke á endje sũ tœ upu nœ mœ ɓa la buku á endje vwele."»

⁸ Kristu pa utshunœ adœke: «Œdœ tokóro, œdœ makabo, œdœ agea á endje sho endje dœ owo ɓa pa ndaba, œdœ tokóro á endje to mbœrœ kœdjerœndœ ekperœ, ɓœ yiyindœ œrœ bale nene yé œ gaga ndje tœ zœ nene.» Andaa, œtœnœ kœdœ makabo á sœ lindœ awa akwa. ⁹ Yé tshe kpa pa adœke: «Wu, mœ na mbœrœ kœmbœrœ œrœ á ɓœ yindœ nœ.» Tshe sœ kœwo ongoro mara kœdonga Ndjaba mbœrœ kœza tafonœ. ¹⁰ Yisu Kristu mbœrœtœ ye lindœ œrœ á Ndjaba yindœ nœ; tshe zatœ ye tœ makabo awa tshebabale fœ Ndjaba, yé œtœnœ ataa dá a wuta ayerœ azu mbœrœ she.

¹¹ ɔlœ dœ ɔlœ, nganga Ndjaba bale dœ bale sœ kœka ga lafo ndœ kœmbœrœ akwa nœ ye, yé œ sœ kœto tshetœ tokóro kœœpanœ kœœpanœ; tokóronœ asœmœ á sœsœ kœgi ekperœ pa azu ɔlœ bale nene. ¹² Kashe tœ upu nœ Kristu, manda kœzatœ ye tœ tokóro awa tshebabale ndœ ekperœ nœ azu, tshe sœ ga pa kuni Ndjaba waa dœ waa. ¹³ Ngongɔ asœke, tshe sœ kœkate ɔlœ á Ndjaba œ ko ayingba ye ga tshada ye. ¹⁴ Gbambance

nene, lœ kœzætoe ye tœ makabo awa tsheba-
bale asœmœ, tshe mbœrœ adœke endjeneke
á tshe sœ kœmbœrœ adœke endje wuta
yerœ lœ ekperœ nœ endje, te azu á endje li.
¹⁵ Tœncœ kœdœ neke á Ɔtsho Ishiri dœ tœ ye
sœ kœmatœ nœ fœ azœ. Gbambanœ nene,
manda kœpa adœke:

¹⁶ «Asœke kœdœ ayo á mœ lu bala dœ endje
manda olonœ asœmœ,

Gbozu pa adœke:

ndœ kœza awa akwa nœ mœ,

Mœ su bala awa akwa nœ mœ

ga lœ gbetshelœ nœ endje œdœ ga lœsu
endje.»

¹⁷ Yé tshe kpa pa adœke: «Mœ kpa gbe
dœ ngbindirœ œdœ dœ ekperœ nœ endje
nene.» ¹⁸ Andaa, Ɔa tœ osho á kœdjœrœndœ
ekperœ sœ zœ, ádá nœ kœto makabo
mbœrœ ekperœ gugu bale nene.

A na ga ndœ Ndjaba

¹⁹ Atamœ, alaya, a sœ kœyindœ nœ dœ
lœsu azœ adœke a li ga tœ œyerœ osho lœ
awa nœ indji Yisu. ²⁰ Tshe kœrœ tafo awa
á sœ dœ soro fœ azœ lœ awa nœ rido, œ
yindœ kœpa adœke lœ awa nœ undu ye dœ
tœ ye. ²¹ Yé a sœ dœ egerœ nganga Ndjaba á
Ndjaba za she ga tœ kumu akwa tshasœnda
nœ ye. ²² Ataa, a na ga ndœ Ndjaba dœ lœsu
azœ ndjii œdœ lœ kœyindœrœ djigi mbœrœ
tshe gi azœ lœ ngbindirœ á sœ tœ lœsu azœ,
yé œ djutœ undu azœ dœ ungu á sœ yerœ
ye. ²³ A mœmœ nene, a sœpe kolœ kœyindœ
œrœ á a za lœsu azœ ga panœ; gbambanœ
nene, tshe sœ kœmbœrœ œrœ lindœ œeneke
á tshe pa tœncœ. ²⁴ A gbœndœtœ azœ lœ
ugurutœ azœ dœ anga azœ á kœmbœrœ
adœke a yindœ anga azœ dœ Ɔtshœncœ dœ
pe kœmbœrœ Ɔtshœ akwa. ²⁵ A kpakpa lœ
angbœtœ nœ azœ nene Ɔata á anga anga azœ
sœ kœmbœrœ tœncœ, kashe a to gbœgbœ lœ
tœ azœ mbœrœ 'e sœ kœwu adœke olonœ
sœ kœndo tœncœ.

²⁶ Gbambanœ nene, œdœ a kœsœpe
kœmbœrœ ekperœ dœ lœsu azœ manda
kœwusœ adja o'o, tokôrœ tœ upu nœ
ekperœncœ asœmœ kpa gugu nene.

²⁷ Kashe, œ sœpe kolœncœ adœke a kate œgbœ
ngbanga á Ndjaba œ wa ga tœ azu dœ pe
egerœ owo á ju ayingba ye. ²⁸ Uzu neke á
tshe dara pa awa akwa nœ Moyize, endje
wu oyo ye nene, œdœ azu bisha too votœ
kœpa timuncœ, ngbewœ endje wo she ye.

²⁹ Uzu neke á tshe wu Gbolo nœ Ndjaba
gbambanœ, á gu œsœ indji ayo á mbœrœ
adœke tshe wuta yerœ, yé á dara pa Ishiri
nœ Ɔtshœ lœsu, 'e sœ dœ gbetshelœ adœke
tshe gbœ bala egerœ djofelœ á ropa nœ.

³⁰ Gbambanœ nene, a wusœ uzu neke á
tshe pa lima adœke: «œmœ dá gi tshangba
ekperœncœ asœmœ fœ endje, œmœ dá za
bala djofele fœ endje»; yé ga panœ: «Gbozu

œ wa bala ngbanga ga tœ azu nœ ye.»

³¹ œ sœ tœ ekperœ waa adœke uzu gbœ o'o
tshakane Ndjaba nœ soro.

³² Kashe 'e gbe dœ ali olo nœ 'e lima
kane: 'e gbœ ingbisho yé lœkœncœ asœmœ,
'e shi lima gbi lœ egerœ koshe á gbœgbœ.

³³ Endje sœ lima kœgu anga anga 'e ugurutœ
'e dœ pe kœmbœrœ œrœ kanga fœ endje tœ
ala azu, kashe e'e kœ, 'e yi lima ndœ kœsœ
awa bale dœ anga 'e asœmœ lœ mara kœwu
kanganœ ata. ³⁴ Yé 'e sœ ndje lima kœwu
oyo dœ aayi kángga; ataa endje gbœtœ œrœ
nœ 'e gbaa, 'e sœ kolœ dœ yanga mbœrœ
tœncœ, mbœrœ 'e wusœ nœ adœke 'e gbœ
bala Ɔtshœrœ neke á œndœncœ œ di waa zœ.

³⁵ 'E kakatœ kœyindœ œrœ á 'e sœ kœko lœsu
'e ga pa nœ ti nene, mbœrœ 'e gbœ egerœ
œrœ tshangbanœ zœ. ³⁶ œ li dœ 'e kœshi gbi
lœ kœru lœsu 'e, yé á kœmbœrœ œrœ neke á
Ndjaba yindœ nœ yeka á kœgbœ œrœ neke
á tshe pa lima tœncœ. ³⁷ Gbambanœ nene,

endje sú Ɔala buku adœke:

«œ sœpe olo teasho, olo teasho gbambanœ,
yé uzu neke á tshe na, œ na bala zœ,

tshe kpalatœ ye nene.

³⁸ Andaa, uzu nœ mœ á tshe sœ ndjii œ sœ
dœ soro lœ awa nœ kœyindœrœ nœ
ye,

kashe œdœ tshe kœkwa ga manda nœ, lœsu
mœ œ sœ dœ yanga mbœrœ she
nene.»

³⁹ Azœ, a dœdœ azu nœ kœkwa ga manda
nœ yeka á kœli ga lœ kuzu nene, kashe azœ
kœdœ uzu nœ kœyindœrœ mbœrœ kœshe
nœ uvuru azœ.

11

O'o tœ upu nœ kœyindœrœ

¹ Kœyindœrœ kœdœ mara á uzu gbœ dœ
œrœ neke á tshe za lœsu ye ga pa nœ, œtœncœ
kœdœ mara kœwusœ adja œrœ neke á uzu
œ wu dœ ala ye nene. ² Ndjaba ma lima
o'o tœ upu nœ anga azu utshunœ mbœrœ
kœyindœrœ nœ endje.

³ Lœ awa nœ kœyindœrœ, a sœ kœwusœ
nœ adœke Ndjaba mbœrœ tshapashœ dœ o'o
ama ye. Ataa, œrœ para á a sœ kœwu tœncœ,
œ to lœ neke á a wu nene.

⁴ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Abele to Ɔtshœ
tokôrœ fœ Ndjaba kœropa œncœ Kayina.
Mbœrœ tœncœ ataa, Ndjaba ma she adœke,
œshe kœdœ uzu á tshe sœ ndjii. Gbambanœ
nene, Ndjaba ma ngbi adœke œne yindœ
kœtorœ nœ ye. Mangba kœyindœrœ nœ ye,
ataa tshe tshu gbaa, tshe sœpe kœpa o'o zœ.

⁵ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Enoke wuwu
kuzu dœ ala ye nene yé endje gbœgbœ she
nene. Ndjaba za she gutœncœ ga lafo ga
indiri ye; yé utshu nœ kœœ she ga lafo,
endje ma lima o'o tœ upu nœ ye adœke tshe
ga lima tœ ala Ndjaba. ⁶ Andaa œdœ uzu
kœgugu dœ kœyindœrœ nene, tshe ga tœ ala

otshånøe, endje søe lima dœe gbøgbøe lœe koshe, endje goro lima angbi aturugu.³⁵ Ayashe wu lima azu nœe endje á endje tshu, kœekwa dœe soro.

Kashe anga azu wu lima oyo waa, ataa endje vwaratœe endje kœewuta lœe ekperœe mbœerœe á kœegbø kœeshe lœe akuzu.³⁶ Ayingba endje søe lima kœemø endje dœe kœebi endje dœe ndjapa, kœei endje dœe djingiri dœe kœeko endje va ga lœe anda kánga.³⁷ Endje ve lima endje dœe badja á wo endje, œe wa tshelœe anga endje dœe sii, œe wo anga endje dœe ingiri yakamba, endje søe lima kœelo djezœe ngbangbanga, endje verœe lima œko apata too œenœe ayaburu; endje gugu lima dœe œerœe nene, endje søe lima kœembœerœe œerœe kanga fœe endje, endje søe lima kœewu oyo waa,³⁸ endje á tshapashøe gaga dœe endje nene. Endje søe lima ba lœe kpagagasho œedœe ba pa kaga, endje søe lima ba lœe ngø badja dœe pe ba lœe gorokpa.

³⁹ Endje kœ, endje ma o'ø tœe upu nœe endje mangba kœeyindœerœe nœe endje, kashe endje gbøgbø œerœe á Ndjaba pa lima tœe nœe nene.⁴⁰ Yé Ndjaba kpa kama lima søe œerœe dœe otshånœe kœerosœe nœe fœe azœe, œe li adœeke azœe dœe endje, a søe awa bale á kœeli.

12

Kœeru losu lœe kœewu losu

¹ Ataa, azœe ndje á a søe dœe atimu ndjoro indiri azœe, a katœe kongba nœe azœe kœe œedœe ekperœe á søe kœeli azœe lœe ana nœe azœe, a kpa øø dœe kœeru losu lœe awa á endje za ga utshu azœe.² A ko ala azœe ga pa Yisu á tshe mbœerœe adœeke a søe dœe kœeyindœerœe tœe alinœe œerrr ga tœe ndångølonœe. Tshe yindœe kœetshu pa kurushi yé œe gbegbe dœe tshula neke á søe mbœerœe mara kuzu ataa nene, mbœerœe tshe vvara lima tœe ye tœe yanga neke á endje gumasœe nœe fœe she, yé ngøngø asœe tshe søe ga pa kuni ngande tshagbozu nœe Ndjaba.

³ 'E gbe dœe she tœe mara á tshe ru losu ye lœe œerœe kœ á aayi kœembœerœe ekperœe mbœerœe ga tœe ye yeka á 'e kœemø lœe gbetshelœe nœe 'e nene.⁴ Gbambanœe nene, lœe koshe nœe 'e mbœerœe ekperœe, 'e nganga damba anganœe œerrr ga lœe kuzu nene.⁵ Yé œendœe upu á endje søe kœemi fœe 'e bata agbollo djerœe 'e ye a?

«Gbollo nœe mœe, vwaratœe zœe tœe djofele nœe Gbozu nene,

møø lœe gbetshelœe nœe zœe nene lœko á tshe kœesœe kœegbagbara bœe.

⁶ Gbambanœe nene, Gbozu søe kœeyøø uzu á tshe yindœe ye,

yé œe søe kœeza djofele fœe gbollo kœe á tshe yindœe ye.»

⁷ Mbœerœe kœembœerœe ala fœe 'e dá 'e søe kœewu oyo. Ndjaba søe kœembœerœe dœe 'e bata agbollo nœe ye. Gbollo dœe dá abanœe zaza djofele fœe

she nene a? ⁸ (E dœe endje kœeza djofele fœe 'e bata á endje za fœe agbollo kœe nene, dá 'e dœedœe agbollo nœe Ndjaba nene, kashe 'e kœedœe agbollo á alaba 'e søe kpi.⁹ Alaba azœe pa øshø kœedœe aayi kœembœerœe ala fœe azœe, yé a søe kœedji endje. Tœe kœerosœe nœe kœe, œe li adœeke a dji Aba azœe nœe ishiri yeka á kœegbø soro lœe ye.¹⁰ Yé endje, endje søe lima kœeza djofele fœe azœe ndœe olo teasho bata á endje yi lima ndœe nœe. Kashe Ndjaba søe kœeza djofele nœe ye fœe azœe mbœerœe adœeke a søe dœe otshånœe dœe pe kœegi mara á tshe søe yerœe dœe tœenœe fœe azœe.¹¹ Lœko á azu søe kœegbø djofele, endje søe kœewu adœeke tœenœe kœedœe œerœe nœe yanga nene, kashe œerœe nœe oyo. Kashe œerrr manda nœe, azu á endje wu mara djofelœe asœemœe œe gbø œerœe á søe kœeza kœesœe gee œedœe kœembœerœe adœeke uzu søe ndjii.

Kœemi upu œedœe kœegbota tshelœe utu

¹² Ataa, 'e yoro tshelœe kane 'e á mœøø œedœe matshukuda 'e á søe vwelevwele.¹³ Yé mbœerœe ada 'e, 'e guma awa ndjii mbœerœe adœeke aayi gbada kœekoko ada endje tsho dœe uku nene, kashe endje she.

¹⁴ 'E para kœesœe gee dœe azu kœ, dœe pe kœesœe yerœe á mbœerœe tœenœe nene, uzu bale œe wu Gbozu nene.¹⁵ Ala 'e gbø adœeke uzu bale wuwuta lœe øtshø losu nœe Ndjaba nene. Uzu bale søesœe bata eshe øyø á shu-ushu, á kœetœe kœendanga too kœeli ga lœe azu ndjoro nene.¹⁶ Ala 'e gbø tœe kœembœerœe angba budu too ayi kœembœerœe œerœe á søe yerœe bata á Ezawu mbœerœe lima á ka tshagbozu nœe ye kolœe mbœerœe kœezirœe awa bale.¹⁷ Gbambanœe nene, 'e wusœe nœe manda nœe adœeke, tshe yi lima ndœe nœe adœeke aba œene to kane ye ga pa œene á œene kœegbø øtshørœe á Ndjaba pa lima tœenœe, yé tshe lili lima ndœe kœegbø tœenœe nene. Tshe gbøgbø awa ndœe kœefa gbetshelœe nœe abanœe nene, endje kœedi tshelœema nœe ye dœe kœeki dœe ngola ye gbaa.

¹⁸ E'e, 'e nana ndoo dœe anga adja œerœe á endje li kœgoro tœenœe nene: bata owo á søe kœeju tœenœe, ubu øsho, øsho á wu nari, ndavuru yugu,¹⁹ tshama ngbake, tshama azu. Azu á endje søe lima kœedji tshama œerœe ataa, vwaratœe endje ndœe kœedji anga o'o ga pa nœe ye.²⁰ Gbambanœe nene, endje lili lima kœeru losu endje tœe awa o'o asœeke nene: «Uzu á tshe ø ga pa kaga asœe, œedœe agea, œe li adœeke endje ve she dœe badja.»²¹ (E rœe á endje søe lima kœewu tœenœe za awa fœe endje, yé Moyize pa adœeke: «Mœe søe kœede gbaragbara dœe awa.»

²² Kashe e'e, 'e na ndoo dœe kaga siyona dœe pe lœe ngbo nœe Ndjaba nœe soro, dœe Yerusalemœe nœe tshalafo, øsho á aandjelu kutu dœe kutu søe dœe angbøœe nœe angbo,²³ œedœe angbøœe nœe aeya agbollo á endje sù 'iri endje ba lafo, á Ndjaba ayi kœewa

ngbanga noe azu para, doe pe ishiri azu á endje li. ²⁴ 'E na ga ndoe Yisu á tshe doe uzu ugurutoe tafo ayo, á indji ye goró ekperoe para yé á kpa soe koepa o'o koeropa indji Abele.

²⁵ Ala 'e gbo adoeke 'e vwavwaratoe 'e ndoe koedji uzu á tshe soe koepa o'o foe 'e nene! Gbambanoe nene, endje gbo lima djofele loko á endje vwaratoe endje koedji uzu á tshe soe lima koegbota tsheloe utu endje 6a pa osho. Endje á endje gbo djofelence ataa, á koefutoe azoe a? A gbo ndje djofele oedoe á koewwaratoe azoe koedji tsheneke á tshe soe koepa o'o foe azoe 6a lafo. ²⁶ Esho á osho soe koeturu toenoe ndoe tshama ye, ngongo asoeke tshe soe koepa foe azoe adoeke: «Toe ndangolone, moe mberoe adoeke koloe osho dá turu nene, kashe tshalafo ndje.» ²⁷ O'onoe á tshe kpa pa awa bale toe ndangolone soe koemindoe noe adoeke eroe ko á tshe mberoe lima ga pa tshapasho á soe koeturu toenoe oe yiwa, yé oeneke á soesoe koeturu toenoe nene oe soepe.

²⁸ Mberoe toenoe ataa, a gbo ogo neke á turu nene, a tepa otsho losu noe Ndjaba doe otshanoe. Loe awa noe oetenoee, a mberoe akwa foe Ndjaba doe mara á tshe yindoe noe, a dji she doe pe koekpa awa ye. ²⁹ Gbambanoe nene, Ndjaba noe azoe koedoe owo á ju eroe.

13

Mara koemberoe eroe á ga toe ala Ndjaba

¹ 'E soepe koeyindoe 'e doe anga 'e bata aayazu. ² Endoe koza osho koese foe azu djereroe 'e nene. Gbambanoe nene, manganoe dá anga azu za lima osho koese foe aandjelu, kashe endje wuwusoe noe ataa nene. ³ 'E gbe ndje doe endjeneke á endje soe loe anda kanga bata 'e doe aayi kanga awa bale doe endje kane. 'E gbe ndje doe endjeneke á endje soe koemberoe eroe kanga foe endje, mberoe e'e ndje, 'e soe doe oko bata endje.

⁴ E li adoeke azu ko lisoe totoe, yé anga ayi totoe bale lolo doe anga angbi uzu kpi nene. Gbambanoe nene, Ndjaba oe wa bala ogbo ngbanga ga toe aayi angba budu oedoe ga toe ayi totoe á tshe para angbi uzu.

⁵ E lili adoeke koeyindoesho mberoe ngendja ndi otsho 'e nene; 'e za losu 'e ga pa neke á 'e soe doe toenoe mberoe Ndjaba doe toe ye pa adoeke: «Moe katoe zoe ti bala nene, oendoe zoe oe djereroe moe bala nene.»

⁶ Mberoe toenoe ataa, a li doe losu azoe djigi koepa adoeke:

«Gbozu koedoe ayi koeti kane moe,

moe soesoe doe awa noe eroe bale nene.

«Eroe gade dá uzu li koemberoe toe moe a?»

⁷ 'E gbe doe agbozu tshapa 'e á endje pa O'o ama Ndjaba foe 'e kane. 'E gbe doe mara á soro endje ka doe toenoe, yé oe mberoe toe 'e

lindoe koeyindoe noe endje. ⁸ Yisu Kristu yayapatoe ye nene, tshe soe awa bale libi, kpesheke oedoe waa doe waa. ⁹ 'E zazatoe 'e ti loe djingili ndoe o'o noe wala noe angbi azu nene. Gbambanoe nene, oe li adoeke otsho losu noe Ndjaba toe gbo foe 'e, 'e zaza losu 'e ga pa awa o'o toe upu noe koziroee nene. Endjeneke á endje soe koza o'o noe koziroee ga toe akwa, endje gbo tshangbanoe nene.

¹⁰ A soe doe ndaba á aayi akwa 6a loe gbanda tande lili koeko oeneke á endje toe doe tokoro ga panoe á kozi nene. ¹¹ Gbambanoe nene, endje sho undu agea, á egeroe ngangwa Ndjaba oe na doe indji ye ga toe oeyeroe osho mberoe koeyindoe koedjerendoee ekperoenoe, 6a ushu toe gbagba. ¹² Mberoe toenoe ataa, Yisu, ndoe koemberoe adoeke azu wuta yeroe loe indji ye doe toe ye, tshe wuta 6a ushu toe ongo á tshu. ¹³ Ataa, a wuta loe gbagba ndoe koena koegbote azoe doe she, yé oe yindoe noe adoeke endje gu azoe doe mara á endje gu lima she. ¹⁴ Gbambanoe nene, pa osho asoeke, a soesoe doe ogo kpiri nene, kashe a soe ndoe koepara awa ogo neke á na bala. ¹⁵ Loe awa noe Yisu, a koeto makabo noe koedonga Ndjaba, toenoe koedoe itshi á a donga doe iri ye. ¹⁶ Endoe koemberoe otsheroe djereroe 'e nene, doe pe koeti kane 'e loe toe 'e, mberoe mara tokoro ataa dá soe koega toe ala Ndjaba.

¹⁷ 'E dji agbozu tshapa 'e yé oe zatoe 'e ga ati utshu endje. Gbambanoe nene, endje doe toe endje dá soe koegbandoe ishiri 'e mberoe endje dá pa bala ndoe upunoe foe Ndjaba. Ataa, endje mberoe doe yanga kashe doe koepulama endje nene, ete nene 'e gbo eroe tshangbanoe nene.

¹⁸ 'E za avwala mberoe 'a. Gbambanoe nene, 'a yindoe noe adoeke 'a soe doe adja otsho gbetsheloe toe losu 'a ndoe koemberoe otsheroe olo doe olo. ¹⁹ 'E mberoe oetenoee, moe soe koeyindoe noe olo doe olo adoeke 'e za avwala toe upu noe moe á Ndjaba koza awa foe moe katsha ndoe koekwa ga ndoe 'e.

Avwala

²⁰ Kaka Ndjaba noe koese gee, á tshe she lima Gbozu noe azoe doe Yisu á fa she toe ayi koegbandoe apata, á tshe mberoe ayo noe waa doe waa doe indji ye, ²¹ toe gbo gbo noe koemberoe otsheroe ko á tshe yindoe noe adoeke 'e mberoe. Tshe mberoe foe azoe oeneke á ga toe ala ye loe awa noe Yisu Kristu á moko soe mberoe she loe ngbugu doe ngbugu. Ame!

Ndangalo o'o oedoe abala

²² Alaya, moe yindoe noe ga ndoe 'e adoeke 'e ru losu 'e toe koeyisoe o'o ama Ndjaba asoe! Moe susu o'onoe ndjoro nene. ²³ 'E wusoe noe adoeke aya azoe doe Timote wuta loe kanga ye. Edoe tshe koena ga moe katsha, moe na koewu 'e awa bale doe she zoe.

²⁴ 'E bala agbozu tshapa 'e para dœ pe
ayerœ azu kɔ. Ayerœ azu tshelœ ogo Itali
vwa abala fœ 'e.

²⁵ Kaka ɔtshɔ losu nœ Ndjaba sœ dœ 'e
para.

Mbeti nœ Jake Tshatshu o'o

Asœke kœdœ mbeti á Jake sú. Anga azu gbe adœke Jakenœ asœ kœdœ lima aya Yisu. Mbeti nœ ye sœ kœmi upu fœ agbolo nœ Ndjaba para kœkœ á endje kurutshelœtœ endje lœ ogo djezœ.

Jake sœ kœmi upu fœ ayindœ Yisu tœ otshœ endje ugurutœ endje œdœ ugurutœ ayingba Yisu. Tshe pa adœke kœwusœtœ to 6a ndœ Ndjaba yé œ li adœke azu yœndœ nœ dœ kœyindœrœ kœ. Œ li ndje adœke kœyindœrœ sœ kœmatœ ye dœ akwa, kashe œ kœsœsœ ata nene, œ tshu ye.

Ga panœ, tshe mi o'o tœ upu nœ oyo œdœ kœgbœrœ, kœli ga lœ o'o œdœ kœwu lœsu azu, kœke azu lœ angbœtœ, aayi kœgbœrœ á endje lœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ ayi akwa nœ endje, o'o tœ upu nœ kœru lœsu, kœshi gbi lœ avwala œdœ kœkotœ azœ mi anga azœ lœ ishiri.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1)
- Kœyindœrœ œdœ kœwusœtœ (1.2-18)
- Kœkate o'o ama Ndjaba œdœ kœmbœrœ œneke á o'o ama Ndjaba sœ kœpa tœnce (1.19-27)
- A kukurutshelœ azu nene (2.1-13)
- Kœyindœrœ œdœ kœmbœrœ otshœrœ (2.14-26)
- Kœwusœtœ œdœ kœpa o'o (3.1-18)
- Kœsœ dœ lœsu nœ œrœ tshapashœ gaga nene (4.1-5.6)
- Ugu lœsu œdœ avwala (5.7-20)

Abala

¹ Abala nœ 'e dœ azu tshelœ mara ndjokpa dœ bisha nœ Ayuda, á 'e ndjotshelœtœ 'e lœ ogo djezœ. Œmœ Jake, ayi akwa nœ Ndjaba œdœ Gbozu Yisu Kristu, mœ sœ kœsu mbetinœ asœke fœ 'e.

O'o tœ upu nœ kœru lœsu

² Aaya mœ, œdœ tshelœ ákâ œgbœ o'o kœ kœsœ kœna ga tœ 'e, 'e sœ dœ yanga waa mbœrœ tœnce. ³ Gbambancœ nene, 'e wusœ nœ adœke lœkœ á 'e kœli ga lœ œgbœ o'o, á kœyindœrœ nœ 'e kœsœpe sheko ga ndœ Yisu, œ mbœrœ adœke 'e shi gbi lœ nœ yé 'e yo nene. ⁴ Kashe œ li adœke kœshi gbi nœ 'e gerœ yeka á mara kœmbœrœtœ 'e kœsœ tœ otshœnœ lœ œrœ kœ, yekane anga œrœ bale kœroro 'e nene.

⁵ Œdœ anga uzu bale ugurutœ 'e kœgugu dœ kœwusœtœ nene, œ li adœke tshe yœndœ nœ 6a ndœ Ndjaba á tshe kœto fœ she. Gbambancœ nene, Ndjaba sœ dœ ayo waa lœ mara kœto dœ œrœ fœ azu para kœkœ dœ otshœ lœsu œdœ dœ kœgbagbara osho

nene. ⁶ Œ li adœke uzu e osho ndœ nœ dœ kœyindœrœ, kashe dœ sharapu nene, mbœrœ ayi sharapu sœ 6ata loko á yugu œ iwwi na tœnœ tœ osho kœ. ⁷ Uzu ataa gbege adœke œne œ gbœ œrœ bale 6a ndœ Gbozu nene. ⁸ Mbœrœ adœke gbethelœ nœ ye sœsœ bale nene yé tshe kaka kpiri lœ awa nœ ye nene.

Ayi oyo dœ ayi kœgbœrœ

⁹ Kaka adœke gbolo nœ Ndjaba á tshe kœdœ ayi oyo donga tœ ye tœ œneke á Ndjaba œ ti she ga lafo, ¹⁰ yé tsheneke á tshe kœdœ ayi kœgbœrœ donga tœ ye tœ œneke á Ndjaba œ ku she ga ati asœmœ. Gbambancœ nene, œndœ ayi kœgbœrœ œ di nene mbœrœ tshe sœ 6ata aya œyo tshelœ kpagagasho. ¹¹ Œlœ tœ vwege vwege, œ œyo œyœnœ, ndœkœnœ œ yo ga ati yé modonœ œ ka. Awa bale 6ata anga œlœ bale ayi kœgbœrœ œ ndi bala lœ ama akwa nœ ye kœ.

Ndjaba wvavwa uzu ndœ kœmbœrœ ekperœ nene

¹² Uzu á tshe wusœ kœru lœsu ye lœ œgbœ o'o, œshe kœdœ uzu nœ yanga. Gbambancœ nene, manda kœma kœru lœsu nœ ye lœ œgbœ o'o, Ndjaba œ za soro fœ she 6ata œrœ tshangba akwa á tshe gumasœ nœ tœ kœto fœ endjeneke á endje yindœ ye.

¹³ Œ kœsœ adœke lœsu uzu vwa she ndœ kœmbœrœ ekperœ, adja tshe papa adœke: «Ndjaba dá vwa mœ ndœ nœ» nene. Ndjaba gbege tœ kœmbœrœ ekperœ nene yé tshe vwa vwa ndje uzu ndœ ekperœ nene. ¹⁴ Ogo nœ uzu dœ tœ ye dá mbœrœ adœke lœsu ye vwa she ga lœ ekperœ. ¹⁵ Manda kœgerœ ekpe ogonœ asœmœ, ekperœ œ wuta lœ nœ yé œ kœsœ adœke ekperœnœ gerœ yekane á kuzu œ wuta lœ nœ. ¹⁶ Œrœ bale farara 'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa asœke nene. ¹⁷ Œtshœ œrœ kœ á uzu œ gbœ gbambancœ to 6a lafo 6a ndœ Ndjaba ayi kœmbœrœ œlœ, yapu œdœ pe angerepe. 'Ba ndœ ye, tshe yayapatœ ye nene. 'Ba ndœ ye, aya ubu osho gugu nene. ¹⁸ Ndjaba yindœ nœ yeka á za soro fœ azœ dœ awa o'o ama ye á dœ adja o'o adœke azœ dœ azu utshunœ ugurutœ œrœ kœ á tshe mbœrœ.

Kœdji o'o ama Ndjaba œdœ kœza ga tœ akwa

¹⁹ E'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, 'e wusœ nœ kœ tœ otshœnœ adœke: Œ li adœke uzu dœ uzu wvara tœ kœdji o'o kashe tœ kœpa o'o katsha katsha dœ pe kœso ókœ katsha katsha nene. ²⁰ Gbambancœ nene, uzu á tshe kœsœ dœ ókœ, tshe lili tœ kœmbœrœ œneke á sœ ndjii tœ ala Ndjaba nene. ²¹ Atamœ, 'e katœ œrœ tshula dœ pe ndje kœmbœrœ ekperœ kœ ti, yé œ yindœ o'o á Ndjaba za fœ 'e dœ œmœ lœsu. Gbambancœ nene, o'onœ li tœ kœshe 'e.

²² Ɖ li adœke 'e za o'o ama Ndjaba ga tœ akwa, gbetshelœ 'e 'e vwavwa 'e kolœ ndœ kœdjidji nene. ²³ Gbambanœ nene, œdœ uzu kœdji o'o ama Ndjaba, á kœzaza ga tœ akwa nene, tshe sœ Ɖata uzu á tshe sœ kœwu tshatshu ye Ɖa la wushiri. ²⁴ Yé manda kœwu tshatshu ye, tshe gitœ ye yé œndœ tshatshu ye á tshe wu má ro she ye. ²⁵ Kashe œdœ uzu kœza awa akwa nœ Ndjaba á li tœ kœvwara uzu lœ kángá, á yindœ nœ dœ losu bale, œdœ œndœncœ kœroro she nene á tshe kœsœ kœdji tœncœ á sœ kœza ga tœ akwa, uzuncœ asœmœ œ sœ dœ yanga lœ œœœ nœ ye para kœkœ.

²⁶ Ɖœœ anga uzu kœgbe adœke œne kœdœ ayi kœdonga Ndjaba, á kœwuwusœ kœgbœndœ ama ye nene, gbetshelœ nœ ye sœ tœ kœfara she gbambanœ. Kœdonga Ndjaba nœ ye sœ gbambanœ. ²⁷ Ɖœœ á Aba azœ dœ Ndjaba yindœ nœ adœke uzu mbœœœ tœ kœdonga œne dœ œtshœncœ dœke; kœgbe dœ ayasuru dœ ayashe koya lœ oyo nœ endje, œdœ ndje pe kœgbœndœ undu ye lœ ekperœ tshapashœncœ asœke kœ.

2

Adja 'e keke azu ndœ tshatshu endje nene

¹ Aaya mœ, œ kœsœ adœke 'e sœ dœ kœyindœœ ga ndœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu á tshe sœ lœ mokœ, adja 'e keke azu ndœ kœwu tshatshu endje nene. ² 'E gbe dœ o'o asœke kane. Ɖœœ uzu bale kœverœ œœœ kane asœ dœ œœœ, á verœ œtshœ lœba á li ga tœ œsœ ngbœtœ nœ 'e, á anga uzu neke á tshe kœdœ ayi oyo kœverœ agba lœba á li ndje dœ tœncœ, ³ œ kœsœ adœke 'e lisœ ayi kœverœ œtshœ lœbanœ, á pa fœ she adœke: «Ɖœœ á Ɖœ sœ ke, sœ ga ati kpœke ga tœ œtshœ osho asœke», yé á kœpa fœ ayi oyœncœ adœke: «Ɖœœ asœke, ka dœ ada zœ Ɖa e», too ndje «sœ ga ati, ga tœ œtshœ Ɖa tœ osho á mœ ko ada mœ tœ ga tœ nœ», ⁴ œneke á 'e mbœœœ asœmœ má adœke 'e sœ kœwu tshatshu azu, yé 'e wuta Ɖata azu kœwa o'o á endje wa ngbanga dœ ekpe gbetshelœ.

⁵ 'E' dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, 'e dji mœ kane. Ndjaba ke ayi oyo pa œshœ adœke endje sœ tœ ayi kœgbœœœ lœ kœyindœœ ga ndœ Yisu yeka á endje kœli ga lœ ogo gbozu á Ndjaba pandœ nœ adœke, œne za fœ azu á endje yindœ œne. ⁶ Kashe e'e, 'e wuwu ayi oyo lœ ala 'e gbambanœ nene. Azu adœ dá sœ kœmbœœœ agbœ œœœ dœ kumu 'e a? Adœ dá sœ kœna dœ 'e ga utshu ayi kœwa ngbanga a? Ɖ dœdœ ayi kœgbœœœ nene a? ⁷ Ɖ dœdœ kolœ endje dá sœ kœndi œtshœ 'iri á Ndjaba za ga pa e'e nene a?

⁸ Adja 'e sœ kœmbœœœ dœ œtshœncœ œdœ 'e kœsœ kœza awa akwa nœ Gbozu Ndjaba ga tœ akwa. Awa akwanœ á Buku nœ Ndjaba

œ pa tœncœ adœke: «Yindœ yanga zœ Ɖata á Ɖœ yindœtœ zœ dœ tœ zœ.» ⁹ Kashe œ kœsœ adœke 'e ke azu mbœœœ kœwu tshatshu endje, 'e sœ kœmbœœœ ekperœ. Ataa, awa akwa nœ Ndjaba yisœ nœ adœke 'e te dœ o'o ye. ¹⁰ Yé uzu á tshe kœza awa akwanœ djigi ga tœ akwa, á kœkatœ anganœ bale, tshe te dœ tœncœ para kœkœ ye. ¹¹ Gbambanœ nene, uzu á tshe pa adœke: «Adja papara awo uzu too ako uzu nene», pa ndje adœke: «Adja Ɖœ wowo uzu nene.» Ɖ kœsœ adœke Ɖœ papara awo uzu too ako uzu nene, kashe Ɖœ kœwu uzu, Ɖœ te dœ awa akwa nœ Ndjaba para kœkœ.

¹² 'E pa o'o, 'e mbœœœœ 'e Ɖata azu á Ndjaba œ wa ngbanga pa endje liaka awa akwanœ á vvara azœ lœ ekperœ. ¹³ Gbambanœ nene, Ndjaba œ wu oyo nene œ kœsœ adœke tshe wa ngbanga pa uzu á tshe wuwu ndje oyo azu nene. Kashe kœwu oyo azu ropa kœwa ngbanga ye.

Kœyindœœ œdœ œtshœ akwa

¹⁴ Aaya mœ, œ kœsœ adœke anga uzu pa adœke œne sœ dœ kœyindœœœ ga ndœ Ndjaba, á tshe kœmbœœœœ œtshœ akwa nene, ádá kœyindœœœ nœ ye sœ zœ dœmœ a? Yé kœyindœœœncœ asœmœ œ she má she kotoo? ¹⁵ Ɖ kœsœ adœke anga aya 'e too yingœ 'e, á tshe kœgugu dœ lœba kœverœ ga tœ ye nene, too ndje dœ rœgo kœzi œb dœ œb nene, ¹⁶ á anga uzu bale ugurutœ e'e kœpa fœ endje adœke: «'E verœ lœba izi yé œ gu yé œ zi œœœ dœ œtshœncœ», kashe 'e toto œœœ á endje gbe dœ tœncœ fœ endje nene, ataa ádá o'œncœ á 'e pa sœ zœ dœmœ a? ¹⁷ Ɖ sœ ndje awa bale mbœœœœ kœyindœœœ ga ndœ Ndjaba. Gbambanœ nene, œ kœsœ adœke uzu sœ dœ kœyindœœœ, kashe tshe kœmbœœœœœ œtshœ akwa nene, kœyindœœœ nœ ye tshu ye.

¹⁸ Kashe œ kœsœ adœke anga uzu pa adœke: «Ɖœœ á Ɖœ sœ ke, sœ dœ kœyindœœœ, yé mœ mbœœœ akwa», mœ gi fœ she adœke: «Ma fœ mœ mara á uzu li kœsœ dœ kœyindœœœ ga ndœ Ndjaba á kœgugu dœ akwa nene, ataa lœ awa akwa nœ mœ, mœ ma mara á mœ sœ dœ kœyindœœœœ ga ndœ Ndjaba fœ Ɖœ.» ¹⁹ Bœ wusœ nœ adœke Ndjaba sœ tshebabale? Tœ œtshœncœ. Kashe ekpe ishiri wu ndje sœ nœ atamœ, yé endje de gbara gbara dœ awa.

²⁰ Bœ gugu dœ kœwusœœœ nene. Bœ yindœ nœ adœke mœ ma fœ bœ adœke kœyindœœœ á gugu dœ akwa nene sœ gbambanœ a? ²¹ Ata azœ dœ Abrayamo wuta lima œtshœ uzu tœ ala Ndjaba mbœœœœ kœmbœœœœ œtshœ akwa, á mbœœœœ adœke tshe yi lima ndœ kœza gbolo nœ ye Isaka tœ tokórœ fœ Ndjaba. ²² Wusœ nœ adœke kœyindœœœœ œdœ akwa nœ ye na lima awa bale: kœyindœœœœ nœ ye wuta dœ œtshœncœ

mbærce akwa á tshe mbærce. ²³ O'once mbærce tæ ye бата á Buku nœ Ndjaba pa adœke: «Abayamo yindœ o'o ama Ndjaba yé mbærce tœnœ ataa, Ndjaba wu she tœ uzu á tshe sœ ndjii.» Mbærce tœnœ atamœ, Ndjaba e she adœke yanga œne. ²⁴ E wusœ nœ adœke, uzu œ wuta ndjii tœ ala Ndjaba mbærce kœmbærce øtshœ akwa, kashe œ sœsœ kolœ mbærce kœyindœrœ bale nene.

²⁵ E sœ ndje awa bale tœ upu nœ Rahabe yashe gu ga ati 6a lœ Yeriko. E doédœ mbærce akwa nœ ye dá tshe wuta lima uzu ndjii tœ ala Ndjaba na a? Tshe za lima osho kœsœ fœ ayi avwa nœ Ayuda, á ko endje kpa wuta tœnœ dœ angbí awa. ²⁶ Bata uzu kœwuwu nene, tshe tshu ye, awa bale œdœ kœyindœrœ nœ uzu kœvwavwa she ndœ kœmbærce akwa nene, kœyindœrœ nœ tshu ndje ye.

3

Kœgbœndœ tima azœ

¹ Aaya mœ, adja azu ndjoro ugurutœ e'e yiyindœ nœ adœke œne tœ aayi kœyisœrœ nene. Gbambœnœ nene, Ndjaba œ wa bala œgbœ ngbanga pa azœ dœ ayi kœyisœrœ, kœropa œnœ udu anga azu. ² Azœ kœ, a sœ kœyo tœnœ œb dœ œb. E kœsœ adœke uzu mbærce ekperœ lœ o'o á tshe pa nene, uzunœ asœmœ kœdœ øtshœ uzu tako. Tshe li ndje kœsœ tœ gbozu tshapa undu ye kœ. ³ A ko yarakowo ga lœ ama ambarata adœke endje dji azœ, yé a yœb endje adœke endje na tœ awa á a yindœ nœ. ⁴ E gbe ndje dœ masuwa: œ sœ tœ egerœnœ gbaa, œdœ ndje ndavuru yugu sœmœ á vwi masuwœnœ gbaa, ayi kœgbota tœnœ œ turu kolœ tœ aya yindœnœ teasho yekane á fa masuwœnœ ngoro ngoro ngoro ga tœ osho á tshe gbe kœfa ga tœ nœ. ⁵ Awa bale dœ tima azœ: œtœnœ kœdœ aya œrœ teasho lœ undu uzu, yé œ sœ kœmbærce ko œgboro œrœ.

⁶ E gbe dœ aya owo teasho á tetœ egerœ gusu, yé gusunœ œ ju kpa. ⁶ Timá kœdœ œrœ kote uzu á sœ бата owo. E tœnœ kœdœ anda ekperœ. E ndi undu azœ dœ uburu yé œ tshi бата owo lifelo. E ju uzu kœto 6a tœ kœzu she œerr kpa ga tœ kœzu ye.

⁷ Uzu kœ mbærce adœke œne dœ gbozu tshapa mara agea kœ, agea gusu dœ pe ayanu, dœ agea á endje œb tœ œshœ, dœ ageatshalangu, yé endje dji she. ⁸ Kashe uzu bale lili tœ kœsœ tœ gbozu tshapa tima ye nene. Tœnœ kœdœ ekperœ á uzu lili kœetepa nœ pa œshœ nene, œ suusu dœ ekpe œyo tœ kœwœ azu.

⁹ A donga Gbozu á tshe dœ Aba azœ dœ tima azœ, yé œ darandœ azu, á Ndjaba mbærce endje бата ishiri ye dœ tœ ye, kolœ dœ tima bale asœmœ. ¹⁰ Øtshœ o'o kœdonga

dœ Ndjaba ndje dœ ekpe o'o kœdarandœ azu wuta kœ kolœ ama azœ. Aaya mœ, œ lili adœke œrœ atake mbærce tœ ye nene. ¹¹ Adja øtshœ ungu dœ ekpe ungu wuta 6a lima lœ ogoro bale a? ¹² Aaya mœ, œyo fige zu ele olive yeka œdœ œyo vinu á zu ele fige ma? Awa bale ungu kœndjoondjo wuwuta lœ ogoro bale dœ ungu ingbiri nene.

Kœwusœtœ á to 6a ndœ Ndjaba

¹³ Ede ugurutœ 'e kœ kœdœ uzu kœwusœtœ œdœ kœwusœrœ a? Kaka tshe yisœ nœ lœ awa kœmatœ ye tœ uzu nœ øtshœ øtshœ yé œ mbærce akwa nœ ye para kœkœ dœ œmœ lœsu œdœ pe kœwusœrœ. ¹⁴ Kashe, 'e kœsœ dœ gbetshelœ kœropa anga 'e, á lœsu 'e kœsu dœ ekpe úkú, adja 'e koko ombo ga tœ 'e nene yé œ pa wala dœ i'iri adja o'o nene. ¹⁵ Mara kœwusœtœnœ asœke toto 6a ndœ Ndjaba nene, œ dœ kœwusœtœ tshapashœ nœ asœke, kœwusœtœ nœ azu, kœwusœtœ á to lœ ekpe ishiri. ¹⁶ Gbambœnœ nene, úkú œdœ pe kœkœ ombo ga tœ azu dá sœ kœzu djingili œdœ pe ala ekperœ kœ. ¹⁷ Kashe uzu á tshe sœ dœ kœwusœtœ á to 6a ndœ Ndjaba, tshe kœdœ uzu nœ œyerœ lœsu, tshe bœbœrœtœ ye nene, tshe sœ dœ øtshœ lœsu, œ sœ ndje dœ lœsu nœ kœdji azu, tshe dœ uzu nœ kœwœ oyo anganœ. Tshe kœdœ uzu nœ kœmbærce øtshœ akwa, uzu nœ kœwœ tshatshu azu nene yé tshe doédœ wulapatshœ nene. ¹⁸ Azu neke á ndje yindœ kœsœ gee, endje lœ бата azu kœdjo kindi á endje gi kœsœ gee dji kpata indiri endje yé ngwarœ á endje rœ kœdœ soro á sœ ndjii.

4

Kœyindœ tshapashœ kœdœ kœyiangba Ndjaba

¹ E bærce œdœ pe koshe ugurutœ 'e to kpœta a? Asœmœ kœ to lœ ogo nœ e'e dœ tœ 'e á sœ kœdutœ endje lœ gbetshelœ nœ 'e asœmœ nene a? ² E sœ dœ ogo kœgbœ œrœ kashe 'e gbœ nene yé 'e wuta ayi kœwœ azu. ³ E sœ dœ úkú mbærce œrœ ndjoro yé бата á 'e sœsœ kœgbœ œrœnœ nene, 'e fa ga lœ koshe. 'E gbœgbœ œrœ á 'e sœ kœpara nene mbærce á 'e ee osho ndœ nœ ga ndœ Ndjaba nene. ³ E kœsœ adœke 'e e osho ndœ nœ ga ndœ Ndjaba, 'e gbœ nene mbærce á 'e sœ kœ' e osho nœ dœ ekpe gbetshelœ; gbambœnœ nene, 'e e osho ndœ œrœ kœ mbærce ogo undu 'e dœ tœ 'e. ⁴ E sœ kœfara Ndjaba, 'e fatœ 'e бата ayashe angba. 'E wuwusœ nœ nene adœke kœyindœ tshapashœ nœ asœke kœdœ kœyiangba Ndjaba a? Uzu á tshe kœyindœ tshapashœ asœke, tshe wuta ngbewo ayingba Ndjaba. ⁵ Buku nœ Ndjaba pa adœke: «Ndjaba sœ dœ úkú waa mbærce ishiri á tshe za ga lœ azœ.» 'E gbe adœke o'onœ asœmœ wuta gbambœnœ a?

⁶ Kashe Ndjaba sœ dœ ɔtshɔ lɔsu ga ndœ azœ kœropa nœ, gbambanœ nene Buku nœ ye pa adœke:

«Ndjaba vwaratœ ye tœ ayengɔ egerœ kumu, kashe tshe sœ dœ ɔtshɔ lɔsu ga ndœ endjeneke á endje zatœ endje ga ati.»

⁷ Atamœ, 'e zatœ 'e ga tœ o'ama Ndjaba, œ vwaratœ 'e tœ Satana á tshe kœgitœ ye tœ 'e lœ ingirinœ. ⁸ 'E gitœ 'e ndo dœ Ndjaba yeka á tshe kœgitœ ye ndje ndœ 'e. 'E'e dœ azu kœmbœrœ ekperœ, 'e yapa ɔtshɔ 'e. 'E'e á 'e sœ dœ lɔsu bisha bisha, 'e mbœrœ adœke 'e wuta dœ lɔsu bale. ⁹ 'E yindœ nœ adœke 'e dœ azu oyo, 'e ki. 'E katœ kœmatœ 'e yé œ ki dœ ngola. 'E katœ kœsœ dœ yanga kashe 'e sœ dœ oyo. ¹⁰ 'E zatœ 'e ga ati utshu Gbozu yeka á tshe kœti 'e ga lafo.

Wawa ngbanga pa yanga zœ nene

¹¹ Aaya, 'e papa ekpe o'o goro œsœ anga 'e nene. Uzu tsheneke á tshe kœpa ekpe o'o goro œsœ yanganœ too ndje á kœwa ngbanga pa yanganœ, œ sœ ɓata tshe pa ekpe o'o ga tœ awa akwa nœ Ndjaba too ndje tshe wa ngbanga pa nœ. (E dœ ɓœ kœwa ngbanga pa awa akwa, ɓœ kœdœ ayi kœwa ngbanga pa nœ kashe ɓœ dœ dœ ayi kœza ga tœ akwa nene. ¹² Gbambanœ nene, Ndjaba bale dá dœ ayi kœza awa akwa dœ pe ayi kœwa ngbanga, œshe dá li kœshe azu too kœwo endje. Kashe œ ɓœ kœdœ œ yekane á kœwa ngbanga pa yanga zœ a?)

'E katœ kœdonga tœ 'e dœ tœ 'e

¹³ 'E dji mœ dœ ɔtshonœ, 'e'e dœ azu á 'e pa adœke: «Kpœsheke too ɓa mbatsha 'a na ɓa lakpi asœke, 'a lo ɓa zœ ngbugu bale, 'a ka œrœ nœ 'a yé 'a gbɔ ngendja.» ¹⁴ Andaa 'e wuwusœ œrœ neke á wuta ga tœ 'e'e ɓa mbatsha nene. 'E sœ ɓata ngawo á da yé œndœnœ œ di nene yeka á yiwa. ¹⁵ 'E li má kœpa adœke: «E kœsœ adœke Gbozu yindœ nœ, á 'a kœsœpe dœ soro, 'a mbœrœ œrœ neke, too ndje œneke asœke.» ¹⁶ Kashe ngongɔ asœ, 'e sœ kœdonga tœ 'e tœ œrœ á 'e gbe tœ kœmbœrœ tœnœ. Kœdongatœsho kɔ nœ mara asœke sœ tœ ekpenœ. ¹⁷ Atamœ, uzu á tshe wusœ kœmbœrœ ɔtshœrœ á yiyindœ kœmbœrœ tœnœ nene, sœ kœmbœrœ ekperœ.

5

O'o tœ upu nœ aayi kœgbœrœ

¹ 'E dji mœ dœ ɔtshonœ, 'e'e dœ ayi kœgbœrœ: ngongɔ asœ 'e ki, 'e sa rawa mbœrœ oyo á sœ kœkatœ 'e! ² E'œrœ nœ 'e á 'e gbɔ fu yé akakɔ zi lœba nœ 'e ye. ³ O'œrœ nœ 'e dœ pe kowo nœ 'e k'o ngbandji. Ngbandjinœ má fœ 'e adœke 'e ndo tœ kœsho 'e dœ owo. 'E ngbɔɓa kœgbœrœ ndjoro mbœrœ 'e'e dœ tœ 'e, andaa kœka tshapashœnœ asœke ndo ye. ⁴ 'E wu œrœ tshangba akwa kindi á ayi akwa nœ 'e'e mbœrœ fœ 'e á 'e vwaratœ 'e

kœko fœ endje. E sœsœ ndjii nene! 'E dji mara á endje sœ kœki tœnœ yé Gbozu á tshe sœ dœ gbɔgbɔ kɔ dji iki endje. ⁵ 'E gbɔ œrœ waa lœ soro 'e pa ɔshɔ yé 'e mbœrœ œneke á lɔsu 'e yindœ nœ. 'E wuta ɓata ayarœ ojoro á endje gbœndœ endje tœ kœwo endje. ⁶ 'E wa ɔgbɔ ngbanga pa azu, 'e wo endjeneke á endje sœ ndjii tœ ala Ndjaba yé endje wvavwaratœ endje nene.

Kœru lɔsu

⁷ Atamœ aaya, 'e sœ dœ kœru lɔsu œrrr ga tœ kœkwa Gbozu Yisu. 'E gbe dœ kœru lɔsu nœ ayi kœdjo kindi: manda kœni ali yavuru, tshe tœrɔ kindi nœ ye. Tshe kate anga yavuru œrrr ga tœ anga osho mbœrœ kœzi ngwarœ kindi nœ ye. ⁸ 'E'e ndje awa bale, œ li adœke 'e sœ dœ kœru lɔsu, œ shi gbɔ tœ lɔsu 'e; gbambanœ nene, lœkɔ kœkwa Gbozu ndo ye. ⁹ Aaya, 'e pupulœma 'e ugurutœ 'e tœ upu nœ anga 'e nene mbœrœ á endje kœwawa ngbanga pa 'e nene. 'E wu: ayi kœwa ngbanga ka lœ talamanda. ¹⁰ Aaya, 'e mbœrœ mara œrœ nœ aayi kœgbara o'o á endje sœ lima kœpa o'o dœ 'iri Gbozu: mara á endje sœ liya kœru lɔsu endje lœ ɔgbɔ o'o á sœ lima kœna ga ndœ endje. ¹¹ 'E wu: a e endje azu yanga mbœrœ kœru lɔsu nœ endje. 'E dji o'o tœ upu kœshi gbɔ nœ Yobo yé 'e wu œneke á Gbozu mbœrœ fœ she manda nœ; gbambanœ nene, Gbozu sœ lima dœ ugu lɔsu œdœ pe lɔsu nœ kœwu oyo.

¹² Kœropa nœ kɔ, aaya mœ, adja 'e wawa igi 'e ndje dœ 'iri Ndjaba nene, too dœ 'iri uzu nene, too ndje dœ 'iri anga œrœ bale nene. Kaka adœke 'e le «E» œ kœsœ adœke 'e yindœ o'onœ. Á 'e kœle «œœ» œ sœ adœke 'e vwaratœ 'e tœ o'onœ mbœrœ adœke 'e tete dœ o'o utshu Ndjaba nene.

Kœki fœ Ndjaba

¹³ E kœsœ adœke anga uzu bale ugurutœ 'e sœ kœwu oyo, tshe ki ga ndœ Ndjaba. Á œ kœsœ adœke tshe kœsœ dœ yanga, tshe donga Ndjaba. ¹⁴ E kœsœ adœke anga uzu bale ugurutœ 'e sœ dœ kœɓa, tshe e agbozu Ikrizia, yé endje ki fœ Ndjaba tœ ye manda kœta kada ga tœ ye dœ 'iri Gbozu. ¹⁵ Kœki fœ Ndjaba dœ kœyindœrœ œ she uzu lœ kœɓa. Gbozu kpa to gbɔgbɔ fœ she œ iwwi she ga lafo yé œdœ tshe kœmbœrœ ekperœ, Ndjaba œ djerœndœ nœ. ¹⁶ Atamœ, œ li adœke 'e pandœ ekperœ nœ 'e uzu dœ uzu fœ yanga nœ, 'e ki fœ Ndjaba uzu dœ uzu mbœrœ yanga nœ yekane á 'e kœshe. Gbambanœ nene, ákpálá iki nœ uzu á tshe sœ ndjii fœ Ndjaba li kœmbœrœ egerœ akwa. ¹⁷ Eliya kœdœ lima uzu ɓata azœ. Tshe ki fœ Ndjaba dœ lɔsu ye bale adœke, yavuru nini nene, yé œ mbœrœ ngbugu votœ dœ yapu mindu dœ amance bale, yavuru nini pa ɔshɔ nene. ¹⁸ Manda nœ,

tshe kpa ki fœ Ndjaba, ngbewo yavuru ni, yé
ele ɔyɔ ko pa ɔshɔ.

¹⁹ Aaya, œdœ uzu bale ugurutœ 'e kœdji
awa, yé anga uzu kœgi she ga tœ awa,
²⁰ 'e wusœ nœ adœke uzunœ á tshe gi ayi
kœmbœrœ ekperœ lœ ekpe awa, she ayancœ
yé Ndjaba œ djerœndœ ukpulu ekperœ nœ
ye á tshe mbœrœ asœmœ.

Ali mbeti noe Petro Tshatshu o'o

Asœke kœdœ ali mbeti á Petro sú fœ ayindœ Yisu á endje ndjotshelœtœ endje á wuta agene 6a lœ ogo Po, Galate, Kapadose, Azi, œdœ pe Bitini. Lœko á Yisu sœ lima pa osho, Petro na lima ana awa bale dœ she yé dœ lœko á tshe ka ndje lima tœ tshapasho ti, Petro kœdœ lima ayi awwa noe Yisu ga ndœ Ayuda.

Azu mbœrœ lima œrœ kanga fœ ayindœ Yisunœ waa mbœrœ á endje sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbozu Yisu Kristu. Ádánœ á Petro sú mbetincœ tœ kœpa fœ endje adœke endje shi gbi lœ kœyindœrœ, endje doédœ ali azu kœwu œrœ kangancœ asœmœ nene. Tshe pa fœ endje adœke Yisunœ á endje yindœ ye asœmœ, œshe dá dœ ali uzu á endje mbœrœ kanga fœ she œrrr ga tœ kœwo she. E li adœke 'e sœ dœ ugu lœsu 6ata she lœ kœwu œrœ kanga. Tshe kpa pa fœ endje adœke, endje gbo bala kprotœ moko 6ata œrœ tshangba kœru lœsu noe endje.

Mbetincœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1-2)
- Kœshi gbi lœ gbetshelœ (1.3-12)
- Eyerœ soro (1.13-2.17)
- Yisu wu œrœ kanga (2.18-25)
- Ayindœ Yisu œdœ œrœ kanga (3.1-4.19)
- Mara á li dœ agbozu tshapa ayindœ Yisu kœmbœrœtœ endje (5.1-11)
- Ndangolœ o'o (5.12-14)

Abala

¹ Emœ Petro, ayi awwa noe Yisu Kristu, mœ sœ kœsu mbetincœ asœke fœ 'e dœ azu á Ndjaba ke 'e, á 'e ndjotshelœtœ 'e á wuta agene 6a lœ ogo Po, Galate, Kapadose, Azi, œdœ pe Bitini. ² Ndjaba Aba wu 6a lima sœ 'e katshatsha utshunœ, yé á ke 'e adœke 'e dœ azu noe ye. Tshe mbœrœ adœke 'e wuta ayerœ azu lœ awa noe Ishiri noe ye, adœke 'e dji o'o ama Yisu Kristu yekane á tshe kœdjutœ ekperœ noe 'e dœ indji ye.

Kaka Ndjaba yisœ otsho lœsu œdœ kœsœ gee noe ye fœ 'e tœ pa noe kpuru.

A donga Ndjaba mbœrœ tafo soro á tshe za fœ azœ lœ Yisu Kristu

³ A donga Ndjaba á tshe doé Aba Gbozu noe azœ dœ Yisu Kristu; gbambancœ nene, tshe sœ dœ oyo waa ga ndœ azœ. Mbœrœ tœncœ ataa, tshe za tafo soro fœ azœ lœ awa noe Yisu Kristu á tshe shé she ugurutœ akuzu. Ndjaba mbœrœ ataa mbœrœ a kœko lœsu azœ ga tœ soroncœ á a gbo asœmœ, ⁴ a sœ

dœ otshœrœ á Ndjaba gumasœ noe kate azœ 6a lafo. Etœncœ kœdœ œrœ á yiwa nene, œ za ngbandji nene yé œ gba ndje nene. ⁵ Ndjaba œ gbândœ 'e dœ gbœgbo noe ye mbœrœ kœyindœrœ noe 'e ga ndœ ye œrrr adœke 'e gbo kœshe á ndo tœ kœmatœ ye dœ lœko kœka tshapasho.

⁶ Mbœrœ tœncœ ataa, 'e sœ dœ yanga, œdœ œ kœsœ adœke ngœngœ asœke 'e wu oyo tœ tshelœ aka œgbo œrœ ko á wuta ga tœ 'e. ⁷ E li adœke endje yamba kœyindœrœ noe 'e 6ata endje yamba œrœ dœ owo. Andaa kœyindœrœ noe 'e ropa œrœ ye; gbambancœ nene, œrœ kœdœ œrœ á œndœncœ œ á nene. E dœ 'e kœtepa kœyindœrœ noe 'e kperœ, adja Ndjaba œ donga 'e, œ za moko dœ kœlisœtœ fœ 'e dœ lœko á Yisu œ kwatœ ye. ⁸ Eshœ á 'e wuwu she dœ ala 'e nene kashe 'e yindœ ye, 'e wuwu she nene kashe 'e sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye. Mbœrœ tœncœ ataa, 'e sœ dœ egerœ yanga noe moko, á uzu œ li kœpandœ marancœ ko nene. ⁹ Gbambancœ nene, Ndjaba œ za kœshe fœ 'e 6ata œrœ tshamanda kœyindœrœ noe 'e.

¹⁰ Aayi kœgbara o'o noe Ndjaba pa lima o'o tœ upu noe kœshencœ yé endje gbara o'o tœ upu noe otsho lœsu noe Ndjaba ga ndœ 'e asœmœ. ¹¹ Gbambancœ nene, Ishiri noe Kristu sœ lima pa endje yé œ gbara lima o'o fœ endje tœ upu noe œrœ kanga á Kristu œ wu, œdœ ndje moko á tshe gbo manda noe. Aayi kœgbara o'onœ para lima awa ko adœke œne wusœ lœkœncœ œdœ pe mara á œrœncœ asœmœ œ mbœrœtœ endje. ¹² Yé Ndjaba yi lima sœ noe fœ aayi kœgbara o'o adœke, endje gbara lima o'onœ asœmœ tœ upu noe endje dœ tœ endje nene kashe tœ upu noe 'e dá aayi kœgbara o'onœ gbara lima o'o á ngœngœ asœ aayi kœyisœ Otsho O'o noe Yisu Kristu na dœ tœncœ fœ 'e. Endje yi lima sœ noe lœ awa noe Otsho Ishiri á Ndjaba vwa lima she kœto 6a lafo, yé ngœngœ asœke aandjelu sœ ndje dœ yanga mbœrœ kœwusœ noe.

Mara kœmbœrœtœ uzu á za yanga fœ Ndjaba

¹³ Mbœrœ tœncœ ataa, 'e guma gbetshelœ noe 'e mbœrœ kœmbœrœ akwa fœ Ndjaba. 'E dœ agbozu tshapa undu 'e dœ tœ 'e yé 'e ko lœsu 'e ko ga pa otshœrœ* á 'e gbo dœ lœko á Yisu Kristu œ kwatœ ye. ¹⁴ Bata e'e kœdœ agbolo kœdji o'o ama Aba 'e, 'e zaza lœsu 'e ga pa œrœ noe anga 'e nene 6ata á sœ lima utshunœ adœke 'e wusœ œrœ. ¹⁵ Kashe 6ata tsheneke á tshe 'e 'e, œshe kœdœ Eyerœ Ndjaba, œ li adœke e'e, 'e sœ ndje yerœ lœ mara kœmbœrœtœ noe 'e ko. ¹⁶ Mbœrœ tœncœ dá endje sú ala Buku noe Ndjaba adœke: «E sœ yerœ gbambancœ nene, mœ sœ yerœ.»

* 1.13 1.13 Otshœrœncœ asœ kœdœ œneke á azu œ gbo 6ata ndangba otsho lœsu noe Ndjaba dœ lœko kœkwa Yisu Kristu

¹⁷ Yé cædœ 'e kœsœe kœ'e Ndjaba adœke Aba lœkó á 'e kœsœe kœza avwala nœ 'e fœ she, œ li adœke 'e kpa awa ye lœ olo kœsœe nœ 'e pa œsho mbœerœe tshe wuwu tshatshu uzu nene, kashe tshe wa o'o nœ uzu dœ uzu kœli dœ akwa nœ ye. ¹⁸ 'E wusœe nœ adœke mara kœmbœerœetœ 'e utshunœ á 'e gbœ lima manda aata 'e gaga nene. Ndjaba she 'e lœ nœ kœ, tshe sheshe 'e dœ cœerœ á ndi bœta ngendja too œrœ nene. ¹⁹ Kashe tshe she 'e dœ indji Kristu á amanœe gbœ waa. Tshe sœe bœta aya pata á anga œrœe kote ye ndindi bale nene, á cœndœe uburu teasho gugu tœe ye nene. ²⁰ Ndjaba ke lima she utshunœ adœke tshe mbœerœe tshapasho, yeka á mbœerœe adœke tshe na dœe ndœngœlœ os-honœe asœke tœe upu nœ 'e. ²¹ Lœ awa nœ ye, 'e sœe dœe kœyindœerœe ga ndœe Ndjaba á tshe shé she lœe kuzu, yé á za moko fœe she dœe mara adœke kœyindœerœe nœ 'e cœdœe pe losu 'e sœe ga pa Ndjaba.

²² 'E wuta yerœe mbœerœe á 'e tetœe kœza adja o'o ga tœe akwa. Cœtœnœe dá sœe kœwvwa 'e adœke 'e sœe dœe adja kœyindœesho, ataa 'e kakatœe nœe nene, 'e yindœetœe 'e ugurutœe 'e dœe losu 'e djigi. ²³ Gbambanœe nene, Ndjaba zu 'e tœe bishanœe lœe awa nœe o'o ama ye á dœe soro, á sœepe ungu dœe ungu. Kashe œe sœesœe lœe awa nœe uzu á tshe tshu nene. ²⁴ Endje sú ala Buku nœe Ndjaba adœke:

«Azú para kœkœ sœe bœta a'eara œyœ, moko nœe endje sœe bœta ndœkœ a'eara œyœ: a'eara œyœ œe œrœ yé ndœkonœe œe yo.

²⁵ Kashe o'o ama Gbozu Ndjaba œe sœepe waa dœe waa.»

Andaa o'onœe asœmœe, œetœnœe kœdœe D̄tsho O'onœe á endje yisœe nœe fœe 'e.

2

¹ Mbœerœe tœe nœe ataa, 'e katœe ekperœe kœ, dœe kœfara osho kœ cœdœe úkú, dœe mara wulapatsho kœ, dœe egerœe ogo kœgbo œerœe, dœe ndje kœpa ekpe o'o ga tœe uzu kœe ti ye. ² Kashe 'e sœe bœta awaya. Endje sœe kolœe dœe ogo kœœa œngœ ayi endje, œngœnœe á li adœke 'e para kœdœe adja o'o yekane á 'e kœegerœe á kœegbœ kœeshe. ³ Gbambanœe nene, œe sœe bœta á endje sú ala Buku nœe Ndjaba adœke: «'E wusœe nœe dœe tœe 'e adœke adja Gbozu sœe dœe œtshœnœe.»

Badja soro mbœerœe anda nœe Ndjaba

⁴ 'E na ga ndœe ye, œeshe kœdœe badja soronœe á azu za lima vwi'i kashe Ndjaba ke lima, yé œe wu adœke amanœe gbœ waa. ⁵ 'E ndje atamœe, 'e wuta bœta badja soro á Ndjaba sœe kœmbœerœe tœnœe dœe anda á fshiri nœe ye sœe lœe nœe. Tshe fa 'e tœe ayerœe anganga Ndjaba, mbœerœe á 'e kœkœ tokórœ nœe fshiri neke á za yanga fœe she lœe awa nœe Yisu Kristu. ⁶ Gbambanœe nene, endje sú ala Buku nœe Ndjaba adœke:

«'E wu, mœe ke anga badja á anda œe shi mbœerœe tœnœe, á amanœe gbœ waa á za tœe bœ lakpi Siyona mbœerœe kœmœe anda nœe mœe ga pa nœe. Uzu kœ á tshe za losu ye ga pa nœe, tshe gbœ tshula bale nene.»

⁷ Mbœerœe 'e á 'e yindœe ye asœmœe, tshe sœe bœta badja á amanœe gbœ waa; kashe mbœerœe azu á endje yiyindœe ye nene, á dá badjanœe asœmœe gugu nene. Endje su ala Buku nœe Ndjaba adœke:

«Badjanœe á aayi kœmœe anda vwaratœe endje tœnœe

wuta badja á anda œe shi mbœerœe tœnœe.»

⁸ Endje kpa su ndje adœke:

«Badjanœe asœmœe, azu œe ko ada endje tœ tœnœe,

yé œe ko endje vesho.»

Endje sœe kœkœe ada endje tœ tœnœe mbœerœe á endje sœesœe kœyindœe kœdjii o'o ama Ndjaba nene. Ataa œerœe á yi lima ndœe kœmbœerœetœe ye fœe endje asœmœe, dá na asœmœe.

⁹ Kashe e'e, 'e kœdœe azu tshelœe mara á Ndjaba ke. 'E kœdœe anganga nœe Gbozu. 'E kœdœe ayerœe azu nœe Ndjaba, á tshe ke 'e adœke 'e gbara œtshœrœe á tshe mbœerœe fœe azu. Cœshe dá gbœta 'e lœe ubu osho mbœerœe kœkœe 'e ga lœe moko nœe ye á ropa nœe ye. ¹⁰ Utshunœe, 'e dœœdœe lima azu nœe Ndjaba nene; kashe ngœngœnœe asœe, 'e wuta azu nœe ye. Utshunœe, Ndjaba wuwu lima oyo 'e nene; kashe ngœngœ asœe, tshe wu oyo 'e ye.

E'e kœdœe akanga nœe Ndjaba

¹¹ Aaya mœe á mœe yindœe 'e waa, 'e sœe bœta azu á endje sœe kœeroro tœnœe, azu á endje dœe agene pa osho. Atamœe, mœe sœe kœmi upu fœe 'e adœke: 'e vwaratœe 'e tœe ekpe gbetshelœe nœe œkœ á sœe kœnga koshe dœe ishiri 'e. ¹² 'E mbœerœetœe 'e dœe œtshœnœe ugurutœe ayngba Yisu. Ataa cœdœe endje kœpa adœke e'e kœdœe azu kœmbœerœe ngbindirœe gbaa, endje wu œtshœ akwa nœe 'e á 'e mbœerœe yé endje donga Ndjaba lœkœ á tshe kœkwatœe ye.

¹³ 'E lisœe agbozu tshapa œshœnœe asœke mbœerœe 'e kœdœe azu nœe Gbozu Yisu, cœdœe ndje gbœzugo á tshe sœe pa azu para kœkœ asœmœe, ¹⁴ ndje dœe pe agbozu á tshe vwa endje ndœe kœza djofele fœe aayi kœmbœerœe ngbindirœe ndje dœe kœdonga aayi kœmbœerœe œtshœrœe asœmœe. ¹⁵ Gbambanœe nene, Ndjaba yindœe nœe adœke 'e mbœerœe œtshœrœe yeka azu á endje ndi lœe ekperœe á wuwusœe œerœe nene, kœsœesœe dœe o'o ndœe kœpa tœe upu nœe 'e nene. ¹⁶ 'E mbœerœetœe 'e bœta azu á endje kpa dœœdœe akanga nene. Kashe adja œeneke kpa zaza awa fœe 'e kœmbœerœe ekperœe nene, kashe 'e mbœerœetœe 'e bœta akanga nœe Ndjaba. ¹⁷ 'E lisœe azu para kœkœ yé œe yindœe aaya 'e. 'E kpa awa Ndjaba, yé œe lisœe gbœzugo nœe 'e.

A mbœerœe mara œerœe nœe Kristu

¹⁸ 'E dœ aayi akwa, 'e lisœ ayengö 'e. 'E lili kolœ œsœ endjeneke á endje sœ dœ òtshónœ ndje dœ endjeneke á endje sœ dœ òtshö losu nene, kashe 'e li ndje sœ endjeneke á endje sœ dœ ògbö losu. ¹⁹ Gbambancœ nene, œdœ uzu kœru losu ye lœ œrœ kanga á lili má adœke tshe wu nene mbœrœ kœkpa awa Ndjaba, œ ga waa. ²⁰ Ataa, òtshœrœ gadœ dá uzu œ gbö œ kœsœ adœke tshe wu oyo mbœrœ kœmbœrœ ekperœ a? Kashe œ kœsœ adœke tshe wu oyo mbœrœ á tshe mbœrœ òtshœrœ, œ sœ dœ òtshónœ tœ ala Ndjaba. ²¹ Ascœmœ kœdœ œrœ á Ndjaba e 'e mbœrœ tœncœ, gbambancœ nene Kristu dœ tœ ye wu lima oyo mbœrœ 'e. Tshe yisœ awa fœ 'e adœke, 'e wu mara á tshe mbœrœ lima ascœmœ yé œ mbœrœtœ 'e ndje liaka nœ. ²² Tshē mbœmbœrœ lima ekperœ nene yé wala hiaru wuwuta lima lœ ama ye nene. ²³ Azu gu she, kashe tshe gigi fœ endje nene. Endje mbœrœ ògbö œrœ ga tœ ye, yé tshe susuku dœ uzu nene kashe tshe za lima tœ ye fœ Ndjaba á tshe wa o'o dœ adjapu. ²⁴ Lökö á endje wo lima she pa kurushi, tshe za lima agba ekperœ nœ azœ ga pa ye. Tshē mbœrœ lima ataa yeka á a kœwuta azu á endje tshu tœ œneke á dœ ekperœ yé á sœ dœ soro ndœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii. (Eshē, á ukunœ á tshe gbö ascœmœ, œ she 'e. ²⁵ Gbambancœ nene, 'e sœ lima ßata apata á endje djingili awa; kashe ngóngónœ ascœke, 'e fatœ 'e ga ndœ ayi kœgbándœ apata, á tshe kœdœ ayi kœgbándœ ishiri 'e.

3

O'o tœ upu nœ ayashe dœ ayakoshe

¹ 'E'e dœ ayashe ndje, 'e lisœ aako 'e mbœrœ œ kœsœ adœke anga endje wvaratœ endje tœ kœdji o'o ama Ndjaba, yé œdœ 'e kœyiyi ndje sœ o'o ama Ndjaba fœ endje nene gbaa, endje fatshalsu endje mbœrœ kœmbœrœtœ nœ 'e dœ awo endje, ² kœwu kolœ okporo mara kœmbœrœtœ nœ 'e œdœ ndje pe mara á 'e sœ kœlisœ endje. ³ Adja kœga nœ 'e mama kolœ tœ ye ßa ushu nene: ßata mara kœguma dœ sukumu 'e, dœ kœverœ œrœ á endje mbœrœ dœ œrœ ga tœ 'e, ndje dœ kœverœ lœba á ga waa. ⁴ Kashe œ li adœke, a sœ dœ kœga á zatœ ye yiwa tœncœ ßa tœ losu azœ. Ascœmœ kœdœ kœga neke á ndi nene: kœsœ dœ losu ziti œdœ kœsœ gee, œtœncœ dá amanœ gbö waa tœ ala Ndjaba. ⁵ Atamœ dá ayerœ ayashe liya utshunœ á endje ko lima losu endje ga tœ Ndjaba, á sœ lima kœlisœ aako endje, endje guma lima tœ endje dœ maranœ ascœke. ⁶ Bata Sara á tshe dji lima o'o akónœ dœ Abrayamo, yé á e lima she gbozu nœ ye. 'E wuta ayawuru nœ ye œ kœsœ adœke 'e sœ kœmbœrœ òtshœrœ

yé œdœ 'e kœkakatœ 'e ti adœke anga œrœ bale za awa tœ 'e nene.

⁷ 'E dœ ayakoshe ndje, lœ kœsœ nœ 'e dœ awo 'e, 'e wusœ nœ adœke endje kœdœ amö azu kœropa 'e. 'E lisœ endje, mbœrœ endje ndje, endje gbö soronœ á Ndjaba œ za fœ azu awa bale dœ 'e. 'E mbœrœ ataa yeka anga œrœ bale kœkukundœ avwala nœ 'e ga ndœ Ndjaba nene.

'E wu oyo tœ upu nœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii

⁸ Ndangba o'o nœ mœ fœ 'e kœdœ adœke, e'e para kœkœ 'e sœ dœ gbetshelœ bale, 'e sœ dœ losu kœti kane anga 'e, 'e yindœtœ 'e ßata aaya azu, 'e wu oyo anga 'e yé œ kotœ 'e ga ati. ⁹ Adja 'e gigi ekperœ manda ekperœ nene, 'e gugu ndje azu neke á endje gu 'e nene. Kashe 'e to kane 'e ga pa endje gbambancœ nene, mbœrœ tœncœ dá Ndjaba e 'e adœke œne to kane œne ga pa 'e. ¹⁰ (E sœ ßata œneke á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Uzu á tshe kœyindœ kœsœ dœ òtshö soro, yé œ sœ dœ yanga pa òshancœ ascœke, œ li adœke adja tshe gbändœ tima ye tœ ekpe o'o,

yé œ gbändœ ama ye tœ kœpa wala.

¹¹ (E li adœke tshe katœ kœmbœrœ ekperœ, yé œ mbœrœ kolœ òtshœrœ.

Tshē mbœrœ dœ mara kœ adœke,

œne sœ dœ kœsœ gee dœ azu yé œ shi gbi.

¹² Gbambancœ nene, ala Ndjaba sœ pa azu á endje sœ ndjii,

yé utu ye sœ ndœ kœdji avwala nœ endje, kashe tshe fa tshaangba ye fœ aayi kœmbœrœ ekperœ.»

¹³ (Edœ dá mbœrœ ekperœ fœ 'e œdœ 'e kœzatœ 'e djigi ndœ kœmbœrœ òtshœrœ a?

¹⁴ (Edœ azu kœsœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ 'e mbœrœ á 'e sœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii, 'e sœ dœ yanga. 'E kpakpa awa endje bale nene yé 'e koko losu 'e ga lafo nene.

¹⁵ Kashe 'e tepa Kristu ga tœ losu 'e ßata œyerœ Gbozu nœ 'e. 'E gumatœ 'e òlö dœ òlö mbœrœ kœpa ádá á 'e za losu 'e ga pa Kristu fœ azu á endje yu 'e tœncœ. ¹⁶ Kashe 'e gi o'o fœ endje dœ amö losu, dœ kœlisœ endje œdœ pe òtshö gbetshelœ yekane azu á endje sœ kœpa adœke 'e kœdœ ekpe azu, á sœ kœpatœ òtshö 'e kœgbö tshula. ¹⁷ Kashe œ sœ dœ òtshancœ adœke 'e wu œrœ kanga tœ upu nœ òtshœrœ á 'e sœ kœmbœrœ tœncœ dœ Ndjaba kœyindœ nœ. (Eneke asœ dá ga kœropa kœwu œrœ kanga manda kœmbœrœ ekperœ.

¹⁸ Gbambancœ nene, Kristu dœ tœ ye tshu lima awa bale ngbewo lœ kumu ekperœ nœ azu, œshe á tshe sœ ndjii tshe tshu mbœrœ azu á endje sœsœ ndjii nene, mbœrœ kœkœ 'e na tœncœ ga ndœ Ndjaba. Endje wo kolœ undu ye kashe tshe she lœ kuzu dœ gbögbö

nœ Ɔtsho Ishiri. ¹⁹ Yé dœ gbəgbə nœ Ishirince asœmœ, tshe na ndœ kœyisœ œœrœ fœ aishiri endjeneke á endje lœ lœ kánga 6a lœ ogo nœ akuzu. ²⁰ Endje vwara lima tœ endje tœ koedji o'o ama Ndjaba kashe Ndjaba kate lima endje dœ ugu losu dœ loko á Nowa sœ lima kœmbœrœ egerœ agba á kolœ azu teasho, mindu dœ votó li lima ga lœ nœ yekane á she lima la ngunœ. ²¹ Ungunœ asœmœ má batisimu á she 'e lœ ekperœ nœ 'e ngəngə asœ: ungunœ œ djuto uburu tœ undu uzu nene, kashe œ she uzu œdœ tshe kœzatoe ye fœ Ndjaba dœ Ɔtsho gbetshelœ. Batisimunœ she 'e mbœrœ á Yisu Kristu she lœ kuzu ye. ²² Tshe gu ga lafo yé œ sœ ga ati ga pa kuni Ndjaba. Tshe koedœ Gbozu tshapa aandjelu, ga pa tshagbozu kœ œdœ ga pa gbəgbə kœ 6a lafo.

4

A katœ onghoro mara kœmbœrœtœ nœ azœ lima utshunœ

¹ Ataa, 6ata á Kristu wu oyo lœ œko ye, œ li adœke 'e sœ dœ gbetshelœ nœ kœru losu lœ œgbœ œœrœ 6ata œnœ ye. Gbambance nene, uzu kœ á tshe sœ kœwu oyo lœ œko ye, katœ kœmbœrœ ekperœ ngbewo. ² Mbœrœ tœnœ ataa, 'e kpa nana manda ogo nœ œko nene kashe 'e mbœrœ œœrœ á Ndjaba yindœ nœ lœ udu soro 'e pa oshonœ asœke. ³ Lima utshunœ, 'e mbœrœ lima œœrœ á azu á endje wuwusœ Ndjaba nene sœ lima dœ yanga kœmbœrœ tœnœ. 'E sœ lima kœmbœrœ angba budu, kœza losu 'e ga pa œœrœ noé anga 'e, kœndjo œœrœ œerr adœke œ mbœrœ 'e, kœzi œœrœ dœ pe kœndjo œœrœ dœ wuma topanœ kpuru, kœdonga lima andjaba á dœ ekperœ á gaga nene. ⁴ Kashe ngəngə asœ, azu á endje wuwusœ Ndjaba nene za ama endje ti aso tœ kœwu 'e yé œ tœtœ kœgu 'e mbœrœ á 'e kpa sœsœ kœngbotœ 'e dœ endje lœ kœmbœrœ kœngba œœrœ tshulanœ alœmœ nene. ⁵ Andaa 6lo bale, endje pa o'o tœ mara kœmbœrœtœ endje fœ Ndjaba á tshe gumatœ ye ndœ kœwa ngbanga pa azu á endje sœ dœ soro ndje dœ azu á endje tshu. ⁶ Mbœrœ tœnœ ataa, tshe yi ndje lima sœ Ɔtsho O'o fœ akuzu adœke manda kœwa ngbanga pa endje 6ata azu, endje sœ dœ soro 6ata Ndjaba lœ awa nœ Ishiri.

Mara kœmbœrœtœ nœ azu nœ Kristu

⁷ Œœrœ kœ ndo kœwuta ga tœ ndəngəlonœ ye. 'E ma kœwusœtœ yé œ dœ agbozu tshapa undu 'e adœke 'e kœli tœ kœza avwala nœ 'e fœ Ndjaba. ⁸ Utshunœ kœ, œ li adœke 'e yindœtœ 'e ugurutœ 'e dœ losu 'e bale. Gbambance nene, kœyindœshonœ asœ œ za awa fœ 'e adœke 'e djœœndœ ekperœ ndjoro. ⁹ Œ li adœke 'e za osho kœsœ fœ anga 'e kashe 'e mbœmbœrœ dœ kœpuloema 'e nene. ¹⁰ Bata á Ndjaba ko 'e tœ

aayi kœgbəndœ œœrœ nœ ye, yé á to gbəgbə liakanœ fœ 'e asœmœ, œ li adœke uzu dœ uzu za gbəgbə nœ ga tœ akwa mbœrœ kœti kane anganœ. ¹¹ Œdœ anga uzu ugurutœ 'e kœsœ kœpa o'o, œ li adœke tshe pa o'o á to 6a ndœ Ndjaba. Yé uzu nœ kœmbœrœ akwa fœ azu, tshe mbœrœ dœ gbəgbə á Ndjaba za fœ she. 'E mbœrœ adœke mara kœmbœrœtœ 'e lœ œœrœ kœ donga Ndjaba lœ awa nœ Yisu Kristu, á tshe sœ dœ moko, dœ gbəgbə neke á sœ waa dœ waa. Ame!

'E ru losu 'e lœ œgbœrœ 6ata azu nœ Kristu

¹² Aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, 'e zaza ama 'e ti aso mbœrœ œgbœrœ á na ga ndœ 'e nene. 'E wuwu ndje 6ata anga œœrœ kpi nene. ¹³ Kashe œ kœsœ adœke 'e wu oyo 6ata á Kristu wu lima, 'e sœ dœ yanga adœke loko á moko nœ ye œ matœ endje, e'e ndje, 'e sœ dœ yanga kœropa nœ kpuru. ¹⁴ Œdœ endje kœpa ekpe o'o ga tœ 'e mbœrœ á 'e kœdœ azu nœ Kristu, 'e kœdœ azu nœ yanga. Gbambance nene, Ishiri nœ Ndjaba á sœ dœ moko asœmœ sœ pa 'e. ¹⁵ Adja anga uzu bale ugurutœ 'e wuwu oyo mbœrœ á tshe kœdœ ayi kœwo azu, too ayi angba, too ayi kœmbœrœ ngbindirœ, too ayi kœli ga lœ o'o nœ azu nene. ¹⁶ Kashe œdœ tshe kœwu oyo mbœrœ á tshe dœ uzu nœ Kristu, adja tshe sœsœ dœ tshula tœnœ nene, tshe donga Ndjaba mbœrœ i'irince á endje za ga pa ye.

¹⁷ 6lo kœwa ngbanga nœ Ndjaba tœ, yé tshe tetœ kœwa tœnœ utshunœ pa azu nœ ye. Œ kœsœ adœke tshe tetœ kœwa ngbanganœ pa azœ, ataa azu á endje vwaratœ endje tœ kœyindœ Ɔtsho O'o, endje ka kpœta a? ¹⁸ Œ sœ 6ata á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Œ kœsœ adœke uzu á tshe sœ ndjii œ wu oyo utshunœ yekane á Ndjaba œ she she,

ataa œœrœ gadœ dá wuta ga tœ uzu á tshe vwaratœ ye tœ Ndjaba

œdœ uzu kœmbœrœ ekperœ a?»

¹⁹ Mbœrœ tœnœ ataa, azu á endje sœ kœwu oyo mbœrœ endje sœ kœmbœrœ œœrœ á Ndjaba yindœ nœ, œ li adœke endje sœpe kœmbœrœ Ɔtshœrœ yé œ za losu endje djigi ga tœ Ndjaba á tshe mbœrœ œœrœ kœ, á tshe yayapa o'o ama ye nene.

5

O'o tœ upu nœ aayi kœgbəndœ azu nœ Ndjaba

¹ Mœ sœ kœmi upu fœ agbozu Ikria ugurutœ 'e. Œmœ kœdœ ndje gbozu Ikria 6ata 'e, mœ wu œœrœ kanga á Kristu wu dœ ala mœ yé mœ gbœ ndje bala mokənœ á ndo tœ kœmatœ ye asœmœ. ² 'E gbəndœ azu nœ Ndjaba á tshe ko endje fœ 'e 6ata aayi kœgbəndœ apata œ mbœrœ. 'E mbœmbœrœ

akwanœ bata endje vwa 'e ndœ kæmbœrœ tœnœ dœ agbœ nene, kashe 'e mbœrœ dœ lœsu 'e bale bata á Ndjaba yindœ nœ. Adja 'e gbœgbœndœ endje dœ gbetshelœ nœ kægbœ œrœ ndjoro lœ kumu endje nene, kashe 'e zatœ 'e kœ ndœ kæmbœrœ tœnœ. ³ Adja 'e zazatœ 'e ga pa endjeneke á Ndjaba ko endje fœ 'e asœmœ bata agbozu nene, kashe 'e dœ azu kæyisœ mara œtshœ neke á sœ tœ œtshœnœ fœ endje. ⁴ Yeka lœkœ á egerœ Ayi kægbœndœ apatœnœ kæekwa bala tœ ye, á tshe kæœkœ œrœ tshangbœnœ á dœ kpoto mokœ, á ndi nene fœ 'e.

⁵ Awa bale, 'e dœ amodo, 'e liseœ agbozu Ikrizia. 'E dœ azu para kœkœ, 'e zatœ 'e ga ati lœ kœsœ 'e dœ anga 'e; gbambœnœ nene, endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Ndjaba vwaratœ ye tœ azu egerœ kumu, kashe tshe ma œtshœ lœsu ga ndœ azu kæzatœ endje ga ati.» ⁶ 'E zatœ 'e ga ati ga tshagudi kane gbœgbœ nœ Ndjaba, adœke tshe ko 'e ga lafo dœ lœkœ á tshe guma. ⁷ 'E katœ gbetshelœnœ á za oyo fœ 'e kœ fœ Ndjaba; gbambœnœ nene, tshe to œrœ á 'e gbe dœ tœnœ fœ 'e.

⁸ 'E dœ agbozu tshapa undu 'e, yé ala 'e gbœ kane! Gbambœnœ nene, Satana á tshe kæœdœ yingba 'e sœ kæfa djezœ tœ osho kœ bata bamara kæpara uzu ndœ kæsuru tshelœ ye. ⁹ 'E vwaratœ 'e tœ ye yé œ ka ngbiri lœ kæyindœrœ nœ 'e. 'E wusœ nœ adœke, oyœnœ á 'e wu asœke, anga anga 'e dœ aayi kæyindœrœnœ lœ ndje kæwœ tœnœ pa tshapashœ asœ djigi. ¹⁰ Ngœngœ asœ 'e sœ kæwœ oyo yé œndœnœ œ di nene, kashe Ndjaba á tshe sœ dœ œtshœ lœsu kœ, á tshe e 'e kængbœtœ 'e bale dœ Kristu lœ mokœ á ka nene, tshe kpa guma 'e dœ tœ ye manda kæwœ oyo teasho tœ 'e, tshe mbœrœ adœke 'e mœmœ lœ kæyindœrœ nene, tshe to gbœgbœ fœ 'e adœke 'e kæœshi gbi. ¹¹ Kaka tshe dœ Gbozu ga pa œrœ kœ waa dœ waa. Ame!

Ndœngœbœ o'o

¹² Mœ su ondo mbetinœ asœ fœ 'e lœ awa nœ aya azœ dœ Sila, á tshe zatœ ye djigi fœ Ndjaba. Mœ yindœ kæœza kæru lœsu fœ 'e, œœdœ ndje kæpa o'o tœ upu nœ œtshœ lœsu nœ Ndjaba á dœ œdjapu, adœke 'e shi ngbiri lœ nœ.

¹³ Azu Ikrizia lœ Babilone 6a ke á Ndjaba ke endje ndje bata 'e asœmœ vwa abala fœ 'e. Gbolo nœ mœ ndje dœ Marke vwa abala fœ 'e. ¹⁴ 'E za abala kæyindœsho nœ mœ ga ugurutœ 'e bata aaya azu.

Kaka Ndjaba za kæœsœ gee fœ 'e para kœkœ, e'e á 'e ngbœtœ 'e bale dœ Kristu.

toto læ gbetshelœ nœ endje dœ tœ endje nene. ²¹ Gbambanœ nene, o'o ama aayi kœgbara o'o toto læ awa akwa nœ azu nene, kashe Jtsh Ishiri dá li ga læ gbetshelœ nœ endje yekane á endje gbara o'o á to 6a ndœ Ndjaba ascœmœ.

2

Ala 'e gba tœ aayi kœyisœrœ dœ wala

¹ Utshunœ lima, aayi kœgbara o'o dœ wala wuta lima ga ugurutœ azu Israyele. Awa bale, aayi kœyisœrœ dœ wala œ wuta ndje ga ugurutœ 'e, yé œ yisœ œrœ á li tœ kœndi tshelœ kœyindœrœ nœ 'e. Endje vwaratœ endje tœ Gbozu á tshœ ko lima endje ga shu læ ekperœ, yé manda aya olo endje gbota kuzu nœ gbaga ga pa endje. ² Azu ndjoro œ za awa œrœ tshula nœ endje ascœmœ, yé kpœlœ kumu endje, azu œ gu œsœ awa adja o'o nœ Ndjaba. ³ Aayi kœyisœrœ dœ walanœ ascœmœ, endje sœ dœ egerœ ogo kœgbo œrœ waa. Endje pa wala mbœrœ kœbili dœ 'e yeka á kœgbo œrœ tshakane 'e. Kashe Ndjaba wa 6a lima ngbanga pa endje ye, yé kuzu nœ gbaga sœ kœkate endje.

⁴ Gbambanœ nene, œdœ ndje aandjelu á endje mbœrœ lima ekperœ, Ndjaba wuwu lima oyo endje nene kashe tshe ko lima endje wa ga læ kudu owo, 6a tœ osho á bu kongorolœ dœ djingiri tœ endje. Tshe gbœndœ endje kœkate lœko á tshe wa dœ ngbanga. ⁵ œ sœ ndje ataa awa bale 6ata á Ndjaba wuwu lima oyo azu pa osho nene dœ lœko á endje vvara lima tœ endje tœ kœdji she. Kashe tshe mbœrœ lima adœke endje nduru dœ lœko nœ egerœ kœsu ungu pa osho djii. Kashe tshe she lima kolœ Nowa á tshe sœ lima kœmindœ o'o á sœ ndjii, awa bale dœ anga azu mindu dœ bisha (7). ⁶ Manda nœ, tshe wa lima ngbanga pa azu ogo Sodomœ dœ pe Gomora yé œ sho lima endje dœ owo, yé endje ju lima kœ. Tshe mbœrœ œneke lima tœ kœma œrœ á wuta mbatsha ga tœ aayi kœmbœrœ ekperœ kœ. ⁷ Kashe Ndjaba she lima Lota, uzu á tshe sœ ndjii, á lœsu ye sœ lima kœka she tœ œrœ tshulanœ á azunœ sœ lima kœmbœrœ tœnœ. ⁸ Gbambanœ nene, uzunœ á tshe sœ ndjii, á sœ lima ugurutœ endje ascœmœ, wu lima endje kœmbœrœ ekperœ œlœ dœ œlœ, yé œ dji lima endje kœpa ekpe o'o. Kashe 6ata œshe kœdœ lima uzu á tshe sœ ndjii, lœsu ye sœ lima kœka she tœ ekperœ nœ endje. ⁹ Asœke kœ sœ kœma adœke, Gbozu Ndjaba wusœ kœmbœrœ adœke azu nœ ye wuta læ œgbœrœ. Kashe tshe gbœndœ aayi kœmbœrœ ekperœ ndœ kœza djofele fœ endje dœ lœko nœ kœwa ngbanga. ¹⁰ Utshunœ kœ, tshe za œgbœ djofele fœ aayi kœza ekpe awa nœ œkœ, á endje vwaratœ endje adœke Ndjaba dœdœ Gbozu nœ œne nene.

Aayi kœyisœrœ dœ walanœ ascœmœ gbe adœke awa akwa nœ œne dœ tœ œne li ye. Endje kœdœ aayi egerœ kumu, endje sœsœ dœ awa kœgu œsœ aayi moko 6a lafo nene. ¹¹ Andaa œdœ ndje aandjelu á endje ropa endje dœ egerœ gbœgbœ, endje papa o'o tœ kœgu œsœ aayi mokœnœ asœke utshu Ndjaba nene.

¹² Kashe azunœ ascœmœ sœ 6ata agea á endje gugu dœ kœwusœrœ nene, á Ndjaba mbœrœ endje adœke azu gi uku endje, œ wo endje, yé endje fu. Endje sœ kœgu œsœ œrœ á endje wuwusœ ádœnœ nene. Endje fu 6ata agea. ¹³ Endje gba bala œrœ tshangba ekperœ kœ á endje sœ kœmbœrœ tœnœ, endje sœ kolœ dœ yanga ndœ kœmbœrœ ekperœ dœ adja œlœ. œdœ 'e kœsœ kœzi œrœ dœ endje tœ osho bale, endje sœ kœsœ dœ yanga kœbili 'e yé mara kœmbœrœtœ endje sœ kœndi 'i'iri 'e. ¹⁴ Ala endje fa kolœ ndœ kœmbœrœ angba budu, endje sœsœ kœmœ dœ kœmbœrœ ekperœ nene yé endje sœ kœbili azu á endje mœmœ ndœ kœmbœrœ ekperœ. Lœsu endje sú dœ ogo kœgbo œrœ. Ataa, Ndjaba œ wa œgbœ ngbanga pa endje tako. ¹⁵ Endje katœ awa á sœ ndjii yé œ gu ndœ awa Balaame, gbolo nœ Bosœre á tshe yi lima ndœ kœgbo ngendja læ awa nœ kœmbœrœ ekperœ. ¹⁶ Kashe Ndjaba gbagbara lima Balaame mbœrœ ekperœ á tshe mbœrœ. Mbœrœ mbarata á tshe papa o'o nene te lima tœ kœpa o'o fœ Balaame 6ata uzu, yé œ pakata ye adœke tshe gbagbara o'o iyinœ ascœmœ nene.

¹⁷ Aayi kœyisœrœ dœ walanœ ascœmœ sœ 6ata kumu ungu á œrœ, endje sœ 6ata yavuru á bu kpikikipi, kashe œ ni nene. Ndjaba guma 6alima osho kœsœ á bu kporokoto kœ vu dœ endje. ¹⁸ Endje sœ kœpa o'o á ádœnœ gugu nene mbœrœ kœmatœ endje. Endje sœ kœgbota azu á endje wuta damba ngœngœ ugurutœ azu á endje sœ læ djingili, adœke endje kpa kwatœ endje ndœ kœmbœrœ œrœ tshula á undu endje sœ kœywa endje ndœ nœ. ¹⁹ Endje sœ kœmindœ nœ adœke aayi kœza awa œne wuta tshakudu kanga ye, andaa endje kœdœ adja akanga nœ kœmbœrœ œrœ á yi osho ga læ ufu œrœ. Gbambanœ nene, œdœ uzu kœtœpe œrœ deorr; tshe te kanga nœ œrœnœ ascœmœ.

²⁰ Azunœ ascœmœ wu lima sœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu á tshe kœdœ Ayi kœshe azœ, yé mbœrœ kœwusœrœnœ ascœmœ, endje wuta lima læ œrœ tshapashœnœ asœke á ndi azu. Kashe œ kœsœ adœke endje kpa kwatœ endje ndœ nœ yé á kpa kotœ endje djii ga lænœ dœ mara adœke gbœgbœnœ ropa endje, atamœ kœsœ nœ endje ngœngœ asœ wuta tœ ekpenœ kœropa œneke lima utshunœ. ²¹ Gbambanœ nene, œ sœ má lima dœ œtshœnœ adœke endje wu lima sœ awa kœmbœrœ œtshœrœ nene.

Kashe æ sœ tœ ekpenœ kœropa nœ mbœrœ endje á endje wusœ nœ yeka á manda nœ á endje kpa katœ œyerœ awa akwa nœ Ndjaba á endje yi lima sœ nœ fœ endje. ²² Eneke á mbœrœtœ endje fœ endje asœke li dœ gbaguru á pa adœke: «Yavoro ndja œ kpa kwatœ ye kœzi kœndja nœ ye» too ndje adœke: «Endje djuto kote kœso yé katsha tshe kpa vwiritoe ye lœ kpata.»

3

Adjapu Gbozu œ kwatœ ye

¹ Aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, asœke kpa kœdœ bisha mbeti á mœ su fœ 'e. Yé ƒala mbetinœ kœ bibisha asœke, mœ su o'o tœ kœjo 'e tœ upu á 'e wu ƒa lima sœ nœ adœke 'e wuta dœ otsho gbetshelœ. ² 'E gbe dœ o'onœ á ayerœ aayi kœgbara o'o pa lima utshunœ kane, yé œ gbe ndje dœ awa o'onœ á Gbozu á tshe kœdœ Ayi kœshe osho ko lima fœ 'e lœ awa nœ aayi awa á tshe vwa lima endje fœ 'e. ³ Utshunœ ko, 'e wusœ nœ adœke, ndo dœ lœkœ kœka bala tshapashœ, aayi kœmœ osho á endje sœ kœna manda ogo undu endje dœ tœ endje, endje wuta. Endje tetœ kœmœ 'e, ⁴ yé œ pa adœke: «Adja Yisu œ kwatœ ye liaka œneke á tshe pa lima zœ da a? Gbambance nene, aata azœ tshu ƒalima yé œrœ bale yayapatœ ye manda endje nene. Cœrœ kœ soepe kolœ liaka œneke á Ndjaba mbœrœ lima kœtœ tœ ali kœmbœrœ œrœ pa œshœnce asœke.» ⁵ Azunœ á endje pa o'onœ asœke djerœndœ nœ adœke, lima utshunœ Ndjaba pa o'o yé tshalafœ dœ tshaati wuta. Tshe mbœrœ œshœnce asœke lœ awa nœ ungu, yé œ sœ dœ gbagbo mbœrœ ungu. ⁶ Yé Ndjaba ndi ndje lima tshapashœnce asœke dœ awa nœ egerœ kœsu ungu á su lima pa osho djigi. ⁷ Kashe kolœ dœ o'o ama ye bale, tshe pa lima adœke œne gbœndœ tshalafœ œdœ tshapashœ nœ ngœngœ asœ ndœ kœsho tœnce dœ owo dœ lœkœ á œne wa ngbanga œdœ dœ lœkœ kœndi aayi kœmbœrœ ekperœ.

⁸ Kashe e'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa asœke, anga œrœ bale á li adœke 'e djedjerœndœ nœ nene dœke: Gbozu wu olo bale tœ ala ye ƒata ngbugu kutu bale, yé œ wu ndje ngbugu kutu bale tœ ala ye ƒata olo bale. ⁹ Gbozu gbegetœ ye tœ kœmbœrœ œrœ á tshe pa tœnce nene ƒata anga azu œ gbe. Kashe tshe sœ dœ ugu lœsu ga ndœ 'e mbœrœ á tshe yiyindœ nœ adœke uzu bale ndi nene. Kashe tshe yindœ nœ adœke, azu para kœkœ fatshalœsu endje.

¹⁰ Olo kœkwa Gbozu œ sœ ƒata kœna ayi angba. Dœ olœnce asœmœ, tshalafœ œ yiwa yé anga ndavuru tshama œrœ œ ki. Owo œ ju œrœ tshalafœ para kœkœ yé œshœnce asœ dœ pe œrœ tshapa nœ kœ œ ju. ¹¹ Yé ƒata œrœ kœ œ ju ataa, œ li dœ 'e kœdœ azu adœ?

'E mbœrœ kotoo á soro 'e kœsœ yerœ a? 'E mbœrœ kotoo kœlisœ Ndjaba a? ¹² 'E kate olo kœwa ngbanga nœ Ndjaba yé 'e kpa pa avwara adœke olœnce wuta gbara. Olœnce asœmœ, owo œ tetœ kœju tshalafœ, yé œrœ tshelœnce kœ œ tshanga. ¹³ Kashe á sœ kœkate tafo tshalafœ œdœ pe tshapashœnce á Ndjaba pa lima o'o tœ nœ adœke œne mbœrœ asœmœ. Azu á endje sœ pa nœ œ dœ kolœ aayi kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii.

O'o tœ upu nœ gbœdjela

¹⁴ Mbœrœ tœnce ataa, 'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, lœ kœkate olœnce asœmœ, 'e pa avwara adœke œ gbœ 'e tœ azu á endje sœ ndjii, á Ndjaba œ gbœ œrœ bale tœ kœgbagbara 'e lœ kumunœ nene yekane á 'e kœsœ dœ kœsœ gee utshu ye. ¹⁵ 'E wusœ nœ adœke ugu lœsu nœ Gbozu nœ azœ kœdœ awa nœ kœshe 'e. Mbœrœ tœnce dá aya azœ dœ Polo á a yindœ ye waa asœmœ su lima mbeti fœ 'e lœ awa nœ kœwusœtœ á Ndjaba za lima fœ she asœmœ. ¹⁶ Cœtœnce ndje dá tshe sœ kœpa tœnce ƒala mbeti nœ ye para kœkœ, kashe átá ádœnce gbœ waa tœ kœwu tshelœ katanœ kporo. Yé anga azu á endje wuwusœ œrœ nene, œdœ endjeneke á endje yayamba œrœ nene, endje sœ kœfa tshelœ o'onœ dœ mara á lili nene. Endje mbœrœ ƒa lima kolœnce ataa dœ anga angbi mbeti, endje sœ kœpara kuzu dœ tœ endje.

¹⁷ Atamœ e'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, mœ va œtœnce fœ 'e utshunœ ye. Ala 'e gbœ adœke azunœ á endje vwaratœ endje tœ awa akwa nœ Ndjaba asœmœ kœefafara 'e yeka á kœkœ 'e vesho nene; yé endje gbœgbœta 'e lœ œrœ á 'e za lœsu 'e ga pa nœ nene. ¹⁸ Kashe œ li adœke 'e sœ kœgerœ lœ otsho lœsu œdœ lœ kœwusœrœ nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu, Ayi kœshe azœ. Kaka tshe gbœ mokœ ngœngœ asœke, ndje waa dœ waa! Ame.

Ali mbeti nœ Yowane Tshatsho o'o

Azu sœ kœgbe adœke ayi kœsu ali mbet-
inœ asœ kœdœ Yowane á tshe kœdœ anga
ayi avwa nœ Yisu ataa i'iri ye gugu pa nœ
nene. Endje gbe ndje lima adœke œshe dá su
ndje anga Ɔtsho O'o á sœ kœpandœ soro nœ
Yisu pa œsho. Tshe su mbeti nœ ye fœ azu
kœ á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolo
nœ Ndjaba.

Aayi kœyisœrœ dœ wala sœ lima kœpa
adœke Yisu Kristu á tshe na ga pa œsho Ɔata
uzu doédœ Gbolo nœ Ndjaba nene. Endje
kpa sœ lima kœpa adœke, uzu li kœmbœrœ
œrœ kœ á tshe yindœ nœ, kashe Ndjaba œ
wu tœ ekpenœ nene. Ádánœ á tshe sú mbet-
inœ tœ kœmindœ o'o fœ endje tœ upu nœ
Yisu. Tshe pa fœ endje adœke uzu kœ á tshe
sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu, tshe gbœ
soro á ka nene. Tshe pa ndje adœke, ayindœ
Yisu ngbœtœ endje bale dœ Ndjaba œdœ
Gbolo nœ ye dœ Yisu Kristu, endje yindœ
Ndjaba, œ yi ndje ndœtœ endje ugurutœ
endje á kœgbœ soro á ka nene.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Ádá mbetinœ (1.1-4)
- A na ana lœ œlœ (1.5-2.17)
- Ayingba Kristu (2.18-29)
- Ɔrœ á sœ kœma adja agbolo nœ Ndjaba
(3.1-24)
- Wala œdœ adja o'o (4.1-6)
- Kœyindœsho (4.7-21)
- Gbœgbo kœropa œrœ tshapasho (5.1-21)

O'o nœ soro

¹ A sœ kœsu o'o á wu Uzu á tshe sœ lima
katshatsha utshu ali kœmbœrœ œrœ para
kœkœ. A dji lima she yé a wu ndje lima
she dœ adja ala azœ, a wu lima she dœ
œtshœnœ yé a goro lima ndje she dœ kane
azœ. Ɔshe kœdœ O'onœ á za adja soro.
² Soronœ asœmœ ma lima tœ ye ga ndœ
azu, a wu lima dœ ala azœ, a sœ kœpandœ
nœ yé á sœ kœmindœ nœ tœ upu nœ ye.
Uzunœ á tshe za soro neke á ka nene sœ
lima awa bale dœ Aba yekane á na kœmatœ
ye fœ azœ. ³ Ɔeneke á a wu lima yé a dji, a sœ
kœyi ndje sœ nœ fœ 'e dœ ádánœ adœke 'e
ngbœtœ 'e dœ 'a á 'a ngbœ ndje tœ 'a bale dœ
Aba œdœ pe Gbolo nœ ye dœ Yisu Kristu.
⁴ Yé 'a sœ kœsu œneke fœ 'e mbœrœ adœke
adja lœsu azœ su dœ yanga.

Ndjaba sœ Ɔata œlœ

⁵ O'o á a dji Ɔa ndœ Yisu Kristu yé a sœ
kœpandœ nœ fœ 'e dœke: Ndjaba sœ Ɔata œlœ,
ubu osho gugu Ɔa ndœ ye bale nene. ⁶ Ɔdœ
a kœpa adœke a ngbœtœ azœ bale dœ she,
kashe a kpa kœsœ kœna lœ ubu osho, dá

azœ kœdœ ayi wala, a sœsœ kœmbœrœtœ
azœ lindœ adja O'o nene. ⁷ Kashe œdœ a
kœsœ kœna tœ œlœ Ɔata á Ndjaba dœ tœ ye
sœ Ɔata œlœ, dá azœ kœ a ngbœtœ azœ bale, yé
indji Gbolo nœ ye dœ Yisu œ djutœ azœ lœ
ekperœ kœ.

⁸ Ɔdœ a kœpa adœke a mbœmbœrœ
ekperœ nene, a sœ kœfaratœ azœ dœ tœ
azœ yé adja o'o gugu lœ azœ nene. ⁹ Kashe
œdœ a kœsœ kœpandœ ekperœ nœ azœ
ngbi ga ushu, Ndjaba á tshe sœ ndjii, tshe
za o'o ama ye ga tœ akwa. Tshe djerœndœ
ekperœ nœ azœ yé tshe djutœ azœ lœ
kœmbœrœ œrœ nœ azœ kœ á sœsœ ndjii
nene. ¹⁰ Ɔdœ a kœpa adœke a mbœmbœrœ
ekperœ nene, dá a fa Ndjaba tœ ayi wala, yé
o'o ama ye sœsœ lœ azœ nene.

2

Kristu ayi kœnga pa azœ

¹ Agbolo nœ mœ, mœ sœ kœsu œneke fœ 'e
adœke 'e mbœmbœrœ ekperœ nene. Kashe
œdœ anga uzu bale kœmbœrœ ekperœ, a
sœ dœ ayi kœnga pa azœ bale á tshe sœ
indiri Aba: Ɔshe kœdœ Yisu Kristu, á tshe
sœ ndjii. ² Gbambanœ nene, Yisu Kristu
za lima tœ ye fœ kuzu mbœrœ kœgi kudá
tshangba ekperœ nœ azœ. Ɔ sœsœ kolœ
mbœrœ ekperœ nœ azœ bale nene, kashe
ndje mbœrœ œnœ azu pa œsho kœ.

³ Ɔdœ a kœmbœrœ tœ azœ lindœ awa
akwa nœ Ndjaba dá a sœ dœ kœyindœrœ
adœke a wusœ ye tako. ⁴ Uzu á tshe kœpa
adœke: «Mœ wusœ ye», kashe tshe kœsœsœ
kœmbœrœtœ ye lindœ awa akwa nœ ye
nene, œshe kœdœ ayi wala yé adja o'o gugu
lœ ye nene. ⁵ Kashe tsheneke á tshe gbœndœ
o'o ama Ndjaba, dá sœ kœma adœke tshe yi
adja ndœ ye dœ œtshœnœ. Matamœ dá a
wusœ nœ adœke a ngbœtœ azœ dœ she bale.
⁶ Tsheneke á tshe du okoro ye adœke œne
sœ lœ ngbœtœ dœ Ndjaba, œ li adœke tshe
mbœrœtœ ye Ɔata á Yisu mbœrœ lima.

Tafo awa akwa

⁷ 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, œ doédœ
tafo awa akwa dá mœ su fœ 'e asœke nene.
Ɔtœnœ kœdœ ongboro awa akwa á 'e wu Ɔa
lima sœ nœ. Gbambanœ nene, tœnœ kœdœ
o'onœ á 'e dji lima katshatsha utshunœ.
⁸ Ataa atamœ gbœa, œtœnœ kœdœ tafo awa
akwa dá mœ su fœ 'e. Ɔ sœ kœmatœ ye lœ
mara kœmbœrœtœ Yisu œdœ ndje 'e adœke
œ dœ adjapu, mbœrœ á ubu osho tetœ
kœyiwa tœnœ yé adja œlœ tetœ kœtœ tœnœ.

⁹ Uzu á tshe kœsœ kœje ama ye adœke œne
sœ lœ œlœ á kpa sœ kœyiangba ayancœ, tshe
sœpe lœ ubu osho. ¹⁰ Uzu á tshe kœyindœ
ayancœ, tshe sœ lœ œlœ, yé mbœrœ tœnœ ataa
nene, tshe kpa gugu dœ anga gbetshelœ
teasho adœke œne gi úkú ga tœ awa uzu
nene. ¹¹ Kashe tsheneke má á tshe yiangba

ayance, tshe sœ læ ubu osho. Tshe sœ kœna læ ubu osho yé œ wuwusœ osho neke á tshe sœ kœna ga tœncœ nene, mbœrœ ubu oshonœ bu ala ye ga tœ nœ ye.

¹² Agbolo nœ mœ, mœ sœ kœsu œeneke læ 'e gbambancœ nene, Ndjaba djerœndœ ekperœ nœ 'e mbœrœ i'iri ye dœ Yisu Kristu. ¹³ Alaba, mœ sœ kœsu œeneke fœ 'e mbœrœ 'e wusœ tsheneke á tshe sœ lima utshu ali kœmbœrœ œrœ kœ. Amodo, mœ sœ kœsu œeneke fœ 'e gbambancœ nene, 'e ropa ekpe uzunœ.

¹⁴ Agbolo nœ mœ, mœ sœ kœsu œeneke fœ 'e, gbambancœ nene 'e wusœ Aba. Alaba, mœ sœ kœsu œeneke fœ 'e, gbambancœ nene, 'e wusœ tsheneke á tshe sœ lima utshu ali kœmbœrœ œrœ kœ. Amodo, mœ sœ kœsu œeneke fœ 'e, gbambancœ nene, 'e sœ dœ gbogbo, yé o'o ama Ndjaba sœ lœsu 'e yé 'e ropa ekpe uzunœ.

¹⁵ Adja 'e yiyindœ tshapashœ œdœ pe œrœ tshapa nœ kœ nene. Eðœ uzu kœyindœ tshapashœ, dá tshe yiyindœ Aba nene. ¹⁶ Eœrœ tshapashœncœ dœke: Kœyindœ kœmbœrœ œeneke á ga tœ gbetshelœ nœ zœ dœ tœ zœ, too kœyindœ kœsœ dœ œeneke á a sœ kœwu tœncœ pa oshœ, kœsœ dœ egerœ kumu ga pa œrœ tshapashœ. Eœtœncœ para kœkœ, œ toto 6a ndœ Aba azœ nene, kashe œ to 6a pa œshœncœ asœke. ¹⁷ Tshapashœ œdœ pe œrœ kœ pa œshœ á azu œ gbe dœ tœncœ œ ka. Kashe tsheneke á tshe mbœrœ œrœ lindœ gbetshelœ nœ Ndjaba, tshe sœ dœ soro á ka nene.

Ayingba Kristu

¹⁸ Agbolo nœ mœ, a wuta ga tœ ndœngœlo osho. Endje mindœ nœ fœ 'e adœke anga yingba Kristu bale sœ kœna tœncœ, kashe a sœ kœwu ngœngœ asœ adœke ayingba Kristu sœ andjoro zœ. Mbœrœ tœncœ ataa, a wusœ nœ adœke a wuta ga tœ ndœngœlo osho ye. ¹⁹ Azu asœmœ wuta lima læ ugurutœ azœ, kashe endje dœdœlé lima adja azu nœ azœ nene. Gbambancœ nene, œdœ endje kœdœ má lima azu nœ azœ, endje sœ má pe lima tœ œsœncœ bale dœ azœ. Kashe endje wuta lima ugurutœ azœ yé œ sœ kœma adœke endje dœdœlé azu nœ azœ nene.

²⁰ Tœ e'e nœ 'e, Yisu to Otshœ Ishiri fœ 'e mbœrœ adœke á 'e kœwusœ adja o'o. ²¹ Eðœ mœ kœsu o'onœ asœ fœ 'e, œ yiyindœ kœpa adœke mbœrœ á 'e wuwusœ adja o'o nene, kashe œ sœ ataa mbœrœ á 'e kœwusœ nœ. 'E wu ndje sœ nœ adœke adja o'o gugu dœ wala bale nene. ²² Atamœ, ayi wala kœdœ dœ? Eshœ kœdœ uzu á tshe sœ kœmindœ nœ adœke Yisu dœdœlé Kristu nene. Eshœ asœmœ kœdœ yingba Kristu, tshe vwaratœ ye tœ Aba œdœ pe Gbolo. ²³ Gbambancœ nene, uzu kœ á tshe vwaratœ ye tœ Gbolo, tshe sœsœ awa bale dœ Aba nene. Uzu á

tshe pa ngbi adœke Yisu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, sœ awa bale dœ Aba.

²⁴ Mbœrœ tœncœ ataa, 'e gbœndœ o'onœ á 'e dji katshatsha utshunœ asœmœ ga lœsu 'e dœ œtshonœ. Eðœ 'e kœgbœndœ o'o á 'e dji katshatsha 6a lima utshunœ asœmœ ga tœ lœsu 'e dœ œtshonœ, dá 'e ndje, 'e sœ bale dœ Gbolo œdœ pe Aba. ²⁵ Yé œrœncœ á Kristu pandœ nœ dœ tœ ye adœke œne za fœ azœ asœmœ kœdœ soro á ka nene.

²⁶ Mœ su o'onœ asœ fœ 'e tœ upu nœ endje má endje sœ kœpara awa kœfara 'e. ²⁷ Tœ 'e nœ 'e, Otshœ Ishiri á Kristu to lima fœ 'e sœpe læ 'e zœ, 'e kpa gugu læ o'o kœyisœ œrœ nœ anga anghi azu nene. Gbambancœ nene, Otshœ Ishiri sœ kœyisœ œrœ kœ fœ 'e: Tshe sœ kœyisœ adja o'o kashe œ dœdœlé wala nene. Mbœrœ tœncœ ataa, 'e mbœrœ œeneke á tshe yisœ nœ fœ 'e: 'e ngbœtœ 'e bale dœ Kristu.

²⁸ Mbœrœ tœncœ ataa agbolo nœ mœ, 'e sœ dœ lœsu bale dœ Kristu, mbœrœ lœkœ á tshe kpa kœkwa bala tœ ye, á lœsu azœ kœsœ ziti yé a kœgbœngbœ tshula nene lœkœ á tshe kpa kœkwatœ ye. ²⁹ Bata á 'e wusœ nœ adœke Kristu sœ ndjii asœmœ, 'e wu ndje sœ nœ adœke uzu á tshe mbœrœ œeneke asœ ndjii, œshe kœdœ gbolo nœ Ndjaba.

3

Agbolo nœ Ndjaba

¹ 'E wu mara á Aba yindœ azœ! Tshe yindœ azœ adœke tshe e azœ agbolo nœ ye. Yé a dœ adja agbolo nœ Ndjaba. Wu ádœncœ á azu tshapashœ lili tœ kœwusœ azœ nene dœke: endje wuwusœ Ndjaba nene. ² 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, ngœngœ asœke azœ kœdœ agbolo nœ Ndjaba, kashe endje mama damba mara á 'a sœ bala dœ tœncœ ngbi fœ azœ nene. Atamœ gbaa, a wusœ nœ adœke lœkœ á Kristu kœkwa bala tœ ye, a sœ 6ata she mbœrœ a wu she kolœ 6ata á tshe sœ. ³ Uzu kœ á tshe kœsœ dœ gbetshelœ ga ndœ ye ataa, tshe mbœrœ kœ adœke ekperœ sœsœ læ œne nene 6ata á ekperœ gugu ndje læ Kristu nene.

⁴ Uzu kœ á tshe sœpe kœmbœrœ ekperœ, tshe vwaratœ ye tœ kœza awa akwa nœ Ndjaba ga tœ akwa. Gbambancœ nene, mbœrœ ekperœ kœdœ kœtshapu kœmbœrœ œrœ lindœ awa akwa. ⁵ Kashe 'e wusœ nœ adœke Yisu Kristu na mbœrœ kœvwara azœ læ ekperœ, yé tshe mbœmbœrœ ekperœ teashœ nene. ⁶ Mbœrœ tœncœ ataa, uzu á tshe ngbœtœ ye bale dœ she, tshe mbœrœ ekperœ nene. Yé tsheneke á tshe kœsœ kœmbœrœ ekperœ, tshe wuwu she too œ wusœ ye bale nene.

⁷ Agbolo nœ mœ, uzu bale fafara 'e nene! Uzu á tshe sœ kœmbœrœ œeneke á sœ ndjii, tshe sœ ndjii 6ata Yisu Kristu sœ ndjii.

⁸ Tsheneke á tshe mbærœ ekperœ, œeshe kœdœ uzu nœ djaboro, mbærœ djaboro kœdœ ayi kœmbærœ ekperœ petœ ali kœmbærœ œœ kœ. Gbolo nœ Ndjaba na mbærœ kœndi tshelœ akwa nœ djaboro.

⁹ Uzu kœ á tshe te gbolo nœ Ndjaba, tshe kpa mbærœ ekperœ nene, mbærœ gbœgbœ nœ soro nœ Ndjaba sœ lœ ye. Yé bœta á tshe kœdœ gbolo nœ Ndjaba, tshe kpa mbærœ ekperœ nene. ¹⁰ Eœœ á kuru tshagurutœ agbolo nœ Ndjaba dœ endje nœ djaboro dœke: uzu kœ á tshe kœsœsœ kœmbærœ œeneke á sœ ndjii nene, tshe dœdœ gbolo nœ Ndjaba nene; yé tsheneke á tshe yiangba ayanœ, dœdœ ndje gbolo nœ Ndjaba nene.

A yindœtœ azœ dœ anga azœ

¹¹ O'o má 'e dji lima katshatsha utshunœ dœke: A yindœtœ azœ dœ anga azœ. ¹² A sœsœ bœta Kayina á tshe dœ uzu nœ ekpe uzu yé á wo ayanœ nene. Mbærœ gadœ á tshe wo lima she a? Mbærœ akwa tshelœ ye dœ kayina gaga lima nene, kashe œœœ ayanœ dá sœ lima ndjii.

¹³ Alaya, œdœ azu tshapashœ kœyiangba 'e, 'e kikitœ nœ nene. ¹⁴ A wusœ nœ adœke a wuta lœ kuzu ndœ kœgbœ soro, mbærœ á a sœ kœyindœ aaya azœ. Tsheneke á tshe kœsœsœ dœ kœyindœsho nene, tshe sœpe lœ kuzu. ¹⁵ Uzu á tshe kœyiangba ayanœ, œeshe kœdœ ayengœ kowo. Bœta á 'e wusœ nœ, anga ayengœ kowo bale á tshe gbœ soro nœ wa dœ wa œe gugu nene. ¹⁶ Yisu zatœ ye fœ kuzu lœ kumu azœ. Asœke má mara kœyindœsho fœ azœ. A za ndje tœ azœ fœ kuzu mbærœ aaya azœ. ¹⁷ Eœœ anga uzu bale kœsœ dœ œœœ tshapashœ asœ, yé á wu ayanœ á tshe sœ dœ oyo kashe á tshapu kœto fœ she, dá tshe sœ dœ kœyindœsho nœ Ndjaba zœ dœ mœ a? ¹⁸ Agbolo nœ mœ, 'e yiyi kolœ ndœsho dœ o'o too dœ œtshœ o'o neke á wuta lœ ama 'e nene, kashe 'e ma ndje adja kœyindœshonœ lœ awa nœ kœmbærœ œœœ.

¹⁹ Dœ mara atake, a wusœ nœ adœke azœ kœdœ azu á a sœ kœœna lœ awa adja o'o, tœœœ ata dá lœsu azœ œ sœ gee ba utshu Ndjaba. ²⁰ Gbambœ nene, œdœ lœsu azœ kœsœ kœœpa fœ azœ adœke a mbærœ ekperœ, Ndjaba sœ tœ egerœœœ kœropa lœsu azœ yé tshe wusœ œœœ kœ. ²¹ E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, œdœ lœsu azœ kœœpa adœke a mbœmbærœ ekperœ nene, asœœœ dá a za awala fœ Ndjaba dœ lœsu azœ ziti. ²² Eneke kœ á a yœndœ nœ, a gbœ ba ndœ ye ye mbærœ a sœ kœmbærœtœ azœ liaka awa akwa nœ ye, yé œ sœ kœmbærœ œeneke á ga tœ ala ye. ²³ Eneke á Ndjaba pandœ nœ fœ azœ adœke a mbærœ dœke: a sœ dœ kœyindœœœ ga ndœ Gbolo nœ œœœ dœ Yisu Kristu, yé œ yindœtœ azœ dœ anga azœ bœta á Kristu pa lima tœœœ fœ azœ adœke

a mbærœ. ²⁴ Uzu á tshe kœmbærœtœ ye lindœ awa akwa nœ Ndjaba, tshe ngbœœ ye dœ Ndjaba bale yé Ndjaba sœ ndje dœ she awa bale. A wusœ nœ adœke Ndjaba sœ dœ azœ awa bale lœ awa nœ œtshœ Ishiri á tshe za ga lœ azœ.

4

Ishiri nœ Ndjaba œdœ ishiri nœ yingba Kristu

¹ 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, adja 'e yiyindœ o'o nœ azu kœ á endje sœ kœœpa adœke œœœ sœ dœ œtshœ Ishiri nene, kashe 'e mesho yé œ wu akwa tshelœ endje yeka á kœyindœ nœ adœke ishiriœ to ba ndœ Ndjaba. Gbambœ nene, aayi kœœbara o'o nœ wala za tshapa œshœ djigi. ² Eœœ á ma fœ 'e adœke 'e wusœ Ishiri nœ Ndjaba dœke: uzu á tshe sœ kœœpa adœke Yisu Kristu fa adja uzu, uzunœ asœœœ sœ dœ Ishiri nœ Ndjaba lœ ye. ³ Kashe uzu á tshe kœœwaratœ ye tœ kœœpandœ nœ atamœ dœ adá nœ Yisu, dá ishiri nœ Ndjaba gugu lœ ye nene. Kashe tshe sœ dœ ishiri nœ yingba Kristu á 'e dji lima o'o tœ upunœ adœke endje sœ kœœna tœœœ, yé ngœngœ asœ œ sœ ba pa œshœ zœ.

⁴ Kashe 'e dœ agbolo nœ mœ, e'e kœdœ azu nœ Ndjaba yé 'e ropa aayi kœœbara o'o nœ wala. Gbambœ nene, ishiri á tshe sœ kœmbærœ akwa lœ 'e ropa ishiri á sœ lœ azu tshapashœœ asœke ye. ⁵ Azu kœœbara o'o nœ wala kœdœ azu tshapashœ. Mbærœ tœœœ ataa, endje sœ kœœbara liaka mara azu tshapashœœ asœke, yé endjeneke á endje dœdœ azu nœ Ndjaba nene, dá sœ kœœdji endje. ⁶ Kashe tœ azœ nœ azœ, a kœdœ azu nœ Ndjaba. Uzu á tshe wusœ Ndjaba, tshe dji azœ kashe tsheneke á tshe dœdœ uzu nœ Ndjaba nene, tshe dji azœ nene. Tœœœ dá za awa fœ azœ tœ kœœwusœ Ishiri nœ kœœyisœ adja o'o ndje dœ ishiri nœ kœœyisœ wala.

Ndjaba kœdœ kœyindœsho

⁷ 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, a yindœtœ azœ dœ anga azœ, mbærœ kœyindœsho to ba ndœ Ndjaba. Uzu nœ kœyindœsho kœdœ gbolo nœ Ndjaba yé tshe wusœ Ndjaba. ⁸ Uzu á tshe kœœgugu dœ kœyindœsho nene, tshe wuwusœ Ndjaba nene mbærœ Ndjaba kœdœ kœyindœsho.

⁹ Mara á Ndjaba má kœyindœsho nœ ye fœ azœ dœke: tshe vwa Gbolo nœ ye tshœbabale ga pa œshœ mbærœ á a kœœgbœ soro lœ awa nœ ye. ¹⁰ Kœyindœsho sœ atake: œ sœœœ adœke azœ dá yindœ Ndjaba nene, kashe œeshe dá yindœ azœ yeka á vwa Gbolo nœ ye, á tshe zatœ ye fœ kuzu mbærœ kœœgi kudá tshangba ekperœ nœ azœ.

¹¹ 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, œdœ Ndjaba kœyindœ azœ atamœ, œe li ndje dœ azœ adœke a yindœtœ azœ dœ anga azœ.

¹² Uzu bale wuwu Ndjaba nene. Kashe œdœ a kœyindœtœ azœ dœ anga azœ, Ndjaba œ sœ dœ azœ awa bale, yé ayo nœ ye œ matœ endje djigi fœ azœ. ¹³ (Erœ á sœ kœma adœke a sœ awa bale dœ Ndjaba yé tshe sœ ndje awa bale dœ azœ dœke: tshe za Ɔtsho Ishiri nœ ye ga lœ azœ. ¹⁴ Adja Aba vwa lima Gbolo nœ ye adœke tshe she azu tshapasho. 'A sœ kœmindœ nœ mbœrœ a wu lima she dœ ala 'a. ¹⁵ (Edœ uzu kœpandœ nœ adœke Yisu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, Ndjaba œ sœ dœ she awa bale yé tshe sœ ndje dœ Ndjaba awa bale. ¹⁶ Yé azœ, a wusœ nœ yé œ sœ dœ kœyindœrœ adœke Ndjaba yindœ azœ.

Ndjaba kœdœ kœyindœsho, uzu a tshe sœ dœ kœyindœsho sœ awa bale dœ Ndjaba yé Ndjaba sœ ndje awa bale dœ she. ¹⁷ (Edœ a kœsœ dœ adja kœyindœsho ugurutœ azœ, awa lœkœ kœwa ngbanga nœ Ndjaba œ za azœ nene. Mbœrœ mara á Yisu sœ lima dœ tœnœ dá a sœ ndje dœ tœnœ 6a pa œshœnœ asœke. ¹⁸ Kœyindœsho gugu dœ awa nene. Mara á Ndjaba yindœ azœ waa gorœ awa. Kœyindœsho nœ Ndjaba gbœgbœ damba lœ lœsu uzu nœ awa nene, gbambancœ nene, uzu nœ awa sœ kœgbe dœ djofele.

¹⁹ Tœ azœ nœ azœ, a sœ kœyindœsho mbœrœ Ndjaba yindœ azœ utshunœ. ²⁰ (Edœ anga uzu kœpa adœke: «Mœ yindœ Ndjaba» yé á yangba ayancœ, œshe kœdœ ayi wala. (Edœ tshe kœyiyindœ ayancœ á tshe sœ kœwu she nene, tshe yi má ndœ Ndjaba á tshe wuwu she nene koto o? ²¹ Awa akwa á Yisu Kristu za fœ azœ dœke: uzu á tshe kœyindœ Ndjaba, œ li adœke tshe yi ndje ndœ ayancœ.

5

A ropa tshapasho mbœrœ kœyindœrœ nœ azœ

¹ Uzu kœ á tshe yindœ nœ adœke Yisu kœdœ Kristu, œshe kœdœ gbolo nœ Ndjaba. Yé uzu kœ á tshe yindœ Aba, tshe yi ndje ndœ agbolo nœ ye á tshe zu endje. ² Lœ awa nœ kœyindœ Ndjaba dœ pe kœmbœrœtœ azœ lindœ awa akwa nœ ye dá a wusœ nœ adœke a yindœ agbolo nœ Ndjaba. ³ Kœyindœsho nœ azœ ga ndœ Ndjaba œ matœ ye lœ mara á a lœsœ awa akwa nœ ye. Awa akwa nœ ye kpa ka kote azœ waa nene, ⁴ mbœrœ agbolo nœ Ndjaba kœ ropa tshapasho ye. Yé awa nœ kœropa tshapasho kœdœ kœyindœrœ nœ azœ. ⁵ (Edœ dá ropa tshapasho a? Uzu á tshe yindœ nœ adœke Yisu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.

O'o tœ upu nœ Yisu

⁶ Uzu á tshe na lœ awa nœ ungu œdœ pe indji, œshe kœdœ Yisu Kristu. (E dœdœ lima kotœ ungu nene, kashe ungu œdœ pe indji. Ishiri dá pandœ nœ atamœ; yé a wusœ nœ adœke Ishiri pa kolœ adja o'o. ⁷ Atimuncœ

votœ dá pandœ nœ. ⁸ Ɔtsho Ishiri, ungu œdœ pe indji; endje kœ vovotœ yindœ nœ awa bale. ⁹ A yindœ o'o ama azu ye, kashe œnœ Ndjaba dá kpa ropa nœ yé tœnœ kœdœ o'o á tshe pa lima tœ upu nœ Gbolo nœ ye. ¹⁰ Mbœrœ tœnœ ataa, uzu á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolo nœ Ndjaba, œneke á Ndjaba pa sœ lœsu ye zœ. Yé uzu á tshe kœyiyindœ œneke á Ndjaba pa nene, tshe za Ndjaba tœ ayi wala; gbambancœ nene, tshe yiyindœ œneke á Ndjaba pa tœ upu nœ Gbolo nœ ye nene. ¹¹ Wu o'onœ dœke: Ndjaba za soro á ka nene fœ azœ yé a gbœ soronœ asœmœ lœ awa nœ Gbolo nœ ye. ¹² Uzu á tshe ngbœtœ ye bale dœ Gbolo, tshe sœ dœ soronœ asœmœ. Kashe uzu neke á tshe ngbœngbœtœ ye bale dœ Gbolo nœ Ndjaba nene, tshe gugu dœ soronœ asœmœ nene.

Soro á ka nene

¹³ E'e á 'e yindœ i'iri Gbolo nœ Ndjaba, mœ sœ kœsu œneke asœ fœ 'e adœke 'e wusœ nœ adœke 'e sœ dœ soro á ka nene. ¹⁴ Wu ádancœ á a sœsœ dœ awa nene á lœsu azœ sœ ziti utshu ye dœke: œdœ a kœyindœrœ ga ndœ ye liaka gbetshelœ nœ ye, tshe dji azœ. ¹⁵ Bata a wusœ nœ adœke tshe sœ kœdji azœ tœ œrœ á a sœ kœyindœrœ nœ ga ndœ ye, a wu ndje sœ nœ adœke a gbœ œrœncœ á a yondœ nœ asœmœ ye.

¹⁶ (Edœ anga uzu bale kœwu ayancœ kœmbœrœ ekperœ neke á sœ kœyiosho ga lœ kuzu nene, œ li adœke tshe za avwala fœ Ndjaba yé tshe za soro fœ ayancœ asœmœ œdœ ekperœncœ kœsœsœ kœyiosho ga lœ kuzu nene. Kashe anga ekperœ bale sœ kœyi uzu ga lœ kuzu yé mœ papa adœke endje za avwala mbœrœ œneke mœ asœmœ nene. ¹⁷ (Erœ kœ á sœsœ ndjii nene, kœdœ ekperœ; kashe œ dœdœ ekperœ kœ dá yiosho ga lœ kuzu nene. ¹⁸ A wusœ nœ adœke uzu kœ á tshe dœ gbolo nœ Ndjaba, lili kœsœ lœ ekperœ na dœ waa nene mbœrœ Yisu á tshe dœ Gbolo nœ Ndjaba sœ kœgbandœ ye, yé ekpe uzu œ sœ dœ gbœgbœ ga pa ye nene. ¹⁹ A wusœ nœ adœke azœ kœdœ azu nœ Ndjaba, kashe tshapasho djigi sœ tshakane ekpe uzu. ²⁰ A wu ndje sœ nœ adœke Gbolo nœ Ndjaba na, yé œ to kœwusœrœ fœ azœ mbœrœ adœke a wusœ adja Ndjaba. Yé a sœ lœ adja Ndjaba lœ awa nœ Gbolo nœ ye dœ Yisu Kristu. (Eshe kœdœ Ndjaba tako, tshe kœdœ soro á ka nene.

²¹ Agbolo nœ mœ, 'e zazatœ 'e ga tœ andjaba nene.

Bisha mbeti nœ Yowane Tshatshu o'o

Asœke kœdœ bisha mbetincœ á azu gbe ndje adœke Yowane dá su. Tshe sũ fœ yashe á Ndjaba ke she œdœ agbolo nœ ye: azu gbe adœke mbetincœ na ga ndœ ikrizia lakpi œdœ azu á endje sœ kœngbœtœ endje kœœtœ oshonœ bale. Tshe sœ kœmindœ nœ fœ endje adœke, œ li dœ endje kœyindœtœ endje ugurutœ endje. Tshe kpa pa fœ endje adœke endje ka ngbiri lœ kœyindœrœ nœ endje yé ala endje gbœ dœ azu á endje sœ kœyisœ œrœ á sœ kpi tœ Ɔtsho O'o.

Mbetincœ kurutshelœtœ ye atake:

- Tshatshu o'o (1-3)
- O'o tœ upu nœ kœyindœsho (4-6)
- Gbœdjela tœ upu nœ aayi kœyisœrœ dœ wala (7-11)
- Abala (12-13)

Abala

¹ Ɔmœ doé Gbozu Ikrizia dá su mbeti nœ asœ fœ Yashe* á Ndjaba ke she œdœ pe fœ agbolo† nœ ye á mœ yindœ endje tœpanœ kpuru lœ adja o'o. Ɔ dœ kolœ mœ kuti mœ dá yindœ 'e nene, kashe œmœ œdœ ndje pe endjeneke kœ á endje wusœ adja o'o.

² Gbambanœ nene, œ li adœke adja o'o sœ ugurutœ azœ, yé œ sœ dœ azœ bala waa dœ waa.

³ Kaka Aba azœ dœ Ndjaba œdœ Gbolo nœ ye dœ Yisu Kristu ma Ɔtsho lœsu nœ endje fœ azœ, œ wu oyo azœ yé œ za kœsœ gee fœ azœ, adœke a sœ lœ adja o'o œdœ pe lœ kœyindœsho.

Adja o'o œdœ pe kœyindœsho

⁴ Mœ sœ lima dœ yanga tœpanœ kpuru kœwu adœke anga agbolo nœ sœ kœna lœ awa adja o'o, bata á Aba mi lima ndœ nœ adœke a mbœrœ. ⁵ Yé ngongo asœke, Yashe, œneke á mœ mindœ nœ fœ 6œ dœke: a yindœtœ azœ dœ anga azœ. Ɔ doédœ tafo awa akwa dá mœ su fœ 6œ nene, kashe œtœnœ kœdœ œneke á a wusœ nœ utshunœ lima katshatsha. ⁶ Kœyindœsho kœdœ kœmbœrœtœ azœ liaka awa akwa nœ Ndjaba. Yé awa akwa á endje yisœ nœ fœ 'e lima katshatsha utshunœ kœdœ adœke 'e sœ lœ kœyindœsho.

⁷ Gbambanœ nene, ayingba Kristu gu ngbakaka pa œsho. Yé endje tshapu kœyindœ nœ adœke Yisu Kristu kœdœ adja uzu. Kœœtœ oshonœ asœmœ dá a wusœ ayi afara, á tshe kœdœ ayingba Kristu. ⁸ Ala 'e gbœ mbœrœ adœke akwa á a mbœrœ

ugurutœ 'e kœtshutshu nene kashe 'e gbœ œrœ tshangbanœ á li dœ 'e. ⁹ Uzu á tshe kœyiyindœ kœgbœndœ œrœ á Kristu yisœ nœ ga tœ lœsu ye nene á drapa nœ, tshe sœsœ dœ lœsu bale ga ndœ Ndjaba nene. Kashe uzu á tshe gbœndœ kœyisœrœnœ ga tœ lœsu ye, tshe sœ dœ lœsu bale ga tœ Aba ndje dœ Gbolo nœ ye. ¹⁰ Ɔ kœsœ adœke anga uzu na ga ndœ 'e, á kœyisœ angbi œrœ á doédœ œneke á Kristu yisœ nœ nene, adja 'e zaza osho kœsœ fœ she nene yé 'e babala ndje she nene. ¹¹ Gbambanœ nene, uzu á tshe bala she, sœ kœngbœtœ ye dœ she lœ ekperœ nœ ye á tshe mbœrœ asœmœ.

¹² Mœ sœ dœ o'o ndjoro kœsu fœ 'e, kashe mœ yiyindœ kœsu tœnœ ga pa kako mbeti nene. Mœ sœ kœgbe kœna ga ndœ 'e yekane á kœpa fœ 'e dœ ama mœ á lœsu azœ para kœkœ kœsu dœ yanga.

¹³ Agbolo nœ Yingo zœ‡ á Ndjaba ke she, vwa abala nœ endje fœ 6œ.

* 1.1 1.1 Yashe: Anga ádá nœ Yashe kœdœ ndje «Ikrizia». † 1.1 1.1 agbolo: Anga ádá nœ agbolo kœdœ ndje «Ayindœ Yisu». ‡ 1.13 1.13 Agbolo nœ Yingo zœ: Anga ádá nœ agbolo nœ yingo zœ kœdœ ndje «azu tshelœ ikrizia á Yowane sœ lœnœ».

Voto mbeti nœ Yowane Tshatshu o'o

Asœke kœdœ voto mbeti á azu gbe adœke Yowane dá sú. Tshe su fœ anga yindœ Yisu bale á i'iri ye wu Gayushi. Yowane vwa lima azu dje lakpi mbœrœe kœmindœ o'o ama Ndjaba, kashe lœko á endje wuta 6a lakpi ogo Gayushi, Diyotrefe vwaratœ ye adœke endje lo 6a scœnda nœ œne nene. Tshe gœrœ ndje lima ayindœ Yisu á endje za lima osho kœsœe fœ aayi avwanœ 6a scœnda nœ endje lœe ikrizia. Mbœrœe tœnœe ataa, tshe su mbetinœe fœ Gayushi adœke tshe ka ngbiri, œ zaza awa kœmbœrœe mara œerœ nœe Diyotrefe nene. Œ li adœke azu za osho kœsœe dœe otshœnœe fœe azu á endje yi kumu endje ndœe kœmindœ Otshœ O'o.

Mbetinœe kurutshelœtœe ye atake:

- Tshatshu o'o (1-2)
- Kœdonga osho tœe upu nœe Gayushi (3-8)
- Mara kœmbœrœetœe nœe Diyotrefe (9-10)
- Kœdonga osho tœe mara kœmbœrœetœe nœe Demetriyuse (11-12)
- Abala (13-15)

Abala

¹ Œmœe dœe Gbozu Ikrizia, mœe sœe kœesu mbetinœe asœe fœe aya mœe dœe Gayushi á mœe yindœe ye tœpanœe kpuru lœe adja o'o.

² Aya mœe á mœe yindœe zœe, mœe yindœe nœe adœke œerœe kœ sœe dœe otshœnœe ga ndœe zœe, yé 6œe sœe dœe otshœ œko zœe bata á 6œe sœe dœe tœnœe lœe ishiri.

Yowane donga Gayushi

³ Mœe sœe lima dœe yanga waa lœko á ayindœe Yisu na á mindœe nœe fœe mœe adœke 6œe zatœe zœe djigi fœe Ndjaba yé œe sœe kœmbœrœetœe zœe liaka adja o'o. ⁴ Anga œerœe kpi á za yanga fœe mœe gugu nene kolœe kœedji adœke agbolo nœe mœe sœe kœena lœe awa nœe adja o'o. ⁵ Aya mœe á mœe yindœe zœe, 6œe sœe kœezatœe zœe dœe lœsu zœe bale ga tœe œeneke á 6œe sœe kœmbœrœe fœe ayindœe Yisu œedœe pe fœe agene. ⁶ Endje patœe kœeyindœesho nœe zœe 6a utshu Ikrizia. Mœe sœe kœeki fœe 6œe adœke 6œe ti kane endje lœe ana nœe endje bata á Ndjaba yindœe nœe dœe otshœnœe. ⁷ Gbambœnœe nene, mbœrœe kœmbœrœe akwanœe fœe Kristu dá endje zatœe endje ga tœe awa. Yé endje vwaratœe endje kœegbœe œerœe tshakane azu á endje yiyindœe Yisu nene. ⁸ Œ li dœe azœe kœeti kane mara azu atamœe mbœrœe a kœengbœtœe akwa dœe endje á kœmindœe adja o'o awa bale dœe endje.

Adiyotrefe dœe Demetriyuse

⁹ Mœe su mbeti teasho fœe ikrizia nœe 'e, kashe Diyotrefe á tshe yindœe kœeka ga pa œerœe kœ, gbegbe ga pa œeneke á mœe pa asœeke

nene. ¹⁰ Mbœrœe tœnœe ata lœko á mœe kœeyi kumu mœe 6a zœe, mœe pandœe ekperœe nœe ye á tshe sœe kœmbœrœe tœnœe. Tshe sœe kœepa ekpe o'o œedœe wala tœe upu nœe azœe. Kashe œeneke á tshe mbœrœe kœ ascœemœe lili tœe ala ye nene, tshe kpa vwaratœe ye tœe kœeza osho kœsœe fœe ayindœe Yisu lœe awa ana, yé œe sœe kœvvara ndje tœe ye tœe endjeneke á endje sœe kœ'e endje ga ndœe endje. Tshe sœe kœepakata endje yé œe sœe ndje kœegœrœe endje lœe ikrizia.

¹¹ Aya mœe á mœe yindœe zœe, zaza mara kœmbœrœe œerœe nœe ekpe azu nene kashe za mara kœmbœrœe œerœe nœe otshœe azu. Uzu nœe kœmbœrœe otshœe kœedœe uzu nœe Ndjaba yé uzu kœmbœrœe ekperœe wuwusœe Ndjaba nene.

¹² Azu para kœko sœe kœepa otshœe o'o nœe Demetriyuse. Adja o'o sœe kœepa ndje tœe ye. A'a ndje, a sœe kœepa ndje tœe ye awa bale yé 6œe wusœe nœe adœke œeneke á 'a sœe kœepa tœnœe kœedœe adja o'o.

Ndœngœœe abala

¹³ Mœe sœe dœe o'o ndjoro kœepa fœe 6œe, kashe mœe yiyindœe kœesu tœnœe ga pa kako mbeti nene. ¹⁴ Mœe sœe kœegbe kœewu 6œe lœe ondœnœe asœe yeka a kœepa tshama azœe dœe 6œe. ¹⁵ Kaka kœsœe gee sœe dœe 6œe. Anga zœe vwa abala fœe 6œe. Za ndje abala nœe mœe dœe tœe zœe fœe uzu dœe uzu.

Mbeti nœ Yuda Tshatshu o'o

Uzu á tshe sú mbeti asœe kœedœ Yuda. Œshe kœedœ aya Jake yé azu gbe adœke Yisu kœedœ lima œgbœ nœ endje. Mbeti nœ ye asœke mbœerœ ɓata œ li dœ bisha mbeti nœ Petro.

Yuda sú mbeti nœ ye fœ azu á Ndjaba ke endje. Tshe sœ kœœpa fœ endje adœke ala endje gbœ dœ azu á endje sœ kœeyisœ œerœ á sœ kpi tœ Œtshœ O'o. Œtshœ endje gaga nene yé œ sœ kœœma adœke endje dœdœ azu nœ Yisu nene. Tshe pa ndje ndœ mara á Ndjaba œ wa o'o ga tœ azunœ á endje sœsœe kœœmbœerœ œtshœrœ nene asœœœ.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Tshatshu o'o (1-2)
- Aayi kœeyisœerœ dœ wala (3-16)
- Kœœka ngbiri lœ kœeyindœerœ (17-23)
- Ndongœbœ avwala (24-25)

Abala

¹ Œœœ Yuda, aya Jake, œœœ aya akwa nœ Yisu Kristu, mœ sœ kœœsu mbetinœ asœke fœ 'e dœ azu á Aba dœ Ndjaba ke 'e, á yindœ 'e yé á sœ kœœgbœndœ 'e mbœerœ Yisu Kristu. ² Kaka Ndjaba wu oyo 'e yé œ za kœœœ gee œœœ kœeyindœesho nœ waa dœ waa fœ 'e.

Aayi kœeyisœerœ dœ wala

³ 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, mœ sœ ɓalima dœ gbetshelœ kœœsu mbeti fœ 'e tœ o'o nœ kœœshe á Ndjaba za fœ azœ dœ 'e. Œ li dœ mœ kœœsu mbetinœ asœ ndœ kœœza kœœru lœsu fœ 'e, á kœœza gbœgbœ tœ kœœnga pa kœeyindœerœ á 'e sœ dœ tœœœ waa dœ waa ga ndœ Kristu. ⁴ Mœ su mbetinœ mbœerœ ekpe azu á endje li yaa ga ugurutœ 'e, á sœ kœœdjingili tshelœ o'o tœ upu nœ Œtshœ lœsu nœ Ndjaba yeka á kœœmbœerœ ngbindœrœ nœ endje. Endje vwaratœ endje tœ Yisu Kristu á tshe dœ Ayengœ azœ œœœ Gbozu tshebile nœ azœ. Kashe endje sú ala œœyerœ Buku nœ Ndjaba ngbi adœke, Ndjaba œ wa bala œgbœ ngbanga ga tœ endje.

⁵ 'E wusœ œeneke kœ á mœ yindœ kœœpa fœ 'e dœ utshœnœ. 'E gbe dœ mara á Ndjaba she lima azu Israyele ɓa lœ ogo Ezipito, yé manda nœ tshe kpa wo lima endjeneke á endje vvara lima tœ endje tœ kœœdji o'o ama ye. ⁶ 'E gbe ndje dœ anga aandjelu á endje sœsœ lima dœ yanga kœœmbœerœ akwa tœ osho á Ndjaba za lima fœ endje nene, yé á katœ osho nœ endje ti. Ndjaba i endje dœ djingiri ga tœœœ waa dœ waa, œ ko endje va ga lœ ubu osho œœœr ga tœ egerœ olo kœœwa ngbanga. ⁷ 'E kpa gbe dœ Sodomo dœ Gomora œœœ pe anga tshalakpi kœ á sœ lima indirœœ kane. Azu tshalakpinœ za lima tœ

endje djigi ndœ kœœmbœerœ œerœ tshula ɓata kœœna manda aandjelunœ. Endje mbœerœ angba budu dœ azu á lili má adœke endje mbœerœ dœ endje nene. Ngœngœ asœ, endje ko endje va gala owo á ka nene yeka ala uzu kœ kœgbœ mbœerœ tœœœ.

⁸ Azunœ á endje li ga ugurutœ 'e asœœœ mbœerœ mara œerœ ataa. Gbetshelœ nœ endje sœ kœœvwa endje adœke endje nditœ endje ndœ kœœmbœerœ angba budu, endje vwaratœ endje adœke Ndjaba dœdœ Gbozu nœ endje nene yé œ sœ kœœgu œœœ ishiri moko nœ tshalafœ. ⁹ Kashe Mikayelee, gbozu tshapa aandjelu mbœœœœœ lima ataa nene. Lœkœ á tshe sœ lima kœœshara upu dœ djaboro mbœerœ oko Moyize, tshe tshetshene lima djaboro nene, kashe tshe pa lima fœ she adœke: «Kaka Gbozu dœ tœ ye za djofele fœ ɓœ.» ¹⁰ Azunœ asœœœ tshene lima œerœ á endje wuwu lima sœ nœ nene, endje lœ ɓata agea á endje gugu dœ kœœwusœerœ nene á sœ kœœkotœ endje ve ga lœ kuzu. ¹¹ Oyo nœ endje, mbœerœ á endje za awa Kayina. Mbœerœ ogo ngendja, endje za awa Balaame yé endje tshu mbœerœ á endje mbœœœœ endje ɓata Kore á tshe oma lima dœ Moyize.

¹² Lœkœ á 'e ngbœtœ 'e ndœ kœœzi rœgo yazu yé œœœ endje kœœœ ugurutœ 'e, mara kœœmbœœœœ endje œ za tshula waa. Gbambœœœ nene, endje mbœerœ lœsu, œ gbe utshunœ dœ uvu endje dœ tœ endje yé endje gugu dœ tshula nene. Endje sœ ɓata ondoro tshalafœ á yugu sœ kœœro dœ tœœœ kashe yavuru œ ni manda nœ nene. Endje sœ ɓata œœ á le nene ataa olonœ kœœli, too endje sœ ɓata œœ á endje dji ɓalima ga ati adœke œ kœœrœ. ¹³ Endje li dœ loko tshatœ ama kota. Endje mbœerœ œerœ tshula ɓata mara á furutsha œ wuta manda loko. Endje sœ ɓata angerepe á gitœ endje tœ œœœœ, yé Ndjaba guma osho kœœœ ɓa lœ ubu osho kate endje adœke endje sœ kpœœœœ ngbugu dœ ngbugu.

¹⁴ Ba lœ bingi nœ Adamo, Enoke kœœœ lima uzu tœ mindu dœ bisha lœ aata uzu. Tshe gbara lima tœ upu nœ azunœ adœke, Gbozu sœ kœœna awa bale dœ aandjelu nœ ye kutu dœ kutu, ¹⁵ mbœerœ kœœwa ngbanga pa azu para kœkœ. Tshe wa œgbœ ngbanga pa endjeneke á endje vwaratœ endje tœ ye, mbœerœ ekperœ nœ endje œœœ pe ekpe o'o kœœgusho kœ á endje pa dœ 'iri ye. ¹⁶ Azunœ asœœœ pu lima lœ ama endje olo para á endje sœ dœ oyo. Endje te lima kolœ manda ogo undu endje dœ tœ endje yé œ sœ lima kœœu azu kolœ mbœerœ kœœgbœ œerœ.

¹⁷ Kashe 'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, 'e gbe dœ o'o á aayi avwa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu pa lima fœ 'e utshunœ kane. ¹⁸ Endje pa lima fœ 'e adœke: «Dœ ndœngœbœ osho, anga azu œ tetœ kœeyiangba Ndjaba,

endje tetœ kæmœ 'e yé œ sœ kæna manda ogo undu endje dœ tœ endje.»¹⁹ Adja azunœ ascœmœ, endje yi o'o ga ugurutœ azu adœke endje kurutshelœtœ endje, Ishiri nœ Ndjaba gugu læ endje nene yé endje te manda gbetshelœ nœ endje ɓata azuzu.

²⁰ Kashe e'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, 'e sœpe kolœ kæza soro 'e ga pa kæyindœrœ nœ 'e á sœ yerœ. 'E za avwala fœ Ndjaba dœ gbœgbœ nœ Ɔtshœ Ishiri. ²¹ 'E gbœndœ ayo nœ Ndjaba ga tœ lœsu 'e, œ za ga tœ akwa mbœrœ kæekate lœkœ á Gbozu Yisu Kristu œ wu oyo 'e á za soro neke á ka nene fœ 'e. ²² 'E wu oyo azu á endje læpe damba læ sharapu. ²³ Ɖ sœ ɓata endje yo ga tawo, yé 'e gbota endje la owonœ kashe 'e wu oyo anga endje dœ gbœdjela dœ œ yangba œrœ kœ á endje mbœrœ. 'E gogoro læba nœ endje nene mbœrœ 'e ndi dœ ekpe akwa nœ endje.

A za mokœ fœ Ndjaba

²⁴ A za mokœ fœ Ndjaba á tshe sœ dœ gbœgbœ nœ kægbœndœ 'e adœke 'e yoyo nene. Tshe mbœrœ adœke 'e wuta yerœ ga utshu mokœ nœ ye dœ egerœ yanga. ²⁵ Ɖshe kæedœ Ndjaba tshebabale á tshe dœ ayi kæshe azœ læ awa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu. Tshe sœ dœ mokœ, tœ egerœ uzu, dœ gbœgbœ, dœ tshagbozu, kæeto utshu œrœ kœ, ngœngœ asœke œrrr waa dœ waa! Ame.

Kæwurœ noe Yowane Tshatshu o'o

Asœke kœdœ mbeti á Yowane, ayi avwa noe Yisu Kristu sú. Tshe pa adœke œeneke kœ á œene sú, œene wu dœ ala œene, œe dji ndje dœ utu œene.

Endje te lima pa Yowane œe na œe za she wvi 6a lœ tshiki Patamose. Ádánœ á tshe su lima mbetinoe asœe kœdœ adœke œe za gbœgbœ fœ ayindœ Yisu á endje sœ lima kœmbœerœe œœe kanga fœ endje. Tshe pa fœ endje adœke endje shi gbi œerrr ga tœ amance.

Yisu ma œeneke á mbœerœe bala tœ ye lœndœ kœka tshapashœ fœ she lœ ulu. Tshe wu œerœenœe lœ ulu adœke Satana dœe aandjelu noe ye œœdœ azu para á endje dji she, Yisu œe ropa endje yé œe ko endje va ga lœ ðivwili kudu.

Mbetinoe kurutshelœtœe ye atake:

- Tshatshu o'o œœdœ moko noe Kristu (1.1-8)
- Mbete á endje sú fœ Ikrizia minu dœe bisha (1.9-3.22)
- Buku á endje pi dœe amende awa minu dœe bisha (4.1-8.1)
- ði minu dœe bisha (8.2-11.19)
- Yashe, Dalagona œœdœ agea bisha (12.1-13.18)
- Yowane wu œœe kpikpi lœe ulu (14.1-15.8)
- Yashi ókó noe Ndjaba minu dœe bisha (16.1-21)
- Babilone ndi, yé Ndjaba ropa ayingba ye (17.1-20.10)
- Ndœngœlœ kœwa ngbanga noe Ndjaba (20.11-15)
- Tafo tshalafœ dœe pe tafo tshapashœ (21.1-22)
- Ndœngœlœ o'o tœe upu noe kœkwa Yisu (22.6-21)

Tshatshu o'o

¹ Mœe sœe kœœu mbetinoe asœke tœe kœeyisœe o'o á Yisu Kristu gbara. Ndjaba za lima tœenœe fœe she, adœke tshe yisœe œeneke á lii kœmbœerœetœe endje lœe ondonœe asœke fœe aayi akwa noe ye. Yisu Kristu yisœe o'onœe asœœmœe fœe Yowane, ayi akwa noe ye lœe awa noe kœœwva andjelu noe ye fœe she. ² Yowane kœdœe timu noe œeneke kœ á tshe wu 6ata ulu. Tœenœe kœdœe O'o ama Ndjaba œœdœe adjapu á Yisu Kristu pa. ³ Yanga noe uzu á tshe ði mbetinoe asœke, ndje dœe endjeneke á endje dji upu noe kœegbara o'o asœe, yé á gbœndœe

œeneke á endje sú ga la noe. Gbambanœe nene, olonœe ndo ye.

Abala fœe azu lœe Ikrizia minu dœe bisha

⁴ Œmœe Yowane, mœe vva abala fœe azu lœe Ikrizia minu dœe bisha lœe ogo Azi. Kaka adœke Ndjaba ma œtshœ lœsu œœdœe kœœœe gee noe ye ga ndœe 'e; œtshœ lœsu œœdœe kœœœe gee á tœe 6a ndœe ye á tshe sœe zœe, á tshe sœe lima yé á sœe kœœna tœœnœe; œtshœ lœsu œœdœe kœœœe gee á tœe 6a ndœe aishirinœe minu dœe bisha á endje ka utshu ngande tshagbozu noe ye asœœmœe; ⁵ œtshœ lœsu œœdœe kœœœe gee á tœe 6a ndœe Yisu Kristu á tshe dœe adja timu, eya Gbolo lœe ugurutœe akuzu œœdœe uzu á tshe sœe ga pa agbozugo kœe pa œshœ. Yisu Kristu sœe kœeyindœe azœe, œe gi azœe lœe kœperœe noe azœe lœe awa noe indji ye, ⁶ yé œe fa azœe tœe anganga Ndjaba tshelœe ogo tshagbozu noe ye ndœe kœmbœerœe akwa fœe Abanœe dœe Ndjaba. Kaka tshe gbœ moko œœdœe gbœgbœ mbœerœe ngbugu dœe ngbugu. Ame!

⁷ 'E wu, Yisu œe jerœe lœe ondro. Azu para kœkœ œe wu she, ataa endjeneke á endje sú lima she. Azu ogo pa œshœ djigi œe ðitshelœœma endje mangba upu noe ye. Œ, œe sœe kolœe ataa. Ame!

⁸ Gbozu Ndjaba noe gbœgbœ kœe, á tshe sœe zœe, á sœe lima yé á sœe kœœna tœœnœe, pa adœke: «Mœe kœœdœe alinœe œœdœe ndœngœlœnœe.»

Yowane wu Yisu lœe ulu

⁹ Œmœe kœœdœe aya 'e dœe Yowane á a ngbœtœe azœe dœe 'e bale lœe kœœwvœe œœe kanga, lœe ama akwa noe Ogo gbozu noe Ndjaba yé á sœe kœœshi gbi lœe kœœngbœtœe azœe bale dœe Yisu. Endje za lima mœe wvi 6a lœe tshiki á i'irinœe kœœdœe Patamose mangba kœœzatœe mœe ga tœe O'o ama Ndjaba œœdœe ga tœe adjapu á Yisu yisœe noe. ¹⁰ Œtshœe Ishiri sœe lima dœe mœe dœe olo noe Gbozu*, yé mœe sœe lima kœœdji œgbœ tshama 6ata luba djagamanda mœe. ¹¹ Tshamanœe ki lima adœke: «Œœœe á 6œe sœe kœœwvœe tœœnœe, su ga la mbete, yé œe vva ga lœe Ikrizia minu dœe bisha: 6a lœe Efeze, 6a lœe Simirnoe, 6a lœe Peregame, 6a lœe Tiyatire, 6a lœe Sarde, 6a lœe Filadelfi œœdœe ndje 6a lœe Lawudukiya.»

¹² Mœe fa lima tœe mœe mbœerœe kœœwvœe uzu á tshe sœe kœœpa o'o fœe mœe asœœmœe. Yé manda kœœfatœe mœe, mœe wu lima œœe á endje ko tala ga panœe minu dœe bisha (7) á endje mbœerœe dœe œœe. ¹³ Yé mœe wu œœe œe ka lima 6a uguru œœe á endje ko tala ga panœe 6ata Gbolo noe uzu. Uzunœe verœe yœgbœdœe lœœba, œe i uwu á endje mbœerœe dœe œœe ga lœe okoro ye. ¹⁴ Sukumu ye sœe tœe imbinœe urrr 6ata imbi usu pata, yé ala ye sœe 6ata la6a owo. ¹⁵ Ada ye tshi lima 6ata waya á endje yi ga ta wo yekane á ye kotenœe. Tshama ye wu

* 1.10 1.10 Olo noe Gbozu kœœdœe lima utshunœe œœe yenga á ayindœe Yisu sœe lima kœœngbœtœe endje ndœe kœœgbe dœe olo á Yisu she lima lœe akuzu (Akw 20.7; Yow 20.1)

lima Ɓata tshama udjuru egeroe ungu. ¹⁶ Ba tœ kuni ye, tshe tepa angerepe mindu dœ bisha yé ingiri yakamba á amanœ bisha ki waa, sœ lima kœwuta lœ ama ye. Tshatshu ye sœ lima kœtshi tœnœ Ɓata ɔ́ɔ́ á tshi dœ gbaku ɔ́ɔ́.

¹⁷ Lokɔ́ á mœ wu she, mœ te ga tœ ada ye Ɓata uzu á tshe tshu ye. Tshe to kuni ye ga pa mœ, œ pa adœke: «Awa zaza 6œ nene! Emœ kœdœ ali uzu œdœ ndɔngɔ́ɔ́ uzu. ¹⁸ Emœ kœdœ uzu á tshe sœ dœ soro. Mœ tshu lima ye kashe ngɔngɔ́ asœke, mœ sœ dœ soro waa dœ waa. Emœ dá sœ dœ herela nœ kuzu œdœ pe herela nœ osho nœ akuzu. ¹⁹ Ataa, su œrœ neke á 6œ wu, œneke á sœ zœ œdœ œneke á na manda nœ. ²⁰ Tœ upu nœ angerepenœ mindu dœ bisha á 6œ wu 6a tœ kuni mœ œdœ œrœ á endje ko tala ga panœ mindu dœ bisha á endje mbœrœ dœ ɔ́ɔ́ asœmœ, wu ádánœ á kotœ endje yiwa tœnœ dœke: angerepenœ mindu dœ bisha kœdœ aandjelu nœ Ikrizia mindu dœ bisha, yé œrœ á endje ko tala ga panœ mindu dœ bisha kœdœ Ikrizia mindu dœ bisha.»

2

Mbeti á endje sú fœ Ikrizia 6a lœ Efeze

¹ «Su mbeti fœ andjelu nœ Ikrizia 6a lœ Efeze adœke:

«Uzu á tshe ko angerepe mindu dœ bisha ga tœ kuni ye yé á sœ kœna ugurutœ tala mindu dœ bisha á endje mbœrœ dœ ɔ́ɔ́ asœmœ, pa adœke: ² Mœ wusœ neke á 6œ sœ kœmbœrœ tœnœ ye, ili á 6œ wvi œdœ pe kœru lœsu nœ zœ. Mœ wusœ nœ adœke 6œ yiindœ kœsœ tœ œsœnœ dœ aayi katshalœsu nene. Bœ wu lœsu endjeneke á endje sœ kœpa adœke œne kœdœ aayi avwa kashe endje dœdœ aayi avwa nene, yé 6œ wu endje tœ aayi wala. ³ Bœ ru lœsu zœ, 6œ wu œrœ kanga tœ upu nœ i'iri mœ yé 6œ mɔ́ɔ́ nene. ⁴ Kashe mœ sœ dœ o'ɔ́ bale kœgbagbara 6œ: 6œ katœ kœyindœsho nœ zœ lima utshunœ ga ndœ mœ ye. ⁵ Gbe tshelœ zœ tœ osho á 6œ to tœnœ á te kane. Fatshalœsu zœ yé œ kwatœ zœ ndœ akwa á 6œ mbœrœ lima utshunœ. (Edœ 6œ kœfafatshalœsu zœ nene, mœ na ga ndœ zœ yé mœ gi tala nœ zœ tœ oshonœ á sœ tœnœ asœmœ ye. ⁶ Kashe, œerœnœ asœke sœ mbœrœ 6œ: 6œ sœ kœyangba œrœ á Anikolayiti sœ kœmbœrœ tœnœ Ɓata mœ ndje.

⁷ «Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, dji o'onœ á Ishiri sœ kœpa fœ azu Ikrizia.

«Uzu neke á tshe ropa ekperœ ko, mœ za awa fœ she adœke tshe zi leyɔ́ nœ soro á sœ 6a lœ paradizo nœ Ndjaba.»

Mbeti á endje sú fœ Ikrizia 6a lœ Simirncœ

⁸ «Su mbeti fœ andjelu nœ Ikrizia lœ Simirncœ adœke:

«Uzu á tshe dœ alinœ œdœ ndɔngɔ́ɔ́nœ, tsheneke á tshe tshu lima kashe á kwatœ ye ga lœ soro, pa atake: ⁹ Mœ wusœ œrœ kanga nœ zœ œdœ pe oyo nœ zœ, kashe œ6œ kœdœ ayi kœgbœrœ. Mœ wusœ ekpe o'ɔ́ á azu á endje pa adœke œne kœdœ Ayuda sœ kœpa ga tœ ɔ́ɔ́ zœ kashe endje dœdœ Ayuda nene, endje kœdœ Sinagoga nœ Satana. ¹⁰ Awa mbœmbœrœ 6œ tœ œrœ kanganœ á 6œ wu bala nene. Dji kane: djaboro œ ko anga azu ndjoro ugurutœ 'e va ga lœ anda kánga mbœrœ kœwu lœsu 'e, endje mbœrœ œrœ kanga fœ 'e manda olo ndjokpa. Zatœ zœ ga tœ kœyindœrœ nœ zœ œrr ga tœ kuzu zœ, yé mœ za bala kpoto nœ soro fœ 6œ.

¹¹ «Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, dji o'onœ á Ishiri sœ kœpa fœ azu Ikrizia!

«Uzu neke á tshe ropa ekperœ ko, tshe tshu kuzu nœ bisha nene.»

Mbeti á endje sú fœ Ikrizia 6a lœ Peregame

¹² «Su mbeti fœ andjelu nœ Ikrizia lœ Peregame adœke:

«Uzu á tshe sœ dœ ingiri yakamba á amanœ bisha ki waa, pa adœke: ¹³ Mœ wusœ osho á 6œ sœ tœnœ ye: œtœnœ kœdœ osho á ngande tshagbozu nœ Satana sœ tœnœ. Kashe 6œ zatœ zœ ko fœ mœ yé œ 'ea'ea mœ lœ kœyindœrœ nœ zœ nene, ataa ga tœ lndɔ́ á endje wo lima dœ Atipae á tshe dœ adja timu nœ mœ 6a ndœ 'e, 6a tœ osho á Satana sœ tœnœ. ¹⁴ Kashe mœ sœ dœ o'ɔ́ kœgbagbara 6œ tœnœ: Azu á endje sœ kœro manda kœyisœrœ nœ Balaame sœ ndœ zœ. Balaame sœ lima kœu Balake adœke tshe gi úkú ga tœ awa azu Israyele mbœrœ kœvwa endje adœke endje zi songba agea á endje to tœ tokóró fœ andjaba œdœ kœvwa endje ndœ kœmbœrœ angba budu. ¹⁵ Ba ndœ zœ ndje, anga azu á endje sœ kœna manda kœyisœrœ nœ Anikolayiti sœ zœ. ¹⁶ Ataa, fatshalœsu zœ. Ete nene, mœ sœ kœna ga ndœ zœ lœ ondœnœ, yé mœ nga koshe ga tœ endje dœ ingiri yakamba á sœ kœwuta lœ ama mœ.

¹⁷ «Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, dji o'onœ á Ishiri sœ kœpa fœ azu Ikrizia.

«Uzu neke á tshe ropa ekperœ ko, mœ to mane* á zatœ endje yiwatœnœ fœ she, mœ za bala imbi badja á endje sú tafo i'iri ga pa nœ fœ uzu dœ uzu; i'iri á uzu bale wuwusœ nœ nene, kolœ tsheneke á tshe gbɔ́, dá wusœ nœ.»

Mbeti á endje sú fœ Ikrizia 6a lœ Tiyatire

* 2.17 2.17 Mane kœdœ rœgo á Ndjaba to lima fœ agbolo Israyele tœ awa nœ kœwuta endje lœ kanga. Dœ o'ɔ́ ama Ebre, i'irinœ asœmœ kœdœ «Asœke kœdœ gadœ?»

¹⁸ «Su mbeti fœ andjelu nœ Ikrizia lœ Tiyatire adœke:

«Gbolo nœ Ndjaba á ala ye sœ koetshi ƒata owo yé ada ye sœ koetshi ndje ƒata waya á endje yi ga ta wo yekane á ye kotenœ, pa adœke: ¹⁹ Mœ wusœ œeneke á ƒœ sœ kœmbœrœ tœnœ ye, kœyindœsho nœ zœ, kœzatœ zœ ga tœ kœyindœrœ, mara kœmbœrœ dœ akwa nœ zœ œdœ pe kœru losu nœ zœ. Mœ wusœ nœ adœke œrœ neke á ƒœ sœ kœmbœrœ ngœngœ asœke ropa œeneke á ƒœ mbœrœ lima utshunœ ye. ²⁰ Kashe mœ sœ dœ o'o bale kœgbagbara ƒœ tœnœ: Bœ za awa fœ Zezabele, yashe á tshe sœ kœmatœ ye adœke œne kœdœ ayi kœgbara o'o ama Ndjaba. Tshe sœ kœfara aayi akwa nœ mœ ndœ kœmbœrœ angba budu dœ pe kœzi songba agea á endje to tœ tokóró fœ andjaba. ²¹ Mœ katœ olo fœ she adœke tshe fatshalosu ye kashe tshe yiyindœ kœkatœ angba budu nœ ye ti nene. ²² Mbœrœ tœnœ ataa, mœ za she vwi ga pa kelekpa nœ œgbœ œrœ kanga awa bale dœ endjeneke á endje sœ kœmbœrœ angba budunœ dœ she œdœ endje kœkakatœ kœmbœrœ angba budunœ ti nene. ²³ Ga panœ, mœ wo agbolo nœ ye. Ataa, azu Ikrizia kœ œ wusœ nœ adœke œmœ kœdœ tsheneke á tshe wusœ gbetshelœ œdœ losu azu. Mœ za œrœ tshangba akwa nœ uzu dœ uzu liaka œeneke á tshe mbœrœ, fœ she.

²⁴ «Kashe tœ upu nœ 'e lœ Tiyatire á 'e vwaratœ 'e tœ ekpe kœyisœrœ nœ azunœ asœmœ, yé á tshapu kœwusœ œeneke á azunœ sœ kœ'e tœnœ adœke "kœyisœrœ nœ Satana lœ ubunœ", mœ sœ kœœpa fœ 'e ngbi adœke: mœ kpa za anga angbi kongba ga pa igi 'e nene. ²⁵ Kashe 'e tepa œeneke á 'e sœ dœ tœnœ ngbiri œerr ga tœ kœkwa mœ.

²⁶⁻²⁸ «Azu neke á endje ropa ekperœ kœ yé á sœpe kœmbœrœ akwa nœ mœ œerr ga tœ ndœngœnœ, mœ za bala tshagbozu á mœ gbœ ƒa ndœ Aba mœ fœ endje. Mœ za tshagbozu nœ kœsœ ga pa ogo kœ fœ endje. Endje gbœndœ azu ogonœ dœ œgbœnœ, yé œ ndi tshelœ endje kroœna ƒata losú á endje mbœrœ dœ oto. Awa bale, mœ za tombele fœ azunœ asœmœ.

²⁹ «Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, dji o'onœ á Ishiri sœ kœœpa fœ azu Ikrizia!»

3

Mbeti á endje sú fœ Ikrizia ƒa lœ Sarde

¹ «Su mbeti fœ andjelu nœ Ikrizia lœ Sarde adœke:

«Uzu á tshe sœ dœ Ishiri nœ Ndjaba mindu dœ bisha, ndje dœ angerepe mindu dœ bisha asœmœ pa adœke: Mœ wusœ œeneke á ƒœ sœ kœmbœrœ tœnœ ye, mœ wusœ œeneke á azu sœ kœœpa tœ upu nœ zœ adœke

ƒœ sœ dœ soro andaa ƒœ tshu ye. ² Ala zœ gbœ, yé za gbœgbœ fœ udu soro zœ á ndo koetshu tœnœ asœmœ kane. Gbambœnœ nene, mœ wu adœke anga akwa bale á ƒœ sœ kœmbœrœ tœnœ á sœ tœ œtshœnœ utshu Ndjaba nœ mœ, kpa gugu nene. ³ Gbe tshelœ zœ tœ o'o ama Ndjaba á endje yi lima sœ nœ fœ ƒœ yé á ƒœ dji kane. Gbœndœ nœ yé œ fatshalosu zœ. (Edœ ala zœ kœgbœgbœ nene, mœ na trosha ga ndœ zœ ƒata ayi angba, ƒœ wusœ ada œœnœ á mœ na dœ tœnœ ndœ kœndondoro ƒœ nene. ⁴ Andaa, ƒœ sœ dœ anga azu ndœ zœ lœ Sarde á endje djadia kote lœba nœ endje nene. Endje verœ imbi lœba ga tœ endje adœke 'a rotœ awanœ bale dœ endje, gbambœnœ nene, endje li dœ tœnœ ye.

⁵ «Ataa, azu neke á endje ropa ekperœ kœ, endje verœ imbi lœba, mœ wo 'iri endje ala buku nœ soro nene. Mœ yindœ nœ bala utshu Aba mœ œdœ utshu aandjelu nœ ye adœke endje kœdœ azu nœ mœ.

⁶ «Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, dji o'onœ á Ishiri sœ kœœpa tœnœ fœ azu Ikrizia.»

Mbeti á endje sú fœ Ikrizia ƒa lœ Filadelfi

⁷ «Su mbeti fœ andjelu nœ Ikrizia lœ Filadelfi adœke:

«'E dji o'o á uzu á tshe sœ yerœ, á dœ adja adjapu, pa fœ 'e kane. (Eshe dá tepa herela nœ gbozugo Davidi, á tshe kœkœrœ dœ manda, uzu bale œ li koetshu tœnœ nene, yé á tshe koetshu ga tœnœ, uzu bale œ li kœkœrœ tœnœ nene. Tshe pa adœke: ⁸ Mœ wusœ akwa nœ zœ ye. Mœ wusœ nœ adœke ƒœ sœ dœ gbœgbœ teasho yé atamœ gbaa, ƒœ lise o'o ama mœ yé œ 'ea'ea nene. Mbœrœ tœnœ ataa, mœ kœrœ manda utshu zœ á uzu bale œ li koetshu tœnœ nene. ⁹ (Erœnœ á mœ mbœrœ dœ azu tshelœ Sinagoga nœ Satana, dœ endjeneke á endje sœ kœœpa adœke œne kœdœ Ayuda kashe endje dœdœ Ayuda nene mbœrœ endje sœ kœœpa wala, dœke: Mœ shosho endje adœke endje na kœgote ga tœ ada zœ, yé endje wusœ nœ adœke mœ yindœ zœ. ¹⁰ Mbœrœ á ƒœ gbœndœ o'o ama mœ dœ kœru losu asœmœ, œmœ ndje, mœ gbœndœ zœ lœ œrœ kanganœ á na ndœ azu tshapashœ asœ djigi mbœrœ kœwu losu endje. ¹¹ Mœ na lœ ondœnœ asœ. Tepa œrœnœ á ƒœ sœ dœ tœnœ ngbiri adœke uzu bale zaza kpoto tshagbozu nœ zœ tœ zœ nene.

¹² «Uzu neke á tshe ropa ekperœ kœ, mœ fa she tœ sharagunda tshelœ Tepelo nœ Ndjaba nœ mœ, yé tshe kpa wuta ga ushu bale nene. Mœ su 'iri Ndjaba nœ mœ dœ pe 'iri ongbœ nœ Ndjaba nœ mœ ga pa ye. Ongbonœ asœmœ kœdœ tafo Yerusaleme á to ƒa ndœ Ndjaba nœ mœ ƒa lafo yeka á jerœ asœmœ. Mœ su ndje tafo 'iri mœ ga pa ye.

¹³ «Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, dji o'onœ á Ishiri sœ kœpa fœ azu Ikrizia.»

Mbeti á endje sú fœ Ikrizia ba læ Lawudukiya

¹⁴ «Su mbeti fœ andjelu nœ Ikrizia læ Lawudukiya adœke:

«Uzu á endje e she Ame, á tshe dœ adja timu yé á sœ kœpa adjapu, œshe á tshe sœ lima utshu ali œrœ á Ndjaba mbœrœ kœ pa osho, pa adœke: ¹⁵ Mœ wusœ akwa nœ zœ ye: mœ wusœ nœ adœke bœ sœsœ kpoziti too wodawoda nene. Yé œ sœ má tœ otshœ adœke bœ sœ kpoziti too wodawoda. ¹⁶ Kashe mbœrœ á bœ wo mboo, bœ sœsœ kpoziti too wodawoda nene, mœ ndja bœ læ ama mœ. ¹⁷ Gbambancœ nene, bœ pa adœke: “Emœ kœdœ ayi kœgbœrœ, mœ sœ dœ œrœ waa, mœ kpa gbegbe dœ anga œrœ nene.” Kashe bœ wuwusœ nœ nene adœke bœ sœ dœ oyo, uzu á tshe gugu dœ œrœ nene, ayibula, ayi oyo œdœ uzu á tshe sœ kpendro. ¹⁸ Mbœrœ tœncœ ataa, mœ sœ kœmi upu fœ bœ adœke bœ na ba ndœ mœ œ yo œrœ á endje yi ga tœ owo á ye kotenœ, yekane á kœwuta ayi kœgbœrœ. Yo ndje imbi læba mbœrœ kœverœ ga tœ zœ yeka á kœgbœgbœ tshula tœ kpendro zœ nene. Yo ndje yo kœta ga la zœ mbœrœ á kœwu osho dœ otshœncœ.

¹⁹ «Azu kœ á mœ yindœ endje, mœ sœ kœza djofele fœ endje ndœ kœyoro endje. Ma egerœ ogo kœmbœrœ akwa nœ zœ yé œ fatshalœsu zœ. ²⁰ Dji kane, mœ ka læ manda yé œ sœ kœnge tœncœ. E dœ anga uzu kœdji tshama mœ yé á koro manda, mœ li ga ndœ ye œ zi œrœ awa bale dœ she, yé œshe ndje, awa bale dœ mœ.

²¹ «Uzu neke á tshe ropa ekperœ kœ, mœ za awa fœ she kœsœ awa bale dœ mœ ga pa ngande tshagbozu nœ mœ, bœta mœ ndje á mœ ropa anga mœ yé á na kœsœ awa bale dœ Aba mœ ga pa ngande tshagbozu nœ ye.

²² «Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, dji o'onœ á Ishiri pa fœ azu Ikrizia!»

4

Kœdonga Ndjaba ba lafo

¹ Manda nœ, mœ wu manda á koro ba lafo.

Mœ dji tshama á mœ dji lima utshunœ kœpa o'o fœ mœ dœ avwara bœta luba adœke: «Ŋ ga mœ dœ mœ yisœ œneke kœ á li adœke œ mbœrœtœ endje manda nœ, fœ bœ.»

² Pe tœ œsœncœ, Ishiri nœ Ndjaba jœrœ lima ga pa mœ, yé mœ wu ngande tshagbozu bale ba lafo bœ zœ, anga uzu sœ lima ga pa nœ. ³ Uzunœ asœmœ tshi lima bœta badja á amancœ gbœ waa, á i'irincœ kœdœ

jaspe œdœ dœ badja á i'irincœ kœdœ sardwane*. Avwenge á sœ lima dji ngande tshagbozunœ, sœ lima kœtshi bœta badja á i'irincœ kœdœ emerode. ⁴ Dji indiri ngande tshagbozu, anga ngande tshagbozu sœ lima zazu bale dœ vana (24) á agbozu Ikrizia zazu bale dœ vana sœ lima ga pancœ. Endje verœ lima imbi læba ga tœ endje yé œ verœ kpoto tshagbozu á endje mbœrœ dœ œrœ ga tœ kumu endje. ⁵ Ngande tshagbozunœ sœ kœyerœwa tœncœ, tshama sœ kœki tœncœ yé œ sœ ndje kœsœ bœta yavuru. Tala minu dœ bisha sœ lima kœtshi utshu ngande tshagbozunœ, talancœ asœmœ kœdœ ishiri nœ Ndjaba minu dœ bisha. ⁶ Kpœ utshu ngande tshagbozunœ, œ sœ lima bœta egerœ ungu á sœ lima kœtshi bœta wushiri, tshala ungunœ sœ lima ngbœ bœta badja á i'irincœ kœdœ kristale.

Ba ugurunœ, dji indiri ngande tshagbozunœ, anga œrœ vana á sœ dœ soro sœ lima kpœtœmœ, ala za tshatshunœ djigi œdœ tshamanda nœ. ⁷ Ali œrœncœ á sœ dœ soro sœ lima bœta bamara, bishancœ sœ lima bœta ovoro œkœ ngombe, tshenœ votœncœ tshatshu ye sœ lima bœta œncœ uzu, yé tshenœ vanancœ sœ lima bœta divumbala á tshe sœ kœru tœncœ. ⁸ Eœrœncœ á sœ dœ soro vavana kœ sœ lima dœ ombo tœ endje minu dœ bale, yé kote ombonœ kœ sú lima dœ ala, dja ga pa nœ œdœ pe dja ga ati kœ. Endje kaka lima tœ kœbi itshi ti nene butsho dœ œbœ, endje sœ kœbi itshincœ adœke:

«Yerœ, Yerœ, Yerœ, Gbozu Ndjaba nœ gbœgbœ kœ, tsheneke á tshe sœ lima, á tshe sœ zœ yé á na bala.»

⁹ Yé œ kœsœ adœke, œrœncœ á sœ dœ soro asœmœ sœ tœ kœza mokœ dœ kœlisœtœ, ndje dœ kœgi mershe fœ uzuncœ á tshe sœ ga pa ngande tshagbozunœ, yé á sœ dœ soro waa dœ waa asœmœ, ¹⁰ agbozu Ikrizianœ zazu bale dœ vana (24) sœ lima kœgote ga utshu tsheneke á tshe sœ ga pa ngande tshagbozunœ, yé œ sœ lima kœdonga tsheneke á tshe sœ dœ soro waa dœ waa. Endje ko lima kpoto tshagbozunœ tœ kumu endje va ga ati ga utshu ngande tshagbozunœ asœmœ, á sœ lima kœpa adœke:

¹¹ «Gbozu, Ndjaba nœ 'a! Bœ li adja dœ kœgbœ mokœ, kœlisœtœ dœ pe gbœgbœ.

Gbambancœ nene, œbœ dá mbœrœ œrœ kœ; œbœ dá mbœrœ yé á yindœ nœ adœke œ sœ zœ.»

5

Buku œdœ aya Pata

¹ Mœ wu buku á endje djeedje ga tœncœ læ kane kuni uzuncœ á tshe sœ ga pa ngande

* 4.3 4.3 Sardwane: Tœncœ kœdœ œgbœ badja á sœ tœ wolancœ

tshagbozunœ. Endje sũ mbeti ga lanœ dœ pe tshapanœ kœ, yé œ pi dœ amende mindu dœ bisha. ² Mœ wu anga andjelu á tshe sœ dœ gbœgbœ waa kœta rawa adœke: «Uzu œ dá li kœ'í amendence, á kœkœrœ bukunœ a?» ³ Kashe uzu bale nene, œdœ 6a lafo, œdœ 6a pa shœ, œdœ 6a budu œshœ, lili lima kœkœrœ bukunœ yeka á kœmesho ga la nœ nene. ⁴ Mœ ki lima waa tœ kœwœ adœke uzu bale á tshe li kœkœrœ bukunœ, á kœmesho ga la nœ, gugu nene. ⁵ Kashe anga agbœ gbozu bale lœ agbozu Ikrizianœ pa fœ mœ adœke: «Kiki nene! Mesho, bamara lœ mara nœ Yuda, ata gbözugo Davidi ropa azu kœ. Tshe lii kœ'í amende mindu dœ bisha asœmœ yé œ lii kœkœrœ bukunœ ye.»

⁶ Yé mœ wu aya Pata á tshe ka uguru ngande tshagbozunœ á œ œrœ vana á sœ dœ soro œdœ agbozu Ikrizianœ asœmœ sœ dji indiri ye. Aya Patanœ sœ lima 6ata endje wo she ye. Tshe sœ lima dœ idi ye mindu dœ bisha, dœ ala ye mindu dœ bisha á dœ ishiri nœ Ndjaba mindu dœ bisha á tshe vwa lima ga pa œshœ kœ. ⁷ Aya Patanœ na ndoo yé œ za bukunœ lœ kane kuni uzunœ á tshe sœ lima ga pa ngande tshagbozunœ. ⁸ Lœkœ á tshe za bukunœ, œrœ vana á sœ dœ soro œdœ agbozu Ikrizianœ zazu bale dœ vana (24) asœmœ gote ga utshu ye. Uzu dœ uzu sœ lima dœ kundi, dœ pe kopo á endje mbœrœ dœ œrœ á sũ dœ yombœ á dœ avwala nœ ayerœ azu. ⁹ Endje sœ lima kœbi tafo itshi adœke:

«Bœ lii tœ kœza bukunœ,
œdœ kœ'í amende tœnœ ye.
Gbambanœ nene, endje wo lima 6œ,
yé lœ awa nœ indji zœ,
6œ yœ azu fœ Ndjaba,
á endje to lœ mara kœ,
lœ ama ogo kœ, lœ azu ogo kœ œdœ lœ ogo kœ.
¹⁰ Bœ fa endje tœ angana Ndjaba tshelœ
ogo gbozu tshebale
mbœrœ kœmbœrœ akwa fœ Ndjaba nœ
azœ,
yé endje te bala agbozugo tshapa œshœ.»

¹¹ Mœ mesho, yé œ dji tshama aandjelu ndjoro. Endje sœ lima kutu dœ kutu kœropanœ yé œ ka dji indiri ngande tshagbozunœ, dji indiri œrœ á sœ dœ soro œdœ pe dji indiri agbozu Ikrizianœ. ¹² Endje sœ lima kœbi itshi dœ agbœ tshama adœke:

«Aya Patanœ á endje wo lima she lii adja
kœgbœ gbœgbœ,
dœ kœgbœrœ, dœ kœwœsœtœ, dœ kœmbœrœ
djagbala,
dœ kœlisœtœ, dœ mœkœ,
œdœ dœ kœdonga oshœ!»

¹³ Mœ dji tshama œrœ kœ á Ndjaba mbœrœ 6a lafo, dœ œneke á tshe mbœrœ pa œshœ, dœ œnœ tshabudu œshœ, dœ œnœ tshalangu. (œrœ para á sœ zœ pa tshapashœ, sœ lima kœbi itshi adœke:

«Mbœrœ uzunœ á tshe sœ ga pa ngande
tshagbozunœ

œdœ aya Patanœ asœmœ,
kaka kœdonga oshœ, kœlisœtœ, mœkœ
œdœ tshagbozu sœ fœ she waa dœ waa.»

¹⁴ œrœ vana á sœ dœ soro asœmœ pa lima
adœke: «Ame!» Yé agbozu Ikrizianœ gote
lima, œ donga Ndjaba.

6

Aya Pata 'í amende tœ buku

¹ Manda nœ, mœ wu lima aya Patanœ, tshe 'í ali amende ugurutœnœ mindu dœ bisha asœmœ. Yé ugurutœ œrœ á sœ dœ soro asœmœ, mœ dji tshama tshenœ utshunœ kœpa fœ mœ dœ avwara 6ata kœsœ yavuru adœke: «Na ga mœ!» ² Mœ me lima oshœ, yé œ wu imbi mbarata. Uzu á tshe œ ga pa ye sœ dœ ndjoroboro tshakane ye, yé endje za ndje kpo tshagbozu fœ she. Tshe na lima 6ata uzu á tshe ropa azu kœ œdœ mbœrœ kpa kœropa azu kœ.

³ Lœkœ á aya Patanœ 'í bisha amendence, mœ dji tshama bisha œrœ á sœ dœ soro asœmœ kœpa lima adœke: «Na ga mœ!» ⁴ Yé anga mbarata tœ odoronœ wuta. Uzu á tshe œ lima ga pa ye asœmœ, endje za lima egerœ ingiri yakamba œdœ pe ndje tshagbozu fœ she adœke tshe gœrœ kœsœ gee pa œshœ yeka azu kœwœtœ endje ugurutœ endje.

⁵ Lœkœ á aya Patanœ 'í votœ amendence, mœ dji votœ œrœ á sœ dœ soro asœmœ kœpa lima adœke: «Na ga mœ!» Yé mœ wu lima anga ubu mbarata bale. Uzu á tshe œ lima ga pa ye sœ dœ œrœ kœli dœ kilo tshakane ye. ⁶ Yé mœ dji tshama uzu kœpa 6a ugurutœ œrœ vana á sœ dœ soro asœmœ adœke: «Kilo bale nœ ble li dœ ngendja tshangba akwa nœ olo bale, yé kilo votœ nœ orje li dœ ngendja tshangba akwa nœ olo bale, kashe mbœmbœrœtœ kada œdœ vinunœ nene.»

⁷ Lœkœ á aya Patanœ 'í vana amendence, mœ dji tshama vana œrœ á sœ dœ soro asœmœ kœpa lima adœke: «Na ga mœ!»

⁸ Mœ me lima oshœ, yé mœ wu mbarata á œkœ ye 6ata ungu ngondja. F'iri uzu á tshe œ ga pa ye kœdœ Kuzu, yé oshœ kœsœ nœ akuzu sœ lima kœna manda ye. Endje kœ lima tshagbozu fœ endje ga pa anga tshakele œshœ bale lœ vana adœke endje wo azu ogo dœ egerœ koshe, dœ egerœ ogo, dœ ekpe kœ6a á za oshœ, œdœ dœ awa nœ akatshagea tshapa œshœ.

⁹ Lœkœ á aya Patanœ 'í mindu amendence, mœ wu ishiri azu á endje wo lima endje, 6a tshakudu ndaba. Endje wo lima azunœ asœmœ mbœrœ á endje sœ lima kœzatœ endje ga tœ o'o ama Ndjaba, yé á sœ lima kœma œrœ tœ upu nœ ye. ¹⁰ Endje sœ lima kœve rawa dœ œgbœ adœke: «Gbozu á 6œ sœ Yœrœ á dœ uzu nœ adjapu, 6œ sœ kœkate

gafe kœwa ngbanga œdœ pe koenga koshe pa indji 'a ga pa azu tshapasho a?» ¹¹ Yé endje ko imbi rœbe fœ uzu dœ uzu, œ pa fœ endje adœke endje kate teasho mbœrœ kumu endje lili damba nene. Ɛ li adœke kuma endje lœma akwa œdœ pe aaya endje á li má adœke endje wo endje бата endje, li yekane.

¹² Lœko á aya patanœ 'i mindu dœ bale amendenœ, mœ mesho œ wu, œsho tetœ kœturu tœnœ dœ œgbœ. Ɔlœ bu kporokoto бата lœba kuzu, yé yapu doro djigi бата indji. ¹³ Angerepe tshalafœ sœ lima kœyo ga tœ œsho бата ele fige á gbœgba damba nene yé á egerœ yugu sœ kœmea tœnœ. ¹⁴ Tshalafœ yiwa бата buku bale á endje dje ga tœnœ, kaga para œdœ tshiki gitœ endje tœ osho á sœ lima tœnœ ye. ¹⁵ Agbozugo tshapa œsho, azu á œ sœ endje li, agbozu tshapa aturugu, aayi kœgbœrœ œdœ aayi gbœgbœ, azu para kœko, akanga œdœ azu á endje dœdœ akanga nene, endje ko lima tœ endje yiwa tœnœ ga lœ gorokpa œdœ 6a lœ œngœ badja lœ kaga. ¹⁶ Endje sœ lima kœpa fœ kaga œdœ fœ badja adœke: «E yo ga pa 'a, yé œ ko 'a yiwa tœnœ zara tœ tsheneke á tshe sœ pa ngande tshagbozu œdœ zara tœ ókœ nœ aya Pata. ¹⁷ Gbambanœ nene, egerœ olo ókœ nœ endje wuta ye, yé œdœ dá she a?»

7

Azu Israyele kutu kama zazu bisha dœ vana (144.000)

¹ Manda œneke asœmœ, mœ wu aandjelu vana á endje ka ga tœ panga tshapasho vavana. Endje sœ lima kœkundœ yugu vana 6a pa œsho adœke adja anga yugu bale nana pa œsho nene, œdœ pa egerœ ungu, œdœ pa œyo. ² Yé mœ wu lima anga angbi andjelu á tshe to 6a tœ osho á œlœ œ wuta tœnœ asœmœ, tshe sœ dœ œrœ a endje du dœ tshapala azu nœ Ndjaba nœ soro tshakane ye. Tshe pa o'o dœ œgbœ tshama fœ aandjelnœ vana á endje gbœ lima tshagbozu mbœrœ kœndi tshapa œsho dœ pe egerœ ungu asœmœ adœke: ³ «E ndindi tshapa œsho, egerœ ungu œdœ pe œyo nene, œrrr ga tœ adœke endje du tshapala aayi akwa nœ Ndjaba nœ azœ yekane.»

⁴ Yé endje pa lima ndœma kœngba azu á endje du tshapala endje dœ œrœ á endje du dœ tshapala azu nœ Ndjaba, fœ mœ. Azunœ sœ lima kutu kama zazu bisha dœ vana (144.000) lœ mara nœ azu Israyele para kœko. ⁵ Ba lœ mara nœ Yuda, endje du lima ga pa ala azu kutu ndjokpa dœ bisha (12.000); 6a lœ mara nœ Rubene, azu kutu ndjokpa dœ bisha; 6a lœ mara nœ Gade, azu kutu ndjokpa dœ bisha; ⁶ 6a lœ mara nœ Asere, azu kutu ndjokpa dœ bisha; 6a lœ mara nœ Nefetali, azu kutu ndjokpa dœ

bisha; 6a lœ mara nœ Manase, azu kutu ndjokpa dœ bisha; ⁷ 6a lœ mara nœ Shimeyo, azu kutu ndjokpa dœ bisha; 6a lœ mara nœ Levi, azu kutu ndjokpa dœ bisha; 6a lœ mara nœ Isakare, azu kutu ndjokpa dœ bisha; ⁸ 6a lœ mara nœ Zabulone, azu kutu ndjokpa dœ bisha; 6a lœ mara nœ Yozefu, azu kutu ndjokpa dœ bisha; 6a lœ mara nœ Bendjame, azu kutu ndjokpa dœ bisha.

Ukpulu azu ndjoro á endje to tœ osho kœ

⁹ Manda œneke asœmœ, mœ mesho yé œ kpa wu ukpulu azu ndjoro á uzu bale lili kœdi endje nene. Endje to lima lœ ogo kœ, lœ mara kœ, lœ azu ogo kœ œdœ lœ o'o ama ogo kœ. Endje ka lima ga utshu ngande tshagbozunœ œdœ 6a utshu aya Patanœ, endje verœ imbi rœbe ga tœ endje yé œ ko kako ngima ga tshakane endje. ¹⁰ Endje sœ lima kœmindœ o'o dœ œgbœ tshama adœke: «Kœshe to 6a ndœ Ndjaba nœ azœ á tshe sœ ga pa ngande tshagbozu œdœ ndje 6a ndœ aya Pata!» ¹¹ Yé aandjelu para kœko á endje ka dji ngande tshagbozunœ, dœ agbozu Ikriazianœ, dœ œrœ vana á sœ dœ soro asœmœ, endje gote lima ga utshu ngande tshagbozunœ, yé œ tara kumu endje ga ati, œ tetœ kœdonga Ndjaba ¹² dœ kœpa adœke: «Ame! Mershe! Kaka kœdongasho, mokœ, kœwusœtœ, kœlisœtœ, kœsœ dœ gbœgbœ œdœ kœmbœrœ djagbala, sœ fœ Ndjaba nœ azœ ngbu dœ ngbu! Ame!»

¹³ Ugurutœ agbozu Ikriazianœ asœmœ, anga bale yu mœ adœke: «Azunœ á endje verœ imbi rœbenœ asœmœ kœdœ adœ? Yé endje to kpœta a?» ¹⁴ Mœ gi fœ she adœke: «Gbozu nœ mœ, œbœ dá wusœ nœ.» Á tshe kœpa fœ mœ adœke: «Endje kœdœ azu á endje wuta lœ egerœ œrœ kanga. Endje djutsœ rœbe nœ endje dœ indji aya Patanœ yeka á wuta tœ imbinœ urrr. ¹⁵ Mbœrœ tœnœ dá endje sœ kœka 6a utshu ngande tshagbozu nœ Ndjaba, yeka á sœ kœmbœrœ akwa fœ she butshœ dœ œlœ 6a lœ anda Tepelo nœ ye. Yé tsheneke á tshe sœ ga pa ngande tshagbozunœ nœ Ndjaba asœmœ, tshe gbœ bala ndœ endje. ¹⁶ Ogo kœzirœ dœ pe ogo ungu œ kpa mi endje nene, œlœ œdœ katshancœ œ sho endje nene. ¹⁷ Gbambanœ nene, aya Patanœ á tshe sœ 6a uguru ngande tshagbozunœ asœmœ œ dœ bala ayi kœgbœndœ ayarœ, tshe to bala endje na tœnœ ga tœ kumu ungu nœ soro. Yé, Ndjaba œ turu bala ngola kœ lœ ala endje.»

8

Aya Pata 'i amende nœ mindu dœ bisha

¹ Lœko á aya Patanœ 'i amende nœ mindu dœ bisha, osho yi taa 6a lafo ga pa œrœ nœ miniti zazu bale dœ ndjokpa (30). ² Yé mœ wu aandjelu mindu dœ bisha á endje

ka utshu Ndjaba, endje ko luba mindu dœ bisha fœ endje.

³ Anga angbi andjelu bale na œ sœ ga ati ndoo dœ ndaba. Tshæ za lima asasware á endje mbœrœ dœ œrœ, yé endje ko zuwa yombo ndjoro fœ shæ mbœrœ kœza tœnœ dœ avwala nœ azu kœ á endje sœ yerœ, 6a pa ndaba á endje mbœrœ dœ œrœ yé á sœ 6a utshu ngande tshagbozu. ⁴ Ngawo zuwa yombonœ to tshakane andjelu, yeka á sœ kœœ awa bale dœ avwala nœ azu nœ Ndjaba 6a utshu Ndjaba. ⁵ Manda nœ, andjelu za asasware, œ ko jiwo tshapa ndaba dœ tœnœ kperœ yé á za vwi ga ati ga pa œsho. Ngbewo yavuru so, œsœ tshama ki, yavuru yerœwa yé œsho turu.

Luba vana

⁶ Aandjelu mindu dœ bisha á endje ko lima lubanœ mindu dœ bisha asœmœ guma lima tœ endje kœuru tœnœ.

⁷ Ali andjelu uru luba nœ ye, ngbewo aledjezo œdœ owo á djanga tœ endje dœ indji, yo lima ga pa œsho. Owo tshitœ tshakala tshapa œsho bale lœ voto, yé œ tshi ndje tœ tshakala œyo bale lœ voto dœ pe ngbœyu gusu para kœkœ.

⁸ Bisha andjelu uru luba nœ ye, yé anga œrœ á sœ 6ata egerœ kaga owo, na œ te ga la egerœ ungu. Tshakala egerœ ungunœ bale lœ voto fa lima indji. ⁹ Tshakala œrœ kœ bale lœ voto nœ œrœ kœ á sœ dœ soro, á sœ 6a la egerœ ungu, tshu lima yé anga tshakala oghoro agba bale lœ voto ndi lima.

¹⁰ Voto andjelu uru luba nœ ye, yé anga egerœ angerepe á sœ kœtshi tœnœ 6ata tœrshe to 6a lafo, œ te ga la tshakala egerœ ungu bale lœ voto œdœ ga pa kumungu. ¹¹ F'iri angerepenœ asœmœ kœdœ «Ushu œrœ». Tshakala ungu bale lœ voto wuta lima tœ ushunœ yé azu ndjoro tshu lima mbœrœ kœndjo ushu ungunœ asœmœ.

¹² Vana andjelu uru luba nœ ye, yé tshakala œlœ dœ œnœ yapu œdœ pe œnœ angerepe bale lœ voto bu kporokoto. Lœ tshakala olo dœ œnœ butshœ bale lœ voto, œlœ tœtœ nene.

¹³ Yé mœ mesho, œ wu anga divumbala á tshæ sœ kœru 6a lawutsha yé á sœ kœki dœ œgbœ adœke: «Oyo! Oyo! Oyo nœ azu tshapa œsho lœkœ á anga aandjelunœ voto œ kpa uru luba nœ endje!»

9

¹ Mindu andjelu uru luba nœ ye, mœ wu anga angerepe bale á to 6a lafo á te lima ga pa œsho. Endje za herela kœkœrœ dœ ama divwili kudu fœ she. ² Angerepenœ kœrœ ama divwili kudunœ, ngawo wuta lœ nœ 6ata ngawo tshelœ egerœ furu. Yé œlœ dœ pe tshalafo bu shoshosho mbœrœ ngawo á wuta lœ kudunœ asœmœ. ³ Akwakwa

wuta lœ ngawonœ asœmœ, yé œ za tshapa œsho. Endje za tshagbozu fœ akwakwanœ asœmœ 6ata tshagbozu nœ akpalakongo. ⁴ Endje za o'o fœ endje adœke endje ndindi gusu nene, œ ndindi œyo nene, œ ndindi kako dœngœ nene, kashe endje mbœrœ œrœ oyo kolœ fœ azu á endje dudu tshapala endje dœ œrœ kœdu dœ tshapala nœ Ndjaba nene asœmœ. ⁵ Endje zaza lima awa fœ akwakwanœ adœke endje wo azunœ nene, kashe adœke endje mbœrœ œrœ oyo fœ endje manda yapu mindu. (Erœ oyonœ á endje sœ kœmbœrœ ga tœ azunœ asœmœ sœ lima 6ata œrœ oyo neke á uzu œ wu œdœ kpalakongo kœtœ she. ⁶ Lœ olonœ asœmœ, azu œ para kuzu kashe endje gbœ nene, endje yindœ nœ adœke œne tshu kashe kuzu œ kpa tœ endje ye.

⁷ Akwakwanœ sœ lima 6ata ambarata á endje guma endje mbœrœ kœtœ kowo. (Erœ sœ 6a pa kumu endje 6ata kptœ tshagbozu á endje mbœrœ dœ œrœ, yé tshatshu endje sœ 6ata tshatshu azu. ⁸ Sukumu endje sœ lima 6ata sukumu ayashe, yé iji endje sœ lima 6ata œnœ abamara. ⁹ Akwakwanœ verœ lima lœba waya ga tœ okoro endje 6ata œnœ aturugu, yé œsœ mambo endje sœ lima kœki tœnœ 6ata œsœ ukpulu share á ambarata ndjoro sœ kœgbœ tœnœ na tœnœ ndœ kœtœ kowo. ¹⁰ Akwakwanœ sœ lima dœ damba á amanœ sœ ndja ndja 6ata œnœ akpalakongo. Endje za lima tshagbozu ga lœ damba endje adœke œ mbœrœ œrœ oyo fœ azu manda yapu mindu. ¹¹ Gbozugo tshapa endje kœdœ andjelu nœ divwili kudu á f'iri ye dœ o'o ama ogo Ebre kœdœ «Abado», yé dœ o'o ama Greke kœdœ «Apolio». Ádá f'irinœ asœmœ kœdœ «Ayi kœndirœ».

¹² Ali oyo ro ye, manda nœ, anga oyo bisha kpa li kœwuta tœnœ.

¹³ Andjelu nœ mindu dœ bale uru luba nœ ye, yé mœ dji tshama œrœ kœtœ 6a tœ panga ndaba vana á endje mbœrœ dœ œrœ, á sœ 6a utshu Ndjaba. ¹⁴ Tshamanœ sœ lima kœpa o'o fœ andjelu nœ mindu dœ bale á tshæ za luba adœke: «Katœ aandjelunœ vana á endje i ungu ga tœnœ dœ djingiri ndoo dœ egerœ ungu Efrate asœmœ ye.» ¹⁵ Endje ka lima tœ aandjelunœ vana asœmœ ye. Gbambanœ nene, endje guma lima endje kœkate ada œlœ, olo, yapu œdœ ngbugunœ á li lima adœke endje wo tshakala azu bale lœ voto pa œsho. ¹⁶ Endje yi lima sœ kœngba aturugunœ á endje œ ga pa ambaratanœ fœ mœ, endje sœ lima miliyo kama bisha (200.000.000).

¹⁷ Yé mœ wu ambarata œdœ aturugu nœ endje á endje œ ga pa endje lœ ulu, endje verœ lima odorœ lœba waya á sœ 6ata owo ga tœ okoro endje, dœ ubunœ shoshosho

ƒata badja safire ƒedƒe dƒe wolance ƒata wola zuwa á ju osho. Kumu ambaratance sƒe lima ƒata kumu abamara, yƛe owo sƒe lima kƛewuta lƛe ama endje, dƒe ngawo ƒedƒe pe wola zuwa á ju osho. ¹⁸ Ogboro ƒerƒe oyone votƒe á sƒe lima kƛewuta lƛe ama ambaratance ascƛemƛe: owo, ngawo dƒe pe wola zuwa á ju osho, wo anga tshakala azu bale lƛe votƒe. ¹⁹ Gbambance nene, tshagbozu nƛe ambarata sƒe ƒa lƛe ama endje dƒe pe lƛe damba endje. Dƒe tƛence ataa, damba endje sƒe ƒata ayakoro; endje sƒe dƒe kumu á endje sƒe kƛembƛerƒe ƒerƒe oyo dƒe tƛence fƛe azu.

²⁰ Tƛe udu azu á endje she lƛe egerƒe ƒerƒe oyone ascƛemƛe, endje kakatƛe kƛedonga andjaba á endje mbƛerƒe dƒe kane endje nene. Endje sƛepe lima kolƛe kƛedonga aekpe ishiri ƒedƒe ishiri ƒerƒe á endje mbƛerƒe dƒe ƛrƛe too dƒe kowo, dƒe waya á endje yi ga ta wo yekane á ye kotence, dƒe badja too dƒe ƛƛe á lili kƛewu ƒerƒe bale nene, á lili kƛedji o'o bale nene, á lili ndje kƛena ana bale nene. ²¹ Endje kaka lima tƛe kƛewo azu, kƛesƛe dƒe rawo, kƛembƛerƒe angba budu ƒedƒe kƛezi angba nƛe endje ti nene.

10

Andjelu ƒedƒe aya buku

¹ Mƛe wu anga angbi andjelu á tshe sƒe dƒe gbƒgbƒe waa kƛeto ƒa lafo á sƒe kƛerƒe tƛence. Tshe vwele lima tƛe ye dƒe ondro yƛe avwenge sƒe dji kumu ye. Tshatshu ye tshi lima ƒata ƒo yƛe ada ye sƒe lima ƒata uwu owo. ² Tshe sƒe lima dƒe aya buku á endje kƛo, tshakane ye. Tshe to ada ye ƒence kuni ga pa egerƒe ungu, ƛe to ƒence gele ga pa ƒsho, ³ yƛe ƛe ta rawa dƒe ƒgbƒe ƒata kƛengá bamara. Manda kƛeta rawa, tshama kƛesƛe yavuru minu dƒe bisha wu. ⁴ Yƛe lƛkƛe á tshama kƛesƛe yavurunƒe minu dƒe bisha wu, ƒata á mƛe yindƒe kƛesu ƒerƒence kƛe ga la mbeti, kashe mƛe dji tshama uzu ƒa lafo kƛeza o'o fƛe mƛe adƛeke: «Gbɔndƒe o'o nƛe kƛesƛe yavurunƒe minu dƒe bisha ga lƛsu zƛe, yƛe susu ga la mbeti nene.»

⁵ Á andjelu á mƛe wu lima she kƛeka ga lafo ƒa pa egerƒe ungu dƒe pe pa ƒsho ascƛemƛe, ti kane ye ƒence kuni ye ga lafo, ⁶ yƛe ƛe dara ƒerƒe dƒe i'iri Ndjaba á tshe sƒe dƒe soro nƛe waa dƒe waa, ƛeshe á tshe mbƛerƒe tshalafa, tshapasho, egerƒe ungu ƒedƒe ƒerƒe kƛe á sƒe lƛence. Andjelunƒe pa lima adƛeke: «Ɛ sƛesƛe dƒe olo nene! ⁷ Kashe dƒe lƛkƛe á andjelu nƛe minu dƒe bisha ƛe uru luba nƛe ye, Ndjaba ƛe mbƛerƒe ƒerƒe á tshe za yiwa tƛence, tshe mbƛerƒe ƒata á tshe pa lima ndƒe nƛe fƛe aayi akwa nƛe ye á endje dƒe aayi kƛegbara o'o.»

⁸ Yƛe tshamance á mƛe dji lima kƛeto ƒa lafo kpa kƛepa fƛe mƛe adƛeke: «Na, ƛe za aya bukunƒe á endje kƛo tshakane andjelunƒe á

tshe ka ga pa egerƒe ungu ƒedƒe ga pa ƒsho ascƛemƛe.»

⁹ Mƛe na ndoo dƒe andjelu, yƛe ƛe ki fƛe she adƛeke tshe za aya bukunƒe fƛe mƛe. Tshe gi fƛe mƛe adƛeke: «Za, ƛe zi ƒerƒence. Ɛ sƒe tƛe ushunƒe ƒa lƛe zƛe, kashe ƛe sƒe jorojoro ƒa lƛe ama zƛe ƒata ojoro awaterƒe.»

¹⁰ Mƛe za lima aya bukunƒe tshakane andjelu, yƛe ƛe zi. Ɛ sƒe lima ƒa lƛe ama nƛe jorojoro ƒata ojoro awaterƒe, kashe lƛkƛe á mƛe merƒe, ƛe wuta tƛe ushunƒe ƒa lƛe mƛe.

¹¹ Manda nƛe, endje pa fƛe mƛe adƛeke: «Ɛ li dƒe ƒerƒe kpa kƛegbara o'o dƒe i'iri Ndjaba dƒe upu nƛe azu ogo ndjoro, dƒe upu nƛe ama ogo ndjoro ƒedƒe dƒe upu nƛe agbozugo ndjoro.»

11

Atimu bisha

¹ Manda nƛe, endje za wara á sƒe ƒata tshongbɔlƛe á endje di dƒe ƒerƒe ndƒe kƛewu kƛegunƒe fƛe mƛe, yƛe ƛe pa fƛe mƛe adƛeke: «Aafo, ƛe na kƛedi kƛegu Tepelo nƛe Ndjaba ƒedƒe pe ndaba. Di ndje azu á endje sƒe kƛedonga Ndjaba lƛe Tepelonƒe. ² Kashe katƛe tshelƛe gbagba utshu Tepelonƒe ti, didi kƛegunƒe nene. Gbambance nene, endje za lima ti fƛe angbi azu á endje zuru bala ƒeyerƒe ongo manda yapu zazu bisha dƒe bisha (42). ³ Mƛe vwa atimu nƛe mƛe bisha dƒe lƛeba pili tƛe endje ndƒe kƛegbara o'o manda olo kutu bale dƒe kama bisha dƒe zazu votƒe (1.260).»

⁴ Atimunƒe ascƛemƛe kƛedƒe ƛƛe olive bisha ƒedƒe ƒerƒe bisha á endje ko tala ga panƒe á sƒe kƛepƛe utshu Gbozu tshapa ƒsho. ⁵ Ɛdƒe anga uzu kƛepara awa kƛembƛerƒe ekperƒe ga tƛe endje, owo sƒe kƛewuta lƛe ama endje yƛe ƛe sƒe kƛewo ayingba endje. Adjapu, ƒedƒe uzu á tshe kƛegbe kƛembƛerƒe ekperƒe ga tƛe endje, tshe tshu mara kuzunƒe ascƛeke. ⁶ Endje sƒe dƒe tshagbozu nƛe kƛekundƒe tshalafa adƛeke yavuru nini dƒe olo nƛe kƛeyisƛe o'o ama Ndjaba nene. Endje sƒe ndje dƒe tshagbozu nƛe kƛembƛerƒe adƛeke ungu fa indji. Endje kpa sƒe dƒe tshagbozu ndje adƛeke endje mbƛerƒe ogboro ekperƒe kƛalakpala ga pa ƒsho ƒata á endje yindƒe nƛe.

⁷ Kashe dƒe lƛkƛe á endje kƛemindƒe o'o nƛe Ndjaba fƛe azu á ka, agea á tshe sƒe kƛewuta lƛe divwili kudu ƛe tetƛe kƛeto kowo dƒe endje, tshe ropa endje dƒe gbƒgbƒe yƛe ƛe wo endje. ⁸ Oko endje ƛe sƛepe tƛe osho lƛe egerƒe ongo, tƛe osho á endje kuru lima Gbozu nƛe endje ƒa pa kurushi tƛence. Endje e i'iri ongonƒe ascƛemƛe lƛe kƛegbara o'o adƛeke Sodomoo too Ezipito. ⁹ Azu ogo kƛe, lƛe mara kƛe, lƛe o'o ama ogo kƛe ƒedƒe lƛe ogo kƛe, endje na kƛewu oko endje manda olo votƒe dƒe ngandince, yƛe endje yindƒe nƛe adƛeke endje shi endje nene. ¹⁰ Azu tshapa

oŝhɔ ɔe sɔe dɔe yanga tɔe upu nɔe kuzu endje, endje sɔe dɔe yanga yɛ ɔe yapa gado ugu-rutɔe endje. Gbambanɔe nene, aayi kɔegbara o'onɔe asɔemɔe bisha ndanga lima kuma azu kɔerosɔe nɔe.

¹¹ Kashe manda olo votɔ dɔe ngandincɔe asɔemɔe, izi nɔe soro á to 6a ndɔe Ndjaba, li ga lɔe endje yɛ endje alafo. Ataa, egerɔe awa za lima endjeneke á endje sɔe lima kɔewu endje asɔemɔe. ¹² Aayi kɔegbara o'onɔe bisha asɔemɔe dji ɔgbɔ tshama uzu 6a lafo kɔɛpa fɔe endje adɔeke: «E ɔ ga mɔe!» Endje ɔ ga lafo lɔe onɔoro tɔe ala ayingba endje. ¹³ Pe kpɔetɔe ɔesɛncɔe, ɔshɔ turu dɔe ɔgbɔ, ndjokpa tshakala ongbɔ kavwa. Azu kutu mindu dɔe bisha (7.000) tshu mbɔerɔe ɔshanɔe á turu asɔemɔe. Awa litɔe udu azu á endje sɔe lima pe dɔe soro, yɛ endje za mokɔ fɔe Ndjaba 6a lafo.

¹⁴ Bisha egerɔe oyo ro ye, kashe ɔencɔe votɔncɔe ɔe na lɔe onɔonɔe.

Luba nɔe mindu dɔe bisha

¹⁵ Andjelu nɔe mindu dɔe bisha uru luba nɔe ye, tshama wu 6a lafo dɔe ɔgbɔ adɔeke: «Akwa tshagbozu nɔe tshapashɔ sɔe ngɔngɔ asɔeke tshakane Gbozu nɔe azɔe ɔɔde Masiya nɔe ye, tshe mbɔerɔe akwa tshagbozunɔe asɔemɔe waa dɔe waa.»

¹⁶ Agbɔ agbozu zazu bale dɔe vana (24) á endje sɔe pa ngandɔe tshagbozu nɔe endje utshu Ndjaba, tara kumu endje ga ati, yɛ ɔe donga Ndjaba ¹⁷ dɔe kɔɛpa adɔeke:

«Gbozu Ndjaba á 6ɔe sɔe dɔe gbɔgbɔ kɔ,

ɔɛ6ɔe á 6ɔe sɔe zɔe, yɛ á sɔe lima,

'a donga 6ɔe mbɔerɔe á 6ɔe mbɔerɔe akwa dɔe egerɔe gbɔgbɔ nɔe zɔe

yɛ á gi akwa tshagbozu nɔe zɔe.

¹⁸ Ogo kɔ oma dɔe ókó,

kashe ngɔngɔ asɔe, ókó nɔe zɔe dá sɔe kɔematɔe ye.

Tɔencɔe kɔedɔe olo kɔewa ngbanga nɔe akuzu, tɔencɔe kɔedɔe olo kɔegbɔ ɔerɔe tshangba akwa nɔe aayi akwa nɔe zɔe á endje dɔe aayi kɔegbara o'o,

ɔedɔe azu neke kɔ á endje dɔe endje nɔe zɔe á sɔe kɔɛkpa awa zɔe, agbozu too agbolo, tɔencɔe kɔedɔe olo kɔewo azu para á endje sɔe kɔendi tshapa ɔshɔ.»

¹⁹ Yɛ manda Tepelo nɔe Ndjaba á sɔe 6a lafo kɔrɔ, sanduku nɔe ayo wuta lɔe nɔe. Yavuru yerɔewa, ingiri tshama wu, yavuru sɔ, ɔshɔ turu yɛ ogboro aledjeɔ yo.

12

Yashe ɔedɔe dalagona

¹ Egerɔe ambárá ɔerɔe wuta 6a lafo: anga yashe ka yɛ ɔlɔ kpa dji she 6ata lɔɛba, tshe to ada ye ga pa yapu, ɔe verɔe kpoto tshagbozu á angerepe ndjokpa dɔe bisha sɔe tɔencɔe ga

tɔe kumu ye. ² Tshe sɔe lima dɔe nguzu yɛ ɔe tetɔe kɔeki dɔe ɔgbɔ dɔe kɔ6a kɔezunɔe.

³ Anga angbi ambárá kpa wuta 6a lafo: ɔetɔencɔe kɔedɔe lima odorɔ zamiti dalagona*, kashe tshe sɔe lima dɔe kumu mindu dɔe bisha pa ye dɔe pe idi ndjokpa yɛ tshe verɔe kpoto tshagbozu ga tɔe idi ye bale bale asɔemɔe para kɔkɔ. ⁴ Tshe sɔe lima kɔengbɔ tshakala angerepe bale lɔe votɔ 6a lafo dɔe damba ye, yɛ á sɔe kɔeko va ga tɔe ɔshɔ. Tshe ka lima ga utshu yashenɔe á li adɔeke tshe zu asɔemɔe mbɔerɔe kɔezi gbolonɔe lɔkɔ á tshe kɔezu she. ⁵ Yashenɔe asɔemɔe zu gbolo yakoshe. Ɛshe dá gbɔ bala ndɔe azu ogo para kɔkɔ dɔe ɔgbɔncɔe. Kashe Ndjaba za gbolonɔe gu tɔencɔe ga lafo ga indiri ye ɔedɔe ga indiri ngandɔe tshagbozu nɔe ye. ⁶ Yɛ yashenɔe asɔemɔe kpa ga lɔe kpagagasho, 6a tɔe osho á Ndjaba guma lima fɔe she mbɔerɔe adɔeke endje to kɔezirɔe fɔe she manda olo kutu bale dɔe kama bisha dɔe zazu votɔ (1.260).

⁷ Koshe wuta 6a lafo: Mikayele dɔe aandjelu nɔe ye tetɔe kɔenga koshe dɔe dalagona. Yɛ dalagonanɔe dɔe aandjelu nɔe ye te ndje tɔe kɔenga koshe dɔe endje. ⁸ Kashe, endje ro lima pa dalagonanɔe dɔe gbɔgbɔ yɛ osho kpa gugu lima fɔe she dɔe pe aandjelu nɔe ye 6a lafo nene. ⁹ Endje gɔrɔ lima zamiti dalagonanɔe ga ushu, ɔeshe kɔedɔe lima ongboro yakoro á endje e i'iri ye adɔeke djaboro too Satana, ayi kɔefara tshapashɔ djigi. Endje za lima she vwi ga pa ɔshɔ awa bale dɔe aandjelu nɔe ye.

¹⁰ Yɛ mɔe dji tshama dɔe ɔgbɔ 6a lafo kɔɛpa lima adɔeke: «Ngɔngɔ asɔeke, londɔ kɔeshe li ye! Ngɔngɔ asɔeke, Ndjaba nɔe azɔe ma gbɔgbɔ ɔedɔe akwa tshagbozu nɔe ye! Ngɔngɔ asɔeke, tshagbozu sɔe ga tshakane Masiya nɔe ye! Gbambanɔe nene, ayi kɔetɔ meza pa aaya azɔe, ɔeshe á tshe sɔe lima kɔetɔ meza pa endje butshɔ dɔe ɔlɔ 6a utshu Ndjaba nɔe azɔe, endje za she vwi'i ga ushu tɔe tshalafo ye. ¹¹ Aaya azɔe ro lima pa ye mbɔerɔe indji aya Pata ɔedɔe ndje mbɔerɔe o'o ama Ndjaba á endje sɔe lima kɔema tɔencɔe; endje yi lima ndɔe kɔeza soro endje ti, endje kpakpa lima awa kuzu nene. ¹² Mbɔerɔe tɔencɔe ataa, 'e sɔe dɔe yanga, tshalafo ɔedɔe 'e kɔ á 'e sɔe 6a zɔe! Kashe egerɔe oyo sɔe mbɔerɔe tshapa ɔshɔ ɔedɔe mbɔerɔe egerɔe ungu. Gbambanɔe nene, djaboro jerɔe ga ndɔe 'e dɔe egerɔe ókó, mbɔerɔe á tshe wusɔe nɔe adɔeke londɔ nɔe ɔene sɔepe teasho.»

¹³ Lɔkɔ á dalagona wu adɔeke endje gɔrɔ ɔene ɔe za ɔene vwi ga pa ɔshɔ, tshe tetɔe kɔeza awa yashe á tshe zu lima gbolo yakoshe asɔemɔe. ¹⁴ Kashe endje ko ombo divumbala bisha fɔe yashe asɔemɔe adɔeke tshe ru

* 12.3 12.3 Dalagona kɔedɔe zamiti anga agea á tshe sɔe 6ata adjukuma, á endje sɔe kɔe'e ndje she yakoro too djaboro 6ala buku nɔe Ndjaba

cƐrr ga tƐ osho á endje guma fƐ she 6a lƐ kpagagasho mbƐrƐ kƐto kƐzire tƐnƐ fƐ she manda ungu voto dƐ ngandine, lƐ ingirine tƐ yakoro. ¹⁵ YƐ yakoro ndja ungu lƐma ye 6ata kota manda yashenƐ adƐke lokonƐ za awa ye yƐ Ɛ nduru she. ¹⁶ Kashe osho gbƐndƐ yashenƐ asƐmƐ, Ɛ kƐrƐ ama ye yƐ kotanƐ á dalagona ndja lƐ ama ye asƐmƐ, yƐrƐngƐ li tƐnƐ ga lƐ nƐ. ¹⁷ Dalagona sƐ dƐ ƐkƐ ga tƐ yashe asƐmƐ, Ɛ na kƐtƐ kowo dƐ ƐdƐ agbolo nƐ ye, endjeneke á endje sƐpe kƐlisƐ awa o'o nƐ Ndjaba, á sƐpe kƐgbƐndƐ o'o á Yisu pa.

¹⁸ Manda nƐ, dalagona na, Ɛ ka 6a tƐ mangu egerƐ ungu.

13

Agea bisha

¹ Manda nƐ, mƐ wu anga agea bale kƐwuta la egerƐ ungu. Tshe sƐ lima dƐ idi ndjokpa dƐ pe kumu mindu dƐ bisha pa ye. Tshe verƐ kƐto tshagbozu ga tƐ idine yƐ endje sƐ i'iri á sƐ kƐgu ƐsƐ Ndjaba ga tƐ kumu ye mindu dƐ bisha asƐmƐ. ² AgeanƐ á mƐ wu she sƐ lima 6ata muru, ada ye sƐ lima 6ata ƐnƐ avwi yƐ ama ye 6ata ama bamara. Dalagona ko gbƐgbƐ, ngande tshagbozu dƐ pe egerƐ tshagbozu fƐ she. ³ Anga kumu ye bale sƐ lima dƐ uku á yindƐ kƐwo she, kashe uku kƐwo osho nƐ ye asƐmƐ yu ye. Azu pa osho djigi ka lima tƐ ama endje tƐ ƐsƐ yƐ Ɛ tƐtƐ kƐna manda ageanƐ asƐmƐ. ⁴ Endje donga dalagona mbƐrƐ á tshe za lima tshagbozu fƐ ageanƐ. Endje para donga lima ageanƐ dƐ kƐpa adƐke: «ƐdƐ dá li dƐ ageanƐ asƐ a? ƐdƐ dá li tƐ kƐnga koshe dƐ she a?»

⁵ Endje za lima awa fƐ ageanƐ adƐke tshe pa o'o nƐ egerƐ kumu ƐdƐ ƐnƐ kƐgu ƐsƐ Ndjaba. Tshe gbƐ lima tshagbozu nƐ kƐmbƐrƐ ƐrƐ ataa manda yapu zazu bisha dƐ bisha (42). ⁶ Tshe te lima tƐ kƐgu ƐsƐ Ndjaba mbƐrƐ kƐgu ƐsƐ i'iri ye ƐdƐ osho á tshe sƐ kƐsƐ tƐnƐ, dƐ pe azu neke kƐ á endje sƐ 6a lafo. ⁷ Endje za lima awa fƐ she adƐke tshe tƐ kowo dƐ azu nƐ Ndjaba yƐ Ɛ ropa endje dƐ gbƐgbƐ kƐ. Endje za lima tshagbozu fƐ she kƐsƐ pa mara kƐ, pa azu kƐ, pa ama ogo ƐdƐ pe pa ogo kƐ. ⁸ Azu para pa osho Ɛ donga she, Ɛ yindƐ kƐpa adƐke endjeneke kƐ á endje sƐsƐ i'iri endje ga la buku nƐ soro nene kƐto tƐ kƐmbƐrƐ tshapasho asƐmƐ. BukunƐ kƐdƐ ƐnƐ aya Pata á endje wo lima she.

⁹ «Uzu á tshe sƐ dƐ utu, dji dƐ atshƐnƐ! ¹⁰ Uzu á endje kƐke she kƐsƐ ayi kƐnga, tshe li bala kƐnga. Uzu á endje kƐke she kƐtshu kuzu ingiri yakamba, endje wo she bala dƐ ingiri yakamba. MbƐrƐ tƐnƐ ataa, Ɛ li adƐke azu nƐ Ndjaba sƐ dƐ ugu losu ƐdƐ pe dƐ kƐyindƐrƐ.»

¹¹ Manda nƐ, mƐ wu anga angbi agea kƐwuta lƐ osho. Tshe sƐ lima dƐ idi bisha 6ata ƐnƐ aya pata, yƐ Ɛ sƐ lima kƐpa o'o 6ata dalagona. ¹² Tshe sƐ lima kƐmbƐrƐ akwa tshagbozu kƐ nƐ ali ageanƐ 6a utshu ye. Tshe sƐ lima kƐshosho azu para pa osho adƐke endje donga ali agea á uku kƐwo osho nƐ ye yu lima. ¹³ Bisha ageanƐ asƐmƐ mbƐrƐ lima egerƐ afá. Tshe sƐ ndje lima kƐmbƐrƐ adƐke owo to 6a lafo Ɛ jerƐ ngarr dƐ ala azu para ga pa osho. ¹⁴ Tshe sƐ kƐfara azu tshapa osho lƐ awa nƐ afá á tshe li lima kƐmbƐrƐ tƐnƐ, 6a utshu ali ageanƐ asƐmƐ. Tshe sƐ kƐwva endje ndƐ kƐmbƐrƐ ishiri ƐrƐ á kƐlisƐ ageanƐ á endje to lima uku tƐ ye dƐ ingiri yakamba, yƐ á tshe kpa kwa lima tƐ ye ga lƐ soro asƐmƐ. ¹⁵ Manda nƐ, bisha ageanƐ gbƐ tshagbozu ndƐ kƐto uvuru ga lƐ ishiri ali ageanƐ asƐmƐ adƐke Ɛ tƐtƐ kƐpa o'o, yƐ Ɛ wo azu para á endje vvara tƐ endje kƐdonga ishiri ageanƐ asƐmƐ. ¹⁶ AgeanƐ asƐmƐ sƐ lima kƐshosho azu para ndƐ kƐwa ati ga tƐ kane kuni too ga tshatshu endje: ƐdƐ aya azu dƐ pe agboro azu, ƐdƐ aayi kƐgbƐrƐ dƐ pe aayi oyo, ƐdƐ azu á endje dƐdƐ akanga nene dƐ pe akanga. ¹⁷ Uzu á tshe kƐgugu lima dƐ ndƐla atine, dƐ i'iri ageanƐ too dƐ kƐdi ama ƐrƐ nƐ i'iri ageanƐ tƐ ye nene, tshe lili lima kƐka ƐrƐ too kƐyo ƐrƐ nene.

¹⁸ KƐtƐtƐ oshonƐ asƐ, Ɛ li adƐke uzu sƐ dƐ kƐwusƐtƐ. Uzu á tshe sƐ dƐ kƐwusƐrƐ, li kƐwusƐ ádƐ kƐdi ama ƐrƐ nƐ agea ye. GbambanƐ nene, kƐdi ama ƐrƐnƐ asƐmƐ sƐ kƐma i'iri uzu. KƐdi ama ƐrƐnƐ kƐdƐ kama mindu dƐ bale dƐ zazu voto dƐ mindu dƐ bale (666).

14

Aya Pata ƐdƐ azu á Ndjaba yo endje lƐ ekperƐ

¹ MƐ kpa mesho Ɛ wu aya Pata á tshe ka 6a pa kaga Siyona awa bale dƐ azu kutu kama zazu bisha dƐ vana (144.000). Endje su lima i'iri aya PatanƐ dƐ i'iri AbanƐ ga pala endje. ² MƐ dji lima tshama bale kƐto 6a lafo á sƐ kƐwu tƐnƐ 6ata tshama egerƐ udjuru ƐdƐ 6ata tshama gbƐ kƐsƐ yavuru. TshamanƐ á mƐ sƐ lima kƐdji tƐnƐ sƐ 6ata tshama kundi londƐ á aayi kƐnƐ kundi sƐ kƐnƐ tƐnƐ. ³ AzunƐ ndjoro asƐmƐ sƐ lima kƐbi tafo itshi 6a utshu ngande tshagbozu, 6a utshu ƐrƐ vana á sƐ dƐ soro ƐdƐ pe 6a utshu agbozu Ikrizia. YƐ uzu bale lili lima kƐyamba itshinƐ asƐmƐ nene, kolƐ azu kutu kama zazu bisha dƐ vana (144.000), azu á Ndjaba yo endje lƐ ekperƐ pa osho.

⁴ AzunƐ asƐmƐ djadja lima tƐ endje dƐ ayashe nene, endje gbƐndƐ tƐ endje kƐlƐ.

Endje sœ køna manda aya Pata tœ osho kœ á tshe sœ køna tœnœ. Endje yœ lima endje læ ekperœ ugurutœ azu mbœrœ køto endje tœ tokóró tœ azu nœ tshatshunœ fœ Ndjaba œdœ fœ aya Pata. ⁵ Wala wuwuta læ ama endje bale nene, endje gugu dœ ekperœ nene.

Aandjelu voto

⁶ Manda nœ, mœ kpa wu anga angbi andjelu, á tshe sœ køru 6a lawutsha. Tshe sœ lima dœ Ɔtshœ O'o á ka nene ndœ læmindœ nœ fœ azu tshapa oshœ, dœ azu læ ogo kœ, dœ mara kœ, dœ o'o ama ogo kœ dœ pe dœ azu ogo kœ. ⁷ Tshe sœ lima kœpa o'o dœ œgbœ tshama adœke: «'E kpa awa Ndjaba, yé œ gi mokœ fœ she! Gbambanœ nene, olo kœwa ngbanga nœ ye pa azu li ye. 'E donga tsheneke á tshe mbœrœ tshalafo, dœ tshaati, dœ egerœ ungu œdœ dœ kumu ungu kœ!»

⁸ Bisha andjelu wuta manda tsheneke tshunœ asœmœ yé œ pa adœke: «Egerœ tshalakpi Babilone ndi, œ ndi ye! Ɔ mbœrœ adœke azu tshelœ angbi ogo kœ ndjo ipi yavuru angba budu nœ ye.»

⁹ Votœ andjelu wuta manda tshenœ bishanœ asœmœ yé œ pa o'o dœ œgbœ tshama adœke: «Uzu kœ á tshe donga agea œdœ pe ishiri ye, yé á endje wa ati ga pala too ga pa kane ye, ¹⁰ œshe dœ tœ ye, tshe ndjo ndje ipi yavuru ókœ nœ Ndjaba á endje djadjanga nene, á fa ga læ yashi ókœ nœ ye asœmœ. Tshe za djofele fœ endje 6ala wola zuwa á ju osho, 6a utshu aandjelu á endje sœ yerœ œdœ 6a utshu aya Pata. ¹¹ Ngawo owo kœndanga osho nœ endje œ œ ga lafo waa dœ waa. Endjeneke á endje sœ kœdonga ageanœ dœ pe ishiri ye, yé azu neke á endje wa ati dœ i'iri ageanœ asœmœ ga tœ endje, œbœ dœ butshœ endje yatœ endje nene.»

¹² Mbœrœ tœnœ ataa, œ li adœke endje á endje dœ azu nœ Ndjaba, azu á endje sœ kœmbœrœtœ endje lindœ awa o'o nœ Ndjaba yé á sœ dœ kœyindœrœ djigi ga ndœ Yisu, sœ dœ ugu lœsu.

¹³ Manda nœ, mœ dji tshama køto 6a lafo kœpa lima adœke: «Su œneke: «Yanga nœ azu á endje sœ køtshu køto ngœngœnœ asœ læ kœmbœrœ akwa fœ Gbozu.» «Ɔ, Ɔtshœ Ishiri pa adœke: yanga nœ endje, endje yatœ endje manda œgbœ akwa nœ endje. Gbambanœ nene, Ɔtshœrœ á endje mbœrœ, sœ kœza awa endje.»»

Kœkœ ngwarœ tshapa oshœ

¹⁴ Mœ kpa mesho œ wu imbi ondoro, yé 6a pa ondorœnœ asœmœ, œrœ sœ panœ 6ata uzu. Tshe verœ lima kpoto tshagbozu á endje mbœrœ dœ œrœ ga tœ kumu ye yé œ za ingiri yakamba á luulu, á amanœ ki waa, ga tshakane ye. ¹⁵ Anga angbi andjelu wuta læ Tepelo yé œ ta rawa dœ œgbœ tshama

fœ uzu á tshe sœ pa ondorœnœ adœke: «Za ingiri yakamba nœ zœ á luulu asœmœ dœ œ wa dœ ngwarœ. Gbambanœ nene, lœndœ nœ kœwa ngwarœ li ye, ngwarœ pa œshœ gbœ ye.» ¹⁶ Ataa, uzunœ á tshe sœ lima 6a pa ondorœnœ vwii ingiri yakamba nœ ye á luulu asœmœ ga pa œshœ, yé á wa ngwarœ pa œshœ.

¹⁷ Manda nœ, anga angbi andjelu á tshe to lima læ Tepelo á sœ 6a lafo wuta. Tshe sœ lima ndje dœ ingiri yakamba á luulu á amanœ ki waa tshakane ye.

¹⁸ Anga angbi andjelu kpa to 6a pa ndaba œ wuta. Tshe sœ lima dœ tshagbozu ga pa owo yé œ ta lima rawa dœ œgbœ tshama fœ tsheneke á tshe za lima ingiri yakamba á luulu á amanœ ki waa asœmœ adœke: «Za ingiri yakamba nœ zœ á luulu á amanœ ki waa yé œ wa ganea œyœ vinu pa œshœ; gbambanœ nene, elœnœ gbœ ye.» ¹⁹ Andjelu vwii lima ingiri yakamba nœ ye á luulu asœmœ ga pa œshœ, œ wa dœ kumu vinu ga tœ œshœ yé á ko va ga læ egerœ ngarambo nœ ókœ nœ Ndjaba. ²⁰ Endje pu lima tshelœ ele vinunœ læ ngarambo 6a ushu tœ ongbo, yé goma indji dá sœ lima kœwuta tœnœ. Indjinœ œ lima ga lafo manda metere bale dœ ngandinœ yé œ tara tœ osho manda Kelometere kama votœ (300).

15

Aandjelu œdœ ndangba egerœ œrœ oyo

¹ Manda nœ, mœ wu anga angbi ambárá 6a lafo, œ sœ tœ egerœnœ yé azu sœ kœkitœ œsœnœ. Ɔtœnœ kœdœ aandjelu mindu dœ bisha á endje ko ndangba egerœ œrœ oyo mindu dœ bisha ga tshakane endje. Gbambanœ nene, ókœ nœ Ndjaba œ ka læ awa nœ ndangba œrœ oyœnœ asœmœ.

² Manda nœ, mœ wu nœrœ 6ata egerœ ungu á tshalanœ sœ ngbi, œ djanga tœ ye dœ owo. Mœ wu ndje azu á endje ro lima pa ageanœ asœmœ kœ, œdœ pa ishiri ye œdœ pa kœdi ama œrœ á li dœ i'iri ye, azunœ ka lima 6a pa egerœ ungu á sœ ngbi. Kundi á Ndjaba ko fœ endje, sœ lima tshakane endje. ³ Endje sœ lima kœdi itshi nœ Moyize, ayi akwa nœ Ndjaba œdœ itshi nœ aya Pata adœke:

«Gbozu Ndjaba á 6œ sœ dœ gbœgbœ kœ, akwa nœ zœ sœ tœ egerœnœ, yé azu sœ kœkitœ œsœnœ waa!

Gbozugo pa ogo ndjoro, gbetshelœ nœ zœ sœ ndjii yé œ dœ adjapu.

⁴ Gbozu, azu para œ kpa awa zœ, azu para œ na kœza mokœ fœ 6œ. Gbambanœ nene, œ6œ kuti zœ dá sœ yerœ. Ogo kœ œ na bala kœdonga 6œ, gbambanœ nene, œrœ á 6œ sœ kœmbœrœ tœnœ sœ ndjii yé œ matœ endje ngbii fœ endje ye.»

⁵ Manda nœ, mœ wu Tepelo á anda tande nœ ayo nœ Ndjaba sœ lænœ, œ koro 6a lafo. ⁶ Aandjelunœ mindu dœ bisha á endje ko œrœ oyonœ mindu dœ bisha asœmœ wuta lœ Tepelonœ. Endje verœ lima imbi læba urrr yé œ i uwu á endje mbœrœ dœ œrœ ga tœ nguku endje. ⁷ Ugurutœ œrœnœ vana á sœ dœ soro asœmœ, anga bale ko yashi mindu dœ bisha á endje mbœrœ dœ œrœ fœ aandjelunœ mindu dœ bisha. Yashinœ sú dœ ókó nœ Ndjaba á tshe sœ dœ soro nœ waa dœ waa. ⁸ Tepelonœ sú lima dœ ngawo á dœ ambárá mokó œdœ gbœgbœ nœ Ndjaba. Ataa, uzu bale lili lima kœli ga lœ Tepelonœ nene utshunœ adœke œrœ oyonœ mindu dœ bisha á aandjelunœ na dœ tœnœ, mbœrœtœ endje ye kane.

16

Yashi ókó nœ Ndjaba

¹ Manda nœ, mœ dji œgbœ tshama kœto 6a lœ Tepelo á sœ lima kœpa fœ aandjelu mindu dœ bisha adœke: «E ro œ za ókó nœ Ndjaba á sœ lœ yashi mindu dœ bisha asœmœ su'i ga pa œsho!»

² Andjelu nœ utshunœ na œ za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga pa œsho. Yé uku gbadja á ka osho waa wuta tœ kote azu á endje wa lima ati nœ agea ga tœ endje yé á sœ lima kœdonga ishiri ye.

³ Andjelu nœ bisha za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga la egerœ ungu. Ungu fa bata indji kuzu, yé œrœ kó á sœ lima dœ soro la egerœ ungunœ tshu ye.

⁴ Andjelu nœ votœ za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga la kota dœ pe ga tœ kumu ungu, á fa indji. ⁵ Yé mœ dji tshama andjelu á tshe dœ gbozu tshapa ungu, kœpa adœke: «œbœ á 6œ sœ yerœ, œbœ á 6œ sœ zœ yé á sœ lima, 6œ matœ zœ ndjii lœ kœwa ngbanga nœ zœ. ⁶ Gbambanœ nene, endje sú lima indji ayerœ azu nœ zœ œdœ œnœ aayi kœgbara o'o, ga tœ œsho. Yé ngœngœ asœ, 6œ za indji fœ endje adœke endje ndjo. Endje gbœ œneke á li dœ endje ye.» ⁷ Manda nœ, mœ dji tshama á to 6a pa ndaba kœpa lima adœke: «E, Gbozu Ndjaba á 6œ sœ dœ gbœgbœ kœ, 6œ sœ kœwa ngbanga á sœ ndjii dœ pe andjapu.»

⁸ Andjelu nœ vana za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga pa œlœ, yé œlœ gbœ tshagbozu kœsho azu dœ owo nœ ye. ⁹ Yé ndavuru kœwoshœ sho lima azu, endje gu lima œsœ i'iri Ndjaba á tshe sœ dœ tshagbozu ga pa egerœ œrœ oyonœ. Kashe endje vvara lima tœ endje tœ kœfatshalœsu endje, mbœrœ kœza mokó fœ she.

¹⁰ Andjelu nœ mindu za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga pa ngande tshagbozu nœ ageanœ, yé ogo tshagbozu nœ ye sœ lœ ubu osho. Azu sœ lima kœlo tima endje mangba djofelœnœ. ¹¹ Endje sœ lima kœgu

œsœ Ndjaba nœ tshalafo mangba djofele nœ endje dœ pe uku nœ endje. Kashe endje kaka lima tœ ekpe akwa nœ endje ti nene.

¹² Andjelu nœ mindu dœ bale (6) za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga pa egerœ kota á i'irinœ kœdœ Efrate. Ungunœ œlœ lima mbœrœ kœguma awa fœ agbozugo á endje sœ kœto 6a tœ osho á œlœ œ wuta tœnœ. ¹³ Manda nœ, mœ wu ekpe ishiri votœ bata azœrngœ kœwuta lœ ama dalagona, lœ ama agea dœ pe ndje lœ ama ayi kœgbara o'o nœ wala. ¹⁴ Endje kœdœ ishiri nœ adjabro á endje sœ kœmbœrœ afá, yé á sœ kœna 6a ndœ agbozugo tshapashœ djigi ndœ kœngbœfa endje ndœ koshe nœ egerœ olo nœ Ndjaba á tshe sœ dœ gbœgbœ kœ.

¹⁵ Gbozu pa adœke: «E dji kane, mœ sœ kœna bata ayi angba! Yanga nœ uzu á tshe lo nene yé á gbœndœ læba nœ ye. Ataa, tshe na ana kpœndronœ nene yé œ gbœ tshula nene lœkœ á azu kœwu she.»

¹⁶ Aekpe ishirinœ ngbœfa lima agbozuginœ 6a tœ osho á i'irinœ dœ Ebre kœdœ Aramagedœ.

¹⁷ Andjelu nœ mindu dœ bisha za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga lœ yugu, yé œgbœ tshama to 6a lœ Tepelo, 6a tœ osho ngande tshagbozu, œ pa adœke: «E mbœrœtœ ye ye!» ¹⁸ Yé yavuru yerœwa, ingiri tshama œdœ kœsœ yavuru wu, œshœ turu dœ œgbœ kœrosœ nœ. Eneke turu lima adja dœ œgbœ kœrosœ nœ dœ mara á tuturu 6a lima dœ tœnœ nene kœto dœ lœkœ á Ndjaba mbœrœ uzu ga pa œsho. ¹⁹ Egerœ ongbo kurutshelœtœ ye votœ, yé ongbo tshelœ ogo kœ ndi. Ndjaba djedjerœndœ egerœ ongbo Babilone nene. Tshe za yashi á su kperœ dœ ipi yavuru ókó nœ ye fœ ongbonœ asœmœ. ²⁰ Tshiki para yiwa ye, yé uzu bale wuwu kaga bale nene. ²¹ Ogboro alédjezœ á li waa to 6a lafo œ yo ga pa azu. Azu gu lima œsœ Ndjaba mangba egerœ œrœ oyo nœ alédjezonœ asœmœ. Gbambanœ nene, egerœ œrœ oyonœ asœmœ sœ lima tœ agbœnœ.

17

Egerœ ayi angba budu

¹ Manda nœ, anga andjelu bale ugurutœ endje mindu dœ bisha á endje ko lima yashi mindu dœ bisha asœmœ, na œ pa fœ mœ adœke: «Na ga mœ, mœ yi bala sœ mara á endje wa dœ œgbœ ngbanga ga pa egerœ ayi angba budu á tshe dœ egerœ ongbo á sœ tœ ama kota ndjoro, fœ 6œ. ² Agbozugo pa œshœ mbœrœ angba budu dœ she, yé ipi angba budu nœ ye mbœrœ azu tshapa œshœ.»

³ Tshœ ishiri na ga ndœ mœ, yé andjelu za mœ na tœnœ ga lœ kpagagasho. Mœ wu anga yashe bale á tshe sœ ga pa agea á tshe sœ dœ odoronœ tshe, á i'iri kœgu œsœ Ndjaba sœ lima tœ ye. Ageanœ asœmœ

sœ lima dœ kumu ye mindu de bisha œdœ dœ idi ndjokpa. ⁴Yashenœ verœ lima otsho læba á sœ tœ odoronœ tshee, yé lenge á endje mbœrœ dœ œrœ, badja á amanœ gbœ waa œœdœ pe akidji sœ lima tœnœ. Tshœ za lima yashi œrœ á su kperœ dœ ekperœ uburu á to læ angba budu nœ ye asœmœ, ga tshakane ye. ⁵Endje su lima anga i'iri bale á ádánœ zatœ endje yiwa tœnœ ga pala ye adœke: «Egerœ ongo Babilone, ayi aayi angba budu œœdœ ayi kœyi ekperœ á za tshula ga pa tshapashœ.» ⁶Mœ wu lima adœke yashenœ asœmœ ndjo indji azu nœ Ndjaba yé á mbœrœ she, indji azu á endje wo lima endje mangba kœyindœrœ nœ endje djigi ga ndœ Yisu.

Kœwu she, mœ katœ ama mœ ti asœ. ⁷Yé andjelunœ pa fœ mœ adœke: «Mbœrœ gadœ á bœ za ama zœ ti osœ a?» Mœ pandœ ádá o'o á zatœ endje yiwa tœnœ tœ upu nœ yashenœ asœmœ dœ pe tœ upu nœ ageanœ á yashenœ sœ pa ye, ageanœ á tshœ sœ dœ kumu ye mindu dœ bisha œdœ dœ idi ndjokpa, fœ bœ. ⁸Ageanœ á bœ wu she, sœ lima dœ soro, kashe ngôngœ asœke tshœ kpa gugu dœ soro nene. Tshœ wuta bala læ divwili kudu yé endje wo she ye. Azu tshapashœ á endje súsú i'iri endje ga la buku nœ soro nene kœto tœ kœmbœrœ tshapashœ œ ka bala tœ ama endje ti osœ tœ kœwu ageanœ asœmœ. Gbambanœ nene, ageanœ sœ lima dœ soro, ngôngœnœ asœ tshœ kpa gugu dœ tœnœ nene, kashe tshœ kwa bala tœ ye zœ.

⁹«Kpœtœ oshonœ asœ, œ li adœke azu sœ dœ kœwusœrœ œdœ dœ kœwusœtœ. Kumunœ mindu dœ bisha asœmœ kœdœ kaga mindu dœ bisha á yashenœ sœ ga ati tœnœ. œtœnœ kœdœ ndje agbozugo mindu dœ bisha. ¹⁰Anga endje mindu ugurutœ tœ endje yo ye, tshenœ mindu dœ bale dá sœ kœmbœrœ akwa tshagbozu ngôngœnœ asœke, yé tshenœ mindu dœ bisha nana damba nene. Kashe lœkœ á tshœ na bala, œndœ ye œ di nene. ¹¹Ageanœ á tshœ sœ lima dœ soro, á kpa gugu dœ tœnœ nene asœmœ, œshe dœ tœ ye kœdœ mindu dœ votœ gbozugo. Tshœ sœ ndje ugurutœ agbozugo mindu dœ bisha yé tshœ tshu ye.

¹²«Idinœ ndjokpa á bœ wu asœmœ kœdœ agbozugo ndjokpa á endje gbœgbœ damba awa kœdœ agbozugo nene; kashe endje gbœ tshagbozu ndœ kœmbœrœ akwa dœ ageanœ manda ada œbœ bale. ¹³Endje ndjokpa para sœ dœ gbetshelœ bale adœke œne za gbœgbœ œdœ tshagbozu nœ endje ga tœ kœmbœrœ akwa fœ ageanœ. ¹⁴Endje tœ bala kowo dœ aya Pata yé tshœ ropa endje dœ gbœgbœ, mbœrœ œshe kœdœ Gbozu tshapa agbozu œdœ Gbozugo tshapa agbozugo. Tshœ ropa endje dœ gbœgbœ awa bale dœ azu á tshœ e lima endje yé á ke

endje, endjeneke á endje sœ dœ kœyindœrœ djigi ga ndœ ye.»

¹⁵Andjelunœ kpa pa fœ mœ adœke: «Ungunœ á bœ wu 6a tœ osho á ayi angba budu sœ tœnœ asœmœ, kœdœ azu ogo, ukpulu azu, ogo kœ œdœ pe ama ogo kœ. ¹⁶Idi ndjokpa á bœ wu œdœ ageanœ asœmœ, œ yiangba ayi angba budunœ. Endje ko œrœ tœ ye para yé œ katœ ye kpœndronœ. Endje zi songba ye yé œ sho udunœ dœ owœ. ¹⁷Gbambanœ nene, Ndjaba tœ gbetshelœ nœ kœmbœrœ œneke á tshœ yindœ nœ ga tœ lœsu endje. Endje mbœrœ œrœ dœ gbetshelœ bale ndœ kœko tshagbozu nœ Ogo gbozu nœ endje ga tœ kœmbœrœ akwa fœ ageanœ asœmœ œrrr adœke o'o ama Ndjaba mbœrœtœ endje.

¹⁸«Yé yashenœ á bœ wu she asœmœ, œshe kœdœ egerœ ongo á sœ dœ tshagbozu ga pa agbozugo pa œshœ.»

18

Kœndi Babilone

¹Manda nœ, mœ wu anga angbi andjelu kœto 6a lafo kœjerœ tœnœ. Tshœ sœ lima dœ egerœ tshagbozu yé mokœ nœ ye sœ lima kœtshi pa œshœ djigi. ²Tshœ ta lima rawa dœ œgbœ adœke: «Egerœ ongo Babilone ndi, œ ndi ye! Ngongo asœ, œ wuta osho kœsœ nœ adjabro dœ œnœ tshelœ aka aekpe ishiri kœ, œ wuta wutu nœ tshelœ aka ayanu dœ agea kœ á endje sœ tœ ekpenœ yé á endje yiangba nœ. ³Gbambanœ nene, Babilone mbœrœ adœke azu tshelœ ogo kœ ndjo ipi yavuru angba budu nœ ye. Agbozugo tshapa œshœ mbœrœ angba budu awa bale dœ she, yé aayi kœkœrœ pa œshœ gbœ œrœ ndjoro mangba angba budu nœ ye á rosœ nœ.»

⁴Manda nœ, mœ dji anga angbi tshama kœto 6a lafo, á sœ lima kœpa adœke: «E'œ kœdœ azu nœ mœ, 'e wuta læ ongonœ asœ ye, mbœrœ á 'e kœtete kœmbœrœ ekperœ awa bale dœ she, yé á kœgbœ egerœ œrœ oyo á tshœ gbœ bala nene. ⁵Gbambanœ nene, ekperœ nœ ye tœ kulukulu œrrr 6a lafo yé Ndjaba djedjerœndœ ekperœnœ á tshœ mbœrœ asœmœ nene. ⁶'E mbœrœ œrœ fœ she 6ata á tshœ mbœrœ lima fœ anga azu, 'e gi tshangba œneke á tshœ mbœrœ, awa bisha fœ she. 'E su ipi kperœ dœ yashi nœ ye, ipi á nga awa bisha kœropa œneke á tshœ sœ lima kœsu fœ azu. ⁷'E ndanga she awa ndjoro dœ pe dœ œrœ oyo á tshœ fa tœ mokœ œdœ œrœ á ga waa asœmœ. Tshœ sœ kœpa 6a læ ye dœ tœ ye adœke: "Mœ sœ ga pa ngande tshagbozu 6ata yashœ gbozugo, mœ dœdœ yashœ koya nene yé mœ mbœrœ bala matanga bale nene." ⁸Wu ádánœ á ogboro oyo á sœ mbœrœ she œ jerœ ga pa ye kolœ olo bale dœmœ. Oyonœ dœke: kœfa kuzu,

matanga cædæ egeræ ogo. Owo cæ ju bala she. Gbambancæ nene, Gbozu Ndjaba á tshe wa ngbanga pa ye, sæ dæ gbægbæ.»

⁹ Agbozugo tshapa øshæncæ á endje mbærcæ lima angba buduncæ dæ she awa bale yé á te lima manda kœgbærcæ nœ ye ascæmcæ, cæ ki yé cæ ditshelcæma endje tœ upu nœ ye lœkæ á endje kœwæ ngawo owo ongboncæ á sæ kœju tœncæ. ¹⁰ Endje ka bala zara kparawa djofele nœ ye, yé cæ pa bala adœke: «Oyo! Oyo neketa dá! Uu Babilone, egeræ ongbæ á sæ dæ gbægbæ! Ada ælæ bale lii adœke endje wa ægbæ ngbanga ga pa zœ ye!»

¹¹ Aayi kœkarœ pa øshæ sæ ndje tœ ki yé cæ sæ kœditshelcæma endje tœ upu nœ ye. Gbambancæ nene, uzu bale sæscæ kœyæ kongba nœ endje nene. ¹² Kongbancæ dœke: ærcæ cœdœ ngendja, badja á amanœ gbæ waa cœdœ akidji, læba á endje mbærcæ dœ usu agea, ætshæ odorœ læba á tshiiitshi, læba á i'irinœ kœdœ sowa cœdœ tshelœ aka øyæ kœ á kaaka, tshelœ aka cœrcæ kœ á endje mbærcæ dœ iji mbala, øyæ á amanœ gbæ waa, waya á endje yi ga ta wo yekane á ye kotenœ, yarakowo too badja á i'irinœ kœdœ marbre, ¹³ kœtshu øyæ á i'irinœ kœdœ kanele cœdœ anga cœrcæ kœfa dœ dængæ, yombo, yombo á i'irinœ kœdœ mirœ cœdœ zuwa yombo, vinu, kada, zuwa cœdœ ble, angombe cœdœ apata, ambarata cœdœ share, akanga cœdœ aayi känga.

¹⁴ Endje sæ kœpa fœ ongboncæ ascæmcæ adœke: «Cœrcæ kœ á fœ yi má ndœ nœ dœ lœsu zœ, yiwatœ zœ ye. Kœgbærcæ nœ zœ kœ cœdœ cœrcæ nœ zœ á ga lima waa, yiwatœ zœ yé endje kpa gbæ bala angancæ bale nene!» ¹⁵ Aayi kœkarœ á endje te lima aayi kœgbærcæ læ awa nœ kœkarœ nœ endje læ ongboncæ ascæmcæ, cæ sæ zara kparawa djofele nœ ye. Endje ki yé cæ ditshelcæma endje bala, ¹⁶ endje pa bala adœke: «Oyo! Oyo neketa dá li ga læ egeræ ongboncæ ataa! Ongbancæ verœ læba á endje mbærcæ dœ usu agea, dœ ætshæ odorœ læba á tshiiitshi, tshe verœ lengæ á endje mbærcæ dœ ærcæ, dœ badja á amanœ gbæ waa cœdœ pe akidji. ¹⁷ Ada ælæ bale lii lima adœke endje ndi kœgbærcæncæ ascæmcæ para ye!»

Aayi kœkpa dœ ogboro agba dœ aayi ana, ndje dœ azu kœ á endje mbærcæ akwa la kota cœdœ azu kœ á endje sæ kœgbærcæ mbærcæ egerœ ungu, endje ka lima zara, ¹⁸ yé cæ sæ lima kœeta rawa dœ kœwæ ngawo owo á sæ kœju egerœ ongboncæ ascæmcæ adœke: «Anga ongbæ á sæ ndje dœ egerœncæ bætæ cœneke asœ gugu nene!» ¹⁹ Endje sæ lima kœgi trusha ga læ kumu endje, cæ sæ lima tœ iki, yé cæ sæ kœditshelcæma endje dœ kœetarawa adœke: «Oyo! Oyo neketa dá sæ mbærcæ egerœ ongboncæ asœ ataa! Azu á endje sæ dœ ogboro agba la egerœ ungu te lima

aayi kœgbærcæ mbærcæ kœgbærcæ nœ tshelœ ongboncæ ascæmcæ. Yé ada ælæ bale lii adœke endje ndi kœgbærcæncæ ascæmcæ para ye!»

²⁰ Tshalafœ, sæ dœ yanga mbærcæ ongboncæ á ndi ascæmcæ! 'E sæ dœ yanga, azu nœ Ndjaba, aayi awa cœdœ aayi kœgbærcæ o'ol! Gbambancæ nene, Ndjaba wa ngbanga ga pa egerœ ongboncæ mbærcæ ekperœ á tshe mbærcæ fœ 'e!

²¹ Yé anga andjelu á tshe sæ lima dœ gbægbæ waa za badja á sæ bætæ egerœ tsheyæ kafuru á endje tœ dœ tshelœ indji ble, vwi ga la egerœ ungu dœ kœpa adœke: «Kolœ dœ marancæ asœke dá endje ndi bala tshelœ egerœ ongbæ Babilone dœ kakavwanœ, yé uzu bale cæ kpa wu nene. ²² Endje kpa dji tshama aayi kœncæ kundi, dœ aayi kœfæ itshi, dœ aayi kœ'uru ngbake, dœ aayi kœuru luba, 6a ndœ zœ bale nene. Anga ayi ndawœ cæ kpa sæ ndœ zœ nene. Yé endje kpa dji cœsœ egerœ tsheyæ kafuru á endje tœ dœ tshelœ indji ble 6a ndœ zœ bale nene. ²³ Ishiri tala cæ kpa tshi 6a ndœ zœ bale nene. Endje kpa dji tshama avoro atotœ 6a ndœ zœ bale nene. Gbambancæ nene, aayi kœkarœ nœ zœ kœdœ lima azu á cœsœ endje li pa øshæ. Yé fœ djingili tshelœ kumu azu kœ dœ tsharawo nœ zœ.»

²⁴ Indji aayi kœgbærcæ o'ol, azu nœ Ndjaba cœdœ endjeneke kœ á endje wo lima endje pa øshæ, tu 6a læ Babilone.

19

¹ Manda nœ, mœ dji øgbæ tshama ukpulu azu ndjoro kœpa 6a lafo adœke: «Aleluya! 'E donga Gbozu! Ndjaba nœ azœ sæ dœ kœshe, dœ mokœ cœdœ dœ gbægbæ. ² Kœwæ ngbanga nœ ye sæ adjapu cœdœ ndjiil! Gbambancæ nene, tshe wa øgbæ ngbanga ga pa egerœ yashe angba bubuncæ á tshe sæ lima kœendi tshapa øshæ dœ angba budu nœ ye ascæmcæ. Ndjaba tœ geda fœ she mbærcæ á tshe wo lima aayi akwa nœ ye.» ³ Yé endje kpa pa adœke: «Aleluya! 'E donga Gbozu! Ngawo egerœ ongboncæ á ju ascæmcæ, sæ kœæ ga lafo waa dœ waa.» ⁴ Agbæ agbozu zazu bale dœ vana (24) cœdœ cœrcæ vana á sæ dœ soro ascæmcæ gote, yé cæ donga Ndjaba á tshe sæ pa ngande tshagbozu dœ kœpa adœke: «Ame! Aleluya! 'E donga Gbozu!»

Angbo totœ nœ aya Pata

⁵ Tshama to 6a pa ngande tshagbozu, cæ sæ lima kœpa adœke: «'E donga Ndjaba nœ azœ, e'e dœ aayi akwa nœ ye para kœkœ, e'e á 'e sæ kœkpa awa ye, agboro azu cœdœ aya azu!» ⁶ Manda nœ, mœ dji anga tshama á sæ bætæ tshama ukpulu azu ndjoro, yé á sæ kœwæ tœncæ bætæ cœsœ egerœ udjuru ungu cœdœ bætæ cœsœ øgbæ kœsœ yavuru. Tshamancæ sæ lima kœpa adœke: «Aleluya! 'E donga Ndjaba nœ azœ! Gbambancæ nene,

Gbozu Ndjaba nœ azœ á tshe sœ dœ gbɔgbɔ kɔ sœ kœmbœrœ akwa ogo tshagbozu nœ ye. ⁷ A sœ dœ yanga œdœ egerœ yanga, yé œ gi moko fœ she! Gbambanœ nene, lœndɔ ango totœ nœ aya Pata li ye, yé awonœ gumatœ ye yé. ⁸ Endje za awa fœ she adœke tshe verœ lœba á endje mbœrœ dœ usu agea á tshiitshi yé á sœ yerœ.» (Gbambanœ nene, lœba á endje mbœrœ dœ usu agea kœdœ akwa nœ azu nœ Ndjaba á sœ ndjii.)

⁹ Andjelu pa fœ mœ adœke: «Su adœke: Yanga nœ azu á endje e endje ndœ ango totœ nœ aya Pata!» Tshe kpa pa fœ mœ adœke: «Eneke kœdœ adja o'o nœ ama Ndjaba.»

¹⁰ Mœ gote ga utshu ye ndœ kœdonga she kashe tshe pa fœ mœ adœke: «Mbœmbœrœ ataa nene! E mœ kœdœ ayi akwa ɔata ɔœ œdœ ɔata aaya zœ á endje sœ kœzatœ endje djigi ga tœ adjapu á Yisu mindœ nœ. Ndjaba dá li adœke ɔœ kœdonga she!»

O'o á Yisu mindœ nœ kœdœ gbetshelœ á sœ ndje lima lœ aayi kœgbara o'o.

Ayi kœkpa dœ ambarata ropa œrœ kɔ

¹¹ Manda nœ, mœ wu tshalafɔ á kɔrɔ, yé anga imbi mbarata wuta. Uzu á tshe ɔ ga pa ye, i'iri ye kœdœ Uzu á tshe sœ Ndjii, yé á dœ adjapu. Tshe sœ kœwa ngbanga yé œ sœ kœnga koshe dœ mara á sœ ndjii. ¹² Ala ye tshi lima ɔata owo, tshe verœ ndje lima kpoto tshagbozu ndjoro ga tœ kumu ye. Endje su lima anga i'iri á kolœ œshe bale dá wusœ ádánœ, ga tœ ye. ¹³ Tshe verœ lima yɔgbɔdɔ lœba á indji sœ tœnœ. I'iri ye kœdœ: «O'o ama Ndjaba.» ¹⁴ Aturugu nœ tshalafœ te lima manda ye, endje ɔ ga pa ambi ambarata, yé œ verœ lima imbi lœba á endje mbœrœ dœ usu agea á sœsœ dœ uburu nene. ¹⁵ Ingiri yakamba á amance ki waa sœ lima kœwuta lœ ama ye. Ingiri yakambanœ sœ lima mbœrœ kœwo dœ azu tshelœ ogo kɔ. Tshe gbœndœ endje bala dœ œgbœnœ yé œ pu bala tshelœ vinu ɔa lœ ngarambo yavuru ókœ nœ Ndjaba á tshe sœ dœ gbɔgbɔ kɔ. ¹⁶ Endje su lima i'iri ga pa yɔgbɔdɔ lœba nœ ye œdœ ga tœ uku ye adœke: «Gbozugu nœ agbozugo œdœ Gbozu nœ agbozu.»

¹⁷ Manda nœ, mœ wu lima anga andjelu bale, tshe ka ɔa la ɔɔ. Tshe ta lima rawa dœ œgbɔ tshama fœ ayanu para á endje sœ lima kœru lœ yugu ɔala wutsha adœke: «'E na ga mœ, 'e ngbœtœ 'e awa bale mbœrœ egerœ kœzirœ nœ Ndjaba!» ¹⁸ 'E na œ Zi songba agbozugo, songba aturugu œdœ œnœ agbozu tshapa endje, songba ambarata œdœ œnœ aayi kœkpa dœ endje, songba azu para kœkɔ, azu á endje dœdœ akanga nene too akanga, aaya azu dœ agboro azu.»

¹⁹ Manda nœ, mœ wu agea, agbozugo tshapa œshɔ œdœ aturugu nœ endje, endje ngbœɔatœ endje ndœ kœnga koshe ga tœ uzu á tshe ɔ ga pa mbarata œdœ ga tœ aturugu nœ ye. ²⁰ Tshe te lima pa ageance ascœmœ awa bale dœ ayi kœgbara o'o nœ wala á tshe mbœrœ lima afá tœ ala ye mbœrœ kœdjingili tshelœ kumu endjeneke á endje gbɔ lima ati nœ agea yé á sœ kœdonga ishiri ye ascœmœ. Tshe ko ageance œdœ ayi kœgbara o'o nœ walanœ dœ soro va ga la adanga á wola zuwa á ju osho á owo sœ kœtshi lœnœ. ²¹ Uzunœ á tshe ɔ ga pa mbaratanœ ascœmœ wu udu azunœ dœ ingiri yakambanœ á sœ kœwuta lœ ama ye, yé ayanu kɔ sœ lima kœdœ songba endje.

20

Ngbugu kutu bale (1000)

¹ Manda nœ, mœ wu anga andjelu á tshe to ɔa lafɔ á sœ lima kœjerœ tœnœ. Tshe sœ lima dœ herela kœkɔrɔ dœ ama divwili kudu œdœ kikili djingiri tshakane ye. ² Tshe tepa dalagona, ongoro yakoronœ á i'iri ye kœdœ ndje djaboro too Satana, œ i she vwagbagba dœ djingiri manda ngbugu kutu bale (1.000). ³ Andjelunœ za she wvi ga lœ divwili kudu œ tshu manda nœ kundœ ye dœ herela, yé œ pi loɔa ga tœnœ mbœrœ á tshe kœdjingili tshelœ kumu azu ogo nene œrrr ga tœ adœke olo ngbugu kutu bale ro ye kane. Manda nœ, endje wvara she ndœ olo teasho.

⁴ Yé mœ wu ngande tshagbozu ndjoro. Endjeneke á endje sœ lima ga pa nœ, gbɔ tshagbozu ndœ kœwa dœ ngbanga. Mœ wu ndje ishiri azu á endje wo lima endje tœ upunœ kœyindœrœ nœ endje djigi ga tœ adjapu á Yisu mi lima ndœ nœ œdœ ga tœ o'o ama Ndjaba. Endje dodonga lima ageance ascœmœ œdœ ishiri ye nene, endje gugu lima dœ ati nœ ageance pala endje too ɔa tœ kane endje nene. Endje kwa lima tœ endje ga lœ soro yé œ mbœrœ akwa tshagbozu awa bale dœ Kristu manda ngbugu kutu bale. ⁵ Anga akuzu kwakwa lima tœ endje ga lœ soro nene utshunœ adœke olo ngbugu kutu bale ro. E tœnœ kœdœ ali kœshe lœ akuzu. ⁶ Yanga nœ endjeneke á endje sœ lœ ali kœshe lœ akuzu! Endje kœdœ azu nœ Ndjaba yé bisha kuzu kpa gugu dœ tshagbozu ga pa endje nene. Endje dœ bala anganga Ndjaba nœ Ndjaba œdœ endje nœ Kristu, yé œ mbœrœ akwa tshagbozu dœ Kristu manda ngbugu kutu bale (1.000).

Ndjaba ropa satana

⁷ Lœkɔ á ngbugu kutu bale kœro bala, endje za awa fœ Satana adœke tshe wuta lœ kánga, ⁸ yé tshe na kœfara azu ogo tshapashɔ

* 20.8 20.8 Goge œdœ Magœge: asœke kœdœ mara á endje sœ lima kœ'e dœ ogo nœ ayingba azu nœ Ndjaba á sœ ɔa tœ ndœngɔlɔ kœka tshapashɔ

djigi, ƕe yindƕe kƕeƕa adƕeke: Gƕge ƕe dƕe Magƕge*. Tshe ngbƕba bala endje mbƕerƕe kƕeƕa koshe, yƕ endje ngba kƕerƕeƕe mindu mangu egerƕe ungu. ⁹ Endje sƕe kƕena pa ƕshƕ djigi yƕ ƕe sƕe kƕeƕpa dji gbagba nƕe azu nƕe Ndjaba, ongbo ƕ Ndjaba yindƕe nƕe waa. Kashe owo tƕ ƕa lafo ƕe jereƕ yƕ ƕe ju endje ye. ¹⁰ Yƕ endje za djaboro ƕ tshe sƕe lima kƕefara endje asƕemƕe vwi ga la adanga wola zuwa ƕ ju osho ƕ owo sƕe kƕetshi lƕenƕe, ƕa tƕe osho ƕ endje ko lima ageance ƕe dƕe ayi kƕeƕbara o'o nƕe wala ga tƕenƕe. Endje ndanga endje butshƕ dƕe ƕlƕ waa dƕe waa.

Ndangba kƕewa ngbanga

¹¹ Manda nƕe, mƕe wu imbi egerƕe ngande tshagbozu ƕe dƕe uzu ƕ tshe sƕe ga pa nƕe. Tshapa ƕshƕ ƕe dƕe tshalafƕ yiwƕa lima tƕe ala ye, yƕ endje kpa wuwu lima tƕenƕe bale nene. ¹² Mƕe wu akuzu, agboro endje dƕe aaya endje, endje ka ƕa buku ngande tshagbozu. Anga uzu kƕrƕ buku ndjoro, yƕ ƕe kpa kƕrƕ anga angbinƕe bale: ƕetƕenƕe kƕe dƕe buku nƕe soro. Ndjaba wa ngbanga nƕe akuzu lindƕe ƕeneke ƕ endje mbƕerƕe lima, kƕeli dƕe ƕeneke ƕ endje sƕ lima ga la bukunƕe. ¹³ Egerƕe ungu ingbiri gi akuzu ƕ endje sƕ lima la nƕe ye. Kuzu ƕe dƕe osho kƕesƕe nƕe akuzu gi ndje akuzu nƕe endje. Yƕ Ndjaba ƕe wa ngbanga nƕe uzu dƕe uzu lindƕe ƕeneke ƕ tshe mbƕerƕe lima. ¹⁴ Ndjaba za kuzu ƕe dƕe osho kƕesƕe nƕe akuzu vwi ga la adanga owo. Adanga owonƕe asƕemƕe kƕe dƕe bisha kuzu. ¹⁵ Uzu kƕ ƕ endje sƕsƕ i'iri ye ga la buku nƕe soro nene, endje za lima she vwi ga la adanga ƕ owo sƕe kƕetshi lƕe nƕe.

21

Tafo tshalafƕ ƕe dƕe tafo tshapashƕ

¹ Manda nƕe, mƕe wu tafo tshalafƕ ƕe dƕe tafo tshapashƕ. Ali tshalafƕ dƕe pe ali tshapashƕ yiwƕa lima, yƕ egerƕe ungu kpa gugu lima nene. ² Mƕe wu ƕeyerƕe ongbo, ƕ dƕe tafo Yerusaleme ƕ Ndjaba vwa ƕ to ƕa lafo ƕ sƕe lima kƕejerƕe tƕenƕe. ƕe sƕe lima ƕata yashe ƕ tshe gumatƕe ye kƕena kƕetƕogba dƕe akƕnƕe. ³ Mƕe dji anga agbƕ tshama kƕeto ƕa tƕe ngande tshagbozu ƕ sƕe lima kƕeƕa adƕeke: «Ngƕngƕ asƕeke osho kƕesƕe nƕe Ndjaba sƕe ƕa ugurutƕe azu! Tshe sƕe bala tƕe ƕesƕenƕe awa bale dƕe endje, yƕ endje dƕe bala azu nƕe ye. Ndjaba dƕe tƕe ye ƕe sƕe awa bale dƕe endje, tshe dƕe bala Ndjaba nƕe endje. ⁴ Tshe turu bala ngola kƕe ala endje. Kuzu ƕe kpa gu nene; matanga, ditshelƕema ƕe dƕe ƕerƕe oyo ƕe kpa gugu nene. Gbambance nene, ongboro ƕerƕe ƕe yiwƕa bala ye.»

⁵ Yƕ tsheneke ƕ tshe sƕe pa ngande tshagbozunƕe asƕemƕe pa adƕeke: «Ngƕngƕ asƕeke

mƕe sƕe kƕembƕerƕe ƕerƕe kƕ tƕe tafonƕe.» Manda nƕe, tshe pa fƕe mƕe adƕeke: «Su o'onƕe asƕe. Gbambance nene, o'o ama mƕe sƕe adjapu ƕe dƕe ƕeneke ƕ li adƕeke uzu za lƕsu ye ga tƕenƕe.»

⁶ Yƕ tshe kpa pa fƕe mƕe adƕeke: «ƕ li ye! ƕemƕe kƕe dƕe Alfa ƕe dƕe Omega, alinƕe ƕe dƕe ndangƕnƕe. Uzu ƕ tshe kƕesƕe dƕe ogo ungu, mƕe su ungu ƕ sƕe ƕa tƕe kumungu nƕe soro fƕe she gbambanƕe. ⁷ Uzu ƕ tshe ro bala pa angance kƕ, tshe gbƕ ƕerƕenƕe asƕemƕe ƕa ndƕe mƕe. Mƕe dƕe bala Ndjaba nƕe ye, yƕ tshe dƕe bala gbolo nƕe mƕe. ⁸ Tƕe upu nƕe aayi awa, dƕe azu ƕ endje katƕe kƕeyindƕerƕe nƕe endje ti, dƕe azu ƕ endje sƕe kƕembƕerƕe ƕerƕe ƕ gaga nene, dƕe aayi kowo, dƕe aayi angba budu, dƕe aayi kƕembƕerƕe ƕerƕe tsharawo, dƕe aayi kƕedonga andjaba ƕe dƕe pe aayi wala para, osho kƕesƕe nƕe endje ƕe sƕe bala ƕa la adanga wola zuwa ƕ ju osho ƕ owo sƕe kƕetshi lƕenƕe. ƕE tƕenƕe kƕe dƕe kuzu nƕe bisha.»

Tafo Yerusaleme

⁹ Anga andjelu bale ugurutƕe aandjelu mindu dƕe bisha ƕ endje ko yashi mindu dƕe bisha ƕ su kƕerƕe dƕe ndangƕlƕ egerƕe ƕerƕe oyo mindu dƕe bisha, na ƕe pa fƕe mƕe adƕeke: «Na ga mƕe dƕe mƕe yisƕe yashe totƕe ƕ tshe dƕe awo aya Patance fƕe ƕe.»

¹⁰ Ishiri jereƕ ga pa mƕe, yƕ andjelu za mƕe na tƕenƕe ƕa tƕe kumu ingiri kaga, ƕ yisƕe ƕeyerƕe ongbo Yerusaleme ƕ Ndjaba vwa ƕ to ƕa lafo ƕ sƕe kƕejerƕe tƕenƕe, fƕe mƕe. ¹¹ ƕe sƕe lima kƕetshi dƕe adja moko nƕe Ndjaba. Ongbonƕe sƕe lima kƕetshi tƕenƕe ƕata kƕetshi nƕe badja ƕ amanƕe gbƕ waa, ƕ i'irinƕe kƕe dƕe jaspƕ* ƕ shelƕenƕe sƕe ngbi ƕata kristale†. ¹² Ongbonƕe sƕe lima dƕe ingiri muru, dƕe manda ndjokpa dƕe bisha. Yƕ aandjelu ndjokpa dƕe bisha sƕe lima kƕeƕbƕndƕe manda nƕe. Endje su lima i'iri mara nƕe azu ogo Israyele ndjokpa dƕe bisha ga pa manda nƕe. ¹³ Tshakala ongbonƕe bale dƕe bale sƕe lima dƕe manda votƕ: votƕ ƕa tƕe osho ƕ ƕlƕ ƕe wuta tƕenƕe, votƕ ƕa tƕe osho ƕ ƕlƕ ƕe li tƕenƕe, votƕ ƕa tƕe nƕrƕe ƕe dƕe votƕ ƕa tƕe sudi. ¹⁴ Endje mƕ lima muru ongbonƕe ga pa kiti anda ƕenƕe badja ndjokpa dƕe bisha ƕ endje sƕ i'iri aayi awa nƕe aya Pata ndjokpa dƕe bisha ga panƕe.

¹⁵ Andjelu ƕ tshe sƕe lima kƕeƕa o'onƕe fƕe mƕe, sƕe lima dƕe tshƕngbƕlƕ ƕ endje mbƕerƕe dƕe ƕrƕe tshakane ye mbƕerƕe kƕedi dƕe kƕeƕu ongbonƕe, dƕe kƕeƕu manda nƕe ƕe dƕe pe dƕe kƕeƕu murunƕe. ¹⁶ Kƕeƕu tshakala ongbonƕe vavana liili, kƕeƕu ingirinƕe liili dƕe kƕeƕu ondonƕe. Andjelu di kƕeƕu ongbonƕe dƕe tshƕngbƕlƕ asƕemƕe mangba metere kutu bisha dƕe kama bisha (2.200); kƕeƕu

* **21.11** 21.11 Jaspƕ: Tƕenƕe kƕe dƕe aya parangba badja ƕ ta kpakpawo tƕe ngungondja ƕe dƕe tƕe odoronƕe † **21.11** 21.11 Kristale: Tƕenƕe kƕe dƕe badja ƕ tshelƕenƕe sƕe ngbi ƕata aledjeƕe

ingirinƐ, kƐgu ondonƐ ƐdƐƐ pe kƐgunƐ ga lafo sƐ lima awa bale. ¹⁷ Andjelu di ndje kƐgú murunƐ: Ɛ sƐ lima mangba kude kama bale dƐ zazu bisha dƐ vana (144)[‡]. Mara kƐdi ƐrƐƐ nƐ andjelunƐ sƐ lima Ɛata mara kƐdi ƐrƐƐ nƐ azu. ¹⁸ Endje mƔ lima murunƐ dƐ badja á i'irinƐ kƐdƐƐ jaspe, yƐ endje mbƐrƐƐ ongbonƐ dƐ adja ƐrƐƐ á sƐ ngbii Ɛata wushiri. ¹⁹ Endje mƔ lima kiti muru nƐ ongbonƐ dƐ tshelƐ aka badja kƔ á amance gbƔ waa: ali badjance kƐdƐƐ jaspe, bishance kƐdƐƐ safire, votƐnƐ kƐdƐƐ agate, vanance kƐdƐƐ emerode, ²⁰ mindunƐ kƐdƐƐ onikese, mindu dƐ balenƐ kƐdƐƐ sardwane, mindu dƐ bishance kƐdƐƐ krisolite, mindu dƐ votƐnƐ kƐdƐƐ berile, mindu dƐ vanance kƐdƐƐ topaze, ndjokpane kƐdƐƐ krizopraze, ndjokpa dƐ balenƐ kƐdƐƐ turkwaze, ndjokpa dƐ bishance kƐdƐƐ ametiste. ²¹ Endje mbƐrƐƐ lima manda ndjokpa dƐ bisha asƐmƐ dƐ badja ndjokpa dƐ bisha á i'irinƐ kƐdƐƐ perle. Manda bale dƐ bale sƐ lima dƐ perle bale tƐnƐ. Endje mbƐrƐƐ lima osho 6a lƐ ongbonƐ dƐ adja ƐrƐƐ á tshelƐnƐ sƐ ngbi Ɛata wushiri.

²² Kashe mƐ wuwu lima Tepelo lƐ ongbonƐ nene. GbambanƐ nene, Tepelo nƐ ongbonƐ kƐdƐƐ Gbozu, Ndjaba nƐ gbƔgbƔ kƔ ƐdƐƐ pe aya Pata. ²³ OngbonƐ asƐmƐ gugu lima dƐ ogo Ɛb too dƐ ogo yapu adƐke Ɛ tƔ ga lƐnƐ nene. GbambanƐ nene, mokƔ nƐ Ndjaba dá sƐ lima kƐtshi lƐnƐ, yƐ aya PatanƐ kƐdƐƐ tala nƐ ye. ²⁴ Azu tshelƐ ogo ndjoro Ɛ na bala tƐ ishiri ye, yƐ agbozugo pa ƐshƔ Ɛ ko kƐgbƔrƐ nƐ endje na tƐnƐ ga zƐ. ²⁵ Mandance Ɛ sƐ bala tƐ ƐsƐnƐ dƐ Ɛb, yƐ endje kpa tshu ga tƐnƐ bale nene. GbambanƐ nene, butshƔ Ɛ kpa gu bala lƐ ongbonƐ bale nene. ²⁶ Azu tshelƐ ogo ndjoro Ɛ na bala dƐ ƐrƐƐ á sƐ kƐza kƐlisƐtƐ ƐdƐƐ pe kƐgbƔrƐ nƐ endje ga zƐ. ²⁷ ƐrƐƐ uburu Ɛ li ga lƐ ongbonƐ bale nene. Uzu á tshƐ sƐ kƐmbƐrƐƐ ƐrƐƐ á gaga nene ƐdƐƐ ayi wala, Ɛ li bala ga lƐ ongbonƐ nene. Kashe kolƐ endjeneke á endje sú i'iri endje ga la buku nƐ soro á dƐ ƐnƐ aya Pata, dá li ga zƐ.

22

EgerƐ ungu á za soro fƐ azu

¹ Manda nƐ, andjelu ma egerƐ ungu á za soro fƐ azu fƐ mƐ, Ɛ sƐ lima kƐtshi tƐnƐ 6ata badja á i'irinƐ kƐdƐƐ kristale á sƐ lima kƐtu tƐnƐ 6a pa ngande tshagbozu nƐ Ndjaba ƐdƐƐ pa ƐnƐ aya Pata, ² yƐ á sƐ kƐtra tƐnƐ 6a ugurutƐ osho lƐ ongbonƐ. Tshakala kota bale dƐ bale sƐ lima dƐ ƔƔ nƐ soro á sƐ kƐle tƐnƐ awa

ndjokpa dƐ bisha lƐ ungu bale, yƐ á yapu bale dƐ bale, Ɛ sƐ kƐle tƐnƐ. KakonƐ sƐ mbƐrƐƐ kƐshe azu ogonƐ lƐ kƐfa. ³ Endje wu bala anga ƐrƐƐ bale á Ndjaba darandƐ nƐ lƐ ongbonƐ nene. Ngande tshagbozu nƐ Ndjaba ƐdƐƐ ƐnƐ aya Pata Ɛ sƐ lƐ ongbonƐ asƐmƐ, yƐ aayi akwa nƐ Ndjaba Ɛ donga she. ⁴ Endje wu bala tshatshu ye, yƐ i'iri ye Ɛ sƐ bala pala endje. ⁵ ButshƔ Ɛ kpa gu nene. Endje kpa sƐ dƐ ogo ishiri tala ƐdƐƐ ndje ƐnƐ Ɛb nene. GbambanƐ nene, Gbozu Ndjaba Ɛ za ishiri osho nƐ ye ga pa endje, yƐ endje mbƐrƐƐ akwa tshagbozu ngbugu dƐ ngbugu.

KƐna Yisu

⁶ Manda nƐ, andjelu pa fƐ mƐ adƐke: «O'onƐ asƐ kƐdƐƐ adjapu, yƐ Ɛ li adƐke uzu kƔ za losu ye ga tƐnƐ. Gbozu Ndjaba á tshƐ za ishiri nƐ ye fƐ aayi kƐgbara o'o asƐmƐ, vwa andjelu nƐ ye mbƐrƐƐ kƐma ƐrƐƐ á wuta lƐ ondonƐ asƐke fƐ aayi akwa nƐ ye.»

⁷ Yisu pa adƐke: «Dji kane, mƐ kwa lƐ ondonƐ asƐ! Yanga nƐ azu á endje sƐ kƐgbandƐ o'o nƐ aayi kƐgbara o'o la bukunƐ asƐke!»

⁸ ƐmƐ Yowane, mƐ dji yƐ Ɛ wu ƐrƐnƐ asƐmƐ. Manda kƐdji tƐnƐ ƐdƐ kƐwu tƐnƐ, mƐ gote ga utshu andjelunƐ á tshƐ má ƐrƐnƐ fƐ mƐ asƐmƐ ndƐ kƐdonga she. ⁹ Kashe andjelunƐ pakata mƐ adƐke: «Dodonga mƐ nene! ƐmƐ kƐdƐƐ ayi akwa Ɛata 6Ɛ, Ɛata aaya zƐ aayi kƐgbara o'o ƐdƐƐ Ɛata endjeneke á endje sƐ kƐgbandƐ o'o la bukunƐ asƐke. Ɛ li adƐke 6Ɛ donga Ndjaba!»

¹⁰ Manda nƐ, tshƐ pa fƐ mƐ adƐke: «Zaza o'o nƐ kƐgbara o'o ala bukunƐ asƐke yiwatƐnƐ nene. GbambanƐ nene, lƐndanƐ á endje guma adƐke ƐrƐnƐ asƐ kƔ mbƐrƐtƐ ye, ndo ye.

¹¹ Kaka ayi kƐmbƐrƐƐ ekperƐ, sƐpe kƐmbƐrƐƐ ekperƐ nƐ ye; ayi kƐmbƐrƐƐ ƐrƐƐ uburu, sƐpe lƐ uburu nƐ ye; ayi kƐmbƐrƐƐ ƐtshƐrƐ, sƐpe kƐmbƐrƐƐ tƐnƐ; yƐ tsheneke á tshƐ sƐ yerƐ, sƐpe lƐnƐ.»

¹² Yisu pa adƐke: «Dji kane, mƐ kwa lƐ ondonƐ asƐke! MƐ na awa bale dƐ ƐrƐƐ tshangba akwa ndƐ kƐto fƐ uzu dƐ uzu liaka Ɛneke á tshƐ mbƐrƐ. ¹³ ƐmƐ kƐdƐƐ Alfa ƐdƐƐ Omega, ali uzu ƐdƐƐ ndƐngƐlƐnƐ, ali kƐmbƐrƐƐ ƐrƐƐ ƐdƐ ndƐngƐlƐnƐ.»

¹⁴ Yanga nƐ azu á endje djuto lƐba nƐ endje mbƐrƐƐ kƐgbƔ awa ndƐ kƐzi leyƔ nƐ ƔƔ nƐ soro ƐdƐƐ kƐli lƐ manda ongbonƐ. ¹⁵ Kashe, azu á endje sƐ kƐmbƐrƐƐ ƐrƐƐ á gaga nene, aayi kƐmbƐrƐƐ ƐrƐƐ tsharawo, aayi angba budu, aayi kowo, aayi kƐdonga andjaba ƐdƐƐ azu á endje yindƐ wala yƐ

[‡] 21.17 21.17 Kude kama bale dƐ zazu bisha dƐ vana yindƐ kƐpa adƐke uwu ada zazu voto dƐ ndjokpa dƐ mindu dƐ amance vana (79)

á sœ kœpa wala, endje sœ 6a ushu tœ ong-
bonœ!

¹⁶ «Ɛmœ Yisu, mœ vwa andjelu nœ mœ
fœ 'e ndœ kœgbara o'onœ kœ asœmœ 6a lœ
Ikrizia para. Ɛmœ kœdœ gbolo lœ bingi
nœ Davidi, œmœ kœdœ tombele á tshi lœ
gurutsha.»

¹⁷ Ishiri nœ Ndjaba œdœ pe Awo aya Pata
pa adœke: «Na ga mœ!»

Kaka uzu á tshe dji o'onœ asœ, pa ndje
adœke: «Na ga mœ!»

Kaka uzu á tshe sœ dœ ogo ungu na ga
mœ, kaka uzu á tshe yindœ ungu nœ soro
gbœ œtœnœ gbambanœ.

Ndɔngɔɔ o'o

¹⁸ Ɛmœ Yowane, mœ sœ kœpa o'onœ
o'ara fœ uzu kœ á tshe dji o'o á endje
gbara la buku asœke: Ɛdœ uzu kœza o'o ga
panœ, Ndjaba œ ko ogboro œtœ oyo á endje
pandœ nœ ala bukunœ asœke, ga panœ fœ
she. ¹⁹ Yé œdœ uzu kœwa á tá o'onœ á endje
gbara la bukunœ asœke, Ndjaba œ ko œnœ
ye leyœ œyœ á za soro fœ azu tœ ye, yé tshe
sœ dœ osho kœsœ lœ œyerœ ongbo á endje
pandœ nœ ala bukunœ asœke nene.

²⁰ Uzu á tshe ma adœke o'onœ asœmœ kœ
kœdœ adjapu, pa adœke: «Ɛ, mœ kwa lœ
ondœnœ asœke!»

Ame! Ɛ mbœrcœ kolœ tœ ye ataa! Na ga
mœ, Gbozu Yisu!

²¹ Kaka Gbozu Yisu ma œtshœ lœsu nœ ye ga
ndœ 'e para kœkœ.